ನಮೋ ತಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಅರಹತೋ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಸ್ಸ।

ಅಭಿಧಾನಪ್ಪದೀಪಿಕಾಟೀಕಾ

ಗನ್ಥಾರಮ್ಭ

ಯಸ್ಸ ಞಾಣಂ ಸದಾ ಞಾಣಂ, ನಾಞ್ಞೇಯ್ಯಾ ಞಾಣಕಂ ವಿನಾ।
ನಿಸ್ಸೇಸಗುಣಯುತ್ತಸ್ಸ, ತಸ್ಸ ನತ್ವಾ ಮಹೇಸಿನೋ॥

ಸತ್ಥನ್ತರಾ ಸಮಾದಾಯ, ಸಾರಂ ಸಬ್ಬಧರಾ ತಥಾ।
ಕರಿಯ್ಯತೇ'**ಭಿಧಾನಪ್ಪ-ದೀಪಕಸ್ಸತ್ಥವಣ್ಣನಾ**॥

ಪಣಾಮಾದಿವಣ್ಣನಾ

[ಕ] ಇಧಾಯಂ ಗನ್ಥಕಾರೋ ಪಠಮಮತ್ತನೋ ಪರೇಸಮ್ಪಿ ಸಮ್ಮಾ ಹಿತತ್ಥನಿಪ್ಫಾದನತ್ಥಂ ಪುಞ್ಞಸಮ್ಪದ'ಮಾಚಿನೋತಿ "**ತಥಾಗತೋ**"ಚ್ಚಾದಿನಾ। ತತ್ಥ **ಕರುಣಾಕರೋ** ಮಹಾಕರುಣಾಯ ಉಪ್ಪತ್ತಿಟ್ಠಾನಭೂತೋ ಯೋ **ತಥಾಗತೋ** ಭಗವಾ **ಕರೋಪಯಾತಂ** ಅತ್ತನೋ ಹತ್ಥಗತಂ **ಸುಖಪ್ಪದಂ** ಸುಖಸ್ಸ ಪತಿಟ್ಠಾನಭೂತಂ ಸುಖಕಾರಣಂ ವಾ ಸುಖದಾಯಕಂ ವಾ **ಪದಂ** ನಿಬ್ಬಾನಂ **ಓಸಜ್ಜ** ಚಜಿತ್ವಾ **ಕಲಿಸಮ್ಭವೇ** ದುಕ್ಖಕಾರಣಭೂತೇ **ಭವೇ** ಸಂಸಾರೇ **ಕೇವಲದುಕ್ಕರಂ** ಸುಕರೇನಾಸಮ್ಮಿಸ್ಸಂ ಅಚ್ಚನ್ತದುಕ್ಕರಂ ಪಞ್ಚವಿಧಪರಿಚ್ಚಾಗಾದಿಕಂ **ಕರಂ** ಕರೋನ್ತೋ **ಪರತ್ಥಂ** ಪರೇಸಮತ್ಥಂಯೇವ **ಅಕಾ** ಕತವಾ, ತಮೇದಿಸಂ ತಥಾಗತಂ ಅಹಂ ನಮಾಮಿ।

[ಖ] ಯಞ್ಚ ಧಮ್ಮಂ **ಜರಾರುಜಾದಿಮುತ್ತಾ** ಜರಾರೋಗಾದೀಹಿ ವಿಮುತ್ತಾ **ಮುನಿಕುಞ್ಜರಾ** ಮುನಿಸೇಟ್ಠಾ ಭಗವನ್ತೋ **ಅಪೂಜಯುಂ** ಪೂಜಿತವನ್ತೋ, ತಥಾ **ಉತ್ತರೇ** ಉತ್ತಮೇ ಸತ್ತಾನಂ ವಾ ಸಂಸಾರಮಹೋಘಪಕ್ಖನ್ದಾನಂ ತತೋ ಉತ್ತರಣಸಮತ್ಥೇ **ಯಹಿಂ ತರೇ** ಯಸ್ಮಿಂ ಧಮ್ಮಪ್ಲವೇ **ಠಿತಾ** ಸಮ್ಮಾಪಟಿಪಜ್ಜನವಸೇನ ಆರೂಳ್ಹಾ **ನರಾನರಾ** ಮನುಸ್ಸಾ ಚ ದೇವಾ ಚ **ತಿವಟ್ಟಮ್ಬುನಿಧಿಂ** ಕಿಲೇಸಕಮ್ಮವಿಪಾಕವಟ್ಟಸಙ್ಖಾತೇಹಿ ತೀಹಿ ವಟ್ಟೇಹಿ ಆಕುಲಿತಂ ಸಂಸಾರಮಹಮ್ಬುರಾಸಿಂ **ತರಿಂಸು** ತಿಣ್ಣಾ, **ಅಘಪ್ಪಹಂ** ಕಿಲೇಸಪ್ಪಹಾನಕರಂ, ಸಂಸಾರದುಕ್ಖಪ್ಪಹಾನಕರಂ ವಾ ತಂ ಧಮ್ಮಮಪಿ ಅಹಂ ನಮಾಮಿ।

[ಗ] **ಮುನಿನ್ದೋರಸಸೂನುತಂ** ಭಗವತೋ ಉರೇ ಸಮ್ಭವಧಮ್ಮದೇಸನಾಯ ಅರಿಯಭಾವಪ್ಪತ್ತತಾಯ ಮುನಿನ್ದಸ್ಸ ಓರಸಪುತ್ತಭಾವಂ **ಗತಂ** ಪತ್ತಂ **ನುತಂ** ಕಿಲೇಸಖೇಪನಕಂ **ಸುಪುಞ್ಞಖೇತ್ತಂ** ಪುಞ್ಞತ್ಥಿಕಾನಂ ಪುಞ್ಞಬೀಜವಿರುಹನಟ್ಠಾನಂ ಸುಖೇತ್ತಭೂತಂ **ಭುವನೇ** ಲೋಕೇ **ಸುತಂ** ವಿಸ್ಸುತಂ , ಸುತಧರಂ ವಾ ಕಿಲೇಸಸವನಾಭಾವೇನ **ಅಸ್ಸುತಂ** ಅಪಾಣೋಪಿ ಪಾಣೋ ಕರೀಯಿತ್ಥಾತಿ ಪಾಣೀಕತೋ, ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಸಂವರೋ, ಸೋವ ಸಂವರೋ ಏತಸ್ಸತ್ಥೀತಿ **ಪಾಣೀಕತಸಂವರೋ,** ತಂ ಪಾಣೀಕತಸಂವರಂ, **ವರಂ** ಸೀಲಾದಿಗುಣೇಹಿ ಸದೇವಕೇಹಿ ಲೋಕೇಹಿ ಪತ್ಥನೀಯಂ। "ದೇವಾಪಿ ತಸ್ಸ ಪಿಹಯನ್ತಿ ತಾದಿನೋ"ತಿ [ಉದಾ॰ ೨೭] ಹಿ ವುತ್ತಂ। **ಸದಾ** ಸಬ್ಬಸ್ಮಿಂ ಕಾಲೇ **ಗುಣೋಘೇನ** ಸೀಲಾದಿಗುಣಸಮೂಹೇನ **ನಿರನ್ತರನ್ತರಂ** ಅವಿಚ್ಛಿನ್ನಮಾನಸಂ, ಪರಿಪುಣ್ಣಚಿತ್ತಂ ವಾ **ಗಣಮ್ಪಿ** ಅಟ್ಠನ್ನಂ ಅರಿಯಪುಗ್ಗಲಾನಂ ಸಮೂಹಂ ಅಪಿ ಅಹಂ ನಮಾಮೀತಿ ಏವಮೇತ್ಥ ತಿಣ್ಣಮ್ಪಿ ಸಙ್ಖೇಪತೋ ಅತ್ಥಯೋಜನಾ ದಟ್ಠಬ್ಬಾ।

[ಘ-ಙ] ಏವಂ ಪುಞ್ಞಸಮ್ಪದಮಾಚಿನಿತ್ವಾ ಕಿಮಭಿಮತಂ ಸಾಧನೀಯಮಿಚ್ಚಾಹ "**ಪಕಾಸಿಸ್ಸಮಭಿಧಾನಪ್ಪದೀಪಿಕ**"ನ್ತಿ। ಬುದ್ಧಾದೀನಮಭಿಧಾನಾನಂ ಸರೂಪವಸೇನ, ಲಿಙ್ಗವಸೇನ ಚ ಪರಿದೀಪನತೋ ಪಕಾಸನತೋ "**ಅಭಿಧಾನಪ್ಪದೀಪಿಕ**"ನ್ತಿ

ಲದ್ಧನಾಮಂ ಸತ್ಥಂ **ಪಕಾಸಿಸ್ಸಂ** ಅನ್ತೋಭಾವೇನ ನಿಪ್ಫನ್ನಂ ಬಹಿಭಾವೇನ ಪಕಾಸಿಸ್ಸಂ। ಅನ್ತೋಭಾವಸ್ಸ ಹಿ ಬಹಿಭಾವಮಪೇಕ್ಖಿತ್ವಾ ಭಾವಿತಮುಪಪನ್ನಂ। ನನು ಸನ್ತೇವ ಪುಬ್ಬಾಚರಿಯಾನಂ ನಾಮಲಿಙ್ಗಪ್ಪಕಾಸನಾನ್ಯಮರಕೋಸತಿಕಣ್ಡೋಪ್ಪಲಿನ್ಯಾದ್ಯಭಿಧಾನಸತ್ಥಾನಿ, ಪಾಣಿನಿ ಬ್ಯಾಡಿವರರುಚಿಚನ್ದಗೋಮಿ ರುದ್ದವಾಮನಾದಿವಿಹಿತಾನಿ ಚ ಲಿಙ್ಗಸತ್ಥಾನಿ, ತತೋ ಕಿಮಿದಮುಚ್ಚತೇ ಇಚ್ಚಾಹ **“ನಾಮಲಿಙ್ಗಾನಿ ಬುದ್ಧಭಾಸಿತಸ್ಸಾರಹಾನಿ ದಸ್ಸಯನ್ತೋ”**ತಿ। ಏತೇನ ಸನ್ತೇಸ್ವಪಿ ಪುಬ್ಬಾಚರಿಯಾನಂ ಸತ್ಥೇಸು ಯಸ್ಮಾ ನ ತೇಸು ನಾಮಲಿಙ್ಗಾನಿ ಬುದ್ಧವಚನಾನುರೂಪಾನಿ ಹೋನ್ತಿ , ತಸ್ಮಾ ತದನುರೂಪಾನಿ ನಾಮಲಿಙ್ಗಾನಿ ದಸ್ಸಯನ್ತೋ ಅಭಿಧಾನಸತ್ಥಂ ಪಕಾಸಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ಏತಮತ್ಥಂ ದೀಪೇತಿ। ನಮ್ಯತೇ ಅಭಿಧೀಯತೇ ಅತ್ಥೋ ಅನೇನಾತಿ **ನಾಮಂ,** ಸದ್ದಸತ್ಥೇ **ನಮು**ಧಾತುವಸೇನ। ಲಿಙ್ಗಯತೇ “ಇತ್ಥಿಯಮತೋ **ಆಪಚ್ಚಯೋ**”ತ್ಯಾದಿನಾ ವಿಭಜ್ಜತೇತಿ, ಇತ್ಥಾದಯೋ ವಾನೇನ ಲಿಙ್ಗೇಯನ್ತೇ ಬ್ಯಞ್ಜೀಯನ್ತೇತಿ **ಲಿಙ್ಗಂ,** ಇತ್ಥಿಪುಮನಪುಂಸಕಂ। ಕಿಮೇತಸ್ಸ ಅಭಿಧಾನಸತ್ಥಸ್ಸ ಕರಣೇ ಪಯೋಜನನ್ತಿ ಪುಚ್ಛಾಯಂ ಯಸ್ಮಿಂ ಸತಿ ತಂ ಸೋತಾರೋ ಸೋತುಮುಸ್ಸಹನ್ತಿ, ತಂ ದಸ್ಸೇತುಮಾಹ **“ನಾಮಲಿಙ್ಗೇಸ್ವಿ”**ಚ್ಚಾದಿ। ಯತೋ ಬುದ್ಧವಚನೇ ಪಟುನೋ ಭಾವೋ ಪಾಟವಂ, ತದೇವ ಅತ್ಥೋ ಪಯೋಜನಂ, ತಂ ಇಚ್ಛನ್ತೀತಿ **ಪಾಟವತ್ಥಿನೋ,** ತೇಸಂ ಪಾಟವತ್ಥೀನಂ ಸೋತೂನಂ ನಾಮಲಿಙ್ಗೇಸು **ಕೋಸಲ್ಲಂ** ಕುಸಲತಾ ಛೇಕಭಾವೋ ಬುದ್ಧವಚನೇ ಮಹಬ್ಬಲಂ ಅತ್ಥಸ್ಸ ನಿಚ್ಛಯಕಾರಣಂ ಹೋತಿ, **ಅತೋ** ತಸ್ಮಾ ಕಾರಣಾ ಬುದ್ಧಭಾಸಿತಸ್ಸಾರಹಾನಿ ನಾಮಲಿಙ್ಗಾನಿ ದಸ್ಸಯನ್ತೋ ಅಭಿಧಾನಪ್ಪದೀಪಿಕಂ ಸತ್ಥಂ ಪಕಾಸಿಸ್ಸನ್ತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ।

[ಚ] ಇದಾನಿ ಸತ್ಥಲಹುಭಾವತ್ಥಮಾಹ **“ಭಿಯ್ಯೋ”**ಚ್ಚಾದಿ। **ಭಿಯ್ಯೋ** ಬಾಹುಲ್ಲೇನ **ರೂಪನ್ತರಾ** ರೂಪಭೇದೇನ ಇತ್ಥಿಪಚ್ಚಯಪುಮ್ಭಾವಾದಿಕಾರಿಯಕತೇನ ಥೀಪುನ್ನಪುಂಸಕಂ ಞೇಯ್ಯಂ, ಸೋ ಚ ನಾಮಾನಂ ನಾಮವಿಸೇಸನಸ್ಸ, ನಾಮಪರಾಮಸಿಸಬ್ಬನಾಮಸದ್ದಸ್ಸ ಚ ಞೇಯ್ಯೋ ಪಕಾರನ್ತರಾಭಾವಾ। ತತ್ರ ನಾಮಾನಂ ರೂಪಭೇದೋ ಯಥಾ - ಛುರಿಕಾ ಸತ್ಯ'ಸಿಪುತ್ತಿ [ಅಭಿಧಾನ ೩೯೨ ಗಾಥಾ]। ಅಸಿ ಖಗ್ಗೋ ಚ ಸಾಯಕೋ [ಅಭಿಧಾನ ೩೯೧ ಗಾಥಾ]। ಪಾನೀಯಂ ಸಲಿಲಂ ದಕನ್ತಿ [ಅಭಿಧಾನ ೬೬೧ ಗಾಥಾ]। ನಾಮವಿಸೇಸನಸ್ಸ ಯಥಾ - ನಿಸೀಥೋ ಮಜ್ಝಿಮಾ ರತ್ತೀತಿ [ಅಭಿಧಾನ ೭೦ ಗಾಥಾ]। ನಾಮಪರಾಮಸಿಸಬ್ಬನಾಮಸದ್ದಸ್ಸ ಯಥಾ - ಆಕಙ್ಖಾ ರುಚಿ ವುತ್ತಾ ಸಾ, ತ್ವಧಿಕಾ ಲಾಲಸಾ ದ್ವಿಸೂತಿ [ಅಭಿಧಾನ ೧೬೩ ಗಾಥಾ]। **ಸಾಹಚರಿಯೇನ** ನಿಯತಲಿಙ್ಗೇನಾವಿಪ್ಪಯೋಗತೋ ಥೀಪುನ್ನಪುಂಸಕಂ ಞೇಯ್ಯಂ। **ಕತ್ಥಚೀ**ತಿ ಯತ್ರ ರೂಪಭೇದೋ ನತ್ಥಿ, ತಂ ಯಥಾ - ಮರೀಚಿ ಮಿಗತಣ್ಹಿಕಾ [ಅಭಿಧಾನ ೬೫ ಗಾಥಾ]। ರಂಸಿಮಾ ಭಾಕರೋ ಭಾನು [ಅಭಿಧಾನ ೬೩ ಗಾಥಾ]। ಆಪೋ ಪಯೋ ಜಲಂ ವಾರಿ [ಅಭಿಧಾನ ೬೬೧ ಗಾಥಾ]। ಮರೀಚ್ಯಾದಯೋ ಹ್ಯಭಿನ್ನರೂಪತ್ತಾ ಲಿಙ್ಗನ್ತರೇಪಿ ಸಮ್ಭಾವಿಯನ್ತೇಹಿ ನಿಯತಲಿಙ್ಗೇಹಿ ಮಿಗತಣ್ಹಿಕಾಭಾಕರಜಲಾದಿಸದ್ದೇಹಿ ಸಾಹಚರಿಯೇನ ತಂಲಿಙ್ಗೇ ನಿಚ್ಛೀಯನ್ತೇ। **ಆಹಚ್ಚವಿಧಾನೇನ** ಇತ್ಥಿಪುಮನಪುಂಸಕಾನಂ ವಿಸೇಸೇತ್ವಾ ಕಥನೇನ ಥೀಪುನ್ನಪುಂಸಕಂ ಞೇಯ್ಯಂ। **ಕ್ವಚೀ**ತಿ ಯತ್ರ ನ ರೂಪಭೇದೋ ಲಿಙ್ಗನಿಣ್ಣಯಸ್ಸ ನಿಮಿತ್ತಂ, ನ ಚ ಸಾಹಚರಿಯಂ ಲಿಙ್ಗಭೇದೋಭಿಮತೋ, ನೇಕಮೇವ ವಾ ಲಿಙ್ಗಮಿಚ್ಛತೇ, ತಂ ಯಥಾ - ವಲ್ಲರೀ ಮಞ್ಜರೀ ನಾರೀ [ಅಭಿಧಾನ ೫೫೦ ಗಾಥಾ]। ವಿಟಪೋ ವಿಟಭೀತ್ಥಿಯಂ [ಅಭಿಧಾನ ೫೪೭ ಗಾಥಾ]। ಭೀತಿತ್ಥೀ ಭಯಮುತ್ತಾಸೋ [ಅಭಿಧಾನ ೧೬೬ ಗಾಥಾ]। ವಜಿರಂ ಪುನ್ನಪುಂಸಕೇಚ್ಚಾದಿ [ಅಭಿಧಾನ ೨೪ ಗಾಥಾ]।

[ಛ] ಇದಾನಿ ರೂಪಭೇದೋತಿ ಲಿಙ್ಗನಿಣ್ಣಯಸ್ಸ ಪಟಿಪತ್ತಿಹೇತುಕೋ ಯೋ ಭಿನ್ನಲಿಙ್ಗಾನಂ ದ್ವನ್ದೋ, ತಕ್ಕರಣಪಟಿಸೇಧೇನ ಅಭಿನ್ನಲಿಙ್ಗಾನಮೇವ ದ್ವನ್ದೋ ಕತೋತಿ ಪರಿಭಾಸಿತುಮುಪಕ್ಕಮತೇ **“ಅಭಿನ್ನಲಿಙ್ಗೇನ”**ಮಿಚ್ಚಾದಿ। ಅಭಿನ್ನಲಿಙ್ಗೇನಂಯೇವ ನಾಮಾನಂ ದ್ವನ್ದೋ ಕತೋ, ನ ಭಿನ್ನಲಿಙ್ಗೇನಂ, ಯಥಾ - ವಿಮುತ್ಯಸಙ್ಖತಧಾತು, ಸುದ್ಧಿನಿಬ್ಬುತಿಯೋ ಸಿಯುನ್ತಿ [ಅಭಿಧಾನ ೯ ಗಾಥಾ]। ನ ಕೇವಲಂ ದ್ವನ್ದೋಯೇವ, ಅಥ ಖೋ ಏಕಸೇಸೋಪ್ಯಭಿನ್ನಲಿಙ್ಗಾನಂಯೇವ ಕತೋ, ಯಥಾ - ನಗ್ಗೋ ದಿಗಮ್ಬರಾವತ್ಥಾ। [ಅಭಿಧಾನ ೭೩೪ ಗಾಥಾ] **ಸಬ್ಬಧರಕತೇ** ಪನ “ಜೀಮೂತಾ ಮೇಘಪಬ್ಬತಾ” ಇಚ್ಚುದಾಹಟಂ। ನನು ಚ ಭಿನ್ನಲಿಙ್ಗಾನಮ್ಪಿ ಏಕಸೇಸೋ ಕತೋ, ಯಥಾ - ಮಾತಾ ಪಿತಾ ತು ಪಿತರೋ, ಪುತ್ತಾ ತು ಪುತ್ತಧೀತರೋ [ಅಭಿಧಾನ ೨೪೯ ಗಾಥಾ]। ಸಸುರಾ ಸಸ್ಸು ಸಸುರಾ, ಭಾತುಭಗಿನಿ ಭಾತರೋತಿ [ಅಭಿಧಾನ ೨೫೦ ಗಾಥಾ]। ಏತ್ಥ ಹಿ ಮಾತಾ ಚ ಪಿತಾ ಚ ಪಿತರೋ, ಪುತ್ತೋ ಚ ಧೀತಾ ಚ ಪುತ್ತಾ, ಸಸ್ಸು ಚ ಸಸುರೋ ಚ ಸಸುರಾ, ಭಾತಾ ಚ ಭಗಿನೀ ಚ ಭಾತರೋತಿ ಭಿನ್ನಲಿಙ್ಗಾನಮ್ಪಿ ಏಕಸೇಸೋ ದಸ್ಸಿತೋತಿ। ಠಾನನ್ತರೇ

ತೇಸಂ ಭಿನ್ನಲಿಙ್ಗತಾಯ ದಸ್ಸಿತತ್ತಾ ನ ದೋಸೋ। ತಾತೋ ತು ಜನಕೋ ಪಿತಾ [ಅಭಿಧಾನ ೨೪೩ ಗಾಥಾ]। ಅಮ್ಮಾ'ಮ್ಬಾ ಜನನೀ ಮಾತಾ [ಅಭಿಧಾನ ೨೪೪ ಗಾಥಾ]। ಅಪಚ್ಚಂ ಪುತ್ತೋತ್ರಜೋ ಸುತೋ [ಅಭಿಧಾನ ೨೪೦ ಗಾಥಾ]। ನಾರಿಯಂ ದುಹಿತಾ ಧೀತಾ [ಅಭಿಧಾನ ೨೪೧ ಗಾಥಾ]। ಜಾಯಾಪತೀನಂ ಜನನೀ, ಸಸ್ಸು ವುತ್ತಾಥ ತಪ್ಪಿತಾ। ಸಸುರೋತಿ ಇಚ್ಚಾದಿಕಞ್ಚ ತೇಸಂ [ಅಭಿಧಾನ ೨೪೬ ಗಾಥಾ] ಠಾನನ್ತರನ್ತಿ। ತಥಾ ಏತ್ಥ ಕಮಂ ವಿನಾ ಭಿನ್ನಲಿಙ್ಗಾನಂ ಗಣನಪಾಠೋ ವಿಯ ಸಙ್ಕರೋಪಿ ನ ಕತೋ। ತತ್ರ ಹಿ ಸಗ್ಗದಿಸಾದಯೋ ಅತ್ಥಾ ಯಥಾಕ್ಕಮಂ ತಂಸಮ್ಬನ್ಧಾ ಚ ಸಕ್ಕವಿದಿಸಾದಯೋ ಅತ್ಥಾ ಸಕಸಕಸಮ್ಬನ್ಧಸಹಿತಾ ಯಥಾಭಿಧಾನಂ ಸರೂಪಪಟಿಪತ್ಯಮತ್ಥಭಿಧೇಯ್ಯಾ, ತಥಾ ತಪ್ಪರಿಯಾಯಸಮ್ಬನ್ಧಾನಿ ಚ ಯಾನಿ ನಾಮಾನಿ, ತಾನಿ ಸಬ್ಬಾನಿ ತದಭಿಧಾನಾವಸರೇ ಅಭಿಧೇಯ್ಯಾನೀತಿ ಸುಖೇನೇಕತ್ರೇವ ಸಕಲನಾಮಪಟಿಪತ್ತಿ ಸರೂಪಪಟಿಪತ್ತಿ ಚ ಯಥಾ ಸಿಯಾತಿಚ್ಚೇತದತ್ಥಂ ಕಮೋ ಅಬ್ಭುಪಗಮ್ಯತೇ, ತಥಾ ಚ ಸತ್ಯಾವಸ್ಸಂ ಸಗ್ಗಾದಿಪರಿಯಾಯೇ ದಿವಸದ್ದಾದಯೋ, ಹರಾದ್ಯವಸರೇ ಕುಮಾರಾದಯೋ ಅಭಿಧೇಯ್ಯಾ ಇತಿ ಕಮಾನುರೋಧೇನ ಲಿಙ್ಗಸಙ್ಕರೋ ಪರಿಹರಿತುಮಸಕ್ಕುಣೇಯ್ಯೋ, ಯಥಾವುತ್ತನ್ತು ಕಮಂ ವಿನಾ ನೇಹ ಸಙ್ಕರೋ ಕತೋ, ಇತಿ ಪರಿಯಾಯೇನ ಇತ್ಥಿಪ್ಪಕರಣಾದಿಕ್ಕಮೇನ ಯಥಾಸಮ್ಭವಮಭಿಧಾನತೋ, ತಂ ಯಥಾ - ಈತಿ ತ್ವಿತ್ಥೀ ಅಜಞ್ಞಞ್ಚ, ಉಪಸಗ್ಗೋ ಉಪದ್ದವೋತಿ [ಅಭಿಧಾನ ೪೦೧ ಗಾಥಾ]। ಅತ್ರ ಹಿ ಯೇ ತಿಲಿಙ್ಗಾ, ತೇ ತಿಲಿಙ್ಗಾವಸರೇ ಏವ ನಿಬದ್ಧಾ, ನ ಗಣನಪಾಠಾ ವಿಯ ಉಚ್ಚಾರಣವಸೇನ, ಏವಂ ಸಬ್ಬತ್ರ ಯಥಾಸಮ್ಭವಂ ನೀಯತೇ। ವುತ್ತಞ್ಚ -

> "ಭೇದಾಖ್ಯಾನಾಯ ನ ದ್ವನ್ದೋ, ನೇಕಸೇಸೋ ನ ಸಙ್ಕರೋ।
> ಕತೋತ್ರ ಭಿನ್ನಲಿಙ್ಗಾನ-ಮವುತ್ತಾನಂ ಕಮಂ ವಿನಾ"ತಿ [ಅಮರ ೧.೪]॥

ಇದಾನಿ ಲಿಙ್ಗವಾಚಕಾನಂ ಠಾನವಸೇನತ್ಥೇಸು ಗಮನಂ ದಸ್ಸೇತುಮಾಹ **"ಲಿಙ್ಗವಾಚಕೇ"**ಚ್ಚಾದಿ। **ಗಾಥಾಪಾದನ್ತಮಜ್ಝಟ್ಠಾ** ಗಾಥಾನಂ ಪಾದಾನಞ್ಚ ಅನ್ತಮಜ್ಝಟ್ಠಾ **ಲಿಙ್ಗವಾಚಕಾ** ಅನೇಕತ್ಥಲಿಙ್ಗವಾಚಕಾನಿ ಞಾಣದಸ್ಸನಾದೀನಿ ಲಿಙ್ಗಾನಿ **ಪುಬ್ಬ**ಮತ್ಥಂ ವಾಚಕವಸೇನ **ಯನ್ತಿ** ಗಚ್ಛನ್ತಿ। **ಅಪರೇ** ಗಾಥಾಪಾದಾನಮಾದಿಟ್ಠಾ ಲಿಙ್ಗವಾಚಕಾ **ಪರ**ಮತ್ಥಂ **ಯನ್ತಿ** ಗಚ್ಛನ್ತಿ। ತಂ ಯಥಾ -

> ಫಲೇ ವಿಪಸ್ಸನಾದಿಬ್ಬ-ಚಕ್ಖುಸಬ್ಬಞ್ಞುತಾಸು ಚ।
> ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಞಾಣಮ್ಹಿ, ಮಗ್ಗೇ ಚ **ಞಾಣದಸ್ಸನಂ** [ಅಭಿಧಾನ ೭೯೪ ಗಾಥಾ]॥
>
> ಞಾದೋ ಸದ್ಧಾಚೀವರಾದಿ-ಹೇತ್ವಾಧಾರೇಸು **ಪಚ್ಚಯೋ**।
> ಕೀಳಾದಿಬ್ಬವಿಹಾರಾದೋ, **ವಿಹಾರೋ** ಸುಗತಾಲಯೇ [ಅಭಿಧಾನ ೮೫೭ ಗಾಥಾ]॥
>
> ಖಗ್ಗೇ ಕುರೂರೇ **ನೇತ್ತಿಂಸೋ,** ಪರಸ್ಮಿಞ್ಚಾತ್ರ ತೀಸ್ವಮು [ಅಭಿಧಾನ ೧೦೮೯ ಗಾಥಾ]।
> ಕುಸಲೇ **ಸುಕತಂ** ಸುಟ್ಠು-ಕತೇ ಚ **ಸುಕತೋ** ತಿಸು [ಅಭಿಧಾನ ೯೩೮ ಗಾಥಾ]॥
>
> **ಸಮಯೋ** ಸಮವಾಯೇ ಚ, ಸಮೂಹೇ ಕಾರಣೇ ಖಣೇ।
> ಪಟಿವೇಧೇ ಸಿಯಾ ಕಾಲೇ, ಪಹಾನೇ ಲಾಭದಿಟ್ಠಿಸು [ಅಭಿಧಾನ ೭೭೮ ಗಾಥಾ]॥

ಕನ್ತಾರೋ ವನದುಗ್ಗೇಸು [ಅಭಿಧಾನ ೧೧೦೭ ಗಾಥಾ]।

ಏತ್ಥ ಚ -

> ಯೇಭುಯ್ಯತಾಬ್ಯಾಮಿಸ್ಸೇಸು, ವಿಸಂಯೋಗೇ ಚ **ಕೇವಲಂ**।
> ದಳ್ಹತ್ಥೇನತಿರೇಕೇ ಚಾ-ನವಸೇಸಮ್ಹಿ ತಂ ತಿಸು [ಅಭಿಧಾನ ೭೮೬ ಗಾಥಾ]॥

ಸಮಾಧಿಸ್ಮಿಂ ಪುಮೇಕಗ್ಗೋ-ನಾಕುಲೇ ವಾಚ್ಚಲಿಙ್ಗಿಕೋ [ಅಭಿಧಾನ ೧೦೩೫ ಗಾಥಾ]।

ಜಳೇ **ಥೂಲೋ** ಮಹತ್ಯಪಿ [ಅಭಿಧಾನ ೧೦೭೭ ಗಾಥಾ] ಚ್ಚಾದೀಸು

ಗಾಥಾಮಜ್ಝಟ್ಠಾನಂ , ಪಾದನ್ತಮಜ್ಝಟ್ಠಾನಞ್ಚ ಲಿಙ್ಗವಾಚಕಾನಂ ಪುಬ್ಬಪರತ್ಥೇಸ್ವಪಿ ಗಮನಭಾವತೋ "ಪುಬ್ಬಂ ಯನ್ತೀ"ತಿ ಇದಂ ಯೇಭುಯ್ಯವಸೇನ ವುತ್ತನ್ತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ಅಥ ವಾ ಗಾಥಾನಂ ಮಜ್ಝನ್ತಟ್ಠಾ ಪುಬ್ಬಂ ಯನ್ತಿ, ಗಾಥಾಮಜ್ಝಟ್ಠಾ, ಪಾದನ್ತಮಜ್ಝಟ್ಠಾ ಚ ಪುಬ್ಬಾಪರಞ್ಚ ಯನ್ತೀತಿ ಯಥಾಲಾಭಯೋಜನಾ ದಟ್ಠಬ್ಬಾ।

[ಜ] ಇದಾನಿ ವಿಸೇಸವಿಧಿಮ್ಹಿ ಸತ್ಥಲಹುಭಾವತ್ಥಂ ಪರಿಭಾಸತೇ "**ಪುಮಿತ್ಥಿಯ**"ಮಿಚ್ಚಾದಿ। ಪುಮಿತ್ಥಿಯಂ "**ದ್ವೀಸೂ**"ತಿ ಪದಂ ಞೇಯ್ಯಂ, ಯಥಾ - ಅಸನಿ ದ್ವೀಸು [ಅಭಿಧಾನ ೨೪ ಗಾಥಾ]। **ಸಬ್ಬಲಿಙ್ಗೇ** ಲಿಙ್ಗತ್ತಯೇ "**ತೀಸೂ**"ತಿ ಪದಂ ಞೇಯ್ಯಂ, ಯಥಾ - ಸತ್ತನ್ನಂ ಪೂರಣೇ ಸೇಟ್ಠೇ'ತಿಸನ್ತೇ ಸತ್ತಮೋ ತಿಸು [ಅಭಿಧಾನ ೯೪೨ ಗಾಥಾ]। ಏತ್ಥ ಚ ನಿಸಿದ್ಧಲಿಙ್ಗನಾಮಂ ಪಾರಿಸೇಸತೋ "ಸೇಸಲಿಙ್ಗ"ನ್ತಿ ಞೇಯ್ಯಂ [ನಿಸಿದ್ಧಲಿಙ್ಗ ಸೇಸತ್ಥಂ (ಅಮರ ೧.೫.)], ಯಥಾ - ವಸ್ಸ ಸಂವಚ್ಛರಾ ನಿತ್ಥೀತಿ [ಅಭಿಧಾನ ೮೧ ಗಾಥಾ]। ಅತ್ರ ಚೇಕಲಿಙ್ಗನಿಸೇಧಬ್ಯಾಖ್ಯಾನೇನ ಲಿಙ್ಗದ್ವಯವಿಧಾನನ್ತಿ [ಏಕಲಿಙ್ಗನಿಸೇಧಬ್ಯಾಜೇನ ಲಿಙ್ಗದ್ವಯಾಭಿಧಾನಮಿತಿ (ಅಮರಕೋಸಚಿನ್ತಾಮಣಿಟೀಕಾ)]।

ಗನ್ಥಲಾಹವಂ ವಿಧಾಯೇದಾನಿ ಪಟಿಪತ್ತಿಲಾಹವತ್ಥಮಾಹ "**ಅಭಿಧಾನನ್ತರಾರಮ್ಭೇ**"ಇಚ್ಚಾದಿ। **ಅಭಿಧಾನನ್ತರಸ್ಸ** ಅಞ್ಞಸ್ಸ ಅಭಿಧಾನಸ್ಸ ಆರಮ್ಭೇ ಸತಿ, **ತು** ಅನ್ತೋ ಯಸ್ಸ ಅಭಿಧಾನಸ್ಸ, **ಅಥ** ಆದಿ ಯಸ್ಸ ಅಭಿಧಾನಸ್ಸಾತಿ ಇದಂ ಅಭಿಧಾನದ್ವಯಞ್ಚ ಞೇಯ್ಯಂ। ತ್ವನ್ತಮಥಾದಿಕಂ ನಾಮಾದಿಪದಂ ಪುಬ್ಬೇನ ನ ಸಮ್ಬಜ್ಝತೇತಿ ಭಾವೋ। ತತ್ರ ನಾಮಪದಂ ಯಥಾ - ಜಿನೋ ಸಕ್ಕೋ ತು ಸಿದ್ಧತ್ಥೋ [ಅಭಿಧಾನ ೪ ಗಾಥಾ]। ಕೇಸವೋ ಚಕ್ಕಪಾಣ್ಯಥ [ಅಭಿಧಾನ ೧೭ ಗಾಥಾ]। ಮಹಿಸ್ಸರೋ ಸಿವೋ ಸೂಲೀ [ಅಭಿಧಾನ ೧೭ ಗಾಥಾ]। ಲಿಙ್ಗಪದಂ ಯಥಾ - ಪುಮೇ ತು ಪಣ್ಹಿ ಪಾಸಣಿ [ಅಭಿಧಾನ ೨೭೭ ಗಾಥಾ]। ಪುಮೇ ತೂತು ರಜೋ ಪುಪ್ಫಂ [ಅಭಿಧಾನ ೨೩೮ ಗಾಥಾ]। ಸಾ ತಿರೋಕರಣೀಪ್ಯಥ [ಅಭಿಧಾನ ೨೯೮ ಗಾಥಾ]। ಪುನ್ನಪುಂಸಕಮುಲ್ಲೋಚಂ [ಅಭಿಧಾನ ೨೯೯ ಗಾಥಾ]। ಅತ್ಥಪದಂ ಯಥಾ - ಉದರೇ ತು ತಥಾ ಪಾಚಾ'ನಲಸ್ಮಿಂ ಗಹಣೀತ್ಥಿಯಂ [ಅಭಿಧಾನ ೯೭೩ ಗಾಥಾ]। ಪಣೀತೋ ತೀಸು ಮಧುರೇ, ಉತ್ತಮೇ ವಿಹಿತೇಪ್ಯಥ। ಅಞ್ಞಸೇ ವಿಸಿಖಾಯಞ್ಚ, ಪನ್ತಿಯಂ ವೀಥಿ ನಾರಿಯಂ [ಅಭಿಧಾನ ೯೪೦ ಗಾಥಾ]। **ಅಥ**ಸದ್ದೇನ ಚತ್ರ ಅನನ್ತರಿಯತ್ಥೇನ ಸಕಪರಿಯಾಯೋಪಲಕ್ಖಣತೋ **ಅಥೋ** ಸದ್ದಾದೀಸು ಚ ನ ಪುಬ್ಬೇನ ಸಮ್ಬಜ್ಝತೇ। ಪಾಣಕೋ ಚಾಪ್ಯಥೋ ಉಚ್ಚಾಲಿಙ್ಗೋ ಲೋಮಸಪಾಣಕೋತಿ [ಅಭಿಧಾನ ೭೨೩ ಗಾಥಾ]।

[ಝ] ಇದಾನಿ ಬುದ್ಧವಚನಾನಮನುರೂಪಾನಮ್ಪಿ ಪಚುರಪ್ಪಯೋಗಾನಮೇವ ಕೇಸಞ್ಚಿ ಗಹಣಂ ಅತ್ತನೋ ಸತ್ಥನ್ತರಾಪಸಯ್ಹತಾವಸೇನ ಅಹಂಕಾರಪುಬ್ಬಿಕಾಭಾವಞ್ಚ ದಸ್ಸೇತುಮಾಹ "**ಭಿಯ್ಯೋ ಪಯೋಗ**"ಮಿಚ್ಚಾದಿ। **ಸೋಗತೇ** ಸುಗತಸ್ಸ ವಚನಭೂತೇ **ಆಗಮೇ** ಪಿಟಕತ್ತಯೇ, ತಞ್ಹಿ ಆಗಚ್ಛನ್ತಿ ತಿವಿಧಸಮ್ಪತ್ತಿಯೋ ಏತೇನಾತಿ ಆಗಮೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ತಸ್ಮಿಂ ಭಿಯ್ಯೋ ಪಯೋಗಂ ಬಾಹುಲ್ಲೇನ ಪಯುಜ್ಜತೇತಿ **ಪಯೋಗೋ,** ತಂ **ಆಗಮ್ಮ** ಗಹೇತ್ವಾ ಕ್ವಚಿ ಅರಞ್ಞವಗ್ಗಾದೀಸು **ನಿಘಣ್ಡುಯುತ್ತಿಞ್ಚ** ನಿಘಣ್ಡುನಾಮಕೇ ಸತ್ಥೇ ಆಗತಂ ಬುದ್ಧವಚನಾನುರೂಪಂ ಯುತ್ತಿಞ್ಚ **ಆನೀಯ** ಆನೇತ್ವಾ ನಾಮಲಿಙ್ಗಂ **ಕಥೀಯತಿ** ಅನ್ತೋಭಾವೇನ ನಿಪ್ಫನ್ನಂ ಬಹಿಭಾವೇನ ಪಕಾಸೀಯತೇ। ಆವಿಭಾವತ್ತಮೇವ ಹಿ ಜಞ್ಞತ್ತಂ ಸನ್ತಕಾರಿಯಕಾರಿನೋ। ಆಸೀಸಾಯಂ ವಾ ಅವಸ್ಸಮ್ಭಾವಿನೋಪಿ ವಚನಸ್ಸ ವತ್ತಮಾನತ್ಥವತ್ತಿಚ್ಛಾಯ ವತ್ತಮಾನತ್ತಂ, ತಥಾ ಹಿ ಲೋಕೇ ಅವಸ್ಸಮ್ಭಾವಿನೋ ಸಿದ್ಧಿಮಭಿಸನ್ಧಾಯ ಭಾವಿನಮಪ್ಪತ್ತಂ ವತ್ತಮಾನತ್ತೇನ ವಾ ಅತೀತತ್ತೇನ ವಾ ವತ್ತುಮಿಚ್ಛತಿ, ತಂ ಯಥಾ - "ಇದಂ ಮಮಮಪಾಪಯೇ"ತಿ ಕೋಚಿ ಕೇನಚಾಭಿಹಿತೋ ಸನ್ತೋ ಅವಸ್ಸಂ ತಂ ಭವಿಸ್ಸತೀತಿ ಮಞ್ಞಮಾನೋ ಪಾಪಿಯಮಾನಂ ಪತ್ತಂ ವಾ ವತ್ತುಮಿಚ್ಛತಿ , ತತೋಯೇವ "ಆಸೀಸಾಯಂ ಭೂತಮಿವ ಚೇ"ತಿ [ಪಾಣಿನಿ ೩.೩.೧೩೨] ತದತಿದೇಸವಚನಂ ಪಚ್ಚಾಖ್ಯಾಯತೇ।

ಪಣಾಮಾದಿವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧. ಸಗ್ಗಕಣ್ಡವಣ್ಣನಾ

೧. ಇದಾನಿ ಯಸ್ಮಾ ಅಭಿಧೇಯ್ಯತ್ಥೋ ನಾಮ ಪಞ್ಞತ್ತಿಪರಮತ್ಥತ್ಥವಸೇನ ದುವಿಧೋ, ತೇಸು ಯೇಭುಯ್ಯೇನ ಪಞ್ಞತ್ತತ್ಥತೋ ಪರಮತ್ಥತ್ಥೋವ ಸೇಟ್ಠೋ, ತೇಸುಪಿ ಓಧಿಸೋ ಕಿಲೇಸಾನಂ ಸಮುಚ್ಛೇದಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧಿಕರತ್ತಾ ಯಥಾಕ್ಕಮಂ ಅಟ್ಠ ಧಮ್ಮಾ ಸೇಟ್ಠಾ, ತತೋಪಿ ನಿಬ್ಬಾನಮೇವ ಸೇಟ್ಠಂ, ತೇಸಂ ಸಬ್ಬೇಸಮ್ಪಿ ಧಮ್ಮಾನಂ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋವ ಸೇಟ್ಠೋ। ವುತ್ತಞ್ಹಿ ಭಗವತಾ "ವಿರಾಗೋ ಸೇಟ್ಠೋ ಧಮ್ಮಾನಂ, ದ್ವಿಪದಾನಞ್ಚ ಚಕ್ಖುಮಾ"ತಿ [ಧ॰ ಪ॰ ೨೭೩; ನೇತ್ತಿ॰ ೧೭೫]। ಏತ್ಥ ಹಿ "ಯಾವತಾ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಧಮ್ಮಾ ಸಙ್ಖತಾ ವಾ ಅಸಙ್ಖತಾ ವಾ, ವಿರಾಗೋ ತೇಸಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಅಗ್ಗಮಕ್ಖಾಯತೀ"ತಿ [ಅ॰ ನಿ॰ ೪.೩೪; ೫.೩೨; ಇತಿವು॰ ೯೦] ವಚನತೋ ಸಬ್ಬೇಸಮ್ಪಿ ಸಙ್ಖತಾಸಙ್ಖತಧಮ್ಮಾನಂ ವಿರಾಗಸಙ್ಖಾತೋ ನಿಬ್ಬಾನಮೇವ ಸೇಟ್ಠೋ, ಚಕ್ಖುಮಾ ಪನ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ತೇಸಂ ಸಬ್ಬೇಸಮ್ಪಿ ಧಮ್ಮಾನಂ, ದೇವಮನುಸ್ಸಾದಿಭೇದಾನಂ ದ್ವಿಪದಾನಞ್ಚ ಪಞ್ಞತ್ತತ್ಥಾನಂ ಸೇಟ್ಠೋತಿ ಅಯಮತ್ಥೋ ವುತ್ತೋ ಭಗವತಾ, ತಸ್ಮಾ ಸಬ್ಬತ್ಥಸೇಟ್ಠತ್ಥಾಭಿಧಾಯಕಾಭಿಧಾನಭೂತಂ ಬುದ್ಧಾತಿಧಾನಮೇವ ಪಠಮಂ **ಸಗ್ಗಕಣ್ಡಸ್ಸ** ಆದಿಮ್ಹಿ ಪತ್ಥಿಯವಸೇನ [ಸತ್ಥಿಯವಸೇನ (ಕ॰)] ದಸ್ಸೇತುಮಾಹ **"ಬುದ್ಧೋ"**ಚ್ಚಾದಿ। ತತ್ಥ **ಜಿನಸದ್ದನ್ತಂ** ಸಬ್ಬಬುದ್ಧಸ್ಸ ನಾಮಂ। ಸಬ್ಬಂ ಬುದ್ಧವಾತಿ **ಬುದ್ಧೋ,** ಸಕಮ್ಮಕಾ ಕತ್ತರಿ **ತಪಚ್ಚಯೋ।** ವಿಸಿಟ್ಠಾ ಬುದ್ಧಿ ಅಸ್ಸತ್ಥೀತಿ **ಬುದ್ಧೋ,** ಪಸಂಸಾಯಂ ಯದಾದಿನಾ **ಣಪಚ್ಚಯೋ।** ದಾನಸೀಲಕ್ಖನ್ಧಾದಯೋ ಠಾನಾಟ್ಠಾನಞಾಣಾದಯೋ ವಾ ದಸ ಬಲಾನಿ ಯಸ್ಸೇತಿ **ದಸಬಲೋ।** ಸಾಸತಿ ವಿನಯತಿ ಸತ್ತೇತಿ **ಸತ್ಥಾ।** ಸಬ್ಬಧಮ್ಮಜಾನನಸೀಲತಾಯ **ಸಬ್ಬಞ್ಞೂ।** ದ್ವಿಪದಾನಂ, ದ್ವಿಪದೇಸು ವಾ ಉತ್ತಮೋ **ದ್ವಿಪದುತ್ತಮೋ, ಬುದ್ಧವಂಸವಣ್ಣನಾಯಂ** [ಬು॰ ವಂ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೩೭ ನಿದಾನಕಥಾ] ನಿದ್ಧಾರಣಲಕ್ಖಣಾಯ ಛಟ್ಠಿಯಾ ಸಮಾಸಸ್ಸ ಪಟಿಸಿದ್ಧತ್ತಾ ನೇದಿಸೀ ನಿದ್ಧಾರಣಲಕ್ಖಣಾ ಛಟ್ಠೀ ಗಮ್ಯತೇ। ಕಸ್ಮಾ ಪನ ಸೋ ತತ್ಥ ಪಟಿಸಿದ್ಧೋತಿ? ಸಮಾಸೇ ಯೇಭುಯ್ಯೇನ ನಿದ್ಧಾರಣಲಕ್ಖಣತ್ತಯಸ್ಸ ವಿಕಲಾಭಾವತೋ। ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಹಿ ತತ್ಥ ಛಟ್ಠಿಯಾಯೇವ ಪಟಿಸಿದ್ಧೋ, ಸತ್ತಮಿಯಾ ಪನ ನಿದ್ಧಾರಣಲಕ್ಖಣಾಯ ವಿಜ್ಜಮಾನತ್ತಾ ತಸ್ಸಾಪಿ ಸೋ ಪಟಿಸೇಧನೀಯೋಯೇವ। ಮುನೀನಂ ಇನ್ದೋ ರಾಜಾ **ಮುನಿನ್ದೋ।** ಪುಞ್ಞಞಾಣಭಾಗ್ಯಾದಯೋ ಭಗಂ ನಾಮ, ತಂಯೋಗಾ **ಭಗವಾ।** ನಾಥತಿ ಸತ್ತಾನಂ ಹಿತಂ ಯಾಚತಿ, ಕಿಲೇಸೇ ವಾ ಉಪತಾಪೇತಿ, ಸತ್ತೇಸು ವಾ ಇಸ್ಸರಿಯಂ ಕರೋತಿ, ತೇಸಂ ವಾ ಹಿತಂ ಆಸೀಸತೀತಿ **ನಾಥೋ।** ಬುದ್ಧಧಮ್ಮಸಮನ್ತಞಾಣದಿಬ್ಬಚಕ್ಖುಸಙ್ಖಾತೇಹಿ ಪಞ್ಚಹಿ ಚಕ್ಖೂಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತತ್ತಾ **ಚಕ್ಖುಮಾ।** ಸಬ್ಬದಾ ಬ್ಯಾಮಪ್ಪಭಾಯ ಕಾಯತೋ ನಿಚ್ಛರಣವಸೇನ **ಅಙ್ಗೀರಸೋ।** ಸಬ್ಬಾಕಾರೇನ ಸಬ್ಬಧಮ್ಮಾನಂ ಮುನನತೋ **ಮುನಿ,** ಧಮ್ಮವಾದೇಸು ವಾ ಮೋನಕರಣತೋ **ಮುನಿ।**

೨. ಲೋಕಾನಂ, ಲೋಕೇಸು ವಾ ನಾಥೋ **ಲೋಕನಾಥೋ।** ಅತ್ತನೋ ಅಧಿಕಸ್ಸ ಕಸ್ಸಚಿಪಿ ಉತ್ತಮಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಅಭಾವತೋ **ಅನಧಿವರೋ,** ಸಬ್ಬಪರಿಯನ್ತಗತತ್ತಭಾವತ್ತಾ ವಾ ನತ್ಥಿ ಏತಸ್ಸ ಇತೋ ಅಞ್ಞೋ ಅಧಿಕೋ ಪತ್ಥೇತಬ್ಬೋ ಅತ್ತಭಾವೋತಿ **ಅನಧಿವರೋ।** ಮಹನ್ತಾನಂ ಸೀಲಕ್ಖನ್ಧಾದೀನಂ ಏಸನತೋ ಗವೇಸನತೋ **ಮಹೇಸಿ,** ಮಹನ್ತೋ ವಾ ಈಸೋ ವಿಭೂತಿ ಏತಸ್ಸಾತಿ **ಮಹೇಸಿ।** ಹಿತಂ ವಿನಯತಿ ಅನುಸಾಸತೀತಿ **ವಿನಾಯಕೋ,** ವಿಸಿಟ್ಠಂ ವಾ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಸತ್ತೇ ನೇತೀತಿ **ವಿನಾಯಕೋ।** ಸಬ್ಬಧಮ್ಮದಸ್ಸನಸೀಲತಾಯ "ಸಮನ್ತಚಕ್ಖೂ'ತಿ ಲದ್ಧನಾಮೇನ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣೇನ ಸಮನ್ನಾಗತತ್ತಾ **ಸಮನ್ತಚಕ್ಖು।** ಸೋಭನಂ ಗತಂ ಞಾಣಮಸ್ಸ, ಸಂಸಾರಾ ವಾ ಸುಟ್ಠು ಅಪುನರಾವತ್ತಿಯಾ ಗತವಾತಿ **ಸುಗತೋ,** ಸಪರಸುಖಸಿದ್ಧತ್ಥಂ ವಾ ಸಮ್ಮಾ ಗತವಾತಿ **ಸುಗತೋ।** ಭೂರಿ ಬಹುಕಾ ಪಞ್ಞಾ ಯಸ್ಸ, ಅನನ್ತತ್ತಾ ವಾ ಭೂರಿಸಮಾ ಪಞ್ಞಾ ಏತಸ್ಸಾತಿ **ಭೂರಿಪಞ್ಞೋ,** ಅನನ್ತಾಯ ಮಹಾಪಥವಿಯಾ ಸದಿಸಪಞ್ಞೋತ್ಯತ್ಥೋ। ಕಿಲೇಸಾದಿಪಞ್ಚವಿಧಂ ಮಾರಂ ಜಿತವಾತಿ **ಮಾರಜಿ।**

೩. ನರಾನಂ ಸೀಹೋ ಸೇಟ್ಠೋ, ಪರಪ್ಪವಾದಮದ್ದನಸಹನತೋ ವಾ ನರೋ ಚ ಸೋ ಸೀಹೋ ಚಾತಿ **ನರಸೀಹೋ,** ಸಹತೀತಿ ಸೀಹೋ, ನಿರುತ್ತಿನಯೇನ ಪುಬ್ಬವಣ್ಣಾಕಾರಸ್ಸೀಕಾರೋ, ಸೀಹಸದಿಸತ್ತಾ ವಾ ನರೋ ಚ ಸೋ ಸೀಹೋ ಚಾತಿ **ನರಸೀಹೋ।** ಯಥಾ ಹಿ ಸೀಹೋ ಮಿಗರಾಜಾ ಚತೂಹಿ ದಾಠಾಹಿ ಸಬ್ಬಸತ್ತೇ ಹಿಂಸತಿ ಅಭಿಭವತಿ, ತಥಾ ಭಗವಾಪಿ ಸೀಲಪಞ್ಞಾಪುಞ್ಞಿದ್ಧಿಸಙ್ಖಾತೇಹಿ ಚತೂಹಿ ಧಮ್ಮೇಹಿ ಸಬ್ಬಂ ಲೋಕಂ ಹಿಂಸತಿ ಅಭಿಭವತೀತಿ ಓಪಮ್ಮಸಂಸನ್ದನಂ। ಸಬ್ಬಪುರಿಸಾನಂ

ಸೇಟ್ಠತ್ತಾ **ನರವರೋ,** ನರಾನಂ ವಾ ದೇವಮನುಸ್ಸಾನಂ ಸೇಟ್ಠತ್ತಾ **ನರವರೋ,** "ಸೀಲೇ ಪತಿಟ್ಠಾಯ ನರೋ ಸಪಞ್ಞೋ"ತಿ [ಸಂ॰ ನಿ॰ ೧.೨೩] ಏತ್ಥ ವಿಯ **ನರ**ಸದ್ದೇನ ಸಬ್ಬೇ ದೇವಮನುಸ್ಸಾ ಸಙ್ಗಹಿತಾ। ಧಮ್ಮಸ್ಸ ರಾಜಪವತ್ತಕತ್ತಾ **ಧಮ್ಮರಾಜಾ,** ಧಮ್ಮತೋ ವಾ ಸದೇವಕಸ್ಸ ಲೋಕಸ್ಸ ರಾಜಾ ಜಾತೋ, ನಾಧಮ್ಮತೋತಿ **ಧಮ್ಮರಾಜಾ,** ಧಮ್ಮೇನ ರಾಜತೀತಿ ವಾ **ಧಮ್ಮರಾಜಾ,** ಧಮ್ಮಪಾಲಕೋ ವಾ ರಾಜಾ **ಧಮ್ಮರಾಜಾ**। ಮುನೀನಂ ಸೇಟ್ಠತ್ತಾ **ಮಹಾಮುನಿ**। ದೇವಾನಂ ಅತಿದೇವೋತಿ **ದೇವದೇವೋ,** ದೇವಾನಂ ಅಧಿಕೋ ವಾ ದೇವೋ **ದೇವದೇವೋ**। ಲೋಕಾನಂ ಗರು ಆಚರಿಯೋ **ಲೋಕಗರು,** ಲೋಕಾನಂ ಗರುಭಾಜನತ್ತಾ ವಾ **ಲೋಕಗರು**। ಧಮ್ಮಸ್ಸ ಸಾಮಿ ಯಥಾವುತ್ತನಯೇನ **ಧಮ್ಮಸ್ಸಾಮೀ**। ಯಥಾ ಪುರಿಮಕಾ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಾ ಸಬ್ಬಞ್ಞುಭಾವಂ ಗತಾ, ತಥಾ ಅಯಮ್ಪಿ ಗತೋತಿ **ತಥಾಗತೋ,** ತಥಾ ವಾ ಸಮ್ಮಾ ಗತಂ ಞಾಣಮಸ್ಸಾತಿ **ತಥಾಗತೋ**ತ್ಯಾದಿನಾ **ತಥಾಗತ**ಸದ್ದಸ್ಸ ಅತ್ಥಪಪಞ್ಚೋ ತತ್ಥ ತತ್ಥ [ದೀ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೭; ಮ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೧೨; ಸಂ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨.೩.೭೮; ಅ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೧.೭೦; ಉದಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧೮; ಇತಿವು॰ ಅಟ್ಠ॰ ೩೮; ಥೇರಗಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೩; ಬು॰ ವಂ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨ ನಿದಾನ ಕಥಾ; ಮಹಾನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧೪; ಪಟಿ॰ ಸ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೧.೩೭; ದೀ॰ ನಿ॰ ಟೀ॰ ೧.೭; ದೀ॰ ನಿ॰ ಅಭಿ॰ ಟೀ॰ ೧.೭; ಮ॰ ನಿ॰ ಟೀ॰ ೧.೧೨; ಅ॰ ನಿ॰ ಟೀ॰ ೧.೧.೧೭೦] ವುತ್ತನಯೇನ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

೪. ಸಯಮೇವ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ಭವತಿ, ಅನಞ್ಞಬೋಧಿತೋತಿ **ಸಯಮ್ಭೂ**। ಸಮ್ಮಾ ಅವಿಪರೀತೇನ ಸ'ಮತ್ತನಾಯೇವ ಸಬ್ಬಧಮ್ಮೇ ಬುಜ್ಝತಿ ಅಬುಜ್ಝಿ ಬುಜ್ಝಿಸ್ಸತೀತಿ **ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ**। ಸೇಟ್ಠಪಞ್ಞಾಯ ಸಮನ್ನಾಗತತ್ತಾ **ವರಪಞ್ಞೋ**। ಸತ್ತೇ ಸಂಸಾರಣ್ಣವತೋ ನಿಬ್ಬಾನಪಾರಂ ನೇತೀತಿ **ನಾಯಕೋ**। ಜಿತಪಞ್ಚಮಾರತ್ತಾ **ಜಿನೋ**। ಏತ್ಥ ಚ ಸಮನ್ತಭದ್ರ, ಲೋಕಜಿ, ಛಳಭಿಞ್ಞ, ಅದ್ವಯವಾದೀ, ಸಿರೀಘನ, ಅಕನಿಟ್ಠಗ [ಅಕನಿಟ್ಠಕ (ಕ॰)], ಧಮ್ಮಚಕ್ಕ, ರಾಗಾಸನಿ [ರಾಗಾರಿ (ಕ॰)], ತಿಸರಣ, ಖಸಮ [ಖಣಸಮ (ಕ॰) ಖೇನ ಆಕಾಸೇನ ಸಮಾ ತುಲ್ಯಾ ಗುಣಾ ಯಸ್ಸ ಸೋ (ತಿಕಣ್ಡಸೇಸಟೀಕಾ ೧.೧.೮)], ಗುಣಾಕರ, ಮಹಾಸುಖ, ವಜಿರ, ಮೇತ್ತಾಬಲ, ಅಸಮ, ಜಿತಾರಿ, ಮಹಾಬೋಧಿ, ಧಮ್ಮಧಾತು, ಸೇತಕೇತು, ಖಜಿ, ತಿಮುತ್ತಿ [ಖಜಿರವಿಮುತ್ತಿ (ಕ॰) ಖೇನ ಆಕಾಸಞ್ಞಾನೇನ - ಸುಞ್ಞಭಾವನಾಯಾತಿ ಭಾವೋ - ಜಯತಿ ಸಂಸಾರಭಾವಂ ಯೋ, ಜಿ+ ಕ್ವಿಪ ಸುಞ್ಞವಾದೀನಂ ಬೋದ್ಧಾನಂ "ಸುಞ್ಞಂ ಸಬ್ಬಮೇವ" ಇತ್ಯಾಕಾರಭಾವನಾಯ ಸಂಸಾರಭಾವಜಯನತೋ ತಥಾಭಾವೋ (ಸದ್ದಕಪ್ಪದ್ದುಮ)], ದಸಭೂಮಿಸ್ಸರ, ಪಞ್ಚಞಾಣ, ಬಹುಕ್ಖಮ, ಸಮ್ಬುದ್ಧ, ಸಬ್ಬದಸ್ಸೀ, ಮಹಾಬಲ, ಸಬ್ಬಬೋಧ [ಸಮ್ಬೋಧಧಮ್ಮ (ಕ॰)], ಧಮ್ಮಕಾಯ, ಸಂಗುತ್ತ, ಅರಹ, ದ್ವಾದಸಕ್ಖ, ವೀತರಾಗಾದೀನಿಪಿ ಅನೇಕಾನಿ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ನಾಮಾನಿ [ಇಮಾನಿ ಪರಿಯಾಯವಚನಾನಿ ಪಾಯಸೋ ಅಮರಕೋಸತೋ, ತಿಕಣ್ಡಸೇಸಾಭಿಧಾನತೋ ಚ ಗಹಿತಾನಿ]। ಸಮನ್ತತೋ ಪುಞ್ಞಸಮ್ಭಾರತೋ ಚ ಞಾಣಸಮ್ಭಾರತೋ ಚ ಭದ್ರೋ ಸೇಟ್ಠೋತಿ **ಸಮನ್ತಭದ್ರೋ**ತ್ಯಾದೀನಿ ಚ ನಿಬ್ಬಚನಾನಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾನಿ। ವುತ್ತಞ್ಚ -

"ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಾನಿ ನಾಮಾನಿ, ಸಗುಣೇನ ಮಹೇಸಿನೋ।
ಗುಣೇನ ನಾಮಮುದ್ಧೇಯ್ಯಂ, ಅಪಿ ನಾಮಸಹಸ್ಸತೋ"ತಿ [ಧ॰ ಸ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧೩೧೩; ಉದಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೫೩; ಪಟಿ॰ ಮ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೧.೭೬; ನೇತ್ತಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೩೮]॥

ತತ್ಥ **ಉದ್ಧೇಯ್ಯ**ನ್ತಿ ಉದ್ಧರಿತಬ್ಬಂ। **ಅಪಿ ನಾಮಸಹಸ್ಸತೋ**ತಿ ಅನೇಕೇಹಿ ನಾಮಸಹಸ್ಸೇಹೀತ್ಯತ್ಥೋ। ಸಬ್ಬಬುದ್ಧನಾಮಕಥಾ।

ಸಕ್ಯಾದಿಸತ್ತಕಂ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ನಾಮಂ। ಪಞ್ಚಮಾರೇ ಜೇತುಂ ಸಕ್ಕೋತೀತಿ **ಸಕ್ಯೋ,** ಭಗಿನೀಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಸಂವಾಸಕರಣತೋ ವಾ ಲೋಕಮರಿಯಾದಂ ಛಿನ್ದಿತುಂ ಸಕ್ಕುಣನ್ತೀತಿ ಸಕ್ಯಾ, ಸಾಕಿಯರಾಜೂನಂ ಪುಬ್ಬರಾಜಾನೋ, ತೇಸಂ ವಂಸಭೂತತ್ತಾ ಭಗವಾ "ಸಕ್ಯೋ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಅಸ್ಸ ಚ ಜಾತಿಸಮನನ್ತರಂ ನಿಧಯೋ ರತನಾನಿ ಚ ಉಪ್ಪನ್ನಾನೀತಿ **ಸಿದ್ಧತ್ಥೋ**ತಿ ನಾಮಂ ಕತಂ, ಸಬ್ಬೇಸಂ ವಾ ಲೋಕಾನಂ ಸಿದ್ಧಾ ಅತ್ಥಾ ಏತೇನ ಹೇತುಭೂತೇನಾತಿ **ಸಿದ್ಧತ್ಥೋ**। ಸುದ್ಧಂ ಓದನಂ ಅಸ್ಸಾತಿ ಸುದ್ಧೋದನೋ, ತಸ್ಸ ಅಪಚ್ಚಂ **ಸುದ್ಧೋದನಿ**। ಗೋತಮವಂಸಸ್ಸ ಕಪಿಲಸ್ಸ ಮುನಿನೋ ಸಿಸ್ಸತಾಯ ಸಕ್ಯಾ ಗೋತಮಾ, ಭಗವಾ ಪನ ಗೋತಮವಂಸೇ ಉಪ್ಪನ್ನತ್ತಾ ಗೋತಮಸ್ಸ ಮುನಿನೋ ಅಪಚ್ಚಂ **ಗೋತಮೋ**।

೫. ಸಕ್ಯವಂಸಾವತಿಣ್ಣೋ [ಸಕ್ಯವಂಸಾ ಪಿತ್ಥಿಣ್ಣೋ (ಕ॰)] ಸಕ್ಯಮುನಿ ಯೋ ಬುದ್ಧೋ ಸೋ **ಸಕ್ಯಸೀಹೋ,** ಸಕ್ಯಾನಂ ವಾ ಸೇಟ್ಠತ್ತಾ **ಸಕ್ಯಸೀಹೋ**। ಸಕ್ಯಕುಲತೋ ಜಾತೋ ಮುನಿ **ಸಕ್ಯಮುನಿ**। ಸೂರಿಯದೇವಪುತ್ತಸ್ಸ ಸೋತಾಪನ್ನತ್ತಾ ಭಗವಾ **ಆದಿಚ್ಚಬನ್ಧೂ**ತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ಆದಿಚ್ಚಸ್ಸ ಬನ್ಧು ಞಾತೀತಿ ನಿಬ್ಬಚನಂ ಕತ್ವಾ। ಏತ್ಥಪಿ ಮಾಯಾದೇವೀಸುತ, ಮಹಾಸಮಣ, ಕಲಿಸಾಸನಾದೀನಿ [ಕುಲಿಸಾಸನಾದೀನಿ (ಕ॰) ಕಲಿಮ್ಹಿ ಯುಗೇ ಸಾಸನಂ ಅನುಸಾಸನಂ ಯಸ್ಸ ಸೋ, ಅಥವಾ ಕಲಿಮ್ಹಿ ಪಾಪೇ ವಿವಾದೇ ವಾ ಸಾಸನಂ ಹಿತಸಾಧನಂ ಯಸ್ಸ ಸೋ (ತಿಕಣ್ಡಸೇಸಟೀಕಾ ೧.೧.೧೧)] ಗೋತಮಪರಿಯಾಯಾನಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾನಿ।

೬. **ಮೋಕ್ಖಾ**ದೀನಿ **ನಿಬ್ಬುತಿ**ಪರಿಯನ್ತಾನಿ ಛಚತ್ತಾಲೀಸ ನಾಮಾನಿ ನಿಬ್ಬಾನಸ್ಸ ನಾಮಾನಿ। ಮುಚ್ಚನ್ತಿ ಏತ್ಥ, ಏತೇನ ವಾ ರಾಗಾದೀಹೀತಿ **ಮೋಕ್ಖೋ**। ನಿರುಜ್ಝನ್ತಿ ಏತ್ಥ ರಾಗಾದಯೋತಿ **ನಿರೋಧೋ,** ರುನ್ಧತಿ ವಾ ನಿಬ್ಬಾನನ್ತಿ ರೋಧೋ, ಕಿಲೇಸೋ, ಸೋ ಏತ್ಥ ನತ್ಥೀತಿ **ನಿರೋಧೋ**। ವಾನಸಙ್ಖಾತಾಯ ತಣ್ಹಾಯ ನಿಕ್ಖನ್ತತ್ತಾ, ನಿಬ್ಬಾತಿ ವಾ ಏತೇನ ರಾಗಗ್ಗಿಆದಿಕೋತಿ **ನಿಬ್ಬಾನಂ**। ಯಥಾ ಪಕತಿದೀಪೋ ನದೀಸೋತೇನ ವುಯ್ಹಮಾನಾನಂ ಪತಿಟ್ಠಾ ಹೋತಿ, ಏವಮಿದಮ್ಪಿ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಸಂಸಾರಮಹೋಘೇನ ವುಯ್ಹಮಾನಾನಂ ಪತಿಟ್ಠಾತಿ ದೀಪೋ ವಿಯಾತಿ **ದೀಪೋ,** ನಿಕ್ಕಿಲೇಸಾನಂ ವಾ ಪದೀಪಸದಿಸಭಾವಕರಣತೋ ದೀಪೋ ವಿಯಾತಿ **ದೀಪೋ,** "ನಿಬ್ಬನ್ತಿ ಧೀರಾ ಯಥಯಂ ಪದೀಪೋ"ತಿ ಹಿ ವುತ್ತಂ, ದಿಪ್ಪತಿ ವಾ ಅರಿಯಾನಂ ಞಾಣಚಕ್ಖುಸ್ಸೇವ ಪಕಾಸತೀತಿ ದೀಪೋ। ತಣ್ಹಾನಂ ಖಯಹೇತುತ್ತಾ **ತಣ್ಹಕ್ಖಯೋ**। ರಾಗಾದೀನಂ ಪಟಿಪಕ್ಖತ್ತಾ, ಉತ್ತಮಟ್ಠೇನ ವಾ **ಪರಂ**। ತಾಯತಿ ರಕ್ಖತಿ ಅಪಾಯಾದಿತೋತಿ **ತಾಣಂ**। ನಿಲೀಯನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಸಂಸಾರಭಯಭೀರುಕಾತಿ **ಲೇಣಂ**। ನತ್ಥಿ ದೀಘರಸ್ಸಾದಿಕಂ ರೂಪಂ ಸಣ್ಠಾನಮೇತಸ್ಸಾತಿ **ಅರೂಪಂ,** ಅಪ್ಪಚ್ಚಯತ್ತಾ ವಾ **ಅರೂಪಂ**। ರಾಗಾದೀನಂ ಸನ್ತಕರಣತ್ತಾ **ಸನ್ತಂ**। ರಾಗಕ್ಖಯಹೇತುಭಾವೇನ ಅವಿಪರೀತತ್ತಾ, ಚತುಸಚ್ಚಪರಿಯಾಪನ್ನತ್ತಾ ವಾ **ಸಚ್ಚಂ**। ನತ್ಥಿ ಆಲಯೋ ತಣ್ಹಾ ಏತ್ಥಾತಿ **ಅನಾಲಯಂ**।

೭. ಪಚ್ಚಯೇಹಿ ನ ಸಙ್ಖರೀಯತೇತೀತಿ **ಅಸಙ್ಖತಂ**। ಸಿವಂ ಖೇಮಭಾವಂ ಕರೋತೀತಿ **ಸಿವಂ,** ಸಂಸಾರಭೀರುಕೇಹಿ ಸೇವಿತಬ್ಬತ್ತಾ ವಾ **ಸಿವಂ,** ಯದಾದಿನಾ **ವ**ಪಚ್ಚಯೋ। ನತ್ಥಿ ಏತ್ಥ ಮತಂ ಮರಣಂ, ಏತಸ್ಮಿಂ ವಾ ಅಧಿಗತೇ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಮತನ್ತಿ **ಅಮತಂ**। ಪಸ್ಸಿತುಂ ಸುದುಕ್ಕರತಾಯ **ಸುದುದ್ದಸಂ**। ಪರೇಹಿ ಉತ್ತಮೇಹಿ ಅರಿಯಪುಗ್ಗಲೇಹಿ ಅಯಿತಬ್ಬಂ ಗನ್ತಬ್ಬನ್ತಿ **ಪರಾಯಣಂ,** ಪರತೋ ವಾ ಅಯಿತಬ್ಬಂ ಗನ್ತಬ್ಬನ್ತಿ **ಪರಾಯಣಂ,** ಸಂಸಾರಸಭಾವತೋ ಅಞ್ಞಸಭಾವವಸೇನ ಬುಜ್ಝಿತಬ್ಬನ್ತ್ಯತ್ಥೋ, ಪರೇಸಂ ವಾ ಅರಿಯಪುಗ್ಗಲಾನಂ ಪತಿಟ್ಠಾನತ್ತಾ **ಪರಾಯಣಂ**। ಯೇನ ಚತ್ತಾರೋ ಮಗ್ಗಾ ಓಧಿಸೋ ಕಿಲೇಸೇ ಸರನ್ತಿ ಹಿಂಸನ್ತಿ ತಂ ಧಮ್ಮಂ **ಸರಣಂ,** ಅರಿಯಾನಂ ವಸಿತಗೇಹತ್ತಾ ವಾ **ಸರಣಂ**। ಈತಿ ಉಪದ್ದವೋ ಪವಾಸೋ ಚ ತೇ ಯತ್ಥ ನ ಸನ್ತಿ, ತಂ **ಅನೀತಿಕಂ,** ಸತ್ತೇ ಸಂಸಾರಂ ನೇತೀತಿ "ನೀತೀ"ತಿ ಲದ್ಧನಾಮಾಯ ತಣ್ಹಾಯ ಅಭಾವತೋ ವಾ **ಅನೀತಿಕಂ**। ಆಸವಾನಂ ಅನಾರಮ್ಮಣತಾಯ **ಅನಾಸವಂ**। ನಿಚ್ಚಟ್ಠೇನ **ಧುವಂ,** ಧವತಿ ವಾ ಮಗ್ಗಾನಮಾರಮ್ಮಣಭಾವಂ ಗಚ್ಛತೀತಿ **ಧುವಂ,** "**ಧು** ಗತಿಥೇರಿಯೇಸೂ"ತಿ ಹಿ **ಕಾತನ್ತಧಾತು**। ದಟ್ಠಬ್ಬಸಭಾವಸ್ಸ ನತ್ಥಿತಾಯ **ಅನಿದಸ್ಸನಂ**। ಪಚ್ಚಯೇಹಿ ಅಕತತ್ತಾ **ಅಕತಂ**। ಸದಾ ವಿಜ್ಜಮಾನತ್ತಾ ಅಪಲುಜ್ಜನಸಭಾವಂ ಗಚ್ಛತಿ, ತೇನ ವಾ ವಿಞ್ಞಾಯತೀತಿ **ಅಪಲೋಕಿತಂ**। "ಇತಂ ಗತೇ ಚ ವಿಞ್ಞಾತೇ"ತಿ ಹಿ **ನಾನತ್ಥಸಙ್ಗಹೇ** ವುತ್ತಂ। ಲೋಕಸಭಾವೇನ ವಾ ವಿಞ್ಞಾಯತೀತಿ ಲೋಕಿತಂ, ತಬ್ಭಾವಾಪಗಮನತೋ **ಅಪಲೋಕಿತಂ**। ಸಣ್ಹಟ್ಠೇನ **ನಿಪುಣಂ,** ಯೇನ ವಾ ಚತ್ತಾರೋ ಮಗ್ಗಾ ಓಧಿಸೋ ಕಿಲೇಸೇ ನಿಸ್ಸೇಸತೋ ಪುನನ್ತಿ ಸೋಧೇನ್ತಿ, ತಂ **ನಿಪುಣಂ**। ನ ಕದಾಚಿಪಿ ಯಸ್ಸ ಅನ್ತೋ ವಿನಾಸೋ ಅತ್ಥಿ, ತಂ **ಅನನ್ತಂ**। ಖರನ್ತಿ ವಿನಸ್ಸನ್ತೀತಿ ಖರಾ, ಸಙ್ಖತಾ, ತೇ ಯತ್ಥ ನ ಸನ್ತಿ, ತಂ **ಅಕ್ಖರಂ,** ಖರಸಙ್ಖಾತಾನಂ ವಾ ಸಙ್ಖತಾನಂ ಪಟಿಪಕ್ಖತ್ತಾ **ಅಕ್ಖರಂ**। ಏತ್ಥ ಚ ಅಸಙ್ಖತನ್ತ್ಯಾದಿಕಾ ಗಾಥಾ **ರುಚಿರಾ** ನಾಮ।

೮. ಸಬ್ಬದುಕ್ಖಾನಂ ಖಯಕಾರಣತ್ತಾ **ದುಕ್ಖಕ್ಖಯೋ**। ಬ್ಯಾಬಾಧತೀತಿ ಬ್ಯಾಬಾಧೋ, ಸೋ ಏವ ಬ್ಯಾಬಾದೋ, ದುಕ್ಖಸಚ್ಚಂ, ತಸ್ಸ ಭಾವೋ ಬ್ಯಾಬಜ್ಝಂ, ದುಕ್ಖಸ್ಸ ಪೀಳನಾದ್ಯತ್ಥೋ, ತಂ ಯತ್ಥ ನತ್ಥಿ, ತಂ **ಅಬ್ಯಾಬಜ್ಝಂ,** ಅಬ್ಯಾಪಜ್ಝನ್ತಿಪಿ ಪಾಠೋ, ತತ್ಥ ಬ್ಯಾಪಜ್ಜನ್ತಿ ವಿನಸ್ಸನ್ತೀತಿ ಬ್ಯಾಪಾದಾ, ಸಙ್ಖತಾ, ತೇಸಂ ಭಾವೋ ಬ್ಯಾಪಜ್ಝಂ, ಸಙ್ಖತಾನಂ ವಿನಸ್ಸನಭಾವೋ, ತಂ ಯತ್ಥ ನತ್ಥಿ, ತಂ **ಅಬ್ಯಾಪಜ್ಝನ್ತಿ** ಏವಮತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ, ನಿರುತ್ತಿನಯೇನ ಚ ದ್ಯಸ್ಸ **ಜ್ಝ**ಕಾರೋ। ಕಿಲೇಸಕಮ್ಮವಿಪಾಕವಟ್ಟಾನಮಭಾವತೋ **ವಿವಟ್ಟಂ**। ನಿಬ್ಭಯಟ್ಠೇನ **ಖೇಮಂ,** ಖಯನ್ತಿ ವಾ ಏತೇನ ರಾಗಗ್ಗಿಆದಯೋತಿ **ಖೇಮಂ**। ಸಙ್ಖಾರೇಹಿ ಅಸಮ್ಮಿಸ್ಸತಾಯ, ವಿಸಂಯೋಗತಾಯ ಚ

ಕೇವಲಂ। ಅಪವಜ್ಜನ್ತಿ ಸಙ್ಖಾರಾ ಏತಸ್ಮಾತಿ **ಅಪವಗ್ಗೋ**। ಯಸ್ಮಾ ರಾಗೋ ವಿಗತೋ, ಸೋ **ವಿರಾಗೋ**। ಪಧಾನಭಾವಂ ನೀತಂ **ಪಣೀತಂ**। ನತ್ಥಿ ಏತಸ್ಮಿಂ ಅಧಿಗತೇ ಅರಿಯಾನಂ ಚುತಂ ಚವನನ್ತಿ **ಅಚ್ಚುತಂ**। ಅರಿಯೇಹಿ ಪಜ್ಜಿತಬ್ಬತ್ತಾ ಗನ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **ಪದಂ**।

೯. ಚತ್ತಾರೋ ಯೋಗಾ ಖಿಯನ್ತಿ ಏತೇನಾತಿ **ಯೋಗಕ್ಖೇಮೋ**। ಪಾರೇತಿ ಸಕ್ಕೋತಿ ಸಂಸಾರದುಕ್ಖಸನ್ತಾಪಂ ಸಮೇತುನ್ತಿ **ಪಾರಂ,** "ಸಂಸಾರದುಕ್ಖಸನ್ತಾಪತತ್ತಸ್ಸಾ'ಲಂ ಸಮೇತವೇ"ತಿ ಹಿ ವುತ್ತಂ। ಪಗತಾ ಸಂಸಾರಚಕ್ಕಸ್ಸ ಅರಾ ಏತಸ್ಮಾತಿ ವಾ ಪಾರಂ। ಕಿಲೇಸೇಹಿ ಮುಚ್ಚನತೋ **ಮುತ್ತಿ,** ನಿಕಾಯನ್ತರಿಯಾ ಪನ "ಸರೀರೇನ್ದ್ರಿಯೇಹಿ ಅತ್ತನೋ ಮುತ್ತತ್ತಾ ಮುತ್ತೀ"ತಿ ವದನ್ತಿ। ಕಿಲೇಸಸಮನತೋ **ಸನ್ತಿ**। ವಿಸುಜ್ಝನ್ತಿ ಸತ್ತಾ ಏತಾಯ ರಾಗಾದಿಮಲೇಹೀತಿ **ವಿಸುದ್ಧಿ** । ಸಬ್ಬಸಙ್ಖಾರಾ ವಿಮುಚ್ಚನತೋ **ವಿಮುತ್ತಿ**। ಅಸಙ್ಖತಮೇವ ನಿಸ್ಸತ್ತನಿಜ್ಜೀವಟ್ಠೇನ, ಸನ್ತಿಲಕ್ಖಣಧಾರಣತೋ ವಾ ಧಾತೂತಿ **ಅಸಙ್ಖತಧಾತು**। ಸುಜ್ಝನ್ತಿ ಸತ್ತಾ ಏತಾಯ ರಾಗಾದಿಮಲೇಹೀತಿ **ಸುದ್ಧಿ**। ಆವುಣೋತಿ ಸಂಸಾರತೋ ನಿಕ್ಖನ್ತುಮಪ್ಪದಾನವಸೇನಾತಿ ವುತಿ, ತಣ್ಹಾ, ತತೋ ನಿಕ್ಖನ್ತತ್ತಾ **ನಿಬ್ಬುತಿ**।

೧೦. **ಖೀಣಾಸವಾ**ದಿಚತುಕ್ಕಂ ಅರಹನ್ತೇ। ಖೀಣಾ ಆಸವಾ ಯಸ್ಸ ಸೋ **ಖೀಣಾಸವೋ**। ತತೋ ಉತ್ತರಿ ಕರಣೀಯಾಭಾವತೋ ನತ್ಥಿ ಸಿಕ್ಖಾ ಏತಸ್ಸಾತಿ **ಅಸೇಕ್ಖೋ**। ವಿಗತೋ ರಾಗೋ ಯಸ್ಮಾತಿ **ವೀತರಾಗೋ**। ಸಂಸಾರಚಕ್ಕಸ್ಸ ಅರೇ ಹತವಾತಿ **ಅರಹಾ,** "ಅರಹ"ನ್ತಿಪಿ ಪಾಠೋ।

ದೇವಲೋಕಾದಿಪಞ್ಚಕಂ ಸಗ್ಗಸ್ಸ ನಾಮಂ। ದೇವಾನಂ ಲೋಕೋ ಭವನಂ **ದೇವಲೋಕೋ**। ದಿಬ್ಬನ್ತ್ಯತ್ರ **ದಿವೋ**। **ಅಜ** ಗತಿಯಂ, ಅನೇಕತ್ಥತ್ತಾ ಠಿತಿಯಂ, ಚಿರಂ ಠಿಯತೇ ಅಸ್ಮಿನ್ತಿ ಅಗ್ಗೋ, ಠಾನಂ, ಸೋಭನೋ ಅಗ್ಗೋ **ಸಗ್ಗೋ,** ಪುಞ್ಞೇನ ವಾ ಸುಟ್ಠು ಅಜೀಯತೇತಿ **ಸಗ್ಗೋ**। ತಯೋ ದೇವಾ ದಿಬ್ಬನ್ತ್ಯತ್ರೇತಿ **ತಿದಿವೋ**। ಪಧಾನತೋ ಹಿ ತೀಹಿ ಹರಿಹರಬ್ರಹ್ಮೇಹಿ ಬ್ಯಪದೇಸೋ। ತಿದಸಾನಂ ದೇವಾನಂ ಆಲಯೋ ಠಾನನ್ತಿ **ತಿದಸಾಲಯೋ**। ಕೇಚಿ ಪನ "**ದೇವಲೋಕಾ**ದಿತ್ತಯಂ ಸಗ್ಗಸಾಮಞ್ಞಸ್ಸ ನಾಮಂ, **ತಿದಿವಾ**ದಿದ್ವಯಂ ತಾವತಿಂಸಸ್ಸಾ"ತಿ ವದನ್ತಿ, ತಂ **ಅಮರಕೋಸಾ**ದೀಸು ಸಾಮಞ್ಞಸ್ಮಿಂಯೇವ ದ್ವಿನ್ನಮ್ಪಿ ಗಹಣತೋ ನ ಸಾರತೋ ಪಚ್ಚೇತಬ್ಬಂ। ಏತ್ಥಾಪಿ ನಾಕ, ಸುರಲೋಕ, ತಿಪಿಟ್ಠಪ [ವಿಸನ್ತಿ ಸುಕತಿನೋ ಅಸ್ಮಿಂ ಇತಿ ಪಿಟ್ಠಪಂ ಪಿಸೋದರಾದಿ ತಿದಸಾನಂ ಪಿಟ್ಠಪಧಿತಿ ದಸಸದ್ದಲೋಪೋ (ಚಿನ್ತಾಮಣಿಟೀಕಾ)], ಅವರೋಹ, ಫಲೋದಯ [ಫಲಸ್ಸ ಕಮ್ಮಫಲಸ್ಸ ಉದಯೋ ದಿಟ್ಠಿಯೋಗ್ಯಟ್ಠಾನಂ (ತಿಕಣ್ಡಟೀಕಾ)], ಮನ್ದರ, ಸೇರಿಕ, ಸಕ್ಕಭವನ, ಖಂ, ನಭಾದೀನಿ ದೇವಲೋಕಸಾಮಞ್ಞಾನಿ ಇಧಾನಾಗತಾನಿಪಿ ಗಹೇತಬ್ಬಾನಿ।

೧೧-೧೨. **ತಿದಸಾ**ದಿಚತುದ್ದಸಕಂ ದೇವತಾಸಾಮಞ್ಞಸ್ಸ ನಾಮಂ। ಜಾತೀಸು [ಜಾತಿಜಾತೀಸು (ಕ॰)] ವುತ್ತಾಸು ಬ್ಯತ್ತಿಪಿ ವುಚ್ಚತೀತಿ ಬ್ಯತ್ತೀನಂ ಬಹುತ್ತಾ ಬಹುವಚನನಿದ್ದೇಸೋ। ಜಾತಿಸತ್ತಾವಿನಾಸಸಙ್ಖಾತಾ ತಿಸ್ಸೋ ದಸಾ ಪರಿಮಾಣಾ ಏತೇಸನ್ತಿ **ತಿದಸಾ**। ಏತೇ ಹಿ ಮನುಸ್ಸಾದಯೋ ವಿಯ ಬುದ್ಧಿವಿಪರಿಣಾಮಖಯೇಹಿ ನ ಯುಜ್ಜನ್ತಿ, ಪಞ್ಚವೀಸತಿವಸ್ಸುದ್ದೇಸಿಯಾ ಏವ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ ಸನ್ತಿ ವಿನಸ್ಸನ್ತಿ ಚ। ಮರಣಂ ಮರೋ, ಸೋ ಯೇಸಂ ನತ್ಥಿ, ತೇ **ಅಮರಾ**। ದಿಬ್ಬನ್ತಿ ಪಞ್ಚಕಾಮಗುಣಾದೀಹಿ ಕೀಳನ್ತೀತಿ **ದೇವಾ**। ವಿಬುಜ್ಝನ್ತಿ ನ ಸುಪನ್ತೀತಿ **ವಿಬುಧಾ,** ಅತೀತಾನಾಗತಜಾತಿಂ ವಿಬುಜ್ಝನ್ತೀತಿ ವಾ **ವಿಬುಧಾ**। ಸುಧಾಭೋಜನಭುಞ್ಜನಸೀಲತಾಯ **ಸುಧಾಸಿನೋ**। ಸಮುದ್ದುಟ್ಠಾ [ಅಮತಮಥನೋಟ್ಠಾ (ಚಿನ್ತಾಮಣಿಟೀಕಾ)] ಸುರಾ ಅತ್ಥಿ ಯೇಸಂ, ತೇ **ಸುರಾ,** ಸುರನ್ತಿ ವಾ ಕೀಳನ್ತೀತಿ **ಸುರಾ,** ಸುಖೇನ ರಮನ್ತೀತಿ ವಾ **ಸುರಾ**। ದೀಘಾಯುಕಾಪಿ ಸಮಾನಾ ಯಥಾಪರಿಚ್ಛೇದಂ ಸಮ್ಪತ್ತಕಾಲೇ ಮರನ್ತಿ ಸೀಲೇನಾತಿ **ಮರೂ**। ದಿವೋ ದೇವಲೋಕೋ ಓಕೋ ಆಸಯೋ ಯೇಸಂ ತೇ **ದಿವೋಕಾ**। ಸುಧಾಹಾರಸ್ಸ ಪಾತಬ್ಬಸ್ಸಪಿ ಸಮ್ಭವತೋ ಅಮತಂ ಪಿವನ್ತೀತಿ **ಅಮತಪಾ,** ಅಮತೋಸಧಂ ವಾ ಪಿವನ್ತೀತಿ **ಅಮತಪಾ**। ಸಗ್ಗೇ ವಸನಸೀಲತ್ತಾ **ಸಗ್ಗವಾಸಿನೋ**। ಸದಾ ಪಞ್ಚವೀಸತಿವಸ್ಸುದ್ದೇಸಿಯತ್ತಾ ನಿರಾಕತಾ ಜರಾ ಏತೇಸನ್ತಿ **ನಿಜ್ಜರಾ**। ನ ನಿಮಿಸನ್ತೀತಿ **ಅನಿಮಿಸಾ,** ಭಮುಕಾ ನಿಚ್ಚಲಂ ಕರೋನ್ತೀತ್ಯತ್ಥೋ। ದಿವೇ ವಸನ್ತೀತಿ **ದಿಬ್ಬಾ**। ದೇವಾ ಏವ **ದೇವತಾ,** ಸಕತ್ಥೇ **ದೇವ**ಸದ್ದತೋ **ತಾ**ಪಚ್ಚಯೋ, ದೇವತಾ ಏವ **ದೇವತಾನಿ,** ಸಕತ್ಥೇ ನಿಪಚ್ಚಯೋ। "ಅಪುಮೇ"ತಿ ಏತ್ಥ ಪಠಮಸಕತ್ಥಿಕವಸೇನ ಇತ್ಥಿಲಿಙ್ಗತ್ತಂ, ದುತಿಯಸಕತ್ಥಿಕವಸೇನ ನಪುಂಸಕಲಿಙ್ಗತ್ತಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ, ದುತಿಯಸಕತ್ಥಿಕವಸೇನೇವ ವಾ ದ್ವಿಲಿಙ್ಗತ್ತಂ, ತತ್ಥ ಇತ್ಥಿಲಿಙ್ಗಪಕ್ಖೇ ಯದಾದಿನಾ ನಿಕಾರಾದೇಸೋ।

ಅಮರಕೋಸೇ ಪನ “ದೇವತಾನಿ ಪುಮೇ ವಾ”ತಿ [ಅಮರ ೧.೯] ವುತ್ತಂ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ - **ದೇವತಾನಿ**ಸದ್ದೋ ವಿಕಪ್ಪೇನ ಪುಲ್ಲಿಙ್ಗೇ, ನಿಚ್ಚಂ ನಪುಂಸಕೇತಿ। **ಟೀಕಾಯಞ್ಚ** “ಸಕತ್ಥಿಕಾ ಪಕತಿತೋ ಲಿಙ್ಗವಚನಾನಿ ಅತಿವತ್ತನ್ತೀತಿ ಪುನ್ನಪುಂಸಕತ್ತ”ನ್ತಿ [ದೇವೋ ಏವ ದೇವತಾ, ಸಕತ್ಥೇ ತಾ, ಸಕತ್ಥಿಕಾ ಅಪಿ ಪಚ್ಚಯಾ ಪಕತಿತೋ ಲಿಙ್ಗವಚನಾದ್ಯತಿವತ್ತನ್ತೇ, ಅಪೀತಿ ಇತ್ಥಿತ್ತಂ ದೇವತಾ ಏವ ದೇವತಂ ಪಞ್ಞಾದಿತ್ತಾ ಅಣ (ಚಿನ್ತಾಮಣಿಟೀಕಾ)] ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಸಕತ್ಥಿಕಾ**ತಿ ದುತಿಯಸಕತ್ಥಿಕಂ ವುತ್ತಂ, **ಪಕತಿತೋ**ತಿ ಪಠಮಸಕತ್ಥಿಕಂ। ತೇನ ವುತ್ತಂ “**ಪುನ್ನಪುಂಸಕತ್ತ**”ನ್ತಿ, ಇತರಥಾ **ತಾ**ಪಚ್ಚಯನ್ತಸ್ಸ ನಿಚ್ಚಂ ಇತ್ಥಿಲಿಙ್ಗತಾಯ ಇತ್ಥಿಲಿಙ್ಗತ್ತಮೇವ ವದೇಯ್ಯ। ಸುಪಬ್ಬಾ, ಸುಮನಾ, ತಿದಿವೇಸಾ, ಆದಿತೇಯ್ಯಾ, ದಿವಿಸದಾ, ಲೇಖಾ, ಅದಿತಿನನ್ದನಾ, ಆದಿಚ್ಚಾ, ರಿಭವೋ [ವಿಭವಾ (ಕ॰), ರಿಕಾರೋ ದೇವಮಾತಾ ಸಿಯಾ ಇತಿ ತಿಕಣ್ಡೇ, ತತೋ ಭವನ್ತೀತಿ (ಚಿನ್ತಾಮಣಿಟೀಕಾ)] ಅಸೋಪ್ಪಾ, ಅಮಚ್ಚಾ [ಮರಣಂ ಮತಿ ಇತಿ ತಿ, ಮತಿಯಂ ಭವಾ ಮಚ್ಚಾ... ನ ಮಚ್ಚಾ ಅಮಚ್ಚಾ (ಚಿನ್ತಾಮಣಿಟೀಕಾ)], ಅಮತಾಸನಾ, ಅಗ್ಗಿಮುಖಾ, ಹವಿಭೋಜನಾ, ಗಿರಬ್ಬಾಣಾ, ದಾನವಾರಯೋ, ಬಿನ್ದಾರಕಾ, ಪೂಜಿಯಾ, ಚಿರಾಯುಕಾ, ಸಗ್ಗಿನೋ, ನಭೋಸದಾಇಚ್ಚಾದೀನಿಪಿ ದೇವತಾನಂ ಸಾಮಞ್ಞನಾಮಾನೇವ।

೧೩. **ಸಿದ್ಧಾದಯೋ** ಇಮೇ **ದೇವಯೋನಿಯೋ** ದೇವಪ್ಪಭವಾ ದೇವವಂಸಾ ಏತೇಸಮುಪ್ಪತ್ತಿಯಂ ದೇವಾನಮೇವ ಆದಿಕಾರಣತ್ತಾ। ಅಣಿಮಾದಿಗುಣೋಪೇತತ್ತಾ ಸಿಜ್ಝನ್ತಿ ಏತಸ್ಸ ಯಥಿಚ್ಛಿತಾ ಅತ್ಥಾತಿ **ಸಿದ್ಧೋ**। ಯಸ್ಸ ಭಾಸಾಯ ಬ್ರೂಹತಿ ಕಥಾ, ಸೋ ಭೂತೋ , ಪಿಸಾಚಪ್ಪಭೇದೋ ಅಧೋಮುಖಾದಿ। ವಚನತ್ಥೋ ಪನ ಭವನ್ತಿ ಬ್ರೂಹನ್ತಿ ಕಥಾ ಏತಸ್ಮಾತಿ **ಭೂತೋ**ತಿ। ಗನ್ಧಂ ಅಬ್ಬತಿ ಪರಿಭುಞ್ಜತೀತಿ **ಗನ್ಧಬ್ಬೋ,** ದೇವಗಾಯನಾ “ಹಾಹಾ ಹೂಹೂ” ಪಭುತಯೋ [ಅಮರ ೧.೫೫]। ನಿಧಯೋ ಗುಯ್ಹತೀತಿ **ಗುಯ್ಹಕೋ,** ಸಞ್ಞಾಯಂ ಕೋ, ಮಣಿಭದ್ದಾದಿಕೋ ಕುವೇರಾನುಚರೋ। **ಯಕ್ಖ** ಪೂಜಾಯಂ, ಯಕ್ಖೀಯತೇ ಪೂಜೀಯತೇತಿ **ಯಕ್ಖೋ,** ಕುವೇರಾದಿಕೋ। ರಕ್ಖನ್ತಿ ಅತ್ತಾನಂ ಏತಸ್ಮಾತಿ **ರಕ್ಖಸೋ,** ವಿಭೀಸಣಾದಿ। ಕುಮ್ಭಪ್ಪಮಾಣಣ್ಡತಾಯ **ಕುಮ್ಭಣ್ಡೋ**। ಪಿಸಿತಂ ಮಂಸಂ ಅಸತಿ ಭಕ್ಖತೀತಿ **ಪಿಸಾಚೋ,** ಸಕುನಿ ಸಕುನ್ತಿಆದಿಕೋ ಕುವೇರಾನುಚರೋ, ಯದಾದಿನಾ ಪಿಸಿತಸ್ಸ ಪಿಭಾವೋ, **ಅ**ಸಸ್ಸ ಚ **ಸಾಚಾ**ದೇಸಭಾವೋ [ಪಾಣಿನಿ ೬.೩.೧೦೯; ಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನಪಞ್ಚಿಕಾ ೧.೪೭]। **ಆದಿ**ಸದ್ದೇನ ವಿಜ್ಜಾಧರ, ಅಪಸರ, ಕಿನ್ನರೇ ಚ ಸಙ್ಗಣ್ಹಾತಿ। ವಿಜ್ಜಂ ಗುಳಿಕಾಞ್ಜನಮನ್ತಾದಿಕಂ ಧರತೀತಿ **ವಿಜ್ಜಾಧರೋ**। ಅಪಸಾರಯನ್ತಿ ಖಲಯನ್ತೀತಿ **ಅಪಸರಾ,** ಉಬ್ಬಸ್ಯಾದಿಕಾ ಸುರವೇಸಿಯೋ [ಅಮರ ೧.೫೫], **ಅಪಸರ**ಸದ್ದಸ್ಸ ಜಾತಿಯಂ ಸಯಂ ಬಹುತ್ತಂ, ಬ್ಯತ್ತಿಯನ್ತು ತದವಯವಂ ವಾ ಸಯಂ, ತಥಾ ಚ ಬಹುತ್ತಂವ। **ವನಾದಿ**ಸದ್ದೋ ಕದಾಚಿ ಜಾತಿಯಂ ಪಯುಜ್ಜತೇ, ಕದಾಚಿ ಬ್ಯತ್ತಿಯಂ। ತತ್ರ ಯದಾ ಜಾತಿಯಂ, ತದಾ ಬ್ಯತ್ತಿಗತಂ ಸಙ್ಖ್ಯಮಾದಾಯ ಪವತ್ತತಿ। ಯದಾ ಬ್ಯತ್ತಿಯಂ ಪಯುಜ್ಜತೇ, ತದಾ ತಂಬ್ಯತ್ತಾವಯವಾನಂ ಪಾಣಿಪಾದಾದೀನಂ ಬಹುತ್ತಸಙ್ಖ್ಯಮಾದಾಯ ಪವತ್ತತಿ। **ವನ**ಸದ್ದೋ ತು ಜಾತಿಗತೇಕಸಙ್ಖ್ಯಾವಿಸಿಟ್ಠದಬ್ಬಾಭಿಧಾನತೋ ಧವಾದಿಬ್ಯತ್ತಿಗತಜಾತ್ಯಾಭಿಧಾನತೋ ವಾ ಏಕವಚನನ್ತಿ **ಅಪಸರ**ಸದ್ದೋ ವಾಮನಾದಿಮತೇನ ಇತ್ಥಿಯಂ ಬಹುವಚನೇ ಚ, ತದಞ್ಞೇಸಂ ಪನ ಮತೇನ ಪುಮಿತ್ಥಿಯಂ ವಚನದ್ವಯೇ ಚ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ಅಸ್ಸಮುಖನರಸರೀರತ್ತಾ ಕುಚ್ಛಿತೋ ನರೋ, ಕಿಞ್ಚಿ ವಾ ನರೋ, ನರಸದಿಸತ್ತಾ ವಾ **ಕಿನ್ನರೋ**। ಏತಾ ದೇವಯೋನಿಯೋ। ಗಣದೇವತಾ ಪನ -

“ಆದಿಚ್ಚಾ ವಿಸು ವಸವೋ, ತುಸಿತಾ’ಭಸ್ಸರಾ’ನಿಲಾ।
ಮಹಾರಾಜಿಕಾ ಸಾಧ್ಯಾ ಚ, ರುದ್ದಾ ಚ ಗಣದೇವತಾ”ತಿ [ಅಮರ ೧.೧೦]॥

ಅಮರಕೋಸೇ ಕಥಿತಾ॥

ತತ್ರಾದಿಚ್ಚಾ ದ್ವಾದಸಕಾ, ವಿಸುದೇವಾ ದಸ ರಿತಾ।
ವಸವೋ ಅಟ್ಠಸಙ್ಖ್ಯಾತಾ, ಛತ್ತಿಂಸ ತುಸಿತಾ ಮತಾ॥

ಆಭಸ್ಸರಾ ಚತುಸಟ್ಠಿ, ವಾತಾ ಪಣ್ಣಾಸೇಕೂನಕಾ।
ಮಹಾರಾಜಿಕನಾಮಾಯೋ, ದ್ವಿಸತಂ ವೀಸತಾಧಿಕಾ॥

ಸಾಧ್ಯಾ ದ್ವಾದಸ ವಿಖ್ಯಾತಾ, ರುದ್ದಾ ಚೇಕಾದಸ ಠಿತಾ।
ಸಮಯನ್ತರತೋ ಏತಾ, ವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಾ ಗಣದೇವತಾ॥

೧೪. **ಪುಬ್ಬದೇವಾ**ದಿಚತುಕ್ಕಂ ಅಸುರೇ। ಪುಬ್ಬಂ ದೇವಾ **ಪುಬ್ಬದೇವಾ,** ದುತಿಯಾಸಮಾಸೋ, ಪುಬ್ಬೇ ವಾ ದೇವಾ **ಪುಬ್ಬದೇವಾ,** ಪುಬ್ಬೇ ಹ್ಯೇತೇ ದೇವಪುರೇ ಠಿತಾ, ಅನನ್ತರಂ ಸಕ್ಕಾದೀಹಿ ತತೋ ಚಾಲಿತಾ। ಸುರಾನಂ ರಿಪೂ ಸತ್ತವೋ **ಸುರರಿಪೂ।** ಸುರಾನಂ ಪಟಿಪಕ್ಖಭಾವತೋ **ಅಸುರಾ,** ದೇವಾ ವಿಯ ನ ಸುರನ್ತಿ ನ ಕೀಳನ್ತೀತಿ ವಾ **ಅಸುರಾ,** ಸಮುದ್ದುಟ್ಠಾ ವಾ ಸುರಾ ದೇವೇಹಿ ಅಬ್ಭುಪಗತಾ, ನಾಸುರೇಹೀತಿ ನತ್ಥಿ ಸುರಾ ಏತೇಸನ್ತಿ **ಅಸುರಾ**ತಿ ನಿಕಾಯನ್ತರಿಯಾ। ದನುನಾಮಾಯ ಮಾತುಯಾ ಅಪಚ್ಚಂ **ದಾನವಾ। ದನು** ನಾಮ ತೇರಸಸು ರಕ್ಖಸದುಹಿತೀಸು ಏಕಿಸ್ಸಾ ದುಹಿತು ನಾಮಂ। ಏತೇ ಪುಬ್ಬದೇವಾದಯೋ ಸದಾ **ಪುಮೇ** ಪುಲ್ಲಿಙ್ಗೇ ವತ್ತನ್ತಿ। ದೇಚ್ಚಾ, ದೇತೇಯ್ಯಾ, ದನುಜಾ, ಇನ್ದಾರೀ, ಸುರದಿಸಾ, ಸುಕ್ಕಸಿಸ್ಸಾ, ದಿತಿಸುತಾ, ಪುಬ್ಬಜಾಇಚ್ಚಾದೀನಿಪಿ ಅಸುರಸ್ಸ ಸಾಮಞ್ಞನಾಮಾನಿ।

ತಬ್ಬಿಸೇಸಾ ಅಸುರಪ್ಪಭೇದಾ। ಸುರೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಸಙ್ಗಾಮತ್ಥಂ ಅತ್ತನೋ ಬಲಕಾಯಾನಂ ಪಹಾರಂ ಆಯುಧಂ ದದಾತೀತಿ ಪಹಾರದೋ, ಸೋ ಏವ **ಪಹಾರಾದೋ।** ಸಂ ಪಸತ್ಥೋ ವರೋ ಜಾಮಾತಾ ಯಸ್ಸ ಸೋ **ಸಮ್ಬರೋ,** ತಸ್ಸ ಹಿ ಸಕ್ಕೋ ಜಾಮಾತಾ [ಸಂ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೧.೨೫೬], ಪುಞ್ಞಾಹರೀಸು ವಾ ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಿ ಸಂವುಣೋತೀತಿ **ಸಮ್ಬರೋ।** ಬಲಮೇತಸ್ಸತ್ಥೀತಿ ಬಲೀ, ಅತಿಸಯಬಲಕಾಯತ್ತಾ ವಾ ಬಲೀ, ಸೋ ಏವ **ಬಲಿ,** “ಬಲಿಆದಯೋ”ತಿ ಇಮಿನಾ ಸಮಾಸೇಪಿ ಸನ್ಧಿ ನತ್ಥೀತಿ ದೀಪೇತಿ। **ಆದಿ**ನಾ ಮಚ್ಛಸಕುಣಾದಿಕೇಪಿ ಕುಞ್ಜಾದಿಕೇಪಿ ಅಸುರಭೇದೇ ಸಙ್ಗಣ್ಹಾತಿ।

೧೫. **ಪಿತಾಮಹಾ**ದ್ಯಟ್ಠಕಂ ಬ್ರಹ್ಮನಿ। ಪಿತೂನಂ ಪಜಾಪತೀನಂ ಲೋಕಪಿತೂನಮ್ಪಿ ಪಿತಾ **ಪಿತಾಮಹೋ, ಆಮಹ**ಪಚ್ಚಯೋ [ಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನ ೪.೩೮]। ಸಬ್ಬಲೋಕಾನಂ ಪಿತುಟ್ಠಾನಿಯತ್ತಾ **ಪಿತಾ,** ಸಬ್ಬಲೋಕಂ ವಾ ಪಾತಿ ರಕ್ಖತೀತಿ **ಪಿತಾ, ರಿತು**ಪಚ್ಚಯೋ। ಮಹನ್ತಸರೀರತಾಯ **ಬ್ರಹ್ಮಾ, ಬ್ರಹ** ವುಡ್ಢಿಯಂ **ಮ**ಪಚ್ಚಯೋ। ಲೋಕಾನಂ ಈಸೋ ಇನ್ದೋ **ಲೋಕೇಸೋ।** ಕಮಲಸಮ್ಭವತ್ತಾ **ಕಮಲಂ,** ಪದ್ಮಂ। ತಂ ಆಸನಮುಪ್ಪತ್ತಿಟ್ಠಾನಮಸ್ಸ **ಕಮಲಾಸನೋ।** ಹಿರಞ್ಞಂ ಸುವಣ್ಣಮಯಂ ಅಣ್ಡಂ ಹಿರಞ್ಞಂ, ತಸ್ಸ ಗಬ್ಭೋ ಭೂಣೋ [ಗುಣೋ (ಕ॰)] **ಹಿರಞ್ಞಗಬ್ಭೋ।** ಝಾನಾದಿಗುಣೇಹಿ ಸುರಾನಂ ಜೇಟ್ಠತ್ತಾ **ಸುರಜೇಟ್ಠೋ।** ಪಜಾನಂ ಸತ್ತಾನಂ ಪತಿ ಸಾಮಿಭೂತೋ **ಪಜಾಪತಿ,** ಪಜಂ ಪಾಲೇತೀತಿ ವಾ **ಪಜಾಪತಿ।** ಅತ್ತಭೂ, ಪರಮೇಟ್ಠಿ, ಸಯಮ್ಭೂ, ಚತುರಾನನೋ, ಧಾತಾ, ಕಮಲಯೋನಿ, ದುಹಿಣೋ, ವಿರಿಞ್ಚಿ, ಸಜಿತಾ, ವೇಧಾ, ವಿಧಾತಾ, ವಿಧಿ, ಹಂಸರಥೋ, ವಿರಿಞ್ಚೋ, ಪಪಿತಾಮಹೋ ಇಚ್ಚಾದಯೋಪಿ ಬ್ರಹ್ಮನಾಮಾನಿ।

೧೬-೧೭. **ವಾಸುದೇವಾ**ದಿಪಞ್ಚಕಂ ಕಣ್ಹೇ। ವಸುದೇವಸ್ಸ ಅಪಚ್ಚಂ **ವಾಸುದೇವೋ।** ಮಚ್ಚಾನಂ ಜೀವಿತಂ ಹರತಿ ಸೀಲೇನಾತಿ **ಹರಿ।** ಕಣ್ಹಗುಣಯೋಗತೋ **ಕಣ್ಹೋ।** ಕೇಸಿಂ ನಾಮ ಅಸುರಂ ಹತವಾತಿ **ಕೇಸವೋ,** ಈಕಾರಸ್ಸ **ಅ**ಕಾರೋ, **ಹನ**ಸ್ಸ ಚ **ವೋ।** ವುತ್ತಞ್ಚ –

“ಯಸ್ಮಾ ತಯಾ ಹತೋ ಕೇಸೀ,
ತಸ್ಮಾ ಮೇ ಸಾಸನಂ ಸುಣ।
ಕೇಸವೋ ನಾಮ ನಾಮೇನ,
ಸೇಯ್ಯೋ ಲೋಕೇ ಭವಿಸ್ಸಸೀ”ತಿ [ಚಿನ್ತಾಮಣಿಟೀಕಾಯಮ್ಪಿ]॥

ಚಕ್ಕಂ ಪಾಣಿಮ್ಹಿ ಅಸ್ಸ **ಚಕ್ಕಪಾಣಿ।** ವಿಸಣು [ಪಿಣ್ಹು (ಕ॰)], ನಾರಾಯನೋ, ವೇಕುಣ್ಠೋ, ದಾಮೋದರೋ, ಮಾಧವೋ, ಸಮ್ಭೂ, ದೇಚ್ಚಾರಿ, ಪುಣ್ಡರೀಕಕ್ಖೋ, ಗೋವಿನ್ದೋ, ಗರುಳದ್ಧಜೋ, ಪೀತಮ್ಬರೋ, ಅಚ್ಚುತೋ, ಮಙ್ಗಲೋ, ಸಿಙ್ಗೀ, ಜನಾದ್ದನೋ, ಉಪೇನ್ದೋ, ಇನ್ದಾವರಜೋ, ಚತುಭುಜೋ, ಪದ್ಮನಾಭೋ, ಮಧುರಿಪು, ತಿವಿಕ್ಕಮೋ, ದೇವಕೀನನ್ದನೋ, ಸೋರೀ, ಸಿರೀಪತಿ,

ಪುರಿಸೋತ್ತಮೋ, ವನಮಾಲೀ, ಬಲಿಧಂಸೀ, ಕಂಸಾರಾತಿ, ಅಧೋಕ್ಖಜೋ, ಸಬ್ಬಞ್ಞುರೋ, ಕೇಟಭಜಿ [ಕೇಟಭಂ ಜಿತವಾ (ಚಿನ್ತಾಮಣಿಟೀಕಾ)], ವಿಧು, ಸಸಬಿನ್ದು, ಸಿರೀಕರೋ, ಸಿರೀವರಾಹೋ, ಅಜಿತೋ, ಪರಪುರಿಸೋ, ಸಿರೀಗಬ್ಭೋ, ಛಬಿನ್ದು, ಅನನ್ತೋ, ನರಕಜಿ, ಕೇಸರೋ, ಜಾತಿಕೀಲೋ, ನರಸೀಹೋ, ಪುರಾಣಪುರಿಸೋ, ನಲಿನೇಸಯೋ, ವಾಸು, ನರಾಯನೋ, ಪುನಬ್ಬಸು, ಸಬ್ಬರೂಪೋ, ಧರಣೀಧರೋ, ವಾಮನೋ, ಏಕಸಿಙ್ಗೋ, ಸೋಮಗಬ್ಭೋ, ಆದಿದೇವೋ, ಆದಿವರಾಹೋ, ಸುವಣ್ಣಬಿನ್ದು, ಸದಾಯೋಗೀ, ಸನಾತನೋ, ರಾಹುಮುದ್ಧಭಿದೋ , ಕಾಳನೇಮಿ, ಪಣ್ಡವೋ, ವಡ್ಢಮಾನೋ, ಸತಾನನ್ದೋ, ಪಜಾನಾಥೋ, ಸುಯಾಮುನೋಇಚ್ಚಾದೀನಿ ವಿಸಣುನಾಮಾನಿ। ಅಸ್ಸ ಪನ ಪಿತು ನಾಮಾನಿ ವಸುದೇವೋ, ಆನಕದುನ್ದುಭಿ [ಅಮರ ೧.೨೩] ಇಚ್ಚಾದೀನಿ। ರಥವಾಹೋ ಪನಸ್ಸ ದಾರುಕೋ ನಾಮ [ತಿಕಣ್ಡಸೇಸ ೧.೧.೩೪]। ಮನ್ತೀ ಪನ ಪವನಬ್ಯಾಧಿ ನಾಮ [ಮನ್ತೀ ಪವನಬ್ಯಾಮಿ ಉದ್ಧವೋ (ತಿತಣ್ಡಸೇಸ ೧.೧.೩೫) ಪವನಬ್ಯಾಧಿ… ಉದ್ಧವೋ ಇತಿ ದ್ವೇ ಪಿಣ್ಹುಸ್ಸ ಮನ್ತಿನೋ (ಕಟ್ಟೀಕಾ)]।

ಮಹಿಸ್ಸರಾದಿಛಕ್ಕಂ ಹರೇ। ಮಹನ್ತೋ ಇಸ್ಸರೋ ವಿಭೂತಿ ಏತಸ್ಸಾತಿ **ಮಹಿಸ್ಸರೋ।** ಗುಣಾವತ್ಥಾರಹಿತೋ ಸಮ್ಪತಿ ಪರಮಾನನ್ದರೂಪತ್ತಾ ನಿಬ್ಬಿಕಾರೋ ಸಮತಿ ಭವತೀತಿ **ಸಿವೋ,** ನಿರುತ್ತಿನಯೇನ **ಅಕಾರಸ್ಸ** ಇತ್ತಂ, **ಮಸ್ಸ ವೋ** ಚ। ಏವಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಯದಾದಿನಾ ವಾ ನಿರುತ್ತಿನಯೇನ ವಾ ಸದ್ದಸಿದ್ಧಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾತಿ। ಸೂಲಪಾಣಿತ್ತಾ **ಸೂಲೀ।** ಇಟ್ಠೇ ಪಭವತೀತಿ **ಇಸ್ಸರೋ,** ಇಸ್ಸತಿ ಅಭಿಭವತೀತಿ ವಾ **ಇಸ್ಸರೋ।** ಪಸೂನಂ ಪಮಥಾನಂ ಪತಿ **ಪಸುಪತಿ।** "ಪಸು ಮಿಗಾದೋ ಛಗಲೇ, ಪಮಥೇಪಿ ಪಸು ಪುಮೇ"ತಿ ರುದ್ದೋ [ರಭಸೋ (ಕ॰)]। ( ) [(ಗುಣೇ) (ಕ॰)] ವಿಸಿಟ್ಠತಮೋಗುಣತ್ತಾ ಸಬ್ಬಂ ಹರತೀತಿ **ಹರೋ। ವುತ್ತೋ**ತಿ ಕ್ರಿಯಾಪದಂ। ಸಮ್ಭು, ಈಸೋ, ಸಬ್ಬೋ, ಈಸಾನೋ, ಸಙ್ಕರೋ, ಚನ್ದಸೇಖರೋ, ಭೂತೇಸೋ, ಖಣ್ಡಪರಸು, ಗಿರೀಸೋ, ಮಚ್ಚುಞ್ಜಯೋ, ಪಿನಾಕೀ, ಪಮಥಾಧಿಪೋ, ಉಗ್ಗೋ, ಕಪದ್ದಿ, ಸಿರೀಕಣ್ಠೋ, ಕಾಳಕಣ್ಠೋ, ಕಪಾಲಭರೋ, ವಾಮದೇವೋ, ಮಹಾದೇವೋ, ವಿರೂಪಕ್ಖೋ, ತಿಲೋಚನೋ, ಸಬ್ಬಞ್ಞೂ, ನೀಲಲೋಹಿತೋ, ಮಾರಹರೋ, ಭಗ್ಗೋ, ತ್ಯಮ್ಬಕೋ, ತಿಪುರನ್ತಕೋ, ಗಙ್ಗಾಧರೋ, ಅನ್ಧಕರಿಪು, ಬ್ಯೋಮಕೇಸೋ, ಭವೋ, ಭೀಮೋ, ರುದ್ದೋ, ಉಮಾಪತಿ, ಭಗಾಲೀ, ಕಪಿಸಞ್ಜನೋ, ಹೀರೋ, ಪಞ್ಚಾನನೋ, ಖಕುನ್ತಲೋ, ಗೋಪಾಲಕೋ, ಪಿಙ್ಗಕ್ಖೋ [ವಿಭಙ್ಗೋ (ಕ॰)], ಕೂಟಕರೋ, ಚನ್ದಾಪೀಳೋ, ಮಹಾನಟೋ, ಸಮೀರೋ, ಹೋ, ನನ್ದಿವಡ್ಢನೋ, ಗುಳಾಕೇಸೋ [ಮಿಗೂಹೋ (ಕ॰)], ಮಿಹಿರಾಣೋ, ಮೇಘವಾಹನೋ, ಸುಪ್ಪತಾಪೋ [ಸುಪ್ಪಸಾದೋ (ಕ॰)], ಉ, ಥಾಣು [ಉಪಾಣ್ಡೋ (ಕ॰)], ಸಿಪಿವಿಟ್ಠೋ, ಕೀಲೋ, ಧಮ್ಮವಾಹನೋಇಚ್ಚಾದೀನಿಪಿ ಹರನಾಮಾನಿ।

ಕುಮಾರಾದಿತ್ತಯಂ ಹರಸ್ಸ ಪುತ್ತೇ। **ಕುಮಾರ** ಕೀಳಾಯಂ, ಕುಮಾರೇತಿ ಕೀಳತೀತಿ **ಕುಮಾರೋ,** ಸೋಳಸವಸ್ಸಿಕೋ, ಅಯಞ್ಚ ಸೋಳಸವಸ್ಸಿಕೋ। "ಬಾಲೋ ಚ ಸೋಳಸ ಭವೇ"ತಿ ಹಿ ವುತ್ತಂ। ಖಣ್ಡತಿ ದಾನವಬಲನ್ತಿ **ಖನ್ದೋ, ಣ್ಡಸ್ಸ ನ್ದೋ।** ಸತ್ತಿಂಪಹರಣವಿಸೇಸಂ ಧರತೀತಿ **ಸತ್ತಿಧರೋ,** ಪಭಾವುಸ್ಸಾಹಮನ್ತಸಙ್ಖಾತಂ ವಾ ಸತ್ತಿತ್ತಯಂ ಧರತೀತಿ **ಸತ್ತಿಧರೋ।** **ಅಮರಕೋಸೇ** ಪನ -

"ಕತ್ತಿಕೇಯ್ಯೋ ಮಹಾಸೇನೋ,
ಸರಜಾತೋ ಛಳಾನನೋ।
ಪಬ್ಬತೀನನ್ದನೋ ಖನ್ದೋ,
ಸೇನಾನೀ ಅಗ್ಗಿಭೂ ಗುಹೋ॥

ಬಾಹುಲೇಯ್ಯೋ ತಾರಕಜಿ,
ವಿಸಾಖೋ ಸಿಖಿವಾಹನೋ।
ಛಮಾತುರೋ ಸತ್ತಿಧರೋ,
ಕುಮಾರೋ ಕೋಞ್ಚದಾರಣೋ"ತಿ [ಅಮರ ೧.೪೧-೨] ವುತ್ತಂ॥

೧೮-೨೧. **ಸಕ್ಕಾ**ದೀನಿ ವೀಸತಿ ಸಕ್ಕಸ್ಸ ನಾಮಾನಿ। ಅಸುರೇ ಜೇತುಂ ಸಕ್ಕುಣಾತೀತಿ **ಸಕ್ಕೋ**। ಪುರೇ, ಪುರಂ ವಾ ದದಾತೀತಿ **ಪುರಿನ್ದದೋ** । ದೇವಾನಂ ರಾಜಾ **ದೇವರಾಜಾ**। ವಜಿರಂ ಪಾಣಿಮ್ಹಿ ಅಸ್ಸ **ವಜಿರಪಾಣಿ**। ಸುಜಾಯ ಅಸುರಕಞ್ಞಾಯ ಪತಿ **ಸುಜಮ್ಪತಿ**। ಬಹೂನಂ ದೇವಮನುಸ್ಸಾನಂ ಚಿನ್ತಿತತ್ಥಸ್ಸ ದಸ್ಸನಸಮತ್ಥತಾಯ **ಸಹಸ್ಸಕ್ಖೋ**। ಮಹತಂ ದೇವಾನಂ ಇನ್ದೋ ರಾಜಾ **ಮಹಿನ್ದೋ,** ದೇವೇಹಿ ಮಹಿತಬ್ಬೋ ವಾ ಇನ್ದೋ ರಾಜಾ **ಮಹಿನ್ದೋ,** ಮಹನ್ತೋ ಚ ಸೋ ಇನ್ದೋ ಚಾತಿ ವಾ **ಮಹಿನ್ದೋ**। ವಜಿರಂ ಆವುಧಂ ಯಸ್ಸ **ವಜಿರಾವುಧೋ, "ವಜಿರಾಯುಧೋ"**ತಿಪಿ ಪಾಠೋ। ವಸೂನಿ ರತನಾನಿ ಸನ್ತ್ಯಸ್ಸೇತಿ **ವಾಸವೋ**। ದಸಸತಾನಿ ನಯನಾನಿ ಯಸ್ಸ ಸೋ **ದಸಸತನಯನೋ**। ದ್ವಿನ್ನಂ ದೇವಲೋಕಾನಂ ಅಧಿಪತಿಭೂತತ್ತಾ **ತಿದಿವಾಧಿಭೂ**। ಸುರಾನಂ ನಾಥೋ **ಸುರನಾಥೋ**। ವಜಿರಂ ಹತ್ಥೇ ಯಸ್ಸ ಸೋ **ವಜಿರಹತ್ಥೋ**। ಭೂತಾನಂ ಸತ್ತಾನಂ ಪತಿ **ಭೂತಪತಿ**। ಮಹಿತಬ್ಬತ್ತಾ **ಮಘವಾ**। **ಮಹ** ಪೂಜಾಯಂ, **ಹಸ್ಸ ಘವೋ**। ಕೋಸಸಙ್ಖ್ಯಾತಾನಿ ಧನಾನಿ ಸನ್ತಿ ಯಸ್ಸ, ಸೋ **ಕೋಸಿಯೋ,** "ಕೋಸಿಯಗೋತ್ತತಾಯ ಕೋಸಿಯೋ"ತಿ ಚ ವದನ್ತಿ। ಇನ್ದತಿ ಪರಮಿಸ್ಸರಿಯೇನ ಯುಜ್ಜತೇತಿ **ಇನ್ದೋ**। ವತ್ರಂ ನಾಮ ಅಸುರಂ ಅಭಿಭವತೀತಿ **ವತ್ರಭೂ**। ಪಾಕೋ ನಾಮವತ್ರಾಸುರಸ್ಸ ಭಾತಾ, ತಸ್ಸ ಸಾಸನತೋ ನಿಗ್ಗಹತೋ **ಪಾಕಸಾಸನೋ**। ವಿಡಂ ಬ್ಯಾಪಕಂ ಓಜೋ ಏತಸ್ಸ **ವಿಡೋಜೋ**। ಸುನಾಸೀರೋ, ಪುರನ್ದರೋ, ಲೇಖಾಸಭೋ [ಲೇಖನಂ ದೇವಾನಂ ಉಸತೋ ಉತ್ತಮೋ (ಚಿನ್ತಾಮಣಿಟೀಕಾ)], ದಿವಪತಿ, ಸುರಪತಿ, ಬಲಾರಾತಿ, ಸಚೀಪತಿ, ಜಮ್ಭಭೇದೀ, ಹರಿಹಯೋ, ನಮುಚಿಸೂದನೋ, ಸಂಕನ್ದನೋ, ಮೇಘವಾಹನೋ, ಆಖಣ್ಡಲೋ [ಆಖಣ್ಡಯತಿ ಪರಬಲಂ ಉಸಾದಿತ್ತಾ ಕಲಚ (ಚಿನ್ತಾಮಣಿಟೀಕಾ)], ಕೋಸಿಕೋ, ಸುರಗಾಮಣೀ, ನಾಕನಾಥೋ, ಹರೀ ಇಚ್ಚಾದೀನಿಪಿ ಸಕ್ಕಸ್ಸ ನಾಮಾನಿ।

ಅಸ್ಸ ಸಕ್ಕಸ್ಸ ಭರಿಯಾ **ಸುಜಾತಾ** ನಾಮ। ಸುಖೇನ ಜಾತಾ, ಸುನ್ದರಾ ವಾ ಜಾತಿ ಯಸ್ಸಾ ಸಾ **ಸುಜಾತಾ**। ಪುಲೋಮಜಾ, ಸಚೀ, ಇನ್ದಾನೀ ಇಚ್ಚಾದೀನಿಪಿ ಸಕ್ಕಭರಿಯಾಯ ನಾಮಾನಿ।

ಅಸ್ಸ ಸಕ್ಕಸ್ಸ ಪುರಂ **ಮಸಕ್ಕಸಾರಾ**ದಯೋ ತಯೋ ಭವೇ। ಮೋ ಚ ಸಕ್ಕೋ ಚ ಮಸಕ್ಕಾ, ತೇ ಸರನ್ತಿ ಗಚ್ಛನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಕೀಳಾವಸೇನಾತಿ **ಮಸಕ್ಕಸಾರಾ,** ಮಹಿಸ್ಸರಾದೀನಂ ಪರಿಸಾನಂ, ಸಕ್ಕಸ್ಸ ಚ ಕೀಳಾನುಭವನಟ್ಠಾನನ್ತ್ಯತ್ಥೋತಿ **ಚಿನ್ತಾಮಣಿಥುತಿಟೀಕಾಯಂ** ವುತ್ತಂ। **ಸಙ್ಗಹಟೀಕಾಯಂ** ಪನ "ಮಸಕ್ಕನ್ತಿ ವಾ ವಸೋಕನ್ತಿ ವಾ ಅಸುರಪುರಸ್ಸ ನಾಮಂ, ಇದಂ ಪನ ತೇಸಂ ಉತ್ತಮತ್ತಾ ಮಸಕ್ಕಸಾರೋ, ವಸೋಕಸಾರೋತಿ ಚ ವುತ್ತ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ಅಮರಾ ಏತಿಸ್ಸಂ ಸನ್ತಿ ಅಮರವತೀ, ಸಾ ಏವ **ಅಮರಾವತೀ,** ರಸ್ಸಸ್ಸ ದೀಘತಾ [ಪಾಣಿನೀ ೬.೩.೧೧೯]।

ಅಸ್ಸ ಸಕ್ಕಸ್ಸ ಪಾಸಾದೋ **ವೇಜಯನ್ತೋ** ನಾಮ। ವೇಜಯನ್ತೀ ಪಟಾಕಾ ಪಸತ್ಥಾ, ಭೂತಾ ವಾ ಅಸ್ಸ ಅತ್ಥೀತಿ **ವೇಜಯನ್ತೋ**।

ಅಸ್ಸ ಸಕ್ಕಸ್ಸ ಸಭಾ **ಸುಧಮ್ಮಾ** ಮತಾ। ಸೋಭನೋ ಧಮ್ಮೋ ಅಸ್ಸಾತಿ **ಸುಧಮ್ಮಾ,** ದೇವಮಣ್ಡಪೋ।

೨೨. **ತಸ್ಸ** ಸಕ್ಕಸ್ಸ ರಥೋ ವೇಜಯನ್ತೋ ನಾಮ। ವೇಜಯನ್ತೀನಾಮಾಯ ಪಟಾಕಾಯ ಯೋಗತೋ **ವೇಜಯನ್ತೋ**। **ತಸ್ಸ** ಸಕ್ಕಸ್ಸ **ಸಾರಥಿ** ಸೂತೋ ಮಾತಲಿನಾಮ। ಮತಲಸ್ಸ [ಮಾತಲಾಯ (ಕ॰)] ಅಪಚ್ಚಂ **ಮಾತಲಿ, ತಸ್ಸ** ಸಕ್ಕಸ್ಸ ಗಜೋ ಏರಾವಣೋ ನಾಮ, ಇರಾವಣೋ ಸಮುದ್ದೋ, ತತ್ರಜಾತೋ **ಏರಾವಣೋ** [ಇರಾವತಿ ಸಮುದ್ದೇ ಜಾತೋ (ಏರಾವತೋ), ಸೇಸೇ ಅಣ... ಪಿಸೋದರಾದಿತ್ತಾ ಣತ್ತೇ ಏರಾವಣೋ (ಚಿನ್ತಾಮಣಿಟೀಕಾ)]। **ತಸ್ಸ** ಸಕ್ಕಸ್ಸ ಸಿಲಾಸನಂ ಪಣ್ಡುಕಮ್ಬಲೋ ನಾಮ। ಪಣ್ಡುವಣ್ಣಕಮ್ಬಲಸದಿಸತ್ತಾ **ಪಣ್ಡುಕಮ್ಬಲೋ**। ಸಿಲಾ ಪಾಸಾಣೋ ಏವ ಆಸನಂ **ಸಿಲಾಸನಂ**।

೨೩. **ತಸ್ಸ** ಸಕ್ಕಸ್ಸ ಪುತ್ತಾ ಸುವೀರ, ಜಯನ್ತಇಚ್ಚಾದಯೋ। ಅತಿಸಯೇನ ಸೂರತ್ತಾ **ಸುವೀರೋ**। ಅಸುರೇ ಜಯತೀತಿ **ಜಯನ್ತೋ**। **ತಸ್ಸ** ಸಕ್ಕಸ್ಸ ಪೋಕ್ಖರಣೀ ನನ್ದಾ ನಾಮ ಭವೇ। ನನ್ದೀಯತೀತಿ **ನನ್ದಾ**। ಪೋಕ್ಖರಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪದುಮಂ, ಸಲಿಲಞ್ಚ, ತೇಹಿ ಸತ್ತಾನಂ ಮನಂ ಅತ್ತಾನಂ ನಯತೀತಿ **ಪೋಕ್ಖರಣೀ,** ಪೋಕ್ಖರೇನ ವಾ ಸುನ್ದರೇನ ಅಣ್ಣೇನ ಜಲೇನ ಸಹಿತತ್ತಾ ಪೋಕ್ಖರಣ್ಣೀ, ಸಾ ಏವ **ಪೋಕ್ಖರಣೀ**। **ತಸ್ಸ** ಸಕ್ಕಸ್ಸ **ವನಾನಿ** ಉಯ್ಯಾನಾನಿ **ನನ್ದನಾ**ದೀನಿ ಚತ್ತಾರಿ। ನನ್ದಯತೀತಿ **ನನ್ದನಂ**। ನಾನಾದಿಬ್ಬರುಕ್ಖೇಹಿ ಮಿಸ್ಸಕತ್ತಾ **ಮಿಸ್ಸಕಂ**। ನಾನಾಲತಾಹಿ ವಲ್ಲೀಹಿ ಚಿತ್ತತ್ತಾ **ಚಿತ್ತಲತಾ,** ನಾನಾವಿರಾಗವಣ್ಣವಿಚಿತ್ತಾಯ ವಾ ಲತಾಯ ಸಮನ್ನಾಗತತ್ತಾ

ಚಿತ್ತಲತಾ, ದೇವತಾನಂ ವಾ ಚಿತ್ತಾಸಾ ಏತ್ಥ ಅತ್ಥೀತಿ ಚಿತ್ತಾ, ಆಸಾವತೀ ನಾಮ ಲತಾ, ಸಾ ಯಸ್ಸ ಅತ್ಥಿ, ತಂ ಚಿತ್ತಲತಾ। ದೇವತಾನಂ ವಾ ಚಿತ್ತಂ ಲನ್ತಿ ಗಣ್ಹನ್ತೀತಿ ಚಿತ್ತಲಾ, ದಿಬ್ಬರುಕ್ಖಾ, ತೇಸಂ ಸಮೂಹೋ **ಚಿತ್ತಲತಾ,** ಇತ್ಥಿಲಿಙ್ಗೇನ ತಸ್ಸ ವನಸ್ಸ ನಾಮಂ, ಯಥಾ "ಖುದ್ದಸಿಕ್ಖಾ"ತಿ। ಫಾರುಸಕಾನಿ ಯತ್ಥ ಸನ್ತಿ, ತಂ **ಫಾರುಸಕಂ**।

೨೪. ಅಸನ್ಯಾದಿತ್ತಯಂ ತಸ್ಸ ಸಕ್ಕಸ್ಸ **ಆಯುಧಂ**। ಅಸ್ಸತೇ ಭುಜ್ಜತೇ ಲೋಕಧಾತುಕಮನೇನಾಯುಧೇನಾತಿ **ಅಸನಿ,** ಅಯಂ **ಅಸನಿ**ಸದ್ದೋ **ದ್ವೀಸು** ಪುಮಿತ್ಥಿಲಿಙ್ಗೇಸು ವತ್ತತಿ। ಕುಲಿಮ್ಹಿ ಸಕ್ಕಸ್ಸ ಹತ್ಥೇ ಸೇತಿ ತಿಟ್ಠತೀತಿ **ಕುಲಿಸಂ,** ಕುಲಿ ಹತ್ಥೋ ಭುಜಾದಲೋತಿ ಹಿ **ತಿಕಣ್ಡಸೇಸೋ** [ತಿಕಣ್ಡಸೇಸ ೨.೬.೨೬]। ಕುಯಂ ವಾ ಪಥವಿಯಂ ಲಿಸತಿ ತನು ಭವತೀತಿ **ಕುಲಿಸಂ**। **ವಜ** ಗತಿಯಂ, ವಜತೇವ ನ ಪಟಿಹಞ್ಞತೇ ಯಸ್ಸ ಗಮನಂ ಕೇನಚೀತಿ **ವಜಿರಂ, ಇರ**ಪಚ್ಚಯೋ। ವಜಿರಸಹಚರಣತೋ **ಕುಲಿಸ**ಸದ್ದೋಪಿ ಪುನ್ನಪುಂಸಕೇ। ಭಿದುರಂ, ಪವಿ, ಸತಕೋಟಿ, ಸುರು, ಸಮ್ಬೋ, ದಮ್ಭೋಲಿಇಚ್ಚಾದೀನಿಪಿ ವಜಿರಸ್ಸ ನಾಮಾನಿ। ತತ್ರ **ಭಿದುರಂ** ಪುನ್ನಪುಂಸಕೇ, **ಪವಿಆದಯೋ** ಪುಮೇ।

ರಮ್ಭಾ ಚ ಅಲಮ್ಬುಸಾ ಚ ಇಚ್ಚಾದಿಕಾ ದೇವಿತ್ಥಿಯೋ ಅಚ್ಛರಾಯೋ ನಾಮಾತಿ ವುತ್ತಾ। ಅಚ್ಛರಾವಿಸೇಸಾ ಹಿ ಏತಾ। ಅಚ್ಛೋ ನಿಮ್ಮಲವಣ್ಣೋ ಏತಾಸಮತ್ಥೀತಿ **ಅಚ್ಛರಾಯೋ**। **"ಅಪಸರಾ"**ತಿಪಿ ಏತಾಸಮೇವ ಸಾಮಞ್ಞಸಞ್ಞಾ। ದೇವಪುತ್ತಾನಂ ರತಿಂ ಭಾವೇನ್ತಿ ವಡ್ಢೇನ್ತೀತಿ **ರಮ್ಭಾ,** ರಂ ಕಾಮಗ್ಗಿಂ ಭನ್ತಿ ದೀಪಯನ್ತಿ ಜಾಲೇನ್ತೀತಿ ವಾ **ರಮ್ಭಾ,** ನಿಗ್ಗಹೀತಾಗಮೋ। ಕಾಮರತಿವಸೇನ ದೇವಪುತ್ತೇ ಅತ್ತನಿ ವಸಾಪೇತುಂ ಅಲಂ ಸಮತ್ಥಾತಿ **ಅಲಮ್ಬುಸಾ,** ಅಸ್ಸುಕಾರೋ। ದೇವಾನಂ ದೇವಪುತ್ತಾನಂ, ದೇವೀಭೂತಾ ವಾ ಇತ್ಥಿಯೋ **ದೇವಿತ್ಥಿಯೋ**।

"ಪಞ್ಚಸಿಖೋ, ಹಾಹಾ, ಹೂಹೂ"ಇಚ್ಚಾದಯೋ ಗನ್ಧಬ್ಬಾ ನಾಮ। ಪಞ್ಚ ಸಿಖಾ ಚೂಳಾ ಯಸ್ಸ ಸೋ **ಪಞ್ಚಸಿಖೋ**। "ಹಾ"ತಿ ಅನನ್ದಿತಂ ಧನಿಂ [ನಿನ್ದಿಭದ್ದನಿಂ (ಚಿನ್ತಾಮಣಿಟೀಕಾ)] ಜಹತೀತಿ **ಹಾಹಾ**। "ಹೂ"ತಿ ಗೀತವಿಸೇಸಸದ್ದಂ ಹೂಯತೇತಿ **ಹೂಹೂ**। ಗನ್ಧಂ ಅಬ್ಬನ್ತಿ ಭುಞ್ಜನ್ತೀತಿ **ಗನ್ಧಬ್ಬಾ,** ಗಾಯನಂ ವಾ ಧಮ್ಮೋ ಏತೇಸಂ **ಗನ್ಧಬ್ಬಾ, ಮ್ಮಸ್ಸ ಬ್ಬೋ**।

೨೫. ವಿಮಾನಾದಿದ್ವಯಂ ವಿಮಾನೇ। ದೇವಾನಮಾಕಾಸೇ ಗಮನಂ ಯೇನ ತಂ **ವಿಮಾನಂ,** ವಿಗತಂ [ವಿನಾ (ಕ॰)] ಮಾನಂ ಉಪಮಾನಮಸ್ಸ **ವಿಮಾನಂ**। ವಿಹೇ ಆಕಾಸೇ ಗಚ್ಛತೀತಿ **ಬ್ಯಮ್ಹಂ, ಹ**ಕಾರತೋ ಪುಬ್ಬೇ **ಅಮ**ಪಚ್ಚಯೋ। ಏತ್ಥ ಚ **ವಿಮಾನಬ್ಯಮ್ಹ**ಸದ್ದಾ ದ್ವೇಪಿ **ಅನಿತ್ಥಿಯಂ** ಪುನ್ನಪುಂಸಕೇ ವತ್ತನ್ತಿ।

ಪೀಯುಸಾದಿತ್ತಯಂ ಅಮತೇ। ಪೀಯತೇತೀತಿ **ಪೀಯುಸಂ,** "ಅಮತಪಾ"ತಿ ಹಿ ವುತ್ತಂ, **ಉಸ**ಪಚ್ಚಯೋ [ಉಣಾದಿ ೪.೭೬ ಣ್ವಾದಿ ೧೧೫ ಸುತ್ತೇಸು ಪನ "ಪೀಯೂಸ"ಮಿತಿ ದಿಸ್ಸತಿ]। **"ಪೇಯುಸೋ"**ತಿಪಿ ನಾಮಮಸ್ಸ। ನ ಮತಂ ಮರಣಮನೇನ **ಅಮತಂ**। ಸುಖೇನ ಧಯನ್ತಿ ಪಿವನ್ತಿ ತಂ ಇತಿ **ಸುಧಾ**। ಏತ್ಥ ಚ **ಅಮತ**ಸದ್ದೋ ಯಞ್ಞಸೇಸಪೀಯುಸಸಲಿಲಘತಾದೀಸು ನಪುಂಸಕೇ , ಧನ್ವನ್ತರಿದೇವಾದೀಸು ಪುಲ್ಲಿಙ್ಗೇ, ಗಳೋಚಿಪಥ್ಯಾಮಲಕ್ಯಾದೀಸು ಇತ್ಥಿಲಿಙ್ಗೇತಿ ತೀಸು ವತ್ತತಿ [ಅಮತಂ ಯಞ್ಞಸೇಸೇ ಚ, ಪೀಯೂಸೇ ಸಲಿಲೇ ಘತೇ ಅಯಾಚಿತೇ ಚ ಮೋಕ್ಖೇ ಚ, ನಾ ಧನ್ವನ್ತರಿದೇವಸು ಅಮತಾ ಮಾಗಧೀಪಥ್ಯಾ ಗುಳುಚ್ಯಾಮಲಕೀಸು ಚ (ಮೇದಿನೀಕೋಸ ೧೬ ೭೭-೮)], ತಂಸಹಚರಣತೋ **ಪೀಯುಸ**ಸದ್ದೋಪಿ ತೀಸು ಲಿಙ್ಗೇಸು। **ಸುಧಾ**ಸದ್ದೋ ಪನ ಅಮತನುಹೀಲೇಪಾದೀಸುಪಿ ನಿಚ್ಚಮಿತ್ಥಿಲಿಙ್ಗೋವ [ಸುಧಾ ಲೇಪೋ'ಮತಂ ನುಹೀ (ಅಮರ ೨೩.೧೧೧)]।

ಸಿನೇರುಆದಿಪಞ್ಚಕಂ ಪಬ್ಬತರಾಜೇ। **ಸಿನಾ** ಸೋಚೇಯ್ಯೇ, ಸಿನಾತಿ ಸೋಚೇತಿ ದೇವೇತಿ **ಸಿನೇರು, ಏರು**ಪಚ್ಚಯೋ। **ಮೀ** ಹಿಂಸಾಯಂ, ಮಿನಾತಿ ಹಿಂಸತಿ ಸಬ್ಬೇ ಪಬ್ಬತೇ ಅತ್ತನೋ ಉಚ್ಚತರಟ್ಠೇನಾತಿ **ಮೇರು, ರು**ಪಚ್ಚಯೋ। ತಿದಿವಾನಂ ದ್ವಿನ್ನಂ ದೇವಲೋಕಾನಂ ಆಧಾರೋ ಪತಿಟ್ಠಾತಿ **ತಿದಿವಾಧಾರೋ**। ದೇವೇ ನಯತೀತಿ **ನೇರು**। **ಸುಮೇರೂ**ತಿ ಉಪಸಗ್ಗೇನ ನಾಮಂ ವಡ್ಢಿತಂ। ಹೇಮದ್ದಿ, ರತನಸಾನು, ಸುರಾಲಯಾದೀನಿಪಿ ಪಬ್ಬತರಾಜಸ್ಸ ನಾಮಾನಿ।

೧೬. **ಯುಗನ್ಧರಾ**ದೀನಿ ಸಿನೇರುಸ್ಸ ಪರಿವಾರಭೂತಾನಂ ಸತ್ತನ್ನಂ ಪರಿಭಣ್ಡಪಬ್ಬತಾನಂ ನಾಮಾನಿ। ಚನ್ದಸೂರಿಯಸಙ್ಖಾತಂ ಯುಗಂ ಧಾರೇತಿ ತದುಬ್ಬೇಧಮಗ್ಗಚಾರಿತ್ತಾತಿ **ಯುಗನ್ಧರೋ**। ಈಸಂ ಮಹಿಸ್ಸರಂ ಧಾರೇತಿ ತಸ್ಸ ನಿವಾಸಟ್ಠಾನತ್ತಾತಿ **ಈಸಧರೋ**। ಕರವೀರಾ ಅಸ್ಸಮಾರಕಾ ಬಹವೋ ಏತ್ಥ ಸನ್ತೀತಿ **ಕರವೀರೋ,** ಕೇ ವಾ ಮಯೂರಾ ರವನ್ತಿ ಏತ್ಥಾತಿ **ಕರವೀರೋ,** "ಕರವೀಕೋ"ತಿಪಿ ಪಾಠೋ, ಇಧಾಪಿ ಪಚ್ಛಿಮೋಯೇವತ್ಥೋ, ಕರವೀಕಸಕುಣಾ ವಾ ಬಹವೋ ಏತ್ಥ ಸನ್ತೀತಿ **ಕರವೀಕೋ**। ಸುದಸ್ಸನಾ ಓಸಧಿವಿಸೇಸಾ ಬಹುಕಾ ಏತ್ಥ ಸನ್ತೀತಿ **ಸುದಸ್ಸನೋ,** ಸುಖೇನ ಪಸ್ಸಿತಬ್ಬತ್ತಾ ವಾ **ಸುದಸ್ಸನೋ** , ಸುನ್ದರಂ ವಾ ದಸ್ಸನಂ ಏತ್ಥಾತಿ **ಸುದಸ್ಸನೋ**। ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಪಬ್ಬತಚಕ್ಕಾನಂ ನೇಮಿಸದಿಸಂ ಕತ್ವಾ ಅತ್ತಾನಂ ಧಾರೇತೀತಿ **ನೇಮಿನ್ಧರೋ,** ನೇಮಿಭಾವೇನ ವಾ ಧಾರೇತಬ್ಬೋ ಉಪಲಕ್ಖೇತಬ್ಬೋತಿ **ನೇಮಿನ್ಧರೋ,** ನೇಮಿಂವಾ ರಥದ್ದುಮಂ ಧಾರೇತಿ ಯೇಭುಯ್ಯೇನಾತಿ **ನೇಮಿನ್ಧರೋ**। ವಿನತಾ ನಾಮ ಸುಪಣ್ಣಮಾತಾ, ತಸ್ಸಾ ನಿವಾಸಟ್ಠಾನತ್ತಾ **ವಿನತಕೋ**ತಿ **ಚಿನ್ತಾಮಣಿಟೀಕಾ**। ವಿತ್ಥಿಣ್ಣಾ ವಾ ನತಾ ನದಿಯೋ ಏತ್ಥಾತಿ **ವಿನತಕೋ**। ಅಸ್ಸಕಣ್ಣಾ ಸಜ್ಜದುಮಾ ಬಹವೋ ಏತ್ಥ ಸನ್ತೀತಿ **ಅಸ್ಸಕಣ್ಣೋ,** ಅಸ್ಸಕಣ್ಣಸದಿಸಕೂಟತ್ತಾ ವಾ **ಅಸ್ಸಕಣ್ಣೋ**। **ಕುಲಾಚಲಾ**ತಿ ಏತೇ ಸಿನೇರುಆದಯೋ ಅಟ್ಠ ಪಬ್ಬತಾ ಅಚಲಸಙ್ಖಾತಾನಂ ಪಬ್ಬತಾನಂ ಕುಲಾನಿ ಯೋನಿಯೋ ಪಭವಾ, ಏತೇ ಚ ಸಿನೇರುಆದಯೋ ಅನುಪುಬ್ಬಸಮುಗ್ಗತಾ, ಸಬ್ಬಬಾಹಿರೋ ಚೇತ್ಥ ಅಸ್ಸಕಣ್ಣೋ। **ನಿಮಿಜಾತಕೇ** ಪನ –

"ಸುದಸ್ಸನೋ ಕರವೀಕೋ, ಈಸಧರೋ ಯುಗನ್ಧರೋ।
ನೇಮಿನ್ಧರೋ ವಿನತಕೋ, ಅಸ್ಸಕಣ್ಣೋ ಗಿರಿ ಬ್ರಹಾ"ತಿ [ಜಾ॰ ೨.೨೨.೫೬೮]॥

ವತ್ವಾ ಸಿನೇರುಂ ಪರಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಅಸ್ಸಕಣ್ಣೋ ನಾಮ ಪಬ್ಬತೋ ಪತಿಟ್ಠಿತೋ, ತಂ ಪರಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ವಿನತಕೋ ನಾಮ ಪಬ್ಬತೋತಿ ಏವಮಞ್ಞೋಯೇವಾನುಕ್ಕಮೋ ಕಥಿತೋ। ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಕಥಿತೋ, ನಾಮಭೇದಮತ್ತಕತೋಯೇವ ಪನೇತ್ಥ ಭೇದೋ, ನಾತ್ಥಭೇದಕತೋತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ।

೧೭. ಆಕಾಸವಾಹೀಗಙ್ಗಾಯಂ ಮೇರುಸಿಙ್ಗೋಬ್ಭವಾಯಂ **ಮನ್ದಾಕಿನ್ಯಾ**ದಿನಾಮತ್ತಯಂ। ಮನ್ದಂ ಅಕಿತುಂ ಸೀಲಮಸ್ಸಾತಿ **ಮನ್ದಾಕಿನೀ**। ಆಕಾಸೇ ಸನ್ದಮಾನಾ ಗಙ್ಗಾ **ಆಕಾಸಗಙ್ಗಾ**। ಸುರಾನಂ ದೇವಾನಂ ನದೀ **ಸುರನದೀ**। **ಸುರದೀಘಿಕಾ**ತಿಪಿ ಏತಿಸ್ಸಾ ನಾಮಂ।

೧೮. **ಕೋವಿಳಾ**ರಾದಿತ್ತಯಂ "ಫಲಹರೋ"ತಿಖ್ಯಾತೇ ಪಾರಿಚ್ಛತ್ತಕೇ। ಕುಂ ಪಥವಿಂ ವಿದಾರಯತಿ ಮೂಲೇನಾತಿ **ಕೋವಿಳಾರೋ,** ದಸ್ಸ **ಳೋ**। ಪರಿ ಸಮನ್ತತೋ ಛತ್ತಂ ವಿಯ ತಿಟ್ಠತೀತಿ **ಪಾರಿಚ್ಛತ್ತಕೋ**। ಪಾರಿನೋ ಸಮುದ್ದಸ್ಸ ಜಾತೋ ಅಪಚ್ಚಂ **ಪಾರಿಜಾತಕೋ,** ಸಕತ್ಥೇ **ಕೋ**। ಪಾರಿಭದ್ದೋ, ನಿಮ್ಬತರು, ಮನ್ದಾರೋಇಚ್ಚಾದೀನಿಪಿ ಪಾರಿಚ್ಛತ್ತಕಸ್ಸ ನಾಮಾನಿ।

ಕಪ್ಪರುಕ್ಖೋ ಚ ಸನ್ತಾನೋ ಚ ಆದಿನಾ ಮನ್ದಾರೋ ಪಾರಿಜಾತಕೋ ಚ ಹರಿಚನ್ದನಞ್ಚ ಏತೇ ಪಞ್ಚ **ದೇವದ್ದುಮಾ** [ಅಮರ ೧.೫೩] ದೇವತರವೋ ದೇವಭೂಮೀಸ್ವೇವ ಸಮ್ಭವತೋ। ಕಪ್ಪೋ ಸಙ್ಕಪ್ಪಿತೋ ಅತ್ಥೋ, ತಸ್ಸ ರುಕ್ಖೋ ಜಞ್ಞಜನಕಭಾವೇನ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ, ಕಪ್ಪಂ ವಾ ಠಿತೋ ರುಕ್ಖೋ **ಕಪ್ಪರುಕ್ಖೋ**। ತನನಂ ತಾನೋ, ಭಾವೇ **ಣೋ**। ಗನ್ಧಸ್ಸ ಸಮ್ಮಾ ತಾನೋ ಅಸ್ಸೇತಿ **ಸನ್ತಾನೋ,** ಸಿರೀಸರುಕ್ಖೋ। ಮನ್ದನ್ತೇ ಮೋದನ್ತೇ ದೇವಾ ಅನೇನಾತಿ **ಮನ್ದಾರೋ, ಆರ**ಪಚ್ಚಯೋ। ಹರಿಮಿನ್ದಂ ಚದಯತಿ ಸುಖಯತೀತಿ **ಹರಿಚನ್ದನಂ**। ಏತೇ ಪಞ್ಚ ದೇವತರವೋ **ಅಮರಕೋಸ**ನಯೇನ ವುತ್ತಾ, **ಸೋಗತ**ನಯೇನ ಪನ ಸತ್ತ ದೇವತರವೋ। ವುತ್ತಞ್ಚ –

"ಪಾಟಲೀ ಸಿಮ್ಬಲೀ ಜಮ್ಬೂ, ದೇವಾನಂ ಪಾರಿಛತ್ತಕೋ।
ಕದಮ್ಬೋ ಕಪ್ಪರುಕ್ಖೋ ಚ, ಸಿರೀಸೇನ ಭವತಿ ಸತ್ತಮ"ನ್ತಿ [ಧ॰ ಸ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೫೮೪; ಸಾರತ್ಥ॰ ಟೀ॰ ೧.೧ವೇರಞ್ಜಕಣ್ಡವಣ್ಣನಾ]॥

ತತ್ಥ **ಪಾಟಲೀತಿ** ಚಿತ್ರಪಾಟಲೀ, ಸಾ ಅಸುರಲೋಕೇ ತಿಟ್ಠತಿ। ತಥಾ **ಸಿಮ್ಬಲೀ** ಗರುಳೇಸು, **ಜಮ್ಬೂ** ಜಮ್ಬುದೀಪೇ, **ಪಾರಿಚ್ಛತ್ತಕೋ** ತಾವತಿಂಸೇ, **ಕದಮ್ಬೋ** ಅಪರಗೋಯಾನೇ। **ಕಪ್ಪರುಕ್ಖೋ** ಉತ್ತರಕುರೂಸು , **ಸಿರೀಸೋ** ಪುಬ್ಬವಿದೇಹೇತಿ। ಏತೇ ಸತ್ತ ದೇವಾನಮೇವ ಪತಿಟ್ಠಾನಭೂಮೀಸು ಸಮ್ಭವತೋ ದೇವತರವೋತ್ವೇವ ವುಚ್ಚನ್ತಿ।

ಸಗ್ಗವಣ್ಣನಾ ಸಮತ್ತಾ।

೨೯. ಪುಬ್ಬಪಚ್ಛಿಮಉತ್ತರಾ ದಿಸಾ ಯಥಾಕ್ಕಮಂ ಪಾಚೀ ಪತೀಚೀ ಉದೀಚೀ ನಾಮ ಭವನ್ತಿ। ಪಠಮಂ ಪಾತೋ ಅಞ್ಚತಿ ರವಿ ಯಸ್ಸಂ ಸಾ **ಪಾಚೀ, ನ**ಕಾರಲೋಪೋ। ಪಚ್ಛಾ ದಿವಾವಸಾನೇ ಅಞ್ಚತಿ ರವಿ ಯಸ್ಸಂ ಸಾ **ಪತೀಚೀ**। ಉದ್ಧಂ ಅಞ್ಚತಿ ರವಿ ಯಸ್ಸಂ ಸಾ **ಉದೀಚೀ,** ಯಸ್ಸಂ ವಾ ಸೀತವಿಯೋಗಂ ದತ್ವಾ ಅಞ್ಚತಿ ಸಾ **ಉದೀಚೀ,** ವಿಯೋಗತ್ಥವಾಚಕೋ ಹೇತ್ಥ ಉಕಾರೋ, ದಸದ್ದೋ ದಾನತ್ಥೋ। ಅಥ ವಾ ಪಞ್ಚತಿ ಪುಬ್ಬಭಾವಮಾಪಜ್ಜತೇತಿ **ಪಾಚೀ**। ಪತಿಞ್ಚತಿ ಪಚ್ಛಾಭಾವಮಾಪಜ್ಜತೇತಿ **ಪತೀಚೀ**। ಉದಞ್ಚತಿ ಸೀತವಿಯೋಗದಾನತ್ತಮಾಪಜ್ಜತೇತಿ **ಉದೀಚೀ**। ಏತ್ಥ ಚ **ಉದೀಚೀ**ಸಹಚರಣತೋ **ಪತೀಚೀ** ಇತ್ಥಿಯಂ, **ಪತೀಚೀ**ಸಹಚರಣತೋ **ಪಾಚೀ** ಇತ್ಥಿಯಂ ವತ್ತತೀತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ಏವಂ ತಂತಂಸಹಚರಣಭಾವೇನ ತಸ್ಸ ತಸ್ಸ ತಂತಂಲಿಙ್ಗತ್ತಮುಪನೇಯ್ಯಂ। ಪುಬ್ಬಪಚ್ಛಿಮಉತ್ತರಾತಿ ಸಬ್ಬನಾಮಸ್ಸ ವುತ್ತಮತ್ತೇ ಪುಮ್ಭಾವೋ।

ದಕ್ಖಿಣಾದಿದ್ವಯಂ ದಕ್ಖಿಣದಿಸಾಯಂ। ಮಜ್ಝೇ ಅಪಾಯಂ ಅಞ್ಚತಿ ಯಸ್ಸಂ ರವಿ, ಸಾ **ಅಪಾಚೀ**। ಮಜ್ಝತ್ಥೋಯಂ **ಅಪ**ಸದ್ದೋ, ಯಥಾ "ಅಪದಿಸ"ನ್ತಿ, "ಅವಾಚೀ"ತಿಪಿ ಪಾಠೋ, **ಅವ**ಪುಬ್ಬೋ **ಅಞ್ಚ** ಅಧೋಮುಖೀಭಾವೇ। ಅವಞ್ಚತಿ ಅಧೋಮುಖೀ ಭವತಿ ಯಸ್ಸಂ ರವಿ, ಸಾ **ಅವಾಚೀ**। ಉಣ್ಹಾದಿಕೇ ವಾ ತಬ್ಬಿಯೋಗೇ ಕರೋನ್ತೋ ಯಸ್ಸಂ ರವಿ ಅಞ್ಚತಿ, ಸಾ **ಅವಾಚೀ**। **ವಿದಿಸಾ**ದಿದ್ವಯಂ ದಿಸಾಮಜ್ಝೇ। ದಿಸಾಹಿ ವಿನಿಗ್ಗತಾ **ವಿದಿಸಾ**। ದಿಸಾನಮನುರೂಪಾ, ಅನುವತ್ತಕಾ ವಾ ದಿಸಾ **ಅನುದಿಸಾ**। **ಅಪದಿಸ**ನ್ತಿಪಿ ವಿದಿಸಾಯ ನಾಮಂ [ನಪುಂಸಕಾಬ್ಯಯಂ ತ್ವ'ಪದಿಸಂ (ಅಮರ ೩.೬)]।

೩೦. **ಏರಾವತಾ**ದಯೋ ಅಟ್ಠ ಗಜಾ ಪುಬ್ಬಾದೀನಂ ದಿಸಾನಂ ರಕ್ಖಣತೋ **ದಿಸಾಗಜಾ** ನಾಮ, ಪುಣ್ಡರೀಕಂ ನಾಮ ಸಿತಮ್ಬೋಜಂ, ತಂಸದಿಸವಣ್ಣತಾಯ **ಪುಣ್ಡರೀಕೋ**। ರಸ್ಸಸರೀರತಾಯ **ವಾಮನೋ**। ಕುಯಂ ಪಥವಿಯಂ ಮೋದತೇ **ಕುಮುದೋ**। ಅಞ್ಜನವಣ್ಣತಾಯ **ಅಞ್ಜನೋ**। ಪುಪ್ಫಾ ಪಕಾಸಮಾನಾ ದನ್ತಾ ಅಸ್ಸ **ಪುಪ್ಫದನ್ತೋ**। ಸಬ್ಬಭೂಮಿಯಂ ಚರತೀತಿ **ಸಬ್ಬಭುಮ್ಮೋ,** ಸಬ್ಬಭುಮ್ಮೋ ವಾ ಚಕ್ಕವತ್ತೀ ತಸ್ಸಾನುರೂಪತ್ತಾ **ಸಬ್ಬಭುಮ್ಮೋ**। ಸೋಭನದನ್ತಾವಯವತ್ತಾ **ಸುಪ್ಪತೀಕೋ** [ಸೋಭನಾ ಪತೀಕಾ ಅವಯವಾ'ಸ್ಸ ಸುಪ್ಪತೀಕೋ (ಕ॰)]। "ಸುಪ್ಪತೀಕೋ ಸೋಭನಙ್ಗೇ, ಭವೇ ಈಸಾನದಿಸಾಗಜೇ"ತಿ ಹಿ **ನಾನತ್ಥಸಙ್ಗಹೇ** ವುತ್ತಂ। ಏರಾವತಾದೀನಂ ದಿಸಾನಂ ಸಮ್ಬನ್ಧಕಥನಂ ಪಾಚೀವಾರಣಾದಿನಾಮಸೂಚನತ್ಥಂ, ಏಸಂ ಕರೇಣುಯೋ ಪನ -

ಅಬ್ಭಮು ಕಪಿಲಾ ಚೇವ, ಪಿಙ್ಗಲಾ ನುಪಮಾ ಮತಾ।
ತಮ್ಬಕಣ್ಣೀ ಸುಭದನ್ತೀ, ಅಙ್ಗನಾ ಅಞ್ಜನಾವತೀ [ಅಮರ ೩.೫]॥

೩೧. **ಧತರಟ್ಠಾ**ದಿದ್ವಯಂ **ಪುಬ್ಬದಿಸಾಧಿಪತಿದೇವೇ**। ಧಾರಿತಂ ರಟ್ಠಮನೇನಾತಿ **ಧತರಟ್ಠೋ,** ರಸ್ಸ **ತೋ**। ಪಞ್ಚಸಿಖಾದೀನಂ ಗನ್ಧಬ್ಬಾನಂ ಅಧಿಪೋ ನಾಯಕೋ **ಗನ್ಧಬ್ಬಾಧಿಪೋ**। **ಕುಮ್ಭಣ್ಡಸಾಮ್ಯಾ**ದಿದ್ವಯಂ ದಕ್ಖಿಣದಿಸಾಧಿಪತಿದೇವೇ। ಕುಮ್ಭಣ್ಡಾನಂ ಸಾಮಿ ನಾಯಕೋ **ಕುಮ್ಭಣ್ಡಸಾಮಿ**। ವಿರುಹನ್ತಿ ವುಡ್ಢಿಂ ವಿರೂಳ್ಹಿಮಾಪಜ್ಜನ್ತಿ ಏತಸ್ಮಿಂ ಕುಮ್ಭಣ್ಡಾತಿ **ವಿರೂಳ್ಹಕೋ**। ವಿರೂಳ್ಹಂ ವುಡ್ಢಿಪ್ಪತ್ತಂ ವಾ ಕಂ ಸುಖಮೇತಸ್ಸಾತಿ ವಿರೂಳ್ಹಕೋ। **ವಿರೂಪಕ್ಖಾ**ದಿದ್ವಯಂ ಪಚ್ಛಿಮದಿಸಾಧಿಪತಿದೇವೇ। ವಿರೂಪಾನಿ ಅಕ್ಖೀನಿ ಯಸ್ಸ **ವಿರೂಪಕ್ಖೋ,** ವಿವಿಧಸಣ್ಠಾನಾನಿ ಅಕ್ಖೀನಿ ಯಸ್ಸ ವಾ **ವಿರೂಪಕ್ಖೋ**। ನಾಗಾನಂ ಅಧಿಪತಿ **ನಾಗಾಧಿಪತಿ**।

೩೨. **ಯಕ್ಖಾಧಿಪಾ**ದಿಚತುಕ್ಕಂ ಕುವೇರೇ। ಆಳವಕಾದಿಯಕ್ಖಾನಂ ಅಧಿಪೋ **ಯಕ್ಖಾಧಿಪೋ**। ವಿಸ್ಸವಣಸ್ಸ ಅಪಚ್ಚಂ **ವೇಸ್ಸವಣೋ**। ತಿಚರಣಾಟ್ಠದಾಠಾಭಯಾನಕಮತ್ಥಿತಾಯ ಕುಚ್ಛಿತಂ ವೇರೋ ಸರೀರಮಸ್ಸ **ಕುವೇರೋ**। ಖುದ್ದೇನಾಸ್ಸ ನರಯುತ್ತಾ ಸಿವಿಕಾರಥೇತಿ

ನರೋ ವಾಹನಮಸ್ಸ **ನರವಾಹನೋ**। ತ್ಯಮ್ಬಕಸಖೋ, ಯಕ್ಖರಾಜೋ, ಗುಯ್ಹಕೇಸರೋ, ಮನುಸ್ಸಧಮ್ಮಾ, ಧನದೋ, ರಾಜರಾಜೋ, ಧನಾಧಿಪೋ, ಕಿನ್ನರೇಸೋ, ಯಕ್ಖೋ, ಏಕಪಿಙ್ಗಲೋ, ಸಿರಿದೋ, ಪುಞ್ಞಜನೇಸ್ಸರೋಇಚ್ಚಾದೀನಿಪಿ ಕುವೇರಸ್ಸ ನಾಮಾನಿ।

ಅಸ್ಸ ಕುವೇರಸ್ಸ ಪುರೀ "ಅಳಕಾ, ಅಳಕಮನ್ದಾ"ತಿ ಚ ವುಚ್ಚತಿ। **ಅಲಂ** ವಿಭೂಸನೇ, ಅಲಂ ವಿಭೂಸನಂ ಕರೋತೀತಿ ಅಲಕಾ, ಸಾ ಏವ **ಅಳಕಾ**। ಅಳಕಾ ಏವ ಮೋದಕರಣತೋ **ಅಳಕಮನ್ದಾ, ಉ**ಕಾರಸ್ಸ **ಅ**ಕಾರೋ, **ನಾ**ಗಮೋ ಚ। **ಕೇಲಾಸೋ**ತಿಪಿ ತಸ್ಸ ನಾಮಂ, ಕೇಲಿ ಪಯೋಜನಂ ಅಸ್ಸ ಕೇಲೋ, ಆಸತೇ ಅಸ್ಮಿನ್ತಿ ಆಸೋ, ಕೇಲೋ ಚ ಸೋ ಆಸೋ ಚೇತಿ **ಕೇಲಾಸೋ, ಕಣ್ಹಸಪ್ಪಾ**ದಿ ವಿಯ ನಿಚ್ಚಂ ಕಮ್ಮಧಾರಯೋ। **ಅಸ್ಸ** ಕುವೇರಸ್ಸ **ಪಹರಣಂ** ಆಯುಧಂ ಗದಾ, ಗಂ ವುಚ್ಚತಿ ವಜಿರಂ, ತಂ ವಿಯ ದುಕ್ಖಂ ದದಾತೀತಿ **ಗದಾ**। **ಇಮೇ** ಚತ್ತಾರೋ ಯಥಾವುತ್ತಾ ಧತರಟ್ಠಾದಯೋ ದೇವಾ ಕಮತೋ ಪುಬ್ಬಾದೀನಂ ಚತುದ್ದಿಸಾನಂ **ಅಧಿಪಾ** ಅಧಿಪತಯೋ ನಾಮ। **ಅಮರಕೋಸೇ** ಪನ –

> "ಇನ್ದೋ ಅಗ್ಗಿ ಪಿತುಪತಿ, ನೇರಿತೋ ವರುಣೋ'ನಿಲೋ।
> ಕುವೇರೋ ಈಸೋ ಪತಯೋ, ಪುಬ್ಬಾದೀನಂ ಇಮೇ ಕಮಾ॥
>
> ರವಿ ಸುಕ್ಕೋ ಮಹೀಸೂನು, ತಮೋ ಚ ಭಾನುಜೋ ವಿಧು।
> ಬುಧೋ ಸುರಗುರು ಚೇತಿ, ದಿಸಾಧಿಪಾ ತಥಾ ಗಹಾ"ತಿ [ಅಮರ ೩.೩-೪]॥

ಅಞ್ಞೇಯೇವ ದಿಸಾಧಿಪತಯೋ ಕಥಿತಾ, ಇನ್ದರವಿಮಾದೀನಞ್ಚ ದಿಸಾಧಿಪಚ್ಚಕಥನಂ ಪಾಯೂಾದೀನಂ ಇನ್ದದಿಸಾರವಿದಿಸಾದಿನಾಮಸೂಚನಫಲಂ।

೩೩-೩೪. ಜಾತವೇದಾದ್ಯಟ್ಠಾರಸಕಂ ಅಗ್ಗಿಮ್ಹಿ। ಜಾತೇ ಉಪ್ಪನ್ನೇ ವಿನ್ದತಿ ಘಾತಯತೀತಿ **ಜಾತವೇದೋ**। ಅನ್ಧಕಾರೇ ಜಾತಂ ವಿಜ್ಜಮಾನಂ ವಿನ್ದತಿ ಲಭತಿ, ವಿದತಿ ಜಾನಾತಿ ಏತೇನಾತಿ ವಾ **ಜಾತವೇದೋ,** ಜನನಂ ಜಾತಂ ವೇದೋ ಪಾಕಟೋ ಯಸ್ಸ ವಾ ಸೋ **ಜಾತವೇದೋ**। ಸಿಖಾ ವುಚ್ಚತಿ ಜಾಲಾ, ತಾಯ ಯೋಗತೋ **ಸಿಖೀ**। ಜೋತತಿ ದಿಪ್ಪತೀತಿ **ಜೋತಿ**। ಪುನಾತೀತಿ **ಪಾವಕೋ,** ಣ್ವು। ದಹತೀತಿ **ದಹನೋ**। ಅನನ್ತಿ ಪಾಲೇನ್ತ್ಯನೇನೇತಿ **ಅನಲೋ, ಅಲ**ಪಚ್ಚಯೋ। ವೇದೇ ಹುತಂ ವಹತಿ ಪಾಪಯತಿ, ಸಯಂ ವಾ ಲಭತೇತಿ **ಹುತಾವಹೋ**। ಅಚ್ಚಿ ವುಚ್ಚತಿ ಜಾಲಾ, ತಾಯ ಯೋಗತೋ **ಅಚ್ಚಿಮಾ**। ಧೂಮೋ ಕೇತು ಧಜೋ ಯಸ್ಸಾತಿ **ಧೂಮಕೇತು**। ಅಜತಿ ಜಲಮಾನೋ ಕುಟಿಲಂ ಗಚ್ಛತೀತಿ **ಅಗ್ಗಿ,** ಇ। ಗೋ ರಂಸಿ ಏತಸ್ಸತ್ಥೀತಿ **ಗಿನಿ,** ಅಸ್ಸತ್ಥ್ಯತ್ಥೇ ಇನಿ, **ಅಗ್ಗಿನೀ**ತಿಪಿ ಪಾಠೋ, ಸೋ ಅಗ್ಗಿಸದಿಸೋ। ಭಾನು ಪಭಾ ಯಸ್ಸತ್ಥಿ, ಸೋ **ಭಾನುಮಾ**। ತೇಜೇತಿ ಸೇಸಭೂತೋಪಾದಾರೂಪಾನೀತಿ **ತೇಜೋ**। ಧೂಮೋ ಸಿಖಾ ಚೂಳಾ ಯಸ್ಸ **ಧೂಮಸಿಖೋ**। ವಾಯು ಸಖಾ ಅಸ್ಸ **ವಾಯುಸಖೋ**। ದಹಿತ್ವಾ [ದಹತೋ (ಕ॰)] ಗಚ್ಛತೋ ಕಣ್ಹಾ ವತ್ತನೀ ಮಗ್ಗೋ ಯಸ್ಸ **ಕಣ್ಹವತ್ತನೀ**। ವಿಸ್ಸಾನರಸ್ಸ ಇಸಿನೋ ಅಪಚ್ಚಂ **ವೇಸ್ಸಾನರೋ**। ಹುತಂ ಹವಿಂ ಅಸತಿ ಭುಞ್ಜತೀತಿ **ಹುತಾಸೋ**। ಧನಞ್ಜಯೋ, ಜಲನೋ, ಆಸಯಾಸೋ, ರೋಹಿತಸ್ಸೋ, ಸತ್ತಾಚ್ಚಿ, ಸುಕ್ಕೋ, ಚಿತ್ರಭಾನು, ವಿಭಾವಸು, ಸುಚಿಇಚ್ಚಾದೀನಿಪಿ ಅಗ್ಗಿಸ್ಸ ನಾಮಾನಿ।

ಸಿಖಾದಿತ್ತಯಂ ಅಗ್ಗಿಜಾಲಾಯಂ। ಸಿನೋತಿ ನಿಸಾನೀ ಭವತೀತಿ **ಸಿಖಾ, "ಸಿ** ನಿಸಾನೇ"ತಿ **ಕಾತನ್ತ** ಧಾತು, **ಖ**ಪಚ್ಚಯೋ। ಜಲತೀತಿ **ಜಾಲಾ**। ಅಚ್ಚತೇ ಪುಜ್ಜತೇ ಅನೇನೇತಿ **ಅಚ್ಚಿ**। ಸಿಖಾ ಜಾಲಾ ಭಿಯ್ಯೋ ರೂಪನ್ತರಾ ಇತ್ಥಿಯಂ, ಅಚ್ಚಿ ಪನ ಅಪುಮೇ।

೩೫. ದ್ವಯಂ ಅಗ್ಗಿಕಣೇ [ತೀಸು ಫುಲಿಙ್ಗೋ'ಗ್ಗಿಕಣೋ (ಅಮರ ೧.೬೦) ಫುಲಿಙ್ಗಾನೀತಿ ಅಗ್ಗಿಕಣಾನಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ಟೀ॰ ೩.೬೫)]। ವಿವಿಧಾಸು ದಿಸಾಸು ಫುಲ್ಲಂ ಗಚ್ಛತೀತಿ **ವಿಪ್ಫುಲಿಙ್ಗಂ**। ತಥಾ **ಫುಲಿಙ್ಗಂ**। **ಸಬ್ಬಧರಕತೇ** ಪನ "ಫುಲಿಂ ಗಚ್ಛತೀತಿ ಫುಲಿಙ್ಗೋ"ತಿ ವುತ್ತಂ। ತಿಕಂ ಛಾರಿಕಾಯಂ। ಮಲೀನಕಂಸವತ್ಥಾದೀನಂ ತಂ ದಿತ್ತಿಂ ಸೇತಿ ಪವತ್ತೇತೀತಿ **ಭಸ್ಮಂ, ಮ**ಪಚ್ಚಯೋ, ಭಸತಿ ವಾ ಅಧೋ ಪತತಿ ವತ್ಥಾದೀನಂ ಮಲಮೇತೇನಾತಿ **ಭಸ್ಮಂ**। ಕಂಸಾದೀನಂ ಸುಕ್ಕಭಾವತ್ಥಂ ಇಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ ಇಟ್ಠಿ ಅಭಿಲಾಸೋ ಸೋಭನಂ ಏತಸ್ಸಾ

ಅತ್ಥೀತಿ **ಸೇಟ್ಠಿ,** "ಸಪಕ್ಖಕೋ ಸಲೋಮಕೋ"ತ್ಯಾದೀಸು ವಿಯ ಸಸದ್ದಸ್ಸ ವಿಜ್ಜಮಾನತ್ಥತ್ತಾ। ಮಲಸ್ಸ ಸರಣಂ ಕರೋತೀತಿ ಸಾರಿಕಾ, ಸಾ ಏವ **ಛಾರಿಕಾ,** ಯಥಾ "ಸಳಾಯತನ"ನ್ತ್ಯಾದೀಸು।

೩೬. ದ್ವಯಂ ಉಣ್ಹಛಾರಿಕಾಯಂ। ಉಣ್ಹತ್ತಾ ಕುಕ್ಕುಂ ಕುಚ್ಛಿತಂ ಲಾತೀತಿ ಕುಕ್ಕುಲೋ, "ಕುಕ್ಕು ವಿದತ್ಥಿಯಂ ಹತ್ಥೇ, ಪಕೋಟ್ಠೇ ಕುಚ್ಛಿತೇಪಿ ಚೇ"ತಿ ಹಿ **ನಾನತ್ಥಸಙ್ಗಹೇ** ವುತ್ತಂ। ಕುಕ್ಕುಂ ವಾ ಹತ್ಥಂ ಲುನಾತಿ ಛಿನ್ದತಿ ದಹತೀತಿ ಕುಕ್ಕುಲೋ, ಸೋ ಏವ **ಕುಕ್ಕುಳೋ** । ಉಣ್ಹಮೇವ ಭಸ್ಮಂ **ಉಣ್ಹಭಸ್ಮಂ,** ತಸ್ಮಿಂ। ತಿಕಂ ದಿತ್ತಕಟ್ಠಾದಿನ್ಧನೇ। ಅಙ್ಗತಿ ಹಾನಿಂ ಗಚ್ಛತೀತಿ **ಅಙ್ಗಾರೋ, ಆರ**ಪಚ್ಚಯೋ, ಪುನ್ನಪುಂಸಕೋಯಂ। "ಅಲಾತೇ'ನಿತ್ಥಿ ಕುಜೇ'ಙ್ಗಾರೋ"ತಿ ಹಿ **ತಿಕಣ್ಡಸೇಸೇ** [ತಿಕಣ್ಡಸೇಸ ೩.೩೨೯] ವುತ್ತಂ। ಹಾನಿಮೇವ ಲಾತಿ, ನ ಠಿತಿಂ ವಿಸೇಸಞ್ಞಾತಿ **ಅಲಾತಂ**। ಉದ್ಧಂ ಧೂಮಂ ಮುಞ್ಚತೀತಿ ಉಮ್ಮುಂತಂ, ತದೇವ **ಉಮ್ಮುಕಂ**। ಪಞ್ಚಕಂ ಕಟ್ಠಾದಿನ್ಧನೇ। ಸನ್ತಮಗ್ಗಿಂ ಏಧಯತಿ ವಡ್ಢಯತೀತಿ **ಸಮಿಧಾ**। ಏಧಯತೀತಿ **ಇಧುಮಂ,** ಉಮೋ। ಏಧಯತೀತಿ **ಇಧೋ**। ಉಪಾದಿಯತೇ ಅಗ್ಗಿನೇತಿ **ಉಪಾದಾನಂ**। ಏಧಯತೀತಿ **ಇನ್ಧನಂ**।

೩೭. ಪಞ್ಚಕಂ ಆಲೋಕೇ। ಓಭಾಸತಿ ದಿಪ್ಪತೀತಿ **ಓಭಾಸೋ**। ಪಕಾಸತಿ ದಿಪ್ಪತೀತಿ **ಪಕಾಸೋ**। ಆಲೋಚಯತಿ ಪಸ್ಸತಿ ಏತೇನಾತಿ **ಆಲೋಕೋ,** ಆಲೋಕೇತಿ ವಾ ಏತೇನಾತಿ **ಆಲೋಕೋ, "ಲೋಕ, ಲೋಚ** ದಸ್ಸನೇ"ತಿ ಧಾತುದ್ವಯಪಾಠತೋ। ಉಜ್ಜೋತತೀತಿ **ಉಜ್ಜೋತೋ,** ಅನ್ಧಕಾರಂ ವಿದ್ಧಂಸೇನ್ತೋ ಜೋತತೀತಿ ವಾ **ಉಜ್ಜೋತೋ**। ಆ ಸಮನ್ತತೋ ತಪತಿ ದಿಪ್ಪತೀತಿ **ಆತಪೋ**। **ಸಮಾ** ತಿ ಏತೇ ಪಞ್ಚ ತುಲ್ಯತ್ಥಾತಿ ಭಾವೋ।

ದಸಕಂ ವಾತೇ। ಆಹಾರೋ ವಿಯ ಪಾಣಭೂತೋಪಿ ಕದಾಚಿ ಸತ್ತೇ ಮಾರೇತೀತಿ ಮಾರುತೋ, ಸೋವ **ಮಾಲುತೋ**। ಪುನಾತಿ ಸಙ್ಕಾರಾದಿಕನ್ತಿ **ಪವನೋ**। ವಾಯತಿ ಗಚ್ಛತೀತಿ **ವಾಯು,** ವಾಯತಿ ವಾ ಪುಪ್ಫಾದೀನಂ ಗನ್ಧೋ ಯೇನ ಸೋ **ವಾಯು**। ತಥಾ **ವಾತೋ**। ಅನನ್ತಿ ಪಾಣನ್ತ್ಯನೇನೇತಿ **ಅನಿಲೋ,** ಇಲೋ। ಸನ್ತಂ ನಿಚ್ಚಲಂ ಈರಯತಿ ಕಮ್ಪೇತೀತಿ **ಸಮೀರಣೋ,** ಸಮೀರಿತುಂ ಕಮ್ಪಿತುಂ ಸೀಲಮಸ್ಸಾತಿ ವಾ **ಸಮೀರಣೋ**। ಗನ್ಧಂ ವಹತೀತಿ **ಗನ್ಧವಾಹೋ,** ಣೋ। **ವಾಯೋ ವಾಯು**ಸದಿಸೋ, ಉಭಯತ್ರಾಪಿ **ಯಾ**ಗಮೋ। ಸಮನ್ತತೋ ಈರತಿ ಖಿಪತಿ ರುಕ್ಖಾದಯೋತಿ **ಸಮೀರೋ**। ಸದಾ ಸಬ್ಬದಾ ಗತಿ ಯಸ್ಸ **ಸದಾಗತಿ**। ಸಸನೋ, ಗನ್ಧವಹೋ, ಆಸುಗೋ, ಮರುತೋ, ಜಗತಿಪಾಣೋ, ಪವಮಾನೋ, ಪಭಞ್ಜನೋ ಇಚ್ಚಾದೀನಿಪಿ ವಾತನಾಮಾನಿ।

೩೮. ಇಮೇ ಛ ವಕ್ಖಮಾನಾ **ವಾಯುಭೇದಾ** ವಾಯುವಿಸೇಸಾ, ಉದ್ಧಂ ಗಚ್ಛತೀತಿ **ಉದ್ಧಙ್ಗಮೋ,** ಉಚ್ಚಾರಪಸ್ಸಾವಾದೀನಂ ನೀಹರಣವಸೇನ ಅಧೋಭಾಗಂ ಗಚ್ಛತೀತಿ **ಅಧೋಗಮೋ**। ಕುಚ್ಛಿಮ್ಹಿ ಉದರೇ ತಿಟ್ಠತೀತಿ **ಕುಚ್ಛಿಟ್ಠೋ**। ಕೋಟ್ಠೇ ಅನ್ತೇ ಸೇತಿ ತಿಟ್ಠತೀತಿ **ಕೋಟ್ಠಾಸಯೋ**। ಪುನಪ್ಪುನಂ ಸಸನ್ತಿ ಯೇನ **ಅಸ್ಸಾಸೋ,** ಬಹಿನಿಕ್ಖನ್ತವಾತೋ। ಪಸ್ಸಾಸೋತಿ ಅನ್ತೋಪವಿಸನಕವಾತೋಪಿ "ಅಸ್ಸಾಸೋ"ತಿ ಏತೇನ ಸಙ್ಗಯ್ಹತೇ ಸಹಚಾರಿತತ್ತಾ। ಸಬ್ಬಙ್ಗೇಸು ಅನುಸರತಿ ಸೀಲೇನ ಸೇದಲೋಹಿತಾದಿಸಮ್ಪಾದನತೋತಿ **ಅಙ್ಗಾನುಸಾರೀ**। **ಅಮರಕೋಸೇ** ಪನಾಯಂ ವಾತೋ ಠಾನಬ್ಯಾಪಾರಭೇದೇನ ಪಞ್ಚಧಾ ಕಥಿತೋ [ಪಾಣೋ'ಪಾನೋ ಸಮಾನೋಚೋದಾನಬ್ಯಾನಾ ಚ ವಾಯವೋ ಸರೀರಟ್ಠಾ ಇಮೇ (ಅಮರ ೧.೬೭)], **ಟೀಕಾಯ**ಞ್ಚಸ್ಸ -

> "ಹದಯೇ ಪಾಣೋ ಗುದೇ'ಪಾನೋ, ಸಮಾನೋ ನಾಭಿಮಜ್ಝಟ್ಠೋ।
> ಉದಾನೋ ಕಣ್ಠದೇಸೇ ತು, ಬ್ಯಾನೋ ಸಬ್ಬಙ್ಗಸನ್ಧಿಸು [ಹದಯೇ ಪಾಣೋ ಗುದೇ'ಪಾನೋ, ಸಮಾನೋ ನಾಭಿಸಣ್ಠಿತೋ। ಉದಾನೋ ಕಣ್ಠದೇಸಟ್ಠೋ, ಬ್ಯಾನೋ ಸಬ್ಬಸರೀರಗೋ ಇತಿ ಠಾನನಿಣ್ಣಯೋ (ಚಿನ್ತಾಮಣಿಟೀಕಾ)]॥

ತತ್ರಪಾಣೋಅನ್ನಪ್ಪವೇಸಾದಿಕರೋ । ಅಪಾನೋ ಮುತ್ತಕರೀಸಸುಕ್ಕವಿಸಟ್ಠಿಕರೋ। ಸಮಾನೋ ಮಜ್ಝೇ ಅನ್ನಪಚನಾದಿಕರೋ। ಉದಾನೋ ಭಾಸಿತಗೀತಾದಿಕರೋ। ಬ್ಯಾನೋ ಸೇದರತ್ತಸವನುಮ್ಮೇಸನಿಮೇಸಗತ್ಯಾದಿಕರೋ [ಖೇದಚೇಟ್ಠಾಉಮ್ಮೇಸನಿಮ್ಮೇಸಗತ್ಯಾದಿಕರೋ (ಕ॰)]। ಪಕಟ್ಠೇನ ಅನನ್ಯನೇನ ಭತ್ತಾದಿಪ್ಪವೇಸನತೋತಿ **ಪಾಣೋ**। ಮುತ್ತಾದಿಕಂ ಅಪನೇತ್ವಾ ಅನನ್ಯನೇನಾತಿ **ಅಪಾನೋ**। ಸಮ್ಮಾ ಅನನ್ತಿ ಅನೇನ ಭುತ್ತಪರಿಪಾಚನತೋತಿ **ಸಮಾನೋ**। ಉದ್ಧಮನನ್ಯನೇನ

ಭಾಸಿತಾದೋ ಸಾಮತ್ಥಿಯಜನನತೋತಿ **ಉದಾನೋ**। ವಿಸೇಸೇನ ಅನನ್ತನೇನ ಸೇದರತ್ತಸೇಮ್ಹಾದಿ [ಖೇದಚೇಟ್ಠಾದಿ (ಚಿನ್ತಾಮಣಿಟೀಕಾ)] ಸಮ್ಪಾದನತೋತಿ **ಬ್ಯಾನೋ**"ತಿ [ತಂಬ್ಯಾಪಾರಾ ಚ ಯಥಾ - ಅನ್ನಪ್ಪವೇಸನಂ ಮುತ್ತಾ-ದ್ಯುಸ್ಸಗ್ಗೋ'ನ್ನವಿಪಾಚನಂ ಭಾಸಣಾದಿ ನಿಮೇಸಾದಿ, ತಂಬ್ಯಾಪಾರಾ ಕಮಾ ಇಮೇ (ಚಿನ್ತಾಮಣಿಟೀಕಾ)] ವುತ್ತಂ।

೩೯. ದ್ವಯಂ ಅನ್ತೋಪವಿಸನಕವಾತೇ। ಆನಂ ವುಚ್ಚತಿ ಬಹಿನಿಕ್ಖಮನವಾತೋ, ತತೋ ಅಪಗತಂ **ಅಪಾನಂ**। ಅಸ್ಸಾಸತೋ ಅಪಗತೋ **ಪಸ್ಸಾಸೋ**। ದ್ವಯಂ ಬಹಿನಿಕ್ಖಮನವಾತೇ। ಆದಿಮ್ಹಿ ಪವತ್ತೋ ಸಾಸೋ **ಅಸ್ಸಾಸೋ**। ಅನನ್ತಿ ಪಾಣನ್ತನೇನೇತಿ ಆನಂ, ಆದಿಮ್ಹಿ ಪವತ್ತಂ ಆನಂ **ಆನಂ,** ಏಕಸ್ಸಾಕಾರಸ್ಸ ಲೋಪೋ।

೪೦. **ವೇಗಖಿಪ್ಪಾ**ದಯೋ ವಾತಧಮ್ಮತ್ತೇನ ನಿಚ್ಚಪ್ಪವತ್ತಿಕಾ ಇತಿ ತಪ್ಪಕ್ಕಮೇ [ತಪ್ಪಕ್ಕಮೇನ ತಕ್ಕಮೇನ (ಕ॰)] ಉಚ್ಚನ್ತೇ। ತತ್ರ **ರಯ**ನ್ತಂ ವೇಗೇ। ಸಬ್ಬತ್ರ ಕರಣಸಾಧನಂ। ಇಚ್ಛಿತಟ್ಠಾನಂ ವಜನ್ತಿ ಪಾಪುಣನ್ತಿ ಏತೇನಾತಿ **ವೇಗೋ**।

"ಕ್ರಿಯಾವಾಚಿತ್ತಮಾಖ್ಯಾತುಂ , ಏಕೇಕತ್ಥೋ ನಿದಸ್ಸಿತೋ।
ಪಯೋಗತೋನುಗನ್ತಬ್ಬಾ, ಅನೇಕತ್ಥಾ ಹಿ ಧಾತವೋ"ತಿ [ಚನ್ದ್ರಧಾತುಪಾಠೇ]॥

ವುತ್ತತ್ತಾ **ವಜ**ಧಾತು ಪಾಪುಣನೇಪಿ ಪವತ್ತತಿ, ಏವಂ ಸಬ್ಬತ್ರ, **ಅ**ಕಾರಸ್ಸ **ಏ**। ಜವನ್ತಿ ಏತೇನಾತಿ **ಜವೋ,** ರಯನ್ತಿ ಗಚ್ಛನ್ತಿ ಏತೇನಾತಿ **ರಯೋ**।

ಖಿಪ್ಪಾದಿನವಕಂ ಸೀಘೇ। ಅಥ ಜವಸೀಘಾನಂ ಕೋ ಭೇದೋ? ಸವೇಗಗತಿವಚನಾ **ಜವಾ**ದಯೋ, **ಸೀಘಾ**ದಯೋ ತು ಧಮ್ಮವಚನಾ, ತಥಾ ಚ "ಸೀಘಂ ಪಚತಿ [ಪಸ್ಸತಿ (ಕ॰)], ಸೀಘಂ ಗಚ್ಛತೀ"ತಿ ಪಯೋಗೋ, ನ ತು "ಜವಂ ಪಚತಿ, ಜವಂಗಚ್ಛತೀ"ತಿ ಪನ ಪಯೋಗೋ। "ವೇಗೇನ ಗಚ್ಛತಿ, ಜವೇನ ಗಚ್ಛತೀ"ತ್ಯಾದೀಸು ಕಥಂ? ತತ್ರ ಭೇದಸ್ಸ ವತ್ತುಮಿಚ್ಛಿತತ್ತಾ ನ ದೋಸೋ। ಖಿಪ್ಪತಿ ಪೇರತೀತಿ **ಖಿಪ್ಪಂ, ಖಿಪ** ಪೇರಣೇ। ಸಯತೀತಿ **ಸೀಘಂ, ಸೀ** ಸಯೇ, **ಘ**ಪಚ್ಚಯೋ। ಬ್ಯುಪ್ಪತ್ತಿ ಹಿ ಯಥಾ ಕಥಞ್ಚಿಪಿ ಭವತಿ, ಸಞ್ಞಾ ತು ಲೋಕತೋವಾವಗನ್ತಬ್ಬಾ, ಸಬ್ಬತ್ರೇವಂ। ತರತೀತಿ **ತುರಿತಂ**। ಲಙ್ಘತೀತಿ **ಲಹು, ಲಙ್ಘ** ಗತಿಸೋಸನೇಸು, **ಘ**ಸ್ಸ **ಹೋ,** ನಿಗ್ಗಹೀತಲೋಪೋ, **ಉ**ಪಚ್ಚಯೋ ಚ, ಲಹುಪರಿಯಾಯೋ **ಲಘು**ಸದ್ದೋಪ್ಯತ್ಥಿ। ಅಸತಿ ಖೇಪತೀತಿ **ಆಸು,** ಉ। ತರತೀತಿ **ತುಣ್ಣಂ,** ರಸ್ಸ **ಣೋ**। ಅರತಿ ಗಚ್ಛತೀತಿ **ಅರಂ**। ನ ವಿಲಮ್ಬೀಯತಿ ನ ಓಹೀಯತೀತಿ **ಅವಿಲಮ್ಬಿತಂ, ಲಬಿ** ಅವಸಂಸನೇ। ತುವಟ್ಟತಿ ಸಯತೀತಿ **ತುವಟ್ಟಂ,** ತುರಿತಭಾವೇನ ವತ್ತತೀತಿ ವಾ **ತುವಟ್ಟಂ, ರಿತ**ಲೋಪೋ।

೪೧. ಅರಿಯಾಸಾಮಞ್ಞಸ್ಸ ಪುಬ್ಬಡ್ಢಂ ಸನ್ತತೇ। ಏತ್ಥ ಚ ಅಟ್ಠಸು ಗಣೇಸು ಛಟ್ಠೋ ಸಬ್ಬಲಹುಕೋ, ತತೋಪರೇ ಭಗ್ಗಣಾ ಸ , ಭ, ಸ, ಭ, ಭ, ಭಾ, ಅಟ್ಠಮೋ ಗೋ। ಸಮನ್ತತೋ ತನೋತೀತಿ **ಸತತಂ**। ನಾಸಭಾವೇನ ನ ಇಚ್ಚಂ ನ ಗನ್ತಬ್ಬಂ **ನಿಚ್ಚಂ,** ನಾಸಂ ವಾ ನ ಗಚ್ಛತೀತಿ **ನಿಚ್ಚಂ**। "ನಾಗೋ"ತ್ಯಾದೀಸು ವಿಯಾತಿ ಏತ್ಥಾಪಿ ನ ದೋಸೋ, ತಸ್ಸ **ಚೋ**। ನ ವಿರಮತೀತಿ **ಅವಿರತಂ**। ನ ಆರಮತೀತಿ **ಅನಾರತಂ**। ಸಮನ್ತತೋ, ಪುನಪ್ಪುನಂ ವಾ ತನೋತೀತಿ **ಸನ್ತತಂ**। ನ ಅವರಮತೀತಿ **ಅನವರತಂ**। ಸದಾ ಧವತಿ ಗಚ್ಛತೀತಿ **ಧುವಂ**। "ಧು ಗತಿಥೇರಿಯೇಸೂ"ತಿ **ಕಾತನ್ತ**ಧಾತು।

ವಿಪುಲಾಡ್ಢಂ ಅತಿಸಯೇ। ಏತ್ಥ ಹಿ ಅಯುಗಪಾದೇ ದ್ವಾದಸಮತ್ತಾ, ಯುಗೇ ಅಟ್ಠಾರಸಮತ್ತಾ, ಸಬ್ಬಾಸು ಅರಿಯಾಸು ಪಠಮೇ ಪಾದೇ ದ್ವಾದಸಮತ್ತಾ, ದುತಿಯೇ ಅಟ್ಠಾರಸ, ತತಿಯೇ ದ್ವಾದಸ, ಚತುತ್ಥೇ ಪಞ್ಚದಸ। ಯದಾ ಪನ ಪಠಮತತಿಯೇಸು ಪರಿಹಾಯನ್ತಿ, ತದಾ ಯುಗೇ ಅಧಿಕಾ ಹೋನ್ತಿ, ಇದಂ ವಿಪುಲಾಲಕ್ಖಣಂ। ಅಥ ಸತತಾತಿಸಯಾನಂ ಕೋ ಭೇದೋ? ಸತತಂ ಸನ್ತತಿ ಅವಿಚ್ಛೇದೋಕ್ರಿಯನ್ತರೇಹಿ ಅಬ್ಯವಧಾನಂ, ಅತಿಸಯೋ ತು ಪೋನೋಪುಞ್ಞಂ, ಪಕಟ್ಠೋ ಚ। ತೇಸು ಪೋನೋಪುಞ್ಞಂ ಕ್ರಿಯಾಬ್ಯಾವುತ್ತಿ, ಪಕಟ್ಠೋ ತು ಕ್ರಿಯಾವಯವಾನಂ ಉಕ್ಕಂಸತಾ। ಭಾಸತಿ ಸಬ್ಬೇಸನ್ತಿ **ಭುಸಂ, ಆ**ಸ್ಸ **ಉ**। ಭಸ್ಸತಿ ಅಧೋ ಪತತೀತಿ ವಾ **ಭುಸಂ**। **ಭಸ** ಅಧೋಪತನೇ, **ಅ**ಸ್ಸ **ಉ**। ಅತಿಸಯನಂ **ಅತಿಸಯೋ,** ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ವಾಸಯನಂ ಪವತ್ತನಂ **ಅತಿಸಯೋ**।

ದಹತಿ ಸಬ್ಬನ್ತಿ **ದಳ್ಹಂ, ಹ**ತೋ ಪುಬ್ಬೇ **ಳೋ,** ದಲತಿ ವಿದಾರಯತೀತಿ ವಾ **ದಳ್ಹಂ, ಹ**ಪಚ್ಚಯೋ, ದಹನ್ತೋ ಲಾತೀತಿ ವಾ **ದಳ್ಹಂ,** ವಣ್ಣವಿಪರಿಯಯೋ, ಅಭಿಸಯೋ ಚ ದಳ್ಹಞ್ಚ ಅತಿಸಯದಳ್ಹಾ। ತರತಿ ಅತಿಕ್ಕಮತೀತಿ **ತಿಬ್ಬಂ, ರ**ಸ್ಸ **ವೋ, ಅ**ಸ್ಸ **ಇ।** ಏತಿ ಗಚ್ಛತೀತಿ ಏಕೋ, ಸೋ ಏವ **ಏಕ**ನ್ತಂ, ಏಕಂ ತರತಿ ಅತಿಕ್ಕಮತೀತಿ ವಾ **ಏಕ**ನ್ತಂ। ಮತ್ತತೋ ಅತಿಕ್ಕನ್ತಂ **ಅತಿಮತ್ತಂ।** ಬಹುಂ ಲಾತೀತಿ **ಬಾಳ್ಹಂ, ಉ**ಲೋಪೋ, ವಣ್ಣವಿಪರಿಯಯೋ ಚ **ಹ**ಸದ್ದೋ। ಅತಿವೇಲಂ, ಅಚ್ಚತ್ಥಂ, ನಿಬ್ಭರಂ, ನಿತನ್ತಂ, ಗಾಳ್ಹಂಇಚ್ಚಾದೀನಿಪಿ ಅತಿಸಯೇ।

ದಬ್ಬಂ ಸತ್ವಂ, ತಂವಿಪರೀತೇ ಧಮ್ಮಮತ್ತೇ ವತ್ತಮಾನಾ **ಬಾಳ್ಹ**ಪರಿಯನ್ತಾ **ಖಿಪ್ಪಾ**ದಯೋ **ಅತಿಸಯಂ** ವಿನಾ **ಪಣ್ಡಕೇ** ನಪುಂಸಕೇ ವತ್ತನ್ತಿ । ಖಿಪ್ಪಂ ಭವತಿ ["ಖಿಪ್ಪ ಭವಭೀ"ತಿ ಪದದ್ವಯಂ ಅಧಿಕಂ ವಿಯ ದಿಸ್ಸತಿ], ಅತಿಸಯೋ ಪುಲ್ಲಿಙ್ಗೋ, ಅಸ್ಸ ಗುಣಸ್ಸಾತಿಸಯೋ, ಅಸ್ಸ ದಬ್ಬಸ್ಸಾತಿಸಯೋ ಇತಿ। "ಖಿಪ್ಪಂ ಭುಞ್ಜತಿ, ಸತತಂ ಜುಹೋತಿ, ಸತತಂ ರಮಣೀಯೋ"ಇಚ್ಚತ್ರ ತು ಕ್ರಿಯಾವಿಸೇಸನತ್ತಾಯೇವ ಪಣ್ಡಕತ್ತಂ। **ತೇಸು** ಖಿಪ್ಪಾದೀಸು ಯೇ **ದಬ್ಬಗಾ** ದಬ್ಬಾಭಿಧಾಯಿನೋ, ತೇ **ತೀಸು** ಲಿಙ್ಗೇಸು। "ದಬ್ಬಧಮ್ಮೋ ಲಿಙ್ಗ"ನ್ತಿ ದಸ್ಸನನ್ತರಂ। ಯಥಾ ಖಿಪ್ಪಾ ಜರಾ, ಖಿಪ್ಪೋ ಮಚ್ಚು, ಖಿಪ್ಪಂ ಗಮನಂ। ಸನ್ತತಾ ತಣ್ಹಾ, ಸನ್ತತಂ ದುಕ್ಖಂ, ಸನ್ತತೋ ಆಕಾಸೋ। ಅತಿಮತ್ತಾ ಕ್ರಿಯಾ, ಅತಿಮತ್ತೋ ನರೋ, ಅತಿಮತ್ತಂ ಪದಂ ಇಚ್ಚಾದಿ।

೪೨-೪೩. ದ್ವಾದಸಕಂ ಮಾರೇ। ಹರನಯನಗ್ಗಿದಡ್ಢತ್ತಾ [ತಿನಯನಗ್ಗಿದಡ್ಢತ್ತಾ (ಕ॰)] ನತ್ಥಿ ವಿಗ್ಗಹೋ ಸರೀರಮೇತಸ್ಸ **ಅವಿಗ್ಗಹೋ।** ಕಾಮಯತಿ ರತಿಚ್ಛಂ ಉಪ್ಪಾದಯತೀತಿ **ಕಾಮೋ,** ಕಾರಿತನ್ತಾ **ಅ**ಪಚ್ಚಯೋ। ಸಿಙ್ಗಾರರೂಪೇನ ಪಾಣೀನಂ ಮನಸಿ ಭವತೀತಿ **ಮನೋಭೂ।** ಪಞ್ಚಕಾಮಗುಣೇಸು ಮದಯತೀತಿ **ಮದನೋ।** ಲೋಕಾನಂ ಅನ್ತಂ ವಿನಾಸಂ ಕರೋತೀತಿ **ಅನ್ತಕೋ।** ವಸೇ ವತ್ತೇತಿ ಸೀಲೇನಾತಿ **ವಸವತ್ತೀ।** ಪಾಪಂ ಇಚ್ಛತಿ ಕರೋತಿ, ತೇನ ಯುತ್ತೋತಿ ವಾ **ಪಾಪಿಮಾ।** ಪರತೋ ಜಾಯತೀತಿ ಪಜಾ, ಅಚ್ಛನ್ದಿಕಾ, ತಾಸಂ ಪತಿ **ಪಜಾಪತಿ।** ಯೇ ಕುಸಲಧಮ್ಮೇಸು ಪಮತ್ತಾ, ತೇಸಮೇವ ಬನ್ಧು **ಪಮತ್ತಬನ್ಧು।** ಕಣ್ಹಧಮ್ಮಯುತ್ತತಾಯ **ಕಣ್ಹೋ।** ಕುಸಲಧಮ್ಮೇ ಮಾರೇತೀತಿ **ಮಾರೋ।** ಅಕುಸಲಧಮ್ಮೇ ನ ಮುಞ್ಚತೀತಿ **ನಮುಚಿ।** ಮೀನಕೇತನೋ, ಕನ್ದಪ್ಪೋ, ದಪ್ಪಕೋ, ಅನಙ್ಗೋ, ಪಞ್ಚಸರೋ, ಸಮ್ಬರಾರಿ, ಮನಸಿಜೋ, ಕುಸುಮೇಸು , ಅನಙ್ಗಜೋ, ಪುಪ್ಫಧನ್ವಾ, ರತಿಪತಿ, ಮಕರದ್ಧಜೋಇಚ್ಚಾದೀನಿಪಿ ವಿಣ್ಹುಸುತಸ್ಸ ಕಾಮಸ್ಸ ನಾಮಾನಿ।

ತಣ್ಹಾ ಅರತೀ ರಗಾ ಚೇತಿ ಏತಾ ತಿಸ್ಸೋ **ತಸ್ಸ** ಮಾರಸ್ಸ ಧೀತರೋ। ಯೋ ತಂ ಪಸ್ಸತಿ, ತಂ ತಸಿತಂ ಕರೋತೀತಿ **ತಣ್ಹಾ, ಸ**ಲೋಪೋ, **ಣ್ಹಾ** ಚ। ಪರೇಸಂ ಕುಸಲಧಮ್ಮೇಸು ಅರತಿಂ ಕರೋತೀತಿ **ಅರತೀ।** ರಜ್ಜನ್ತಿ ಏತ್ಥಾತಿ **ರಗಾ। ತಸ್ಸ** ಮಾರಸ್ಸ ಹತ್ಥೀ ಗಿರಿಮೇಖಲೋ ನಾಮ। ಸರೀರಮಹನ್ತಭಾವೇನ ಗಿರಿಸದಿಸತ್ತಾ ಗಿರಿ ವಿಯಾತಿ ಗಿರಿ। ಮಾರೇನ ಮಮಾಯನವಸೇನ "ಅಯಂ ಮೇ ಹತ್ಥೀ ಮೇಖಲೋ ನಾಮ ಹೋತೂ"ತಿ ಕತನಾಮತ್ತಾ ಮೇಖಲಾ ವಿಯಾತಿ ಮೇಖಲೋತಿ ಸಮುದಿತನಾಮದ್ವಯೇನ ಏಕಮೇವ ಹತ್ಥಿಂ ವದತಿ, ಯಥಾ "ವಜಿರಾಸನಿ, ಸೀತುಣ್ಹ"ನ್ತಿ।

೪೪. ತಿಕಂ ಯಮೇ। ಪಜಾಸಂಯಮನತೋ ಯಮಾ, ಮಚ್ಚುಪ್ಪಭುತಯೋ ಅಸ್ಸ ಕಿಙ್ಕರಾ, ತೇಸು ರಾಜತೇತಿ **ಯಮರಾಜಾ।** ತೇಧಾತುಕೇಸುಪಿ ಆಣಾಪವತ್ತಕತ್ತಾ ಮಹನ್ತೋ ವಿಸಯೋ ಏತಸ್ಸ ವಿಸಯೀ, ಣೀ, ಸೋ ಏವ **ವೇಸಾಯೀ।** ಯತ್ಥ ಲಕ್ಖಣೇನ ನ ಸಿಜ್ಝತಿ, ತತ್ಥ ಸಬ್ಬತ್ರ "ಯದಾದಿನಾ ವಾ ನಿರುತ್ತಿನಯೇನ ವಾ ಸದ್ದಸಿದ್ಧಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ"ತಿ ಹಿ ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತಂ, ದುಕ್ಖಜನಕತ್ತಾ ವಾ ವಿಸದಿಸಟ್ಠಾನಂ ಗಚ್ಛನ್ತೀತಿ ವೇಸಾ, ನೇರಯಿಕಾ, ತೇಸಂ ಅಧಿಪತಿಭಾವೇನ ಅಯತಿ ಪವತ್ತತೀತಿ **ವೇಸಾಯೀ,** ಈ। ಯಮಾನಂ ರಾಜಾ **ಯಮೋ।** ಧಮ್ಮರಾಜೋ, ಕತನ್ತೋ, ಸಮವತ್ತೀ, ಕಾಲೋ, ದಣ್ಡಧರೋ, ಅನ್ತಕೋಇಚ್ಚಾದೀನಿಪಿ ಯಮಸ್ಸ ನಾಮಾನಿ। **ಅಸ್ಸ** ಯಮಸ್ಸ ಆವುಧಂ ನಯನಮೇವ। ತೇನ ಕಿರ ಕೋಧಚಿತ್ತೇನ ಓಲೋಕಿತಮತ್ತೇನ ಸತ್ತಾನಂ ಸರೀರಾನಿ ಆತಪೇ ಖಿತ್ತಘತಪಿಣ್ಡಾನಿ ವಿಯ ವಿಲೀಯನ್ತೀತಿ।

ದ್ವಯಂ ಅಸುರಭೇದೇ। ಏತೇಸಞ್ಹಿ ಸತಿಪಿ ದೇವಭಾವೇ ಹೇಟ್ಠಾ ನಿವಾಸಿತಭಾವಸಾಮಞ್ಞತೋ ಏತ್ಥ ವಚನಂ, ಮಾರಸ್ಸ ಪನ ಸತ್ತಾನಮನತ್ಥಕಾರಕತಾಸಾಮಞ್ಞೇನ ಯಮೇನ ಸದ್ಧಿಂ ವಚನಂ ತಕ್ಕರತ್ತಾ। ಯುದ್ಧಾದೀಸು ವೇಪಿತಂ ಕಮ್ಪಿತಂ ಚಿತ್ತಮೇತಸ್ಸ **ವೇಪಚಿತ್ತಿ** [ಸಂ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೧.೨೫೬]। ಪುಣ್ಣಂ ಲೋಮಂ ಯಸ್ಸ ಸೋ **ಪುಲೋಮೋ,** ಪುಲಾಮಹತೀ ಉಮಾ ಕಿತ್ತಿ, ಕನ್ತಿ ವಾ ಯಸ್ಸಾತಿ **ಪುಲೋಮೋ**। "ಉಮಾತಸೀಹೇಮವತಿ-ಹಲಿದ್ದಾಕಿತ್ತಿಕನ್ತಿಸೂ"ತಿ ಹಿ **ನಾನತ್ಥಸಙ್ಗಹೇ** ವುತ್ತಂ। ಅಯಂ ಪನ ಸಕ್ಕಸ್ಸ ಭರಿಯಾಯ ಸುಜಾತಾಯ ಪಿತಾ। ದ್ವಯಂ ಕಿನ್ನರೇ। ಅಸ್ಸಮುಖನರಸರೀರತಾಯ ಕುಚ್ಛಿತೋ ಪುರಿಸೋ, ಕಿಞ್ಚಿ ವಾ ಪುರಿಸೋ, ಪುರಿಸಸದಿಸೋತಿ ವಾ **ಕಿಮ್ಪುರಿಸೋ**। ಏವಂ **ಕಿನ್ನರೋ**। ತುರಙ್ಗವದನ, ಅಸ್ಸಮುಖಾದೀನಿಪಿ ಕಿನ್ನರಸ್ಸ ನಾಮಾನಿ।

೪೫-೪೬. ಅಡ್ಢಪಞ್ಚೇನ ಆಕಾಸಸ್ಸ ನಾಮಾನಿ। ತೇಸಂ ತೇಸಂ ವತ್ಥೂನಂ ಅನ್ತರಂ ನಾನತ್ತಂ ಇಕ್ಖತೇ ಲೋಕೋ ಏತ್ಥ, ಅನೇನಾತಿ ವಾ **ಅನ್ತಲಿಕ್ಖಂ, ರಸ್ಸ ಲೋ**। ಇಕ್ಖನಂ ವಾ ದಸ್ಸನಂ ಇಕ್ಖಾ, ತಸ್ಸ ಅನ್ತರಂ ಕಾರಣಂ **ಅನ್ತಲಿಕ್ಖಂ**। ಖನತಿ ಬ್ಯವಧಾನನ್ತಿ **ಖಂ,** ಕ್ವಿ। ಸಬ್ಬಗಹಗಾಮಣಿನೋ ಆದಿಚ್ಚಸ್ಸ ಪಥೋ ಮಗ್ಗೋ **ಆದಿಚ್ಚಪಥೋ**। ನ ಭವತೀತಿ **ಅಬ್ಭಂ**। ಗಚ್ಛನ್ತ್ಯನೇನ ದೇವಾತಿ **ಗಗನಂ,** ಯು, ಮಸ್ಸ **ಗೋ**। ಅಮ್ಬತೇ ಸದ್ದಾಯತೇ ಅತ್ರಾತಿ **ಅಮ್ಬರಂ,** ರೋ। **ಹಯ** ಗತಿಮ್ಹಿ, ವಿಸೇಸೇನ ಹಯತಿ ಗಚ್ಛತಿ ಸಬ್ಬತ್ರಾತಿ **ವೇಹಾಸೋ, ಯಸ್ಸ ಸೋ,** ವಿಗತೋ ವಾ ಹಾಸೋ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಏತ್ಥಾರಮ್ಮಣಾಲಾಭತೋತಿ **ವೇಹಾಸೋ**। ಅನಿಲಸ್ಸ ವಾತಸ್ಸ ಪಥೋ **ಅನಿಲಪಥೋ**। ಭುಸಂ ಕಾಸನ್ತೇ ದಿಪ್ಪನ್ತೇ ಪದತ್ಥಾ ಏತೇನಾತಿ **ಆಕಾಸೋ,** ನ ಕಸ್ಸತಿ ನ ವಿಲೇಖೀಯತೀತಿ ವಾ **ಆಕಾಸೋ**। ನ ಭವತಿ ಏತ್ಥ ಕಿಞ್ಚಿಪಿ ವತ್ಥೂತಿ **ನಭಂ,** ನತ್ಥಿ ಭೂಮಿ ಏತ್ಥಾತಿ ವಾ **ನಭಂ,** ನ ಭಾಯನ್ತಿ ಪಕ್ಖಿನೋ ಅನೇನ, ಏತ್ಥಾತಿ ವಾ **ನಭಂ**। ವಿನೋ ಪಕ್ಖಿನೋ ಹಯನ್ತಿ ಗಚ್ಛನ್ತಿ ಏತ್ಥಾತಿ **ವೇಹಾಯಸಂ,** ಅಸೋ। ತಾರಾ ವುಚ್ಚನ್ತಿ ನಕ್ಖತ್ತಾದಯೋ, ತೇಸಂ ಪಥೋ **ತಾರಾಪಥೋ**। ಸುರಾನಂ ದೇವಾನಂ ಪಥೋ **ಸುರಪಥೋ**। ನ ಹಞ್ಞತೇತಿ **ಅಘಂ, ಹನಸ್ಸ ಘೋ**। ಅನನ್ತಂ, ವಿಸಣುಪದಂಇಚ್ಚಾದೀನಿಪಿ ಆಕಾಸಸ್ಸ ನಾಮಾನಿ।

೪೭-೪೮. **ಮೇಘಾದ್ಯೇಕಾದಸಕಂ** ಮೇಘೇ। ಮೇಹತಿ ಘರತಿ ಸೇಚತೀತಿ **ಮೇಘೋ**। ವಾರಿಂ ವಹತೀತಿ **ವಲಾಹಕೋ, ವಾರಿಸದ್ದಸ್ಸ ವೋ, ವಸ್ಸ ಲೋ** [ಪಾಣಿನಿ ೬.೩.೧೦೯; ಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನಪಞ್ಚಿಕಾ ೧.೪೭; ನೀತಿ-ಸುತ್ತ ೧೩೪೦, ೧೩೪೩]। ದಿಬ್ಬನ್ತಿ ವುಡ್ಢಿಂ ವಿರೂಳ್ಹಿಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ ಲೋಕಾ ಅನೇನಾತಿ **ದೇವೋ**। ಪಜಾನಂ ಲೋಕಾನಂ ಅನ್ನಂ ಭೋಜನಂ ಭವತಿ ಏತೇನಾತಿ **ಪಜ್ಜುನ್ನೋ,** ಅಕಾರಸ್ಸುಕಾರೋ। ಅಮ್ಬುಂ ಉದಕಂ ಧಾರೇತೀತಿ **ಅಮ್ಬುಧರೋ**। ಲೋಕಾನಂ ಸನ್ತಾಪಂ ಹನ್ತೀತಿ **ಘನೋ, ಹಸ್ಸ ಘೋ**। ಜಲಧಾರಂ ಧಾರೇತೀತಿ **ಧಾರಾಧರೋ**। ಜೀವನಂ ಜಲಂ ಮೂತಂ ಬನ್ಧಮನೇನೇತಿ **ಜೀಮೂತೋ, ವನ**ಸದ್ದಲೋಪೋ, ಲೋಕಾನಂ ವಾ ಜೀವಿತಂ ಮುನಾತಿ ಬನ್ಧತೀತಿ **ಜೀಮೂತೋ, ವಿತ**ಲೋಪೋ, **ಜೀವಿತಸ್ಸ ಜೀ** ಆದೇಸೋ ವಾ [ಪಾಣಿನಿ ೬.೩.೧೦೯; ಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನಪಞ್ಚಿಕಾ ೧.೪೭; ನೀತಿ-ಸುತ್ತ ೧೩೪೦, ೧೩೪೩]। ಏವಂ ಅಞ್ಞತ್ರ। ವಾರಿಂ ವಹತೀತಿ **ವಾರಿವಾಹೋ**। ಅಮ್ಬುಂ ದದಾತೀತಿ **ಅಮ್ಬುದೋ**। ಆಪಂ ಭರತೀತಿ **ಅಬ್ಭಂ,** ಕ್ವಿ, ಪಸ್ಸ **ಬೋ**।

ತಿಕಂ ವುಟ್ಠಿಯಂ। ವಸ್ಸತಿ ಸಿಞ್ಚತೀತಿ **ವಸ್ಸಂ, ವಸ್ಸ** ಸೇಚನೇ। ಏವಂ **ವಸ್ಸನವುಟ್ಠಿಯೋ**।

ಪಞ್ಚಕಂ ವಿಜ್ಜುಯಂ। ಸತತಂ ಈರತಿ ಕಮ್ಪತೀತಿ ಸತೇರೋ, **ತ**ಲೋಪೋ, ಸೋ ಏವ **ಸತೇರಿತಾ**। ಖಣಮತ್ತಮ್ಪಿ ನ ತಿಟ್ಠತೀತಿ **ಅಕ್ಖಣಾ**। ಕುಟಿಲಂ ಅಚಿರಟ್ಠಾಯಿತತ್ತಾ ವಿರೂಪಂ ಹುತ್ವಾ ಜವತೀತಿ **ವಿಜ್ಜು**। ವಿಜ್ಜೋತತೀತಿ **ವಿಜ್ಜುತಾ**। ಅಚಿರಂ ಪಭಾ ಯಸ್ಸ **ಅಚಿರಪ್ಪಭಾ**।

೪೯. ಚತುಕ್ಕಂ ಮೇಘನಾದೇ। ಮೇಘಾನಂ ನಾದೋ **ಮೇಘನಾದೋ**। ಧನೀಯತೇ **ಧನಿತಂ**[ಥನಿತಂ (ಸೀ॰)], **ಧನ** ಸದ್ದೇ। ಗಜ್ಜನಂ **ಗಜ್ಜಿತಂ, ಗಜ್ಜ** ಸದ್ದೇ। ರಸೀಯತೇ **ರಸಿತಂ**। **ಆದಿನಾ** ಹರಾದಾದಿ [ಸಬ್ಬತ್ರ ನಪುಂಸಕೇಭಾವೇ ತೋ, ಆದಿನಾ ಸ್ವನಿತಧನಿತಾದಯೋ (ಚಿನ್ತಾಮಣಿಟೀಕಾ), ಆದಿನಾ ಧನಿತಹರಾದರಾಸಾದಯೋ (ಬ್ಯಾಖ್ಯಾಸುಧಾಟೀಕಾ)]। ದ್ವಯಂ ಸಕ್ಕಧನುಮ್ಹಿ। ಇನ್ದಸ್ಸ ಆವುಧಂ ಧನು ಚ **ಇನ್ದಾವುಧಂ, ಇನ್ದಧನು** ಚ। ವಾತೇನ ಖಿತ್ತಮಮ್ಬು **ವಾತಕ್ಖಿತ್ತಮ್ಬು,** ಬಿನ್ದು। ಸೀತಂ ಕರೋತೀತಿ **ಸೀಕರೋ,**

ಸಿಞ್ಚತೀತಿ ವಾ **ಸೀಕರೋ, ಚಸ್ಸ ಕೋ, ಅರೋ** ಚ, ವಾತವಸೇನ ವಾ ತತೋ ತತೋ ಸರತೀತಿ **ಸೀಕರೋ, ಅಸ್ಸ ಈ,** ಮಜ್ಝೇ **ಕಾ**ಗಮೋ ಚ।

೫೦. ತಿಕಂ ಜಲಧಾರಾಯಂ। ವೇಗತೋ ಜಲಧಾರಾನಂ ಸಂ ಭುಸಂ ಪತನಂ ಆಸಾರೋ, ಪುನಪ್ಪುನಂ ಸರತೀತಿ **ಆಸಾರೋ**। ವೇಗಂ ಧಾರೇತೀತಿ **ಧಾರಾ**। ಅಧೋ ಪತತೀತಿ **ಸಮ್ಪಾತೋ, ಸಂ**ಸದ್ದೋ ಅಧೋಭಾಗೇ [ವೇಗತೋ ಜಲಧಾರಾನಂ ಸಮ್ಭೂಯ ಪತನಂ ಧಾರಾಸಮ್ಪಾತೋ, ಸರ ಗತಿಯಂ ಘಞ ಇತಿ ಆಸಾರೋ (ಚಿನ್ತಾಮಣಿಟೀಕಾ)]। ದ್ವಯಂ ವಸ್ಸೋಪಲೇ। ಕರೇನ ಹತ್ಥೇನ ಗಯ್ಹುಪಗತ್ತಾ **ಕರಕಾ,** ಜಲಂ ಪಿಣ್ಡಂ ಕರೋತೀತಿ ವಾ **ಕರಕಾ,** "ವಸ್ಸೋಪಲೇ ತು ಕರಕಾ, ಕರಕೋಪಿ ಚ ದಿಸ್ಸತೇ"ತಿ **ರುದ್ದೋ, ಕರ**ಸದ್ದೋತ್ರ। "ಕರೋ ವಸ್ಸೋಪಲೇ ಪಾಣಿ-ಸೋಣ್ಡಾಪಚ್ಚಾಯರಂಸಿಸೂ"ತಿ **ನಾನತ್ಥಸಙ್ಗಹೇ** ವುತ್ತಂ। ಘನತೋ, ಘನಕಾಲೇ ವಾ ಸಞ್ಜಾತಂ ಉಪಲಂ ಸಿಲಾ **ಘನೋಪಲಂ**। ದುಟ್ಠು ದಿನಂ **ದುದ್ದಿನಂ,** ಅಯಂ **ದುದ್ದಿನ**ಸದ್ದೋ ಮೇಘಚ್ಛನ್ನಾಹೇ ವತ್ತತಿ, ಅಸೋಭನತ್ಥೋಪ್ಯತ್ಥಿ **ದುದ್ದಿನ**ಸದ್ದೋ, ಅಗುಣವಚನತಾಯಂ ವಾಚ್ಚಲಿಙ್ಗೋ।

೫೧-೫೨. ಛಕ್ಕಂ ತಿರೋಧಾನೇ। **ಧರ** ಆವರಣೇ, **ಅಪಾದಿಪುಬ್ಬೋ**। ಅಪಿಧರತಿ ಆವುಣೋತೀತಿ **ಪಿಧಾನಂ, ಅ**ಲೋಪೋ। ಅಪಧರತೀತಿ **ಅಪಧಾರಣಂ**। ತಿರೋ ಧರತಿ ಪಿದಹತೀತಿ **ತಿರೋಧಾನಂ**। ಅನ್ತರಂ ಧರತೀತಿ **ಅನ್ತರಧಾನಂ,** ನಿಗ್ಗಹೀತಲೋಪೋ। ಅಪಿಧರತೀತಿ **ಅಪಿಧಾನಂ**। ಏತ್ಥ ಚ **ಅಪಾದಿ**ಉಪಸಗ್ಗಾ ಧಾತುನೋ ಆವರಣತ್ಥಜೋತಕಾ। ಛಾದಯತೀತಿ **ಛಾದನಂ**। ಬ್ಯವಧಾ, ಅನ್ತರಧಿಇಚ್ಚಾದಯೋಪಿ ತಿರೋಧಾನೇ।

ಸಾದ್ಧಪಜ್ಜೇನ ಚನ್ದಸ್ಸ ನಾಮಾನಿ। ಇನ್ದತಿ ನಕ್ಖತ್ತಾನಂ ಪರಮಿಸ್ಸರಿಯಂ ಕರೋತೀತಿ **ಇನ್ದು**। ಚನ್ದತಿ ಹಿಲಾದಯತಿ ಸುಖಯತಿ ಪಜನ್ತಿ **ಚನ್ದೋ**। ನಕ್ಖತ್ತಾನಂ ರಾಜಾ **ನಕ್ಖತ್ತರಾಜಾ**। ಉಮಾ ಕನ್ತಿ, ತಾಯ ಸಹ ವಿಜ್ಜತೀತಿ **ಸೋಮೋ,** ಸುಖಂ ಅಭಿಸ್ಸವತೀತಿ ವಾ **ಸೋಮೋ, ಮ**ಪಚ್ಚಯೋ। ನಿಸಂ ರತ್ತಿಂ ಕರೋತಿ, ತತ್ಥ ವಾ ಕರೋ ರಂಸಿ ಏತಸ್ಸ **ನಿಸಾಕರೋ**। ಅನ್ಧಕಾರಂ ಉಸೇನ್ತಿ ದಹನ್ತಿ ವಿನಾಸೇನ್ತೀತಿ ಓಸಾ, ರಂಸಯೋ, ತೇ ಏತ್ಥ ಧಿಯನ್ತಿ ಪತಿಟ್ಠಹನ್ತೀತಿ ಓಸಧಿ, ತಾರಾವಿಸೇಸೋ, ತಸ್ಸ ಈಸೋ ಪತಿ **ಓಸಧೀಸೋ**। ಹಿಮೋ ಸೀತಲೋ ರಂಸಿ ಯಸ್ಸ **ಹಿಮರಂಸಿ**। ಸಸೋ ಅಙ್ಕೋ ಲಕ್ಖಣಂ ಯಸ್ಸ **ಸಸಙ್ಕೋ**। ಚನ್ದಂ ಕಪ್ಪೂರಂ ಮಾತಿ ಸದಿಸಂ ನಯತೀತಿ **ಚನ್ದಿಮಾ**। **ಇ**ಕಾರಾದೇಸೋ। ಸಸಲಕ್ಖಣಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥಿ **ಸಸೀ** । ಸಸತಿ ವಾ ಹಿಂಸತಿ ಉಣ್ಹಗುಣನ್ತಿ **ಸಸೀ, ಈ**ಪಚ್ಚಯೋ ತದುಪಲಕ್ಖಿತೇ ತದುಪಚಾರಂ। ಸೀತಾ ರಂಸಯೋ ಯಸ್ಸತ್ಥೀತಿ **ಸೀತರಂಸಿ**। ನಿಸಾಯ ರತ್ತಿಯಾ ನಾಥೋ ತದಾಲಙ್ಕಾರಭಾವತೋತಿ **ನಿಸಾನಾಥೋ**। ಉಳೂನಂ ತಾರಾನಂ ರಾಜಾ **ಉಳುರಾಜಾ**। ಮಾತಿ ಅತ್ತಾನಂ ಕಪ್ಪೂರೇನ ಸದಿಸಂ ಕರೋತೀತಿ **ಮಾ, ಮಾ**ಸದ್ದೋಯಂ ಪುಮೇ, ತಂಸಹಚರಣತೋ ಉಳುರಾಜಾದಯೋಪಿ। ಹಿಮಂಸು, ಕುಮುದಬನ್ಧು, ವಿಧು, ಸುಧಂಸು, ಸುಬ್ಭಂಸು, ನಿಸಾಪತಿ, ಮಿಗಙ್ಕೋ, ಕಲಾನಿಧಿ, ದ್ವಿಜರಾಜೋ, ಸಸಧರೋ, ನಕ್ಖತ್ತೇಸೋಇಚ್ಚಾದೀನಿಪಿ ಚನ್ದಸ್ಸ ನಾಮಾನಿ।

೫೩-೫೪. ಸೋಳಸನ್ನಂ ಭಾಗಾನಂ ಪೂರಣೋ **ಸೋಳಸಮೋ** ಭಾಗೋ ಚನ್ದಸ್ಸ ಕಲಾ, **ಕಲ** ಸಙ್ಖ್ಯಾನೇ, ಕಲೀಯತೇ ಏಕಾದಿನಾ ಸಙ್ಖ್ಯಾಯತೇತಿ **ಕಲಾ**। ದ್ವಯಂ ಚನ್ದಸ್ಸ ಸರೀರೇ। ಮಞ್ಞತೇ ಞಾಯತೇ ಅನೇನೇತಿ **ಬಿಮ್ಬಂ**। **ಮನ**ತೋ **ವ**ಪಚ್ಚಯೋ, ನಿಪಾತನಾ **ಮ**ಸ್ಸ **ಬೋ,** ಅಸ್ಸಿ, **ನ**ಸ್ಸ **ಮೋ, ವ**ಸ್ಸ **ಬೋ, ಬಿಮ್ಬ**ಸದ್ದೋ ಅನಿತ್ಥಿಯಂ। ಮಣ್ಡಯತೇತಿ **ಮಣ್ಡಲಂ,** ಅಲೋ, ಇತ್ಥಿಯಂ ಮಣ್ಡಲೀ, ಅಯಂ ತೀಸ್ವಪಿ [ಬಿಮ್ಬೋ ಅನಿತ್ಥೀ, ಮಣ್ಡಲಂ ತೀಸು (ಅಮರ ೩.೧೫)]।

ಪಾದಹೀನಪಜ್ಜೇನ ಅದ್ಧಭಾಗೋ। ಅಸತಿ ಖೇಪೇತಿ ಸಮುದಾಯನ್ತಿ **ಅಡ್ಢೋ,** ತೋ। ತಥಾ **ಅದ್ಧೋ**। **ಉಪಡ್ಢೋ**ತಿ ಉಪಸಗ್ಗೇನ ಪದಂ ವಡ್ಢಿತಂ, ಏತೇ ತಯೋ ಪುಮೇ। ಖಣ್ಡಯತಿ ಸಮುದಾಯನ್ತಿ **ಖಣ್ಡಂ**। ಸಕ್ಯತೇ ಉಬ್ಬಾಹನಾದೀಸು ಥೋಕತ್ತಾತಿ **ಸಕಲಂ,** ಅಲೋ, **ಖಣ್ಡಸಕಲಾ** ವಾ ಪುಮೇ, ಸತ್ಥೇ ರೂಪಭೇದತೋ ನಪುಂಸಕೇ। ಏತೇ ಚ **ಅಡ್ಢಾ**ದಯೋ ತಯೋ ಅಸಮೇ ಭಾಗೇ ಪುಮೇ, ಸಮೇ ತು ನಪುಂಸಕೇತಿ ರೂಪಭೇದೇನಾಹ "ಅದ್ಧಂ ವುತ್ತಂ ಸಮೇ ಭಾಗೇ"ತಿ। ಖಣ್ಡಾದಿದ್ವಯಂ ಪನ ಅಸಮೇಪಿ ವತ್ತಮಾನಂ

ಪುನ್ನಪುಂಸಕೇ ವತ್ತತಿ, ತಸ್ಮಾ “ಅದ್ಧಂ ವುತ್ತಂ ಸಮೇ ಭಾಗೇ”ತಿ ಏತ್ಥ “ಅಡ್ಢಂ, ಉಪಡ್ಢ”ನ್ತಿ ಇದಂ ದ್ವಯಮ್ಪಿ ಸಙ್ಗಹಿತಂ [ಅಸಮಭಾಗೇ ಪುಮಾನಿ, ಸಮೇ ಅಂಸೇ ನಪುಂಸಕತ್ತಂ ರೂಪಭೇದತೋ, ಉಪಚಾರತೋ ತಬ್ಭಾಗವತಿ ವಾಚ್ಚಲಿಙ್ಗೋ - ಅದ್ಧಾ ಸಾಟೀ, ಅದ್ಧಂ ವತ್ಥಂ ಅದ್ಧೋ ಕಮ್ಬಲೋ (ಚಿನ್ತಾಮಣಿಟೀಕಾ)]।

ಪಸಾದಾದಯೋ ಚನ್ದೇ ಅವಸ್ಸಮ್ಭಾವಿನೋ, ಅಞ್ಞತ್ರ ತು ಪಾಸಙ್ಗಿಕಾ ಇತಿ ಚನ್ದಪಕ್ಕಮೇ ಉಚ್ಚನ್ತೇ। ವಿಸೇಸೇನ ಸಾದಯತಿ ಪಸಾದಯತೀತಿ **ಪಸಾದೋ**। ಏವಂ ಪಸನ್ನೋ, ಸೋ ಏವ **ಪಸನ್ನತಾ**।

ತಿಕಂ ಚನ್ದಪ್ಪಭಾಯಂ। ಕುಮುದಸ್ಸಾಯಂ ವಿಕಾಸೋ [ವಿಕಾರೋ (ಕ॰)] **ಕೋಮುದೀ**। ಚನ್ದಂ ಆಚಿಕ್ಖತಿ ಪಟಿಪಾದಯತೀತಿ **ಚನ್ದಿಕಾ**। ಜುತಿ ಅಸ್ಸಾತ್ಥೀತಿ **ಜುಣ್ಹಾ**। **ತಸ್ಸ ಣೋ, ಹ**ಪಚ್ಚಯೋ ಚ, ಚನ್ದಸ್ಸ ವಾ ಜುತಿಂ ಸೋಭಂ ನಯ್ಹತಿ ಬನ್ಧತೀತಿ **ಜುಣ್ಹಾ**।

ಚತುಕ್ಕಂ ಸೋಭನಮತ್ತೇ। ಕನತಿ ದಿಪ್ಪತೀತಿ **ಕನ್ತಿ, ಕನ** ದಿತ್ತಿಯಂ, ಕಾಮೀಯತೀತಿ ವಾ **ಕನ್ತಿ**। ಸುನ್ದರಂ ಭಾತಿ ದಿಪ್ಪತೀತಿ **ಸೋಭಾ**। ಜೋತಯತೀತಿ **ಜುತಿ**। ಛಾದಯತೀತಿ **ಛವಿ**। **ಛದ** ಸಂವರಣೇ, **ವಿ**ಪಚ್ಚಯೋ, **ದ**ಲೋಪೋ।

೫೫. ಸತ್ತಕಂ ಲಕ್ಖಣೇ। ಕಂ ಅತ್ತಾನಂ ಲಙ್ಕಯತಿ ಹೀನಂ ಕರೋತೀತಿ **ಕಲಙ್ಕೋ**। ಲಞ್ಛತೇ ಲಕ್ಖತೇ ಅನೇನೇತಿ **ಲಞ್ಛನಂ** । ಲಕ್ಖ್ಯತೇ ಅನೇನೇತಿ **ಲಕ್ಖಂ**। ತಥಾ **ಲಕ್ಖಣಂ**। ಅಙ್ಕೀಯತೇ ಲಕ್ಖ್ಯತೇ ಅನೇನೇತಿ **ಅಙ್ಕೋ**। ಅಭಿ ವಿಸೇಸಂ ಜಾನಾತಿ ಏತೇನಾತಿ **ಅಭಿಞ್ಞಾಣಂ**। ಚಿಹೀಯತಿ ಲಕ್ಖೀಯತಿ ಅನೇನೇತಿ **ಚಿಹನಂ**। **ಚಿಹ** ಲಕ್ಖಣೇ।

ಸಬ್ಬಾಸಂ ಸೋಭಾನಂ ಮಜ್ಝೇ ಪರಮಾ ಸೋಭಾ ಸುಸಮಾ ನಾಮ, ಸೋಭನಂ ಸಮಂ ಸಬ್ಬಂ ಅಸ್ಸಂ **ಸುಸಮಾ,** ಸೇಟ್ಠಾ ಸೋಭಾ।

೫೬. ಗುಣೇ ಫೋಟ್ಠಬ್ಬವಿಸೇಸೇ **ಸೀತ**ನ್ತಿ ನಪುಂಸಕಂ ಭವತಿ। ದೇವದತ್ತಸ್ಸ ಸೀತಂ ವತ್ತತಿ। ಸೀತಾದಯೋ ತಯೋ **ಗುಣೀಲಿಙ್ಗಾ** ಗುಣಿನೋ ಲಿಙ್ಗಂ ಗಣ್ಹನ್ತಿ, ತಂ ಯಥಾ - ಸೀತಲಾ ಭೂಮಿ, ಸೀತಲಂ ಜಲಂ, ಸೀತಲೋ ವಾತೋ। ಉಣ್ಹಾಭಿತತ್ತೇಹಿ ಸೇವೀಯತೀತಿ **ಸೀತಂ,** ತೇನ ಯುತ್ತೋ **ಸೀತೋ**। **ಸಸ** ಗತಿಯಂ, ಇರೋ, ಇತ್ತಞ್ಚ, ಸೀತತ್ಥಿಕೇನ ಸರೀಯತೀತಿ ವಾ **ಸಿಸಿರಂ**। ಸೀತಂ ಗುಣಂ ಲಾತೀತಿ **ಸೀತಲೋ**।

ಮಹಿಕಾನ್ತಂ ಹಿಮೇ। ಹಿಂಸತೀತಿ **ಹಿಮಂ, ಸ**ಸ್ಸ **ಮೋ,**ನಿಗ್ಗಹೀತಲೋಪೋ ಚ। **ತುಹ** ಅದನೇ, ತೋಹತಿ ಹಿಂಸತೀತಿ **ತುಹಿನಂ,** ಇನೋ। ಉಪರಿತೋ ಸವತೀತಿ **ಉಸ್ಸಾವೋ**। ನೀಹರನ್ತಿ ನಿಸ್ಸಸನ್ತ್ಯನೇನೇತಿ **ನೀಹಾರೋ,** ನತ್ಥಿ ಈಹಾ ವಾ ಏತಸ್ಮಾ ಹೇತುಭೂತಾತಿ **ನೀಹಾರೋ,** ಆರೋ। ಮಹೀಯತೇ ರಾಗೀಹೀತಿ [ವಾಚಾಭಿ (ಚಿನ್ತಾಮಣಿಟೀಕಾ)] **ಮಹಿಕಾ,** ಣ್ವು।

೫೭. ಛಕ್ಕಂ ನಕ್ಖತ್ತೇ। ಪುನಪ್ಪುನಂ ಉದಯತ್ತಾ ನ ಖೀಯತೇ **ನಕ್ಖತ್ತಂ,** ಅತ್ತನೋ ಗಮನಟ್ಠಾನಂ ನ ಖರತಿ ನ ವಿನಾಸೇತೀತಿ ವಾ **ನಕ್ಖತ್ತಂ,** ಅಥ ವಾ **ನಕ್ಖ** ಗತಿಯಂ, ನಕ್ಖತೀತಿ **ನಕ್ಖತ್ತಂ**। ಜೋತತಿ ಸುಭಾಸುಭನಿಮಿತ್ತಂ ಪಕಾಸೇತೀತಿ **ಜೋತಿ, ನಕ್ಖತ್ತ ಭಂ**ಸದ್ದೇಹಿ ಸಹಚರಣತೋ ನಪುಂಸಕೇ। ಯಥಾವುತ್ತಂ ನಿಮಿತ್ತಂ ಭಾತಿ ಪಕಾಸೇತೀತಿ **ಭಂ**। ಕತ್ತಬ್ಬಂ ತರನ್ತಿ ಲೋಕಾ ಏತಾಯಾತಿ **ತಾರಾ,** ಅತ್ತನೋ ವೀಥಿಂ ತಾಯತಿ ಅರತಿ ಗಚ್ಛತೀತಿ ವಾ **ತಾರಾ,** ತಾರೇತಿ ವಾ ಲೋಕೇ ಅಹಿತತೋತಿ **ತಾರಾ,** ಅಯಞ್ಚ **ತಾರಕಾ, ಉಳು** ಚ ಏತೇ ತಯೋ ಅಪುಮೇ। ತರಾ ಏವ ಣ್ವು, **ತಾರಕಾ** [ತಾರಾ ಏವ ತಾರಕಾ ಣ್ವು (ಕ॰)]। ಉಚ್ಚಂ ಲವತಿ [ಉಲಯತಿ (ಕ॰)] ಗಚ್ಛತೀತಿ ಉಲು। ಸೋ ಏವ **ಉಳು**। ನ ಕೇವಲಂ ತಾರಕಾ ಏವ ಅಪುಮೇ, ಅಥ ಖೋ ಉಳು ಚಾತಿ **ಚ**ಸದ್ದತ್ಥೋ। ಉಳುಸಹಚರಿಯತೋ ಪಕ್ಖೇ ನಪುಂಸಕೇ ಚ।

೫೮-೬೦. ಅಸ್ಸಯುಜಾದಯೋ **ರೇವತ್ಯನ್ತಾ** ಸತ್ತಾಧಿಕವೀಸತಾರಕಾ ನಕ್ಖತ್ತಾ ನಾಮ ಹೋನ್ತಿ। ತಾನಿ ಚ ನಕ್ಖತ್ತಾನಿ ಆಕಾಸೇ ಯಥಾಠಿತಾನಿ ಕಮತೋಯೇವ ಏತ್ಥ ಕಥಿತಾನಿ, ನ ಉಪ್ಪಟಿಪಾಟಿಯಾ। ವಕ್ಖತಿ ಚ “ಕಮತೋ ಸತ್ತಾಧಿಕವೀಸತಿ ನಕ್ಖತ್ತಾ”ತಿ।

ಅಸ್ಸರೂಪಯೋಗತೋ **ಅಸ್ಸಯುಜೋ**। ಯಮಸದಿಸತ್ತಾಸಬ್ಬತ್ರ ಭರತೀತಿ **ಭರಣೀ**। ಯು, ಈ। ಅಗ್ಗಿಸದಿಸತ್ತಾ ಕನ್ತತಿ ಛಿನ್ದತೀತಿ **ಕತ್ತಿಕಾ,** ಕರೋತಿ ತಸ್ಮಾ ವಾ **ಕತ್ಥಿಕಾ,** ಕತ್ತಿಕಾಯ ಸಹಿತಾ **ಸಕತ್ತಿಕಾ**। ಭರಣೀ, ರೋಹಿಣೀ ವಾ। ಕಮಲಸಮ್ಭವತ್ತಾ ಕಮಲೇ ರುಹತಿ ವಡ್ಢತೀತಿ **ರೋಹಿಣೀ**। ಮಿಗಸೀಸಸಣ್ಠಾನತ್ತಾ ತಾರಾಪುಞ್ಜೋ **ಮಿಗಸಿರಂ,** ಛಟ್ಠೀಸಮಾಸೋ ಉತ್ತರಪ್ಪಧಾನತ್ತಾ ನಪುಂಸಕತ್ತಂ। ರುದ್ದರಸಾವಟ್ಟಿತಕೋಧರುದ್ದಸದಿಸತ್ತಾ ಕದಾಚಿ ಅದತಿ ಘಸತೀತಿ **ಅದ್ದಾ**। ಪುನಪ್ಪುನಂ ಸತ್ತೇಸು ಹಿತಂ ವಸ್ಸತೀತಿ **ಪುನಬ್ಬಸು, ವಸ್ಸ** ಸೇಚನೇ। ಪೋಸೇತಿ ಕ್ರಿಯಾನಿ, ಪೋಸೇನ್ತ್ಯಸ್ಮಿನ್ತಿ ವಾ **ಪುಸ್ಸೋ**। ಭುಜಗಸದಿಸತ್ತಾ ನ ಸಿಲಿಸ್ಯತೇ ನಾಲಿಙ್ಗ್ಯತೇತಿ **ಅಸಿಲೇಸೋ**।

ಮಹೀಯತೇ ಕಾರಿಯತ್ಥಿಕೇಹೀತಿ **ಮಘಾ** [ಮಾಘಾ (ಕ॰)], ಹಸ್ಸ **ಘೋ**। ಫಲಂ ಗಣ್ಹಾಪೇತೀತಿ **ಫಗ್ಗುನೀ,** ಯು, ಈ। **ದ್ವೇ**ತಿ ಪುಬ್ಬಫಗ್ಗುನೀ, ಉತ್ತರಫಗ್ಗುನೀ ಚೇತಿ ದ್ವೇ। ಹತ್ಥಸಣ್ಠಾನತಾಯ **ಹತ್ಥೋ**। ತಚ್ಛಕಸದಿಸತ್ತಾ ವಿಚಿತ್ತಂ ಫಲಂ ದದಾತೀತಿ **ಚಿತ್ತಾ**। ಸೋಭನಾ ಆತಿ, ಸಾತಿ ವಾ ತನುಂ ಕರೋತಿ ಸುಭಾಸುಭನ್ತಿ **ಸಾತಿ** [ಸ್ವಾತಿ (ಕ॰)], ಸುಭಾಸುಭಫಲದಾನತೋ ವಾ **ಸಾತಿ, "ಸಾತಿ** ದಾನಾವಸಾನೇಸೂ"ತಿ ಹಿ **ನಾನತ್ಥಸಙ್ಗಹೇ** ವುತ್ತಂ, ಅಯಂ ದ್ವೀಸು। ವಿಸದಿಸಂ ಫಲಂ ಖಣತೀತಿ **ವಿಸಾಖಾ,** ವಿವಿಧಾ ವಾ ಸಖಾ ಮಿತ್ತಾ ಯಸ್ಸಾ ಸಾ **ವಿಸಾಖಾ**। ಅನುರಾಧಯತಿ ಸಂಸಿಜ್ಝತಿ ಸುಭಾಸುಭಫಲಮೇತಾಯಾತಿ **ಅನುರಾಧಾ**। ಗುಣೇಹಿ ಸಬ್ಬಾಸಂ ವುಡ್ಢತ್ತಾ **ಜೇಟ್ಠಾ**। ಮೂಲತಿ ಪತಿಟ್ಠಾತಿ ಸುಭಾಸುಭಫಲಮೇತ್ಥಾತಿ **ಮೂಲಂ**। ಆಸಾಳ್ಹೋ ನಾಮ ಭತೀನಂ ದಣ್ಡೋ, ತಂಸಣ್ಠಾನತ್ತಾ **ಆಸಾಳ್ಹಾ** ನಾಮ ದ್ವೇ ನಕ್ಖತ್ತಾ ಪುಬ್ಬಾಸಾಳ್ಹಉತ್ತರಾಸಾಳ್ಹವಸೇನ।

ಸವತಿ ಸುಭಾಸುಭಫಲಮೇತೇನಾತಿ **ಸವಣೋ, ಸವಣಂ** ವಾ। ಧನಮೇಸನ್ತಿ ಏತ್ಥಾತಿ **ಧನಿಟ್ಠಾ,** ಧನತಿ ವಾ ವಿಭೂತಿ ನಿಧಾನಂ **ಧನಿಟ್ಠಾ**। ಸತಂ ಭಿಸಜಾ ಏತ್ಥ, ಸತಭಿಸಜಾನಂ ವಾ ಅಧಿಪತಿ **ಸತಭಿಸಜೋ**। ಭದ್ದೋ ಗೋ, ತಸ್ಸೇವ ಪದಾನಿ ಪಾದಾ ಅಸ್ಸಂ **ಭದ್ದಪದಾ,** ಪುಬ್ಬಭದ್ದಪದಾ ದ್ವೇ, ಉತ್ತರಭದ್ದಪದಾ ದ್ವೇ, ಸಮೂಹೋ ಚೇಸಂ ಚತುಸಙ್ಖ್ಯಾತಿ ಬಹುವಚನಂ। ರಾ ವುಚ್ಚತಿ ಧನಂ, ತಬ್ಬನ್ತತಾಯ **ರೇವತೀ,** ಆಕಾರಸ್ಸೇ, ರೇವತೋ ವಾ ಇಸಿಭೇದೋ, ತಸ್ಸ ಅಪಚ್ಚಂ **ರೇವತೀ**।

೬೧. ದ್ವಯಂ ರಾಹುಗ್ಗಹೇ। ಸೋ ವುಚ್ಚತಿ ಸಗ್ಗೋ, ತತ್ಥ ಭಾತೀತಿ **ಸೋಬ್ಭಾನು**। ರಹತಿ ಚನ್ದಾದೀನಂ ಸೋಭಂ ಜಹಾಪೇತೀತಿ **ರಾಹು**। ತಮೋ, ವಿಧುನ್ತುದೋ, ಚನ್ದಾದೋ, ಸೇಹಿಕೇಯೋತಿಪಿ ರಾಹುಸ್ಸ ನಾಮಾನಿ।

ಸೂರ, ಚನ್ದ, ಅಙ್ಗಾರಕ, ಬುಧ, ಜೀವ, ಸುಕ್ಕ, ಅಸಿತ, ರಾಹು, ಕೇತೂತಿ ಏತೇ ಸೂರಾದಯೋ ನವಗ್ಗಹಾ ನಾಮ।

ಮೇಸಾದಿಕೋ ದ್ವಾದಸಕೋಟ್ಠಾಸೋ ರಾಸಿ ನಾಮ। ಆದಿನಾ ಉಸಭ, ಮೇಥುನ, ಕಕ್ಕಟ, ಸೀಹ, ಕಞ್ಞಾ, ತುಲಾ, ವಿಚ್ಛಿಕ, ಧನು, ಮಕರ, ಕುಮ್ಭ, ಮೀನೇ ಸಙ್ಗಣ್ಹಾತಿ।

ದ್ವಯಂ ಭದ್ದಪದನಕ್ಖತ್ತಾನಂ ನಾಮಂ। ಪೋಟ್ಠೋ ಗೋ [ಪಾಠೋ ಭದ್ದೋ ಗೋ (ಕ॰)], ತಸ್ಸೇವ ಪದಾನಿ ಪಾದಾ ಅಸ್ಸಂ **ಪೋಟ್ಠಪದಾ**।

೬೨-೬೩. ಪಞ್ಚದ್ವಯೇನ ಸೂರಿಯಸ್ಸ ನಾಮಾನಿ। ಆ ಭುಸೋ ದಿಪ್ಪತೀತಿ **ಆದಿಚ್ಚೋ,** ಪ್ಪಸ್ಸ **ಚ್ಚೋ**। ಲೋಕಾನಂ ಸೂರಭಾವಂ ಜನೇತೀತಿ **ಸೂರಿಯೋ**। ತಥಾ **ಸೂರೋ**। ಸತಂ ಬಹವೋ ರಂಸಯೋ ಯಸ್ಸ **ಸತರಂಸಿ**। ದಿವಾ ದಿವಸಂ ಕರೋತೀತಿ **ದಿವಾಕರೋ,** ದಿವಸೇ ವಾ ಕರೋ ಆಭಾ ಯಸ್ಸ **ದಿವಾಕರೋ, ದಿವಾ**ಸದ್ದೋಯಂ ಸಬ್ಬಕಾರಕವಚನೋ, ನ ತು ಆಧಾರವಚನೋ ಏವ। ವಿಸೇಸೇನ ರೋಚತೇ ದಿಪ್ಪತೇತಿ **ವೇರೋಚನೋ**। ದಿನಂ ಕರೋತಿ, ಕುಮುದಾನಂ ವಾ ದಿನಂ ಮಾಕುಲ್ಯಂ ಕರೋತೀತಿ **ದಿನಕರೋ,** ಉಣ್ಹೋ ರಂಸಿ ಯಸ್ಸ **ಉಣ್ಹರಂಸಿ**। ಪಭಂ ಕರೋತೀತಿ **ಪಭಙ್ಕರೋ**।

ಅಂಸುನೋ ಮಾಲಾ, ಸಾ ಯತ್ಥ ಅತ್ಥಿ **ಅಂಸುಮಾಲೀ**। ದಿನಾನಂ ಪತಿ **ದಿನಪತಿ**। ತಪತೀತಿ **ತಪನೋ**। ರವನ್ತಿ ಏತೇನ ಸತ್ತಾ ಪಭಾವಿತ್ತಾತಿ **ರವಿ**। ಭಾನು ಯಸ್ಸ ಅತ್ಥೀತಿ **ಭಾನುಮಾ**। ರಂಸಿ ಯಸ್ಸ ಅತ್ಥೀತಿ **ರಂಸಿಮಾ**। ಭಂ ಆಭಂ ಕರೋತಿ, ತಾಸಂ ವಾ

ಆಕರೋ ಉಪ್ಪತ್ತಿಟ್ಠಾನಂ **ಭಾಕರೋ**। ಭಾತಿ ದಿಪ್ಪತೀತಿ **ಭಾನು**। ದೇವೇಹಿಪಿ ಅಚ್ಚತೇ ಪೂಜೀಯತೇತಿ **ಅಕ್ಕೋ**। ಸಹಸ್ಸಂ ಬಹವೋ ರಂಸಯೋ ಯಸ್ಸ **ಸಹಸ್ಸರಂಸಿ**। ದ್ವಾದಸತ್ತಾ, ಪಭಾಕರೋ, ವಿಭಾಕರೋ, ವಿಕತ್ತನೋ [ವಿಸ್ಸಕಮ್ಮುನಾ ವಿಕತ್ತಿತೋ, ಕಮ್ಮನಿ ಯು (ಚಿನ್ತಾಮಣಿಟೀಕಾ)], ಮತ್ತಣ್ಡೋ, ದಿವಮಣಿ, ತರಣಿ, ಮಿತ್ತೋ, ಚಿತ್ರಭಾನು, ವಿಭಾವಸು, ಗಹಪ್ಪತಿ, ಹಂಸೋ, ಸವಿತಾಇಚ್ಚಾದೀನಿಪಿ ಸೂರಿಯಸ್ಸ ನಾಮಾನಿ।

೬೪. ಪಞ್ಚೇನ ಸೂರಿಯಾದೀನಂ ರಂಸಿಪ್ಪಭಾನಂ ನಾಮಾನಿ। ರಸನ್ತಿ ತಂ ಸತ್ತಾತಿ **ರಂಸಿ**। ಆ ಭುಸೋ ಭಾತೀತಿ **ಆಭಾ**। ಪಕಾರೇನ ಭಾತೀತಿ **ಪಭಾ**। ದಿಪ್ಪತೀತಿ **ದಿತ್ತಿ**। ರೋಚತೇ ದಿಪ್ಪತೇತಿ **ರುಚಿ**। ದೀಧ್ಯತಿ ದಿಪ್ಪತೀತಿ **ದೀಧಿತಿ**। ದಿಪ್ಪತೀತಿ ವಾ **ದೀಧಿತಿ,** ಪಸ್ಸ **ಧೋ,** ಇಕಾರಾಗಮೋ। ಮಿಯ್ಯನ್ತೇ ಖುದ್ದಜನ್ತವೋ ಅನೇನೇತಿ **ಮರೀಚಿ,** ಈಚಿ। ಅಸತಿ ಗಚ್ಛತಿ ದಿಸನ್ತನ್ತಿ **ಅಂಸು,** ಉಸ್ಸಾಗಮೋ। **ಮರೀಚಿ**ಸಹಚರಣತೋ **ದೀಧಿತ್ಯಾ**ದಯೋ [ಖಲಿತಪಾಠೋ (?), ಸವರಸಾಮೀ ತು ಅಙ್ಗುಲಿ ಕಾಕಲಿಸಾರಿ ಸರಾರಿ ತುಮ್ಬಿಅರಿ ಸುಸಿ ದೀಮಿತ್ಯತ್ತಯೋ ಥೀಪುಮೇಸು ಇಚ್ಚಾಹ (ಚಿನ್ತಾಮಣಿಟೀಕಾ)] **ಭಾನು ಅಂಸು** ಚ ದ್ವೀಸು। **ಮಯ** ಗಮನತ್ಥೋ ದಣ್ಡಕೋ ಧಾತು [ದಣ್ಡಕಪ್ಪಕರಣೇ ಆಗತಧಾತೂತಿ ಅತ್ಥೋ, ನಿರುತ್ತಿಸಾರಮಞ್ಜುಸಾಟೀಕಾಯಂ ೨೫೩.೪೧೩ ಪಿಟ್ಠೇಸು ಪಸ್ಸಿತಬ್ಬಂ], ಖಪಚ್ಚಯೋ **ಊ**ಕಾರಾಗಮೋ, ಅಥ ವಾ **ಮಾ** ಮಾನೇ, **ಉಖ** ಗತ್ಯತ್ಥೋ ದಣ್ಡಕೋ ಧಾತು [ದಣ್ಡಕಪ್ಪಕರಣೇ ಆಗತಧಾತೂತಿ ಅತ್ಥೋ, ನಿರುತ್ತಿಸಾರಮಞ್ಜುಸಾಟೀಕಾಯಂ ೨೫೩.೪೧೩ ಪಿಟ್ಠೇಸು ಪಸ್ಸಿತಬ್ಬಂ], ಮಾಯ ಮಾನಾಯ ಉಖತೀತಿ **ಮಯೂಖೋ** [ಮಾಪಸಂ ಗಗನಂ ಪಮಾಣಯಂ ಉಖತಿ ಗಚ್ಛತೀತಿ ಪಿಸೋದರಾದಿ (ಚಿನ್ತಾಮಣಿಟೀಕಾ)]। ಕಿರತಿ ತಿಮಿರಂ **ಕಿರಣೋ**। ಕಿರತಿ ತಿಮಿರಂ **ಕರೋ**।

೬೫. ದ್ವಯಂ ಆದಿಚ್ಚಮಣ್ಡಲೋತಿಖ್ಯಾತೇ ಉಪ್ಪಾತಾದಿಜಾತೇ ರಂಸಿಮಣ್ಡಲೇ। ಸೂರಿಯಸ್ಸ ಪರಿ ಸಮನ್ತತೋ ಧೀಯತೇ **ಪರಿಧೀ,** ಪರಿ ಸಮನ್ತತೋ ವಿಸತೀತಿ **ಪರಿವೇಸೋ,** ಸೂರಿಯಂ ವಾ ಪರಿವೇಠಯತೀತಿ **ಪರಿವೇಸೋ**। ಠಸ್ಸ **ಸೋ**। ಉಪಸೂರಿಯಕಂ, ಮಣ್ಡಲನ್ತಿ ದ್ವೇಪಿ ಪರಿಧಿನೋ ನಾಮಾನಿ।

ದ್ವಯಂ ಮರೀಚಿಕಾಯಂ। ಮರೀಚಿಸದಿಸತಾಯ **ಮರೀಚಿ**। ಮಿಗಾನಂ ತಣ್ಹಾ ಪಿಪಾಸಾ ಯಸ್ಸಂ ಜಲಾಭಾಸತ್ತಾ ಸಾ **ಮಿಗತಣ್ಹಿಕಾ**।

ಸೂರಿಯಸ್ಸ ಉದಯತೋ ಪುಬ್ಬೇ **ಉಟ್ಠಿತರಂಸಿ** ಉಗ್ಗತರಂಸಿ ಅರುಣೋ ನಾಮ ಸಿಯಾ। ಅರುಣವಣ್ಣತಾಯ ಅರತಿ ಗಚ್ಛತೀತಿ **ಅರುಣೋ**। ಸೂರಸೂತೋ, ಅನೂರು, ಕಸ್ಸಪೇಯ್ಯೋ, ಕಸ್ಸಪಿ, ಗರುಡಾಗ್ಗಜೋತಿಪಿ ಅರುಣಸ್ಸ ನಾಮಾನೀತಿ। ಆಕಾಸವಣ್ಣನಾ।

೬೬-೬೭. ಚತುಕ್ಕಂ ಕಾಲೇ। ಕಲ್ಯನ್ತೇ ಸಙ್ಖ್ಯಾಯನ್ತೇ ಆಯುಪ್ಪಮಾಣಾದಯೋ ಅನೇನಾತಿ **ಕಾಲೋ,** ಕರಣಂ ವಾ ಕಾರೋ, ಭಾವೇ ಣೋ, ಸೋ ಏವ **ಕಾಲೋ,** ನ ಹಿ ಕ್ರಿಯಾವಿನಿಮುತ್ತೋ ಕಾಲೋ ನಾಮ ಕೋಚಿ ಅತ್ಥಿ, ಮಹಾಕಾಲಸ್ಸ ಪನ ಸಸ್ಸತಭಾವತೋ ಅತೀತಾದಿವೋಹಾರೋ ನತ್ಥೇವಾತಿ ಅವಯವಕಾಲಾನಂ ಸಮೂಹಭಾವತೋ ಸೋಪಿ "ಕಾಲೋ"ತಿ ವುತ್ತೋ। ಸತ್ತಾನಂ ಜೀವಿತಂ ಅಸತಿ ಖೇಪೇತೀತಿ **ಅದ್ಧಾ, ತಸ್ಸ ಧೋ, ಆ**ಕಾರನ್ತೋಯಂ **ಅದ್ಧಾ**ಸದ್ದೋ ಪುಮೇ। ಪುನಪ್ಪುನಂ ಏತೀತಿ **ಸಮಯೋ**। ವಿನಾಸಂ ಲಾತೀತಿ **ವೇಲಾ,** ವಣ್ಣಲೋಪೋ। ದಿಟ್ಠೋ, ಅನೇಹೋತಿಪಿ ಕಾಲಸ್ಸೇವನಾಮಾನಿ।

ಖಣಾದಯೋ ಪನ **ತಬ್ಬಿಸೇಸಾ** ತಸ್ಸ ಕಾಲಸ್ಸ ವಿಸೇಸಾ ಭೇದಾ। ಕೇ ತೇ, ಕಿತ್ತಕಪ್ಪಮಾಣಾ ಚೇತ್ಯಾಹ "**ಖಣೋ**"ಇಚ್ಚಾದಿ। ದಸಹಿ ಅಚ್ಛರಾಹಿ ಅಙ್ಗುಲಿಫೋಟನೇಹಿ ಲಕ್ಖಿತೋ ಕಾಲೋ ಖಣೋ ನಾಮ, **ಖಣು** ಹಿಂಸಾಯಂ, ಖಣೋತೀತಿ **ಖಣೋ,** ಅ। ದಸ ಖಣಾ ಲಯೋ ನಾಮ **ಭವೇ** ಭವನ್ತಿ, ಏತೇನ ವಾ ವಚನೇನ ವಿಕಭಿಸಙ್ಖ್ಯಾಪೇಕ್ಖಿನೋಪಿ ವಾಚಕಾ ಸನ್ತೀತಿ ಗಮ್ಯತೇ। ಲಯತಿ ಗಚ್ಛತಿ, ಸತ್ತಾನಂ ಜೀವಿತಂ ಲುನನ್ತೋ ವಾ ಅಯತಿ ಗಚ್ಛತೀತಿ **ಲಯೋ**। ದಸ ಲಯಾ ಖಣಲಯೋ ನಾಮ, ಖಣಲಯಾನಂ ಸಮೂಹಭಾವತೋ। ತೇ ದಸ ಖಣಲಯಾ ಮುಹುತ್ತೋ ನಾಮ **ಸಿಯಾ** ಸಿಯುಂ ವಾ, ಲಯಮನಿತ್ಥಿ। **ಹುಚ್ಛ** ಕೋಟಿಲ್ಯೇ , ಕುಟಿಲಯತಿ ರತ್ತಿದಿವಸೇ ಸುಭಾಸುಭದಸ್ಸನತೋತಿ **ಮುಹುತ್ತೋ,** ತೋ, ಧಾತುಯಾದಿಮ್ಹಿ **ಮು**ಕಾರಾಗಮೋ, **ಚ್ಛ**ಲೋಪೋ ಚ। ತೇ ದಸ ಮುಹುತ್ತಾ ಖಣಮುಹುತ್ತೋ ನಾಮ।

ತಿಕಂ ದಿನೇ। ದಿಬ್ಬನ್ತಿ ಕೀಳನ್ತ್ಯಸ್ಮಿಂ **ದಿವಸೋ,** ಸೋ। ನ ಜಹಾತಿ ಪಚ್ಚಾಗಮನಂ **ಅಹಂ**। ಆದದಾತಿ ನಿಬ್ಯಾಪಾರನ್ತಿ **ದಿನಂ,** ಇನೋ, **ಆಲೋಪೋ** ಚ, ದಿಬ್ಬತಿ ವಾ ಏತ್ಥಾತಿ **ದಿನಂ, ವಸ್ಸ ನೋ**। ಘಸರೋ [ಘಸತಿ ಅನ್ಧಕಾರಂ ರೋ (ಚಿನ್ತಾಮಣಿಟೀಕಾ)], ವಾಸರೋತಿಪಿ ದಿನಸ್ಸ ನಾಮಾನಿ।

೬೮. ಕಲ್ಲನ್ತಂ ಪಚ್ಚೂಸೇ। ಪಭಾತ್ಯಸ್ಮಿಂ ಲೋಕೋತಿ **ಪಭಾತಂ**। ತಥಾ **ವಿಭಾತಂ**। **ಉಸ** ರುಜಾಯಂ, ಪಚ್ಚೂಸತಿ ವಿನಾಸೇತಿ ತಿಮಿರನ್ತಿ **ಪಚ್ಚೂಸೋ**। ಕಲ್ಯನ್ತೇ ಸಙ್ಖ್ಯಾಯನ್ತೇ ಅನೇನ ಸಙ್ಖ್ಯಾದಯೋತಿ **ಕಲ್ಲಂ**। ಅಹೋಮುಖಂ, ಊಸೋತಿಪಿ ಪಚ್ಚೂಸಸ್ಸ ನಾಮಾನಿ।

ದ್ವಯಂ ಪದೋಸೇ। ದೋಸಾಯ ರತ್ತಿಯಾ ಆರಮ್ಭೋ **ಅಭಿದೋಸೋ**। ದೋಸಾಯ ರತ್ತಿಯಾ ಪಾರಮ್ಭೋ **ಪದೋಸೋ**। ಅಭಿಧಾನತೋ **ಪಾ**ಸದ್ದಸ್ಸ ಪುಬ್ಬನಿಪಾತೋ, ಅಪ್ಪಧಾನರಸ್ಸೋ ಚ, ಅಥ ವಾ ಅಭಿದುಸ್ಸನ್ತಿ ಪದುಸ್ಸನ್ತಿ ಚ ಯತ್ಥ ಸಬ್ಬಕಮ್ಮಾನಿ ಅಭಿದೋಸೋ ಪದೋಸೋ ಚ।

ತಿಕಂ ಸಾಯನ್ಹೇ। ಸಾಯತಿ ದಿನಂ ಅವಸಾಯತೀತಿ **ಸಾಯೋ,** ಸಾಯನ್ತೋ ವಾ ದಿನನ್ತಂ ಕರೋನ್ತೋ ಅಯತೀತಿ **ಸಾಯೋ,** ಪುನ್ನಪುಂಸಕೇ। ಸಮ್ಮಾಝಾಯನ್ತಿ ತಂ **ಸಞ್ಝಾ,** ("ಬ್ರಹ್ಮುನೋ ತನು ಪಿತಾ ಲೋಕಸ್ಸ ಜನೇತ್ತೀ"ತಿ ಹಿ ಆಗಮೋ ನಿಕಾಯನ್ತರಿಕಾನಂ।) [( ) ಏತ್ಥನ್ತರೇ ಪಾಠೋ ಅಧಿಕೋ ವಿಯ ದಿಸ್ಸತಿ] ದಿನಾನಂ ಅಚ್ಚಯೋ ಅತಿಕ್ಕಮೋ, ಅವಸಾನಂ ವಾ **ದಿನಚ್ಚಯೋ**। ದಿನನ್ತೋತಿಪಿ ತಸ್ಸೇವ ನಾಮಂ।

ಪುಬ್ಬಣ್ಹಾಪರಣ್ಹಮಜ್ಝನ್ಹವಸೇನ ತಿವಿಧಾ ಸಞ್ಝಾ [ಅಮರ ೪.೩]। ಪುಬ್ಬಞ್ಚ ತಂ ಅಹಞ್ಚಾತಿ **ಪುಬ್ಬಣ್ಹಂ**। ಅಪರಞ್ಚ ತಂ ಮಜ್ಝಞ್ಚ ತಂ ಅಹಞ್ಚೇತಿ **ಅಪರಣ್ಹಂ ಮಜ್ಝನ್ಹಂ**। ಸಬ್ಬತ್ರಾವಯವೇ ಸಮುದಾಯೋಪಚಾರತೋ ಅಹಸ್ಸೇಕದೇಸೇ **ಅಹ**ಸದ್ದೋತಿ ಕಮ್ಮಧಾರಯೋ, ತಾಸಂ ತಿಸ್ಸನ್ನಂ ಸಞ್ಝಾನಂ ಸಮಾಹಾರೋತಿ ಸಞ್ಝಮಿತ್ಯುಚ್ಚತೇ। ಸಮಾಹರಣಂ ಸಮಾಹಾರೋ, ಏಕೀಭಾವೋ, ಸೋ ಚ ಭಿನ್ನಕಾಲಾನಂ ನ ಭವತೀತಿ ಬುದ್ಧಿಯಾ ಸಮಕಾಲಗ್ಗಹಣತೋ ಏಕಕಾಲತ್ತಾ ತಸ್ಮಿಂ ಅಭಿಧೇಯ್ಯೇ ದಿಗುಸಮಾಸೋ, ತಥಾ ಹಿ ಸಮಾಹಾರೋ ಸಮೂಹೋ ತಂಸಮ್ಬನ್ಧೇ ಛಟ್ಠಿಯಾಯೇವ ಭವಿತಬ್ಬನ್ತಿ ಚಿನ್ತೇನ್ತೋ ಆಚರಿಯೋ ನ ಅಞ್ಞಪದತ್ಥಸಮಾಸೋ ಅಯನ್ತಿ **ಆ**ಕಾರಸ್ಸಾಪ್ಪಧಾನೇ ರಸ್ಸತ್ತನ್ತಿ ಸಞ್ಝಂ। ಸಮಾಹಾರೋ ಭಾವೋ ತಸ್ಸೇಕತ್ತಾ ಏಕವಚನಂ, ಕಮ್ಮವಚನೇ ತು ಸಮಾಹಾರೇ ತಿಸ್ಸೋ ಸಞ್ಝಾ ಸಮಾಹಟಾತಿ ಪಠಮನ್ತಾನಂ ಸಮಾಸೇ ಸಪದತ್ಥಪಾಧಾನ್ಯಾ ಬಹುವಚನಂ, ರಸ್ಸಾಭಾವೋ ಚ।

೬೯. ಪಞ್ಚಕಂ ರತ್ತಿಯಂ। ನಿಸತಿ ತನುಂ ಕರೋತಿ ಸಬ್ಬಬ್ಯಾಪಾರಂ **ನಿಸಾ**। ರಜ್ಜನ್ತಿ ರಾಗಿನೋ ಅತ್ರ **ರಜನೀ,** ಯು, ಈ। ರಾತಿ ಗಣ್ಹಾತಿ ಅಬ್ಯಾಪಾರನ್ತಿ **ರತ್ತಿ,**ತಿ, ರಜ್ಜನ್ತಿ ವಾ ಏತ್ಥ **ರತ್ತಿ**। ಪಠಮಮಜ್ಝಿಮಪಚ್ಛಿಮಯಾಮವಸೇನ ತಯೋ ಯಾಮಾ ಪಹಾರಾ ಯಸ್ಸಾ **ತಿಯಾಮಾ**। ಸಂವುಣೋತಿ ದಿನಂ **ಸಂವರೀ**। ನಿಸೀಥಿನೀ, ಖಣದಾ, ಖಪಾ, ವಿಭಾವರೀ, ತಮಸ್ಸಿನೀ, ಯಾಮಿನೀ, ತಮೀಇಚ್ಚಾದೀನಿಪಿ ರತ್ತಿಯಾ ನಾಮಾನಿ।

ಚನ್ದಿಕಾಯುತ್ತಾ ಚನ್ದಪ್ಪಭಾಯ ಯುತ್ತಾ ರತ್ತಿ ಜುಣ್ಹಾ ನಾಮ, ಜುಣ್ಹಾಯೋಗತೋ **ಜುಣ್ಹಾ**। ತಮೋ ಉಸ್ಸನ್ನೋ ಯಸ್ಸಂ ಸಾ **ತಮುಸ್ಸನ್ನಾ** ರತ್ತಿ **ತಿಮಿಸಿಕಾ** ನಾಮ, ತಿಮಿಸಂ ಉಸ್ಸನ್ನಂ ಏತ್ಥಾತಿ **ತಿಮಿಸಿಕಾ,** ಉಪಧಾಯ ಇತ್ತಞ್ಚ।

೭೦. ತಿಕಂ ಅಡ್ಢರತ್ತಿಯಂ। ಮಜ್ಝಿಮಾರತ್ತಿ ಕಮ್ಮಭೂತಾ "ನಿಸೀಥೋ, ಅಡ್ಢರತ್ತೋ, ಮಹಾನಿಸಾ"ತಿ ಚ ವುಚ್ಚತಿ। ನಿಸ್ಸತೇ ಸಯತೇ ಅಸ್ಮಿಂ **ನಿಸೀಥೋ**। ಅಡ್ಢಞ್ಚ ತಂ ರತ್ತಿ ಚಾತಿ **ಅಡ್ಢರತ್ತೋ,** ರತ್ತೇಕದೇಸೇ **ರತ್ತಿ**ಸದ್ದೋ, ರತ್ತಿಯಾ ಅಡ್ಢನ್ತಿ ವಾ **ಅಡ್ಢರತ್ತೋ**। ಮಹತೀ ಚ ಸಾ ನಿಸಾ ಚಾತಿ **ಮಹಾನಿಸಾ**।

ಚತುಕ್ಕಂ ಅನ್ಧಕಾರೇ। ಅನ್ಧಂ ಹತಂ ದಿಟ್ಠಸತ್ತಿಕಂ ಲೋಕಂ ಕರೋತೀತಿ **ಅನ್ಧಕಾರೋ**। ತಮತೀತಿ **ತಮೋ,** ಅಥ ವಾ ತಮನ್ತಿ ಆಕಙ್ಖನ್ತಿ ರತಿಂ ಲೋಕಾ ಏತ್ಥ **ತಮೋ, ತಮು** ಆಕಙ್ಖಾಯಂ, **ತಮ**ಸದ್ದೋ ಅನಿತ್ಥೀ, ತಂಸಹಚರಣತೋ ಅನ್ಧಕಾರೋಪಿ। ತಿಮಿಸಂ ಇಸೋ, ಅಥ ವಾ **ತಿಮು** ತೇಮನೇ, ತಿಮನ್ತಿ ಏತ್ಥ ರಾಗೇನಾತಿ **ತಿಮಿಸಂ। ತಿಮಿರಂ,** ಪುಬ್ಬೇವ **ಇರ**ಪಚ್ಚಯೋ।

೭೧. ಚತುದ್ದಸನ್ನಂ ರತ್ತೀನಂ ಪೂರಣೀ ಚತುದ್ದಸೀಸಙ್ಖಾತೋ ಕಾಳಪಕ್ಖೋ ಚ ಏಕಗ್ಘನೋ ವನಸಣ್ಡೋ ಚ ಮೇಘಪಟಲಞ್ಚ ಅಡ್ಢರತ್ತಿ ಚ ಏತೇಹಿ ಚತೂಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ತಮೋ ಚತುರಙ್ಗತಮಂ ನಾಮ।

೭೨. ಅನ್ಧಞ್ಚ ತಂ ತಮಞ್ಚಾತಿ **ಅನ್ಧತಮಂ,** ಯಂ ಲೋಕಂ ಅನ್ಧಕಾರಂ ಕರೋತಿ। ಅಯಂ **ಅನ್ಧತಮ**ಸದ್ದೋ **ಘನತಮೇ** ಬಾಳ್ಹತಮೇ ವತ್ತತಿ।

ದ್ವಯಂ ಪಹಾರೇ। ಪಹರೀಯತೇ ಭೇರಿಯಾದಿ ಅತ್ರಾತಿ **ಪಹಾರೋ,** ಪುಮೇ ಸಞ್ಞಾಯಂ **ಅ**ಪಚ್ಚಯೋ। **ಯಾ** ಪಾಪುಣೇ ಮೋ, ಉಪಯಮೇತಿ ವಾ ಅಹೋ ರತ್ತಿ ಚಾನೇನ **ಯಾಮೋ, ಯಮಿ**ತೋ **ಣೋ**। ಪಹಾರೋ ಏವ ಯಾಮೋ ಇತಿ ಸಞ್ಞಿತೋ **ಯಾಮಸಞ್ಞಿತೋ**।

ದುತಿಯಾ ತಿಥಿ ಪಾಟಿಪದೋ ನಾಮ। ಪಟಿಪಜ್ಜತೇ ಚನ್ದೋ ಖಯಂ, ಉದಯಂ ವಾ ಯಸ್ಸಂ **ಪಾಟಿಪದೋ**। ತತಿಯಾದೀ ತಿಥಿಯೇವ, ನ ಪಾಟಿಪದೋ। ತನೋತೀತಿ **ತಿಥಿ,** ಅಥ ವಾ **ತಾ** ಪಾಲನೇ ಇಥಿ। **ತಿಥಿ**ಸದ್ದೋ ದ್ವೀಸು।

೭೩. ದ್ವಯಂ ಪನ್ನರಸಿಯಂ, ಪನ್ನರಸನ್ನಂ ತಿಥೀನಂ ಪೂರಣೀ **ಪನ್ನರಸೀ, ಪಣ್ಣರಸೀ**ತಿಪಿ ಪಾಠೋ ಅತ್ಥಿ। ದ್ವಯಂ ಪುಣ್ಣಮಾಯಂ ತಿಥಿಯಂ। ಮಿಯ್ಯತೇ ತಿಥೀನಂ ಖಯೋ ವುದ್ಧಿ ಚಾನೇನ ಮಾಸೋ, ಚನ್ದೋ, ಪುಣ್ಣೋ ಚ ಸೋ ಮಾಸೋ ಚಾತಿ ಪುಣ್ಣಮಾಸೋ, ತಸ್ಸಾಯಂ ತಿಥಿ, ಪುಣ್ಣಮಾಸೋ ಯಸ್ಸಮತ್ಥೀತಿ ವಾ **ಪುಣ್ಣಮಾಸೀ**। ಪುಣ್ಣೋ ಮಾ ಚನ್ದೋ ಯತ್ಥ, ಪುಣ್ಣಮಸ್ಸಾಯಂ ವಾ ತಿಥಿ **ಪುಣ್ಣಮಾ,** "ಪುಣ್ಣಿಮಾ"ತಿ ಪಾಠೇ ಪನ ಸತಿ ಚನ್ದಸ್ಸ ಪುಣ್ಣಭಾವೋ ಪುಣ್ಣೋ, ತೇನ ನಿಬ್ಬತ್ತಾ ಭಾವಪಚ್ಚಯನ್ತಾ ತೇನ ನಿಬ್ಬತ್ತೇ ಇಮೋ ದಿಸ್ಸತಿ, ಲೋಕಾಸಯತ್ತಾ ಲಿಙ್ಗಸ್ಸ ಇತ್ಥಿಲಿಙ್ಗತ್ತಂ, ಸಾ ಪುಣ್ಣಮಾ ಏಕಕಲಾಹೀನೇ ಚನ್ದೇ ಸತಿ ಅನುಮತಿ ನಾಮ, ಅನುಮಞ್ಞನ್ತೇ ಅನುಗಚ್ಛನ್ತೇ ದೇವತಾಪಿತೂಹಿ ಸಹ ಯಸ್ಸಂ ಸಾ **ಅನುಮತಿ**। ಪುಣ್ಣೇ ಪನ ಚನ್ದೇ ಸಾ ಪುಣ್ಣಮಾ ರಾಕಾ ನಾಮ, ರಾತಿ ದಸ್ಸನಾವಕಾಸಂ **ರಾಕಾ,** ಕೋ [ಕಲಾಹೀನೇ ಸಾ'ನುಮತಿ ಪುಣ್ಣೇ ರಾಕಾ ನಿಸಾಕರೇ (ಅಮರ ೪.೮)]।

ಅಪರಾ ಕಾಳಪಕ್ಖಸಮ್ಭೂತಾಪನ್ನರಸೀ ಪನ ಅಮಾವಸೀ, ಅಮಾವಾಸೀತಿಪಿ ಉಚ್ಚತೇ। ಅಮಾ ಸಹ ವಸನ್ತಿ ರವಿಚನ್ದಾ ಯಸ್ಸಂ **ಅಮಾವಸೀ, ಅಮಾವಾಸೀ** ಚ ದೀಘಂ ಕತ್ವಾ, **ಅಮಾ**ಸದ್ದೋ ಸಹತ್ಥೋ ಅಬ್ಯಯಂ। ದಸ್ಸೋ [ದಸ್ಸಲಾ (ಕ॰), ದಿಸ್ಸನ್ತೇ ರವಿಚನ್ದಾ ಅತ್ರ, "ಗಣಕೇಹೀ"ತಿ ಘ (ಚಿನ್ತಾಮಣಿಟೀಕಾ)], ಸೂರಿಯಿನ್ದುಸಙ್ಗಮೋತಿ ತಸ್ಸಾಯೇವ ನಾಮಾನಿ।

೭೪. ಸಟ್ಠಿಘಟಿಕಾಹಿ ಲಕ್ಖಿತೋ ಕಾಲೋ ಅಹೋರತ್ತೋ ನಾಮ। ಘಟೇನ್ತಿ ಅಹೋರತ್ತಿಯೋತಿ **ಘಟಿಕಾ**। ಅಹೋ ಚ ರತ್ತಿ ಚ **ಅಹೋರತ್ತೋ,** ಪುಮೇ। ಅದಿಗುತ್ತೇಪಿ ಅಹೋರತ್ತನ್ತಿ ನಪುಂಸಕೇಪಿ। **ತೇ** ಪಞ್ಚದಸ ಅಹೋರತ್ತಾ ಪಕ್ಖೋ ನಾಮ। ಪಚನ್ತಿ ಪರಿಣಮನ್ತಿ ಭೂತಾನ್ಯನೇನೇತಿ **ಪಕ್ಖೋ**। ಪುಬ್ಬಾಪರಭೂತಾ **ತೇ** ಚ ಪಕ್ಖಾ ಯಥಾಕ್ಕಮಂ **ಸುಕ್ಕಕಾಳಾ** ಸುಕ್ಕಪಕ್ಖಕಾಳಪಕ್ಖಾ ನಾಮ। **ಜೋತಿಸತ್ಥ**ಕ್ಕಮೇನ ಸುಕ್ಕಪಕ್ಖೋ ಪುಬ್ಬಸಞ್ಞಿತೋ, ಕಣ್ಹಪಕ್ಖೋ ಅಪರಸಞ್ಞಿತೋ। ತತೋ ಏವ ಮಾಸವಿಸೇಸೇ ಲೋಕೇ ಸಕಪರಪಕ್ಖೋತಿ [ಲೋಕೇಪ್ಯಪರಪಕ್ಖೋತಿ (ಕ॰)] ರೂಳ್ಹೀ। **ಸುಚ** ಸೋಕೇ, **ಸುಕ್ಕೋ,** ಸೋಚನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಅನ್ಧಕಾರಾಭಿಲಾಸಿನೋತಿ ಕತ್ವಾ, ಸೂಚೇತಿ ಪಕಾಸೇತೀತಿ ವಾ **ಸುಕ್ಕೋ**। ಕಿರತಿ ಸುಕ್ಕನ್ತಿ ಕಾರೋ, ಣೋ, ಸೋವ **ಕಾಳೋ,** ಕೇನ ವಾ ಜೋತಿನಾ ಅರತಿ ಏತ್ಥ ಕಾರೋ, ಸೋವ **ಕಾಳೋ**। **ತೇ ದುವೇ** ಸುಕ್ಕಕಾಳಪಕ್ಖಾ ಸಮುದಿತಾ **ಮಾಸೋ** ನಾಮ। **ಮಸಿ** ಪರಿಮಾಣೇ, ಕಮ್ಮನಿಣೋ।

೭೫-೭೬. ಸಾದ್ಧಪಜ್ಜೇನ ದ್ವಾದಸಮಾಸಾನಂ ನಾಮಾನಿ। ಚಿತ್ತಾಯ ಪರಿಪುಣ್ಣೇನ್ದುಯುತ್ತಾಯ ಯುತ್ತೋ, ಉಪಲಕ್ಖಿತೋ ವಾ ಮಾಸೋ **ಚಿತ್ತೋ** , ಸಂಯೋಗನ್ತತ್ತಾ ನ ವುದ್ಧಿ, ಏವಂ ಸಬ್ಬತ್ರ। ಪರಿಪುಣ್ಣೇನ್ದುಯುತ್ತತಂತಂನಕ್ಖತ್ತನಾಮವಸೇನ ದ್ವಾದಸನ್ನಂ ಮಾಸಾನಂ ನಾಮಾನಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾನಿ। ಚಿತ್ತಮಾಸಾದಯೋ ಫಗ್ಗುನಮಾಸಪರಿಯನ್ತಾ ದ್ವಾದಸ ಕೋಟ್ಠಾಸಾ ಕಮೇನ ಮಾಸಾತಿ ಞೇಯ್ಯಾ। ಪಸತ್ಥತಮತ್ತಾ ಜೇಟ್ಠಾ, ತಂಯೋಗಾ **ಜೇಟ್ಠೋ**। ಅಸಯ್ಹೋ ರವಿ ಅತ್ರೇತಿ **ಆಸಾಳ್ಹೋ**। **ಯಸ್ಸ ಳೋ,** ಸವನ್ಯಸ್ಮಿಂ **ಸಾವಣೋ,** ಯು। ಫಲನ್ಯತ್ರ **ಫಗ್ಗುನೋ,** ಯು, ಲಸ್ಸ **ಗೋ, ಅಸ್ಸ ಉ**। ಕತ್ತಿಕಮಾಸೋ ಪಚ್ಛಿಮಕತ್ತಿಕೋ ನಾಮ। ಅಸ್ಸಯುಜಮಾಸೋ ಪುಬ್ಬಕತ್ತಿಕೋ ನಾಮ।

೭೭. ದ್ವಯಂ ಸಾವಣಮಾಸೇ। ಅನ್ತೋವೀಥಿತೋ ಬಹಿ ನಿಕ್ಖಮತಿ ಸೂರಿಯೋ ಏತ್ಥ, ಅಧಿಕರಣೇ ಅನೀಯೋ। ದ್ವಯಂ ಚಿತ್ತಮಾಸೇ। ನಾನಾಪುಪ್ಫಫಲವಿಚಿತ್ತತಾಯ ಲೋಕಾನಂ ರಮ್ಮಂ ಕರೋತಿ, ರಮನ್ತಿ ವಾ ಏತ್ಥಾತಿ **ರಮ್ಮಕೋ**।

೭೮. **ಕತ್ತಿಕಕಾಳಪಕ್ಖತೋ** ಪಚ್ಛಿಮಕತ್ತಿಕತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಚತುರೋ ಚತುರೋ ಮಾಸಾ **ಕಮಾ** ಕಮತೋ ಹೇಮನ್ತಗಿಮ್ಹಾನವಸ್ಸಾನಸಞ್ಞಿತಾ ಉತುಯೋ ನಾಮ ಹೋನ್ತಿ। ಹಿಮಾನಿ ಏತ್ಥ ಸನ್ತಿ ಹೇಮೋ, ಸೋ ಏವ **ಹೇಮನ್ತೋ,** "ಸುತ್ತನ್ತೋ ವನನ್ತೋ"ತಿ ಯಥಾ, ಹಿನೋತಿ ವಾ ಹಾನಿಂ ಗಚ್ಛತಿ ಸಬ್ಬಮೇತ್ಥಾತಿ **ಹೇಮನ್ತೋ, ಅನ್ತ**ಪಚ್ಚಯೋ, **ಮಾಗ**ಮೋ ಚ। ಗಿರತಿ ಪೀಳಯತೀತಿ **ಗಿಮ್ಹಾನೋ,** ಮಾನೋ, **ರಸ್ಸ ಹೋ,** ವಣ್ಣವಿಪರಿಯಯೋ ಚ। ವಸ್ಸತಿ ಏತ್ಥ **ವಸ್ಸಾನೋ**ಯು। **ಉತುಯೋ ದ್ವೀಸೂತಿ** ಪಚ್ಚಾಸತ್ಯಾ **ಉತು**ಸದ್ದೋ ಏವ ದ್ವೀಸು, ನ **ಹೇಮನ್ತಾ**ದಯೋ, **ಅಮರಕೋಸೇ** ಪನ **ಉತು**ಸದ್ದೋ ಪುಮೇ ವುತ್ತೋ [ಅಮರ ೪.೨೦]।

೭೯. ಅಞ್ಞಥಾಪಿ ಉತುಭೇದಂ ದಸ್ಸೇತುಂ ಅರಿಯಸಾಮಞ್ಞಮಾಹ **"ಹೇಮನ್ತೋ"**ಇಚ್ಚಾದಿ। **ವಾ** ಅಥ ವಾ **ವುತ್ತಾನುಸಾರೇನ** ಉತುತ್ತಯಪಭೇದೇ ವುತ್ತವಚನಸ್ಸಾನುಸಾರೇನ। ಇದಂ ಪನ "ಕತ್ತಿಕಕಾಳಪಕ್ಖತೋ"ತಿ ವಚನಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ, ತಸ್ಮಾ ಕತ್ತಿಕಕಾಳಪಕ್ಖತೋ ಪಭುತಿ ದ್ವೇ ದ್ವೇ ಮಾಸಾ **ಕಮಾ** ಕಮತೋ ಹೇಮನ್ತೋ, ಸಿಸಿರೋ, ವಸನ್ತೋ, ಗಿಮ್ಹೋ, ವಸ್ಸಾನೋ, ಸರದೋ ಉತೂತಿ ಛ **ಉತೂ** ಭವನ್ತಿ, ಪುನಪ್ಪುನಂ ಏತೀತಿ ಕತ್ವಾ, ತು, **ಇಸ್ಸ ಉ**। ಸಿಸಿರಂ ಸೀತಲಂ, ತಂಯೋಗಾ **ಸಿಸಿರಂ, ವಾ**ವಿಧಾನತೋ ನ ವುದ್ಧಿ, **ಮ**ಕಾರೋ ಪದಸನ್ಧಿಕರೋ। **ವಸ** ಕನ್ತಿಯಂ। ವಸೀಯತೇತಿ **ವಸನ್ತೋ**। ಪುಪ್ಫಧನುತ್ತಾ [ಪುಪ್ಫವನ್ತತ್ತಾ (ಕ॰)] ವಾ ವಸತಿ ಕಾಮೋ ಏತ್ಥ **ವಸನ್ತೋ**। ಸರತಿ ಪೀಳಯತಿ ಅಸ್ಮಿನ್ತಿ **ಸರದೋ, ತ**ಸ್ಸ **ದೋ**। ಸಾ ಸುನಖಾ ರಮನ್ತಿ ಏತ್ಥಾತಿ ವಾ **ಸರದೋ,** ಮಸ್ಸ **ದೋ**।

೮೦-೮೧. ತಿಕಂ ಗಿಮ್ಹೇ। ಉಸತಿ ದಹತೀತಿ **ಉಣ್ಹೋ,** ಣ್ಹೋ, **ಸ**ಲೋಪೋ ಚ। ನಿದಹನ್ತೇ ಯಸ್ಮಿನ್ತಿ **ನಿದಾಘೋ, ಹ**ಸ್ಸ **ಘೋ**। ಗಿರತಿ ಪೀಳಯತೀತಿ **ಗಿಮ್ಹೋ,** ಮೋ, ರಸ್ಸ **ಹೋ,** ವಣ್ಣವಿಪರಿಯಯೋ ಚ। ತಿಕಂ ವಸ್ಸಾನೋತುಮ್ಹಿ। ವಸ್ಸತಿ ಪವಸ್ಸತಿ ಏತ್ಥಾತಿ **ವಸ್ಸೋ, ವಸ್ಸಾನೋ, ಪಾವುಸೋ** ಚ। **ಅಸ್ಸ ಉ,** ಸಂಯೋಗಲೋಪೋ ಚ।

ವಸ್ಸಾನಾದಿಕೇಹಿ ತೀಹಿ ಉತೂಹಿ **ದಕ್ಖಿಣಾಯನಂ** ಸೂರಿಯಸ್ಸ ದಕ್ಖಿಣದಿಸಾಗಮನಂ ಭವತಿ, ಅಞ್ಞೇಹಿ **ತೀಹಿ** ಸಿಸಿರವಸನ್ತಗಿಮ್ಹೇಹಿ **ಉತ್ತರಾಯನಂ** ಉತ್ತರದಿಸಾಗಮನಂ ಭವತಿ। **ಇ** ಗತಿಯಂ, ಭಾವೇ ಯು, ಅಯನಂ। ಫುಸ್ಸಸಙ್ಕನ್ತಿಮಾರಬ್ಭ ಆಸಾಳ್ಹಂ ಯಾವ ಆದಿಚ್ಚಸ್ಸ ಉತ್ತರಾ ಗತಿ **ಉತ್ತರಾಯನಂ**। ಆಸಾಳ್ಹಸಙ್ಕನ್ತಿಮಾರಬ್ಭ ಫುಸ್ಸಂ ಯಾವ ದಕ್ಖಿಣಾ ಗತಿ **ದಕ್ಖಿಣಾಯನಂ**। **ವಸ್ಸೋಯನದ್ವ**ಯನ್ತಿ ಇದಂ ಅಯನದ್ವಯಂ ಸಮ್ಪಿಣ್ಡಿತಂ ವಸ್ಸೋ ನಾಮ। ವಸ್ಸನ್ತಿ ಏತ್ಥಾತಿ **ವಸ್ಸೋ,** ವಸ್ಸಕಾಲೇನ ವಾ ಉಪಲಕ್ಖಿತೋ **ವಸ್ಸೋ,** "ಚಿತ್ತೋ, ಚಕ್ಖುದಸಕ"ನ್ತಿ ಯಥಾ।

ಪಜ್ಜದ್ಧಂ ವಸ್ಸೇ। ಸಂವಸತಿ ಏತ್ಥ **ಸಂವಚ್ಛರೋ,** ಛರೋ, ಸಸ್ಸ **ಚೋ,** "ವಚ್ಛರೋ"ತಿಪಿ ತಸ್ಸೇವ ನಾಮಂ। ನತ್ಥಿ ಇತ್ಥಿಲಿಙ್ಗತ್ತಮೇತೇಸು **ಅನಿತ್ಥೀ**। ಪಚ್ಚಾಸತ್ಯಾ **ಸರದೋ**ಪಿ ತಂಪಚ್ಚಾಸತ್ಯಾ **ಹಾಯನೋ**ಪಿ। ಸರದಕಾಲೇನ ಲಕ್ಖಿತೋ **ಸರದೋ,**

ಯಥಾ "ಸೋತದಸಕಂ, ವೇಸಾಖೋ"ತಿ। ಜಹಾತಿ ಭಾವೇತಿ **ಹಾಯನೋ,** ಪದತ್ಥೇ ವಾ ಜಹನ್ತೋ ಅಯತೀತಿ **ಹಾಯನೋ**। ಸಮಯತಿ ವಿಕಲಯತಿ ಭಾವೇತಿ **ಸಮಾ, ಸಮ** ವೇಕಲ್ಯೇ। "ಸಮಾ ವಸ್ಸೇ ಥಿಲಿಙ್ಗೋ ತು, ಸಮಂ ಸಬ್ಬಸಮಾನೇಸೂ"ತಿ **ರುದ್ದೋ**।

ಸಬ್ಬಸತ್ತಾನಂ ಸಬ್ಬಪಾರಿಸದತ್ತಾ [ಸಬ್ಬಪಟಿಪದತ್ತಾ (ಕ॰)] ಸಬ್ಬವೋಹಾರಕುಸಲತ್ಥಂ ಕಾಲಾಧಿಕಾರತ್ತಾ ಪರಸಮಯೇ ಕಥಿತಂ ದೇವಾನಂ ವಸ್ಸಪ್ಪಮಾಣಮ್ಪಿ ಇಧಾಹರಿತ್ವಾ ದೀಪೇತಬ್ಬಂ। ತಥಾ ಹಿ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಮಾಸೇನ ಪಿತೂನಂ ಅಹೋರತ್ತೋ, ಏವಂ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ವಸ್ಸೇನ ದೇವಾನಂ ಅಹೋರತ್ತೋ, ತತ್ರೋತ್ತರಾಯನಂ ದೇವಾನಂ ದಿನಂ, ರತ್ತಿ ಪನ ದಕ್ಖಿಣಾಯನಂ, ದೇವತಾನಂ ಸಟ್ಠ್ಯಾಧಿಕಾಹೋರತ್ತಿಸತತ್ತಯೇನ ವಸ್ಸೇನ ದ್ವಾದಸವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಾನಿ ದೇವಾನಂ ಯುಗಂ। ತೇನ ವುತ್ತಂ -

> "ಏಸಾ ದ್ವಾದಸಸಹಸ್ಸೀ, ಯುಗಾಖ್ಯಾ ಪರಿಕಿತ್ತಿತಾ।
> ಏತಂ ಸಹಸ್ಸಗುಣಿತಂ, ಅಹೋ ಬ್ರಹ್ಮಮುದಾಹಟ"ನ್ತಿ ["ವೇದದೀಪಕಗನ್ಥೇ"ತಿ ನಿಸ್ಸಯೇ]॥

ತಞ್ಚ ನರಾನಂ ಚತುಯುಗಂ ದಿಬ್ಬಸಹಸ್ಸದ್ವಯೇನ ಬ್ರಹ್ಮುನೋ ದ್ವೇ ದಿವೇತಿ। ಕತ, ತೇತಾ, ದ್ವಾಪರ, ಕಲಿವಸೇನ ಚತುಯುಗಂ। ತತ್ರ **ಕತಯುಗಸ್ಸ** ಮನುಸ್ಸಸಙ್ಖ್ಯಾಯ ಪಮಾಣಂ ಅಟ್ಠವೀಸತಿಸಹಸ್ಸಾಧಿಕಾನಿ ಸತ್ತರಸವಸ್ಸಲಕ್ಖಾನಿ, **ತೇತಾಯ** ಛನ್ನವುತಿಸಹಸ್ಸಾಧಿಕಾನಿ ದ್ವಾದಸವಸ್ಸಲಕ್ಖಾನಿ, **ದ್ವಾಪರಸ್ಸ** ಚತುಸಟ್ಠಿಸಹಸ್ಸಾಧಿಕಾನಿ ಅಟ್ಠವಸ್ಸಲಕ್ಖಾನಿ, **ಕಲಿಸ್ಸ** ಬಾತ್ತಿಂಸಸಹಸ್ಸಾಧಿಕಾನಿ ಚತ್ತಾರಿ ವಸ್ಸಲಕ್ಖಾನಿ। ವುತ್ತಞ್ಚ -

> "ಸುಞ್ಞಂ ಸುಞ್ಞಂ ಖಂ ನಾಗಾ, ಕರಮುನಿಸಸಿನೋ।
> ಮಾನ'ಮಾದೋ ಯುಗಸ್ಸ, ತೇತಾಯ ಖಂಖಂಸುಞ್ಞಂ॥
>
> ರಸನವಸೂರಿಯಾ, ವಸ್ಸಸಙ್ಖ್ಯಾ ಪಸಿದ್ಧಾ।
> ಸುಞ್ಞಂ ಸುಞ್ಞಂ ಖಂ ವೇದಾ, ರಸಭುಜಗಮಿತಿ॥
>
> ದ್ವಾಪರೇ ವಸ್ಸಸಙ್ಖ್ಯಾ, ಸುಞ್ಞಾಕಾಸಂಖಂನೇತ್ತ-।
> ಗುಣಜಲನಿಧಯೋ, ವಸ್ಸಸಙ್ಖ್ಯಾ ಕಲಿಸ್ಸೇ"ತಿ॥

ಪಿಣ್ಡೋ ಚೇಸ ವೀಸತಿವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಾಧಿಕಾನಿ ತೇಚತ್ತಾಲೀಸವಸ್ಸಲಕ್ಖಾನಿ। ವುತ್ತಞ್ಚ "ಖಾಕಾಸಸುಞ್ಞಮ್ಬರದನ್ತಸಾಗರಾ ಚತುಯುಗಾನಂ ಪರಿಮಾಣಸಙ್ಗಹೋ"ತಿ। ಬ್ರಹ್ಮುನೋ ಅಹೋರತ್ತೇನ ನರಾನಂ ದ್ವೇ ಕಪ್ಪಾ।

ತತ್ರ ಅಟ್ಠ ನಾಗಾ, ದ್ವೇ ಕರಾ, ಸತ್ತ ಮುನಯೋ, ಏಕೋ ಸಸೀ, ಛ ರಸಾ, ದ್ವಾದಸ ಸೂರಿಯಾ, ಚತ್ತಾರೋ ವೇದಾ ಜಲನಿಧಯೋ ಚ। ದ್ವೇ ನೇತ್ತಾನಿ, ತಯೋ ಗುಣಾ, ಬಾತ್ತಿಂಸ ದನ್ತಾ, ಸಙ್ಖ್ಯಾಯ ಪಸಿದ್ಧೇಹೇತೇಹಿ ಸಙ್ಖ್ಯಾ ಗಹೇತಬ್ಬಾ। **ಖಾಕಾಸಮ್ಬರ**ಸದ್ದಾ ಸುಞ್ಞಪರಿಯಾಯಾ। ಸುಞ್ಞಞ್ಚ ಗಣಿತೇ ಬಿನ್ದುನಾ ಸಙ್ಗಹಿತಂ। ಸಬ್ಬಞ್ಚೇತಂ ಪಟಿಯುಗಂ ಪಟಿಲೋಮೇನ ಪತ್ಥಾರಯೇ। ತತ್ರ ಕತಯುಗಸ್ಸ ಪತ್ಥಾರೋ ಯಥಾ - ೧೭೨೮೦೦೦। ತೇತಾಯ ಯಥಾ - ೧೨೯೬೦೦೦ । ದ್ವಾಪರಸ್ಸ ಯಥಾ - ೮೬೪೦೦೦। ಕಲಿಸ್ಸ ಯಥಾ - ೪೩೨೦೦೦। ಚತುಯುಗಪಿಣ್ಡಸ್ಸ ಚ ಯಥಾ - ೪೩೨೦೦೦೦। ಯುಗಾನಂ ಪಟಿಪತ್ಥಾರಞ್ಚ ಪಿಣ್ಡಸ್ಸ ಚ ಯಥಾಕ್ಕಮಂ ಅನ್ತಿಮಂ ಬಿನ್ದುಮಾದಾಯ ಪಟಿಲೋಮೇನ ಗಣಯೇ। ತಂ ಯಥಾ -

> "ಏಕಂ ದಸ ಸತಞ್ಚೇವ, ಸಹಸ್ಸ'ಮಯುತಂ ತಥಾ।
> ಲಕ್ಖಞ್ಚ ನಿಯುತಞ್ಚೇವ, ಕಮಾ ದಸಗುಣೋತ್ತರ"ನ್ತಿ॥

ತತ್ರ ದಸಸಹಸ್ಸಾನಿ ಅಯುತಂ। ದಸಲಕ್ಖಾನಿ ನಿಯುತಂ। ತಞ್ಚ ಕಲಿದ್ವಾಪರೇಸು ನತ್ಥೀತಿ ಲಕ್ಖಪರಿಯನ್ತಮೇವ ತತ್ರ ಗಣಯೇ, ತದೇವಂ ಯುಗಾನಂ, ತಂಪಿಣ್ಡಸ್ಸ ಚ ಅಙ್ಕತೋ ಪುಬ್ಬವುತ್ತಾ ವಸ್ಸಸಙ್ಖ್ಯಾ ಸಞ್ಞಾತಾ ಭವತೀತಿ।

ತತ್ರ ಬ್ರಹ್ಮುನೋ ದಿನಂ ನರಾನಂ ಉದಯಕಪ್ಪೋ, ರತ್ತಿ ಪನ ಖಯಕಪ್ಪೋ। ಏಕಸ್ಮಿಞ್ಚ ಬ್ರಹ್ಮದಿನೇ ಮನುಸಞ್ಞಿತಾ ಚತುದ್ದಸ ಬ್ರಹ್ಮಸುತಾ ಭವನ್ತಿ। ತತ್ರೇಕಸ್ಸ ಮನ್ವನ್ತರಸ್ಸ ಏಕಸತ್ತತಿದಿಬ್ಬಯುಗಾನಿ ಪಮಾಣಂ, ತಞ್ಚ ಮಾನುಸಂ ಚತುದ್ದಸಭಿ ಉತ್ತರಂ [ಚತುರಾಸೀತಿಉತ್ತರಂ (?)] ಯುಗಸತದ್ವಯಂ। ತದೇವಂ ಚತುದ್ದಸಭಿ ಮನ್ವನ್ತರೇಹಿ ಚತುನವುತ್ಯುತ್ತರಾನಿ ನವದಿಬ್ಬಯುಗಸತಾನಿ ಭವನ್ತಿ। ಮಾನುಸಂ ತು ಚತುವೀಸತಿಯುಗಸಹಸ್ಸಚತುಕ್ಕಂ। ಏಸಞ್ಚ [ಛಸತ್ತತ್ಯಾಧಿಕನವತಿಂಸಯುಗಸತಂ (?)] ಮನ್ವನ್ತರಾನಂ ಅಟ್ಠವೀಸಸಹಸ್ಸಾಧಿಕಸತ್ತರಸಮಾನುಸವಸ್ಸಲಕ್ಖಸಙ್ಖ್ಯಾ ವಾ ಕತಯುಗಪ್ಪಮಾಣಕಾ ಪಞ್ಚ ಸನ್ಧಯೋ ಭವನ್ತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ **ಸೂರಿಯಸಿದ್ಧನ್ತೇ** [೧.೧೮-೧೯] -

> "ಯುಗಾನಂ ಸತ್ತತಿ ಸೇಕಾ, ಮನ್ವನ್ತರ'ಮಿಹೋ'ಚ್ಚತೇ।
> ಕತಸ್ಸ ಸಙ್ಖ್ಯಾ ತಸ್ಸನ್ತೇ, ಸನ್ಧಿ ವುತ್ತೋ ಜಲಪ್ಲವೋ॥
>
> ಸಸನ್ಧಯೋ ತೇ ಮನವೋ, ಕಪ್ಪೇ ಞೇಯ್ಯಾ ಚತುದ್ದಸ।
> ಕತಪ್ಪಮಾಣಾ ಕಪ್ಪಾದೋ, ಸನ್ಧೀ ಪಞ್ಚದಸಟ್ಠಿತಾ"ತಿ॥

ಕತಯುಗಸ್ಸ ಚ ಪಾದೇನ ಕಲಿನೋ ಪಮಾಣಂ, ಪಾದದ್ವಯೇನ ದ್ವಾಪರಸ್ಸ, ಪಾದತ್ತಯೇನ ತೇತಾಯ। ಚತುಯುಗಞ್ಚೇತಂ ಚಕ್ಕಮಿವ ಭಮತೀತಿ ಪಞ್ಚದಸಹಿ ಸನ್ಧೀಹಿ ನರಾನಂ ಯುಗಾನಿ ಚತುವೀಸತಿ ಭವನ್ತಿ। ದೇವಾನಂ ತು ಯುಗಚಕ್ಕಂ। ಏತಾನಿ ಚ ಸಸನ್ಧಿಚತುದ್ದಸಮನ್ವನ್ತರಾನ್ಯೇಕತೋಪಿ ಪಿಣ್ಡಿತಾನಿ ದೇವಾನಂ ಯುಗಸಹಸ್ಸಂ ಭವತಿ, ನರಾನಂ ಚತುಯುಗಸಹಸ್ಸಂ, ತಞ್ಚ ಬ್ರಹ್ಮುನೋ ದಿನಮೇಕಂ। ಅಞ್ಞೋ ಮನು ಅಸ್ಮಿಂ **ಮನ್ವನ್ತರಂ,** ಬ್ರಹ್ಮಸುತಾ ಏವ ಮನವೋ।

೮೨. ಪಞ್ಚಕಂ ಖಯಕಪ್ಪೇ। ಕಪ್ಪತೇ ಜಗತೀ ವಿನಸ್ಸತೇತಿ ಕಪ್ಪೋ। ಖಯನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಖಯೋ। ಕಪ್ಪೋ ಚ ಖಯೋ ಚಾತಿ **ಕಪ್ಪಕ್ಖಯೋ**। ಸಂವತ್ತತೇ ಉಪರಮತೇ, ವಿನಸ್ಸತೇ ವಾ ಜಗತೀ ಅಸ್ಮಿನ್ತಿ **ಸಂವಟ್ಟೋ**। ಚತುಯುಗಾನಮನ್ತೇ ಜಾತೋ **ಯುಗನ್ತೋ**। ಪಲೀಯತೇ ಖೀಯತೇ ಯತ್ಥ ಲೋಕೋತಿ **ಪಲಯೋ,** ಪುಮೇ, ಸಞ್ಞಾಯಂ ಣೋ। ಕೇಚಿ ಪನೇತ್ಥ "ಕಪ್ಪಕ್ಖಯೋ ತೂ"ತಿ ಪಾಠಂ ವತ್ವಾ ದ್ವಿನ್ನಮೇಕಾಭಿಧಾನತ್ತಂ ಕಪ್ಪೇನ್ತಿ, ತಂ **ಅಮರಕೋಸೇನ** ಚ **ತಟ್ಟೀಕಾಯ** ಚ ನ ಸಮೇತಿ। ವುತ್ತಞ್ಹಿ ತತ್ಥ "ಸಂವಟ್ಟೋ, ಪಲಯೋ, ಕಪ್ಪೋ, ಖಯೋ, ಕಪ್ಪನ್ತಮಿಚ್ಚಪೀ"ತಿ [ಅಮರ ೪.೨೨] ಚ "ಪಞ್ಚಕಂ ಖಯಕಪ್ಪೇ"ತಿ ಚ।

ದ್ವಯಂ ಕಾಳಕಣ್ಣಿಯಂ। ನಿನ್ದಿತಬ್ಬತ್ತಾ ನ ಲಕ್ಖೀಯತೇತಿ **ಅಲಕ್ಖೀ**। ಅತ್ತನೋ ನಿಸ್ಸಯಂ ಕಾಳವಣ್ಣಸದಿಸಂ ಕರೋತಿ ಅಪ್ಪಕಾಸಕತ್ತಾತಿ **ಕಾಳಕಣ್ಣೀ, ಕರ**ತೋ ಣೋ, ರಸ್ಸ **ಣೋ,** ಈ ಚ। ದ್ವಯಂ ಸಿರಿಯಂ। ಪಸಂಸಿತಬ್ಬತ್ತಾ ಲಕ್ಖೀಯತೇತಿ **ಲಕ್ಖೀ**। ಕತಪುಞ್ಞೇಹಿ ಸೇವೀಯತೇ, ತೇ ವಾ ಸೇವತೀತಿ **ಸಿರೀ,** ರೋ, ಈ ಚ।

೮೩. ದ್ವಯಂ ದಾನವಾನಂ ಮಾತರಿ। **ದಾ** ಅವಖಣ್ಡನೇ, ದಾಯತೀತಿ **ದನು**। ದ್ವಯಂ ದೇವಾನಂ ಮಾತರಿ। **ದಿತೀತಿ** ಅಸುರಾನಮೇವ ವೇಮಾತಿಕಾ ಮಾತಾ, ತಸ್ಸಾ ಪಟಿಪಕ್ಖಭಾವೇನ **ಅದಿತಿ**।

೮೪. **ಆಗು**ನ್ತಂ ಪಾಪೇ। ಪಾನ್ತಿ ರಕ್ಖನ್ತಿ ಅತ್ತಾನಮಸ್ಮಾತಿ **ಪಾಪಂ,** ಪಕಾರವಣ್ಣಾಗಮೋ, ದುಗ್ಗತಿಂ ಪಾಪನತೋ ವಾ **ಪಾಪಂ**। ಕಿಲ್ಯತೇ ಸಿಥಿಲೀ ಕರಿಯ್ಯತೇ ಯೇನೇತಿ **ಕಿಬ್ಬಿಸಂ,** ಲಸ್ಸ **ವೋ,** ಇಸೋ ಚ, ಕರೋತಿ ಅನಿಟ್ಠಫಲನ್ತಿ ವಾ **ಕಿಬ್ಬಿಸಂ,** ಇಬ್ಬಿಸೋ। ವಿರೂಪೇನ ಗಚ್ಛತೀತಿ **ವೇರಂ**। ನ ಹನ್ತಿ ಧಞ್ಞನ್ತಿ **ಅಘಂ, ಹನಸ್ಸ ಘೋ,** ಸಾಧೂಹಿ ಅಗನ್ತಬ್ಬತ್ತಾ ವಾ **ಅಘಂ, ಹನ** ಗತಿಯಂ। ಕುಚ್ಛಿತಂ ಚರಿತಂ **ದುಚ್ಚರಿತಂ**। ದು ನಿನ್ದಿತಂ ಕರಣಮಸ್ಸ **ದುಕ್ಕಟಂ**। ನ ಪುನಾತೀತಿ **ಅಪುಞ್ಞಂ**। ಕುಸಲಾನಂ ಪಟಿಪಕ್ಖಂ **ಅಕುಸಲಂ**। ಕಂ ಸುಖಂ

ಹನತೀತಿ **ಕಣ್ಹಂ,** ವಣ್ಣವಿಪರಿಯಯೋ। ಕಲ್ಯತೇ ಅನೇನ **ಕಲುಸಂ,** ಉಸೋ, ಕಂ ವಾ ಸುಖಂ ಲುನನ್ತೋ ಸೇತೀತಿ **ಕಲುಸಂ**। ದು ನಿನ್ದಿತಂ ಇತಂ ಗಮನಮಸ್ಸ **ದುರಿತಂ**। ಅಗನ್ತಬ್ಬಂ ಗಚ್ಛತಿ ಏತೇನಾತಿ **ಆಗು,** ಆ ಪೀಳಯಂ ಗಚ್ಛತೀತಿ ವಾ **ಆಗು,** "**ಆ** ತು ಕೋಧಮುದಾಟ್ಠೇಸೂ"ತಿ ಹಿ **ಏಕಕ್ಖರಕೋಸೇ** ವುತ್ತಂ।

೮೫-೮೬. ಛಕ್ಕಂ ಧಮ್ಮೇ। ಕುಚ್ಛಿತೇನಾಕಾರೇನ ಸನ್ತಾನೇ ಸೇನ್ತೀತಿ ಕುಸಾ, ರಾಗಾದಯೋ, ತೇ ಲುನಾತಿ ಛಿನ್ದತೀತಿ **ಕುಸಲಂ**। ಸುಖಂ ಕರೋತಿ, ಸೋಭನಂ ವಾ ಕರಣಮಸ್ಸ **ಸುಕತಂ**। ಸುಖಂ ಕರೋತೀತಿ **ಸುಕ್ಕಂ**। ಪುನಾತೀತಿ **ಪುಞ್ಞಂ**। ಧರತಿ ಸಬ್ಬನ್ತಿ **ಧಮ್ಮಂ**। ಅಪರೇ ಪನಿದಂ "ಪುಞ್ಞಧಮ್ಮ"ಮಿತ್ಯೇಕಪದಂ ವದನ್ತಿ, ತಂ **ಅಮರಕೋಸೇನ** [ಅಮರ ೪.೨೪] ವಿರುಜ್ಝನತೋ ನ ಗಹೇತಬ್ಬಂ। ಸುನ್ದರಂ ಚರಣಮಸ್ಸ **ಸುಚರಿತಂ**।

ತಿಕಂ ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಿಕೇ। ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮೋ ನಾಮ ಪಚ್ಚಕ್ಖೋ ಅತ್ತಭಾವೋ, ತತ್ಥ ನಿಬ್ಬತ್ತಂ **ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಿಕಂ**। ಇಹಲೋಕೇ ಜಾತಂ **ಇಹಲೋಕಿಕಂ**। ಸನ್ದಿಟ್ಠೇ ಪಚ್ಚಕ್ಖೇ ಅತ್ತಭಾವೇ ಜಾತಂ **ಸನ್ದಿಟ್ಠಿಕಂ**। ದ್ವಯಂ ಸಮ್ಪರಾಯಿಕೇ। ತಂ ವಚನತ್ಥತೋ ಸುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಂ।

ದ್ವಯಂ ತಕ್ಕಾಲೇ। ತಸ್ಮಿಂಯೇವ ಕಾಲೇ ಜಾತಂ, ನಾಸನ್ನಕಾಲಾದೀಸೂತಿ **ತಕ್ಕಾಲಂ**। ತದಾ ತಸ್ಮಿಂಯೇವ ಕಾಲೇ ಜಾತಂ **ತದಾತ್ವಂ,** ತ್ವಂ, **ತದಾತ್ತ**ನ್ತಿಪಿ ಪಾಠೋ। ದ್ವಯಂ ಆಯತಿಕಾಲೇ। **ಉತ್ತರಕಾಲೋ** ಪಚ್ಛಿಮೋ ಕಾಲೋ। ಆಗಮಿಸ್ಸತೀತಿ **ಆಯತಿ, ಆಪುಬ್ಬೋ ಇ** ಗತಿಮ್ಹಿ। ಏತ್ಥ ಚ ಯಂ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಅತ್ತಭಾವೇ ದೂರಮಾಸನ್ನಂ ವಾ, ತಂ ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಿಕಂ। ಯಂ ಪನ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಅತ್ತಭಾವೇ ವಾ ಸಮ್ಪರಾಯೇ ವಾ ದೂರತರಂ, ತಂ **ಆಯತಿ**।

೮೭-೮೮. **ಪಮೋದ**ನ್ತಂ ಪಾಮೋಜ್ಜೇ। ಹಸತಿ ಯೇನಾತಿ **ಹಾಸೋ**। ಅತ್ತಾ ಮನೋ ಯಸ್ಸ ಅತ್ತಮನೋ। ದುಟ್ಠಸ್ಸ ಹಿ ಮನೋ ಅತ್ತಾ ನಾಮ ನ ಹೋತಿ, ತಸ್ಸ ಭಾವೋ **ಅತ್ತಮನತಾ,** ಪಾಮೋಜ್ಜಂ। ಪೀಣೇತಿ ತಪ್ಪೇತೀತಿ **ಪೀತಿ**। ವಿನ್ದತಿ ಸುಖಂ ಏತಾಯಾತಿ **ವಿತ್ತಿ**। ತುಸ್ಸನ್ತಿ ಏತಾಯಾತಿ **ತುಟ್ಠಿ,** ತಂಸಹಚರಣತೋ **ವಿತ್ತಿ,** ತಂಸಹಚರಣತೋ **ಪೀತಿ** ಚ ನಾರಿಯಂ, **ಅತ್ತಮನತಾ** ಪನ ನಿದ್ದೇಸತೋ ರೂಪಭೇದೋ। ಆ ಭುಸೋ ನನ್ದಯತೀತಿ **ಆನನ್ದೋ**। **ಮುದ** ಹಾಸೇ, **ಪಮುದೋ, ಆಮೋದೋಪಿ**। ಸನ್ತುಸ್ಸನಂ **ಸನ್ತೋಸೋ** । ನನ್ದನಂ **ನನ್ದಿ**। **ಸಮ್ಮದೋ ಸಮ್ಮದಾಪಿ** [ಸಮ್ಮುದೋ, ಸಮ್ಮುದೋಪಿ (?)], **ಉ**ಕಾರಸ್ಸ **ಅ**। ಪಮೋದಿತಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ, ಚಿತ್ತಸ್ಸ ವಾ ಭಾವೋ **ಪಾಮೋಜ್ಜಂ**।

ತಿಕಂ ಸುಖೇ। ಸುಟ್ಠು ಖಣತೀತಿ **ಸುಖಂ,** ಕ್ವಿ। ಸಾದೀಯತಿ ಅಸ್ಸಾದೀಯತೀತಿ **ಸಾತಂ**। ಫಸ್ಸತಿ ಸಿನೇಹತೀತಿ **ಫಾಸು,** ಫುಸತಿ ವಾ ಬಾಧತಿ ದುಕ್ಖನ್ತಿ **ಫಾಸು**। ಸತ್ತಕಂ ಕಲ್ಯಾಣೇ। **ಭದಿ** ಕಲ್ಯಾಣೇ, ಭದ್ದತೀತಿ **ಭದ್ದಂ**। ಪಸತ್ಥತರತ್ತಾ **ಸೇಯ್ಯೋ**। ಸೋಭತೀತಿ **ಸೋಭಂ**। **ಖೀ** ಖಯೇ, ಖೇಪೇತೀತಿ ಅಸುಖಂ **ಖೇಮಂ,** ಮೋ। ಕಲ್ಯಂ ನಿರೋಗಂ ಅಣತಿ ಗಚ್ಛತಿ, ಕಲ್ಯಂ ವಾ ಹಿತಂ ಅಣಯತಿ ಪಾಪಯತೀತಿ **ಕಲ್ಯಾಣಂ,** ಕಮ್ಮನಿ ಣೋ [ಕಮ್ಮನಿ ಉಪಪದೇ ಣಪಚ್ಚಯೋತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ]। **ಮಙ್ಗ** ಗತ್ಯತ್ಥೋ, ಮಙ್ಗತಿ ಧಞ್ಞಂ **ಮಙ್ಗಲಂ,** ಅಲೋ। ಸಮೇತಿ ದುಕ್ಖನ್ತಿ **ಸಿವಂ,** ವೋ।

೮೯. ಛಕ್ಕಂ ದುಕ್ಖೇ। ದುಕ್ಕರಂ ಖಮನಮೇತ್ಥ **ದುಕ್ಖಂ**। **ಕಸ** ಗಮನೇ, ಕಸತಿ ಅಪುಞ್ಞನ್ತಿ **ಕಸಿರಂ,** ಇರೋ, ಕುಚ್ಛಿತೇನಾಕಾರೇನ ಸೇತೀತಿ ವಾ **ಕಸಿರಂ**। **ಕಿರ** ವಿಕ್ಖಿಪನೇ, ಕಿರತಿ ಸುಖನ್ತಿ **ಕಿಚ್ಛಂ,** ಕತಾ ವಾ ಪುಞ್ಞಕರಣಿಚ್ಛಾ ಯೇನಾತಿ **ಕಿಚ್ಛಂ,** "ದುಕ್ಖೂಪನಿಸಾ ಸದ್ಧಾ"ತಿ ಹಿ ವುತ್ತಂ। ನತ್ಥಿ ಅಧಿಗಮನತ್ಥಂ ಈಹಾ ಏತ್ಥಾತಿ **ನೀಘೋ, ಹ**ಸ್ಸ **ಘೋ,** ಅಥ ವಾ ನಿಹನ್ತ್ಯಪುಞ್ಞಂ ಹಿಂಸತಿ ಗಚ್ಛತೀತಿ ವಾ **ನೀಘೋ,** ಪುಞ್ಞಂ ವಾ ನ ಹನ್ತಿ ನ ಗಚ್ಛತೀತಿ **ನೀಘೋ**। ವಿರೂಪಮಸತಿ ಯೇನಾತಿ **ಬ್ಯಸನಂ,** ವಿಸಿಟ್ಠಂ ವಾ ಅಸತಿ ಖೇಪೇತೀತಿ **ಬ್ಯಸನಂ**। ನ ಹನ್ತಿ ಧಞ್ಞನ್ತಿ **ಅಘಂ**। ಏತೇ ಪಾಪಾದಯೋ ಗುಣೇ ಯಥಾವುತ್ತಲಿಙ್ಗಾ। **ಪಾಪಪುಞ್ಞಾನಿ ಸುಖಾದಿ** ಚ **ಆಕಿಚ್ಛಂ ಕಿಚ್ಛ**ನ್ತಂ ಗುಣಯೋಗತೋ **ದಬ್ಬೇ** ವಿಸೇಸ್ಸೇ ವತ್ತಮಾನಾನಿ ತೀಸು। ಯಥಾ –

ಪಾಪಾ ಉತುಮತೀ ಕಞ್ಞಾ, ಪಾಪೋ ರಾಜಾಪ್ಯರಕ್ಖಕೋ।

ಪಾಪಂ ಬ್ಯಾಧಕುಲಂ ಹಿಂಸಂ, ಪಾಪೋ ವಿಪ್ಪೋ ಚ ಸೇವಕೋ।
ಪುಞ್ಞಂ ತಿತ್ಥಮಿದಂ ಪುಞ್ಞಾ, ನದೀ ಪುಞ್ಞೋ'ಯ'ಮಸ್ಸಮೋ॥

ಸುಖಂ ಕಾಮಿಕುಲಂ ದಬ್ಬಂ [ಸಬ್ಬಂ (?)], ಸುಖೋ ವಾಸೋ ಸಹಾ'ಮ್ಬುಯಾ [ಸಹಾನ್ವಯೋ (ಕ॰)]।
ಸುಖಾ ಯುವತಿ'ರಿಚ್ಛನ್ತೀ, ಸುಖಾ ವೇ ಮಘವಗ್ಗಹಾ [ಸುಖಾ ಯುವತಿಕಾ ಗಹಾ (ಕ॰)]॥

ಯದಾ ತು ಸಕತ್ಥಪ್ಪಧಾನಂ ಸುಖಾದಿಕಮೇವ ವಿಸೇಸ್ಯತ್ತೇನ ವತ್ತುಮಿಚ್ಛತೇ, ನ ತು ದಬ್ಬಂ (ಪುಬ್ಬಮಿವ ವಿಸೇಸನಂ,) [( ) ಚಿನ್ತಾಮಣಿಟೀಕಾಯಂ ನ ದಿಸ್ಸತಿ] ತದಾ ರೂಪಭೇದೋತ್ತಮೇವ ಲಿಙ್ಗಂ। ಯಥಾ -

"ದಾಲಿದ್ದೇಪಿ [ವಲಿತ್ತೇಪಿ (ಕ॰)] ಧನಿತ್ತೇಪಿ, ವಸೋ ಪರಿಜನೋ ಸುಖಂ।
ಸುಖಂ ಸಜ್ಜನವಾಸೋ ಚ, ಸುಖಂ ಸನ್ತಿ ಅನುತ್ತರಾ"ತಿ॥

ನನು "ದುಕ್ಕಟೋಯಂ ಬ್ಯಾಪಾರೋ, ಸುಕತಂ ಕಮ್ಮಂ, ಕಲುಸೋಯಂ ಮೇ ಬ್ಯಾಪಾರೋ"ತಿ ಅಞ್ಞೇಸಮ್ಪಿ ತೀಸು ವುತ್ತಿ ಅತ್ಥೇವೇತಿ ಕಿಂ ಪಾಪಪುಞ್ಞಾನಮೇವ ಗಹಣಂ ಭವತೀತಿ? ವುಚ್ಚತೇ - "ದುಟ್ಠು ಕತೋ ದುಕ್ಕಟೋ, ಸುಟ್ಠು ಕತಂ ಸುಕತ"ಮಿಚ್ಚೇವಂ ಕ್ರಿಯಾನಿಬನ್ಧನಾಪಿ ತೀಸು ವುತ್ತಿ ಸಮ್ಭವತಿ, ನಾವಸ್ಸಂ ಗುಣನಿಬನ್ಧನಾ ಏವ। ಕಲುಸಸ್ಸಪಿ ಯದಾ ಸಿಟ್ಠಪಯೋಗೇಸು ವಿಸೇಸ್ಯವುತ್ತಿ ತಿಲಿಙ್ಗತಾ ಉಪಲಬ್ಭತೇ, ತದಾ ಪಾಪಗ್ಗಹಣ'ಮತ್ಥಪ್ಪಧಾನಂ ಬ್ಯಾಖ್ಯಾತಬ್ಬಂ।

೬೦. ಪಞ್ಚಕಂ ಸುಭಾಸುಭಕಮ್ಮಮತ್ತೇ। ಇಟ್ಠಾನಿಟ್ಠವಿಪಾಕಭಾಗೋ ಯತ್ಥ ಅತ್ಥೀತಿ **ಭಾಗ್ಯಂ**। ಸುಭಾಸುಭಫಲಂ ನೇತೀತಿ **ನಿಯತಿ,**ತಿ। ಸುಭಾಸುಭಫಲಂ ಭಾಜೇತೀತಿ **ಭಾಗೋ**। ಇಟ್ಠಾನಿಟ್ಠವಿಭಾಗಭಾಗೋಧೀಯತಿ ಏತ್ಥಾತಿ **ಭಾಗಧೇಯ್ಯಂ**। ಸುಭಾಸುಭಫಲಂ ವಿದಧಾತೀತಿ **ವಿಧಿ**। ಅಯೋ, ಸುಭಾವಹೋ, ದೇವಂ, ದಿಟ್ಠಂಇಚ್ಚಾದೀನಿಪಿ ಸುಭಾಸುಭಕಮ್ಮಮತ್ತಸ್ಸ ನಾಮಾನಿ। ಪಞ್ಚಕಂ ಜಾತಿಯಂ। ಉಪ್ಪಜ್ಜನಂ **ಉಪ್ಪತ್ತಿ,** ನಿಪ್ಪಜ್ಜನಂ **ನಿಬ್ಬತ್ತಿ, ಪದ** ಗತಿಯಂ, **ನಿ**ಪುಬ್ಬೋ,ತಿ, **ಪ**ಸ್ಸ **ಬೋ**। ಜನನಂ **ಜಾತಿ**। ಜನೀಯತೇ **ಜನನಂ**। ಉದ್ಧಂ ಭವನಂ **ಉಬ್ಭವೋ**।

೬೧. ಪಜ್ಜಂ ಹೇತುಮ್ಹಿ। ಅತ್ತನೋ ಫಲಂ ನಿಮಿನಾತೀತಿ **ನಿಮಿತ್ತಂ, ಮಾ** ಪರಿಮಾಣೇ, **ನಿ**ಪುಬ್ಬೋ। ಕರೋತಿ ಫಲನ್ತಿ **ಕಾರಣಂ**। ತಿಟ್ಠತಿ ಫಲಮೇತ್ಥಾತಿ **ಠಾನಂ**। ಪಜ್ಜತಿ ನಿಪಜ್ಜತಿ ಫಲಮೇತೇನಾತಿ **ಪದಂ,** ವಿಸೇಸೇನ ಜಾಯತೇತಿ **ಬೀಜಂ,** ರಸ್ಸಸ್ಸ ದೀಘತಾ। ನಿಸ್ಸೇಸೇನ ಅತ್ತನೋ ಫಲಂ ಬನ್ಧತಿ ಪವತ್ತೇತೀತಿ **ನಿಬನ್ಧನಂ**। ನಿದೀಯತೇ ನಿಚ್ಛೀಯತೇ ಅನೇನೇತಿ **ನಿದಾನಂ,** ಯು, ನಿದದಾತಿ ಫಲನ್ತಿ ವಾ **ನಿದಾನಂ**। ಪಭವತಿ ಫಲಮೇತಸ್ಮಾತಿ **ಪಭವೋ,** ಹಿನೋತಿ ಗಚ್ಛತಿ ಪರಿಣಮತಿ ಕಾರಿಯರೂಪತನ್ತಿ **ಹೇತು,** ತು, ಹಿನೋತಿ ವಾ ಪತಿಟ್ಠಾತಿ ಫಲಮೇತ್ಥಾತಿ **ಹೇತು, ಹಿ** ಪತಿಟ್ಠಾಯಂ। ಸಮ್ಭವತಿ ಯೇನ ಫಲನ್ತಿ **ಸಮ್ಭವೋ**। ಸಿನೋತಿ ಫಲಂ ಬನ್ಧತೀತಿ **ಸೇತು**। ಪಟಿಚ್ಚ ಫಲಮೇತಸ್ಮಾ ಏತೀತಿ **ಪಚ್ಚಯೋ**।

೬೨. ಯಂ ಕಾರಣಂ **ಸಮಾಸನ್ನಂ** ಆಸನ್ನತರಂ ಫಲೇನ, ತಂ ಪದಟ್ಠಾನನ್ತಿ ಮತಂ। ಪದಾನಂ ಹೇತೂನಂ ಠಾನಂ **ಪದಟ್ಠಾನಂ,** ಯಥಾ "ರಾಜರಾಜಾ"ತಿ। ತಿವಿಧಂ ಕಾರಣಂ ಉಪಾದಾನಕಾರಣಂ ಸಹಕಾರೀಕಾರಣಂ ಕಾರಣಕಾರಣನ್ತಿ। ಯಥಾ ಬೀಜಂ ಅಙ್ಕುರಸ್ಸ ಉಪಾದಾನಕಾರಣಸಙ್ಖಾತಂ ಪದಟ್ಠಾನಂ, ಭೂಮಿಜಲಾದಿ ಸಹಕಾರೀಕಾರಣಂ, "ಕಮ್ಮಸ್ಸ [ಕಮ್ಪಸ್ಸ (?)] ಕಾರಣಂ ಜರೋ, ತಸ್ಸ ಕಾರಣಂ ಕಫೋ"ತಿ ಕಫೋ ಕಾರಣಕಾರಣಂ ಕಮ್ಮಸ್ಸ [ಕಮ್ಪಸ್ಸ (?)]।

ತಿಕಂ ಸರೀರಾಧಿಪತಿದೇವೇ। ಜೀವನ್ತಿ ಸತ್ತಾ ಯೇನಾತಿ **ಜೀವೋ**। ಪೂರೇತಿ ನಿಸ್ಸಯಸ್ಸಾಭಿಲಾಸನ್ತಿ **ಪುರಿಸೋ,** ಇಸೋ। ಅತನ್ತಿ ಸತತಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ ಸತ್ತಾ ಯೇನಾತಿ **ಅತ್ತಾ**। ದ್ವಯಂ ಸತ್ತರಜೋತಮೋಸಾಮ್ಯಾವತ್ಥಾಯಂ। ಪಧೀಯನ್ತೇ ಪಲೀಯನ್ತೇ ಅತ್ರ ಗುಣಾ ಸತ್ತರಜೋತಮೋ ರೂಪಾತಿ **ಪಧಾನಂ,** ಯು। ಪಕರೋತಿ ಪುರಿಸೋಪಭೋಗತ್ಥಂ ಸದ್ದಾದಿಕಾರಿಯನ್ತಿ **ಪಕತಿ,**ತಿ।

ಮೋಹರಾಗದೋಸಾನಂ ಯಥಾಸಙ್ಖ್ಯಂ ಸತ್ತರಜೋತಮಾನೀತಿ ಸಞ್ಞಾ। ಸತೋ ಭಾವೋ **ಸತ್ತಂ,** ರಿತಿಪರತಾ। ರಜ್ಜನ್ತ್ಯತ್ರಾತಿ **ರಜೋ,** ಸಟ್ಠಿಪರತಾ। ತಮನ್ತ್ಯತ್ರಾತಿ **ತಮೋ,** ಪಲಯಪರತಾ।

೯೩. ಪಞ್ಚೇನ ಪಾಣಿನೋ ನಾಮಾನಿ। ಪಣನ್ತಿ ಜೀವನ್ತಿ ಸತ್ತಾ ಯೇನಾತಿ **ಪಾಣೋ,** ಸೋ ಯಸ್ಸತ್ಥಿ, ಸೋ **ಪಾಣೋ।** ಸರೀರಸಙ್ಖಾತೋ ಕಾಯೋ ಯಸ್ಸತ್ಥಿ, ಸೋ **ಸರೀರೀ।** ಕಮ್ಮೇನ ಭವತೀತಿ **ಭೂತಂ,** ನಪುಂಸಕೇ, ಪುಮೇವಾತಿ **ವಾ**ಸದ್ದತ್ಥೋ। ರೂಪಾದೀಸು ಸಜ್ಜತೀತಿ **ಸತ್ತೋ,** ನಿಚ್ಛನ್ದರಾಗಾಪಿ ರೂಳ್ಹಿಯಾ ಸತ್ತಾತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। ದೇಹೋ ಕಾಯೋ ಯಸ್ಸತ್ಥೀತಿ **ದೇಹೀ।** ಪೂರೇತೀತಿ ಪೂತಿ, ಪೂತಿಸಙ್ಖಾತಂ ಆಹಾರಂ ಗಿಲತಿ ಅದತೀತಿ **ಪುಗ್ಗಲೋ, ತಿಸ್ಸ** ಲೋಪೋ, ಸತ್ತಾನಂ ಆಯುಂ ಪೂರೇನ್ತೋ ಗಚ್ಛತೀತಿ ಪುಗ್ಗೋ, ತಂ ಲಾತಿ ಭಕ್ಖತೀತಿ **ಪುಗ್ಗಲೋ।** ಜೀವನ್ತಿ ಯೇನಾತಿ ಜೀವಂ, ತಮಸ್ಸತ್ಥೀತಿ **ಜೀವೋ।** ಯಥಾವುತ್ತತ್ಥೋ ಪಾಣೋ ಯಸ್ಸತ್ಥೀತಿ **ಪಾಣೀ।** ಪಕಾರೇನ ಜಾತತ್ತಾ **ಪಜಾ।** ಜಾಯತೀತಿ **ಜನ್ತು,** ತು। ಕುಸಲಾಕುಸಲಂ ಜನೇತೀತಿ **ಜನೋ।** ಲುಜ್ಜತೀತಿ **ಲೋಕೋ, ಲುಜ** ವಿನಾಸೇ, **ಜಸ್ಸ ಕೋ।** ಯಥಾ ಪುರಿಮಕಾ ಸತ್ತಾ ಜಾತಿಜರಾಮರಣಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ, ತಥಾ ಅಯಮ್ಪಿ ಗಚ್ಛತೀತಿ **ತಥಾಗತೋ।**

೯೪. ರೂಪಾದಯೋ ಛ ಚಕ್ಖಾದಿಗಯ್ಹಾ ಧಮ್ಮಾ "ಗೋಚರಾ"ತಿ "ಆಲಮ್ಬಾ"ತಿ "ವಿಸಯಾ"ತಿ "ಆರಮ್ಮಣಾನೀ"ತಿ "ಆಲಮ್ಬಣಾನೀ"ತಿ ಚ ವುಚ್ಚನ್ತೇ। ರೂಪಯತಿ ಪಕಾಸೇತಿ ಅತ್ತನೋ ಸಭಾವನ್ತಿ **ರೂಪಂ।** ಸಪ್ಪತಿ ಉಚ್ಚಾರೀಯತೀತಿ **ಸದ್ದೋ, ಸಪ್ಪ** ಗತಿಯಂ ವಾ, ಸಪ್ಪತೇ ಞಾಯತೇ ಯೇನೇತಿ **ಸದ್ದೋ। ಗನ್ಧ** ಅದ್ದನೇ, ಅದ್ದನಂ ಹಿಂಸನಂ, ಯಾಚನಞ್ಚ, ಹಿಂಸತೇ ಅಭಿಲಸೀಯತೇ ವಾ **ಗನ್ಧೋ,** ಗನ್ಧೇತಿ ವಾ ಅತ್ತನೋ ವತ್ಥುಂ ಸೂಚೇತಿ ಪಕಾಸೇತಿ "ಇದಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥೀ"ತಿ ಪೇಸುಞ್ಞಂ ಕರೋನ್ತೋ ವಿಯ ಹೋತೀತಿ **ಗನ್ಧೋ।** ರಸನ್ತಿ ತಂ ಸತ್ತಾ ಅಸ್ಸಾದೇನ್ತೀತಿ **ರಸೋ।** ಫುಸೀಯತೀತಿ **ಫಸ್ಸೋ।** ಗಾವೋ ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಿ ಚರನ್ತ್ಯೇತೇಸು **ಗೋಚರಾ।** ಚಿತ್ತಚೇತಸಿಕೇಹಿ ಆಲಮ್ಬೀಯನ್ತೇತಿ **ಆಲಮ್ಬಾ। ಸಿ** ಬನ್ಧನೇ ವಿಪುಬ್ಬೋ, ವಿಸಿನೋನ್ತಿ ವಿಬನ್ಧನ್ತಿ ಇನ್ದ್ರಿಯಾನೀತಿ **ವಿಸಯಾ।** ಆಗನ್ತ್ವಾ ಚಿತ್ತಚೇತಸಿಕಾ ರಮನ್ತಿ ಏತ್ಥಾತಿ **ಆರಮ್ಮಣಾನಿ,** ಯು। ಏತೇ **ಇನ್ದ್ರಿಯತ್ಥಾ**ತಿಪ್ಯುಚ್ಚನ್ತೇ, ಇನ್ದ್ರಿಯೇಹಿ ಅತ್ಥ್ಯನ್ತೇ ಅಭಿಲಸೀಯನ್ತೇತಿ ಕತ್ವಾ।

೯೫. ಪಞ್ಚದ್ಧಂ ಸುಕ್ಕೇ। **ಸುಚ** ಸೋಕೇ, ಸೋಚನ್ತಿ ಏತೇನ ತದತ್ಥಿಕಾತಿ **ಸುಕ್ಕೋ,** ಅ। **ಗು** ಸದ್ದೇ, ಗುಯತೇ ಕಿತ್ತೀಯತೇತಿ **ಗೋರೋ,** ರೋ। **ಸಿ** ಸೇವಾಯಂ, ಸೇವೀಯತೇತಿ **ಸಿತೋ,** ಸಿನೋತಿ ವಾ ಬನ್ಧತಿ ಚಿತ್ತನ್ತಿ **ಸಿತೋ।** ಅವದಾಯತಿ ಸಬ್ಬವಣ್ಣೇತಿ **ಓದಾತೋ। ದಾ** ಅವಖಣ್ಡನೇ **ಅವ**ಪುಬ್ಬೋ। ಧಾವತಿ ಸುಜ್ಝತ್ಯನೇನೇತಿ **ಧವಲೋ,** ಅಲೋ। **ಸಿತ** ವಣ್ಣೇ, ಣೋ, **ಸೇತೋ** । ಪಡಿ ಗತಿಯಂ, ಪಣ್ಡತಿ ಪಕಾಸೇತೀತಿ **ಪಣ್ಡರೋ,** ಅರೋ। ಸುಚಿ, ವಿಸದೋ, ಅಜ್ಜುನೋತಿಪಿ ಸುಕ್ಕನಾಮಾನಿ।

ಛಕ್ಕಂ ರತ್ತೇ। **ಸೋಣ** ವಣ್ಣೇ, ಣೋ, ರತ್ತುಪ್ಪಲವಣ್ಣೋ, **ರುಹ** ಜನನೇ, ಇತೋ, ಲತ್ತೇ **ಲೋಹಿತೋ।** ರಞ್ಜನ್ತ್ಯನೇನೇತಿ **ರತ್ತೋ, ರಞ್ಜ** ರಙ್ಗೇ। ತಮ್ಬೋ ಉದುಮ್ಬರಸಙ್ಖಾತೋ ಲೋಹವಿಸೇಸೋ, ತಬ್ಬಣ್ಣತಾಯ **ತಮ್ಬೋ।** ಮಞ್ಜೇಟ್ಠಾ ನಾಮ ರತ್ತವಲ್ಲಿ, ಯಾಯ ಹತ್ಥಿದನ್ತಾದಿವಿಕತಿಯೋ ರತ್ತಾ ಭವನ್ತಿ, ತಬ್ಬಣ್ಣತಾಯ **ಮಞ್ಜೇಟ್ಠೋ। ರೋಹಿತೋ** ಲೋಹಿತಸಮೋ, ಅಲತ್ತಮೇವ ವಿಸೇಸೋ।

೯೬. **ಸಾಮಲ**ನ್ತಂ ಕಣ್ಹೇ। **ನೀಲ** ವಣ್ಣೇ, ಅ। ಕಸ್ಸತೇತಿ **ಕಣ್ಹೋ, ಕಸ** ವಿಲೇಖನೇ, ಣ್ಹೋ। ನ ಸಿತೋ **ಅಸಿತೋ।** ವಣ್ಣೇಸು ಏಕಕೋಟ್ಠಾಸಭಾವೇನ ಕಲ್ಯತೇತಿ ಕಾಲೋ, ಸೋ ಏವ **ಕಾಳೋ। ಮಚ, ಮಚಿ** ಕಕ್ಕನೇ, ಕಕ್ಕನಂ ಪಿಸನಂ, ಸೇತಾದಿಕಂ ಮಚತೀತಿ **ಮೇಚಕೋ,** ಣ್ವು, ಅಸ್ಸೇತ್ತಂ। **ಸಾ** ತನುಕರಣೇ, ಸಾಯತಿ ತನುಕರೀಯತಿ ಪಟಿಪಕ್ಖವಣ್ಣೇಹೀತಿ **ಸಾಮೋ। ಸಾಮಲೋ** ಸಾಮಸದಿಸೋ, **ಮಲ**ಪಚ್ಚಯೋವ ವಿಸೇಸೋ।

ಪಣ್ಡುಸದ್ದೋ ಸಿತಪೀತೇ ಉತ್ತೋ, ಸಿತಪೀತಸಮ್ಮಿಸ್ಸಿತವಣ್ಣೇ **ಪಣ್ಡು**ಸದ್ದೋ ವುತ್ತೋತ್ಯತ್ಥೋ। ವುತ್ತಞ್ಚ "ಸಿತಪೀತಸಮಾಯುತ್ತೋ, ಪಣ್ಡುವಣ್ಣೋ ಪಕಿತ್ತಿತೋ"ತಿ [ಚಿನ್ತಾಮಣಿಟೀಕಾ ೫.೧೩]। ಪಣ್ಡತಿ ಏಕಗಣನಂ ಗಚ್ಛತೀತಿ **ಪಣ್ಡು, ಪಡಿ** ಗತಿಯಂ, ಉ। ಹರಿಣೋ, ಪಣ್ಡುರೋತಿಪಿ ಪಣ್ಡುವಣ್ಣನಾಮಾನಿ। **ಈಸಂಪಣ್ಡು** ಅಬ್ಯತ್ತಪಣ್ಡುವಣ್ಣೋ **ಧೂಸರೋ** ನಾಮ, ಯಥಾ ಧೂಲಿವಣ್ಣೋ। **ಧೂಸ** ಕನ್ತಿಕರಣೇ, ಚುರಾದಿ, ಅರೋ।

೯೭. **ಕಿಞ್ಚಿರತ್ತೋ** ಅಬ್ಯತ್ತರತ್ತವಣ್ಣೋ **ಅರುಣೋ** ನಾಮ, ಯಥಾ ಮಚ್ಚಸ್ಸ ಚಕ್ಖು [ಯಥಾ ಮದಮತ್ತಸ್ಸ ಚಕ್ಖುರಾಗೋ (ಚಿನ್ತಾಮಣಿಟೀಕಾ ೫.೧೫)], ಸೂರಿಯಾದೋ ತರುಣೋ ವುತ್ತೋ।

ಸೇತಲೋಹಿತೋ ಸೇತರತ್ತಮಿಸ್ಸೋ ವಣ್ಣೋ ಪಾಟಲೋ ನಾಮ, ಯಥಾ ಪಾಟಲಕುಸುಮಂ। ಪಾಟಯತೇತಿ **ಪಾಟಲೋ,** ಅಲೋ, **ಪಟ** ವಿಭಾಜನೇ।

ದ್ವಿಕಂ ಪೀತೇ। **ಪಾ** ಪಾನೇ, ಕಮ್ಮನಿ ತೋ, **ಈ**ತ್ತಞ್ಚ। ಹಲಿದ್ದಿಯಾ ಇವ ಆಭಾ ಯಸ್ಸ **ಹಲಿದ್ದಾಭೋ**।

ತಿಕಂ ತಿಣಪತ್ತಾದಿಗತೇ ವಣ್ಣೇ। **ಲಸ** ಕನ್ತಿಯಂ, ಅತಿಸಯೇನ ಲಸ್ಯತೇತಿ **ಪಲಾಸೋ**। "ಪಾಲಾಸೋ"ತಿ ಪಾಠೇ ತು ರಸ್ಸಸ್ಸ ದೀಘತಾ। **ಹರ** ಹರಣೇ, ಮನಂ ಹರತೀತಿ **ಹರಿತೋ,** ಇತೋ। ಇ, **ಹರಿ**।

೯೮. ನೀಲಪೀತಸಮ್ಮಿಸ್ಸವಣ್ಣೇ ಕಳಾರೋ, ಕಪಿಲೋ ಚ ವತ್ತನ್ತಿ। **ಕಲ** ಸಙ್ಖ್ಯಾನೇ। ಅರೋ, ಲಸ್ಸ **ಳೋ, ಕಳಾರೋ**। **ಕಬ** ವಣ್ಣೇ, ಇಲೋ, ಬಸ್ಸ **ಪೋ, ಕಪಿಲೋ**।

ರೋಚನಪ್ಪಭೇ ಗೋರೋಚನಸದಿಸಪ್ಪಭಾಯಂ ಪಿಙ್ಗೋ, ಪಿಸಙ್ಗೋ ಚ ವತ್ತನ್ತಿ। **ಪಭಾ**ಸದ್ದಸ್ಸ ದ್ವಿಲಿಙ್ಗತ್ತಮೇವ। **ಪಿಜಿ** ಭಾಸತ್ಥೋ, **ಪಿಙ್ಗೋ**। ಪರತ್ರ ಸಕಾರವಣ್ಣಾಗಮೋ, **ಪಿಸಙ್ಗೋ**।

ಕಳಾರಾದೀನಂ ಚತುನ್ನಂ ಪಿಙ್ಗಲವಿಸೇಸತ್ಥವಾಚಕತಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಪಿಙ್ಗಲಸಾಮಞ್ಞತ್ಥವಾಚಕತ್ತಮ್ಪಿ ದಸ್ಸೇತುಮಾಹ **"ಕಳಾರಾದಿ"**ಚ್ಚಾದಿ। ತಸ್ಸಾಯಮತ್ಥೋ - ನ ಕೇವಲಂ **ಕಳಾರಾ**ದಯೋ ಪಿಙ್ಗಲವಿಸೇಸತ್ಥೇಯೇವ ಪವತ್ತನ್ತಿ, ಅಥ ಖೋ ಪಿಙ್ಗಲಸಾಮಞ್ಞತ್ಥೇಪಿ ವತ್ತನ್ತೀತಿ। ವುತ್ತಞ್ಹಿ **ಅಮರಕೋಸೇ** "ಕಳಾರೋ ಕಪಿಲೋ ಪಿಙ್ಗೋ, ಪಿಸಙ್ಗೋ ಕದ್ದು ಪಿಙ್ಗಲೋ"ತಿ [ಅಮರ ೫.೧೬]। ಕೇಚಿ ಪನ **ಕಳಾರಾ**ದಯೋ **ಪಿಸಙ್ಗ**ಪರಿಯನ್ತಾ ಚತ್ತಾರೋ ಸದ್ದಾ ಪಿಙ್ಗಲಗುಣೇ ವತ್ತಮಾನಾ ಪುಮೇ ವತ್ತನ್ತಿ, ಗುಣಿನಿ ಪನ ವಾಚ್ಚಲಿಙ್ಗಾತಿ ಏವಂ ಪಚ್ಛಿಮೇನ ಸಮ್ಬನ್ಧಂ ಕತ್ವಾ ವದನ್ತಿ, ತಂ **ಅಮರಕೋಸೇನ** ವಿರುಜ್ಝನತೋ ಇಧ ಚ "ಸುಕ್ಕಾದಯೋ"ತಿ ಸಬ್ಬೇಸಂಯೇವ ಗಹಣತೋ ನ ಗಹೇತಬ್ಬಂ।

೯೯. ತಿಕಂ ಸಬಲೇ ಕೋಕಿಲಕಣ್ಠಸದಿಸೇ। ಕಲ್ಯತೇತಿ **ಕಲೋ, ಮಸಿ** ಪರಿಮಾಣೇ, ಕಮ್ಮನಿ ಣೋ, ಕಲೋ ಏವ ಮಾಸೋ **ಕಮ್ಮಾಸೋ,** ಲಸ್ಸ **ಮೋ,** ಕಲನಂ ವಾ ಕಲೋ, ತಂ ಮಸತೀತಿ **ಕಮ್ಮಾಸೋ,** ಯಥಾ "ಕುಮ್ಭಕಾರೋ"ತಿ। **ಸಬ** ಗತಿಯಂ, ಸಬತೀತಿ **ಸಬಲೋ,** ಅಲೋ। ಚಿಯ್ಯತೇತಿ **ಚಿತ್ತೋ,** ತ। **ತ್ರಣಪಚ್ಚಯೇ ಚಿತ್ರೋ**। ಕಮ್ಮೀರೋ, ಕಬ್ಬುರೋತಿಪಿ ಸಬಲಸ್ಸ ನಾಮಾನಿ।

ಕಣ್ಹಪೀತಮಿಸ್ಸೇ ಸಾವೋ ವುತ್ತೋ। **ಸೇ** ಗತಿಮ್ಹಿ, ಸಯತೀತಿ **ಸಾವೋ,** ಅವೋ। ಕಪಿಸೋತಿಪಿ **ಸಾವ**ಸ್ಸ ನಾಮಂ। ಕಣ್ಹಲೋಹಿತಮಿಸ್ಸೇ ಧೂಮಾಭೇ ಪನ ಧೂಮ, ಧೂಮಲಾ ವತ್ತನ್ತಿ। ಧೂಮೋ ವಿಯಾತಿ **ಧೂಮೋ**। ಧೂಮಂ ಲಾತೀತಿ **ಧೂಮಲೋ**। **ಏತೇ ಸುಕ್ಕಾ**ದಯೋ **ಸಾವ**ನ್ತಾ ಯದಾ ಅಭೇದೋಪಚಾರಾ **ಗುಣಿನಿ** ಗುಣಿಮ್ಹಿ ವತ್ತನ್ತಿ, ತದಾ ವಾಚ್ಚಲಿಙ್ಗಾ, ಯಥಾ ಸುಕ್ಕೋ ಹಂಸೋ, ಸುಕ್ಕಾ ಹಂಸೀ , ಸುಕ್ಕಂ ಹಂಸಕುಲಂಇಚ್ಚಾದಿ ಯೋಜ್ಜಂ। ಯದಾ **ಗುಣೇ** ಗುಣಮತ್ತೇ ವತ್ತನ್ತಿ, ತದಾ ಪುಮೇ, ಯಥಾ ಹಂಸಸ್ಸ ಸುಕ್ಕೋ, ಮಯೂರಸ್ಸ ಚಿತ್ತೋ ಇಚ್ಚಾದಿ ಯೋಜ್ಜಂ।

೧೦೦. **ಲಾಸನನ್ತಂ** ನಚ್ಚೇ। **ನತ** ಗತ್ತವಿನಾಮೇ, **ಪಬ್ಬಜ್ಜಾದಿತ್ತಾ ನಚ್ಚಾ**ದೇಸೋ। ನತನಂ **ನಚ್ಚಂ,** ನಟನಂ ವಾ **ನಚ್ಚಂ,** ಸಬ್ಬತ್ರ ಭಾವಸಾಧನಂ। ನತೀಯತೇ **ನತ್ತನಂ**। ಲಸ್ಯತೇ **ಲಾಸನಂ, ಲಸ** ಕನ್ತಿಯಂ, ಲಸಿತಬ್ಬನ್ತಿ ವಾ **ಲಾಸನಂ**।

ನಚ್ಚಂ, ವಾದಿತಂ, ಗೀತಂ ಇತಿ ಇದಂ ಭೋರಿಯತ್ತಿಕಂ ನಾಟ್ಯಂ ನಾಮೇತ್ಯುಚ್ಚತೇ [ಅಮರ ೭.೧೦]। **ತುರ** ತುರಣಹಿಂಸಾಸು। ತುರೀಯನ್ತೇನೇನೇತಿ **ತೂರಿಯಂ,** ಮುರಜಾದಿ। ತಬ್ಭವೋ ಸದ್ದೋ ತೋರಿಯೋ, ಣೋ। ತೇನ ಲಕ್ಖಿತಂ ತಿಕಂ **ತೋರಿಯತ್ತಿಕಂ**।

ನಟಸ್ಸೇದಂ **ನಾಟ್ಯಂ**। ತತಿಯಸ್ಸ ತೋರಿಯಸಾಮಙ್ಗಸ್ಸ ತು ಪಾಸಙ್ಗಾ ನಾಟಕಾ।

೧೦೧. ನಚ್ಚಟ್ಠಾನಂ ರಾಜಙ್ಗಣಾದಿ **ರಙ್ಗೋ** ನಾಮ ಸಿಯಾ "ರಮನ್ತಾ ಗಚ್ಛನ್ತಿ ಏತ್ಥ, ರಜ್ಜನ್ತಿ ಏತ್ಥಾ"ತಿ ವಾ ಕತ್ವಾ। **ಸೂಝುಸೂಚನಂ** ಹತ್ಥಾದೀಹಿ ಸೂಚಿತಬ್ಬಸ್ಸ ಪಕಾಸೇತಬ್ಬಸ್ಸ ಸತ್ಥಪ್ಪಹಾರಾದಿನೋ ಸೂಚನಂ ಪಕಾಸನಂ **ಅಭಿನಯೋ** ನಾಮ "ನಯನಂ ನಯೋ, ಪಸ್ಸನ್ತಾನಂ ಅಭಿಮುಖಂ ನಯೋ"ತಿ ಕತ್ವಾ। ಬ್ಯಞ್ಜಕೋತಿಪಿ ತಸ್ಸೇವ ನಾಮಂ।

ಭರತಸತ್ಥವುತ್ತಅಟ್ಠುತ್ತರಸತಕರಣನಿಪ್ಫನ್ನಥಿರಹತ್ಥಪರಿಯತ್ಥಕಾದಿನಾಮಕೋ ದ್ವತ್ತಿಂ ಸಪ್ಪಕಾರೋ [ವಿತ್ಥಾರೋ ಭರತಮುನಿಕತೇ ನಾಟ್ಯಸತ್ಥೇ ಚತುತ್ಥ ಅಜ್ಝಾಯೇ ಪಸ್ಸಿತಬ್ಬೋ] ನಚ್ಚವಿಸೇಸೋ **ಅಙ್ಗವಿಕ್ಖೇಪೋ, ಅಙ್ಗಹಾರೋ** ನಾಮ "ಅಙ್ಗಸ್ಸ ಹಾರೋ, ವಿಕ್ಖೇಪೋ"ತಿ ಕತ್ವಾ । ತಿಕಂ ನಟೇ। ಸಬ್ಬತ್ರ ಕತ್ತುಸಾಧನಂ, "ನಚ್ಚತೀತಿ **ನಟ್ಟಕೋ**"ತ್ಯಾದಿನಾ।

೧೦೨. ಸಿಙ್ಗಾರಾದಯೋ ನವ ರಸಾ **ನಾಟ್ಯರಸಾ** ಅಸ್ಸಾದನೀಯತ್ತಾ। ಯಥಾ ಹಿ ನಾನಾಬ್ಯಞ್ಜನಸಙ್ಖತಮನ್ನಂ ಭುಞ್ಜನ್ತಾ ರಸೇ ಅಸ್ಸಾದಯನ್ತಿ ಸುಮನಾ ಪುರಿಸಾ ಹಾಸಂವ ಅಧಿಗಚ್ಛನ್ತಿ, ತಥಾ ನಾನಾಭಿನಯಬ್ಯಞ್ಜಿತೇ ಅಙ್ಗಸತ್ತೋಪೇತೇ ಠಾಯೀಭಾವೇ ಅಸ್ಸಾದಯನ್ತಿ ಸುಮನಾತಿ [ಸುಬೋಧಾಲಙ್ಕಾರಸ್ಸ ಮಹಾಸಾಮಿಟೀಕಾಯ ೩೫೨ ಗಾಥಾವಣ್ಣನಾಯಮ್ಪಿ]।

೧೦೩. ತೇಸು ಸಿಙ್ಗಾರಸ್ಸೇವ ಸರೂಪಂ, ಪಭೇದಞ್ಚ ದಸ್ಸೇತುಮಾಹ **"ಪೋಸಸ್ಸೇ"**ಚ್ಚಾದಿ। ನಾರಿಯಂ ಸಙ್ಗಮಂ **ಪಟಿಚ್ಚ** ಕಾರಣಂ ಕತ್ವಾ **ಪೋಸಸ್ಸ** ಪುರಿಸಸ್ಸ ಯಾ **ಪಿಹಾ** ಇಚ್ಛಾ ಮನೋವಿಕಾರವಿಸೇಸೋ **ಪೋಸೇ** ಚ ಪುರಿಸೇ ಸಙ್ಗಮಂ **ಪಟಿಚ್ಚ** ಕಾರಣಂ ಕತ್ವಾ ಇತ್ಥಿಯಾ ಯಾ **ಪಿಹಾ** ಇಚ್ಛಾ ಮನೋವಿಕಾರವಿಸೇಸೋ, ಏಸೋ ರತಿಕೀಳಾದೀನಂ ಕಾರಣಭೂತೋ, ರತಿಕೀಳಾದಿಕಾರಣಸಹಿತೋ ವಾ ರಸೋ **ಸಿಙ್ಗಾರೋ** ನಾಮ। ಏತ್ಥ ಚ ಇತ್ಥಿಪುರಿಸಾನಂ ದಸ್ಸನಸವನಫುಸನವಸೇನ ವಾ ವಿಪ್ಪಯೋಗವಸೇನ ವಾ ಯಾ ಪಿಹಾ ಸಞ್ಜಾತಾ, ಸೋ ರಸೋ ನಾಮ। ಯಂ ಪನ ತಂ ಕಾರಣಂ ಕತ್ವಾ ಪವತ್ತಂ ಗೀತಂ, ತಮೇವ ಲೋಕಾನಂ ಅಸ್ಸಾದಜನಕತ್ತಾ ರಸೋ ನಾಮ। ಫಲೂಪಚಾರವಸೇನ ಪನ ಪಿಹಾ ರಸೋತಿ ವುತ್ತಾ, ಸಬ್ಬತ್ರೇವಂ।

೧೦೪. ಉತ್ತಮಾನಂ ಇತ್ಥಿಪುರಿಸಾನಂ ಪಕತಿ ಸಂಯೋಗವಿಯೋಗಸಭಾವೋ ಸಾ ಏತ್ಥ ಸಿಙ್ಗಾರೇ ಪಾಯೋ ಬಹುಲನ್ತಿ **ಉತ್ತಮಪಕತಿಪ್ಪಾಯೋ,** ಯೇಭುಯ್ಯೇನ ಉತ್ತಮಾನಂ ಸಂಯೋಗವಿಯೋಗಪ್ಪವತ್ತಂ ಗೀತಮೇವ ಸಿಙ್ಗಾರೋ ನಾಮಾತ್ಯತ್ಥೋ। ಇತ್ಥಿಪುರಿಸಾನಂ ಪಿಹಾ ಹೇತು ಏತಸ್ಸಾತಿ **ಇತ್ಥಿಪುರಿಸಹೇತುಕೋ**। ಸೋ ಸಿಙ್ಗಾರೋ ಸಮ್ಭೋಗೋ, ವಿಯೋಗೋತಿ ಇಮಿನಾ ಪಭೇದೇನ ದುವಿಧೋ ಮತೋ। ತತ್ರ ಚ -

> ವಾಪಿವನಗೇಹುಯ್ಯಾನ-ಮಾಲಾಚನ್ದನಾದಯೋ।
> ಸಮ್ಭೋಗಸ್ಸ ವಿಭಾವಾ ತೇ, ಯೇ ಚಞ್ಞೇ ಲಲಿತಙ್ಕರಾ॥

ವಿಯೋಗಸ್ಸ ತು ಪಿಯಾದಸ್ಸನಂ ವಿಭಾವೋ, ರಸಜನಕೋ ಚ ವಿಭಾವೋ। ವುತ್ತಞ್ಚ -

> "ಜಯನ್ತೇ ಚ ರಸಾ ಯೇನ,
> ಸ ವಿಭಾವೋ ಪಕಿತ್ತಿತೋ।
> ತೇಸಮೇವಾ'ನುಭಾವೋ'ಯಂ,
> ಖ್ಯಾತೋ ಕವೀಹಿ ಬ್ಯಞ್ಜಕೋ"ತಿ॥

ಸಹ ಭುಞ್ಜನಮನುಭವನಂ **ಸಮ್ಭೋಗೋ**। ವಿಯುಜ್ಜನಂ ನಾನಾಭವನಂ **ವಿಯೋಗೋ**। **ಸಿಙ್ಗಂ** ನಾಮಧಾತು, ವಿಜ್ಝನಟ್ಠೇನ ಸಿಙ್ಗಂ, ನಾಗರಿಕಭಾವಸಙ್ಖಾತಸ್ಸ ಕಿಲೇಸಸಿಙ್ಗಸ್ಸೇತಂ ನಾಮಂ, ತಂ ಕರೋತಿ, ಸಿಙ್ಗಂ ವಾ ಪಭುತ್ತಂ, ತಂ ಕರೋತಿ ರಾಗೀಸೂತಿ **ಸಿಙ್ಗಾರೋ,** ಆರೋ, ಕಿಲೇಸಸಿಙ್ಗಕರಣಂ ವಿಲಾಸೋತಿ ವುತ್ತಂ। ಸುಚಿ, ಉಜ್ಜಲೋತಿಪಿ ಸಿಙ್ಗಾರಸ್ಸ ನಾಮಾನಿ।

ಸೋಕೋಪಚಯಸಭಾವೋ **ಕರುಣೋ**।

ಇಟ್ಠನಾಸಙ್ಗನಾಸಾಯ [ಇಟ್ಠನಾಸಧನಾಪಾಯ (ಚಿನ್ತಾಮಣಿಟೀಕಾ)],
ವಧಬನ್ಧನತಾಳನಾ।
ಸಾಪಕ್ಲೇಸೋಪತಾಪೇಹಿ,
ಜಾಯತೇ ಕರುಣೋ ರಸೋ॥

ಉಸ್ಸಾಹವದ್ಧನೋ **ವೀರೋ**। ವಿಭಾವಾ ತಸ್ಸ ವಿನಯುಪತಾಪಬಲವಿಕ್ಕಮಾ। ಸ ಚಾಯಂ ದಾನವೀರೋ ಧಮ್ಮವೀರೋ ಯುದ್ಧವೀರೋತಿ ತಿವಿಧೋ।

ವಿಮ್ಹಯೋಪಚಯಸಭಾವೋ **ಅಬ್ಭುತೋ**।

ಪಾಸಾದುಯ್ಯಾನಸೇಲಾದಿ-ಗಮನಾ ದಿಬ್ಬದಸ್ಸನಾ।
ಸಭಾವಿಮಾನಮಾಯೇನ್ದ-ಜಾಲಸಿಪ್ಪಾದಿದಸ್ಸನಾ [ಜಾಲವಿಜ್ಜಾದಿದಸ್ಸನಾ (ಕ॰)]।
ಹದಯೇಚ್ಛಿತಲಾಭೇಹಿ, ವಿಭಾವೇಹಿಸ್ಸ ಸಮ್ಭವೋ॥

ಹಾಸೋಪಚಯಸಭಾವೋ **ಹಾಸೋ**।

ಸಾಬಹಿತ್ಥಾ ಸವಿಕತಾ, ನೇಪಥ್ಯಾ ಬ್ಯಙ್ಗದಸ್ಸನಾ।
ಅಸಮ್ಬನ್ಧಕಥಾಲಾಪಾ, ಹಾಸೋ ಸೋ ಕುಹಕಾದಿಭಿ॥

ಭಯೋಪಚಯಸಭಾವೋ **ಭಯಾನಕೋ**।

ಉಚ್ಚಭೇರವಸಂರಾವ-ಯಕ್ಖಪೇತಾದಿದಸ್ಸನಾ।
ಸುಞ್ಞಾಗಾರಮಹಾರಞ್ಞ-ವಧಬನ್ಧನದಸ್ಸನಾ॥

ತಾಸಾಯಾಸಙ್ಕತೋಬ್ಬೇಗೋ, ಸಿವೋಲೂಕರುಣಾದಿಭಿ।
ವಿಭಾವೇಹಿ ಚ ಇತ್ಥೀನಂ, ನೀಚಾನಞ್ಚ ಭಯಾನಕೋ॥

ಸಮಣೋಪಚಯಸಭಾವೋ **ಸನ್ತೋ**।

ದಸ್ಸನಾ ಸನ್ತವೇಸಾನಂ, ಸನ್ತಚಿತ್ತಾನ ತಾದಿನಂ।
ಸನ್ತಕಾರಣಧಮ್ಮಾನಂ, ಸನ್ತೋ ನಾಮ ರಸೋ ಭವೇ॥

ಜಿಗುಚ್ಛೋಪಚಯಸಭಾವೋ **ಬೀಭಚ್ಛೋ**।

ಪೂತಿಮಂಸಾದಿಕಾನಂ ತು, ದಸ್ಸನಸುತಿಕಿತ್ತನಾ।
ವಿಗತೇಹಿ ವಿಭಾವೇಹಿ, ಬೀಭಚ್ಛೋ ಜಾಯತೇ ರಸೋ॥

ಕೋಧೋಪಚಯಸಭಾವೋ **ರುದ್ದಂ**।

ತಞ್ಚ ಸಙ್ಗಾಮಹೇತುಕಂ, ಉಗ್ಗಕಮ್ಮುಉಪಘಾತ-।
ಮುಸಾವಾದಾದಿಫರುಸಾ, ವಚನಾದೀಹಿ ಭವತಿ॥

ಏತೇಸು ಚ ಬೀಭಚ್ಛರುದ್ದಾನಿ ನಪುಂಸಕೇ, ಅಞ್ಞೇ ತು ಪುಮೇ ರೂಪಭೇದಾ। ಏತೇ ಚ ನವ ನಾಟ್ಯರಸಾ **ರತನಕೋಸ**ನಯೇನ ವುತ್ತಾ। ವುತ್ತಞ್ಹಿ ತತ್ಥ -

"ಸಿಙ್ಗಾರವೀರ ಬೀಭಚ್ಛ-ರುದ್ದ ಹಾಸ ಭಯಾನಕಾ।
ಕರುಣಾ'ಬ್ಭುತ ಸನ್ತಾಚ, ನವ ನಾಟ್ಯರಸಾ ಇಮೇ"ತಿ॥

ಅಮರಕೋಸೇ ಪನ -

"ಸಿಙ್ಗಾರವೀರ ಕರುಣಾ-ಬ್ಭುತ ಹಾಸ ಭಯಾನಕಾ।
ಬೀಭಚ್ಛ ರುದ್ದಾತಿ ರಸಾ"ತಿ [ಅಮರ ೭.೧೭]॥

ಅಟ್ಠೇವ ರಸಾ ವುತ್ತಾ। ಅಥೇಹ ನವಮೋ ಸನ್ತೋ ರಸೋ ಕಸ್ಮಾ ನ ವುತ್ತೋತಿ? ವುಚ್ಚತೇ -

ಹಾಸೋ ರತಿ ಚ ಕಾರುಞ್ಞಂ,
ಕೋಧುಸ್ಸಾಹಭಯಂ ತಥಾ।
ಜಿಗುಚ್ಛಾ ವಿಮ್ಹಯೋ ಚೇತಿ,
ಠಾಯೀಭಾವಾ ಪಕಿತ್ತಿತಾ॥

ಠಾಯೀ ಏವ ತು ರಸೀಭವತಿಪ್ಯಾಗಮೋ, ತಸ್ಮಾ ಪಕತಿಯಾ ಅಟ್ಠಸಙ್ಖ್ಯತ್ತಾ ಅಟ್ಠೇವ ತು ತೇ ವುತ್ತಾತಿ ನ ವುತ್ತೋ। ಸನ್ತರಸೋ ಚಾಯಂ ಧಮ್ಮಸಿಙ್ಗಾರತ್ತಾ ಸಿಙ್ಗಾರರಸೇ ಏವಾನುಪವಿಟ್ಠೋ। ಧಮ್ಮಯುದ್ಧಕಾಮತ್ತೇನ ತಿವಿಧೋ ಹಿ ಸಿಙ್ಗಾರೋ। ಕೇಚಿ ಪನ ಪಿಯಸಮಾಗಮಾದಿವಿಭಾವಜಪರಮಂ ವಸ್ಸಲ್ಯಾಖ್ಯಂ ರಸಮಾಹು।

ರಭಸೋಪ್ಯಾಹ -

"ಸಿಙ್ಗಾರ ವೀರ ಬೀಭಚ್ಛ-ರುದ್ದ ಹಾಸ ಭಯಾನಕಾ।
ಕರುಣಾ'ಬ್ಭುತಸನ್ತಾ ಚ, ವಸ್ಸಲ್ಯಞ್ಚ ರಸಾ ದಸೇ"ತಿ॥

ಅಞ್ಞೇ ತು -

"ಸಿಙ್ಗಾರಾನುಗತೋ ಹಾಸೋ,
ಕರುಣೋ ರುದ್ದಕಮ್ಮಜೋ।
ವೀರತೋ ಅಬ್ಭುತೋ ಜಾತೋ,
ಬೀಭಚ್ಛಾ ಚ ಭಯಾನಕೋ"ತಿ -

ಚತ್ತಾರೋ ರಸಾ ಇಚ್ಛಾಹು।

ಬೀಭಚ್ಛನ್ತಿ ವಧ ಬನ್ಧನೇ, **ಛೋ**, ಅಬ್ಭಾಸಿಕಾರಸ್ಸ ದೀಘೋ। ವಸ್ಸ **ಭೋ,** ಧಸ್ಸ **ಚೋ ಬೀಭಚ್ಛೋ**। ರುದ್ದೋ ದೇವತಾ ಅಸ್ಸೇತಿ ರುದ್ದಂ। ವುತ್ತಞ್ಚ -

"ಸಿಙ್ಗಾರೋ ಹರಿದೇವೋಹಿ, ಹಾಸೋ ಪಮಥದೇವತೋ।

ಕರುಣೋ ಯಮದೇವೋ ತು, ರುದ್ದೋ ರುದ್ದಾಧಿದೇವತೋ"ತಿ [ಸದ್ದಕಪ್ಪದ್ದುಮೇ ರೋದ್ರಪದೇಪಿ]॥

ಏತ್ಥ ಚ ಕಾಮಕೋಧಹಾಸಾದಿಕತೋ ಚಿತ್ತವಿಕಾರೋ **ಭಾವೋ** "ಭಾವಯತಿ ಪಕಾಸಯತಿ ಕವಿನೋ ಅಧಿಪ್ಪಾಯ"ನ್ತಿ ಕತ್ವಾ। ಸೋ ಚ ಠಾಯೀ ಬ್ಯಭಿಚಾರೀ ಸಾತ್ತಿಕೋ ಚೇತಿ ತಿವಿಧೋ। ತತ್ರ -

ಹಾಸೋ ರತಿ ಚ ಕಾರುಞ್ಞಂ,

ಕೋಧು'ಸ್ಸಾಹ ಭಯಂ ತಥಾ।

ಜಿಗುಚ್ಛಾ ವಿಮ್ಹಯೋ ಚೇತಿ,

ಠಾಯೀಭಾವಾ ಪಕಿತ್ತಿತಾ॥

ಬ್ಯಭಿಚಾರೀ ತು ತೇತ್ತಿಂಸಪ್ಪಭೇದಾ। ಯಥಾ -

ಸಙ್ಕಾ ಗಿಲಾನಿ ನಿಬ್ಬೇದೋ,

ತಥಾ ಇಸ್ಸಾ ಮದೋ ಸಮೋ।

ಆಲಸ್ಯಂ ದೀನತಾ ಚಿನ್ತಾ,

ಮೋಹೋ ಸತಿ ಮತೀ ಧಿತಿ॥

ಚಾಪಲ್ಯಂ ಹರಿಸೋ ಪೀಳಾ,

ಆವೇಗೋ ಜಳತು'ಗ್ಗತಾ।

ಸುತ್ತಂ ವಿತಕ್ಕೋ ತಾಸೋ ಚ,

ಗಬ್ಬು'ಸ್ಸುಕ್ಕೋ ವಿಸಾದತಾ॥

ನಿದ್ದಾ'ಬಹಿತ್ಥಾ'ಮರಿಸಾ,

ಮರಣಂ ಬ್ಯಾಧಿರೇವ ಚ।

ಅಪಮಾರೋ ಚ ಉಮ್ಮಾದೋ,

ವಿಬೋಧೋ ತಿಂಸ ತುತ್ತರಾ॥

ಸಾತ್ತಿಕೋ ಅಟ್ಠವಿಧೋ। ಯಥಾ -

ಥಮ್ಭೋ ಸೇದೋ ಚ ರೋಮಞ್ಚೋ,

ಸರಭೇದೋ ತು ವೇಪಥು।

ವೇವಣ್ಣ'ಮಸ್ಸುಪಲಯಾ,

ಇಚ್ಚೇತೇ ಅಟ್ಠ **ಸಾತ್ತಿಕಾ**ತಿ॥

ಥಿರತ್ತಾ ಏಕನ್ತಿಕತ್ತಾ **ಠಾಯೀ**। **ಬ್ಯಭಿಚಾರೀ** ಅನೇಕನ್ತಿಕತ್ತಾ। ಯಥಾ ನಾಟಕಾಯ ಸಿಙ್ಗಾರೋ ಠಾಯೀ, ತದುಪಕಾರಾ ಹಾಸಾದಯೋ ಬ್ಯಭಿಚಾರಿನೋ, ಮೋಹರಾಗದೋಸಾ ಏವ ಸಙ್ಖ್ಯಭಾಸಾಯ ಸತ್ತರಜೋತಮಾನೀತ್ಯುಚ್ಚನ್ತೇ। ತತ್ರ ಸತ್ತೇನ ಆಸಯೇನ ನಿಬ್ಬತ್ತೋ **ಸಾತ್ತಿಕೋ**। ಭಾವಸ್ಸ ಬೋಧಕೋ ಅಭಿನಯೋ **ಅನುಭಾವೋ** "ಅನು ಪಚ್ಛಾ ಭಾವಯತಿ ಪಕಾಸಯತೀ"ತಿ ಕತ್ವಾ।

ತತ್ರ **ಸಮ್ಭೋಗ**ಸಭಾವೋ ಯೋ **ರತ್ಯಾಖ್ಯೋ** ಭಾವೋ, ತಸ್ಸ ಲೋಚನಚಾತುರಿಯಭಮುಕ್ಖೇಪಮಿಹಿತವಿಬ್ಭಮಚಿತ್ತಙ್ಗಹಾರಿವಾಕ್ಯಾದಿ ಅನುಭಾವೋ। ವುತ್ತಞ್ಚ -

"ತಸ್ಸ ಲೋಚನಚಾತುರ-ಭಮುಕ್ಖೇಪಸಿತವಿಬ್ಭಮೋ।
ಚಿತ್ತಙ್ಗಹಾರಿವಾಕ್ಯಾದಿ, ಅನುಭಾವೋ ಪಕಿತ್ತಿತೋ"ತಿ॥

ವಿಯೋಗಸ್ಸ ತು ಅನುಭಾವೋ -

ಅಭಿಲಾಪೋ ತಥಾ ಚಿನ್ತಾ,
ತಸ್ಸ ಸರಣಕಿತ್ತನಾ।
ಉಬ್ಬೇಗೋ ಚ ವಿಲಾಪೋ ಚ,
ಉಮ್ಮಾದೋ ಬ್ಯಾಧಿರೇವ ಚ।
ಜಳತಾ ಮರಣಞ್ಚೇವ,
ದಸೇವೇತ್ಥ ಪಕಿತ್ತಿತಾ॥

ಹಾಸಸ್ಸ ತು ವಿಕಾರಕಾಲಾದಿ ಅನುಭಾವೋ, ಯೋ ತು ಕರುಣೋ।

ಅಸ್ಸುಸಾಸೇಹಿ ವೇವಣ್ಣ-
ಥಮ್ಭಗತ್ತಸತಿಕ್ಖಯಾ।
ಪರಿದೇವಿತಸೋಕೇಹಿ,
ಅಭಿನಯೋ ಸಸೂರಿಭಿ॥

ಕರಚರಣವದನವೇಪಥುಗತ್ತಥಮ್ಭಹದಯಕಮ್ಪನಸುಕ್ಖೋಟ್ಠತಾಲುಕಣ್ಠೇಹಿ **ಭಯಾನಕೋ** ನಿಚ್ಚಮಭಿನಯೋ।

ರುದ್ದಸ್ಸ ತು ಭೂಕುಟ್ಯಾದಿ ಅನುಭಾವೋ।

ವೀರೋ'ಭಿನೀಯತೇ ಚಾಗ-
ವೇಸಾರಜ್ಜಾದಿತೋ ತಥಾ।
ಅಕ್ಖೇಪಸೂಚತಾದೀಹಿ,
ಥೇರಸೋರಾದಿತೋ ಭವೇ॥

ಬೀಭಚ್ಛಸ್ಸ ತು -

ಅಯಂ ಪಚ್ಛಾದನಾ ಬ್ಯತ್ತ-

ಪಾದಬಾಹಚ್ಛಿಕೂಲನಾ।
ಉಬ್ಬೇಜನಾದೀಹಿ ಮತೋ,
ತಜ್ಜೇಹಿ'ಭಿನಯೋ ಸದಾ॥

ಅಬ್ಭುತಂ ಪನ -

ದನ್ತಲೋಚನವಿತ್ಥಾರಾ,
ಪಸಾದೋಪಸಮಾದಿಹಿ।
ರೋಮಞ್ಚಸೇದತಾಸಸ್ಸು,
ಸಾಧುವಾದೇಹಿ ದಸ್ಸಯೇ॥

ಸಾತ್ತಿಕಾನಂ ತ್ವಟ್ಠನ್ನಂ ಥಮ್ಭಸೇದರೋಮಞ್ಚಸರಭೇದವೇಪಥುವೇವಣ್ಣಮಸ್ಸುಪಲಯಾನಂ ಯಥಾಕ್ಕಮಂ ನಿಕ್ರಿಯತಾ, ವಾತ, ಚ್ಛಾಸೀತ, ದೋಭಗ್ಗಳಾ'ಪಾಙ್ಗಪೂರಣ, ಮುಖಚ್ಛಾಯಾವಿಪಲ್ಲಾಸ, ಲೋಚನಮಜ್ಜನ, ಮಹಿಪಾತಾದಯೋ ಅಭಿನಯಾ।

ಏವಂ ಬ್ಯಭಿಚಾರೀನಮ್ಪಿ ನಿಬ್ಬೇದ, ಗಿಲಾನಿ, ಸಙ್ಕೇ'ಸ್ಸಾ, ಮದ, ಸಮಾ'ಲಸ್ಯಾದೀನಂ ಯಥಾಕ್ಕಮಂ ಸಾಸ, ಸನ್ತಾಪ, ದಿಸಾವಲೋಕನ, ಗುಣಮಚ್ಛೇರ, ಭೀತ, ಙ್ಗಮದ್ದನ, ಸಮಾದಯೋ ಅಭಿನಯಾತಿ।

ಬ್ಯಭಿಚಾರೀಸು ಸಙ್ಕಾ ನಾಮ ಆಸಙ್ಕಚಿತ್ತತಾ। ಗಿಲಾನಿ ಗೇಲಞ್ಞತಾ। ನಿಬ್ಬೇದೋ ಅತ್ತಾವಮಾನನಂ। ಮದೋ ಪಮಾದುಕ್ಕಂಸೋ। ಸಮೋ ಖೇದೋ। ದೀನತಾ ಚೇತಸೋ ದುಕ್ಖತಾ। ಧಿತಿ ಸನ್ತೋಸೋ। ಹರಿಸೋ ಚೇತೋಪಸಾದೋ। ಪೀಳಾ ರುದ್ದಾಚಾರಾದೀಹಿ ಮುಖವಿಕಾರೋ। ಆವೇಗೋ ಸಮ್ಭಮೋ। ಜಳತಾ ಅಪ್ಪಟಿಪತ್ತಿ, ಉಗ್ಗತಾ ದಾರುಣತ್ತಂ। ಸುತ್ತಂ ಸುಪನಂ। ತಾಸೋ ಚಿತ್ತಕ್ಖೋಭೋ। ಉಸ್ಸಾಹೋ ಉಸ್ಸುಕ್ಕಂ। ವಿಸಾದೋ ಖೇದೋ। ಅಬಹಿತ್ಥಾ ಆಕಾರಗುತ್ತತಾ। ಅಮರಿಸೋ ಅಕ್ಖಮತಾ। ವಿಬೋಧೋ ವಿನಿದ್ದತಾ। ಸೇಸಾ ಪಪಞ್ಚಭಯಾ ನ ವಿತ್ಥಾರಿತಾತಿ। ರಸವಣ್ಣನಾ।

೧೦೫. ಸಿಲೋಕೇನ ವಚಸೋ ನಾಮಾನಿ। ಭಾಸಿತಬ್ಬನ್ತಿ **ಭಾಸಿತಂ। ಲಪ** ವಚನೇ, **ಲಪಿತಂ।** ಭಾಸೀಯತೇತಿ **ಭಾಸಾ।** ವೋಹರೀಯತೇತಿ **ವೋಹಾರೋ, ಹರ** ಹರಣೇ **ವಿ**ಪುಬ್ಬೋ, "**ವೋಹಾರ** ವಚನೇ"ತಿ ವಾ ಧಾತು। ವುಚ್ಚತೇತಿ **ವಚನಂ। ವಚೋ**ಪಿ, ಮನೋಗಣೋಯಂ। ಉಚ್ಚತೇತಿ **ಉತ್ತಿ,**ತಿ। ವುಚ್ಚತೇತಿ **ವಾಚಾ,** ಅ। ಗಿಣನ್ತಿ ಸದ್ದಾಯನ್ತಿ ತನ್ತಿ **ಗಿರಾ, ಗೇ** ಸದ್ದೇ, ಇರೋ, ಗಾಯಿತಬ್ಬಾತಿ ವಾ **ಗಿರಾ।** ವಾಯತೇ ಸದ್ದಾಯತೇತಿ **ವಾಣೀ,** ಯು, ಈ ಚ, ಪರೇಸಂ ಮಮ್ಮವಿಜ್ಝನಟ್ಠೇನ ವಾಣೋ ವಿಯಾತಿ ವಾ **ವಾಣೀ,** ಈ। ಭರತೋ ನಾಮ ಸತ್ಥಕಾರೋ ಇಸಿ, ತಸ್ಸೇಸಾ **ಭಾರತೀ।** ಕಥೀಯತೇತಿ **ಕಥಿತಾ।** ವುಚ್ಚತೇತಿ **ವಚೀ,** ಈ। ಬ್ರಹ್ಮೀ, ಸರೋವತೀತಿಪಿ ವಚಸೋ ನಾಮಾನಿ।

೧೦೬. ಏಕಮೇವಾಖ್ಯಾತಪದಂ ಯತ್ಥ **ಏಕಾಖ್ಯಾತೋ** ಸವಿಸೇಸನೇನ ಕಾರಕಪದೇನ ಸಹಿತತ್ತಾ **ಸಕಾರಕೋ ಪದಚಯೋ** ಸಮ್ಬನ್ಧತ್ಥೋ ಪದಸಮುದಾಯೋ ವಾಕ್ಯಂ ನಾಮ ಸಿಯಾ, ಯಥಾ - ವೇಸ್ಸನ್ತರೋ ರಾಜಾ ಸುಖವಿಪಾಕಂ ಕಮ್ಮಂ ಕರೋತಿ, ಪುರಿಸೋ ಗಚ್ಛತಿ। **ಆಖ್ಯಾತ**ಗ್ಗಹಣಞ್ಚೇತ್ಥ ಕ್ರಿಯಾಸದ್ದೋಪಲಕ್ಖಣಂ, ತೇನ ದೇವದತ್ತೋ ಕಟಂ ಕತವಾ ಇಚ್ಚಾದೀನಿಪಿ ವಾಕ್ಯಂ ನಾಮ ಸಿಯಾ। **ಅಮರಕೋಸೇ** ಪನ - "ತಿಸ್ಯಾದ್ಯನ್ತಚಯೋ ವಾಕ್ಯಂ, ಕ್ರಿಯಾ ವಾ ಕಾರಕಾನ್ವಿತಾ"ತಿ [ಅಮರ ೬.೨] ದ್ವೀಹಿ ಲಕ್ಖಣೇಹಿ ವಾಕ್ಯಮಾಹ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ - **ತಿಸ್ಯಾದ್ಯನ್ತಚಯೋ** ತ್ಯಾದಿಸ್ಯಾದ್ಯನ್ತಪದಾನಂ ಚಯೋ ಸಮೂಹೋ ಸಮ್ಬನ್ಧತ್ಥೋ ವಾಕ್ಯಂ, ತಂ ಯಥಾ - ಉಚ್ಚಂ ಪಠತಿ, ಓದನಂ ಪಚತಿ। ತಥಾ ಚ ಭಾವಾಖ್ಯಂ ಆಖ್ಯಾತಂ ಸಾಬ್ಯಯಕಾರಕವಿಸೇಸನಂ ವಾಕ್ಯಂ, ಆಖ್ಯಾತಂ ತ್ಯಾದ್ಯನ್ತಂ ಸಾಬ್ಯಯಂ ವಾ ಸಕಾರಕಂ ವಾ ಸವಿಸೇಸನಂ ವಾ ವಾಕ್ಯಮುಚ್ಚತೇ। **ತ್ಯಾದಿ**ಗ್ಗಹಣಂ ಕ್ರಿಯಾಸದ್ದೋಪಲಕ್ಖಣಂ, ತೇನ ದೇವದತ್ತೋ ಕಟಂ ಕತವಾ ಇಚ್ಚಾದೀನಿಪಿ ವಾಕ್ಯಂ। ಉಪಲಕ್ಖಣನಿರಪೇಕ್ಖಂ ಅಪರಂ ವಾಕ್ಯಲಕ್ಖಣಮಾಹ "ಕ್ರಿಯಾ ವಾ ಕಾರಕಾನ್ವಿತಾ"ತಿ।

ಕ್ರಿಯಾಪದಂ ವಾ ಕಾರಕಸಮ್ಬನ್ಧಂ ವಾಕ್ಯಂ, ಯಥಾ - ರಾಜಾ ಗಚ್ಛತಿ, ರಾಜಾ ಗತೋ। ಇಮಸ್ಮಿಂ ಪಕ್ಖೇ ಸಾಬ್ಯಯಸ್ಸಪಿ ಅನಬ್ಯಯಸ್ಸಪಿ ಸಬ್ಬಸ್ಸ ಕ್ರಿಯಾಕಾರಕಪದಸಮೂಹಸ್ಸ ವಾಕ್ಯತ್ತಮಾಹ।

ಭಯಾದೀಹಿ ಯಂ ದ್ವಿಕ್ಖತ್ತುಂ ವಾ ತಿಕ್ಖತ್ತುಂ ವಾ **ಉದೀರಣಂ** ಕಥನಂ "ಸಪ್ಪೋ ಸಪ್ಪೋ, ವಿಜ್ಝ ವಿಜ್ಝಾ"ತ್ಯಾದಿಕಂ, ತಂ ಆಮೇಡಿತಂ ಞೇಯ್ಯಂ। **ಮೇಡಿ** ಉಮ್ಮಾದನೇ, **ಆ**ಪುಬ್ಬೋ ದ್ವತ್ತಿಕ್ಖತ್ತುಮುಚ್ಚಾರಣೇ ವತ್ತತಿ। ಯಥಾ "ಏತದೇವ ಯದಾ ವಾಕ್ಯಂ, ಆಮೇಡಯತಿ ವಾಸವೋ" ["ಹರಿವಂಸೇ"ತಿ ಚಿನ್ತಾಮಣಿಟೀಕಾಯಂ ವುತ್ತಂ]। "ದೇವದತ್ತೇನಾಮೇಡೋ ಕತೋ" ಇಚ್ಚತ್ರಾಪ್ಯಯಮೇವತ್ಥೋ, ಸೋಕಾದಿನಾ ಹಿ "ಭಾತಾ ಭಾತಾ"ಇತ್ಯುಚ್ಚಾರೀಯತೇ, ಭಾವೇ ಕಮ್ಮನಿ ಚ ತೋ। ಕಮ್ಮಿಙ್ಗ ಪದಂ ವಾಕ್ಯಮ್ಹಾ।

೧೦೭. ಆಮೇಡಿತಸ್ಸ ವಿಸಯಂ ದಸ್ಸೇತುಮಾಹ **"ಭಯೇ"**ಚ್ಚಾದಿ। "ಸಪ್ಪೋ ಸಪ್ಪೋ, ಚೋರೋ ಚೋರೋ"ತ್ಯಾದೀಸು **ಭಯೇ**। "ವಿಜ್ಝ ವಿಜ್ಝ, ಪಹರ ಪಹರಾ"ತ್ಯಾದೀಸು **ಕೋಧೇ**। "ಸಾಧು ಸಾಧೂ"ತ್ಯಾದೀಸು **ಪಸಂಸಾಯಂ**। "ಗಚ್ಛ ಗಚ್ಛ, ಲುನಾಹಿ ಲುನಾಹೀ"ತ್ಯಾದೀಸು **ತುರಿತೇ**। "ಆಗಚ್ಛ ಆಗಚ್ಛಾ"ತ್ಯಾದೀಸು **ಕೋತೂಹಲೇ**। "ಬುದ್ಧೋ ಬುದ್ಧೋತಿ ಚಿನ್ತಯನ್ತೋ"ತ್ಯಾದೀಸು **ಅಚ್ಛರೇ**। "ಅಭಿಕ್ಕಮಥಾಯಸ್ಮನ್ತೋ ಅಭಿಕ್ಕಮಥಾಯಸ್ಮನ್ತೋ"ತ್ಯಾದೀಸು **ಹಾಸೇ**। "ಕಹಂ ಏಕಪುತ್ತಕ, ಕಹಂ ಏಕಪುತ್ತಕಾ"ತ್ಯಾದೀಸು **ಸೋಕೇ**। "ಅಹೋ ಸುಖಂ ಅಹೋ ಸುಖ"ನ್ತ್ಯಾದೀಸು **ಪಸಾದೇ**। **ಚ**ಸದ್ದೋ ಅವುತ್ತಸಮುಚ್ಚಯತ್ಥೋ, ತೇನ ಗರಹಾ'ಸಮ್ಮಾನಾದೀನಂ ಸಙ್ಗಹೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ತತ್ಥ "ಪಾಪೋ ಪಾಪೋ"ತ್ಯಾದೀಸು **ಗರಹಾಯಂ**। "ಅಭಿರೂಪಕ, ಅಭಿರೂಪಕಾ"ತ್ಯಾದೀಸು **ಅಸಮ್ಮಾನೇ**। ಏವಮೇತೇಸು ನವಸು, ಅಞ್ಞೇಸು ಚ ಆಮೇಡಿತವಚನಂ **ಬುಧೋ** ಪಣ್ಡಿತೋ **ಕರೇ** ಕರೇಯ್ಯ ಯೋಜೇಯ್ಯ ಆಮೇಡನಂ ಪುನಪ್ಪುನುಚ್ಚಾರಣಂ ಆಮೇಡಿಯತಿ ವಾ ಪುನಪ್ಪುನುಚ್ಚಾರೀಯತೀತಿ **ಆಮೇಡಿತ**ನ್ತಿ ಕತ್ವಾ।

೧೦೮. ಇರು, ಯಜು, ಸಾಮನ್ತಿ ತಯೋ ವೇದಾ ಸಿಯುಂ, ತತ್ರ **ಇರು**ಸದ್ದೋ **ನಾರೀ** ಇತ್ಥಿಲಿಙ್ಗೋ। **ಇಚ** ಥುತಿಯಂ, ಇಚ್ಚನ್ತೇ ದೇವಾ ಏತಾಯಾತಿ **ಇರು,** ಉ, **ಚ**ಸ್ಸ **ರೋ**। ಯಜನ್ತೇ ಅನೇನೇತಿ **ಯಜು,** ಉ। **ಸೋ** ಅನ್ತಕಮ್ಮನಿ, ಕರಣೇ ಮೋ, ಸೋಯನ್ತಿ ಪಾಪಮನೇನೇತಿ **ಸಾಮಂ,** ಓಸ್ಸಾ, **"ಸಾ** ತನುಕರಣಾವಸಾನೇಸೂ"ತಿ ವಾ ಧಾತ್ವತ್ಥೋ। ವಿದನ್ತಿ ಧಮ್ಮಮೇತೇಹೀತಿ **ವೇದಾ**।

ಏತೇ ಏವ ತಯೋ ವೇದಾ ತಯೀ ನಾಮ, ತಯೋ ಅವಯವಾ ಅಸ್ಸಾತಿ **ತಯೀ**। ಅಯಂ **ತಯೀ**ಸದ್ದೋ **ನಾರೀ** ಇತ್ಥಿಲಿಙ್ಗೋ। ತಿಕಂ ವೇದೇ। ಮುನಾತಿ ಜಾನಾತಿ ಧಮ್ಮಂ ಅನೇನಾತಿ **ಮನ್ತೋ,** ತೋ, **ಉ**ಸ್ಸ **ಅ**। ಸುಯ್ಯತೇ ಧಮ್ಮಂ ಏತಾಯಾತಿ **ಸುತಿ**। ಇತ್ಥಿಯಂ **ಸುತಿ**ಸದ್ದೋ।

೧೦೯. ವೇದಸತ್ಥಕಾರಕೇ ದಸ ಇಸಯೋದಸ್ಸೇತುಮಾಹ **"ಅಟ್ಠಕೋ"**ಚ್ಚಾದಿ। ಅತ್ಥಂ ಹಿತಂ, ಅತ್ಥೇ ವಾ ಸತ್ಥೇ ಕರೋತೀತಿ **ಅಟ್ಠಕೋ**। ವಾಮಂ ಕಲ್ಯಾಣವಚನಂ ಕರೋತೀತಿ **ವಾಮಕೋ,** ರಸ್ಸಸರೀರತ್ತಾ ವಾ ವಾಮನೋ, ಸೋ ಏವ **ವಾಮಕೋ,** ನಸ್ಸ **ಕ**ಕಾರತ್ತಂ ಕತ್ವಾ। ವಾಮೋ ನಾಮ ಹರೋ, ಸೋ ದೇವೋ ಅಸ್ಸ **ವಾಮದೇವೋ**।

> "ವಾಮಂ ಸಬ್ಯೇ ಪತೀಪೇ [ಪತೀಪೇತಿ ಪಟಿಕೂಲೇ] ಚ, ದವಿಣೇ [ದವಿಣೇತಿ ಧನೇ] ಚಾತಿಸುನ್ದರೇ।
> ಪಯೋಧರೇ ಹರೇ ಕಾಮೇ, ಜಞ್ಞಾ ವಾಮ'ಮಪಿತ್ಥಿಯ"ನ್ತಿ॥

ಹಿ ನಾನತ್ಥಸಙ್ಗಹೇ।

ಅಙ್ಗೀರಸಸ್ಸ ಇಸಿನೋ ಅಪಚ್ಚಂ **ಅಙ್ಗೀರಸೋ,** ಚಿತ್ರಸಿಖಣ್ಡಿನೋ ಅಪಚ್ಚಂ ಪುತ್ತೋ। ಅಥ ವಾ ಅಙ್ಗಮ್ಹಿ ಕಾಯೇ ರಸೋ ಸಿದ್ಧಿಪ್ಪತ್ತೋ ಪಾರದೋ ಯಸ್ಸಾತಿ **ಅಙ್ಗೀರಸೋ**। ತೇನೇವ ತಸ್ಸ ಪುತ್ತಂ ಸುರಾಚರಿಯಂ "ಜೀವೋ"ತಿ ವದತಿ। ಜೀವಯತಿ ರಣೇ ಅಸುರನಿಹತೇ ದೇವೇತಿ **ಜೀವೋ** [ಅಮರ ೩.೨೪ ಚಿನ್ತಾಮಣಿಟೀಕಾ ಓಲೋಕೇತಬ್ಬಾ]। ಭರತೀತಿ **ಭಗು,** ಭಂ ವಾನಕ್ಖತ್ತಂ ಗಚ್ಛತಿ

ಜಾನಾತೀತಿ **ಭಗು,** ಉ। ಯಮಂ ಸಂಯಮಂ ದದಾತಿ ಪರೇಸನ್ತಿ ಯಮದೋ ಚ ಸೋ ದಕ್ಖಿಣೇಯ್ಯಗ್ಗಿತ್ತಾ ಅಗ್ಗಿ ಚೇತಿ **ಯಮದಗ್ಗಿ,** ರಾಮಸ್ಸ ಪಿತಾ [ಪರಸುರಾಮಸ್ಸ ಪಿತಾ (ಸದ್ದಕಪ್ಪದ್ದುಮೇ)]। ವಸಿಟ್ಠಸ್ಸ ಅಪಚ್ಚಂ **ವಾಸಿಟ್ಠೋ**। ಭಾರದ್ವಾಜಸ್ಸ ಅಪಚ್ಚಂ **ಭಾರದ್ವಾಜೋ**। ಕಸ್ಸಪಸ್ಸ ಅಪಚ್ಚಂ **ಕಸ್ಸಪೋ**। ವೇಸ್ಸಾಮಿತ್ತಸ್ಸ ಅಪಚ್ಚಂ **ವೇಸ್ಸಾಮಿತ್ತೋ**। **ಇತಿ** ಇಮೇ ದಸ ಇಸಯೋ **ಮನ್ತಾನಂ** ವೇದಾನಂ **ಕತ್ತಾರೋ** ಕಾರಕಾ।

೧೧೦. ವೇದೇ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ತಸ್ಸ ಛಳಙ್ಗಾನಿ ದಸ್ಸೇತುಮಾಹ **"ಕಪ್ಪೋ"**ಚ್ಚಾದಿ। ಯಞ್ಞಕಮ್ಮಾನಮುಪದೇಸಕೋ **ಕಪ್ಪೋ** "ಕಪ್ಪತೇ ಪಭವತೀ"ತಿ ಕತ್ವಾ। ಸಾಧುಸದ್ದಾನಮನ್ವಾಖ್ಯಾಯಕಂ **ಬ್ಯಾಕರಣಂ** ವಿಸೇಸೇನ ಆಕರೀಯನ್ತೇ ಪಕತಿಚ್ಚಾದಿನಾ ಆಬ್ಯಾಪಾದ್ಯನ್ತೇ ಅನೇನ ಸದ್ದಾತಿ, ಯು। **ಜೋತಿಸತ್ಥಂ** ಗಣನಸತ್ಥಂ ಸುಭಾಸುಭಕಮ್ಮಫಲಜೋತನಕಂ। ಸಿಕ್ಖ್ಯನ್ತೇ ಅಬ್ಭಸ್ಯನ್ತೇ [ಅಜ್ಝಯನ್ತೇ (ಕ॰)] ಏತಾಯಾತಿ **ಸಿಕ್ಖಾ, ಅಕಾರಾದಿವಣ್ಣಾನಂ** ಠಾನಕರಣಪಯತನಾನಂ ಪಟಿಪಾದಿಕಾ। ನಿಚ್ಛಯೇನ, ನಿಸ್ಸೇಸತೋ ವಾ ಉತ್ತಿ **ನಿರುತ್ತಿ,** ವಣ್ಣಾಗಮೋ ವಣ್ಣವಿಪರಿಯಯೋಚ್ಚಾದಿಕಾ। ಛನ್ದಸಿ ಅನುಟ್ಠುಭಾದಿವುತ್ತಾನಂ ಪಟಿಪಾದಿಕಾ **ಛನ್ದೋವಿಚಿತಿ,** ಏತಾನಿ ಛ ವೇದಾನಂ ಅಙ್ಗಾನೀತಿ ವದನ್ತಿ।

೧೧೧. ಪುರಾವುತ್ತನಿಬನ್ಧನಪಾಯತ್ತಾ ಪುರಾವುತ್ತಂ, ತಸ್ಸ ಪಬನ್ಧೋ ವಿತ್ಥಾರೋ, ಸನ್ತಾನೋ ವಾ **ಭಾರತಾದಿಕೋ** ಭಾರತಯುದ್ಧಕಥಾದಿಕೋ **ಬ್ಯಾಸಾದಿ**ಪಕತೋ ಗನ್ಥೋ ಇತಿಹಾಸೋ ನಾಮ, **ಇತಿಹ**ಸದ್ದೋ ಪಾರಮ್ಪರಿಯೋಪದೇಸೇ ನಿಪಾತೋ, ಇತಿಹಾ'ತ್ಥಿ ಅಸ್ಮಿನ್ತಿ **ಇತಿಹಾಸೋ**।

ರುಕ್ಖಾದೀನಂ ನಾಮಪರಿಯಾಯೇಹಿ **ನಾಮಪ್ಪಕಾಸಕಂ** ರತನಮಾಲಾದಿಕಂ ಸತ್ಥಂ ನಿಘಣ್ಡು ನಾಮ, **ಸೋ**ತಿಮಿನಾ **ನಿಘಣ್ಡು**ಸದ್ದಸ್ಸ ಪುಲ್ಲಿಙ್ಗತ್ತಂ ದೀಪೇತಿ, ಸಬ್ಬತ್ರೇವಂ। ತತ್ಥ ತತ್ಥಾಗತಾನಿ ನಾಮಾನಿ ನಿಸ್ಸೇಸತೋ ಘಟೇನ್ತಿ ರಾಸೀಕರೋನ್ತಿ ಏತ್ಥಾತಿ **ನಿಘಣ್ಡು,** ಬಿನ್ದಾಗಮೋ, ವಚನೀಯವಾಚಕಭಾವೇನ ಅತ್ಥಂ ಸದ್ದಞ್ಚ ನಿಖಣ್ಡತಿ ಭಿನ್ದತಿ ವಿಭಜ್ಜ ದಸ್ಸೇತೀತಿ ವಾ ನಿಖಣ್ಡು, ಸೋ ಏವ **ಖ**ಸ್ಸ ಘಕಾರಂ ಕತ್ವಾ **ನಿಘಣ್ಡೂ**ತಿ ವುತ್ತೋ। **ರುಕ್ಖಾದೀನಂ ನಾಮಪ್ಪಕಾಸಕ**ನ್ತಿಮಿನಾ ಏಕೇಕಸ್ಸ ಅತ್ಥಸ್ಸ ಅನೇಕಪರಿಯಾಯನಾಮಪ್ಪಕಾಸಕತ್ತಂ ವುತ್ತಂ, ನಿದಸ್ಸನಮತ್ತಞ್ಚೇತಂ, ಅನೇಕೇಸಂ ಅತ್ಥಾನಂ ಏಕಸದ್ದವಚನೀಯತಾಪಕಾಸಕವಸೇನಪಿ ತಸ್ಸ ಗನ್ಥಸ್ಸ ಪವತ್ತತ್ತಾ [ದೀ॰ ನಿ॰ ಟೀ॰ ೧.೨೫೬; ಮ॰ ನಿ॰ ಟೀ॰ ೧.೨೨; ಅ॰ ನಿ॰ ಟೀ॰ ೨.೩.೫೯; ಸಾರತ್ಥ॰ ಟೀ॰ ೧.ತತಿಯಸಙ್ಗೀತಿಕಥಾವಣ್ಣನಾ]।

೧೧೨. ಲೋಕೇ ಯಂ ವಿತಣ್ಡವಾದೀನಂ ಸತ್ಥಂ, ತಂ ಲೋಕಾಯತನ್ತಿ ವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಂ। **ತನು** ವಿತ್ಥಾರೇ, ಅಞ್ಞಮಞ್ಞವಿರುದ್ಧಂ, ಸಗ್ಗಮೋಕ್ಖವಿರುದ್ಧಂ ವಾ ತನೋನ್ತಿ ಏತ್ಥಾತಿ **ವಿತಣ್ಡೋ,** ಡೋ, ಣತ್ತಂ, ವಿರುದ್ಧೇನ ವಾ ವಾದದಣ್ಡೇನ ತಾಳೇನ್ತಿ ಏತ್ಥ ವಾದಿನೋತಿ **ವಿತಣ್ಡೋ, ತಡಿ** ತಾಳನೇ, ಅದೇಸಮ್ಪಿ ಹಿ ಯಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ವಾದೀನಂ ವಾದೋ ಪವತ್ತೋ, ತಂ ತೇಸಂ ದೇಸತೋಪಿ ಉಪಚಾರವಸೇನ ವುಚ್ಚತಿ, ಯಥಾ "ಚಕ್ಖುಂ ಲೋಕೇ ಪಿಯರೂಪಂ ಸಾತರೂಪಂ, ಏತ್ಥೇಸಾ ತಣ್ಹಾ ಪಹೀಯಮಾನಾ ಪಹೀಯತಿ, ಏತ್ಥ ನಿರುಜ್ಝಮಾನಾ ನಿರುಜ್ಝತೀ"ತಿ [ದೀ॰ ನಿ॰ ೨.೪೦೧; ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೧೩೪; ವಿಭ॰ ೨೦೪]। **ಲೋಕಾ**ತಿ ಬಾಲಲೋಕಾ, ತೇ ಏತ್ಥ ಆಯತನ್ತಿ ಉಸ್ಸಹನ್ತಿ ವಾಯಮನ್ತಿ ವಾದಸ್ಸಾದೇನಾತಿ **ಲೋಕಾಯತಂ,** ಆಯತಿಂ ಹಿತಂ ತೇನ ಲೋಕೋ ನ ಯತತಿ ನ ಈಹತೀತಿ ವಾ **ಲೋಕಾಯತಂ,** ತಞ್ಹಿ ಗನ್ಥಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಸತ್ತಾ ಪುಞ್ಞಕ್ರಿಯಾಯ ಚಿತ್ತಮ್ಪಿ ನ ಉಪ್ಪಾದೇನ್ತಿ।

ಯೋ **ಕವೀನಂ** ಪಣ್ಡಿತಾನಂ **ಹಿತೋ** ಕವಿತ್ತಭೋಗಸಮ್ಪತ್ತಾದಿಪಯೋಜನಕರೋ **ಕ್ರಿಯಾಕಪ್ಪವಿಕಪ್ಪೋ** ಕವೀನಂ ಕ್ರಿಯಾಸಙ್ಖಾತಕಪ್ಪಬನ್ಧನವಿಧಿವಿಧಾಯಕೋ ಸುಬೋಧಾಲಙ್ಕಾರಾದಿಕೋ ಗನ್ಥೋ, ಸೋ ಕೇಟುಭಂ ನಾಮ, ಕಿಟನ್ತಿ ಗಚ್ಛನ್ತಿ ಕೋಸಲ್ಲಂ ಕವಯೋ ಬನ್ಧನೇಸು ಏತೇನಾತಿ **ಕೇಟುಭಂ, ಕಿಟ** ಗತಿಯಂ, ಅಭೋ, ಅಸ್ಸುಕಾರೋ, ಅಥ ವಾ ಕಿಟತಿ ಗಮೇತಿ ಕ್ರಿಯಾದಿವಿಭಾಗಂ, ತಂ ವಾ ಅನವಸೇಸೇನ ಪರಿಯಾದಾನತೋ ಗಮೇನ್ತೋ ಪೂರೇತೀತಿ **ಕೇಟುಭಂ, ಉಭ, ಉಮ್ಭ** ಪೂರಣೇ।

ವಚೀಭೇದಾದಿಲಕ್ಖಣಾ ಕ್ರಿಯಾ ಕಪ್ಪೀಯತಿ ವಿಕಪ್ಪೀಯತಿ ಏತೇನಾತಿ **ಕ್ರಿಯಾಕಪ್ಪೋ**। ಸೋ ಪನ ವಣ್ಣಪದಸಮ್ಬನ್ಧಪದತ್ಥಾದಿವಿಭಾಗತೋ ಅತಿಬಹು ವಿಕಪ್ಪೋತಿ ಆಹ "**ಕ್ರಿಯಾಕಪ್ಪವಿಕಪ್ಪೋ**"ತಿ, ಇದಞ್ಚ ಮೂಲಕ್ರಿಯಾಕಪ್ಪಗನ್ಥಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। ಸೋ ಹಿ ಮಹಾವಿಸಯೋ ಸತಸಹಸ್ಸಪರಿಮಾಣೋ ನಯಚರಿತಾದಿಪಕರಣಂ [ನಲಚರಿತಾದಿಪಕರಣಂ (?)]।

೧೧೩. ಉಪಲದ್ಧೋ ಕೇನಪ್ಯತ್ಥೋ ಯಸ್ಸಂ ಸಾ **ಉಪಲದ್ಧತ್ಥಾ,** ಇತಿ ಆಖ್ಯಾಯಿಕಾತ್ಯುಚ್ಚತೇ ಆಖ್ಯಾಯತೇ ನಾಯಕಾನುಸಾಸಕಚರಿತಮಸ್ಸನ್ತಿ, ಸಞ್ಞಾಯಂ ಣ್ವು।

ಪಬನ್ಧೇನೇವ ಚ ಸವಿತ್ಥಾರೇನ ಕಪ್ಪನಂ ಯಸ್ಸಂ ಸಾ **ಪಬನ್ಧಕಪ್ಪನಾ, ಕಾದಮ್ಬರೀ**ಪಭುತಿ। ಕಥೀಯತೀತಿ **ಕಥಾ**।

ಅತ್ಥಾ ಭೂಮಿಹಿರಞ್ಞಾದಯೋ, ತತ್ರ ಪಧಾನಂ ಭೂಮಿ ಇತರೇಸಂ ತಪ್ಪಭವತ್ತಾ, ತೇಸಂ ಅಜ್ಜನೇ ಪಾಲನೇ ಚ ಉಪಾಯಭೂತಂ ಸತ್ಥಂ **ಅತ್ಥಸತ್ಥಂ,** ಪಯಾನಕ್ಯಾದಿಪಣೀತಂ [ಬಹಸ್ಪತಿಚಾಬ್ಬೀಕ್ಯಾದಿಪ್ಪಣೀತಂ (ಚಿನ್ತಾಮಣಿಟೀಕಾ ೬.೫)], ತಸ್ಮಿಂ **ದಣ್ಡನೀತಿ**ಸದ್ದೋ ಪವತ್ತೋ। ಸಾಮಾದೀನಂ ಚತುತ್ಥೋಪಾಯೋ ವಧಬನ್ಧನಾದಿಲಕ್ಖಣೋ ದಣ್ಡೋ, ತಸ್ಸ ನೀತಿ ಪಣಯನಂ **ದಣ್ಡನೀತಿ,** ಪಾಯೇನ ನೀತಿಸ್ಸ ದಣ್ಡೇನ ಬ್ಯಪ್ಪದೇಸೋ, ವಧದೋಸಬಾಹುಲ್ಯೇನ ಪಾಯಸೋ ದಣ್ಡಸ್ಸ ಪಣಯನತೋ, ದಣ್ಡನೀತ್ಯತ್ಥತ್ತಾ ಸತ್ಥಞ್ಚ **ದಣ್ಡನೀತಿ**।

ದ್ವಯಂ ಕಥಾಯಂ। ವುತ್ತೋ ಅನುವತ್ತನೀಯೋ ಅನ್ತೋ ಪರಿಸಮತ್ತಿ ಯಸ್ಸ ಅತ್ತನೋ ಕಾರಿಯಭಾಗಸ್ಸ ಪಾಪನತೋತಿ **ವುತ್ತನ್ತೋ**। ಪವತ್ತನ್ತೇ ಕಾರಿಯಾ ಯಸ್ಸಂ **ಪವತ್ತಿ,**ತಿ। **ಚ**ಕಾರೇನ ವುತ್ತಉದನ್ತಾದಯೋ ಗಹಿತಾ। ಕಾರಿಯಸ್ಸ ವುತ್ತಿ ಅತ್ರತ್ಥೀತಿ ಅಸ್ಸತ್ಥ್ಯತ್ಥೇ ಣೋ। ಉಗ್ಗತೋ ಅನ್ತೋ ಪರಿಸಮತ್ತಿ ಯಸ್ಸ **ಉದನ್ತೋ**।

೧೧೪. **ಅಧಿವಚನ**ನ್ತಂ ನಾಮೇ। ಸಞ್ಜಾನನ್ತಿ ಏತಾಯಾತಿ **ಸಞ್ಞಾ,** ಅ। ಆಖ್ಯಾಯತೇ ಏತಾಯಾತಿ **ಆಖ್ಯಾ**। ಅಹ್ವಯತೇ ಏತಾಯಾತಿ **ಅವ್ಹಾ, ಹು** ಸದ್ದೇ, **ವ್ಹೇ** ಅವ್ಹಾನೇತಿ ವಾ ಧಾತು, ಅ। ಸಮ್ಮಾ ಆಜಾನಾತಿ, ಸಮಂ ವಾ ಜಾನಾತಿ ಏತಾಯಾತಿ **ಸಮಞ್ಞಾ**। ಅಭಿಧೀಯತೇ ಯೇನ, ಯು। ನಮ್ಯತೇ ಅಬ್ಭಸ್ಸತೇ ಅಸ್ಮಿನ್ತಿ **ನಾಮಂ,** ನಮತಿ ನಾಮಯತೀತಿ ವಾ **ನಾಮಂ**। ಅಹ್ವಾಯತೇತಿ **ಅವ್ಹಯೋ,** ಕಮ್ಮೇ ಯೋ। ನಾಮಮೇವ **ನಾಮಧೇಯ್ಯಂ**। ನಾಮರೂಪೇಹಿ [ನಾಮಸದ್ದೇಹಿ (ಕ॰) ಭಾಗರೂಪನಾಮೇಹಿ ಧೇಯ್ಯೋ (ಪಾಣಿನಿ ೫.೪.೩೬ ವಾ)] ಸಕತ್ಥೇ ಧೇಯ್ಯೋ ಯದಾದಿನಾ, ತಿಟ್ಠತಿ ವಾ ಏತ್ಥ ಅತ್ಥೋತಿ ಧೇಯ್ಯಂ, ಧರೀಯತೇ ಉಚ್ಚಾರಿಯತೇತಿ ವಾ ಧೇಯ್ಯಂ, ನಾಮಮೇವ ಧೇಯ್ಯಂ **ನಾಮಧೇಯ್ಯಂ**। ಅಧೀನಂ ವಚನಂ **ಅಧಿವಚನಂ,** ಕೇನ ಅಧೀನಂ? ಅತ್ಥೇನ। ಪುಟ್ಠಸ್ಸ ಪಟಿವಚನಂ **ಪಟಿವಾಕ್ಯಂ**। ಪಟಿಗತಂ ಪಚ್ಛಾಗತಂ ವಾಕ್ಯಂ **ಪಟಿವಾಕ್ಯಂ**। ಉತ್ತರೀಯತೇ ಅತಿಕ್ಕಮ್ಯತೇ ಯೇನಾತಿ **ಉತ್ತರಂ**।

೧೧೫. ತಿಕಂ ಪುಚ್ಛಾಯಂ। ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬೋತಿ **ಪಞ್ಹೋ,** ಞಾತುಮಿಚ್ಛಿತೋ ಹಿ ಅತ್ಥೋ ಪಞ್ಹೋ ನಾಮ। **ಪುಚ್ಛ** ಪುಚ್ಛನೇ, **ಚಸ್ಸ ಞೋ, ಛಸ್ಸ ಹೋ, ಉಸ್ಸ ಅ, ಪಞ್ಹ** ಪುಚ್ಛನೇತಿಪಿ ಧಾತು। **ಯುಜ** ಯೋಗೇ, ಅನುಯುಞ್ಜಿತಬ್ಬೋ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬೋತಿ **ಅನುಯೋಗೋ**। ಪುಚ್ಛನಂ, ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬಾತಿ ವಾ **ಪುಚ್ಛಾ**। ಏತೇನೇವ ನಯೇನ ದ್ವೀಸುಪಿ ಭಾವಸಾಧನಮ್ಪಿ ಕತ್ತಬ್ಬಮೇವ।

ಚತುಕ್ಕಂ ನಿದಸ್ಸನೇ। ಪಕತೇನ ಸದಿಸಂ ನಿದಸ್ಸೇತಿ ಏತೇನಾತಿ **ನಿದಸ್ಸನಂ,** ಪಕತಸ್ಸೋಪಪಾದನಂ ವಾಕ್ಯಂ। ಉಪೋಗ್ಘಞ್ಞತೇ [ಉಪೋಹಞ್ಞತೇ (?)] ಪಟಿಪಾದೀಯತೇ ಅನೇನಾತಿ **ಉಪೋಗ್ಘಾತೋ**। **ಉಪ** ಉಪುಬ್ಬೋ **ಹನ**ಧಾತು ಪಟಿಪಾದನತ್ಥೋ। ದಸ್ಸೀಯತೇ ಅನೇನಾತಿ **ದಿಟ್ಠನ್ತೋ,** ಅನ್ತೋ, ದಿಟ್ಠೋ ವಾ ಪಕತಸ್ಸ ಅನ್ತೋ ಪರಿಸಮತ್ತಿ ಯೇನಾತಿ **ದಿಟ್ಠನ್ತೋ**। ಸಬ್ಬತ್ರಾಪಿ ವಾ ಕಮ್ಮಸಾಧನಮ್ಪಿ ಕತ್ತಬ್ಬಂ। ಉದಾಹರೀಯತಿ ಪಕತಸ್ಸೋಪಪಾದನಾಯಾತಿ **ಉದಾಹರಣಂ**।

೧೧೬. ಚತುಕ್ಕಂ ಸಙ್ಖೇಪೇ। **ಸಮಾತಿ** ತುಲ್ಯತ್ಥಾ। ಸಙ್ಖಿಪೀಯತೇ ಏಕದೇಸತೋ ಕಥೀಯತೀತಿ **ಸಙ್ಖೇಪೋ, ಖಿಪ** ಪೇರಣೇ। ಸಂಹರೀಯತೇ ಸಙ್ಖೇಪೇನ ಪಚ್ಚಾಖ್ಯಾಯತೇ ಏತೇನಾತಿ **ಸಂಹಾರೋ**। ಸಮಸ್ಯತೇ ಸಙ್ಖಿಪೀಯತೇತೀತಿ **ಸಮಾಸೋ, ಅಸು** ಖೇಪನೇ। ಸಙ್ಖೇಪೇನ ಗಯ್ಹತೇ ಅನೇನಾತಿ **ಸಙ್ಗಹೋ**।

“ತ್ವಂ ಸತಂ ಸುವಣ್ಣಂ ಧಾರಯಸಿ”ಇಚ್ಚಾದಿಕಂ **ತುಚ್ಛಭಾಸನಂ** ಅಭೂತಭಾಸನಂ ಅಬ್ಭಕ್ಖಾನಂ ನಾಮ। ಅಸಚ್ಚೇನ ಅಕ್ಖಾನಂ ಭಾಸನಂ **ಅಬ್ಭಕ್ಖಾನಂ**।

೧೧೭. ದ್ವಯಂ ವಿವಾದಾಯ ವಿಭಾಗವಿಸಯೇ [ಇಣವಾದಾದಿವಿಸಯೇ (ಚಿನ್ತಾಮಣಿಟೀಕಾ ೭.೯)]। ವಿರುದ್ಧಂ ಕತ್ವಾ ಅವಹರತಿ ವದತಿ ಯನ್ತಿ **ವೋಹಾರೋ**। ವಿರುದ್ಧಂ ಕತ್ವಾ ವದತಿ ಯನ್ತಿ **ವಿವಾದೋ**। ಸಬ್ಬತ್ರ ಭಾವಸಾಧನಂ ವಾ ಯುಜ್ಜತಿ। “ಮುಸಾವಾದಂ ವದನ್ತೋ ಘೋರಾನಿ ತ್ವಂ ನರಕಾನಿ ಯಸ್ಸಸೀ”ತ್ಯಾದಿಸರೂಪಂ **ಸಪನಂ**। **ಸಪ** ಅಕ್ಕೋಸೇ, ಥೋ, **ಸಪಥೋ**।

ತಿಕಂ ಖ್ಯಾತೇ। ಯಜತಿ ಏತೇನಾಥಿ **ಯಸೋ, ಜಸ್ಸ ಸೋ,** ಸಬ್ಬತ್ಥ ಯಾತೀತಿ ವಾ **ಯಸೋ,** ಸೋ, ಯಸತಿ ಪಯಸತೀತಿ ವಾ **ಯಸೋ**। ಸಿಲೋಕತಿ ಪತ್ಥರತೀತಿ **ಸಿಲೋಕೋ, ಸಿಲೋಕ** ಸಙ್ಘಾತೇ। **ಕಿತ್ತ** ಸದ್ದನೇ, ಕಿತ್ತೀಯತೇ ಕಥೀಯತೇತಿ **ಕಿತ್ತಿ,** ಇ। **ಸಮಞ್ಞಾ** ಚ ಖ್ಯಾತೇ, **ಸಂ ಆ**ಪುಬ್ಬೋ ಜಾನಾತಿ ಖ್ಯಾತೇ। ತಥಾ ಹಿ “ಞಾತೋ, ಅಭಿಞ್ಞಾತೋ, ಸಙ್ಖ್ಯಾತೋ, ವಿಸ್ಸುತೋ, ಸಮಞ್ಞಾತೋ”ತಿ **ರತನಕೋಸೇ** ವುತ್ತಂ। ಉಚ್ಚಧನಿನಾ ಸದ್ದನಂ **ಘೋಸನಾ** ನಾಮ, **ಘುಸ** ಸದ್ದೇ, ಘುಸನಂ ಸದ್ದನಂ ಘೋಸನಾ।

೧೧೮-೧೧೯. ದ್ವಯಂ ಪಟಿಸದ್ದೇ। ಘುಸನಂ ಘೋಸೋ, ತಂ ಪಟಿಗತೋ, ದುತಿಯಾಸಮಾಸೋ। ಏವಂ ರವಂ ಪಟಿಗತೋ **ಪಟಿರವೋ**। ಅಥ ವಾ ಘೋಸಸ್ಸ ಪತಿರೂಪೋ **ಪಟಿಘೋಸೋ**। ರವಸ್ಸ ಪತಿರೂಪೋ **ಪಟಿರವೋ**। ಪಟಿಸುತಿ, ಪಟಿದ್ಧನೀತಿಪಿ ಪಟಿಸದ್ದಸ್ಸ ನಾಮಾನಿ, ವಚೀಮುಖಂ ವಚನೋಪಕ್ಕಮೋ **ಉಪಞ್ಞಾಸೋ** ನಾಮ, **ಉಪನಿ**ಪುಬ್ಬೋ **ಆಸ** ಉಪವೇಸನೇ, ಉಪ ಪಠಮಂ ಪುರಿಮವಚನಸ್ಸ ಸಮೀಪಂ ವಾ ನ್ಯಾಸೋ ಠಪನಂ **ಉಪಞ್ಞಾಸೋ, ನ್ಯಸ್ಸ ಞೋ**।

ಸತ್ತಕಂ ಥುತಿಯಂ। **ಕತ್ಥ** ಸಿಲಾಘಾಯಂ, ಯು, ಕಥನಂ ವಾಲಸರೂಪದ್ವಿಭಾವವಸೇನ **ಕತ್ಥನಾ**। **ಸಿಲಾಘ** ಕತ್ಥನೇ, **ಸಿಲಾಘಾ**। ಸೀಲಸ್ಸ ವಾ ಸಭಾಗಗುಣಸ್ಸ ಆಹನನಂ ಸೀಲಾಘಾ, ಸಾ ಏವ ರಸ್ಸಂ ಕತ್ವಾ **ಸಿಲಾಘಾ**। **ವಣ್ಣ** ಪಸಂಸಾಯಂ, ವಣ್ಣೀಯತೇತಿ **ವಣ್ಣನಾ**। **ನು** ಥುತಿಯಂ,ತಿ, **ನುತಿ**। **ಥು** ಅಭಿತ್ಥವೇ,ತಿ, **ಥುತಿ**। **ಥೋಮ** ಸಿಲಾಘಾಯಂ, **ಥೋಮನಂ**। **ಪ**ಪುಬ್ಬೋ **ಸಂಸ** ಪಸಂಸನೇ, ಅ।

ಸಿಖಣ್ಡೀನಂ ಮಯೂರಾನಂ **ನಾದೋ** ನದರವೋ ಕೇಕಾ ನಾಮ, **ಕಾ** ಸದ್ದೇ, ಕೇಇತಿ ಕಾಯತೀತಿ **ಕೇಕಾ,** ಕಮ್ಮನಿ ಅ, ಅಥ ವಾ ಕಾಯತಿ, ಕಾಯನಂ ವಾ ಕಾ, ಕೇ ಮಯೂರೇ ಪವತ್ತಾ ಕಾ **ಕೇಕಾ,** ಅಲುತ್ತಸಮಾಸೋ। ಗಜಾನಂ ನಾದೋ ಕೋಞ್ಚನಾದೋ ನಾಮ, ಕೋಞ್ಚಸಕುಣನಾದಸದಿಸೋ ನಾದೋ **ಕೋಞ್ಚನಾದೋ**। ಹಯಾನಂ ಅಸ್ಸಾನಂ ಧನಿ ಸದ್ದೋ ಹೇಸಾ ನಾಮ, **ಹೇಸ** ಅಬ್ಯತ್ತಸದ್ದೇ, ಹೇಸನಂ **ಹೇಸಾ,** ಹೇ ಇತಿ ಪವತ್ತತೀತಿ ವಾ **ಹೇಸಾ**।

೧೨೦-೧೨೧. ದ್ವಯಂ ಪರಿಯಾಯೇ। ಪರಿಬ್ಯತ್ತಮತ್ಥಂ ಅಯನ್ತಿ ಗಚ್ಛನ್ತಿ ಬುಜ್ಝನ್ತಿ ಏತೇನಾತಿ **ಪರಿಯಾಯೋ**। ಏಕೋ ಅತ್ಥೋ ಪುನಪ್ಪುನಂ ವುಚ್ಚತಿ ಯೇನಾತಿ **ವೇವಚನಂ**। ದ್ವಯಂ ಸಾಕಚ್ಛಾಯಂ। ಸಹ, ಸಮ್ಮಾ ವಾ ಅವಿರೋಧೇನ ಕಥಾ **ಸಾಕಚ್ಛಾ, ಸಂಕಥಾ** ಚ। ತೋ, **ಥ**ಸ್ಸ **ಚೋ, ತ**ಸ್ಸ **ಛೋ**।

ಸಾದ್ಧಪಞ್ಚೇನ ಗರಹಸ್ಸ ನಾಮಾನಿ। ದೋಸಕ್ಖಾನೇನ ವದನಂ **ಉಪವಾದೋ**। **ಕುಸ** ಅವ್ಹಾನೇ ಭೇದನೇ ಚ, ಕ್ವಚಿ “ಅಪಕ್ಕೋಸೋ”ತಿ ಪಾಠೋ, ಣೋ। ವಣ್ಣೋ ಥುತಿ, ತಸ್ಸ ಅವದನಂ **ಅವಣ್ಣವಾದೋ**। ಹೀಳನೇನ ವದನಂ **ಅನುವಾದೋ**। ಜನಾನಂ ವಾದೋ ಗರಹಣಂ **ಜನವಾದೋ**। ಗರಹಣೇನ ವಾದೋ **ಅಪವಾದೋ**। ಪರಿವದನಂ **ಪರಿವಾದೋ,** ರಸ್ಸಸ್ಸ ದೀಘತಾ। ಏತೇ ಉಪವಾದಾದಯೋ **ತುಲ್ಯತ್ಥಾ** ಸಮಾನತ್ಥಾ। ವಿಸಮವುತ್ತಪ್ಪಭೇದೇಸು ವತ್ತಮಿದಂ। **ಖಿಪ** ಪೇರಣೇ, ಖಿಪನಂ ಬಹಿಕರಣಂ **ಖೇಪೋ**।

ನಿದಿ ಕುಚ್ಛಾಯಂ, ಅ, **ನಿನ್ದಾ**। ಯಥಾ **ಉಪವಾದಾ**ದಯೋ ಗರಹತ್ಥಾ, **ಕುಚ್ಛಾ**ದಯೋಪಿ ತಥಾತಿ **ತಥಾತ್ಥೋ**। **ಕುಚ್ಛ** ಅವಕ್ಖೇಪನೇ, ಚುರಾದಿ, **ಕುಸ** **ಅಕ್ಕೋಸೇ**ತಿಮಸ್ಸ ವಾ **ಪಬ್ಬಜ್ಜಾ**ದಿತ್ತಾ "ಕುಚ್ಛಾ"ತಿ ರೂಪಂ ನಿಪ್ಫಜ್ಜತಿ। **ಗುಪ, ಗೋಪ** ಕುಚ್ಛನೇಸು, "ತಿಜಗುಪಕಿತಮಾನೇಹಿ ಖಛಸಾ ವಾ"ತಿ ಛೋ। **ಗರಹ** ಕುಚ್ಛನೇ। ತತ್ಥ ಕೇಚಿ **"ಉಪವಾದಾ**ದಯೋ ಅಬ್ಭಕ್ಖಾನತ್ಥಾ, **ಖೇಪಾ**ದಯೋ ನಿನ್ದತ್ಥಾ"ತಿ ವದನ್ತಿ, ತಂ **ಅಮರಕೋಸೇನ** ವಿರುಜ್ಝನತೋ ಅಬ್ಭಕ್ಖಾನತ್ಥಸ್ಸ ಚ ವುತ್ತತ್ತಾ ನ ಗಹೇತಬ್ಬಂ। ಏತೇ **ಉಪವಾದಾ**ದಯೋ ಸತ್ತ ಅಬ್ಭಕ್ಖಾನೇಪಿ ವತ್ತನ್ತಿ।

ವಿವಾದಕಾಮಸ್ಸ ದುಬ್ಬಾದೋ ಉಪಾರಮ್ಭೋ, ಸೋ ಚ ಈದಿಸೇ ಸಬ್ಬಲೋಕಚೂಳಾಮಣಿಭೂತೇ ಸಕ್ಯಕುಲೇ ಸಮ್ಭೂತಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಕಿಮಿದಂ ಕಮ್ಮಮುಚಿತನ್ತಿ ಗುಣಾವಿಕರಣಪುಬ್ಬಕೋಪ್ಯತ್ಥಿ, ಬನ್ಧಕೀಸುತಸ್ಸ ತವೇದಮುಚಿತಮೇವಾತಿ ನಿನ್ದಾಪುಬ್ಬಕೋಪಿ ಉಪಾರಮ್ಭೋ। ತತ್ರ ಯೋ **ನಿನ್ದಾಪುಬ್ಬೋ** ಸನಿನ್ದೋ ಉಪಾರಮ್ಭೋ, ಸೋ ಪರಿಭಾಸನಮುಚ್ಚತೇ। ಉಪಗನ್ತ್ವಾ ಪರೇಸಂ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಆರಮ್ಭನಂ ವಿಕೋಪನಂ **ಉಪಾರಮ್ಭೋ**। ದೋಸಕ್ಖಾನೇನ ಭಾಸನಂ **ಪರಿಭಾಸನಂ**।

೧೨೨. **ಅನರಿಯಾನಂ** ಲಾಮಕಾನಂ **ವೋಹಾರತೋ**, **ಅರಿಯಾನಂ** ಉತ್ತಮಜನಾನಂ ವಾ ಅವೋಹಾರತೋ ಅನರಿಯವೋಹಾರೋತಿ ಸಞ್ಞಾತಾನಂ ಅದಿಟ್ಠೇ ದಿಟ್ಠವಾದಾದೀನಂ ಅಟ್ಠನ್ನಂ ವೋಹಾರಾನಂ ವಸೇನ **ಯಾ** ವಾಚಾ ಲಾಮಕಜನೇಹಿ **ಪವತ್ತಿತಾ** ವುತ್ತಾ, **ವೀತಿಕ್ಕಮದೀಪನೀ** ಅಜ್ಝಾಚಾರವೀತಿಕ್ಕಮಸಾಧನೀ ಸಾ ವಾಚಾ ಅರಿಯಜನೇಹಿ ವತ್ತಬ್ಬಮರಿಯಾದಾತಿಕ್ಕಮತ್ತಾ **ಅಭಿವಾಕ್ಯಂ** ನಾಮ ಸಿಯಾ।

೧೨೩. **ಮುಹುಂಭಾಸಾ** ಬಹುಸೋ ಅಭಿಧಾನಂ ಅನುಲಾಪೋ ನಾಮ, ಅನು ಪುನಪ್ಪುನಂ ಲಾಪೋ **ಅನುಲಾಪೋ**। **ಅನತ್ಥಿಕಾ ಗಿರಾ** ನಿಪ್ಪಯೋಜನಂ ಉಮ್ಮತ್ತಾದಿವಚನಂ ಪಲಾಪೋ, ಪಯೋಜನರಹಿತೋ ಲಾಪೋ **ಪಲಾಪೋ,** ಪಸದ್ದೋ ವಿಯೋಗತ್ಥಜೋತಕೋ।

ಗಮನಾಗಮನಾದಿಸಮಯೇ ಆದಿಮ್ಹಿ ಭಾಸನಂ ಪಿಯವಚನಂ ಆಲಾಪೋ, ಆದಿಮ್ಹಿ ಲಾಪೋ **ಆಲಾಪೋ, ಆಪುಚ್ಛಾ**ಸದ್ದೋಪ್ಯತ್ರ। ದೋಸೇನ ಪತಿಟ್ಠಿತೋ ಪರಿದ್ದವೋ ಪರಿದೇವನಂ ಅನುಸೋಚನಂ ಅತಿಕ್ಕಮಲಾಪೋ ವಿಲಾಪೋ ನಾಮ, ವಿವಿಧೇನ, ವಿವಿಧಂ ವಾ ಲಾಪೋ **ವಿಲಾಪೋ**। ಪರಿದೇವನಂ ಪರಿದೇವೋ, ಸೋ ಏವ **ಪರಿದ್ದವೋ, ದೇವ** ಪರಿದೇವನೇ।

೧೨೪. ವಿರುದ್ಧಂ ವಚನಂ **ವಿರೋಧೋತ್ತಿ**। ವಿರುದ್ಧಂ ಪಲಾಪೋ **ವಿಪ್ಪಲಾಪೋ**। ಸನ್ದಿಸ್ಸತೇತಿ ಸನ್ದೇಸೋ, ಸನ್ದಿಸ್ಸಮಾನೋ ಅತ್ಥೋ, ತಸ್ಸೋತ್ತಿ। ಯಾಯ ಸನ್ದಿಟ್ಠೋ ಅತ್ಥೋ ಅಭಿಧೀಯತೇ, ಸಾ **ಸನ್ದೇಸೋತ್ತಿ ವಾಚಿಕ**ಮುಚ್ಚತೇ। **ವಚ** ಸನ್ದೇಸೇ, ಸಕತ್ಥೇ ಣಿಕೋ, ಸನ್ದಿಟ್ಠತ್ಥಾ ವಾಚಾ ಏವ **ವಾಚಿಕ**ಮಿಚ್ಚತ್ಥೋ।

ಮಿಥು ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ವಿರೋಧರಹಿತಂ ವಚನಂ **"ಸಮ್ಭಾಸನಂ, ಸಲ್ಲಾಪೋ**"ತಿ ಚ ವುಚ್ಚತಿ। ಯಥಾ ಏಕೋ ಬ್ರೂತೇ "ಅಜ್ಜ ಸೋಭನಂ ನಕ್ಖತ್ತ"ನ್ತಿ, ಇತರೋಪ್ಯಾಹ "ತಥೇವಾ"ತಿ।

೧೨೫. **ನಿಟ್ಠುರಂ ವಾಕ್ಯಂ** ಕಕ್ಕಸವಚನಂ ಫರುಸಂ ನಾಮ, ಪರೇ ಜನೇ ಉಸ್ಸಾಪೇತಿ ದಾಹೇತೀತಿ ಪರುಸಂ, ತದೇವ ಪಸ್ಸ ಫಕಾರಂ ಕತ್ವಾ **ಫರುಸಂ**। ಅಸವನೀಯತ್ತಾ ನ ಇಚ್ಛಿತಬ್ಬನ್ತಿ **ನಿಟ್ಠುರಂ,** ಉರೋ, ಯಥಾ "ನಾಗೋ"ತಿ। ದ್ವಯಂ ಕಣ್ಣಸುಖವಚನೇ। ಮನಂ ಆ ಭುಸಂ ಇಞಾಪೇತಿ ತೋಸೇತೀತಿ **ಮನುಞ್ಞಂ, ಞಾ** ಪರಿಮಾಣತೋಸನನಿಸಾನೇಸು, ಅಸ್ಸುಕಾರೋ। ಹದಯಂ ಮನಂ ಗಚ್ಛತಿ ಪವಿಸತೀತಿ **ಹದಯಙ್ಗಮಂ**।

ಸಂಕುಲಾದಿದ್ವಯಂ **ಪುಬ್ಬಾಪರವಿರೋಧಿನಿ** ಪುಬ್ಬಾಪರವಿರುದ್ಧೇ ವಾಕ್ಯೇ, ಯಥಾ -

ಯಾವಜೀವಮಹಂ ಮೋನೀ, ಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀ ಚ ಮೇ ಪಿತಾ।

माता च मम वळ्ळासि, अपुत्तो च पितामहो॥

संकुलन्ति जळीभवन्त्यनेनाति **संकुलं**। किलिस्सन्ते एत्थाति **किलिट्ठं**।

११९. समुदायत्थरहितं दसदाळिमादिवाक्यं [दस दाळिमानि छळपूपा कुण्ड' मजाजिनं पलालपिण्डा (न्यायभास्स ५.२.१० मोग्गल्लानपञ्चिकाटीका १.१)] असम्बद्धत्ता अबद्धमिति **कित्तितं** कथितं, न बज्झते हदयमत्राति **अबद्धं,** तो।

नत्थि तथं सच्चमत्राति **वितथं**। फरुसादयो वितथसद्दं याव तिलिङ्गिका।

११८. पज्जद्धं सच्चवचने। **सम्मा**सद्दोयं अब्ययं, सब्बलिङ्गविभत्तिवचनेसु च समानो। न वितथं **अवितथं**। सन्तेसु साधूसु भवं **सच्चं**। **सत** सातच्चे वा, वजादिना यो, सच्चं। **तथ**सद्दो भूतपरियायो, "तथेन मग्गेन यथात्थभाजिना"ति [तथागता जिनाति (क॰)] पयोगो। तथे साधु **तच्छं,** साध्वत्थे **यो**। **यथातथ**सद्दापि च सच्चत्था अलिङ्गा। **तब्बन्ता** सच्चवचनवन्तवाचका **सम्मा सच्चं यथातथं**सद्दवज्जिता सेसा **अवितथा**दयो तीसु लिङ्गेसु वत्तन्ति। **सच्चं**सद्दो तु अलिङ्गो। **अमरकोसे** पन **सम्मा सच्च**सद्दानम्पि तब्बति तिलिङ्गत्तं वुत्तं, यथा - सच्चं तच्छं रितं सम्मा, अमूनि तीसु तब्बति [अमर ८.११]। यथा - सच्चो ब्राह्मणो, सच्चा नारी, सच्चं विप्पकुलं। इध पन सब्बलिङ्गवचनविभत्तीसु रूपभेदाभावा **सम्मा**सद्दस्स अब्ययत्तं, तिलिङ्गेस्वपि रूपभेदाभावा **सच्चं**सद्दस्स अलिङ्गत्तञ्च वुत्तं। यथा - सम्मा वाचा, सम्मा वोहारो, सम्मा वचनं। सच्चं ब्राह्मणो, सच्चं नारी, सच्चं विप्पकुलं। **मिच्छामुसा**सद्दा पन सब्बत्रापि अब्ययमेव भवन्ति। यथा - मिच्छा वाचा, मिच्छा वोहारो, मिच्छा वचनं। मुसा वाचा, मुसा वोहारो, मुसा वचनं।

११७. सोळस सद्दमत्तपरियाये दस्सेतुं उपजातिं **"रवो"**इच्चादिमाह। रुयते सद्दायतेति **रवो, रु** सद्दे। नदनं नादो, निरत्थो नादो **निनादो, नद** अब्यत्तसद्दे। एवं **निनदो,** रस्सत्तमेव विसेसो। सप्पति उच्चारीयतीति **सद्दो**। **घुस** सद्दे, पातुभावो घोसो **निग्घोसो**। नदनं **नादो**। **धन** सद्दे, धनीयतीति **धनि**। निग्घोसो च नादो च धनि च **निग्घोसनादधनयो**। रवो एव **रावो**। **आरावो**ति उपसग्गेन पदं वड्ढितं। तथा **संरावविरावआरवा**। घुसनं **घोसो**। आरावो च संरावो च विरावो च घोसो च आरवो चाति द्वन्दो। **सु** सवने, सुय्यतेति **सुति**। सरति सुय्यमानतं गच्छतीति **सरो**। निस्सनति एतेनाति **निस्सनो, सन** सम्भत्तियं निपुब्बो। सरो च निस्सनो चाति द्वन्दो।

११६. विसज्जीयतेन लग्गीयतेन सेम्हादीहीति **विसट्ठो**। मनितब्बन्ति **मञ्जु,** जु, **मन** ञाणे, सुणन्तानं वा मनं रञ्जेतीति **मञ्जु,** उ, **न रलोपो**। सुखेनेव विजानितब्बत्ता **विञ्ञेय्यो**। हितसुखनिप्फादनतो सोतब्बोति **सवनीयो**। बहिद्धापरिसा अङ्गुलिमत्तम्पि न विसरति न गच्छतीति **अविसारी** , तस्सीलत्थे णी, विविधेन वा न सरतीति **अविसारी,** भिन्नस्सरानं विय द्वेधा न होतीत्यत्थो। विन्दते लब्भतेति **बिन्दु, वस्स बो,** निग्गहीतागमो, उ च, वट्टत्ता वा **बिन्दु,** इमस्मिं पक्खे **पब्बजा**दिना रूपसिद्धि। पञ्चन्नं ठानगतीनं दूरट्ठानतो जातत्ता **गम्भीरो**। पुनप्पुनं नादो निन्नादो, क्रियाभिक्खञ्ञत्ता द्वित्तं, **अस्स इ,** निग्गहीतागमो, सो एत्थ अत्थीति **निन्नादी**। इच्चेवं भगवतो अट्ठङ्गिको सरो होति।

೧೩೦. ಖಗ್ಗಾದೀನಂ ತಿರಚ್ಛಾನಗತಾನಂ ರುತಂ ವಸ್ಸಿತನ್ತ್ಯುಚ್ಚತೇ। **ರು** ಸದ್ದೇ, **ರುತಂ। ವಸ್ಸ** ಸದ್ದೇ, ವಸ್ಸನಂ ರವನಂ **ವಸ್ಸಿತಂ।**

ಕೋಲಾಹಲಾದಿದ್ವಯಂ ಬಹೂಹಿ ಸಮ್ಭೂಯ ಕತೇ ಅಬ್ಯತ್ತಸದ್ದೇ। **ಕುಲ** ಸಙ್ಖ್ಯಾತೇ [ಸಙ್ಖ್ಯಾನೇ (ಕ॰)], ಕೋಲನಂ ಕೋಲೋ, ಏಕೀಭಾವೋ, ತಂ ಆಹಲತಿ ವಿನ್ದತೀತಿ **ಕೋಲಾಹಲೋ।** ಕರೋತಿ ಹಿಂಸತಿ ಮಧುರನ್ತಿ ಕಲೋ, ತಂ ಹಲತೀತಿ **ಕಲಹಲೋ। ಹಲ** ವಿಲೇಖನೇ।

ತಿಕಂ ಗಾಯನೇ। **ಗೇ** ಸದ್ದೇ, ಗೇತಬ್ಬಂ **ಗೀತಂ ಗಾನಂ ಗೀತಿಕಾ** ಚ। ಸಬ್ಬತ್ರ ಭಾವಸಾಧನಂ।

೧೩೧. ತನ್ತಿಕಣ್ಠೋಟ್ಠಿತಾ [ಅಮರ ೭.೧] ಉಸಭಾದಯೋ ಸತ್ತ ಸರಾ। ಛಜ್ಜಾದಯೋ ತಯೋ **ಗಾಮಾ** ಸಮೂಹಾತ್ಯತ್ಥೋ। ವುತ್ತಞ್ಚ "ಗಾಮೋ ನಾಮ ಸರಸಮೂಹಸ್ಸ ಸನ್ಧಾನ"ನ್ತಿ। ಮನುಸ್ಸಲೋಕವಾದನವಿಧಿನಾ ಏಕೇಕಸ್ಸ ಸರಸ್ಸ ವಸೇನ ತಯೋ ತಯೋ ಮುಚ್ಛನಾ ಕತ್ವಾ ಏಕವೀಸತಿ ಮುಚ್ಛನಾ, ದೇವಲೋಕವಾದನವಿಧಿನಾ ಪನ ಸಮಪಞ್ಞಾಸ ಮುಚ್ಛನಾ ವದನ್ತಿ। ತತ್ಥ ಹಿ ಏಕೇಕಸ್ಸ ಸರಸ್ಸ ವಸೇನ ಸತ್ತ ಸತ್ತ ಮುಚ್ಛನಾ, ಅನ್ತಸರಸ್ಸ ಚ ಏಕಾತಿ ಸಮಪಞ್ಞಾಸ ಮುಚ್ಛನಾ ಆಗತಾ, ತೇನೇವ **ಸಕ್ಕಪಞ್ಹಸುತ್ತಸಂವಣ್ಣನಾಯಂ** "ಸಮಪಞ್ಞಾಸ ಮುಚ್ಛನಾ ಮುಚ್ಛಿತ್ವಾ"ತಿ [ದೀ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨.೩೪೫] ಪಞ್ಚಸಿಖಸ್ಸ ವೀಣಾವಾದನಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೇನ ವುತ್ತಂ। **ಮುಚ್ಛ** ಮೋಹಸಮುಸ್ಸಯೇಸು, ಯು, **ಮುಚ್ಛನಾ।** ಯಥಾ ಕಮೇನ ವೀಣಾ ವಾದಿತುಂ ಸಕ್ಕಾ, ಏವಂ ಸಜ್ಜನಾಹಿ ಮುಚ್ಛನಟ್ಠಾನಾನಿ ಏಕೂನಪಞ್ಞಾಸಾತ್ಯತ್ಥೋ। ಏಕೇಕಸ್ಸ ಸರಸ್ಸ ಸತ್ತ ಸತ್ತ ಠಾನಾನಿ। ಯತೋ ಸರಸ್ಸ ಮನ್ದತಾರವವತ್ಥಾನಂ ಹೋತಿ, ತೇನ ಏಕೂನಪಞ್ಞಾಸ ಠಾನಾನಿ। ಇಚ್ಚೇತಂ **ಸರಮಣ್ಡಲಂ** ಸರಸಮೂಹೋ।

೧೩೨. ಸರಾದೀನಂ ನಾಮಸರೂಪಪ್ಪಭೇದಂ ದಸ್ಸೇತುಮಾಹ **"ಉಸಭೋ"**ಚ್ಚಾದಿ। **ಇಸ** ಗತಿಯಂ। ಇಸತಿ ಚಿತ್ತಂ ಪವಿಸತೀತಿ **ಉಸಭೋ,** ಅಭೋ, ಇಸ್ಸು ಚ। **"ಉಸ** ದಾಹೇ"ತಿ ವಾ ಧಾತ್ವತ್ಥೋ। ಯಸ್ಮಾ ಪನ ಸೋ ಸರೋ ಉಸಭೋ ವಿಯ ನದತಿ, ತಸ್ಮಾ **ಉಸಭೋ**ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಧೀಮನ್ತೇಹಿ ಗೀಯತೇತಿ **ಧೇವತೋ,** ವಣ್ಣವಿಕಾರೋ, ವತ್ತಂ।

ನಾಸಂ ಕಣ್ಠಮುರೋ ತಾಲುಂ,
ಜಿವ್ಹಂ ದನ್ತೇ ಚ ನಿಸ್ಸಿತೋ।
ಛಧಾ ಸಞ್ಜಾಯತೇ ಯಸ್ಮಾ,
ತಸ್ಮಾ ಛಜ್ಜೋ ಸ ಉಚ್ಚತೇ [ಚಿನ್ತಾಮಣಿಟೀಕಾ ೭.೧]॥

ಗನ್ಧಂ ಲೇಸಂ ಅರತೀತಿ ಗನ್ಧರೋ, ರಸ್ಸಸ್ಸ ದೀಘತ್ತೇ ಗನ್ಧಾರೋ ಚೇತ್ಯಞ್ಞೇ [ಅಞ್ಞೇಸಮಪೀತಿ (ಪಾಣಿನಿ ೩.೧೩೭) ದೀಘೋ (ಚಿನ್ತಾಮಣಿಟೀಕಾ ೭.೧)], ಗನ್ಧಾರಾ ನಾಮ ಜನಪದಾ, ತೇಹ್ಯಯಂ ಗೀಯತೇತಿ **ಗನ್ಧಾರೋ,** ಣೋ। ಮಜ್ಝೇ ಲಯವಿಸೇಸೇ ಭವೋ **ಮಜ್ಝಿಮೋ।** ಪಞ್ಚನ್ನಮ್ಪಿ ಧೇವತಾದೀನಂ ಪೂರಣೋ **ಪಞ್ಚಮೋ,** (ಪಞ್ಚನ್ನಂ ವಾ ಮಹಾಭೂತಾನಂ ಪೂರಣೋ **ಪಞ್ಚಮೋ।**) [( ) ಏತ್ಥನ್ತರೇ ಪಾಠೋ ಅಧಿಕೋ ವಿಯ ದಿಸ್ಸತಿ] ನಿಸ್ಸೇಸತೋ ಸೀದನ್ತಿ ಸರಾ ಯಸ್ಮಿನ್ತಿ [ಯಸ್ಮಾತಿ (ಕ॰) - ಸದತೋ ಅಧಿಕರಣೇ ಘಣು (ಚಿನ್ತಾಮಣಿಟೀಕಾ ೭.೧)], ಣೋ। "ನಿಸೀದನ್ತಿ ಸರಾ ಯಸ್ಮಿಂ, ನಿಸಾದೋ ತೇನ ಹೇತುನಾ"ತಿ ಹಿ ವುತ್ತಂ। ಏತೇ ಸತ್ತ ಸರಾತಿ **ಗದಿತಾ** ಕಥಿತಾ।

೧೩೩-೧೩೪. ಉಸಭಾದಯೋ ಯೇ ನದನ್ತಿ, ತೇ ದಸ್ಸೇತುಮಾಹ **"ನದನ್ತಿ"**ಚ್ಚಾದಿ। ಉಸಭಂ ನಾಮ ಸರಂ ಗಾವೋ ನದನ್ತಿ। ತಥಾ ಧೇವತಂ **ತುರಙ್ಗಾ** ಅಸ್ಸಾ, ಛಜ್ಜಂ **ಮಯೂರಾ** ಸಿಖಣ್ಡಿನೋ, ಗನ್ಧಾರಂ ಅಜಾ, ಮಜ್ಝಿಮಂ **ಕೋಞ್ಚಾ** ಸಕುಣವಿಸೇಸಾ, ಪಞ್ಚಮಂ **ಪರಪುಟ್ಠಾದೀ** ಕೋಕಿಲಾದಯೋ, ನಿಸಾದಂ **ವಾರಣಾ** ಹತ್ಥಿನೋ ನದನ್ತಿ। ವುತ್ತಞ್ಚ **ನಾರದಮುನಿನಾ** -

"ಛಜ್ಜಂ ನದತಿ ಮಯೂರೋ, ಗಾವೋ ನದನ್ತಿ ಉಸಭಂ।

ಅಜೋ ರೋತಿ ಚ [ಅಜಾವಿಕಾ ತು (ಕ॰)] ಗನ್ಧಾರಂ, ಕೋಞ್ಚಾ ನದನ್ತಿ ಮಜ್ಝಿಮಂ॥

ಪುಪ್ಫಸಾಧಾರನೇ ಕಾಲೇ, ಕೋಕಿಲೋ ರೋತಿ ಪಞ್ಚಮಂ।
ಅಸ್ಸೋ ತು ಧೇವತಂ ರೋತಿ, ನಿಸಾದಂ ರೋತಿ ಕುಞ್ಜರೋ"ತಿ॥

ಮಯೂರಾದಯೋಪಿ ಸಬ್ಬೇ ಇಮೇ ಸತ್ತಾ ಸಮದಾ [ಸನ್ತೋ (ಕ॰) ಏತೇ ಚ ಸಮದಾ ಪಞ್ಚಮಂ ಗಾಯನ್ತಿ (ಚಿನ್ತಾಮಣಿಟೀಕಾ ೭.೧)] ಪಞ್ಚಮಂ ನದನ್ತಿ।

ಛಜ್ಜೋ ಗಾಮೋ, ಮಜ್ಝಿಮೋ ಗಾಮೋ, ಸಾಧಾರಣೋ ಗಾಮೋತಿ ತಯೋ ಗಾಮಾ। ತತ್ರ ವೀಣಾದಣ್ಡಂ ವಿಭಾಗಂ ಕತ್ವಾ ಅಧೋಭಾಗಸ್ಸ "ಛಜ್ಜಗಾಮೋ"ತಿ ಸಞ್ಞಾ, ಮಜ್ಝಭಾಗಸ್ಸ "ಮಜ್ಝಿಮಗಾಮೋ"ತಿ, ಉಪರಿಭಾಗಸ್ಸ "ಸಾಧಾರಣಗಾಮೋ"ತಿ ಸಞ್ಞಾ। ಕಿಂ ಪನ ಗಾಮಭೇದೇ ಕಾರಣಂ? ಯಸ್ಮಾ ಏಕಸ್ಸೇವ ಸರಸ್ಸ ಗಾಮನ್ತರೇ ಭೇದೋ, ತಂಭೇದೇ ಗಾಮಾನಮ್ಪಿಭೇದೋ। **ಮಾಘಟೀಕಾಯಂ** ಪನ ಸಾಧಾರಣಗಾಮಟ್ಠಾನೇ ಗನ್ಧಾರಗಾಮೋ ಕಥಿತೋ, ಏಕೇಕಸ್ಮಿಞ್ಚ ಗಾಮೇ ಸತ್ತ ಸತ್ತ ಮುಚ್ಛನಾ। ಇಧ ಪನ ಉಸಭಾದೀಸು ಸತ್ತಸು ಸರೇಸು ಪಚ್ಚೇಕಂ ತಿಸ್ಸೋ ತಿಸ್ಸೋ ಮುಚ್ಛನಾ ಕಥಿತಾ। ಕಿಂಕಾರಣಾ? ಇಧ ಮನುಸ್ಸಲೋಕವಾದನವಿಧಿನಾ, ತತ್ಥ ಚ ದೇವಲೋಕವಾದನವಿಧಿನಾ ಕಥಿತತ್ತಾ ತಥೇವ ಠಾನಾನಿ ಸತ್ತ ಸತ್ತೇವ ಲಬ್ಭರೇತಿ। ಯಥಾ ಉಸಭಾದೀಸು ತೇಸು ಯಥಾವುತ್ತೇಸು ಸರೇಸು ಪಚ್ಚೇಕಂ ಏಕೇಕಸ್ಮಿಂ ಸರೇ ತಿಸ್ಸೋ ತಿಸ್ಸೋ ಮುಚ್ಛನಾ ಸಿಯುಂ, ತಥೇವ ಠಾನಾನಿಪಿ ಸತ್ತ ಸತ್ತೇವ ಲಬ್ಭರೇತ್ಯತ್ಥೋ।

೧೩೬. ಸರಾನಂ ಗಾಮೇಸು ಭಿನ್ನಸುತಿತ್ತಂ ದಸ್ಸೇತುಮಾಹ **"ತಿಸ್ಸೋ"**ಇಚ್ಚಾದಿ। ಉಸಭಸ್ಸ ಸರಸ್ಸ ತಾರಕಲಮನ್ದವಸೇನ ತಿಸ್ಸೋ ಸುತಿಯೋ। ಧೇವತಸ್ಸ ಸರಸ್ಸ ತಾರ ಮನ್ದವಸೇನ ದುವೇ। ಛಜ್ಜಸ್ಸ ತಾರಕಲ ಮನ್ದ ಕಾಕಲೀವಸೇನ ಚತಸ್ಸೋ। ಗನ್ಧಾರಸ್ಸ ಚ ತಥಾ। ಮಜ್ಝಿಮಸ್ಸ ತಾರಕಲ ಕಾಕಲೀವಸೇನ ತಿಸ್ಸೋ। ಪಞ್ಚಮಸ್ಸ ಕಲ ಕಾಕಲೀವಸೇನ ದುವೇ। ನಿಸಾದಸ್ಸ ತಾರಾದಿವಸೇನ ಚತಸ್ಸೋ ಸುತಿಯೋ। ಇಚ್ಚೇವಂ ಸತ್ತಸು ಸರೇಸು ಕಮತೋ ಸಮ್ಪಿಣ್ಡಿತಾ ದ್ವಾವೀಸತಿ ಸುತಿಯೋ ಸಿಯುಂ। **ಮಾಘಟೀಕಾಯಂ** ಪನ ಅಞ್ಞಥಾ ಸುತಿಭೇದೋ ವುತ್ತೋ। ವುತ್ತಞ್ಹಿ ತತ್ಥ -

"ಚತುಸ್ಸುತಿ ಸುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯೋ, ಮಜ್ಝಿಮೋ ಮಜ್ಜಿಮಟ್ಠಿತೋ।
ದ್ವಿಸ್ಸುತಿ ಚಾಪಿ ಗನ್ಧಾರೋ, ತಿಸ್ಸುತಿ ಉಸಭೋ ತಥಾ॥

ಛಜ್ಜೋ ಚತುಸ್ಸುತಿ ಞೇಯ್ಯೋ, ನಿಸಾದೋ ದ್ವಿಸ್ಸುತೀ ತಥಾ।
ಚತುಸ್ಸುತಿ ಧೇವತೋ ತು, ಪಞ್ಚಮೋ ತಿಸ್ಸುತೀ ಮತೋ"ತಿ॥

ಸಬ್ಬಮೇತಂ **ನಾಟಕಸತ್ಥತೋ** ಗಹೇತಬ್ಬಂ।

೧೩೭. **"ಉಚ್ಚತರೇ"**ತ್ಯಾದಿನಾ ಸುತಿಭೇದೇ ಸರೂಪತೋ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಉಚ್ಚತರೇ ರವೇ** ಅತ್ಯುಚ್ಚಧನಿಮ್ಹಿ ತಾರೋ, ತಾರಯತಿ ಬೋಧಯತೀತಿ **ತಾರೋ**। **ಅಬ್ಯತ್ತೇ** ಅಬ್ಯತ್ತಕ್ಖರೇ **ಮಧುರೇ** ಸುತಿಸುಖೇ ಕಲೋ, **ಕಲ** ಮದೇ। ಗಮ್ಭೀರೇ ಧನಿಮ್ಹಿ ಮನ್ದೋ। **ಮದಿ** ಥುತಿಮೋದಮದಮೋಹಸುಪನಗತೀಸು। ಮನ್ದಯತೇ ಬುಜ್ಝತೇನೇನಾತಿ **ಮನ್ದೋ**।

ತಾರಾದಯೋ ತಯೋ ವಾಚ್ಚಲಿಙ್ಗತ್ತಾ ತೀಸು। ತಾರೋ ಧನಿ, ತಾರಾ ವಾಣೀ, ತಾರಂ ರುತಂ ಇಚ್ಚಾದಿ। ಅಬ್ಯತ್ತಮಧುರಸದ್ದೋ **ಕಲೋ**। ತತ್ರ ಕಲೇ ಸುಖುಮೇ **ಕಾಕಲೀ**ಸದ್ದೋ, **ಈ**ಪಚ್ಚಯನ್ತೋ, ಈಸಂ ಕಲಾ ವಾಣೀ **ಕಾಕಲೀ** ನಾಮ, **ಕಾ**ಸದ್ದೋಯಮೀಸತ್ಥೋ। **ಕ್ರಿಯಾದಿಸಮತಾ**ತಿ ಗೀತವಾದಿತಪಾದನ್ಯಾಸಾದಿಕ್ರಿಯಾನಂ, ಕಾಲಸ್ಸ ಚ ಸಮತ್ತಂ ಲಯೋ ನಾಮ, **ಲಯ** ಸಾಮ್ಯಗತೀಸು, ಆಧಾರೇ **ಅ**ಪಚ್ಚಯೋ, ಸಬ್ಬಾಭಿನಯಾನಮ್ಪಿ ಸಾಮ್ಯಂ ಲಯೋತಿ ಕೇಚಿ।

೧೩೮. ದ್ವಯಂ ವೀಣಾಯಂ। **ವಿ** ಜನನೇ, ತೋ, ಈಣತ್ತಂ, **ವೀಣ** ವೇಠನೇತಿ ವಾ ಧಾತು, ಆ, ವೀಣಾ। **ವಲ್ಲ** ಸಂವರಣೇ, ವಲ್ಲತೇ ಧನಿವಿಸೇಸಂ, ಣ್ವು, **ವಲ್ಲಕೀ,** ನದಾದಿ। ವಿಪಞ್ಚೀತಿಪಿ ವೀಣಾಯ ನಾಮಂ। ವಿಪಞ್ಚಯತೀತಿ **ವಿಪಞ್ಚೀ** [ವಿಪಞ್ಚಯತಿ ವಿತ್ಥಾರಯತಿಸದ್ದಂ (ಚಿನ್ತಾಮಣಿಟೀಕಾ ೭.೩)], ನದಾದಿ।

ಸಾ ವೀಣಾ **ಸತ್ತತನ್ತೀ** ಸತ್ತಹಿ ತನ್ತೀಹಿ ವಿಸಿಟ್ಠಾ ಪರಿವಾದಿನೀ ನಾಮ, ಪರಿತೋ ವದತೀತಿ **ಪರಿವಾದಿನೀ,** ಇನೀ। ವೀಣಾದಯೋ ಚತ್ತಾರೋಪಿ ವೀಣಾಸಾಮಞ್ಞವಾಚಕಾ ಇಚ್ಚೇಕೇ, ತೇಸಂ ಮತೇ **ಸಾ**ಸದ್ದಸ್ಸ ಚತುನ್ನಮ್ಪಿ ಇತ್ಥಿಲಿಙ್ಗತ್ಥದೀಪಕತಾ ವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಾ, ತಥಾಪಿ **ಅಮರಕೋಸೇನ** [ಅಮರ ೭.೩] ವಿರುಜ್ಝನತೋ ತೇಸಂ ಮತಂ ನ ಗಹೇತಬ್ಬಂ।

ಕಟ್ಠಾದೀಹಿ ದೋಣಿಸಣ್ಠಾನೇನ ಕತಂ ವಜ್ಜಭಣ್ಡಂ ವೀಣಾಯ ಪೋಕ್ಖರೋ ನಾಮ, ಪೋಸೇತಿ ವಡ್ಢೇತಿ ಸದ್ದೇತಿ **ಪೋಕ್ಖರೋ,** ಖರೋ, ವುದ್ಧಿ, ವಣ್ಣವಿಕಾರೋ ಚ। **ದು** ಗಮನೇ, ಣಿ, **ದೋಣಿ**। ಕಕುಭೋ, ಪಸೇವಕೋತಿಪಿ ಪೋಕ್ಖರಸ್ಸ ನಾಮಾನಿ। ಕಂ ವಾತಂ ಕುಭತಿ ಬನ್ಧತೀತಿ **ಕಕುಭೋ**। ಪಸಿಬ್ಬನ್ತಿ ತಮಿತಿ **ಪಸೇವಕೋ**।

ದ್ವಯಂ ಪೋಕ್ಖರವೇಠಕೇ ಚಮ್ಮನಿ। ವೀಣಾಭಾವಂ ಉಪಗಚ್ಛತಿ ಯೇನಾತಿ **ಉಪವೀಣೋ**। ವೇಠತಿ ಪೋಕ್ಖರನ್ತಿ **ವೇಠಕೋ,** ಣ್ವು।

೧೩೯. ಆತತಾದಿಪಞ್ಚಕಂ ಪಞ್ಚಙ್ಗಿಕತೂರಿಯಸ್ಸ ನಾಮಾನಿ।

೧೪೦. **ಚಮ್ಮಾವನದ್ಧೇಸು** ಚಮ್ಮೇನ ಬನ್ಧನೀಯೇಸು ಭೇರಿಯಾದೀಸು ಮಜ್ಝೇ **ತಲೇಕೇಕಯುತಂ** ಏಕೇಕೇನ ತಲೇನ ಯುತ್ತಂ ಕುಮ್ಭಥುಣದದ್ದರಿಕಾದಿಕಂ ತೂರಿಯಂ ಆತತಂ ನಾಮ, ಆತನೋತೀತಿ **ಆತತಂ, ತನು** ವಿತ್ಥಾರೇ। ಮಹತೀಆದಿವೀಣಾವಿಸೇಸೋಪಿ ["ಮಹತೀ"ತಿ ನಾರದಸ್ಸ ವೀಣಾ (ಸದ್ದಕಪ್ಪದ್ದುಮೇ)] ಆತತಮೇವಾತಿ "ಚಮ್ಮಾವನದ್ಧೇಸೂ"ತಿ ವಿಸೇಸನಂ ಕತಂ। ಕುಮ್ಭಸಣ್ಠಾನತ್ತಾ ಕುಮ್ಭೋ ಚ ತಂ ಥುನನಗರಸಮ್ಭೂತತ್ತಾ ಥುನಞ್ಚೇತಿ ಕುಮ್ಭಥುನಂ। ತದೇವ **ಕುಮ್ಭಥುಣಂ,** ಅಥ ವಾ **ಥು** ಅಭಿತ್ಥವೇ, ಕಮ್ಮನಿ ಣೋ। ಕುಮ್ಭೋ ಚ ಸೋ ಥುಣೋ ಚೇತಿ **ಕುಮ್ಭಥುಣೋ, ಥುಣ** ಪೂರಣೇತಿ ವಾ ಧಾತ್ವತ್ಥೋ। **ದರ** ವಿದಾರಣದಾಹೇಸು, ದ್ವೇಭಾವೋ, **ಕಾ**ಪುಬ್ಬಸ್ಸಿಕಾರೋ ಚ, ದದ್ದರಸದ್ದಂ ಕರೋತೀತಿ ವಾ **ದದ್ದರಿಕಾ**।

೧೪೧. ಉಭಯತಲಂ ಮುರಜಾದಿಕಂ ತೂರಿಯಂ ವಿತತಂ ನಾಮ, ವಿಸೇಸೇನ ಸದ್ದಂ ತನೋತೀತಿ **ವಿತತಂ, ಸಬ್ಬವಿನದ್ಧಂ** ಸಬ್ಬಪಸ್ಸೇಸು, ಪುಬ್ಬಪಚ್ಛಾಭಾಗೇಸು ಚ ಪರಿಯೋನದ್ಧಂ ಪಣವಾದಿಕಂ, **ಆದಿನಾ** ಚತುರಸ್ಸಅಲಮ್ಬರಗೋಮುಖೀಆದಯೋ ಆತತವಿತತಂ ನಾಮ, "ಚಮ್ಮಪರಿಯೋನದ್ಧಂ ಹುತ್ವಾ ತನ್ತಿಬದ್ಧಂ ಆತತವಿತತ"ನ್ತಿ ಹಿ ವುತ್ತಂ। **ಪಣ** ಬ್ಯವಹಾರಥುತೀಸು, ಪಣೀಯತೀತಿ **ಪಣವೋ,** ಅವೋ।

೧೪೨. ವಂಸಸಙ್ಖಾದಿಕಂ ಸುಸಿರಂ ನಾಮ, ರನ್ಧಂ ಸುಸಿರಂ, ತಂಯೋಗಾ **ಸುಸಿರಂ**। **ವನ, ಸನ** ಸಮ್ಭತ್ತಿಯಂ, **ಸೋ, ವಂಸೋ**। **ಸಮ** ಉಪಸಮಖೇದೇಸು, ಖೋ, **ಸಙ್ಖೋ**। ಸಮ್ಮತಾಳಾದಿಕಂ ಅಚ್ಚನ್ತಂ ಪೀಳನತೋ, ಅನಲಸಂಯೋಗತೋ ವಾ ದ್ರವೀಭೂತಂ ಪುನ ಘನಾಯತೇತೀತಿ **ಘನಾಖ್ಯಂ**। **ಹನ** ಹಿಂಸಾಯಂ, ಕಮ್ಮನಿ ಣೋ, **ಹಸ್ಸ ಘೋ**। ಘನಭಾವೇನ ಸಮಂ ಭವತೀತಿ **ಸಮ್ಮಂ,** ದಣ್ಡಾದೀಹಿ ತಾಳಿತಬ್ಬತೋ **ತಾಳಂ, ತಳ** ತಾಳನೇ, ಸಮ್ಮಞ್ಚ ತಂ ತಾಳಞ್ಚೇತಿ **ಸಮ್ಮತಾಳಂ**। **ಆದಿನಾ** ಕಂಸತಾಳಸಿಲಾತಾಳಾದೀನಂ ಗಹಣಂ। ತತ್ಥ **ಸಮ್ಮತಾಳಂ** ನಾಮ ಕಟ್ಠಮಯತಾಳಂ। **ಕಂಸತಾಳಂ** ನಾಮ ಲೋಹಮಯಂ। ಸಿಲಾಯ ಚ ಅಯೋಪಟ್ಟೇನ ಚ ವಾದನತಾಳಂ **ಸಿಲಾತಾಳಂ**।

ಚತುಕ್ಕಂ ಆತತಾದೀನಂ ನಾಮಂ। ಆ ಸಮನ್ತತೋ ತುಜ್ಜತೇ ತಾಳೀಯತೇತೀತಿ **ಆತೋಜ್ಜಂ**। ವಂಸಾದಿಕೇಪಿ ಮುಖವಾಯುನಾ ಆತೋಜ್ಜನಮತ್ಥೇವ। ವಾದಯನ್ತಿ ಧನಯನ್ತಿ ತನ್ತಿ **ವಾದಿತ್ತಂ ವಾದಿತಞ್ಚ,** ಇತ್ತೋ, ತೋ ಚ। ವಾದಯನ್ತಿ ತನ್ತಿ **ವಜ್ಜಂ,** ಯೋ।

೧೪೩. ದ್ವಯಂ ಭೇರಿಯಂ। ಭಾಯನ್ತಿ ಸತ್ತುಜನಾ ಏತೇನಾತಿ **ಭೇರಿ,** ರಿ। **ಉಭ** ಪೂರಣೇ, ಉಭನಂ ಉಭಿ। "ದುನ್ದ"ಇತಿ ಸದ್ದೇನ ಉಭಿ ಯತ್ರ ಸ **ದುನ್ದುಭಿ।** ಪುಮಿತ್ಥಿಯಮೇತೇ ದ್ವೇ [ಸೇರೀ ಥೀ, ದುನ್ದುಭಿ ಪುಮಾ (ಅಮರ ೭.೬)]। ದ್ವಯಂ ಮುದಿಙ್ಗೇ। ಮುದಂ ಮೋದಂ ಇಙ್ಗತಿ ಗಚ್ಛತಿ ಯೇನಾತಿ **ಮುದಿಙ್ಗೋ।** ಮುರಾ ಅಸುರಾ ಜಾತೋ **ಮುರಜೋ।**

ಅಸ್ಸ ಮುರಜಸ್ಸ **ಭೇದಾ** ವಿಸೇಸಾ ಆಲಿಙ್ಗಙ್ಕ್ಯೋದ್ಧಕಾ ಭವನ್ತಿ। ವುತ್ತಞ್ಚ -

"ಹರಿತಕ್ಯಾಕತಿ ತ್ವಙ್ಕ್ಯೋ,
ಯವಮಜ್ಝೋ ತಥೋದ್ಧಕೋ।
ಆಲಿಙ್ಗ್ಯೋ ಚೇವ ಗೋಪುಚ್ಛೋ,
ಆಕತ್ಯಾ ಸಮ್ಪಕಿತ್ತಿತೋ"ತಿ [ಚಿನ್ತಾಮಣಿಟೀಕಾಯಮ್ಪಿ]॥

ಆಲಿಙ್ಗ್ಯತೇತಿ **ಆಲಿಙ್ಗೋ,** ಣೋ। ಉಚ್ಛಙ್ಕೇ ಭವೋ **ಅಙ್ಕ್ಯೋ।** ಉದ್ಧಂ ಕತ್ವಾ ಏಕೇನ ಮುಖೇನ ವಾದನತೋ ಉದ್ಧೋ ಸನ್ತೋ ಕಾಯತಿ ಸದ್ದಾಯತೀತಿ **ಉದ್ಧಕೋ,** ಉದ್ಧಸದ್ದೋಯಂ ತಿಲಿಙ್ಗಿಕೋ। ಉಗ್ಗಚ್ಛತೀತಿ **ಉದ್ಧೋ,** ತೋ, **ಗಮಿಸ್ಸ ದೋ,** ನೇರುತ್ತೋ। ಯೋ ತು **ಉಪರಿ**ಪರಿಯಾಯೋ **ಉದ್ಧಂ**ಸದ್ದೋ, ಸೋ ಅಬ್ಯಯಮೇವ।

ತಿಣವಾದೀನಿ ಚತ್ತಾರಿ ಪಣವಸ್ಸ ನಾಮಾನಿ। **ತನು** ವಿತ್ಥಾರೇ, ಅವೋ, ಅಸ್ಸ ಇತ್ತಂ, ಣತ್ತಞ್ಚ, **ತಿಣವೋ। ಮಾ** ಮಾನೇ ಸದ್ದೇ ಚ, "ಡಿಣ್ಡಿ"ಇತಿ ಮಾಯತೇ ಸದ್ದಾಯತೇತಿ **ಡಿಣ್ಡಿಮೋ,** ಣೋ।

೧೪೪. "ಆಲಮ್ಬ"ಇತಿ ಸದ್ದಾಯತೇತಿ **ಆಲಮ್ಬರೋ।** "ಆಲಮ್ಬರೋ ತೂರಿಯರವೇ, ಗಜೇನ್ದಾನಞ್ಚ ಗಜ್ಜಿತೇ"ತಿ [ಅಮರ ೨೩.೧೯೭] ಹಿ **ಅಮರಕೋಸ ನಾನತ್ಥಸಙ್ಗಹೇಸು।**

ವೀಣಾದೀನಂ ವಾದನಕಟ್ಠಕುಟಿಲಾದಿಕಂ ಕೋಣೋ, ಕುಣ್ಯತೇ ಸದ್ದಾಯತೇನೇನಾತಿ **ಕೋಣೋ,** ಣೋ। "ದದ್ದ"ಇತಿ ಸದ್ದಂ ಕರೋತೀತಿ **ದದ್ದರಿ,** ದದ್ದತಿ ವಾ ಸದ್ದವಿಸೇಸೇನ ಪರಿಣಮತೀತಿ **ದದ್ದರಿ,** ರಿ। "ಪಟ"ಇತಿ ಸದ್ದಂ ಜಹಾತೀತಿ **ಪಟಹೋ,** ಪಟಂ ಹನ್ತೀತಿ ವಾ **ಪಟಹೋ। ಹನ** ಹಿಂಸಾಗತೀಸು, ಕ್ವಿ। ಅಪರೇ **ಮದ್ದಲಾ**ದಯೋ ಭೇರಿಪ್ಪಭೇದಾ । "ಮದ್ದ"ಇತಿ ಸದ್ದಂ ಲಾತೀತಿ **ಮದ್ದಲಾ, ಲಾ** ಆದಾನೇ, ಅ। "ಮನ್ದಲಾ"ತಿಪಿ ಪಾಠೋ, ಮನ್ದಂ ಸದ್ದಂ ಲಾತೀತಿ **ಮನ್ದಲಾ। ಆದಿ**ನಾ ಡಮರುಆದಯೋಪಿ ಭೇರಿಪ್ಪಭೇದಾ ವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಾ।

೧೪೫. **ಜನಪ್ಪಿಯೋ** ಜನೇಹಿ ಪಿಯಾಯಿತಬ್ಬೇ ವಿಮದ್ದೋಟ್ಠೇ ವಿಲೇಪನಕುಙ್ಕುಮಾದೀನಂ, ನಾನಾಗನ್ಧದಬ್ಬಾನಞ್ಚ ವಿಮದ್ದನೋಬ್ಭೂತೇ **ಪರಿಮಲೋ** ಭವೇ, ಪರಿಮಜ್ಜತಿ ಪವತ್ತಯತ್ಯಾಸಯನ್ತಿ, ಅ, ನೇರುತ್ತೋ, **ಮಲ, ಮಲ್ಲ** ಧಾರಣೇ ವಾ। ಪರಿಮಲ್ಯತೇ ಧಾರೀಯತೇತಿ, ಣೋ। **ವಿಮದ್ದ**ಗ್ಗಹಣೇನ ವಾಪಿಕೂಪಾದಿನೋ [ವಿಮದ್ದಗನ್ಧಾದಿನೋ (ಕ॰)] ನಿರಾಸೋ, **ಜನ**ಗ್ಗಹಣೇನ ಮಕ್ಖಿಕಾದಿನೋ। **ಸೋ** ಪರಿಮಲೋ ಗನ್ಧೋ **ದೂರಗಾಮೀ** ಅತಿನಿಹಾರೀ ಅತಿದೂರಪಾತೀ ಆಮೋದೋ ವುಚ್ಚತೇ, ಆಮೋದನ್ತೇ ಅನೇನ, ಣೋ। ಇತೋ ಪರಂ **ಇಟ್ಠಗನ್ಧಾ**ದಯೋ **ವಿಸ್ಸ**ಸದ್ದಪರಿಯನ್ತಾ **ತೀಸು** ಲಿಙ್ಗೇಸು ವತ್ತನ್ತೇ।

೧೪೬. ಚತುಕ್ಕಂ ಇಟ್ಠಗನ್ಧೇ। ಇಟ್ಠೋ ಗನ್ಧೋ **ಇಟ್ಠಗನ್ಧೋ,** ಅಥ ವಾ ಇಟ್ಠೋ ಗನ್ಧೋ ಅಸ್ಸ **ಇಟ್ಠಗನ್ಧೋ।** ಸುಟ್ಠು ರಭನ್ತಿ ತುಸ್ಸನ್ತ್ಯನೇನಾತಿ **ಸುರಭಿ,** ಇ। ಸುನ್ದರೋ ಗನ್ಧೋ ಅಸ್ಸ **ಸುಗನ್ಧೋ, ಸುಗನ್ಧಿ** ಚ, ಅನ್ತಸ್ಸಿಕಾರಾದೇಸೋ।

ದ್ವಯಂ ದುಗ್ಗನ್ಧೇ। ಪೂತಿ ಗನ್ಧೋ ಅಸ್ಸ, ಪುಬ್ಬೇ ವಿಯ ಇಕಾರಾದೇಸೋ, ಕಮ್ಮಧಾರಯಸಮಾಸಂ ಅಸ್ಸತ್ಥತ್ಥೇಪಿ ಕತ್ತುಮಿಚ್ಛನ್ತಿ, ಪಕ್ರಿಯಾಲಾಘವತ್ಥಂ ಬಹುಬ್ಬೀಹಿಯೇವ ನ್ಯಾಯೋತಿ। ದುಟ್ಠು ಗನ್ಧೋ ಅಸ್ಸಾತಿ **ದುಗ್ಗನ್ಧೋ,** ತೇನ ವುತ್ತಂ **ಕಚ್ಚಾಯನೇನ** - "ಕಮ್ಮಧಾರಯಮನ್ತತ್ಥಿಯೇಹಿ ಬಹುಬ್ಬೀಹಿ ಲಘುತರೋ"ತಿ। ಅಞ್ಞೇ ತು ಲಾಘವಮನಾದರಮಾನಾ ಇಚ್ಛನ್ತೇವ ಮನ್ತತ್ಥಿಯಂ।

ದುವಿಧೋ ವಾ ವಾಚ್ಚಧಮ್ಮೋ ಲಹು ಗರು ಚ, ತತ್ರ ಬಹುಬ್ಬೀಹಿನಾ ಲಹು, ಕಮ್ಮಧಾರಯಮನ್ತತ್ಥಿಯೇನಗರು। ಕಿಞ್ಚ ಬಹುಬ್ಬೀಹಿನಾ ಅತಿಸಾಯನಾದ್ಯತ್ಥೋ ನ ಗಮ್ಯತೇತಿ ಅವಸ್ಸಂ ತಪ್ಪಟಿಪಾದನಾಯ ಕಮ್ಮಧಾರಯಪುಬ್ಬಕೋ ಮನ್ತತ್ಥಿಯೇವ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ।

ದ್ವಯಂ ಚಿತಾಧೂಮಾದಿಗನ್ಧೇ। **ವಿಸ** ವಿಪ್ಪಯೋಗೇ, **ಸೋ**। ಆಮಸ್ಸ ವಸಾದಿವತ್ಥುನೋ ಗನ್ಧೋ ತಂಯೋಗಾ, ಇ, **ಯಂ**ಸದ್ದೋ ತಸ್ಸ ನಪುಂಸಕತ್ತದೀಪಕೋ।

೧೪೭. **ಕುಙ್ಕುಮಾ**ದಯೋ ಚತ್ತಾರೋ ಚತುಜ್ಜಾತಿಗನ್ಧೋ ನಾಮ। **ಕುಕ, ವಕ** ಆದಾನೇ, ಉಮೋ, ನಿಗ್ಗಹೀತಾಗಮೋ ಚ, **ಕುಙ್ಕುಮಂ,** ಲೋಹಿತಚನ್ದನಂ, ಯಂ "ಕಸ್ಮೀರಜ"ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ, **ಕಮಿಸ್ಸ** ವಾ **ಕುಙ್ಕಾ**ದೇಸೋ, **ಕುಙ್ಕುಮಂ**। **ಯು** ಮಿಸ್ಸನೇ, ಯು, ಯವನಂ, ತಸ್ಸ ಪುಪ್ಫಂ **ಯವನಪುಪ್ಫಂ,** ದೇವಕುಸುಮಂ, ಯವನದೇಸೇ ಜಾತಂ ಪುಪ್ಫನ್ತಿ ವಾ **ಯವನಪುಪ್ಫಂ**। ಯಂ "ಲವಙ್ಗ"ನ್ತಿಪಿ ವುಚ್ಚತಿ, ಯಂ ಪುಪ್ಫಂ ನುಹೀಪುಪ್ಫಸಮಾನಂ। **ತಗಿ** ಗತ್ಯತ್ಥೋ **ದಣ್ಡಕೋ** ಧಾತು, ಅರೋ, **ತಗರಂ,** ಕುಟಿಲಂ। ತರುತೋ ಜಾತೋ **ತುರುಕ್ಖೋ,** ಖೋ, **ಉತ್ತ**ಞ್ಚ, ಸಲ್ಲಕೀದವೋ ಹಿ "ತುರುಕ್ಖೋ"ತಿ ವುತ್ತೋ।

೧೪೮. ಪಞ್ಚೇನ ಛರಸಾನಂ ನಾಮಾನಿ। ಕಂ ಪಾನೀಯಂ ಸೇವತೇತಿ **ಕಸಾವೋ,** ಅವೋ, ಅಥ ವಾ ಕಂ ಸವಾಪೇತೀತಿ **ಕಸಾವೋ ಸು** ಸವನೇ। ತುವರೋಪಿ ಕಸಾಯೋಪಿ **ಕಸಾವ**ಪರಿಯಾಯೋ। **ತಿಜ** ನಿಸಾನೇ, ತೋ, ತಿತ್ತೋ, ಕಟು। **ಮಧು** ಮಾಧುರಿಯಂ, ತಂಯೋಗಾ **ಮಧುರೋ**। ಲುನಾತಿ ಜಳತ್ತನ್ತಿ **ಲವಣೋ,** ಯು। **ಅಮ್ಬ**ಸದ್ದೇ, ಅರೋ, ಇತ್ತಂ, ಲತ್ತಞ್ಚ। **ಕಟ** ಗತಿಯಂ, ಣ್ವು, **ಉತ್ತಂ**। ಇಮೇ ಛ ರಸಾ ನಾಮ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। **ತಬ್ಬತಿ** ದಬ್ಬೇ **ಕಸಾವಾ**ದಿಸದ್ದಾ **ತೀಸು** ಲಿಙ್ಗೇಸು ವತ್ತನ್ತಿ।

೧೪೯. ದ್ವಯಂ ಫೋಟ್ಠಬ್ಬೇ। ಫುಸಿತಬ್ಬೋ **ಫಸ್ಸೋ, ಫೋಟ್ಠಬ್ಬೋ** ಚ, ತಬ್ಬೋ, ಸಸ್ಸ **ಟೋ,** ತಸ್ಸ **ಠೋ**। ತಿಕಂ ವಿಸಯಿಮ್ಹಿ। ವಿಸಯೋ ಅಸ್ಸ ಗಯ್ಹಟ್ಠೇನಾತ್ಥೀತಿ **ವಿಸಯಿ**। ಉಖತಿ ಗಚ್ಛತಿ ವಿಸಯೇತಿ **ಅಕ್ಖಂ,** ಉಸ್ಸತ್ತಂ ದ್ವಿತ್ತಞ್ಚ, ನತ್ಥಿ ಖಂ ವೇದನಾ ಏತ್ಥಾತಿ ವಾ **ಅಕ್ಖಂ, ನ** ಹಿ ಸುಖವೇದನಾದಯೋ ಸಮ್ಪಯೋಗವಸೇನ ಪಞ್ಚಸು ಇನ್ದ್ರಿಯೇಸು ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ, ಜವನಾದೀಸು ಏವ ಪನ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತೀತಿ ತಥಾ ವುತ್ತಂ, ಮನಿನ್ದ್ರಿಯೇ ತೂಪಚಾರಾ [ಮನಿನ್ದ್ರಿಯೇಸುಪಚಾರಾ (ಕ॰)] ಅಕ್ಖಂ। ಇನ್ದೋ ಅತ್ತಾ, ತಸ್ಸ ಲಿಙ್ಗಂ **ಇನ್ದ್ರಿಯಂ,** ಇಯೋ। ನಾ'ನನ್ತರೇನ ಪಯೋಜಕಂ ಚಕ್ಖಾದಯೋ ಬ್ಯಾಪಾರಯನ್ತೇ, ತಸ್ಮಾ ಅತ್ಥಿ ಅತ್ತಾ ಚಕ್ಖಾದೀನಂ ಪಯೋಜಕೋತಿ ಚಕ್ಖಾದಿಕಂ ಲಿಙ್ಗಮತ್ತನೋ ಭವತೀತಿ **ನಿಕಾಯನ್ತರಿಕಾ**। ಸಯಂ ತಿಕ್ಖಮನ್ದಾದಿಭಾವೇ ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞಾಣಾದೀನಂ ತಿಕ್ಖಮನ್ದಾದಿಭಾವಸಮ್ಭವತೋ ತೇಸು ಇನ್ದತಿ ಪರಮಿಸ್ಸರಿಯಂ ಕರೋತೀತಿ ವಾ **ಇನ್ದ್ರಿಯಂ**।

ಛಕ್ಕಂ ನಯನೇ। ನೇತಿ ಅತ್ತನೋ ನಿಸ್ಸಿತಂ ಪುಗ್ಗಲನ್ತಿ **ನಯನಂ,** ಯು। **ಅಸು** ಬ್ಯಾಪನೇ, ಅಸತಿ ವಿಸಯೇಸು ಬ್ಯಾಪೀ ವಿಯ ಭವತೀತಿ **ಅಕ್ಖಿ,** ಸಸ್ಸ **ಕೋ,** ಅಥ ವಾ **ಅಕ್ಖ** ಬ್ಯಾಪನದಸ್ಸನೇಸು, ಅಕ್ಖತಿ ವಿಸಯೇಸು ಬ್ಯಾಪೀಭವತಿ, ಅಕ್ಖತಿ ವಾ ಪಸ್ಸತಿ ಏತೇನಾತಿ ಅಕ್ಖಿ। ನೇತೀತಿ **ನೇತ್ತಂ**। ಲೋಚತಿ ಪಸ್ಸತಿ ಏತೇನಾತಿ **ಲೋಚನಂ**। **ಅಚ್ಛ** ದಸ್ಸನಬ್ಯಾಪನೇಸು, ಇ, **ಅಚ್ಛಿ**। ಚಕ್ಖತಿ ಅಸ್ಸಾದೇತಿ ರೂಪನ್ತಿ **ಚಕ್ಖು,** ಉ, ಚಕ್ಖತಿ ಪಸ್ಸತೀತಿ ವಾ **ಚಕ್ಖು**।

೧೫೦. ಪಞ್ಚಕಂ ಸೋತೇ। ಸುಣಾತಿ ಏತೇನಾತಿ **ಸೋತಂ**। ಸದ್ದೋ ಗಯ್ಹತೇ ಅನೇನಾತಿ **ಸದ್ದಗ್ಗಹೋ**। **ಕರ** ಕರಣೇ, ಣೋ, **ಕಣ್ಣೋ,** ಕಣ್ಣತಿ ಸುಣಾತಿ ಏತೇನಾತಿ ವಾ **ಕಣ್ಣೋ, ಕಣ್ಣ** ಸವನೇ। ಸುಣಾತಿ ಯೇನಾತಿ **ಸವನಂ, ಸುತಿ** ಚ, ಯು,ತಿ ಚ।

ಚತುಕ್ಕಂ ಘಾನೇ। ನಸನ್ತಿ ಏತಾಯಾತಿ **ನತ್ಥು,** ಥು, ಆ, **ನಾಸಾ**। ಣ್ವು, **ಅಕ** ಚ ಇಕಾರೋ ಚ **ನಾಸಿಕಾ**। **ಘಾ** ಗನ್ಧೋಪಾದಾನೇ, ಘಾಯತಿ ಗನ್ಧೋಪಾದಾನಂ ಕರೋತೀತಿ **ಘಾನಂ,** ಯು, ಘಾಯನ್ತ್ಯನೇನಾತಿ ವಾ **ಘಾನಂ**।

ದ್ವಯಂ ಜಿವ್ಹಾಯಂ। ಜೀವತಿ ಏತಾಯಾತಿ **ಜಿವ್ಹಾ,** ಹೋ, **ಜೀವ** ಪಾಣಧಾರಣೇ। ಜೀವಿತನಿಮಿತ್ತಂ ರಸೋ ಜೀವಿತಂ ನಾಮ, ತಂ ಅವ್ಹಾಯತೀತಿ ವಾ **ಜಿವ್ಹಾ,** ವಣ್ಣಲೋಪೋ। ರಸನ್ತಿ ಏತಾಯಾತಿ **ರಸನಾ, ರಸ** ಅಸ್ಸಾದನೇ, ರಸಂ ಜಾನಾತೀತಿ ವಾ **ರಸನಾ,**

ಞಾಸ್ಸ ನಾ, ನೀ ನಯೇ ವಾ, ಅ।

೧೫೧. ಪಞ್ಚಂ ಸರೀರೇ। ಸರತಿ ಗಚ್ಛತಿ, ಸರನ್ತಿ ವಾ ತಂ ಹಿಂಸನ್ತೀತಿ **ಸರೀರಂ,** ಈರೋ। **ವಪ** ಬೀಜಸನ್ತಾನೇ। ವಪತಿ ಕುಸಲಾಕುಸಲಬೀಜಮೇತ್ಥಾತಿ **ವಪು,** ಉ। ಗಚ್ಛತಿ, ಗಣ್ಹಾತಿ ವಾ ಕುಸಲಾಕುಸಲಮೇತೇನಾತಿ **ಗತ್ತಂ, ಗಮು** ಗತಿಯಂ, **ಗಹ** ಉಪಾದಾನೇ ವಾ। "ಅತ್ತಾ"ತಿ ಅಭಿಧಾನಂ, ಬುದ್ಧಿ ಚ ಭವನ್ತಿ ಏತಸ್ಮಾತಿ **ಅತ್ತಭಾವೋ**। ವುಣೋತಿ ಸಂವರತಿ ಏತ್ಥಾತಿ **ಬೋನ್ದಿ, ವು** ಸಂವರಣೇ, ದಿ, ನಿಗ್ಗಹೀತಾಗಮೋ। ವಿವಿಧಂ ಗಣ್ಹಾತಿ ಏತ್ಥಾತಿ **ವಿಗ್ಗಹೋ**। **ದಿಹ** ಉಪಚಯೇ, ದಿಹತಿ ವಡ್ಢತಿ ಏತ್ಥ ಕುಸಲಾಕುಸಲನ್ತಿ **ದೇಹಂ**। ಅಯಂ **ದೇಹ**ಸದ್ದೋ **ಪುರಿಸೇ** ಪುಲ್ಲಿಙ್ಗೇವತ್ತತಿ। ಕುಚ್ಛಿತಾನಂ ಆಯೋ ಉಪ್ಪತ್ತಿಟ್ಠಾನನ್ತಿ **ಕಾಯೋ**। **ತನು** ವಿತ್ಥಾರೇ, ಉ, ತನು, **ತನು**ಸದ್ದೋಯಂ ಇತ್ಥಿಯಂ। ಏತ್ಥಾಪಿ **ವಾ**ಸದ್ದೋ ಸಮ್ಬನ್ಧಿತಬ್ಬೋ। "ಅಙ್ಗೇನಾಙ್ಗಂ ತನು ಚ ತನುನಾ ಗಾಳ್ಹತತ್ತೇನ ತತ್ತ"ನ್ತಿ [ಉತ್ತರಮೇಘ ೪೨] ಹಿ **ಮೇಘದೂತೇ** ವುತ್ತಂ। ಕಳೇ ರೇತಸಿ ವರಂ **ಕಳೇವರಂ,** ಅಲುತ್ತಸಮಾಸೋಯಂ।

೧೫೨-೧೫೪. ಛಕ್ಕಂ ಚಿತ್ತೇ। ಚಿನ್ತೇತೀತಿ **ಚಿತ್ತಂ**। **ಚೇತೋ ಚ,** ನಲೋಪೋ। ಮನತಿ ಜಾನಾತೀತಿ **ಮನೋ**। ವಿಜಾನಾತೀತಿ **ವಿಞ್ಞಾಣಂ,** ಯು। ಹರತಿ ಅತ್ತನೋ ಆಧಾರನ್ತಿ **ಹದಯಂ,** ಯೋ, **ರಸ್ಸ ದೋ** ಚ। ಮನೋ ಏವ **ಮಾನಸಂ,** ಸಕತ್ಥೇ ಸಣ।

ಚುದ್ದಸ ಬುದ್ಧಾಖ್ಯಸ್ಸ ಗುಣಸ್ಸ ನಾಮಾನಿ। ಝಾಯತೀತಿ **ಧೀ, ಝೇ** ಚಿನ್ತಾಯಂ, ಝಸ್ಸ **ಧೋ,** ನದಾದಿ, **ಧೀ,** ಧಾರೇತೀತಿ ವಾ **ಧೀ,** ಕ್ವಿ, ನದಾದಿ, ಧೀ , ಸಙ್ಖಾರೇಸು ಧೀಕಾರೋ ಜಾಯತಿ ಏತಾಯಾತಿ ವಾ **ಧೀ,** ನದಾದಿ। ಪಞ್ಞಾಯತೇ ಏತಾಯಾತಿ **ಪಞ್ಞಾ,** ಅ। ಬುಜ್ಝತೇ ತಾಯಾತಿ **ಬುದ್ಧಿ,**ತಿ। **ಮೇಧ** ಹಿಂ ಸಾಸಙ್ಗಮೇಸು, ಕರಣೇ ಅ, **ಮಿ** ಹಿಂಸಾಯಂ ವಾ, ಧೋ, **ಮೇಧಾ**। ಮನತಿ ಜಾನಾತೀತಿ **ಮತಿ, ಮುತಿ** ಚ, **ಉ**ತ್ತಂ, ಮುನಾತೀತಿ ವಾ **ಮುತಿ, ಮುನ** ಞಾಣೇ,ತಿ, ಮುತಿ। **ಭೂ** ಸತ್ತಾಯಂ, ರಿ, ನದಾದಿ, **ಭೂರೀ,** ಭೂಸಙ್ಖಾತೇ ಅತ್ಥೇ ರಮತೀತಿ ವಾ **ಭೂರೀ,** ಕ್ವಿ, ನದಾದಿ। ಮನತಿ ಜಾನಾತೀತಿ **ಮನ್ತಾ,** ಅನ್ತ, ಆ। ವಿದತಿ ಜಾನಾತೀತಿ **ವಿಜ್ಜಾ, ಪಬ್ಬಜ್ಜಾ**ದಿನಾ ಸಿದ್ಧಂ। **ಯು** ಮಿಸ್ಸನೇ। ಯಮತಿ ಮಿಸ್ಸೀಭವತಿ ಞೇಯ್ಯೇಸೂತಿ **ಯೋನಿ**। ಪಟಿಮುಖಂ ಭನ್ತಿ ಉಪಟ್ಠಹನ್ತಿ ಞೇಯ್ಯಾ ಏತೇನಾತಿ **ಪಟಿಭಾನಂ,** ಯು। ನ ಮುಯ್ಹತಿ ಏತೇನಾತಿ **ಅಮೋಹೋ**। ವೀಮಂಸಾ ವಿಚಯೋ ಸಮುಪೇಕ್ಖಾ ಉಪಲದ್ಧಿ ಪಟಿಪತ್ತಿ ಉತ್ತಿಚೇತನಾದೀನಿಪಿ ಬುದ್ಧಿನಾಮಾನಿ।

ವಿಪಸ್ಸನಾದಯೋ **ನೇಪಕ್ಕ**ನ್ತಾ ಪರಿಯಾಯಾ **ಪಞ್ಞಾಭೇದಾ** ಪಞ್ಞಾವಿಸೇಸಾ। ತತ್ಥ ವಿವಿಧಂ ಅನಿಚ್ಚಾದಿಕಂ ಸಙ್ಖಾರೇಸು ಪಸ್ಸತೀತಿ **ವಿಪಸ್ಸನಾ,** ಯು। ಸಮ್ಮಾದಸ್ಸನಲಕ್ಖಣಾ **ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿ,** ಸಾ ದುವಿಧಾ ಲೋಕಿಯಲೋಕುತ್ತರವಸೇನ। ತತ್ಥ ಪುರಿಮಾ ಛಬ್ಬಿಸುದ್ಧಿಪ್ಪವತ್ತಿಕಾಲೇ, ಇತರಾ ಞಾಣದಸ್ಸನವಿಸುದ್ಧಿಕಾಲೇ ಲಬ್ಭತಿ। **ಆದಿ**ಪರಿಯಾಯೇನ **ಪಭುತಿ**ನಾ ಅನಞ್ಞಾತಞ್ಞಸ್ಸಾಮೀತಿನ್ದ್ರಿಯಾದಯೋ ಗಹಿತಾ। ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಕಾರಿಯೇಸು ವಿಚಾರಣಾ। **ಮಾನ** ವೀಮಂಸಾಯಂ, ಸೋ, ಚಿತ್ತಾಭೋಗಾದಿ। ವಿಚಾರಯತೇ ಏತಾಯಾತಿ **ವಿಚಾರಣಾ, ಚರ** ಸಞ್ಚಯೇ, ಚುರಾದಿಗಣೋ, ಯು। ಸಮ್ಪಜಾನಾತೀತಿ ಸಮ್ಪಜಾನೋ, ಪುಗ್ಗಲೋ, ಧಮ್ಮಸಮೂಹೋ ವಾ, **ಞಾಸ್ಸ ಜಾ,** ತಸ್ಸ ಭಾವೋ **ಸಮ್ಪಜಞ್ಞಂ, ನ್ಯಸ್ಸ ಞೋ,** ದ್ವಿತ್ತಂ, ತಂ ಸಾತ್ಥಕಸಮ್ಪಜಞ್ಞಾದಿವಸೇನ ಚತುಬ್ಬಿಧಂ। ನಿಸ್ಸೇಸತೋ ಪಾಚೇತಿ ಕುಸಲಧಮ್ಮೇತಿ ನಿಪಕೋ, ಞಾಣೀ ಪುಗ್ಗಲೋ, ತಸ್ಸ ಭಾವೋ **ನೇಪಕ್ಕಂ**। ದ್ವಯಂ ವೇದನಾಯಂ। ವೇದಯತೀತಿ **ವೇದಯಿತಂ, ವಿದ** ಅನುಭವನೇ, **ಚುರಾದಿ**ತ್ತಾ ಣಯೋ, ತೋ, ಇಕಾರಾಗಮೋ ಚ। ವೇದಯತೀತಿ **ವೇದನಾ,** ಯು।

೧೫೫. ಪಞ್ಚಕಂ ವಿತಕ್ಕೇ। **ತಕ್ಕ** ವಿತಕ್ಕೇ। ತಕ್ಕೇತಿ ಸಮ್ಪಯುತ್ತಧಮ್ಮೇ ಆರಮ್ಮಣಂ ಅಭಿನಿರೋಪೇತೀತಿ **ತಕ್ಕೋ**। **ವಿತಕ್ಕೋ**ತಿ ಉಪಸಗ್ಗಮತ್ತಮೇವ ವಿಸೇಸೋ। ಸಙ್ಕಪ್ಪನ್ತಿ ಪಭವನ್ತ್ಯನೇನಾತಿ **ಸಙ್ಕಪ್ಪೋ,** ಣೋ, **ಕಪ್ಪ** ವಿತಕ್ಕೇ, **ಕಪ್ಪ** ಸಾಮತ್ಥಿಯೇ ವಾ, ಭೂವಾದಿ, ಸಙ್ಕಪ್ಪಯನ್ತಿ ಪಭವನ್ತ್ಯನೇನಾತಿ ವಾ **ಸಙ್ಕಪ್ಪೋ, ಕಪ್ಪ** ವಿತಕ್ಕೇ, ಚುರಾದಿ। **ಅಪ** ಪಾಪುಣನೇ, ಅಪ್ಪೇತಿ ಸಮ್ಪಯುತ್ತಧಮ್ಮೇ ಪಾಪೇತಿ ಆರಮ್ಮಣನ್ತಿ **ಅಪ್ಪನಾ,** ಯು, ಆ। **ಊಹ** ವಿತಕ್ಕೇ। ಊಹನ್ತ್ಯನೇನಾತಿ **ಊಹೋ**। **ತಕ್ಕಊಹ**ಸದ್ದಾ ಚೇತ್ಥ ಅಜ್ಝಾಹಾರವಾಚಕಾಪಿ ಭವನ್ತಿ, ಅಜ್ಝಾಹಾರಂ ನಾಮ ಊನಪೂರಣತ್ಥಮಧಿಕಪ್ಪಭೇದಾಹರಣಂ [ಮಧಿಕೋಪಾದಾನಂ

(ಚಿನ್ತಾಮಣಿಟೀಕಾ)]। “ಅಜ್ಝಾಹಾರೋ ತಕ್ಕ ಊಹಾ”ತಿ [ಅಮರ ೫.೩] ಹಿ **ಅಮರಕೋಸೇ** ವುತ್ತಂ। ದ್ವಯಂ ಜೀವಿತಿನ್ದ್ರಿಯೇ। **ಅಯ**ಇತಿ ಗಮನತ್ಥೋ **ದಣ್ಡಕೋ** ಧಾತು। ಅಯತಿ ಅದ್ಧಾನಂ ಗಚ್ಛತಿ ಯೇನಾತಿ **ಆಯು,** ಣು, ಏತಿ ಏತೇನಾತಿ ವಾ **ಆಯು, ಇ** ಗತಿಮ್ಹಿ, ಣು, ಇಸ್ಸೇ, ಏ ಅಯ। ಜೀವನ್ತಿ ಅನೇನಾತಿ **ಜೀವಿತಂ, ಜೀವ** ಪಾಣಧಾರಣೇ।

ಚತುಕ್ಕಂ ಸಮಾಧಿಮ್ಹಿ। ನಾನಾಲಮ್ಬಣವಿಸಾರಣಾಭಾವತೋ ಏಕಂ ಅಗ್ಗಂ ಆರಮ್ಮಣಮೇತಸ್ಸಾತಿ ಏಕಗ್ಗಂ, ಚಿತ್ತಂ, **“ಅಗ್ಗಸದ್ದೋ** ಚೇತ್ಥ ಆಲಮ್ಬಣವಾಚಕೋ”ತಿ ಹಿ **ಸದ್ಧಮ್ಮಟೀಕಾಯಂ** ವುತ್ತಂ, ತಸ್ಸ ಭಾವೋ **ಏಕಗ್ಗತಾ,** ಏಕಂ ವಾ ಆರಮ್ಮಣಂ ಅಜತಿ ಗಚ್ಛತೀತಿ ಏಕಗ್ಗಂ, ತಸ್ಸ ಭಾವೋ **ಏಕಗ್ಗತಾ**। ಕಾಮಚ್ಛನ್ದಂ ಸಮೇತೀತಿ **ಸಮಥೋ,** ಥೋ, **ಸಮು** ಉಪಸಮೇ, “ಸಮಾಧಿ ಕಾಮಚ್ಛನ್ದಸ್ಸ ಪಟಿಪಕ್ಖೋ”ತಿ [ಪಾರಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೧೧; ಧ॰ ಸ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧೬೦] ಹಿ ವುತ್ತಂ। ವಿಕ್ಖಿಪನಂ ನಾನಾರಮ್ಮಣಪೇರಣಂ ವಿಕ್ಖೇಪೋ, ಸೋ ನತ್ಥಿ ಏತ್ಥಾತಿ **ಅವಿಕ್ಖೇಪೋ**। ಏಕಾರಮ್ಮಣೇ ಸುಟ್ಠು ಆಧಾನಂ **ಸಮಾಧಿ,** ಸಞ್ಞಾಯಮಿ, ನಾನಾಲಮ್ಬಣವಿಕ್ಖೇಪವಸಪ್ಪವತ್ತಂ ಅಧಿಸಞ್ಞಾತಂ ಚಿತ್ತಬ್ಯಧಂ ಸಮೇತೀತಿ ವಾ **ಸಮಾಧಿ,** ನೇರುತ್ತೋ।

೧೫೬. ಪಞ್ಚೇನ ವೀರಿಯಸ್ಸ ನಾಮಾನಿ। **ಉ** ದುಕ್ಖಲಾಭಂ, ಉದ್ಧಂ ವಾ ಸಹತಿ ಖಮತೀತಿ **ಉಸ್ಸಾಹೋ,** ಣೋ। ಆ ಭುಸೋ ಕಾಯಂ, ಚಿತ್ತಞ್ಚ ತಾಪೇತೀತಿ **ಆತಪ್ಪೋ** [ಆತಾಪೋ (?) ಅಭಿಧಾನಪ್ಪದೀಪಿಕಾಟೀಕಾ ೧೧೩೫ ಗಾಥಾಯಂ ಪಸ್ಸಿತಬ್ಬಂ], **ತಪ** ಸನ್ತಾಪೇ। ಲೀನಂ ಚಿತ್ತಂ ಪಗ್ಗಣ್ಹಾತಿ ಉಕ್ಖಿಪತೀತಿ **ಪಗ್ಗಹೋ**। ಅತ್ತನೋ ನಿಸ್ಸಯಂ ಪರಮತ್ಥಂ ಗಣ್ಹಾಪೇತೀತಿ ವಾ ಪಗ್ಗಹೋ। “ಪಸದ್ದೋ ಪರಮತ್ಥೇಪೀ”ತಿ ಹಿ **ಏಕಕ್ಖರಕೋಸೇ** ವುತ್ತಂ। ವಾಯಮನ್ತಿ ಯೇನಾತಿ **ವಾಯಾಮೋ, ವಾಯಮ** ಉಸ್ಸಾಹನೇ, ಅಥ ವಾ **ವಯ** ಗಮನತ್ಥೋ **ದಣ್ಡಕೋ** ಧಾತು, ವಯತಿ ಸಬ್ಬಕಾಲನ್ತಿ **ವಾಯಾಮೋ,** ಅಮೋ, ವಾಯೋ ವಿಯ ಸದಾ ಅಮತಿ ಗಚ್ಛತೀತಿ ವಾ **ವಾಯಾಮೋ**। ಪರಂ ಪರಂ ಠಾನಂ ಅಕ್ಕಮತೀತಿ **ಪರಕ್ಕಮೋ,** ಪರಂ ಪಚ್ಚನೀಕಭೂತಂ ಕೋಸಜ್ಜಂ ಅಕ್ಕಮತೀತಿ ವಾ **ಪರಕ್ಕಮೋ**। ಪದಹತಿ ಯೇನಾತಿ **ಪಧಾನಂ,** ಯು। **ದಹಸ್ಸ ಧೋ, ದಹ** ಭಸ್ಮೀಕರಣೇ [ಪಪುಬ್ಬಧಾಧಾತುನಾ ಸಾಧೇತಬ್ಬಂ ಮಞ್ಞೇ]। ವೀರೇ ಸಾಧು, ವೀರಾನಂ ವಾ ಕಮ್ಮಂ, ವಿಧಿನಾ ವಾ ಈರಯಿತಬ್ಬಂ ಪವತ್ತೇತಬ್ಬನ್ತಿ **ವೀರಿಯಂ, ಈರ** ಗತಿಯಂ, ಈಹತಿ ಏತಿ ವಾ ಯಾಯ ಸುಭಾಸುಭಫಲನ್ತಿ **ಈಹಾ, ಈಹ** ಚೇಟ್ಠಾಯಂ, **ಇ** ವಾ ಗತಿಮ್ಹಿ, ಪಚ್ಛಿಮೇ **ಹ**ಪಚ್ಚಯೋ, ಉದ್ಧಂ ಯನ್ತಿ ಯೇನಾತಿ **ಉಯ್ಯಾಮೋ,** ಅಮೋ। ತಿಟ್ಠತಿ ಏತ್ಥ ಸುಭಾಸುಭಫಲನ್ತಿ **ಧಿತಿ,**ತಿ, **ಠಾ** ಗತಿನಿವತ್ತಿಯಂ।

೧೫೭. ಪಞ್ಚೇನ ವುತ್ತಪರಿಯಾಯಸ್ಸ ವೀರಿಯಸ್ಸ ಚತ್ತಾರಿ ಅಙ್ಗಾನಿ ದಸ್ಸೇತಿ। ತಚಾದೀನಂ ತಿಣ್ಣಂ **ಅವಸಿಸ್ಸನಂ** ಅವಸೇಸತಾ ಮಂಸಲೋಹಿತೇಹಿ ಅವಧಿಭೂತೇಹಿ, ಮಂಸಲೋಹಿತಾನಂ ಪನ **ಸುಸ್ಸನಂ** ಸುಕ್ಖತಾ । ಏತಾನಿ ಚತ್ತಾರಿ ಅಧಿಟ್ಠಾನವಸಪ್ಪವತ್ತಾನಿ ವೀರಿಯಸ್ಸ **ಅಙ್ಗಾನಿ** ಕಾರಣಾನಿ ಹೋನ್ತಿ। **ಅಙ್ಗ** ಗಮನತ್ಥೋ **ದಣ್ಡಕೋ** ಧಾತು। ಅಙ್ಗತಿ ಸಿದ್ಧಿಂ ಗಚ್ಛತಿ ವೀರಿಯಫಲಮೇತೇಹೀತಿ **ಅಙ್ಗಾನಿ**। **ತಚ** ಪಾಲನೇ, ಣೋ, **ತಚೋ**। **ನಹ** ಬನ್ಧನೇ ಆರು। **ನ್ಹಾರೂ**ತಿಪಿ ಪಾಠೋ। ತತ್ಥ ನನ್ತಸ್ಸ ಲೋಪೋ। **ಸಿಸ** ಅಸಬ್ಬಪ್ಪಯೋಗೇ, ಯು, ದ್ವಿತ್ತಂ। ಅಸತಿ ಖೇಪೇತಿ ಅದ್ಧಾನನ್ತಿ **ಅಟ್ಠಿ,**ತಿ, ನಪುಂಸಕೇ, ನೇರುತ್ತೋ, ಆ ಭುಸೋ ತಿಟ್ಠತಿ ಏತೇನಾತಿ ವಾ **ಅಟ್ಠಿ,** ಇ। **ಮನ** ಞಾಣೇ, ಸೋ, ನಸ್ಸ ನಿಗ್ಗಹೀತಂ, **ಮಂಸಂ**। **ರುಹ** ಜನನೇ, ಇತೋ, ಲತ್ತಂ, **ಲೋಹಿತಂ**।

೧೫೮. ಅಸಾಝುಸಾಧನೇಪಿ ಯಸ್ಸಾ ವಸೇನ ಉಯ್ಯಾಮೋ, ಸಾ **ಅಧಿಮತ್ತೇಹಾ** ಅಧಿಕಸತ್ತಿಯುತ್ತಾ ಈಹಾ ಉಸ್ಸೋಳ್ಹೀ ನಾಮ, ಉ ಪಬಲಂ ದುಕ್ಕರಕಮ್ಮಂ ಸಹತಿ ಯಾಯಾತಿ **ಉಸ್ಸೋಳ್ಹೀ, ಸಹ**ಸ್ಸ **ಸೋಳ್ಹೋ,** ನದಾದಿ, ಉಸ್ಸಾಹಾನಂ ಊಹಾತಿ ವಾ **ಉಸ್ಸೋಳ್ಹೀ,** ಯಥಾ “ಪದಟ್ಠಾನ”ನ್ತಿ, ಆಕಾರಸ್ಸೋ, **ಹ**ಸ್ಸ **ಳೋ, ಊ**ಲೋಪೋ, ನದಾದಿ, ವಾಯಾಮಮತ್ತೇಪಿ। ದ್ವಯಂ ಸತಿಯಂ। ಸರತಿ, ಸರನ್ತಿ ವಾ ತಾಯ, ಸರಣಮತ್ತಮೇವ ವಾ ಏಸಾತಿ **ಸತಿ,**ತಿ, ಪಮಾದಂ ವಾ ಸರತಿ ಹಿಂಸತೀತಿ **ಸತಿ**। ಅನು ಪುನಪ್ಪುನಂ ಸತಿ **ಅನುಸ್ಸತಿ,** ಉಪಸಗ್ಗಮತ್ತಮೇವ ವಾ ವಿಸೇಸೋ, ದ್ವೇಪಿ ಇತ್ಥಿಯಂ।

ದ್ವಯಂ ಲಜ್ಜಾಯಂ। **ಲಜಿ** ಪೀಳೇ, **ಕಾತನ್ತ**ಧಾತು। **ಲಜ್ಜ** ಲಜ್ಜನೇ, ಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನಧಾತು, ಲಜ್ಜತಿ ಪಾಪಾತಿ **ಲಜ್ಜಾ,** ಅ। **ಹಿರೀ** ಲಜ್ಜಿಯಂ, ಇ। ಹಿರಿಯತಿ ಪಾಪಾತಿ **ಹಿರೀ**। **ಸಮಾನಾ** ತುಲ್ಯತ್ಥಾ ದ್ವೇ। ದ್ವಯಂ ಓತ್ತಪ್ಪೇ। ಓತ್ತಪ್ಪತಿ ಭಾಯತಿ ಪಾಪತೋತಿ **ಓತ್ತಪ್ಪಂ,**

ತಪ ಭಯೇ **ಅವಪುಬ್ಬೋ**। ಪಾಪತೋ ಭಾಯತಿ ಸೀಲೇನಾತಿ **ಪಾಪಭೀರು,** ಪುಗ್ಗಲೋ, ಚಿತ್ತಂ ವಾ, ತಸ್ಸ ಭಾವೋ ತಥಾ।

೧೫೯. ಪಜ್ಜದ್ಧೇನ ಉಪೇಕ್ಖಾಯ ವೇದನಾಯ ನಾಮಾನಿ। ಮಜ್ಝತ್ತೇ ಮಜ್ಝತ್ತಸಭಾವೇ ಪವತ್ತಾ **ಮಜ್ಝತ್ತಿಕಾ**। ದ್ವಿನ್ನಂ ವೇದನಾನಂ ಸಮೀಪೇ ಪವತ್ತಾ ಇಕ್ಖಾ ಅನುಭವನನ್ತಿ **ಉಪೇಕ್ಖಾ, ಇಕ್ಖ** ದಸ್ಸನೇ। ಅದುಕ್ಖಾ ಚ ಸಾ ಅಸುಖಾ ಚೇತಿ **ಅದುಕ್ಖಮಸುಖಾ, ಮಕಾರೋ** ಪದಸನ್ಧಿಕರೋ।

ದ್ವಯಂ ಮನಸಿಕಾರೇ। ಭವಙ್ಗವಸೇನ ಪವತ್ತಸ್ಸ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಆಭುಜನತೋ ಆವಟ್ಟಾಪನತೋ **ಚಿತ್ತಾಭೋಗೋ**। ಪಾಲನಜ್ಝೋಹಾರತ್ಥೋ ಚೇತ್ಥ **ಭುಜಧಾತು** ಆವಟ್ಟನತ್ಥೋ **ಆಪುಬ್ಬ**ತ್ತಾ, ಇದಂ ಪನ ವೀಥಿಜವನಪಟಿಪಾದಕೇ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ, ಚಿತ್ತಸ್ಸಾರಮ್ಮಣೇ ಆಭುಜನಂ ಪವತ್ತನಂ ವಾ **ಚಿತ್ತಾಭೋಗೋ,** ಇದಂ ಪನ ಆರಮ್ಮಣಪಟಿಪಾದಕವಸೇನ ವುತ್ತಂ। ಭವಙ್ಗಮನತೋ ವಿಸದಿಸಂ ಮನಂ ಕರೋತೀತಿ **ಮನಕ್ಕಾರೋ,** ಕರಣಂ ವಾ ಕಾರೋ, ಮನಸ್ಮಿಂ ಕಾರೋ **ಮನಕ್ಕಾರೋ**। ಏತ್ಥ ಚ ಪಠಮವಿಕಪ್ಪೇನ ದ್ವೇ ಪಟಿಪಾದಕಾ ವುತ್ತಾ, ಪಚ್ಛಿಮೇನ ತು ಇತರೋ।

ದ್ವಯಂ ಅಧಿಮೋಕ್ಖೇ। **ಮುಚ** ಮೋಚನೇ, ಅಧಿಮುಚ್ಚನಂ "ಇದಮೇವಾ"ತಿ ಸನ್ನಿಟ್ಠಾನಕರಣಂ **ಅಧಿಮೋಕ್ಖೋ**। ನಿಚ್ಛಯನಂ ನಿಣ್ಣಯನಂ **ನಿಚ್ಛಯೋ, ಚಯ** ಗಮನತ್ಥೋ **ದಣ್ಡಕೋ** ಧಾತು, **ಚ**ಸ್ಸ ದ್ವಿತ್ತಂ, **ಛ**ತ್ತಂ, ನಿ ಭುಸಂ ಛೇದನಂ ವಾ **ನಿಚ್ಛಯೋ, ಛಿದಿ** ದ್ವಿಧಾಕರಣೇ, ಇಸ್ಸತ್ತಂ, **ದ**ಸ್ಸ **ಯೋ,** ಅಸರೂಪದ್ವಿತ್ತಂ।

೧೬೦. ಪಜ್ಜದ್ಧಂ ದಯಾಯಂ। **ದಯ** ದಾನಗತಿಹಿಂಸಾರಕ್ಖಣೇಸು। ದಯತಿ ಪರದುಕ್ಖಂ, ಅತ್ತಸುಖಞ್ಚ ಹಿಂಸತೀತಿ **ದಯಾ,** ಅ। **ಕಪಿ** ಚಲನೇ, ಅನು ಪುನಪ್ಪುನಂ ಕಮ್ಪೇತಿ ಅತ್ತಾಧಾರಸ್ಸ ಚಿತ್ತನ್ತಿ **ಅನುಕಮ್ಪಾ**। ಕಂ ಸುಖಂ ರುನ್ಧತೀತಿ **ಕರುಣಾ, ರುಧಿ** ಆವರಣೇ, ಧಸ್ಸ **ಣೋ,** ಅಥ ವಾ ಕರೋನ್ತಿ ಅತ್ತಾನಮಧೀನಮೇತಾಯಾತಿ **ಕರುಣಾ,** ಯು, ಆ, ಕರುಣಾ, ಸಾ ಏವ **ಕಾರುಞ್ಞಂ**। **ಅನುದ್ದಯಾ**ತಿ ಉಪಸಗ್ಗೇನ ಪದಂ ವಡ್ಢಿತಂ।

ಪಜ್ಜದ್ಧಂ ವಿರತಿಯಂ। **ರಮು** ಉಪರಮೇ **ವಿಪುಬ್ಬೋ**, ವಿರಮಣಂ **ವೇರಮಣೀ,** ಯು, ನದಾದಿ, ವೇರಂ ಮಣತಿ ವಿನಾಸೇತೀತಿ ವಾ **ವೇರಮಣೀ**। ವಿರಮಣಂ **ವಿರತಿ,**ತಿ। ದೂರತೋ ವಿರಮಣಂ **ಆರತಿ**।

೧೬೧. ಚತುಕ್ಕಂ ಖನ್ತಿಯಂ। ತಿತಿಕ್ಖನಂ ಖಮನಂ **ತಿತಿಕ್ಖಾ, ತಿಜ** ಖನ್ತಿಯಂ, ಖೋ, ದ್ವಿತ್ತಂ, ಕತ್ತಾದಿ, ಆ। ಖಮನಂ ಸಹನಂ **ಖನ್ತಿ,**ತಿ। ಖಮತೇ **ಖಮನಂ, ಖಮಾ** ಚ, **ಖಮು** ಸಹನೇ। ದ್ವಯಂ ಮೇತ್ತಿಯಂ। **ಮಿದ** ಸ್ನೇಹೇ, ಮಿಜ್ಜತಿ ಸಿನೇಹತೀತಿ **ಮೇತ್ತಾ,** ತ, ಆ। **ಮೇತ್ತಿ,**ತಿ। ಅಥ ವಾ ಮಿತ್ತೇ ಭವಾ **ಮೇತ್ತಾ, ಮೇತ್ತಿ** ಚ।

ಪಜ್ಜದ್ಧಂ ದಿಟ್ಠಿಯಂ। ದಸ್ಸೀಯತೇ **ದಸ್ಸನಂ, ದಿಸ** ಪೇಕ್ಖನೇ, ಯು। ದಸ್ಸನಂ **ದಿಟ್ಠಿ**। **ಲಭ** ಲಾಭೇ,ತಿ, **ಲದ್ಧಿ,** ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿಯಮೇವ। ಸೇಸಾ ತು ಉಭಯತ್ರ। ಠಿತಪಕ್ಖೋ **ಸಿದ್ಧನ್ತೋ** [ಠಿತೋ ಪಕ್ಖೋ ಸಿದ್ಧನ್ತೋ, ಪುಬ್ಬಪಕ್ಖಂ ನಿರಸ್ಯ ಸಿದ್ಧಪಕ್ಖಟ್ಠಾಪನೇ ಇತಿ ಭಾವೋ (ಚಿನ್ತಾಮಣಿಟೀಕಾ)], ಸಿದ್ಧೋ ಅನ್ತೋ ಅನೇನಾತಿ ವಿಗ್ಗಹೋ। ಸಮನ್ತತೋ ಅಯನಂ ಗತಿ **ಸಮಯೋ**।

೧೬೨. **ದೋಹಳ**ನ್ತಂ ತಣ್ಹಾಯಂ। **ತಸ** ಪಿಪಾಸಾಯಂ, ಯಾಯ ತಸನ್ತಿ, ಸಾ **ತಣ್ಹಾ,** ಣ್ಹೋ। **ಇಣಮ್ಹಿ ತಸಿಣಾ**। **ಏಜ** ಕಮ್ಪನೇ, **ಏಜಾ** । ಸಂಸಾರತೋ ನಿಸ್ಸರಿತುಮಪ್ಪದಾನವಸೇನ ಜಾಲಸದಿಸತ್ತಾ **ಜಾಲಿನೀ,** ಉಪಮಾನೇ ಇನೀ। **ವಿಸ** ಪವೇಸನೇ, ಸಬ್ಬತ್ರ ವಿಸತಾ ಪತ್ಥತಾತಿ **ವಿಸತ್ತಿಕಾ,** ಸಕತ್ಥೇ ಣಿಕೋ। **ಛನ್ದ** ಇಚ್ಛಾಯಂ, ಛನ್ದನಂ **ಛನ್ದೋ,** ಕತ್ತುಕಮ್ಯತಾಪಿ। ತೇಸು ತೇಸ್ವಾರಮ್ಮಣೇಸು ಆಕುಲೀಭೂತತ್ತಾ ಜಟಾ ವಿಯಾತಿ **ಜಟಾ**। **ಕಮು** ಇಚ್ಛಾಯಂ,ತಿ, **ನಿಕನ್ತಿ**। **ಇಸು** ಇಚ್ಛಾಯಂ, ಅ, ಇಸ್ಸ **ಆ, ಆಸಾ**। **ಸಿವು** ತನ್ತಸನ್ತಾನೇ, ಭವಾದೀಹಿ ಭವಾದಯೋ ಸಿಬ್ಬತೀತಿ **ಸಿಬ್ಬಿನೀ,** ಅ, ಇನೀ। ಸತ್ತೇ ಭವಂ ನೇತೀತಿ **ಭವನೇತ್ತಿ,**ತಿ।

೧೬೩. **ಝೇ**ಚಿನ್ತಾಯಂ, ಆರಮ್ಮಣಾಭಿಮುಖಂ ಝಾಯತೀತಿ **ಅಭಿಜ್ಝಾ,** ಆ। **ವನ** ಸಮ್ಭತ್ತಿಯಂ, ವನತಿ ಯೇನ ಸೋ **ವನಥೋ,** ಥೋ। **ವಾ** ಗತಿಯಂ, ವಾತಿ ಆರಮ್ಮಣನ್ತಿ **ವಾನಂ,** ಯು। **ಲುಭ** ಇಚ್ಛಾಯಂ, ಲುಬ್ಭನಂ **ಲೋಭೋ,** ಣೋ। **ರಞ್ಜ** ರಾಗೇ, ರಜ್ಜನಂ, ರಜ್ಜನ್ತಿ ವಾ ಯೇನ ಸೋ **ರಾಗೋ,** ಣೋ। **ಲಯ** ಗತಿಯಂ, ಆ ಪುನಪ್ಪುನಂ ಲಯತ್ಯಾರಮ್ಮಣೇಸೂತಿ **ಆಲಯೋ,** ಪುನಪ್ಪುನಂ ಲಯತಿ ಸಂಸಿಲೇಸತಿ ಯೇನಾತಿ ವಾ **ಆಲಯೋ**। "**ಲಯೋ** ವಿನಾಸೇ ಸಂಸಿಲೇಸೇ, ಸಾಮ್ಯೇ ತೋರಿಯತ್ತಿಕಸ್ಸ ಚೇ"ತಿ **ನಾನತ್ಥಸಙ್ಗಹೇ**। **ಪಿಹ** ಇಚ್ಛಾಯಂ, ಚುರಾದಿ, ಅ, ಪಿಹಯತಿ ಯಾಯಾತಿ **ಪಿಹಾ**। ಚಿತ್ತಸ್ಸ ನಾನಾರಮ್ಮಣೇಸು ವಿಬ್ಭಮಕರಣತೋ ಮನಸೋ ರಥೋ ಇವ **ಮನೋರಥೋ,** ಮನೋ ಏವ ರಥೋ ವಿಯಾತಿ ವಾ **ಮನೋರಥೋ**। **ಇಸು** ಇಚ್ಛಾಯಂ, ಅ, ಸಸ್ಸ **ಚ್ಛಾ**ದೇಸೋ। **ಲಸ** ಕನ್ತಿಯಂ, ಅಭಿಮುಖಂ ಕತ್ವಾ ಲಸತಿ ಯೇನಾತಿ **ಅಭಿಲಾಸೋ,** ಣೋ। **ಕಮು** ಇಚ್ಛಾಯಂ, ಣೋ, **ಕಾಮೋ**। **ದುಹ** ಪಪೂರಣೇ, ದುಹನಂ ದೋಹೋ, ತಂ ಲಾತೀತಿ **ದೋಹಳೋ,** ದುಟ್ಠಂ ಹದಯಮೇತೇನಾತಿ ವಾ **ದೋಹಳೋ, ಹದಯ**ಸ್ಸ **ಹಳೋ, ಹಲ** ಕಮ್ಪನೇ ದ್ವಿಸದ್ದೂಪಪದೋ, ದ್ವೀಹಿ ಹಲತಿ ಕಮ್ಪತೀತಿ ವಾ **ದೋಹಳೋ,** ಅ, ದ್ವಿಸ್ಸ **ದೋ,** ಲಸ್ಸ **ಳೋ**। ದ್ವೇ ಹದಯಾ ಅಸ್ಸ ಪರಮತ್ಥಸ್ಸಾತಿ ವಾ **ದೋಹಳೋ**। ಅ, ದ್ವಿಸ್ಸ **ದೋ, ಹದಯ**ಸ್ಸ **ಹಳೋ,** ದಸ್ಸ **ಳೋ** ವಾ, **ಯ**ಲೋಪೋ, ಇಚ್ಛಾವಿಸೇಸತ್ತೇಪಿ ದೋಹಳಸ್ಸ ಸಾಮಞ್ಞವತ್ತಿಚ್ಛಾಯ ನಿದ್ದೇಸೋ।

ಅತಣ್ಹಾಸಭಾವಮ್ಪಿ ರುಚಿಂ ಆಲಮ್ಬಣಿಚ್ಛಾಸಭಾವಸಾಮಞ್ಞೇನ ಇಧೇವ ವತ್ತುಮಾಹ "**ಆಕಙ್ಖಾತು**"ಇಚ್ಚಾದಿ। **ಕಙ್ಖ** ಇಚ್ಛಾಯಂ, ಅ। **ರುಚ** ರೋಚನೇ, ರೋಚನಂ ಕತ್ತುಕಾಮತಾ, ಇ, **ರುಚ** ದಿತ್ತಿಯಂ ವಾ, ರುಚಿ। ಕತ್ತುಕಾಮತೇವ। **ಸಾ** ರುಚಿ ಅಧಿಕಾ ಲಾಲಸಾ ನಾಮ, **ಲಸ** ಕನ್ತಿಯಂ, ಪುನಪ್ಪುನಂ, ಅತಿಸಯಂ ವಾ ಲಸತೀತಿ **ಲಾಲಸಾ,** ದ್ವಿತ್ತಂ, ಅಸ್ಸಾ। "ಯಾಚನಾಯಂ ಮಹಿಚ್ಛಾಯಂ [ತಣ್ಹಾತಿರೇಕೇ ಯಾಚನಾಯಂ (ಚಿನ್ತಾಮಣಿಟೀಕಾ ೭.೨೮)], ಉಸ್ಸುಕ್ಕೇ ಲಾಲಸಾ ದ್ವಿಸೂ"ತಿ **ರುದ್ದೋ**।

೧೬೪. ತಿಕಂ ವಿರೋಧೇ। ಪಾಯೇನ ವೀರೇಸು ಭವಂ **ವೇರಂ,** ಪಟಿಘಪಾಪೇಸುಪಿ। **ರುಧ** ಪಟಿಘಾತೇ, ವಿರುಜ್ಝನಂ **ವಿರೋಧೋ**। **ದಿಸ** ಅಪ್ಪೀತಿಯಂ, ವಿದ್ದೇಸನಂ **ವಿದ್ದೇಸೋ**।

ರೋಸನ್ತಂ ಕೋಧೇ। **ದುಸ** ಅಪ್ಪೀತಿಯಂ, ದುಸ್ಸನಂ **ದೋಸೋ**। ಆರಮ್ಮಣೇ ಪಟಿಹಞ್ಞತೀತಿ **ಪಟಿಘಂ, ಹನ** ಹಿಂಸಾಯಂ, **ಪಟಿಘ**ಸದ್ದೋಯಂ ಪುಲ್ಲಿಙ್ಗೇ ವಾ ಭವತಿ। **ಕುಧ** ಕೋಪೇ, ಕುಜ್ಝನಂ **ಕೋಧೋ**। ಆಗನ್ತ್ವಾ ಹಞ್ಞತೀತಿ **ಆಘಾತೋ**। **ಕುಪ** ಕೋಪೇ, ಕುಪ್ಪತೀತಿ **ಕೋಪೋ,** ಕೋಪಯತಿ ವಾ ಚಿತ್ತನ್ತಿ **ಕೋಪೋ**। **ರುಸ** ರೋಸನೇ, ರುಸನಂ ದುಸ್ಸನಂ **ರೋಸೋ**।

ದ್ವಯಂ ಪರಾನತ್ಥಚಿನ್ತನೇ। ಬ್ಯಾಪಜ್ಜತಿ ವಿನಸ್ಸತಿ ಚಿತ್ತಮೇತೇನಾತಿ **ಬ್ಯಾಪಾದೋ,** ಪಟಿಘೇಪಿ। **ಪದ** ಗತಿಮ್ಹಿ। ಪರಸಮ್ಪತ್ತೀಸು ನಾಭಿರಮತೀತಿ **ಅನಭಿರತಿ, ರಮು** ರಮಣೇ,ತಿ।

೧೬೫. ದ್ವಯಂ ಉಪನಾಹೇ। **ನಹ** ಬನ್ಧನೇ, ಪುನಪ್ಪುನಂ, ಉಪಗನ್ತ್ವಾ ವಾ ನಯ್ಹತಿ ಚಿತ್ತನ್ತಿ **ಉಪನಾಹೋ**। ಬಜ್ಝತಿ ವೇರಮನೇನಾತಿ **ಬದ್ಧವೇರಂ**। ದ್ವಯಂ ಸೋಕೇ। **ಸುಚ** ಸೋಕೇ, ಣೋ, ಸುಚನಂ **ಸೋಕೋ**। ಸುಚತೇ **ಸೋಚನಂ**।

ತಿಕಂ ರುದಿತೇ। **ರುದಿ** ಅಸ್ಸುವಿಮೋಚನೇ, ಸಬ್ಬತ್ರ ಭಾವೇ ತೋ। **ಕದಿ** ಅವ್ಹಾನೇ, ರೋದನೇ ಚ, **ತ**ಪಚ್ಚಯಸ್ಸ **ಅಣ್ಣಾ**ದೇಸೇ **ರುಣ್ಣಂ**। ದ್ವಯಂ ಪರಿದೇವನೇ। ದೇವನಂ ಸೋಕೇನ ವಿಲಾಪೋ, ಪುನಪ್ಪುನಂ, ಸಮನ್ತತೋ ವಾ ದೇವೋ **ಪರಿದೇವೋ, ಪರಿದ್ದವೋ** ಚ।

೧೬೬. ತಿಕಂ ಭಯೇ ಚಿತ್ತುತ್ರಾಸಸಙ್ಖಾತೇ। ಸಬ್ಬತ್ರ ಭಾವಸಾಧನಂ। **ಭೀ** ಭಯೇ, ಭಾಯನಂ **ಭೀತಿ,**ತಿ। **ಭಯಂ,** ಣೋ। **ತಸ** ಉಬ್ಬೇಜೇ, ಉತ್ತಸತೇ **ಉತ್ತಾಸೋ,** ಣೋ। ದ್ವಯಂ ಮಹತಿ ಭಯೇ। ಭೀರುನೋ ಇದಂ **ಭೇರವಂ,** ಣೋ। ಮಹನ್ತಞ್ಚ ತಂ ಭಯಜನಕತ್ತಾ ಭಯಞ್ಚಾತಿ **ಮಹಬ್ಭಯಂ**। **ಮಹಾಭಯ**ನ್ತಿಪಿ ಪಾಠೋ।

೧೬೭. ಪಞ್ಚಂ ಭಾಯಿತಬ್ಬಸಾಮಞ್ಞೇ। **ಭೇರವ**ಸದ್ದೋಯಂ ಸಾಮಞ್ಞವಾಚಕೋಪಿ ಅತ್ಥೀತಿ ಇಧ ನಿದ್ದೇಸೋ। ಭಾಯತಿ ಯಸ್ಮಾತಿ **ಭಿಂಸನಂ,** ಸೋ, ಯು, ಬಿನ್ದಾಗಮೋ। ಭಾಯತಿ ಯಸ್ಮಾತಿ **ಭೀಮಂ,** ಮೋ। **ದರ** ವಿದಾರಣೇ, ದರೀಯತಿತೀತಿ **ದಾರುಣಂ,** ಉಣೋ। ಭಾಯತಿ ಯಸ್ಮಾತಿ **ಭಯಾನಕಂ,** ಣ್ವು, **ಅನಕಾ**ದೇಸೋ। **ಘುರ** ಭೀಮೇ, ಘುರತಿ ಭಿಂಸತೀತಿ **ಘೋರಂ,** ಣೋ। ಪಟಿವತ್ತತಿ ಭಯಂ ಚಿತ್ತುತ್ರಾಸೋ ಯಸ್ಮಾತಿ **ಪಟಿಭಯಂ**। ಭಾಯತಿ ಯಸ್ಮಾತಿ **ಭೇಸ್ಮಂ, ಸ್ಮ**ಪಚ್ಚಯೋ। ಭಯಂ ಕರೋತೀತಿ **ಭಯಙ್ಕರಂ,** ಅಲುತ್ತಸಮಾಸೋಯಂ। ಇಮೇ ನವ **ಭೇರವಾದ**ಯೋ ಭಯಭೇರವಾದಿಹೇತುಮ್ಹಿ ದಬ್ಬೇ ವಿಸೇಸನಭಾವೇನ ವತ್ತನ್ತೇ, ತದಾ ತೀಸು ಲಿಙ್ಗೇಸು, ಸಾಮಞ್ಞೇನ ತು ನಪುಂಸಕೇ।

೧೬೮. ದ್ವಯಂ ಪರಾಭ್ಯುದಯಾಸಹನೇ। **ಇಸ್ಸ** ಇಸ್ಸತ್ಥೇ, **ಇಸ್ಸ** ಇಸ್ಸಾಯನ್ತಿ ವಾ ಧಾತ್ವತ್ಥೋ, ಇಸ್ಸತಿ ಸನ್ತೇಸುಪಿ ಗುಣೇಸು ವಚಸಾ, ಮನಸಾ ವಾ ದೋಸಾರೋಪನಂ ಕರೋತೀತಿ **ಇಸ್ಸಾ,** ಅ। **ಉಸ್ಸುಯ** [ಉಸೂಯ (?)] ದೋಸಾವಿಕರಣೇ। ತಿಕಂ ಮಚ್ಛೇರೇ। **ಮಸು** ಆಮಸನೇ, **ಚ್ಛೇರಚ್ಛರ**ಪಚ್ಚಯಾ, ಮಚ್ಛರಮೇವ **ಮಚ್ಛರಿಯಂ,** ಸಕತ್ಥೇ ಇಯೋ, ಅಥ ವಾ **ಮಸುಇಚ್ಛೇ**ತಸ್ಸ ಪಾಟಿಪದಿಕಸ್ಸ **ಸುಸ್ಸ ಣಮ್ಹಿ ಚ್ಛೇರಚ್ಛರಾ, ಮಸು** ಮಚ್ಛೇರೇತಿಪಿ ಧಾತು।

ತಿಕಂ ಅಞ್ಞಾಣೇ। **ಮೂಹ** ವೇಚಿತ್ತೇ, ಮುಯ್ಹನ್ತಿ ತೇನ ಸಮ್ಪಯುತ್ತಧಮ್ಮಾ, ಸಯಂ ವಾ ಮುಯ್ಹತಿ, ಮುಯ್ಹನಮತ್ತಮೇವ ವಾ ತನ್ತಿ **ಮೋಹೋ**। **ವಿದ** ಞಾಣೇ, ನ ವಿದತೀತಿ **ಅವಿಜ್ಜಾ**। ನ ವಿಜಾನಾತೀತಿ **ಅಞ್ಞಾಣಂ**। ತಿಕಂ ಮಾನೇ। ಭೂತೇನಾಭೂತೇನ ವಾ ಪರತೋ ಉಕ್ಕಂಸಕಪ್ಪನೇನ ಚೇತಸೋ ಉನ್ನತಿ **ಮಾನೋ,** ಯಥಾ "ಸೂರೋ ಅತ್ಥವಾಹ'ಮಸ್ಮಿ ಸೀಲವಾ ಬುದ್ಧಿಸಮ್ಪನ್ನೋ"ತಿ [ಅವೇಹಿ ಭಲವಾ ಅಸ್ಮಿ, ಸೀಲವಾ ಬುದ್ಧಿಸಂಯುತೋ (ಚಿನ್ತಾಮಣಿಟೀಕಾ ೭.೨೨)]। **ಮಾನ** ಪೂಜಾಯಂ, ಚುರಾದಿ, ಅ। ಧಾರಣತ್ಥೋ **ಧಾ**ಧಾತು, ಕರೋತ್ಯತ್ಥೇ **ವಿಪುಬ್ಬೋ**, ಸೇಯ್ಯಾದಿಭಾವೇ ಅತ್ತಾನಂ ವಿದಧಾತಿ ಯಾಯ ಸಾ **ವಿಧಾ,** ತೀಸು। ಉದ್ಧಂ ನಮತಿ ಯಾಯ ಸಾ **ಉನ್ನತಿ,** ಇತ್ಥಿಯನ್ತಿ।

೧೬೯. ದ್ವಯಂ ಉದ್ಧಚ್ಚೇ। **ಹನ** ಗತಿಯಂ, ಉದ್ಧಂ ಉದ್ಧಂ ಹನತಿ ಗಚ್ಛತೀತಿ ಉದ್ಧತೋ, ತೋ, **ಹನ**ಸ್ಸ **ಧೋ,** ಅಸರೂಪದ್ವಿತ್ತಂ, ಚಿತ್ತಂ, ಉದ್ಧತಸ್ಸ ಭಾವೋ **ಉದ್ಧಚ್ಚಂ**। **ಧಾವ** ಗತಿಯಂ, ಉದ್ಧಂ ಧಾವತಿ ಚಿತ್ತಮೇತೇನಾತಿ **ಉದ್ಧವಂ,** ಅ, ರಸ್ಸೋ।

ತಾಪಾದಿಪಞ್ಚಕಂ ಕುಕ್ಕುಚ್ಚೇ। **ತಪ, ಧುಪ** ಸನ್ತಾಪೇ, ತಪತಿ ಚಿತ್ತಮೇತೇನಾತಿ **ತಾಪೋ,** ಣೋ। ಕುಚ್ಛಿತಂ ಕರೋತೀತಿ ಕುಕ್ಕುತಂ, ಚಿತ್ತಂ, ತಂಸಮಙ್ಗೀ ವಾ, ತಸ್ಸ ಭಾವೋ **ಕುಕ್ಕುಚ್ಚಂ**। ಪಚ್ಛಾ ತಪತಿ ಏತೇನಾತಿ **ಪಚ್ಛಾತಾಪೋ**। ಅನು ಪಚ್ಛಾ ತಪತಿ ಯೇನ ಸೋ **ಅನುತಾಪೋ**। **ಸರ** ಗತಿಯಂ, ವಿರೂಪೇನ ಪತಿ ಪುನಪ್ಪುನಂ ಸರತಿ ಚಿತ್ತಮೇತೇನಾತಿ **ವಿಪ್ಪಟಿಸಾರೋ, ತ**ಸ್ಸ **ಟೋ**।

೧೭೦. ಪಞ್ಚಂ ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾಯಂ। **ಲಿಖ** ಲೇಖನೇ, ಮನಂ ವಿಲೇಖತಿ ದ್ವಿಧಾಕರಣವಸೇನಾತಿ **ಮನೋವಿಲೇಖೋ**। **ದಿಹ** ಉಪಚಯೇ। ಇಧ ಪನ **ಸಂ**ಪುಬ್ಬತ್ತಾ ಸಂಸಯೇ, ಕರಣೇ ಣೋ। **ಸೀ** ಸಯೇ, ಇಧ **ಸಂ**ಪುಬ್ಬತ್ತಾ ಕಙ್ಖಾಯಂ, ಸಬ್ಬತ್ರೇವಂ। "ಕಥಮಿದ"ಮಿತಿ ಕಥಯತಿ ಯಾಯ ಸಾ **ಕಥಂಕಥಾ**। **ಕಿತ** ರೋಗಾಪನಯನೇ, **ಛ**ಪಚ್ಚಯೋ, ದ್ವಿತ್ತಾದಿ, ವಿಗತಾ ಚಿಕಿಚ್ಛಾ ಞಾಣಪ್ಪಟಿಕಾರೋ ಏತಾಯಾತಿ **ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾ**। **ಇಲ** ಗತಿಕಮ್ಪನೇಸು, ದ್ವಿಧಾ ಇಲತಿ ಚಿತ್ತಮೇತೇನಾತಿ **ದ್ವೇಳ್ಹಕಂ, ಹ**ಪಚ್ಚಯೋ, ಸಕತ್ಥೇ ಕೋ ಚ। **ಕಙ್ಖ** ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾಯಂ, ಅ, ಇತ್ಥಿಯಂ। **ಸಙ್ಕ** ಸಙ್ಕಾಯಂ। ವಿವಿಧೇನಾಕಾರೇನ ಮಞ್ಞತಿ ಯಸ್ಮಾ, ಸಾ **ವಿಮತಿ**। **ಮನ** ಞಾಣೇ, ಇತ್ಥಿಯನ್ತಿ।

೧೭೧. ತಿಕಂ ನೀಚಪಕತಿದೋಸಸಮ್ಭೂತರೂಪಿಸ್ಸರಿಯಾದಿನಿಮಿತ್ತಿಕೇ ಮದೇ, ಯಸ್ಮಿಂ ಸತಿ ಉತ್ತರದಾನಸಾದರೋಲೋಕನಾದಿವಿಮುಖೋ ಪುರಿಸೋ ಜಾಯತೇ। ಮದೋಪ್ಯತ್ರ "ಕತ್ಥರೀಗಬ್ಬರೇತೇಸು, ಮದೋಹಸ್ಸೇಭದಾನೇಸೂ"ತಿ [ಕತ್ತರಿ ಗಬ್ಬರೇತೇಸು, ಮದೋ ಪುರಿಸಮಾನೇಸೂತಿ (ನಿಸ್ಸಯ)] **ರಭಸೋ**। **ಗಬ್ಬ** ಮಾನೇ, ಚುರಾದಿ, ಅ, ಅಥ ವಾ **ಗರ** ಸೇಚನೇ, ಬೋ। **ಮಾನ** ಪೂಜಾಯಂ, ವಿಸೇಸತೋ ಮಾನೇತೀತಿ **ಅಭಿಮಾನೋ**। ಅಹಂಕಾರೇ **ಅಹಂ**ಸದ್ದೋ ನಿಪಾತೋ, **ಅಮ್ಹ**ಸದ್ದೋಪ್ಯತ್ರ, "ಅಹ"ಮಿತಿ ಅತ್ತಾನಂ ಕರೋತಿ ಯೇನಾತಿ **ಅಹಂಕಾರೋ**। ದ್ವಯಂ ಚಿನ್ತಾಯಂ। **ಚಿನ್ತ**

ಚಿನ್ತಾಯಂ, ಅ। **ಝೇ** ಚಿನ್ತಾಯಂ, ಝಾಯತೇ **ಝಾನಂ,** ದ್ವೀಸುಪಿ ಭಾವಸಾಧನಂ, ಅ। ವಿತಕ್ಕಚಿನ್ತಾನಂ ಕೋ ಭೇದೋ? ವಿತಕ್ಕೋ ತಾವ ವಾಚಾಯ ಪುಬ್ಬಭಾಗಪ್ಪವತ್ತೋ, "ಪುಬ್ಬೇವ ಖೋ, ಗಹಪತಿ, ವಿತಕ್ಕೇತ್ವಾ ವಿಚಾರೇತ್ವಾ ಪಚ್ಛಾ ವಾಚಂ ಭಿನ್ದತೀ"ತಿ [ಸಂ॰ ನಿ॰ ೪.೩೪೮] ಹಿ ವುತ್ತಂ। ಇತರಾ ಪನ ತಸ್ಸಾ ಅಪುಬ್ಬಭಾಗಪ್ಪವತ್ತಾಪೀತಿ ಅಯಮೇತಾಸಂ ವಿಸೇಸೋ। ಅಥ ವಾ ವಿತಕ್ಕೋ ಪಕಿಣ್ಣಕಪರಿಯಾಪನ್ನೋ ಏಕೋ ಚೇತಸಿಕಧಮ್ಮೋ, ಇತರಾ ಪನ ಸಬ್ಬಸಾಧಾರಣಪರಿಯಾಪನ್ನೋ ಮನಸಿಕಾರನಾಮಕೋ ಏಕೋ ಚೇತಸಿಕಧಮ್ಮೋತಿ ಅಯಮೇತಾಸಂ ವಿಸೇಸೋ।

ದ್ವಯಂ ನಿಚ್ಛಯೇ। **ನಯ** ಗಮನತ್ಥೋ **ದಣ್ಡಕೋ** ಧಾತು, ಆರಮ್ಮಣಂ ನಿಚ್ಛಿನನ್ತೋ ನಯತೀತಿ **ನಿಣ್ಣಯೋ,** ನಸ್ಸ ಣತ್ತಂ। ಅಥ ಅಧಿಮೋಕ್ಖನಿಣ್ಣಯಾನಂ ಕೋ ಭೇದೋ? ಅಧಿಮೋಕ್ಖೋ ಆರಮ್ಮಣಂ ಅಜ್ಝೋಗಾಹೇತ್ವಾ ತಿಟ್ಠತಿ, ನಿಣ್ಣಯೋ ವಿನಿಚ್ಛಯಮತ್ತಮೇವಾತಿ ಅಯಮೇತೇಸಂ ವಿಸೇಸೋ। ಅಥ ವಾ ಅಧಿಮೋಕ್ಖೋ ಪಸಾದೇಪಿ ಸಮ್ಭವತಿ, ಇತರೋ ಪನ ನ ತಥಾತಿ ಅಯಂಪ್ಯೇತೇಸಂ ಭೇದೋ । ತತ್ರ **ನಿಚ್ಛಯ**ಸದ್ದೋ ಇಧಾಪಿ ಪವತ್ತತೀತಿ ದ್ವೀಸುಪಿ ವುತ್ತೋ।

ಪಾದೇನ ಅಬ್ಭುಪಗಮಸ್ಸ ನಾಮಾನಿ। **ಪತಿ**ಪುಬ್ಬೋ ಜಾನಾತಿ ಅಬ್ಭುಪಗಮೇ, ಇತ್ಥಿಯಂ ಅ, **ಪಟಿಞ್ಞಾ**। ತಥಾ ಸುಣೋತಿ ಚ, ಅ, **ಪಟಿಸ್ಸವೋ,** ದ್ವೀಸುಪಿ ಭಾವಸಾಧನಂ। ಸಂವಿದಾ'ಗೂ, ಪಟಿಞ್ಞಾನಂ, ನಿಯಮೋ, ಅಸ್ಸವೋ, ಸಂಸವೋ, ಅಙ್ಗೀಕಾರೋ, ಅಬ್ಭುಪಗಮೋ, ಸಮಾಧಿಇಚ್ಚಾದೀನಿಪಿ ಅಬ್ಭುಪಗಮಸ್ಸ ನಾಮಾನಿ [ಅಮರ ೫.೫]।

೧೭೨. ಛಹಿ ಪದೇಹಿ ಅನಾದರಸ್ಸ ನಾಮಾನಿ। **ಮಾನ** ಪೂಜಾಯಂ, ಚುರಾದಿ, **ಮನ** ಞಾಣೇ ವಾ, ಹೇಟ್ಠಾ ಕತ್ವಾ ಜಾನನಂ **ಅವಮಾನಂ,** ಭಾವೇ ಯು। ಯೋ ಯೇನಾನಾದರಿತೋ, ಸ ತತೋ ಅವಸ್ಸಮೇವ ಕಾಯವಚೀಮನಾನಂ ಅಞ್ಞತರೇನಾವಧೀಯತೇತಿ ಅನಾದರೇಪಿ ಬ್ಯವಧಾನಾಭಿಚಾರತೋ **ತಿರ**ಸದ್ದೋ ಅನ್ತರಧಾನೇ ವತ್ತಮಾನೋ ಸಮ್ಬುಜ್ಝತೇತಿ ತಿರೋಧಾನಕರಣಂ **ತಿರಕ್ಕಾರೋ**। **ಪರಿ ಪರಾ**ಪುಬ್ಬೋ **ಭೂ**ಧಾತು ಅವಞ್ಞಾಣೇ, **ಅವ**ಪುಬ್ಬೋ ಜಾನಾತಿ ಚ, ಸಬ್ಬತ್ರ ಭಾವೇ ಣೋ, ಅ ಚ। **ದರ** ಆದರೇ, ಆದರೋ ಸಕ್ಕಾರೋ, ತಬ್ಬಿಪರೀತೋ **ಅನಾದರೋ**। ಪರಾಭವನಂ **ಪರಾಭವೋ**। ಅವಜಾನನಂ **ಅವಞ್ಞಾ**।

ದ್ವಯಂ ಉಮ್ಮಾದೇ। ಚಿತ್ತಸ್ಸ ವಿಬ್ಭಮೋ ಭನ್ತಿ ಉಮ್ಮಾದೋ। **ಮದ** ಉಮ್ಮಾದೇ, ಉಗ್ಗತೇಹಿ, ಉಮ್ಮಗ್ಗಸಣ್ಠಿತೇಹಿ ವಾ ದೋಸೇಹಿ ಮದನಂ **ಉಮ್ಮಾದೋ**।

೧೭೩. **ಸ್ನೇಹ**ನ್ತಂ ಸ್ನೇಹೇ। ಪಿಯಸ್ಸ ಭಾವೋ **ಪೇಮಂ,** ಇಮೋ, **ಪಿಯ**ಸ್ಸ ಪತ್ತಂ, ಪೀನಯತೀತಿ ವಾಪೀ, ಪಿನೋ ಭಾವೋ **ಪೇಮಂ,** ಇಮೋ। **ಸಿನಿಹ, ಸ್ನಿಹ** ಪೀತಿಯಂ, ಭಾವೇ ಣೋ। ದ್ವಯಂ ಮುಚ್ಛಾಯಂ। **ಪೀಳ** ವಿಬಾಧಾಯಂ, ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಪೀಳಾ **ಚಿತ್ತಪೀಳಾ,** ವಿಗತಾ ನೀಲಾದಿಸಞ್ಜಾನನಲಕ್ಖಣಾ ಸಞ್ಞಾ ಏತಸ್ಮಾತಿ ವಿಸಞ್ಞೀ, ತಸ್ಸ ಭಾವೋ **ವಿಸಞ್ಞಿತಾ**।

ದ್ವಯಂ ಪಮಾದೇ। ಯೇನ ಸಕ್ಕೋ ಸಮಾನೋ ಸಯಂ ಕತ್ತಬ್ಬಂ ನ ಕರೋತಿ, ಸೋ ಪಮಾದೋ, **ಮದ** ಪಮಾದೇ ಪಪುಬ್ಬೋ, ಪಮಜ್ಜನಂ **ಪಮಾದೋ,** ಣೋ। **ಸಜ** ವಿಸಜ್ಜನಾಲಿಙ್ಗನನಿಮ್ಮಾನೇಸು। ಸತಿಯಾ ವಿಸಜ್ಜನಂ **ಸತಿವೋಸಗ್ಗೋ,** ಇಸ್ಸ ಓ। ಅಪುಬ್ಬವತ್ಥುಪರಿಕ್ಖಾತಿಸಯೇ **ಕೋತೂಹಲಾ**ದಿದ್ವಯಂ। **ತುಜ** ಹಿಂಸಾಯಂ, ಕುಂ ಪಾಪಂ ತೋಜತೀತಿ **ಕೋತೂಹಲಂ,** ಅಲೋ, ವಣ್ಣವಿಕಾರೋ ಚ। **ತುಲ** ನಿಕ್ಕಸೇ, ಕುಂ ಪಾಪಂ ತುಲಯತೀತಿ **ಕುತೂಹಲಂ,** ಅ, ಹಕಾರವಣ್ಣಾಗಮೋ। ಕೋತುಕಂ, ಕುತುಕಞ್ಚ ಏತೇಸಂ ಪರಿಯಾಯಾನಿ।

೧೭೪. **ವಿಲಾಸಾದಯೋ ಕ್ರಿಯಾ** ಚೇಟ್ಠಾ, ಕಿಂವಿಸಿಟ್ಠಾ? ಸಾ ಕ್ರಿಯಾ **ನಾರಿಸಿಙ್ಗಾರಭಾವಜಾ** ಇತ್ಥೀನಂ ರತಿಭಾವಜಾ, ಯಾ **ಹಾವ**ಸದ್ದೇನೋಚ್ಚನ್ತೇ। ಹುಯನ್ತೇ ರಾಗಿನೋ ಅತ್ರಾತಿ **ಹಾವೋ, ಹು** ಹವನೇ, ಣೋ। **ಆದಿ**ನಾ ವಿಚ್ಛಿತ್ತಿಪಭುತೀನಂ ಗಹಣಂ, ತಥಾ ಹಿ ವುತ್ತಂ **ನಾಟಕರತನಕೋಸೇ** –

“ಲೀಲಾ ವಿಲಾಸೋ ವಿಚ್ಛಿತ್ತಿ, ವಿಬ್ಭಮೋ ಕಿಲಕಿಞ್ಚಿತಂ।
ಮೋಟ್ಟಾಯಿತಂ ಕುಟ್ಟಮಿತಂ, ವಿಬ್ಬೋಕೋ ಲಲಿತಂ ತಥಾ॥

ವಿಕತಞ್ಚೇತಿ ವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಾ, ದಸ ಥೀನಂ [ಥೀನಂ ಚೇಟ್ಠಾ (ಕ॰)] ಸಭಾವಜಾ।
ಹಾವೋ ಚ ಹೇಲಾ ವಿಕ್ಖೇಪ-ಸಮ್ಮೂಳ್ಹಮದಕಪ್ಪಣ್ಯ”ನ್ತಿ॥

ತತ್ರ ಪಿಯಸಮೀಪಗಮನೇ ಯೋ ಠಾನಾಸನಗಮನವಿಲೋಕಿತೇಸು ವಿಕಾರೋ, ಅಕಸ್ಮಾ ಚ ಕೋಧಮಿಹಿತಚಮಕ್ಕಾರಮುಖವಿಕೂಣನಂ, ಸೋ **ವಿಲಾಸೋ, ವಿಪುಬ್ಬಾ ಲಸಧಾತುಮ್ಹಾ ಣೋ**। ಸುಕುಮಾರವಿಧಾನೇನ ಭಮುಕನೇತ್ತಾದಿಕ್ರಿಯಾಸಚಿವಕರಚರಣಙ್ಗವಿನ್ಯಾಸೋ **ಲಲಿತಂ, ಲಲ** ವಿಲಾಸೇ, ತೋ। ಅಲದ್ಧಪಿಯಸಮಾಗಮೇನ ಕುಚಿತ್ತವಿನೋದನತ್ಥಂ ಪಿಯಸ್ಸ ಯಾ ವೇಸಗತಿದಿಟ್ಠಿಹಸಿತಭಣಿತೇಹಾನುಕತಿ ಕರೀಯತೇ, ಸಾ **ಲೀಲಾ, ಲಲ** ವಿಲಾಸೇ, **ಲಲ** ಉಪಸೇವಾಯನ್ತಿ ವಾ ಧಾತ್ವತ್ಥೋ, ಅ। ಸುರತೇ ಪವಡ್ಢೇಚ್ಛಾ ಹೇಳಾ, **ಹೇಲಾ** ವಾ, **ಹಿಲ** ಹಾವಕರಣೇ, ಅ। ಮದರಾಗಹಸ್ಸಜನಿತೋ ವಿಪರಿಯಾಸೋ **ವಿಬ್ಭಮೋ**। ಆಭರಣವಿಲೇಪನಾದೀನಂ ಕುತೋಚಿ ಪಿಯಾಪರಾಧತೋ ಇಸ್ಸಾಯಾನಾದರೇನ ಚತ್ತಾನಂ ಸಖೀನಂ ಪಯತನೇನ ವಾರಣಂ **ವಿಚ್ಛಿತ್ತಿ, ಛಿದಿ** ದ್ವೇಧಾಕರಣೇ,ತಿ। ಪಿಯೇನ ದತ್ತಂ ಪೀತಿನಿಬನ್ಧನಂ ಸ್ವಪ್ಪಮಪಿ ಭೂಸನಂ ವಿಚ್ಛಿತ್ತೀತ್ಯಞ್ಞೇ। **ಕಿಲಕಿಞ್ಚಿತಾ**ದಯೋ ನಾಟಕಸತ್ಥಾನುಸಾರತೋ [ಬ್ಯಾಖ್ಯಾಸುಧಾಟೀಕಾಟೀಪ್ಪಣೀ] ಞೇಯ್ಯಾ।

೧೭೫. ತಿಕಂ ಹಸಿತೇ। **ಹಸ** ಹಸನೇ, ಸಬ್ಬತ್ರ ಭಾವಸಾಧನಂ। ಸೋ ಹಾಸೋ ಮನ್ದೋ ಸಮಾನೋ ಮಿಹಿತಂ, ಸಿತಞ್ಚುಚ್ಚತೇ। **ಮಿಹ** ಈಸಂಹಸನೇ। ಮನ್ದಸ್ಸಿತಂ ಮ್ಹಿತನ್ತಿಪಿ ಪಾಠೋ, **ಮ್ಹಿ** ಈಸಂಹಸನೇತಿಪಿ ಧಾತು, **ಮ್ಹಿಸ್ಸ**, **ಮಿಹಿಸ್ಸ** ವಾ **ಸ್ಯಾದೇಸೋ**, **ಸಿತಂ**। ಸಬ್ಬತ್ರ ಭಾವೇ ತೋ।

ಈಸಂಫುಲ್ಲಿತದನ್ತೇಹಿ, ಕಟಾಕ್ಖೇಹಿ ಸೋಟ್ಠವೇಹಿ ಚ।
ಅಲಕ್ಖಿತದ್ವಿಜದ್ವಾರಂ, ಸಿತಮಿಚ್ಛನ್ತಿ ಸೂರಯೋ [ಚಿನ್ತಾಮಣಿಟೀಕಾ ೭.೩೪]॥

ದ್ವಯಂ ಮಹಾಹಸಿತೇ। **ಅಟ** ಗತಿಯಂ, ದೂರಗಾಮಿಹಾಸೋ **ಅಟಹಾಸೋ,** ಅತಿಕ್ಕನ್ತೋ ವಾ ಹಾಸೋ **ಅಟಹಾಸೋ,** ತಸ್ಸ **ಟೋ,** ಇಕಾರಸ್ಸತ್ತಞ್ಚ। ಸಿತಾತಿಹಸಿತಾನಂ ಅನ್ತರಾಳಿಕಂ **ವಿಹಸಿತಂ**।

ಆಕುಞ್ಚಿತಕಪೋಲ'ಕ್ಖಂ, ಸಸ್ಸನಂ ನಿಸ್ಸನಂ ತಥಾ।
ಪತ್ಥಾವೋತ್ಥಂ ಸಾನುರಾಗಂ, ಆಹು ವಿಹಸಿತಂ ಬುಧಾ [ಚಿನ್ತಾಮಣಿಟೀಕಾ ೭.೩೫]॥

ದ್ವಯಂ ಲೋಮುಗ್ಗಮೇ। ರೋಮಾನಂ ಅಞ್ಚನಂ **ರೋಮಞ್ಚೋ, ಅಞ್ಚ** ಗಮನೇ, ಣೋ। ಲೋಮಾನಂ ಹಂಸನಂ ಉದ್ಧಗ್ಗಭಾವೋ **ಲೋಮಹಂಸನೋ**।

೧೭೬. **ಪರಿಹಾಸಾದಿಛಕ್ಕಂ** ವಲ್ಲಭಾದೀನಂ ಪರಿಹಾಸೇ। ಪರಿಹಸನ್ತ್ಯತ್ರಾತಿ **ಪರಿಹಾಸೋ,** ಣೋ, ಪರಿಭವಿತುಕಾಮೇನ ಹಾಸೋತಿ ವಾ **ಪರಿಹಾಸೋ। ದು** ಪರಿಹಾಸೇ, **ದು** ಅನಾದರೇತಿ ವಾ ಧಾತು, ಅ, **ದವ** ದಾಹೇತಿ ವಾ ಧಾತು। **ಖಿಡ** ಕೀಳಾಯಂ, ಖಿಡ್ಡಾ, **ಖಿದ್ದಾ**ತಿಪಿ ಪಾಠೋ, ಅಥ ವಾ ಖಂ ತುಚ್ಛಂ ಇಡ್ಡಾ ವಾಚಾ, ಸಾ ಏತ್ಥಾತಿ **ಖಿಡ್ಡಾ। ಕೀಳ** ಪೀತಿಯಕೀಳನೇಸು, **ಕೀಳ** ವಿಹಾರೇತಿ ವಾ, ಕೀಳನಂ **ಕೇಳಿ ಕೀಳಾ ಚ ಕೀಳಿತಞ್ಚ। ಪರಿಹಾಸಾದಿಛಕ್ಕೇ**ಸುಪಿ ಅಧಿಕರಣಸಾಧನಮ್ಪಿ ಆಚರಿಯಾ ವದನ್ತಿ।

ತಿಕಂ ನಿದ್ದಾಯಂ। ನಿಪುಬ್ಬೋ **ದಾ** ಸುಪನೇ, ಅ। **ಸುಪ** ಸಯೇ, ಇನೋ, **ಸುಪಿನಂ**। ಅ, **ಸೋಪ್ಪಂ**। ಅಚ್ಚನ್ತಪರಿಸ್ಸಮಾದಿಕಾರಣಾ ಸಬ್ಬಙ್ಗನಿಮೀಲನಂ **ಮಿದ್ಧಂ**। ಮುಚ್ಛಾಪಾಯಂ ಮಿದ್ಧಂ। **ಮಿದ** ಕಾರಿಯಕ್ಖಮನೇ, ತೋ। ಮೇಧಯತಿ ವಾ

ಮಿದ್ಧಂ, ಅಕಮ್ಮಞ್ಞಭಾವೇನ ವಿಹಿಂ ಸತೀತ್ಯತ್ಥೋ, ಕಮ್ಪನತ್ಥೋ **ಚಲ**ಧಾತು ಮುಚ್ಛಾಪಾಯೇ **ಪಪುಬ್ಬೋ**। ಅಕ್ಖಿದಲಾನಂ ಪಚಲಭಾವೇನ ಅಯತಿ ಪವತ್ತತೀತಿ **ಪಚಲಾಯಿಕಾ,** ಣ್ವು, ಅಸ್ಸಿತ್ತಂ।

೧೭೭-೧೭೮. **ಕೇತವ**ನ್ತಂ ಕೂಟೇ। ಕರಣಂ ಕತಿ, ನಿನ್ದಿತಾ ಕತಿ **ನಿಕತಿ**। **ಅಟ** ಗಮನೇ, ಕುಚ್ಛಿತೇನಾಕಾರೇನ ಅಟತೀತಿ **ಕೂಟಂ**। **ಕುಟ** ಛೇದನೇತಿ ವಾ ಧಾತು [ಸದ್ದನೀತಿಧಾತುಮಾಲಾಯಂ ಪನ "ಕೂಟ ಅಪ್ಪಸಾದೇ"ತಿ ಧಾತುನಾ ಸಾಧಿತಂ]। **ರಭಿ** ಬ್ಯಾಜೇ, ಬ್ಯಾಜೋ ನಾಮ ಕೇತವಂ। **ಸಠ** ಕೇತವೇ, ಸಠಂ, ಸಠಯತಿ ನ ಸಮ್ಮಾ ಭಾಸತಿ ಯೇನಾತಿ ವಾ **ಸಠಂ**। ಕಿತವಸ್ಸ ಧಮ್ಮೋ **ಕೇತವಂ,** ಕಿತವೋ ನಾಮ ಜೂತಕಾರೋ, ಚೋರೋ ವಾ, **ಕಿತ** ನಿವಾಸೇ, ಅವೋ। ಕಪಟೋ, ಬ್ಯಾಜೋ, ಉಪಧಿ, ಕುಸತಿ ಇಚ್ಚಾದೀನಿಪಿ ಕೇತವಸ್ಸ ನಾಮಾನಿ।

ಸತ್ತಕಂ ಸಭಾವೇ। ಭವನಂ ಭಾವೋ, ಸಸ್ಸ ಅತ್ತನೋ, ಸನ್ತೋ ವಾ ಸಂವಿಜ್ಜಮಾನೋ ಭಾವೋ **ಸಭಾವೋ**। **ಸಜ** ವಿಸಜ್ಜನಾಲಿಙ್ಗನನಿಮ್ಮಾನೇಸು, ನತ್ಥಿ ವಿಸಜ್ಜನಮೇತಸ್ಸಾತಿ **ನಿಸ್ಸಗ್ಗೋ**। **ರೂಪ** ಪಕಾಸನೇ, ಸಂವಿಜ್ಜಮಾನಂ ರೂಪಂ **ಸರೂಪಂ**। ಕರಣಂ ಭವನಂ ಕತಿ, ಪಠಮಂ ಕತಿ **ಪಕತಿ**। ಯಥಾ ಪಠಮಕಾಲೇ ಸಮ್ಭೂತಾ, ತಥೇವ ಸಬ್ಬದಾಪೀತ್ಯತ್ಥೋ। **ಸೀಲ** ಸಮಾಧಿಮ್ಹಿ, ಸಮಾಧಿ ನಿಯಮೋ। **ಲಕ್ಖ** ದಸ್ಸನಙ್ಕೇಸು, ತಥೇವ ಲಕ್ಖಿತಬ್ಬನ್ತಿ **ಲಕ್ಖಣಂ,** ಯು। ತಥೇವ ಭವತೀತಿ **ಭಾವೋ**।

ದ್ವಯಂ ಉಸ್ಸವೇ। **ಉಸ** ದಾಹೇ। ಕಂ ಉಸವನ್ತಿ ಉಗ್ಗಿರಯನ್ತ್ಯತ್ರಾತಿ **ಉಸ್ಸವೋ,** ನಾನಾಸಮಿದ್ಧೀಹಿ ಸವನ್ತಿ ಏತ್ಥಾತಿ ವಾ **ಉಸ್ಸವೋ**। **ಛಿ** ಛೇದನೇ, ಛಿನ್ದತಿ ಸೋಕಮೇತ್ಥಾತಿ **ಛಣೋ**। ಯು। **ಇಸ್ಸ** ಲೋಪೋ। ಸೋಕಂ, ಪಾಪಞ್ಚ ಛಿನ್ದನ್ತಾ ಅಣನ್ತಿ ಸದ್ದಾಯನ್ತಿ ಏತ್ಥಾತಿ ವಾ **ಛಣೋ**। **ಛಿ** ಛೇದನೇ। **ಅಣ** ಸದ್ದತ್ಥೋ **ದಣ್ಡಕೋ** ಧಾತು।

೧೭೯. ಯಥಾ **ಸಸ್ನೇಹಂ** ಪಕತಿತಿಲತೇಲಾದಿಸ್ನೇಹಸಹಿತಂ ದೀಪಕಂ ಪಜ್ಜೋತಂ ಧಾರೇನ್ತೋ **ಜನ್ತು** ನರೋ ಅತ್ಯನ್ಧಕಾರಗಬ್ಭಾದೀಸ್ವಪಿ ಠಿತಾನಿ **ಖುದ್ದಕಾನ್ಯತ್ಥಜಾತಾನಿ** ಅತಿಸುಖುಮಾನಿಪಿ ನಾನಾದಬ್ಬಸಮೂಹಾನಿ ಸುಖಂವ ಸಮ್ಪಸ್ಸತಿ, ತಥಾ **ಸಸ್ನೇಹಂ** ಬುದ್ಧಪರಿಯಾಯಾದಿಅನೇಕಪರಿಯಾಯಸ್ನೇಹಸಹಿತಂ ಇಮಂ **ಅಭಿಧಾನಪ್ಪದೀಪಿಕಂ** ಗನ್ಥಂ ಉಗ್ಗಹಣಧಾರಣಾದಿನಾ ಧಾರೇನ್ತೋ **ಜನ್ತು** ಸೋತುಜನೋ **ಖುದ್ದಕಾನಿ ಅತ್ಥಜಾತಾನಿ** ನಾನಾಸತ್ಥೇಸು ಆಗತಾನಿ ಅತಿಗಮ್ಭೀರಾನಿ ಅತ್ಥಜಾತಾನಿ ಸುಖಂ ಸಮ್ಪಸ್ಸತೀತಿ ಯೋಜನಾ।

ಇತಿ ಸಕಲಬ್ಯಾಕರಣಮಹಾವನಾಸಙ್ಗಞಾಣಚಾರಿನಾ ಕವಿಕುಞ್ಜರಕೇಸರಿನಾ ಸಿರಿಮಹಾಚತುರಙ್ಗಬಲೇನ ಮಹಾಮಚ್ಚೇನ ವಿರಚಿತಾಯಂ ಅಭಿಧಾನಪ್ಪದೀಪಿಕಾವಣ್ಣನಾಯಂ ಸಗ್ಗಕಣ್ಡವಣ್ಣನಾ ಸಮತ್ತಾ।

ಸಗ್ಗಕಣ್ಡವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨. ಭೂಕಣ್ಡ

೧. ಭೂಮಿವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ

೧೮೦. **ಇಧ** ಭೂಕಣ್ಡೇ **ಸಾಙ್ಗೋಪಾಙ್ಗೇಹಿ** ಭೂಮ್ಯಾದೀಹಿ ದಸಹಿ, ಪಾತಾಲೇನ ಚಾತಿ ಏಕಾದಸಹಿ ಕೋಟ್ಠಾಸೇಹಿ ಕಮತೋ **ವಗ್ಗಾ** ಭೂಮಿವಗ್ಗಾದಿನಾಮಕಾ ವಗ್ಗಾ ವುಚ್ಚನ್ತೇ। ಸಪ್ಪಧಾನೋಪಕಾರಕಾನಿ ಅಙ್ಗಾನಿ **ಖಾರಾ**ದೀನಿ, ಅಙ್ಗಾನಂ ಉಪಕಾರಕಾನಿ ಚ ಉಪಙ್ಗಾನಿ **ಅದ್ಧಾ**ದೀನಿ।

೧೮೧. ಸಾದ್ಧಪಜ್ಜೇನ ಭೂಮಿಯಾ ನಾಮಾನಿ। ವಸೂನಿ ರತನಾನಿ ಧಾರಯತೀತಿ **ವಸುನ್ಧರಾ। ಖಮು** ಸಹನೇ, ಖಸ್ಸ **ಛೋ, ಛಮಾ,** ಅಥ ವಾ **ಛಿ** ಛೇದನೇ, ಸತ್ತಾನಮಧೋಪತನಂ ಛಿನ್ದತೀತಿ **ಛಮಾ,** ಮೋ, ಇತ್ಥಿಯಮಾ ಚ। ಭವನ್ತ್ಯಸ್ಸಂ ಭೂತಾನೀತಿ **ಭೂಮಿ। ಭೂ** ಸತ್ತಾಯಂ, ಮಿ। **ಪುಥ**ಇತಿ ಪಾಟಿಪದಿಕೇ ಠಿತೇ ನದಾದಿ, ಈ, **ಪುಥ**ಸ್ಸ **ಪುಥು**ಆದೇಸೇ, ವುದ್ಧಿಮ್ಹಿ ಚ ಕತೇ **ಪುಥವೀ।** ಉಸ್ಸುವಾದೇಸೇ **ಪುಥುವೀ। ಪಥಾ**ದೇಸೇ ತು **ಪಥವೀ,** ಇಮಸ್ಮಿಂ ಪಕ್ಖೇ **ಅವಾ**ಗಮೋ, ಅಥ ವಾ **ಥವ** ಗತಿಯಂ, ಪಥವತಿ ಏತ್ಥಾತಿ **ಪಥವೀ,** ನದಾದಿ, ಸಬ್ಬತ್ಥ ಪತ್ಥರತೀತಿ ವಾ **ಪಥವೀ, ಥರ** ಸನ್ಥರಣೇ ಪಪುಬ್ಬೋ, **ರ**ಸ್ಸ **ವೋ,** ನದಾದಿ, **ಪುಥವೀ,** ಅಸ್ಸು।

> “ಮಧುನೋ ಕೇಟಭಸ್ಸಾಪಿ, ಮೇದಮಂಸಪರಿಪ್ಲುತಾ।
> ತೇನಾಯಂ ಮೇದಿನೀ ದೇವೀ, ವುಚ್ಚತೇ ಬ್ರಹ್ಮವಾದಿಭೀ”ತಿ [ಚಿನ್ತಾಮಣಿಟೀಕಾ ೧೧.೩]॥ -

ವಚನತೋ ಮೇದಯೋಗಾ **ಮೇದಿನೀ,** ಈ, ಇನೀ ಚ। **ಮಿದ** ಸ್ನೇಹನೇ ವಾ, ಯು, ನದಾದಿ, ಇಸ್ಸೇತ್ತಞ್ಚ। **ಮಹ** ಪೂಜಾಯಂ, ನದಾದಿ। ವಿತ್ಥಿಣ್ಣತ್ತಾ **ಉಬ್ಬೀ,** ನದಾದಿ, ಅವತಿ ಭೂತಾನೀತಿ ವಾ **ಉಬ್ಬೀ,** ಅಸ್ಸು। ವಸೂನಿ ಸನ್ತ್ಯಸ್ಸಂ **ವಸುಮತೀ।** ಗಚ್ಛನ್ತಿ ಯಸ್ಸಂ ಲೋಕಾ, ಸಾ **ಗೋ,** ಪುಮಿತ್ಥಿಯಂ। **ಕಾ** ಸದ್ದೇ, ಕಾಯತಿ ಏತ್ಥ, ಕಾಯತಿ ಮಾರವಿಜಯಕಾಲೇತಿ ವಾ **ಕು,** ಉ। ವಸೂನಿ ಧಾರಯತೀತಿ **ವಸುಧಾ।** ಸಬ್ಬಂ ಲೋಕಂ ಧರಯತೀತಿ **ಧರಣೀ,** ಯು, ನದಾದಿ। ಧರತೀತಿ **ಧರಾ,** ಇತ್ಥಿಯಂ ಆ। **ಗಮು** ಗಮನೇ, ಗಚ್ಛನ್ತ್ಯಸ್ಸಂ **ಜಗತೀ, ಅನ್ತ**ಪಚ್ಚಯೋ, ಗಸ್ಸ ದ್ವಿತ್ತಂ, **ಜ**ತ್ತಞ್ಚ, **ನ**ಲೋಪೋ, ನದಾದಿ। **ಭೂ** ಸತ್ತಾಯಂ, ರಿ, ನದಾದಿ, ಕ್ವಿಮ್ಹಿ **ಭೂ।** ಭೂತೇ ಸತ್ತೇ ಧರತೀತಿ **ಭೂತರೋ। ಅವ** ರಕ್ಖಣೇ, ಯು, ನದಾದಿ, **ಅವನೀ।**

೧೮೨. ಖಾರಾ ಲವಣರಸಾ ಮತ್ತಿಕಾ ಊಸೋತ್ಯುಚ್ಚತೇ। ಖಾದತೀತಿ **ಖಾರಾ, ದ**ಸ್ಸ **ರೋ।** ಪದೇಸಕತ್ತಾ ಮತ್ತೇನ ಪಮಾಣೇನ ಯುತ್ತಾ **ಮತ್ತಿಕಾ। ಊಸ** ರುಜಾಯಂ, **ಊಸೋ।** ಊಸಯೋಗಾ **ಊಸವಾ,** ವನ್ತು। ರಪಚ್ಚಯೇ **ಊಸರೋ।** ದ್ವೇಪಿ ತೀಸು ವತ್ತನ್ತೇ।

ಥಲ ಠಾನೇ, ಅಧಿಕರಣೇ ಅ। ಕಿತ್ತಿಮಂ ಥಲಂ, ಅಕಿತ್ತಿಮಾ ಥಲೀ, ನದಾದಿ। ಥದ್ಧಲೂಖಮ್ಹಿ **ಭೂಭಾಗೇ** ಭೂಮಿಪ್ಪದೇಸೇ **ಜಙ್ಗಲಸದ್ದೋ** ವತ್ತತಿ। ತತ್ಥ ನಿಜ್ಜಲತ್ತಾ ಕಕ್ಖಳತ್ತಾ **ಥದ್ಧೋ।** ತಿಕ್ಖಸಕ್ಖರಾದಿವಿದಾರಗವಾದಿಖುರಗಣ್ಡುಪ್ಪಾದವಚ್ಚಾದಿಸಹಿತತ್ತಾ ಲೂಖೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ಗಲ** ಚವನಾಧೋಪತನಾದನೇಸು। ಜಲಂ ಗಲತಿ ಏತ್ಥ, ಜಲೇನ ವಾ ಗಲನ್ತಿ ಏತ್ಥಾತಿ **ಜಙ್ಗಲೋ,** ನಿಜ್ಜಲೋ ದೇಸೋ, “ಜಙ್ಗಲೋ ನಿಜ್ಜಲೇ ದೇಸೇ, ತಿಲಿಙ್ಗೋ ಪಿಸಿತೇ ಥಿಯ”ನ್ತಿ [ತಿಕಣ್ಡಸೇಸ ೩.೩.೩೯೩] ಹಿ **ತಿಕಣ್ಡಸೇಸೋ, ಲ**ಸ್ಸ ಲೋಪೋ, ನಿಗ್ಗಹೀತಾಗಮೋ ಚ।

೧೮೩. ವೇದೇನ ಪಞ್ಞಾಯ ಈಹನ್ತಿ ಏತ್ಥಾತಿ ವೇದೇಹೋ। ಸೋ ಏವ ವಿದೇಹೋ, ಇಮಂ ದೀಪಮುಪಾದಾಯ ಸಿನೇರುನೋ ಪುಬ್ಬದಿಸಾಭಾಗತ್ತಾ ಪುಬ್ಬೋ ಚ ಸೋ ವಿದೇಹೋ ಚೇತಿ **ಪುಬ್ಬವಿದೇಹೋ।** ಏವಮಪರುತ್ತರೇಸು। ಗವೇನ ಯನ್ತ್ಯೇತ್ಥಾತಿ **ಗೋಯಾನೋ।** ಅಪರೋ ಚ ಸೋ ಗೋಯಾನೋ ಚೇತಿ **ಅಪರಗೋಯಾನೋ।** ಜಮ್ಬುಯಾ ಲಕ್ಖಿತೋ, ಕಪ್ಪಟ್ಠಾಯಿತಾದಿಪ್ಪಭಾವೇನ ವಾ ತಪ್ಪಧಾನೋದೀಪೋತಿ **ಜಮ್ಬುದೀಪೋ।** ಧಮ್ಮತಾಸಿದ್ಧಸ್ಸ ಪಞ್ಚಸೀಲಸ್ಸ ಆನುಭಾವೇನ ಕಂ

ಸುಖಂ ಉರು ಮಹನ್ತಮೇತ್ಥಾತಿ **ಕುರು,** ಕುಂ ಪಾಪಂ ರುನ್ಧನ್ತಿ ಏತ್ಥಾತಿ ವಾ **ಕುರು,** ಕ್ವಿ। **ದೀಪ** ದಿತ್ತಿಪ್ಪಕಾಸನೇಸು, ಜಲಮಜ್ಝೇ ದಿಪ್ಪನ್ತೀತಿ ದೀಪಾ, ದಿಪ್ಪನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಸದ್ಧಮ್ಮಾತಿ ವಾ ದೀಪಾ, ಪಮಾಣತೋ ಮಹನ್ತಾ ದೀಪಾ **ಮಹಾದೀಪಾ।**

೧೮೪. **ಕುರು**ಆದಯೋ ಏಕವೀಸತಿ **ಜನಪದನ್ತರಾ** ಜನಪದವಿಸೇಸಾ, **ಆದಿನಾ** ಸುರಮಹಪಚ್ಚುಗ್ಗತಾ ತಲಕುಟಾ ಅಸ್ಮಾಕಾದಯೋ ಚ **ಪುಮ್ಬಹುತ್ತೇ** ಪುಲ್ಲಿಙ್ಗೇ ಬಹುತ್ತೇ ಚ ಸಿಯುಂ। ಕುರು ನಾಮ ಜಾನಪದಿನೋ ರಾಜಕುಮಾರಾ, ತೇಸಂ ನಿವಾಸೋ ಏಕೋಪಿ ಜನಪದೋ ರೂಳ್ಹೀಸದ್ದೇನ "ಕುರೂ"ತಿ ಬಹುವಚನೇನ ವುಚ್ಚತಿ, ಏವಂ ಸಬ್ಬತ್ರ। ಕುಂ ಪಾಪಂ ರುನ್ಧತೀತಿ ಕುರು, ಖತ್ತಿಯಕುಮಾರಾ, ತೇಸಂ ನಿವಾಸೋ **ಕುರೂ,** ಪಚ್ಚಯಲೋಪತೋ ನ ವುದ್ಧಿ, ಸಬ್ಬತ್ರೇವಂ [ಪಾಣಿನಿ ೧.೨.೫೧ ೪.೨.೮೧ ಸುತ್ತೇಸು ಪಸ್ಸಿತಬ್ಬಂ]। ಅರಿವಿಜಯಲೋಕಮರಿಯಾದಾತಿಕ್ಕಮಾದೀಸು ಸಕ್ಕೋನ್ತೀತಿ **ಸಕ್ಕಾ।** ಕೋಸಂ ಲನ್ತಿ ಗಣ್ಹನ್ತಿ, ಕುಸಲಂ ಪುಚ್ಛನ್ತೀತಿ ವಾ **ಕೋಸಲಾ।** ಮಗೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಧಾವನ್ತೀತಿ **ಮಗಧಾ,** ಕ್ವಿ, ಮಂಸೇಸು ಗಿಜ್ಝನ್ತೀತಿ ವಾ **ಮಗಧಾ। ಗಿಧ** ಅಭಿಕಙ್ಖಾಯಂ। ಸೇವನ್ತಿ ಯೇನಾತಿ **ಸಿವಿ, ಸಿ** ಸೇವಾಯಂ, ವಿ। ಸಿವಂ ಕರೋನ್ತೀತಿ ವಾ **ಸಿವೀ,** ಅಞ್ಞತ್ಥೇ ಇ। **ಕಲ** ಸದ್ದೇ, **ಇಙ್ಗ**ಪಚ್ಚಯೋ, ಕಲಿಙ್ಗಾ , ತೇಸಂ ನಿವಾಸೋ **ಕಲಿಙ್ಗಾ,** ಉತ್ತರಾಪಥೋ ["ಜಗನ್ನಾಥಾ ಪುಬ್ಬಭಾಗೇ ಕಣ್ಹಾತೀರನ್ತರಂ ಸಿವೇ ಕಲಿಙ್ಗದೇಸೋ ಸಂವುತ್ತೋ" ಇತ್ಯುತ್ತದೇಸೇ (ಥೋಮನಿಧಿ)], ಕಲಿಂ ಗಣ್ಹನ್ತೀತಿ ವಾ **ಕಲಿಙ್ಗಾ,** ಕ್ವಿ, ಕಲಂ ಮಧುರಸದ್ದಂ ಗಾಯನ್ತೀತಿವಾ **ಕಲಿಙ್ಗಾ,** ಅಸ್ಸಿತ್ತಂ, ಕೇನ ಸುಖೇನ ಲಿಙ್ಗನ್ತೀತಿ ವಾ **ಕಲಿಙ್ಗಾ, ಲಿಙ್ಗ** ಗಮನತ್ಥೋ **ದಣ್ಡಕೋ** ಧಾತು। ಅತ್ತನಾ ಖಾದಿತಂ ಲಞ್ಜಂ ಪರಾಜಿತೇಹಿ ಯಾಚಿತೇಪಿ ಪುನ ನ ವಮನ್ತೀತಿ **ಅವನ್ತೀ।** ಪಞ್ಚಾಲಸ್ಸ ಪುತ್ತಾ **ಪಞ್ಚಾಲಾ।** ವಜ್ಜೇತಬ್ಬಾತಿ **ವಜ್ಜೀ,** "ವಜ್ಜೇತಬ್ಬಾ ಇಮೇ"ತ್ಯಾದಿನಾ ಪವತ್ತವಚನಮುಪಾದಾಯ ವಜ್ಜೀತಿ ಲದ್ಧನಾಮಾ ರಾಜಾನೋ। ವಜ್ಜೀರಟ್ಠಸ್ಸ ವಾ ರಾಜಾನೋ **ವಜ್ಜೀ।** ರಟ್ಠಸ್ಸ ವಾ ಪನ ತಂಸಮಞ್ಞಾ ತಂನಿವಾಸಿರಾಜಕುಮಾರವಸೇನ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಗಂ ಪಥವಿಂ ಧಾರೇನ್ತೀತಿ **ಗನ್ಧಾರಾ,** ಕಿತ್ತಿಗನ್ಧೇನ ಅರನ್ತೀತಿ ವಾ **ಗನ್ಧಾರಾ। ಚಿತ** ಉಸ್ಸಾಹನೇ, ಚೇತನ್ತಿ ಉಸ್ಸಹನ್ತಿ ಯುದ್ಧಕಮ್ಮಾದೀಸೂತಿ **ಚೇತಯೋ।**

೧೮೫. **ವಙ್ಗ** ಗಮನತ್ಥೋ **ದಣ್ಡಕೋ** ಧಾತು। ವಿಸಿಟ್ಠಾನಿ ದೇಹಾನಿ ಯೇಸಂ **ವಿದೇಹಾ,** ಪುಬ್ಬವಿದೇಹದೀಪತೋ ಆಗತತ್ತಾ ವಾ **ವಿದೇಹಾ। ಓಜ** ದಿತ್ತಿಯಂ, ಕಮ್ಬುನಾ ಸಮ್ಬುಕೇನ ಓಜನ್ತಿ ತಸ್ಸಂ ವೋಹಾರಕರಣತೋತಿ **ಕಮ್ಬೋಜಾ,** ಕಮ್ಬುಕಜೋ ಓಜೋ ಬಲಮೇತೇಸನ್ತಿ ವಾ **ಕಮ್ಬೋಜಾ। ಮದ** ಮದ್ದನೇ, ಮದ್ದನ್ತೀತಿ ವಾ **ಮದ್ದಾ,** ಮಂ ಸಿವಂ ದದನ್ತೀತಿ ವಾ **ಮದ್ದಾ,** ಪಞ್ಚಕಾಮಗುಣಾದೀಹಿ ಮೋದನ್ತೀತಿ ವಾ **ಮದ್ದಾ, ಮದ** ಹಾಸೇ। **ಭಞ್ಜ** ಅವಮದ್ದನೇ, **ಭಗ್ಗಾ। ಅಙ್ಗ** ಗಮನತ್ಥೋ **ದಣ್ಡಕೋ** ಧಾತು। ಸೀಹಂ ಲನ್ತೀತಿ **ಸೀಹಳಾ। ಕಾಸ** ದಿತ್ತಿಯಂ, ಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ಕಾಸನ್ತೀತಿ **ಕಸ್ಮೀರಾ,** ಮೀರೋ। **ಕಾಸ** ದಿತ್ತಿಯಂ, ಇ, **ಕಾಸೀ। ಪಡಿ** ಗತಿಯಂ, **ಪಣ್ಡು,** ಉ। ಅಥ ವಾ ಕುಂ ಪಾಪಂ ರುನ್ಧತಿ ಏತ್ಥಾತಿ **ಕುರು,** ಇತಿ ಏಕೋಪಿ ಜನಪದೋ ನಿಸ್ಸಿತಾನಂ ಬಹುತ್ತಾ ಬಹುವಚನೇನ ವುಚ್ಚತಿ। ಏವಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ।

೧೮೬. ದ್ವಯಂ ಭುವನೇ। **ಲುಜ** ಅದಸ್ಸನೇ, ಲುಜ್ಜತೀತಿ **ಲೋಕೋ,** ಗಸ್ಸ **ಕೋ,** ಜಸ್ಸ **ವೋ।** ಭವನ್ತಿ ಏತ್ಥಾತಿ **ಭುವನಂ,** ಯು। ಜಗತಿ, ವಿಟ್ಠಪಾದೀನಿಪಿ ಭುವನಪರಿಯಾಯಾನಿ। ದ್ವಯಂ ದೇಸಸಾಮಞ್ಞೇ। **ದಿಸ** ಅತಿಸಜ್ಜನೇ, ಅತಿಸಜ್ಜನಂ ಪಬೋಧನಂ, "ಅಯಂ ಇತ್ಥನ್ನಾಮೋ"ತಿ ದಿಸತಿ ಅಪದಿಸತೀತಿ **ದೇಸೋ। ಸಿ** ಸೇವಾಯಂ, ಸಞ್ಞಾಯಂ ಅ, **ವಿಸಯೋ।**

ಸಿಟ್ಠಾಚಾರರಹಿತೋ ಮಿಲಕ್ಖದೇಸೋ **ಕಾಮರೂಪಾದಿ** ಪಚ್ಚನ್ತೋ ನಾಮ। **ಮಿಲಕ್ಖ** ಅಬ್ಯತ್ತಿಯಂ ವಾಚಾಯಂ, ಮಿಲಕ್ಖನ್ತಿ ಅಬ್ಯತ್ತವಾಚಂ ಭಾಸನ್ತೀತಿ **ಮಿಲಕ್ಖಾ।** ಸಿಟ್ಠಾಚಾರಮಗ್ಗದಸ್ಸನತ್ಥಾಯ ಪಞ್ಞಾಚಕ್ಖುನೋ ಅಭಾವಾ ರಾಗಾದಿಮಲಂ ಅಕ್ಖಿಮ್ಹಿ ಯೇಸನ್ತಿ ವಾ ಮಿಲಕ್ಖಾ, ಅಸ್ಸಿತ್ತಂ, ತೇಸಂ ನಿವಾಸಟ್ಠಾನಂ **ಮಿಲಕ್ಖದೇಸೋ।** ಪಚ್ಚನ್ತೇ ಮಜ್ಝಿಮದೇಸಸ್ಸ ಬಹಿದ್ಧಾಭಾಗೇ ಜಾತೋ **ಪಚ್ಚನ್ತೋ।**

> ಬ್ಯವತ್ಥಾ ಚತುವಣ್ಣಾನಂ, ಯಸ್ಮಿಂ ದೇಸೇ ನ ವಿಜ್ಜತೇ।
> ಮಿಲಕ್ಖದೇಸೋ ಸೋ ವುತ್ತೋ, ಮಜ್ಝಭೂಮಿ ತತೋ ಪರಂ [ಚಿನ್ತಾಮಣಿಟೀಕಾ ೧೧.೭]॥

ಅರಿಯಾಚಾರಭೂಮಿತ್ತಾ ಮಜ್ಝೋ ಚ ಸೋ ದೇಸೋ ಚೇತಿ **ಮಜ್ಝದೇಸೋ,** ನವಯೋಜನಸತಪರಿಕ್ಖೇಪೋ ಮಜ್ಝಿಮದೇಸೋ।

೧೮೭. **ಸಲಿಲಪ್ಪಾಯೋ** ಬಹೂದಕೋ ದೇಸೋ ಅನೂಪೋ ನಾಮ, ಅನುಗತಾ ಆಪಾ ಅತ್ರಾತಿ **ಅನೂಪೋ, ಆಪಸ್ಸ** ಆದಿನೋ **ಊ**ತ್ತಂ, ಪರಲೋಪೋ ವಾ। **ಕಚ** ಬನ್ಧನೇ, **ಥೋ, ಕಚ್ಛಂ।** ಅನೂಪದೇಸೋ ಚ। ಅಭಿನವೋಗ್ಗಮನೇನ ತಿಣೇನ ಲಕ್ಖಿತೇ ಹರಿತೇ ದೇಸೇ ಸದ್ದಲೋ, **ದಲ** ದಿತ್ತಿಯಂ, ಭಾವೇ ಅ। ವಿಜ್ಜತಿ ದಲೋ ಯತ್ಥ **ಸದ್ದಲೋ।**

೧೮೮. ನದಿಯಾ ಆಭತೇನ ಅಮ್ಬುನಾ ಉದಕೇನ ಜೀವನ್ತಿ ಏತ್ಥಾತಿ **ನದ್ಯಮ್ಬುಜೀವನೋ** ದೇಸೋ ನದೀ ಮಾತಾ ಅಸ್ಸಾತಿ **ನದೀಮಾತಿಕೋ**ತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ಬಹುಬ್ಬೀಹಿಮ್ಹಿ ಕೋ। ವುಟ್ಠಿಯಾ ವಸ್ಸೇನ ನಿಪ್ಫಜ್ಜತಿ ಸಸ್ಸಮೇತ್ಥಾತಿ **ವುಟ್ಠಿನಿಪ್ಫಜ್ಜಸಸ್ಸಕೋ** ದೇಸೋ ದೇವೋ ಮಾತಾ ಅಸ್ಸಾತಿ **ದೇವಮಾತಿಕೋ**ತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ಬಹುಬ್ಬೀಹಿಮ್ಹಿಯೇವ ಕೋ, **ದೇವ**ಸದ್ದೋ ಚೇತ್ಥ ವುಟ್ಠಿಮಾಹ।

೧೮೯. **ಅನೂಪಾದ**ಯೋ **ದೇವಮಾತಿಕಾನ್ತಾ** ತೀಸು ಲಿಙ್ಗೇಸು। **ಚನ್ದಸೂರಾದೋ** ಚನ್ದಸೂರಿಯಸಿನೇರುಪಬ್ಬತಾದಿಮ್ಹಿ **ಸಸ್ಸತಿ**ಸದ್ದೋ **ಈರಿತೋ** ಕಥಿತೋ। ಸಬ್ಬದಾ ಸರನ್ತಿ ಗಚ್ಛನ್ತೀತಿ **ಸಸ್ಸತಿಯೋ, ಸರ** ಗತಿಯಂ, **ಸರ**ಸದ್ದಸ್ಸ **ಸೋ,**ತಿ।

ರಠ ಗತಿಯಂ, ರಠನ್ತಿ ಏತ್ಥ ನಗರಾದಯೋತಿ **ರಟ್ಠಂ,** ತೋ। ನಾಗರೇಹಿ ವಿಜಿನಿತಬ್ಬನ್ತಿ **ವಿಜಿತಂ।** ಆಳಿಯಂ ಪವತ್ತಮಾನೋ ಯೋ ಸೇತು, ಸೋ **ಪುರಿಸೇ** ಪುಲ್ಲಿಙ್ಗೇ ವತ್ತತಿ। **ಸಿ** ಬನ್ಧನೇ, ತು। **ಅಲ** ಭೂಸನೇ, ಇ, **ಆಳಿ,** ತಸ್ಸಂ ಆಳಿಯಂ।

ನಗರಪಬ್ಬತಾದಿನೋ **ಉಪಾನ್ತಭೂ** ಸಮೀಪಭೂಮಿ **ಪರಿಸರೋ** ಪರಿತೋ ಸರನ್ತ್ಯತ್ರಾತಿ, ಣೋ।

ತಿಕಂ ವಜೇ। ಗಾವೋ ತಿಟ್ಠನ್ತ್ಯತ್ರಾತಿ **ಗೋಟ್ಠಂ। ಕುಲ** ಸಙ್ಖ್ಯಾನೇ, ಗಾವೋ ಕುಲನ್ತ್ಯೇತ್ಥಾತಿ **ಗೋಕುಲಂ,** ಗುನ್ನಂ ಕುಲಂ ಘರನ್ತಿ ವಾ **ಗೋಕುಲಂ। ವಜ** ಗತಿಯಂ, ವಜನ್ತಿ ಯಂ ಗಾವೋ ನಿವಾಸನತ್ಥಾಯಾತಿ **ವಜೋ।** ಗೋಟ್ಠಾನಕಂ, ಗೋಟ್ಠಾನನ್ತಿಪಿ ವಜಸ್ಸ ನಾಮಾನಿ।

೧೯೦. ಸಿಲೋಕೇನ ಮಗ್ಗಸ್ಸ ನಾಮಾನಿ। ಪಥಿಕೇಹಿ ಮಜ್ಜತೇ ನಿತ್ತಿಣಂ ಕರೀಯತೇತಿ **ಮಗ್ಗೋ, ಮಜ್ಜ** ಸುದ್ಧಿಯಂ, ಣೋ, ಜಸ್ಸ ಗತ್ತಂ, ಪಥಿಕೇಹಿ ಮಗ್ಗೀಯತೇತಿ ವಾ **ಮಗ್ಗೋ, ಮಗ್ಗ** ಅನ್ವೇಸನೇ, ಮಂ ಸಿವಂ ಗಚ್ಛತಿ ಏತ್ಥ, ಏತೇನಾತಿ ವಾ **ಮಗ್ಗೋ,** "ಮೋ ಸಿವೇ ಪರಿಸಾಯಞ್ಚೇ"ತಿ ಹಿ **ನಾನತ್ಥಸಙ್ಗಹೇ,** ಸಿವಂ ಗಮನಂ ಕರೋತೀತ್ಯತ್ಥೋ, ಕ್ರಿಯಾವಿಸೇಸನಮೇತಂ। **ಪಥಿ** ಗತಿಯಂ, ಚುರಾದಿ, **ನಾಗಮೋ।** ಪನ್ಥಯನ್ತಿ ಯನ್ತ್ಯನೇನಾತಿ **ಪನ್ಥೋ,** ಅ, ಕಾರಿತಲೋಪೋ। ಪಥತಿ ಯಾತ್ಯನೇನಾತಿ **ಪಥೋ। ಅದ** ಗಮನೇ, ಅದತಿ ಯತ್ಥ ಸಾ **ಅದ್ಧಾ,** ಧೋ, ಅದ್ಧಾ ಮಗ್ಗೋ, **ಅದ್ಧಾ**ಸದ್ದೋಯಂ ಕಾಲೇಪಿ, ಸಮಭಾಗತ್ಥವಚನೇ ತು ಅದ್ಧಂ, ತಸ್ಮಾ **ಅದ್ಧ**ಸದ್ದೋ ಪುಮನಪುಂಸಕವಸೇನ ದ್ವಿಲಿಙ್ಗೋ, **ರಾಜಾದಿ**ತ್ತೇ ಅದ್ಧಾ, **ಅರಾಜಾದಿ**ತ್ತೇ ಅದ್ಧಂ। **ಅಞ್ಜ** ಗತಿಯಂ, ಅಸೋ। **ವಜ** ಗತಿಯಂ, ಉಮೋ, **ಜ**ಸ್ಸ **ಟೋ। ಪದ** ಗತಿಯಂ, ಅ, **ದ**ಸ್ಸ **ಜೋ,** ದ್ವಿತ್ತಂ, **ಪಜ್ಜೋ। ಅಯ** ಗತಿಯಂ, ಯು, **ಪದ** ಗತಿಯಂ, ಅವೋ, ನದಾದಿ। **ವತ್ತ** ವತ್ತನೇ, ವತ್ತನಂ ಗಮನಾದಿ, ಅನಿ, ನದಾದಿ, **ವತ್ತನೀ।** ಕನ್ತನದಣ್ಡೇ ಪುನ್ನಪುಂಸಕಂ। ಪಥಿಕೇಹಿ ಪಾದೇಹಿ ಹಞ್ಞತೇತಿ **ಪದ್ಧತಿ।** **ಪಾದ**ಸದ್ದಸಮಾನತ್ಥೇನ **ಪದ**ಸದ್ದೇನ ನಿಯತಪ್ಪಯೋಗತೋ ವುತ್ತಿನಾ ಸಿದ್ಧೋ, **ಪದ**ಸದ್ದೂಪಪದೋ **ಹನ**ಧಾತು,ತಿ, **ಹನ**ಸ್ಸ **ಧೋ, ಅ**ಲೋಪೋ। **ಪದ್ಧತಿ**ಸಹಚರಣತೋ **ವತ್ತನೀ,** ತಂಸಹಚರಣತೋ **ಪದವೀ** ಚ ಇತ್ಥಿಯಂ।

೧೯೧-೧೯೨. **ತಬ್ಭೇದಾ** ತಸ್ಸ ಮಗ್ಗಸ್ಸ ವಿಸೇಸಾ **ಜಙ್ಘಮಗ್ಗಾದ**ಯೋ **ಅಪಥನ್ತಾ।** ಜಙ್ಘಾಹಿ ಗತೋ ಮಗ್ಗೋ **ಜಙ್ಘಮಗ್ಗೋ।** ಸಕಟೇಹಿ ಗತೋ ಮಗ್ಗೋ **ಸಕಟಮಗ್ಗೋ। ತೇ** ಜಙ್ಘಮಗ್ಗಸಕಟಮಗ್ಗಾ ಮಹಾಮಗ್ಗೇ ವತ್ತನ್ತಿ।

ಏತ್ಥ ಚ "ತೇಥಾ"ತಿ **ಅಥ**ಸದ್ದೋ ನ ವತ್ತಬ್ಬೋ, "ತೇ ಚಾ"ತಿ ಪನ ವತ್ತಬ್ಬೋ। "ಮತಾದ್ಧನೀ"ತಿ ಪಾಠೇ ಪನ ಸತಿ "ತೇಥಾ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬೋಯೇವ, ತದಾ ಏಕಪದಿಕೇ ಅದ್ಧನಿ ಮಗ್ಗೇ ಏಕಪದೀ ಮತಾತಿ ಯೋಜನಾ ಕಾತಬ್ಬಾ। ಗಚ್ಛತಂ ಏಕೋ ಅಸಹಾಯೋ ಪಾದೋ ಯಸ್ಸಂ, ನ ನಿಸಿನ್ನಸ್ಸೇವ ಯಮಕೋತಿ **ಏಕಪದೀ,** ಸಮಾಸನ್ತೇ ನಿಚ್ಚಮೀಪಚ್ಚಯೋ, **ಕ**ಪಚ್ಚಯೇ **ಏಕಪದಿಕೋ, ಈ**ಸ್ಸ ರಸ್ಸತ್ತಂ।

ಚೋರಕಣ್ಟಕಾದಿದೋಸೇ ದುಗ್ಗಮೇ ಪಥೇ ಕನ್ತಾರೋ, **ಪುನ್ನಪುಂಸಕೇ**, ಕೇನ ಪಾನೀಯೇನ ತರನ್ತಿ ಅತಿಕ್ಕಮನ್ತಿ ಯನ್ತಿ **ಕನ್ತಾರೋ, ತರ** ತರಣೇ, ಚೋರಕನ್ತಾರಾದೀಸು ಪನಾಯಂ ರೂಳ್ಹಿವಸೇನ ವುತ್ತೋ, ಅಥ ವಾ **ಕತಿ** ಭೇದನೇ, ಸಪ್ಪಟಿಭಯತ್ತಾ ಕನ್ತತಿ ನಿಚ್ಚಗಮನಾಗಮನಮೇತ್ಥಾತಿ ಕನ್ತಾರೋ, ಆರೋ, **ನಾಗಮೋ** ಚ। ದುಕ್ಖೇನ ಗಚ್ಛನ್ತ್ಯೇತ್ಥಾತಿ **ದುಗ್ಗಮೋ**।

೧೯೩. ದ್ವಯಂ **ಪಟಿಮಗ್ಗೇ**। ಪಟಿ ಅಭಿಮುಖೇನ ಗನ್ತಬ್ಬೋ ಮಗ್ಗೋ, ಪಥೋ ಚ **ಪಟಿಮಗ್ಗೋ, ಪಟಿಪಥೋ** ಚ। **ದೀಘಮಞ್ಜಸಂ** ಅತಿದೂರೋ ಮಗ್ಗೋ ಅದ್ಧಾನನ್ತಿ ವುಚ್ಚತೇ। ಅದ್ಧಾನಂ ಅಯನಂ **ಅದ್ಧಾನಂ,** ಅಚ್ಚಾಯತೋ ಮಗ್ಗೋ, ಯಥಾ "ಪದಟ್ಠಾನ"ನ್ತಿ, **ಯಲೋಪೋ**।

ದ್ವಯಂ ಪಸತ್ಥೇದ್ಧನಿ। ಸೋಭನೋ ಪಥೋ, ಪನ್ಥೋ ಚಾತಿ ವಿಗ್ಗಹೋ। ಗನ್ತಬ್ಬಪಥಭಾವತೋ ಅಪೇತಂ **ಉಪ್ಪಥಂ, ಅಪಥಞ್ಚ,** ಅಬ್ಯಯೀಭಾವಸಮಾಸೋ, **ಅಸದ್ದೋ** ಅತ್ರ ನಿಪಾತೋ।

೧೯೪-೧೯೬. ಪರಮಾಣೂನಂ ಛತ್ತಿಂಸ ಏಕೋ ಅಣು ನಾಮ, ಅಣುತೋಪಿ ಅಣುತರತ್ತಾ ಪರಮೋ ಅಣು, ಅಣುತೋ ವಾ ಪರಮೋತಿ **ಪರಮಾಣು, ಅಣ** ಸದ್ದತ್ಥೋ **ದಣ್ಡಕೋ** ಧಾತು, ಉ। **ತೇ** ಅಣವೋ ಛತ್ತಿಂಸ ತಜ್ಜಾರೀ ನಾಮ, ತಂ ತಂ ಅತ್ತನೋ ನಿಸ್ಸಯಂ ಮಲೀನಕರಣವಸೇನ ಜರಾಪೇತೀತಿ **ತಜ್ಜಾರೀ, ಜರ** ಜೀರಣೇ, **ಜರ** ವಯೋಹಾನಿಮ್ಹಿ ವಾ, ಅ, ನದಾದಿ। **ತಾಪಿ** ತಜ್ಜಾರಿಯೋ ಛತ್ತಿಂಸ ರಥರೇಣು ನಾಮ, ರಥಾನಂ ಸಞ್ಚರಣವಸೇನ ಪವತ್ತೋ ರೇಣು **ರಥರೇಣು**। **ತೇ** ರಥರೇಣವೋ ಛತ್ತಿಂಸ ಲಿಕ್ಖಾ ನಾಮ। **ಲಕ್ಖ ದಸ್ಸನೇ**, ಪಕತಿಚಕ್ಖುನಾಪಿ ಲಕ್ಖ್ಯತೇತಿ **ಲಿಕ್ಖಾ,** ಅಸ್ಸಿತ್ತಂ।

ತಾ ಲಿಕ್ಖಾ ಸತ್ತ ಊಕಾ ನಾಮ, **ಊಕಾತಿ** ವುಚ್ಚತಿ ಸಿರೋವತ್ತಕಿಮಿ, ತಪ್ಪಮಾಣತ್ತಾ **ಊಕಾ**। **ತಾ** ಸತ್ತ ಊಕಾ ಧಞ್ಞಮಾಸೋ ನಾಮ, ಧಞ್ಞೋ ವೀಹಿಯೇವ ಪರಿಮಾಣಿತಬ್ಬತ್ತಾ ಮಾಸೋ ಚಾತಿ **ಧಞ್ಞಮಾಸೋ, ಮಸಿ** ಪರಿಮಾಣೇ। **ತೇ** ಸತ್ತ ಧಞ್ಞಮಾಸಾ ಅಙ್ಗುಲಂ ನಾಮ, **ಅಗ್ಗ** ಗಮನತ್ಥೋ, ಉಲೋ, **ಅಙ್ಗುಲಂ,** ಪಮಾಣಂ, **ಉಲಿ**ಪಚ್ಚಯೇ **ಅಙ್ಗುಲಿ,** ಕರಸಾಖಾ। **ಅಮುದ್ವಿಟ್ಠೇತಿ** ಅದುಂ ದ್ವಾದಸಙ್ಗುಲಂ ವಿದತ್ಥಿ ನಾಮ, ಕಣಿಟ್ಠಸಹಿತೇನಙ್ಗುಟ್ಠೇನ ವಿತ್ಥಾರೀಯತೇ, ವಿಧೀಯತೇತಿ ವಾ **ವಿದತ್ಥಿ, ವಿಪುಬ್ಬೋ ತನು** ವಿತ್ಥಾರೇ। **ಧಾ** ಧಾರಣೇ, ಉಭಯತ್ರಾಪಿತಿ, ಪುಬ್ಬಪಕ್ಖೇ ತಸ್ಸ **ಥೋ, ನಸ್ಸ ತೋ, ತಸ್ಸ ದೋ**। ಪಚ್ಛಿಮೇ ಧಸ್ಸ **ದೋ, ತಸ್ಸ ಥೋ,** ಅಸರೂಪದ್ವಿಭಾವೋ ಚ। **ತಾ** ದುವೇ ವಿದತ್ಥೀ ರತನಂ ಸಿಯುಂ, **ರಮು** ಕೀಳಾಯಂ, ತನೋ, **ಮಲೋಪೋ**। **ತಾನಿ** ಸತ್ತೇವ ರತನಾನಿ **ಯಟ್ಠಿ** ನಾಮ, **ಯತ** ಪಯತನೇ,ತಿ, **ತಸ್ಸ ಠೋ, ತಸ್ಸ ಟೋ**। **ತಾ** ವೀಸತಿ ಯಟ್ಠಿಯೋ **ಉಸಭಂ** ನಾಮ, **ಉಸ** ದಾಹೇ, ಅಭೋ। ಏತ್ಥ ಪನ ಉಸಭನದನ್ತರಂ ಉಸಭಂ। ಉಸಭಾನಂ ಅಸೀತಿಪ್ಪಮಾಣಂ ಗಾವುತಂ ನಾಮ, ಗವಂ, ಗವೇಹಿ ವಾ ಯುತಂ **ಗಾವುತಂ**। **ಯುಜ** ಸಮಾಧಿಮ್ಹಿ, ಗೋನದನ್ತರೇಹಿ ಗಹಿತಪ್ಪಮಾಣಸಮಾಧಾನನ್ತ್ಯತ್ಥೋ, ತಂ ಚತುಗಾವುತಂ **ಯೋಜನಂ** ನಾಮ, **ಯುಜ** ಸಮಾಧಿಮ್ಹಿ, ಯು, "ಏತ್ತಕಂ ಯೋಜನಂ ನಾಮ ಹೋತೂ"ತಿ ಚತುಗಾವುತೇಹಿ ಸಮಾಧಾನನ್ತ್ಯತ್ಥೋ।

೧೯೭. ಆರೋಪಿತಾನಂ ಆಚರಿಯಧನೂನಂ ಪಞ್ಚಸತಂ ಕೋಸೋ ನಾಮ, ಅನಾರೋಪಿತಾನನ್ತ್ಯಪರೇ। **ಕುಸ** ಅವ್ಹಾನೇ, ಣೋ, ಕುಸನಂ ಅವ್ಹಾನಂ ಕೋಸೋ, ಇಧ ಪನ ಕೋಸಪ್ಪಮಾಣತ್ತಾ **ಕೋಸೋ,** ದ್ವಿಸಹಸ್ಸಕರಪ್ಪಮಾಣೋ। ಅಞ್ಞತ್ಥ ಪನ -

> "ಚತುಕ್ಕಾಧಿವೀಸತಿಯಾ , ಅಙ್ಗುಲೇಹಿ ಕರೋ ಭವೇ।
> ಖ್ಯಾತಮಟ್ಠಸಹಸ್ಸೇಹಿ, ಕೋಸಮಾನಂ ವಿಭಾವಿನಾ"ತ್ಯುತ್ತಂ॥

ಚತುರಮ್ಬಣನ್ತಿ ಚತುರಮ್ಬಣವೀಹಿಬೀಜಜಾತರೋಪನಯೋಗ್ಯೋ ಭೂಮಿಪ್ಪದೇಸೋ ಕರೀಸಂ ನಾಮ, ಕರೋನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಕಸನರೋಪನಾದಿಕನ್ತಿ **ಕರೀಸಂ,** ಈಸೋ। ಚತುರಮ್ಬಣಬೀಜಜಾತಾನಿ ರೋಪೇನ್ತ್ಯೇತ್ಥಾತಿ **ಚತುರಮ್ಬಣಂ,** ಅಮ್ಬಣಂ ಏಕಾದಸದೋಣಮತ್ತಂ, ಅಞ್ಞೇ ಪನ "ಚತುರಮ್ಬಣಂ ಚತುಯಟ್ಠಿಕಂ ಠಾನಂ ಕರೀಸಂ ನಾಮಾ"ತಿ ವದನ್ತಿ, ತಂ ಕರೀಸಬ್ಭನ್ತರಾನಂ ಪರಿಯಾಯಭಾವಪ್ಪಸಙ್ಗಾ ನ ಗಹೇತಬ್ಬಂ।

ಪಮಾಣತೋ ಹತ್ಥಾನಮಟ್ಠವೀಸಪ್ಪಮಾಣಂ ಠಾನಂ ಅಬ್ಭನ್ತರಂ ನಾಮ, ಅಬ್ಭನ್ತರೇ ಅನ್ತೋಕೋಟ್ಠಾಸೇ ಜಾತಂ, ನ ಬಹಿಕೋಟ್ಠಾಸೇತಿ **ಅಬ್ಭನ್ತರಂ**। ಯತ್ಥ ಯತ್ಥ ಹಿ ಯೋ ಯೋ ಠಿತೋ, ನಿಸಿನ್ನೋ ವಾ, ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಸಮನ್ತಾ ಅಟ್ಠವೀಸತಿಹತ್ಥಪ್ಪಮಾಣಂ ಠಾನಂ ತಸ್ಸ ತಸ್ಸ ಅಬ್ಭನ್ತರಂ ಠಾನಂ ನಾಮ। **ಭೂಮ್ಯಾದಿತ್ತಾ ಭೂಮಿವಗ್ಗೋ,** ಅಥ ವಾ ಅಙ್ಗಾಪೇಕ್ಖಾಯ ಭೂಮಿಯೇವ ಪಧಾನಂ, ಪಧಾನೇನ ಚ ಬ್ಯಪ್ಪದೇಸೋ ಭವತೀತಿ ಭೂಮಿವಗ್ಗಬ್ಯಪ್ಪದೇಸೋ।

ಭೂಮಿವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨. ಪುರವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ

೧೯೮. ಛಕ್ಕಂ ನಗರೇ।

“ಪಟ್ಟನಞ್ಚ ಅಧಿಟ್ಠಾನಂ, ನಗರಂ ಪುಟಭೇದನಂ।
ಥಿಯೋ ಪೂ ನಗರೀ ಪೂರಿಯೋ, ಠಾನೀಯಂ ಕಬ್ಬಟಂ ಪುಟ”ನ್ತಿ॥

ಹಿ ಸಿಲೋಕಪರಿಯಾಯೇಸು **ವೋಪಾಲಿತೋ**।

“ವಿಚಿತ್ತದೇವಾಯತನಂ , ಪಾಸಾದಾಪಣಮನ್ದಿರಂ।
ನಗರಂ ದಸ್ಸಯೇ ವಿದ್ವಾ, ರಾಜಮಗ್ಗೋಪಸೋಭಿತ”ನ್ತಿ [ಚಿನ್ತಾಮಣಿಟೀಕಾ ೧.೨.೧]॥ -

ನಗರಲಕ್ಖಣಂ। **ಪು** ಪಾಲನೇ, **ಪುರ** ಪಾಲನೇತಿ ಚ, ಪುನಾತಿ ಪುರೇತಿ ಚ ರಕ್ಖತಿ ಪರಚಕ್ಕಾ ದುಗ್ಗತಾಯಾತಿ **ಪುರಂ,** ರೋ, ಅ ಚ, **ಪುರ** ಅಗ್ಗಗಮನೇತಿಪಿ ಧಾತ್ವತ್ಥೋ। ನಗಾ ಪಾಸಾದಾದಯೋ ಅಸ್ಸ ಸನ್ತಿ **ನಗರಂ,** ರೋ। **ವಾಕಾರೇನ ನಗರ**ಸದ್ದಸ್ಸ ಪುಲ್ಲಿಙ್ಗತ್ತಂ ಸಮುಚ್ಚಿನೋತಿ [ನಗರಿಯೋ ವಾ ಪತ್ತನಂ (ಅಮರ ೧.೨.೧) ಪಕ್ಖೇ ಪತ್ತನಸಾಹಚರಿಯಾ ನಪುಂಸಕತ್ತಂ। (ಚಿನ್ತಾಮಣಿಟೀಕಾ ೧.೨.೧)], **ಪುರ**ಸದ್ದಸ್ಸಾಪೀತ್ಯಾಚರಿಯಾ। ಅಕುತೋಭಯತ್ತಾ ಠಾನಾಯ ಹಿತಂ **ಠಾನೀಯಂ,** ಈಯೋ। ಪಣಿಕಾನಂ ಪುಟಾ ಭಿಜ್ಜನ್ತೇ ಅತ್ರಾತಿ **ಪುಟಭೇದನಂ**।

ನಿಚ್ಚನಿವಾಸನಟ್ಠಾನಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇತರಂ ದಸ್ಸೇತುಮಾಹ **“ಥಿಯ”**ಮಿಚ್ಚಾದಿ। ರಾಜಾ ತಿಟ್ಠತಿ ಏತ್ಥಾತಿ **ರಾಜಠಾನೀ,** ಯು, ನದಾದಿ, ನಿಚ್ಚನಿವಾಸನಟ್ಠಾನೇಪಿ “ಚತುರಾಸೀತಿನಗರಸಹಸ್ಸಾನಿ ಕುಸವತೀರಾಜಠಾನೀಪಮುಖಾನೀ”ತ್ಯಾದೀಸು [ದೀ॰ ನಿ॰ ೨.೨೬೩]। ದಾರುಕ್ಖನ್ಧಾದೀಹಿ ಆ ಸಮನ್ತತೋ ವರನ್ತಿ ಪರಿಕ್ಖಿಪೀಯನ್ತಿ ಏತ್ಥಾತಿ **ಖನ್ಧಾವಾರೋ,** ಪತ್ಥನತ್ಥೋ **ವರಧಾತು ಆಪುಬ್ಬತ್ತಾ** ಪರಿಕ್ಖಿಪನತ್ಥೋ **ಹೋತಿ**। ಪಞ್ಚಕಂ ನಗರೇ, “ಖನ್ಧಾವಾರೋ”ತಿ ಪನ ಏಕಮೇವ ಅಚಿರನಿವಾಸನಟ್ಠಾನಸ್ಸ ನಾಮಂ।

೧೯೯. **ಮೂಲಪುರಾ ಅಞ್ಞತ್ರ** ಮೂಲಪುರಂ ವಜ್ಜೇತ್ವಾ ಯಂ ಪುರಮತ್ಥಿ ಯೋಜನವಿತ್ಥಿಣ್ಣಪಾಕಾರಾದಿಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಂ, ತಂ ಮೂಲಪುರಸ್ಸ ತರುಟ್ಠಾನಿಯಸ್ಸ ಸಾಖಾಸದಿಸತ್ತಾ **ಸಾಖಾನಗರಂ** ನಾಮ।

೨೦೦-೨೦೧. ಸಾದ್ಧಪಜ್ಜದ್ವಯೇನ ಮೂಲಪುರಸ್ಸ ನಾಮಾನಿ। ವಾನರಸೀಸಂ, ತಂಸಣ್ಠಾನೋ ವಾ ಪಾಸಾಣೋ ಏತ್ಥ ಅತ್ಥೀತಿ “ವಾನರಸೀಸ”ನ್ತಿ ವತ್ತಬ್ಬೇ **ವಸ್ಸ ಬತ್ತಂ,** ವಣ್ಣವಿಪರಿಯಯಂ, ದೀಘಂ, **ಣತ್ತಂ,** ಸಸ್ಸ ಲೋಪಞ್ಚ ಕತ್ವಾ **“ಬಾರಾಣಸೀ”**ತಿ ವುತ್ತಂ। ಸವತ್ಥಸ್ಸ ಇಸಿನೋ ನಿವಾಸನಟ್ಠಾನತ್ತಾ **ಸಾವತ್ಥಿ,** ಸಬ್ಬಂ ಧನಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥೀತಿ ವಾ **ಸಾವತ್ಥಿ** [ಮ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೧೪], **ಸಬ್ಬಸ್ಸ ಸಾವೋ,** ಧನವಾಚಕೋ **ಅತ್ಥ**ಸದ್ದೋ, ಇ। ತಿಕ್ಖತ್ತುಂ ವಿಸಾಲೀಭೂತತ್ತಾ **ವೇಸಾಲೀ,** ಅಸ್ಸತ್ತುತ್ಥೇ ಈ। **ಮಥಿ** ಹಿಂಸಾಯಂ, ಇಲೋ, ಅಸ್ಸಿತ್ತಂ, **ಮಿಥಿಲಾ**। ಅಲಂ ಭೂಸನಮೇತ್ಥಾತಿ **ಆಳವೀ,** ವೀ, **ಳತ್ತಞ್ಚ**। **ಕುಸ** ಅವ್ಹಾನೇ, “ಖಾದಥ ಪಿವಥಾ”ತ್ಯಾದೀಹಿ ದಸಹಿ ಸದ್ದೇಹಿ ಕೋಸನ್ತಿ ಏತ್ಥಾತಿ **ಕೋಸಮ್ಬೀ,** ಬೋ, ನದಾದಿ, ಕುಸಮ್ಬರುಕ್ಖವನ್ತತಾಯ ವಾ **ಕೋಸಮ್ಬೀ,** ಕುಸಮ್ಬಸ್ಸ ಇಸಿನೋ ಅಸ್ಸಮತೋ

ಅವಿದೂರೇ ಮಾಪಿತತ್ತಾತಿ ಏಕೇ [ಉದಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೩೫; ಮ॰ ನಿ॰ ಟೀ॰ ೧.೧೪; ೨.೨೮೪]। ಉಗ್ಗಂ ರಿಪುಂ ಜಯತಿ ಯತ್ಥ, ಸಾ **ಉಜ್ಜೇನೀ,** ಯು, ನದಾದಿ। **ತಕ್ಕ** ಊಹೇ, ಊಹೋ ಊನಪೂರಣಂ, ತಕ್ಕನಂ ತಕ್ಕೋ, ಸೋ ಸೀಲಂ ಸಭಾವೋ ಯತ್ಥ ಸಾ **ತಕ್ಕಸೀಲಾ,** ಯೋ ಹಿ ಪುರಿಸಕಾರೇನ ಊನೋ, ಸೋ ತತ್ಥ ಗನ್ತ್ವಾ ತಮೂನಂ ಪೂರೇತೀತಿ। **ಚಮು** ಅದನೇ, ಪೋ, **ಚಮ್ಪಾ।** ಸಾನಂ ಧನಾನಂ ಆಕರಂ ಉಪ್ಪತ್ತಿಟ್ಠಾನಂ ಸಾಕರೋ, ಸೋ ಏವ **ಸಾಗಲಂ।** ಸಂಸುಮಾರಸಣ್ಠಾನೋ ಗಿರಿ ಏತ್ಥಾತಿ **ಸಂಸುಮಾರಗಿರಂ,** ಸಂಸುಮಾರೋ ಗಾಯತಿ ಏತಸ್ಸ ಮಾಪಿತಕಾಲೇತಿ ವಾ **ಸಂಸುಮಾರಗಿರಂ, ಗೇ** ಸದ್ದೇ, ಇರೋ। ರಾಜೂನಮೇವ ಆಧಿಪಚ್ಚವಸೇನ ಪರಿಗ್ಗಹಿತಬ್ಬತ್ತಾ **ರಾಜಗಹಂ।** ಆದಿಕಾಲೇ ಕಪಿಲನಾಮಸ್ಸ ಇಸಿನೋ ನಿವಾಸನಟ್ಠಾನತ್ತಾ **ಕಪಿಲವತ್ಥು,** ಪುಮನಪುಂಸಕೇ।

ಸಾಕೋ ರಾಜೂನಂ ಯುದ್ಧಾದೀಸು ಸತ್ತಿ ಸಞ್ಜಾತಾ ಏತ್ಥಾತಿ **ಸಾಕೇತಂ,** "ಸಾಕೋ ಸತ್ತಿಮ್ಹಿ ಭೂಪಾಲೇ, ದುಮದೀಪನ್ತರೇಸು ಚೇ"ತಿ **ನಾನತ್ಥಸಙ್ಗಹೇ।** ಸಞ್ಞಾತತ್ಥೇ ಇತೋ, ಸಾಕೋ ನಾಮ ರಾಜಾ, ದುಮೋ ವಾ ಏತ್ಥ ಆದಿಕಾಲೇ ಸಞ್ಞಾತೋತಿ ವಾ **ಸಾಕೇತಂ।** ಇನ್ದಂ ಪರಮಿಸ್ಸರಿಯಭಾವಂ ಪಾಪುಣನ್ತಿ ಏತ್ಥಾತಿ **ಇನ್ದಪತ್ತಂ,** ಇನ್ದೋ ವಾ ಸಕ್ಕೋ ದೇವರಾಜಾ, ಸೋ ಪತ್ತೋ ಏತ್ಥಾತಿ **ಇನ್ದಪತ್ತಂ।** ಉಕ್ಕಂ ಧಾರಯತಿ ಏತಸ್ಸ ಮಾಪಿತಕಾಲೇತಿ **ಉಕ್ಕಟ್ಠಾ,** ವಣ್ಣವಿಕಾರೋ। ಯಸ್ಸ ಮಾಪಿತಟ್ಠಾನೇ ಪಾಟಲೀನಾಮಕೋ ಏಕೋ ತರುಣರುಕ್ಖೋ ಅತ್ಥೀತಿ ತಂ **ಪಾಟಲಿಪುತ್ತಕಂ,** ಅಥ ವಾ ಪಟಲಿ ನಾಮ ಏಕೋ ಗಾಮಣೀ, ತಸ್ಸ ಪುತ್ತೋ ಏತ್ಥ ವಸತಿಆದಿಕಾಲೇತಿ **ಪಾಟಲಿಪುತ್ತಕಂ।** ಚೇತಿಯರಟ್ಠೇ ಉತ್ತಮತ್ತಾ **ಚೇತುತ್ತರಂ,** "ಜೇತುತ್ತರ"ನ್ತಿ ಪಾಠೇ ಪನ ವಣ್ಣವಿಕಾರೋ, ವೇರಿಜಯಟ್ಠಾನತ್ತಾ ಜೇತಞ್ಚ ತಂ ಉತ್ತಮತ್ತಾ ಉತ್ತರಞ್ಚೇತಿ ವಾ **ಜೇತುತ್ತರಂ।** ಯಸ್ಸ ಮಾಪಿತಕಾಲೇ ದೀಪೋ ದಿಪ್ಪತಿ, ತಂ **ಸಙ್ಕಸ್ಸಂ, ಕಾಸ** ದಿತ್ತಿಯಂ, ದ್ವಿತ್ತಂ, ಸಮ್ಮಾ ಕಸನ್ತಿ ಏತ್ಥಾತಿ ವಾ **ಸಙ್ಕಸ್ಸಂ, ಕಸ** ವಿಲೇಖನೇ, ಯಸ್ಸ ಮಾಪಿತಕಾಲೇ ನಿಮಿತ್ತಮೋಲೋಕೇನ್ತಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಕುಸಹತ್ಥಂ ನರಂ ಪಸ್ಸಿತ್ವಾ ಮಾಪೇನ್ತಿ, ತಂ **ಕುಸಿನಾರಂ। ಆದಿನಾ** ಮಥುರ [ಮಧುರ, ಮಾಧುರ (ಕ॰)] ಪಾಸಾಣಪುರಸೋಣಿಕಾದಯೋಪ್ಯನೇಕಪುರವಿಸೇಸಾ ಸಙ್ಗಹಿತಾ।

೨೦೨. ಚತುಕ್ಕಂ ಅಬ್ಭನ್ತರಗಾಮಮಗ್ಗೇ। ರಥಸ್ಸ ಹಿತಾ **ರಚ್ಛಾ,** ಪಬ್ಬಜ್ಜಾದಿ। ವಿಸಯನ್ತೇ ಪಕಾಸಯನ್ತೇ ವಿಕ್ಕಯೇನ ದಬ್ಬಾನಿ ಯಸ್ಸಂ, ಸಾ **ವಿಸಿಖಾ,** ವಿಪುಬ್ಬೋ ಸಿ ಸೇವಾಯಂ, ಖೋ, ವಿಸನ್ತಿ ಏತ್ಥಾತಿ ವಾ **ವಿಸಿಖಾ, ವಿಸ** ಪವೇಸನೇ, ಖೋ। ರಥಸ್ಸ ಹಿತಾ **ರಥಿಕಾ,** ಇಕೋ। **ವೀ** ಗಮನೇ, ಥಿ, **ವೀಥಿ।**

ಅನಿಬ್ಬಿದ್ಧಾ ರಚ್ಛನ್ತರೇನ ಮಜ್ಝೇ ಅನಿಬ್ಬಿದ್ಧಾ ರಚ್ಛಾ ಬ್ಯೂಹೋ ನಾಮ। ಬ್ಯೂಹೇತಿ ಸಮ್ಪಿಣ್ಡೇತಿ ಜನೇ ಅಞ್ಞತ್ರ ಗನ್ತುಮಪ್ಪದಾನವಸೇನಾತಿ **ಬ್ಯೂಹೋ, ಊಹ** ಸಮ್ಪಿಣ್ಡನೇ **ವಿಪುಬ್ಬತ್ತಾ।** ನ ನಿಬ್ಬಿಜ್ಝತೇ ರಚ್ಛನ್ತರೇನಾತಿ **ಅನಿಬ್ಬಿದ್ಧೋ, ವಿಧ** ಸಮ್ಪಹಾರೇ, ಅ। ನಿಬ್ಬಿದ್ಧಾ ರಚ್ಛನ್ತರೇನ ರಚ್ಛಾ **ಪಥೋ, ಅದ್ಧೀತಿ** ಚ ವುಚ್ಚತಿ। **ಪಥ** ಗಮನೇ, ಪಥೋ। **ಅದ** ಗಮನೇ,ತಿ, ಅದ್ಧಿ।

೨೦೩. ಚತುಕ್ಕಂ ಚಚ್ಚರೇ। ಚತುನ್ನಂ ಪಥಾನಂ ಸಮಾಹಾರೋ **ಚತುಕ್ಕಂ, ಚರ** ಗತಿಭಕ್ಖನೇಸು, ಚರೋ, ರಸ್ಸ **ಚೋ, ಚಚ್ಚರಂ,** ಅಙ್ಗಣವಾಚಕೋ ಚಾಯಂ। ದ್ವಿನ್ನಂ, ಚತುನ್ನಂ ವಾ ಮಗ್ಗಾನಂ ಸನ್ಧಿ **ಮಗ್ಗಸನ್ಧಿ। ಸಿಙ್ಘ** ಘಾಯನೇ, ಆಟಕೋ।

ದ್ವಯಂ ವಪ್ಪಸ್ಸೋಪರಿ ಇಟ್ಠಕಾದಿರಚಿತೇ ವೇರಣೇ। **ವಪ್ಪಂ** ನಾಮ ದುಗ್ಗನಗರೇ ಪರಿಖಾಮತ್ತಿಕಂ ಕೂಟಂ [ಕುಟಿಂ (ಕ॰)] ಕತ್ವಾ ಗೋಹಿ, ಹತ್ಥೀಹಿ ಚ ವಿಮದ್ದಾಪೇತ್ವಾ ತಿಂಸಹತ್ಥಪ್ಪಮಾಣಂ ಪಾಕಾರಸ್ಸ ಹೇಟ್ಠಿಮತಲಂ, ತಥಾ ಹತ್ಥಸತಂ ತತೋ ಉದ್ಧರಿತ್ವಾ ಪಂಸುನಾ ವಪ್ಪಂ ಕಾರಯೇ, ತಸ್ಸೋಪರಿ ಪಾಕಾರನ್ತಿ, ಪಕುಬ್ಬನ್ತಿ ತನ್ತಿ **ಪಾಕಾರೋ,** ಸಮನ್ತತೋ ಕರೀಯತೇತಿ ವಾ **ಪಾಕಾರೋ,** ಅಕತ್ತರಿ ಚ ಕಾರಕೇ ಸಞ್ಞಾಯಂ ಣೋ, ರಸ್ಸಸ್ಸ ದೀಘತಾ। **ವು** ಸಂವರಣೇ, ವುಣೋತೀತಿ **ವರಣೋ,** ಯು, ರಾಗಮೋ ಚ। "ಸಾಲೋ"ತಿಪಿ ಪಾಕಾರಸ್ಸ ನಾಮಂ।

ದ್ವಯಂ ರಾಜಭವನಸಾಮಞ್ಞೇ। ಸಬ್ಬಗೇಹಾನಂ ವಿಸೇಸೇನ ಪಕಾಸನತೋ **ಉದ್ದಾಪೋ, ದೀಪ** ಪಕಾಸನೇ, ಈಸ್ಸಾಕಾರೋ। ಸಙ್ಗಮ್ಮ ಕರೋನ್ತಿ ತನ್ತಿ **ಉಪಕಾರಿಕಾ,** ಣ್ವು। ಕೇ ಪಚ್ಚಯೇ ಥೀಕತಾಕಾರಪರೇ ಪುಬ್ಬೋ **ಅಕಾರೋ** ದೀಘಂ [ಕಾತನ್ತ ೨.೨.೬೫], **ಅಕಾದೇಸೋಪಿ** ಹಿ "ಕೋ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ಯಥಾ ದೇವದತ್ತೋ "ದತ್ತೋ"ತಿ। **ಕಪಚ್ಚಯೋ** ವಾ।

೧೦೪. ದ್ವಯಂ ಗೇಹಾದಿನೋ ಮತ್ತಿಕೇಟ್ಠಕಾದಿಮಯಭಿತ್ತಿಯಂ। **ಕುಟ** ಛೇದನೇ, ಕುಟತಿ ಛಿನ್ದತಿ ಮಗ್ಗನ್ತಿ **ಕುಟ್ಟಂ**। **ಭಿದಿ** ದ್ವಿಧಾಕರಣೇ,ತಿ, **ಭಿತ್ತಿ**। ಗುನ್ನಂ ವಾಚಾನಂ ಪುರಂ **ಗೋಪುರಂ**। ದ್ವಾರಸಮೀಪೇ ಕತೋ ಕೋಟ್ಠಕೋ **ದ್ವಾರಕೋಟ್ಠಕೋ, ಕುಸ** ಅಕ್ಕೋಸೇ, ಠಕೋ, **ಕೋಟ್ಠಕೋ**ತಿ ಗೇಹವಿಸೇಸೋ।

ದ್ವಯಂ ಇನ್ದಖೀಲೇ। **ಇಸ** ಇಚ್ಛಾಯಂ, **ಏಸ** ಗವೇಸನೇ ವಾ, ಇಕೋ। ಇನ್ದಸ್ಸ ಸಕ್ಕಸ್ಸ ಖೀಲೋ ಕಣ್ಟಕೋ **ಇನ್ದಖೀಲೋ**। ದ್ವಯಂ ದ್ವಾರಪಸ್ಸೋಪಸಾಲಾಯಂ'ಹಮ್ಯಾದಿಪಿಟ್ಠೇ ಚ ವಾತಕುಟಿಕಾಯಂ। **ಅಡ್ಡ** ಅತಿಕ್ಕಮಹಿಂಸಾಸು, ಅ। **ಆಲಕ**ಪಚ್ಚಯೇ **ಅಟ್ಟಾಲಕೋ**।

೧೦೫. ಉಪರಿ ಮಾಲಾದಿಯುತ್ತಂ ಸೋಭನಥಮ್ಭದ್ವಯಮುಭಯತೋ ನಿಖನಿತ್ವಾ ಯಂ ಬಹಿದ್ವಾರಂ ಕಪ್ಪೀಯತೇ, ತಂ ತೋರಣಂ। **ತುರ** ವಾರಣೇ, ಯು, ಥವನ್ತಾ ವಾ ರಣನ್ತ್ಯತ್ರಾತಿ **ತೋರಣಂ, ತು** ಅಭಿತ್ಥವೇ। **ರಣ** ಸದ್ದತ್ಥೋ, ವಣ್ಣವಿಕಾರೋ। ದ್ವಾರಸ್ಸ ಬಹಿ **ಬಹಿದ್ವಾರಂ**। ಪರಿ ಸಮನ್ತತೋ ಖಞ್ಞತೇತಿ **ಪರಿಖಾ**। ದೀಘಭಾವೇನ ಯುತ್ತಾ **ದೀಘಿಕಾ**।

೧೦೬-೧೦೭. ಸದುಮನ್ತಂ ಗೇಹೇ। **ಮನ್ದ** ಮೋದನಥುತಿಜಳತ್ತೇಸು, ಮನ್ದನ್ತೇ ಯತ್ಥಾತಿ **ಮನ್ದಿರಂ,** ಇರೋ। ಸೀದನ್ತಿ ತತ್ಥಾತಿ **ಸದನಂ,** ಯು। **ಸದ** ವಿಸರಣಗತ್ಯಾವಸಾನೇಸು। ನ ಗಚ್ಛನ್ತೀತಿ ಅಗಾ, ಥಮ್ಭಾದಯೋ, ತೇ ರಾತಿ ಗಣ್ಹಾತೀತಿ **ಅಗಾರಂ**। ರಸ್ಸಸ್ಸ ದೀಘತ್ತೇ **ಆಗಾರಂ**। **ಚಿ** ಚಯೇ, ನಿಚೀಯತೇ ಛಾದೀಯತೇತಿ **ನಿಕಾಯೋ, ಯಮ್ಹಿ ಚಿಸ್ಸ ಕಾ**ದೇಸೋ ನಿಪಾತನಾ। **ಲೀ** ಸಿಲೇಸನೇ, ಣೋ, **ನಿಲಯೋ, ಆಲಯೋ** ಚ। **ವಸ** ನಿವಾಸೇ, ಆವಸನ್ತ್ಯತ್ರಾತಿ **ಆವಾಸೋ,** ಣೋ। **ಭೂ** ಸತ್ತಾಯಂ, ಭವನ್ತ್ಯತ್ರಾತಿ **ಭವನಂ**। ವಿಸನ್ತಿ ತನ್ತಿ **ವೇಸ್ಮಂ,** ಮೋ। **ಕಿತ** ನಿವಾಸೇ, ಅಧಿಕರಣೇ ಯು, **ನಿಕೇತನಂ**। ನಿವಿಸನ್ತಿ, ನಿವಸನ್ತಿ ವಾ ಯತ್ರ, ತಂ **ನಿವೇಸನಂ**। **ಘರ** ಸೇಚನೇ, ಘರತಿ ಕಿಲೇಸಮೇತ್ಥಾತಿ **ಘರಂ,** ಗಯ್ಹತೀತಿ **ವಾ ಘರಂ,** ಣೋ। **ಗಹಸ್ಸ ಘರಾ**ದೇಸೋ। ಗಣ್ಹಾತಿ ಪುರಿಸೇನ ಆನೀತಂ ಧನನ್ತಿ **ಗಹಂ**। ಅಧಿಕರಣೇ ಥೋ, **ಆವಸಥೋ**। **ಸರ** ಗತಿಚಿನ್ತಾಹಿಂಸಾಸು, ಸರನ್ತಿ ಚಿನ್ತೇನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಸುಭಾಸುಭಕಮ್ಮಾನಿ, ಸರತಿ ವಾ ಸೂರಿಯಸನ್ತಾಪಾದಿಕನ್ತಿ **ಸರಣಂ**। **ಸಿ** ಸೇವಾಯಂ, ಣೋ, **ಪತಿಸ್ಸಯೋ**। **ಉಚ** ಸಮವಾಯೇ, **ಓಕಂ**। **ಸಲ** ಗಮನೇ, "ಇತ್ಥಿಯಮತಿಯವೋ ವಾ"ತಿ ಅ, **ಸಾಲಾ, ಸರ**ಧಾತುಮ್ಹಿ ಸತಿ **ಲ**ತ್ತಮೇವ ವಿಸೇಸೋ। **ಚಿ** ಚಯೇ, ಕಮ್ಮನಿ ಣೋ, **ಚಯೋ**। **ಕುಟ** ಛೇದನೇ, ಇ। **ವಸ** ನಿವಾಸೇ,ತಿ। ಉಪಧಸ್ಸ ಏತ್ತೇ **ಗೇಹಂ**। **ಸದ**ಧಾತುಮ್ಹಾ ಉಮೋ, **ಸದುಮಂ**।

ದ್ವಯಂ ಮುಖರಹಿತದೇವಕುಲಸದಿಸೇ ಯಞ್ಞಾಯತನೇ। **ಚಿತ** ಪೂಜಾಯಂ, ಕಮ್ಮನಿ ಇಯೋ। **ಯತ** ಯತನೇ, ಆಯತನ್ತಿ ವಾಯಮನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಫಲಕಾಮಾತಿ **ಆಯತನಂ,** ಅಥ ವಾ ಆಯನ್ತೀತಿ ಆಯಾನಿ, ತಾನಿ ತನೋತೀತಿ **ಆಯತನಂ,** ಫಲಕಾರಕನ್ತ್ಯತ್ಥೋ। ಏತ್ಥ **ತು**ಸದ್ದೋ ಸಮಾಗತಾನಂ ದ್ವಿನ್ನಂ ಪುಬ್ಬಾಪರಗಮನತ್ಥೋ। "ಚೇತಿಯಾಯತನಾನಿ ಚಾ"ತಿಪಿ ಪಾಠೋ।

೧೦೮. ದ್ವಯಂ ದೇವಾನಂ, ನರಪತೀನಞ್ಚ ಇಟ್ಠಕಾದಿಮಯೇ ಭವನೇ। ಅಞ್ಞಸ್ಸಾಪಿ ಸಾದಿಸ್ಯಾ। ಪಸೀದನ್ತಿ ನಯನಮನಾನ್ಯತ್ರಾತಿ **ಪಾಸಾದೋ**। **ಯು** ಮಿಸ್ಸನೇ, ಪೋ, ದೀಘೋ ಚ, ದೀಘವಿಧಾನಸಾಮತ್ಥಿಯಾ **ಓ**ತ್ತಾಭಾವೋ।

ದ್ವಯಂ ರಾಜತೋ ಅಞ್ಞೇಸಂ ಧನೀನಂ ಬ್ಯವಹಾರಕಾದೀನಂ ಭವನೇ। ಮುಣ್ಡೋ ಛದನಮೇತಸ್ಸ, ನ ಪಾಸಾದಸ್ಸ ವಿಯಾತಿ **ಮುಣ್ಡಚ್ಛದೋ,** ದ್ವಿತ್ತಂ। **ಹರ** ಹರಣೇ, ಯೋ, **ಯಮ್ಹಿ ಮಿ**ಆಗಮೋ ಚ।

ದುಗ್ಗಪುರದ್ವಾರೇ ವಾ, ಯತ್ಥ ಕತ್ಥಚಿ ವಾ ಮತ್ತಿಕಾದಿಮಯೇ ಗಜಕುಮ್ಭಮ್ಹಿ ಯೋ **ಯೂಪೋ** ಪಾಸಾದೋ ಪತಿಟ್ಠಿತೋ, ಸೋ ಹತ್ಥಿನಖೋ ನಾಮ, ಹತ್ಥಿಸ್ಸೇವ ನಖೋ ಯಸ್ಸಾತಿ **ಹತ್ಥಿನಖೋ, ನಖ**ಸದ್ದೇನ ವಾ ನಖಸಹಿತೋ ಪಾಸಾದೋ ಗಯ್ಹತೇ।

೧೦೯. ಸುಪಣ್ಣಸ್ಸ ಗರುಳಸ್ಸ ವಙ್ಕೇನ ಪಕ್ಖೇನ ಸದಿಸಛದನಂ ಗೇಹಂ **ಸುವಣ್ಣವಙ್ಕಚ್ಛದನಂ**। **ವಙ್ಕ** ಗಮನೇ। ಏಕಪಸ್ಸೇಯೇವ ಛದನತೋ **ಅಡ್ಢಯೋಗೋ**।

ಏಕೇನೇವ ಕೂಟೇನ ಯುತ್ತೋ ಅನೇಕಕೋಣೋ ಪತಿಸ್ಸಯವಿಸೇಸೋ ಮಾಳೋ ನಾಮ, ವಟ್ಟಾಕಾರೇನ ಕತಸೇನಾಸನನ್ತಿ ಕೇಚಿ। **ಮಾ** ಮಾನೇ, ಳೋ, **ಮಾಳೋ**।

ಚತುರಸ್ಸೋ ಪತಿಸ್ಸಯವಿಸೇಸೋ ಪಾಸಾದೋ ನಾಮ, ಆಯತಚತುರಸ್ಸಪಾಸಾದೋತಿ ಕೇಚಿ।

೨೧೦. ಸನ್ತೇಹಿ ಭಾತಿ ದಿಬ್ಬತೀತಿ **ಸಭಾಯಂ, ಸಭಾ** ಚ, ಪುರಿಮೇ **ಯ**ಪಚ್ಚಯೋ, **ಸನ್ತಸ್ಸ ಸಾ**ದೇಸೋ ತೂಭಯತ್ರ। ಮಣ್ಡಾ ರವಿರಂಸಯೋ, ತೇ ಪಿವತಿ ನಾಸಯತೀತಿ **ಮಣ್ಡಪೋ, ವಾ**ಸದ್ದೇನ **ಮಣ್ಡ**ಪಪದಸ್ಸ ಪುಲ್ಲಿಙ್ಗತ್ತಂ ಸಮುಚ್ಚಿನೋತಿ, ಜನಾನಂ ಆಲಯೋ ಸನ್ನಿಪಾತಟ್ಠಾನಂ **ಜನಾಲಯೋ**। ಆಸನತ್ಥಾಯ ಕತಾ ಸಾಲಾ **ಆಸನಸಾಲಾ**। ಪಟಿಕ್ಕಮನ್ತಿ ಏತ್ಥಾತಿ **ಪಟಿಕ್ಕಮನಂ, ಕಮು** ಪದವಿಕ್ಖೇಪೇ, ಅಧಿಕರಣೇ ಯು।

೨೧೧. ಜಿನಸ್ಸ ವಾಸಭೂತಂ ಭವನಂ ಗನ್ಧಕುಟಿ ನಾಮ, ದಿಬ್ಬಗನ್ಧೇಹಿ ಪರಿಭಾವಿತಾ ಕುಟಿ **ಗನ್ಧಕುಟಿ**।

ತಿಕಂ ಪಾಕಟ್ಠಾನೇ। ರಸಾನಿ ಸನ್ತ್ಯಸ್ಸಂ **ರಸವತೀ,** ಪಚನಂ ಪಾಕೋ, ತಸ್ಸ ಠಾನಂ **ಪಾಕಟ್ಠಾನಂ**। ಮಹನ್ತಾನಿ ಬಹೂನಿ ಅಸಿತಬ್ಬಾನಿ ಸನ್ತೇತ್ಥ **ಮಹಾನಸಂ, ಅಸ** ಭಕ್ಖನೇ, ಯು, ವಣ್ಣವಿಪರಿಯಯೋ।

೨೧೨. ಸುವಣ್ಣಕಾರಾದಿಸಿಪ್ಪೀನಂ ಕಮ್ಮಸಾಲಾ ಆವೇಸನಂ। ಆವಿಸನ್ತ್ಯಸ್ಮಿಂ **ಆವೇಸನಂ,** ಯು। **ಪಾನಮನ್ದಿರಂ** ಸುರಾಪಾನತ್ಥಂ ಕತಮನ್ದಿರಂ ಸೋಣ್ಡಾ ನಾಮ, ಕತ್ತಬ್ಬಾಕತ್ತಬ್ಬಂ ವಿಚಾರೇತ್ವಾ ಅತ್ತನಾ ಇಚ್ಛಿತವತ್ಥುಕಾರಣಾ ಸಬ್ಬಂ ದೇಯ್ಯಧಮ್ಮಂ ಸನೋನ್ತೀತಿ ಸೋಣ್ಡಾ, **ಸನ** ದಾನೇ, ತನಾದಿ। ಡೋ, ಅಸ್ಸೋತ್ತಂ, ವಣ್ಣವಿಕಾರೋ ಚ, ತೇಸಂ ಏಸಾ ವಸತಿ **ಸೋಣ್ಡಾ**। **ಪಾನ**ಸದ್ದಸನ್ನಿಧಾನಾ ಸುರಾಸೋಣ್ಡಾಯೇವಿಧ ಗಹಿತಾ। ವಚ್ಚಸ್ಸ ಗೂಥಸ್ಸ ವಿಸಜ್ಜನಟ್ಠಾನಂ **ವಚ್ಚಟ್ಠಾನಂ**। ವಚ್ಚಸ್ಸ ವಿಸಜ್ಜನಟ್ಠಾನಾ ಕುಟಿ **ವಚ್ಚಕುಟಿ**। ಮುನೀನಂ ಇಸೀನಂ ವಸನಟ್ಠಾನಂ ಅಸ್ಸಮೋ ನಾಮ, ಆ ಕೋಧಂ ಸಮೇನ್ತಿ ಏತ್ಥಾತಿ **ಅಸ್ಸಮೋ,** ಆ ಭುಸೋ ಸಮೇನ್ತಿ ಏತ್ಥ ರಾಗಾದಯೋತಿ ವಾ **ಅಸ್ಸಮೋ**।

೨೧೩. ತಿಕಂ ಪಣ್ಯವಿಕ್ಕಯಸಾಲಾಯಂ। **ಪಣ** ಬ್ಯವಹಾರೇ, ಪಣಿತಬ್ಬಾತಿ ಪಣ್ಯಾ, ವತ್ಥಾದಯೋ, ತೇ ಏತ್ಥ ವಿಕ್ಕಿಣನ್ತೀತಿ ಪಣ್ಯವಿಕ್ಕಯೋ, **ಕೀ** ದಬ್ಬವಿನಿಮಯೇ, ಸೋ ಏವ ಸಾಲಾ ಗೇಹನ್ತಿ **ಪಣ್ಯವಿಕ್ಕಯಸಾಲಾ**। ಆಪಣಯನ್ತೇ ಬ್ಯವಹರನ್ತೇ ಅಸ್ಮಿನ್ತಿ **ಆಪಣೋ,** ಣೋ। ಪಣ್ಯಾನಂ ವಿಕ್ಕಯಾಯ ನೀಯಮಾನಾನಂ ವೀಥಿ ಪನ್ಥೋ **ಪಣ್ಯವೀಥಿಕಾ**। **ವಸ** ಅಚ್ಛಾದನೇ, ತೋ, ಉದಕಂ ವಸಿತಂ ಅಚ್ಛಾದನಂ ಕತಮನೇನಾತಿ **ಉದೋಸಿತೋ,** ವಸ್ಸೋತ್ತಂ, ಭಣ್ಡಟ್ಠಪನಸ್ಸ ಸಾಲಾ **ಭಣ್ಡಸಾಲಾ**। **ಕಮು** ಪದವಿಕ್ಖೇಪೇ, ಚಙ್ಕಮತ್ಯತ್ರಾತಿ **ಚಙ್ಕಮನಂ, ಚಙ್ಕಮೋ** ಚ, ದ್ವಿತ್ತಾದಿ।

೨೧೪. ಜಲನ್ತಿ ಏತ್ಥಾತಿ ಜನ್ತಾ, **ಜಲ** ದಿತ್ತಿಯಂ, ಅನ್ತೋ, "ಇತ್ಥಿಯಮತಿಯವೋ ವಾ"ತಿ ಅ, ಆ, **ಲ**ಲೋಪೋ, ಜನೇತ್ಯತ್ರ ಅಗ್ಗಿನ್ತಿ ವಾ ಜನ್ತಾ, **ಜನ** ಜನನೇ, ಅನ್ತೋ, ಸಾ ಏವ ಘರಂ **ಜನ್ತಾಘರಂ**। ಅಗ್ಗಿನೋ ಸಾಲಾ **ಅಗ್ಗಿಸಾಲಾ**। **ಪಾ** ಪಿವನೇ, ಪಪಿವನ್ತ್ಯಸ್ಸನ್ತಿ **ಪಪಾ,** ಅ। ಪಾನೀಯಟ್ಠಾ ಸಾಲಾ ಪಾನೀಯಸಾಲಾ, ಸಾ ಏವ **ಪಾನೀಯಸಾಲಿಕಾ**।

ಗಸ ಗಮನೇ, ಭೋ, ಸಸ್ಸ **ಬೋ**। ಅವತಿ ರಕ್ಖತೀತಿ **ಓವರಕೋ,** ಅರೋ, ಸಕತ್ಥೇ ಕೋ, ಅಸ್ಸೋತ್ತಞ್ಚ। ವಸನಂ ವಾಸೋ, ತದತ್ಥಂ ಅಗಾರಂ **ವಾಸಾಗಾರಂ**। ಸಯತಿ ಏತ್ಥಾತಿ ಸಯನೀ, ಯು, ನದಾದಿ, ಸಾ ಏವ ಗಹಂ **ಸಯನಿಗ್ಗಹಂ**।

೨೧೫. ಚತುಕ್ಕಂ ರಾಜಿತ್ಥಾಗಾರೇ, ತದತ್ಥಿಯತೋ [ತದಟ್ಠಿಯತೋ (ಕ॰)] ಉಪಚಾರೇನ ರಾಜಿತ್ಥೀಸುಪಿ। ರಾಜಿತ್ಥೀನಮಗಾರಂ **ಇತ್ಥಾಗಾರಂ**। ಅವರುನ್ಧೀಯನ್ತೇ ರಾಜಿತ್ಥಿಯೋ ಅನೇನಾತಿ **ಓರೋಧೋ, ರುಧ** ಆವರಣೇ। ಸುದ್ಧಾ ಕಾಮಾಪಗಮತ್ತಾ ಪರಿಸುದ್ಧಾ ರಕ್ಖಕಾ ಅನ್ತೇ ಸಮೀಪೇ ಯಸ್ಸಾತಿ **ಸುದ್ಧನ್ತೋ**। ಅನ್ತೇ ಅಬ್ಭನ್ತರೇ ಪುರಂ ಗೇಹಂ **ಅನ್ತೇಪುರಂ,** ಪುರಸ್ಸ ಅನ್ತೇತಿ ವಾ **ಅನ್ತೇಪುರಂ**। "ಅನ್ತೋಪುರ"ನ್ತಿಪಿ ಪಾಠೋ।

ರಞ್ಞಂ ರಾಜೂನಂ **ಅಸಬ್ಬವಿಸಯಟ್ಠಾನಂ** ಸಬ್ಬೇಹ್ಯಸಾಧಾರಣಟ್ಠಾನಂ "ಕಚ್ಛನ್ತರ"ನ್ತಿ **ಮತಂ** ಕಥಿತಂ, ಯಂ "ಪಮದವನ"ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ಪಮದವನಂ ನಾಮ ಉಪಕಾರಿಕಾಸನ್ನಿಹಿತಂ ವಾ ಪುರಸನ್ನಿಹಿತಂ ವಾ ಅನ್ತೇಪುರೋಚಿತಂ, ಯತ್ರ ಅನ್ತೇಪುರಸಹಿತೋ ಏವ ರಾಜಾ ವಿಹರತಿ, ನಾಞ್ಞಜನಪ್ಪವೇಸೋ [ಅಮರ ೧೪.೩]। ಪಮದಾನಂ ವನಂ ಪಮದವನಂ। ನಿಪಾತನಾ **ಯಾಕಾರಾನಂ** [ಈಕಾರ ಆಕಾರಾನನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ] ಇತ್ಥಿಗತಾನಂ ರಸ್ಸೋ ಕ್ವಚೀತಿರಸ್ಸೋ। ಕಚ್ಛಸ್ಸ ಪಕೋಟ್ಠಸ್ಸ ಅನ್ತರಂ ಅಬ್ಭನ್ತರಂ **ಕಚ್ಛನ್ತರಂ**। ಪಕೋಟ್ಠಂ ನಾಮ ಅಬ್ಭನ್ತರದ್ವಾರಂ।

೨೧೬. ದ್ವಯಂ ಇಟ್ಠಕಾದಿರಚಿತೇ ಆರೋಹನೇ। ಉಪಾನೇನ ಸಹ ವತ್ತತೇತಿ **ಸೋಪಾನೋ,** ಸೋಪಾನಂ **ವಾ** ನಪುಂಸಕೇಪಿ। ಆರೂಯ್ಹತೇ ಯೇನ ತಂ **ಆರೋಹನಂ,** ಯು, **ರುಹ** ಜನನೇ।

ದ್ವಯಂ ಕಟ್ಠಾದಿರಚಿತಾಯಂ। ನಿಚ್ಛಯೇನ ಸಯನ್ತಿ ಪಾಕಾರಾದಿಕಮೇತಾಯಾತಿ **ನಿಸ್ಸೇಣೀ, ಸಿ** ಸೇವಾಯಂ, ಣೀ, ನದಾದಿ। ಉದ್ಧಮಾರೋಹತೇ ಏತಾಯಾತಿ **ಅಧಿರೋಹಿಣೀ, ಸಾ**ಸದ್ದೋ ದ್ವಿನ್ನಮ್ಪಿ ಇತ್ಥಿಲಿಙ್ಗತ್ತಂ ಜೋತೇತಿ।

೨೧೭. ಪಞ್ಚಕಂ ಜಾಲಕೇ। ವಾತಂ ಪಿವತೀತಿ **ವಾತಪಾನಂ**। ಗವಂ ಅಕ್ಖಿ **ಗವಕ್ಖೋ,** ಸಮಾಸನ್ತತ್ತಾ ಅ, ಸಞ್ಞಾಸದ್ದತೋ ಪುಲ್ಲಿಙ್ಗತ್ತಂ, **ಅಕ್ಖಿ** ಸದ್ದೇ ವಾ, ಗವಂ ಅಕ್ಖಿ ಗವಕ್ಖೀತಿ ವಿಗ್ಗಹೋ। **ಜಲ** ದಿತ್ತಿಯಂ, **ಜಾಲಂ**। ಸೀಹರೂಪಯುತ್ತಂ ಪಞ್ಜರಂ **ಸೀಹಪಞ್ಜರಂ**। ಆಲೋಕಾನಂ ಆತಪಾನಂ ಪವಿಸನಟ್ಠಾನಂ ಸನ್ಧಿ ಛಿದ್ದನ್ತಿ **ಆಲೋಕಸನ್ಧಿ,** ಆಲೋಕೀಯನ್ತಿ ಏತೇನಾತಿ ಆಲೋಕೋ, ಸೋ ಏವ ಸನ್ಧೀತಿ ವಾ **ಆಲೋಕಸನ್ಧಿ**।

ದ್ವಯಂ ಲಙ್ಗಿಯಂ। **ಲಗಿ** ಗತ್ಯತ್ಥೋ, ಅ, ನದಾದಿ। ಪರಿ ಪುನಪ್ಪುನಂ ಗಮನಾಗಮನವಸೇನ ಹನ್ತೀತಿ **ಪಲಿಘೋ,** ಣೋ। ಕಪಿರೂಪಮತ್ಥಕತ್ತಾ **ಕಪಿಸೀಸೋ**। ಅಗ್ಗಳಂ ನಾಮ ಕವಾಟಕೋ [ಕವಾಟಫಲವಿಧಾರಣೋ (ಕ॰)], ತಸ್ಸ ಥಮ್ಭೋ **ಅಗ್ಗಳತ್ಥಮ್ಭೋ,** "ಅಗ್ಗಳಂ ತೀಸು ಕಲ್ಲೋಲೇ, ದಣ್ಡೇ ಚಾನ್ತಕವಾಟೇಸೂ"ತಿ **ರಭಸೋ,** ಇತ್ಥಿಯಮತೋ **ಆಪಚ್ಚಯೋ, ಅಗ್ಗಳಾ**। ನಿಸ್ಸೇಸತೋ ಅಬ್ಬತಿ ವಸ್ಸೋದಕಮನೇನಾತಿ **ನಿಬ್ಬಂ, ಅಬ್ಬ** ಗತಿಹಿಂಸಾಸು। ಛದ್ದಸ್ಸ ಛದನಸ್ಸ ಕೋಟಿ ಹೇಟ್ಠಿಮಾವಸಾನಂ **ಛದ್ದಕೋಟಿ,** ತಸ್ಸಂ।

೨೧೮. ತಿಕಂ ಗೇಹಚ್ಛದನೇ। ಛಾದೇತಿ ಏತೇನಾತಿ **ಛದನಂ, ಛದ** ಸಂವರಣೇ, ಚುರಾದಿ। **ಪಟ**ಗಮನೇ, "ಪಟ್ಯಾದೀಹ್ಯಲ"ನ್ತಿ ಅಲೋ। ಛಾದೇತಿ ಏತೇನಾತಿ **ಛದ್ದಂ,** ದ್ವಿತ್ತಾದಿ।

ತಿಕಂ ಗೇಹಙ್ಗಣೇ। **ಅಜ** ಗತಿಮ್ಹಿ, ಇರೋ, **ಅಜಿರಂ**। **ಚರ** ಗತಿಭಕ್ಖನೇಸು, ಚರೋ। **ಅಙ್ಗ** ಗಮನೇ, ಕರಣಾಧಿಕರಣೇಸು ಯು, ವಣ್ಣವಿಕಾರೋ, ಣತ್ತಂ।

ಪಞ್ಚಕಂ ಗೇಹದ್ವಾರತೋ ಬಹಿಪಕೋಟ್ಠಕೇ, ವೀಥಿಯಂ ದ್ವಾರಪಿಣ್ಡಕೇ ಚ। ಅಲಿನ್ದೋ ತ್ವಞ್ಞಪಿಣ್ಡಕೇಪಿಚ್ಛತೇ। ಪಠಮಂ ಹನನ್ತಿ ಗಚ್ಛನ್ತಿ ಏತ್ಥಾತಿ **ಪಘಾಣೋ, ಪಘಣೋ** ಚ, **ಹನ**ಸ್ಸ **ಘಣಾ**ದೇಸೋ। ಅಲಿ ಸಖಾ ಇನ್ದೋ ಏತ್ಥಾತಿ ಅಲಿನ್ದೋ, "ಗೇಹೇಕದೇಸೇ ಅಲಿನ್ದೋ, ಪಘಾಣೋ ಪಘಣೋಭವೇ"ತಿ [ಚಿನ್ತಾಮಣಿಟೀಕಾ ೧೨.೧೨] **ಅಮರಮಾಲಾಯಂ**। **ಆಲಿನ್ದೋ,** ದೀಘಾದಿ। ಪಧಾನಂ ಮುಖಂ **ಪಮುಖಂ,** ಗೇಹಸ್ಸ ಹಿ ಚತೂಸು ಮುಖೇಸು ತದೇವ ಪಧಾನಂ, ಯತ್ಥ ಸಾಧುಜನಾಪಿ ಆಗನ್ತುಕಾಪಿ ನಿಸೀದನ್ತಿ। ದ್ವಾರಂ ಬನ್ಧತಿ ಪಿದಹತಿ ಏತ್ಥಾತಿ **ದ್ವಾರಬನ್ಧನಂ**।

೨೧೯. ದ್ವಯಂ ದ್ವಾರಬಾಹಾಯಂ। ಪೀಠಾನಿ ಲೋಹವಿಕತಿಆದೀಹಿ ಸಙ್ಘಟೀಯನ್ತಿ ಏತ್ಥಾತಿ **ಪೀಠಸಙ್ಘಾಟಕಂ,** ಪೀಠೇಹಿ ಸಙ್ಘಟೀಯತೀತಿ ವಾ **ಪೀಠಸಙ್ಘಾಟಕಂ, ಘಟ** ಘಟನೇ। ದ್ವಿಭಾಗೇನ ಬಾಹಾಸದಿಸತ್ತಾ ಬಾಹಾ, ದ್ವಾರಸ್ಸ ಬಾಹಾ **ದ್ವಾರಬಾಹಾ**। "ಕಪಾಟಂ, ಕವಾಟ"ನ್ತಿಪಿ ದ್ವಾರಬಾಹಾಯ ನಾಮಾನಿ, ಕಂ ವಾತಂ ಪಾಟಯತಿ, ವಾಟಯತಿ ಚೇತಿ ಕಮ್ಮನಿ ಣೋ, ಇತ್ಥಿಯಂ **ಕಪಾಟೀ**।

ದ್ವಯಂ ಗೇಹಾದೀನಂ ಕೂಟೇ। **ಕುಟ** ಛೇದನೇ, ಕಮ್ಮನಿ ಣೋ। **ನಯ** ಗಮನತ್ಥೋ, ಕೇ ಸೀಸೇ ನಯತೀತಿ **ಕಣ್ಣಿಕಾ,** ಣ್ವು, ಇತ್ತಂ, ಣತ್ತಞ್ಚ।

೨೨೦. ದ್ವಯಂ ದ್ವಾರೇ। ದ್ವೇ ಅರನ್ಯತ್ರಾತಿ **ದ್ವಾರಂ,** ದುಜ್ಜನೇ ವಾರಯನ್ತ್ಯಸ್ಮಾ ರಕ್ಖಕಾತಿ ವಾ **ದ್ವಾರಂ, ಉಲೋಪೋ।** ಪಟಿಹರನ್ತಿ ಅಪನೇನ್ತಿ ಏತಸ್ಮಾ ರಕ್ಖಕಾ ಅಞ್ಞಾತನ್ತಿ ಪಟಿಹರೋ, ಪಟಿಪಕ್ಖೇ ಹರತಿ ಏತಸ್ಮಾತಿ ವಾ ಪಟಿಹರೋ, ರಸ್ಸಸ್ಸ ದೀಘತ್ತೇ **ಪಟಿಹಾರೋ।**

ಚತುಕ್ಕಂ ಉಮ್ಮಾರೇ, ಯಂ “ದ್ವಾರಪಿಣ್ಡಿಕಾ”ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। **ಉರ** ಗತಿಮ್ಹಿ, **ಮಾರೋ** ಕರಣೇ। ದೇಹಂ ನೇತಿ ಪವೇಸೇನಾತಿ **ದೇಹನೀ,** “ದೇಹಲೀ”ತಿಪಿ ಪಾಠೋ, ದೇಹಂ ಲಾತಿ ಪವೇಸೇನಾತಿ **ದೇಹಲೀ। ಇಲ** ಗತಿಮ್ಹಿ, ಣ್ವು। ಇನ್ದೋ ಏವ ಪಾದಂ ಖಿಪತಿ ಏತ್ಥಾತಿ **ಇನ್ದಖೀಲೋ, ಖಿಪ** ಪೇರಣೇ। ಪಸ್ಸ ಲೋಪೋ, ಅಥ ವಾ ಇಂ ಗಮನಂ ದದಾತೀತಿ ಇನ್ದೋ, ದ್ವಾರಂ, ತತ್ಥ ಠಪಿತೋ ಖೀಲೋ ಕಣ್ಣಕೋತಿ **ಇನ್ದಖೀಲೋ,** ವೇಗಗಭಿಘಾತನತೋ ಹಿ ಸೋ ಖೀಲೋ ವಿಯ ಹೋತಿ।

ಥಮ್ಭ ಪಟಿಬನ್ಧನೇ, ಥಮ್ಭೋ, ಧಾರೇತೀತಿ ವಾ **ಥಮ್ಭೋ, ಧರ** ಧರಣೇ, **ರಮ್ಭ**ಪಚ್ಚಯೋ, ವಣ್ಣವಿಕಾರೋ ಚ। **ಥು** ಅಭಿತ್ಥವೇ, ಉಣೋ, ಯು ವಾ, ಧಾರೇತೀತಿ ವಾ **ಥೂಣೋ,** ಯು, ರಲೋಪೋ, ಅಸ್ಸೂ।

ಅಡ್ಢೇನ್ದುಪಾಸಾಣೇ ಅದ್ಧಚನ್ದಾಕಾರೇ ಪಾಸಾಣೇ **ಪಟಿಕಾ**ಸದ್ದೋ ವತ್ತತಿ। **ಪಟ** ಗತಿಯಂ, ಣ್ವು। ಇತ್ಥಿಕತಾಕಾರಪರೇ ಕೇ ಅಸ್ಸಿತ್ತಂ। **ಗಜಿ** ಸದ್ದೇ, ಣ್ವು, ಅಸ್ಸಿತ್ತಂ, ಬಿನ್ದಾಗಮೋ ಚ। **ಇಸ** ಇಚ್ಛಾಯಂ, ಠಕೋ।

೨೨೧. **ವಲಭೀ**ತಿ ಚೂಳಾ, “ಸಿಖಾಯಂ ವಲಭೀ ಚೂಳೇ”ತಿ **ರುದ್ದೋ** [ರಸ್ಸನ್ತಾ ಚ, ಸಿಖಾಯಂ ವಳಭಿಯಂ ಚೂಳೇತಿ ರುದ್ದೋ (ಚಿನ್ತಾಮಣಿಟೀಕಾ ೧೨.೧೫)]। ತಚ್ಛಾದನೇ **ದಾರುಮ್ಹಿ** ಕಟ್ಠೇ ಗೋಪಾನಸೀ ಮತಾ। **ವಙ್ಕೇ**ತಿ ದಾರುವಿಸೇಸನಂ। ಗಂ ವಸ್ಸೋದಕಂ, ಸೂರಿಯಾದಿಕಿರಣಞ್ಚ ಪಿವನ್ತಿ ವಿನಾಸಯನ್ತಿ ಅಬ್ಭನ್ತರಮಪ್ಪವೇಸನವಸೇನಾತಿ ಗೋಪಾನಾ, ಇಟ್ಠಕಾದಯೋ, ತಾನಿ ಸಿನೋನ್ತಿ ಬನ್ಧನ್ತಿ ಏತ್ಥಾತಿ **ಗೋಪಾನಸೀ।**

ಸೋಧಾದಿಗೇಹೇಸು ಛೇಕಪಕ್ಖಾವಾಸತ್ಥಂ ಯೋ ಬಹಿ ಕರಿಯ ಕಟ್ಠೇಕದೇಸೋ ಠಪೀಯತೇ, ಸೋ ವಿಟಙ್ಕೋ। ಕಪೋತೇ ಪಾಲಯತೀತಿ **ಕಪೋತಪಾಲಿಕಾ,** ಕಮ್ಮನಿ ಣ್ವು। **ಟಕಿ** ನಿವಾಸಗತೀಸು। ವಿನೋ ಪಕ್ಖಿನೋ ಟಙ್ಕನ್ತಿ ಏತ್ಥಾತಿ **ವಿಟಙ್ಕೋ।** ಣೋ।

೨೨೨. ದ್ವಯಂ ಕುಞ್ಚಿಕಾಛಿದ್ದೇ। ಕುಞ್ಚಿಕಾಯ ವಿವರಂ ಛಿದ್ದಂ **ಕುಞ್ಚಿಕಾವಿವರಂ।** ತಾಳಸ್ಸ ಪವೇಸನಟ್ಠಾನಭೂತೋ ಛಿಗ್ಗಳೋ ಛಿದ್ದಂ **ತಾಳಚ್ಛಿಗ್ಗಳೋ।**

ತಿಕಂ ಕುಞ್ಚಿಕಾಯಂ। **ಕುಞ್ಚ** ಕೋಟಿಲ್ಯೇ, ಣ್ವು। ತಾಯತಿ ರಕ್ಖತೀತಿ **ತಾಲೋ।** ಅಲೋ, ತಲತಿ ತಿಟ್ಠತಿ ಏತೇನಾತಿ ವಾ **ತಾಲೋ, ತಲ** ಪತಿಟ್ಠಾಯಂ। ಅವಾಪುರತಿ ವಿವರತಿ ಯೇನಾತಿ **ಅವಾಪುರಣಂ, ವರ** ಸಂವರಣೇ, ಯು, **ವಸ್ಸ ಪೋ,** ಉತ್ತಂ, ಉಪಸಗ್ಗಸ್ಸ ದೀಘತಾ ಚ, “ಅಪಾರುತಾ ತೇಸಂ ಅಮತಸ್ಸ ದ್ವಾರಾ”ತಿ [ದೀ॰ ನಿ॰ ೨.೭೧; ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೨೮೩] ವಚನತೋ **ಪುರ, ಪಾರ** ಸಂವರಣೇತಿಪಿ ಧಾತ್ವತ್ಥಂ ಪಠನ್ತಿ। **ಅವಪುಬ್ಬೋ ವು** ಸಂವರಣೇತಿಪಿ ಧಾತ್ವತ್ಥೇ ಪನ ಸತಿ **ವಸ್ಸ** ರತ್ತಂ, ಉಪಸಗ್ಗಸ್ಸ ದೀಘತಾ ಚ, “ಅಪಾರುತಾ, ಸಙ್ಘಾಟಿಂ ಪಾರುಪಿತ್ವಾ”ತ್ಯಾದೀಸು ಪನ **ಪ**ಕಾರವಣ್ಣಾಗಮೇನ ಸಿದ್ಧೋ। **ವಿದ** ಲಾಭೇ, ಇಮ್ಹಿ ವೇದಿಕಾ, ಸಕತ್ಥೇ ಕೋ। ಇತರತ್ಥ ಇಯೇವ।

೨೨೩. **ಸಙ್ಘಾಟಾ**ದಯೋ **ಮನ್ದಿರಙ್ಗಾ** ಗೇಹಙ್ಗವಿಸೇಸಾ। ಸಮ್ಮಾ ಘಟೇನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಗೋಪಾನಸ್ಯಾದಯೋತಿ **ಸಙ್ಘಾಟೋ,** ಪುಬ್ಬಪಚ್ಛಿಮದಕ್ಖಿಣುತ್ತರಾಯಾಮವಸೇನ ಥಮ್ಭಾನಮುಪರಿ ಠಿತೋ ಕಟ್ಠವಿಸೇಸೋ, ತೇ ಪನ ಪುಬ್ಬಪಚ್ಛಿಮಯಾಮಾ ತಯೋ ಕಟ್ಠಾ, ದಕ್ಖಿಣುತ್ತರಯಾಮಾ ಪನ ಹೇಟ್ಠಿಮಪರಿಚ್ಛೇದತೋ ತಯೋ ಕಟ್ಠಾ, ಉಕ್ಕಟ್ಠಪರಿಚ್ಛೇದೇನ ಪನ ಪಞ್ಚಸತ್ತನವಾದಯೋಪಿ। ದ್ವಿನ್ನಂ

ಪಕ್ಖಾನಂ ಅಪತನತ್ಥಂ ಬನ್ಧನತೋ ಪಾಸೋ ವಿಯಾತಿ **ಪಕ್ಖಪಾಸೋ**। ತುಲತಿ ಸಙ್ಘಾಟೇಸು ಪತಿಟ್ಠತೀತಿ **ತುಲಾ, ತಲ** ಪತಿಟ್ಠಾಯಂ, ಅಸ್ಸುತ್ತಂ, ಪಕ್ಖಾನಂ ವಾ ಸಮವಾಹಿತಭಾವಕರಣತೋ ತುಲಯತಿ ಮಿನಾತಿ ಏತಾಯಾತಿ **ತುಲಾ, ತುಲ** ಉಮ್ಮಾನೇ।

ತಿಕಂ ಸಮ್ಮಜ್ಜನಿಯಂ। **ಮುಜಿ** ಸೋಧನೇ, ಯು। **ಮಜ್ಜ** ಸಂಸುದ್ಧಿಯಂ, ಯು। **ಸುಧ** ಸುದ್ಧಿಯಂ, ಸಬ್ಬತ್ರ ಕರಣೇ ಯು।

೨೨೪. ತಿಕಂ ಸಙ್ಕಾರಛಡ್ಡನಪ್ಪದೇಸೇ। **ಕಟ** ಛಡ್ಡನಮದ್ದನೇಸು, ಸಙ್ಕಟನ್ತಿ ಏತ್ಥಾತಿ **ಸಙ್ಕಟೀರಂ,** ಈರೋ, "ಸಙ್ಕಟೋ"ತಿ ವಾ ಸಙ್ಕಾರೋ ವುಚ್ಚತಿ, ತಂ ಈರಯನ್ತಿ ಖಿಪನ್ತಿ ಏತ್ಥಾತಿ **ಸಙ್ಕಟೀರಂ, ಈರ** ಖೇಪೇ। ಸಙ್ಕಾರಸ್ಸ ಠಾನಂ **ಸಙ್ಕಾರಟ್ಠಾನಂ**। ಸಙ್ಕಾರಂ ಕಟತಿ ಛಡ್ಡೇತಿ ಏತ್ಥಾತಿ **ಸಙ್ಕಾರಕೂಟಂ,** ಅಸ್ಸೂ, ಸಕತ್ಥೇ ಕೋ।

ಚತುಕ್ಕಂ ಸಮ್ಮಜ್ಜನಿಯಾ ನಿರಾಕತೇ [ನಿರಸ್ಸತೇ (ಕ॰)] ಥುಸಾದಿಮ್ಹಿ। ನಾನಾವಿಧೇ ಸಙ್ಕಾರೇ ರಾಸೀಕರಣವಸೇನ ಕಚತಿ ಬನ್ಧತಿ ಏತೇನಾತಿ ಕಚೋ, ಸೋ ಏತ್ಥ ಇಚ್ಛಿತಬ್ಬೋತಿ **ಕಚವರೋ, ವರ** ಇಚ್ಛಾಯಂ। ಉಚ್ಛಿಟ್ಠೋ ಕಲಾಪೋ ಸಮೂಹೋ **ಉಕ್ಲಾಪೋ,** ಕಸ್ಸಾಕಾರಲೋಪೋ। ನಾನಾವಿಧೇಹಿ ತಿಣಾದೀಹಿ ಸಙ್ಕರೀಯತೇ ಮಿಸ್ಸೀಕರೀಯತೇತಿ **ಸಙ್ಕಾರೋ,** ಣೋ। ಅವಕರೋತಿಪ್ಯತ್ರ। ಅವಕರೀಯತೇ ನಿರಸ್ಸತೇತಿ, ಅ। "ಸಮ್ಮಜ್ಜೋ ಮಜ್ಜನೀ ಚೇವ, ಸಙ್ಕಾರೋ'ವಕರೋ ಮತೋ"ತಿ ಹಲಾಯುಧೋ। **ಕಸ** ವಿಲೇಖನೇ, ಅಮ್ಬು।

೨೨೫. **ಘರಾದಿಭೂಮಿ** ಘರಖೇತ್ತವಿಹಾರಾದೀನಂ ಯೋ ಭೂಮಿಪ್ಪದೇಸೋ ವತ್ಥು ನಾಮ, ತಂ ನಪುಂಸಕೇ, ವಸನ್ತಿ ಏತ್ಥಾತಿ **ವತ್ಥು,** ರತ್ಥು। **ಗಸ** ಮದನೇ, ಗಸನ್ತಿ ಏತ್ಥಾತಿ **ಗಾಮೋ,** ಮೋ। ಸಂವಸನ್ತ್ಯತ್ರಾತಿ **ಸಂವಸಥೋ,** ಅಥೋ।

ಪಾಕಟೋ ಖ್ಯಾತೋ ಗಾಮೋ, ಸೋ ನಿಗಮೋ ನಾಮ, ಅತಿರೇಕೋ ಗಾಮೋ **ನಿಗಮೋ,** ಭುಸತ್ಥೋ ನಿ, ಸಞ್ಞಾಸದ್ದತ್ತಾ ರಸ್ಸೋ।

ಉಪಭುಞ್ಜಿತಬ್ಬಭೋಗಮನುಸ್ಸಾದೀಹಿ ( ) [(ಇಬ್ಭ್ಯೇ) (?)] ವಡ್ಢಿತೋ ಅಧಿಕೋ ಗಾಮೋ ನಿಗಮತೋಪಿ ಅಧಿಕತರತ್ತಾ "ಅಧಿಭೂ"ತಿ **ಈರಿತೋ** ಕಥಿತೋ, ಅಧಿಕೋ ಭವತೀತಿ **ಅಧಿಭೂ**।

೨೨೬. ದ್ವಯಂ ಗಾಮಾದಿಪರಿಯನ್ತಭಾಗೇ। **ಸಿ** ಬನ್ಧನೇ, ಮೋ। ಪರಿಚ್ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಆದೀಯತೇತಿ **ಮರಿಯಾದಾ,** ಪಸ್ಸ **ಮೋ**।

ದ್ವಯಂ ಆಭೀರಕುಟಿಯಂ [ಘೋಸೋ ಆಭೀರಪಲ್ಲೀ ಸಿಯಾ (ಅಮರ ೧೨.೨೦)]। **ಘು** ಸದ್ದೇ, ಘೋಸನ್ತ್ಯತ್ರಾತಿ **ಘೋಸೋ**। ಗೋಪಾಲಾನಂ ಗಾಮೋ **ಗೋಪಾಲಗಾಮಕೋ,** ಸಕತ್ಥೇ ಕೋ।

ಪುರವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩. ನರವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ

೨೨೭-೨೨೮. **ಪೋರಿಸ**ನ್ತಾನಿ ಮನುಸ್ಸಜಾತಿಯಾ ನಾಮಾನಿ। ಮನೋ ಉಸ್ಸನ್ನಮಸ್ಸಾತಿ **ಮನುಸ್ಸೋ,** ಸತಿಸೂರಭಾವಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಯೋಗ್ಯತಾದಿಗುಣವಸೇನ ಉಪಚಿತಮಾನಸಾ ಉಕ್ಕಟ್ಠಗುಣಚಿತ್ತಾ, ಕೇ ಪನ ತೇ? ಜಮ್ಬುದೀಪವಾಸಿನೋ ಸತ್ತವಿಸೇಸಾ। ತೇನಾಹ ಭಗವಾ – "ತೀಹಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಠಾನೇಹಿ ಜಮ್ಬುದೀಪಕಾ ಮನುಸ್ಸಾ ಉತ್ತರಕುರುಕೇ ಮನುಸ್ಸೇ ಅಧಿಗ್ಗಣ್ಹನ್ತಿ ದೇವೇ ಚ ತಾವತಿಂಸೇ। ಕತಮೇಹಿ ತೀಹಿ, ಸೂರಾ ಸತಿಮನ್ತೋ ಇಧ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯವಾಸೋ"ತಿ [ಅ॰ ನಿ॰ ೯.೨೧]। ತಥಾ ಹಿ ಬುದ್ಧಾ ಭಗವನ್ತೋ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಾ ಅಗ್ಗಸಾವಕಮಹಾಸಾವಕಚಕ್ಕವತ್ತಿನೋ ಚ ಅಞ್ಞೇ ಚ ಮಹಾನುಭಾವಾ ಸತ್ತಾ ತತ್ಥೇವ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ। ಸಮಾನರೂಪಾದಿತಾಯ ಪನ ಸದ್ಧಿಂ ಪರಿತ್ತದೀಪವಾಸೀಹಿ ಇತರಮಹಾದೀಪವಾಸಿನೋಪಿ ಮನುಸ್ಸಾತ್ವೇವ

ಪಞ್ಞಾಯಿಂಸೂತಿ ಏಕೇ, ಅಪರೇ ಪನ ಭಣನ್ತಿ "ಲೋಭಾದೀಹಿ, ಅಲೋಭಾದೀಹಿ ಚ ಸಹಿತಸ್ಸ ಮನಸ್ಸ ಉಸ್ಸದತಾಯ ಮನುಸ್ಸಾ, ಯೇ ಹಿ ಸತ್ತಾ ಮನುಸ್ಸಜಾತಿಕಾ, ತೇಸು ವಿಸೇಸತೋ ಲೋಭಾದಯೋ, ಅಲೋಭಾದಯೋ ಚ ಉಸ್ಸದಾ, ತೇ ಲೋಭಾದೀಹಿ ಉಸ್ಸದತಾಯ ಅಪಾಯಮಗ್ಗಂ, ಅಲೋಭಾದೀಹಿ ಉಸ್ಸದತಾಯ ಸುಗತಿಮಗ್ಗಂ, ನಿಬ್ಬಾನಗಾಮಿಮಗ್ಗಞ್ಚ ಪೂರೇನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ಲೋಭಾದೀಹಿ, ಅಲೋಭಾದೀಹಿ ಚ ಸಹಿತಸ್ಸ ಮನಸ್ಸ ಉಸ್ಸದತಾಯ ಪರಿತ್ತದೀಪವಾಸೀಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಚತುಮಹಾದೀಪವಾಸಿನೋ ಸತ್ತವಿಸೇಸಾ ಮನುಸ್ಸಾತಿ ವುಚ್ಚನ್ತೀ"ತಿ। ಲೋಕಿಯಾ ಪನ ಮನುನೋ ಅಪಚ್ಚಭಾವೇನ ಮನುಸ್ಸಾತಿ ವದನ್ತಿ, ಮನು ನಾಮ ಪಠಮಕಪ್ಪಿಕೋ ಲೋಕಮರಿಯಾದಾಯ ಆದಿಭೂತೋ ಹಿತಾಹಿತವಿಧಾಯಕೋ ಸತ್ತಾನಂ ಪಿತುಟ್ಠಾನಿಯೋ, ಯೋ ಸಾಸನೇ "ಮಹಾಸಮ್ಮತೋ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ಪಚ್ಚಕ್ಖತೋ, ಪರಮ್ಪರತಾಯ ಚ ತಸ್ಸ ಓವಾದಾನುಸಾಸನಿಯಂ ಠಿತಾ ತಸ್ಸ ಪುತ್ತಸದಿಸತಾಯ ಮನುಸ್ಸಾತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ, ತತೋ ಏವ ಹಿ ತೇ "ಮಾನವಾ, ಮನುಜಾ"ತಿ ಚ ವೋಹರೀಯನ್ತಿ, **ಉಸ್ಸ**ಪಚ್ಚಯೋ। ಮನುನೋ ಅಪಚ್ಚಂ **ಮಾನುಸೋ,** ಉಸೋ। **ಮರ** ಪಾಣಚಾಗೇ, ಚೋ, **ಮಚ್ಚೋ, ಪಬ್ಬಜ್ಜಾ**ದಿನಾ ವಾ ತ್ಯಪಚ್ಚಯೋ, ಧಾತ್ವನ್ತಸ್ಸ ಲೋಪೋ ಚ। ತತೋ "ಯವತ"ಮಿಚ್ಚಾದಿನಾ ಚೋ, ದ್ವಿತ್ತಂ। ಮನುನೋ ಅಪಚ್ಚಂ **ಮಾನವೋ। ಮಾಣವೋ**ಪ್ಯತ್ರ, ಣವೋ। ಮನುಮ್ಹಾ ಜಾತೋ **ಮನುಜೋ।** ನೀ ನಯೇ, ನೇತೀತಿ **ನರೋ,** ಅರೋ। **ಪುಸ** ಪೋಸನೇ, ಣೋ, ಪುರೇತೀತಿ ವಾ **ಪೋಸೋ। ಪುರ** ಪೂರಣೇ, ಸೋ, ಉಸ್ಸೋತ್ತಂ, **ರ**ಲೋಪೋ। ಪುನಾತೀತಿ **ಪುಮಾ, ಪು** ಪವನೇ, ಮೋ, ಸಿಸ್ಸಾ। ಪುರೇತೀತಿ **ಪುರಿಸೋ, ಪೋರಿಸೋ** ಚ, ಇಸೋ, ರಸ್ಸಸ್ಸ ದೀಘತಾಯ **ಪೂರಿಸೋ** ಚ। ಏತ್ಥ ಚ **ಮನುಸ್ಸಾ**ದಿಪಞ್ಚಕಂ ಇತ್ಥಿಯಮ್ಪಿ ವತ್ತತೇ, **ನರಾ**ದಯೋ ತು ಪುಮೇಯೇವ ವಿಸಿಟ್ಠಲಿಙ್ಗತ್ತಾ। ತತ್ರ ಮನುಸ್ಸ ಮಾನುಸ ಮನುಜ ಮಾಣವೇಹಿ **ನದಾದಿತ್ತಾ ಈ**ಪಚ್ಚಯೋ, **ಏ**ಕಸಕಾರಲೋಪೋ, ಮನುಸೀ, ಮಾನುಸೀ, ಮನುಜೀ, ಮಾಣವೀ। ಮಚ್ಚಾ, ಇತ್ಥಿಯಮತೋ **ಆ**ಪಚ್ಚಯೋ।

ವಿದ್ದಸುಪರಿಯನ್ತಂ ಪಣ್ಡಿತೇ। ಪಣ್ಡಾ ಬುದ್ಧಿ ಸಞ್ಜಾತಾ ಅಸ್ಸಾತಿ **ಪಣ್ಡಿತೋ,** ತರತ್ಯಾದಿ। **ಪಡಿ** ಗತಿಯಂ ವಾ, ತೋ। ಬುಜ್ಝತೀತಿ **ಬುಧೋ।** ವಿದತಿ ಜಾನಾತೀತಿ **ವಿದ್ವಾ, ವಿದ** ಞಾಣೇ, ವೋ, ಸಿಸ್ಸಾ। **ಭೂ** ಸತ್ತಾಯಂ, ಅತ್ಥೇ ವಿಭಾವೇತಿ ಪಕಾಸೇತಿ ಸೀಲೇನಾತಿ **ವಿಭಾವೀ,** ಣೀ। ರಾಗಾದಯೋ ಸಮೇತೀತಿ **ಸನ್ತೋ,** ತೋ, ಸುನ್ದರೋ ಅನ್ತೋ ಅವಸಾನಮೇತಸ್ಸಾತಿ ವಾ **ಸನ್ತೋ।** ಸುನ್ದರಾ ಪಞ್ಞಾ ಯಸ್ಸ **ಸಪ್ಪಞ್ಞೋ।** ಕಿನ್ನಾಮ ನ ವಿನ್ದತೀತಿ **ಕೋವಿದೋ,** ನೇರುತ್ತೋ, ಕುಂ ಪಾಪಂ ವಿನ್ದತೀತಿ ವಾ **ಕೋವಿದೋ।** ಧೀ ಪಞ್ಞಾ ಯಸ್ಸತ್ಥೀತಿ ಸೋ **ಧೀಮಾ,** ಸೋಭನಂ ಝಾಯತೀತಿ **ಸುಧೀ, ಝೇ** ಚಿನ್ತಾಯಂ। **ಝಸ್ಸ ಧೋ,** ಈ, ಸುನ್ದರಾ ಧೀ ಯಸ್ಸಾತಿ ವಾ **ಸುಧೀ। ಕವಿ** ವಣ್ಣೇ, ಇ, ಇತ್ಥಿಯಂ ಕವೀ ಚ, **ಕು** ಸದ್ದೇ ವಾ, ಇ, ಕವಿ। ಬ್ಯಞ್ಜಯತೀತಿ **ಬ್ಯತ್ತೋ, ಅಞ್ಜ** ಗತಿಯಂ, ತೋ। ಭುಜಾದೀನಮನ್ತೋ ನೋ ದ್ವಿ ಚ। ವಿಸಿಟ್ಠೋ ಅತ್ತಾ ಯಸ್ಸಾತಿ ವಾ **ಬ್ಯತ್ತೋ। ಚಕ್ಖ** ದಸ್ಸನೇ, ಯು, **ವಿಚಕ್ಖಣೋ,** ವಿಚಾರೇತೀತಿ ವಾ **ವಿಚಕ್ಖಣೋ,** ನೇರುತ್ತೋ। ವಿಗತೋ ಸಾರದೋ ಏತಸ್ಮಾತಿ **ವಿಸಾರದೋ।**

೨೨೯. ಮೇಧಾ ಧಾರಣಾ ಮತಿ ಪಞ್ಞಾ ಯಸ್ಸಾತಿ **ಮೇಧಾವೀ,** ವೀ। ಅತಿಸಯಮತಿಯುತ್ತತಾಯ **ಮತಿಮಾ।** ಪಞ್ಞಾಯ ಯೋಗತೋ **ಪಞ್ಞೋ।** ವಿಸೇಸಂ ಜಾನಾತಿ ಸೀಲೇನಾತಿ **ವಿಞ್ಞೂ,** ರೂ। **ವಿದ** ಞಾಣೇ, ಉರೋ, **ವಿದುರೋ** [ವಿದೂಟ (ಕ॰)]। **ರೂ**ಪಚ್ಚಯೇ **ವಿದೂ।** ಧೀಯೋಗಾ **ಧೀರೋ,** ರೋ। ವಿಸಿಟ್ಠದಸ್ಸನಸೀಲತಾಯ **ವಿಪಸ್ಸೀ,** ಣೀ। ದೋಸಂ ಜಾನಾತೀತಿ **ದೋಸಞ್ಞೂ,** ರೂ। ಬುಜ್ಝತೀತಿ **ಬುದ್ಧೋ,** ತೋ। **ದು** ಗತಿಯಂ, ಅ, ಉಸ್ಸಾವೋ [ದು ಗತಿಯಂ ಅಬ್ಬೋ (ಸೂಚಿ)], **ದಬ್ಬೋ। ವಿದ** ಞಾಣೇ, ದಸು।

೨೩೦-೨೩೧. **ಮಹಿಲಾ**ನ್ತಂ ಇತ್ಥಿಸಾಮಞ್ಞೇ। **ಇಸು** ಇಚ್ಛಾಯಂ, ತೋ, ನದಾದಿ। ಸೀಮಸ್ಸ ಅನ್ತೋ ಸೀಮನ್ತೋ, ಕೇಸವೇಸೋ, ತಂಯೋಗಾ **ಸೀಮನ್ತಿನೀ,** ಇನೀ। ನರಸ್ಸಾಯಂ **ನಾರೀ,** ಇದಮತ್ಥೇ ಣೋ। ತಿಟ್ಠತಿ ಗಬ್ಭೋ ಯಸ್ಸಂ, ಸಾ **ಥೀ। ಧಾ** ಧಾರಣೇ ವಾ, ವಣ್ಣವಿಕಾರೋ, ಈ। **ಬನ್ಧ** ಬನ್ಧನೇ, ಊ, **ಬನ್ಧ**ಸ್ಸ **ವಧಾ**ದೇಸೋ ಚ [ಣ್ವಾದಿ ೩], **ವಧೂ**ಸದ್ದೋ ಸುಣಿಸಾಭರಿಯಾನಮ್ಪಿ ವಾಚಕೋ। **ವನ** ಸಮ್ಭತ್ತಿಯಂ, ತೋ, **ಇ**ಕಾರಾಗಮೋ ಚ। **ಅಙ್ಗ** ಗಮನತ್ಥೋ, ಯು, **ಅಙ್ಗನಾ,** ವಿಸಿಟ್ಠನಾರಿಯಮ್ಪಿ ಅಙ್ಗನಾ, ತದಾ ಕಲ್ಯಾಣಙ್ಗನಾರೀಲಕ್ಖಣೋಪೇತಂ ಪಸತ್ಥಂ ಹತ್ಥಪಾದಾದಿಕಮಙ್ಗಮಸ್ಸತ್ಥೀತಿ ಅಸ್ಸತ್ಥ್ಯತ್ಥೇ **ಅಙ್ಗಾ** ಕಲ್ಯಾಣೇ **ನ**ಪಚ್ಚಯೋ [ಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನ ೪.೯೨]। ವಿರೂಪೇಸುಪಿ ಮದೋ ರಾಗಮದೋ ಯಸ್ಸಾ ಸಾ **ಪಮದಾ,** ವಿಸಿಟ್ಠನಾರಿಯಂಪ್ಯತ್ರ **ಪಮದಾ,** ತದಾ ಪಕಟ್ಠೋ ಮದೋ ರೂಪಸೋಭಗ್ಗಜನಿತೋ ಚೇತೋವಿಕಾರೋ ಯಸ್ಸಾ ಸಾ **ಪಮದಾ।** ರೂಪಲಾವಣ್ಯಸಮ್ಪನ್ನತಾಯ **ಸುನ್ದರೀ,** ವಿಸಿಟ್ಠಾಯಮ್ಪಿ।

ಕಮನೀಯವುತ್ತಿತಾಯ **ಕನ್ತಾ, ಕಮು** ಕನ್ತಿಯಂ, ತೋ। ಕನ್ತಿಯೋಗಾ ವಾ **ಕನ್ತಾ,** ವಿಸಿಟ್ಠಾಯಮ್ಪಿ। ರಮಯತಿ ವಿನೋದಯತಿ ನಾಯಕಂ, ಸಾ **ರಮಣೀ,** ನನ್ದಾದೀಹಿ ಯು, ನದಾದಿ, ವಿಸಿಟ್ಠಾಯಮ್ಪಿ। **ದಯ** ರಕ್ಖಣೇ, ಕಮ್ಮನಿ ತೋ। ಅಪ್ಪಂ ಬಲಂ ಯಸ್ಸಾ ಸಾ **ಅಬಲಾ,** ಅಪ್ಪತ್ಥೋಯಂ **ಅಕಾರೋ।** ಮಾತುಯಾ ಗಾಮೋ ವಿಯ ಗಾಮೋ ಯಸ್ಸಾ ಸಾ **ಮಾತುಗಾಮೋ,** ಮಾತಾ ವಿಯ ಗಚ್ಛತೀತಿ ವಾ **ಮಾತುಗಾಮೋ, ಗಮು** ಗಮನೇ, ಣೋ, ಮಾತಾ ವಿಯ ಗಸತೀತಿ ವಾ **ಮಾತುಗಾಮೋ, ಗಸ** ಅದನೇ, ಮೋ, ಮಾತಾ ವಿಯ ಗಾಯತೀತಿ ವಾ **ಮಾತುಗಾಮೋ, ಗಾ** ಸದ್ದೇ, ಮೋ। ಮಹೀ ವಿಯ ಸುಚಿಂ ಅಸುಚಿಮ್ಪಿ ಲಾತೀತಿ **ಮಹಿಲಾ,** ಮಹನ್ತೇಸು ಬಹೂಸುಪಿ ರತ್ತಚಿತ್ತೇಸು ಇಲತಿ ಗಚ್ಛತೀತಿ ವಾ **ಮಹಿಲಾ, ಇಲ** ಗಮನೇ, **ಮಹ** ಪೂಜಾಯಂ ವಾ, ಇರೋ, ಲತ್ತಂ, ಆ, **ಮಹಿಲಾ।** ಮಹೇಲಾಪ್ಯತ್ರ।

ತಿಕಂ ವಿಸಿಟ್ಠನಾರಿಯಮೇವ। **ಲಲ** ವಿಲಾಸೇ, ನನ್ದಾದೀಹಿ ಯು। **ಲಲ** ಇಚ್ಛಾಯನ್ತಿ **ಚುರಾದಿ**ಗಣತೋ ವಾ ಯು। ಭಯಪಕತಿ **ಭೀರು, ಭೀ** ಭಯೇ, ರು, "ಭೀರು ಅತ್ತೇ ಜನೇ'ತ್ಥಿಯ"ನ್ತಿ **ರಭಸೋ।** ಅತಿಸಯಿತಕಾಮಾ **ಕಾಮಿನೀ,** ಕಾಮೋ ಸಿಙ್ಗಾರರೂಪೋ ಮದೋ ಯಸ್ಸಾತ್ಥೀತಿ ಇನೀ, ಸಬ್ಬತ್ರೇವಂ। ವಾಮಲೋಚನಾ, ಭಾವಿನೀ, ನಿತಮ್ಬಿನೀ, ರಾಮಾಇಚ್ಚಾದೀನಿಪಿ ವಿಸಿಟ್ಠನಾರೀನಾಮಾನಿ।

ದ್ವಯಂ ಪಠಮವಯಸಿ ವತ್ತಮಾನಾಯಂ।

> ಅಟ್ಠವಸ್ಸಾ ಭವೇ ಗೋರೀ, ದಸವಸ್ಸಾ ತು ಕಞ್ಞಕಾ।
> ಸಮ್ಪತ್ತೇ ದ್ವಾದಸೇ ವಸ್ಸೇ, ಕುಮಾರೀತ್ಯ'ಭಿಧೀಯತೇ [ಚಿನ್ತಾಮಣಿಟೀಕಾ ೧೬.೮]॥

ಇಹ ತ್ವಭೇದೋಪಚಾರೇನೇಕತ್ತಂ। ಅಞ್ಞೇ ಪನಾಹು "**ಕಞ್ಞಾ**ಸದ್ದೋಯಂ ಪುಮುನಾಭಿಸಮ್ಬನ್ಧಪುಬ್ಬಕೇ ಸಮ್ಪಯೋಗೇ ನಿವತ್ತತೀ"ತಿ। **ಕುಮಾರ** ಕೀಳಾಯಂ, ಚುರಾದಿ, ಕುಮಾರಯತೀತಿ **ಕುಮಾರೀ,** ಅ, ನದಾದಿ, ಸಕತ್ಥೇ ಕೋ, ಣ್ವುನಾ ವಾ ಸಿದ್ಧೋ। ಕಮನೀಯತೇತೀತಿ **ಕಞ್ಞಾ,** ಕನ ದಿತ್ತಿಕನ್ತಿಗತೀಸು, ಯೋ, ನ್ಯಸ್ಸ ಞತ್ತಂ, ಅ, ಆ।

ಯುವಸದ್ದತೋ ಪಾಟಿಪದಿಕತೋತಿ, ಯುವತಿ। ವರಿತ್ಥಿಪರಿಯಾಯಸಾಮಞ್ಞೇಪಿ **ಯುವತಿ**ಸದ್ದೋ ಪಕತ್ಯನ್ತರಮತ್ಥೀತಿ। **ತರ** ತರಣೇ, ಯು, **ಉ**ತ್ತಂ, ಈ ಚ।

೨೩೨. **ಸಾಭಿಸೇಕಾ** ಲದ್ಧಾಭಿಸೇಕಾ ರಾಜಿತ್ಥೀ **ಮಹೇಸೀ** ನಾಮ, **ಮಹ** ಪೂಜಾಯಂ, ಕಮ್ಮನಿ ಇಸೋ, ಇಸ್ಸೇ, ತತೋ ಈ, ಮಹತಿಯೋ ರಾಜಿತ್ಥಿಯೋ ಈಸತಿ ಅಭಿಭವತೀತಿ ವಾ **ಮಹೇಸೀ, ಈಸ** ಇಸ್ಸರಿಯೇ, ಈ। ಮಹೇಸಿತೋ ಅಞ್ಞಾ ರಾಜನಾರಿಯೋ **ಭೋಗಿನಿಯೋ** ಭೋಗಯೋಗಾ, ಈ, ಇನೀ ಚ। ಯಾನಾರೀ ಪುರಿಸಸ್ಸ ಸಙ್ಕೇತಂ ಯಾತಿ, ಸಾ "ಧವತ್ಥಿನೀ, ಅಭಿಸಾರಿಕಾ"ತಿ ಚೋಚ್ಚತೇ। ಧವಂ ಪತಿಂ ಅತ್ಥಯತಿ ಇಚ್ಛತೀತಿ **ಧವತ್ಥಿನೀ, ಅತ್ಥ** ಯಾಚನಿಚ್ಛಾಸು, ಇನೀ, ಅಸತೀವಿಸೇಸೋ। **ಸರ** ಗತಿಯಂ, ಅಭಿಸರತಿ ಸಙ್ಕೇತನ್ತಿ, ಣ್ವು।

೨೩೩. ಛಕ್ಕಂ ವೇಸಿಯಂ। ಚತುಸಟ್ಠಿಕಲಾಕುಸಲತಾಯ, ಸೀಲರೂಪಾದಿಮತ್ತಾಯ ಚ ಗಣ್ಯತೇ ಆದೀಯತೇ **ಗಣಿಕಾ, ಗಣ** ಸಙ್ಖ್ಯಾನೇ, ಣ್ವು। ವೇಸೋ ಆಕಪ್ಪೋ, ತೇನಾತಿಸೋಭತೇ, ಕಮ್ಮವೇಸೇಹಿ ವಾ ಇಚ್ಛೀಯತೇತಿ। ಅತಿಸೋಭನೇ, ಇಚ್ಛತ್ಥೇ ವಾ **ಯ**ಪಚ್ಚಯೋ। ವಣ್ಣಸಮ್ಪನ್ನಾ ದಾಸೀ **ವಣ್ಣದಾಸೀ,** ದಾಸಿಮ್ಪಿ ಹಿ ವಣ್ಣಸಮ್ಪನ್ನಂ ಕೇಚಿ ಸಾಮಿಕಾ ಧನಲೋಭೇನ ಗಣಿಕಂ ಕರೋನ್ತಿ। ನಗರಂ ಸೋಭೇತೀತಿ **ನಗರಸೋಭಿನೀ।** ರೂಪೇನ ಉಪಜೀವತೀತಿ **ರೂಪೂಪಜೀವಿನೀ।** ಅತಿಸಯವೇಸಯುತ್ತತಾಯ **ವೇಸೀ।**

ದ್ವಯಂ ಅಸತೀಸಾಮಞ್ಞೇ। ಕುಲಾನಿ ಅಟತಿ ನಾಸಯತೀತಿ **ಕುಲಟಾ।** ಬನ್ಧಮನುಬನ್ಧಂ ಕಾಯತೀತಿ **ಬನ್ಧಕೀ,** ನದಾದಿ।

೨೩೪. ಚತುಕ್ಕಂ ಉತ್ತಮನಾರಿಯಂ। ವರೋ ಆರೋಹೋ ಸೋಣಿ ಯಸ್ಸಾ ಸಾ **ವರಾರೋಹಾ।** ಉತ್ತಮಗುಣಯೋಗಾ **ಉತ್ತಮಾ।** ಸೋಣಿಗಾರವೇನ ಮತ್ತಗಜೋ ವಿಯ ಬನ್ಧನಗಾಮಿನೀ **ಮತ್ತಕಾಸಿನೀ, ಕಸ** ಗತಿಯಂ। ವರವಣ್ಣಯೋಗಾ **ವರವಣ್ಣಿನೀ,** ಇನೀ।

“ಸೀತೇ ಸುಖೋಣ್ಹಸಬ್ಬಙ್ಗೀ, ಗಿಮ್ಹೇ ಯಾ ಸುಖಸೀತಲಾ।
ಭತ್ತು ಭತ್ತಾ ಚ ಯಾ ನಾರೀ, ಸಾ ಭವೇ ವರವಣ್ಣಿನೀ”ತಿ॥ **ರುದ್ದೋ**।

ದ್ವಯಂ ಅಖಣ್ಡಿತಚರಿತ್ತಾಯಂ। ಪತಿ ಸಾಮಿಕೋವ ಕಮನೀಯೋ ಯಸ್ಸಾ **ಪತಿಬ್ಬತಾ,** ಪತಿಮ್ಹಿ ವತಮಸ್ಸಾತಿ ವಾ **ಪತಿಬ್ಬತಾ**। **ಅಸ** ಭುವಿ, ಅನ್ತೋ, ಈ, ಆದಿಲೋಪೋ। ಸಮೇತೀತಿ ವಾ **ಸತೀ, ಸಮು** ಉಪಸಮೇ, ಅನ್ತೋ, ಈ।

ದ್ವಯಂ ಕಾಮರತ್ತರಾಜಪುತ್ತಾದಿನೋ ಕುಲಸ್ಸ ನಿಯತಪತಿಯಂ। ಕುಲಾನುರೂಪಾ ಇತ್ಥೀ **ಕುಲಿತ್ಥೀ,** ಕುಲಂ ಪಾಲೇತಿ ರಕ್ಖತೀತಿ **ಕುಲಪಾಲಿಕಾ,** ಣ್ವು।

೨೩೫. ದ್ವಯಂ ಮತಭತ್ತಿಕಾಯಂ। ವಿಗತೋ ಧವೋ ಭತ್ತಾ ಯಸ್ಸಾ **ವಿಧವಾ**। ಪತಿ ಸುಞ್ಞೋ ನಟ್ಠೋ ಯಸ್ಸಾತಿ **ಪತಿಸುಞ್ಞಾ**।

ದ್ವಯಂ ಅತ್ತಿಚ್ಛಾಯ ಪತ್ಯನ್ವೇಸಿನಿಯಂ ಕಞ್ಞಾಯಂ। ಪತಿಂ ವರತಿ ಗವೇಸತೀತಿ **ಪತಿಮ್ಬರಾ,** ದುತಿಯಾಯಾಲೋಪೋ। ಸಯಮೇವ ಪತಿಂ ವರತೀತಿ **ಸಯಮ್ಬರಾ,** ಪಠಮಾಯಾಲೋಪೋ, **ವರ** ಪತ್ಥನಾಯಂ।

ಚತುಕ್ಕಂ ವಿಜಾತಾಯಂ। **ವಿಜನೀ** ಗಬ್ಭವಿಮೋಕ್ಖನೇ, ತೋ, ವಿಜಾಯಿತ್ಥಾತಿ **ವಿಜಾತಾ**। **ಸೂ** ಅಭಿಸವೇ, ತೋ। ಜಾತಂ ಅಪಚ್ಚಂ ಪುತ್ತೋ ಏತಿಸ್ಸಾತಿ **ಜಾತಾಪಚ್ಚಾ**। ಪಸೂತಾವ **ಪಸೂತಿಕಾ,** ಕಪಚ್ಚಯೋ, ಇತ್ತಞ್ಚ।

೨೩೬. ದ್ವಯಂ ದೂತಿಯಂ। ಯಾ ಪೇಸೀಯತೇ, ಸಾ **ದೂತೀ, ದು** ಗಮನೇ,ತಿ, **ಈ**ಮ್ಹಿ ದೂತೀ। ಸಞ್ಚಾರಯತಿ ಯಥಾಭಿಮತನ್ತಿ, ಣ್ವು।

ತಿಕಂ ದಾಸಿಯಂ। ದು ಕುಚ್ಛಿತಂ ಅಸತಿ ಭಕ್ಖತೀತಿ **ದಾಸೀ,** ಈ, ದೀಯನ್ತೇ ತಾಯಾತಿ ವಾ **ದಾಸೀ, ದಾ** ದಾನೇ, ಸೋ, ಈ ಚ। **ಚಿಟ** ಪೇಸನೇ, ಕಮ್ಮನಿ ಣೋ, ಈ। ಕುಟಂ ಉದಕಕುಮ್ಭಂ ಧಾರೇತೀತಿ **ಕುಟಧಾರಿಕಾ,** ಣ್ವು।

ದ್ವಯಂ ಸುಭಾಸುಭನಿರೂಪಿನಿಯಂ ಸಂವರಿಕಾದಿಮ್ಹಿ। **ವರ** ಗತಿಯಂ, ಕತ್ತರಿ ಇನೀ। ಸುಭಾಸುಭಸ್ಸ ಇಕ್ಖಣಂ ನಿರೂಪನಂ ಯಸ್ಸಾತ್ಥೀತಿ, ಇ, ಸಕತ್ಥೇ ಕೋ। ಇಮೇ ದ್ವೇ ಸದ್ದಾ ತುಲ್ಯತ್ಥಾ।

ಯಾ ಸಯಂ ಖತ್ತಿಯಜಾತಿ ಯಸ್ಸ ಕಸ್ಸಚಿ ಭರಿಯಾ, ಸಾ ಖತ್ತಿಯಾನೀ, ಖತ್ತಿಯಾ ಚ। ಖತ್ತಿಯಸ್ಸಾಪಚ್ಚಂ **ಖತ್ತಿಯಾನೀ,** ಆನೋ, ಈ। ಣಮ್ಹಿ **ಖತ್ತಿಯಾ**।

೨೩೭. ಪಞ್ಚಂ ಅಗ್ಗಿಸಕ್ಖಿಪುಬ್ಬಕತಪಾಣಿಗಹಿತಾಯಂ ಭರಿಯಾಯಂ, ಅಞ್ಞತ್ರ ತೂಪಚಾರಾ। ದಾರಯನ್ತೇ ಯೇನಾತಿ **ದಾರೋ, ದರ** ವಿದಾರಣೇ, ಅಕತ್ತರಿ ಚ ಕಾರಕೇ ಸಞ್ಞಾಯಂ ಣೋ। ಜಾಯತಿ ಪುತ್ತೋ ಯಾಯಾತಿ **ಜಾಯಾ, ಜನ** ಜನನೇ, ಯೋ, **ಜನಿಸ್ಸ ಜಾ** ಚ, ಆ, ಜಯತೀತಿ ವಾ **ಜಾಯಾ, ಜಿ** ಜಯೇ, ಯೋ, ಜಿಸ್ಸ **ಜಾ,** ಆ, **ಜಾಯಾ**। **ಕಲ** ಸಙ್ಖ್ಯಾನೇ, ಅತ್ತೋ। ಘರಂ ನೇತೀತಿ **ಘರಣೀ, ಣ**ತ್ತಂ। ಭರಿತಬ್ಬತೋ **ಭರಿಯಾ, ಭರ** ಭರಣೇ, ಯೋ। ಪಿಯಾಯಿತಬ್ಬತೋ **ಪಿಯಾ,ಪೀ** ತಪ್ಪನಕನ್ತೀಸು, ಯೋ। ಪಜಂ ಪುತ್ತಂ ಪಾಲೇತೀತಿ **ಪಜಾಪತಿ, ಪಾ** ಪಾಲನೇ,ತಿ, **ಆ**ತ್ತಂ, ರಸ್ಸತ್ತಞ್ಚ । ದ್ವಿನ್ನಂ ಪೂರಣೀ **ದುತಿಯಾ**। ಪಠಮೋ ಭತ್ತಾ, ಭರಿಯಾ ದುತಿಯಾ। ಸಾಮಿಕಸ್ಸ ಪಾದೇ ಪರಿಚರತೀತಿ **ಪಾದಪರಿಚಾರಿಕಾ,** ಣ್ವು। ಪತಿನೀ, ಪಾಣಿಗಹಿತಾ, ಸಹಧಮ್ಮಿನೀತಿಪಿ ತಸ್ಸಾಯೇವ ನಾಮಾನಿ।

೨೩೮. ತಿಕಂ ಸಖಿಯಂ। ತೇಸು ತೇಸು ಕಿಚ್ಚೇಸು ಸಹ ಖಾಯತಿ ಪಕಾಸತೀತಿ **ಸಖೀ, ಸಹ**ಪುಬ್ಬೋ **ಖಾ** ಪಕಾಸನಕಥನೇಸು, ಈ। **ಅಲ** ಭೂಸನೇ **ಆ**ಪುಬ್ಬೋ, ಇ। ವಯಸಾ ತುಲ್ಯಾ **ವಯಸಾ,** ತುಲ್ಯೇ ಸಞ್ಞಾಯಂ ಸೋ [ಪಾಣಿನಿ ೪.೪.೯೧ ಸುತ್ತೇ ಯಪಚ್ಚಯೋ ದಿಸ್ಸತಿ]।

ಜರೋವುಚ್ಚತಿ ಚೋರಸ್ಸಾಮಿಕೋ, ತಸ್ಸಾಯಂ **ಜಾರೀ,** ಣೋ, ಈ। ಸಾಮಿಕಂ ಅತಿಕ್ಕಮ್ಮ ಅಞ್ಞತ್ರ ಚರತೀತಿ, ಇನೀ।

೨೩೯. **ಪುಮೇ ತೂತಿ** ಲಿಙ್ಗನ್ತೋ **ತು**ಸದ್ದೋ ನ ಪುಬ್ಬಂ ಭಜತೇ। **ಅರ** ಗಮನೇ, ತು, **ಅರ**ಸ್ಸುತ್ತಂ। ರತಿಯಾ ಜಾಯತೀತಿ **ರಜೋ,** ತಿಲೋಪೋ। **ಪುಪ್ಫ** ವಿಕಸನೇ, **ಪುಪ್ಫಂ**।

ತಿಕಂ ರಜಸ್ಸಲಾಯಂ। ಉತುಯೋಗಾ**ಉತುನೀ,** ಇನೀ। ರಜಯೋಗಾ **ರಜಸ್ಸಲಾ,** ಸಲೋ। ಪುಪ್ಫವನ್ತತಾಯ **ಪುಪ್ಫವತೀ**। ಧೀಧಮ್ಮಿನೀ, ಅವೀ, ಅತ್ತೇಯೀ, ಮಲಿನೀ, ಉತುಮತೀ, ಉದಕೀಇಚ್ಚಾದೀನಿಪಿ ತಸ್ಸಾ ನಾಮಾನಿ।

ತಿಕಂ ಗಬ್ಭಿನಿಯಂ। ಗರು ಅಲಹುಕೋ ಗಬ್ಭೋ ಕುಚ್ಛಿ ಏತಿಸ್ಸಾತಿ **ಗರುಗಬ್ಭಾ**। ಆಪನ್ನೋ ಪತ್ತೋ ಗಬ್ಭಟ್ಠೋ ಸತ್ತೋ ಏತಾಯಾತಿ **ಆಪನ್ನಸತ್ತಾ**। ಗಬ್ಭಯೋಗಾ **ಗಬ್ಭಿನೀ**।

ತಿಕಂ ಯೇನ ವೇಠಿತೋ ಗಬ್ಭೋ ಕುಚ್ಛಿಯಂ ತಿಟ್ಠತಿ, ತತ್ರಾಸಯೇತಿ ಖ್ಯಾತೇ। ಗಬ್ಭೋ ಆಸಯತೇ ತಿಟ್ಠತ್ಯತ್ರಾತಿ, ಣೋ। ಜರಂ ಏತೀತಿ **ಜಲಾಬು**। ಉ, ರಸ್ಸ **ಲೋ,** **ಯಸ್ಸ** **ಬೋ,** ಜರಾಪುಬ್ಬೋ **ಇ** ಗತಿಯಂ। ಕಲಂ ಜರತಂ ಲಾತೀತಿ **ಕಲಲೋ,** **ಕಲ** ಸಙ್ಖ್ಯಾನೇ ವಾ, ಅಲೋ।

೨೪೦-೨೪೧. ಸತ್ತಕಂ ಭತ್ತರಿ। **ಧೂ** ಕಮ್ಪನೇ, ಸನ್ತಾಸಂ ಧುನೋತೀತಿ **ಧವೋ,** ಅ। ಸಂ ಏತಸ್ಸತ್ಥೀತಿ **ಸಾಮಿಕೋ,** **ಆಮಿ**ಪಚ್ಚಯೋ, ಸಕತ್ಥೇ ಕೋ, **ಇ**ಪಚ್ಚಯೋ ವಾ, ನಿಗ್ಗಹೀತಸ್ಸ ಮೋ, **ಅಸ್ಸ** ಚ ದೀಘೋ, **ಸಾಮಿಕೋ**। **ಭರ** ಭರಣೇ, ಭರತೀತಿ **ಭತ್ತಾ,** ರಿತು। **ಕಮು** ಇಚ್ಛಾಯಂ, ತೋ, "ಪಕ್ಕಮಾದೀಹಿ ನ್ತೋ ಚಾ"ತಿ ನ್ತತ್ತಂ। **ಪಾ** ರಕ್ಖಣೇ, ಅತಿ, **ಪತಿ**। **ವರ** ಇಚ್ಛಾಯಂ, ಅ, **ವರೋ**। **ಪೀ** ತಪ್ಪನಕನ್ತೀಸು, ಯೋ।

ರತಿಕಾರಣತ್ತಾ ಪತಿನೋ ಉಪ **ಉಪಪತಿ,** ಸಮಾಸೇ ಕತೇ ಅಭಿಧಾನತೋ ಪುಬ್ಬನಿಪಾತೋ, ಅಪ್ಪಧಾನಭೂತೋ ವಾ ಪತಿ **ಉಪಪತಿ**। **ಜರ** ವಯೋಹಾನಿಮ್ಹಿ, ಜೀಯನ್ತೇ ಅನೇನಾತಿ **ಜಾರೋ,** **ದಾರೋ** ಚ।

ಸತ್ತಕಂ ಪುತ್ತೇ। ನರಕೇ ನ ಪತನ್ತ್ಯನೇನ ಜಾತೇನಾತಿ **ಅಪಚ್ಚಂ,** **ಪತ** ಗತಿಯಂ, ಯೋ, **ತ್ಯಸ್ಸ** **ಚೋ,** ನ ಪತತಿ ನ ವಿಚ್ಛಿನ್ದತಿ ವಂಸೋ ಏತೇನಾತಿ ವಾ **ಅಪಚ್ಚಂ,** ಪುತ್ತೇ, ಧೀತರಿ ಚ ನಿಚ್ಚನಪುಂಸಕೋಯಂ। **ಪೂ** ಪವನೇ। ಪುನಾತಿ ಪಿತರೋ ತೇನಾತಿ **ಪುತ್ತೋ**। "ಛದಾದೀಹಿ ತತ್ರಣ"ತಿ ತೋ। ಪೂರೇತೀತಿ ವಾ **ಪುತ್ತೋ**। ಅತ್ತತೋ ಜಾತೋ **ಅತ್ರಜೋ,** **"ಅತ್ತಜೋ"**ತಿಪಿ ಪಾಠೋ। ಸುಯತೇತಿ **ಸುತೋ**। **ಸು** ಅಭಿಸವೇ, ಸುಣಾತೀತಿ ವಾ **ಸುತೋ,** ತೋ, **ಸು** ಸವನೇ। ತನುಮ್ಹಾ ಜಾತೋ **ತನುಜೋ,** **ತನಯೋ** ಚ, ಯೋ, ತನೋತಿ ಮುದನ್ತಿ ವಾ **ತನಯೋ,** ಅಯೋ। ಸೂಯತೇತಿ **ಸೂನು,** ಕಮ್ಮನಿ ನು, **ಸೂ** ಪಸವೇ।

ಪುತ್ತಾದಯೋ **ಸೂನು**ಪರಿಯನ್ತಾ ಧೀತರಿ ವತ್ತಮಾನಾ ಇತ್ಥಿಯಂ ವತ್ತನ್ತಿ। **ದುಹಿತಾ,** **ಧೀತಾ** ಚ ಸದಾ ನಾರಿಯಮೇವ। **ದುಹ** ಪಪೂರಣೇ, ರಾತು, ಓತ್ತಾಭಾವೋ, **ಇ**ಕಾರಾಗಮೋ ಚ। **ಧಾ** ಧಾರಣೇ, ರಾತು, ಆಸ್ಸೀ। ಪುತ್ತಾದಯೋ ಚ ತೇ ಸಾಮಞ್ಞೇನೇವ ಕುಣ್ಡಗೋಲಕಾದೀನಂ ವಾಚಕಾ। ಸವಣ್ಣಾಯಂ ತು ಊಢಾಯಂ ಸಜಾತೋ ಸಯಂ ಜನಿತೋ ಸುತೋ ಓರಸೋ ನಾಮ। **ಸಜಾತ**ಸದ್ದೇನ ಕುಣ್ಡಕಗೋಲಕಖತ್ತಾದಿಬ್ಯವಚ್ಛೇದೋ। ಜೀವತಿ ಭತ್ತರಿ ಜಾರಜೋ ಸುತೋ **ಕುಣ್ಡಾ**ಖ್ಯೋ। ಮತೇ ಭತ್ತರಿ ಜಾರಜೋ **ಗೋಲಕಾ**ಖ್ಯೋ। ಅರಿಯಾಸುದ್ದಜೋ ಸುತೋ ಖತ್ತಾ ನಾಮ [ಖತ್ತಾ ಅರಿಯಾಸುದ್ದಾನಂ (ಅಮರ ೨೦.೩)]। **ಆದಿ**ನಾ ಮಾಗಧಾದೀನಂ ಗಹಣಂ। ವುತ್ತಞ್ಹಿ –

> "ಅಮತೇ ಜಾರಜೋ ಕುಣ್ಡೋ,
> ಮತೇ ಭತ್ತರಿ ಗೋಲಕೋ"ತಿ [ಅಮರ ೧೬.೩೬]॥

“ಮಾಗಧೋ ಸುದ್ಧಖತ್ತಾಜೋ”ತಿ [ಅಭಿಧಾನು ೫೦೩ ಗಾಥಾ] ಚ।

ಉರಸಾ ಮನಸಾ ನಿಮ್ಮಿತೋ, **ಉರ**ಸದ್ದಾ ತತಿಯನ್ತಾ ನಿಮ್ಮಿತತ್ಥೇ ಣೋ, ನಿವಿಟ್ಠತ್ತಾ ತೇನ ನಿಮ್ಮಿತೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಉರಸಿ ಭವೋತಿ **ವಾ ಓರಸೋ**।

೨೪೨. ಚತುಕ್ಕಂಪತಿಪತಿನೀನಂ ಯುಗೇ, “ದಾರಾ ಪುಮೇ ಬಹುತ್ತೇ ಚ, ದಂ ಕಲತ್ರೇ ನಪುಂಸಕೇ”ತಿ [ಚಿನ್ತಾಮಣಿಟೀಕಾ ೧೬.೩೮] **ಅಮರಮಾಲಾ, ಜಂ**ಸದ್ದೋ ತ್ವಬ್ಯಯೋ ದಾರವಚನೋ। ತಸ್ಮಾ “ಜಮ್ಪತಿ, ದಮ್ಪತೀ”ತಿಪಿ ಭವಿತಬ್ಬಂ, ಇಧ ಪನ ಕಚ್ಚಾಯನಮತೇನೋದಾಹಟಾ। ಜಾಯಾ ಚ ಪತಿ ಚ **ಜಾಯಾಪತಿ**। ಇತರೀತರಯೋಗದ್ವನ್ದೋ। ಜಾಯಾ ಚ ಪತಿ ಚ **ಜಾನಿಪತಿ,** ತಥಾ **ಜಾಯಮ್ಪತಿ**ಆದಯೋ, **ಜಾಯಾ**ಸದ್ದಸ್ಸ ಪತಿಮ್ಹಿ ಪರೇ ಜಾನಿ, ತುದಞ್ಚ, ಜಾಯಞ್ಚ **ಯದಾದಿ**ನಾ।

ತಿಕಂ ನಪುಂಸಕೇ। ವಿಗತೋ ರಾಗಸ್ಸವೋ ಯಸ್ಮಾ **ವಸ್ಸವರೋ**। **ಸು** ಸವನೇ, ಅರೋ। **ಪಣ** ಬ್ಯವಹಾರೇ, ಡೋ, **ಪಡಿ** ಲಿಙ್ಗವೇಕಲ್ಲೇ ವಾ, ಭೂವಾದಿ। ನ ಇತ್ಥೀ ನ ಪುಮಾ **ನಪುಂಸಕಂ,** ನಿರುತ್ತಿನಯೇನ **ಇತ್ಥಿಪುಮಾನಂ ಪುಂಸಕ**ಭಾವೋ, ನಸ್ಸ ಚ ಪಕತಿ। ತತಿಯಾಪಕತಿ, ಸಣ್ಡೋ, ಕಲೀಬನ್ತಿಪಿ ತಸ್ಸ ನಾಮಾನಿ। ತತಿಯಾ ಪಕತಿ ತತಿಯಪ್ಪಕಾರೋ, ಸಮಜಾತಿಕೇ ಇತ್ಥಿಪುರಿಸೇ ಅಪೇಕ್ಖಿತ್ವಾ ತತಿಯತ್ತಂ ಪಕಾರಸ್ಸ। ಪಠಮಾ ಹಿ ಪಕತಿ ಇತ್ಥೀ, ದುತಿಯಾ ಪಕತಿ ಪುರಿಸೋ, ಇತರಪಕತಿ ತತಿಯಾ ಪಕತಿ।

೨೪೩. ಛಕ್ಕಂ ಞಾತಿಮತ್ತೇ, ಬನ್ಧುಯೇವ **ಬನ್ಧವೋ,** ಅ, ಉಸ್ಸಾವೋ। ಬನ್ಧತೀತಿ **ಬನ್ಧು,** ಉ। ಸಸ್ಸ ಅತ್ತನೋ ಜನೋ **ಸಜನೋ**। ಸಮಾನಂ ಗೋತ್ತಂ ಕುಲಂ ಅಸ್ಸಾತಿ **ಸಗೋತ್ತೋ, ಸಮಾನ**ಸ್ಸ ಸಭಾವೋ। **ಞಾ** ಅವಬೋಧನೇ, ಕಮ್ಮೇತಿ, ಞಾತಿಯೇವ **ಞಾತಕೋ, ಅ**ತ್ತಂ, ಸಕತ್ಥೇ ಕೋ ಚ। **ಸು**ಸದ್ದೋಪ್ಯತ್ರ [ಸ್ವ (ಅಮರ ೧೬.೩೬)]।

ದ್ವಯಂ ಸತ್ತಪುರಿಸಾವಧಿಕೇಸು ನಿಕಟಞಾತೀಸು। ಲೋಹಿತೇನ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ **ಸಾಲೋಹಿತೋ, ಸಮ್ಬನ್ಧ**ಸ್ಸ **ಸಾ**ದೇಸೋ, ಪುಬ್ಬನಿಪಾತೋ ಚ, ಸಮಾನಂ ಪಿಣ್ಡದಾನಂ ಯಸ್ಸ **ಸಪಿಣ್ಡೋ,** ಸನಾಭಯೋಪ್ಯತ್ರ [ನಾಭಿ ಸತ್ತಪುರಿಸಾವಧಿಕಕುಲೇ (ಚಿನ್ತಾಮಣಿಟೀಕಾ ೧೬.೩೩)]। ತಿಕಂ ಪಿತರಿ। **ತಾ** ಪಾಲನೇ, ತೋ ಕತ್ತರಿ। ಜನಯತೀತಿ **ಜನಕೋ,** ಣ್ವು। **ಪಾ** ರಕ್ಖಣೇ, ರಿತು, ಅಸ್ಸಿತ್ತಂ।

೨೪೪. ಛಕ್ಕಂ ಮಾತರಿ। **ಅಮ** ಪೂಜಾಯಂ, ಕಮ್ಮನಿ ಮೋ, ಬೋ ಚ, **ಅಮ್ಮಾ, ಅಮ್ಬಾ**। ಜನಯತೀತಿ **ಜನನೀ,** ಯು, ನದಾದಿ। **ಮಾನ** ಪೂಜಾಯಂ, ಪುತ್ತಂ ಮಾನೇತೀತಿ **ಮಾತಾ,** ರಾತು, ಪಾತೀತಿ ವಾ **ಮಾತಾ, ಪಾ**ತಿಸ್ಸ **ಮೋ**। ಜನೇತೀತಿ **ಜನೇತ್ತಿ,**ತಿ। ಜನೇತೀತಿ **ಜನಿಕಾ,** ಣ್ವು, ಇತ್ತಂ।

ಅಪ್ಪಧಾನಭೂತಾ ಮಾತಾ **ಉಪಮಾತಾ,** ಕುಮಾರೇ ಧಾರೇತೀತಿ **ಧಾತಿ**। **ಧಾ** ಧಾರಣೇ,ತಿ। **ಜಾಯಾಯ** ಭರಿಯಾಯ **ಭಾತಿಕೋ** ಕನಿಟ್ಠೋ ಚ ಜೇಟ್ಠೋ ಚ ಸಾಲೋ ನಾಮ, ಸಸ್ಸ ಅತ್ತನೋ ಏಸಾ ಸಾ, ಭರಿಯಾ, ತಸ್ಸಾ ಭಾತಾ **ಸಾಲೋ,** ಜಾಯಾಯ ಭಾತರಿ ಅಲೋ। **ಸರ** ಗತಿಚಿನ್ತಾಹಿಂಸಾಸು ವಾ, ಣೋ, ಲತ್ತಂ, **ಸಾಲ** ವಿತಕ್ಕೇ ವಾ, ಚುರಾದಿ।

೨೪೫. **ಸಾಮಿನೋ** ಭತ್ತು ಭಗಿನೀ ನನನ್ದಾ ನಾಮ, ನ ನನ್ದತೀತಿ **ನನನ್ದಾ, ಅ**ತ್ತಾಭಾವೋ ನಸ್ಸ ವಿಭಾಸಾಧಿಕಾರಾ। **ನನ್ದ** ಸಮಿದ್ಧಿಯಂ, ಭೂವಾದಿ।

ದ್ವಯಂ ಅಯ್ಯಿಕಾಯಂ। ಮಾತುಯಾ ಮಾತಾ **ಮಾತಾಮಹೀ**। ಪಿತೂನಂ ಪಿತರಿ ಚ ಮಾತರಿ ಚ ಆಮಹಂ **ಯದಾದಿ**ನಾ, ನದಾದಿ। **ಅರಹ** ಪೂಜಾಯಂ, ಣ್ವು, **ರಹ**ಸ್ಸ **ಯೋ, ಅಯ** ಗತಿಮ್ಹಿ ವಾ, ಣ್ವು, **ಅಯ್ಯಿಕಾ**।

ಮಾತುಯಾ ಭಾತಾ ಮಾತುಲೋ ನಾಮ, ಮಾತುಯಾ ಭಾತಾ **ಮಾತುಲೋ,** ಮಾತು ಭಾತರಿ **ಉಲ**ಪಚ್ಚಯೋ। **ಅಸ್ಸ** ಮಾತುಲಸ್ಸ **ಪಜಾಪತಿ** ಜಾಯಾ ಮಾತುಲಾನೀ ನಾಮ, ಮಾತುಲಸ್ಸ ಭರಿಯಾ **ಮಾತುಲಾನೀ,** ಮಾತುಲಭರಿಯಾಯಂ ಆನೋ, ನದಾದಿ, ಅಥ ವಾ ಮಾತುಲಸ್ಸ ಏಸಾ **ಮಾತುಲಾನೀ,** ಈ, **ಅಸ್ಸ ಆನೋ**।

೨೪೬. **ಜಾಯಾಪತೀನಂ** ದ್ವಿನ್ನಂ **ಜನನೀ** ಮಾತಾ ಸಸ್ಸು ವುತ್ತಾ, **ಸಸ** ಗತಿಹಿಂಸಾಪಾನೇಸು। **ತಪ್ಪಿತಾ** ತೇಸಂ ಜಾಯಾಪತೀನಂ ಪಿತಾ ಪನ ಸಸುರೋ ನಾಮ, **ಸಸ**ಧಾತುಮ್ಹಾ ಉರೋ। ಭಗಿನಿಯಾ ಪುತ್ತೋ ಪನ ಭಾಗಿನೇಯ್ಯೋ ನಾಮ, ಭಗಿನಿಯಾ ಅಪಚ್ಚಂ **ಭಾಗಿನೇಯ್ಯೋ,** ಣೇಯ್ಯೋ।

೨೪೭. ದ್ವಯಂ ಸುತಸ್ಸ, ಸುತಾಯ ಚ ಪುತ್ತೇಸು। **ನಹ** ಬನ್ಧನೇ, ರಿತು, **ನೀ** ನಯೇ ವಾ। ಪುತ್ತಸ್ಸ ಪುತ್ತೋ **ಪಪುತ್ತೋ, ತ್ತ**ಲೋಪೋ, ಉಸ್ಸತ್ತಞ್ಚ। ಸಾಮಿಭಾತಾ ದೇವರೋ ನಾಮ, ಅಥ ವಾ ಸಾಮಿಭಾತಾ ಕನಿಟ್ಠೋ ಸಾಮಿನೋ ಭಾತಾ ದೇವರೋ ನಾಮ। ಜೇಟ್ಠೋ ತು ಸಸುರೋ ಏವೋಚ್ಚತೇ। **ದಿವು** ಕೀಳಾಯಂ, ಅರೋ।

ದ್ವಯಂ ಧೀತುಪತಿಮ್ಹಿ। **ಜನ** ಜನನೇ, ರಿತು, ಅಸ್ಸಾತ್ತಂ, ನಸ್ಸ **ಮಾ**ದೇಸೋ ಚ। ದ್ವಯಂ ಪಿತುಪಿತರಿ। ಪಿತುನೋ ಪಿತಾ **ಪಿತಾಮಹೋ**।

೨೪೮. **ಹುಸಾನ್ತಾನಿ** ಪದೇನ ಪದೇನ ನಾಮಾನಿ। ಮಾತುಯಾ ಭಗಿನೀ **ಮಾತುಚ್ಛಾ,** ಚ್ಛೋ। ಪಿತುನೋ ಭಗಿನೀ **ಪಿತುಚ್ಛಾ,** ಪಿತುಭಗಿನೀ ಪಿತುಚ್ಛಾ ಭವೇತ್ಯತ್ಥೋ।

ಪಿತಾಮಹಸದ್ದೋ ನ ಕೇವಲಂ ಜನಕಪಿತರಮೇವ ವದತಿ, ಅಥ ಖೋ ಜನಕಪಿತುಪಿತಾದಯೋಪೀತಿ ಏತ್ಥಾಪಿ "ಪಪಿತಾಮಹೋ" ಇಚ್ಚುದಾಹಟೋ। ಪಿತುನೋ ಅಯ್ಯಕೋ **ಪಯ್ಯಕೋ, ತು**ಲೋಪೋ। **ಸು** ಸವನೇ, ಣ್ಹಾ। **ಣಿ**ಸಮ್ಹಿ **ಸುಣಿಸಾ**। ಸಮ್ಹಿ **ಹುಸಾ, ಹ**ತ್ತಂ। ಸಬ್ಬತ್ರ "ಇತ್ಥಿಯಮತೋ ಆಪಚ್ಚಯೋ"ತಿ ಆ।

೨೪೯. ಚತುಕ್ಕಂ ಏಕೋದರೇ ಭಾತರಿ। ಸಮಾನೋದರೇ ರಿತೋ **ಸೋದರಿಯೋ, ಸಮಾನ**ಸ್ಸ **ಸೋ**। ಸಮಾನೋ ಗಬ್ಭೋ ಸಗಬ್ಭೋ, ತತ್ರ ಭವೋ **ಸಗಬ್ಭೋ,** ಣೋ। ಸಮಾನೋದರೇ ಜಾತೋ **ಸೋದರೋ**। ಸಮಾನೋದರೇ ಜಾತೋ **ಸಹಜೋ**। **ಸಹ**ಸದ್ದೋ ತುಲ್ಯವಚನೋ।

ಮಾತಾಪಿತೂ ತೇ ದ್ವೇ ಜನಾ ಪಿತರೋ ವುಚ್ಚನ್ತೇ। ಉಭಿನ್ನಮ್ಪಿ ಜನಕಬ್ಯಪ್ಪದೇಸನಿಯತತ್ತಾ ಅಭೇದವಚನಿಚ್ಛಾಯಂ ಪಿತುತ್ತಮತ್ಥೇವ। ನನ್ವಭೇದಾ ಜಾತಿ, ತಸ್ಸಾ ಚೋಭಯತ್ರ ಸತ್ತಾದೇಕತ್ತಂ, ನ ಚ ಜಾತಿಯಾ ಲಿಙ್ಗಸಙ್ಖ್ಯಾ ಭವನ್ತಿ, ಅದಬ್ಬತ್ತಾ ಬಹುವಚನಂ ನ ಸಿಯಾತಿ? ನೇಸ ದೋಸೋ, ನ ಹಿ ಜಾತಿಪದತ್ಥಿಕಸ್ಸ ನ ದಬ್ಬಂ, ದಬ್ಬಪದತ್ಥಿಕಸ್ಸ ವಾ ನ ಜಾತೀತಿ। ಕಿನ್ತುಭಯೇಸಂಪ್ಯುಭಯಪದತ್ಥೋ ಇಹಾತ್ಥವಿಸೇಸೋ। ಜಾತಿಪದತ್ಥಿಕಸ್ಸ ಜಾತಿ ಪಧಾನಭೂತಾ ದಬ್ಬಂ ಗುಣಭೂತಂ, ದಬ್ಬಪದತ್ಥಿಕಸ್ಸ ತು ವಿಪರಿಯಯೋ, ತತ್ರ ಜಾತಿವಚನಿಚ್ಛಾಯಂ ದಬ್ಬೇ ವಿಯ ಲಿಙ್ಗಸಙ್ಖ್ಯಾ ವತ್ತಬ್ಬಾ, ತಸ್ಸ ಚ ಬಹುತ್ತಾ ಬಹುವಚನಂ। ಪುಬ್ಬೇ ವಿಯಾಭೇದವಚನಿಚ್ಛಾಯಂ ಪುತ್ತೋ ಚ ಧೀತಾ ಚ ಪುತ್ತಾ ವುಚ್ಚನ್ತೇ, ಜಞ್ಞತ್ತಞ್ಚ ಪುತ್ತಬ್ಯಪದೇಸನಿಯತಂ ಧೀತರಿಪ್ಯತ್ಥಿ, ವಿಪರಿಯಯೇ ತು ನ ಭವತ್ಯನಭಿಧಾನತೋ। ಭೇದವಚನಿಚ್ಛಾಯಂ ಪುತ್ತಧೀತರೋತಿ ಭವತಿ।

೨೫೦. ಸಸ್ಸು ಚ ಸಸುರೋ ಚ ಸಸುರಾತಿ ವುಚ್ಚನ್ತೇ। ತದಪಚ್ಚೋಹನಸಮ್ಬನ್ಧಿನಿಬನ್ಧನಾ ಹಿ ಬ್ಯಪ್ಪದೇಸೋ ಸಸ್ಸುಯಮ್ಪಿ ರಿತೋ। ಭೇದವಚನಿಚ್ಛಾಯಂ ತು ಪುಬ್ಬೇ ವಿಯ ಪಚ್ಚತ್ಥಂ ಸದ್ದನಿವೇಸೋ। ಭಾತಾ ಚ ಭಗಿನೀ ಚ ಭಾತರೋ ವುಚ್ಚನ್ತೇ। ಏಕಗಬ್ಭೋಸಿತತ್ತಂ ಭಾತುಬ್ಯಪ್ಪದೇಸನಿಯತಂ ಭಗಿನಿಯಂಪ್ಯತ್ಥಿ। ತತೋ ಏಕಗಬ್ಭೋಸಿತತ್ತಸ್ಸಾಭೇದವಚನಿಚ್ಛಾಯಂ ಉಭೋ ಭಾತರೋ ವುಚ್ಚನ್ತೇ। ಏತ್ಥ ಚ ಸಬ್ಬತ್ರಾಪಿ ವಿರೂಪೇಕಸೇಸೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ದುವಿಧೋ ಹಿ ಏಕಸೇಸೋ ಸರೂಪಾಸರೂಪವಸೇನ।

ತತ್ರ ಸರೂಪೇಕಸೇಸೇ ಬಹುವಚನಮೇವ, ಇತರತ್ರ ಪನ ದ್ವಿವಚನಂ, ಯಥಾ ಪುರಿಸೋ ಚ ಪುರಿಸೋ ಚ ಪುರಿಸಾ, ನಾಮಞ್ಚ ರೂಪಞ್ಚ ನಾಮರೂಪಞ್ಚ ನಾಮರೂಪಂ, ಮಾತಾ ಚ ಪಿತಾ ಚ ಪಿತರೋತಿ।

ಬಾಲ್ಯಯೋಬ್ಬನವುಡ್ಢತ್ತಾನಿ ತೀಣಿ ವಯಾನಿ। ತತ್ರ ತಿಕಂ ಬಾಲ್ಯೇ। ದ್ವಯಂ ಯೋಬ್ಬನೇ। ಬಾಲಸ್ಸ ಭಾವೋ **ಬಾಲತ್ತಂ,** ತ್ತಂ। **ತಾ**ಪಚ್ಚಯೇ **ಬಾಲತಾ**। ಣ್ಯಮ್ಹಿ **ಬಾಲ್ಯಂ,** ಅಥ ವಾ **ಬಲ** ಪಾಣನೇ, ಬಲನ್ತಿ ಅಸ್ಸಸಿತಪಸ್ಸಸಿತಮತ್ತೇನ ಪಣನ್ತೀತಿ **ಬಾಲಾ,** ಬಲ್ಯನ್ತೇ ಸಂವರೀಯನ್ತೇತಿ ವಾ **ಬಾಲಾ, ಬಲ** ಸಂವರಣೇ। ತೇಸಂ ಭಾವೋ **ಬಾಲತ್ತಾ**ದಿ। ಯುವಸ್ಸ ಭಾವೋ **ಯೋಬ್ಬಞ್ಞಂ, ಯೋಬ್ಬನ**ಞ್ಚ, ಭಾವೇ ಣ್ಯೋ, ಣೋ ಚ, ಅಥ ವಾ **ಯು** ಮಿಸ್ಸನೇ, ಯು, **ಉ**ಸ್ಸ **ಉವಾ**ದೇಸೋ, ವುದ್ಧಿ। ತೇಸಂ ಭಾವೋ **ಯೋಬ್ಬಞ್ಞಾ**ದಿ।

೨೫೧. ಯೇ ಜರಾಕತಾ ಸುಕ್ಕಾ ಕೇಸಾದಯೋ, ತೇ **ಪಲಿತಂ** ನಾಮ ಸಿಯುಂ, ತೇಸಂ ವಾ ಯಂ ಸುಕ್ಕತ್ತಂ, ತಂ ಪಲಿತಂ ನಾಮ। **ಪಚ** ಪಾಕೇ, ಇತೋ, **ಚ**ಸ್ಸ **ಲ**ತ್ತಞ್ಚ।

ದ್ವಯಂ ವಲಿಪಲಿತಾದಿಮತಿ ಕಾಯಪರಿಪಾಕೇ। ಜೀಯನ್ತಿ ವುಡ್ಢಾ ಭವನ್ತಿ ಅಸ್ಸಂ **ಜರಾ, ಜರ** ವಯೋಹಾನಿಮ್ಹಿ, ಜರಾ ಏವ **ಜರತಾ,** ಸಕತ್ಥೇ **ತಾ**ಪಚ್ಚಯೋ। **ವಿಸ್ಸಸಾ**ತಿಪಿ ಜರಾಯ ನಾಮಂ। ವಿಸೇಸೇನ ಸಂಸತೇ ಅಧೋ ಪಾತಯತೀತಿ **ವಿಸ್ಸಸಾ**। **ಸಂಸತಿ**'ರಯಂ ಪಮಾದತ್ಥೋ, ಅವಸಂಸನತ್ಥೋ ಚ, ಇಹ ಅವಸಂಸನತ್ಥೋ, ನಿಗ್ಗಹೀತಲೋಪೋ, ದ್ವಿತ್ತಞ್ಚ।

ಬಾಲ್ಯಯೋಬ್ಬನವುಡ್ಢತ್ತಾನಿ ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತಾನಿ। ಇದಾನಿ ತಬ್ಬತಿನಾಮಾನ್ಯಾಹ। ತತ್ರ ಅದ್ಧಂ ಛಾಪಸಾಮಞ್ಞೇ। **ಪುಥ, ಪಥ** ವಿತ್ಥಾರೇ, ಉಕೋ, **ಪುಥುಕೋ, ಪಲ** ಗಮನೇ, ಣ್ವು, ಅಸ್ಸಿತ್ತಂ, ದ್ವಿತ್ತಞ್ಚ, **ಪಿಲ್ಲಕೋ**। **ಛುಪ** ಸಮ್ಫಸ್ಸೇ, ಉಸ್ಸಾತ್ತಂ, **ಛಾಪೋ**। **ಕುಮಾರ** ಕೀಳಾಯಂ, **ಕುಮಾರೋ**। **ಬಲ** ಪಾಣನೇ, ಣೋ, **ಬಾಲೋ, ಪೂ** ಪವನೇ, ತೋ, ಸಕತ್ಥೇ ಕೋ, **ಪೋತಕೋ,** ಇತ್ಥಿಯಂ **ಪೋತಕೀ**। ಪೋತೋ, ಸಾವೋ, ಸಾವಕೋ, ಅಬ್ಭಕೋ, ಡಿಮ್ಭೋ, ಸುಸುಕೋ, ಸುಸುಇಚ್ಚಾದೀನಿಪಿ ಛಾಪಸಾಮಞ್ಞತ್ಥಾನಿ।

೨೫೨. ಬಾಲಸಾಮಞ್ಞವಾಚಕಾನಿ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ವಿಸೇಸಬಾಲನಾಮಾನಿ ದಸ್ಸೇತುಮಾಹ "**ಅಥು**"ಚ್ಚಾದಿ। ಉತ್ತಾನೋ, ಉತ್ತಾನಂ ವಾ ಸಯತೀತಿ **ಉತ್ತಾನಸಯೋ**। **ಕ**ಪಚ್ಚಯೇ **ಉತ್ತಾನಸೇಯ್ಯಕೋ**। ಥನಂ ಪಿವತೀತಿ **ಥನಪೋ, ಡಿಮ್ಭ**ಸದ್ದೋಪ್ಯತ್ರ।

೨೫೩. ಸತ್ತಕಂ ತರುಣೇ।

> ಆಸೋಳಸಾ ಭವೇ ಬಾಲೋ,
> ತರುಣೋ ತು ತತೋ ಭವೇ।
> ವುದ್ಧೋ ತು ಸತ್ತತ್ಯಾಯುಮ್ಹಾ,
> ತೀಣಿ ವಯಾನಿ ಲಕ್ಖಯೇ॥

ತರ ತರಣೇ, ಉಣೋ। ವಯಸಿ ಯೋಬ್ಬನೇ ತಿಟ್ಠತೀತಿ **ವಯಟ್ಠೋ,** ತೋ, "ವಯೋ ಬಾಲ್ಯಾದಿ ಪಕ್ಖೇ ಚ, ಯೋಬ್ಬನಞ್ಚ ವಯೋ ಕ್ವಚೇ"ತಿ [ಚಿನ್ತಾಮಣಿಟೀಕಾ ೧೬.೪೨] **ರುದ್ದೋ, ದಹ** ಭಸ್ಮೀಕರಣೇ, ಅರೋ, **ಯು** ಮಿಸ್ಸನೇ, ಅ, **ಉವಾ**ದೇಸೋ, **ಸಿ**ಸ್ಸಾಕಾರೋ। **ಸಸ** ಪ್ಲುತಗತಿಮ್ಹಿ, ಉ, ಅಸ್ಸುತ್ತಂ, ಸುಸು, **ತರುಣ**ಸ್ಸ ವಾ ಪಾಟಿಪದಿಕಸ್ಸ **ಸುಸ್ವಾ**ದೇಸೋ। ಮನುನೋ ಅಪಚ್ಚಂ ಮಾನವೋ, ವಣ್ಣವಿಕಾರೋ, ನಸ್ಸ ಣತ್ತಂ, **ಮಾಣವೋ**। ಕುಚ್ಛಾಯಂ **ಕ**ಪಚ್ಚಯೋ, **ಮಾಣವಕೋ**ತಿ ಸಿದ್ಧಂ। ವುತ್ತಞ್ಚ -

"ಅಪಚ್ಚೇ ಕುಚ್ಛಿತೇ ಮೂಳ್ಹೇ, ಮನುತೋಸ್ಸಗ್ಗಿಕೋ ಮತೋ"ತಿ [ಮಹಾಭಾಸ್ಸ ೪.೧.೧೬೧] **ದರ** ವಿದಾರಣೇ, ಣ್ವು।

ದ್ವಯಂ ಸುಖವಡ್ಢಿತೇ ಕುಮಾರೇ, ಸುಖೋ ಕುಮಾರೋ **ಸುಕುಮಾರೋ, ಖ**ಲೋಪೋ, ಸುಖೇನ ಏಧತಿ ವದ್ಧತೀತಿ **ಸುಖೇಧಿತೋ**। "ಸುಖೋಚಿತೋ"ತಿಪಿ ಪಾಠೋ, ಸುಖಂ ಉಚಿತಂ ಸಮ್ಪಿಣ್ಡಿತಂ ಏತ್ಥಾತಿ **ಸುಖೋಚಿತೋ, ಉಚ** ಸಮವಾಯೇ।

೨೫೪-೨೫೫. ದ್ವಿಪಾದೇನ ವುಡ್ಢಸ್ಸ ನಾಮಾನಿ। ಆಯುಮಹತ್ತಂ ಲಾತೀತಿ **ಮಹಲ್ಲಕೋ,** ಣ್ವು, ದ್ವಿತ್ತಂ। **ವಡ್ಢ** ವಡ್ಢನೇ, ಕತ್ತರಿ ತೋ, **ತಸ್ಸ ಢೋ, ಡ್ಢಸ್ಸ ಡೋ,** ಅಸ್ಸುತ್ತಂ, **ಧಾ** ಗತಿನಿವತ್ತಿಯಂ, ಇರೋ, **ಧಸ್ಸ ಥ**ತ್ತಂ, ಇಸ್ಸ **ಏ**ತ್ತಂ। **ಜರ** ವಯೋಹಾನಿಮ್ಹಿ, ಕತ್ತರಿ ತೋ, ತಸ್ಸ **ಇನ್ನಾ**ದೇಸೋ, ಧಾತ್ವನ್ತಲೋಪೋ, **ಣ**ತ್ತಞ್ಚ, **ಜಿಣ್ಣೋ,** ಸಕತ್ಥೇ **ಕಮ್ಹಿ ಜಿಣ್ಣಕೋ।** ಪಕತಂ ವಯೋ ಯೋಬ್ಬನಮಸ್ಸಾತಿ **ಪವಯೋ**ತಿಪಿ ವುಡ್ಢಸ್ಸ ನಾಮಂ।

ವಲಿನನ್ತಾನಿ ಪಾದೇನ ನಾಮಾನಿ। ತತ್ರ ತಿಕಂ ಜೇಟ್ಠಭಾತರಿ। ಅಗ್ಗೇ ಪುರೇ ಕಾಲೇ, ಪುಬ್ಬೇ ಚ ಕಾಲೇ ಜಾಯತೀತಿ **ಅಗ್ಗಜೋ, ಪುಬ್ಬಜೋ** ಚ। ಅಯಞ್ಚ ವುಡ್ಢೋ ಅಯಞ್ಚ ವುಡ್ಢೋ, ಅಯಮಿಮೇಸಂ ವಿಸೇಸೇನ ವುಡ್ಢೋತಿ **ಜೇಟ್ಠೋ, ವುಡ್ಢ**ಸದ್ದಾ **ಇಟ್ಠ**ಪಚ್ಚಯೋ, “ವುಡ್ಢಸ್ಸ ಜೋ ಇಯಿಟ್ಠೇಸೂ”ತಿ **ವುಡ್ಢ**ಸ್ಸ **ಜೋ। ಅ**ಲೋಪೇ ಪರಸ್ಸಾಸವಣ್ಣತ್ತಂ।

ತಿಕಂ ಪಚ್ಛಾಜಾತೇ ಭಾತರಿ। ಅಯಞ್ಚ ಯುವಾ ಅಯಞ್ಚ ಯುವಾ, ಅಯಮಿಮೇಸಂ ವಿಸೇಸೇನ ಯುವಾತಿ **ಕನಿಟ್ಠೋ, ಕನಿಯೋ** [ಕಣಿಟ್ಠೋ ಕಣಿಯೋ (ಕ॰)] ಚ। **ಇಯಿಟ್ಠೇಸು ಯುವ**ಸದ್ದಸ್ಸ **ಕನಾ**ದೇಸೋ [ಕಣಾದೇಸೋ (ಕ॰)]। ಅನು ಪಚ್ಛಾಕಾಲೇ ಜಾತೋ **ಅನುಜೋ।** ಜಘಞ್ಞೇ ಪಚ್ಛಾಕಾಲೇ ಜಾತೋ **ಜಘಞ್ಞಜೋ।** ಅಪರಸ್ಮಿಂ ಪಚ್ಛಾಕಾಲೇ ಜಾತೋ **ಅಪರಜೋ**ತಿ ದ್ವೇಪ್ಯತ್ರ।

ವಲಿ ಸಿಥಿಲಂ ತಚೋ ಚಮ್ಮಂ ಯಸ್ಸ **ವಲಿತ್ತಚೋ,** ದ್ವಿತ್ತಂ। ವಲಿ ಚಮ್ಮಮೇತಸ್ಸತ್ಥೀತಿ **ವಲಿನೋ,** ಇನೋ। **ಉತ್ತಾನಸಯಾ**ದಯೋ **ವಲಿನ**ನ್ತಾ ವಾಚ್ಚಲಿಙ್ಗತ್ತಾ ತೀಸು ಲಿಙ್ಗೇಸು ವತ್ತನ್ತಿ, ಯಥಾ - ಉತ್ತಾನಸಯೋ ಬಾಲೋ, ಉತ್ತಾನಸಯಾ ಕುಮಾರೀ, ಉತ್ತಾನಸಯಂ ನಪುಂಸಕಂ।

೨೫೬. ಪಞ್ಚಕಂ ಮತ್ಥಕೇ। **ಸಿ** ಸಯೇ, ಸೋ, ದೀಘೋ ಚ, ಅಙ್ಗೇಸು ಉತ್ತಮಙ್ಗತ್ತಾ **ಉತ್ತಮಙ್ಗಂ,** ಉತ್ತಮೋ ಚ ತಂ ಅಙ್ಗಞ್ಚಾತಿಪಿ **ಉತ್ತಮಙ್ಗಂ।** ಸೀಸಞ್ಚ ಉತ್ತಮಙ್ಗಞ್ಚ **ಸೀಸೋತ್ತಮಙ್ಗಾನಿ। ಸಿ** ಸೇವಾಯಂ, ರೋ, ಸೇವನ್ತಿ ಏತೇನಾತಿ **ಸಿರೋ। ಮುದ** ತೋಸೇ, ಧೋ। **ಸಿಸ್ಸಾ**ಕಾರೋ। **ಮಸ** ಆಮಸನೇ, ತ್ಥೋ, ಸಕತ್ಥೇ ಕೋ ಚ, **ಮಸಿ** ಪರಿಮಾಣೇ ವಾ।

ಪಜ್ಜದ್ಧಂ ಕೇಸೇ। ಕೇ ಮತ್ಥಕೇ ಸೇತಿ ತಿಟ್ಠತೀತಿ **ಕೇಸೋ।** ಸತ್ತಮಿಯಾಲೋಪೋ, **ಕತಿ** ಭೇದನೇ, ಅಲೋ, ಅಸ್ಸುತ್ತಂ। **ವಲ** ಸಂವರಣೇ, ಕಮ್ಮನಿ **ಣ**ಪಚ್ಚಯೋ, **ವಾಲೋ।** ಉತ್ತಮಙ್ಗೇ ಸೀಸೇ ರುಹತೀತಿ **ಉತ್ತಮಙ್ಗರುಹೋ।** ಮುದ್ಧನಿ ಜಾಯತೀತಿ **ಮುದ್ಧಜೋ।** ವಾಲೋ ಚ ಉತ್ತಮಙ್ಗರುಹೋ ಚ ಮುದ್ಧಜೋ ಚೇತಿ ಇತರೀತರಯೋಗದ್ವನ್ದೋ। ಚಿಕುರೋ, ಕಚೋತಿಪ್ಯತ್ರ। **ಚಿ** ಚಯನೇ, **ಕುರ** ಸದ್ದೇ, ಅನೇಕತ್ಥತ್ತಾ ಭೇದನೇ। ವಡ್ಢಮಾನೋ ಚಿಕರೀಯತೇತಿ **ಚಿಕುರೋ, ಕಚ** ಬನ್ಧನೇ, ಅ।

೨೫೭. ಕುಸುಮಗಬ್ಭಾ **ಕೇಸಾ** ಕೇಸಚೂಳಾ ಮುತ್ತಿಕಾದಿನಾ ಬಹಿ **ಸಂಯತಾ** ಸನ್ನತಾ ಧಮ್ಮಿಲ್ಲೋ ನಾಮ। ಏಕತೋ ಕತ್ವಾ ಧರೀಯತಿ ಬನ್ಧೀಯತೀತಿ **ಧಮ್ಮಿಲ್ಲೋ,** ಕಮ್ಮನಿ ಇಲೋ। ಧಮ್ಮೇನ ನಾನಾದೇಸಿಯಮನುಸ್ಸಾನಂ ಸಮಾಚಾರೇನ ಇಲತೀತಿ ವಾ **ಧಮ್ಮಿಲ್ಲೋ, ಇಲ** ಗಮನೇ।

ದ್ವಯಂ ಕುಮಾರಾನಂ ಸಿಖಾಪಞ್ಚಕೇ, ಚೂಳತ್ತಯೇತಿ ಕೇಚಿ। ಕಾಕಾನಂ ಪಕ್ಖಸಣ್ಠಾನತ್ತಾ **ಕಾಕಪಕ್ಖೋ।** ಸಿಖಾ ಏವ **ಸಿಖಣ್ಡಕೋ,** ಸಕತ್ಥೇ ಕೋ। **ಸಿಖಾಸಿಖಣ್ಡ**ಸದ್ದಾನಮಭೇದತ್ತಾಯೇವ ಹಿ “ಸಿಖಣ್ಡೀ, ಸಿಖೀ ಚಾ”ತಿ ಮೋರೋ ವುತ್ತೋ।

ಪಾಸೋ, ಹತ್ಥೋ ಚ ಇಮೇ ದ್ವೇ **ಕೇಸಚಯೇ** ಕೇಸಪರಿಯಾಯತೋ ಪರೇ ಹುತ್ವಾ ಕೇಸಾನಂ ಕಲಾಪೇ ವತ್ತನ್ತಿ, ನ ಕೇವಲಾ, ಯಥಾ - ಕೇಸಪಾಸೋ ಕೇಸಹತ್ಥೋ ಇಚ್ಚಾದಿ। **ಪಾ** ರಕ್ಖಣೇ, ಪಾತಿ ರಕ್ಖತಿ ಅವಯವೇತಿ **ಪಾಸೋ,** ಸೋ, **ಪಸ** ಬನ್ಧನೇತಿ ಕೇಚಿ, ಣೋ। **ಹನ** ಗತಿಯಂ, ಅವಯವಾ ನಿಹನನ್ತಿ ಏತ್ಥಾತಿ **ಹತ್ಥೋ,** ಥೋ, ಪಕ್ಖೋಪ್ಯತ್ರ।

ತಾಪಸಾನಂ ವತೀನಂ **ತಹಿಂ** ಕೇಸಚಯೇ **ಜಟಾ**ಸದ್ದೋ ವುಚ್ಚತಿ, **ಜಟ** ಜಟನೇ, **ಜಟ** ಸಙ್ಘಾತೇ ವಾ, “ಇತ್ಥಿಯಮತಿಯವೋ ವಾ”ತಿ ಅ।

೨೫೮. ಪೋಸಿತಭತ್ತಾದೀಹಿ ಯಾ ಬನ್ಧತೇ, ತತ್ರ **ವೇಣೀ, ಪವೇಣೀ** ಚ। **ವೀ** ಪಜನೇ, ಪಜನಂ ಗಬ್ಭವಿಮೋಕ್ಖೋ, **ವೀ** ತನ್ತಸನ್ತಾನೇ ವಾ, ಣೀ। ಪಕ್ಖೇ ಪವೇಣೀ।

ದ್ವಯಂ ಸೀಸಮಜ್ಝಟ್ಠಚೂಳಾಯಂ। **ಚೂಳ** ಸಞ್ಛೇದನೇ, **ಚೂಳ** ಹಾವಕರಣೇ ವಾ, ಅ। **ಸಿಖಾ** ವುತ್ತಾ। ಕೇಸಪಾಸೀಪ್ಯತ್ರ, ನದಾದಿ।

ನಾರೀನಂ ಕೇಸಮಜ್ಝಮ್ಹಿ **ಪದ್ಧತಿ** ಉಜುಗತಮಗ್ಗೋ ಸೀಮನ್ತೋತಿ **ಮತೋ** ಕಥಿತೋ। ಸೀಮಸ್ಸ ಅನ್ತೋ **ಸೀಮನ್ತೋ, ಸೀ** ಸಯೇ ವಾ, ಅನ್ತೋ, ಮಜ್ಝೇ **ಮಕಾರವಣ್ಣಾಗಮೋ**।

೨೫೯. ತಿಕಂ ಲೋಮೇ। **ಲೂ** ಛೇದನೇ, ವಡ್ಢಮಾನಂ ಲೂಯತೇತಿ **ಲೋಮಂ,** ಮೋ। ತನುಮ್ಹಿ ರುಹತೀತಿ **ತನುರುಹಂ,** ಅ। **ರುಹ** ಜನನೇ, **ರೂಹ** ಪಾತುಭಾವೇ ವಾ, ಮೋ, **ಹಲೋಪೋ, ಓ**ತ್ತಞ್ಚ, **ಲೂ** ಛೇದನೇ ವಾ, ಮೋ, ಲಸ್ಸ ರತ್ತಂ, **ರೋಮಂ**। ಅಕ್ಖಿಮ್ಹಿ ಜಾತಂ ಲೋಮಂ ಪಮ್ಹಂ, ಪಖುಮಞ್ಚೋಚ್ಚತೇ। ಪಮಿನೋತಿ ತೇನಾತಿ **ಪಮ್ಹಂ,** ಪಪುಬ್ಬೋ **ಮಾ** ಪರಿಮಾಣೇ, **ಹ**ಪಚ್ಚಯೋ। ಅಕ್ಖಿನೋ ಪಕ್ಖದ್ವಯೇ ಜಾತಂ **ಪಖುಮಂ,** ಉಮೋ, **ಕಲೋಪೋ** ಚ।

ಪುಮಮುಖೇ ಪುರಿಸಾನಂ ಮುಖೇ ವುತ್ತಂ [ಪವುಟ್ಠಂ (ಕ॰)] ಲೋಮಂ ಮಸ್ಸು ನಾಮ, **ಮಸ** ಆಮಸನೇ, ಸು, **ಮಸ್ಸು**।

ತಿಕಂ **ಭಮುಮ್ಹಿ**। **ಭಮ** ಅನವಟ್ಠಾನೇ, **ಊ, ಮ**ಲೋಪೋ, **ಭೂ**। ಉಮ್ಹಿ **ಭಮು, ಕ**ಪಚ್ಚಯೇ **ಭಮುಕೋ**। **ಭಮುಕ**ಸಹಚರಣತೋ **ಭಮು** ಪುಲ್ಲಿಙ್ಗೋ।

೨೬೦. ತಿಕಂ ನೇತ್ತೋದಕೇ। **ಖಿಪ** ಪೇರಣೇ, ಪೋ, ಇಸ್ಸತ್ತಂ। ನೇತ್ತೇ ಜಾತಂ ಜಲಂ **ನೇತ್ತಜಲಂ**। **ಅಸ** ಅಧೋಪತನೇ, ಸು, **ಅಸ್ಸು**। ನೇತ್ತಜಲಞ್ಚ ಅಸ್ಸು ಚಾತಿ ದ್ವನ್ದೋ। **ಅಸ್ಸು** ನಪುಂಸಕೇ।

ದ್ವಯಂ ಅಕ್ಖಿಪುತ್ತಲಿಕಾಯಂ। ನೇತ್ತೇ ದಿಸ್ಸಮಾನಾ ತಾರಾ **ನೇತ್ತತಾರಾ**। **ಕಞ್ಞಾ**ಸದ್ದತೋ ತದ್ಧಿತೋ **ಅ**ಪಚ್ಚಯೋ, **ಕಞ್ಞಾ**ಸದ್ದಸ್ಸ **ಕನೀನಾ**ದೇಸೋ, ಇತ್ಥಿಕತಾಕಾರಪರೇ ಕೇ ಪುಬ್ಬೋ **ಅಕಾರೋ ಇಕಾರ**ಮಾಪಜ್ಜತೇ [ಕಾತನ್ತ ೨.೨.೬೫], **ಕನೀನಿಕಾ**। ತಾರಕಾಪ್ಯತ್ರ।

ಛಕ್ಕಂ ಮುಖವಿವರೇ, ಕವಯೋ ಪನ ತದುಪಲಕ್ಖಿತೇಪಿ ಸಮುದಾಯೇ ಯುಜ್ಜನ್ತೇ। **ವದ** ವಿಯತ್ತಿಯಂ ವಾಚಾಯಂ, ಕರಣೇ ಯು। **ಮು** ಬನ್ಧನೇ, ಖೋ, **ಓ**ತ್ತಾಭಾವೋ ನಿಪಾತನಾ, **ಮುಖಂ**। **ಸಬ್ಬಧರಕತೇ** ಪನ ಖಞ್ಞತೇತಿ ಧಾತುನಾ ಮುಖನ್ತಿ ನಿಪಾತಿತಂ, **ಖನು** ಅವದಾರಣೇ। **ತುಡಿ** ತೋಡನೇ, ಅ। **ತನು** ವಿತ್ಥಾರೇ ವಾ, ಡೋ, ಅಸ್ಸುತ್ತಂ। ವದತಿ ತೇನಾತಿ **ವತ್ತಂ,** ತೋ, ವುಚ್ಚತೇ ಅನೇನಾತಿ ವಾ **ವತ್ತಂ**। **ವದ** ವಿಯತ್ತಿಯಂ ವಾಚಾಯಂ, ತೋ। **ಲಪ** ವಚನೇ, ಕರಣೇ ಯು। ಆನನ್ತಿ ಅಸನ್ತಿ ಅನೇನಾತಿ **ಆನನಂ, ಅನ** ಪಾಣನೇ, ಯು। ಅಸ್ಸಂಪ್ಯತ್ರ। **ಅಸ** ಭಕ್ಖನೇ। ಕರಣೇ ಸೋ।

೨೬೧. ಅಟ್ಠಂ ದನ್ತೇ। ದ್ವೀಸು ಠಾನೇಸು ದ್ವಿಕ್ಖತ್ತುಂ ವಾ ಜಾಯತೇತಿ **ದ್ವಿಜೋ**। ಲಪನೇ ಮುಖೇ ಜಾಯತೀತಿ **ಲಪನಜೋ**। **ದಾ** ಅವಖಣ್ಡನೇ, ದಾಯತಿ ಭಕ್ಖಮನೇನಾತಿ **ದನ್ತೋ,** ಅನ್ತೋ, **ದಸ** ಅದನೇ ವಾ, ದಸನ್ತಿ ಭೋಜ್ಜಮನೇನಾತಿ **ದನ್ತೋ,** ಅನ್ತೋ, ಧಾತ್ವನ್ತಲೋಪೋ। **ದಮು** ದಮನೇ ವಾ, ತೋ। **ದಂಸ** ದಂಸನೇ, ದಂಸತೇ ವಿಲಿಖ್ಯತೇ ಭಕ್ಖಮನೇನಾತಿ **ದಂಸನೋ,** ಯು। **ರದ** ವಿಲೇಖನೇ, ಯು, **ರದನೋ**। **ಅಮ್ಹಿ ರದೋ**।

ದನ್ತಭೇದಸ್ಮಿಂ ದನ್ತವಿಸೇಸೇ **ದಾಠಾ**ಸದ್ದೋ। ಇತ್ಥಿಲಿಙ್ಗೋಯಂ। **ದಂಸ**ಧಾತುತೋ ಠೋ, **ದಂಸಿ**ಸ್ಸ ಚ **ದಾ, ದಾಠಾ,** ಮುದ್ಧಜದುತಿಯೋಯಂ। **ಅಕ್ಖಿಕೋಟೀಸು** ವಾಮದಕ್ಖಿಣನೇತ್ತಾನಂ ಅನ್ತೇಸು **ಅಪಾಙ್ಗೋ** ವತ್ತತಿ, ಸರೀರಙ್ಗಸಙ್ಖಾತಸ್ಸ ಕಣ್ಣಸ್ಸ ಅಪ

ಸಮೀಪಂ **ಅಪಾಙ್ಗೋ**।

೨೬೨. ಚತುಕ್ಕಂ ಓಟ್ಠೇ। ದನ್ತೇ ಆವರತಿ ಛಾದಯತೀತಿ **ದನ್ತಾವರಣಂ। ಉಸ** ದಾಹೇ, ತೋ, "ಸಾದಿಸನ್ತಪುಚ್ಛಭನ್ಜಹಂಸಾದೀಹಿ ಟ್ಠೋ"ತಿ ಸಹಾದಿಬ್ಯಞ್ಜನೇನ **ಟ್ಠೋ, ಓ**ತ್ತದ್ವಿತ್ತಾನಿ, **ಓಟ್ಠೋ**। ಗದ್ರಭೇಪ್ಯಯಂ। ಅಥ ವಾ **ಉಸ** ದಾಹೇ, ಟ್ಠೋ, ಓತ್ತದ್ವಿತ್ತಾದಿ, ಉಭಯತ್ರಾಪಿ ಮುದ್ಧಜದುತಿಯೋ, ಈಸಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಕಾಲಂ ಧಾರೇತಿ ಭಕ್ಖಮೇತ್ಥಾತಿ **ಅಧರೋ,** ಈಸತ್ಥೋ ಹ್ಯತ್ರ **ಅಕಾರೋ**।

"ಅ ಪುಮೇ ಮಾಧವೇ ಞೇಯ್ಯೋ,
ಪಟಿಸೇಧೇ ತದಬ್ಯಯಂ।
ಈಸತ್ಥೇ ಚ ವಿರುದ್ಧತ್ಥೇ,
ಸದಿಸತ್ಥೇ ಪಯೋಗತೋ"ತಿ॥ -

ಹಿ **ಏಕಕ್ಖರಕೋಸೇ** ವುತ್ತಂ। ದಸನೇ ದನ್ತೇ ಛಾದಯತೀತಿ **ದಸನಚ್ಛದೋ**। ಏತ್ಥ ಕೇಚಿ **ಅಧರ**ಸದ್ದೇನ ಹೇಟ್ಠಿಮೋಟ್ಠಮೇವಾಹು, ತೇಸಂ ವಚನಂ "ನೇತ್ತನ್ತಾಧರಪಾಣಿಪಾದಯುಗಲೇಹಿ"ಚ್ಚಾದೀಹಿ ಮಹಾಕವಿಪಯೋಗೇಹಿ ಅಸಂಸನ್ದನತೋ ನ ಗಹೇತಬ್ಬಂ।

ತಿಕಂ ಕಪೋಲೇ। **ಗಡಿ** ವದನೇಕದೇಸೇ, ಅ, ಧಾತುಪ್ಪಕ್ರಿಯತ್ಥಞ್ಚಿ ಧಾತುಪಾಠವಚನಂ, ಸಬ್ಬತ್ರಾಪ್ಯೇವಂ। ಕೇನ ಜಲೇನ ಪೂರಿಯತೇತಿ **ಕಪೋಲೋ,** ಅಲೋ, **ಕಪ** ಅಚ್ಛಾದನೇ ವಾ, ಓಲೋ, **ಕಪೋಲೋ,** ನದಾದಿ। **ಗಣ್ಡೇ**। ಅಧರಾ ಅಧೋಭಾಗೋ **ಚುಬುಕಂ** ನಾಮ, ಚಿಬುಕಂಪ್ಯತ್ರ। **ಚಿಬು** ಓಲಮ್ಬಕೇ, ಣ್ವು, ಅಸ್ಸುತ್ತಂ।

೨೬೩. ದ್ವಯಂ ಗೀವಾಯ ಪುರೋಭಾಗೇ। **ಗಲ** ಅದನೇ, ಕರಣೇ ಅ, **ಗಿಲ** ಗಿಲನೇ ವಾ, ಗಿಲತಿ ಅನೇನಾತಿ **ಗಲೋ,** ಇಸ್ಸತ್ತಂ। **ಕಣ** ಸದ್ದತ್ಥೋ **ದಣ್ಡಕೋ** ಧಾತು, ಠೋ, **ಕಣ್ಠೋ,** ಮುದ್ಧಜದುತಿಯೋಯಂ।

ತಿಕಂ ಏಕತ್ಥಂ। **ಗಾ** ಸದ್ದೇ, ಈವೋ। ಕಂ ಸೀಸಂ ಧರತೀತಿ **ಕನ್ಧರಾ**। ಸಿರಂ ಧರತೀತಿ **ಸಿರೋಧರಾ,** ಸಿರೋ ಧಿಯ್ಯತೇ ಅಸ್ಸನ್ತಿ ವಾ **ಸಿರೋಧರಾ, ಧಾ** ಗತಿನಿವತ್ತಿಯಂ, ಅರೋ।

ಸುವಣ್ಣಮಯೋ ಆಲಿಙ್ಗೋ ಮುರಜಭೇದೋ, ತೇನ **ಸನ್ನಿಭಾ** ಸದಿಸಾ ಯಾ ಗೀವಾ, ಸಾ ಕಮ್ಬುಗೀವಾ ಮತಾ, ಮಹಾಪುರಿಸಲಕ್ಖಣಮೇತಂ। ಅಥ ವಾ ಯಾ ಗೀವಾ ತೀಹಿ ಲೇಖಾಹಿ **ಅಙ್ಕಿತಾ** ಲಕ್ಖಿತಾ, ಸಾ ಕಮ್ಬುಗೀವಾ ಮತಾ, ಮಹಾಪುರಿಸಲಕ್ಖಣಮೇತಞ್ಚ। ಕಮ್ಬು ವುಚ್ಚತಿ ಸುವಣ್ಣಂ, ಕಮ್ಬುಮಯೇನ ಆಲಿಙ್ಗೇನ ಸನ್ನಿಭಾ ಗೀವಾ **ಕಮ್ಬುಗೀವಾ, ಕಮ್ಬ** ಸಂವರಣೇ, ಉ, ಕಮ್ಬು।

೨೬೪. ತಿಕಂ ಖನ್ಧೇ। **ಅನ** ಗತಿಯಂ, ಸೋ। ಭುಜಾನಂ ಸಿರೋ ಮತ್ಥಕಂ **ಭುಜಸಿರೋ**। ಕಂ ಮತ್ಥಕಂ ದಧಾತೀತಿ ಕನ್ಧೋ, ಸೋ ಏವ **ಖನ್ಧೋ ಕ**ಕಾರಸ್ಸ **ಖ**ಕಾರಕರಣವಸೇನ, ಖಮತಿ ಭಾರನ್ತಿ ವಾ **ಖನ್ಧೋ, ಖಮು** ಸಹನೇ, ತೋ, ತಸ್ಸ **ಧೋ,** ಮಸ್ಸ **ನೋ,** ನಿಗ್ಗಹೀತಂ ವಾ । **ತಸ್ಸನ್ಧಿ** ತಸ್ಸ ಖನ್ಧಸ್ಸ ಮಜ್ಝಂ ಜತ್ತು ನಾಮ, ಯಂ ಖನ್ಧಾನಂ ಮಜ್ಝೇ ತಿಟ್ಠತಿ। **ಜನ** ಜನನೇ, **ಜರ** ವಯೋಹಾನಿಮ್ಹಿ ವಾ, ತು, **ಜತ್ತು, ತಂ** ನಪುಂಸಕಂ।

ದ್ವಯಂ ಬಾಹುಮೂಲೇ। ಬಾಹೂನಂ ಭುಜಾನಂ ಮೂಲಂ **ಬಾಹುಮೂಲಂ। ಕಚ** ಬನ್ಧನೇ, ಛೋ। **ಅಸ್ಸ** ಕಚ್ಛಸ್ಸ ಅಧೋಭಾಗಟ್ಠಾನಂ **ಪಸ್ಸಂ** ವುಚ್ಚತಿ, **ದಿಸ** ಪೇಕ್ಖನೇ, **ಅ**ಪಚ್ಚಯೋ, **ದಿಸ**ಸ್ಸ **ಪಸ್ಸಾ**ದೇಸೋ।

೨೬೫. ತಿಕಂ ಬಾಹುಮ್ಹಿ। ವಹತಿ ಅನೇನಾತಿ ವಾಹು, ವಾಹು ಏವ **ಬಾಹು,** ಕು [ಣ್ವಾದಿ ೬]। ಭುಞ್ಜತೇ ಅನೇನಾತಿ **ಭುಜೋ**। **ಭುಜ** ಪಾಲನಜ್ಝೋಹಾರೇಸು। ಬಾಹು ಚ ಭುಜೋ ಚೇತಿ ದ್ವನ್ದೋ, ಏತೇ ದ್ವೇ ದ್ವೀಸು, ಇತ್ಥಿಯಂ **ಭುಜಾ**। ವಹತಿ ಯಾಯಾತಿ

ಬಾಹಾ। ಅಪರೋಸದ್ದೋಪ್ಯತ್ರ [ಅ ಪಾರೋಸದ್ದೋಪ್ಯತ್ರ (ಕ॰), ಅ ಪವೇಟ್ಠಸದ್ದೋಪ್ಯತ್ರ (?)]।

ತಿಕಂ ಹತ್ಥೇ। **ಹಸ** ಹಸನೇ, ಥೋ। **ಹರ** ಹರಣೇ ವಾ। ನಕ್ಖತ್ತೇಪ್ಯಯಂ। **ಕರ** ಕರಣೇ, ಅ। **ಪಣ** ಬ್ಯವಹಾರಥುತೀಸು, ಇ। **ಪಾ** ರಕ್ಖನೇ ವಾ, ಣಿ। ಕರೋ ಚ ಪಾಣಿ ಚ **ಕರಪಾಣಯೋ**। ಪಞ್ಚಸಾಖೋ, ಸಯೋಪ್ಯತ್ರ।

ಪಕೋಟ್ಠನ್ತೋ ಹತ್ಥಗಣ್ಠಿ ಮಣಿಬನ್ಧೋ ನಾಮ। ಪಕೋಟ್ಠೋ ನಾಮ ಆಮಣಿಬನ್ಧಂ ಕಪ್ಪರಸ್ಸ ಅಧೋಭಾಗೋ। ಮಣಿವಿಕತಿಂ ಬನ್ಧತಿ ಏತ್ಥಾತಿ **ಮಣಿಬನ್ಧೋ**। **ಕುಸ** ಅಕ್ಕೋಸೇ, ಠೋ, **ಪಕೋಟ್ಠೋ**।

ದ್ವಯಂ ಭುಜಮಜ್ಝಗಣ್ಠಿಮ್ಹಿ। **ಕಪು** ಹಿಂಸಾಯಂ, ಅರೋ। **ಕುಪ್ಪರೋ**ತಿಪಿ ಪಾಠೋ, ತದಾ ಅಸ್ಸುತ್ತಂ। **ಕಪು** ಹಿಂಸಾಯಂ, ಓಣಿ, ಕಫೋಣಿ, ಇತ್ಥಿಯಂ। ಕಫೋಣೀಪ್ಯತ್ರ, ತತ್ಥ **ಪಸ್ಸ** ಫತ್ತಂ।

೨೬೨. **ಪಾಣಿಸ್ಸ** ಪಾಣಿತಲಸ್ಸ ಸಮ್ಬನ್ಧೀನಂ ಮಣಿಬನ್ಧಕನಿಟ್ಠಾನಂ ದ್ವಿನ್ನಂ **ಅನ್ತರಂ** ಬಹಿಟ್ಠಾನಂ **ಕರಭೋ** ವುಚ್ಚತಿ, ಯೇನ ಕುಮಾರಕಾ ಸತ್ಥಂ ಕತ್ವಾ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಪಹರನ್ತಿ, **ಕರ** ಹಿಂಸಾಯಂ, ಅಭೋ, **ಕರ** ಕರಣೇ ವಾ।

ದ್ವಯಂ ಅಙ್ಗುಲಿಮತ್ತೇ। ಕರಸ್ಸ ಪಾಣಿಸ್ಸ ಸಾಖಾ **ಕರಸಾಖಾ**। **ಅಗಿ** ಗತ್ಯತ್ಥೋ, **ಅಙ್ಗ** ಗಮನತ್ಥೋ ವಾ, ಉಲಿ। ಇತ್ಥಿಲಿಙ್ಗೋಯಂ [(ನದಾದಿ) (ಕ॰)], **ಅಙ್ಗುಲಿ**।

ತಾ ಅಙ್ಗುಲಿಯೋ ಪಞ್ಚಪ್ಪಭೇದಾ, ಯಥಾ - ಅಙ್ಗುಟ್ಠೋ ತಜ್ಜನೀ ಮಜ್ಝಿಮಾ ಅನಾಮಿಕಾ ಕನಿಟ್ಠಾ ಚೇತಿ ಕಮಾ ಸಿಯುಂ। **ಅಙ್ಗ** ಗಮನತ್ಥೋ, ಅಸ್ಸುತ್ತಂ, ಅಗ್ಗೇ ಪುರೇ ತಿಟ್ಠತೀತಿ ವಾ **ಅಙ್ಗುಟ್ಠೋ,** ನಿಗ್ಗಹೀತಾಗಮೋ, ಅಸ್ಸುತ್ತಞ್ಚ। **ತಜ್ಜ** ಹಿಂಸಾಯಂ, ತಜ್ಜೇತಿ ಯಾಯ, ಸಾ **ತಜ್ಜನೀ,** ಯು, ನದಾದಿ। ಮಜ್ಝೇ ತಿಟ್ಠತೀತಿ **ಮಜ್ಝಿಮಾ**। ನತ್ಥಿ ನಾಮಮಸ್ಸಾತಿ **ಅನಾಮಿಕಾ,** ಸಕತ್ಥೇ ಕೋ। ಅತಿಸಯೇನ ಖುದ್ದಕಾತಿ **ಕನಿಟ್ಠಾ**। ಯುವಪ್ಪಾನಂ ಕನ, ಕಣ ವಾ ಇಯಿಟ್ಠೇಸು।

೨೬೭. ತಜ್ಜನ್ಯಾದೀಹಿ ಯುತೇ ಅಙ್ಗುಟ್ಠೇ **ತತೇ** ಪಸಾರಿತೇ ಸತಿ ಪದೇಸಾದಿಕಾ ಚತಸ್ಸೋ ಸಞ್ಞಾ ಕಮತೋ ಸಿಯುಂ, ಯಥಾ - ತಜ್ಜನೀಯುತೇ ಅಙ್ಗುಟ್ಠೇ ತತೇ **ಪದೇಸೋ**। **ದಿಸ** ಪೇಕ್ಖನೇ। ಮಜ್ಝಿಮಯುತೇ ಅಙ್ಗುಟ್ಠೇ ತತೇ **ತಾಲೋ, ತಲ** ಪತಿಟ್ಠಾಯಂ। ಅನಾಮಿಕಾಸಹಿತೇ ಅಙ್ಗುಟ್ಠೇ ತತೇ ಗೋಕಣ್ಣೋ, ಗೋಕಣ್ಣಸದಿಸತ್ತಾ, ತಪ್ಪಮಾಣತ್ತಾ ವಾ **ಗೋಕಣ್ಣೋ,** ಅಥ ವಾ ಗೋಕಣ್ಣೋ ನಾಮ ಏಕೋ ಮಿಗವಿಸೇಸೋ, ತಕ್ಕಣ್ಣಸದಿಸಪ್ಪಮಾಣತ್ತಾ **ಗೋಕಣ್ಣೋ,** ತಾಲೋ ಚ ಗೋಕಣ್ಣೋ ಚ **ತಾಲಗೋಕಣ್ಣಾ**। ಲಿಙ್ಗಭೇದಾ "ತಾಲಗೋಕಣ್ಣವಿದತ್ಥೀ"ತಿ ನ ವುತ್ತಂ, ಕನಿಟ್ಠಾಯುತೇ ಅಙ್ಗುಟ್ಠೇ ತತೇ ವಿದತ್ಥಿ, ವಿತನೋತೀತಿ ವಿತತ್ಥಿ, ವಿತತ್ಥಿ ಏವ **ವಿದತ್ಥಿ, ತನು** ವಿತ್ಥಾರೇ,ತಿ, ತಸ್ಸ **ಥೋ**। **ವಿದತ್ಥಿ**। "ಕಮಾ ತತೋ"ತಿಪಿ ಪಾಠೋ।

ಕುಞ್ಚಿತೋ ಸಙ್ಕೋಚಿತೋ ಪಾಣಿ **ಪಸತಾಖ್ಯೋ**, ಪಪುಬ್ಬೋ **ಸರ** ಗತಿಯಂ, ತೋ। ಪಮಾಣಪ್ಪಕರಣತೋ ವಿತತಞ್ಜಲಿಯೇವಾಯಂ ಕವೀಹಿ ಇಚ್ಛಿತೋ। ಸಮ್ಪುಟಞ್ಜಲಿ ಪನಾಯಂ, ಪಸಾರಿತಸಹಿತಾ [ಪಸಾರಿತಸಹಿತತ್ತಾ (ಕ॰)] ಯಸ್ಸ ಅಙ್ಗುಲಿಯೋ ಭವನ್ತೀತಿ।

ಕುಞ್ಚಿತೋ ಚ ತತಙ್ಗುಟ್ಠೋ, ಸಪತಾಕೋತಿ ಸಮ್ಮತೋ।
ಪತಾಕೇಹಿ ತು ಹತ್ಥೇಹಿ, ಸಮ್ಪುಟಞ್ಜಲಿ ಇಚ್ಛಿತೋ॥

ದೇವತಾನಂ ಗರೂನಞ್ಚ, ಪಿತೂನಞ್ಚೇ'ಚ್ಛಿತೋ ಪುರೇ।
ಅತ್ಥಪ್ಪಕರಣಾದೀಹಿ, ಭೇದೋ ಞೇಯ್ಯೋ ತಹಿಂ ತಹಿಂ॥

ಯಥಾ ಜಲಞ್ಜಲಿಂ ದದಾತಿ, ಅಞ್ಜಲಿನಾ ಪಿವತಿ, ದೇವೋಯಂ ಕತಞ್ಜಲಿರಿತಿ। ಪುಟಞ್ಜಲಿಸ್ಸ ವಾ ವಕ್ಖಮಾನತ್ತಾ ಇಧ ವಿತತಞ್ಜಲಿಯೇವ।

೨೬೮. ತಿಕಂ ಸಪ್ಪಕೋಟ್ಠೇ ವಿತತಕರೇ। **ರಮು** ಕೀಳಾಯಂ, ತನೋ, **ಮಲೋಪೋ**, **ರತನಂ,** ಮಣಿಬುದ್ಧಾದೀಸು ಚ। **ಕುಕ** ಆದಾನೇ, ಉ , ದ್ವಿತ್ತಂ। **ಹಸ** ಧಾತುಮ್ಹಾ ಥೋ, ತೋ ವಾ, **ಹತ್ಥೋ,** ಹತ್ಥಸಹಿತತ್ತಾ ವಾ ಪಕೋಟ್ಠೋ **ಹತ್ಥೋ।**

ದ್ವಯಂ ಸಮ್ಪುಟಞ್ಜಲಿಮ್ಹಿ। ಕರಮಯೋ ಪುಟೋ **ಕರಪುಟೋ, ಅಞ್ಜ** ಬ್ಯತ್ತಿಗತಿಕನ್ತೀಸು, ಅಲಿ, ಅಞ್ಜಲಿ। ಕರಪುಟೋ ಚ ಅಞ್ಜಲಿ ಚೇತಿ **ಕರಪುಟಞ್ಜಲೀ।**

ದ್ವಯಂ ನಖೇ। ಕರೇ ಜಾಯತಿ ರುಹತೀತಿ **ಕರಜೋ।** ನತ್ಥಿ ಖಂ ಇನ್ದ್ರಿಯಂ ಏತ್ಥಾತಿ **ನಖೋ,** ಸಞ್ಞಾಸದ್ದತ್ತಾ ನ ಅತ್ತಂ, ಅವಿಸಯತ್ತಾ ವಾ। ಪುನಬ್ಭವೋ, ಕರರುಹೋ, ನಖರೋತಿಪಿ ನಖಸ್ಸ ನಾಮಾನಿ।

ದ್ವಯಂ ಪುಟಙ್ಗುಲಿಕರೇತಿಖ್ಯಾತೇ ಮುಟ್ಠಿಮ್ಹಿ। **ಖಟ** ಇಚ್ಛಾಯಂ, ಙ್ಖು, **ಖದ** ಹಿಂಸಾಯಂ ವಾ, ದಸ್ಸ **ಟೋ। ಮು** ಬನ್ಧನೇ,ತಿ, **ತಸ್ಸ ಠೋ,** ದ್ವಿತ್ತಂ।

೨೬೯. **ಪಸ್ಸದ್ವಯವಿತ್ಥತಾ** ಪಸ್ಸದ್ವಯೇಪಿ ವಿತತಾ ಪಸಾರಿತಾ **ಸಹಕರಾ** ಸಪಾಣಯೋ ದ್ವೇ ಬಾಹೂ ಬ್ಯಾಮೋ ನಾಮ, ಬ್ಯಾಮೀಯತೇ ಅನೇನಾತಿ **ಬ್ಯಾಮೋ,** ವಿಪುಬ್ಬೋ **ಯಾಮ** ಅಞ್ಛೇ। **ಉದ್ಧಂ** ಉಪರಿ ತತಾ ವಿತತಾ ಭುಜಾ ಚ ಪೋಸೋ ಚ ತೇಸಂ ಸಮುದಿತಾನಂ ಪಮಾಣಸದಿಸಂ ಪಮಾಣಂ ಯಸ್ಸ ತಸ್ಮಿಂ **ಉದ್ಧನ್ತತಭುಜಪೋಸಪ್ಪಮಾಣೇ ಪೋರಿಸ**ಸದ್ದೋ ವತ್ತತಿ। **ಭುಜ**ಸದ್ದೇನ ಸಹಕರಾ ಭುಜಾ ಗಯ್ಹನ್ತೇ, ಏಕಸ್ಸ **ಪಮಾಣ**ಸದ್ದಸ್ಸ ಲೋಪೋ, ಪುರಿಸಸ್ಸ ಪಮಾಣಂ **ಪೋರಿಸಂ। ಪುರಿಸ**ಸದ್ದೋ ಚೇತ್ಥ ಸಕರಭುಜಪುರಿಸಂ ವದತಿ, ತೀಸು, ಯಥಾ - ಪೋರಿಸಂ ಜಲಂ, ಪೋರಿಸೋ ಹತ್ಥೀ, ಪೋರಿಸೀ ಯಟ್ಠಿ।

೨೭೦. ದ್ವಯಂ ಉರಸಿ। **ಉಸ** ದಾಹೇ, ರೋ, **ಸಲೋಪೋ**, **ಅರ** ಗತಿಮ್ಹಿ ವಾ, ಅಸ್ಸುಕಾರೋ। **ಹರ** ಹರಣೇ, ಯೋ, **ರಸ್ಸ ದೋ।** ಕೋಳಂ [ಕೋಟ್ಠ (ಕ॰)] , ಭುಜನ್ತರಂ, ವಕ್ಖೋತಿಪಿ ಉರೋನಾಮಾನಿ। ತಿಕಂ ಉರೋಜೇ। **ತನು** ವಿತ್ಥಾರೇ, ತನೋತಿ ಇಚ್ಚನ್ತಿ **ಥನೋ,** ತಸ್ಸ **ಥೋ, ಥನ** ದೇವಸದ್ದೇ, **ಥನ** ಚೋರಿಯೇ ವಾ। **ಕುಚ** ಸಙ್ಕೋಚನೇ, **ಕುಚೋ।** ಪಯೋ ಖೀರಂ ಧಾರೇತೀತಿ **ಪಯೋಧರೋ।** ಕುಚೋ ಚ ಪಯೋಧರೋ ಚಾತಿ ದ್ವನ್ದೋ।

ಥನಗ್ಗಸ್ಮಿಂ ಥನಸ್ಸ ಅಗ್ಗೇ ಚೂಚುಕಂ, ನಪುಂಸಕೇ। ''ಚೂಚುಕೋ ಸೋ ಕುಚಾನನ''ನ್ತಿ [ಚಿನ್ತಾಮಣಿಟೀಕಾ ೧೬.೭೭] ತು **ರತನಕೋಸೋ, ಚು** ಚವನೇ, ಉಕೋ, ದ್ವಿತ್ತಂ, ದೀಘೋ ಚ, **ಚೂಚುಕಂ, ಚನ್ಚು** ಗತಿಯಂ ವಾ, ಉಕೋ, ನಲೋಪೋ, ಅಸ್ಸೂಕಾರೋ, **ಚೂಚುಕಂ।**

ದ್ವಯಂ **ಪಿಟ್ಠೇ** ಕಾಯಸ್ಸ ಪಚ್ಛಾಭಾಗೇ। **ಪಿಟ** ಸದ್ದಸಙ್ಘಾತೇಸು, ತೋ। ಇತರತ್ರ **ತಿ, ಪಿಸು** ಸೇಚನೇ ವಾ।

೨೭೧. ತಿಕಂ ತನುಮಜ್ಝೇ। ಮಜ್ಝೇ ಭವೋ **ಮಜ್ಝೋ। ಲಗ** ಸಙ್ಗೇ, ಅ। ಮಜ್ಝೇ ಭವಂ **ಮಜ್ಝಿಮಂ।** ಚತುಕ್ಕಂ ಉದರೇ। **ಕುಸ** ಅಕ್ಕೋಸೇ, ಛಿ, ಸಸ್ಸ **ಚೋ। ಗಹ** ಉಪಾದಾನೇ, ಅನಿ, **ಈಮ್ಹಿ ಗಹಣೀ,** ಗಬ್ಭಂ ಗಣ್ಹಾತಿ ಧಾರೇತೀತಿ ವಾ **ಗಹಣೀ,** ಗಬ್ಭಾಸಯಸಞ್ಞಿತೋ ಮಾತುಕುಚ್ಛಿಪ್ಪದೇಸೋ, ತೇಜೋಧಾತುಮ್ಹಿ ಪನ ಯಥಾಭುತ್ತಾಹಾರಸ್ಸ ವಿಪಾಚನವಸೇನ ಗಣ್ಹನತೋ ಅಛಡ್ಡನತೋ **ಗಹಣೀ। ಉಪುಬ್ಬೋ ದರ** ಗಮನೇ। ಉದರತಿ ಉದ್ಧಂ ಗಚ್ಛತಿ ವಾಯು ಯತ್ರಾತಿ **ಉದರಂ। ಗು** ಸದ್ದೇ, ಅಭೋ, ದ್ವಿತ್ತಾದಿ, **ಗಬ್ಭೋ।** ಪಿಚಣ್ಡ ಜಠರ ತುನ್ದಾಪ್ಯತ್ರ।

ಕುಚ್ಛಿಸಮ್ಭವೇ ಕುಚ್ಛಿಟ್ಠೇ ಕೋಟ್ಠೋ, ಅನ್ತೋ ಚಾತಿ ಇಮೇ ದ್ವೇ ವತ್ತನ್ತಿ, **ಕುಸ** ಅಕ್ಕೋಸೇ, ತೋ, ಠೋ ವಾ। **ಅಮ** ಗಮನತ್ಥೋ, ತೋ।

೨೭೨. ಚತುಕ್ಕಂ ಕಟಿಯಂ। **ಹನಧಾತುಮ್ಹಾ** ಯು, **ಹಸ್ಸ** ದ್ವಿತ್ತಂ, **ಹಸ್ಸ ಜೋ, ಹನಸ್ಸ ಘೋ** ಚ, **ಜಘನಂ।** ನಿಚ್ಚಯೇನ ತಮತೀತಿ **ನಿತಮ್ಬೋ, ತಮುಧಾತುಮ್ಹಾ** ಬೋ। **ಸೂ** ಪಸವೇ, ಣಿ। **ಕಟ** ವಸ್ಸಾವರಣೇಸು, ಕಟ್ಯತೇ ಆವರೀಯತೇ ವತ್ಥಾದೀಹಿ **ಕಟಿ,** ಇ, ಏತೇ ದ್ವೇ ನಾರಿಯಂ। ಏತ್ಥ ಚ **ಜಘನ**ಸದ್ದೇನ ಇತ್ಥಿಕಟಿಯಾ ಅಗ್ಗಭಾಗೋ, **ನಿತಮ್ಬ**ಸದ್ದೇನ ಇತ್ಥಿಕಟಿಯಾ ಪಚ್ಛಾಭಾಗೋ, ಸೇಸದ್ವಯೇನ ಕಟಿಸಾಮಞ್ಞಂ ವುತ್ತನ್ತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ, ವುತ್ತಞ್ಚ "ಪಚ್ಛಾ ನಿತಮ್ಬೋ ಥೀಕಟ್ಯಾ, ಜಘನಂ ತು ಪುರೋ ಭವೇ"ತಿ [ಅಮರ ೧೬.೭೪]।

೨೭೩. **ಲಿಙ್ಗನ್ತಂ** ಲಿಙ್ಗಸಾಮಞ್ಞೇ। ಅಙ್ಗೇ ಸರೀರೇ ಜಾಯತೀತಿ **ಅಙ್ಗಜಾತಂ, ಅಙ್ಗ**ಸದ್ದೋ ಸರೀರವಾಚಕೋ, ಅಙ್ಗಮೇತಸ್ಸತ್ಥೀತಿ ಕತ್ವಾ। ರಹಸಿ ಠಾನೇ ಜಾತಂ ಅಙ್ಗಂ **ರಹಸ್ಸಙ್ಗಂ,** ಸತ್ತಮಿಯಾಲೋಪೋ, ಇಸ್ಸತ್ತಂ, ಸಸ್ಸ ದ್ವಿತ್ತಞ್ಚ। ವತ್ಥೇನ ಗುಯ್ಹಿತಬ್ಬನ್ತಿ **ವತ್ಥಗುಯ್ಹಂ। ಮಿಹ** ಸೇಚನೇ, ಕರಣೇ ಯು, ಮಿಹತಿ ರೇತೋಮುತ್ತಾನಿ ಯೇನಾತಿ **ಮೇಹನಂ। ನಿ**ಪುಬ್ಬೋ **ಮಿಹ** ಸೇಚನೇ, ತೋ, **ನಿಮಿತ್ತಂ।** ಉತ್ತಮಙ್ಗತ್ತಾ **ವರಙ್ಗಂ। ವಜ** ಗತಿಯಂ, ಅಸ್ಸೀಕಾರೋ, ಪಚ್ಚಯೇಹಿ ವಿನಾ ಜಾಯತೀತಿ ವಾ **ಬೀಜಂ,** ವಿರಹತ್ತಜೋತಕೋ ಹ್ಯೇತ್ಥ **ವಿ**ಕಾರೋ। **ಫಲ** ನಿಪ್ಫತ್ತಿಯಂ, ಫಲತಿ ಏತೇನ ಪುತ್ತನ್ತಿ **ಫಲಂ।** ಲಿಙ್ಗತಿ "ಇತ್ಥೀ, ಪುರಿಸೋ"ತಿ ವಿಭಾಗಂ ಗಚ್ಛತಿ ಯೇನಾತಿ **ಲಿಙ್ಗಂ। ಲಿಙ್ಗ** ಗಮನೇ, ಲೀನಂ ಅಪಾಕಟಂ ಅಙ್ಗನ್ತಿ ವಾ **ಲಿಙ್ಗಂ।** ಏತೇಸು **ಬೀಜಫಲ**ಸದ್ದಾ ಅಞ್ಞೇಪಿ ವತ್ತನ್ತಿ।

ದ್ವಯಂ ಪುರಿಸಲಿಙ್ಗಪಸಿಬ್ಬಕೇ। **ಅಮ** ಗಮನೇ, ಡೋ, **ಅಣ**ಸದ್ದತ್ಥೋ ವಾ, ಡೋ, **ಅಡಿ** ಅಣ್ಡತ್ಥೇ ವಾ, ತೋ। **ಕುಸ** ಅಕ್ಕೋಸೇ, ಣೋ। **ಅಣ್ಡ**ಸದ್ದೋ ಚೇತ್ಥ ಬೀಜೇಪಿ, ಅಣ್ಡಕೋಸೋತಿ ಸಮುದಿತಮ್ಪಿ ಕೋಸಸ್ಸ ನಾಮಂ, "ಕುಕ್ಕುಟಚ್ಛಾಪಕಸ್ಸೇವ ಅಣ್ಡಕೋಸಮ್ಹಾ"ತಿ [ಪಾರಾ॰ ೧೩, ೧೪] ಹಿ ವುತ್ತಂ, **ಅಮರಕೋಸೇಪಿ** [ಅಮರಕೋಸೇ ೧೬.೭೬] ಅಣ್ಡಕೋಸೋತಿ ಸಮುದಿತೇನೇವ ನಾಮಂ ವುತ್ತಂ। ಏತ್ಥ ಚ ಅಣ್ಡಸ್ಸ ಬೀಜಸ್ಸ ಕೋಸೋ **ಅಣ್ಡಕೋಸೋ**ತಿ ವಿಗ್ಗಹೋ ಕಾತಬ್ಬೋ।

ದ್ವಯಂ ಇತ್ಥಿಯಾ ಅಙ್ಗಜಾತೇ। **ಯು** ಮಿಸ್ಸನೇ, ಅಧಿಕರಣೇನಿ, **ಯೋನಿ,** ಇತ್ಥಿಯಂ ಪುಮೇ ಚಾಯಂ, ಇತ್ಥೀ ಚ ಪುಮಾ ಚ **ಇತ್ಥಿಪುಮಂ,** ತಸ್ಮಿಂ। ಭಜನ್ತಿ ಅಸ್ಮಿನ್ತಿ **ಭಗಂ।** ಮಾರಮನ್ದಿರ ಮಾರಕೂಪಾ ಚಾತ್ರ।

೨೭೪-೨೭೫. ತಿಕಂ ಇತ್ಥಿಪುರಿಸಾನಂ ಸಮ್ಭವೇ। ಸುಚಿಸ್ಸ ಪಟಿಪಕ್ಖೋ **ಅಸುಚಿ, ಇ**ಕಾರನ್ತೋ, ದ್ವೀಸು, ಸಮ್ಭವಲಿಙ್ಗೋ ವಾ। **ಸಂ**ಪುಬ್ಬಾ **ಭೂಧಾತುಮ್ಹಾ** ಅ। **ಸಕ** ಸಾಮತ್ಥಿಯಂ, ತೋ, **ತಸ್ಸ ಕೋ,** ಅಸ್ಸುತ್ತಂ, **ಸುಚ** ಸೋಕೇ ವಾ, ಕೋ।

ದ್ವಯಂ ವಚ್ಚಮಗ್ಗೇ। ಪುನನ್ತಿ ಅನೇನಾತಿ **ಪಾಯು। ಪೂ** ಪವನೇ, ಉ, ಊಸ್ಸಾಯೋ, **ಪಯ** ಗಮನತ್ಥೋ ವಾ, ಪಯತಿ ವಚ್ಚಮನೇನಾತಿ **ಪಾಯು,** ಕರಣೇ ಉ, ಅಯಂ **ಪುರಿಸೇ** ಪುಲ್ಲಿಙ್ಗೇ ವತ್ತತಿ। **ಗುದ** ಕೀಳಾಯಂ, ಅ। ಅಪಾನಂಪ್ಯತ್ರ।

ಅಟ್ಠಕಂ ವಚ್ಚೇ। **ಗೂಥ** ಕರೀಸೋಸ್ಸಗ್ಗೇ, **ಗುಪ** ಗೋಪನೇ ವಾ, ಥೋ। **ಕಿರ** ವಿಕಿರಣೇ, ಈಸೋ, **ಕರೀಸಂ। ವರ** ವರಣಸಮ್ಭತ್ತೀಸು, ಚೋ, ಗೂಥಞ್ಚ ಕರೀಸಞ್ಚ ವಚ್ಚಞ್ಚೇತಿ ದ್ವನ್ದೋ, ತಾನಿ ವಿಕಪ್ಪೇನ ಪುಮೇ ವತ್ತನ್ತಿ, ನಿಚ್ಚಂ ನಪುಂಸಕೇ, ಪುಲ್ಲಿಙ್ಗತ್ತಂ ತೇಸಂ ಕತ್ಥಚಿಯೇವ, ಸಬ್ಬತ್ರ ನಪುಂಸಕತ್ತಮೇವ ಬಹುಲನ್ಯತ್ಥೋ। **ಮಲ** ಚಲನೇ, ಅ, **ಮಲ** ಧಾರಣೇ ವಾ। **ಸಕ** ಸತ್ತಿಯಂ, ಸಸ್ಸ **ಛೋ।** ಉಚ್ಚಾರೀಯತೇ ಜಹ್ಯತೇತಿ **ಉಚ್ಚಾರೋ, ಉ**ಪುಬ್ಬೋ **ಚರ**ಧಾತು ಚಜನೇ, ಉಕ್ಖಿಪನೇ ಚ ವತ್ತತಿ। **ಮಿಹ** ಸೇಚನೇ, ಲೋ, ವಣ್ಣವಿಪರಿಯಯೋ, ಳತ್ತಞ್ಚ। ಅವಕರೀಯತೇತಿ **ಉಕ್ಕಾರೋ,** ಅವಸ್ಸುತ್ತಂ, **ಕಿರ** ವಿಕ್ಖಿಪನೇ। ಸಮಲಂಪ್ಯತ್ರ। **ಸಮು** ಉಪಸಮೇ, ಅಲೋ।

ದ್ವಯಂ ಮುತ್ತೇ। **ಸು** ಸವನೇ, ಸವನಂ ಸನ್ದನಂ, ಚುರಾದಿ, ಣೋ। **ಮುಚ** ಮೋಚನೇ, ತೋ, **ಮುತ್ತ** ಪಸ್ಸಾವೇ ವಾ। **ಉಚ್ಚತೇ** ಕಥೀಯತೇ। **ಗೋಮುತ್ತೇ** ಗವಂ ಸಮ್ಬನ್ಧಿನಿ ಮುತ್ತೇ **ಪೂತಿಮುತ್ತ**ಸದ್ದೋ ವತ್ತತಿ। ಅಜ್ಜ ಪವತ್ತಮ್ಪಿ ಹಿ ತಂ ದುಗ್ಗನ್ಧಭಾವೇನ ಪೂತಿಮುತ್ತನ್ತ್ವೇವ ವುಚ್ಚತಿ, ಯಥಾ "ಪೂತಿಕಾಯೋ"ತಿ। ಅಸ್ಸಾದೀನಂ ಮಲೇ **ಛಕಣ**ಸದ್ದೋ, **ಸಕ** ಸತ್ತಿಯಂ, ಯು, ಸಸ್ಸ **ಛೋ**।

೨೭೬. ನಾಭಿಯಾ ಅಧೋಭಾಗೋ ವತ್ಥಿ ನಾಮ, ಸೋ ದ್ವೀಸು। ವತ್ಥಿ ಮುತ್ತಪುಟಂ। "ಮುತ್ತಾಸಯಪುಟೋ ವತ್ಥಿ"ರಿತಿ [ಚಿನ್ತಾಮಣಿಟೀಕಾ ೧೬.೭೩] **ರತನಮಾಲಾ**। ವಸತಿ ಮುತ್ತಮೇತ್ಥಾತಿ **ವತ್ಥಿ, ವಸ** ನಿವಾಸೇ,ತಿ, **ತಸ್ಸ ಥೋ, ತ್ಥಿ**ಪಚ್ಚಯೇನ ವಾ ಸಿದ್ಧಂ। ಉಚ್ಛಙ್ಗಂ ಅಙ್ಕಇಚ್ಚ ಇಮೇ ದ್ವೇ ಉಭೋ ಸದ್ದಾ ಪುಮೇ ವತ್ತನ್ತಿ। ಉಸ್ಸಜ್ಜತಿ ಏತ್ಥಾತಿ **ಉಚ್ಛಙ್ಗಂ, ಸಜ** ಸಙ್ಗೇ, ಸಸ್ಸ **ಛೋ**, ದ್ವಿತ್ತಂ। **ಅಙ್ಕ** ಗಮನತ್ಥೋ, ಅ, ಅಙ್ಕೋ, ಅಥ ವಾ **ಅಙ್ಕ** ಲಕ್ಖಣೇ, ಅ, **ಅಙ್ಕೋ,** "ಉಚ್ಛಙ್ಗಚಿಹನೇಸ್ವಙ್ಕೋ"ತಿ **ಅಮರಕೋಸೇ** [ಅಮರ ಕೋಸೇ ೨೩.೪]।

ದ್ವಯಂ ಜಾಣೂಪರಿಭಾಗೇ। **ಅರ** ಗಮನೇ, ಉ, ಅಸ್ಸೂಕಾರೋ। **ಸನ್ಜ** ಸಙ್ಗೇ, ಆಸಜ್ಜತಿ ವತ್ಥಮತ್ರಾತಿ **ಸತ್ಥಿ,** ಥಿ। ಊರು ಚ ಸತ್ಥಿ ಚೇತಿ ದ್ವನ್ದೋ, ನಪುಂಸಕೇಪಿ।

ತಿಕಂ ಜಾಣುಮ್ಹಿ, ಊರುನೋ ಪಬ್ಬಂ ಗಣ್ಠಿ **ಊರುಪಬ್ಬಂ**। **ಜನ** ಜನನೇ, ಣು। ದ್ವಿತ್ತೇ **ಜಣ್ಣು**।

೨೭೭. ದ್ವಯಂ ಪಾದಗಣ್ಠಿಮ್ಹಿ। **ಗುಪ** ರಕ್ಖಣೇ ಫೋ, ಸಕತ್ಥೇ ಕೋ। ಪಾದಸ್ಸ ಗಣ್ಠಿ **ಪಾದಗಣ್ಠಿ**। ಘುಟಿಕಾಪ್ಯತ್ರ। **ಘುಟ** ಪರಿವತ್ತನೇ, ಘುಟ್ಯತೇ ಅನೇನೇತಿ **ಘುಟಿಕಾ,** ಣ್ವು।

ದ್ವಯಂ ಪಾದಸ್ಸ ಪಚ್ಛಾಭಾಗೇ ಗೋಪ್ಫಕಸ್ಸಾಧೋ ಭಾಗೇ। ಪುಮೇ ತೂತಿ ತ್ವನ್ತಂ ಲಿಙ್ಗಪದಂ। **ಪಸ** ಬಾಧನಫುಸನೇಸು,ತಿ, **ತಸ್ಸ ಣೋ,** ಸಸ್ಸ **ಹೋ,** ವಣ್ಣವಿಪರಿಯಯೋ, ಣಿಪಚ್ಚಯೇನ ವಾ ಸಿದ್ಧಂ। ಸಕಾರವಣ್ಣಾಗಮೇ ವುದ್ಧಿಯಞ್ಚ **ಪಾಸಣ್ಹಿ**। ಏಲಿಪ್ಯತ್ರ, **ಇಲ** ಗತಿಯಂ,ತಿ, **ತಲೋಪೋ**।

ದ್ವಯಂ ಪಾದಗ್ಗೇ। ಪಾದಸ್ಸ ಅಗ್ಗಂ **ಪಾದಗ್ಗಂ**। ಪಕಟ್ಠಂ ಪದಂ **ಪಪದ**ನ್ತಿ ಕಮ್ಮಧಾರಯೋ। "ಪಪದೋ"ತಿಪಿ ಪಾಠೋ। ತಿಕಂ ಪಾದೇ। **ಪದ** ಗತಿಮ್ಹಿ, ಣೋ, ಪಜ್ಜತೇತಿ **ಪಾದೋ**। ಪಜ್ಜತೇ ಗಚ್ಛತೀತಿ, ಅ। **ಚರ**ಮ್ಹಾ ಕರಣೇ ಯು, **ಚರಣಂ,** ಇದಂ ಪುಮೇ ವಿಕಪ್ಪೇನ, ನಿಚ್ಚಂ ನಪುಂಸಕೇ। ಅಙ್ಘ್ರಿಪ್ಯತ್ರ, **ಅಹಿ** ಗತಿಯಂ। ಇ, **ಹಸ್ಸ ಘೋ**।

೨೭೮. ದ್ವಯಂ ಹತ್ಥಾದ್ಯವಯವೇ। **ಅಙ್ಗ** ಗತ್ಯತ್ಥೋ, ಅ। **ಅವಪುಬ್ಬೋ ಯು** ಮಿಸ್ಸನೇ, ಅ। ಪತೀಕೋ, ಅಪಘನೋಪ್ಯತ್ರ। **ಪತಿ**ಪುಬ್ಬಾ ಇಮ್ಹಾ ಕೋ। **ಅಪ**ಪುಬ್ಬಾ **ಹನಿ**ಮ್ಹಾ ಅ, **ಘನಾದೇಸೋ** ಚ।

ದ್ವಯಂ ಪಸ್ಸಟ್ಠಿಮ್ಹಿ। **ಪಾ** ರಕ್ಖಣೇ, ಸು, ಳಿಕಾರವಣ್ಣಾಗಮೋ, ಸಕತ್ಥೇ ಕೋ, ಪಸ್ಸ **ಫೋ**। ಅಳಾಗಮೇ **ಫಾಸುಕಾ**। "ಪಾಸುಳಿಕಾ, ಪಾಸುಕಾ"ತಿಪಿ ಪಾಠೋ। **ಫುಸ** ಸಮ್ಫಸ್ಸೇತಿಪಿ ಧಾತು, ತದಾ **ಉಪಚ್ಚಯಾದಿ**।

ದ್ವಯಂ ಅಟ್ಠಿಮತ್ತೇ। **ಅಸು** ಖೇಪನೇ, ಇ, ಸಸ್ಸ **ಟ್ಠೋ, ಅಟ್ಠಿ,** ಇದಂ **ಪಣ್ಡಕೇ** ನಪುಂಸಕೇ ವತ್ತತಿ। **ಧಾ** ಧಾರಣೇ, ತು, ಇತ್ಥೀ। ಕೀಕಸಂ, ಕುಲ್ಲಂಪ್ಯತ್ರ। **ಗಲಸ್ಸ** ಕಣ್ಠಸ್ಸ ಹೇಟ್ಠಿಮನ್ತೇ ಜಾತಮಟ್ಠಿ **ಗಲನ್ತಟ್ಠಿ**। **ಅಕ** ಗಮನೇ, ಖೋ, ಸಕತ್ಥೇ ಕೋ।

೨೭೯-೨೮೦. ದ್ವಯಂ ಸಿರಸೋಟ್ಠಿಖಣ್ಡೇ। ಸಮುದಿತೇ ತು **ಕರೋಟಿ,** ಇತ್ಥೀ [ಅಮರ ೧೬.೬೯]। **ಕಪು** ಸಾಮತ್ಥಿಯೇ, ಅರೋ, ಕಂ ಸೀಸಂ ಪಾಲೇತೀತಿ ವಾ **ಕಪ್ಪರೋ,** ರಸ್ಸೋ, ಲಸ್ಸ **ರತ್ತಞ್ಚ**। ಕಂ ಪಾಲಯತೀತಿ , ಕಮ್ಮಾದಿಮ್ಹಿ ಣೋ। "ಸಿರೋಟ್ಠಿಮ್ಹಿ ಕಪಾಲೋ'ಥೀ, ಘಟಾದಿಸಕಲೇಪಿಚೇ"ತಿ **ರುದ್ದೋ** [ಚಿನ್ತಾಮಣಿಟೀಕಾ ೧೬.೬೮]। ಕಪಾಲೋ ಅಥೀತಿ [ಅನಿತ್ಥೀತಿ ಅತ್ಥೋ] ಭೇದೋ। **ಕಪಾಲ**ಸದ್ದೋ ವಿಕಪ್ಪೇನ ಪುಲ್ಲಿಙ್ಗೋ। **ಕಡಿ** ಭೇದೇ, ಅರೋ। ಮಹತೀ ಸಿರಾ **ಮಹಾಸಿರಾ, ಸಿರಾ**ತಿ ಚ। ಸಿ ಬನ್ಧನೇ, ರೋ।

ತಿಕಂ ಸುಸಿರವತ್ಯಂ ವಾಯುವಹನ್ತಸಿರಾಯಂ। ತಿವಿಧಾ ಹಿ ಕಾಯಸಿರಾ ಏಕಾ ವಾಯುವಹಾ, ಅಪರಾ ಸುತ್ತಮಿವಾಟ್ಠಿಬನ್ಧಿನೀ, ಅಞ್ಞಾ ಆಹಾರವಾಹಿನೀ ಅನ್ತಖ್ಯಾ। ತತ್ರ ತತಿಯೇನ ಪಠಮಾ, ಪಠಮದುತಿಯೇಹಿ ದುತಿಯಾ ಚ ದೀಪಿತಾ, ತತಿಯಾ ಪನ ಪರತೋ ವಕ್ಖತಿ। **ನಹ** ಬನ್ಧನೇ, ಅರು। **ಸಿ** ಬನ್ಧನೇ, ರೋ। **ಧಮ** ಸದ್ದೇ, ಯು। ನದಾದಿ, ಅನಿ ವಾ, **ಧಮನೀ**।

ತತಿಯಂ ದಸ್ಸೇತುಮಾಹ "ರಸಗ್ಗಸಾ"ತ್ಯಾದಿ। ರಸಂ ಗಸತೀತಿ **ರಸಗ್ಗಸಾ, ಗಸ** ಅದನೇ। ರಸಂ ಹರತಿ ನೇತೀತಿ **ರಸಹರಣೀ,** ಯು, ನದಾದಿ।

ತಿಕಂ ಮಂಸೇ। **ಮನ** ಞಾಣೇ, ಸೋ। **ಮಿಸ** ಸದ್ದೇ, **ಆಪುಬ್ಬೋ** ಆಮಸನೇ ವಾ। **ಪಿಸ** ಅವಯವೇ, ತೋ। ಪಲಲಂ, ಕಬ್ಬಂಪ್ಯತ್ರ।

ದ್ವಯಂ ಆತಪಾದಿನಾ ಸುಕ್ಖಮಂಸೇ। ತಿಲಿಙ್ಗಕನ್ತೂತಿ ತ್ಯನ್ತಂ ಲಿಙ್ಗಪದಂ। **ವಲ, ವಲ್ಲ** ಸಂವರಣೇ, ಊರೋ, ಇತ್ಥಿಯಂ "ಇತ್ಥಿಯಮತೋ **ಆಪಚ್ಚಯೋ**"ತಿ ಆ, **ವಲ್ಲೂರಾ**। ಉದ್ಧಂ ತತ್ತಂ **ಉತ್ತತ್ತಂ**। **ತಪ** ಸನ್ತಾಪೇ, ತೋ।

೨೮೧. ಚತುಕ್ಕಂ ಲೋಹಿತೇ। **ರುಹ** ಜನನೇ, ತೋ, **ಇತೋ** ವಾ। ರುನ್ಧತೇ ಚಮ್ಮೇನಾತಿ **ರುಧಿರಂ,** ಇರೋ। **ಸೋಣ** ವಣ್ಣೇ, ತೋ। **ರಞ್ಜ** ರಾಗೇ, ತೋ। ಅಸಂ, ಖತಜಂಪ್ಯತ್ರ [ಖತಾ ಜಾಯತೇ (ಚಿನ್ತಾಮಣಿಟೀಕಾ ೧೬.೬೪)]।

ತಿಕಂ ಖೇಳೇ। **ಲಾ** ಆದಾನೇ, ಅಲೋ, ಇತ್ಥಿಯಮಾ, **ಲಲ** ಇಚ್ಛಾಯಂ ವಾ, ಇತ್ಥಿಯಮಾ। **ಖೇಲ** ಗತಿಯಂ, ಅ। **ಖಲ** ಚಲನೇ, ಸಞ್ಚಯೇ ವಾ, ಣೋ, ಳತ್ತಂ, ಖಂ ವಾ ಆಕಾಸಂ ಇಲತೀತಿ **ಖೇಳೋ**। **ಇಲ** ಗತಿಯಂ, ಕಮ್ಮನಿ ಣೋ, **ಇಲ** ಗತಿಮ್ಹಿ ವಾ, ಅ, ಇಸ್ಸೇ।

ದ್ವಯಂ ಪಿತ್ತೇ। **ಮಾ** ಪರಿಮಾಣೇ, ಧು। **ಮದ** ಉಮ್ಮಾದೇ ವಾ, ಞು, **ದಸ್ಸ ಧೋ**। ಮಾಯೂತಿ ಪಾಠೇ **ಮಯ** ಗತಿಯಂ, ಞು। **ಮಾಧುಮಾಯು**ಸದ್ದಾ ದ್ವೇ **ಪುರಿಸೇ** ಪುಲ್ಲಿಙ್ಗೇ। ಅಪಿದಧಾತೀತಿ **ಪಿತ್ತಂ**। **ಅಪಿಪುಬ್ಬೋ ಧಾ** ಪಿಧಾನೇ, ತೋ, **ಅಲೋಪೋ**, ಭುಜಾದಿ, **ಪಿತ್ತಂ,** ನಪುಂಸಕೇ।

ದ್ವಯಂ ಸೇಮ್ಹೇ। **ಸಿಲಿಸ** ಸಿಲೇಸನೇ, ಚುರಾದಿ, ಸಿಲಿಸ್ಯತೇ ಅತ್ರೇತಿ **ಸೇಮ್ಹೋ,** ಮನ, **ಲಿಸಸ್ಸ ಹೋ,** ವಣ್ಣವಿಪರಿಯಯೋ। ಇತರತ್ರ ಉಮೋ, **ಸಿಲೇಸುಮೋ**। ಕಫೋಪ್ಯತ್ರ, ಕೇನ ತೋಯೇನ ಫಾತಿ ವುದ್ಧಿ ಯಸ್ಸ **ಕಫೋ,** ನೇರುತ್ತೋ।

೨೮೨-೨೮೩. ವಿಲೀನೋ ವಿಭೂತೋ ಸ್ನೇಹೋ **ವಸಾತ್ಯುಚ್ಚತೇ, ವಸ** ನಿವಾಸೇ, ಆ। ದ್ವಯಂ ಅವಿಲೀನಸ್ನೇಹೇ। **ಮಿದ** ಸ್ನೇಹನೇ, ಣೋ। **ವಪ** ಬೀಜಸನ್ತಾನೇ, ಅ, **ವಪಾ**। "ವಪಾ ವಿವರಮೇದೇಸೂ"ತಿ **ನಾನತ್ಥಸಙ್ಗಹೇ, ಅಮರಕೋಸೇ** ಪನ ಮೇದಾದೀನಮೇಕತ್ಥತಾ ದೀಪಿತಾ, ವುತ್ತಞ್ಹಿ ತತ್ಥ "ಮೇದೋ ತು ವಪಾ ವಸಾ"ತಿ [ಅಮರ ೧೬.೬೪]।

ತಿಕಂ ಚನ್ದನಸುವಣ್ಣಾದ್ಯಲಙ್ಕಾರಕತಸರೀರಸೋಭಾಯಂ। **ಕಪು** ಸಾಮತ್ಥಿಯೇ, ಆಕಪ್ಪನಂ **ಆಕಪ್ಪೋ,** ಣೋ। "ನೇಪಚ್ಛೇ ಗೇಹಮತ್ತೇ ಚ, ವೇಸೋ ವೇಸ್ಯಾಗಹೇಪಿ [ವೇಸ್ಸಗಹೇಪಿ (ಕ॰)] ಚೇ"ತಿ [ಚಿನ್ತಾಮಣಿಟೀಕಾ ೧೬.೯೯] **ರಭಸೋ**। **ವಸ** ಕನ್ತಿಯಂ, **ವಿಸಿ** ಬ್ಯಾಪನೇ ವಾ, ಣೋ। ನಿಸ್ಸೇಸತೋ ಪಥನಂ ಪಖ್ಯಾನಂ **ನೇಪಚ್ಛಂ, ಪಥ** ಪಖ್ಯಾನೇ ಣ್ಯಣ। ಪಟಿಕಮ್ಮಂ, ಪಸಾಧನಂಪ್ಯತ್ರ।

ಛಕ್ಕಂ ಹಾರಾದ್ಯಾಭರಣೇ। **ಮಡಿ** ಭೂಸಾಯಂ, ಕರಣೇ ಯು। **ಸಾಧ** ಸಂಸಿದ್ಧಿಯಂ, ಯು, **ಸಾಠ** ಸಙ್ಖಾರಗತೀಸು ವಾ, **ಪಸಾಠನಂ,** ಮುದ್ಧಜದುತಿಯೋತ್ರ। **ಭೂಸ** ಅಲಙ್ಕಾರೇ, ಕರಣೇಯೇವ ಯು। ಆಭರಿಯ್ಯತೇ ತನ್ತಿ **ಆಭರಣಂ, ಭರ** ಭರಣೇ, ಕಮ್ಮನಿ ಯು। ಅಲಂ ವಿಭೂಸನಂ ಕರಿಯ್ಯತೇನೇನೇತಿ **ಅಲಙ್ಕಾರೋ,** ಣೋ। **ಪಿಳನ್ಧ** ಭೂಸನೇ, ಕರಣೇ ಯು। ಪರಿಕ್ಖಾರೋಪ್ಯತ್ರ [ಪರಿಕರೋಪ್ಯತ್ರ (ಕ॰)]।

ದ್ವಯಂ ಮಕುಟೇ। **ಕಿರ** ವಿಕಿರಣೇ, ಈಟೋ। **ಮಕಿ** ಮಣ್ಡನೇ, ಉಟೋ। ಮುಕುಟೋತಿಪಿ ಪಾಠೋ, ಏತೇ ದ್ವೇ ಅನಿತ್ಥಿ।

ದ್ವಯಂ ಮಕುಟಗ್ಗಟ್ಠೇ ನಾಯಕಮಣಿಮ್ಹಿ। ಮಕುಟಚೂಳಾಯಂ ಚುಮ್ಬಿತಾ ಮಣಿ **ಚೂಳಾಮಣಿ।** ಮಕುಟಸಿರಸಿ ಚುಮ್ಬಿತಾ ಮಣಿ **ಸಿರೋಮಣಿ।**

೨೮೪. ದ್ವಯಂ ಉಣ್ಹೀಸಪಟ್ಟೇ। ಸಿರಸೋ ವೇಠನಂ **ಸಿರೋವೇಠನಂ। ಉಪುಬ್ಬೋ ನಹ** ಬನ್ಧನೇ, ಈಸೋ, ವಣ್ಣವಿಕಾರೋ। ಯಂ ಬಹುಕಾಲಂ ದೇಬ್ಯಾಮನುಸ್ಸೇಸ್ವಪಿ ಭವತಿ, ತತ್ರ ಕಣ್ಣಾಭರಣೇ **ಕುಣ್ಡಲಾ**ದಿದ್ವಯಂ। **ಕುಡಿ** ದಾಹೇ, ಅಲೋ। **ವೇಠ** ವೇಠನೇ, ಕಣ್ಣಸ್ಸ ವೇಠನಂ **ಕಣ್ಣವೇಠನಂ,** ಮುದ್ಧಜದುತಿಯೋಯಂ।

ತಿಕಂ ತಾಳಕಾಖ್ಯೇ ಕಣ್ಣಾಭರಣೇ। ಕಣ್ಣಾನಂ ಭೂಸನಂ **ಕಣ್ಣಿಕಾ, ಕಣ್ಣ** ಭೂಸನೇ ಬಹುಲಲಕ್ಖಣೇ ಣಿಕೋ। ಕಣ್ಣಚ್ಛಿದನಂ ಪೂರತಿ ಯೇನ ಸೋ **ಕಣ್ಣಪೂರೋ**। ಕಣ್ಣಸ್ಸ ವಿಭೂಸನಂ **ಕಣ್ಣವಿಭೂಸನಂ,** ಕರಣೇ ಯು। ತಾಲಪತ್ತಂಪ್ಯತ್ರ।

೨೮೫. ದ್ವಯಂ ಗೀವಾಭರಣೇ। ಕಣ್ಠಸ್ಸ ಭೂಸಾ **ಕಣ್ಠಭೂಸಾ,** ಥೀ। ಗೀವಾಯಂ ಭವಂ **ಗೀವೇಯ್ಯಂ,** ಭವತ್ಥೇ ಏಯ್ಯೋ, ಗೀವಾಯ ಆಭರಣಂ ವಾ ಗೀವೇಯ್ಯಂ, **ಗೀವತೋ** ಆಭರಣೇ ಏಯ್ಯೋ।

ದ್ವಯಂ ಮುತ್ತಾವಲಿಯಂ। ಹರೀಯತೇ ಮನೋ ಯೇನ **ಹಾರೋ**। ಮುತ್ತಾನಂ ಆವಲಿ ಪನ್ತಿ **ಮುತ್ತಾವಲಿ**। ಹಾರಾಸದ್ದೋಪ್ಯತ್ರ।

ಚತುಕ್ಕಂ ಪಕೋಟ್ಠಾಭರಣೇ। ಪಕೋಟ್ಠೋ ನಾಮ ಕಪ್ಪರಸ್ಸಾಧೋಭಾಗೋ। **ನೀ** ನಯೇ, ಉರೋ, **ಇಯಾ**ದೇಸೋ। **ವಲ** ಸಂವರಣೇ, ಅಯೋ, ಅನಿತ್ಥಿ, **ನಿಯುರೋ**ಪಿ। **ಕಟ** ವಸಾವರಣಗತೀಸು, ಣ್ವು। ಪರಿ ಸಮನ್ತತೋ ಹರತಿ ಚಿತ್ತಂ ಯನ್ತಿ **ಪರಿಹಾರಕಂ,** ಣ್ವು। ಅವಾಪಕೋಪ್ಯತ್ರ।

೨೮೬-೨೮೭. ದ್ವಯಂ ಮುತ್ತಾದಿಘಟಿತವಲಯವಿಕತ್ಯಾಭರಣೇ। **ಕಾ** ಸದ್ದೇ, **ಕಣ**ಪಚ್ಚಯೋ, **ಕಣ** ಸದ್ದೇ ವಾ, ದ್ವಿತ್ತಂ, **ಕಙ್ಕಣಂ, ಕಕಿ** ಗತ್ಯತ್ಥೇ ವಾ, ಯು, **ಕಕಿ ಲೋಲ್ಯೇ** ವಾ, ಕಙ್ಕತಿ ಯೇನಾತಿ **ಕಙ್ಕಣಂ,** ಕರಣೇ ಯು। ಕರಸ್ಸ ಭೂಸಾ **ಕರಭೂಸಾ,** ಥೀ।

ದ್ವಯಂ ಖುದ್ದಘಣ್ಟಿಕಾಯಂ। ಕಿಂ ಕುಚ್ಛಿತಂ ಕಣತೀತಿ **ಕಿಙ್ಕಣೀ,** ನದಾದಿ। ಕಿಙ್ಕಿಣೀತಿಪಿ ಪಾಠನ್ತರಂ, ತದಾ ಯದಾದಿ। ಖುದ್ದಾ ಏವ ಘಣ್ಟಾ **ಖುದ್ದಘಣ್ಟಿಕಾ,** ಸಕತ್ಥೇ ಕೋ, **ಘಟ** ಚಲನೇ।

ದ್ವಯಂ ಅಙ್ಗುಲ್ಯಾಭರಣೇ। ಅಙ್ಗುಲಿಯಂ ಭವಂ **ಅಙ್ಗುಲೀಯಕಂ,** ಈಯೋ, ಸಕತ್ಥೇ ಕೋ, ಅಙ್ಗುಲೀನಮಾಭರಣಂ **ಅಙ್ಗುಲ್ಯಾಭರಣಂ**। ಉಮ್ಮಿಕಾಪ್ಯತ್ರ। ತಮೇವಾಙ್ಗುಲೀಯಕಂ **ಸಾಕ್ಖರ**ಮಕ್ಖರವನ್ತಂ "ಮುದ್ದಿಕಾ, ಅಙ್ಗುಲಿಮುದ್ದಾ"ತಿ **ಚೋಚ್ಚ**ತೇ। **ಮುದ** ತೋಸೇ, ಣ್ವು, ಆ, **ಮುದ್ದಿಕಾ,** ಫಲವಿಸೇಸೇಪ್ಯಯಂ। ಅಙ್ಗುಲಿಯಂ ಭವಾ ಮುದ್ದಾ **ಅಙ್ಗುಲಿಮುದ್ದಾ।**

ದ್ವಯಂ ಇತ್ಥಿಕಟ್ಯಾಭರಣೇ। **ರಸ** ಸದ್ದೇ, ಕತ್ತರಿ ಯು, ಆ, **ರಸನಾ**। ಸಾಯೇವ **ಇನೀ**ಮ್ಹಿ **ರಸನೀ**। "ಸಾರೇ ಧನಿಮ್ಹಿ ರಸನಂ, ಜಿವ್ಹಾಯಂ ರಸನಾ ನ ಸೋ"ತಿ **ರುದ್ದೋ**। ಮೇಹನಸ್ಸ ಖಸ್ಸ ಮಾಲಾ **ಮೇಖಲಾ**ತಿ ನಿರುತ್ತಿ, ಮೇಹನಿನ್ದ್ರಿಯಸ್ಸ ಮಾಲಾತ್ಯತ್ಥೋ। ಕಾಞ್ಚೀ ಸತ್ತಕೀ, ಸಾರಸನಂಪ್ಯತ್ರ।

> ಏಕಯಟ್ಠಿ ಭವೇ ಕಾಞ್ಚೀ, ಮೇಖಲಾ ತ್ವ'ಟ್ಠಯಟ್ಠಿಕಾ।
> ರಸನಾ ಸೋಳಸಾ ಞೇಯ್ಯಾ, ಕಲಾಪಾ ಪಞ್ಚವೀಸತಿ [ಕಲಾಪೋ ಪಞ್ಚವೀಸಕೋ (ಚಿನ್ತಾಮಣಿಟೀಕಾ ೧೬.೧೦೮)]॥

ತಿಕಂ ಸೋವಣ್ಣೇ ಪಗಣ್ಡಭೂಸನೇ। ಪಗಣ್ಡೋ ನಾಮ ಕಪ್ಪರಸ್ಸೋಪರಿಭಾಗೋ। **ಕೇ** ಸದ್ದೇ, ಉರೋ, **ಯಾ**ಗಮೋ। **ಅಙ್ಗ** ಗಮನೇ। ದೋ। ಬಾಹುಮೂಲಸ್ಸ, ಬಾಹುಮೂಲೇ ವಾ ಭವಂ ವಿಭೂಸನಂ **ಬಾಹುಮೂಲವಿಭೂಸನಂ।**

೨೮೮. ಚತುಕ್ಕಂ ಇತ್ಥಿಚರಣವಿಭೂಸನೇ। ಅಙ್ಗದಾಕಾರಂ ಪಾದಭೂಸನಂ **ಪಾದಙ್ಗದಂ। ಮಜಿ** ಸದ್ದತ್ಥೋ, ಈರೋ, ಪಾದೇ ಕಟಕಂ **ಪಾದಕಟಕಂ।** ಊನಂ ಪಾದಂ ಪೂರೇತೀತಿ **ನೂಪುರೋ,** ವಣ್ಣವಿಪರಿಯಯೋ। ಪಾದಕಟಕೋ ಚ ನೂಪುರೋ ಚೇತಿ **ಕಟಕ**ಸದ್ದಸ್ಸ ಪುಲ್ಲಿಙ್ಗೇಪಿ ಪವತ್ತನತೋ ದ್ವನ್ದಸಮಾಸೋ। ತುಲಾಕೋಟಿ, ಹಂಸಕೋಪ್ಯತ್ರ। **ತುಲ** ಗತಿಕೋಟಿಲ್ಯೇ। ಕುಟಿಲಕೋಟಿತ್ತಾ **ತುಲಾಕೋಟಿ,** ಪುಮೇ। ಹಂಸಗತಿತ್ತಾ **ಹಂಸಕೋ।**

೨೮೯. ಮುಖಫುಲ್ಲಾದಯೋ ಅಲಙ್ಕಾರಪ್ಪಭೇದಾ ಸಿಯುಂ। ಮುಖಫುಲ್ಲಂ ನಾಮ ಸುವಣ್ಣಮಯೋ ಮುಖಾಲಙ್ಕಾರೋ, ಮುಖೇ ಫುಲ್ಲತೀತಿ **ಮುಖಫುಲ್ಲಂ, ಫುಲ್ಲ** ವಿಕಸನೇ, ದನ್ತಾದೀಸು ಸುವಣ್ಣಮಯಾಲಙ್ಕಾರೋಪಿ ಮುಖಫುಲ್ಲಮೇವ। **ಉಣ್ಣತಂ** ಸುವಣ್ಣಾದಿರಚಿತಂ ನಲಾಟಾಭರಣಂ, **ಉ**ಪುಬ್ಬೋ **ನಮು** ನಮನೇ। ಏತ್ಥ ಚ ಮುಖಫುಲ್ಲುಣ್ಣತಾನಂ ವಿಸೇಸಂ ವಿಪರಿಯಯೇನಾಪೀತಿ ವದನ್ತಿ। ಗಾವೀನಂ ಥನಾಕಾರತ್ತಾ ಗತ್ಥನಂ, ಓಸ್ಸತ್ತಂ, ತಮೇವ ಉತ್ತಮತ್ತಾ **ಉಗ್ಗತ್ಥನಂ,** ಚತುಯಟ್ಠಿಕೋ ಹಾರಭೇದೋ। **ಗಮು** ಗಮನೇ, ಣ್ವು, ದ್ವಿತ್ತಂ, ಅಸ್ಸಿತ್ತಞ್ಚ, **ಗಿಙ್ಗಮಕಂ,** ಬಾತ್ತಿಂಸಯಟ್ಠಿಕೋ ಹಾರಭೇದೋವ। **ಆದಿನಾ** ಅದ್ಧಹಾರೋ, ಮಾಣವಕೋ, ಏಕಾವಲೀ, ನಕ್ಖತ್ತಮಾಲಾದಯೋ ಹಾರಭೇದಾ ಚ ಸಙ್ಗಯ್ಹನ್ತಿ [ಅಮರ ೧೬.೧೦೬]।

೨೯೦. ಪಞ್ಚಂ ವತ್ಥಮತ್ತೇ। **ಚಿಲ** ವಸ್ಸನೇ, ಚಿಲ್ಯತೇ ಅಚ್ಛಾದೀಯತೇತಿ, ಣೋ, ಥಿಯಂ **ಚೇಲೀ**। ಛದ ಸಂವರಣೇ, **ಆ**ಪುಬ್ಬೋ ಕರಣೇ, ಯು। **ವಸ** ಅಚ್ಛಾದನೇ, ವಸ್ಯತೇ ಅಚ್ಛಾದೀಯತೇತಿ **ವತ್ಥಂ,** ಥೋ। ಣಮ್ಹಿ **ವಾಸೋ।** ಯುಮ್ಹಿ **ವಸನಂ। ಅಮ** ಗಮನೇ, ಕರಣೇ ಯು, **ಅಂಸುಕಂ,** ರಂಸಿಪರಿಯಾಯೋಪ್ಯಯಂ। **ಅಮ್ಬ** ಸದ್ದೇ, ಕತ್ತರಿ ಅರೋ। **ಪಟ** ಗಮನೇ, ಕರಣೇ ಅ, ಸೋಭನಚೇಲೇಪ್ಯಯಂ। **ದು** ಗಮನೇ, ಕರಣೇ ಸೋ, ದ್ವಿತ್ತಂ, ದುರೂಪಂ ಅಸತಿ ಖೇಪತೀತಿ ವಾ **ದುಸ್ಸಂ,** ದುರೂಪಂ ಅಸತಿ ದೀಪೇತೀತಿ ವಾ **ದುಸ್ಸಂ, ದು**ಪುಬ್ಬೋ **ಅಸ** ದಿತ್ತಿಯಂ । **ಚಲ** ವಸನೇ, ಅಸ್ಸೋತ್ತಂ, ಳತ್ತಞ್ಚ। **ಸಟ** ರುಜಾವಿಸರಣಗತ್ಯಾವಸಾನೇಸು, ಣ್ವು।

೨೯೧. ಪಞ್ಚಂ ವತ್ಥಭೇದೇ। ತತ್ರಾದಿದ್ವಯಂ ದುಕೂಲಖ್ಯೇ ವತ್ಥೇ। **ಖು** ಸದ್ದೇ, ಮೋ, **ಖುಮ**ಸದ್ದಾ ವಿಕಾರೇ ಣೋ, ಖುಮಾಯ ವಿಕಾರೋ **ಖೋಮಂ,** ಖುಮಾ ನಾಮ ಅತಸೀ, ತಬ್ಬಕ್ಕಲಸಮ್ಭವಂ ವತ್ಥಂ, ವಾಚ್ಚಲಿಙ್ಗೋಯಂ। **ಕೂಲ** ಆವರಣೇ, ದುಕ್ಖೇನ ಕುಲ್ಯತೇತಿ **ದುಕೂಲಂ,** ದುಮೇಹಿ ಜಾತಂ ಕೂಲನ್ತಿ ವಾ **ದುಕೂಲಂ।** ಕೇಚಿ ಪನ "ದುಕೂಲಮ್ಹಿ ಏಕಂ ವತ್ಥನ್ತರಂ, ನ ಖೋಮನಾಮ"ನ್ತಿ ವದನ್ತಿ। ತಂ "ಖೋಮ'ಮಟ್ಟೇ ದುಕೂಲೇ ಚ, ಅತಸೀವಸನೇಪಿ ಚ", "ಖೋಮ'ಮಟ್ಟೇ ದುಕೂಲೇಚಾ"ತಿ **ನಾನತ್ಥಸಙ್ಗಹತಿಕಣ್ಡಸೇಸೇಸು** [ನಾನತ್ಥಸಙ್ಗಹ ೩.೩.೨೯೫] ವುತ್ತತ್ತಾ ನ ಗಹೇತಬ್ಬಂ। ಕೋಸೋ ನಾಮ ಕಿಮಿಗಬ್ಭೋ, ತತೋ ಜಾತತ್ತಾ **ಕೋಸೇಯ್ಯಂ,** ಏಯ್ಯೋ, "ಕೋಸೇಯ್ಯಂ ಕಿಮಿಕೋಸೋತ್ಥ"ನ್ತಿ [ಅಮರ ೧೬.೧೧೧] ಹಿ ವುತ್ತಂ। ಕೋಸೇಯ್ಯಮೇವ ಧೋತಂ ಪಟ್ಟುಣ್ಣಂ ನಾಮ, ವುತ್ತಞ್ಚ "ಪಟ್ಟುಣ್ಣಂ ಧೋತಕೋಸೇಯ್ಯ"ನ್ತಿ [ಅಮರ ೧೬.೧೧೩]। ಪತ್ತುಣ್ಣನ್ತಿಪಿ ಪಾಠನ್ತರಂ। ಪಟ್ಟುಣ್ಣರಟ್ಠೇ ಜಾತತ್ತಾ **ಪಟ್ಟುಣ್ಣ**ನ್ತಿಪಿ ವದನ್ತಿ। **ಕಮು** ಕನ್ತಿಯಂ, ಕಮನೀಯತ್ತಾ **ಕಮ್ಬಲೋ,** ರಙ್ಕುನಾಮಕಸ್ಸ ಹರಿಣವಿಸೇಸಸ್ಸ ಲೋಮೇನಸಞ್ಜಾತವತ್ಥಂ [ರಾಙ್ಕವಂ ಮಿಗರೋಮಜಂ (ಅಮರ ೧೬.೧೧೧)], ಅಲೋ, **ವಾ**ಗಮೋ ಚ ಮಜ್ಝೇ। **ವಾ**ಸದ್ದೋ **ಕಮ್ಬಲ**ಸದ್ದಸ್ಸ ನಪುಂಸಕತ್ತಂ ಸಮುಚ್ಚಿನೋತಿ। **ರಲ್ಲಕೋ**ಪಿ [ಅಮರ ೧೬.೧೧೬] ಕಮ್ಬಲಪರಿಯಾಯೋ। **ಸಣ** ಸದ್ದೇ, ಕತ್ತರಿ ಅ, ಸಣೋ ನಾಮ ಥಿರತ್ತಚೋ ಏಕೋ ರುಕ್ಖಯೋನಿ, ಯಸ್ಸ ತಚೇನ ಕೇವಟ್ಟಾದಯೋ ಜಾಲಾದೀನಿ ಕರೋನ್ತಿ, ಸಣಸ್ಸ ವಿಕಾರೋ **ಸಾಣಂ,** ವತ್ಥಂ। ಮಿಗಲೋಮಾನಿ ಕೋಟ್ಟೇತ್ವಾ ಸುಖುಮಾನಿ ಕತ್ವಾ ಕತಮಮ್ಬರಂ **ಕೋಟುಮ್ಬರಂ, ಕುಟ** ಛೇದನೇ, ಉಸ್ಸೋ, ಅಸ್ಸು, ಕೋಟುಮ್ಬರಟ್ಠೇಜಾತತ್ತಾ ವಾ **ಕೋಟುಮ್ಬರಂ।** ಭಙ್ಗಂ ನಾಮ ಖೋಮಾದೀನಿ ಸಬ್ಬಾನಿ ಏಕಜ್ಝಾನಿ ವೋಮಿಸ್ಸೇತ್ವಾ ಕತವತ್ಥಂ, **ಭನ್ಜ** ಅವಮದ್ದನೇ, ಅಥ ವಾ ಭಙ್ಗಂ ನಾಮ ಸಾಣಫಲಂ, ತಬ್ಬಿಕಾರತ್ತಾ ವತ್ಥಂ **ಭಙ್ಗಂ,** ವುತ್ತಞ್ಚ **ನಾನತ್ಥಸಙ್ಗಹೇ** "ಭಙ್ಗಾ ಸಾಣಾಖ್ಯಸಸ್ಸೇಪೀ"ತಿ। **ಸಸ್ಸ**ಸದ್ದೇನ ಚೇತ್ಥ ಫಲಂ ವುತ್ತಂ, "ರುಕ್ಖಾದೀನಂ ಫಲಂ ಸಸ್ಸ"ನ್ತಿ [ಅಮರ ೧೪.೧೫] ವಚನತೋ। ಭಙ್ಗಮ್ಹಿ ವಾಕಮಯಮೇವಾತಿ ಕೇಚಿ। **ವತ್ಥನ್ತರಂ** ವತ್ಥವಿಸೇಸೋ। **ಆದಿನಾ** ಕಪ್ಪಾಸಾದಯೋಪಿ ಗಹಿತಾ।

೨೯೨-೨೯೩. ಚತುಕ್ಕಂ ಪರಿಧಾನಭೂತೇ ಅಧೋವತ್ಥೇ। ಅಧೋಭಾಗೇ ವಸೀಯತೇತಿ **ನಿವಾಸನಂ, ನಿ**ಸದ್ದೋ ಅಧೋಭಾಗಸ್ಸ ಜೋತಕೋ। **ವಸ** ಅಚ್ಛಾದನೇ, ಕಮ್ಮನಿ ಯು। ಬಾಹುಲ್ಯೇನ ಅನ್ತರೇ ಮಜ್ಝೇ ಭವಂ **ಅನ್ತರೀಯಂ,** ಈಯೋ।

ಸಮಾನಲಿಙ್ಗತ್ತಾ ದ್ವನ್ದೋ। ಅನ್ತರೇ ಭವಂ **ಅನ್ತರಂ,** ಣೋ। ಅನ್ತರೇ ಮಜ್ಝೇ ಭವೋ ವಾಸೋ **ಅನ್ತರವಾಸಕೋ,** ಸಕತ್ಥೇ ಕೋ। ಉಪಸಂಬ್ಯಾನಂಪ್ಯತ್ರ [ಅಮರ ೧೭.೧೧೭]।

ಪಞ್ಚಕಂ ಉಪರಿಧಾನೇ। **ವರ** ಅಚ್ಛಾದನೇ, **ಪ**ಪುಬ್ಬೋ, ಕಮ್ಮನಿ ಣೋ, ಉಭಯತ್ರಾಪಿ ವುದ್ಧಿ, **ಪಾವಾರೋ।** ಉತ್ತರಸ್ಮಿಂ ದೇಹಭಾಗೇ ಆಸಜ್ಜತೇತಿ **ಉತ್ತರಾಸಙ್ಗೋ, ಆ** ಪುಬ್ಬೋ **ಸಞ್ಜ** ಸಙ್ಗೇ। ಉಪರಿ ಸಂವೀಯತೇ ಪಿಧೀಯತೇ ಬಾಹುಲ್ಯೇನಾತಿ, ಯು। **ಉಪಸಂ**ಪುಬ್ಬೋ **ವೀ** ತನ್ತಸನ್ತಾನೇ। ಉತ್ತರಸ್ಮಿಂ ದೇಹಭಾಗೇ ಭವಂ ವಿಜ್ಜಮಾನಂ **ಉತ್ತರಂ, ಉತ್ತರೀಯಞ್ಚ**, ಣೋ, ಈಯೋ ಚ। ಸಂಬ್ಯಾನಂಪ್ಯತ್ರ।

ನವಂ ವತ್ಥಂ ಅಹತನ್ತಿ **ಮತಂ** ಕಥಿತಂ, ನ ಹಞ್ಞತಿ ಯಂ ಪಾಸಾಣಾದೀಹೀತಿ **ಅಹತಂ।** ತನ್ತತೋ ಅಚಿರಮಾಹರಿತಂ ವತ್ಥಂ। ಅನಾಹತಂ, ನಿಪ್ಪವಾಣಿ, ತನ್ತಕಂಪ್ಯತ್ರ। ವುತ್ತಞ್ಚ "ಅನಾಹತಂ ನಿಪ್ಪವಾಣಿ, ತನ್ತಕಞ್ಚ ನವಮ್ಬರೇ"ತಿ [ಅಮರ ೧೭.೧೧೨]।

ದ್ವಯಂ ಚಿರಕಾಲತ್ತಾ ನಿದ್ದಸೇ ಜಿಣ್ಣವತ್ಥೇ। ನತ್ಥಿ ಅನ್ತೋ ದಸಾ ಯಸ್ಸ **ನನ್ತಕಂ,** ಸಕತ್ಥೇ ಕೋ। ಕುಚ್ಛಿತೋ ಪಟೋ **ಕಪ್ಪಟೋ, ಕಪ್ಪ** ವಿತಕ್ಕೇ ವಾ, ಅಟೋ। ದ್ವಯಂ ಅಥಿರವತ್ಥೇ, ಜಿಣ್ಣವಸನಂ ಅಥಿರಂ ವತ್ಥಂ। "ಪಟ"ಇತಿ ಚರತಿ ಫೋಟತೀತಿ **ಪಟಚ್ಚರಂ,** ಪಟಚ್ಚರಮೇವ **ಪಳಚ್ಚರಂ,** ಳತ್ತಂ।

೨೯೪. ದ್ವಯಂ ಕೋಟಿಕಾದಿಸನ್ನಾಹೇ, ಚೋಳೇ ಚ। **ಕಚ** ಬನ್ಧನೇ, ಉಕೋ, ನಿಗ್ಗಹೀತಾಗಮೋ ಚ। ವಾಣಂ ಸರಂ ವಾರಯತೀತಿ **ವಾರವಾಣೋ,** ಕಮ್ಮನಿ ಣೋ, ಅಭಿಧಾನತೋ **ವಾರ**ಸ್ಸ ಪುಬ್ಬನಿಪಾತೋ, ಅನಿತ್ಥಿಯಮೇತೇ। ವತ್ಥಸ್ಸ ಅವಯವೇ **ದಸಾ**ಸದ್ದೋ ಇತ್ಥೀ। "ದಸಾ ವತ್ಯಮವತ್ಥಾಯಂ, ವತ್ಥಂಸೇ ಬಹುಮ್ಹಿ ದ್ವಿಸೂ"ತಿ [ಚಿನ್ತಾಮಣಿಟೀಕಾ ೧೭.೧೧೪] **ರಭಸೋ। ದಾ** ಛೇದನೇ, ಕಮ್ಮನಿ ಸೋ, ರಸ್ಸೋ।

ಉತ್ತಮಙ್ಗಮ್ಹಿ ಸೀಸೇ ಯೋ ಕಞ್ಚುಕೋ ಸುವಣ್ಣಾದಿಮಯೋ, ಸೋ "ನಾಳಿಪತ್ತೋ"ತಿ ಕಥಿತೋ। ನಾಳಿಪತ್ತೋ ತಂಸಣ್ಠಾನೋ ಸುವಣ್ಣಾದಿಪಟೋ ನಾಳಿಪತ್ತೋ। ಸೀಸಕಂ, ಸಿರಿಯಂ, ಸಿರೋಹನ್ತಿಪಿ ತಸ್ಸ ನಾಮಾನಿ।

೨೯೫. ತಿಕಂ ದೀಘತ್ತೇ। **ಆ**ಪುಬ್ಬೋ **ಯಮು** ಉಪರಮೇ, ಣೋ। ಆ ಭುಸೋ ಯಾತಿ ಗಚ್ಛತೀತಿ ವಾ **ಆಯಾಮೋ, ಯಾ** ಗತಿಪಾಪುಣೇಸು, ಮೋ। ದೀಘಸ್ಸ ಭಾವೋ **ದೀಘತಾ। ರುಹ** ಜನನೇ, ಣೋ।

ದ್ವಯಂ ವಿತ್ಥಾರೇ। ವತ್ಥವಿಸಯೇ "ಓಸಾರೋ"ತಿ ರೂಳ್ಹೀ। ಸಮನ್ತತೋ ನಯ್ಹತೀತಿ **ಪರಿಣಾಹೋ, ನಹ** ಬನ್ಧನೇ, ಣೋ। ವಿತ್ಥಾರೇನ ಸರಣಂ ವಿಸಾರೋ, ಸೋ ಏವ **ವಿಸಾಲತಾ।**

೨೯೬. ಚತುಕ್ಕಂ ಚೀವರೇ। ಅರಹತಂ ಧಜೋ **ಅರಹದ್ಧಜೋ,** ರೂಳ್ಹಿಯಾ ತದಞ್ಞಚೀವರೇಸು। ಕಸಾಯೇನ, ಕಸಾವೇನ ಚ ರತ್ತಂ **ಕಾಸಾಯಂ, ಕಾಸಾವಞ್ಚ**, ಸಮಾನಲಿಙ್ಗತ್ತಾ ದ್ವನ್ದೋ। ಚಿ ಚಯೇ, ಈವರೋ। ವತ್ಥಖನ್ಧೇಹಿ ಚೀಯತೇತಿ **ಚೀವರಂ।**

ಮಣ್ಡಲಾದಯೋ **ತದಙ್ಗಾನಿ** ಸಮೂಹಭೂತಸ್ಸ ಚೀವರಸ್ಸ ಅವಯವಾನಿ। **ಮಡಿ** ಭೂಸಾಯಂ, ಅಲೋ, **ಮಣ್ಡಲಂ।** ಚೀವರಪರಿಯನ್ತೋಯಂ ಮಹಾಪಥವಿಯಾ ಚಕ್ಕವಾಳಪಬ್ಬತೋ ವಿಯ ಚೀವರಸ್ಸ ಸಮನ್ತತೋ ತಿಟ್ಠತಿ। ವಿವಟ್ಟೋ ನಾಮ ಚೀವರಮಜ್ಝಗತಮಗ್ಗೋ, ಸೋ ಹಿ ವಿಸುಂ ವಿಸುಂ ವಟ್ಟತೀತಿ **ವಿವಟ್ಟೋ**ತಿ ವುಚ್ಚತಿ, **ವಟ್ಟ** ಆವಟ್ಟನೇ। ಕುಸಿ ನಾಮ ಮಗ್ಗಾನಂ ಮಜ್ಝಗತವತ್ಥಖಣ್ಡಂ, **ಕುಸ** ಛೇದನೇ, ಕಮ್ಮನಿ ಇ, **ಕುಸಿ,** ಪುಮಿತ್ಥಿಯಂ।

೨೯೭. ಫಲಾದೀನಂ ಯಾನಿ ಚತ್ತಾರಿ ಸನ್ತಿ, ಏತಾ ವತ್ಥಸ್ಸ **ಯೋನಿಯೋ** ಕಾರಣಾನಿ ತತೋ ತದುಪ್ಪತ್ತಿತೋ। ಕಪ್ಪಾಸಿಕಂ ವತ್ಥಂ **ಫಾಲಂ** ನಾಮ ಫಲವಿಕಾರತ್ತಾ, ವಿಕಾರೇ ಣೋ, ತೀಸು। ಯಥಾ - ಫಾಲೋ ಪಟೋ, ಫಾಲಾ ಚೇಲೀ, ಫಾಲಂ ವತ್ಥಂ।

ಖೋಮಾದಯೋ ಪನ ಪಟಾ **ತಚಬ್ಭವಾ** ತಚತೋ ಸಞ್ಞಾತಾ।

೧೯೮. ಕೋಸೇಯ್ಯಂ ವತ್ಥಂ **ಕಿಮಿಜಂ** ನಾಮ। ಮಿಗಲೋಮಮಯನ್ತು **ಕಮ್ಬಲಂ**। ದ್ವಯಂ ಬ್ಯವಧಾಯಕಪಟೇ, ಕಣ್ಡಪಟೇಪೀತಿ ಕೇಚಿ। **ಸಮಾನತ್ಥಾ** ಏತೇ ದ್ವೇ ತುಲ್ಯತ್ಥಾತ್ಯತ್ಥೋ। **ಜು** ಗತಿಯಂ, ಭೂವಾದಿ, **ಜು** ಬನ್ಧನೇ ವಾ, ಯು, **ಅನಕಾದೇಸೋ**, **ಸಾ** ಇತ್ಥಿ। ತಿರೋ ಕರೀಯತಿ ಪಿಧೀಯತಿ ಯಾಯ, ಸಾ **ತಿರೋಕರಣೀ,** ಯು। ಪತಿಸೀರಾಪ್ಯತ್ರ। **ಪತಿಪುಬ್ಬೋ ಸಿ** ಬನ್ಧನೇ, ರೋ।

೧೯೯. ದ್ವಯಂ ಉಪರಿಬನ್ಧಪಟೇ, **ಅಥಸದ್ದೋ**ತ್ರ ಲಿಙ್ಗಾದಿಜೋತಕೋ। ಉದ್ಧಂ ಲೋಚತೇ ಬನ್ಧೀಯತೇತಿ **ಉಲ್ಲೋಚಂ, ಲುಚ** ದಸ್ಸನೇ। ಚನ್ದಾತಪೇ ವಿತನ್ಯತೇತಿ **ವಿತಾನಂ, ತನು** ವಿತ್ಥಾರೇ, ಣೋ, ಚುರಾದಿ। ದ್ವಯಮ್ಪಿ ಪುನ್ನಪುಂಸಕನ್ತಿ **ಈರಿತಂ** ಕಥಿತಂ।

ದ್ವಯಂ ಸಿನಾನೇ। **ನಹ** ಸೋಚೇ, ಕರಣೇ ಯು, **ಸಿನಾ** ಸೋಚೇ, ಕರಣೇ ಯು, "ಸಿನಾನೇ"ತಿ ಸತ್ತಮ್ಯನ್ತಂ ಪದಂ। ದ್ವಯಂ ಕುಲ್ಯಾದಿನಾ [ಕುಟ್ಯಾದಿನಾ (ಕ॰), ಕುಜ್ಜನಾದಿನಾ (ನಿಸ್ಸಯ), ಕುಙ್ಕುಮಹಲಿದ್ದಾದಿನಾ (ಚಿನ್ತಾಮಣಿಟೀಕಾ ೧೭.೧೨೧)] ಅಙ್ಗನಿಮ್ಮಲೀಕರಣೇ। ಉಬ್ಬತ್ತೀಯತೇ ವಿಸಾರೀಯತೇ ಮಲಮನೇನೇತಿ **ಉಬ್ಬತ್ತನಂ, ವತು** ವತ್ತನೇ, ಭೂವಾದಿ। **ಮಜ್ಜ** ಸುದ್ಧಿಯಂ, ಯು। **ಸಮನ್ತಿ** ದ್ವಯಮಿದಂ ಸಮಾನತ್ಥಂ।

೨೦೦. ತಿಕಂ ನಲಾಟಕತೇ ಚಿತ್ತಕೇ। ತಿಲಕಾಕತಿ **ತಿಲಕೋ**। ಚಿತ್ತಕಾಕತಿ **ಚಿತ್ತಕಂ**। **ಚ**ಕಾರೇನ ತಮಾಲಪತ್ತಾಕತಿ **ತಮಾಲಪತ್ತಂ** । ಸಾಮಞ್ಞೇನ ವಿಸೇಸಕಂ, ಉಭೋ **ವಿಸೇಸಕತಿಲಕಾ** ಅನಿತ್ಥೀ, ಸೇಸದ್ವಯಂ ನಪುಂಸಕಂ [ಅಮರ ೧೭.೧೨೩]।

ತಿಕಂ ಚನ್ದನೇ, **ಚದಿ** ಹಿಲಾದನೇ, ಹಿಲಾದನಂ ಸುಖಾಪನಂ, ಯು। ಗನ್ಧಾನಂ ಸಾರೋ ಉತ್ತಮೋ **ಗನ್ಧಸಾರೋ,** ಗನ್ಧಯುತ್ತೋ ಸಾರೋ ಥಿರಂಸೋ ವಾ ಗನ್ಧಸಾರೋ। ಮಲಯದೀಪಗಿರಿಮ್ಹಿ ಜಾಯತೀತಿ **ಮಲಯಜೋ**। ಭದ್ದಸಿರೀಪ್ಯತ್ರ।

೨೦೧. ತಿಕಂ ಪೀತಚನ್ದನೇ। "ಗೋಸೀಸ"ಇತಿ ಪಬ್ಬತೇ ಮಲಯೇ ದೇಸೇ ಜಾತಂ **ಗೋಸೀಸಂ,** ಗೋ ವಿಯ ಜಲಂ ವಿಯ ಸೀತನ್ತಿ ವಾ ಗೋಸೀತಂ, ತದೇವ **ತಸ್ಸ** ಸಕಾರಂ ಕತ್ವಾ **ಗೋಸೀಸಂ**। ತಿಲಪಣ್ಣಪ್ಪಮಾಣಪಣ್ಣಯುತ್ತತಾಯ **ತೇಲಪಣ್ಣಿಕಂ**। ಮನಂ ಹರತೀತಿ ಹರಿ, ತಮೇವ ಚನ್ದನನ್ತಿ **ಹರಿಚನ್ದನಂ**। ಪೀತಸಾರು, ಸುಸೀತಂಪ್ಯತ್ರ। **ಗೋಸೀಸಾದ**ಯೋ ತಯೋ ಪುಮೇ, ನಪುಂಸಕೇ ಚ ವತ್ತನ್ತಿ।

ಚತುಕ್ಕಂ ರತ್ತಚನ್ದನೇ। ತಿಲಪಣ್ಣಪ್ಪಮಾಣಪಣ್ಣಯುತ್ತತಾಯ **ತಿಲಪಣ್ಣೀ**। ಪುರಿಮೇನ ಭೇದಕರಣತ್ಥಂ ನ ವುದ್ಧಿ। ಪತ್ತಮಙ್ಗಮಸ್ಸೇತಿ **ಪತ್ತಙ್ಗಂ,** ಖುದ್ದಪಣ್ಣತಾಯ ಅಪ್ಪಧಾನಪತ್ತಮಿಚ್ಚತ್ಥೋ। "ಅಙ್ಗಂ ಗತ್ತನ್ತಿ ಕೋಪಾಯ-ಪತೀಕೇಸ್ವಪ್ಪಧಾನಕೇ"ತಿ ಹಿ **ನಾನತ್ಥಸಙ್ಗಹೇ**। **ರಞ್ಜ** ರಾಗೇ, ಹೇತುಕತ್ತರಿ ಯು। ರತ್ತವಣ್ಣತಾಯ ರತ್ತಞ್ಚ ತಂ ಚನ್ದನಞ್ಚೇತಿ **ರತ್ತಚನ್ದನಂ, ಅಮರಕೋಸೇ** ಪನ "**ಗೋಸೀಸಾದೀನಿ ರತ್ತಚನ್ದನನ್ತಾನಿ** ವಿಸೇಸೇ ವತ್ತನ್ತೀ"ತಿ [ಅಮರ ೧೭.೧೩೧] ವುತ್ತಾನಿ। ತತ್ರ ಗೋಸೀಸಸ್ಸ ಯಥಾವುತ್ತೋಯೇವತ್ಥೋ। ಧವಲಂ, ಸುಸೀತಲಂ, ಚನ್ದನಂ, ತೇಲಪಣ್ಣಿಕಂ ಮಲಯಪಬ್ಬತದೇಸಜಮೇವ। **ಹರಿ** ಮಣ್ಡೂಕೋ, ತದಾಕಾರೇ ಪಬ್ಬತೇ ಜಾತಂ ಚನ್ದನಂ **ಹರಿಚನ್ದನಂ**। ಪಕ್ಕಮ್ಬಫಲಗನ್ಧಿ ಪೀತವಣ್ಣಂ। **ತಿಲಪಣ್ಣೀಪತ್ತಙ್ಗಾನಿ** ರತ್ತಚನ್ದನಸದಿಸಸ್ಸ ರತ್ತಸಾರಸ್ಸ ಏಕಸ್ಸ ಚನ್ದನಸ್ಸ ನಾಮಾನಿ।

ದ್ವಯಂ ರತ್ತಚನ್ದನೇ। ಅಥ ವಾ ತಿಲಪಣ್ಯಾದೀನಿ ಚತ್ತಾರಿ ಲೋಹಿತಚನ್ದನಸದಿಸಸ್ಸ ರತ್ತಸಾರಸ್ಸ ಏಕಸ್ಸ ಚನ್ದನವಿಸೇಸಸ್ಸ ನಾಮಾನಿ। ಕುಚನ್ದನಂಪ್ಯತ್ರ। "ಪತ್ತಙ್ಗಂ ರಞ್ಜನಂ ರತ್ತಂ, ಪತ್ರಙ್ಗಞ್ಚ ಕುಚನ್ದನ"ನ್ತಿ **ರತನಮಾಲಾಯಂ**।

೨೦೨. ದ್ವಯಂ ವಣಿಜಾದೀನಂ "ಕಾಳೇಯಾ"ಇತಿ ರೂಳ್ಹೇಪೀತಕಟ್ಠೇ। ಕಾಳವಣ್ಣಂ ಅನುಸರತಿ ಸೀಲೇನಾತಿ **ಕಾಳಾನುಸಾರೀ,** ಕಾಳವಣ್ಣಜನಕೋತ್ಯತ್ಥೋ। ಕಾಳಂ ಜನೇತೀತಿ ಕಾಳಿಯಂ, "**ಕಾಳೀಯಕ**ನ್ತು ಕಾಳೇಯಂ, ವಣ್ಣದಂ ಕನ್ತಿಜಾಸಕ"ನ್ತಿ [ಜಾಸಕಂ ಕನ್ತಿದಾಯಕಂ (ಚಿನ್ತಾಮಣಿಟೀಕಾ ೧೭.೧೨೭)] **ಬ್ಯಾಡಿ**।

ತಿಕಂ ಅಗರುಸಾಮಞ್ಞೇ। **ಲೂ** ಛೇದನೇ, ಹೋ। ಲಹುನಾಮತ್ತಾ **ಅಗರು।** ರಸ್ಸ ಲತ್ತೇ **ಅಗಲು,** ದ್ವಯಂ ಪುಮೇ। ವಂಸಿಕಂ, ರಾಜಾರಹಂ, ಕಿಮಿಜಂ, ಜೋಙ್ಗಕಂಪ್ಯತ್ರ।

ಅಸ್ಮಿಂ ಅಗರುಮ್ಹಿ ಕಾಳೇ ಸತಿ "ಕಾಳಾಗರೂ"ತ್ಯುಚ್ಚತೇ। ಮಲ್ಲಿಕಾಪುಪ್ಫಗನ್ಧಿ ಅಗರು ಪನ ಮಙ್ಗಲ್ಯೋಚ್ಚತೇ।

ದ್ವಯಂ ಸಲ್ಲಕೀದವೇ। ತುರುಕ್ಖೋ ವುತ್ತೋ। **ಪಿಡಿ** ಸಙ್ಘಾತೇ, ಣ್ವು। ಸಿಹಲೋ, ಯಾವನೋಪ್ಯತ್ರ।

೩೦೩. ದ್ವಯಂ ಮಿಗನಾಭಿಯಂ। **ಕತ್ಥ** ಸಿಲಾಘಾಯಂ, ಊರೋ, ನದಾದಿ, ಸಕತ್ಥೇ ಕೋ। ಮಿಗಸ್ಸ ಮದೋ **ಮಿಗಮದೋ,** ಮಿಗೋ ಮರತಿ ಯೇನಾತಿ ವಾ ಮಿಗಮರೋ, ಸೋ ಏವ **ಮಿಗಮದೋ।**

ದ್ವಯಂ ಕುಟ್ಠೇ। **ಕುಟ** ಛೇದನೇ, ಥೋ, ತೋ ವಾ, "ಕುಟಾದೀಹಿ ಠೋ"ತಿ ಠೋ, **ಕುಟ್ಠಂ,** ರೋಗಭೇದೇಪಿ। ಅತ್ತನೋ ಛಾಯೂಪಗತೇ ಅಜೇ ಪಾಲೇತೀತಿ **ಅಜಪಾಲಕಂ,** ಣ್ವು। ಪಾರಿಭಾಬ್ಯಂ, ಪಾಕಲಂ [ಫಾಲಕೀ (ಕ॰)], ಉಪ್ಪಲಂ, ವಾಪ್ಯಂಪ್ಯತ್ರ।

ದ್ವಯಂ ಪಿಡಙ್ಗೇ। ರೋಗಂ ಲುನನ್ತೋ ಅಙ್ಗತಿ ಗಚ್ಛತೀತಿ **ಲವಙ್ಗೋ।** ದೇವಾನಂ ಕುಸುಮಂ ಪುಪ್ಫಂ **ದೇವಕುಸುಮಂ।** ಸಿರಿಸಞ್ಞಂಪ್ಯತ್ರ।

ದ್ವಯಂ ಕುಙ್ಕುಮೇ। ಕಸ್ಮೀರರಟ್ಠೇ ಜಾತಂ **ಕಸ್ಮೀರಜಂ।** ಅಗ್ಗಿಸಿಖಂ, ವರಂ, ವಲ್ಲೀಕಂ, ಪೀತನಂ, ರತ್ತಸಙ್ಕೋಚಂ, ಪಿಸುನಂ, ಧೀರಂ ಲೋಹಿತಚನ್ದನಂಪ್ಯತ್ರ।

೩೦೪. ದ್ವಯಂ ಧುನಕೇ। ಯಕ್ಖೇಹಿ ಕತೋ ಧೂಪೋ **ಯಕ್ಖಧೂಪೋ,** ಯಕ್ಖೋ ದೇವೋ। ಸಜ್ಜರುಕ್ಖಸ್ಸ ಸಿಲೇಸೋ **ಸಜ್ಜುಲಸೋ।** ಅಸ್ಸು, **ಸಿಲೋಪೋ,** ಏಸ್ಸತ್ತಞ್ಚ, ಸಜ್ಜಸ್ಸ ರಸೋ ದವೋ ಸಜ್ಜುಲಸೋ, ಅಸ್ಸು, **ಲತ್ತಞ್ಚ।** ಸಜ್ಜರಸೋತಿಪಿ ಪಾಠೋ। ರಾಲೋ, ಸಬ್ಬರಸೋ, ಬಹುರೂಪೋಪ್ಯತ್ರ।

ತಿಕಂ ತಕ್ಕೋಲೇ। **ತಕ್ಕ** ವಿತಕ್ಕೇ, ಓಲೋ। **ಕುಲ** ಸಙ್ಖ್ಯಾನೇ, ಣ್ವು। ಕೋಸಯುತ್ತಂ ಫಲಮೇತಸ್ಸಾತಿ **ಕೋಸಫಲಂ।** ದ್ವಯಂ ಜಾತಿಫಲೇ। ಕೋಸಸಹಿತಂ ಜಾತಿಫಲಮೇತಸ್ಸಾತಿ **ಜಾತಿಕೋಸಂ।** ಜಾತಿಫಲಮೇತಸ್ಸ, ನ ಕಿತ್ತಿಮನ್ತಿ **ಜಾತಿಫಲಂ।**

೩೦೫. ಪಜ್ಜದ್ಧಂ ಕಪ್ಪೂರೇ, ಘನೋ ಹುತ್ವಾ ಸರತೀತಿ **ಘನಸಾರೋ।** ಅಬ್ಭಮಿವ ಸಿತಂ **ಸಿತಬ್ಭೋ,** ಅಭಿಧಾನತೋ ಪುಬ್ಬನಿಪಾತೋ, **ಕಪ್ಪ** ಸಾಮತ್ಥಿಯೇ, ಊರೋ। ಚನ್ದಸಞ್ಞೋ, ಹಿಮವಾಲುಕೋ, ಹಿಮಾಹ್ವಯೋಪ್ಯತ್ರ।

ಪಜ್ಜದ್ಧಂ ಲಾಖಾಯಂ, ಆ ಭುಸೋ ರತ್ತಂ ಕರೋತೀತಿ **ಅಲತ್ತಕೋ, ಲ**ತ್ತಂ, ಕ್ವಿ। **ಯು** ಮಿಸ್ಸನೇ, ಣ್ವು। **ಲಾಖ** ಸೋಸನೇ, ಅ, **ಲಾ** ಆದಾನೇ ವಾ, ಖೋ। **ಜನ** ಜನನೇ, ತು, **ನ**ಲೋಪೋ। ದುಮಾಮಯೋಪ್ಯತ್ರ।

೩೦೬. ದ್ವಯಂ ಸರಲದ್ದವೇ। ಸಿರಿಯಾ ಲಕ್ಖಿಯಾ ಆವಾಸೋ **ಸಿರಿವಾಸೋ।** ಸರಲನಾಮಕಸ್ಸ ರುಕ್ಖಸ್ಸ ದವೋ ರಸೋ **ಸರಲದ್ದವೋ।** ಪಾಯಸೋ, ವಕಧೂಪೋ, ಸಿರಿವೇಟ್ಠೋಪ್ಯತ್ರ। "ಸಿರಿವಾಸೇ ಪರಮನ್ನೇ ಚ, ಪಾಯಸೋ ಸಮ್ಮತೋ ಪುಮೇ"ತಿ [ಚಿನ್ತಾಮಣಿಟೀಕಾ ೧೬.೧೨೯] **ರುದ್ದೋ।** ದ್ವಯಂ ಅಞ್ಜನೇ। **ಅಞ್ಜ** ಬ್ಯತ್ತಿಮಕ್ಖನಗತಿಕನ್ತೀಸು, ಯು। **ಕಜ್ಜ** ಬ್ಯಸನೇ। ಕಜ್ಜತಿ ರೋಗನ್ತಿ **ಕಜ್ಜಲಂ,** ಅಲೋ।

ದ್ವಯಂ ಗನ್ಧಗಾಹಾಪನಚುಣ್ಣೇ, **ವಸ** ಹಿಂಸತ್ಥೋ, ವಸತಿ ದುಗ್ಗನ್ಧನ್ತಿ ವಾಸೋ, ಣೋ, **ವಾಸ** ಉಪಸೇವಾಯಂ ವಾ, **ವಸ** ನಿವಾಸೇ ವಾ। ಸೋ ಏವ ಚುಣ್ಣಂ। **ಯುಜ** ಯೋಗೇ, ಕಮ್ಮನಿ ಣೋ, ವಾಸೋ ಏವ ಯೋಗೋ **ವಾಸಯೋಗೋ।** ದ್ವಯಂ

ವಿಲೇಪನಮತ್ತೇ। **ವಣ್ಣ** ವಣ್ಣಕ್ರಿಯಾವಿತ್ಥಾರಗುಣವಚನೇಸು, ಚುರಾದಿ। ವಣ್ಣಯತೀತಿ **ವಣ್ಣಕಂ।** ಣ್ವು। **ಲಿಪ** ಉಪದೇಹೇ। ವಿಲೇಪೀಯತೇತಿ **ವಿಲೇಪನಂ,** ಕಮ್ಮನಿ ಯು।

೩೦೭. ಯೋ ಗನ್ಧಮಾಲ್ಯಧೂಪಾದೀಹಿ ವತ್ಥತಮ್ಬುಲಾದೀನಂ ಸಙ್ಖಾರೋ, ತಂ "ವಾಸನ"ಮಿತ್ಯುಚ್ಚತೇ, **ವಾಸ** ಉಪಸೇವಾಯಂ, ವಾಸೀಯತೇ ಸಙ್ಖರೀಯತೇತಿ **ವಾಸನಂ,** ಯು।

ತಿಕಂ ಪುಪ್ಫದಾಮೇ। **ಮಾ** ಮಾನೇ, ಲೋ, **ಮಲ** ಧಾರಣೇ ವಾ, ಅ। ಮಾಲೋವ ಮಾಲ್ಯಂ। **ದಮು** ಗತಿಯಂ, ಪುಪ್ಫಾನಿ ದಮನ್ತ್ಯತ್ರೇತಿ **ಪುಪ್ಫದಾಮಂ,** ಪುಪ್ಫಾನಂ ರಾಸಿಕರಣಟ್ಠಾನಮಿಚ್ಚತ್ಥೋ। **ದಾ** ಲವನೇ ವಾ, ಮೋ। **ಅಮರಕೋಸೇ** ಪನ "ಮಾಲಾಮಾಲ್ಯಾನಿ ಮುದ್ಧನಿ ಪವತ್ತಾಯ ಮಾಲಾಯ ನಾಮಾನೀ"ತಿ [ಅಮರ ೧೬.೧೩೫] ವದತಿ। **ಮಾಲಮಾಲ್ಯ**ಸದ್ದಾ ಪುಪ್ಫೇಪಿ, "ಮಾಲಾ ಮಾಲ್ಯಂ ಪಸುನೇ"ತಿ ಹಿ **ನಾನತ್ಥಸಙ್ಗಹೇ।** ದ್ವಯಂ ಗನ್ಧಗ್ಗಾಹಿತೇ ವತ್ಥಾದೋ। **ಭೂ** ಸತ್ತಾಯಂ, ಕಮ್ಮನಿ ತೋ, ವುದ್ಧಾದಿ। ವಾಸಾಪೇತಿ ಗನ್ಧಂ ಗಾಹಾಪೇತಿ ಯನ್ತಿ **ವಾಸಿತಂ, ವಸ** ನಿವಾಸೇ, ಕಮ್ಮೇ ತೋ, ತೀಸು, ಯಥಾ - ಭಾವಿತೋ ಪಟೋ, ಭಾವಿತಾ ಚೇಲೀ, ಭಾವಿತಂ ವತ್ಥಂ। ವಾಸಿತೋ, ವಾಸಿತಾ, ವಾಸಿತಂ ವತ್ಥಂ।

೩೦೮. ಪಞ್ಚಕಂ ಮುದ್ಧಮಾಲಾಯಂ। **ತಸಿ** ಅಲಙ್ಕಾರೇ, ಭೂವಾದಿ। ಉದ್ಧಂ ತಸೀಯತೇತಿ **ಉತ್ತಂಸೋ।** ಸಿಖಾಯಂ ಜಾತೋ **ಸೇಖರೋ,** ರೋ। ಮುದ್ಧಂ ಅವತಿ ರಕ್ಖತೀತಿ **ಅವೇಳಾ, ಅವ** ರಕ್ಖಣೇ, ಏಲೋ, ಳತ್ತಂ। "ಆವೇಳಾ"ತಿಪಿ ಪಾಠೋ, ದೀಘತ್ತಂ। ಸೇಖರೋ ಚ ಆವೇಳಾ ಚಾತಿ ದ್ವನ್ದೋ। ಮುದ್ಧನಿ ಅಲಙ್ಕತಂ ಮಾಲ್ಯಂ **ಮುದ್ಧಮಾಲ್ಯಂ,** ತಸ್ಮಿಂ। **ಅವ**ಪುಬ್ಬೋ **ತಸಿ** ಅಲಙ್ಕಾರೇ, ಉದ್ಧಂ ತಸೀಯತೇತಿ ಅವತಂಸೋ, ಸೋ ಏವ **ವಟಂಸಕೋ,** ಸಕತ್ಥೇ ಕೋ, **ತಸ್ಸ ಟೋ,** ಅನೇಕತ್ಥತ್ತಾ ಉಪಸಗ್ಗನಿಪಾತಾನಂ ಉದ್ಧಂಭಾವಜೋತಕೋ ಚೇತ್ಥ **ಅವ**ಸದ್ದೋತಿ ತಥೋತ್ತಂ।

ತಿಕಂ ಸೇಯ್ಯಾಯಂ। ಸಯನ್ತ್ಯಸ್ಸಂ **ಸೇಯ್ಯಾ,** ಯೋ। ಸಯನ್ತ್ಯತ್ರೇತಿ **ಸಯನಂ, ಸೇನಞ್ಚ।** ಉಭಯತ್ರಪಿ ಅಧಿಕರಣೇ ಯು, ಇಸ್ಸೇ, **ಏ ಅಯ,** ಇತರತ್ರ ಏತ್ತಂ, "ವಾ ಪರೋ ಅಸರೂಪಾ"ತಿ ಅಲೋಪೋ ಚ, ಸಯನೀಪ್ಯತ್ರ।

ದ್ವಯಂ ಮಞ್ಚೇ। **ಪರಿ**ಪುಬ್ಬೋ **ಅಕಿ** ಲಕ್ಖಣೇ, ಣೋ, **ಇ**ಲೋಪೋ, **ರಸ್ಸ** ಲತ್ತಂ। **ಮಚಿ** ಧಾರಣೋಚ್ಚಾಯಪೂಜನೇಸು, ಭೂವಾದಿ ಅ, ಸಕತ್ಥೇ ಕೋ। ಖಟಾಪ್ಯತ್ರ, ಖಟ್ಯತೇ ಆಕಙ್ಖತೇ ಸಯನತ್ಥಿಕೇಹೀತಿ **ಖಟಾ, ಖಟ** ಆಕಙ್ಖಾಯಂ।

೩೦೯. ದ್ವಯಂ ಮಞ್ಚಾಧಾರೇ। ಮಞ್ಚಸ್ಸ ಆಧಾರೋ **ಮಞ್ಚಾಧಾರೋ।** ಪಟಿಪಜ್ಜತಿ ಪವತ್ತತಿ ಸೇಯ್ಯಾ ಯೇನ, ಸೋ **ಪಟಿಪಾದೋ।** ಮಞ್ಚಙ್ಗೇ ಮಞ್ಚಾವಯವೇ **ಅಟನಿ**ಸದ್ದೋ ಇತ್ಥಿಯಂ, **ಅಟ** ಗಮನತ್ಥೋ, ಅನಿ, ಯು ವಾ, ನದಾದಿ, ರಸ್ಸೋ।

೩೧೦. ಕುಳೀರಪಾದಾದಯೋ ಇಮೇ ಚತ್ತಾರೋ **ಮಞ್ಚನ್ತರಾ** ಮಞ್ಚಭೇದಾ ಸಿಯುಂ। ತತ್ಥ ಕುಳೀರೋ ಕಕ್ಕಟಕೋ ತಸ್ಸ ಸಣ್ಠಾನಪಾದತ್ತಾ **ಕುಳೀರಪಾದೋ।** ಅಟನಿಯಂ ಆಹಚ್ಚೋ, ಆಹಚ್ಚ ವಾ ಪಾದೋ ತಿಟ್ಠತಿ ಯಸ್ಸಾತಿ **ಆಹಚ್ಚಪಾದೋ,** ಪುಬ್ಬಪಕ್ಖೇ "ರಿಚ್ಚಾ"ತಿ ಯೋಗವಿಭಾಗೇನ **ರಿಚ್ಚ**ಪಚ್ಚಯನ್ತೋ **ಆಹಚ್ಚ**ಸದ್ದೋ, ಪರಪಕ್ಖೇ ತು **ತ್ವಾ**ಪಚ್ಚಯನ್ತೋ, ಯಸ್ಸ ಅಟನಿಭಿದ್ದೇ ಪಾದೋ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ತಿಟ್ಠತಿ, ಸೋ ಆಹಚ್ಚಪಾದೋ। **ಮಸ** ಆಮಸನೇ, ಆರೋ, ಸಕತ್ಥೇ ಕೋ। ಯಸ್ಸ ಪಾದಚ್ಛಿದ್ದೇ ಅಟನಿ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ತಿಟ್ಠತಿ, ಸೋ **ಮಸಾರಕೋ।** ಬುನ್ದೇನ ಪಾದೇನ ಸಹ ಏಕಾಬದ್ಧಾ ಅಟನಿ ಯಸ್ಸ ಸೋ **ಬುನ್ದಿಕಾಬದ್ಧೋ,** ಏಕಾರಸ್ಸಿತ್ತಂ। ಏತ್ಥ ಚ ಮಜ್ಝೇ ದ್ವಿನ್ನಂ ಮಞ್ಚಾನಂ ಲಕ್ಖಣಂ ವಿಪರಿಯಯೇನಾಪಿ ವದನ್ತಿ।

೩೧೧. ದ್ವಯಂ ಸೀಸಾಧಾರೇ। ವಿಸೇಸೇನ ಸೀಸಂ ವಹತೀತಿ **ಬಿಬ್ಬೋಹನಂ,** ಯು, **ಬ**ತ್ತಂ, ಅಸ್ಸೋತ್ತಞ್ಚ। ಉಪಧೀಯತೇ ಸೀಸಾಸನಂ ಕರೀಯತೇತಿ **ಉಪಧಾನಂ,** ಯು, **ಧಾ** ಧಾರಣೇ।

ತಿಕಂ ಸಾಮಞ್ಞಪೀಠೇ। **ಪೀಠ** ಹಿಂಸಾಸಂಕಿಲೇಸೇಸು, ಭೂವಾದಿ, ಣ್ವು, ಆ। **ಯದಾದಿನಾ ಕೇ** ಪಚ್ಚಯೇ ಇತ್ಥಿಕತಾಕಾರೇ ಪರೇ ಪುಬ್ಬೋ **ಅಕಾರೋ ಇಕಾರ**ಮಾಪಜ್ಜತೇ, "**ಕೇ**"ತಿ ಕಿಂ? ಚೇತನಾ। "ಪಚ್ಚಯೇ"ತಿ ಕಿಂ? ಬಕಾ। "ಇತ್ಥೀ"ತಿ ಕಿಂ? ಪಾಚಕಾ। "ಕತ"ಇತಿ ಕಿಂ? ವುತ್ತಕಮ್ಮಾ, ಕಮ್ಮಪಚ್ಚಯೋಯಂ, **ತ**ಪಚ್ಚಯೇ ಪೀಠಂ [ಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನ ೪.೧೪೨ ಸುತ್ತಮ್ಪಿ ಪಸ್ಸಿತಬ್ಬಂ]। ಆಸತೇ ಅಸ್ಮಿನ್ತಿ **ಆಸನಂ**।

ದ್ವಯಂ ಉತ್ತಮಾರಹಪೀಠೇ। **ಕುಚ** ಸಂಪಚ್ಚನಕೋಟಿಲ್ಯಪತಿಥಮ್ಭವಿಲೇಖನೇಸು, ಘೋ। ಭದ್ದಂ ಕಲ್ಯಾಣಂ ಪೀಠಂ **ಭದ್ದಪೀಠಂ**। ಗಜದನ್ತಾದಿಮಯಕೇಸಮಜ್ಜನಿಯಮ್ಪಿ ದ್ವಯಮಿದಮಾಹು। ತದಾ ಪಸಾಧನೀ, ಕಙ್ಕತಿಕಾಪ್ಯತ್ರ। **ಪೀಠನ್ತರೇ** ದೀಘಪೀಠೇ **ಆಸನ್ದೀ** ಮತಾ। **ಸದ** ವಿಸರಣಗತ್ಯಾವಸಾನೇಸು, ನದಾದಿ, ಬಿನ್ದಾಗಮೋ ಚ।

೩೧೨. ಆಯಾಮವಿತ್ಥಾರವಸೇನ ಮಹನ್ತೋ ಆಸನಪ್ಪಭೇದೋ "ಕೋಜವೋ"ತಿ ಮತೋ, **ಕುಜು** ಥೇಯ್ಯಕರಣೇ, ಣೋ, ಕುಯಂ ಪಥವಿಯಂ ಜವತೀತಿ ವಾ **ಕೋಜವೋ,** ಜು ಗತಿಯಂ। ದೀಘೇನ ಲೋಮೇನ ಯುತ್ತೋ ಆಸನಪ್ಪಭೇದೋ "**ಗೋನಕೋ**"ತಿ ಮತೋ, **ಗು** ಸದ್ದೇ, ಯು, ಸಕತ್ಥೇ ಕೋ, ಉಸ್ಸೋತ್ತಂ।

ದ್ವಯಂ ಅತ್ಥರಣೇ। ಮಿಗಲೋಮಪುಣ್ಣತಾಯ ಜಾತಂ **ಉಣ್ಣಾಮಯಂ**। **ಥರ** ಸನ್ಥರಣೇ, **ಪಾದಿಪುಬ್ಬೋ**ವ, ನ ಕದಾಚಿಪಿ **ಪಾದಿರಹಿತೋ,** ಆ ಭುಸೋ ಥರೀಯತೇತಿ **ಅತ್ಥರಣಂ,** ಯು।

ದ್ವಯಂ ಸಂಸಿಬ್ಬನಚಿತ್ತಕೇ। ಚಿತ್ತರೂಪಮಸ್ಸತ್ಥೀತಿ **ಚಿತ್ತಕಂ**। ಬಾಹುಲ್ಯೇನ ನ **ಇಕಾರಾಗಮೋ**। ವಾನೇನ ಸಂಸಿಬ್ಬನೇನ ಸಞ್ಜಾತಂ ಚಿತ್ತರೂಪಮಸ್ಸಾತಿ **ವಾನಚಿತ್ತಕಂ,** ಸಕತ್ಥೇ ಕೋ।

೩೧೩. ದ್ವಯಂ ನಿರನ್ತರಪುಪ್ಫಪಟೇ। ಘನಂ ಸನ್ಧಿಭೂತಂ ಪುಪ್ಫರೂಪಮೇತ್ಥಾತಿ **ಘನಪುಪ್ಫಂ**। ಪಟಲಮೇತಿಸ್ಸಾತ್ಥೀತಿ **ಪಟಲಿಕಾ,** ಇಕೋ। ದ್ವಯಂ ಬಹುಮುದುಲೋಮೇ ಸೇತವತ್ಥೇ। **ಸಿ** ಸೇವಾಯಂ, ಸಿವತ್ಥಿಕೇಹಿ ಸೇವೀಯತೇತಿ **ಸೇತೋ,** ತೋ। **ಪಟ** ಗಮನೇ, ಣ್ವು, **ಪಟಿಕಾ,** ಅದ್ಧೇನ್ದುಪಾಸಾಣೇಪಿ।

ದ್ವೀಸುಪಿ ಪರಿಯನ್ತೇಸು ಯಸ್ಸಾ ದಸಾ ಸನ್ತಿ, ಸಾ **ಉದ್ದಲೋಮೀ,** ಉದಿತಂ ದ್ವೀಸು ಲೋಮಂ ದಸಾ ಯಸ್ಸಾ ಸಾ **ಉದ್ದಲೋಮೀ,** ಇಸ್ಸತ್ತಂ, ದ್ವಿತ್ತಞ್ಚ। ಏಕಸ್ಮಿಂ ಪರಿಯನ್ತೇಯೇವ ದಸಾ ಯಸ್ಸಾ **ಏಕನ್ತಲೋಮೀ,** ಏಕಸ್ಮಿಂ ಅನ್ತೇ ಪರಿಯನ್ತೇ ಲೋಮಂ ದಸಾ ಯಸ್ಸಾತ್ಥೀತಿ **ಏಕನ್ತಲೋಮೀ,** ಉದ್ದಲೋಮೀ ಚ ಏಕನ್ತಲೋಮೀ ಚೇತಿ **ಉದ್ದಲೋಮಿಏಕನ್ತಲೋಮಿನೋ,** "ಪದಾನಂ ಸನ್ಧಿ ವತ್ತಿಬ್ಬಾತೋ, ನ ಸಮಾಸನ್ತರಗೇಸೂ"ತಿ ವುತ್ತೇಪಿ ಗಾಥಾಭಾವತೋ ಛನ್ದೋಹಾನಿಭಯಾ ವಿಸನ್ಧಿ। ಯತ್ಥ ಪನ ಗಾಥಾಯಮ್ಪಿ [ಅಗಾಥಾಯಮ್ಪಿ (?)] ವಿಸನ್ಧಿ "ಧಮ್ಮಸಂವಣ್ಣನಾಯ'ನ್ತಿಆದಿಮಾಹಾ"ತ್ಯಾದೀಸು, ತತ್ಥ ಕಥನ್ತಿ? "ನ ಸಮಾಸನ್ತರಙ್ಗೇಸೂ"ತಿ ಇಮಸ್ಸಾನಿಚ್ಚತ್ತಾ ತತ್ಥಾಪಿ ನ ದೋಸೋ, "ನೇನ ನಿದ್ದಿಟ್ಠಮನಿಚ್ಚ"ನ್ತಿ ಹಿ ಪರಿಭಾಸಿತಂ [ನಘಟಿತಂ ಅನಿಚ್ಚಂ (ಪರಿಭಾಸೇನ್ದುಸೇಖರ ೯೭)]।

೩೧೪. **ತದೇವ** ಯಥಾವುತ್ತದ್ವಯಮೇವ ಸೋಳಸನ್ನಂ ಇತ್ಥೀನಂ **ನಚ್ಚಯೋಗ್ಗಂ** ನಚ್ಚಸ್ಸ ಯೋಗ್ಯಟ್ಠಾನಭೂತಂ "ಕುತ್ತಕ"ಮಿತ್ಯುಚ್ಚತೇ। **ಹಿ** ಪದಪೂರಣೇ। "ನಚ್ಚಯೋಗ್ಯಮ್ಹಿ"ತಿಪಿ ಪಾಠೋ, ತದಾ ಭಾವಸತ್ತಮೀ। ಕರೋನ್ತಿ ಏತ್ಥ ನಚ್ಚನ್ತಿ **ಕುತ್ತಕಂ, ಕರ** ಕರಣೇ, ತೋ, ಅಸ್ಸು, ಭುಜಾದಿ, ಸಕತ್ಥೇ ಕೋ।

ಸೀಹಾದಿರೂಪೇಹಿ ವಿಚಿತ್ತರೂಪಂ ವತ್ಥಂ, ಆಸನಂ ವಾ **ವಿಕತಿಕಾ** ನಾಮ ಭವೇ, ಏಕಸ್ಸೇವ ಹಿ ಕತ್ತುನೋ ಪಕತಿವಿಕತಿಸಙ್ಖ್ಯಾತಾವತ್ಥಾವಸೇನ ದ್ವಿತ್ತಂ, ವತ್ತಿಚ್ಛಾವಸೇನ ಲಿಙ್ಗಸಙ್ಖ್ಯಾವಿಭತ್ತಿಭೇದಞ್ಚ ಹೋತಿ, ಯಥಾ - ಮನುಸ್ಸಾ ಯಕ್ಖಭತ್ತಂ ಅಹೇಸುಂ, ಸತ್ತಪ್ಪಕರಣಾನಿ ಅಭಿಧಮ್ಮೋ ನಾಮ ಭವನ್ತಿ, ದೇವದತ್ತೋ ರಜ್ಜಂ ಪಾಪುಣಾತೀತಿ। ಯತ್ರ ಹಿ ಪಕತಿಯಾ ವಾ ವಿಕತಿಯಾ

ವಾತಿ ದ್ವಿನ್ನಮ್ಪಿ ವುತ್ತತಾ ಸಿಯಾ, ತತ್ರ ವಾಚಕೋ ಪಕತಿಯಾಯೇವ ಸಙ್ಖ್ಯಂ ಗಣ್ಹಾತಿ, ನೇತರಸ್ಸ ತನ್ನಿಸ್ಸಿತಭಾವೇನಾಪ್ಪಧಾನತೋ [ಕಚ್ಚಾಯನಸಾರೇ ೬-೭ ಗಾಥಾಸು ಪಸ್ಸಿತಬ್ಬಂ]। ಯದಾ ಪನ ಪಕತಿಯಾ ಸಮ್ಬನ್ಧಾದಿಭಾವಂ ವತ್ತುಮಿಚ್ಛತಿ, ತದಾ ಅತ್ತನಾ ವತ್ತಬ್ಬಸ್ಸ ಅಞ್ಞತ್ಥಸ್ಸಾಭಾವಾ ವಿಕತಿಪ್ಯುಚ್ಚತೇ ವಾಚಕೇನ, ಯಥಾ - ದೇವದತ್ತಸ್ಸ ರಜ್ಜಂ ಪಾಪುಣಾತಿ, ಇಧ ಪನ ಲಿಙ್ಗಭೇದೇನೇವ ವುತ್ತಂ "ಚಿತ್ತಂ ವಿಕತಿಕಾ ಭವೇ"ತಿ। ವಿಕರೀಯತೇತಿ **ವಿಕತಿ**।

೩೧೫. ಕಟ್ಟಿಸ್ಸಕೋಸೇಯ್ಯಸಙ್ಖಾತಾನಂ ದ್ವಿನ್ನಮತ್ಥರಣಾನಂ ಕರಣಪ್ಪಕಾರಂ ದಸ್ಸೇತುಂ ಅರಿಯಾಸಾಮಞ್ಞಮಾಹ **"ಕಟ್ಟಿಸ್ಸ"**ಮಿಚ್ಚಾದಿ। ಕೋಸಿಯಕಟ್ಟಿಸ್ಸಮಯಂ ಕೋಸಿಯಸುತ್ತಕಟ್ಟಿಸ್ಸವಾಕೇಹಿ ಪಕತಮತ್ಥರಣಂ ಕಟ್ಟಿಸ್ಸಂ ನಾಮ, ವಿರೂಪೇಕಸೇಸವಸೇನ ಕೋಸಿಯಞ್ಚ ಕಟ್ಟಿಸ್ಸಞ್ಚ ಕಟ್ಟಿಸ್ಸಾನಿ, ತೇಹಿ ಪಕತಂ ಅತ್ಥರಣಂ **ಕಟ್ಟಿಸ್ಸಂ**। ಕೋಸಿಯಸುತ್ತೇನ ಪಕತನ್ತು ಅತ್ಥರಣಂ **ಕೋಸೇಯ್ಯಂ** ನಾಮ। **ರತನಪತಿಸಿಬ್ಬಿತ**ನ್ತಿ ಇದಂ ದ್ವಿನ್ನಮ್ಪಿ ವಿಸೇಸನಂ, ಅತ್ಥರಣಞ್ಚ ಇತಿ **ಕಮಾ** ಕಮತೋ "ಭವೇ"ತಿ ಅಜ್ಝಾಹರಿತಬ್ಬಂ। **ಅತ್ಥರಣ**ಸದ್ದಸ್ಸಾನುಣ್ಣಮಯೇಸ್ವಪಿ ಪವತ್ತನತೋ ಏತ್ಥಾಪಿ "ಅತ್ಥರಣ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ, ಯಥಾ - ಸುತ್ತಂ ಕಮ್ಮನ್ತಿ। ಏತ್ಥ ಚ **ಚಕಾರೋ** ಪಾದನ್ತತ್ತಾ ಗರೂಸು ಗಣ್ಹಿತಬ್ಬೋ, ತೇನೇವ ಹಿ ಸತ್ತಪಞ್ಞಾಸಮತ್ತಾ ಪರಿಪುಣ್ಣಾ ಹೋನ್ತಿ, ಅರಿಯಾಯ ಹಿ ಪಠಮಪಾದೇ ದ್ವಾದಸಮತ್ತಾ, ತಥಾ ತತಿಯೇ, ದುತಿಯೇ ಅಟ್ಠಾರಸ, ಚತುತ್ಥೇ ಪನ್ನರಸಮತ್ತಾತಿ ಸಮ್ಪಿಣ್ಡಿತಾ ಸತ್ತಪಞ್ಞಾಸಮತ್ತಾ ಹೋನ್ತಿ।

೩೧೬. ತಿಕಂ ದೀಪೇ। **ದೀಪ** ದಿತ್ತಿಯಂ, ದಿವಾದಿ। ದಿಪ್ಪತೀತಿ **ದೀಪೋ, ಣೋ**। "ಪದೀಪೋ"ತಿ ಅಞ್ಞಪದನಿವತ್ತನತ್ಥಂ ಉಪಸಗ್ಗೇನ ಪದಂ ವಡ್ಢಿತಂ। **ಜುತಿ** ದಿತ್ತಿಯಂ, ಭೂವಾದಿ, ಣೋ।

ದ್ವಯಂ ಆದಾಸೇ। "ಪುಮೇ ತೂ"ತಿ **ತ್ವ**ನ್ತಂ ಲಿಙ್ಗಪದಂ। ಆದಿಸ್ಸತೇ ಅಸ್ಮಿನ್ತಿ **ಆದಾಸೋ,** ಣೋ, **ಆ**ಪುಬ್ಬೋ **ದಿಸ** ಪೇಕ್ಖನೇ, ಇಸ್ಸಾ। ದಿಪ್ಪತಿ ಏತ್ಥಾತಿ **ದಪ್ಪಣೋ,** ಯು, ಇಸ್ಸತ್ತಂ। ಮಕುರೋಪ್ಯತ್ರ।

ದ್ವಯಂ ಚಮ್ಮಮಯಕೀಳಾಗುಳಕೇ। ವಾಸಭವನೇಹಿ ಯುವತೀಹಿ ಸಹ ಕೀಳಾಸಮ್ಬವಾ ಞೇಯ್ಯಾ, ತಪ್ಪಕ್ಕಮೇನಸ್ಸಾಭಿಧಾನಂ। **ಗುಡಿ** ವೇಧನೇ, ಣುಕೋ, ಉಸ್ಸೇ, **ಗುದ್ದ** ಕೀಳಾಯಮೇವ ವಾ, ತದಾ **ದ**ಸ್ಸ **ಣ್ಡೋ**। **ಕದಿ** ಅವ್ಹಾನೇ ರೋದನೇ ಚ, ಣುಕೋ, **ಕುದ್ದ** ಕೀಳಾಯಮೇವ ವಾ, ಉಸ್ಸತ್ತಂ, ಪುಬ್ಬ**ದ**ಸ್ಸ **ನೋ**।

ದ್ವಯಂ ಬೀಜನೀಮತ್ತೇ। **ವಟಿ** ವಿಭಾಜನೇ, ತಾಲವಣ್ಟೇಹಿ ಕತತ್ತಾ **ತಾಲವಣ್ಟಂ**। ವಣ್ಟಂ ನಾಮ ಬೀಜನಾದಿಕರಣತ್ಥಂ ವಿಸುಂ ಭಾಜಿತೋ ತಾಲಪತ್ತಾವಯವೋ, **ತಾಲವಣ್ಟ**ಸದ್ದಸ್ಸ ಯಥಾವುತ್ತವಚನತ್ಥಯೋಗೇಪಿ ಸತಿ ಸಞ್ಞಾಸದ್ದತ್ತಾ ಬೀಜನೀಸಾಮಞ್ಞೇ ಪವತ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಯದಾ ಪನ ತಾಲವಣ್ಟೇಹಿ ಕತಬೀಜನಿಮೇವ ವತ್ತುಮಿಚ್ಛತಿ, ತದಾ ಏಕೇನ **ತಾಲ**ಸದ್ದೇನ ವಿಸೇಸೇತ್ವಾ "ತಾಲತಾಲವಣ್ಟ"ನ್ತಿ ವತ್ತಬ್ಬಂ। ಯಥಾ - ತಿಲಸ್ಸ ತೇಲಂ, ಸುಗತಸ್ಸ ಸುಗತಚೀವರನ್ತಿ। ಬಿಜನ್ತಿ ವಾಯುನಾ ಯೋಜಯನ್ತಿ ಯಾಯ , ಸಾ **ಬೀಜನೀ,** ಯು, ನದಾದಿ, **ಯುಜ** ಯೋಗೇ, **ಯ**ಸ್ಸ **ವೋ,** ಉಸ್ಸೀ, **ವಜ** ಗತಿಯಂ ವಾ ಅಸ್ಸೀ। ಬ್ಯಜನಂಪ್ಯತ್ರ।

೩೧೭. ದ್ವಯಂ ಚಙ್ಕೋಟಕೇ। **ಕುಟ** ಛೇದನೇ, ಸಕತ್ಥೇ ಕೋ। **ಕರಡಿ** ಭಾಜನತ್ಥೇ, ಕೋ। ದ್ವಯಂ ಕಪ್ಪೂರಾದಿಸಮ್ಪುಟೇ [ಸರೂಪಕಾದಿಸಮ್ಪುಟೇ (ಕ॰)]। ಸಮುಗ್ಗಚ್ಛತೀತಿ **ಸಮುಗ್ಗೋ,** ಕ್ವಿ। **ಪುಟ** ಸಂಸಿಲೇಸನೇ, ಭೂವಾದಿ, ಅ।

ಪಜ್ಜದ್ಧಂ ಮೇಥುನೇ। ಗಾಮವಾಸೀನಂ ಧಮ್ಮೋ ಆಚಾರೋ **ಗಾಮಧಮ್ಮೋ, ಗಾಮ**ಸದ್ದೇನ ಚೇತ್ಥ ಗಾಮವಾಸಿನೋ ವುತ್ತಾ, ಯಥಾ "ಗಾಮೋ ಆಗತೋ"ತಿ। ಅಸತಂ ಅಸಪ್ಪುರಿಸಾನಂ ಧಮ್ಮೋ, ಸದ್ಧಮ್ಮಪಟಿಪಕ್ಖತ್ತಾ ವಾ **ಅಸದ್ಧಮ್ಮೋ**। **ಬ್ಯಯ** ಖಯೇ, ಬ್ಯಯತಿ ಬಲಮೇತೇನಾತಿ **ಬ್ಯವಾಯೋ,** ಮಜ್ಝೇ **ವಾ**ಗಮೋ, ಅಥ ವಾ ವಿಗತೋ ಅಯೋ ವುಡ್ಢಿ ತಸ್ಮಾತಿ ಅವಾಯೋ, ಅತಿಸಯೋ ಅವಾಯೋ **ಬ್ಯವಾಯೋ**। ಮಿಥುನಾನಂ ಇತ್ಥಿಪುರಿಸಾನಂ ಸಮಾನಚ್ಛನ್ದಾನಂ ಆಚಾರೋ **ಮೇಥುನಂ,** ತದಞ್ಞೇಸು ಉಪಚಾರೋ, **ರಮು** ರಮನೇ, ಭಾವೇ, ಕರಣೇ ವಾತಿ।

೨೧೮. ಚತುಕ್ಕಂ ವಿವಾಹೇ। **ವಹ** ಪಾಪುಣೇ, ಣೋ। **ಉಪಪುಬ್ಬೋ ಯಮು** ಉಪರಮೇ, ಅ। ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಸ್ಸ ಪಾಣಿನೋ ಗಹಣಂ **ಪಾಣಿಗ್ಗಹೋ। ನೀ** ನಯೇ, ಅ। ಉಬ್ಬಾಹೋ, ಪಾಣಿಪೀಳನಂಪ್ಯತ್ರ।

ಧಮ್ಮಕಾಮತ್ಥಾ ತಯೋ ವಗ್ಗಾ ವುಚ್ಚನ್ತೇ। ಆಗಮನಿದ್ದಿಟ್ಠೋ ಸಮಾಚಾರೋ **ಧಮ್ಮೋ**। ವಿಸಯವಿಸಯಿಸನ್ನಿಪಾತಜಂ ಸುಖಂ **ಕಾಮೋ**। ಸಬ್ಬೋಪಕರಣಂ **ಅತ್ಥೋ। ಸಮೋಕ್ಖಕಾ** ಮೋಕ್ಖಸಹಿತಾ ಧಮ್ಮಕಾಮತ್ಥಾ ಚತುಬ್ಬಗ್ಗೋ ವುಚ್ಚನ್ತೇ। ತಿವಗ್ಗೇನ ವಿಸಂಯುತ್ತೋ **ಮೋಕ್ಖೋ** ನಿಬ್ಬಾನಂ। ತುಲ್ಯಬಲೇಹಿ ಪನ ಧಮ್ಮಾದೀಹಿ ಚತೂಹಿ ಪಧಾನೇಹಿ **ಚತುಭದ್ರ** [ಅಮರ ೧೭.೫೭] ಮುಚ್ಚತೇ।

೨೧೯-೨೨೦. ದ್ವಯಂ ಖುಜ್ಜೇ। ಕುಚ್ಛಿತಂ ವಜ್ಜತೀತಿ **ಖುಜ್ಜೋ,** ಕಸ್ಸ **ಖೋ, ವ**ಲೋಪೋ, ಣೋ। **ಗಡಿ** ನಿನ್ನಾದಯಂ, ಉಲೋ।

ತಿಕಂ ರಸ್ಸಸರೀರೇ ಪುಗ್ಗಲೇ। **ರಸ** ಸದ್ದೇ, ಸೋ। ಬ್ಯಾಮಪ್ಪಮಾಣಂ ನ ಲಾತೀತಿ **ವಾಮನೋ,** ನೇರುತ್ತೋ। ರಸ್ಸೋ ಚ ವಾಮನೋ ಚೇತಿ ದ್ವನ್ದೋ। **ಲಕುಡಿ** ವಾಮನತ್ಥೇ, ಅ, ಸಕತ್ಥೇ ಕೋ, ಲಕು ವಿಯ ಘಟಿಕಾ ವಿಯ ಡೇತಿ ಪವತ್ತತೀತಿ ವಾ **ಲಕುಣ್ಡಕೋ**।

ಪಞ್ಚಕಂ ಪಙ್ಗುಳಜನೇ। ಪರೇನ ಅಙ್ಗತೀತಿ **ಪಙ್ಗುಳೋ,** ಉಲೋ। ಪೀಠೇನ ಸಪ್ಪತಿ ಸೀಲೇನಾತಿ **ಪೀಠಸಪ್ಪೀ, ಸಪ್ಪ** ಗಮನೇ, **ಉಪಚ್ಚಯೇ ಪಙ್ಗು,** ದ್ವೀಸು। ಭಿನ್ನೋ ಗಮನಾದಿಇರಿಯಾಪಥೋ ಯಸ್ಸಾತಿ ಸೋ **ಭಿನ್ನಿರಿಯಾಪಥೋ**। ವಿಗತಾ ಅಕ್ಖಸದಿಸಾ ಜಙ್ಘಾ ಯಸ್ಸಾತಿ **ಪಕ್ಖೋ,** ಯಥಾ ಹಿ ರಥಸ್ಸ ಅಕ್ಖೇ ಭಿನ್ನೇ ಗಮನಂ ನ ಸಿಜ್ಝತಿ, ತಥೇವ ತಸ್ಸಾಪಿ ಅಕ್ಖಜಙ್ಘಾಯ ಭಿನ್ನಾಯಾತಿ ಓಪಮ್ಮಸಂಸನ್ದನಂ।

ದ್ವಯಂ ಖಞ್ಜೇ। **ಖಜಿ** ಗತಿವೇಕಲ್ಯೇ, ಭೂವಾದಿ, ಖಞ್ಜತೀತಿ, ಅ। **ಖೋಡಿ** ಗತಿಪಟಿಘಾತೇ, ಕೋ।

ದ್ವಯಂ ಅವಾಕ್ಯೇ। ವತ್ತುಮಸಕ್ಕುಣೇಯ್ಯತ್ತಾ ಮಿಗಸದಿಸೋತಿ **ಮೂಗೋ,** ಇಸ್ಸೂ। ಸುಞ್ಞಂ ವಚೋ ಯಸ್ಸಾತಿ ಸೋ **ಸುಞ್ಞವಚೋ**।

ಹತ್ಥಾದಿವಜ್ಜೋ ಪುರಿಸೋ "ಕುಣೀ"ತ್ಯುಚ್ಚತೇ। ಕುಣನಂ ಕುಣೋ ಹತ್ಥಾದಿವೇಕಲ್ಯಂ, ತಮೇತಸ್ಸತ್ಥೀತಿ **ಕುಣೀ,** ಅಥ ವಾ **ಕುಣ** ಸಙ್ಕೋಚನೇ, ಈ, ಕುಚ್ಛಿತಂ ನಯತೀತಿ ವಾ **ಕುಣೀ,** ಣತ್ತಂ, "ಹತ್ಥೇನ ಕುಣೀ, ಪಾದೇನ ಕುಣೀ"ಇಚ್ಚಾದಿಪಯೋಗಾ। ದ್ವಯಂ ಅಪಾಙ್ಗದಸ್ಸನೇ ಜನೇ। **ವಲ** ಸಂವರಣೇ, ಇರೋ। ಕುಚ್ಛಿತಂ ಕರೋತೀತಿ **ಕೇಕರೋ,** ಉಸ್ಸೇ।

೨೨೧. ದ್ವಯಂ ನಿಕ್ಕೇಸಸೀಸೇ। ನಿಕ್ಕೇಸಂ ಸೀಸಮೇತಸ್ಸ, **ಖಲ** ಖಲನೇ, ಸಞ್ಚಯೇ ಚ, ಆಟೋ, ನಿಕ್ಕೇಸತ್ತಾ ಖಂ ತುಚ್ಛಂ ಸೀಸಂ ಲಾತೀತಿ **ಖಲ್ಲಾಟೋ,** ಟೋ।

ತಿಕಂ ಖುರಮುಣ್ಡಸೀಸೇ। **ಮುಣ್ಡ** ಖಣ್ಡನೇ, ಭೂವಾದಿ, ಅ। **ಭಣ್ಡ** ಪರಿಭಾಸನೇ, ಉ, ಸಕತ್ಥೇ ಕೋ, **ಮುಣ್ಡಕೋ,** ಮುಣ್ಡಿಕೋಪ್ಯತ್ರ।

ಅಕ್ಖೀನಂ ಮಜ್ಝೇ ಏಕೇನಾಕ್ಖಿನಾ ಸುಞ್ಞೋ ಕಾಣೋ ನಾಮ, **ಕಣ** ಸದ್ದಗತಿನಿಮೀಲನೇಸು, ಣೋ, ಕಣತಿ ನಿಮೀಲತೀತಿ **ಕಾಣೋ,** ತಂ ಪನಸ್ಸ ನಿಮೀಲನಂ ಏಕೇನೇವಕ್ಖಿನಾ। **ಅಟ್ಠಕಥಾ**ದೀಸು ಪನ "ಕಾಣೋತಿ ಏಕಚ್ಛಿಕಾಣೋ, ಉಭಯಚ್ಛಿಕಾಣೋ ವಾ"ತಿ [ಸಂ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೧.೧೨೨] ವುತ್ತಂ। **ದ್ವಯೇನ** ಅಕ್ಖಿದ್ವಯೇನ ಸುಞ್ಞೋ **ಅನ್ಧೋ** ನಾಮ, **ಅನ್ಧ** ದಸ್ಸನೂಪಸಂಹಾರೇ, ಅ।

೩೨೨. ದ್ವಯಂ ನಟ್ಠಸೋತಪ್ಪಸಾದೇ। **ಬನ್ಧ** ಬನ್ಧನೇ, ಇರೋ। **ನಲೋಪೋ**। ಸುತಿ ಕಣ್ಣೋ ಹೀನೋ ವಿಕಲೋ ಯಸ್ಸಾತಿ **ಸುತಿಹೀನೋ**। ಏಳೋಪ್ಯತ್ರ।

ತಿಕಂ ಗಿಲಾನಸಾಮಞ್ಞೇ। **ಗಿಲ** ಹಾಸಕ್ಖಯೇ, ಯು, ಬ್ಯಾಧಿರೋಗೋಸಞ್ಜಾತೋ ಯಸ್ಸ **ಬ್ಯಾಧಿತೋ**। **ಅತ** ಸಾತಚ್ಚಗಮನೇ, ಅಧಿಕರಣೇ, ಕತ್ತರಿ ವಾ ಉರೋ, **ಆತುರೋ,** ದೀಘಾದಿ। ಆಮಯಾವೀ, ವಿಕತೋ, ಅಪಟು, ಅಬ್ಭಮಿತೋ, ಅಬ್ಭಾನ್ತೋಪ್ಯತ್ರ।

ಉಮ್ಮಾದೋ ವಾತಾದಿಪಕೋಪೋ ರೋಗವಿಸೇಸೋ, ತಬ್ಬತಿ ಉಮ್ಮತ್ತೋ, **ಮದ** ಉಮ್ಮಾದೇ, ಉಗ್ಗತೇಹಿ ವಾತಾದಿದೋಸೇಹಿ ಮದಯತೀತಿ **ಉಮ್ಮಾದೋ,** ಣೋ। **ಖುಜ್ಜಾದಯೋ ಉಮ್ಮತ್ತನ್ತಾ** ವಾಚ್ಚಲಿಙ್ಗೇ ಯುತ್ತತಾಯ ವಾಚ್ಚಲಿಙ್ಗಿಕಾ, ಯಥಾ - ಖುಜ್ಜೋ ಪುರಿಸೋ, ಖುಜ್ಜಾ ಇತ್ಥೀ, ಖುಜ್ಜಂ ನಪುಂಸಕಂ। ಉಮ್ಮತ್ತೋ ಪುರಿಸೋ, ಉಮ್ಮತ್ತಾ ಇತ್ಥೀ, ಉಮ್ಮತ್ತಂ ನಪುಂಸಕಂ।

೩೨೩. ನವಕಂ ರೋಗಮತ್ತೇ। **ತಕಿ** ಕಿಚ್ಛಜೀವನೇ, ಭೂವಾದಿ, ಆ ಭುಸೋ ತಙ್ಕತೀತಿ **ಆತಙ್ಕೋ,** ಅ। **ಅಮ** ರೋಗೇ, ಯೋ, **ಮಯ** ಗತಿಮ್ಹಿ ವಾ, ಅಥ ವಾ **ಅಮ** ರೋಗೇ, ಚುರಾದಿ, ಆಮಯತಿ ರುಜ್ಜತೀತಿ **ಆಮಯೋ,** ಅ, ಕಾರಿತಲೋಪಾಭಾವೋ। **ವಿಧ** ವಿಜ್ಝನೇ, ವಿಜ್ಝತೀತಿ **ಬ್ಯಾಧಿ,** ಇ, **ಅಕಾರವಣ್ಣಾಗಮೋ, ಬಾಧ** ವಿಬಾಧಾಯಂ ವಾ, ತದಾ **ಯಾ**ಗಮೋ, ವಿವಿಧಾ ವಾ ಆಧಯೋ ಮನೋಪೀಳಾ ಯಸ್ಮಿಂಸ **ಬ್ಯಾಧಿ, "ಪುಮೇ** ಆಧಿ ಮಾನಸೀ ಬ್ಯಥಾ"ತಿ [ಅಮರ ೮.೨೮] ಹಿ **ಅಮರಕೋಸೇ** ವುತ್ತಂ। ರೋಗೇಗದೋ, ಕುವೇರಾಯುಧೇ ಗದಾ, ಗದೋ ಭಾಥರಿಕಣ್ಹಸ್ಸ, "ಆಮಯೇ ಚಾಯುಧೇ ಗದಾ"ತಿ ಹಿ **ನಾನತ್ಥಸಙ್ಗಹೇ। ರುಜ** ರೋಗೇ, ಕತ್ತರಿ ಣೋ, ರುಜಾ ಇತ್ಥೀ। ಗಿಲಾನಸ್ಸ ಭಾವೋ **ಗೇಲಞ್ಞಂ। ಕಲ** ಗತಿಸಙ್ಖ್ಯಾನೇಸು, ನ ಕಲತಿ ಯೇನ ತಂ ಅಕಲಂ, ತಮೇವ **ಅಕಲ್ಲಂ,** ಲೋ। **ಬಾಧ** ವಿಬಾಧಾಯಂ, ಭೂವಾದಿ, ಅ। ಉಪತಾಪೋಪ್ಯತ್ರ।

ದ್ವಯಂ ಖಯರೋಗೇ, ರಸಾದಿಸತ್ತಧಾತುಯೋ ಸೋಸಯತೀತಿ **ಸೋಸೋ, ಸುಸ** ಸೋಸನೇ, ದಿವಾದಿ, ಣೋ। **ಖಿ** ಖಯೇ, ಖಯತೀತಿ, ಅ। ಯಕ್ಖಾ, ರಾಜಯಕ್ಖಾಪ್ಯತ್ರ। **ಯಕ್ಖ** ಪೂಜಾಯಂ, ಚುರಾದಿ।

೩೨೪. ದ್ವಯಂ ನಾಸರೋಗೇ। ಅಪಿಹಿತಾ ನಾಸಾ ಅನೇನಾತಿ **ಪೀನಾಸೋ, ಪೀನಸೋ**ಪಿ। ಉಪಸಗ್ಗತೋ ನಾಸಾಯ ಬಹುಬ್ಬೀಹಿಮ್ಹಿ **ನಸಾದೇಸಂ** ಕುಬ್ಬನ್ತಿ [ಪಾಣಿನಿ ೫.೪.೧೧೯], ಅಪಿಸ್ಸಾಕಾರಲೋಪೋ ವಣ್ಣನಾಸೋ, ರಸ್ಸಸ್ಸ ದೀಘತಾ। "ಸೋಸೋ ಯಕ್ಖಾ ರಾಜಯಕ್ಖಾ, ಪತೀಸ್ಸಾಯೋ ತು ಪೀನಸೋ, ಆಪೀನಸೋ ಪತಿಸ್ಸಾಯೋ"ತಿ **ರಭಸೋ**। ಪತಿಸ್ಸಯೋಪ್ಯತ್ರ। ವೇಜ್ಜಗನ್ಥೇ ಇಮೇಸಂ ಪೀನಸಪತಿಸ್ಸಾಯಾನಂ ಭೇದೋ ಅಭಿಹಿತೋ -

ಆನಹ್ಯತೇ ಯಸ್ಸ ವಿಸುಸ್ಸತೇ ಚ,
ಕಿಲಿದ್ಯತೇ ಧೂಪತಿ ಚೇವ ನಾಸಾ।
ನ ಞಾಯತೇ ಗನ್ಧರಸೇ ಚ ಜನ್ತು,
ದುಟ್ಠಂ ವಿಜಞ್ಞಾ ತಮಪೀನಸೇನಾತಿ॥

ಆನದ್ಧಾ ಪಿಹಿತಾ ನಾಸಾ,
ತನುಸಾವಪ್ಪಸೇಕಿನೀ।
ಗಲತಾಲೋಟ್ಠಸೋಸೋ ಚ,
ನಿತ್ತೋದೋ ಸಙ್ಖಕದ್ವಯೇ।
ಭವೇ ಸರೋ ಪಘಾತೋ ಚ,
ಪತಿಸ್ಸಾಯೋತಿ ಲಕ್ಖಿತೋತಿ॥

ಇಹ ತ್ವಭೇದೇನೋತ್ತಂ। **ಪತಿಪುಬ್ಬೋ ಸಿಧಾತು ರುಜತ್ಯತ್ಥೋ।** ನಾಸಿಕಾಯ ಜಾತೋ ರೋಗೋ **ನಾಸಿಕಾರೋಗೋ।**

ಘಾನೇ ಪವತ್ತೋ ಅಸ್ಸವೋ ಸಿಙ್ಘಾನಿಕಾ ನಾಮ, **ಸಿಙ್ಘ** ಆಘಾನೇ, ಭೂವಾದಿ, ಸಿಙ್ಘತೀತಿ ಸಿಙ್ಘಾನಂ, ಯು, ತತ್ಥ ಜಾತಾ **ಸಿಙ್ಘಾನಿಕಾ।** ಆ ಪುನಪ್ಪುನಂ ಸವತಿ ಸನ್ದತೀತಿ **ಅಸ್ಸವೋ, ಸೂ** ಅಭಿಸವೇ। ದ್ವಯಂ ವಣಮತ್ತೇ। **ಅರ** ಗಮನೇ, ಉ, **ಅರು,** ನಪುಂಸಕೇಯೇವ। **ವಣ** ಗತ್ತವಿಚುಣ್ಣನೇ, ಚುರಾದಿ, ಅ, **ವಣೋ,** ಅನಿತ್ಥೀ। ದ್ವಯಂ ಫೋಟೇ। **ಫುಟ** ಸಂಸಿಲೇಸನೇ, ಭೂವಾದಿ, **ಫೋಟೋ,** ಣೋ। **ಪೀಳ** ವಿಬಾಧಾಯಂ, ಚುರಾದಿ, ಣ್ವು, "ಇತ್ಥಿಯಮತೋ **ಆಪಚ್ಚಯೋ**"ತಿ ಆ, ಪೀಳಕೋ, ಪೀಳಕಾ, ಪೀಳಕಂ, ತೀಸ್ವಪಿ, ತಥಾ ಫೋಟೋ।

೩೨೫. ದ್ವಯಂ ಪಕ್ಕವಣಾದೀಸು ಸಞ್ಜಾತದುಗ್ಗನ್ಧವಿಸೇಸೇ। **ಪುಬ್ಬ** ಪೂರಣೇ, ಭೂವಾದಿ, ಅ। **ಪೂಯ** ವಿಸರಣೇ, ದುಗ್ಗನ್ಧೇ ಚ, ಭೂವಾದಿ।

ದ್ವಯಂ ಲೋಹಿತನಿಸ್ಸರಣರೋಗೇ। ರತ್ತಸ್ಸ ಲೋಹಿತಸ್ಸ ಸಣ್ಠಾನಮತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಸರಣಂ ಗಮನಂ **ರತ್ತಾತಿಸಾರೋ।** ಪಕ್ಖನ್ದತಿ ನಿಸ್ಸರತೀತಿ **ಪಕ್ಖನ್ದಿಕಾ। ಕಮು** ಪದವಿಕ್ಖೇಪೇ। "ಇತ್ಥಿಯಮತಿಯವೋ ವಾ"ತಿತಿ। "ಪಕ್ಕಮಾದೀಹಿನ್ತೋ ಚೇ"ತಿ ಏತ್ಥ **ಚಕಾರೇನ ತಿಸ್ಸನ್ತಿ,** ಧಾತ್ವನ್ತಲೋಪೋ ಚ, ಸಕತ್ಥೇ ಕೋ। ದ್ವಿತ್ತೇ। **ಯದಾದಿನಾ** ಪರಕಕಾರಸ್ಸ **ಖೋ,** ಪಕ್ಖನ್ದಿಕಾ।

ದ್ವಯಂ ಅಪಮಾರೇ। ಸರಣಂ ಸಾರೋ, ಅಪಗತೋ ಸಾರೋ ಯೇನ **ಅಪಮಾರೋ,** ಸಸ್ಸ **ಮೋ।** ಇತರತ್ರ **ಮಕಾರಾಗಮೋ।** ದ್ವಯಂ ಪಾದಭೇದೇ। ಪಾದಸ್ಸ ಫೋಟೋ ಭೇದನಂ ದರಣಂ **ಪಾದಫೋಟೋ, ಫುಟ** ಭೇದೇ। ವಿರೂಪೋ ಪಾದೋ ಏತಾಯ ಹೇತುಭೂತಾಯಾತಿ **ವಿಪಾದಿಕಾ।** ಸಮಾಸನ್ತೇ ಕೋ, ಪುಬ್ಬಾಕಾರಸ್ಸಿತ್ತಂ, ವಿದಾರೀಯಮಾನತ್ತಾ ವಿಪಜ್ಜಮಾನೋ ಪಾದೋ ಅಸ್ಸನ್ತಿ ವಾ **ವಿಪಾದಿಕಾ।**

೩೨೬. ದ್ವಯಂ ವುಡ್ಢಿಪ್ಪತ್ತಣ್ಡಕೋಸರೋಗೇ। ವುಡ್ಢಿಪ್ಪತ್ತೋ ರೋಗೋ **ವುಡ್ಢಿರೋಗೋ।** ವಾತಪೂರಿತಂ ಅಣ್ಡಂ ಕೋಸೋ **ವಾತಣ್ಡಂ।** ದ್ವಯಂ ಥೂಲಪಾದರೋಗೇ। ಘನಾಭಾವತೋ ಸಿಥಿಲಂ ಪದಂ **ಸೀಪದಂ,** ವಣ್ಣನಾಸೋ, ದೀಘಾದಿ। ಭಾರೋ ಪಾದೋ ಯಸ್ಸ, ತಸ್ಸ ಭಾವೋ **ಭಾರಪಾದತಾ।**

ಪಞ್ಚಕಂ ಕಣ್ಡುಯಂ। **ಕಣ್ಡ** ಭೇದನೇ, ಉ, ದೀಘೇ ಕಣ್ಡೂ, **ವಧೂಸದ್ದೋವ। ತಿಮ್ಹಿ ಕಣ್ಡೂತಿ,** ಅಸ್ಸೂ, ಚುರಾದಿತ್ತಾ **ಯಮ್ಹಿ ಕಣ್ಡೂಯಾ, ಯಲೋಪಾಭಾವೋ। ಖಜ್ಜ** ಥೇಯ್ಯಕರಣಬ್ಯಥನೇಸು, ಭೂವಾದಿ, ಉ। **ಯುಮ್ಹಿ ಕಣ್ಡೂವನಂ,** ಅಸ್ಸೂ। **ಉವಾದೇಸೋ,** ದೀಘೋ ಚ।

೩೨೭. ತಿಕಂ ಕಚ್ಛುಯಂ। ಯಾ "ಖಸುರೋಗೋ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಪಾತ್ಯತ್ತಾನನ್ತಿ **ಪಾಮಂ,** ಮನ, ಪಾಮಾಪ್ಯತ್ಥಿ, ಪುಲ್ಲಿಙ್ಗೋ, ರಾಜಾದಿ, ವಿಸೇಸೇನ ತಚ್ಛತಿ ಕಾಸನ್ತಿ **ವಿತಚ್ಛಿಕಾ, ತಚ್ಛ** ತನುಕರಣೇ, ಣ್ವು , "ವಿವಚ್ಛಿಕಾ" [ವಿಚ್ಚಚ್ಚಿಕಾ (ಅಮರ ೧೬.೫೩)] ತಿಪಿ ಪಾಠೋ। **ವಚ್ಛ** ಪರಿಭಾಸನತಜ್ಜನೇಸು, ಭೂವಾದಿ। **ಕಚ** ಬನ್ಧನೇ, ಉ, **ಚಸ್ಸ ಛತ್ತಂ,** ದ್ವಿತ್ತಾದಿ। ತಿಲಕಾಳಕನ್ತಂ ದ್ವಯಂ ದ್ವಯಂ ಸಮತ್ಥಂ। ತತ್ರ ದ್ವಯಂ ಸೋಥೇ। ಸು ಗತಿವುಡ್ಢೀಸು, ಭೂವಾದಿ, ಥೋ। **ಥುಪಚ್ಚಯೇ ಸಯಥು,** ಉಸ್ಸತ್ತಂ, **ಯಾಗಮೋ** ಚ। ಸೋಫೋಪ್ಯತ್ರ। ಸೋಕಂ ಫಾಯತಿ ಬಹುಲಂ ಕರೋತೀತಿ **ಸೋಫೋ, ಫಾಯ** ವುಡ್ಢಿಯಂ, **ಫಾಯಸ್ಸ ಫೋ,** ನೇರುತ್ತೋ।

ದ್ವಯಂ ಅರಿಸರೋಗೇ। ಅಮಙ್ಗಲತಾಯ ದು ನಿನ್ದಿತಂ ನಾಮಮಸ್ಸ **ದುನ್ನಾಮಂ,** ಸಕತ್ಥೇ, ಕುಚ್ಛಾಯಂ ವಾ ಕೋ, ದೀಘಕೋಸಿಕಾಯಂ ದುನ್ನಾಮಾ, ಇತ್ಥೀ। ಅರಿ ವಿಯ ಸಸತಿ ಹಿಂ ಸತೀತಿ **ಅರಿಸಂ, ಸಸ** ಹಿಂಸಾಯಂ, ಕ್ವಿ, **ಅರ** ಗಮನೇ ವಾ, ಇಸೋ। ದ್ವಯಂ ವಮನರೋಗೇ। **ಛದ್ದ** ವಮನೇ, ಚುರಾದಿ, ಣ್ವು। **ವಮು** ಉಗ್ಗಿರಣೇ, ಥು। ವಮಿಧುಪ್ಯತ್ರ। **ಛದ್ದಿಕಾ, ವಮಿ** ಇತ್ಥಿಯಂ, **ವಮಥು** ಪುಮೇ।

೩೧೮-೩೧೯. ದ್ವಯಂ ಪರಿತಾಪೇ। **ದು** ಪರಿತಾಪೇ, ತನಾದಿ, ಥು। ಪರಿತಪನಂ ಸನ್ತಾಪನಂ **ಪರಿತಾಪೋ**। ದ್ವಯಂ ತಿಲಕಾಳಕೇ। ತಿಲಸಣ್ಠಾನಂ ವಿಯ ಜಾಯತೀತಿ **ತಿಲಕೋ**। ತಿಲಂ ವಿಯ ಕಾಳೋ ಹುತ್ವಾ ಜಾಯತೀತಿ **ತಿಲಕಾಳಕೋ**।

ಮಹಾವಿರೇಕೋ "ವಿಸೂಚಿಕಾ"ತ್ಯುಚ್ಚತೇ। ನಿಸ್ಸೇಸತೋ ಸುಚತಿ ಗಚ್ಛತೀತಿ **ಸೂಚಿಕಾ**। **ಸುಚಿ, ಸುಚ** ಗತಿಯಂ, ಭೂವಾದಿ। **ಸುಚ** ಸೋಚೇಯ್ಯೇ ವಾ, ನಿಸ್ಸೇಸತೋ ಸೋಚೇತೀತಿ **ವಿಸೂಚಿಕಾ,** ವಿಸೇಸೇನ ಸೂಚಿ ವಿಯ ವಿಜ್ಝತೀತಿ ವಾ **ವಿಸೂಚಿಕಾ**। ಬಹುಮೋಸರಣತ್ತಾ ಮಹನ್ತೋ ವಿರೇಕೋ **ಮಹಾವಿರೇಕೋ, ರಿಚ** ವಿಯೋಜನಸಮ್ಪುಚ್ಛನೇಸು, ಣೋ।

ಭಗನ್ದಲಾದಯೋ ಸತ್ತ **ಆಮಯನ್ತರಾ** ರೋಗಭೇದಾ ಭವನ್ತಿ। ತತ್ರ ಗುದಸಮೀಪಜೋ ವಣವಿಸೇಸೋ ಭಗನ್ದಲಾ, ಇತ್ಥೀ। ಭಗಂ ಯೋನಿ, ತಂ ದಾರಯತೀತಿ ರೂಳ್ಹೀತೋ **ಅಪಚ್ಚಯನ್ತೋ** ನಿಪಾತಿತೋ। **ದರ** ವಿದಾರಣೇ, ಭೂವಾದಿ, ಲತ್ತೇ **ಭಗನ್ದಲಾ**। ಭಗನ್ದರೋಪ್ಯತ್ರ। ಮೇಹೋ ಮುತ್ತಮೇಹೋ, ಸೋ ಚ ಬಹುಮುತ್ತತಾಯ **ಮಧುಮೇಹೋ, ರತ್ತಮೇಹೋ, ಸುಕ್ಕಮೇಹೋ**ತ್ಯನೇಕವಿಧೋ। **ಮಿಹ** ಸೇಚನೇ, ಭೂವಾದಿ, ಮಿಹತಿ ಮುತ್ತನ್ತಿ **ಮೇಹೋ,** ಣೋ। **ಜರ** ರೋಗೇ। ಭೂವಾದಿ, ಜರತೀತಿ, ಅ। ಜರೋ ಪಸಿದ್ಧೋ। **ಕಾಸ** ಸದ್ದಕುಚ್ಛಾಯಂ, ದಿತ್ತಿಯಞ್ಚ, ಭೂವಾದಿ, ಕಾಸತೀತಿ **ಕಾಸೋ,** ಣೋ, ಕುಚ್ಛಿತಂ ಅಸತೀತಿ ವಾ **ಕಾಸೋ, ಕುಆಪುಬ್ಬೋ**। **ಸಸ** ಪಾಣನೇ, ಸಸನಂ **ಸಾಸೋ,** ಭುಸಂ ಸಸನಮೇತಸ್ಸತ್ಥೀತಿ ವಾ **ಸಾಸೋ, ಕುಟ** ಛೇದನೇ, ಠೋ, **ಕುಟ್ಠಂ**। ಸಾಮಞ್ಞೇನ ತಚೋವಿಕಾರೇ। ಸುಕ್ಕೇ ತು **ಸಿತ್ತಂ**। **ಸೂಲ** ರುಜಾಯಂ, ಭೂವಾದಿ, **ಸೂಲಂ**। ವಿದ್ದಧಿ, ಅಸ್ಮರೀ, ಮುತ್ತಕಿಚ್ಛಾದಯೋಪ್ಯನೇಕಾ ರೋಗಭೇದಾ।

ಪಞ್ಚದ್ಧಂ ವೇಜ್ಜೇ। ಆಯುಬ್ಬೇದಸಙ್ಖಾತಂ ವಿಜ್ಜಂ ಜಾನಾತೀತಿ **ವೇಜ್ಜೋ,** "ಣ ರಾಗಾ ತಸ್ಸೇದಮಞ್ಞತ್ಥೇಸು ಚಾ"ತಿ ಣೋ, **ವಿದ** ಞಾಣೇ ವಾ, ವಿನ್ದತೀತಿ **ವೇಜ್ಜೋ,** ಣ್ಯೋ, **ದ್ಯಸ್ಸ ಜೋ**। ಭಿಸಜ್ಜತಿ ಚಿಕಿಚ್ಛತೀತಿ **ಭಿಸಕ್ಕೋ,** ಅ, **ಜಸ್ಸ ಕೋ**। ರೋಗಂ ಹರತಿ ಸೀಲೇನಾತಿ **ರೋಗಹಾರೀ,** ಣೀ। **ಹರ**ಸದ್ದೋಯಂ ಕೇವಲೋಪಿ ಆನಯನಾಪನಯನೇಸು ವತ್ತತಿ "ಮನೋಹರೋ, ದುಕ್ಖಹರೋ"ಇಚ್ಚಾದೀಸು, ಇಧ ಅಪನಯನೇ। **ಕಿತ** ರೋಗಾಪನಯನೇ, ಭೂವಾದಿ। ತಿಕಿಚ್ಛತೀತಿ **ತಿಕಿಚ್ಛಕೋ,** ಛಪಚ್ಚಯೋ, ಣ್ವು, ದ್ವಿತ್ತಾದಿ। ಅಗದಕರೋಪ್ಯತ್ರ, ಅಗದಂ ಅರೋಗಂ ಪಾಣೀನಂ ಕರೋತೀತಿ **ಅಗದಕರೋ,** ಕಮ್ಮಾದಿಮ್ಹಿ ಣೋ।

೩೨೦. ದ್ವಯಂ ಸಲ್ಲನೀಹರಣೇ ವೇಜ್ಜೇ। ಕಾಯೇ ಪವಿಟ್ಠಸರಾದಿಸಲ್ಲಸ್ಸ ನೀಹರಣೋ ವೇಜ್ಜೋ **ಸಲ್ಲವೇಜ್ಜೋ**। ಯಥಾವುತ್ತಂ ಸಲ್ಲಂ ನೀಹರಣವಸೇನ ಕನ್ತತಿ ಛಿನ್ದತೀತಿ **ಸಲ್ಲಕತ್ತೋ, ಕತಿ** ಛೇದನೇ, ತೋ। ದ್ವಯಂ ಪಟಿಕಾರೇ। ತಿಕಿಚ್ಛನಂ **ತಿಕಿಚ್ಛಾ,** ಭಾವೇ ಅ। **ಪತಿ**ಪುಬ್ಬೋ ಕರೋತಿ ತಿಕಿಚ್ಛಾಯಂ, **ಕರತೋ** ರಿರಿಯಾ।

ಚತುಕ್ಕಂ ಓಸಧೇ। ಭಿಸಜಾನಮಿದಂ **ಭೇಸಜ್ಜಂ,** ಣ್ಯ। ನ ವಿಜ್ಜತೇ ಗದೋ ಯಸ್ಮಿನ್ತಿ **ಅಗದೋ**। ಭಿಸಜಾನಮಿದಂ **ಭೇಸಜಂ,** ಣೋ। **ಉಸ** ದಾಹೇ। ರೋಗಮೋಸಾಪೇತೀತಿ **ಓಸಧಂ,** ಧೋ, ಅಥ ವಾ ಓಸಧೀ ನಾಮ ಅಸಂಯೋಗದಬ್ಬಂ, ತೇಹಿ ಸಂಯೋಜಿತಂ ಓಸಧಂ। ಜಾಯುಪ್ಯತ್ರ। **ಜಿ** ಜಯೇ, ಣು।

೩೨೧. ತಿಕಂ ಆರೋಗ್ಯೇ। ಅನತ್ಥಕಾರಕತ್ತಾ ಕುಚ್ಛಿತಾಕಾರೇನ ಸರೀರೇ ಸೇನ್ತೀತಿ ಕುಸಾ, ರೋಗಾ, ತೇ ಲುನಾತಿ ಛಿನ್ದತೀತಿ **ಕುಸಲಂ**। ಆಮಯಸ್ಸಾಭಾವೋ **ಅನಾಮಯಂ,** ಅಬ್ಯಯೀಭಾವೋ। ಅರೋಗಸ್ಸ ಭಾವೋ **ಆರೋಗ್ಯಂ**। ಕುಸಲಾನಾಮಯಾರೋಗ್ಯನ್ತಿ ಸಮಾಹಾರದ್ವನ್ದೋ। ದ್ವಯಂ ಅನಾಮಯಜನೇ। **ಕಲ** ಗತಿಸಙ್ಖ್ಯಾನೇಸು। ಕಲತಿ ಯಥಾಸುಖಂ ಸಬ್ಬಿರಿಯಾಪಥೇಸೂತಿ **ಕಲ್ಲೋ,** ಲೋ। "ಕಾಲಂ ಖಮತೀತಿ ಕಲ್ಯಂ, ಅರೋಗತಾ, ತಸ್ಸಂ ನಿಯುತ್ತೋ ಕಲ್ಯೋ"ತಿ **ಅಙ್ಗುತ್ತರನಿಕಾಯಟೀಕಾಯಂ**। ನತ್ಥಿ ಆಮಯೋ ಯಸ್ಮಿಂ **ನಿರಾಮಯೋ**। ವುತ್ತೋಪ್ಯತ್ರ। ವುತ್ತಿ ಜೀವಿತವುತ್ತಿ ಪಸತ್ಥಾ ಅಸ್ಸತ್ಥೀತಿ **ವುತ್ತೋ**। ರೋಗತೋ ನಿಗ್ಗತಜನೇ ಪನ ಉಲ್ಲಾಘೋ, **ಲಾಘ** ಸಾಮತ್ಥಿಯೇ, **ಉ**ಸದ್ದೋಯಂ ರೋಗವಿಮುತ್ಯತ್ಥೋ। ನರಾದಿತ್ತಾ, ನರಪ್ಪಧಾನತ್ತಾ ಚ ನರವಗ್ಗೋ।

ನರವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೪. ಚತುಬ್ಬಣ್ಣವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ

೩೩೨. **ಸನ್ತತಿ**ಪರಿಯನ್ತಂ ವಂಸೇ। **ಕುಲ** ಸನ್ತಾನಬನ್ಧೂಸು, ಭೂವಾದಿ, ಣೋ, **ಕುಲಂ, ವನ** ಸಮ್ಭತ್ತಿಯಂ, ಸೋ। **ಸಂತನು** ವಿತ್ಥಾರೇ, ಣೋ। ಅಭಿಮುಖಂ ಜನೇತೀತಿ **ಅಭಿಜನೋ,** ಣೋ। ಗೋ ವುಚ್ಚತಿ ಅಭಿಧಾನಂ, ಬುದ್ಧಿ ಚ, ತೇ ತಾಯತೀತಿ **ಗೋತ್ತಂ**। ಗೋತ್ರಮ್ಪಿ। ಗವಂ ಸದ್ದಂ ತಾಯತೀತಿ ವಾ **ಗೋತ್ತಂ, ತಾ** ಪಾಲನೇ। **ಅನುಪುಬ್ಬೋ ಇ** ಗತಿಯಂ, ಕರಣೇ ಅ। **ತನೋತಿ**ಸ್ಮಾತಿ, **ಸನ್ತತಿ,** **ನ**ಲೋಪೋ, ಇತ್ಥಿಯಂ।

> ಸನ್ತತಿ ಪನ್ತಿವಿತ್ಥಾರ-ಗೋತ್ತೇಸು ಕವಿಭೀ ಮತಾ।
> ಪರಮ್ಪರಾ ಭವೇ ಚಾಪಿ, ಪುತ್ತಕಞ್ಞಾಸು ಸನ್ತತಿ॥

ಖತ್ತಿಯಾದಯೋ ಖತ್ತಿಯಬ್ರಾಹ್ಮಣವೇಸ್ಸಸುದ್ದಾ ಚತ್ತಾರೋ **ವಣ್ಣಾ** ಕುಲಾನಿ ಭವನ್ತಿ, ಏತೇ ಹಿ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಮಸಙ್ಕರತೋ ವಣ್ಣೇತಬ್ಬತೋ ಠಪೇತಬ್ಬತೋ **ವಣ್ಣಾ**ತಿ ವುಚ್ಚನ್ತೇ। **ವಣ್ಣ** ಠಪನೇ।

೩೩೩-೩೩೪. ಛಕ್ಕಂ ಕುಲೀನೇ। ಕುಲಸ್ಸಾಪಚ್ಚಂ **ಕುಲಿನೋ,** ಇನೋ ಅಪಚ್ಚೇ। ಸೋಭನೋ ಜನೋ **ಸಜ್ಜನೋ**। ಸಪರತ್ಥಂ ಸಾಧೇತೀತಿ **ಸಾಧು, ಸಾಧ** ಸಂಸಿದ್ಧಿಮ್ಹಿ, ಉ। ಸಭಾಯಂ ಸಾಧು **ಸಬ್ಭೋ**। ಸಾಧ್ವತ್ಥೇ ಯೋ। **ಅಯ** ಗತಿಯಂ। ಅಯಿತಬ್ಬೋ ಉಪಗನ್ತಬ್ಬೋತಿ **ಅಯ್ಯೋ,** ಕಮ್ಮನಿ ಯೋ। ಮಹಾಕುಲಸ್ಸಾಪಚ್ಚಂ **ಮಹಾಕುಲೋ,** ಣೋ।

ಭೂಭುಜನ್ತಂ ರಾಜಸಾಮಞ್ಞೇ। ಅತಿತೇಜವನ್ತತಾಯ ವಿಸೇಸೇನ ರಾಜತೇ ದಿಬ್ಬತೇತಿ **ರಾಜಾ, ರಾಜ** ದಿತ್ತಿಯಂ। ಭುಯಾ ಭೂಮಿಯಾ ಪತಿ **ಭೂಪತಿ,** ಭುಂ ಪಾಲೇತೀತಿ ವಾ **ಭೂಪತಿ, ಪಾ** ರಕ್ಖಣೇ,ತಿ, ರಸ್ಸೋ। ಪಥವಿಯಾ ಇಸ್ಸರೋ **ಪತ್ಥಿವೋ,** ಣೋ, ದ್ವಿತ್ತಂ, ಇತ್ತಞ್ಚ। ಜಗತಿಂ ಭೂಮಿಂ ಪಾಲೇತೀತಿ **ಜಗತಿಪಾಲೋ,** ಕಮ್ಮನಿ ಣೋ। ದಿಸಾನಂ ಪತಿ **ದಿಸಮ್ಪತಿ,** ದಿಸಾ, ದಿಸಟ್ಠೇ ವಾ ಪಾಲೇತೀತಿ **ದಿಸಮ್ಪತಿ,** ರಸ್ಸತ್ತಂ, ನಿಗ್ಗಹೀತಾಗಮೋ ಚ। ಭುಂ ಭೂಮಿಂ ಭುಞ್ಜತೀತಿ **ಭೂಭುಜೋ, ಭುಜ** ಪಾಲನಜ್ಝೋಹರಣೇಸು, ಇಧ ಪಾಲನೇ, ರುಧಾದಿ। ಮಹಿಖಿತೋಪ್ಯತ್ರ। **ಖಿ** ನಿವಾಸಗತೀಸು, ಮಹಿಂ ಅಖಿ ಗತವಾ ಮಹೀಖಿತೋ।

೩೩೫. ಪಜ್ಜದ್ಧಂ ಮುದ್ಧಾಭಿಸಿತ್ತೇ ಜಾತಿಖತ್ತಿಯೇ, "ರಾಜಜಚ್ಚೇ ಚ ಖತ್ತಿಯೇ"ತಿ ವಚನತೋ। ರಞ್ಞೋ ಖತ್ತಿಯಸ್ಸಾಪಚ್ಚಂ **ರಾಜಞ್ಞೋ,** ಞ್ಞೋ ಅಪಚ್ಚೇ। "ಖತ್ತಿಯೋ ತು ವಿರಾ ಖತ್ತಂ, ರಾಜಞ್ಞದ್ವಿಜಲಿಙ್ಗನೋ"ತಿ **ರಭಸ, ರತನಕೋಸೇ**ಸು ಪರಿಯಾಯಾ। ಖತ್ತಸ್ಸಾಪಚ್ಚಂ **ಖತ್ತಿಯೋ,** ಅಪಚ್ಚೇ **ಇಯ**ಪಚ್ಚಯೋ ದಿಸ್ಸತೇ, ಖೇತ್ತಾನಂ ಅಧಿಪತಿಭೂತತ್ತಾ ವಾ **ಖತ್ತಿಯೋ**ತಿಆದಿಕಪ್ಪಿಕರಾಜಾ ವುಚ್ಚತಿ, ತಪ್ಪಭವತ್ತಾ ಪನ ಮುದ್ಧಾಭಿಸಿತ್ತೇಸ್ವಪಿ ತಂಸಮಞ್ಞಾ, ಏಸ್ಸತ್ತಂ। ಖತ್ತಸ್ಸಾಪಚ್ಚಂ **ಖತ್ತಂ,** ಣೋ। ರಜ್ಜಾರೋಪನಸಮಯೇ ದಕ್ಖಿಣಾವಟ್ಟಸಙ್ಖೋದಕೇನ ಗಙ್ಗಾನೀತೇನ ಮುದ್ಧನಿ ಖತ್ತಿಯಕಞ್ಞಾದೀಹಿ ಅಭಿಸಿತ್ತತ್ತಾ **ಮುದ್ಧಾಭಿಸಿತ್ತೋ,** ಪಠಮಖತ್ತಿಯೋ। ತಪ್ಪಭವತಾಯ ಪನ ಅನಭಿಸಿತ್ತಾ ಚ ಮುದ್ಧಾಭಿಸಿತ್ತಾಖ್ಯಾ, ಯಥಾ - ಬ್ರಹ್ಮಬಾಹುಜಸ್ಸ ವಂಸೇ ಜಾತಸ್ಸಾಪಿ ಬ್ರಹ್ಮಬಾಹುಜೋ। ಬ್ರಹ್ಮಬಾಹುತೋ ಜಾತತ್ತಾ **ಬಾಹುಜೋ**ತಿ ಹಿ ನಿಕಾಯನ್ತರಿಕಾನಂ ಲದ್ಧಿ। ಯಸ್ಮಿಂ ಪನ ರಾಜಿನಿ ಅಸೇಸಾ ಸಾಮನ್ತಾ ಪಣಮನ್ತಿ, ಸೋ ಅಧಿಸ್ಸರಾಖ್ಯೋ [ಅಮರ ೧೮.೨]। ಸಂ ಸತ್ತೋ ಲಗ್ಗೋ ಅನ್ತೋ ಯಸ್ಸಾ ಸಾ ಸಮನ್ತಾ, ಸವಿಸಯಾನನ್ತರಾ ಭೂಮಿ, ಸಮನ್ತಾಯ ಇಮೇ **ಸಾಮನ್ತಾ,** ಅನನ್ತರರಾಜಾನೋ।

ದ್ವಯಂ ಚಕ್ಕವತ್ತಿನಿ। ಸಬ್ಬಭೂಮಿಯಾ ಇಸ್ಸರೋ **ಸಬ್ಬಭುಮ್ಮೋ,** ಣ್ಯೋ। ಪುಞ್ಞೋಪನೀತೇನ ಚಕ್ಕರತನೇನ ವತ್ತತೇ ಅಸಾಧುದಮನಿಕಾದಿರಾಜವತ್ತಂ ಅನುತಿಟ್ಠತೀತಿ **ಚಕ್ಕವತ್ತೀ,** ಣೀ, ಚಕ್ಕರತನಂ ವತ್ತೇತಿ ಆಕಾಸೇ ಅತ್ತನೋ ಪುರತೋ ಗಮಯತೀತಿ ವಾ **ಚಕ್ಕವತ್ತೀ,** ಪುಞ್ಞಚಕ್ಕಂ, ಚತುಚಕ್ಕಂ ವಾ ಸತ್ತೇಸು ವತ್ತೇತಿ, ತೇ ವಾ ಅಸ್ಮಿಂ ವತ್ತೇತೀತಿ **ಚಕ್ಕವತ್ತೀ,** ಚಕ್ಕರತನುಪ್ಪಾದನತ್ಥಂ ದ್ವಾದಸವಸ್ಸಚರಿತಂ ದಸರಾಜಧಮ್ಮಂ ವತ್ತಮೇತಸ್ಸತ್ಥೀತಿ ವಾ **ಚಕ್ಕವತ್ತೀ**। ತತ್ಥ ಅನ್ತೋಜನಸ್ಮಿಂ ಬಲಕಾಯೇ ಧಮ್ಮಿಕಾರಕ್ಖಾವರಣಗುತ್ತಿಯಾ ಸಂವಿಧಾನಂ, ಖತ್ತಿಯೇಸು, ಅನುಯುತ್ತೇಸು, ಬ್ರಾಹ್ಮಣಗಹಪತಿಕೇಸು, ನೇಗಮಜಾನಪದೇಸು,

ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಸು, ಮಿಗಪಕ್ಖೀಸು, ಅಧಮ್ಮಕಾರಪಟಿಕ್ಖೇಪೋ, ಅಧನಾನಂ ಧನುಪ್ಪಾದನಂ, ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣೇ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಪಞ್ಹಪುಚ್ಛನನ್ತಿ ಇದಂ ದಸವಿಧಂ ಚಕ್ಕವತ್ತಿವತ್ತಂ, ಇದಮೇವ ಚ ಗಹಪತಿಕೇ, ಪಕ್ಖಿಜಾತೇ ಚ ವಿಸುಂ ಕತ್ವಾ ಗಹಣವಸೇನ ದ್ವಾದಸವಿಧಮ್ಪಿ ದೀಪೇಸು। ಚತೂಸ್ವಪಿ ದೀಪೇಸು ಆಣಾಧಮ್ಮಚಕ್ಕಾನಿ ಸತ್ತೇಸು ಪವತ್ತೇತೀತಿ ವಾ **ಚಕ್ಕವತ್ತೀ। ಅಞ್ಞೋ** ಅಸಬ್ಬಭುಮ್ಮೋ ಅನವಕಾಸೋ ಸಾಮನ್ತೋ ಭೂಪೋ ಮಣ್ಡಲಿಸ್ಸರೋ ನಾಮ। ಸಯಮಾಣಾಪವತ್ತಿಟ್ಠಾನವಸೇನ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ನಸ್ಸೇವ ಮಣ್ಡಲಸ್ಸ ಇಸ್ಸರೋ, ನ ಸಬ್ಬಮಣ್ಡಲಸ್ಸಾತಿ **ಮಣ್ಡಲಿಸ್ಸರೋ**ತಿಪಿ। ಏತ್ಥ ಚ "ಸಬ್ಬಭುಮ್ಮೋ, ಚಕ್ಕವತ್ತೀ"ತಿ ದ್ವೀಹಿ ನಾಮೇಹಿ **ಚತುದೀಪಿಸ್ಸರೋ** ರಾಜಾ ದೀಪಿತೋ, ಇಧಾನಾಗತೇಪಿ ಸಙ್ಗಹೇತ್ವಾ ಕಥಿತೇನ **ಅಧಿಸ್ಸರ**ಪದೇನ **ಏಕದೀಪಿಸ್ಸರೋ** ರಾಜಾ, **ಮಣ್ಡಲಿಸ್ಸರ**ಪದೇನ **ಪದೇಸಿಸ್ಸರೋ** ರಾಜಾ ದೀಪಿತೋ। ಅಥ ವಾ **ಮಣ್ಡಲಿಸ್ಸರ**ಪದೇನ ಏಕದೀಪಿಸ್ಸರೋ ರಾಜಾ, ಸೇಸೇಹಿ **ರಾಜರಾಜಞ್ಞಾ**ದೀಹಿ **ಬಾಹುಜ**ಪರಿಯನ್ತೇಹಿ ಪದೇಸಿಸ್ಸರೋ ದೀಪಿತೋ।

೩೩೬. ದ್ವಯಂ ರಾಜಭೇದೇ। ಸುಖುಮತಾಯ ಲೀನಾ ಅಪಾಕಟಾ ಛವಿಯೋ ಯೇಸಂ ತೇ **ಲಿಚ್ಛವಿನೋ**। ಲಿಚ್ಛವೀ ಚ ವಜ್ಜೀ ಚಾತಿ ದ್ವನ್ದೋ। ದ್ವಯಂ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಕುಲೇ ರಾಜಿನಿ। ಪುರಿಮತರಸಮ್ಭೂತೇ ಸಕ್ಯಕುಲೇ ಸಞ್ಜಾತತ್ತಾ **ಸಕ್ಯೋ,** ಣೋ। ಸಕ್ಕೋಪಿ। ಸಕ್ಯೇ ಭವೋ **ಸಾಕಿಯೋ,** ಇಯೋ, **ಯಲೋಪೋ**, ದೀಘೋ ಚ।

ಪಞ್ಚಕಂ ಬುದ್ಧಪುತ್ತಸ್ಸಾಯಸ್ಮತೋ ರಾಹುಲಸ್ಸ ಮಾತರಿ। **ಭದ್ದ** ಕಲ್ಯಾಣೇ, ಸೋಖ್ಯೇ ಚ। ಕುಲಾಚಾರರೂಪಾದಿವಸೇನ ಕಲ್ಯಾಣತ್ತಾ **ಭದ್ದಾ**। ಕಚ್ಚಸ್ಸಾಪಚ್ಚಂ **ಕಚ್ಚಾನಾ, ಅಪಚ್ಚ**ಸದ್ದೋಯಂ ನಿಚ್ಚಂ ನಪುಂಸಕೇ ಪುತ್ತೇ, ಪುತ್ತಿಯಞ್ಚ ಭವತೀತಿ। "ರಾಹು ವಿಯ ಚನ್ದಂ ಮಮ ನಿಕ್ಖಮನಂ ಲಾತುಕಾಮೋ ಚಾಯಂ ಮೇ ಪುತ್ತೋತಿ ರಾಹುಲೋತಿ ನಾಮೇನ ಭವಿತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ಮನಸಿ ಕತ್ವಾ "ರಾಹು ಜಾತೋ, ಬನ್ಧನಂ ಜಾತ"ನ್ತಿ ಪಿತರಾ ವುತ್ತೋ ಸಿಕ್ಖಾಕಾಮೋ ಆಯಸ್ಮಾ ರಾಹುಲೋಯೇವೇತ್ಥ ರಾಹುಲೋ, ತಸ್ಸ ಮಾತಾ **ರಾಹುಲಮಾತಾ,** ಬಿಮ್ಬಂ ವುಚ್ಚತಿ ಸರೀರಂ, ಅತಿಸಯವಣ್ಣಸರೀರಯುತ್ತತಾಯ **ಬಿಮ್ಬಾ, ವಮಿ**ಧಾತುಮ್ಹಾ ವಾ ಬೋ, **ವ**ಸ್ಸ **ಬ**ತ್ತಂ। ಯಸೋ ವುಚ್ಚತಿ ಪರಿವಾರೋ, ಕಿತ್ತಿ ಚ, ತೇ ಧಾರೇತೀತಿ **ಯಸೋಧರಾ, ಮನಾದಿ**ತ್ತಾ ಅಸ್ಸೋ।

೩೩೭-೩೩೯. ಯೇಸಂ ಖತ್ತಿಯಾನಂ ಧನಂ ಸತಂ ಹೋತಿ, ಕೀದಿಸಂ ತಂ ಧನಂ? **ನಿಧಾನಗಂ** ಪಥವಾದೀಸು ನಿಧಾನವಸೇನ ಗತಂ ಪವತ್ತಂ, ತೇಸಂ ಧನಾನಂ ಸತಂ ಕಹಾಪಣಾನಂ, ಕಿತ್ತಕಪ್ಪಮಾಣಾನಂ? ಕೋಟೀನಂ ಸತಂ। ಕೇನ ಪರಿಚ್ಛೇದೇನ? **ಹೇಟ್ಠಿಮನ್ತೇನ** ಹೇಟ್ಠಿಮಕೋಟ್ಠಾಸೇನ, ಹೇಟ್ಠಿಮಪರಿಚ್ಛೇದೇನ ವಾ ಕೋಟೀನಂ ಸತಂ ಹೋತಿ। **ದಿವಸವಳಞ್ಜೋ** ದಿವಸೇ ದಿವಸೇ ವಳಞ್ಜಿತಬ್ಬೋ ಪನ ಕಹಾಪಣೋ ವೀಸತಮ್ಬಣಮತ್ತಂ ಹೋತಿ, **ತೇ** ಖತ್ತಿಯಾ "ಖತ್ತಿಯಮಹಾಸಾಲಾ"ತ್ಯುಚ್ಚನ್ತೇ। ಮಹನ್ತೋ ಧನಸಾರೋ ಯೇಸನ್ತೇ **ಮಹಾಸಾಲಾ, ಲ**ತ್ತಂ, ಅಮ್ಬಣಮತ್ರ ಏಕಾದಸದೋಣಮತ್ತಂ।

ಯೇಸಂ ದ್ವಿಜಾನಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಂ **ನಿಧಾನಗಾನಿ** ನಿಧಾನವಸೇನ ಪವತ್ತಾನಿ ಅಸೀತಿಕೋಟಿಧನಾನಿ ಹೋನ್ತಿ, ದಿವಸವಳಞ್ಜೋ ಪನ ಕಹಾಪಣೋ ದಸಮ್ಬಣಮತ್ತಂ ಹೋತಿ, ತೇ ದ್ವಿಜಾ "ದ್ವಿಜಮಹಾಸಾಲಾ"ತ್ಯುಚ್ಚನ್ತೇ।

ನಿಧಾನಗೇ, ವಳಞ್ಜೇ ಚ ಧನೇ ತದುಪಡ್ಢೇ ತೇಸಂ ದ್ವಿಜಮಹಾಸಾಲಾನಂ ಧನಸ್ಸ ಉಪಡ್ಢಭಾಗೇ ಸತಿ ಗಹಪತಿಮಹಾಸಾಲಾ ನಾಮ ಸಿಯುಂ, ಉಭಯತ್ರಾಪಿ ಹೇಟ್ಠಿಮನ್ತೇನೇವ ಧನಪರಿಚ್ಛೇದೋ।

೩೪೦. ಯೋ ನ ಹೀನೋ, ನ ಚುಕ್ಕಟ್ಠೋ, ಮಜ್ಝಿಮಾಧಿಕಾರಬ್ಯವಟ್ಠಿತೋ ರಾಜಪುತ್ತಸೇನಾಪತಿಮಹಾಕಣಿತ್ಥರಾದಿ, ಸೋ ಮಹಾಮತ್ತೋ। ಮಹತೀ ಮತ್ತಾ ಪರಿಚ್ಛೇದೋ ಯಸ್ಸ **ಮಹಾಮತ್ತೋ,** ರೂಪಭೇದೇನ ಪಟ್ಠಾನಂ ಕ್ಲೀವಂ।

"ಪಕತಿಯಂ ಮಹಾಮತ್ತೇ, ಪಞ್ಞಾಯಂ ಪರಮತ್ತನಿ।
ನಪುಂಸಕಂ ಪಧಾನಂ ತಂ, ಏಕತ್ತೇ ತು'ತ್ತಮೇ ಸದಾ"ತಿ॥

ರಭಸೋ ಚ। “ಮಹಾಮತ್ತೋ, ಪಟ್ಠಾನೋ ಚಾ”ತಿ ತು ಪುಂಸಕಣ್ಡೇ ವೋಪಾಲಿತೋ। ಪಕಟ್ಠೇ ತಿಟ್ಠತೀತಿ **ಪಟ್ಠಾನಂ,** ಯು [ಅಭಿಧಾನಪ್ಪದೀಪಿಕಾ ಟೀಕಾ ೯೮೩, ೧೧೨೩ ಗಾಥಾಸುಪಿ ಪಸ್ಸಿತಬ್ಬಂ]।

ಪಞ್ಚಕಂ ಮನ್ತಿನಿಮ್ಹಿ। ಮತಿಪ್ಪಧಾನೋ ಸಚಿವೋ ಸಹಾಯೋ। ಇತಿಕತ್ತಬ್ಬತಾವಧಾರಣಂ ಮನ್ತೋ, ತಂಯೋಗಾ **ಮನ್ತಿನೀ**। ಅಸ್ಸತ್ಥ್ಯತ್ಥೇ ಇನೀ, ಅಥ ವಾ ಮನ್ತೇನ ನಯತೀತಿ **ಮನ್ತಿನೀ,** ಅಥ ವಾ ಮನ್ತಯೋಗಾ ಮನ್ತಿ, ನೇತೀತಿ ನೀ, ಮನ್ತಿ ಚ ನೀ ಚಾತಿ **ಮನ್ತಿನೀ**। “ಮತಿಸಚಿವಮನ್ತಿನೀ”ತಿಪಿ ಪಾಠೋ, ತದಾ ದ್ವಿನ್ನಂ ತಿಣ್ಣಂ ವಾ ದ್ವನ್ದೋ। ರಞ್ಞಾ ಸಹ ಜೀವತೀತಿ **ಸಜೀವೋ**। ಸಚತೇ ಸಮವೇತೋ ಭವತೀತಿ **ಸಚಿವೋ**। **ಸಚ** ಸಮವಾಯೇ, ವೋ, ಇಕಾರಾಗಮೋ ಚ। ಸಬ್ಬಕಿಚ್ಚೇಸು ರಞ್ಞಾ ಮನ್ತೇನ ಅಮಾ ಸಹ ಭವತೀತಿ **ಅಮಚ್ಚೋ, ಅಮಾ**ಸದ್ದೋಯಂ ನಿಪಾತೋ ಸಹತ್ಥೇ **ಚ್ಚ**ಪಚ್ಚಯೋ। ಸಜೀವಮತ್ತೇ **ಚಾಮಚ್ಚ**ಸದ್ದೋ ವತ್ತತಿ। ದ್ವಯಂ ಸೇನಾಪತಿಮ್ಹಿ। ಸೇನಂ ನಯತೀತಿ **ಸೇನಾನೀ**। ಚಮೂನಂ ಸೇನಾನಂ ಪತಿ **ಚಮೂಪತಿ**।

೩೪೧. **ನ್ಯಾಸಾದೀನಂ** ಇಣಾದಾನದಾಯವಿಭಾಗಾದೀನಂ **ವಿವಾದಾನಂ** ವೋಹಾರಾನಂ **ಉಪದಟ್ಠರಿ** ಉಪದಸ್ಸಿತೇ ಅಕ್ಖದಸ್ಸೋ, ಅಕ್ಖೇ ವೋಹಾರೇ ಪಸ್ಸತೀತಿ **ಅಕ್ಖದಸ್ಸೋ,** ಣೋ, ಧಮ್ಮಾಧಿಕರಣಿಯೋ। ಪುಟ್ಠಾವಿವಾಕೋ, ಪಞ್ಹವಿವಾಕೋಪ್ಯತ್ರ।

ಪಜ್ಜದ್ಧಂ ಪಟಿಹಾರೇ। ದ್ವಾರೇ ನಿಯುತ್ತೋ **ದೋವಾರಿಕೋ,** ಣಿಕೋ, **ಓ**ಕಾರಾಗಮೋ। ಪಟಿಹರತಿ ವಿಞ್ಞಾಯತಿ ತೇನಾತಿ **ಪಟಿಹಾರೋ,** ಣೋ। ದ್ವಾರೇ ತಿಟ್ಠತೀತಿ **ದ್ವಾರಟ್ಠೋ,** ಸಕತ್ಥೇ ಕೋ। **ದ್ವಾರಪಾಲಕೋ**। ದ್ವಾರಟ್ಠಿತೋ, ದಸ್ಸಕೋಪ್ಯತ್ರ।

೩೪೨. ರಾಜೂನಂ ಅಙ್ಗರಕ್ಖಗಣೋ ಅನೀಕಟ್ಠೋತಿ ಮತೋ। “ರಕ್ಖಿವಗ್ಗೋ ತು ಯೋ ರಞ್ಞಂ, ಸೋ’ನೀಕಟ್ಠೋ’ಭಿಧೀಯತೇ”ತಿ **ಅಮರಮಾಲಾಯಞ್ಚ**, ಅನೀಕೇನ ಸಮೂಹೇನ ತಿಟ್ಠತೀತಿ **ಅನೀಕಟ್ಠೋ,** ಣೋ।

ದ್ವಯಂ ಮಹಲ್ಲಕೇ। ಕಞ್ಚುಕಂ ಚೋಳಂ, ತಂಯೋಗಾ **ಕಞ್ಚುಕೀ**। ಸೋಕಂ ವಿನ್ದತೀತಿ **ಸೋವಿದಲ್ಲೋ**। **ವಿದ** ಲೋಭೇ, ಲೋ, **ಕ**ಲೋಪೋ। ಥಾಪತಿ, ಸೋವಿದೋಪ್ಯತ್ರ। ದ್ವಯಂ ಸೇವಕೇ। ಪಭುನೋ ಪಚ್ಛಾ ಜೀವತೀತಿ **ಅನುಜೀವೀ,** ಣೀ। **ಸೇವ** ಸೇವನೇ, ಭೂ, ಣ್ವು। ಅತ್ಥೀಪ್ಯತ್ರ। **ಅತ್ಥ** ಯಾಚನಾಯಂ। ಅತ್ಥನಮತ್ಥೋ, ಆಸೀಸೋ, ತಂಯೋಗಾ **ಅತ್ಥೀ**।

೩೪೩. ದ್ವಯಂ ಅಧಿಕಮತ್ತೇ। ಗಾಮೇಸು ಅಧಿಕತ್ತಾ ಅಧಿಕಾ ಇಕ್ಖಾ ಅನುಭವನಮೇತಸ್ಸ **ಅಜ್ಝಕ್ಖೋ,** ಇಸ್ಸತ್ತಂ। ಅಧಿಕಂ ಕರೋತೀತಿ **ಅಧಿಕತೋ**। ಇದಂ ದ್ವಯಂ ಥಾಯುಕಗೋಪಾನಂ ದ್ವಿನ್ನಮ್ಪಿ ನಾಮಂ। ತತ್ರ ಏಕಗಾಮೇ ಅಧಿಕತೋ **ಥಾಯುಕೋ,** ಬಹೂಸು ಗಾಮೇಸ್ವಧಿಕತೋ **ಗೋಪೋ**। ವುತ್ತಞ್ಚಾ**ಮರಕೋಸೇ** “ಥಾಯುಕೋಧಿಕತೋ ಗಾಮೇ, ಗೋಪೋ ಗಾಮೇಸು ಭೂರಿಸೂ”ತಿ। [ಅಮರ ೧೮.೭] **ರುದ್ದೇನಾ**ಪಿ ವುತ್ತಂ “ಗಾಮೇಸ್ವಧಿಕತೇ ಗೋಪೋ, ಗೋಟ್ಠಜ್ಝಕ್ಖೇಪಿ ವಲ್ಲಭೋ”ತಿ [ಚಿನ್ತಾಮಣಿಟೀಕಾ ೧೮.೭]।

ದ್ವಯಂ ಸುವಣ್ಣರಜತಜ್ಝಕ್ಖಾನಂ ದ್ವಿನ್ನಮ್ಪಿ ನಾಮಂ। ಹಿರಞ್ಞಂ ವುಚ್ಚತಿ ಅಕತಸುವಣ್ಣಾದಿ, ತತ್ರ ನಿಯುತ್ತೋ **ಹೇರಞ್ಞಿಕೋ**। **ಕನ** ದಿತ್ತಿಗತಿಕನ್ತೀಸು, **ನಿಪುಬ್ಬೋ,** ಖೋ, ನಿಕ್ಖೋ, ಸುವಣ್ಣಾದಿವಿಕಾರೋ, ತತ್ರ ನಿಯೋಗೋ **ನಿಕ್ಖಿಕೋ**। ವಿಸೇಸತೋ ಪನ ಸುವಣ್ಣಜ್ಝಕ್ಖೇ ಭೋರಿಕೋ। **ಭೂರಿ**ಸದ್ದೋ ಸುವಣ್ಣೇ, ತಂಯೋಗಾ **ಭೋರಿಕೋ**। ರೂಪ್ಯಾಜ್ಝಕ್ಖೇನಿಕ್ಖಿಕೋ, ತಸ್ಮಾ’ಯ’ಮುಭಯತ್ರಾಪಿ ಹೇರಞ್ಞಿಕೋತಿ ಸಾಮಞ್ಞಸ್ಮಿಂಯೇವ। ವುತ್ತಞ್ಚ -

> “ಭೋರಿಕೋ ಕನಕಾಜ್ಝಕ್ಖೋ,
> ರೂಪ್ಯಾ’ಜ್ಝಕ್ಖೋ ತು ನಿಕ್ಖಿಕೋ”ತಿ [ಅಮರ ೧೮.೭]॥

ಸಸ್ಸ ಅತ್ತನೋ ವಿಜಿಗೀಸಭೂತಸ್ಸ ದೇಸಾನನ್ತರೋ ಸಮನ್ತತೋ ಮಣ್ಡಲೀಭೂತೋ ರಾಜಾ **ಸತ್ತು**ರುಚ್ಚತೇ ಏಕತ್ಥಾಭಿನಿವೇಸಿತತ್ತಾ। ತತೋ ಪರಂ ವಿಜಿಗೀಸಭೂಮ್ಯೇಕನ್ತರಿಕೋ **ಮಿತ್ತೋ** ಏಕತ್ಥಕಾರಿತ್ತನೋಪಕಾರತ್ತಾ।

ಅರಿವಿಜಿಗೀಸಮಿತ್ತಾನಂ ಪನ ಮಣ್ಡಲಾನಂ ಬಹಿಭೂತೋ ದೂರಮಣ್ಡಲಟ್ಠೋ ವಿಜಿಗೀಸಭೂಮಿಯಾ ಅಚ್ಚನ್ತಬ್ಯವಹಿತೋ ಬಲಾಧಿಕೋಪಿ ಯೋ ನಾಪಕರೋತ್ಯುಪಕಾರೋತಿ ವಾ, ಸ ಉದಾಸೀನೋ ದೂರಮಣ್ಡಲತ್ತೇನೋಪಕಾರತ್ತಾ। ದೂರಮಣ್ಡಲೇ ಆಸತೀತಿ **ಉದಾಸೀನೋ, ಉ**ಪುಬ್ಬೋ **ಆಸ** ಉಪಸೇವನೇ, ಯು, ಅಸ್ಸಿ, **ದಾ**ಗಮೋ ಚ। ಸತ್ತುಮಭಿಯುಞ್ಜಮಾನಸ್ಸ ವಿಜಿಗೀಸಸ್ಸ ಸತ್ತುಹಿತಾಯ ಯೋ ಪಣ್ಹಿಂ ಗಣ್ಹತಿ ಪಿಟ್ಠಿತೋ ವತ್ತತಿ, ಸೋ ಪಣ್ಹಿಗ್ಗಾಹೋ। "ಪಣ್ಹಿ ಪಚ್ಛಾ ಪದಂ ವಿಜಿಗೀಸಸ್ಸಾ"ತಿ **ರತನಕೋಸೇ**। "ಪಣ್ಹಿಪಾದೇ ಬ್ಯೂಹಪಿಟ್ಠೇ"ತಿ [ತಿಕಣ್ಡಸೇಸ ೩.೩.೧೩೪] **ತಿಕಣ್ಡಸೇಸೋ**। "ಪಣ್ಹಿ ಪಚ್ಛಿಮಭಾಗೇ ಚ, ಪಾದಮೂಲೇಮದಿಟ್ಠಿಸು। ಸೇನಾಪಿಟ್ಠೇ ಕುಮ್ಭಿಯಞ್ಚೇ"ತಿ ತು **ನಾನತ್ಥಸಙ್ಗಹೇ**।

೩೪೪-೩೪೫. ದಿಟ್ಠನ್ತಂ ರಿಪುಮ್ಹಿ। ಮಿತ್ತಪಟಿಪಕ್ಖತ್ತಾ **ಅಮಿತ್ತೋ,** ರಪತ್ಯವಣ್ಣಂ ರಜತೇತಿ **ರಿಪು,** ಉ, ಇತ್ತಂ, **ರಪ, ಲಪ, ಜಪ, ಜಪ್ಪ** ವಚನೇ ವಾ। ವೇರಂ ವಿರೋಧೋ ಯಸ್ಸತ್ಥೀತಿ **ವೇರೀ,** ಈ, ದುಕ್ಖಹೇತುತ್ತಾ ಸಪತ್ತಿ ಇವ **ಸಪತ್ತೋ, ಇವತ್ಥೇ ಅ**ಕಾರಪಚ್ಚಯೋ। **ಅರ** ಗಮನೇ,ತಿ, ಭೂವಾದಿತ್ತಾ ಆಗಮೋ। **ಸದ** ಸಾದನೇ, ತು, ಭೂವಾದಿ, **ಸತ್ತು,** ಯವಾದಿಚುಣ್ಣೇಪಿ। **ಅರ** ಗಮನೇ, ವೇರಮರತೀತಿ **ಅರಿ,** ರಸ್ಸನ್ತೋ ಇ। ಸಪತ್ತಾದೀನಂ ಚತುನ್ನಂ ದ್ವನ್ದೋ, "ಬ್ಯಞ್ಜನೋ ಚ ವಿಸಂಯೋಗೋ"ತಿ ಸುತ್ತೇ **ಚ**ಗ್ಗಹಣೇನ ಏಕತಕಾರಸ್ಸ ಲೋಪೋ ಚ। ಪತಿಯಮತ್ಥನಂ ಪಚ್ಚತ್ಥೋ, ತಂಯೋಗಾ **ಪಚ್ಚತ್ಥಿಕೋ,** ಪತಿಯಂ ವಿಪರೀತಗಮನಂ। **ಪನ್ಥ** ಗತಿಯಂ, ಚುರಾದಿ। ಪರಿಪನ್ಥೋ ಪರಿಸ್ಸವಟ್ಠಾನಂ, ತಂಯೋಗಾ **ಪರಿಪನ್ಥೀ**। ಪಟಿವಿರುದ್ಧೋ ಪಕ್ಖೋ ಸಹಾಯೋ **ಪಟಿಪಕ್ಖೋ,** ತಥಾ **ವಿಪಕ್ಖೋ**। **ನ** ಹಿತೋ **ಅಹಿತೋ**। ಹಿಂಸಾಯಂ ರಮತೀತಿ [ಪರತೀತಿ (?)] **ಪರೋ,** ಕ್ವಿ। ಪಟಿಪಕ್ಖಭಾವೇನ ಅಮತಿ ಗಚ್ಛತೀತಿ **ಪಚ್ಚಾಮಿತ್ತೋ, ಅಮ** ಗಮನೇ, ತೋ, ದ್ವಿತ್ತಂ। ನತ್ಥಿ ಏತಸ್ಮಾ ಈತಿ ಉಪದ್ದವೋತಿ ಅನೀತೋ , ಮಿತ್ತೋ, ತಪ್ಪಟಿಪಕ್ಖೋ ಪಚ್ಚನೀತೋ, ಸೋ ಏವ **ಪಚ್ಚನೀಕೋ,** ತಸ್ಸ **ಕೋ,** ಯಥಾ ನಿಯಕೋ। ವಿರೋಧೋಸ್ಸತ್ಥೀತಿ **ವಿರೋಧೀ,** ಈ। **ದಿಸ, ದುಸ** ಅಪ್ಪೀತಿಯಂ, ದಿವಾದಿ। ವಿದುಸ್ಸನಸೀಲತಾಯ **ವಿದ್ದೇಸೀ,** ದ್ವಿತ್ತಂ, ಇಸ್ಸೇತ್ತಂ। ದುಸ್ಸತೀತಿ **ದಿಸೋ,** ಅ। **ತ**ಪಚ್ಚಯೇ **ದಿಟ್ಠೋ,** ಧಾತ್ವನ್ತೇನ ಸಹ **ಟ್ಠಾ**ದೇಸೋ। ದ್ವೇಸಣೋ, ದುಹದಯೋ, ದಸ್ಸು, ಸಾತ್ತವೋ, ಅಭಿಘಾತೀಪ್ಯತ್ರ।

ದ್ವಯಂ ಅನುಕೂಲನೇ। ಅನುರೋಧನಂ **ಅನುರೋಧೋ,** ಣೋ। **ರುಧ** ಆವರಣೇ। ಅನುರೂಪಂ ಪವತ್ತನಂ **ಅನುವತ್ತನಂ, ವತು** ವತ್ತನೇ, ಭೂ, ಯು।

೩೪೬. ಪಞ್ಚಕಂ ಮಿತ್ತಸಾಮಞ್ಞೇ। **ಮಿದ** ಸ್ನೇಹೇ, ಭೂವಾದಿ, ತೋ, ವಯಸಾ ತುಲ್ಯೋ **ವಯಸೋ,** ಮೂಲವಯೋಸದ್ದೇಹಿ ಸಞ್ಞಾಯಂ **ಸ**ಪಚ್ಚಯೋ [ಯಪಚ್ಚಯೋ (?) ಪಾಣಿನಿ ೪.೪.೯೧ ಸುತ್ತಂ ಪಸ್ಸಿತಬ್ಬಂ], ಸಬ್ಬಕಾರಿಯೇಸು ಸಹ ವಯತೀತಿ ವಾ **ವಯಸೋ, ವಯ** ಗಮನೇ, **ಸಹ**ಸ್ಸ **ಸೋ** ವಣ್ಣವಿಪರಿಯಯೋ। ಸಹ ಅಯತಿ ಕಿಚ್ಚೇಸೂತಿ **ಸಹಾಯೋ, ಅಯ** ಗಮನೇ, **ಸಹ**ಸ್ಸ **ಸಾ**ಭಾವೋ, ಯಥಾ ಸಹಧಮ್ಮಿಕೋ। ಸಹ ವಾ ಹಾನಿ, ಅಯೋ ವಾ ವುಡ್ಢಿ ಯಸ್ಸ **ಸಹಾಯೋ,** ತಿಪದಬಹುಬ್ಬೀಹಿ, ಯಥಾ ಪರಕ್ಕಮಾಧಿಗತಸಮ್ಪದಾ। ಅಥ ವಾ ಹಾನಿ ಚ ಆಯೋ ಚ ಹಾಯಾ, **ನಿ**ಲೋಪೋ, ತೇ ಯಸ್ಸ ಅತ್ಥಿ, ಸೋ **ಸಹಾಯೋ,** "ಸಪಕ್ಖಕೋ, ಸಲೋಮಕೋ"ತ್ಯಾದೀಸು ವಿಯ **ಸ**ಸದ್ದಸ್ಸ ವಿಜ್ಜಮಾನತ್ಥತ್ತಾ। ಸುನ್ದರಂ ಹದಯಮೇತಸ್ಸಾತಿ ಸುಹದಯೋ, **ಅ**ಲೋಪೋ, **ದ್ಯ**ಸ್ಸ **ಜೋ,** ಸೋವ **ಸುಹಜ್ಜೋ**। **ಸಹ** ಪರಿಸಹನೇ। ಪರಿಸಹನಂ ಅದುಸ್ಸನಂ, ಖೋ, **ಹ**ಲೋಪೋ, **ಸಖಾ,** ರಾಜಾದಿ, ಸಮಾನೋ ಖ್ಯಾತೋ ಪತೀತೋ ವಾ **ಸಖಾ, ಯ**ಲೋಪೋ, **ಸಮಾನ**ಸ್ಸ ಚ **ಸ**ಭಾವೋ। ಸಿನಿದ್ಧೋ, ಸ್ನಿದ್ಧೋ, ಸವಯೋಪ್ಯತ್ರ। ಸಖ್ಯಸತ್ತಪದಿನಾ ಪನ ಮೇತ್ತಿಯಂ ವತ್ತನ್ತಿ। ಸಖಿಮ್ಹಿ ಭವಂ **ಸಖ್ಯಂ**। ಸತ್ತಹಿ ಪದೇಹಿ ಅವಗಮ್ಯತೇತಿ **ಸತ್ತಪದಿನಂ** [ಸತ್ತಪದೀನ (ಅಮರ ೧೮.೧೨)], ಇನೋ।

ದ್ವಯಂ ಅಭೇಜ್ಜಮಿತ್ತೇ। ಸಬ್ಬಕಾಲಂ ಭಜತೀತಿ **ಸಮ್ಭತ್ತೋ, ಭಜ** ಸೇವಾಯಂ, ಭೂವಾದಿ। ದಳ್ಹೋ ಥಿರೋ ಮಿತ್ತೋ **ದಳ್ಹಮಿತ್ತೋ**। ದ್ವಯಂ ದಿಟ್ಠಮತ್ತಮಿತ್ತೇ। ಕಿಞ್ಚಿ ಕಾಲಂ ಪಸ್ಸಿತಬ್ಬೋತಿ **ಸನ್ದಿಟ್ಠೋ**। **ಸಂ**ಸದ್ದೋಯಮಪ್ಪತ್ಥೋ। **ದಿಸ** ಪೇಕ್ಖನೇ, ದಸ್ಸನಂ ದಿಟ್ಠಂ, ತಂ ಮತ್ತಾ ಪಮಾಣಮೇತಸ್ಸ **ದಿಟ್ಠಮತ್ತಕೋ,** ಸಕತ್ಥೇ ಕೋ।

೩೪೭. ದ್ವಯಂ ಚರಪುರಿಸೇ ತಾಪಸಾದಿರೂಪೇನ ಚರಮತ್ತೇ। ಚರತಿ ಜಾನಾತಿ ಪರಚಕ್ಕನ್ತಿ **ಚರೋ,** ಅ, ಚಾರೋಪಿ, ಣೋ। **ಗುಳ್ಹಪುರಿಸೋ** ಗುತ್ತಪುರಿಸೋ। ಯಥಾರಹವಣ್ಣೋ, ಪಣಿಧಿ, ಅಪ್ಪಸಪ್ಪೋ, ಘಸ್ಸೋಪ್ಯತ್ರ। ತತ್ರಾದಿದ್ವಯಂ ವಾಣಿಜಕಸಿಬಲಲಿಙ್ಗಭಿಕ್ಖುಕಚ್ಛಾಯನಾದಿಲೇಸೇನ ಥಾಯಿನಿಚರೇ। ಇತರೇ ಇಧಾಗತಸದಿಸತ್ಥೇ। ವಣ್ಣೋ ಪಕಾರೋ, **ಯಥಾರಹವಣ್ಣೋ** ಯಥಾರಹಪ್ಪಕಾರೋ। ಯೇನ ಪರಚಕ್ಕಂ ಸಕ್ಕಾ ಞಾತುಂ ತಪ್ಪಕಾರವಾ ಇಚ್ಚತ್ಥೋ। ಪಣಿಧಿಯ್ಯತೇ ಞೇಯ್ಯಮಸ್ಮಿಂ **ಪಣಿಧಿ,** **ಇ**। ಅಪಕಟ್ಠಂ ಸಪ್ಪತಿ ಚರತೀತಿ **ಅಪಸಪ್ಪೋ,** ಅ। **ಘುಸ** ಬಾಧನಘುಸನೇಸು, ಅ, **ಘಸ್ಸೋ**।

ತಿಕಂ ಪಥಿಕೇ। ಪಥೇ ಗಚ್ಛತೀತಿ **ಪಥಾವೀ,** ವೀ, ದೀಘೋ। ಇಕೋ, **ಪಥಿಕೋ**। ಅದ್ಧನಿ ಮಗ್ಗೇ ಗಚ್ಛತಿ ಸೀಲೇನಾತಿ **ಅದ್ಧಗೂ**। ಅದ್ಧಗೋಪ್ಯತ್ರ।

ದ್ವಯಂ ದೂತೇ। **ದು** ಪರಿತಾಪೇ, ತೋ। ಸನ್ದೇಸಂ ವಾಚಿಕಂ ಹರತ್ಯನೇನೇತಿ [ಹರತೀತಿ (?)]।

ದ್ವಯಂ ಜೋತಿಸಿಕೇ। ಗಣಯತೀತಿ **ಗಣಕೋ,** ಣ್ವು। ಮುಹುತ್ತಂ ಕಾಲವಿಸೇಸಂ ಜಾನಾತೀತಿ **ಮುಹುತ್ತಿಕೋ,** **ವಾ**ಗ್ಗಹಣೇನ ನ ವುದ್ಧಿ। ಸಂವಚ್ಛರೋ, ಜೋತಿಸಿಕೋ, ದೇವಞ್ಞೂ, ಮೋಹುತ್ತೋ, ಞಾಣಿಕೋ, ಕಾತನ್ತಿಕೋಪ್ಯತ್ರ। ಕತನ್ತೋ ದೇವಮತ್ತಂ, ತಂ ಜಾನಾತೀತಿ **ಕಾತನ್ತಿಕೋ**।

೩೪೮. ದ್ವಯಂ ಲೇಖಕೇ। **ಲಿಖ** ಲೇಖನೇ, ಭೂ, ಣ್ವು। ಲಿಪೇನ ಮಸ್ಯೋಪದೇಸೇನ ಭವತೀತಿ ಲಿಪಿ, ಇ, ವಣ್ಣಸಣ್ಠಾನೋ, ತಂ ಕರೋತೀತಿ **ಲಿಪಿಕಾರೋ**। ಅಕ್ಖರಚಣೋ, ಅಕ್ಖರಚುಞ್ಚುಪ್ಯತ್ರ। **ಚನ** ದಾನೇ, ಭೂ। **ಚಞ್ಚು** ಗತಿಯಂ।

ಮೇಲಾನನ್ದಾ ಮಸಿಮಣಿ, ಮೇಲನ್ಧು ವಣ್ಣಕೂಪಿಕಾ।
ಮಸಿಜಲನ್ತು ಮೇಲಾ ಚ, ಪತ್ತಞ್ಜನಂ ಮಸಿ ದ್ವಿಸು॥

ಲೇಖನೀ ವಣ್ಣತೂಲೀ ಚ, ವಣ್ಣಕಕ್ಖರತೂಲಿಕಾ।
ವಣ್ಣದೂತೋ ಸೋತ್ಥಿಮುಖೋ, ಲೇಖೋ ವಾಚಿಕಹಾರಕೋ॥

ಕಾಚನಕಿತಲಿಕೋ ಚ, ಕಾಚನಂ ತನ್ನಿಬನ್ಧನಂ।
ಲೇಖ್ಯಟ್ಠಾನಂ ಗನ್ಧಕುಟಿ, ಮುದ್ದಾ ಪಚ್ಚಯಕಾರಿನೀ [ತಿಕಣ್ಡಸೇಸ ೧.೮.೧೭, ೧೮, ೧೯]॥

ದ್ವಯಂ ವಣ್ಣೇ। ವಣ್ಣೀಯತಿ ಪಕಾಸೀಯತಿ ಅತ್ಥೋ ಯೇನ, ಸೋ **ವಣ್ಣೋ,** **ವಣ್ಣ** ಪಕಾಸನೇ। ನ ಖರತಿ ನ ಖೀಯತೀತಿ **ಅಕ್ಖರೋ,** **ಖರ** ವಿನಾಸೇ, **ಖಿ** ಖಯೇ ವಾ, ತದಾ ಅರೋ। **ಲಿಖನಂ,** **ಲಿಪಿ,** **ಲಿಖಿ** ಇಮೇ ವಣ್ಣಸಣ್ಠಾನೇ ವತ್ತನ್ತಿ। **ಲಿಪಿಲಿಖಿ**ಯೋ ಇತ್ಥಿಯಂ।

ಭೇದಾದಯೋ ಇಮೇ ಚತುರೋ ಉಪಾಯಾ ಸತ್ತುವಿಜಯಕಾರಣಾನಿ। ಸತ್ತುವಿಜಯಮುಪಗಚ್ಛನ್ತಿ ಏತೇಹೀತಿ **ಉಪಾಯಾ**। ಪರಸ್ಮಾ ವಿಸಿಲೇಸನಂ **ಭೇದೋ**।

ಸ್ನೇಹರಾಗಾಪನಯನಂ , ಸಂಹಾಸೋಪ್ಪಾದನಂ ತಥಾ।
ಸನ್ತಜ್ಜನಞ್ಚ **ಭೇದೋ**ಯಂ, ವಿಞ್ಞೂಹಿ ತಿವಿಧೋ ಮತೋ [ಕಾಮನ್ದಕೀಯನೀತಿಸಾರ ೧೭.೮]॥

ತತ್ರಾಯಂ ತವಾನುಗ್ಗತೇನ ಪವುದ್ಧೋ ಪಾಸಾದತರವೋ ವಿಯ ಅತ್ತಾನಞ್ಚೋಚ್ಛಿನ್ದಿಸ್ಸತೀತಿ ಸಙ್ಕಾಯಂ ಜನಿತಾಯಂ ಸ್ನೇಹಭತ್ತಿಞ್ಚಾಪನಯತಿ। ಅಭಿಭವನಞ್ಚೋಪಾದಯತಿ [ಪದ್ಧಞ್ಚೋಪಾದಯತಿ (ಕ॰)]। ಅಞ್ಞಸ್ಸ ಚ ಪರಿಯಪಚ್ಚಾಮಿತ್ತಾನುಗ್ಗಹಣಸ್ಸ

ಮರಣಮೇವನ್ತೋ ಭವಿಸ್ಸತೀತ್ಯೇವಂಪಕಾರಮಭಿಭಯನಂ ಸನ್ತಜ್ಜನಂ।

ವಧೋತ್ಥಗ್ಗಹಣಞ್ಚೇವ, ಪರಿಕ್ಲೇಸೋ ತಥೇವ ಚ।
ಇತಿ ದಣ್ಡವಿಧಞ್ಞೂಹಿ, **ದಣ್ಡೋ**ಪಿ ತಿವಿಧೋ ಮತೋ [ಕಾಮನ್ದಕೀಯನೀತಿಸಾರ ೧೭.೯]॥

ಪರಿಕ್ಲೇಸೋ ಬನ್ಧನತಾಳನಾದಿ।

ಅಞ್ಞಮಞ್ಞೋಪಕಾರಾನಂ, ದಸ್ಸನಂ ಗುಣಕಿತ್ತನಂ।
ಸಮ್ಬನ್ಧಸ್ಸ ಸಮಕ್ಖಾನಂ, ಆಯತಿಂ ಸಮ್ಪಕಾಸನಂ॥

ವಾಚಾ ಪೇಸಲಯಾ ಸಾಧು, ತವಾಹಮಿತಿ ಚಪ್ಪಣಂ।
ಇತಿ ಸಾಮವಿಧಞ್ಞೂಹಿ, **ಸಾಮಂ** ಪಞ್ಚವಿಧಂ ಮತಂ [ಕಾಮನ್ದಕೀಯನೀತಿಸಾರ ೧೭.೪-೫]॥

"ಅಸ್ಮಿಂ ಏವಂ ಕತೇ ಇದಂ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಆಸಾದಸ್ಸನಂ **ಆಯತಿಸಮ್ಪಕಾಸನಂ**। ಅಪ್ಪಣಮಿತ್ಯಙ್ಗಸ್ಸ ದಾನಂ।

ದಾನಞ್ಚ ಪಞ್ಚಧಾ ಸಾರಸ್ಸಾಸಾರಸ್ಸ ಚ ದಬ್ಬಸ್ಸ ಗಹಿತಸ್ಸ ಸಮಪ್ಪಣಂ, ತಥಾಗಹಿತಸ್ಸಾನುಮೋದನಂ, ತಥಾ ಅಪುಬ್ಬದಾನಂ, ತಥಾ "ಅಮುಸ್ಸ ದಬ್ಬಂ ಗಣ್ಹಾಹಿ, ತಥೇವ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಪರಸೇಸು ಸಯಂ ಗಾಹಪ್ಪವತ್ತನಂ, ತಥಾ ಇಣಪ್ಪಮೋಚನಞ್ಚೇತಿ। ಯಥಾಹ -

"ಯೋ ಸಮ್ಪತ್ತಧನೋಸ್ಸಗ್ಗೋ, ಉತ್ತಮಮಜ್ಝಿಮಾಧಮೋ।
ಪತಿದಾನಂ ತಥಾ ತಸ್ಸ, ಗಹಿತಸ್ಸಾನುಮೋದನಂ॥

ದಬ್ಬದಾನ'ಮಪುಬ್ಬಞ್ಚ , ಸಯಂ ಗಾಹಪ್ಪವತ್ತನಂ।
ದೇಯ್ಯಸ್ಸ ಪಟಿಮೋಕ್ಖೋ ಚ, **ದಾನಂ** ಪಞ್ಚವಿಧಂ ಮತ"ನ್ತಿ [ಕಾಮನ್ದಕೀಯನೀತಿಸಾರ ೧೭.೬-೭]॥

ಏತೇ ಚತ್ತಾರೋ ಉಪಾಯಾ ಮಾಯಾದೀಸ್ವೇವನ್ತೋಗಧಾ, ತಥಾ ಹಿ ಮಾಯೋಪೇಕ್ಖಾ ಚ ದಣ್ಡನ್ತೋಗಧಾ। ಇನ್ದಜಾಲಞ್ಚ ಭೇದೇ ಅನ್ತೋಗಧಂ। ಕೇಚಿ ಪನಾಹು

"ಸಾಮಂ ದಾನಞ್ಚ ಭೇದೋ ಚ, ದಣ್ಡೋ ಚೇತಿ ಚತುಕ್ಕಕಂ।
ಮಾಯೋಪೇಕ್ಖಿನ್ದಜಾಲಞ್ಚ, ಸತ್ತೋಪಾಯಾ ಪಕಿತ್ತಿತಾ"ತಿ [ಕಾಮನ್ದಕೀಯನೀತಿಸಾರ ೧೭.೩]॥

೩೪೯. ನಾಮಮತ್ತೇನ ವುತ್ತಾನಂ ಭೇದಾದೀನಮಿದಾನಿ ಪರಿಯಾಯಾನ್ಯಾಹ। ತತ್ರ ದ್ವಯಂ ಭೇದೇ। **ಜಪ** ಮಾನಸೇ ಚ [ಜಪೋ ಚಿನ್ತನವಾಚಾಸು (ಧಾತ್ವತ್ಥಸಙ್ಗಹ, ೧೩೫ ಗಾಥಾ)], ಭೂ, ಣೋ। **ಭಿದಿ** ದ್ವಿಧಾಕರಣೇ, ಣೋ।

ತಿಕಂ ದಣ್ಡೇ। **ದಣ್ಡ** ನಿಪಾತನೇ, ಚುರಾದಿ। ಸಹೋ ವುಚ್ಚತಿ ಬಲಂ, ತಬ್ಭವಂ **ಸಾಹಸಂ**। ದಮನಂ **ದಮೋ,** ದೀಘಪಟಿಸೇಧೋ।

೩೫೦. ಸಾಮಂ ಸುದ್ದವಗ್ಗೇ, ದಾನಞ್ಚ ಬ್ರಾಹ್ಮಣವಗ್ಗೇ ಕಥೇಸ್ಸತಿ। ಸಾಮ್ಯಾದಯೋ ಸತ್ತರೇವಾಚರಿಯಮತೇ। ಪರಮ್ಪರೋಪಕಾರಿತ್ತಾ ರಜ್ಜಸ್ಸಙ್ಗಾನಿ। ಪಕಟ್ಠಮುಪಕುಬ್ಬನ್ತಿ ರಜ್ಜನ್ತಿ ಪಕತಿಯೋತಿ ಚೋಚ್ಚನ್ತೇ। ವುತ್ತಞ್ಚ **ಕಾಮನ್ದಕೀಯೇ** -

"ಸಾಮ್ಯ'ಮಚ್ಚಞ್ಚ ರಟ್ಠಞ್ಚ, ದುಗ್ಗಂ ಕೋಸೋ ಬಲಂ ಸಖಾ।

ಪರಮ್ಪರೋಪಕಾರೀದಂ, ಸತ್ತಙ್ಗಂ ರಜ್ಜಮುಚ್ಚತೇ [ಕಾಮನ್ದಕೀಯನೀತಿಸಾರ ४.೧]॥

ಅಮಚ್ಚರಟ್ಠದುಗ್ಗಾನಿ , ಕೋಸೋ ದಣ್ಡೋ ಚ ಪಞ್ಚಮೋ।
ಏತಾ ಪಕತಿಯೋ ವುತ್ತಾ, ವಿಜಿಗೀಸಸ್ಸ ರಾಜಿನೋ॥

ಏತಾ ಪಞ್ಚ ತಥಾ ಮಿತ್ತಂ, ಸತ್ತಮೋ ಪಥವೀಪತಿ।
ಸತ್ತಪ್ಪಕತಿಕಂ ರಜ್ಜಂ, ಇಚ್ಚಾಹ ಸೂರಪೂಜಿತೋ"ತಿ॥

ತತ್ರ ಪೋರಸೇಣೀನಂ ಪಧಾನಭಾವೇಪಿ ಸತಿ **ರಟ್ಠ**ಗ್ಗಹಣೇನ, **ಬಲ**ಗ್ಗಹಣೇನ ವಾ ಗಹಣಸಿದ್ಧನ್ತಿ ನೇಹ ವಿಸುಂ ಗಹಣಂ ಕತಂ, **ಅಮರಕೋಸೇ** ಪನ ದ್ವೀಹಿ ಗಹಣೇ ಸಿದ್ಧೇಪಿ ಪಧಾನತ್ತಾಖ್ಯಾಪನತ್ಥಂ ವಿಸುಂ ಗಹಿತಾ। ವುತ್ತಞ್ಹಿ ತತ್ರ -

"ಸಾಮ್ಯ'ಮಚ್ಚೋ ಸಖಾ ಕೋಸೋ, ರಜ್ಜದುಗ್ಗಬಲಾನಿ ಚ।
ರಜ್ಜಙ್ಗಾನಿ ಪಕತಯೋ, ಪೋರಾನಂ ಸೇಣಿಯೋಪಿ ಚೇ"ತಿ [ಅಮರ ೧೮.೧೭]॥

ಏಸಞ್ಚ ಸಾಮ್ಯಮಚ್ಚರಟ್ಠದುಗ್ಗಕೋಸಬಲಸಖೀನಂ ಪುಬ್ಬತರಸ್ಸ ಗರುತ್ತಂ ವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಂ, ಇಹ ತು ನಾಮಲಿಙ್ಗಾನುಸಾಸನೇ **ಅಭಿಧಾನಸತ್ಥೇ** ಅನುಪಯೋಗತೋ ಯಥಾಕ್ಕಮಂ ಗರುತ್ತಂ ನ ವತ್ತುಮಿಚ್ಛತೀತಿ ಬ್ಯತಿಕ್ಕಮೇನೋಪಞ್ಞಾಸೋ ಕತೋ।

ಸುವಣ್ಣಾದಿಮಯಭಣ್ಡಾಗಾರಂ **ಕೋಸೋ,** ಪಬ್ಬತೋದಕರುಕ್ಖಾದೀಹಿ ದುಗ್ಗಮಂ ಪುರಂ **ದುಗ್ಗಂ, ವಿಜಿತಂ** ಜನಪದವತೀ ಭೂಮಿ, **ಬಲಂ** ಚಕ್ಕಂ, ತಞ್ಚ ಮೋಲಭತಸೇಣಿಸಹಾಯಾಮಿತ್ತಾಟವಿಕಭೇದೇನ ಛಬ್ಬಿಧಂ। ತತ್ರ ಕಮಾಗತಂ **ಮೋಲಂ,** ವೇತನಸಮ್ಬನ್ಧಂ **ಭತಂ,** ಪೋರಂ ಬಲಂ **ಸೇಣೀ,** ಸಹಾಯಭೂತಂ **ಸಹಾಯೋ,** ಅಮಿತ್ತಭೂತಂ **ಅಮಿತ್ತಂ, ಅಟವಿಕಂ** ಅಟವಿಸಹಾಯೋ ಮಿತ್ತಂ। ತದಪಿ ಸಹಜ್ಜಂ, ಪಾಕತಂ, ಕಿತ್ತಿಮಞ್ಚೇತಿ ತಿವಿಧಂ। "ಲಿಙ್ಗೇ ಸಭಾವೇ ಪಕತಿ, ಪೋರಾಮಚ್ಚಾದಿಯೋನಿಸು। ತಿಲಿಙ್ಗಂ ಗುಣಸಾಮ್ಯೇಪೀ"ತಿ [ಬ್ಯಾಖ್ಯಾಸುಧಾ ೧.४.೨೯] **ರುದ್ದೋ**।

೩೫೧. ಪಭಾವಾದೀನಂ ವಸಾ ಸತ್ತಿಯೋ ನಾಮ ತಿಸ್ಸೋ ಭವನ್ತಿ। **ಸಕ** ಸತ್ತಿಯಂ,ತಿ। ತತ್ರ ಯಂ ಸನ್ಧಾದೀನಂ, ಭೇದಾದೀನಞ್ಚ ಯಾಥಾವತೋ ಅವಟ್ಠಾಪನಂ, ತಂ ಞಾಣಬಲಂ **ಮನ್ತಸತ್ತಿ,** ಸಕಸಮ್ಪತ್ತುಪ್ಪತ್ತಿಯಂ ಕೋಸದಣ್ಡಾ **ಪಭೂಸತ್ತಿ,** ತೇಸಂಯೇವ ಪಭುತ್ತಸಮ್ಪಾದನೇ ಸಾಮತ್ಥಿಯತೋ। ವುತ್ತಞ್ಚ "ಕೋಸದಣ್ಡಬಲಂ ಪಭೂಸತ್ತಿ"ರಿತಿ [ಚಿನ್ತಾಮಣಿಟೀಕಾಯಮ್ಪಿ]। ಬಲವತೀ ಉಸ್ಸಾಹಚೇಟ್ಠಾ **ಉಸ್ಸಾಹಸತ್ತಿ**। ವುತ್ತಞ್ಚ "ವಿಕ್ಕಮಬಲಮುಸ್ಸಾಹಸತ್ತಿ"ರಿತಿ [ಬ್ಯಾಖ್ಯಾಸುಧಾ ೨.೮.೧೯ ಚಿನ್ತಾಮಣಿಟೀಕಾಯಮ್ಪಿ]।

ಪಭಾವಾದೀನಂ ಸಕಾರಣಂ ಸರೂಪಂ ದಸ್ಸೇತುಮಾಹ **"ಪಭಾವೋ"**ಚ್ಚಾದಿ। ದಮನಂ ದಣ್ಡೋ, ತದತ್ಥಿಯಾ ಬಲಮ್ಪಿ ದಣ್ಡೋ। ತತೋ ಜಾತಂ ಯಂ ತೇಜೋ, ತಂ ಪಭಾವೋ। ತತೋ ಜಾತೋ ಯೋ ತೇಜೋ, ಸೋ "ಪಭಾವೋ"ತಿಪಿ ಪುಲ್ಲಿಙ್ಗೇನ ಯೋಜನೀಯಂ। ಪಭವನ್ತಿ ತೇಜಸ್ಸಿನೋ ಅನೇನೇತಿ **ಪಭಾವೋ,** ಣೋ। ಪಕಟ್ಠೋ ವಾ ಭಾವೋ **ಪಭಾವೋ**। ಕೋಸೋ ಧನಂ, ತತೋ ಜಾತೋ ಯೋ ತೇಜೋ, ಸೋ ಪಭಾವೋ ನಾಮ। ತಥಾ ಕೋಸಜೋ ತೇಜೋ ಧನೇನ ಸತ್ತೂನಮುಪಕರಣಂ। ಪತಪನ್ತಿ ತೇಜಸ್ಸಿನೋ ಭವನ್ತ್ಯನೇನೇತಿ **ಪತಾಪೋ,** ಣೋ।

೩೫೨. ದ್ವಯಂ ಮನ್ತೇ। ಮನ್ತಾ ವುಚ್ಚತಿ ಪಞ್ಞಾ, ಸಾ ಏತಸ್ಮಿಂ ವಿಜ್ಜತಿ ತಾಯ ನಿಪ್ಫಾದೇತಬ್ಬತ್ತಾತಿ **ಮನ್ತೋ,** ಅಥ ವಾ **ಮನ್ತ** ಗುತ್ತಭಾಸನೇ, ಭಾವೇ ಣೋ। ಇತರತ್ರ ಭಾವೇ ಯು।

ಸೋ ಮನ್ತೋ **ದ್ವಿಗೋಚರೋ** ದ್ವಿನ್ನಂ ಜನಾನಂ ವಿಸಯಭೂತೋ ಚತುಕ್ಕಣ್ಣೋ ನಾಮ। ಚತ್ತಾರೋ ಕಣ್ಣಾ ಏತ್ಥ **ಚತುಕ್ಕಣ್ಣೋ**। ಸೋ ಮನ್ತೋ **ತಿಗೋಚರೋ** ತಿಣ್ಣಂ ಜನಾನಂ ವಿಸಯಭೂತೋ **ಛಕ್ಕಣ್ಣೋ** ನಾಮ। ಮನ್ತೋ ನಾಮ ಚತುಕ್ಕಣ್ಣೋ ವಾ ಛಕ್ಕಣ್ಣೋ ವಾ ಕತ್ತಬ್ಬೋ, ನ ತತೋ ಪರನ್ತಿ ದ್ವಿನ್ನಮೇವೇತ್ಥ ಗಹಣಂ। **ಅಮರಕೋಸೇ** ಪನ ಛಕ್ಕಣ್ಣೋಪಿ ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತೋ। ವುತ್ತಞ್ಹಿ ತತ್ಥ "ಅಛಕ್ಕಣ್ಣೋ, ಯೋ ತತಿಯಾದ್ಯಗೋಚರೋ"ತಿ [ಅಮರ ೧೮.೨೨]।

ಸಬ್ಬಪಾರಿಸದತ್ತಾ [ಸಬ್ಬಪಾರಿಪದತ್ತಾ (ಕ॰)] ಬ್ಯಾಕರಣಸ್ಸ ಸೋತೂನಂ ಸಮಯನ್ತರೇಸ್ವಪಿ ಪಟುಭಾವಜನನತ್ಥಂ ಇಧಾನಾಗತಾಪಿ ಛಗ್ಗುಣಾದಯೋ ಆನೇತ್ವಾ ಕಥೇತಬ್ಬಾ। ವುತ್ತಞ್ಹಿ -

> "ಸಬ್ಬಪಾರಿಸದಂ [ಸಬ್ಬಪಾಟಿಪದಂ (ಕ॰)] ಹಿದಂ, ಸಬ್ಬಸತ್ಥ'ಮತೋ ಮತಂ।
> ನಿಸ್ಸೀಯತೇ ಕ್ವಚಿ ಕಿಞ್ಚಿ, ಸಬ್ಬೇಸ'ಮತ್ರ ವಾದಿನ"ನ್ತಿ॥

ಯಥಾ ಛಗ್ಗುಣಾ ಸನ್ಧಿ ವಿಗ್ಗಹಯಾನಾಸನದ್ವೇಧಾಸಯಾ [ಅಮರ ೧೮.೧೮-೯]। ತತ್ರ **ಸನ್ಧಿ** ಉಪಹಾರಲಕ್ಖಣೋ ತಿವಿಧೋ ಕೋಸದಣ್ಡಭೂಮಿಪ್ಪದಾನಹೇತುಕೋ। ಅಪಹಾರಲಕ್ಖಣೋ **ವಿಗ್ಗಹೋ,** ಸೋಪಿ ತಿವಿಧೋ ಪಕಾಸಯುದ್ಧಂ ಕೂಟಯುದ್ಧಂ ತುಣ್ಹಿಯುದ್ಧನ್ತಿ।

ಪರಬ್ಯಸನತಾಸಪತ್ತಿದೇಸಕಾಲಾತ್ಯುದಯಾವಾಪಯಾನಮತ್ತೇನ ಸಾದ್ಧೇ ಪರಸ್ಮಿಂ ಕತಾಚರಸ್ಸ ಗುಣಾನುರತ್ತಪಕತಿಸ್ಸ ವಿಜಿಗೀಸಸ್ಸ ಯಾತ್ರಾ **ಯಾನಂ** [ಕಾಮನ್ದಕೀಯನೀತಿಸಾರೇ ೧೧ ಸಗ್ಗೇ ಪಸ್ಸಿತಬ್ಬಂ], ತಞ್ಚ ವಿಗ್ಗಯ್ಹಯಾನಂ ಸನ್ಧಾಯಯಾನಂ ಸಮ್ಭೂಯಯಾನಂ ಪಸಙ್ಗಯಾನಂ ಉಪೇಕ್ಖಿಯಯಾನಮಿತಿ ಪಞ್ಚವಿಧಂ। ಪತಿಗ್ಗಾಹೀನಂ ನಿಗ್ಗಯ್ಹ, ಸನ್ಧಾಯ, ಉಪೇಕ್ಖಿಯ ವಾ ಯಂ ಯಾನಂ, ತಂ **ವಿಗ್ಗಯ್ಹಯಾನಾದಿ**। ಯದಾ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ, ತದಾ ಸಾಮನ್ತೇಹಿ ಸಹೇಕೀಭೂಯ ಯಾನಂ **ಸಮ್ಭೂಯಯಾನಂ**। ಅಞ್ಞತ್ರ ಗನ್ತಬ್ಬೇ ಅಞ್ಞಸ್ಮಿಂ ಪಸಙ್ಗತೋ ಗಮನಂ **ಪಸಙ್ಗಯಾನಂ**।

"ನ ಮಂ ಪರೋ ಹನ್ತುಂ ಸಮತ್ಥೋ, ನಾಹಮ್ಪಿ ಪರ"ಮಿತಿ ಕಾಲಾದಿಕೇ ಪರಿಕ್ಖಿತ್ವಾ ವಿಜಿಗೀಸಸ್ಸ ದುಗ್ಗಾದೀನಿ ವಡ್ಢಯತೋ ಠಿತಿ **ಆಸನಂ,** ತದಪಿ ವಿಗ್ಗಯ್ಹಾಸನಸನ್ಧಾಯಾಸನಾದಿಭೇದೇನ ಪಞ್ಚವಿಧಂ। ಬಲೀನಂ ಸತ್ತೂನಂ ಮಜ್ಝೇ ಕಾಕಕ್ಖಿವಾ'ಲಕ್ಖಿತಸ್ಸೋ'ಭಯತ್ರ ವಚನೇನತ್ತನೋ ಸಮಪ್ಪಣಂ **ದ್ವೇಧಂ**। ಅಞ್ಞತರೇನ ವಾ ಬಲವತರೇನ ಸನ್ಧಿ, ಅಞ್ಞತರೇನ ಅಬಲೇನ ವಿಗ್ಗಹೋ **ದ್ವೇಧಂ**। ಸತ್ತುನೋ ವಾ ಪಕತೀಹಿ ಸನ್ಧಾಯ ಯೋ ತೇನ ವಿಗ್ಗಹೋ, ಸತ್ತುನೇವ ವಾ ಯೋ ಸನ್ಧಿವಿಗ್ಗಹಸಮುದಾಯಹೇತುಕೋ [ಸತ್ತುನೋವ ವಾ ಸನ್ಧಿವಿಗ್ಗಹಸಮುದಾಯಹೇತುನೋ (ಬ್ಯಾಖ್ಯಾಸುಧಾ ೧.೮.೧೮)] ದುಗ್ಗಾಸಯಸ್ಸ ಬ್ಯಾಪಾರೋ, ಸೋಪಿ **ದ್ವೇಧಂ**। ಪರಸನ್ತಾನಮಪ್ಪೋ'ಭಯವೇದನಾನಂ ಉಭಯತೋ ವುತ್ತಿ ದ್ವೇಧಮುಚ್ಚತೇ।

"ಉಚ್ಛಿಜ್ಜಮಾನೋ ರಿಪುನಾ ನಿರುಪಾಯ ಪತಿಕ್ರಿಯೋ। ಸತ್ತಿಹೀನೋ ಸಮಾಸಿಯತೇ"ತಿ [ಬ್ಯಾಖ್ಯಾಸುಧಾ ೧.೮.೧೮] ಹೀನೇನಾಞ್ಞಸ್ಸ ಬಲವತರಸ್ಸ ಧಮ್ಮವಿಜಯಿನೋ ಸಮಾಸಯನಂ [ಬಲವತಾ ಅರಿನಾ ಉಚ್ಛಿಜ್ಜಮಾನಸ್ಸ ಹೀನಸತ್ತಿನೋ ಯಂ ಬಲವಧಮ್ಮವಿಜಯಿಸಮಾಸಯನಂ (ಬ್ಯಾಖ್ಯಾಸುಧಾ ೧.೮.೧೮)], ತಸ್ಸೇವ ವಾ ಬಲಿನೋ ಸತ್ತುನೋ ಕೋಸಾದಿಪ್ಪದಾನೇನ ಆಸಯನಂ **ಆಸಯೋ** ವುಚ್ಚತೇ। ಏತೇ ಛಗ್ಗುಣಾ।

ಯಸ್ಮಿಞ್ಚ ಗುಣೇ ಠಿತೋ ವಿಜಿಗೀಸೋ ಸಕ್ಕೋತ್ಯತ್ತನೋ ಅಟ್ಠವಗ್ಗಿಯಕಮ್ಮಾನಿ ಪವತ್ತಯಿತುಂ, ಪರಸ್ಸ ಚೇತಾನ್ಯುಪಹನ್ತುಂ, ಗುಣಮಾಧಿಟ್ಠೇಯ್ಯ, ಸಾ ವುಡ್ಢಿ।

> ಕಸಿ ವಣಿಜ್ಜಂ ಪಥೋ ದುಗ್ಗಂ, ಸೇತು ಕುಞ್ಜರಬನ್ಧನಂ।
> ಖನ್ಯಾಕರಧನಾದಾನಂ, ಸುಞ್ಞಾನಞ್ಚ ನಿವೇಸನಂ [ಕಾಮನ್ದಕೀಯನೀತಿಸಾರ ೫.೭೮]॥

ಇತ್ಯೇಸೋ ಅಟ್ಠವಗ್ಗೋ।

ಯಸ್ಮಿಂ ವಾ ಗುಣೇ ಠಿತೋ ಸಕಮ್ಮಾನಂ **ವುಡ್ಢಿ,** ಖಯಂ ವಾ ನಾಭಿಪಸ್ಸತಿ, ತಂ **ಠಾನಂ,** ಯಸ್ಮಿಂ ವಾ ಗುಣೇ ಠಿತೋ ಸಕಮ್ಮಾನಮುಪಘಾತಂ ಪಸ್ಸತಿ, ತಸ್ಮಿಂ ನ ತಿಟ್ಠೇಯ್ಯ, ಸೋ **ಖಯೋ,** ಅಯಂ ನೀತಿವೇದೀನಂ ತಿವಗ್ಗೋ [ಅಮರ ೧೮.೧೯]। ಇತರೇಸಂ ಧಮ್ಮತ್ಥಕಾಮಾ ತಿವಗ್ಗೋ।

ದ್ವಯಂ ಗುಯ್ಹೇ। ರಹಸಿ ಭವಂ **ರಹಸ್ಸಂ,** ಸೋ, ರಹೇ ವಾ ಭವಂ **ರಹಸ್ಸಂ। ಗುಹ** ಸಂವರಣೇ, ಕಮ್ಮನಿ ಯೋ। ಇದಂ ದ್ವಯಂ ತೀಸು। ರಹಸ್ಸೋ ಮನ್ತೋ, ರಹಸ್ಸಾ ವಾಚಾ, ರಹಸ್ಸಂ ಮನ್ತನಂ।

೩೫೩. ಪಞ್ಚಕಂ ವಿಜನೇ। **ವಿಜಿ** ಪುಥಭಾವೇ, ಭೂ, ತೋ ಚ। **ವಿಚಿ** ವಿವೇಚನೇ, ಪುಥುಭಾವೇ ಚ ವಾ। “ವಿವಿತ್ತಂ ತೀಸು ವಿಜನೇ, ಅಸಂಪಕ್ಕಪವಿತ್ತೇಸೂ”ತಿ **ರುದ್ದೋ**। ವಿಗತೋ ಜನೋ ಅಸ್ಮಾತಿ **ವಿಜನೋ**। ಛಾದೇತೀತಿ **ಛನ್ನೋ**। **ಛದ** ಸಂವರಣೇ। ವಿತ್ತಮರಹತೀತಿ **ರಹೋ, ರಹ** ಚಾಗೇ, ರಮನ್ತೇ ಅಸ್ಮಿನ್ತಿ ವಾ **ರಹೋ,** ವಣ್ಣವಿಕಾರೋ। “ರಹೋ ನಿಧುವನೇ ಚಾಪಿ, ರಹೋ ಗುಯ್ಹೇ ನಪುಂಸಕ”ನ್ತಿ [ಬ್ಯಾಖ್ಯಾಸುಧಾ ೨.೮.೨೨] **ರಭಸೋ**। ದುತಿಯೋ **ರಹೋ**ಸದ್ದೋ ಅಬ್ಯಯಂ। ನಿಸ್ಸಲಾಕಾ, ಉಪಾಸುಪ್ಯತ್ರ। ನಿಸ್ಸಲಾಕಾ ಥೀ, ಉಪಾಸು ಅಬ್ಯಯಂ।

ದ್ವಯಂ ವಿಸ್ಸಾಸೇ। **ಸಸ** ಪಾಲನೇ, ಣೋ। **ಸಮ್ಭ** ವಿಸ್ಸಾಸೇ। “ವಿಸ್ಸಮ್ಭೋ ಕೇಲಿಕಲಹೇ, ವಿಸ್ಸಾಸೇ’ಪಣಯೇಪಿ ಚೇ”ತಿ [ಚಿನ್ತಾಮಣಿಟೀಕಾಯಮ್ಪಿ] **ರುದ್ದೋ**।

ದ್ವಯಂ ನ್ಯಾಯೇ। **ಯುಜ** ಸಮಾಧಿಮ್ಹಿ, ಸಮಾಧಿ ಅಬ್ಭುಪಗಮೋ, ತೋ। ಉಪಗನ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **ಉಪಾಯಿಕಂ। ಉಪಾಯಾ** ಸಕತ್ಥೇ ಇಕೋ, ಓಪಾಯಿಕಂ, ಓಪಯಿಕಮ್ಪಿ [ಪಾಣಿನಿ ೫.೪.೩೪ (ಗಣ)], ಲಬ್ಭಂ, ಭಜಮಾನಂ, ಅಭಿನೀತಂ, ನ್ಯಾಯಂ, ಞಾಯಂಪ್ಯತ್ರ।

೩೫೪. ಸಿಲೋಕಂ ಓವಾದೇ। **ಅವ**ಪುಬ್ಬೋ **ವದ** ವಿಯತ್ತಿಯಂ ವಾಚಾಯಂ, ಭಾವೇ ಣೋ। **ಸಾಸ** ಅನುಸಿಟ್ಠಿಮ್ಹಿ,ತಿ, ಆಸ್ಸಿ, **ಅನುಸಿಟ್ಠಿ** । ಅನುಸಾಸತೇ **ಅನುಸಾಸನಂ। ಪುಮವಜ್ಜೇ** ಇತ್ಥಿಯಂ, ನಪುಂಸಕೇ ಚ। ಏತ್ಥ ಚ ಏಕಸ್ಸೇವತ್ಥಸ್ಸ ಭಿನ್ನಲಿಙ್ಗೇಹಿ ತೀಹಿ ನಾಮೇಹಿ ಕಥನಂ ನ ಕೇವಲಂ ವಾಚ್ಚಲಿಙ್ಗೋಯೇವ ಸದ್ದೋ, ಅಥ ಖೋ ವಾಚಕಲಿಙ್ಗೋಪ್ಯತ್ಥೀತಿ ದೀಪನತ್ಥಂ।

ದ್ವಯಂ ಆಣಾಯಂ। **ಆಣ** ಪೇಸನೇ, ಭಾವೇ ಅ, **ಆಣಾ,** ಇತ್ಥೀ। ಅವವಾದೋ, ನಿದ್ದೇಸೋ, ಸಿಟ್ಠಿಪ್ಯತ್ರ। ದ್ವಯಂ ಬನ್ಧನೇ। **ದಾ** ದಾನೇ, ಭಾವೇ ಯು, **ದಾ** ಅವಖಣ್ಡನೇ ವಾ, ವಿಯೋಗದಾನತೋ **ಉದ್ದಾನಂ**।

೩೫೫-೩೫೬. ದ್ವಯಂ ಅಪರಾಧೇ। ಅಪಗಚ್ಛನ್ಯನೇನಾತಿ **ಆಗು,** ಞು, **ಪಲೋಪೋ,** ರಸ್ಸಸ್ಸ ದೀಘತಾ, ನಪುಂಸಕೇ ಆಗು। ಅಪಗತೋ ರಾಧೋ ಯೇನ **ಅಪರಾಧೋ, ರಾಧ** ಸಂಸಿದ್ಧಿಮ್ಹಿ। ದ್ವಯಂ ರಾಜಗಯ್ಹೇ। **ಕಿರ** ವಿಕಿರಣೇ, ಕತ್ತರಿ ಅ, **ಅತ್ತಂ। ಬಲ** ಪಾಣನೇ, ಇ। **ಕರ**ಸಾಹಚರಿಯತೋ **ಬಲಿ** ಪುಲ್ಲಿಙ್ಗೇ। ಭಾಗಧೇಯ್ಯೋಪ್ಯತ್ರ। **ಭಾಗಾ**ಸಕತ್ಥೇ ಧೇಯ್ಯೋ [ಪಾಣಿನಿ ೫.೪.೩೬ (ವಾ°)], ಭಾಗತ್ತೇನ ತಿಟ್ಠತೀತಿ ವಾ **ಭಾಗಧೇಯ್ಯೋ,** ಇಯೋ।

ದ್ವಯಂ ತುಟ್ಠಿದಾಯೇ। ಮನೋರಥಪುಣ್ಣತ್ತಾ ಪತ್ತಬ್ಬೋ ಭಾಗೋ **ಪುಣ್ಣಪತ್ತೋ**। ತುಸ್ಸನಂ ತುಟ್ಠೋ, ಸೋಸ್ಸತ್ಥೀತಿ ತುಟ್ಠೀ, ತೇನ ದಾತಬ್ಬೋ ದಾಯೋ **ತುಟ್ಠಿದಾಯೋ,** ಆಕಾರನ್ತಾನಮಾಯೋ।

ಛಕ್ಕಂ ಪಾಭತೇ। ತಥಾ ಹಿ -

“ಹೇಮಂ ಸೀಹಾಸನಂ ವೇಸಂ, ವುತ್ತಂ ಭದ್ದಾಸನಂ ತಥಾ।

ಉಪಾಯನ’ಮುಪಗ್ಗಯ್ಹಂ, ಪಾಭತಞ್ಚೋ’ಪದಾ ಥಿಯ”ನ್ತಿ॥

ಸಿಲೋಕಾದ್ಧಂ ನಾಮ ಅಮರಮಾಲಾ।

ಉಪಗನ್ತ್ವಾ ದಾತಬ್ಬಾತಿ **ಉಪದಾ,** ಅ, ಇತ್ಥೀ, ತಂ ತಮತ್ಥಂ ಪತ್ಥೇನ್ತೇಹಿ ಆಭರೀಯತೇ ಆನೀಯತೇತಿ **ಪಾಭತಂ,** ಪತ್ಥನತ್ಥಜೋತಕೋಯಂ ಪಸದ್ದೋ। ಉಪೇಯ್ಯತೇತಿ **ಉಪಾಯನಂ,** **ಇತೋ** ಯು, ಉಪಗಚ್ಛತಿ ಯೇನಾತಿ ವಾ **ಉಪಾಯನಂ। ಕುಚ** ಸಙ್ಕೋಚನೇ, ಣೋ, ವಿಗತೋ ಕೋಚೋ ಯೇನ **ಉಕ್ಕೋಚೋ।** ಪಣ್ಣೇನ ಸತ್ಥಪಣ್ಣೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಆಕರೀಯತೇ ಆನೀಯತೇತಿ **ಪಣ್ಣಾಕಾರೋ,** ಅಞ್ಞತ್ರ ಉಪಚಾರಾ। ಪಹಿಣನ್ಯನೇನೇತಿ **ಪಹೇಣಕಂ, ಹಿ** ಗತಿಯಂ, ಯು, ಸಕತ್ಥೇ ಕೋ। ಪದೇಸನಂ, ಉಪಗ್ಗಯ್ಹಂ, ಉಪಹಾರೋಪ್ಯತ್ರ।

ಗುಮ್ಬಾದಿದೇಯ್ಯೋ ಗುಮ್ಬಘಟಾದಿಕೋ [ಗುಮ್ಬಘಟಾದಿತೋ (?)] ದೇಯ್ಯೋಸುಙ್ಕಂ, ಅನಿತ್ಥೀ, ಗುಮ್ಬೋ ನಾಮ ಜಲಥಲಮಗ್ಗಾದೀಸು ಲದ್ಧಬ್ಬಭಾಗೋ, ತಥಾ ಘಟ್ಟೋಪಿ, ಸಮಾನತ್ತಾ ಹೇತೇ। **ಆದಿನಾ** ಪಾಭತಮ್ಪಿ ಸಙ್ಗಣ್ಹಾತಿ। **ಸುಙ್ಕ** ಗಮನೇ, ಸುಙ್ಕತಿ ಯೇನ, ತಂ **ಸುಙ್ಕಂ। ಗಮು** ಗಮನೇ, ಬೋ, ಅಸ್ಸು, **ಗುಮ್ಬೋ।** ದ್ವಯಂ ಗಾಮಜನಪದಾದಿತೋ ಲದ್ಧಬ್ಬಭಾಗೇ। **ಅಯ** ಗಮನೇ, ಣೋ, **ಆಯೋ। ಅಪಚ್ಚಯೇ** ಅಯೋ। ಧನಾನಂ ಸಮ್ಪತ್ತಕಾಲೇ ಆಗಮೋ **ಧನಾಗಮೋ।**

೩೫೭. ದ್ವಯಂ ಛತ್ತಸಾಮಞ್ಞೇ। ಆತಪತೋ ಸೂರಿಯಾಲೋಕತೋ ತಾಯತೀತಿ **ಆತಪತ್ತಂ,** ತೋ। ಛಾದಯತೀತಿ **ಛತ್ತಂ, ಛದ** ಅಪವಾರಣೇ, ತೋ, **ತ್ರಣಪಚ್ಚಯೇ** ಛತ್ರಂ, **ಹೇಮಂ** ಸುವಣ್ಣಖಚಿತಂ **ರಞ್ಞಂ** ರಾಜೂನಂ ಆಸನಂ **ಸೀಹಾಸನಾಖ್ಯಂ।** ಸೀಹಾಕತಿಪ್ಪಧಾನತ್ತಾ ಸೀಹಾಕತಿಪ್ಪಧಾನಂ ಆಸನನ್ತಿ ವಿಗ್ಗಹೋ।

ದ್ವಯಂ ಚಾಮರೇ। ವಾಲೇನ ಕತಾ ಬೀಜನೀ **ವಾಲಬೀಜನೀ।** ಚಮರೋ ಮಿಗೋ ತಸ್ಸೇದಂ **ಚಾಮರೀ।** “ಚಾಮರಾ ಚಾಮರಂ ರೋಮಂ, ಗುಚ್ಛಕಞ್ಚಾವಚೂಲಕ”ನ್ತಿ [ತಿಕಣ್ಡಸೇಸ ೨.೮.೪೦೬] **ತಿಕಣ್ಡಸೇಸೋ।** ಪಕಿಣ್ಣಕಂಪ್ಯತ್ರ। ಪಕರೀಯತೇ ವಿಕ್ಖಿಪತೇ **ಪಕಿಣ್ಣಕಂ,** ಸಕತ್ಥೇ ಕೋ।

೩೫೮. ಖಗ್ಗಾದಯೋ ಇಮೇ ಪಞ್ಚ ರಾಜೂನಂ ಕಕುಧಭಣ್ಡಾನಿ ಭವನ್ತಿ। **ಕುಕ** ಆದಾನೇ, ಧೋ, ವಣ್ಣವಿಪರಿಯಯೋ। ರಞ್ಞೋ ಗಮನಕಾಲೇ ಸದಾ ಆದಾತಬ್ಬತೋ ಕಕುಧಾನಿ ಚ ತಾನಿ ರಾಜಧನತ್ತಾ ಭಣ್ಡಾನಿ ಚೇತಿ **ಕಕುಧಭಣ್ಡಾನಿ।**

೩೫೯. ದ್ವಯಂ ಪುಣ್ಣಘಟೇ। ಜಲಪುಣ್ಣತ್ತಾ ಭದ್ದೋ ಕಲ್ಯಾಣೋ ಕುಮ್ಭೋ **ಭದ್ದಕುಮ್ಭೋ।** ದ್ವಯಂ ಹೇಮಭಾಜನೇ। **ಭರ** ಭರಣೇ, ಭರಣಂ ಧಾರಣಂ ಪೋಸನಞ್ಚ, ಧಾರಣತ್ಥಸ್ಸ **ಭರತಿಸ್ಸ ಭಿಙ್ಗಾ**ದೇಸೋ, ಭರತಿ ದಧಾತಿ ಉದಕನ್ತಿ **ಭಿಙ್ಗಾರೋ,** ಆರೋ। ಕರಕೋ, ಕುಣ್ಡಿಕಾಪ್ಯತ್ರ।

ಹತ್ಥೀ ಚ ಅಸ್ಸೋ ಚ ರಥೋ ಚ ಪತ್ತಿ ಚ, ತೇಸಂ ಸಮೂಹೋ ಹತ್ಥಿಸ್ಸರಥಪತ್ತಿ ಚತುರಙ್ಗಿನೀ ಸೇನಾತ್ಯುಚ್ಚತೇ, ಸೇನಙ್ಗತ್ತಾ ಸಮಾಹಾರದ್ವನ್ದೋಯಂ। ಚತ್ತಾರಿ ಅಙ್ಗಾನಿ ಯಸ್ಸಂ ಸಂವಿಜ್ಜನ್ತಿ, ಸಾ **ಚತುರಙ್ಗಿನೀ,** ಈ, ಇನೀ।

೩೬೦. **ದನ್ತ್ಯನ್ತಂ** ಹತ್ಥಿನಿ। ಕುಞ್ಜೋ ಹನು, ದನ್ತೋ ಚ, ತಂಯೋಗಾ **ಕುಞ್ಜರೋ,** ಅತಿಸಯೇ ರೋ, ಕುಂ ಪಥವಿಂ ಜರಾಪೇತೀತಿ ವಾ **ಕುಞ್ಜರೋ,** ಅಲುತ್ತಸಮಾಸೋ, ಕುಞ್ಜೇ ವಾ ಗಿರಿಕೂಟೇ ರಮತಿ, ಕೋಞ್ಚನಾದಂ ನದನ್ತೋ ವಾ ಚರತಿ, ಕುಂ ವಾ ಪಥವಿಂ ತದಾಘಾತೇನ ಜರಯತೀತಿ **ಕುಞ್ಜರೋ।** ವಾರಯತಿ ಪರಬಲಂ **ವಾರಣೋ,** ನನ್ದಾದೀಹಿ ಯು। ಹತ್ಥಯೋಗಾ **ಹತ್ಥೀ।** ಮತಙ್ಗಸ್ಸ ಇಸಿನೋ ಅಪಚ್ಚಂ **ಮಾತಙ್ಗೋ,** ಮಹನ್ತಂ ಅಙ್ಗಂ ಸರೀರಮೇತಸ್ಸಾತಿ ವಾ **ಮಾತಙ್ಗೋ, ಹ** ನಲೋಪೋ, ಅಸ್ಸಾಕಾರೋ ಚ। ದ್ವೇ ರದಾ ದನ್ತಾ ಯಸ್ಸ **ದ್ವಿರದೋ,** “**ರದ** ವಿಲೇಖನೇ ದನ್ತೇ”ತಿ ಹಿ **ನಾನತ್ಥಸಙ್ಗಹೇ। ಗಜ** ಸದ್ದೇ, ಗಜತೀತಿ, ಅ। ನಗೋ ಪಬ್ಬತೋ, ಸೋ ವಿಯ ದಿಸ್ಸತೀತಿ **ನಾಗೋ,** ಣೋ। ಕರೇನ, ಮುಖೇನ ಚಾತಿ ದ್ವೀಹಿ ಪಿವತೀತಿ **ದ್ವಿಪೋ।** ಇ ಗಮನೇ, ಭೋ।

ದನ್ತಯೋಗಾ **ದನ್ತೀ**। ಸಟ್ಠಿಹಾಯನೋ, ದನ್ತಾವಲೋ, ಅನೇಕಪೋ, ಮತಙ್ಗಜೋ, ಕರೀ, ಥಮ್ಬೇರಮೋ, ಪದ್ಮೀ, ಮಹಾಮಿಗೋ, ಪೀಲು, ಸಿನ್ಧುರೋ, ದೀಘಮಾರುತೋ, ರಾಜೀವೋ, ಜಲಕಙ್ಖೋ, ನಿಲ್ಲುರೋ, ಕರಟೀ, ವರಙ್ಗೋ, ಸುಪ್ಪಕಣ್ಣೋ ಇಚ್ಚಾದೀನಿಪಿ ಹತ್ಥಿನೋ ನಾಮಾನಿ। ಸಟ್ಠಿವಸ್ಸಿಕತ್ತಾ, ಜಾತಿಯಾ ಸಟ್ಠಿವಸ್ಸಕಾಲೇ ಥಾಮೇನ ಹಾಯನತೋ ವಾ **ಸಟ್ಠಿಹಾಯನೋ**।

ವನಕರೀನಂ ಯೋ ಯೂಥಜೇಟ್ಠೋ, ಸೋ ಸಯೂಥಾನಂ ಜೇಟ್ಠತ್ತಾ **ಯೂಥಜೇಟ್ಠೋ**। ಸಯೂಥೇ ಪಾತಿ ರಕ್ಖತೀತಿ **ಯೂಥಪೋ**ತಿ ಚೋಚ್ಚತೇ।

೩೬೧. ಕಾಳಾವಕಾದೀನಿ ಏತಾನಿ ಹತ್ಥಿರಾಜಾನಂ ಕುಲಾನಿ। ಕಲಮ್ಬತೇ ಸದ್ದಾಯತೇತಿ **ಕಾಳಾವಕೋ,** ಣ್ವು, **ಮಲೋಪೋ**। ಗಙ್ಗಾಯಂ ಜಾತೋ **ಗಙ್ಗೇಯ್ಯೋ,** ಠಾನವಸೇನ ಸಾ ಸಞ್ಞಾ। ಪಣ್ಡರವಣ್ಣತಾಯ **ಪಣ್ಡರೋ**। ವಣ್ಣವಸೇನ ತಮ್ಬವಣ್ಣತಾಯ **ತಮ್ಬೋ**। ಪಿಙ್ಗಲವಣ್ಣತಾಯ **ಪಿಙ್ಗಲೋ**। ಗನ್ಧಯುತ್ತತಾಯ **ಗನ್ಧೋ**। **ಮಙ್ಗ** ಗಮನತ್ಥೋ, ಸೋಭನಗಮನಯುತ್ತತಾಯ **ಮಙ್ಗಲೋ,** ಅತಿಸಾಯನೇ, ಪಸಂಸಾಯಂ ವಾ ಲೋ। **ಹೇಮ**ವಣ್ಣತಾಯ **ಹೇಮೋ**। ಉಪೋಸಥಕುಲೇ ಜಾತತ್ತಾ **ಉಪೋಸಥೋ,** ಉಪಗನ್ತ್ವಾ ಅರಯೋ ಉಸತೀತಿ ವಾ **ಉಪೋಸಥೋ,** ಥೋ, **ಉಸ** ದಾಹೇ, **ಉಪ**ಪುಬ್ಬೋ **ವಸ** ನಿವಾಸೇ ವಾ, ವಸ್ಸೋ, **ಉಪೋಸಥೋ,** ತಿಥೀವಿಸೇಸೋ ಚ। ಛಬ್ಬಣ್ಣದನ್ತತಾಯ **ಛದ್ದನ್ತೋ**। ಏತೇಸಙ್ಚ ಕಾಳಾವಕೋ ದಸನ್ನಂ ಪುರಿಸಾನಂ ಬಲಂ ಧಾರೇತಿ, ಗಙ್ಗೇಯ್ಯೋ ದಸನ್ನಂ ಕಾಳಾವಕಾನಂ, ಏವಂ ಯಾವಛದ್ದನ್ತಾ ನೇತಬ್ಬೋ, ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ಪನ ದಸನ್ನಂ ಛದ್ದನ್ತಾನಂ ಬಲಂ ಧಾರೇತಿ, ತೇನೇವ ಭಗವಾ ಕಾಳಾವಕಹತ್ಥಿಗಣನಾಯ ಕೋಟಿಸಹಸ್ಸಬಲಂ ಧಾರೇತಿ, ಪುರಿಸಗಣನಾಯ ದಸನ್ನಂ ಪುರಿಸಕೋಟಿಸಹಸ್ಸಾನಂ ಬಲಂ।

೩೬೨. ಪಾದೋ ಕರಿಪೋತೇ। ಪಞ್ಚವಸ್ಸಾನಿ ಯಾವ ಕಲಭೋ, **ಕಲ** ಸಙ್ಖ್ಯಾನೇ, ಅಭೋ, ಕಲಭೋ, ಳತ್ತೇ **ಕಳಭೋ,** ಮಾತಾಪಿತೂಹಿ ಭರಿತಬ್ಬತ್ತಾ **ಭಿಙ್ಕೋ, ಭರ**ತಿಸ್ಸ **ಭಿಙ್ಕೋ**। ಕರಿಸಾವಕೋಪ್ಯತ್ರ। ಪಾದೋ ಮತ್ತಮಾತಙ್ಗೇ। ದಾನಂ ಪಭಿನ್ನೋ ಯಸ್ಸ **ಪಭಿನ್ನೋ**। ಮಜ್ಜತೀತಿ **ಮತ್ತೋ, ಮದ** ಉಮ್ಮಾದೇ। ಗಜೇ ಜಾಯತೀತಿ ಗಜ್ಜೋ, ಣ್ಯೋ, ಮದೋ। ಸೋ ಸಞ್ಜಾತೋ ಯಸ್ಸ **ಗಜ್ಜಿತೋ**।

ದ್ವಯಂ ಹತ್ಥಿಸಮೂಹೇ। ಹತ್ಥೀನಂ ಸಮೂಹೋ **ಹತ್ಥಿಘಟಾ**। ಗಜಾನಂ ಸಮೂಹೋ **ಗಜತಾ,** ಗಾಮಜನಬನ್ಧುಸಹಾಯಾದೀಹಿ ತಾ। ಪಾದೋ ಹತ್ಥಿನಿಯಂ। ಹತ್ಥಯೋಗಾ **ಹತ್ಥಿನೀ,** ಈ, ಇನೀ। **ಕಣ** ಸದ್ದೇ, ಇರು, ಸಕತ್ಥೇ ಕೋ। **ಕರೇಣುಕಾ**ತಿಪಿ, ತದಾ ಕರಯೋಗಾ ಕರೇಣುಕಾ, ಇಣು। ಕರಿಣೀ, ಧೇನುಕಾ, ವಸಾ, ಕರೇಣುಪ್ಯತ್ರ।

೩೬೩. **ಹತ್ಥಿಸಿರೋಪಿಣ್ಡಾ** ಹತ್ಥಿನೋ ಸಿರಸಿ ದ್ವೇ ಪಿಣ್ಡಾ ಕುಮ್ಭಾಖ್ಯಾ। ಕೇ ಸಿರಸಿ ಭವತೀತಿ **ಕುಮ್ಭೋ,** ಅಸ್ಸು, ನಿಗ್ಗಹೀತಾಗಮೋ ಚ। ದ್ವಿನ್ನಂ ಪನ ಕುಮ್ಭಾನಂ ಮಜ್ಝಿಮಂ ವಿದು ನಾಮ [ಅಮರ ೧೮.೩೭]। ಅಙ್ಕುಸಸಙ್ಘಾತಂ ವಿನ್ದತ್ಯಸ್ಮಿನ್ತಿ **ವಿದು,** ಪುಮೇ, ಉ। ದ್ವಯಂ ಕಣ್ಣಮೂಲೇ। **ಚೂಳ** ನಿಮಜ್ಜನೇ, ಣ್ವು, **ಚೂಳಿಕಾ, ಚುದ** ಸಞ್ಚೋದನೇ ವಾ, ಚೋದೇನ್ತಿ ಏತ್ಥ **ಅಙ್ಕು**ಸಾದೀಹಿ ಅದನ್ತನ್ತಿ **ಚೂಳಿಕಾ,** ದಸ್ಸ **ಳೋ,** ಣ್ವು।

ಆಸತೇ ಅಸ್ಮಿನ್ತಿ **ಆಸನಂ,** ಖನ್ಧದೇಸೋ। ಖನ್ಧೋ ಏವ ದೇಸೋ **ಖನ್ಧದೇಸೋ,** ತಸ್ಮಿಂ। ದ್ವಯಂ ಪುಚ್ಛಮೂಲೇ। ಪುಚ್ಛಸ್ಸ ಮೂಲಂ ಹೇಟ್ಠಿಮಭಾಗೋ।

೩೬೪. ತಿಕಂ ಗಜಬನ್ಧನಥಮ್ಭೇ। ಆಲನ್ತ್ಯಸ್ಮಿಂ, ಅನೇನ ವಾ ಬನ್ಧನ್ತಿ **ಆಲಾನಂ,** ಯು। **ಆ**ಪುಬ್ಬೋ ಬನ್ಧನತ್ಥೋ **ಲಾ**ಧಾತು। ಆಹನನ್ತಿ ಬನ್ಧನ್ತ್ಯಸ್ಮಿಂ, ಅನೇನ ವಾ **ಆಳ್ಹಕೋ, ಹನ**ಧಾತು, **ನ**ಸ್ಸ **ಳೋ,** ವಣ್ಣವಿಪರಿಯಯೋ ಚ, ಣ್ವು। **ಥಮ್ಭ** ಪಟಿಬನ್ಧನೇ। ಬನ್ಧೋಪ್ಯತ್ರ।

ತಿಕಂ ಸಙ್ಖಲೇ। ಅನಿತ್ಥೀ ತೂತಿ ತ್ವನ್ತಂ ಲಿಙ್ಗಪದಂ। ಗಲ ಸೇಚನೇ। ನಿಗಳತಿ ಬನ್ಧತಿ ಯೇನಾತಿ **ನಿಗಳೋ,** ಅ, ಕತ್ತುಸಾಧನಂ ವಾ। **ಅದಿ** ಬನ್ಧನೇ, ಅನ್ದತೀತಿ **ಅನ್ದುಕೋ**। ಣ್ವು, ಅಸ್ಸು। ಭುಸಂ ಖಲತ್ಯನೇನ **ಸಙ್ಖಲಂ, ಕಟಿ** ವತ್ಥಬನ್ಧನೇಪಿ, "ಥೀಕಟೀವತ್ಥಬನ್ಧೇಪಿ, ನಿಗಳೇ ಸಙ್ಖಲಂ ತಿಸೂ"ತಿ [ಚಿನ್ತಾಮಣಿಟೀಕಾ ೧೮.೪೧] **ರಭಸೋ**। ಸಙ್ಖಲಿಕಾಪ್ಯತ್ರ।

ದ್ವಯಂ ಗಜಗಣ್ಡೇ। **ಗಣ್ಡ** ವದನೇಕದೇಸೇ, ಅಧಾತೂನಮ್ಪಿ ಧಾತೂಸು ಪಾಠೋ, ಧಾತು ಹಿ ಕ್ರಿಯತ್ಥೋ। ಗಣ್ಡೋ ಕಪೋಲಸಾಮಞ್ಞೇಪಿ। **ಕಟ** ವಸ್ಸಾವರಣೇಸು, ಅ। ದ್ವಯಂ ಕರಿಮದಜಲೇ। ದೀಯತೇತೀತಿ **ದಾನಂ**। **ಮದ** ಉಮ್ಮಾದೇ, ಕರಣೇ ಅ।

೩೬೫. ದ್ವಯಂ ಹತ್ಥಿಕರೇ। **ಸೋಣ** ವಣ್ಣಗತೀಸು, ಡೋ, **ಸೋಡ** ಗಬ್ಬೇ ವಾ, ನಿಗ್ಗಹೀತಾಗಮೋ, ಣೋ ಚ। ದ್ವೀಸು ದ್ವೇಪಿ।

ದ್ವಯಂ ಸೋಣ್ಡಗ್ಗೇ। ಕರಸ್ಸ ಸೋಣ್ಡಸ್ಸ ಅಗ್ಗಂ। **ಪುಸ** ಪೋಸನೇ। ಖರೋ, ಸಸ್ಸ **ಕೋ,** ಉಸ್ಸೋತ್ತಂ, **ಪುಸ** ವುಡ್ಢಿಮ್ಹಿ ವಾ, ಭೂ, **ಪುಸ** ಸ್ನೇಹಸೇಚನಪೂರಣೇಸು ವಾ, ಕಿಯಾದಿ, **ಪುಸ** ಧಾರಣೇ ವಾ, ಚುರಾದಿ।

ಹತ್ಥಿಸ್ಸ ಕಾಯಮಜ್ಝಮ್ಹಿ ಬನ್ಧನರಜ್ಜು ಕಚ್ಛಾ ನಾಮ। **ಕಚ** ಬನ್ಧನೇ, ಛೋ। ದೂಸಾ, ವರತ್ರಾಪ್ಯತ್ರ। ಕುಥೋ ನಾಮ ಹತ್ಥಿಪಿಟ್ಠತ್ಥರಿತಚಿತ್ರಕಮ್ಬಲಂ, ಸೋ ಆದಿ ಯೇಸನ್ತೇ **ಕುಥಾದಯೋ**। ಕುಥಾದಯೋ ಏವ ಕಪ್ಪನೋ ನಾಮ ಭವನ್ತಿ। **ಕಪ್ಪ** ಸಾಮತ್ಥಿಯೇ, ಸಜ್ಜನಾಯಞ್ಚ , ಕರಣೇ ಯು। ಕಪ್ಪನಾಪಿ। **ಕಚ** ಸಜ್ಜನಾಯಂ, ಥೋ, **ಕುಥೋ,** ತೀಸು। "ನಪುಂಸಕಮತ್ಥರಣಂ, ಥೀ ಪವೇಣೀ ಕುಥಂ ತಿಸೂ"ತಿ [ಚಿನ್ತಾಮಣಿಟೀಕಾ ೧೮.೪೨] ಹಿ **ವೋಪಾಲಿತೋ**। ಪವೇಣೀ, ಅತ್ಥರಣಂ, ವಣ್ಣೋ, ಪರಿತ್ಥೋಮೋತಿ ಏತೇ **ಕುಥ**ಪರಿಯಾಯಾ।

೩೬೬. ದ್ವಯಂ ರಾಜಾರಹೇ ಹತ್ಥಿನಿ। ರಾಜಾನಮುಪಗನ್ತ್ವಾ ವಹಿತುಮರಹತೀತಿ **ಓಪವಯ್ಹೋ,** ಅರಹತ್ಥೇ ಣ್ಯೋ। ರಾಜಾನಂ ವಹಿತುಂ ಅರಹತೀತಿ **ರಾಜವಯ್ಹೋ,** ಣ್ಯೋ। ದ್ವಯಂ ಕಪ್ಪಿತಹತ್ಥಿನಿ। ಸಜ್ಜಾ ಸಜ್ಜನಾ ಸಞ್ಜಾತಾ ಯಸ್ಮಿಂ **ಸಜ್ಜಿತೋ**। ಕಪ್ಪಾ ಕಪ್ಪನಾ ಸಞ್ಜಾತಾ ಯಸ್ಮಿಂ **ಕಪ್ಪಿತೋ**। ಏತಸ್ಮಾಯೇವ ಪಾಠಾ ಸಜ್ಜಕಪ್ಪಾ ಸಜ್ಜನಾಕಪ್ಪನಾನಂ ಪರಿಯಾಯಾತಿ ಞೇಯ್ಯಾ।

ಹತ್ಥಿನೋ ಪಾದೇ ವಿಜ್ಝನಕಣ್ಟಕೋ "ತೋಮರೋ"ತ್ಯುಚ್ಚತೇ। ತುಜ್ಜತೇನೇನೇತಿ **ತೋಮರೋ, ತುದ** ಬ್ಯಥನೇ, ಅರೋ, ದಸ್ಸ **ಮೋ,** ಓತ್ತಂ। ವೇಣುಕಂಪ್ಯತ್ರ [ಕೋತ್ರಂ ವೇಣುಕಮಾಲಾನಂ (ಅಮರ ೧೮.೪೧)], ಕ್ವಚಿ ವೇಳುಕನ್ತಿಪಿ ಪಾಠೋ।

೩೬೭. ಹತ್ಥಿನೋ ಕಣ್ಣಮೂಲಮ್ಹಿ ವಿಜ್ಝನಕಣ್ಟಕೋ "ತುತ್ತ"ಮಿತ್ಯುಚ್ಚತೇ। ತುಜ್ಜತೇನೇನೇತಿ **ತುತ್ತಂ,** ತೋ। ಹತ್ಥಿನೋ ಮತ್ಥಕಮ್ಹಿ ವಿಜ್ಝನಕಣ್ಟಕೋ "ಅಙ್ಕುಸೋ"ತ್ಯುಚ್ಚತೇ। ಅಙ್ಕತೇ ಅನೇನೇತಿ **ಅಙ್ಕುಸೋ, ಅಙ್ಕ** ಲಕ್ಖಣೇ, ಸೋ, ಅಸ್ಸು।

ಪಜ್ಜದ್ಧಂ ಹತ್ಥಾರೋಹೇ। **ಮಡಿ** ಭೂಸಾಯಂ, ಹತ್ಥಿಂ ಮಣ್ಡಯತಿ ರಕ್ಖತೀತಿ ಹತ್ಥಿಮಣ್ಡೋ, ಸೋವ **ಹತ್ಥಿಮೇಣ್ಡೋ, ಮಿ** ಹಿಂಸಾಯಂ ವಾ, ಡೋ, ನಿಗ್ಗಹೀತಾಗಮೋ। ಹತ್ಥಿಂ ಪಾತಿ ರಕ್ಖತೀತಿ **ಹತ್ಥಿಪೋ,** ಕಮ್ಮನಿ ಣೋ। ಹತ್ಥಿಂ ಗೋಪಯತಿ ರಕ್ಖತೀತಿ **ಹತ್ಥಿಗೋಪಕೋ**। **ಗುಪ** ರಕ್ಖಣೇ, ಸಕತ್ಥೇ ಕೋ। ಆಧೋರಣೋ, ನಿಸಾದಿನೋಪ್ಯತ್ರ।

೩೬೮. ಮಾತಙ್ಗಹಯಾದೀನಂ ಗಮನಾದಿಕ್ರಿಯಾಸಿಕ್ಖಾಪಕೋ ಆಚರಿಯೋ "ಗಾಮಣೀಯೋ"ತ್ಯುಚ್ಚತೇ। ಗಮನಂ ಗಾಮೋ, ಭಾವೇ ಣೋ। ಹತ್ಥಾದೀನಂ ಗಮನಕ್ರಿಯಾ ಗಾಮೋ, ತಂ ನೇತಿ ಸಿಕ್ಖಾಪೇತೀತಿ **ಗಾಮಣೀಯೋ,** ಅಞ್ಞಕ್ರಿಯಾಸಿಕ್ಖಾಪನೇತೂಪಚಾರಾ, ಗಾಮಂ ವಾ ಹತ್ಥಾದಿಸಮೂಹಂ ನೇತೀತಿ **ಗಾಮಣೀಯೋ,** ಗಮನಂ ವಾ ಸಿಕ್ಖಾಪೇತೀತಿ **ಗಾಮಣೀಯೋ,** ಸಬ್ಬತ್ರ ನಸ್ಸ ಣತ್ತಂ।

ಪಾದದ್ವಯಂ ಅಸ್ಸೇ। **ಹಯ** ಗತಿಯಂ, ಅ। ತುರಂ ಸೀಘಂ ಗಚ್ಛತೀತಿ **ತುರಙ್ಗೋ,** ಕ್ವಿ, ಬಿನ್ದಾಲೋಪೋ, ಲೋಪೇ ಸತಿ **ತುರಗೋ**। **ವಾಹ** ಪಯತನೇ, ಅ। **ಅಸ** ಭಕ್ಖನೇ, ಅ। ಸಿನ್ಧೂನಮದೂರಭವೋ ಜನಪದೋಪಿ ಸಿನ್ಧವೋ, ತತ್ರ ಭವೋ **ಸಿನ್ಧವೋ,**

ಸಂಯೋಗನ್ತತ್ತಾ ನ ವುದ್ಧಿ। ಘೋಟಕೋ, ಪೀತಿ, ತುರಙ್ಗಮೋ, ವಾಜೀ, ಗನ್ಧಬ್ಬೋ, ಸತ್ತಿರಿಚ್ಚಾದೀನಿಪಿ ಅಸ್ಸೇ। **ಘುಟ** ಪರಿವತ್ತನೇ, ಣ್ವು। ಪಾ ಪಾನೇ,ತಿ। "ಪಾನೇ ಥೀ ಪೀತಿ ಅಸ್ಸೇ ಸೋ"ತಿ **ರುದ್ದೋ।** ವಾಜಯೋಗಾ **ವಾಜೀ,** ಈ। "ಏಸಞ್ಚ ಪುಬ್ಬಂ ಪಕ್ಖೋ ಆಸಿ, ಸ ತು ದೇವೇತ್ಯತ್ಯತ್ಥಿತೇನ **ಸಾಲೀಭೂತ**ಮುನಿನಾ ಸಕ್ಕಂ ಪಯೋಜೇತ್ವಾ ವಜಿರಭೇದಿತೋ"ತಿ **ನಿಕಾಯನ್ತರಿಯಾ। ಸಪ** ಸಮವಾಯೇ,ತಿ, **ಸತ್ತಿ,** ಸಾಮತ್ಥಿಯೇಪಿ।

೩೬೯. **ತಸ್ಸ** ಅಸ್ಸಸ್ಸ **ಭೇದೋ** ವಿಸೇಸೋ ಅಸ್ಸತರೋ, ಅಸ್ಸಂ ತರತೀತಿ **ಅಸ್ಸತರೋ, ತರ** ಅತಿಕ್ಕಮನೇ, **ತರ**ಪಚ್ಚಯೇನಾಪಿ ಸಿದ್ಧಂ। ಪಧಾನಸ್ಸಭೂಮಿಭವೋ ಸುಜಾತಿಕೋ ಅವಿಕಾರೀ ಕುಲೀನಕೋ ಅಸ್ಸೋ ಆಜಾನೀಯೋ ನಾಮ, ಆ ಭುಸೋ ಕಾರಣಾಕಾರಣಂ ಜಾನಾತೀತಿ **ಆಜಾನೀಯೋ,** ಅನೀಯೋ, **ಣ್ಯ**ಪಚ್ಚಯೇನ ವಾ ಸಿದ್ಧಂ, ತದಾ "ಕಿಯಾದಿತೋ ನಾ"ತಿ **ನಾ**ಗಮೋ, **ಈ**ಕಾರಾಗಮೋ ಚ [ಚಿನ್ತಾಮಣಿಟೀಕಾ ೧೮.೪೪ ಗಾಥಾಯಮ್ಪಿ ಪಸ್ಸಿತಬ್ಬಂ]। ಕುಲೇ ಸಮ್ಭೂತೋ **ಕುಲೀನಕೋ,** ಈನೋ, ಸಕತ್ಥೇ ಕೋ। ಸಙ್ಗಾಮೇ ಗರುಸತ್ಥಪ್ಪಹಾರೇನ ನಿಹತೋ ಸನ್ತೋ ಪಿಯೋ ಸಾಮಿಕಂ ನ ಜಹತಿ ಸುಖಂ ವಹನಸೀಲೋ ಯೋ ಅಸ್ಸೋ, ಸೋ **ವಿನೀತ**ಸದ್ದೇನೋಚ್ಚತೇ। ವಿಸೇಸೇನ ದಮ್ಮತಂ ನೇತಿ ಯನ್ತಿ **ವಿನೀತೋ।**

ದ್ವಯಂ ಅಸ್ಸಪೋತೇ। **ಕಸ** ಗಮನೇ, ಓರೋ, ಅಸ್ಸಿ, ಕಿಞ್ಚಿ ಸರತೀತಿ ವಾ **ಕಿಸೋರೋ,** ಬಿನ್ದುಲೋಪೋ, ಅಸ್ಸೋ ಚ, ಹಯೋ ಏವ ಬಾಲತ್ತಾ **ಹಯಪೋತಕೋ,** ಅಪ್ಪತ್ಥೇ ಕೋ।

೩೭೦. ದ್ವಯಂ ಅಥಾಮಸ್ಸೇ। **ಘುಟ** ಪರಿವತ್ತನೇ, ಣ್ವು, **ಘೋಟಕೋ,** ಅಸ್ಸಸಾಮಞ್ಞೇಪ್ಯಯಂ, ಖರಂ ಗಚ್ಛತೀತಿ ಖಲುಙ್ಗೋ, ಸೋ ಏವ **ಖಳುಙ್ಕೋ,** ಗಕಾರಸ್ಸ **ಕ**ಕಾರಂ ಕತ್ವಾ, ರಸ್ಸ **ಳೋ,** ಳತ್ತಮುತ್ತಞ್ಚ, ಖಳುಕೋತಿಪಿ। ಜವೇನ ಸಬ್ಬೇಸಮಧಿಕೋ ಅಸ್ಸೋ **ಜವನೋ,** ಯು।

ದ್ವಯಂ ಕವೀತಿಖ್ಯಾತೇ ಮುಖಬನ್ಧನೇ। ಮುಖಮಾತಿಟ್ಠತೀತಿ **ಮುಖಾಧಾನಂ।** ಖೇ ಮುಖವಿವರೇ ಲೀನೋ **ಖಲೀನೋ।** "ಕವಿಕಾ ತು ಖಲೀನೋತಿ [ಖಲೀನೇ ಥೀ (?)], ಕವಿಯಂ ಕಥನಂತ್ಯಪೀ"ತಿ **ರಭಸೋ।** ಕವಿ, ಕವಿಕಾಪ್ಯತ್ರ। **ಕು** ಸದ್ದೇ। ಇ, ಈ ಚ, ಸಕತ್ಥೇ ಕೋ। **ವಾ**ಸದ್ದೇನ ನಪುಂಸಕತ್ತಂ ಸಮುಚ್ಚಿನೋತಿ। ವುತ್ತಞ್ಚ **ಅಮರಕೋಸೇ** "ಕವಿಕಾ ತು ಖಲೀನೋ'ನಿತ್ಥೀ"ತಿ [ಅಮರ ೧೮.೪೯]।

ಅಸ್ಸಾಭಿತಾಳಿನೀ ವೇತ್ತವಿಕತಾದಿ **ಕಸಾ** ನಾಮ। **ಕಸ** ಗಮನೇ, ಅ, ಕರಣಸಾಧನಂ।

೩೭೧. ಅಸ್ಸಸ್ಸ ನಾಸಾಗತರಜ್ಜುಮ್ಹಿ ಕುಸಾ, **ಕುಸ** ಸಿಲೇಸನೇ। ದ್ವಯಂ ಅಸ್ಸಾಯಂ। **ವಲ** ಸಂವರಣೇ, ವೋ, ಳತ್ತಂ, ಆ, **ವಳವಾ।** ಅಸತೀತಿ **ಅಸ್ಸಾ,** "ಇತ್ಥಿಯಮತಿಯವೋ ವಾ"ತಿ ಅ, ಆ ಚ, **ಅಸ್ಸಾ।** ವಾಮೀಪ್ಯತ್ರ। ದ್ವಯಂ ಖುರೇ। **ಖುರ** ಛೇದನೇ। ಸಂ ಸುಖಂ ಫರತ್ಯನೇನ **ಸಫಂ,** ನೇರುತ್ತೋ। "ಸಫಂ ಕ್ಲೀವೇ ಖುರೋ ಪುಮಾ"ತಿ [ಅಮರ ೧೮.೪೯] **ಅಮರಕೋಸೋ।**

ದ್ವಯಂ ಪುಚ್ಛಮತ್ತೇ। **ಪುಚ್ಛ** ಪಮಾದೇ। ನ ಗಚ್ಛತೀತಿ **ನಙ್ಗುಟ್ಠೋ, ಅಙ್ಗ** ಗಮನೇ, ಠೋ, ಅಸ್ಸು, ದ್ವೇಪಿ ಅನಿತ್ಥಿಯಂ। ಲೂಮಂಪ್ಯತ್ರ। ದ್ವಯಂ ಕೇಸವತಿ ನಙ್ಗುಟ್ಠಮತ್ತೇ, ನ ತು ಹತ್ಥಿನೋ ಏವ। ವಾಲಸಮೂಹಯೋಗಾ **ವಾಲಹತ್ಥೋ,** ಯಥಾ ಕೇಸಹತ್ಥೋ ಚಯೇ, ತಥಾತ್ರಾಪಿ। ವಾಲೋ ಧಿಯ್ಯತೇ ಅಸ್ಮಿನ್ತಿ **ವಾಲಧಿ,** ಇ।

ಏತ್ಥಾನಾಗತಾಪಿ ಅಸ್ಸಸ್ಸ ಧಾರಾಖ್ಯಾ [ಧಾವಾಖ್ಯಾ (ಕ॰)] ಪಞ್ಚ ಗತಿಯೋ ಕಥೇತಬ್ಬಾ। ಯಥಾ -

> ಅಕ್ಕನ್ದಿತಂ ಧೋರಿತಕಂ, ರೇಚಿತಂ ವಗ್ಗಿತಂ ಪ್ಲುತಂ।
> ಗತಿಯೋಮೇ ಪಞ್ಚ ಧಾರಾ [ಧಾವಾ (ಕ॰)], ಅಸ್ಸಾನಂ ವಿಞ್ಞುನಾ ಮತಾ [ಅಮರ ೧೮.೪೮-೯]॥

ತತ್ಥ ವಿತ್ಥಮ್ಭಾ ಸಮಾವಗತಿ **ಅಕ್ಕನ್ದಿತಂ, ಕನ್ದಿ** ಗತಿಸೋಸನೇಸು, ತೋ। ತತೋ ಅಧಿಕಾ ಚತುರಾಗತಿ **ಧೋರಿತಕಂ, ಧೋರ** ಗತಿಚಾತುರಿಯೇ, ತೋ, ಸಕತ್ಥೇ ಕೋ। ಮಣ್ಡಲಿಕಾಯಾನೇನ ಗಮನಂ **ರೇಚಿತಂ, ರಿಚ** ವಿಯೋಜನಸಮ್ಪಜ್ಜನೇಸು, ಸಮ್ಪಜ್ಜನಂ ಮಿಸ್ಸನಂ। ವೇಗೇನ ಪರಿಕ್ಖಿತ್ತೋ ಪರಿಚರಣಂ **ವಗ್ಗಿತಂ, ವಗ್ಗ** ಗಮನತ್ಥೋ। ತುರಂ ಸಮೇನ ಗಮನಂ **ಪ್ಲುತಂ, ಪ್ಲು** ಗತಿಯಂ। ತ'ದುತ್ತ'ಮಸ್ಸಸತ್ಥೇ "ಸಮೋ'ಧಿಕೋ ಲಯೋ ವೇಗೀ, ತುರಿತಸ್ಸೋ ಭವೇ ಕಮಾ"ತಿ।

೩೭೨. ದ್ವಯಂ ಯುದ್ಧತ್ಥೇ ಚಕ್ಕಯುತ್ತಯಾನೇ। **ಸನ್ದ** ಗಮನೇ, ಸನ್ದತೇ ಗಮ್ಯತೇನೇನೇತಿ **ಸನ್ದನೋ,** ಯು। ರಮತೇನೇನೇತಿ **ರಥೋ,** ಥೋ, **ಮಲೋಪೋ**। ಸತಙ್ಗೋಪ್ಯತ್ರ। ಸತಮಙ್ಗಾನ್ಯಸ್ಸ।

ಯಂ ನ **ರಣಾಯ** ಯುದ್ಧತ್ಥಂ ಚಕ್ಕಯುತ್ತಂ ಯಾನಂ, ಅಪಿ ತು ಕೀಳಾಭಮನಾದ್ಯತ್ಥಂ, ಸೋ ಪುಸ್ಸರಥೋ। ವುತ್ತಞ್ಚ **ಅಮರಕೋಸೇ** "ಅಯಂ ಪುಸ್ಸರಥೋ ಚಕ್ಕ-ಯಾನಂ ನ ಸಮರಾಯ ಯ"ನ್ತಿ [ಅಮರ ೧೮.೫೧]। **ಪುಸ** ಪಾಸನೇ, ಸೋ, ಪುಸನಾಮಕೇನ ಫಲವಿಸೇಸೇನ ಯುತ್ತೋ ರಥೋ **ಪುಸ್ಸರಥೋ,** ಪುಸ್ಸನಕ್ಖತ್ತೇನ ಕತೋ, ಸಜ್ಜಿತೋ ವಾ ರಥೋತಿ **ಪುಸ್ಸರಥೋ**।

ಬ್ಯಗ್ಘಸ್ಸ ಚಮ್ಮಾವುತೋ ಪರಿಕ್ಖಿತ್ತೋ ರಥೋ ವೇಯ್ಯಗ್ಘೋ ನಾಮ, ಬ್ಯಗ್ಘಸ್ಸ ವಿಕಾರೋ ಚಮ್ಮಂ ವೇಯ್ಯಗ್ಘಂ, ಣೋ, ತೇನ ಪರಿವುತೋ ರಥೋ **ವೇಯ್ಯಗ್ಘೋ,** ಣೋ, ಉಭಯತ್ರಾಪಿ ವುದ್ಧಾಗಮೋ। "ಪಚ್ಚತ್ತಂ [ಪಚ್ಚತ್ಥಂ (ಕ॰)] ಅಯನ್ತಿ ಗಚ್ಛನ್ತೀತಿ ಪಚ್ಚಯಾ"ತಿ ವಚನತ್ಥತೋ ಪಚ್ಚತ್ತಮೇವ [ಪಚ್ಚತ್ಥಮೇವ (?)] ಪಚ್ಚಯಾ ಭವನ್ತಿ, ಯಥಾ ಕಾರಿತನ್ತಸ್ಮಾಪಿ ಪಯೋಜಕವಸೇನ ಅನೇಕಕಾರಿತಪಚ್ಚಯಾ। ದೀಪಿನೋ ಚಮ್ಮಾವುತೋ ರಥೋ ದೀಪೋ ನಾಮ, ದೀಪಿನೋ ವಿಕಾರೋ ಚಮ್ಮಂ ದೀಪಂ, ಣೋ, ತೇನ ಪರಿವುತೋ ರಥೋ ದೀಪೋ, ಣೋ।

೩೭೩. ದ್ವಯಂ ಪುರಿಸಯುತ್ತಯಾನೇ। **ಸಿ** ಸೇವಾಯಂ। ಸುಖತ್ಥಿಕೇಹಿ ಸೇವೀಯತೇತಿ **ಸಿವಿಕಾ,** ಣ್ವು, **ವಾ**ಗಮೋ, **ಇ**ತ್ತಂ, ಕಿತಪಚ್ಚಯಾ ಹಿ ಯೇಭುಯ್ಯೇನ ಕಮ್ಮಾದೀಸುಪಿ ವತ್ತನ್ತಿ, ಕಿಚ್ಚಪಚ್ಚಯಾ ಚ ಕತ್ತರಿಪಿ, ಯಥಾ "ವಿನಯೋ, ನಿಸ್ಸಯೋ, ತಪನೀಯಾ ಧಮ್ಮಾ"ತ್ಯಾದೀಸು, ಮಹಾಪದೇಸೇನ ವಾ ಕಿತಕಿಚ್ಚಪಚ್ಚಯಾನಂ ಕತ್ತುಕಮ್ಮಾದೀಸ್ವಪಿ ಪವತ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ, ಸಿವಂ ಕರೋತೀತಿ ವಾ **ಸಿವಿಕಾ,** ಇಕೋ। ಯಾಪ್ಯೇಹಿ ಅಧಮೇಹಿ ಯಾಯತೇ ನಿಯ್ಯತೇತಿ **ಯಾಪ್ಯಯಾನಂ**। "ಯಾಪ್ಯ ಪಾನೀಯಕೇ ನಿನ್ದ್ಯೇ"ತಿ ಹಿ **ನಾನತ್ಥಸಙ್ಗಹೇ**।

ದ್ವಯಂ ಸಕಟೇ। ಅನಿತ್ಥೀ ತೂತಿ **ತ್ವ**ನ್ತಂ ಲಿಙ್ಗಪದಂ। **ಸಕ** ಸತ್ತಿಯಂ, ಅಟೋ। **ಅನ** ಪಾಣನೇ, ಕರಣಸಾಧನಂ, ನತ್ಥಿ ನಾಸಾ ಯಸ್ಸಾತಿ ವಾ **ಅನಂ, ಸಾಲೋಪೋ**, ರಸ್ಸೋ ಚ। ಕ್ಲೀವೇ'ನಂ, ಸಕಟೋ, ನಿತ್ಥೀತ್ಯ**ಮರಕೋಸೋ** [ಅಮರ ೧೮.೫೨]।

ದ್ವಯಂ ಚಕ್ಕೇ। ಕರೋತಿ ಗಮನಮನೇನೇತಿ **ಚಕ್ಕಂ,** ದ್ವಿತ್ತಂ, ಚಕ್ಕಾದಿ। ರಥಸ್ಸ ಅಙ್ಗಂ **ರಥಙ್ಗಂ**। ತಸ್ಸ ಚಕ್ಕಸ್ಸ **ಅನ್ತೋ** ಅವಸಾನಂ ನೇಮಿ, ಸಾ **ನಾರಿಯಂ** ಇತ್ಥಿಯಂ। ನಯತಿ ಚಕ್ಕಂ **ನೇಮಿ**। ಯಾ ಭೂಮಿಂ ಫುಸತಿ, **ನೀ** ನಯೇ, ಮಿ, **ಈ**ಪಚ್ಚಯೇ ನೇಮೀ ಚ। ಪಧಿಪ್ಯತ್ರ।

೩೭೪. **ತಮ್ಮಜ್ಝೇ** ತಸ್ಸ ರಥಸ್ಸ, ಚಕ್ಕಸ್ಸ ವಾ ಮಜ್ಝೇ ಚಕ್ಕಾಕಾರೋ ಪಿಣ್ಡಿಕಾ, ಯಸ್ಸಂ ಸಬ್ಬಾನಿ ಕಟ್ಠಾನಿ ಆಸಜ್ಜನ್ತೇ। **ಪಿಣ್ಡಿಕಾ**ಸಾಹಚರಿಯಾ **ನಾಭಿ** ಇತ್ಥೀ, **ಈ**ಪಚ್ಚಯೇ ನಾಭೀ ಚ। ಸಬ್ಬಾನಿ ಕಟ್ಠಾನಿ ಪಿಣ್ಡೇತೀತಿ **ಪಿಣ್ಡಿಕಾ, ಪಿಣ್ಡ** ಸಙ್ಘಾತೇ, ಅ, ಸಕತ್ಥೇ ಕೋ। ಪಿಣ್ಡೀಪಿ, ನಾಭಿ ವಿಯಾತಿ **ನಾಭಿ**।

ರಥಸ್ಸ ಯುಗಕಟ್ಠಂ ಯತ್ರ ಆಸಜ್ಜತೇ, ಸ ಯುಗನ್ಧರೋ। ಕುಂ ಪಥವಿಂ ವುಣೋತಿ ಅಚ್ಛಾದಯತೀತಿ **ಕುಬ್ಬರೋ, ವು** ಸಂವರಣೇ, ರೋ, ಉಸ್ಸತ್ತಂ। ಯುಗಂ ಧಾರೇತೀತಿ **ಯುಗನ್ಧರೋ,** ಸಞ್ಞಾಯಂ ಅ, ಅಭಿಧಾನಾ ರಸ್ಸೋ।

ಅಕ್ಖೋ ಸಕಟಂ, ತದವಯವೋ ವಾ, ತಥಾ ಚಾಹಾಜಯಾಚರಿಯೋ -

“ಅಕ್ಖೋ ವಿಭೀಟಕೇ ನಿಮ್ಬೇ, ಸಕಟೇ ಚ ಬ್ಯವಹಾರೇ।
ರಥಸ್ಸಾವಯವೇ ಕಸ್ಸೇ, ಪಾಸಕೇಪ್ಯ’ಕ್ಖ’ಮಿನ್ದ್ರಿಯೇ”ತಿ॥

ತಸ್ಸಗ್ಗಗತೇ ಕೀಲೇ **ಆಣೀ,** ಇತ್ಥೀ। ಅಣಿಪಿ, “ಸೀಮಾಸ್ಸಕ್ಖಗ್ಗಕೀಲೇಸು, ಅಣೀ ಆಣೀ ಇಮೇ ದ್ವಿಸೂ”ತಿ [ಚಿನ್ತಾಮಣಿಟೀಕಾ ೧೮.೫೭] ಹಿ **ರುದ್ದೋ** ದ್ವಿಧಾ ಪಠತಿ। “ಅಣೀ ಆಣೀ ಚ ಅಕ್ಖಗ್ಗಕೀಲೇ ಸೀಮಾಸ್ಸಿಸು ಮತಾ”ತಿ ಚ **ನಾನತ್ಥಸಙ್ಗಹೋಪಿ।** ಅಸ್ಸಿ ಕೋಣೋ। **ಅಣ** ಸದ್ದೇ, ಣಿ। ಪುಬ್ಬಪಕ್ಖೇ ನ ವುದ್ಧಿ, **ಅನ** ಪಾಣನೇ ವಾ, **ಣತ್ತಂ।** ಕಣ್ಡಕಾದಿಸತ್ಥೇಹಿ ಪರಿರಕ್ಖಣತ್ಥಂ ಕತೋ ರಥಾವರಣೋ ವರುಥೋ, ಯೋ “ರಥಗುತ್ತೀ”ತಿ ಖ್ಯಾತೋ। **ವರ** ವರಣೇ, ವರಣಮೇತ್ಥಾವರಣಂ, ಯಥಾ ರಥಂ ಥಿರತ್ಥಂ ತಟ್ಠಞ್ಚ ಗೋಪತೀತಿ **ರಥಗುತ್ತಿ,** ಇತ್ಥೀ, “ಗುತ್ತಿ ಕಾರಾಗಾರೇ ವುತ್ತಾ, ಭೂಗತೇ ರಕ್ಖಣೇ ಯಮೇ”ತಿ **ನಾನತ್ಥಸಙ್ಗಹೇ।**

೩೭೫. ರಥಾದೀನಂ ಪುರೋಭಾಗಸಙ್ಖಾತೇ ಮುಖೇ **ಧುರೋ। ಧರ** ಧಾರಣೇ, ಅಸ್ಸು, ಯಾನಮುಖಂಪ್ಯತ್ರ। ಅಕ್ಖೋಪಕ್ಖರಾದಯೋ ರಥಸ್ಸ ಅಙ್ಗಾ ನಾಮ। **ಅಕ** ಗಮನೇ, ಖೋ, **ಅಕ್ಖೋ,** ದ್ವಿನ್ನಂ ರಥಚಕ್ಕಾನಂ ಅನ್ತರಗತೋ ಕಟ್ಠವಿಸೇಸೋ। ಉಪರಿ ಕರೀಯತೇತಿ **ಉಪಕ್ಖರೋ,** ಅಕ್ಖಸ್ಸೋಪರಿ ಕಟ್ಠವಿಸೇಸೋ। **ಅಮರಕೋಸೇ** ಪನ **ಉಪಕ್ಖರ**ಸದ್ದಸ್ಸ ಸಬ್ಬರಥಾವಯವವಾಚಕತ್ತಂ ವುತ್ತಂ “ರಥಙ್ಗನ್ತು ಉಪಕ್ಖರೋ”ತಿ [ಅಮರ ೧೮.೫೫]। “ಅಪಕ್ಖರೋ”ತಿಪಿ ಪಾಠೋ।

ಸಬ್ಬಸ್ಮಿಂ ಹತ್ಥಾದಿಕೇ ವಾಹನೇ **ಯಾನಾ**ದಿತ್ತಯಂ, ಸಬ್ಬತ್ರ ಕರಣಸಾಧನಂ। ಯೋಜನೀಯಂ ಯುಜ್ಜತೇನೇನಾತಿ **ಯೋಗ್ಗಂ,** ಣ್ಯೋ। ಪತ್ತಂ ಧೋರಣಞ್ಚಾತ್ರ। **ಪತ** ಗತಿಯಂ। **ಧೋರ** ಗತಿಚಾತುರಿಯೇ, ಏತ್ಥಾಪಿ ಕರಣಸಾಧನಂ।

೩೭೬. ಚತುಕ್ಕಂ ಸಾರಥಿಮ್ಹಿ। ರಥೇನ ಚರತಿ ಸೀಲೇನಾತಿ **ರಥಚಾರೀ।** ಸವತಿ ಪೇರಯತೀತಿ **ಸೂತೋ, ಸೂ** ಪೇರಣೇ, ತೋ। **ಅಜ** ಗಮನೇ। ಪಾಜೇತೀತಿ **ಪಾಜಿತಾ,** ರಿತು, ದೀಘಾದಿ। **ಸರ** ಗತಿಯಂ, ಥಿ, ರಥೇನ ಸಹ ಗಚ್ಛತೀತಿ ವಾ **ಸಾರಥಿ,** ಇಣ, ಅಞ್ಞತ್ರೋಪಚಾರಾ। ನಿಯನ್ತಾ, ಯನ್ತಾ, ಖತ್ತಾ, ಸಬ್ಯಟ್ಠೋ, ದಕ್ಖಿಣತ್ಥೋ, ರಥಕುಟುಮ್ಬೀಪ್ಯತ್ರ।

“ನಿಯನ್ತಾ ಪಾಜಿತಾ ಯನ್ತಾ, ಸೂತೋ ಖತ್ತಾ ಚ ಸಾರಥಿ।
ಸಬ್ಯಟ್ಠೋ ದಕ್ಖಿಣತ್ಥೋ ಚ, ಸಞ್ಞಾ ರಥಕುಟುಮ್ಬಿನೋ”ತಿ [ಅಮರ ೧೮.೫೯-೬೦]॥ -

ವುತ್ತಂ । ಅತ್ಥತೋ ಸಾರಥಿನೋ ರಥಕುಟುಮ್ಬೀ ಚ ನಾಮಂ। ರಥನಾಯಕೇ ತು “ರಥಾರೋಹೋ ಚ ರಥಿಕೋ ರಥೀ”ತಿ ಪಚ್ಛಾ ವಕ್ಖತಿ। **ಖುದಿ** ಸಂಪೇಸನೇ, ತು, **ದಸ್ಸ ತೋ,** ಉಸ್ಸತ್ತಞ್ಚ, **ಖತ್ತಾ।**

ತಿಕಂ ರಥೇ ಪಾಜಿತತರಾ ಅಞ್ಞೇ ಯೋಧಾ, ಅತ್ರ ಯೇ “ರಥನಾಯಕಾ”ತಿಪ್ಯುಚ್ಚನ್ತೇ। ರಥಮಾರೋಹತೀತಿ **ರಥಿಕೋ, ರಥೀ** ಚ। ರಥೇನ ಯುಜ್ಝತೀತಿ ವಾ **ರಥಿಕೋ, ರಥೀ** ಚ। ರಥಿನೋ, ಸನ್ದನಾರೋಹೋಪ್ಯತ್ರ। ದ್ವಯಂ ಯೋಧೇ। **ಯುಧ** ಸಮ್ಪಹಾರೇ, ಣೋ। ಭಟತಿ ಯುಜ್ಝತೀತಿ **ಭಟೋ,** ಅ। ಕ್ವಚಿ ಯೋದ್ಧೋಪಿ।

೩೭೭-೩೭೮. ಚತುಕ್ಕಂ ಪದಾತಿಕೇ। ಪದೇಹಿ ಅತತಿ ಅಜತೀತಿ **ಪದಾತಿ, ಅತ** ಸಾತಚ್ಚಗಮನೇ, ಇ। **ಪದ** ಗಮನೇ। ಪದತೀತಿ **ಪತ್ತಿ,** ಇ, ದ್ವಿತ್ತಂ। ಪದೇನ ಅದತೀತಿ ವಾ **ಪತ್ತಿ, ಅಲೋಪೋ, ದಸ್ಸ ತೋ,** ಇಮೇ ದ್ವೇ, ವಕ್ಖಮಾನಾ ದ್ವೇ ಚ ಪುಮೇ। ಪದೇಹಿ ಗಚ್ಛತೀತಿ **ಪದಗೋ, ಪದಿಕೋ।** ಪಾದಾತಿಕೋ, ಪದಾಜಯೋಪ್ಯತ್ರ [ಪಾದೇಹಿ ಅಜತಿ ಈ, ರಸ್ಸೋ ಚ ಪದಾಜಿಂ (ಚಿನ್ತಾಮಣಿಟೀಕಾ ೧೮.೬೬)]।

ಛಕ್ಕಂ ಕವಚೇ। **ನಹ** ಬನ್ಧನೇ, ಕರಣೇ ಣೋ। **ಕಞ್ಚ** ಗತ್ಯತ್ಥೋ, ಅಟೋ। ವರೀಯತೇ ತನ್ತಿ **ವಮ್ಮಂ, ವರ** ವರಣೇ, **ವರ** ಇಚ್ಛಾಯಂ ವಾ, ಮೋ, **ರಸ್ಸ ಮೋ। ಕಚ** ಬನ್ಧನೇ, ಅ, **ವಕಾರವಣ್ಣಾಗಮೋ।** ಉರೋ ಛಾದಯನ್ತ್ಯನೇನಾತಿ **ಉರಚ್ಛದೋ। ವಾಸದ್ದೋ**

ದ್ವಿನ್ನಂ ಪುನ್ನಪುಂಸಕತ್ತಂ ಸಮ್ಬಿಣ್ಡೇತಿ। **ಜಲ** ದಿತ್ತಿಯಂ, ಣ್ವು। ತನುತ್ತಂ, ದಂಸನಂ, ಜಗರೋಪ್ಯತ್ರ। "ಜಗರೋ ಕಙ್ಕಟೋ ಯೋಗೋ, ಸನ್ನಾಹೋ ಚ ಉರಚ್ಛದೋ"ತಿ [ಚಿನ್ತಾಮಣಿಟೀಕಾ ೧೮.೭೪ ಬ್ಯಾಖ್ಯಾಸುಧಾ ೨.೮.೭೪] **ವೋಪಾಲಿತೋ।**

ತಿಕಂ ಕತಸನ್ನಾಹೇ। ಚಮ್ಮೇನ ಸಮ್ಮಾ ನದ್ಧವಾತಿ **ಸನ್ನದ್ಧೋ,** ಧೋ। **ಸಜ್ಜ** ಗತಿಯಂ, ಅ। ವಮ್ಮೇನ ನದ್ಧವಾ **ವಮ್ಮಿಕೋ।** ದಂಸಿತೋ, ಉರಚ್ಛದಿಕೋ, ಬ್ಯೂಳ್ಹಕಙ್ಕಟೋ, ಜಗರಿಕೋಪ್ಯತ್ರ।

ದ್ವಯಂ ಪರಿದಹಿತೇ ವತ್ಥಾದೋ। **ಆಪತಿಪುಬ್ಬೋ ಮುಚಧಾತು** ಪರಿದಹನೇ, ಉಭಯತ್ಥ ತೋ, ಭೂಜಾದಿ। ಪಕ್ಖೇ "ಸುಸಪಚಸಕತೋ ಕ್ಖಕ್ಕಾ ಚೇ"ತಿ ಸುತ್ತೇ **ಚಕಾರೇನ ತಪಚ್ಚಯಸ್ಸ ಕ್ಕೋ,** ಧಾತ್ವನ್ತಲೋಪೋ ಚ। ಪಿನದ್ಧೋ, ಅಪಿನದ್ಧೋಪ್ಯತ್ರ। ಪುಬ್ಬಪಕ್ಖೇ ಅಪಿಸ್ಸಾಕಾರಲೋಪೋ।

ಚತುಕ್ಕಂ ಅಭಿಚಾರಪದಾತಿಮ್ಹಿ। ಪುರೇ ಚರಣಸೀಲೋ, ಸತ್ತಮಿಯಾ ಅಲೋಪೋ ಉಭಯತ್ರಾಪಿ। ಪುಬ್ಬೇ ಣೀ। ಪರಪಕ್ಖೇ ಅ, ಪುಬ್ಬಂ, ಪುಬ್ಬೇ ವಾ ಗಚ್ಛತೀತಿ **ಪುಬ್ಬಙ್ಗಮೋ,** ದುತಿಯಾಯಾಲೋಪೋ। ಪುರೋಗೋ, ಅಗ್ಗೇಸರೋ, ಪಟ್ಠೋ, ಅಗ್ಗತೋಸರೋ, ಪುರಸ್ಸರೋ, ಪುರೋಗಮೋಪ್ಯತ್ರ।

ದ್ವಯಂ ಅಸೀಘಗಾಮಿನಿ। ಮನ್ದಂ ಗಚ್ಛತಿ ಸೀಲೇನಾತಿ **ಮನ್ದಗಾಮೀ,** ಣೀ। **ಮನ್ಥ** ವಿಲೋಳನೇ, ಅನೇಕತ್ಥತ್ತಾ ಸಂಕಿಲೇಸೇ ಚ। ಸಂಕಿಲಿಸ್ಸತೇತಿ **ಮನ್ಥರೋ,** ಅರೋ।

ತಿಕಂ ವೇಗಿನಿ। ತುರಮೇತಿ ಗಚ್ಛತೀತಿ **ತುರಿತೋ, ಇ** ಗತಿಯಂ, ತೋ। ತುರಸ್ಸಿ, ಪಜವೀ, ಜವೋಪ್ಯತ್ರ। ದ್ವಯಂ ಜೇತುಯೋಗ್ಗತಾಮತ್ತೇ। **ಜಿ** ಜಯೇ, ತಬ್ಬೋ, **ಜೇತಬ್ಬಂ,** ಣ್ಯಪಚ್ಚಯೇ **ಜೇಯ್ಯಂ।**

೩೮೦. ತಿಕಂ ಸೂರೇ। **ಸುರ ವೀರ** ವಿಕ್ಕನ್ತೇತಿ ಚುರಾದಿಧಾತು। ಸುರಯತಿ, ವೀರಯತೀತಿ **ಸೂರೋ, ವೀರೋ** ಚ, ಅ, ದೀಘಾದಿ, **ಕನ್ತ** ಭೇದನೇ। **ವಿಕ್ಕನ್ತೋ।** ದ್ವಯಂ ಸಹಾಯಮತ್ತೇ। ಸಹ ಏತಿ ಗಚ್ಛತೀತಿ **ಸಹಾಯೋ,** ಸಬ್ಬತ್ರ ಕತ್ತರಿ ಚ ಅ। **ಅನುಸದ್ದೋ** ಪಚ್ಛಾತ್ಥೋ। **ಸಮಾತಿ** ಏತೇ ದ್ವೇ ತುಲ್ಯತ್ಥಾ। ಅನುಪ್ಲವೋ, ಅಭಿಸರೋಪಿ। **ಸನ್ನದ್ಧಪ್ಪಭುತೀ ಸನ್ನದ್ಧ**ಸದ್ದಾದಯೋ **ಅನುಚರನ್ತಾ** ತೀಸು।

ಪಾಥೇಯ್ಯಂ ನಾಮ ರಾಜಾದೀನಂ ಯಾತ್ರಾಸ್ವೇವ ಬಹುಲಂ ಪವತ್ತತೀತಿ ಇಧ ತಂ ವುತ್ತಂ, ಪಥೇ ಹಿತಂ **ಪಾಥೇಯ್ಯಂ,** ಏಯ್ಯೋ। **ಸಮ್ಬ** ಮಣ್ಡಲೇ, ಅಲೋ, ಸಮೇತಿ ಅದ್ಧಾನಪರಿಸ್ಸಮಮೇತೇನಾತಿ ವಾ **ಸಮ್ಬಲಂ,** ಅಲೋ, **ಬಾ**ಗಮೋ ಚ।

೩೮೧. ಚತುಕ್ಕಂ ಸೇನಾಯಂ। ವಾಹಯೋಗಾ **ವಾಹಿನೀ।** ಧಜಯೋಗಾ **ಧಜಿನೀ। ಸಿ** ಬನ್ಧನೇ, ನೋ, **ಸೇನಾ। ಚಮು** ಅದನೇ, ಊ। ಚಮತಿ ಭೀರುನ್ತಿ **ಚಮೂ।** ಪುತನಾ, ಅನೀಕಿನೀ, ವರೂಥಿನೀಪ್ಯತ್ರ। ಏತ್ಥ ಚ ಪುತನಾ ಅನೀಕಿನೀ ವಾಹಿನೀ ಚಮೂ ಸೇನಾಭೇದೇಪಿ। "ಪುತನಾ'ನೀಕಿನೀ ಚಮೂ, ಸೇನಾ ಸೇನಾನ್ತರೇಪಿ ಚೇ"ತಿ **ರುದ್ದೋ,** "ಸೇನಾಪಭೇದೇ ಸೇನಾಯಂ, ಸವನ್ಯಮಪಿ ವಾಹಿನೀ"ತಿ **ರಭಸೋ** ಚ। **ಚಕ್ಕಾ**ದಿತಿಕಂ ಸಾಮಞ್ಞೇನ ಸೇನಾಯಂ, ಸೇನಙ್ಗೇ ಚ। **ಚಾಣಕ್ಯೇ** ತು ಸೇನಾವಿಸೇಸೇ ಅನೀಕೋ ವುತ್ತೋ "ತೀಣಿ ತಿಕಾನ್ಯನೀಕ"ನ್ತಿ।

ಅಸ್ಸೇವ **ಕಾಮನ್ದಕೀಯೇ** ವಿವರಣಂ, ಯಥಾ -

> "ಅಸ್ಸಸ್ಸ ಪತ್ತಿಯೋಧಾ ಯೇ, ಭವೇಯ್ಯುಂ ಪುರಿಸಾ ತಯೋ।
> ಇತಿ ಕಪ್ಪಾ ತು ಪಞ್ಚಸ್ಸಾ, ವಿಧೇಯ್ಯಾ ಕುಞ್ಜರಸ್ಸ ತು।
> ಪಾದಙ್ಗೋ ಪಾಜಿತಾವನ್ತೋ, ಪುರಿಸಾ ದಸ ಪಞ್ಚ ಚ।
> ವಿಧಾನಮಿತಿ ನಾಗಸ್ಸ, ಚತುಕ್ಕಂ ಸನ್ದನಸ್ಸ ಚ।

ಅನೀಕಮಿತಿ ವಿಞ್ಞೇಯ್ಯ-ಮಿತಿ ಕಪ್ಪಾ ನವ ದ್ವಿಪಾ"ತಿ॥

ಕರೀಯತೇ ವಿಗ್ಗಹೋ ಯೇನೇತಿ **ಚಕ್ಕಂ**। **ಬಲ** ಸಂವರಣೇ, ಅ। **ಅಣ** ಸದ್ದೇ, ಇಕೋ। **ವಾಕಾರೋ** ನಪುಂಸಕತ್ತಂ ಸಮುಚ್ಚಿನೋತಿ।

ಚತುರಙ್ಗಬಲಾಯ ಸುಸನ್ನದ್ಧಾಯ ಸೇನಾಯ ಯುದ್ಧತ್ಥಂ ದೇಸವಿದೇಸೇ **ವಿನ್ಯಾಸೋ** ವಿಭಜಿತ್ವಾ ನ್ಯಸನಂ ಠಪನಂ ಬ್ಯೂಹೋ ಕಥ್ಯತೇ। ವಿಭಜಿತ್ವಾ ಊಹನಂ ಠಪನಂ **ಬ್ಯೂಹೋ**। ತಬ್ಭೇದಾ ದಣ್ಡಭೋಗಮಣ್ಡಲಾಸಂಹತಾ ಚತ್ತಾರೋ ಪಕತಿಬ್ಯೂಹಾ। ತತ್ರ ಅನೀಕಾನಂ ತಿರಿಯತೋ ವುತ್ತಿ **ದಣ್ಡೋ**। ಸಮತ್ಥಾನಮನೀಕಾನಮನ್ವಾವುತ್ತಿ ಅಞ್ಞೋಞ್ಞತೋ ವುತ್ತಿ **ಭೋಗೋ**। ಮಣ್ಡಲರಚನಾಯ ಸರನ್ತಾನಮನೀಕಾನಂ ಸಬ್ಬತೋ ವುತ್ತಿ ಸಪ್ಪಸರೀರಮಿವ **ಮಣ್ಡಲೋ**। ಠಿತಾನಮಿತರೇತರಾಸಂ ಹತಾನಂ ವಿಸಿಲಿಟ್ಠತರಾನಂ ಅನೀಕಾನಂ ಪುಥುವುತ್ತಿ **ಅಸಂಹತೋ**। ತದುತ್ತಂ **ಕಾಮನ್ದಕೇನ** -

"ತಿರಿಯತೋ ವುತ್ತಿ ದಣ್ಡಾಖ್ಯಾ, ಭೋಗೋನ್ವಾವುತ್ತಿರೇವ ಚ।
ಮಣ್ಡಲೋ ಸಬ್ಬತೋವುತ್ತಿ, ಪುಥುವುತ್ತಿ ಅಸಂಹತೋ"ತಿ॥

ಬ್ಯೂಹಸಮವೇತೋ ಏವ ಬ್ಯೂಹಸ್ಸೇಕದೇಸೋ ಪಚ್ಛಾಭಾಗೋ **ಬ್ಯೂಹಪಣ್ಹಿ,** ಬ್ಯೂಹಸ್ಸ ಪಚ್ಛಾ, ಬ್ಯೂಹನ್ತರಮೇವ ವಾ। ಯತ್ರ ಠಿತೋ ರಾಜಾ ಸಸೇನಂ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹತಿ, ತಂ ಸೇನಾಯ ಪಚ್ಛಾ ಧನುಸತದ್ವಯನ್ತರೇನ ಠಿತಪರಿಸಸಹಿತಂ ಅನೀಕಂ **"ಪಟಿಗ್ಗಹೋ"**ತ್ಯುಚ್ಚತೇ।

೩೮೨-೩೮೩. ಏಕೋ ಹತ್ಥೀ ದ್ವಾದಸಪುರಿಸಸಹಿತೋ "ಏಕೋ ಹತ್ಥೀ"ತ್ಯುಚ್ಚತೇ, ಏತೇನ ಲಕ್ಖಣೇನ **ಅಧಮನ್ತತೋ** ಹೇಟ್ಠಿಮಪರಿಚ್ಛೇದೇನ ತಯೋ ಹತ್ಥಿನೋ **ಹತ್ಥಾನೀಕಂ** ನಾಮ, ತಥಾ ಏಕೋ ತುರಙ್ಗೋ ತಿಪುರಿಸಸಹಿತೋ, ಏಕೋ ಚ ರಥೋ ಚತುಪುರಿಸಸಹಿತೋ ಏಕೋ ಹಯೋ, ಏಕೋ ರಥೋತಿ ಏತೇನ ಲಕ್ಖಣೇನ ಅಧಮನ್ತತೋ ತಯೋ ಹಯಾ ಚ ತಯೋ ರಥಾ ಚ **ಹಯಾನೀಕಂ, ರಥಾನೀಕಂ** ನಾಮ, ತೇನಾಹ "ತಯೋ ತಯೋ ಗಜಾದಯೋ"ತಿ। **ಸಸತ್ಥಾ** ಖಗ್ಗಾದಿಸತ್ಥಹತ್ಥಾ **ಚತುಜ್ಜನಾ** ಚತ್ತಾರೋ ಪುರಿಸಾ **ಪತ್ತಾನೀಕಂ** ನಾಮ ವುತ್ತಾ। ಹೇಟ್ಠಿಮನ್ತತೋಯೇವೇತ್ಥಾಪಿ ಪರಿಚ್ಛೇದೋ। **ಅಮರಕೋಸೇ** ತ್ವಞ್ಞಥಾ ಕಥಿತಾ -

"ಏಕಕೇಭರಥಾ ತ್ಯಸ್ಸಾ, ಪತ್ತಿ ಪಞ್ಚಪದಾತಿಕಾ।
ಪತ್ಯಙ್ಗೇಹಿ ತಿಗುಣೇಹಿ, ಕಮಾ ಸಞ್ಞಾ ಯಥೋತ್ತರಂ॥

ಸೇನಾಮುಖಂ ಗುಮ್ಬಗಣಾ, ವಾಹಿನೀ ಪುತನಾ ಚಮೂ।
ಅನೀಕಿನೀ ಚ ತಾಸನ್ತು, ದಸ ಅಕ್ಖೋಭಿನೀ ಮತ"ನ್ತಿ [ಅಮರ ೧೮.೮೦-೧]॥

ತಸ್ಸತ್ಥೋ - ತೀಹಿ ಅಸ್ಸೇಹಿ ಗಜೇನೇಕೇನ ರಥೇನ ಚ ಪದಾತೀಭಿ ಚ ಪಞ್ಚಹಿ ಪತ್ತಿ ನಾಮ ಸೇನನ್ತರಂ। ಪತ್ಯಙ್ಗೇಹಿ ಸಬ್ಬೇಹಿ ಗಜಾದೀಹಿ ಯಥಾಪುಬ್ಬಂ ಗುಣೇಹಿ ಯಥೋತ್ತರಂ ಕಮೇನ ಸೇನಾಮುಖಾದಿಕಾ ಸಞ್ಞಾ ಭವತಿ। **ಯಥೋತ್ತರ**ನ್ತಿ ವಚನೇನ ಯಥಾಪುಬ್ಬಮಿತ್ಯತ್ಥಮಾಹ, ತೇನೇದಂ ವುತ್ತಂ "ಭವತಿ ತಯೋ ಪತ್ತಿನೋ ಸೇನಾಮುಖಂ। ತೀಹಿ ಸೇನಾಮುಖೇಹಿ ಗುಮ್ಬೋ। ಗುಮ್ಬತ್ತಯೇನ ಗಣೋ। ಗಣತ್ತಯಂ ವಾಹಿನೀ। ವಾಹಿನಿತ್ತಯಂ ಪುತನಾ। ಪುತನತ್ತಯಂ ಚಮೂ। ಚಮುತ್ತಯಂ ಅನೀಕಿನೀ। ತಾಸಂ ಅನೀಕಿನೀನಂ ದಸ ಅಕ್ಖೋಭಿನೀ"ತಿ।

ತತ್ರ ರಥಾನಂ ಸಙ್ಖ್ಯಾ, ಸತ್ತತಿಸಹಿತೇಹಿ ಅಟ್ಠಸತೇಹಾಧಿಕಾನ್ಯೇಕವೀಸತಿಸಹಸ್ಸಾನಿ, ಏವಮೇವ ಗಜಾನಮ್ಪಿ ಸಙ್ಖ್ಯಾ, ತಥಾ ಚ -

ಪಞ್ಚಸಟ್ಠಿಸಹಸ್ಸಾನಿ, ಛಸತಾನಿ ದಸೇವ ತು।
ಸಙ್ಖ್ಯಾ ತಾ ತುರಙ್ಗಾನಞ್ಚಿ, ವಿನಾ ರಥೇ ತುರಙ್ಗಮೇ॥

ನರಾನಂ ಸತಸಹಸ್ಸಂ, ಸಹಸ್ಸಾನಿ ನವೇವ ಚ।
ಸತಾನಿ ತೀಣಿ ಚ'ಞ್ಞಾನಿ, ಪಞ್ಞಾಸಞ್ಚ ಪದಾತಯೋತಿ [ಬ್ಯಾಖ್ಯಾಸುಧಾ ೨.೮.೮೦]॥

೩೮೪. ಹೇಟ್ಠಿಮಪರಿಚ್ಛೇದೇನ ಸೇನಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಉಕ್ಕಟ್ಠಪರಿಚ್ಛೇದೇನ ದಸ್ಸೇತುಮಾಹ **"ಸಟ್ಠಿ...ಪೇ॰... ಯನ್ತಿ"**ಚ್ಚಾದಿ। **ಯನ್ತಿಯಾ** ಯಾನಂ ಕುಬ್ಬನ್ತಿಯಾ **ಸೇನಾಯ** ಕತ್ತುಭೂತಾಯ ಧೂಲೀಕತೇಸು ಸನ್ತೇಸು। ಕೇಸು? ಸಟ್ಠಿವಂಸಕಲಾಪೇಸು। ಕಿತ್ತಕಪ್ಪಮಾಣೇಸು? ಪಚ್ಚೇಕಂ ಸಟ್ಠಿದಣ್ಡವನ್ತೇಸು, ಏಸಾ ಅಕ್ಖೋಭಿನೀ ನಾಮ ಸೇನಾ ಉಕ್ಕಟ್ಠಪರಿಚ್ಛೇದೇನ। ಕೇನಚಿ ಖೋಭೇತುಮಸಕ್ಕುಣೇಯ್ಯತಾಯ **ಅಕ್ಖೋಭಿನೀ,** ಯು, ನದಾದಿ। **ಖುಭ** ಚಲನೇ।

೩೮೫. ಚತುಕ್ಕಂ ಸಮ್ಪತ್ತಿಯಂ। ಧನುಕ್ಕಂಸೋ ಸಮ್ಪತ್ತಿ। **ಪದ** ಗಮನೇ, ಭಾವೇತಿ। ಯುಪಕ್ಖೇ "ಇತ್ಥಿಯಮತಿಯವೋ ವಾ"ತಿ ಅ। **ಲಕ್ಖ** ದಸ್ಸನಙ್ಕೇಸು, ಈ, **ಲಕ್ಖೀ, ಸಿರೀ** ಚ ಪುಬ್ಬೇ ದೇವತಾವಸೇನ ವುತ್ತಾ, ಇಧ ಧನುಕ್ಕಂಸವಸೇನ।

ದ್ವಯಂ ಸಮ್ಪತ್ತಿವಿಪರೀತಾಯಂ। ವಿರೂಪಂ ಪಜ್ಜತೀತಿ **ವಿಪತ್ತಿ, ಪದಿಮ್ಹಾ** ಕತ್ತರಿತಿ। ವಿರೂಪಂ ಪಜ್ಜನಂ ವಾ **ವಿಪತ್ತಿ,** ಭಾವೇತಿ। **ಆಪದಾ**ಸಹಚರಣತೋ **ವಿಪತ್ತಿ** ಥಿಯಂ।

ಚತುಕ್ಕಂ ಸತ್ಥಮತ್ತೇ। ಆದಾಯ ಯುಜ್ಝನ್ತೇ ಯನ್ತಿ **ಆವುಧಂ, ಯುಸ್ಸ ವೋ। ಆಯುಧಂ** ವಾ। **ಹರ** ಹರಣೇ। ಹರತಿ ಜೀವಿತನ್ತಿ **ಹೇತಿ,**ತಿ, ಅಸ್ಸೇ, ರಲೋಪೋ, **ಹನ**ತಿವಸೇನ ವಾ ಸಿದ್ಧಂ। **ಸಸ** ಹಿಂಸಾಯಂ, ಥೋ। ಅತ್ಥಂಪ್ಯತ್ರ। **ಅಸು** ಖೇಪನೇ।

೩೮೬-೩೮೭. ಸಙ್ಖೇಪೇನಾಯುಧಂ ದಸ್ಸೇತುಮಾಹ। ಮುತ್ತಾಮುತ್ತಞ್ಚ ಅಮುತ್ತಞ್ಚ ಪಾಣಿತೋ ಮುತ್ತಞ್ಚ ಯನ್ತಮುತ್ತಞ್ಚೇತಿ ಸಕಲಂ ತಂ ಆಯುಧಂ ಚತುಬ್ಬಿಧಂ ಬಹೂನಮ್ಪಿ ತಬ್ಭೇದಾನತಿವತ್ತನತೋ।

ಚತುನ್ನಂ ಸರೂಪಮಾಹ **"ಮುತ್ತಾಮುತ್ತಞ್ಚಾ"**ದಿ। ಯಟ್ಠಿ ನಾಮ ಸತ್ಥವಿಸೇಸೋ, ನ ಕತ್ತರದಣ್ಡೋ।

"ಯಟ್ಠಿ ಹಾರಲತಾಸತ್ಥ-ಭೇದೇಸು ಧನುದಣ್ಡಕೇ"ತಿ ಹಿ **ನಾನತ್ಥಸಙ್ಗಹೇ**।

ತದಾದಿ ಆಯುಧಂ ಮುತ್ತಞ್ಚ ತಂ ಅಮುತ್ತಞ್ಚೇತಿ **ಮುತ್ತಾಮುತ್ತಂ,** ಕಮ್ಮಧಾರಯೋ, ಯಥಾ ಕತಾಕತಂ। **ಛುರಿಕಾ** ಅಸಿಪುತ್ತಿ, ತದಾದಿಕಂ ಅಮುತ್ತಂ। **ಯನ್ತ** ಸಙ್ಕೋಚನೇ, **ಯನ್ತಂ,** ಧನ್ವಾದಿ।

೩೮೮-೩೮೯. ಪಞ್ಚಕಂ ಧನುಮ್ಹಿ। ಉಸುಂ ಅಸತಿ ಖಿಪತೀತಿ, ಕಮ್ಮನಿ ಣೋ, ಉಸ್ಸಿ। **ಧನ** ಧಞ್ಞೇ, ಉ, **ಹನ** ಹಿಂಸಾಯಂ ವಾ, ಉ, **ಹಸ್ಸ ಧೋ, ಧನು**। "ಧನು ವಂಸವಿಸುದ್ಧೋಪಿ, ನಿಗ್ಗುಣೋ ಕಿಂ ಕರಿಸ್ಸತೀ"ತಿ [ಹಿತೋಪದೇಸ ಕಥಾಮುಖ ೨೩] ಪುಮೇ ಪಯೋಗೋ। "ಸರಾ ವಾಪೋ ಧನು ಇತ್ಥೀ, ತುಣತಾ ತಿಣತಾಪಿಚೇ"ತಿ [ತಿಕಣ್ಡಸೇಸ ೨.೮.೫೧] **ತಿಕಣ್ಡಸೇಸೋ**। ಕಿಂ ನಾಮೇನ ದಣ್ಡಯತೀತಿ **ಕೋದಣ್ಡಂ, ದಣ್ಡ** ನಿಪಾತನೇ, ಕಿಂ ನಾಮೇನ ದಮ್ಯತೀತಿ ವಾ **ಕೋದಣ್ಡಂ, ದಮು**ಧಾತುಮ್ಹಾ ಡೋ, ಕಿಂ ನಾಮೇನ ದುನೋತೀತಿ ವಾ **ಕೋದಣ್ಡಂ, ದು** ಪರಿತಾಪೇ, ಡೋ ನಿಪಾತಿತೋ, ಕುಟಿಲತ್ತಾ ವಾ ಕುಚ್ಛಿತೋ ದಣ್ಡೋ ಯಸ್ಸತ್ಥೀತಿ **ಕೋದಣ್ಡಂ। ಚಪ** ಸನ್ತಾಪೇ, ಅ, ಚಪೋ, ವಂಸಭೇದೋ, ತಬ್ಬಿಕಾರೋ **ಚಾಪೋ,** ಣೋ। ಸರಮಸತಿ ಖಿಪತೀತಿ **ಸರಾಸನಂ**। ಕಮ್ಮುಕಮ್ಹಿ। ಕಮ್ಮಾಯ ಪಭವತೀತಿ **ಕಮ್ಮುಕಂ**।

ತಿಕಂ ಗುಣೇ। ಗಚ್ಛತಿ ಸರೋ ಯೇನಾತಿ **ಗುಣೋ, ಮಸ್ಸ ಣೋ,** ಅಸ್ಸು, **ಗು** ಸದ್ದೇ ವಾ, ಗವತಿ ಏತೇನಾತಿ **ಗುಣೋ,** ಯು, ಣತ್ತಂ। **ಜರ** ವಯೋಹಾನಿಮ್ಹಿ, ಅ, **ಜಿಯಾದೇಸೋ।** ಪಕ್ಖೇ ಇಕಾರಲೋಪೋ, **ಜಯಾ।** "ಜಿಯಾ ಚಾಥಾ"ತಿಪಿ ಪಾಠೋ, ತದಾ ದ್ವಯಂ ಗುಣೇ। ಮುಬ್ಬೀ, ಸಿಞ್ಜಿನೀಪ್ಯತ್ರ। ಮುಬ್ಬವಿಕಾರೋ **ಮುಬ್ಬೀ। ಸಿಞ್ಜ** ಅಬ್ಯತ್ತಸದ್ದೇ, ಇನೀ।

ತಿಪಾದೋ ಕಣ್ಡೇ। **ಸರ** ಹಿಂಸಾಯಂ। ಸರನ್ಯನೇನಾತಿ, ಪುಮೇ, ಸಞ್ಞಾಯಂ ಣೋ। ಪತ್ತಂ ವಾಜೋ, ತಂಯೋಗಾ **ಪತ್ತೀ,** ಈ। **ಸಾ** ತನುಕರಣಾವಸಾನೇಸು, ದಿವಾದಿ, ಣ್ವು, **ಯಸ್ಸಾಲೋಪೋ।** ವಣ್ಯತೇ ಸದ್ದಾಯತೇನೇನೇತಿ **ವಾಣೋ,** ಣೋ, **ವಣ** ಸದ್ದೇ। ಕಣ್ಯತೇನೇನೇತಿ **ಕಣ್ಡಂ, ಕಣ** ಸದ್ದೇ, ಡೋ, **ಕಣ್ಡ** ಭೇದೇ ವಾ। **ಇಸ** ಗಮನೇ, ಉ, ಇಸ್ಸು, **ಉಸ** ದಾಹೇ ವಾ। **ಖುರ** ಛೇದನೇ, ಅಪೋ, ಅಥ ವಾ ಖೇ ಅರತಿ ಗಚ್ಛತೀತಿ ಖುರೋ, ಅಸ್ಸು, ತಂ ಪಾತೀತಿ **ಖುರಪ್ಪೋ। ತಿಜ** ನಿಸಾನೇ, ಯು। **ಅಸ** ಖಿಪನೇ, ಕಮ್ಮೇ ಯು। ವಿಸಿಖೋ, ಅಜಿಮ್ಹಗೋ, ಖಗೋ, ಆಸುಗೋ, ಕಲಮ್ಬೋ, ಮಗ್ಗಣೋ, ರೋಪೋಪ್ಯತ್ರ। ವಿಸನ್ತೋ ಖಣತೀತಿ **ವಿಸಿಖೋ। ಕಲ** ಮದೇ, ಅಮ್ಬೋ। **ಮಗ್ಗ** ಅನ್ವೇಸನೇ, ಯು। **ರುಪ** ವಿಮೋಹನೇ, ದಿವಾದಿ, ಅ, **ರೋಪೋ।** "ಥೂಲಖೇಡೋ ವಿಪಾಟೋ ಚ, ಚಿತ್ರಪುಙ್ಖೋ ಸರೋಪಿ ಚೇ"ತಿ [ತಿಕಣ್ಡಸೇಸ ೨.೮.೫೨] **ತಿಕಣ್ಡಸೇಸೇ।**

ಪಞ್ಚಕಂ ಕಲಾಪೇ। **ತೂಣ** ಪೂರಣೇ, ಚುರಾದಿ, ನದಾದಿ। "ತೂಣೋ ನಿಸಙ್ಗೋ ತೂಣಿರೋ, ಉಪಾಸಙ್ಗೋ ಚ ವಾಣಧಿ"ರಿತಿ [ಚಿನ್ತಾಮಣಿಟೀಕಾ ೧೮.೮೮] **ಅಮರಮಾಲಾಯಂ** ಪುಂಸಕಣ್ಡೇ। "ತೂಣಾ"ತಿಪಿ ಇತ್ಥಿಲಿಙ್ಗಪ್ಪಕರಣೇ ವುತ್ತೋ, ಇಧ ಪನ "ತುಣೀ, ತೂಣೋ"ತಿ ದ್ವೀಸು, ಸರಸಮೂಹಾನಂ ಠಾನತ್ತಾ **ಕಲಾಪೋ। ಇರ**ಪಚ್ಚಯೇ **ತೂಣಿರೋ।** ವಾಣಾ ಸರಾ ಧಿಯನ್ತೇತ್ರೇತಿ **ವಾಣಧಿ।** "ತೂಣೋ ಪಸಙ್ಗ ತೂಣಿರ-ನಿಸಙ್ಗಾ ವಾಣಧಿ ದ್ವಿಸೂ"ತ್ಯ**ಮರಸೀಹೇ।**

೩೯೦. ದ್ವಯಂ ವಾಜೇ, ಯಂ "ಕಣ್ಡಪತ್ತ"ಮಿತ್ಯುಚ್ಚತೇ। **ಪತ** ಗಮನೇ, ಕರಣೇ ಖೋ, **ತಸ್ಸ ಕೋ,** ಪಕ್ಖೇನ ಕತತ್ತಾ ವಾ **ಪಕ್ಖೋ** । ವಜತ್ಯನೇನಾತಿ **ವಾಜೋ,** ಣೋ। ವಿಸಮಪಿವಿತ್ವಾಥಿ **ವಿಸಪ್ಪೀತೋ** ಸರೋ ದಿದ್ಧೋ ನಾಮ। **ದಿಸ** ಅಪ್ಪೀತಿಯಂ, ತೋ। ಲಿತ್ತೋಪ್ಯತ್ರ।

ತಿಕಂ ವಿಜ್ಝಿತಬ್ಬೇ। ವಿಜ್ಝನತ್ಥಂ ಲಕ್ಖ್ಯತೇತಿ **ಲಕ್ಖಂ।** ವಿಜ್ಝಿತಬ್ಬನ್ತಿ **ವೇಜ್ಝಂ,** ಣ್ಯೋ, **ಝುಸ್ಸ ಜ್ಝೋ,** ಇಸ್ಸೇ। ಸರೋ ವಯತಿ ಗಚ್ಛತಿ ಯಸ್ಮಿಂ **ಸರಬ್ಯಂ,** ವಸ್ಸಾಕಾರಲೋಪೋ। ನಿಚ್ಚಂ ಸರಾನಮಭ್ಯಾಸನಂ ವಸೀಕರಣಂ **ಸರಾಭ್ಯಾಸೋ।** "ಬ್ಯಾಧೇಪ್ಯುಪಾಸನಾಯಞ್ಚ, ವಾಣಾಭ್ಯಾಸೇಪ್ಯುಪಾಸನ"ನ್ತಿ **ರುದ್ದೋ।** ಲಕ್ಖಮುಪಗನ್ತ್ವಾ ಅಸನಂ ಖಿಪನಂ **ಉಪಾಸನಂ।**

೩೯೧. ಪಞ್ಚಕಂ ಖಗ್ಗೇ। ಮಣ್ಡಲಂ ಅಗ್ಗಂ ಯಸ್ಸ। ನಿಗ್ಗತೋ ತಿಂಸತೋ'ಙ್ಗುಲಿತೋ **ನೇತ್ತಿಂಸೋ। ಅಸ** ಖೇಪನೇ, ಅಸತೇ ಖಿಪ್ಪತೇತಿ **ಅಸಿ,** ಇ। **ಖಗ್ಗ** ಖಣ್ಡಭೇದೇ। ಸಾಯಕೋ ಸರೇಪಿ। ಚನ್ದಹಾಸೋ, ರಿಟ್ಠಿ, ಕಕ್ಖಲಕೋ, ಕರವಾಲೋಪ್ಯತ್ರ। ತಸ್ಸ ಖಗ್ಗಸ್ಸ ಪಿಧಾನೇ **ಕೋಸಿ,** ಇತ್ಥೀ। **ಕುಸ** ಸಿಲೇಸನೇ, ಇ, ಕೋಸಿ, ರಸ್ಸನ್ತೋ। ಖಗ್ಗಛುರಿಕಾದೀನಂ ಮುಟ್ಠಿಯಂ **ಥರುಸದ್ದೋ। ಥರ** ಸತ್ಥಗತಿಯಂ, ಉ।

೩೯೨. ತಿಕಂ ಖಗ್ಗಾದೀನಂ ಸತ್ಥಾನಂ ವಾರಣಫಲಕೇ। **ಖೇಟ** ಭಕ್ಖನೇ, ಣ್ವು। **ಫಲ** ವಿಸಾರಣೇ, ಣ್ವು। ಫಲತೀತಿ **ಫಲಕಂ,** ಅನಿತ್ಥೀ। **ಚರ** ಗತಿಭಕ್ಖನೇಸು, ಮೋ, **ಚಮು** ಅದನೇ ವಾ, ಅ। ಫಲಮ್ಪಿ।

ವಣ್ಣಾನಿಹಾರಸ್ಸಾ ಖಗ್ಗಾಕತಿ ಹತ್ಥಕುಣ್ಡಾದಿ **ಇಲ್ಲೀ, ಇಲೀ**ಪಿ, **ಇಲ** ಗತಿಯಂ, ನದಾದಿ। ಕರಂ ಪಾಲಯತೀತಿ **ಕರಪಾಲಿಕಾ,** ಣ್ವು।

ದ್ವಯಂ ಅಸಿಪುತ್ತಿಯಂ। **ಛುರ** ಛೇದನೇ, ಣ್ವು। **ಸಸು** ಹಿಂಸಾಯಂ,ತಿ, ನದಾದಿ। ಅಸಿನೋ ಪುತ್ತೀ, ಅಸಿಧೇನುಕಾಪಿ।

ದ್ವಯಂ ವಡ್ಢಕೀನಂ ಮುಗ್ಗರೇಹಿ ಸಮಾನಾಕಾರಾಯುಧಭೇದೇ। **ಲಗ** ಸಙ್ಗೇ, ಅಲೋ, ಅಸ್ಸು, ಳತ್ತಞ್ಚ। ಮುರಂ ಗಿರತೀತಿ **ಮುಗ್ಗರೋ, ರಸ್ಸ ಗೋ, ಗಿರ** ನಿಗ್ಗಿರಣೇ, ಮುಚ್ಚತೀತಿ ವಾ **ಮುಗ್ಗರೋ,** ಅರೋ। ದುಘಣೋ, ಘನೋಪಿ।

೩೯೩. ದ್ವಯಂ ಸಲ್ಲೇ। **ಸಲ** ಆಸುಗತಿಯಂ, ಅ, **ಸರ** ಹಿಂಸಾಯಂ ವಾ, ಲೋ, **ರಸ್ಸ ಲೋ। ಸಜ್ಜ** ಸಜ್ಝಾಯಂ, ಉ। **ಸೂಲಮ್ಪಿ। ಸೂಲ** ರುಜಾಯಂ।

ದ್ವಯಂ ವಾಸಿಯಂ। ವಸ ಛೇದನಸ್ನೇಹಾವಹಾರಣೇಸು, ಣೀ। **ತಚ್ಛ** ತನುಕರಣೇ, ಯು, ನದಾದಿ।

ದ್ವಯಂ ಫರಸುಮ್ಹಿ। ಛೇದಕತ್ತಾ ಕುಚ್ಛಿತಾ ಧಾರಾ ಯಸ್ಸಾತಿ **ಕುಧಾರೀ।** ಕುಧಾರೋಪಿ। ಪರಂ ಸಸತಿ ಹಿಂಸತೀತಿ **ಫರಸು।** ಉ, ಪಸ್ಸ **ಫೋ, ಸಲೋಪೋ** ಚ। ಪರಸುಪಿ, ಸೋ **ಪರಸು**ಸದ್ದೋ ನಪುಂಸಕೋ। ಪರಸುಧೋಪ್ಯತ್ರ।

ದ್ವಯಂ ಪಾಸಾಣವಿದಾರಣೇ। **ಟಙ್ಕ** ಬನ್ಧನೇ। **ದರ** ವಿದಾರಣೇ। ಪಾಸಾಣಂ ದಾರಯತೀತಿ **ಪಾಸಾಣದಾರಣೋ,** ಯು। ಪಾಸಾಣದಾರಕೋಪಿ।

೩೯೪. ದ್ವಯಂ ಹತ್ಥಪ್ಪಮಾಣೇ ಕಣಯೇ [ಕಣ್ಡೇ (ಚಿನ್ತಾಮಣಿಟೀಕಾ)]। ಚಕ್ಕಪೂರಣಾದಿವಾಯುವಸೇನ ಖಿಪ್ಪತೇ। **ಕಣ** ಸದ್ದೇ, ಅಯೋ। ಭಿನ್ದನಸೀಲತಾಯ ಭಿನ್ದೀ, ವಾತಿ ಗಚ್ಛತಿ ತೇನಾತಿ ವಾಲೋ, ಅಲೋ, ಭಿನ್ದೀ ಚ ಸೋ ವಾಲೋ ಚಾತಿ ಭಿನ್ದಿವಾಲೋ, ಳತ್ತೇ **ಭಿನ್ದಿವಾಳೋ,** ರಸ್ಸೋ।

ಚಕ್ಕಾದಯೋ ಸತ್ಥಭೇದಾ। ತತ್ರ ಚಕ್ಕಾಕಾರೋ ಆಯುಧವಿಸೇಸೋ **ಚಕ್ಕಂ। ಕನ್ತ** ಭೇದನೇ, ಅಸ್ಸು, **ಕುನ್ತೋ** ದೀಘದಣ್ಡೋ। **ಗದಾ, ಸತ್ತಿ** ಚ ಪಸಿದ್ಧಾ।

ತಿಕಂ ಕೋಣಭಾಗೇ। **ಕುಣ** ಸದ್ದೋಪಕರಣೇಸು, **ಕುಣ** ಸಙ್ಕೋಚನೇ ವಾ, ಣೋ। **ಸಿ** ಸೇವಾಯಂ, ಅ, ರಸ್ಸೋ, **ಅಸ್ಸೋ। ಕುಟ** ಕೋಟಿಲ್ಲೇ, ಇಣ।

೩೯೫. ದ್ವಿಪಾದಂ ವಿಜಿಗೀಸಸ್ಸ ಯಾತ್ರಾಯಂ, ಸಬ್ಬತ್ರ ಭಾವಸಾಧನಂ। **ಯಾ** ಪಾಪುಣೇ, ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಯಾಯತೇ **ನಿಯ್ಯಾನಂ,** ಯು। "ಛದಾದೀಹಿ ತತ್ರಣ"ತಿ ತ್ರಣ। ಯಾತ್ರಾ, ಆ। ನದಾದಿನೋ ಆಕತಿಗಣತ್ತಾ ಈಪಚ್ಚಯಾಭಾವೋ। **ಠಾ** ಗತಿನಿವತ್ತಿಯಂ, **ಪಪುಬ್ಬೋ** ಯಾನೇ, ಯು, ಪತಿಟ್ಠೀಯತೇ **ಪಟ್ಠಾನಂ,** ಪುರೇಚಾರಿಮ್ಹಿ **ಪಟ್ಠೋ।**

ಪಞ್ಚಕಂ ಧೂಲೀಮತ್ತೇ। ತಥಾ ಚ "ಪಂಸು ಖೋದೋ ಮತೋ ರೇಣು, ಚುಣ್ಣೋ ಧೂಲಿ'ತ್ಥಿಯಂ ಭವೇ"ತ್ಯ**ಮರಮಾಲಾ। ಚುಣ್ಣ** ಪಿಸನೇ, **ಚುಣ್ಣ** ಸಙ್ಚುಣ್ಣನೇ ವಾ। **ಪಂಸ** ನಾಸನೇ, ಉ। **ರಞ್ಜ** ರಾಗೇ, **ರಜೋ,** ಮನೋಗಣೋಪಿ ನಪುಂಸಕೇ, ತಂಸಹಚರಣತೋ **ಪಂಸುಪಿ।** "ಕ್ಲಿವಂ'ಪರಾಧೇ ರೇಣುಮ್ಹಿ"ತಿ **ರಭಸೋ।** ಅಥ ವಾ **ಚುಣ್ಣರಜೋ**ಸಹಚರಣತೋ **ಪಂಸು** ನಪುಂಸಕೇ। **ಧೂ** ವಿಧುನನೇ, **ಧೂ** ಕಮ್ಪನೇ ವಾ, ಲಿ, ನದಾದಿ। **ರಿ** ಗತಿಯಂ, ಣು, ಇಸ್ಸೇ।

೩೯೬. ವಂಸಕ್ಕಮವೇದೀವಂಸಥುತಿಂ ಯೋ ಕುಬ್ಬತಿ, ಸೋ **ಮಾಗಧೋ।** ತಸ್ಮಿಂ ಮಧುಕೋ ವುತ್ತೋ। ಸೋ ಚ ಖತ್ತಿಯಾವೇಸ್ಸಸಮ್ಭವೋ ಭವತಿ, ವಂಸಮಗ್ಗಂ ಥವತೀತಿ **ಮಾಗಧೋ, ಥಸ್ಸ ಧೋ।** ಮಗ್ಗಂ ಧವತೀತಿ **ಮಧುಕೋ,** ಣ್ವು, ಗ್ಗಲೋಪೋ।

ವೀರಿಯಾದಿಥುತಿಂ ಸೀಲೇನ ಯೋ ಪಠತಿ, ಸೋ **ವನ್ದೀ,** ತಸ್ಸೀಲಾದೀಸು ಣೀ।

ಯೋ ನಿಸಾವಸಾನಂ ವಿಭಾವೇನ್ತೋ ಬೋಧಯತಿ, ಸೋ **ವೇತಾಳಿಕೋ,** ವಿಭಾವೇನ್ತೋ ತಾಳಸದ್ದೇನ ಬೋಧಯತೀತಿ **ವೇತಾಳಿಕೋ,** ಣಿಕೋ।

ಚಕ್ಕೇನ ಚರನ್ತೋ ಬಹೂಹಿ ಪೀಳೇತ್ವಾ ಯೋ ಪಠತಿ, ಸೋ **ಚಕ್ಕಿಕೋ,** ಉಭಯತ್ರ ಚರತ್ಯತ್ಥೇ ಇಕೋ। **ಘಣ್ಟ** ಭಾಸತ್ಥೋ, ಚುರಾದಿ।

೩೯೭. ಪಞ್ಚಕಂ ಧಜೇ। **ಕಿತ** ನಿವಾಸೇ, ರೋಗಾಪನಯನೇ ಚ, ಉ, ಕಿತತಿ ಅಪನೇತಿ ಏತೇನಾತಿ **ಕೇತು। ಧಜ** ಗಮನೇ, ಅ। ಉಪ್ಪತತೀತಿ **ಪಟಾಕಾ,** ಆಕೋ, **ಪಟ** ಗತಿಯಂ ವಾ, **ಪಟಾಕಾ।** ಕೇನ ವಾತೇನ ದಲೀಯತೇ ವಿದಾರೀಯತೇತಿ **ಕದಲೀ,** ನದಾದಿ, ಥಿನ್ನಭಿನ್ನತ್ತಾ ಕುಚ್ಛಿತಂ ದಲಂ ಪತ್ತಮೇತಿಸ್ಸಾತ್ಥೀತಿ ವಾ **ಕದಲೀ, ಪಟಾಕಾ** ಸಹಚರಣತೋ ಇತ್ಥಿಯಂ। ಕದಲೀ ಮೋಚೇಪಿ। **ಯುಮ್ಹಿ ಕೇತನಂ।** ಏತ್ಥ ಚ **ಧಜಸಹಚರಣತೋ ಕೇತು** ಪುನ್ನಪುಂಸಕೇ। "ಪಟಾಕಾ ವೇಜಯನ್ತೀ ಚ, ಕೇತನಂ ಧಜ'ಮಿತ್ಥಿ"ತ್ಯ [ಅಮರ ೧೮.೯೯] **ಮರಕೋಸೇ।**

ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಸ್ಸೇತಿ ಏಕಮಪೇಕ್ಖಿತ್ವಾ ಅಪರಸ್ಸಾಪರಂ ಅಪೇಕ್ಖಿತ್ವಾ ಅಞ್ಞಸ್ಸ। ಯೋ **ಅಹಂಕಾರೋ** ಅಭಿಮಾನೋ, ಸೋ "ಅಹಂ ಅಹ"ಮಿತಿ ಕರೋತೀತಿ **ಅಹಮಹಮಿಕಾ** ಭವೇ। "ಅಹಂ ಅಗ್ಗೋ ಭವಾಮಿ, ಅಹಂ ಅಗ್ಗೋ ಭವಾಮೀ"ತಿ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಮತಿಕ್ಕಮ್ಮ ಯೋಧಾನಂ ಸಮಗ್ಗೇ ಧಾವನಂ, ತತ್ರ ತು **ಅಹಂಪುಬ್ಬಿಕಾ। ಅಹಂ**ಸದ್ದೋ ವಿಭತ್ತಿಪತಿರೂಪಕೋ ನಿಪಾತೋ, ಸಕತ್ಥೇ **ಕ**ಪಚ್ಚಯೇ ಕತೇ ವಿಚ್ಛಾಯಂ ಗಮ್ಯಮಾನತ್ತಾ ದ್ವಿತ್ತಾಭಾವೋ।

೩೯೮. ಚತುಕ್ಕಂ ಬಲೇ। **ಬಲ** ಪಾಣನೇ, ಕರಣೇ ಅ। **ಧಾ** ಗತಿನಿವತ್ತಿಯಂ, ಕರಣೇ ಮೋ, **ಧಸ್ಸ ಥೋ।** ಸಹತೇನೇನಾತಿ **ಸಹಂ,** ಸಹೋಪಿ। **ಸಕ** ಸತ್ತಿಯಂ,ತಿ। ದ್ರವಿಣಂ, ತರೋ, ಪರಕ್ಕಮೋ, ಪಾಣೋಪಿ।

ಅತಿಸೂರತಾ ವಿಕ್ಕಮೋ ನಾಮ।

ಜಯೇ ಜಿತೇ ಸತಿ, ಕಾರಣಭೂತೇ ವಾ ಕತಂ ಪಾನಂ **ಜಯಪಾನಂ। ಅಮರಕೋಸೇ** ಪನ "ವೀರಪಾನಂ ತು ಯಂ ಪಾನಂ, ಜಾತೇ ಭಾವಿನಿ ವಾ ರಣೇ"ತಿ [ಅಮರ ೧೮.೧೦೩] ವುತ್ತಂ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ - ಭವಿಸ್ಸತಿರಣೇ ಜೀವಿತಸಂಸಯಾ ಸಂಹಾಸುಪ್ಪಾದನತ್ಥಂ, ದೇವತಾಯಾಚನಪುಬ್ಬಕಂ ಸಜಾತಿಯೇಹಿ ಸಹ ಸಮ್ಭೂಯ ಯೋಧಾನಂ ಯಂ ಪಾನಂ ಜಾತೇ ಚ ರಣೇ ವಿಜಯಸ್ಸ ಸನ್ದಸ್ಸನತ್ಥಂ, ತಂ **ವೀರಪಾನಮುಚ್ಚ**ತೇ।

೩೯೯-೪೦೦. ಸಾಡ್ಢಪಜ್ಜಂ ಯುದ್ಧೇ। **ಸಙ್ಗಾಮ** ಯುದ್ಧೇ, ಚುರಾದಿ, ಅ। **ಹರ** ಹರಣೇ, ಪಸಯ್ಹಕರಣೇ ಚ। **ಅರ** ಗಮನೇ, ಅ। **ಸಮರಂ। ರಣ** ಸದ್ದೇ, ದ್ವೇಪ್ಯನಿತ್ಥಿಯಂ। **ಅಜ** ಗಮನೇ, ಣಿ, **ಆಜಿ,** ರಸ್ಸನ್ತೋ। ಆಹುಯ್ಯನ್ತೇ ಅಸ್ಮಿಂಯೋಧಾ, **ಹು** ಸದ್ದೇ, ಅ। **ಯುಧ** ಸಮ್ಪಹಾರೇ, ತೋ। ಆದಾಯ ಯುಜ್ಝನ್ತೇತ್ರ **ಆಯೋಧನಂ,** ಯು। **ಯುಜ** ಯೋಗೇ, **ಸಂಯುಗಂ,** ಸಂಯುತ್ತಮ್ಪಿ। **ಭಣ್ಡ** ಪರಿಭಾಸನೇ, ಯು। ವಿಗ್ಗಯ್ಹನ್ತಿ ಯುಜ್ಝನ್ತ್ಯಸ್ಮಿಂ **ವಿಗ್ಗಹೋ।** ಕಲಹನ್ತ್ಯಸ್ಮಿಂ **ಕಲಹೋ। ಮೇಧ** ಮೇಧಾಹಿಂಸಾಸಙ್ಗಮೇಸು, ಣ್ವು। ಜಞ್ಞಂ, ಪವಿದಾರಣಂ, ಅಕ್ಕನ್ದನಂ, ಸಙ್ಖ್ಯಂ, ಸಮೀಕಂ, ಸಮ್ಪರಾಯಕಂ, ಅನೀಕಂ, ಅಭಿಸಮ್ಪಾತೋ, ಕಲಿಸಂ, ಫೋಟೋ, ಅತ್ಯಾಮದ್ದೋಇಚ್ಚಾದಯೋಪಿ ಯುದ್ಧೇ। ಕೇಚಿ ಪನ "ಭಣ್ಡನಾದಿಪಞ್ಚಕಂ ಕಲಹೇ, ನ ಯುದ್ಧೇ"ತಿ ವದನ್ತಿ, ತಂ "ಭಣ್ಡನಂ ಕವಚೇ ಯುದ್ಧೇ, ಖಲಿಕಾರೇಪಿ ವತ್ತತೇ"ತಿ **ನಾನತ್ಥಸಙ್ಗಹೇ** ವುತ್ತತ್ತಾ ನ ಗಹೇತಬ್ಬಂ।

ದ್ವಯಂ ಮುಚ್ಛಾಯಂ। **ಮುಚ್ಛ** ಮೋಹಸಮುಸ್ಸಯೇಸು। **ಮುಹ** ವೇಚಿತ್ತೇ। ತಿಕಂ ಬಲಕ್ಕಾರೇ। ಪಸಹನಂ **ಪಸಯ್ಹೋ, ಸಹ** ಸತ್ತಿಯಂ, ಣ್ಯೋ। ಬಲಿನೋ, ಬಲೇನ ವಾ ಕರಣಂ **ಬಲಕ್ಕಾರೋ। ಹಠ** ಬಲಕ್ಕಾರೇ, ಣೋ। ಪಸಜ್ಝೋಪಿ।

೪೦೧. **ಸುಭಾಸುಭಾನಂ** ಫಲಾನಂ **ಸೂಚಿಕಾ** ಪಕಾಸಕಾ ಯಾ ಭೂತಸ್ಸ ವತ್ಥುನೋ **ವಿಕತಿ** ಅಞ್ಞಥಾ ಉಪ್ಪತ್ತಿ, ಸಾ ಉಪ್ಪಾತೋ। ಸುಭಾಸುಭಫಲಂ ಪಕಾಸೇನ್ತೋ ಪತತಿ ಗಚ್ಛತೀತಿ **ಉಪ್ಪಾತೋ।** ಉಪ್ಪಾದೋಪಿ। **ತ**ಸದ್ದೋ'ಯಂ ಪುಬ್ಬಪದಸ್ಸ,

ಅಪರಪದಸ್ಸ ವಾ ಲಿಙ್ಗಮಾದತ್ತೇ। “ಅವಿಜ್ಜಾ ಚ ಸಾ ಪಚ್ಚಯೋ ಚಾತಿ ಅವಿಜ್ಜಾಪಚ್ಚಯೋ, ವಿಗ್ಗಹೋ ಚ ತಂ ವಾಕ್ಯಞ್ಚೇತಿ ವಿಗ್ಗಹವಾಕ್ಯ”ನ್ತ್ಯಾದೀಸು, ಇಧ ಪನ ಪುಬ್ಬಪದಸ್ಸ ಲಿಙ್ಗಮಾದತ್ತೇ। ಉಪ್ಪಾತಸ್ಸ ತತ್ರ ಯುದ್ಧಪಕ್ಕಮೇನಾಭಿಧಾನಂ।

ಚತುಕ್ಕಂ ಉಪ್ಪಾತಸ್ಸ ಪರಿಯಾಯೇ। **ಇ** ಗಮನೇ,ತಿ, ದೀಘಾದಿ। ಸಬ್ಬಕಾಲಂ ನ ಜಾಯತೀತಿ **ಅಜಞ್ಞಂ,** ಞ್ಯೋ, ಫಲಂ ನ ಜನೇತೀತಿ ವಾ **ಅಜಞ್ಞಂ,** ತಞ್ಹಿ ಧೂಮೋ ವಿಯ ಅಗ್ಗಿಸ್ಸ ಕಮ್ಮಫಲಸ್ಸ ಪಕಾಸನಮತ್ತಮೇವ ಕರೋತಿ, ನ ತಂ ಜನೇತೀತಿ **ಅಜಞ್ಞಂ** ನಾಮ। ಉಪಗನ್ತ್ವಾ ಸಜ್ಜತಿ ಪಕಾಸೇತೀತಿ **ಉಪಸಗ್ಗೋ,** ಣೋ। ಉಪಗನ್ತ್ವಾ ದುನೋತೀತಿ **ಉಪದ್ದವೋ, ದು** ಪರಿತಾಪೇ, ಅ। ಏತ್ಥ ಚ **ಈತ್ಯಾದಯೋ** ಜನಕೇಪಿ ವತ್ತನ್ತಿ, ಯಥಾ ಜರಾದೀನಮುಪದ್ದವಾ।

೪೦೨. **ಮಲ್ಲಯುದ್ಧಮ್ಹಿ** ಬಾಹುಯುದ್ಧಮ್ಹಿ ನಿಬ್ಬುದ್ಧಂ। ಅಧೋಭಾಗಂ ಬನ್ಧನಂ ವಾ ಕತ್ವಾ ಯುಜ್ಝನ್ತ್ಯತ್ರ **ನಿಬ್ಬುದ್ಧಂ, ಯಸ್ಸ ಬೋ,** ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಸ್ಸ ವೇಧಂ ನಿಬ್ಬೇಧೇನ್ತ್ಯತ್ರೇತಿ ವಾ **ನಿಬ್ಬುದ್ಧಂ। ವೇಧ** ವೇಧನೇ, ತೋ, ಏಸ್ಸು, ಅಞ್ಞತ್ರೋಪಚಾರಾ। ದ್ವಯಂ ಜಯಕ್ರಿಯಾಯಂ। **ಜಿ** ಜಯೇ, “ಭಾವೇ ಚಾ”ತಿ ಣೋ। **ರಣೇ** ಯುದ್ಧೇ ಯೋ ಭಙ್ಗೋ, ಸೋ **ಪರಾಜಯೋ। ಪರಾಪುಬ್ಬೋ ಜಿ** ಯುದ್ಧಭಙ್ಗೇ। ದ್ವಯಂ ಪಲಾಯನಮತ್ತೇ, ನ ತು ಸಙ್ಗಾಮತೋಯೇವ ಪಲಾಯನೇ। ಪರಿವಜ್ಜೇತ್ವಾ ಅಯನಂ ಗಮನಂ **ಪಲಾಯನಂ।** ಅಪವಜ್ಜೇತ್ವಾ ಗಮನಂ **ಅಪಕ್ಕಮೋ।** ಪದಾವೋ, ದಾವೋ, ಸನ್ದಾವೋ, ವಿದ್ದವೋ, ದವೋ, ಅಪಯಾನಂಪ್ಯತ್ರ।

೪೦೩. ಪಞ್ಚಂ ಮಾರಣೇ। **ಮರ** ಪಾಣಚಾಗೇ, ಸಬ್ಬತ್ಥ ಭಾವಸಾಧನಂ। ಮಾರೀಯತೇ **ಮಾರಣಂ,** ಯು। **ಹನ** ಹಿಂಸಾಯಂ, **ಣಮ್ಹಿ** “ಹನಸ್ಸ ಘಾತೋ”ತಿ **ಘಾತಾದೇಸೋ। ನಸ** ಅದಸ್ಸನೇ। **ಸೂದ** ಧಾರಣೇ। **ಹಿಂಸ** ಹಿಂಸಾಯಂ। **ಸರ** ಹಿಂಸಾಯಂ, ಇತ್ಥಿಯಮಾಪಚ್ಚಯೋ, **ಹಿಂಸಾ। ಣಮ್ಹಿ ಹನಸ್ಸ ವಧಾದೇಸೋ। ಸಸ** ಹಿಂಸಾಯಂ। **ಯುಮ್ಹಿ ಹನಸ್ಸ ಘಾತೋ,** ಘಾತನಂ, ನಿಬ್ಬರಹನಂ, ನಿಕಾರಣಂ, ಪವಾಸನಂ, ಸಞ್ಞಾಪನಂ, ಪಮಥನಂ, ಕಥನಂ, ಉಜ್ಜಾಸನಂ, ಆರಮ್ಭೋ, ಪಿಞ್ಜೋಪ್ಯತ್ರ। **ವರಹ** ಬಾಧಾನ್ಯಪರಿಭಾಸನಹಿಂಸಾದಾನೇಸು। **ಕರ** ಹಿಂಸಾಯಂ। **ವಸ** ನಿವಾಸೇ, ಪಪುಬ್ಬೋ ಹಿಂಸತ್ಥೋ। **ಞಾ** ಮಾರಣತೋಸನನಿಸಾಮನೇಸು, **ಪಾಗಮೋ, ಸಞ್ಞಾಪನಂ। ಮಥ** ವಿಲೋಳನೇ। **ಕಥ** ಹಿಂಸತ್ಥೋ। **ಜಸು** ಹಿಂಸಾಯಂ, **ಜಸಿ** ತಾಳನೇ ವಾ, ಚುರಾದಿ। **ಆಪುಬ್ಬೋ ರಭಿ** ಮಾರಣೇ। **ಪಿಞ್ಜ** ಹಿಂಸಾಬಲದಾನನಿಕೇತನೇಸು। ಏತೇ ಯಥಾಕ್ಕಮಮಿಧಾನಾಗತಾನಂ ಧಾತವೋ।

೪೦೪. ಪಞ್ಚಂ ಮರಣೇ। ಕಾಲೋ ಅತೀತಾದಿ, ತಸ್ಸ ಕಿರಿಯಾ, “ಕಾಲೋ ಘಸತಿ ಭೂತಾನೀ”ತಿ [ಜಾ॰ ೧.೨.೧೯೦] ಹಿ ವುತ್ತಂ। **ಮರತಿತೋ ಚು, ಮಚ್ಚು, ವಜಾದಿನಾ** ವಾ ತ್ಯು। ತತೋ **ಮಚ್ಚು**ಸದಿಸೋ ದ್ವೀಸು। ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಅಯನಂ **ಅಚ್ಚಯೋ। ಧನ** ಧಞ್ಞೇ। ಕಾಲಸ್ಸ ಕಿರಿಯತ್ತಾ **ಕಾಲೋ,** ಅತ್ತಭಾವಸ್ಸ ಅನ್ತಂ ಕರೋತೀತಿ ವಾ **ಕಾಲೋ,** ಣೋ। ಅಮತಿ ಗಚ್ಛತೀತಿ **ಅನ್ತೋ। ಚು** ಚವನೇ।

೪೦೫. ತಿಕಂ ಮತೇ। ಪರಂ ಲೋಕಂ ಏತಿ ಗಚ್ಛತೀತಿ **ಪೇತೋ, ಪರೇತೋ** ಚ, ತೋ, ಪುಬ್ಬೇ ರಲೋಪೋ। ಮರತೀತಿ **ಮತೋ।** ಪರಾಸು, ಪತ್ತಪಞ್ಚತ್ತೋಪ್ಯತ್ರ। ದ್ವಯಂ ಮತದಹನಕಟ್ಠರಾಸಿಮ್ಹಿ, ಯಾ “ಫುಲ್ಲೀ”ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಚೀಯತೇ ಯತ್ಥಾತಿ **ಚಿತಕೋ, ಚಿತೋ** ಚ, ತೋ। ಪುಬ್ಬತ್ರ ಸಕತ್ಥೇ ಕೋ। ಚಿತಾ, ಚಿತ್ಯಾ, ಚಿತಿಪ್ಯತ್ರ।

ದ್ವಯಂ ಸುಸಾನೇ, ಆಗನ್ತ್ವಾ ದಹನ್ತಿ ಅತ್ರ **ಆಳಹನಂ। ದಹ** ಭಸ್ಮೀಕರಣೇ, ಯು, **ದಸ್ಸ ಳೋ। ಆಳಾಹನಮ್ಪಿ।** ಛವಸ್ಸ ಸಯನಟ್ಠಾನಂ **ಸುಸಾನಂ, ಛವಸ್ಸ ಸು, ಸಯನಸ್ಸ** ಚ **ಸಾನೋ,** ಅಥ ವಾ ಸೇನ್ತಿ ಅತ್ರಾತಿ ಸಾನಂ, ಯು, ಛವಸ್ಸ ಸಾನಂ **ಸುಸಾನಂ। ಛವಸ್ಸ ಸು।** ಪಿತುವನಮ್ಪಿ। ದ್ವಯಂ ಮತಸರೀರೇ, **ಕುಣಪ** ಪೂತಿಗನ್ಧತ್ಥೇ। ಕುಚ್ಛಿತಂ ನೇತೀತಿ ವಾ **ಕುಣಪೋ,** ಅಪೋ, ಣತ್ತಂ। **ಛವ** ಗತಿಯಂ, ಅ।

೪೦೬. ಅಸೀಸಕತ್ತಾ **ಸಿರೋಸುಞ್ಞೋ** ನಚ್ಚನಾದಿಕ್ರಿಯಾಸಹಿತತ್ತಾ **ಸಹಕ್ರಿಯೋ ದೇಹೋ** ಕಾಯೋ ಕಬನ್ಧೋ ["ಯುದ್ಧೇ ಯೋಧೇಸು ಸೂರೇಸು ಸಹಸ್ಸಂ ಕತ್ತ (ಖಣ್ಡ) ಮುದ್ಧಸು ತದಾವೇಸಾ ಕಬನ್ಧೋ ತು ಏಕೋ'ಮುದ್ಧಾ ಕ್ರಿಯಾನ್ವಿತೋ"ತಿ ಕಬನ್ಧಲಕ್ಖಣಂ], ಯುದ್ಧೇ ಸಹಸ್ಸಪೂರಣೋ ಕಬನ್ಧೋ। "ನಚ್ಚತೀ"ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ನಚ್ಚನಾದಿಕ್ರಿಯಾರಹಿತೇ ತೂಪಚಾರೋ। ಅವಿಜ್ಜಮಾನೇನ ಕೇನ ಸಿರಸಾ ಅನ್ಧೋ **ಕಬನ್ಧೋ, ವ**ಕಾರಮಜ್ಝೋ। ಅವಿಜ್ಜಮಾನಸ್ಸಾಪಿ ಹಿ ಕಾರಣಭಾವೋ ಲೋಕೇ ದಿಟ್ಠೋ, ಯಥಾ ವಸ್ಸೇನ ಕತೋ ಸುಭಿಕ್ಖೋ, ದುಬ್ಭಿಕ್ಖೋ ಚ, ಯಥಾ ಲೋಕೇ, ತಥಾ ಸಾಸನೇಪಿ, ಯಥಾ ಅನನ್ತರಪಚ್ಚಯಾದೀನಿ।

ಆಮಕೇಹಿ ಕುಚ್ಛಿತೇಹಿ ಅಪೂತಿಗತಮತಸರೀರೇಹಿ ಸಮ್ಪುಣ್ಣೇ ಆಮಕೇ ಸುಸಾನಸ್ಮಿಂ ಸಿವಥಿಕಾ ವುತ್ತಾ, ಅತ್ಥಪ್ಪಧಾನನಿದ್ದೇಸೇನ ಚೇತ್ಥ ಸದ್ದೋ ನಿದ್ದಿಟ್ಠೋ, ಯಥಾ "ಸತೋ ಸಮ್ಪಜಾನೋ"ತಿ ಪುಗ್ಗಲಪ್ಪಧಾನನಿದ್ದೇಸೇನ ಧಮ್ಮೋತಿ। ಛವಾ ಧಿಯ್ಯನ್ತೇತ್ರ **ಸಿವಥಿಕಾ,** ಣ್ವು, ಛಸ್ಸ **ಸೋ, ಥ**ತ್ತಂ, ಇತ್ತಞ್ಚ। ಛವಥಿಕಾಪಿ।

೪೦೭. ದ್ವಯಂ ಆಕಡ್ಢಿತಮನುಸ್ಸಗವಾದೋ। ಮುಞ್ಚನಸಞ್ಞಾಯ ವನ್ದತೀತಿ **ವನ್ದೀ। ವನ್ದ** ಅಭಿವಾದನಥುತೀಸು, ಈ, ರಸ್ಸೋಪಿ, **ವನ್ದಿ**। ಸತ್ತೂನಂ ಕರೇನ ಹತ್ಥೇನ ಮರಿತಬ್ಬತ್ತಾ **ಕರಮರೋ**। ಪಗ್ಗಹೋ, ಉಪಗ್ಗಹೋಪಿ। ದ್ವಯಂ ಜೀವಿತೇ, **ಅನ** ಪಾಣನೇ, ಪಾಣನ್ತಿ ಅನೇನಾತಿ **ಪಾಣೋ,** ಣೋ। ಭವತಿ ಯೇನಾತಿ **ಅಸು**। ಅಸ ಭುವಿ, ಉ, ಆಸುಪಿ, **ಅಸು** ಖುಭನೇ ವಾ।

ಬನ್ಧನಾಗಾರಂ ಬನ್ಧನಗೇಹಂ ಕಾರಾ ನಾಮ। ಕರೋನ್ತಿ ಹಿಂಸನ್ತಿ ಅತ್ರ **ಕಾರಾ,** ಅ। **ಕರ** ಹಿಂಸಾಯಂ। ಬನ್ಧನಾಲಯೋಪಿ। ಕರ ಹಿಂಸಾಯಂ, **ಯತ** ನಿಯ್ಯಾತನೇ। ಕಾರಣಾ, ಯತನಾ ಚ। ತಿಬ್ಬವೇದನಾಪ್ಯತ್ರ।

ಖತ್ತಿಯವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೪೦೮. ದ್ವಿಪಾದಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇ, ಬ್ರಹ್ಮುನೋ ಬನ್ಧು, ಬ್ರಹ್ಮಾ ಬನ್ಧು ಯಸ್ಸ ವಾ **ಬ್ರಹ್ಮಬನ್ಧು**। ಕುಲಾಚಾರಬ್ರಾಹ್ಮಣಭಾವವಸೇನ ದ್ವಿಕ್ಖತ್ತುಂ ಜಾತತ್ತಾ **ದ್ವಿಜೋ,** ಏಕಜೇ ತೂಪಚಾರಾ। **ವಪಿಸ್ಮಾ** ಪೋ, ಅಸ್ಸಿ। ಬ್ರಹ್ಮುನೋ ಅಪಚ್ಚಂ **ಬ್ರಹ್ಮಾ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ** ಚ, **ನಾಗಮೋ, ಣ**ತ್ತಂ, ದೀಘಾದಿ। ಸುತಾಯುತಕಥನತ್ಥಂ "ಭೋಭೋ"ತಿ ವಚನಂ ವದತಿ ಸೀಲೇನ, ಣೀ।

ದ್ವಯಂ ಛನ್ದೋಜ್ಝೇತರಿ। ಬ್ರಹ್ಮಸುತ್ತಂ ಅಧೀತೇ **ಸೋತ್ತಿಯೋ,** "ನೇನ ನಿದ್ದಿಟ್ಠಮನಿಚ್ಚ"ನ್ತಿ [ಕಾತನ್ತ ೧.೨.೧೮ ನಘಟಿತಂ ಅನಿಚ್ಚಂ (ಪರಿಭಾಸೇನ್ದುಸೇಖರ ೯೭)] ವುತ್ತತ್ತಾ ವುದ್ಧಿ, **ಯದಾದಿ**ನಾ ವಾ **ಛನ್ದ**ಸದ್ದಸ್ಸ **ಸೋತ್ತಿಯಾ**ದೇಸೋ [ಪಾಣಿನಿ ೫.೨.೮೪]। ಛನ್ದಂ ಅಧೀತೇ **ಛನ್ದಸೋ, ಸೋ** ಪುಲ್ಲಿಙ್ಗೋ।

ದ್ವಯಂ ಸಿಸ್ಸೇ। ಸೋತುಂ ಇಚ್ಛನ್ತೀತಿ **ಸಿಸ್ಸಾ, ಸು** ಸವನೇ, ಸೋ, ಉಸ್ಸಿ। ಆಚರಿಯಸ್ಸ ಅನ್ತೇ ಸಮೀಪೇ ವಸನಸೀಲೋ, ಸಞ್ಞಾಸದ್ದತ್ತಾ ಸತ್ತಮಿಯಾ ಅಲೋಪೋ।

೪೦೯. ಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀಆದಯೋ ಏತೇ ಚತುರೋ ಜನಾ ಅಸ್ಸಮಾ ನಾಮ ಭವನ್ತಿ, **ಅಸ್ಸಮ**ಸದ್ದೋಯಂ ಪುನ್ನಪುಂಸಕೇ। ತತ್ರ ಮುಞ್ಜಮೇಖಲಾದಿಯುತ್ತೋ ವೇದಜ್ಝಾಯಕೋ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಾಯಂ ಠಿತೋ **ಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀ**। ವೇದಜ್ಝಯನಂ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ಚರತೀತಿ, ಣೀ। ಧಮ್ಮತ್ಥಕಾಮೇಸು ಠಿತೋ ಪಞ್ಚಮಹಾಯಞ್ಞಕಾರೀ ಗಹಟ್ಠೋ, ಗಹಾ ದಾರಾ ತತ್ರ ತಿಟ್ಠನ್ತೀತಿ **ಗಹಟ್ಠೋ**। ಗಹಟ್ಠೋ ಪರೋ ತತಿಯಸ್ಸಪಿ ವಾನಪತ್ಥೋ। ವನಪತ್ಥೇ ವನೇಕದೇಸೇ, ದೂರವನೇ ವಾ ಭವೋ **ವಾನಪತ್ಥೋ,** ಅಸ್ಸ ಭೂಮಿಸೇಯ್ಯಾಜಟಾಜಿನಧಾರಣವನವಾಸೋನ್ನಹಾರಭೋಜಿತಾದಿ ಧಮ್ಮೋ। ವಾನಪತ್ಥಸ್ಸಮೇವ ತತಿಯಮಾಯುಸೋ ಭಾಗಂ ಖೇಪಯಿತ್ವಾ ಗಹಿತಕಾಸಾವದಣ್ಡೋ ಭಿಕ್ಖೋ ಸಬ್ಬಭೂತೇಸು ಸಮೋ ಝಾನಾಯತನವರೋ **ಭಿಕ್ಖು**। **ಸಮು** ತಪಸಿ, ಖೇದೇ ಚ, ಆಸಮ್ಮನ್ತಿ ಅತ್ರಾತಿ, ಅಕತ್ತರಿ ಕಾರಕೇ ಸಞ್ಞಾಯಂ ಣೋ। "ಅಸ್ಸಮೋ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಾದಿ- ಚತುಕ್ಕೇಪಿ ಮಠೇಪಿ ಚೇ"ತಿ **ನಾನತ್ಥಸಙ್ಗಹೇ**।

೪೧೧. ಸೀಲಾದಯೋ ತಯೋ ಸಿಕ್ಖಾಧಮ್ಮೇ **ಸಹ** ಏಕತೋ ಚರನ್ತಾ **ಮಿಥು** ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಸಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿನೋ ನಾಮ, ಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀಹಿ ಸಹ ಚರನ್ತೀತಿ **ಸಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿನೋ**। “ಮಿಥೂ”ತಿ ಇಮಿನಾ **ಸಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀ**ಸದ್ದಸ್ಸ ತಗ್ಗುಣಸಂವಿಞ್ಞಾಣತ್ತಂ ದೀಪಿತಂ, ತೇನ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀನಮ್ಪಿ ಸಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿತ್ತಮುಪಪನ್ನಂ।

ದ್ವಯಂ ಉಪಸಮ್ಪದಾದಾಯಕೇ। ಮನಸಾ ಉಪೇಚ್ಚ ಸಿಸ್ಸಾನಂ ವಜ್ಜಾವಜ್ಜಂ ಝಾಯತೀತಿ **ಉಪಜ್ಝಾಯೋ, ಉಪಜ್ಝಾ** ಚ। **ಝೇ** ಚಿನ್ತಾಯಂ, ಣೋ, ಪುಬ್ಬತ್ರ **ಏ ಅಯ,** ಪಕ್ಖೇ ರಾಜಾದಿಪಕ್ಖೇಪೇನ **ಉಪಜ್ಝಾ,** ಪರಸಮಯೇ ಪನ ವೇದಾದಿಪಾಠಯಿತಾ “ಉಪಜ್ಝಾಯೋ, ಉಪಜ್ಝಾ”ತಿ ಚೋಚ್ಚತೇ, ಉಪೇಚ್ಚ ಅಧೀಯತೇ ಅಸ್ಮಾತಿ ಕತ್ವಾ।

ದ್ವಯಂ ನಿಸ್ಸಯದಾಯಕೇ। ಸಿಸ್ಸಾನಂ ಹಿತಂ ಆಚರತೀತಿ **ಆಚರಿಯೋ,** ಣ್ಯೋ। ನಿಸ್ಸಯಂ ದದಾತೀತಿ, ಕಮ್ಮಾದಿಮ್ಹಿ ಣ್ವು।

೪೧೧. ಸಾಸನೇ ಆಚರಿಯಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಪರಸಮಯೇಪಿ ದಸ್ಸೇತುಮಾಹ **“ಉಪನೀಯೇ”**ಚ್ಚಾದಿ। ಅಥ ವಾ ಯೋ **ದ್ವಿಜೋ** ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಯಂಕಿಞ್ಚಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ **ಉಪನೀಯ** ಅತ್ತನೋ ಸನ್ತಿಕಂ ಆನೇತ್ವಾ ಕಪ್ಪಾದಿಛಳಙ್ಗಿಕತ್ತಾ **ಸಾಙ್ಗಂ** ಸಗುಯ್ಹತ್ತಾ **ರಹಸ್ಸ**ಞ್ಚ **ವೇದಂ** ಕಮ್ಮಭೂತಂ **ಪುಬ್ಬಂ** ಪಠಮಮೇವ ಕೇನಚಿ ಅಸಿಕ್ಖಾಪಿತೇಯೇವ **ಅಜ್ಝಾಪಯೇ** ಸಿಕ್ಖಾಪೇಯ್ಯ, ಸೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಸು “ಆಚರಿಯೋ”ತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ಆದಿತೋ ಚಾರೇತಿ ಸಿಕ್ಖಾಪೇತೀತಿ **ಆಚರಿಯೋ**ತಿ ಕತ್ವಾ, ಣ್ಯೋ। ಯಥಾವುತ್ತಾ ಅಞ್ಞೇ ಉಪಜ್ಝಾಯಾ।

೪೧೨. ಪಜ್ಜದ್ಧಂ ಉಪದೇಸಪರಮ್ಪರಾಯಂ। ಪರೇ ಚ ಪರೇ ಚ ಪರಮ್ಪರಾ, ಪುಬ್ಬಾಚರಿಯಾ। ತತೋ ಆಭತಂ **ಪಾರಮ್ಪರಿಯಂ**। **ಇತಿಹ**ಸದ್ದೋ ನಿಪಾತಸಮುದಾಯೋ। “ಇತಿಹ ಪುಬ್ಬಾಚರಿಯೇಹಿ ವುತ್ತಮಿದ”ನ್ತಿ ಕಥೇತಬ್ಬಂ ವಚನಂ **ಏತಿಹ್ಯಂ,** ಣ್ಯೋ। **ಣ**ಮ್ಹಿ ಏತಿಹಂ। ಆಚರಿಯಂ ಉಪಗನ್ತ್ವಾ ದಿಸ್ಸತಿ ಉಚ್ಚಾರೀಯತೀತಿ **ಉಪದೇಸೋ, ದಿಸೀ** ಉಚ್ಚಾರಣೇ, ಣೋ।

ತಿಕಂ ಯಞ್ಞೇ। **ಯಜ** ದೇವಪೂಜಾಸಙ್ಗಹಕರಣದಾನಧಮ್ಮೇಸು, ಯಜನಂ **ಯಾಗೋ,** ಣೋ। ಸಗ್ಗತ್ಥಿಕೇಹಿ ಕರೀಯತೇತಿ **ಕತು,** ತು। **ಜಸ್ಸ ಞತ್ತೇ ಯಞ್ಞೋ**। ಯಾಗತ್ಥಂ ಮನ್ತಾದಿನಾ **ಪರಿಕ್ಖತಾ** ಪರಿಸಙ್ಖತಾ **ಭೂ** ಭೂಮಿ ವೇದಿ ನಾಮ, ಈಪಚ್ಚಯೇ **ವೇದೀ** ಚ। ವಿನ್ದತಿ ಅಸ್ಸಂ ಲಾಭಸಕ್ಕಾರನ್ತಿ **ವೇದಿ, ವಿದ** ಲಾಭೇ, ಇಣ।

೪೧೩. ಅಸ್ಸಮೇಧಾದಯೋ ಪಞ್ಚ “ಮಹಾಯಾಗಾ”ತ್ಯುಚ್ಚನ್ತೇ। ಪೋರಾಣಕರಾಜಕಾಲೇ ಕಿರ ಸಸ್ಸಮೇಧಂ ಪುರಿಸಮೇಧಂ ಸಮ್ಮಾಪಾಸಂ ವಾಚಾಪೇಯ್ಯನ್ತಿ ಚತ್ತಾರಿ ಸಙ್ಗಹವತ್ಥೂನಿ ಅಹೇಸುಂ, ಯೇಹಿ ರಾಜಾನೋ ಲೋಕಂ ಸಙ್ಗಣ್ಹಿಂಸು, ತತ್ಥ ನಿಪ್ಫನ್ನಸಸ್ಸತೋ ದಸಮಭಾಗಗ್ಗಹಣಂ **ಸಸ್ಸಮೇಧಂ** ನಾಮ, ಸಸ್ಸಸಮ್ಪಾದನೇ ಮೇಧಾವಿತಾ ಸಸ್ಸಮೇಧಂ ನಾಮಾತ್ಯತ್ಥೋ। ಮಹಾಯೋಧಾನಂ ಛಮಾಸಿಕಭತ್ತವೇತನಾನುಪ್ಪದಾನಂ **ಪುರಿಸಮೇಧಂ** ನಾಮ, ಪುರಿಸಸ್ಸ ಸಙ್ಗಣ್ಹನೇ ಮೇಧಾವಿತಾ ಪುರಿಸಮೇಧಂ ನಾಮಾತ್ಯತ್ಥೋ। ದಲಿದ್ದಮನುಸ್ಸಾನಂ ಹತ್ಥತೋ ಲೇಖಂ ಗಹೇತ್ವಾ ತೀಣಿ ವಸ್ಸಾನಿ ವಿನಾ ವಡ್ಢಿಯಾ ಸಹಸ್ಸದ್ವಿಸಹಸ್ಸಮತ್ತಧನಾನುಪ್ಪದಾನಂ **ಸಮ್ಮಾಪಾಸಂ** ನಾಮ। ತಞ್ಹಿ ಸಮ್ಮಾ ಮನುಸ್ಸೇ ಪಾಸೇತಿ ಹದಯೇ ಬನ್ಧಿತ್ವಾ ವಿಯ ಠಪೇತಿ, ತಸ್ಮಾ “ಸಮ್ಮಾಪಾಸ”ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। “ತಾತ ಮಾತುಲಾ”ತ್ಯಾದಿನಾ ಪನ ಸಣ್ಹವಾಚಾಯ ಭಣನಂ **ವಾಚಾಪೇಯ್ಯಂ** ನಾಮ, ಪೇಯ್ಯೇ ವಜ್ಜಪಿಯವಚನತಾತ್ಯತ್ಥೋ। ಏವಂ ಚತೂಹಿ ವತ್ಥೂಹಿ ಸಙ್ಗಹಿತಂ ರಟ್ಠಂ ಇದ್ಧಞ್ಚೇವ ಹೋತಿ ಫೀತಞ್ಚ ಪಹೂತನ್ನಪಾನಂ ಖೇಮಂ ನಿರಬ್ಬುದಂ। ಮನುಸ್ಸಾ ಮುದಾ ಪಮೋದಮಾನಾ ಉರೇ ಪುತ್ತೇ ನಚ್ಚೇನ್ತಾ ಅಪಾರುತಘರದ್ವಾರಾ ವಿಹರನ್ತಿ, ಇದಂ ಘರದ್ವಾರೇಸು ಅಗ್ಗಳಾನಂ ಅಭಾವತೋ **ನಿರಗ್ಗಳ**ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ಅಯಂ ಪೋರಾಣಿಕಪವೇಣೀ, ಅಪರಭಾಗೇ ಪನ ಓಕ್ಕಾಕರಾಜಕಾಲೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಇಮಾನಿ ಚತ್ತಾರಿ ಸಙ್ಗಹವತ್ಥೂನಿ, ಇಮಞ್ಚ ರಟ್ಠಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ಪರಿವತ್ತೇನ್ತಾ ಉದ್ಧಂ ಮೂಲಂ ಕತ್ವಾ “ಅಸ್ಸಮೇಧ”ನ್ತಿಆದಿಕೇ ಪಞ್ಚ ಯಞ್ಞೇ ನಾಮ ಅಕಂಸು, ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ ಭಗವತಾ **ಬ್ರಾಹ್ಮಣಧಮ್ಮಿಕಸುತ್ತೇ** –

“ತೇಸಂ ಆಸಿ ವಿಪಲ್ಲಾಸೋ, ದಿಸ್ವಾನ ಅಣುನಾ ಅಣುಂ।
ತೇ ತತ್ಥ ಮನ್ತೇ ಗನ್ಥೇತ್ವಾ, ಓಕ್ಕಾಕಂ ತದುಪಾಗಮು”ನ್ತಿ [ಸು॰ ನಿ॰ ೩೦೧, ೩೦೪]॥

ಇದಾನಿ ತೇಹಿ ಪರಿವತ್ತೇತ್ವಾ ಠಪಿತಮತ್ಥಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ "**ಅಸ್ಸಮೇಧೋ**"ಚ್ಚಾದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ ಅಸ್ಸಂ ಏತ್ಥ ಮೇಧನ್ತಿ ವಧನ್ತೀತಿ **ಅಸ್ಸಮೇಧೋ**। ಪುರಿಸಂ ಏತ್ಥ ಮೇಧನ್ತಿ ವಧನ್ತೀತಿ **ಪುರಿಸಮೇಧೋ**। ಸಮ್ಮಾ ಯುಗಚ್ಛಿದ್ದೇ ಪಕ್ಖಿಪಿತಬ್ಬದಣ್ಡಕಂ ಪಾಸೇನ್ತಿ ಖಿಪೇನ್ತಿ ಏತ್ಥ **ಸಮ್ಮಾಪಾಸೋ**। ಮನ್ತಪದಾಭಿಸಙ್ಖತಾನಂ ಸಪ್ಪಿಮಧೂನಂ "ವಾಜ"ನ್ತಿ ಸಮಞ್ಞಾ, ತಮೇತ್ಥ ಪಿವಯನ್ತೀತಿ **ವಾಜಪೇಯ್ಯೋ**। ಸಬ್ಬಸ್ಸ ಅತ್ತನೋ ಸಾಪತೇಯ್ಯಸ್ಸ ಅನಿಗೂಹಿತ್ವಾ ನಿರವಸೇಸತೋ ದಿನ್ನತ್ತಾ ನತ್ಥಿ ಏತ್ಥ ಅಗ್ಗಳಾತಿ **ನಿರಗ್ಗಳೋ,** ಅಯಂ ಪಾಳಿಯಾ ಆಗತಕ್ಕಮತೋ ಅತ್ಥವಣ್ಣನಾ, ಇಧಾಗತಕ್ಕಮೇನ ಪನ ಅಸ್ಸಮೇಧಪುರಿಸಮೇಧನಿರಗ್ಗಳಸಮ್ಮಾಪಾಸವಾಜಪೇಯ್ಯಾನಂ ಅತ್ಥವಣ್ಣನಾ ಲಿಖಿತಬ್ಬಾ।

೪೧೪. ತಿಕಂ ಯಾಜಕೇ। ಯಜನಸೀಲೋ **ಇದಿ,** ಯಸ್ಸಿ, **ಜಸ್ಸ ದೋ**। ಯಜತೀತಿ **ಇಜೋ,** ಅ। ಅಥ ವಾ ಇತ್ಥಿಯಾ ಉತುಮ್ಹಿ ಜಾತೇ ಜಾಯತೀತಿ ಇತ್ಥೀತುಜೋ। "ನಾರೀತ್ವಿಜೋ"ತಿಪಿ ಪಾಠೋ। "ಉತುಜೋ ಯಾಜಕೋ ತಥಾ"ತಿಪಿ ಪಾಠೋ, ಸುನ್ದರೋ। ಪರಸಮಯಂ ಅಮನಸಿ ಕತ್ವಾ ಪನ ಆಚರಿಯೇನ **ಇತಿದ್ವಿಜ**ಸದ್ದೋ **ಇದಿತ್ವಿಜ**ಸದ್ದೋ ಚ ಸಮಾನತ್ಥಾತಿ ಮಞ್ಞಮಾನೇನ "ಇದಿ ತ್ವಿಜೋ"ತಿ ವುತ್ತಂ ಸಿಯಾ, **ಣ್ವಮ್ಹಿ** ಯಾಜಕೋ [ಅಮರ ೧೭.೧೭ ಗಾಥಾ ಪಸ್ಸಿತಬ್ಬಾ]।

ದ್ವಯಂ ಯಾಗಸಭಾಯಂ, ಅಞ್ಞಸಭಾಯಞ್ಚಾರಮ್ಭಕೇ। ಸಭಾಯಂ ಸಾಧು **ಸಭ್ಯೋ,** ಯೋ। ಸಮಾಜಂ ಜನಸಙ್ಘಾತಂ ಸಮಾವಸನ್ತಿ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಏಕದೇಸೀ ಭವನ್ತೀತಿ ಸಮಾಜಾ, ತೇಹಿ ಸಮಂ ಏಕೀಭವತೀತಿ **ಸಾಮಾಜಿಕೋ,** ಣಿಕೋ। ಸಭಾಸದೋ, ಸಭಾತಾರೋಪ್ಯತ್ರ।

ಪಞ್ಚಕಂ ಸಭಾಸಾಮಞ್ಞೇ। ಪರಿ ಸಮನ್ತತೋ ಸೇನ್ತ್ಯಸ್ಸಂ **ಪರಿಸಾ, ಸಿ** ಸೇವಾಯಂ। ಸಹ ಭಾಸನ್ತ್ಯಸ್ಸಂ **ಸಭಾ, ಹ**ಲೋಪೋ, ಸಬ್ಭಿ ಭಾತೀತಿ ವಾ **ಸಭಾ**। ಸಮಜ್ಜನ್ತಿ ಸಂಗಚ್ಛನ್ತಿ ಮಿಲನ್ತ್ಯಸ್ಸಂ **ಸಮಜ್ಜಾ, ಅಜ** ಗಮನೇ। ಸಮಯನ್ತಿ ಮಿಲನ್ತ್ಯಸ್ಸಂ **ಸಮಿತಿ, ಇ** ಗತಿಮ್ಹಿ, ಇತ್ಥಿಯನ್ತಿ। ಮಿಲನಮೇಕೀಭಾವೋ। ಸಮನ್ತತೋ ಸೀದನ್ತ್ಯಸ್ಮಿಂ **ಸಂಸದೋ,** ಇತ್ಥಿನಪುಂಸಕೇಸು। ಗೋಟ್ಠೀ, ಅಟ್ಠಾನೀಪ್ಯತ್ರ। ಗಾವೋವಾಚಾ ತಿಟ್ಠನ್ತಿ ಭವನ್ತ್ಯಸ್ಸಂ **ಗೋಟ್ಠೀ**। ಆಗನ್ತ್ವಾ ತಿಟ್ಠನ್ತ್ಯಸ್ಸಂ **ಅಟ್ಠಾನೀ,** ಯು, ನದಾದಿ, ರಸ್ಸಾದಿ।

೪೧೫-೪೧೬. ಭಿಕ್ಖುಆದಿಕಾ ಇಮಾ ಚತಸ್ಸೋ ಪರಿಸಾ ನಾಮ। ಭಿಕ್ಖನಸೀಲತಾದೀಹಿ ಭಿಕ್ಖು। "ಉದ್ದಿಸ್ಸ ಅರಿಯಾ ತಿಟ್ಠನ್ತಿ, ಏಸಾ ಅರಿಯಾನ ಯಾಚನಾ"ತಿ [ಜಾ॰ ೧.೭.೫೯] ಹಿ ವುತ್ತಂ। **ಭಿಕ್ಖ** ಯಾಚನೇ, ರೂ। **ಯೋಮ್ಹಿ ಭಿಕ್ಖೂ**। **ಇನೀ**ಪಚ್ಚಯೇ ಭಿಕ್ಖುನೀ, **ಯೋಸ್ಸ** ಲೋಪೋ। ರತನತ್ತಯಮುಪಗನ್ತ್ವಾ ಆಸಯನ್ತೀತಿ **ಉಪಾಸಕಾ,** ಣ್ವು, **ಆಸ** ಉಪವೇಸನೇ। **ಇತ್ತೇ ಉಪಾಸಿಕಾಯೋ**। ಏತ್ಥ ಚ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾಸಾಮಞ್ಞತೋ, ಲಿಙ್ಗಸಾಮಞ್ಞತೋ ಚ ಸಾಮಣೇರಾ ಭಿಕ್ಖೂಸು, ಸಾಮಣೇರಿಯಾದಯೋ, ಚ ಭಿಕ್ಖುನೀಸು ಸಙ್ಗಹಿತಾ, ತತೋ, ಅವಸೇಸಾ ಪನ ಸಬ್ಬೇಪಿ ದೇವಮನುಸ್ಸಾದಯೋ ಇತ್ಥಿಪುರಿಸವಸೇನ ದ್ವೇ ಕೋಟ್ಠಾಸೇ ಕತ್ವಾ ಲಿಙ್ಗಸಭಾಗವಸೇನ ದ್ವೀಸು ಸಙ್ಗಹಿತಾ, ಬ್ರಹ್ಮಾನೋ ಪನ ಲಿಙ್ಗಾಭಾವೇಪಿ ಪುರಿಸಸಣ್ಠಾನತ್ತಾ ಪುರಿಸೇಸು ಸಙ್ಗಹಿತಾ, ತಥಾ ಪಣ್ಡಕಾಪಿ, ಉಭತೋಬ್ಯಞ್ಜನೇಸು ಪನ ಪುರಿಸಉಭತೋಬ್ಯಞ್ಜನಂ ಪುರಿಸೇಸು, ಇತ್ಥಿಉಭತೋಬ್ಯಞ್ಜನಂ ಇತ್ಥೀಸು ಸಙ್ಗಹಿತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಏವಂ ಚತೂಹಿ ಕೋಟ್ಠಾಸೇಹಿ ಪರಿಸಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಅಟ್ಠಹಿಪಿ ದಸ್ಸೇತುಮಾಹ "**ಅಥವೇ**"ಚ್ಚಾದಿ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ - ಪರಿಸಾ ನಾಮ ಅಟ್ಠ ಸಿಯುಂ, ಕೇಸಂ ವಸೇನಾ'ಟ್ಠ ಸಿಯುಂ? ತಾವತಿಂಸಾನಂ **ದ್ವಿಜಾನಂ** ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಂ **ಖತ್ತಾನಂ** ಖತ್ತಿಯಾನಂ ಮಾರಸ್ಸ ಗಹಪತಿಸ್ಸ ಸಮಣಾನಂ ಚಾತುಮಹಾರಾಜಿಕಾನಂ ಬ್ರಹ್ಮೂನಞ್ಚ ವಸೇನಾತಿ ಇಮಾ ಚಾ'ಟ್ಠಪರಿಸಾ ಪಾಕಟವಸೇನ, ಸೇಟ್ಠವಸೇನ ಚ ವುತ್ತಾತಿ ನ ಏತ್ಥ ಪುಬ್ಬೇ ವಿಯ ಸಬ್ಬಾ ಸಙ್ಗಹಿತಾ, ತಾವತಿಂಸಾದಿಕಾ ಹಿ ಪಾಕಟವಸೇನ ವುತ್ತಾ, ಸಮಣಾ ಪನ ಪಾಕಟವಸೇನ, ಸೇಟ್ಠವಸೇನ ಚ ವುತ್ತಾ।

೪೧೭. ಗಾಯತ್ತಿ ನಾಮ ಯಸ್ಸ ಚತೂಸು ಪಾದೇಸು ಪಟಿಪಾದಂ ಛಳಕ್ಖರಾನಿ ಸನ್ತಿ, ಸಾ ಪಮುಖಮಾದಿ ಯಸ್ಸ ಉತ್ಥಾದೀನಂ ಪಾಯೇನಾನುಪಯೋಗತ್ತಾ ಗಾಯತ್ತಿಪಮುಖಂ ಛನ್ದಂ ನಾಮ। ಗಾಯತೇತಿ **ಗಾಯತ್ತಿ, ಗೇ** ಸದ್ದೇ, ತ್ತಿ, ಏ ಅಯ। ವಜ್ಜಂ ಛಾದಯತೀತಿ **ಛನ್ದಂ, ಛದ** ಸಂವರಣೇ, ವುತ್ತಞ್ಹಿ **ಪಜ್ಜವಿವೇಕೇ ಬುದ್ಧಗುತ್ತೇನ** ಭಿಕ್ಖುನಾ -

“ಉತ್ಥ’ಮಚ್ಚುತ್ಥಕಂ ಮಜ್ಝಂ, ಪತಿಟ್ಠಾ ಸುಪ್ಪತಿಟ್ಠಕಾ।
ಪಾಯೋ ಪಯೋಗಬಾಹ್ಯತ್ಥಾ, ಅಭಬ್ಬತ್ತಾ ಚ ನೇರಿತಾ”ತಿ॥

ಯಂ ಪನ ಚತುವೀಸಕ್ಖರವನ್ತಂ, ವೇದಾನಂ ಆದಿಭೂತಞ್ಚ ಗಾಯತ್ತಿ ವಿಯ ಛನ್ದಾನಂ ನಾಪಿ ಚತುಪ್ಪದಂ, ಅಥ ಖೋ ತಿಪದಮೇವ ಸಿಯಾ, ಸಾ ಸಾವಿತ್ತಿ ನಾಮ, **ಸಾವಿತ್ತಿ**ಸದ್ದೋ ಗಾಯತ್ತಿಪರಿಯಾಯೋಪ್ಯತ್ಥಿ, “ಸಾವಿತ್ತಿ ಛನ್ದಸೋ ಮುಖಂ” [ಮ॰ ನಿ॰ ೨.೪೦೦; ಸು॰ ನಿ॰ ೫೭೩], “ಗಾಯತ್ತಿ ತು ಚ ಸಾವಿತ್ತೀ”ತಿ ಚ ವುತ್ತತ್ತಾ। ಇಧ ಪನ ಭೇದೇನ ವುತ್ತಂ, ಯಥಾ “ಬುದ್ಧಂ ಸರಣಂ ಗಚ್ಛಾಮಿ, ಧಮ್ಮಂ ಸರಣಂ ಗಚ್ಛಾಮಿ, ಸಙ್ಘಂ ಸರಣಂ ಗಚ್ಛಾಮೀ”ತಿ। ಸವಿತುಸ್ಸ ಇಸಿನೋ ಅಯಂ ವಾಚಾ **ಸಾವಿತ್ತಿ,** ಇಣ।

೪೧೮. ಹಬ್ಯಂ ದೇವತಾತ್ಥಮನ್ನಂ, ತಸ್ಸ ಪಾಕೇ ತದಾಧಾರೇ ಥಾಲ್ಯಾದಿಮ್ಹಿ **ಚರು,** ತತ್ಥ ಠಿತತ್ತಾ ಉಪಚಾರೇನ ಹಬ್ಯಮ್ಪಿ ಚರು, **ಚರ**ತಿಸ್ಮಾ ಉ, ಚರು ಪುಮೇ। “ಹಬ್ಯಪಾಕೇ ಚರು ಪುಮಾ”ತಿ [ಅಮರ ೧೭.೨೨] ಹ್ಯ**ಮರಕೋಸೇ। ಹೋಮದಬ್ಬಿಯಂ** ಹೋಮಕಮ್ಮನಿ ಹಬ್ಯನ್ನಾದೀನಮುದ್ಧರಣತ್ಥಂ ಕತಾಯಂ ಕಟಚ್ಛುಯಂ **ಸುಜಾ,** ಇತ್ಥೀ, ಹಬ್ಯನ್ನಾದೀನಂ ಸುಖಗ್ಗಹಣತ್ಥಂ ಜಾಯತೀತಿ **ಸುಜಾ**।

ದ್ವಯಂ ಖೀರನ್ನೇ, ದೇವನ್ನತ್ತಾ ಪರಮಂ ಅನ್ನಂ। ಪಾತಬ್ಬಸ್ಸ, ಅಸಿತಬ್ಬಸ್ಸ ಚಾತಿ ದ್ವಿನ್ನಮ್ಪಿ ಭಾವಾನಂ ಸಮ್ಭವತೋ ಪಾಯಾಸೋ, **ಆ**ಕಾರನ್ತಾನಮಾಯೋ। ಪಾಯಸೋಪ್ಯತ್ರ। ದ್ವಯಂ ದೇವನ್ನೇ। **ಹು** ದಾನೇ, ಣ್ಯೋ। ಇಮ್ಹಿ **ಹವಿ,** ನಪುಂಸಕೇ।

೪೧೯. ಥೂಣಾಯಂ ಯಞ್ಞಥಮ್ಭೇ ಯೂಪೋ। ಬೇಲುವೋ ವಾ ಖಾದಿರೋ ವಾ। ಆಲಮ್ಬಪಸುಬನ್ಧನೇಯಟ್ಠಿ, ಸಮತ್ತಯಞ್ಞೇ ವಾ ಯಂ ಯಟ್ಠಿಮಾರೋಪಯತಿ, ಸ **ಯೂಪೋ** [ಯೂಪ... ಯಞ್ಞೇಯಪಸುಬನ್ಧನಕಟ್ಠಭೇದೇ... ಯಾಗಸಮತ್ತಿಚಿಹ್ನತ್ಥೇ ಥಮ್ಭೇ ಚ (ವಾಚಪ್ಪತಿ)], **ಯು** ಮಿಸ್ಸನೇ, ಪೋ, ದೀಘಾದಿ। **ಥು** ಅಭಿತ್ಥವೇ, ಣೋ, ದೀಘಾದಿ। ಯಂ ಕಟ್ಠಂ ಕಟ್ಠನ್ತರೇನಾ’ಗ್ಗಿನಿಪ್ಫಾದನತ್ಥಂ ಘಂಸತೇ, ತಸ್ಮಿಂ ನಿಮ್ಮನ್ಥದಾರುಮ್ಹಿ ಅರಣೀ, **ಅರ** ಗಮನೇ, ಅಣಿ, ಈಮ್ಹಿ **ಅರಣೀ**।

ಗಾಹಪಚ್ಚಾದಯೋ ತಯೋ ಅಗ್ಗಯೋ। ಗಹಪತಿನಾ ಸಂಯುತ್ತೋ **ಗಾಹಪಚ್ಚೋ,** ಅಗ್ಗಿ, ಣ್ಯೋ। ತಂಯೋನಿಯಂರೇವಾಹವನೀಯೋ ಹುತಬ್ಬಗ್ಗಿಆಹವನಮರಹತೀತಿ **ಆಹವನೀಯೋ**। ದಕ್ಖಿಣಗ್ಗಿ ಪನ ತಂಯೋನಿ ಅಞ್ಞಯೋನಿಪಿ। ದಕ್ಖಿಣಂ ದೇಯ್ಯಧಮ್ಮಂ ಅಗ್ಗನ್ತಿ ವಿಸ್ಸಜ್ಜನ್ತ್ಯಸ್ಮಿನ್ತಿ **ದಕ್ಖಿಣಗ್ಗಿ, ಅಗ್ಗ** ದಾನೇ, ದಾನಂ ಅಗ್ಗೀಯತಿ ದೀಯತ್ಯಸ್ಮಿನ್ತಿ ದಾನಗ್ಗಂ, “ಪರಿವೇಸನಟ್ಠಾನ”ನ್ತಿ [ಅ॰ ನಿ॰ ಟೀ॰ ೩.೯.೨೦] ಹಿ **ಅಙ್ಗುತ್ತರನಿಕಾಯಟೀಕಾ**। ಏತ್ಥ ಚ ಗಾಹಪಚ್ಚಗ್ಗಾದೀನಂ ತಿಣ್ಣಂ ವಿಪ್ಪಟಿಪಜ್ಜನ್ತಾನಂ ವಿನಾಸಹೇತುಭಾವತೋ ಅಗ್ಗಿತಾದಟ್ಠಬ್ಬಾ। **ಸತ್ತಕನಿಪಾತಅಙ್ಗುತ್ತರನಿಕಾಯಟ್ಠಕಥಾಯಂ** ಪನ -

ಆಹುನಂ ವುಚ್ಚತಿ ಸಕ್ಕಾರೋ, ಆಹುನಂ ಅರಹನ್ತೀತಿ ಆಹುನೇಯ್ಯಾ, ಮಾತಾಪಿತರೋ, ಮಾತಾಪಿತರೋ ಹಿ ಪುತ್ತಾನಂ ಬಹೂಪಕಾರತಾಯ ಆಹುನಂ ಅರಹನ್ತಿ, ತೇಸು ವಿಪ್ಪಟಿಪಜ್ಜಮಾನಾ ಪುತ್ತಾ ನಿರಯಾದೀಸು ಪವತ್ತನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಮಾತಾಪಿತರೋ ನಾನುದಹನ್ತಿ, ಅನುದಹಮಾನಸ್ಸ ಪನ ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತೀತಿ ಅನುದಹನಟ್ಠೇನೇವ “ಆಹುನೇಯ್ಯಗ್ಗೀ”ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಯೋ ಮಾತುಗಾಮಸ್ಸ ಸಯನವತ್ಥಾಲಙ್ಕಾರಾದಿಅನುಪ್ಪದಾನೇನ ಬಹೂಪಕಾರೋ, ತಂ ಅತಿಚರನ್ತೋ ಮಾತುಗಾಮೋ ನಿರಯಾದೀಸು ನಿಬ್ಬತ್ತತಿ, ತಸ್ಮಾ ಸೋಪಿ ಪುರಿಮನಯೇನೇವ ಅನುದಹನಟ್ಠೇನ “ಗಹಪತಗ್ಗೀ”ತಿ ವುತ್ತೋ। “ದಕ್ಖಿಣೇಯ್ಯಗ್ಗೀ”ತಿ ಏತ್ಥ ಪನ “ದಕ್ಖಿಣಾ”ತಿ ಚತ್ತಾರೋ ಪಚ್ಚಯಾ, ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘೋ ದಕ್ಖಿಣೇಯ್ಯೋ, ಸೋ ಗಿಹೀನಂ ತೀಸು ಸರಣೇಸು, ಪಞ್ಚಸು ಸೀಲೇಸು, ದಸಸು ಸೀಲೇಸು, ಮಾತಾಪಿತುಪಟ್ಠಾನೇ, ಧಮ್ಮಿಕಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣೂಪಟ್ಠಾನೇತಿ ಏವಮಾದೀಸು ಕಲ್ಯಾಣಧಮ್ಮೇಸು ನಿಯೋಜನೇನ ಬಹೂಪಕಾರೋ, ತಸ್ಮಿಂ ಮಿಚ್ಛಾಪಟಿಪನ್ನೋ ಗಿಹೀ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಂ ಅಕ್ಕೋಸಿತ್ವಾ ನಿರಯಾದೀಸು ನಿಬ್ಬತ್ತತಿ, ತಸ್ಮಾ ಸೋಪಿ ಪುರಿಮನಯೇನೇವ ಅನುದಹನಟ್ಠೇನ

“ದಕ್ಖಿಣೇಯ್ಯಗ್ಗೀ”ತಿ ವುತ್ತೋ। ಕಟ್ಠತೋ ನಿಬ್ಬತ್ತೋ ಪಾಕತಿಕೋವ ಅಗ್ಗಿ ಕಟ್ಠಗ್ಗಿ ನಾಮಾತಿ [ಅ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೩.೭.೪೬] ವುತ್ತೋ।

೪೨೦. ಸಿಲೋಕೋ ದಾನೇ। **ಹಾ** ಚಾಗೇ, ಣೋ, ದ್ವಿತ್ತಚತ್ತಗತ್ತಾನಿ, **ಚಜ** ಹಾನಿಮ್ಹಿ ವಾ। **ಸಜ** ವಿಸಗ್ಗೇ, ವಿಸಗ್ಗೋ ದಾನಂ, **ಉಪುಬ್ಬೋ ಸಜ** ವಿಸಜ್ಜೇ, ಣೋ, ಪುಬ್ಬೇ **ವಾಗಮೋ**, **ವೋಸಗ್ಗೋ। ದಿಸ** ಅತಿಸಜ್ಜನೇ, ಅತಿಸಜ್ಜನಂ ದಾನಂ, ಪಬೋಧನಞ್ಚ, ಇಹ ದಾನಂ **ಪದೇಸನಂ। ಸಣ** ದಾನೇ, ಯು। **ತರ** ಪ್ಲವನತರಣೇಸು, ಮಚ್ಛೇರಸೋತಾತಿಕ್ಕಮನಮೇತ್ಥ ತರಣಂ। **ಹಾ** ಚಾಗೇ, ಚುರಾದಿ, ತೋ, **ಯಾಲೋಪೋ**, **ಭೂವಾದಿ**ಮ್ಹಿ ಪನ "ಆಕಾರನ್ತಾನಮಾಯೋ"ತಿ ಆಯೋ, **ವಿಹಾಯಿತಂ। ವಜ್ಜ** ವಜ್ಜನೇ, ಸಬ್ಬತ್ರ ಭಾವಸಾಧನಂ। ಉಪಸಗ್ಗವಿಸೇಸೇನೇತೇ ದಾನತ್ಥಾಭಿಧಾಯಿನೋ। ಫಸ್ಸನಂ, ಪತಿಪಾದನಂಪ್ಯತ್ರ।

೪೨೧. ಸೇಟ್ಠಧನಸ್ಸ, ಪುತ್ತಾನಂ, ದಾರಾನಂ, ರಜ್ಜಸ್ಸ, ಅಙ್ಗಾನಞ್ಚ ವಸೇನ ಪಞ್ಚಮಹಾಪರಿಚ್ಚಾಗೋ ವುತ್ತೋ। ತತ್ರ **ಸೇಟ್ಠಧನಂ** ಸೇತಹತ್ಥಾದಿರತನಂ। **ಪುತ್ತಾ** ಓರಸಾ, ಅಥ ವಾ ಪುತ್ತಧೀತರೋ। **ದಾರೋ** ಪತಿಬ್ಬತಾ ಪಿಯಭರಿಯಾ। **ರಜ್ಜಂ** ಪಕತಿರಜ್ಜಂ, ತದುಟ್ಠಿತೋ ವಾ ಆಯೋ। **ಅಙ್ಗಂ** ಚಕ್ಖಾದಿ। ಮಹನ್ತೇಹಿ ಉತ್ತಮಪುರಿಸೇಹೇವ ಕತೋ, ಮಹನ್ತಾನಂ ವಾ ಪರಿಚ್ಚಾಗೋ **ಮಹಾಪರಿಚ್ಚಾಗೋ,** ಮಹತ್ಥಂ ವಾ ಬುದ್ಧಭಾವತ್ಥಂ ಕತೋ ಪರಿಚ್ಚಾಗೋ **ಮಹಾಪರಿಚ್ಚಾಗೋ,** ಕಾಪುರಿಸೇಹಿ ದುಕ್ಕರತ್ತಾ ಮಹನ್ತೋ ವಾ ಸೇಟ್ಠೋ ಪರಿಚ್ಚಾಗೋ **ಮಹಾಪರಿಚ್ಚಾಗೋ।**

೪೨೨. ದಾನಪಾರಮೀಆದಿಕಾನಂ ತಿಸ್ಸನ್ನಂ ಪಾರಮೀನಂ ವಸೇನ ಅಸಾಧಾರಣದಾನವತ್ಥುಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಸಾಧಾರಣದಾನವತ್ಥುಂ ದಸ್ಸೇತುಮಾಹ **"ಅನ್ನಂ ಪಾನ"**ಮಿಚ್ಚಾದಿ। ತತ್ರ **ಅನ್ನಂ** ಪಾನವಜ್ಜಿತಂ ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಖಾದನೀಯಾದಿಕಂ। **ಪಾನಂ** ಪಾತಬ್ಬಂ ಉದಕಾದಿ। **ಯಾನಂ** ಹತ್ಥ್ಯಾದಿ ಅನ್ತಮಸೋ ಉಪಾಹನಂ ಉಪಾದಾಯ ಗಮನಸಾಧನಂ। **ಮಾಲಾ** ಮಾಲ್ಯಂ, ಪುಪ್ಫಞ್ಚ। **ವಿಲೇಪನಂ** ಛವಿರಾಗಕರಣಂ, ವಿಭೂತೋ ಸುಗನ್ಧೋ ವಾ। **ಗನ್ಧೋ** ತದಞ್ಞಗನ್ಧೋ। **ಸೇಯ್ಯಾ** ಮಞ್ಚಾದಿ, **ಸೇಯ್ಯಾ**ಗ್ಗಹಣೇನ ಚೇತ್ಥ ಆಸನಮ್ಪಿ ಗಹಿತಂ। **ಪದೀಪೇಯ್ಯಂ** ಪದೀಪಸ್ಸ ಹಿತಂ ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ತೇಲಾದಿ, ಇಮೇ ದಸ ದಾನವತ್ಥೂ ನಾಮ ಸಿಯುಂ। ದೀಯನ್ತೇ ಯಾಯಾತಿ **ದಾನಂ।** ತಸ್ಸ ವತ್ಥು ಕಾರಣಂ, ತದುಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜನತೋತಿ **ದಾನವತ್ಥು,** ದಾತಬ್ಬಂ ವಾ ದಾನಂ, ಅನ್ನಾದಿ, ತದೇವ ವತ್ಥು। ಏತಾನಿ ಪನ ದಸ ದಾನವತ್ಥೂನಿ ಸುತ್ತನ್ತನಯೇನ ಕಥಿತಾನಿ। ವಿನಯಾಭಿಧಮ್ಮನಯವಸೇನಾಪಿ ಪನ ಕಥೇತಬ್ಬಾನಿ, ರೂಪಾದಿಛಳಾರಮ್ಮಣದಾನವಸೇನ ಹಿ ಅಭಿಧಮ್ಮೇ ಛ ದಾನವತ್ಥೂನಿ ಆಗತಾನಿ, ವಿನಯೇ ಚೀವರಪಿಣ್ಡಪಾತಭೇಸಜ್ಜಸೇನಾಸನವಸೇನ ಚತ್ತಾರಿ ಆಗತಾನಿ। ತತ್ಥೇವಮಾಚರಿಯಾ ವದನ್ತಿ "ಸುತ್ತನ್ತನಯದಾನತೋ ವಿನಯದಾನಮೇವ ಮಹಪ್ಫಲಂ, ಕಸ್ಮಾ? ಅನ್ನಾದಿದಾನಮತ್ತವಸೇನೇವ ಯಸ್ಸ ಕಸ್ಸಚಿ ದುಸ್ಸೀಲಾದಿಕಸ್ಸ ದಾತಬ್ಬನ್ತಿ ಅನುಜಾನಿತ್ವಾ ಪಿಣ್ಡಪಾತಾದಿಕಪ್ಪಿಯವೋಹಾರವಸೇನ ಸೀಲವನ್ತಾದಿಕಸ್ಸೇವ ಚ ದಾತಬ್ಬನ್ತಿ ಅನುಞ್ಞಾತತ್ತಾ। ಸಾಮಞ್ಞದಾನತೋ ಹಿ ವಿಸೇಸದಾನಮೇವ ಮಹಪ್ಫಲಂ, ತತೋಪಿ ಅಭಿಧಮ್ಮನಯದಾನಮೇವ ಮಹಪ್ಫಲಂ, ಕಸ್ಮಾ? ರೂಪಾದೀಸು ಪರಮತ್ಥವಸೇನೇವ ಅಭಿನಿವಿಸಿತ್ವಾ ದಾನವಸೇನ ತತೋಪಿ ಅತಿಸಯದಾನತ್ತಾ"ತಿ। ಮಯಂ ಪನ ಸುತ್ತನ್ತನಯದಾನಂ ವಾ ಹೋತು ವಿನಯಾಭಿಧಮ್ಮನಯದಾನಂ ವಾ, ಯಂ ಖೇತ್ತಾದಿತಿವಿಧಸಮ್ಪದಾಯುತ್ತಂ, ತಮೇವ ಮಹಪ್ಫಲಂ ಕರೋತೀತಿ ವದಾಮ।

೪೨೩. **ತದಹೇ** ಮತದಿವಸೇ ಮತತ್ಥಂ ಯಂ ಪಿಣ್ಡಪಾತಜಲಾಞ್ಜಲ್ಯಾದಿದಾನಂ, **ಏತಂ** ದಾನಂ ದೇಹಾ ಉದ್ಧಂ ಭವಂ **ಉದ್ಧದೇಹಿಕಂ** ನಾಮ। ಪಿತರಂ ಉದ್ದಿಸ್ಸ ಜಲಾಞ್ಜಲಿಸುವಣ್ಣಾದಿದಾನಂ **ನಿವಾಪೋ, ವಪ** ಬೀಜಸನ್ತಾನೇ, ಣೋ। ಕಾಲಪತ್ತಾದಿನಿಯಮೇನ **ರಾಜಮತ್ತಣ್ಡವಿಸೋತ್ತರಾ**ದಿಸತ್ಥತೋ ವಿಹಿತಂ, **ತಂವ** ತಮೇವ ಪಿತುದಾನಂ ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಭೋಜನಾದಿ **ಸದ್ಧಂ** ನಾಮ, ಸದ್ಧಾ ಅಸ್ಸ ದಾನಸ್ಸತ್ಥೀತಿ, ಣೋ। **ಸತ್ಥತೋ**ತಿ ಹೇತುಮ್ಹಿ ಅವಧ್ಯತ್ಥವತ್ತಿಚ್ಚಾಯ ಪಞ್ಚಮೀ।

೪೨೪. ಚತುಕ್ಕಂ ಗೇಹಾಗತೇ। **ಅತ** ಸಾತಚ್ಚಗಮನೇ, ಇಥಿ, **ಅತಿಥಿ,** "ಅತಿಥಿ ದ್ವೀಸೂ"ತಿ **ತಿಕಣ್ಡಸೇಸೇ** [ತಿಕಣ್ಡಸೇಸ ೨.೭.೯]। ಇತ್ಥಿಯಂ **ಅತಿಥೀ** ಚ। ಆಗಚ್ಛತೀತಿ **ಆಗನ್ತು,** ತು। ಆಹುನಂ ವುಚ್ಚತಿ ಗೇಹಾಗತಾನಂ ದಾತಬ್ಬಭತ್ತಾದಿ, ತಂ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹಿತುಂ ಅರಹತೀತಿ **ಪಾಹುನೋ। ವಿಸ** ಪವೇಸನೇ, ಆವೇಸನಂ ಆವೇಸೋ, ತಮರಹತೀತಿ **ಆವೇಸಿಕೋ।** ಅತ್ಯಾಗತೋಪ್ಯತ್ರ। ಗನ್ತುಮಿಚ್ಛತೀತಿ **ಗಮಿಕೋ,** ಇಕೋ। ದ್ವಯಂ ಪೂಜಿತಪುಪ್ಫದಬ್ಬಕ್ಖತಾದಿಮ್ಹಿ। **ಅಗ್ಘ** ಪೂಜಾಯಂ, ಅ। ಣ್ಯಮ್ಹಿ **ಅಗ್ಘಿಯಂ,** ಅಗ್ಘ್ಯಮ್ಪಿ। ಅಗ್ಘತೋ ವಾ ತದತ್ಥಿಯೇ ಇಯೋ।

೪೨೫. ಪಾದತ್ಥೇ [ಪಾದದ್ಧೇ (ಕ॰)] ಉದಕಾದಿಮ್ಹಿ **ಪಜ್ಜಂ**। ಪದಸ್ಸ ಹಿತಂ **ಪಜ್ಜಂ**। **ಆಗನ್ತ್ವಾ**ದಯೋ **ಪಜ್ಜಪರಿಯನ್ತಾ** ಸತ್ತ ಸದ್ದಾ ತೀಸು ಲಿಙ್ಗೇಸು।

ಛಕ್ಕಂ ಪೂಜಾಯಂ। **ಚಿ** ಚಯೇ,ತಿ। **ಅಚ್ಚ** ಪೂಜಾಯಂ, ಯು। **ಪೂಜ** ಪೂಜಾಯಂ, ಇತ್ಥಿಯಮತಿ ಅ। **ಹರ** ಹರಣೇ, **ಉಪ**ಪುಬ್ಬೋ **ಹರ** ಪೂಜಾಯಂ, ಣೋ, **ಉಪಹಾರೋ,** ಪುಮೇ। **ಬಲ** ಪಾಣನಪೂಜಾಸಂವರಣೇಸು, ಇ, **ಬಲಿ** ದ್ವೀಸು। **ಮಾನ** ಪೂಜಾಯಂ, ಯು। ನಮಸ್ಸಾಪ್ಯತ್ರ, **ನಮಸ್ಸ** ಪೂಜಾಯಂ, ಇತ್ಥಿಯಂ ಅ।

೪೨೬. ಚತುಕ್ಕಂ ವನ್ದನಾಯಂ। **ನಮಸ್ಸ** ವನ್ದನೇ, ಪುಬ್ಬೇವ, **ನಮು** ನಮನೇ ವಾ, ಸ್ಸಪಚ್ಚಯೋ। **ನಮೋ** ಕರಣಂ **ನಮಕ್ಕಾರೋ,** ಣೋ। **ನಮೋ**ತೋ ಛಟ್ಠೀಲೋಪೋ, "ಲೋಪಞ್ಚ ತತ್ರಾಕಾರೋ"ತಿ **ಓ**ಕಾರಲೋಪೇ **ಅ**ಕಾರಾಗಮೋ, ಅಥ ವಾ ನಮನಂ ನಮೋ, ತಸ್ಸ ಕರಣಂ **ನಮಕ್ಕಾರೋ, ರಹೋ**ಸದ್ದೋ ವಿಯ ಹಿ **ನಮೋ**ಸದ್ದೋತ್ರ ದ್ವಿಧಾ ವತ್ತತಿ। ಏಕೋ **ಅ**ಕಾರನ್ತೋ ಸಲಿಙ್ಗೋ, ಏಕೋ ಅಲಿಙ್ಗೋ **ಓ**ಕಾರನ್ತೋತಿ। **ವನ್ದ** ಅಭಿವಾದನಥುತೀಸು, ಯು, **ವನ್ದನಾ,** ನಲೋಪೇ, ದೀಘೇ ಚ **ಅಭಿವಾದನಂ**।

ತಿಕಂ ಪತ್ಥನಾಮತ್ತೇ। **ಅತ್ಥ** ಯಾಚನಾಯಂ, ಯು, **ಪತ್ಥನಾ**। ಅತ್ಥನಾಪಿ। **ಠಾ** ಗತಿನಿವತ್ತಿಮ್ಹಿ। **ಪನಿ**ದ್ವಯಪುಬ್ಬೋ ಪತ್ಥನಾಯಂ, ಯು, **ಣ**ತ್ತಂ, **ಧ**ತ್ತಂ। **ಇ**ಮ್ಹಿ **ಪಣಿಧಿ**। ಅಯಂ **ಪುರಿಸೇ** ಪುಲ್ಲಿಙ್ಗೇ। ಯಾಚನಾಪ್ಯತ್ರ।

೪೨೭. ಸಕ್ಕಾರಪುಬ್ಬಙ್ಗಮಂ ಕತ್ವಾ ಗರುಆದೀನಂ ಆರಾಧನೀಯಾನಂ ಕ್ವಚಿ ಅತ್ಥೇ ನಿಯೋಜನಂ ಪತ್ಥನಾವಿಸೇಸೋ **ಅಜ್ಝೇಸನಾ,** ಇಸ ಗವೇಸನೇ, **ಇಸ** ಗತಿಹಿಂಸಾವದಾನೇಸುವಾ, ಯು, **ಅಜ್ಝೇಸನಾ,** ಯಥಾ "ದೇಸೇತು ಭಗವಾ ಧಮ್ಮಂ, ದೇಸೇತು ಸುಗತೋ ಧಮ್ಮ"ನ್ತಿ [ಮಹಾವ॰ ೮]।

೪೨೮. ಚತುಕ್ಕಂ ಅನುಸ್ಸರಣೇ। **ಏಸ** ಗವೇಸನೇ, **ಯಾ**ಗಮೇ **ಪರಿಯೇಸನಾ**। **ತಿ**ಮ್ಹಿ **ಪರಿಯೇಟ್ಠಿ**। **ಗವೇಸ** ಮಗ್ಗನೇ।

ತಿಕಂ ಆರಾಧನೀಯಸ್ಸ ಚಿತ್ತಾನುಕೂಲೇ। **ಆಸ** ಉಪವೇಸನೇ, ಯು, **ಉಪಾಸನಂ**। **ಸು** ಸವನೇ। ಸೋತುಮಿಚ್ಛಾ **ಸುಸ್ಸೂಸಾ,** "ಭುಜಘಸಹರಸುಪಾದೀಹಿ ತುಮಿಚ್ಛತ್ಥೇಸೂ"ತಿ **ಸ**ಪಚ್ಚಯೋ, ದ್ವಿತ್ತಾದಿ, **ಸುಸ್ಸೂಸಾ, ಸಾ** ಇತ್ಥೀ। **ಚರ**ತಿತೋ ಭಾವೇ ಣ್ಯೋ, **ಪಾರಿಚರಿಯಾ**।

೪೨೯. ತಿಕಂ ತುಣ್ಹೀಭಾವೇ। ಮುನಿನೋ ಕಮ್ಮಂ **ಮೋನಂ,** ಣೋ। **ತುಹ** ಅದನೇ, **ಣ್ಹ**ಪಚ್ಚಯೋ, ಹಲೋಪೋ ಚ, ತುಣ್ಹೋ ಮೋನಮೇತಸ್ಸತ್ಥೀತಿ ತುಣ್ಹೀ, ತಸ್ಸ ಭಾವೋ **ತುಣ್ಹೀಭಾವೋ,** ಅತುಣ್ಹಸ್ಸ ವಾ ತುಣ್ಹೀಭವನಂ **ತುಣ್ಹೀಭಾವೋ,** ಅಥ ವಾ ತೋಹತೀತಿ ತುಣ್ಹೀ, **ತುಹ** ಅದನೇ, ಅದನಂ ಹಿಂಸಾ, **ಣೀ**ಪಚ್ಚಯೋ, ವಣ್ಣವಿಪರಿಯಯೋ, ತುಣ್ಹಿನೋ ಭಾವೋ **ತುಣ್ಹೀಭಾವೋ**।

ಪಞ್ಚಕಂ ಅನುಕ್ಕಮೇ। ಪತಿರೂಪೇನ ಪತನಂ **ಪಟಿಪಾಟಿ, ಪತ** ಗಮನೇ, ಉಭಯತ್ರಾಪಿ **ತ**ಸ್ಸ **ಟೋ,** ಇ। **ಸಾ** ಇತ್ಥೀ। ಅನುರೂಪೋ ಕಮೋ, ಕಮೋ ಏವ ವಾ **ಅನುಕ್ಕಮೋ**। ಪರಿ ಅನತಿಕ್ಕಮೇನ ಅಯನಂ ಪವತ್ತನಂ **ಪರಿಯಾಯೋ**। ಪುಬ್ಬಸ್ಸಾನುರೂಪಾ **ಅನುಪುಬ್ಬೀ,** ನದಾದಿ। ಅಯಂ ಅಪುಮೇ। ಅನುಪುಬ್ಬಮ್ಪಿ। **ಕಮು** ಇಚ್ಛಾಕನ್ತೀಸು, ಣೋ।

೪೩೦. ತಿಕಂ ಸೀಲೇ। **ತಪ** ಸನ್ತಾಪೇ। ಕಿಲೇಸೇ ತಾಪೇತೀತಿ **ತಪೋ,** ಅ। **ಯಮು** ಉಪರಮೇ, ಉಪರಮೋ ವಿರಮಣಂ, ಭಾವೇ ಣೋ । **ಸಿ** ಬನ್ಧನೇ, ಸಿನೋತಿ ಚಿತ್ತಮೇತೇನಾತಿ **ಸೀಲಂ,** ಲೋ, **ಸೀಲ** ಸಮಾಧಾನೇ ವಾ, ಸಮಾಧಾನಂ ಕುಸಲಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಅಧಿಟ್ಠಾನಭಾವೋ। **ಸೀಲ** ಸಮಾಧಿಮ್ಹಿ ವಾ, ಸಮಾಧಿರತ್ರ ಕುಸಲಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಅಬ್ಭುಪಗಮೋ, ಅಞ್ಞತ್ರ ಸೀಲೇ ತುಪಚಾರಾ, ಅಥ ವಾ ಅತ್ತಾನಂ, ಪರಞ್ಚ ನಿರಯಾದೀಸು ತಾಪೇತೀತಿ **ತಪೋ**। ಕುಸಲಧಮ್ಮತೋ ಸಂಯಮನಂ ವಿರಮಣಂ **ಸಂಯಮೋ,** ಸಮಾಧಾನಞ್ಚಾತ್ರಾಕುಸಲಧಮ್ಮವಸೇನೇವಾತಿ ಅಯಂ ಅಞ್ಞತ್ರ ಸೀಲೇ ನಿಬ್ಬಚನಂ।

ಸತ್ಥವಿಹಿತೋ ನಿಯಮೋ ವತಂ। “ಮನ್ತನಾಯಂ ಪಟಿಞ್ಞಾಯಂ, ನಿಯಮೋ ನಿಚ್ಛಯೇ ವತೇ”ತಿ **ರಭಸೋ।** ತಞ್ಚ ವತಂ ಉಪವಾಸಾದಿಲಕ್ಖಣಂ ಪುಞ್ಞಮುಚ್ಚತೇ। “ಸೀಲಂ ಚಾರಿತ್ತಂ ವಾರಿತ್ತಮುಪವಾಸಾದಿಪುಞ್ಞಕ”ನ್ತ್ಯ**ಮರಮಾಲಾ। ಆದಿನಾ** ಅಕ್ಖಾರಲವಣಾಸನಾದಿ [ಅಖಾದನಾಭೋಜನಾದಿ (ಕ॰)]। ಏತ್ಥ ಚ **ತಪಾದ**ಯೋ ಮುಖ್ಯವಸೇನ ಕುಸಲಸೀಲೇ ವತ್ತನ್ತಿ, ರೂಳ್ಹೀವಸೇನ ಅಕುಸಲಸೀಲೇಪಿ। **ನಿಯಮಾದ**ಯೋ ಮುಖ್ಯವಸೇನ ಅಕುಸಲಸೀಲೇ ವತ್ತನ್ತಿ, ರೂಳ್ಹೀವಸೇನ ಕುಸಲಸೀಲೇತಿ ಅಯಂ ಸೀಲಬ್ಬತಾನಂ ವಿಸೇಸೋ। **ಯಮು** ಉಪರಮೇ। **ವತು** ವತ್ತನೇ, ವತ್ತನಞ್ಚೇತ್ರ ಚರಣಂ, ಸಮಾಧಾನಂ ವಾ। **ವಾ** ಪುಲ್ಲಿಙ್ಗೇಪಿ।

ದ್ವಯಂ ಮರಿಯಾದಾತಿಕ್ಕಮೇ। **ಕಮು** ಪದವಿಕ್ಖೇಪೇ, ವಿರೂಪೋ ಅತಿಕ್ಕ ಮೋ **ವೀತಿಕ್ಕಮೋ।** ಮರಿಯಾದಾತಿಕ್ಕಮೋ ಆಚಾರೋ **ಅಜ್ಝಾಚಾರೋ।** ಕಾಯವಿವೇಕಾದಯೋ ತಯೋ ಏತ್ಥ **ವಿವೇಕೋ। ವಿಚ** ವಿವೇಚನೇ, ಪುಥಭಾವೇ ಚ, ಭಾವೇ ಣೋ, ದ್ವಿತ್ತಾದಿ। ಪುಥು ವಿಸುಂಭೂತೋ ಗಣಾದೀಹಿ ಅತ್ತಾ ಸರೀರಂ ಮನೋ ಸಭಾವೋ ಚ ಏತೇಸನ್ತಿ ಪುಥುಗತ್ತಾ, ತೇಸಂ ಭಾವೋ **ಪುಥುಗತ್ತತಾ** [ಪುಥಗತ್ತತಾ (ಕ॰)] ಕಾಯವಿವೇಕಾದಯೋ, ಮಜ್ಝೇ **ಗಾ**ಗಮೋ। “ಏವಂಸರೂಪೋಯಂ ಪುರಿಸೋ, ಏವಂಸರೂಪಾ ವಾ ಅಮ್ಹೇಪಿ ನೇಸಂ ಪಕತಿ”ರಿತಿ ಪಕತಿಪುರಿಸಾನಂ ವಿಭಾಗೇನ ಞಾಣವಿವೇಕೋ। ಅತ್ತಾ ಬುದ್ಧಿ, ಸೋ ಪುಥುಭಾವೇನ ಯಸ್ಸ, ತಬ್ಭಾವೋ ಪುಥುಗತ್ತತಾತ್ಯಞ್ಞೇ। ಅಞ್ಞತೋ ವಿಲಕ್ಖಣಸ್ಸ ಭಾವೋ ಪುಥುಗತ್ತತಾತ್ಯಞ್ಞೇ।

೪೩೧. ಖುದ್ದಾನುಖುದ್ದಕಂ ಚೂಳವತ್ತಂ, ಮಹಾವತ್ತಞ್ಚ, ವತ್ತಪಟಿಪತ್ತಿ ವಾ “ಆಭಿಸಮಾಚಾರಿಕ”ಮಿತ್ಯುಚ್ಚತೇ, ಅಭಿಸಮಾಚಾರೇ ಉತ್ತಮಸಮಾಚಾರೇ ಭವಂ **ಆಭಿಸಮಾಚಾರಿಕ**ನ್ತಿ ಕತ್ವಾ, **ತದಞ್ಞಂ** ಖುದ್ದಾನುಖುದ್ದಕತೋ ಅಞ್ಞಂ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಸಂವರಸೀಲಾದಿಕಂ ಸೀಲಂ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಸ್ಸಾರಿಯಮಗ್ಗಸ್ಸ ಆದಿಮ್ಹಿ ತದತ್ಥಾಯ ಚರಿತಬ್ಬತ್ತಾ **ಆದಿಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯ**ಮಿತ್ಯುಚ್ಚತೇ।

೪೩೨. **ಪಾಪೇಹಿ** ಅಕುಸಲಧಮ್ಮೇಹಿ ಉಪಾವತ್ತೋ [ಉಪಾವುತೋ (ಕ॰)] ಅನಾವುತೋ ವಿಗತೋ ಸಬ್ಬನ್ನಪಾನಭೋಗಾದೀಹಿ ವಿವಜ್ಜಿತೋವ ಹುತ್ವಾ ಗುಣೇಹಿ ಸೀಲಾದೀಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಯೋ **ವಾಸೋ** ವಸನಂ ಧಮ್ಮನಮತ್ಥಿ, ಸೋ “ಉಪವಾಸೋ”ತಿ ವಿಜಾನಿತಬ್ಬೋ। **ವಸು** ಧಮ್ಮೇ, ದಿವಾದಿ, ಉಪವಸನಂ **ಉಪವಾಸೋ,** ಣೋ, ವಿಗತೋ, ಉಪೇತೋ ಚ ವಾಸೋತಿ ವಾ **ಉಪವಾಸೋ।**

೪೩೩. ಪಜ್ಜದ್ಧಂ ಭಿಕ್ಖುಮ್ಹಿ। ತಪೋ ಕಮ್ಮಮಸ್ಸತ್ಥೀತಿ **ತಪಸ್ಸೀ, ತಪಾದಿ**ತೋ ಸೀ, ದ್ವಿತ್ತಂ। ಭಯದಸ್ಸನಸೀಲೋ **ಭಿಕ್ಖು,** ರೂ, ರಸ್ಸೋ। ಸಮೇತೀತಿ **ಸಮಣೋ,** ಯು। ಪಬ್ಬಜಾ ಸಞ್ಜಾತಾ ಯಸ್ಸಾತಿ **ಪಬ್ಬಜಿತೋ,** ಸಞ್ಜಾತತ್ಥೇ ಇತೋ, ಸೇಟ್ಠತ್ತಂ ವಜತೀತಿ ವಾ **ಪಬ್ಬಜಿತೋ, ವಜ** ಗಮನೇ, ತೋ। ತಪೋಕಮ್ಮಂ ಧನಂ ಯಸ್ಸಾತಿ **ತಪೋಧನೋ।**

ದ್ವಯಂ ಮೋನಬ್ಬತೇ। ವಾಚತೋ ಯಮತೀತಿ **ವಾಚಂಯಮೋ,** ನಿಗ್ಗಹೀತಾಗಮೋ, ರಸ್ಸೋ ಚ। ಮೋನಮಸ್ಸತ್ಥೀತಿ **ಮುನಿ,** ರಸ್ಸೋ, ಓಸ್ಸು। ದ್ವಯಂ ಆಭುಸೋಪವಾಸನಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಾದಿಯುತ್ತೇ। ತಪೋಯೋಗಾ **ತಾಪಸೋ,** ಸಣ। **ಇಸ** ಗವೇಸನೇ, ಇ, **ಇಸಿ, ಇಸ** ಗತಿಯಂ ವಾ, ಞಾಣಸ್ಸ, ಸಂಸಾರಸ್ಸ ವಾ ಪಾರಂ ಗಮನತೋ **ಇಸಿ,** ಇ। ಪಾರಿಕಚ್ಛೋಪ್ಯತ್ರ, ಪಾರಮಸ್ಸತ್ಥೀತಿ ಪಾರೀ, ಬ್ರಹ್ಮಞಾಣಂ, ತಂ ಕಙ್ಖತೀತಿ **ಪಾರಿಕಙ್ಖೀ।**

೪೩೪. ದ್ವಯಂ ಜಿತಿನ್ದ್ರಿಯಗಣೇ। ಯೇಸಂ ಸಂಯತಾ ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಂ ಗಣಾ, ತೇ ಯತಿನೋ, ವಸಿನೋ ಚ ನಾಮ। ಯತಂ ಇನ್ದ್ರಿಯಸಂಯಮೋ ನಿಚ್ಚಮೇತೇಸಮತ್ಥೀತಿ **ಯತಿನೋ,** ಈ। ಯತಯೋಪಿ, **ಯತ** ಪಯತನೇ, ಇ। **ವಸ** ಪಾಗುಞ್ಞೇ, ವಸೋ ಯೇಸಮತ್ಥೀತಿ **ವಸಿನೋ,** ಈ।

ತಿಕಂ ಧಮ್ಮಸೇನಾಪತಿಮ್ಹಿ। ಸಾರೀ ನಾಮ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೀ, ತಸ್ಸಾ ಪುತ್ತೋ **ಸಾರಿಪುತ್ತೋ।** ತುಸ್ಸನ್ತ್ಯಸ್ಮಿಂ ಅತ್ಥಸಿದ್ಧಿತೋತಿ ತಿಸ್ಸೋ, ಸೋ, ತುಸ್ಸಿ ಚ। ಪೂಜಿತೋ ತಿಸ್ಸೋ **ಉಪತಿಸ್ಸೋ,** ಅಥ ವಾ “ತಿಸ್ಸೋ”ತಿ ವಾ “ಫುಸ್ಸೋ”ತಿ ವಾ “ಉಪತಿಸ್ಸೋ”ತಿ ವಾ

ದಹರಕಾಲೇ ಮಾತಾಪಿತೂಹಿ ಯದಿಚ್ಛಾಯ ಗಹಿತಂ ನಾಮಂ, “ಸಾರಿಪುತ್ತೋ”ತಿ ಮಾತುವಸೇನ, “ಧಮ್ಮಸೇನಾಪತೀ”ತಿ ಪನ ಅರಿಯಭಾವಪ್ಪತ್ತೇ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೇನ ಗಹಿತಂ ನಾಮಂ। ಕುಸಲಧಮ್ಮಾವುಧೇಹಿ ಕಾಮಾದಿಕಾ ಅಕುಸಲಧಮ್ಮಸೇನಾ ಜಿತಾ ಯೇಸಂ ಧಮ್ಮಸೇನಾ, ಅನೇಕಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸಸಙ್ಖ್ಯಾ ಭಗವತೋ ಸಾವಕಸಙ್ಘಾ, ತೇಸಂ ಪತಿ ನಾಯಕಟ್ಠೇನ **ಧಮ್ಮಸೇನಾಪತಿ**।

೪೩೭. ದ್ವಯಂ ಭಗವತೋ ವಾಮಪಸ್ಸಟ್ಠೇ ಮಹಾಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನೇ। ಕುಲೇ ಜಾಯತೀತಿ ಕೋಲಿಕೋ, ಸೋ ಏವ **ಕೋಲಿತೋ**। ಮೋಗ್ಗಲ್ಲಿಬ್ರಾಹ್ಮಣಿಯಾ ಅಪಚ್ಚಂ **ಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನೋ,** ಣಾನೋ। ದ್ವಯಂ ಅರಿಯಸಾಮಞ್ಞೇ। ಕಿಲೇಸಾರಯೋ ಹನತೀತಿ ಅರಹೋ, ಸೋ ಏವ **ಅರಿಯೋ, ಅರ** ಗಮನೇ ವಾ, ಅರತಿ ಅಧಿಗಚ್ಛತಿ ಮಗ್ಗಫಲಧಮ್ಮೇತಿ **ಅರಿಯೋ,** ಣ್ಯೋ। ಅಧಿಗಚ್ಛಿತ್ಥಾತಿ **ಅಧಿಗತೋ,** ತೋ।

ಅಸೇಕ್ಖಸ್ಸ ಗಹಿತತ್ತಾ “ಸೋತಾಪನ್ನಾದಿಕಾ”ತಿ ಏತ್ಥಾದಿನಾ ಛಳೇವ ಪುಗ್ಗಲಾ ಸಙ್ಗಹಿತಾ, ತೇನ ಸೋತಾಪತ್ತಿಮಗ್ಗಟ್ಠಾದಯೋ ಸತ್ತ ಸೇಕ್ಖಾ, ಏಕೋ ಅರಹಾ ಅಸೇಕ್ಖಾತಿ ಸಿದ್ಧಂ। ತೀಹಿ ಸಿಕ್ಖಾಹಿ ಯುತ್ತತಾಯ **ಸೇಕ್ಖಾ,** ಕಕಾರಲೋಪೇನ “ಸೇಖಾ, ಅಸೇಖಾ”ತಿಪ್ಯತ್ಥಿ। ದ್ವಯಂ ಅನಧಿಗತೇ। ಅರಿಯೇಹಿ ಪುಥು ವಿಸುಂಭೂತೋ ಜನೋ **ಪುಥುಜ್ಜನೋ,** ಪುಥು ವಾ ನಾನಾಕಿಲೇಸೇ ಜನೇತೀತಿ **ಪುಥುಜ್ಜನೋ**।

೪೩೮. ದ್ವಯಂ ಅಗ್ಗಫಲೇ। ಪಠಮಮಗ್ಗಾದೀಹಿ ದಿಟ್ಠಮರಿಯಾದಮನತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಜಾನಿತ್ಥಾತಿ **ಅಞ್ಞಾ,** ರಸ್ಸೋ, ರೂಪರಾಗಾದೀನಂ ವಾ ಪಞ್ಚುದ್ಧಮ್ಭಾಗಿಯಾನಂ ಸಂಯೋಜನಾನಂ ಓಧಿವಸೇನ ಮಾರಣತೋ **ಅಞ್ಞಾ,** ಮರಿಯಾದತ್ಥೋ ಚೇತ್ಥ **ಆಕಾರೋ, ಞಾ** ಮಾರಣತೋಸನನಿಸಾನೇಸು, ಇತ್ಥಿಯಮತಿ ಅ। ಅರಹತೋ ಭಾವೋ **ಅರಹತ್ತಂ,** ಭಾವೇ ತ್ತೋ, ಭಾವೋತ್ರ ಅಭಿಧಾನಬುದ್ಧೀನಂ ಪವತ್ತಿಯಾ ನಿಮಿತ್ತಂ , ತಞ್ಚ ದುವಿಧಂ ಬ್ಯುಪ್ಪತ್ತಿಪವತ್ತಿನಿಮಿತ್ತವಸೇನ। ತತ್ರ ವಿಸೇಸೇಹಿ ಕ್ರಿಯಾಪಕತಿಪಚ್ಚಯಾದೀಹಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜತೀತಿ **ಬ್ಯುಪ್ಪತ್ತಿ, ಗೋ**ಆದಿಸದ್ದಸರೂಪಂ, ತಸ್ಸಾ ನಿಮಿತ್ತಂ **ಬ್ಯುಪ್ಪತ್ತಿನಿಮಿತ್ತಂ,** ಕ್ರಿಯಾಪಕತಿಪಚ್ಚಯಾದಯೋ, ವಿವಿಧಂ ವಾ **ಗೋ**ಆದಿಸದ್ದಸರೂಪಂ ಉಪ್ಪಾದೇತೀತಿ **ಬ್ಯುಪ್ಪತ್ತಿ,** ಸಾ ಏವ ನಿಮಿತ್ತಂ, ಯಥಾವುತ್ತಾ ಕ್ರಿಯಾದಯೋಯೇವ। ಪವತ್ತಯತಿ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಅತ್ಥೇ ಪಯೋಜಯತೀತಿ **ಪವತ್ತಿ, ಗೋ**ಆದಿಕೋ ಸದ್ದೋ, ತಸ್ಸ ನಿಮಿತ್ತಂ **ಪವತ್ತಿನಿಮಿತ್ತಂ,** ಜಾತಿಕ್ರಿಯಾಗುಣದಬ್ಬನಾಮಾನಿ। ತತ್ರ ಬ್ಯುಪ್ಪತ್ತಿನಿಮಿತ್ತಂ ಸದ್ದಸರೂಪುಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ಕಾರಣಂ, ಪವತ್ತಿನಿಮಿತ್ತಂ ಪನ ಸದ್ದಪ್ಪಯೋಜನಸ್ಸ ಕಾರಣನ್ತಿ ಅಯಮೇತೇಸಂ ಸಙ್ಖೇಪತೋ ಲಕ್ಖಣವಿಸೇಸೋ।

ದ್ವಯಂ ಚೇತಿಯೇ। **ಥು** ಅಭಿತ್ಥವೇ, ಪೋ, ದೀಘಾದಿ। **ಚಿತ** ಪೂಜಾಯಂ, ಚೇತಿತಬ್ಬಂ ಪೂಜೇತಬ್ಬನ್ತಿ, ಣ್ಯೋ, **ಚೇತಿಯಂ**। ಏತ್ಥ ಚ **ಥೂಪ**ಸದ್ದೋ ಸಮುಖೇಪಿ, **ಚೇತಿಯ**ಸದ್ದೋ ಪನ ಮುಖರಹಿತೇಯೇವ ವತ್ತತಿ। “ಚೇತಿಯಮಾಯತನೇ ಬುದ್ಧ-ಬಿಮ್ಬೇ ಚೋದ್ದಿಸ್ಸಪಾದಪೇ”ತಿ [ಚಿನ್ತಾಮಣಿಟೀಕಾ ೧೨.೭ ಬ್ಯಾಖ್ಯಾಸುಧಾ ೨.೨.೭] **ರುದ್ದೋ**।

ದ್ವಯಂ ಆನನ್ದೇ। ಧಮ್ಮೋ ಪರಿಯತ್ತಿ, ಸೋವ ಭಣ್ಡಂ ಧನಂ ಸುಖದಾಯಕತೋ, ತಸ್ಸ ಅಗಾರಂ ಠಪನಟ್ಠಾನಂ ಗೇಹಂ, ತಬ್ಭಾವೇ ತಿಟ್ಠತೀತಿ **ಧಮ್ಮಭಣ್ಡಾಗಾರಿಕೋ,** ಇಕೋ। **ನನ್ದ** ಸಮಿದ್ಧಿಯಂ। ಇಮೇ ದ್ವೇ ಸದ್ದಾ **ಸಮಾ** ಸಮಾನತ್ಥಾ।

೪೩೭. ದ್ವಯಂ ವಿಸಾಖಾಯಂ ಸೇಟ್ಠಿಧೀತರಿ। ವಿವಿಧಾ ಬಹುಕಾ ಪುತ್ತನತ್ತಪನತ್ತಾದಿಕಾ ಸಾಖಾ ಯಸ್ಸಾ ಸಾ **ವಿಸಾಖಾ**। ಮಿಗಾರಸ್ಸ ಸೇಟ್ಠಿನೋ ಮಾತುಟ್ಠಾನಿಯತ್ತಾ **ಮಿಗಾರಮಾತಾ**।

ದ್ವಯಂ ಅನಾಥಪಿಣ್ಡಿಕಸೇಟ್ಠಿಮ್ಹಿ। ಸುನ್ದರೋ ಅತ್ತಾ ಯಸ್ಸ **ಸುದತ್ತೋ,** ಸುನ್ದರಂ ದತ್ತಂ ದಾನಮಸ್ಸ ವಾ **ಸುದತ್ತೋ,** ಇದಮಸ್ಸ ದಹರಕಾಲೇ ಪವತ್ತಂ ನಾಮಂ। ಅನಾಥಾನಂ ಪಿಣ್ಡಂ ದದಾತೀತಿ **ಅನಾಥಪಿಣ್ಡಿಕೋ,** ಇದಮಸ್ಸ ಕ್ರಿಯಾನಾಮಂ।

೪೩೮-೪೩೯. ಭಿಕ್ಖುಆದಯೋ ಏತೇ ಪಞ್ಚ ಸಹಧಮ್ಮಿಕಾ। ಸಹ ಏಕತೋ ಧಮ್ಮಂ ಚರನ್ತೀತಿ **ಸಹಧಮ್ಮಿಕಾ**।

ಪತ್ತಾದಯೋ ಅಟ್ಠ ಪರಿಕ್ಖಾರಾ ಉಕ್ಕಟ್ಠವಸೇನ ವುತ್ತಾ, ಮಜ್ಝಿಮವಸೇನ ಪನ ಕತ್ತರದಣ್ಡೋಪಿ ತೇಲನಾಳಿಪೀತಿ ದಸ ಪರಿಕ್ಖಾರಾ ವತ್ತಬ್ಬಾ, ಓಮಕವಸೇನ ಛತ್ತಮ್ಪಿ ಉಪಾಹನಾಪೀತಿ ದ್ವಾದಸ ಪರಿಕ್ಖಾರಾ ಚ ವತ್ತಬ್ಬಾ।

೪೪೦. ದ್ವಯಂ ಸಾಮಣೇರೇ। ಸಮಣಸ್ಸಾಪಚ್ಚಂ **ಸಾಮಣೇರೋ।** ಸಮಣಲಿಙ್ಗಾಚಾರತ್ತಾ "ಸಮಣೋಯ"ನ್ತಿ ಉದ್ದಿಸಿತಬ್ಬೋತಿ **ಸಮಣುದ್ದೇಸೋ। ದಿಸೀ** ಉಚ್ಚಾರಣೇ।

ತಿಕಂ ಅಚೇಲಕೇ। ದಿಸಾ ಏವ ಅಮ್ಬರಂ ವತ್ಥಂ, ನ ಪಕತಿವತ್ಥಮೇತಸ್ಸ **ದಿಗಮ್ಬರೋ,** ಸಸ್ಸ **ಗೋ।** ನತ್ಥಿ ಚೇಲಂ ವತ್ಥಮೇತಸ್ಸ, ಸಮಾಸನ್ತೇ ಕೋ। ಚತೂಹಿ ಗನ್ಥೇಹಿ ಬನ್ಧನೀಯತ್ತಾ **ನಿಗನ್ಥೋ,** ನಿಸದ್ದೋ ಬನ್ಧನೇ। ದ್ವಯಂ ಜಟಾವತಿ। ಜಟಂ ಯಸ್ಸತ್ಥಿ **ಜಟಿಲೋ,** ಇಲೋ। ಜಟಂ ಧಾರೇತೀತಿ **ಜಟಾಧರೋ।**

೪೪೧. ಕುಟಿಸಕಾದಿಕಾ ಚತುತ್ತಿಂಸ ಲದ್ಧಿಯೋ ಪರಸಮಯಾನಮಾಗಮತೋ ಗಹೇತಬ್ಬಾ, ತಥಾ ದ್ವಾಸಟ್ಠಿ ದಿಟ್ಠಿಯೋ ಬ್ರಹ್ಮಜಾಲಸುತ್ತನ್ತತೋ। **ಇತೀ**ತಿ ಪರಿಸಮಾಪನತ್ಥೋ। **ಏತೇ**ತಿ ನಿದಸ್ಸನತ್ಥೋ। ಏತೇ ಛನ್ನವುತಿಲದ್ಧಿಯೋ ತಣ್ಹಾಪಾಸಂ, ದಿಟ್ಠಿಪಾಸಞ್ಚ ಡೇನ್ತಿ ಪವತ್ತೇನ್ತೀತಿ **ಪಾಸಣ್ಡಾ**ತಿ **ಸಮ್ಪಕಾಸಿತಾ** ಕಥಿತಾ। "ಇತಿ ಛನ್ನವುತಿ ಏತಾ"ತಿಪಿ ಪಾಠೋ।

೪೪೨. ತಿಕಂ ಸುಚಿಮ್ಹಿ। **ಪು** ಪವನೇ, ತೋ। ದ್ವಿತ್ತಾದಿ। **ಯತ** ಪಯತನೇ, ತೋ। ದೀಘಾದಿ। ದ್ವಯಂ ಚಮ್ಮನಿ। ಚರಿತಂ ತನ್ತಿ **ಚಮ್ಮಂ, ಚರ**ತಿಮ್ಹಾ ಮನ, **ಚಮು** ಅದನೇ ವಾ, ಮನ। **ಅಜ** ಗಮನೇ, ಯು, ಇನೋ ವಾ।

ದ್ವಯಂ ದನ್ತಕಟ್ಠೇ। ದನ್ತೇ ಪುನಾತಿ ಸೋಧೇತಿ ಯೇನಾತಿ **ದನ್ತಪೋನೋ,** ಯು। ದನ್ತಪೋಣೋಪಿ। ದನ್ತಸೋಧನತ್ಥಂ ಕಟ್ಠಂ **ದನ್ತಕಟ್ಠಂ।** ದ್ವಯಂ ರುಕ್ಖತ್ತಚೇ। **ವಕ್ಕ** ತಚೇ, ಅಲೋ। **ತರ** ತರಣೇ, ಇತೋ, ಸಕತ್ಥೇ ಕೋ।

೪೪೩. ದ್ವಯಂ ಭಾಜನಸಾಮಞ್ಞೇ। ಪತತಿ ಯತ್ಥ ಸೋ **ಪತ್ತೋ, ಪತ** ಗತಿಯಂ, ತೋ। **ಪಾ** ರಕ್ಖಣೇ,ತಿ।

ದ್ವಯಂ ಕುಣ್ಡಿಕಾಯಂ। ಕಸ್ಸ ಜಲಸ್ಸ ಮಣ್ಡೋ ಪಸನ್ನಭಾವೋ ಕಮಣ್ಡೋ, ತಂ ಲಾತೀತಿ **ಕಮಣ್ಡಲು,** ಉ। **ಕುಡಿ** ರಕ್ಖಣೇ, ಸಕತ್ಥೇ ಕೋ। ಕತ್ತರಸ್ಸ ಜಿಣ್ಣಸ್ಸ ಆಲಮ್ಬನಯಟ್ಠಿ।

೪೪೪. **ಯಂ** "ಪಾಣಾತಿಪಾತಾ ವೇರಮಣೀ"ತಿಆದಿ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಕಮ್ಮಂ **ನಿಚ್ಚಂ** ಯಾವಜೀವಮವಸ್ಸಮ್ಭಾವೇನ, ತಂ **ದೇಹಸಾಧನಾಪೇಕ್ಖಂ** ಸರೀರೇನೇವ ಸಾಧನಮಪೇಕ್ಖತೇ, ನ ಬಾಹಿರೇನ ಸಾಧನಂ, ಅಯಂ ಯಮೋ ನಾಮ, **ಯಮು** ಉಪರಮೇ।

> "ಸರೀರಸಾಧನಾಪೇಕ್ಖ-ನಿಚ್ಚಕಮ್ಮಮಯೇ ಯಮೇ।
> ಸಂಯಮೇ ಯಮರಾಜೇ ಚ, ಯಮಕೇ ತು ಯಮಂ ತಿಸೂ"ತಿ [ಅಮರ ೧೭.೩೮]॥

ರುದ್ದೋ।

ಯಂ ಪನಾಗನ್ತುನಾ ಸುಕ್ಕಪಕ್ಖಾದಿವಸೇನ ಅನಿಚ್ಚಂ ನಿಯಮಿತಕಾಲಮುಪವಾಸಾದಿಕಂ ಕಮ್ಮಂ, ಅಯಂ ನಿಯಮೋ, ಕಾಲಾದಿವಸೇನ ನಿಯಮಿತಬ್ಬೋತಿ **ನಿಯಮೋ, ಯಮು** ಉಪರಮೇ। "ಮನ್ತನಾಯಂ ಪಟಿಞ್ಞಾಯಂ, ನಿಯಮೋ ನಿಚ್ಛಯೇ ವತೇ"ತಿ **ರುದ್ದೋ।**

ಬ್ರಾಹ್ಮಣವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೪೪೫. ದ್ವಯಂ ವೇಸ್ಸೇ। **ವಿಸ** ಪವೇಸನೇ, ಸೋ। **ಇಯಾನಪಚ್ಚಯೇ ವೇಸಿಯಾನೋ।** ಊರುಜೋ, ಅರಿಯೋಪ್ಯತ್ರ।

ಪಞ್ಚಕಂ ಕಸಿಆದಿಜೀವಿಕಾಯಂ। **ಜೀವ** ಪಾಣಧಾರಣೇ, ಯು। ಸಬ್ಬತ್ರ ಭಾವೇ ಪಚ್ಚಯೋ, ಕರಣೇತ್ಯೇಕೇ। **ವತ** ವತ್ತನೇ,ತಿ, ಅಸ್ಸು, ಞ್ವಮ್ಹಿ **ಜೀವಿಕಾ**। ವುತ್ತೀನಂ ಸರೂಪಪ್ಪಕಾರೇ ದಸ್ಸೇತಿ। ದ್ವಯಂ ಕಸಿಕಮ್ಮೇ। ಕಸನಂ ಕಸಿ, ಸಾ ಏವ ಕಮ್ಮಂ **ಕಸಿಕಮ್ಮಂ**। **ಕಸ** ವಿಲೇಖನೇ, ಇ, **ಕಸಿ**।

೪೪೬. ದ್ವಯಂ ವಾಣಿಜ್ಜೇ। ವಣಿಜಾನಂ ಕಮ್ಮಂ **ವಾಣಿಜ್ಜಂ, ವಣಿಜ್ಜಾ** ಚ। ದ್ವಯಂ ಪಸುಪೋಸನೇ। ಗುನ್ನಂ ರಕ್ಖಾ **ಗೋರಕ್ಖಾ**। ಪಸೂನಂ ಗೋಮಹಿಂಸಾದಿಕಾನಂ ಪಾಲನಂ ಪೋಸನಂ ಚಿಕಿಚ್ಛಾದಿ ಪಸುಪಾಲನಂ ವುತ್ತಂ ಸರೂಪಂ, ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಾ ಚ ಇತಿ ವೇಸ್ಸಸ್ಸ **ವುತ್ತಿಯೋ** ವುತ್ತಿಕಾರಣಾ ತಿಸ್ಸೋ ಭವನ್ತಿ ಕಸಿಕಮ್ಮಾದಿಪ್ಪಕಾರೇನ।

ತಿಕಂ ಗಿಹಿಮ್ಹಿ। ಗಹೇ ಗೇಹೇ, ಪಞ್ಚಕಾಮಗುಣೇ ವಾ ಭವವಸೇನ ತಿಟ್ಠತೀತಿ **ಗಹಟ್ಠೋ**। ಅಗಾರೇ ಗೇಹೇ ವಸತೀತಿ **ಅಗಾರಿಕೋ,** ಗಹಮೇತಸ್ಸತ್ಥೀತಿ **ಗಿಹಿ,** ಅಸ್ಸಿ, ರಸ್ಸೋ ಚ।

೪೪೭. ದ್ವಯಂ ಕಸಿಬಲೇ। ಖೇತ್ತೇನಾಜೀವತಿ। ಕಸತೀತಿ **ಕಸ್ಸಕೋ,** ಣ್ವು। ದ್ವಯಂ ಖೇತ್ತೇ। ಬೀಜಾನಿ ಖಿಪನ್ತ್ಯಸ್ಮಿನ್ತಿ **ಖೇತ್ತಂ, ಖಿಪ** ಪೇರಣೇ, ತೋ, ಖಿತ್ತಂ ತಾಯತೀತಿಪಿ **ಖೇತ್ತಂ, ಖಿ** ನಿವಾಸಗತೀಸು ವಾ, ತ, ತ್ರಣ, **ಖೇತ್ತಂ, ಖೇತ್ರಂ**। **ಕ್ಲೇದ, ಕ್ಲಿದ** ಅಲ್ಲಭಾವೇ, **ಲ**ಲೋಪೋ, ಕ್ಲೇದೀಯತೀತಿ **ಕೇದಾರಂ,** ಕೇ ಜಲೇ ಸತಿ ದಾರೋ ವಿದಾರಣಮಸ್ಸಾತಿ ವಾ **ಕೇದಾರಂ,** ಸಞ್ಞಾಸದ್ದತ್ತಾ ಸತ್ತಮಿಯಾ ನ ಲೋಪೋ, ವಾಪೋಪ್ಯತ್ರ, ವಪ್ಪತೇ ಯಸ್ಮಿನ್ತಿ **ವಾಪೋ,** ಣೋ।

ದ್ವಯಂ ಮತ್ತಿಕಾಖಣ್ಡೇ। **ಲೇಡ್ಡ** ಸಙ್ಘಾತೇ, ಉ, **ಲೇಡ್ಡು**। ಪುಮೇ **ಉತ್ತೋ** ಕಥಿತೋ। "ಲೇಡ್ಡವೋ ಪುಮೇ"ತ್ಯ [ಅಮರ ೧೯.೧೨] **ಮರಕೋಸೇ**। ದ್ವಯಂ ಖಣಿತ್ತಿಯಂ। ಖಞ್ಞತೇ ಯಾಯ, ಸಾ **ಖಣಿತ್ತಿ, ಖನು** ಅವದಾರಣೇ,ತಿ, **ಣ**ತ್ತಂ, ಉಸ್ಸಿ। ಅವದಾರೀಯತೇ ಯೇನ **ಅವದಾರಣಂ, ದರ** ವಿದಾರಣೇ, ಯು।

೪೪೮. ತಿಕಂ ದಾತ್ತೇ। ದನ್ತಿ ಲುನನ್ತ್ಯನೇನಾತಿ **ದಾತ್ತಂ, ದಾ** ಲವನೇ, ತೋ। ದಾತ್ರಮ್ಪಿ। **ಲೂ** ಛೇದನೇ, **ಲವಿತ್ತಂ, ಅಸು** ಖೇಪನೇ। **ಅಸಿತಂ,** ಸಬ್ಬತ್ರ ಕರಣೇ ಪಚ್ಚಯೋ।

ತಿಕಂ ಪಾಜನದಣ್ಡೇ। **ತುದ** ಬ್ಯಥನೇ, ಣೋ, **ಪತೋದೋ**। **ತ**ಪಚ್ಚಯೇ **ತುತ್ತಂ**। **ಅಜ** ಖೇಪನೇ, ಗತಿಮ್ಹಿ ಚ, ಕರಣೇ ಯು, **ಪಾಜನಂ**। ವಣ್ಣವಿಕಾರೇ **ಪಾಚನಂ**। ತೋದನಂಪ್ಯತ್ರ।

ತಿಕಂ ರಜ್ಜುಯಂ। **ಯುಜ** ಯೋಗೇ, ತೋ, **ಯೋತ್ತಂ**। **ರುಧ** ಆವರಣೇ, ಜು, ಉಸ್ಸತ್ತಂ, ಪರರೂಪತ್ತಞ್ಚ, **ರಜ್ಜು** ಥಿಯಂ। **ರಸ** ಅಸ್ಸಾದನೇ, ಮಿ, ಆಬನ್ಧೋಪ್ಯತ್ರ।

ದ್ವಯಂ ಫಾಲೇ। ಫಾಲಯತಿ ಪಾಟಯತಿ ಭೂಮಿ ಯೇನ **ಫಾಲೋ,** ಣೋ। **ಕಸ** ವಿಲೇಖನೇ, ಣ್ವು, **ಕಸಕೋ**। "ಫಾಲಕಸಕಾ"ತಿ [ಬ್ಯಾಖ್ಯಾಸುಧಾ ೨.೯.೧೩] **ರುದ್ದೋ**। ನಿರೀಸಂ, ಕೂಟಕಂ, ಹಲಮ್ಪಿ। ಈಸಾಯ ನಿಗ್ಗತಂ **ನಿರೀಸಂ**। **ಕುಟ** ಛೇದನೇ, ಸಕತ್ಥೇ ಕೋ, **ಕೂಟಕಂ,** ದೀಘಾದಿ। **ಹಲ** ವಿಲೇಖನೇ।

೪೪೯. ತಿಕಂ ನಙ್ಗಲೇ। ಭೂಮಿನಙ್ಗಮನಙ್ಗಂ ಕರೋನ್ತೋ ಲುನಾತೀತಿ **ನಙ್ಗಲಂ**। **ಸೀ** ಬನ್ಧನೇ, ರೋ, **ಸೀರೋ**। "ಸೀರೋ ತಿಕ್ಖಕರೇ ಹಲೇ"ತಿ **ನಾನತ್ಥಸಙ್ಗಹೇ**। ಗೋದಾರಣಂಪ್ಯತ್ರ। ನಙ್ಗಲಸ್ಸ ದಣ್ಡಕೇ **ಈಸಾ, ಈಸ** ಇಸ್ಸರಿಯೇ, **ಈಸಾ** ನಾರೀ। "ಪಭುಮ್ಹಿ ಸಙ್ಕರೇ ಈಸೋ, ಥಿಯಂ ನಙ್ಗಲದಣ್ಡಕೇ"ತಿ [ಚಿನ್ತಾಮಣಿಟೀಕಾ ೧೯.೧೩-೪ ಬ್ಯಾಖ್ಯಾಸುಧಾ ೨.೯.೧೪] **ರಭಸೋ**।

ಯುಗಕೀಲಕೇ **ಸಮ್ಮಾ**ಸದ್ದೋ, ಸಮನ್ತಿ ಯಾಯ **ಸಮ್ಮಾ, ಸಮು** ಸಮನೇ। **ಹಲಪದ್ಧತಿ** ನಙ್ಗಲಲೇಖಾ ಸೀತಾ ನಾಮ। "ಸೀತಾ ನಙ್ಗಲಲೇಖಾ ಚ, ದಿವಗಙ್ಗಾ ಚ ಜಾನಕೀ"ತಿ [ತಿಕಣ್ಡಸೇಸ ೩.೩.೧೯೧] **ತಿಕಣ್ಡಸೇಸೇ**। **ಸೀ** ಸಯೇ, ತೋ, **ಸೀತಾ** ನಾರೀ।

೪೫೦-೪೫೧. ಮುಗ್ಗಾದಿಕೇ ಧಞ್ಞವಿಸೇಸೇ **ಅಪರನ್ನ**ಸದ್ದೋ, ಪುಬ್ಬನ್ನತೋ ಅಪರಭಾಗೇ ಪವತ್ತಂ ಅನ್ನಂ **ಅಪರನ್ನಂ, ಅಪರಣ್ಣ**ಞ್ಚ। ಸಾಲಿಆದಿಕೇ **ಪುಬ್ಬನ್ನ**ಸದ್ದೋ, ಅಪರನ್ನಸ್ಸ ಪುಬ್ಬೇ ಪವತ್ತಂ ಅನ್ನಂ **ಪುಬ್ಬನ್ನಂ, ಪುಬ್ಬಣ್ಣ**ಞ್ಚ। ಪುಬ್ಬಾಪರತ್ತಞ್ಚ ನೇಸಂ ಆದಿಕಪ್ಪೇ ಸಮ್ಭವಾಸಮ್ಭವವಸೇನ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ।

ಸಾಲ್ಯಾದಯೋ ಸತ್ತ ಧಞ್ಞಾನಿ। ಧಾನಂ ಪೋಸನಂ, ತತ್ರ ಸಾಧೂನಿ **ಧಞ್ಞಾನಿ,** ಯೋ, ರಸ್ಸೋ। ಕಲಮಾ ರತ್ತಸಾಲಿ ಮಹಾಸಾಲಿಸಟ್ಠಿಕಪ್ಪಭುತಯೋ ಸೂಕಧಞ್ಞವಿಸೇಸಾ **ಸಾಲಯೋ** ನಾಮ। ಸಟ್ಠಿದಿನಾನಿ ಪರಿಪಾಕಮಸ್ಸ **ಸಟ್ಠಿಕೋ। ಸಾಲ** ಸಿಲಾಘಾಯಂ, ಇ, **ಸಾಲಿ।** ವಹತಿ, ಬ್ರೂಹೇತಿ ವಾ ಸತ್ತಾನಂ ಜೀವಿತನ್ತಿ **ವೀಹಿ, ವಹ** ಪಾಪುಣೇ, **ಬ್ರೂಹ** ವುದ್ಧಿಯಞ್ಚ, ಇ, ಅಸ್ಸೀ, ಪಕ್ಖೇ **ರಲೋಪೋ, ವೀಹಿ** । ಕೋರಂ ರುಧಿರಂ ದೂಸತೀತಿ **ಕುದ್ರೂಸೋ,** ಗೋವದ್ಧನೋ, ಅ। ವಣ್ಣವಿಪರಿಯಯೋ, ಓಸ್ಸು ಚ। **ಗುಧ** ಪರಿವೇಧನೇ, ಉಮೋ। **ಗೋಧುಮೋ।** "ಗೋಧೂಮಸುಮನೋ ಮಿಲಕ್ಖ, ಭೋಜನಂ ಪಾವಟೋ ಯವೋ"ತಿ **ರಭಸೋ। ವರ** ವರಣಸಮ್ಭತ್ತೀಸು, ಣ್ವು, **ವರಕೋ। ಯು** ಮಿಸ್ಸನೇ, ಅ, **ಯವೋ।** ಕಙ್ಗು ಅತಿಸುಖುಮಸಸ್ಸೇ ಧಞ್ಞವಿಸೇಸೇ, ಸೋಭನಸೀಸತ್ತಾ ಕಮನೀಯಭಾವಂ ಗಚ್ಛತೀತಿ **ಕಙ್ಗು,** ಉ। "ಸಾಮಾ ಪಿಯಙ್ಗು ಕಙ್ಗು ದ್ವೇ"ತಿ **ರುದ್ದೋ। ತಬ್ಭೇದಾ** ತೇಸಂ ಧಞ್ಞಾನಂ ಭೇದಾ ವಿಸೇಸಾ ನೀವಾರಾದಯೋ ವುಚ್ಚನ್ತೇ। ನೀವಾರಾನಿ ತಿಣಧಞ್ಞಾನಿ, **ಆದಿನಾ** ಸಾಮಾಕಾದಯೋ।

ದ್ವಯಂ ಕಳಾಯೇ। **ಚಣ** ದಾನೇ, ಣ್ವು, **ಚಣಕೋ,** ಹರಿಮನ್ಥಕೇಪಿ। ಕಂ ವಾತಂ ಲಾತೀತಿ **ಕಳಾಯೋ, ಳ**ತ್ತಂ, ಕಲಾಯಮ್ಪಿ। ದ್ವಯಂ ಸಾಸಪಸಾಮಞ್ಞೇ। "ಸಾಸಪೋ ತು ಸರಿಸಪೋ, ಕಟುಸ್ನೇಹೋ ಚ ತನ್ತುಭೋ"ತಿ **ತಿಕಣ್ಡಸೇಸೋ** [೨.೮.೩]। "ಪುಮೇ ಸುದ್ಧೋದನಸುತೇ, ಸಿದ್ಧತ್ಥೋ ಸೇತಸಾಸಪೇ"ತಿ **ರಭಸೋ।** ಸಿದ್ಧಾ ಅತ್ಥಾ ಅಸ್ಮಿನ್ತಿ **ಸಿದ್ಧತ್ಥೋ। ಸಾಸ** ಅನುಸಿಟ್ಠಿಯಂ, ಅಪೋ। ಸಾಸಪಸ್ಸಾಪಿ ವೀಹಿಭೇದತ್ತಾ ಇಧ ಗಹಣಂ।

೪೫೨. ದ್ವಯಂ ಕಙ್ಗುಯಂ। ಪಿಯಭಾವಂ ಅಙ್ಗತೀತಿ **ಪಿಯಙ್ಗು।** ದ್ವಯಂ ಅತಸಿಯಂ। **ಅವ** ರಕ್ಖಣೇ, ಮೋ, ಅವಸ್ಸು, ದ್ವಿತ್ತಂ, **ಉಮ್ಮಾ। ಅತ** ಸಾತಚ್ಚಗಮನೇ, ಅಸೋ, ನದಾದಿ। ಖುಮಾಪ್ಯತ್ರ।

ಚತುಕ್ಕಂ ಸಸ್ಸೇ। **ಕಿಟ** ಗತಿಯಂ, ಠೋ, ಕಸಿತೋ ಸಮ್ಭೂತಂ ವಾ **ಕಿಟ್ಠಂ,** ಕಿಟ್ಠಟ್ಠಾನೇ ಉಪ್ಪನ್ನಸಸ್ಸಞ್ಹಿ "ಕಿಟ್ಠ"ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ ಠಾನೂಪಚಾರೇನ, ಠೋ, **ಸಿಲೋಪೋ,** ಅಸ್ಸಿ। **ಸಸ** ಗತಿಹಿಂಸಾಪಾಪುಣನೇಸು, ಸೋ। ಥಮ್ಬೋ ಗುಮ್ಬೋ, ತಂ ಕರೋತೀತಿ **ಥಮ್ಬಕರಿ,** ಇ। ಧಞ್ಞಂಪ್ಯತ್ರ। "ಧಞ್ಞಂ ವೀಹೀಸು ಧಞ್ಞಕೇ, ಧಞ್ಞೋ ಪುಞ್ಞವತೀರಿತೋ। ಧಞ್ಞಾ ವಾತಾಮಲಕೀಸೂ"ತಿ ಹಿ **ನಾನತ್ಥಸಙ್ಗಹೇ।**

೪೫೩. ದ್ವಯಂ ಸಸ್ಸಾದೀನಂ ಕಣ್ಡಮತ್ತೇ। **ಕಣ** ಸದ್ದೇ, ಡೋ। **ನಲ** ಗನ್ಧೇ, ಣೋ, **ನಾಲಂ।** ನಾಳಿಪಿ। ಸೋ ಏವ ಸಸ್ಸಾದಿಕಣ್ಡೋ ನಿಪ್ಫಲೋ ಚೇ, **ಪಲಾಲ**ಮುಚ್ಚತೇ। **ಪಲ** ಲವನಪವನೇಸು, ಅಲೋ, ಪಲಾಲೋಪಿ।

ದ್ವಯಂ ಅಸಾರೇ ತುಚ್ಛಧಞ್ಞೇ। **ಭಸ** ಭಸ್ಮೀಕರಣೇ, ಅಸ್ಸು, **ಭುಸಂ** ಅತಿಸಯೇಪಿ। ಥುಸಮ್ಪಿ। **ತುಸ** ಉಸ್ಸಗ್ಗೇ। ಕೇನ ವಾತೇನ ಇಙ್ಗತೀತಿ **ಕಲಿಙ್ಗರೋ, ಲಾ**ಗಮೋ, ಅರೋ ಚ। ಧಞ್ಞಾನಮೇವ **ತಚೇ** ವಕ್ಕಲೇ **ಥುಸೋ, ತುಸ** ತುಟ್ಠಿಮ್ಹಿ, ತಸ್ಸ **ಥೋ, ಥುಸೋ** ಪುಮೇ। "ಧಞ್ಞತ್ತಚೇ ಪುಮಾ ಥುಸೋ" [ಅಮರ ೧೯.೨೨] ತ್ಯ**ಮರಕೋಸೇ।**

೪೫೪. ದ್ವಯಂ ಸಸ್ಸರೋಗೇ। ಸೇತವಣ್ಣಕರಣವಸೇನ ಅಟತಿ ಹಿಂಸತೀತಿ ಸೇತಟ್ಟಿಕಾ, ಸಾ ಏವ **ಸೇತಟ್ಠಿಕಾ।** ದ್ವಯಂ ತಣ್ಡುಲಕಣೇ। **ಕಣ** ನಿಮೀಲನೇ, **ಕಣ** ನಿಮೀಲನಸದ್ದಗತೀಸು ವಾ, ಅ, **ಕಣೋ। ಕುಣ್ಡ** ದಾಹೇ, ಸಕತ್ಥೇ ಕೋ। ದ್ವಯಂ ಧಞ್ಞಮದ್ದನಭೂಮಿಯಂ। **ಖಲ** ಸೋಚೇಯ್ಯೇ, ಧಞ್ಞಾನಿ ಕರೋನ್ತಿ ಮದ್ದನ್ತಿ ಅಸ್ಮಿಂ **ಧಞ್ಞಕರಣಂ।** ತಿಣಾದೀನಂ, ಸಸ್ಸಾನಞ್ಚ ಥಮ್ಬೋ ಗುಮ್ಬೋ ನಾಮ, **ಥಮ್ಬ** ವೇಕಲ್ಯೇ, **ಥಮ್ಬ** ಪಟಿಬನ್ಧೇ ವಾ। **ಗುಹ** ಸಂವರಣೇ, ಬೋ, **ಹಸ್ಸ ಮೋ।**

೪೫೫. ದ್ವಯಂ ಮುಸಲೇ। ಅಯೋ ಅಗ್ಗೇಕೋಟಿಯಂ ಯಸ್ಸಾತಿ **ಅಯೋಗ್ಗಂ। ಮುಸ** ಖಣ್ಡನೇ, ಅಲೋ। ದ್ವಯಂ ಸುಪ್ಪೇ। ಕುಚ್ಛಿತಂ ಲುನಾತ್ಯಪನೇತೀತಿ **ಕುಲ್ಲೋ। ಸುಪ** ಮಾನೇ, ಅ, ಸರತ್ಯನೇನೇತಿ ವಾ **ಸುಪ್ಪಂ,** ಪೋ, ಅಸ್ಸು। ಪಪ್ಫೋಟನಂಪ್ಯತ್ರ।

ದ್ವಯಂ ಉದ್ಧನೇ। ಉಪರಿ ಧೀಯತೇ ಥಾಲ್ಯಾದಿಕಮಸ್ಮಿನ್ತಿ **ಉದ್ಧನಂ,** ಉದ್ಧಾನಮ್ಪಿ, ಯು। **ಚುಲ್ಲ** ಹಾವಕರಣೇ, ಇ, ಈಮ್ಹಿ **ಚುಲ್ಲೀ।** ಅಧಿಸಯನೀ, ಅನ್ತಿಕಾಪ್ಯತ್ರ। **ಅತಿ ಅದಿ** ಬನ್ಧನೇ, ಅನ್ಯತೇ ಭಿಕ್ಖಾದಿಕಮಸ್ಸನ್ತಿ **ಅನ್ತಿಕಾ,** ಣ್ವು। "ಸನ್ತಿಕೇ ಸನ್ನಿಧಾನೇ ಚ, ಉದ್ಧನೇ ಚಾಪಿ ಅನ್ತಿಕಾ"ತ್ಯ**ಜಯೋ।**

ಕಾಸಾದಿರಚಿತೋ ಕಟೋ ಯೇನ ಮರಾವೋ ಬನ್ಧೀಯತೇ। ಮರಾವೋ ಚ ವೀಹ್ಯಗಾರಂ, "ಕುಸೂಲೋ ವೀಹ್ಯಗಾರಞ್ಚ, ಕನ್ತರೋ ಚ ಮರಾವಕೋ"ತಿ **ರಭಸೋ।** ಕೇಚಿ ಮರಾವಮೇವ ಕಟಮಾಹು, ತಂ ನ, "ಕುಸೂಲೋ ಚ ಮರಾವೋ ಚ, ಕಿಲಞ್ಜೋ ಚ ಕಟೋ ಭವೇ"ತಿ **ಅಮರಮಾಲಾಯಂ ಪಾದನಾಮ**ಪಕರಣೇ ಭೇದೇನ ಪಾಠಾ। **ಕಿಲ** ಬನ್ಧನೇ, ಕಿಲನಂ ಕಿಲೋ, ತದತ್ಥಂ ಜಾಯತೀತಿ **ಕಿಲಞ್ಜೋ,** ನಿಗ್ಗಹೀತಾಗಮೋ। **ಕಟ** ಗತಿಯಂ, ಅ।

೪೫೬. ಅಟ್ಠಕಂ ಥಾಲಿಯಂ। ಕಾಮೀಯತೀತಿ **ಕುಮ್ಭೀ, ಕಮು** ಇಚ್ಛಾಯಂ, ಭೋ, ಅಸ್ಸು, ಈ ಚ, ಕುಯಾ ಪಥವಿಯಾ ಭವತೀತಿ ವಾ **ಕುಮ್ಭೀ,** ಕೇನ ಅಗ್ಗಿನಾ ಭಣತೀತಿ ವಾ **ಕುಮ್ಭೀ, ಭಣ** ಸದ್ದೇ, ಣಲೋಪೋ, ಕೇನ ಜಲೇನ ಉಮ್ಭೀಯತಿ ಪೂರೀಯತೀತಿ ವಾ **ಕುಮ್ಭೀ, ಉಭ ಉಬ್ಭ ಉಮ್ಭ** ಪೂರಣೇ, ಸಬ್ಬತ್ರ ನದಾದಿ। **ಪಿಠ** ಹಿಂಸಾಸಂಕಿಲೇಸೇಸು, ಅರೋ। **ಕುಣ್ಡ** ದಾಹೇ। **ಖಲ** ಸೋಚೇಯ್ಯೇ, **ಳ**ತ್ತಂ। **ಉಖ** ಗಮನೇ, ಅಲೋ, ನದಾದಿ, ರಸ್ಸೋ। **ಅಪಚ್ಚಯೇ ಉಖಾ। ಥಲ** ಠಾನೇ, ಇ, **ಥಾಲಿ, ಈ**ಮ್ಹಿ **ಥಾಲೀ।** ಕೇನ ಅಗ್ಗಿನಾ ಲಪತೀತಿ **ಕೋಲಮ್ಬೋ,** ಅಸ್ಸೋತ್ತಂ, ನಿಗ್ಗಹೀತಾಗಮೋ, **ಬ**ತ್ತಞ್ಚ, ಕೇ ಅಗ್ಗಿಮ್ಹಿ ಓಲಮ್ಬತೀತಿ ವಾ **ಕೋಲಮ್ಬೋ। ಲಬಿ** ಅವಸಂಸನೇ।

ತಿಕಂ ಮಣಿಕೇ। **ಮನ** ಞಾಣೇ, ಇ, **ಣ**ತ್ತಂ, ಮಣಿಯೇವ **ಮಣಿಕಂ। ಭಣ** ಸದ್ದೇ, ಣ್ವು, ಅರಂ ಸೀಘಂ ಜರೋ ಅಸ್ಸ **ಅರಞ್ಜರೋ।**

೪೫೭. ದ್ವಿಪಾದಂ ಘಟೇ। **ಘಟ** ಚಲನೇ, ಅ, ನದಾದಿಮ್ಹಿ ಘಟೀ, **ಕುಟ** ಕೋಟಿಲ್ಯೇ। ಕೇನ ಜಲೇನ ಲಸತಿ ಸಿಲಿಸ್ಸತೀತಿ **ಕಲಸೋ, ಲಿಸ** ಸಿಲೇಸನೇ, ಅ, ಇಸ್ಸತ್ತಂ, **ಕಲಸೋ** ತೀಸು। **ವರ** ವಾರಣಸಮ್ಭತ್ತೀಸು, ಣ್ವು। **ಕಲಸಸಹಚರಣತೋ ವಾರಕೋಪಿ** ತೀಸು। "ಕಲಸೋ ತು ತೀಸೂ"ತ್ಯ**ಮರಕೋಸೇ** [ಅಮರ ೧೯.೩೧]।

ಭುಞ್ಜಿತಬ್ಬನ್ತಿ **ಭುಞ್ಜನಂ,** ಅನ್ನಾದಿ, ತಸ್ಸ ಪತ್ತೋ ಭಾಜನಂ ಸುವಣ್ಣರಜತಾದಿನಿಮ್ಮಿತಮ್ಪಿ ಕಂಸೋ ನಾಮ।

> "ಕಂಸೋ ರಚ್ಛನ್ತರೇ ಮಾನೇ, ತೇಜಸೇಪಿ ಭವೇ ತಥಾ।
> ಪಾನಪತ್ತೇ ಚ ಕಂಸ್ಯೇ ಚ, ಸೋಭಿಕ್ಖಾಸು ಚ ಕಿತ್ತಿಸೂ"॥ -

ತ್ಯ**ಜಯೇನ** ವುತ್ತತ್ತಾ ಪಾನಪತ್ತೇಪಿ ಕಂಸೋ। **ಕನ** ದಿತ್ತಿಗತಿಕನ್ತೀಸು, ಸೋ, **ಕಂಸೋ।** ಅನಿತ್ಥೀ। ತಿಕಂ ಭಾಜನಸಾಮಞ್ಞೇ। **ಅಮ** ಗತಿಯಂ, ಅತ್ತೋ, ಅಮತ್ತಂ। **ಭಾಜ** ಪುಥಕಮ್ಮನಿ, ಚುರಾದಿ, ಯು।

೪೫೮. ದ್ವಯಂ ಭಾಜನಾದೀನಮಾಧಾರೇ। ಅನ್ತಂ ಸಮೀಪಮಾಧೇಯ್ಯಸ್ಸ ಉಪಗಚ್ಛತೀತಿ **ಅಣ್ಡುಪಕಂ, ನ್ತಸ್ಸಣ್ಡೋ,** ಗಸ್ಸ ಚ **ಕೋ। ಚುಮ್ಬ** ವದನಸಂಯೋಗೇ, ಅಟೋ, ಅಸ್ಸು, ಸಕತ್ಥೇ ಕೋ। ದ್ವಯಂ ಸರಾವೇ, ಸರತಿ ವುದ್ಧಿಂ ಗಚ್ಛತೀತಿ **ಸರಾವೋ,** ಅವೋ। **ಮಲ್ಲ** ಧಾರಣೇ। ಣ್ವು। ವಡ್ಢಮಾನಕೋಪ್ಯತ್ರ, ವಡ್ಢತಿ ವಿತ್ಥಿಣ್ಣೇ ಭವತೀತಿ **ವಡ್ಢಮಾನಕೋ,** ಸಕತ್ಥೇ ಕೋ।

ದ್ವಯಂ ಭೇಲಬ್ಯಞ್ಜನಾದಿಘಟ್ಟನೋಪಯುತ್ತಭಣ್ಡೇ। **ಕಟ** ಗತಿಯಂ, ಛು, ದ್ವಿತ್ತಾದಿ। **ದು** ಗತಿಯಂ, ಬೋ, ನದಾದಿ, **ದಬ್ಬೀ,** ರಸ್ಸೇ **ದಬ್ಬಿ**। ಖಜಾಕಾಪಿ, **ಖಜ** ಮನ್ಥನೇ, ಅಕೋ, **ಖಜಾಕಾ** ಥಿಯಂ। ದ್ವಯಂ ಧಞ್ಞಾದಿನಿಲಯೇ। **ಕುಸ** ಸಿಲೇಸನೇ, ಊಲೋ। **ಕುಸ** ಅಕ್ಕೋಸೇ, ಠೋ। ದ್ವೇಪಿ ಪುನ್ನಪುಂಸಕೇ।

೪೫೯. ದ್ವಯಂ ಮಾಸಾದಿಸಾಕಮತ್ತೇ, **ಸಾ** ತನುಕರಣೇ, ಣ್ವು। **ಡಂಸ** ಖಾದನೇ, ಣ್ವು। **ಸಲೋಪೋ**, ಸಿಗ್ಗು, ಹರಿತಕಮ್ಪಿ। **ಹರಿತಾ** ಸಕತ್ಥೇ ಕೋ। "ಪುಲ್ಲಿಙ್ಗೋ ಸಾಕಮತ್ತಸ್ಮಿಂ, ಸಿಗ್ಗು ಸೋಭಞ್ಜನೇಪಿ ಚೇ"ತಿ [ಚಿನ್ತಾಮಣಿಟೀಕಾ ೧೯.೩೪] **ರಭಸೋ**। ದ್ವಯಂ ಅದ್ದಕೇ। ಆದ್ದಾಯಂ ಜಾತಂ **ಅದ್ದಕಂ,** ರಸ್ಸೋ। ಸಿಙ್ಗಮಿವ ವೇರಂ ವಪು ಯಸ್ಸ ತಮೇವ **ಸಿಙ್ಗೀವೇರಂ**।

ಯದಾ ಸುಕ್ಖಂ, ತದಾ ಮಹೋಸಧಾಧ್ಯಂ, ತಿಕ್ಖರಸತ್ತಾ ಮಹನ್ತಂ ಓಸಧಂ। ಸುಣ್ಠೀ, ನಾಗರಂ, ವಿಸಂ, ವಿಸಭೇಸಜ್ಜಮ್ಪಿ। **ಸುಠಿ** ಸೋಸನೇ, ಇ, **ಸುಣ್ಠಿ, ಈ**ಪಚ್ಚಯೇ **ಸುಣ್ಠೀ**।

ದ್ವಯಂ ಮರೀಚೇ। **ಮರ** ಪಾಣಚಾಗೇ, ಚೋ। **ಕುಲ** ಸಙ್ಖ್ಯಾನೇ, ಣ್ವು। "ಮರೀಚಂ ಕೋಲಕಂ ಕಣ್ಹಂ, ಉಸನಂ ಧಮ್ಮಪತ್ತನ"ನ್ತ್ಯ**ಮರಸೀಹೋ**।

೪೬೦. ತಿಪಾದಂ ಕಞ್ಜಿಕೇ। ಸುವೀರರಟ್ಠೇ ಭವಂ **ಸೋವೀರಂ**। ಕೇನ ಜಲೇನ ಅಞ್ಜಿಯಮಭಿಬ್ಯತ್ತಂ ಅಸ್ಸ **ಕಞ್ಜಿಯಂ**। ಆರಾನಂ ಭೂಮ್ಯಕ್ಕಜಾನಂ ವಾರೇಸು ಗಹಿತೇನ ನಾರೇನ ಜಲೇನ ಜಾತಂ **ಆರನಾಳಂ,** "ಆರೋ ಕ್ಷಿತಿ ಸುತೇ'ಕ್ಕಜೇ, ನಾರೋ ತಣ್ಡುಲನೀರೇಸೂ"ತಿ ಹಿ ವುತ್ತಂ, **ರಸ್ಸ ಳೋ**। ಥುಸತೋ ಜಾತಮುದಕಂ **ಥುಸೋದಕಂ,** ಥುಸೋದಕತೋ ವಾ ಜಾತಂ **ಥುಸೋದಕಂ**। ಧಞ್ಞತೋ ವೀಹಿತೋ ಜಾತಂ ಅಮ್ಬಿಲಂ **ಧಞ್ಞಮ್ಬಿಲಂ**। ವಾತಂ ಲಙ್ಕತಿ ಹೀನಂ ಕರೋತೀತಿ **ಬಿಲಙ್ಗೋ, ವಾತಸ್ಸ ಬಿ,** ವಿಸೇಸೇನ ಲಙ್ಕತೀತಿ ವಾ **ಬಿಲಙ್ಗೋ**। ಕುಮ್ಮಾಸೋ, ಅಭಿಸುತಂ, ಅವನ್ತಿಸೋಮಂ, ಕುಞ್ಜಲಂ, ಕಞ್ಜಿಕಂ, ಮಣ್ಡೋ, ಜೇಟ್ಠಮ್ಬು, ಖದಿಕಾಪ್ಯತ್ರ।

ದ್ವಯಂ ಲವಣಮತ್ತೇ। **ಲೂ** ಛೇದನೇ, ಯು, ಓಸ್ಸಾ'ನವಾದೇಸೇ ಲೋಣಂ।

೪೬೧. ಸಾಮುದ್ದಾದಯೋ ಏತೇ ಪಞ್ಚ ಲವಣಸ್ಸ ಪಭೇದಾ ವಿಸೇಸಾ। ಸಮುದ್ದಭೂಮಿಯಮವಟ್ಠಿತಂ ಲದ್ಧಂ ಲೋಣೋದಕಂ ಸುಕ್ಖಸನ್ತನಂ ಸಿತಂ ಯಂ ಭವತಿ, ತಂ **ಸಾಮುದ್ದ**ಲವಣಂ। ಅಕ್ಖಿವಂ, ವಸಿರಮ್ಪಿ। **ವಸು** ಥಮ್ಭೇ, ಇರೋ। ಸಿನ್ಧುದೇಸೇ ಭವೋ **ಸಿನ್ಧವೋ,** ಣೋ। ಸಿತಸಿವಂ [ಸೀತಸಿವಂ (ಸಕ್ಕತೇ)], ಮಾಣಿಮನ್ಥಂ, ಸಿನ್ಧುಜಮ್ಪಿ। ಸಿತಂ ಧವಲಂ, ಸಿವಂ ಕಲ್ಯಾಣಂ, ಕಮ್ಮಧಾರಯಸಮಾಸೋ । ಸಿತಸಿವನ್ತಿ ವಾ ಬನ್ಧನಂ। ಮಣಿಮನ್ಥೋ ಪಬ್ಬತೋ, ತತ್ರ ಭವೋ, ಣೋ। **ಕಾಳಲೋಣೋ** ನಾಮ ಸೋವಚ್ಚಲವಣಾನಂ ಮಜ್ಝೇ ಕಾಳವಣ್ಣಂ ಲವಣಂ [ತೀಣಿ ಮಧುರಲವಣಸ್ಸಲವಣಭೇದಸ್ಸ (ಅಮರಕೋಸ, ಮಹೇಸ್ಸರಟೀಕಾ)], "ತಿಲಕಂ ತತ್ರ ಮೇಚಕೇ"ತಿ [ಮದಂ ಸನ್ದತೇ ಪಿಸೋದರಾದಿ (ಚಿನ್ತಾಮಣಿಟೀಕಾ ೧೯.೪೩) ಮದಂ ಮುದಂ ವಾ ಸನ್ದತೇ... ಪಿಸೋದರಾದಿ (ಬ್ಯಾಖ್ಯಾಸುಧಾಟೀಕಾ)] ವುತ್ತತ್ತಾ ತಿಲಕಮ್ಪಿ। **ಉಬ್ಭಿದಂ** ನಾಮ ರೋಮಕಲವಣಂ, ಸಮ್ಭರಿದೇಸೇ ಕಿರ ರುಮಾ ನಾಮ ಲವಣಾಕರೋ। ತತ್ರ ಪವಿಟ್ಠಂ ಕಟ್ಠಮ್ಪಿ ಅಚಿರೇನ ವಿಲೀಯ ಲವಣಂ ಭವತಿ, ತಬ್ಭವಂ ರೋಮಲವಣಂ। ವಸುಕಮ್ಪಿ। ಕಟ್ಠಾದೀನಂ ಸಯಂ ಸಭಾವವಿಜಹನಕರತ್ತಾ ಭಿನ್ದಿತುಂ ಸಕ್ಕೋತೀತಿ **ಉಬ್ಭಿದಂ,** ಸಕ್ಯತ್ಥೇ **ಉ**ಸದ್ದೋ। **ಬಿಲಾಲಂ** ನಾಮ ಸಮುದ್ದತೀರಾಸನ್ನದೇಸಭವಂ ಮತ್ತಿಕಂ ಪಾಚಯಿತ್ವಾ ನಿಪ್ಫಾದಿತಲವಣಂ। ಸಮುದ್ದವೇಲಾಸನ್ನದೇಸೇ ಜಾತಂ **ಬಿಲಾಲಂ,** ಏಸ್ಸಿತ್ತಂ, ಲೋ, ಅಥ ವಾ **ಉಬ್ಭಿದಂ** ನಾಮ ಯತ್ಥ ಕತ್ಥಚಿ ಪದೇಸೇ ಭೂಮಿತೋ ಉಗ್ಗತಂ ಲವಣಮತ್ತಿಕಂ ಪಾಚಯಿತ್ವಾ ನಿಪ್ಫಾದಿತಲವಣಂ। **ಬಿಲಾಲಂ** ನಾಮ ಲವಣಭೂಮಿಂ ವಿದಾರಯಿತ್ವಾ ನಿಪ್ಫಾದಿತಲವಣಂ। **ವಿಪುಬ್ಬೋ ದಲ** ವಿದಾರಣೇ। **ದಸ್ಸ ಲೋ**। ಅಥ ವಾ **ಉಬ್ಭಿದಂ** ನಾಮ ಪಾಕ್ಯಂ ಲವಣಂ। **ಬಿಲಾಲಂ** ನಾಮ ವಚ್ಚಗನ್ಧಂ ಕಾಳಲವಣಂ।

೪೬೨. ಗುಳಾದಯೋ ಪಞ್ಚ ಉಚ್ಛುನೋ ವಿಕಾರಾ। **ಗುಳ** ರಕ್ಖಾಯಂ, ಗುಳೋ ಪಕ್ಕರಸೋ। **ಫಾಣ** ಗತಿಯಂ, ತೋ, ಫಾಣಿತಂ ಗುಳತೋ ಕಿಞ್ಚಿ ಥದ್ಧಂ। **ಖಣ್ಡ** ಮನ್ಥೇ, ಖಣ್ಡೋ ಫಾಣಿತತೋಪಿ ಥದ್ಧೋ। ಉಚ್ಛುವಿಸೇಸಸ್ಸ ರಸಪಾಕೇ ಖಣ್ಡಯೋಗ್ಯಸಾರಭೂತೇ ಯಾ ಗುಳಿಕಾಕಾರಾ ಜಾಯತೇ, ಸಾ ಮಚ್ಛಣ್ಡೀ ಖಣ್ಡಸಾಲೂಕಂ। "ಮಚ್ಛಣ್ಡೀ ತು ಪುಪ್ಫಗುಳಾ, ಥದ್ಧಪತ್ತನ್ತು ಫಾಣಿತ"ನ್ತಿ **ರಭಸೋ,** ಖಣ್ಡಕಕ್ಕಂ ಫಾಣಿತಮಿಚ್ಚಞ್ಞೇ। **ಸರ** ಹಿಂಸಾಯಂ, **ಖರ**ಪಚ್ಚಯೋ, **ಸಕ್ಖರಾ,** ಯಾ "ಸಿತಾ"ತಿಪಿ ವುಚ್ಚತಿ, ಸಿನೋತಿ ಬನ್ಧತಿ ತಣ್ಹಂ **ಸಿತಾ**।

ಸಿತಸಕ್ಖರೇತ್ಯತ್ರ ತು ಸಿತೋ ಧವಲತ್ಥೋ, ಸಕ್ಖರಾಪಮಾಣಸಣ್ಠಾನತ್ತಾ ವಾ ಸಕ್ಖರಾ। ಇಮೇ ಚ ಗುಳಾದಯೋ ಯಥಾಕ್ಕಮಂ ಥದ್ಧತರಾ। ಏತ್ಥ ಚ ಮಚ್ಛಣ್ಡೀ ಫಾಣಿತಾ ಖಣ್ಡವಿಕಾರಾಪಿ। ದ್ವಯಂ ಗುಳೇ। ರೋಗಾಧಿಕೇಸು ವಿನಾಸಕರತ್ತಾ ವಿಸಙ್ಘ ತಂ ಕಣ್ಟಕಙ್ಘ।

೪೬೩. ದ್ವಯಂ ಭಟ್ಠಧಞ್ಞೇ। **ಲಾಜ** ಭಸ್ಸನೇ, ಭಸ್ಸನಂ ಭಜ್ಜನಂ, ಅ। ನ ಖತಂ **ಅಕ್ಖತಂ**। "ತತಿಯಾ ಪಕತಿ ಲಾಜೇಸ್ವಕ್ಖತಂ ತೀಸ್ವ'ಹಿಂಸಿತೇ"ತಿ **ರುದ್ದೋ**।

ಭಟ್ಠಯವೇ **ಧಾನಾ**ಸದ್ದೋ ಸಿಯಾ, "ಬಹುಮ್ಹಿ ಭಟ್ಠಯವೇ ಧಾನಾ, ಥಿಯಂ ಅಭಿನವೋ'ಬ್ಭಿದೇ"ತಿ **ರಭಸೋ**। **ಧಾ** ಧಾರಣೇ, ಯು।

ದ್ವಯಂ ಯವಾದಿಚುಣ್ಣೇ। **ಸಚ** ಸಮವಾಯೇ, **ಸಚ** ಸೇಚನೇ ವಾ, ತು। **ಮನ್ಥ** ವಿಲೋಳನೇ। ತಿಕಂ ಸಮಂ। ಪೂರೇತೀತಿ **ಪೂಪೋ,** ಪೋ। **ಅ**ಕಾರಯುತ್ತೇ **ಅಪೂಪೋ,** ಯಥಾ "ಲಾಬು, ಅಲಾಬೂ"ತಿ। ತಣ್ಡುಲಾದೀನಂ ಪಿಟ್ಠಾನಂ ವಿಕಾರೋ **ಪಿಟ್ಠಕೋ,** ಸಞ್ಞಾಯಂ ಕೋ।

೪೬೪. ಛಕ್ಕಂ ಸೂದೇ। ಭತ್ತಂ, ಸೂಪಞ್ಚ ಕರೋತಿ ಅಕಾಸಿ ಕರಿಸ್ಸತೀತಿ **ಭತ್ತಕಾರೋ, ಸೂಪಕಾರೋ** ಚ। **ಸು** ಪಗ್ಘರಣೇ। ಸವತಿ ರಸಂ ಪಗ್ಘರಾಪೇತೀತಿ **ಸೂದೋ,** ದೋ, ದೀಘಾದಿ। **ಸೂದ** ಪಗ್ಘರಣೇ ವಾ, ಅ। ಆಳಾರೋ ನಾಮ ಸೂಪಾದಿವಿಕತಿ, ತಂ ಕರೋತೀತಿ **ಆಳಾರಿಕೋ**। ಓದನಂ ಪಚತೀತಿ **ಓದನಿಕೋ**। ರಸಂ ಕರೋತೀತಿ **ರಸಕೋ**।

ದ್ವಯಂ ಸೂಪೇ। ಸುಖತ್ಥಾಯ ಪಾತಬ್ಬತ್ತಾ **ಸೂಪೋ,** ದೀಘಾದಿ। ವಿಸೇಸತೋ ಭತ್ತಂ ಅಞ್ಜತಿ ಅನ್ತೋ ಗಚ್ಛತಿ ಯೇನ, ತಂ **ಬ್ಯಞ್ಜನಂ, ಅಞ್ಜ** ಗತಿಯಂ, ಯು।

೪೬೫. ಪಞ್ಚಕಂ [ತಿಪಾದಂ (ಕ॰)] ಭತ್ತೇ। **ಉದಿ** ಸವನಕ್ಲೇದನೇಸು, ಯು। **ವಾ**ಕಾರೋ **ಓದನ**ಸದ್ದಸ್ಸ ನಪುಂಸಕತ್ತಂ ಸಮುಚ್ಚಿನೋತಿ। **ಕುರ** ಸದ್ದೇ, **ಕರ** ಕರಣೇ ವಾ, ಕರೋತಿ ಬಲನ್ತಿ **ಕುರಂ,** ಅಸ್ಸು, **ಕಿರ** ವಿಕ್ಖಿಪನೇ ವಾ, ಕಿರತಿ ಬುಭುಕ್ಖನ್ತಿ **ಕುರಂ,** ಇಸ್ಸು, **ಕರ** ಹಿಂಸಾಯಂ ವಾ, ಕು ಸದ್ದೇ ವಾ, ರಪಚ್ಚಯೋ। ಭಜತಿ ಯೇನ, ಭುಞ್ಜಿತಬ್ಬನ್ತಿ ವಾ **ಭತ್ತಂ, ಭಜ** ಸೇವಾಯಂ, ತೋ। ಭಕ್ಖಿತಬ್ಬಾತಿ **ಭಿಕ್ಖಾ, ಭಕ್ಖ** ಅದನೇ, ಅಸ್ಸಿ, **ಭಿಕ್ಖ** ಯಾಚನೇ ವಾ, **ಭಿಕ್ಖಾ** ನಾರೀ। **ಅದ** ಭಕ್ಖನೇ, ತೋ। **ಭಿದಾದಿತ್ತಾ ಅನ್ನಾ**ದೇಸೋ, **ದಲೋಪೋ**।

ಚತುಕ್ಕಂ ಭೋಜನೇ, **ಅಸ** ಭಕ್ಖನೇ, ಕಮ್ಮೇ ಯು। **ಹರ** ಹರಣೇ। ಆಹರತಿ ಬಲಾಯೂನೀತಿ **ಆಹಾರೋ,** ಣೋ। **ಭುಜಧಾತುಮ್ಹಾ** ಯು, ಭೋಜನಂ। **ಘಸ** ಅದನೇ, ಣೋ। ಅನ್ಧೋಪ್ಯತ್ರ, **ಅದಧಾತುಮ್ಹಾ ತಪಚ್ಚಯಸ್ಸ ಅನ್ಧಾ**ದೇಸೋ **ನಿಪಾತನಾ**।

ದ್ವಯಂ ಯಾಗುಯಂ। **ತರ** ಪ್ಲವನತರಣೇಸು। ತರತಿ ಪ್ಲವತಿ ಬ್ಯಾಪೀಭವತೀತಿ **ತರಣಂ,** ಯು। ತರಲಂ, ತರಲಾಪಿ। **ಯಾ** ಪಾಪುಣೇ, ಗು, **ಯು** ಮಿಸ್ಸನೇ ವಾ, ಗು, ಉಸ್ಸಾ। ಉಣ್ಹಿಕಾ, ಸಾಣಾ, ವಿಲೇಪೀ ಚ ಯಾಗುನಾಮಾನಿ। **ಸಾ** ಪಾಕೇ, ಯು, **ಸಾಣಾ**।

೪೬೬. ಖಜ್ಜಾದಯೋ ಚತ್ತಾರೋ ಅಸನಭೇದಾ। **ಖಾದ** ಭಕ್ಖನೇ, ಕಮ್ಮೇ ತೋ, ಭುಜಾದಿ। **ಖಜ್ಜಂ** ಮಂಸಾದಿ। **ಭೋಜ್ಜಂ** ಅನ್ನಾದಿ। **ಲಿಹ** ಅಸ್ಸಾದನೇ, ಣ್ಯೋ, **ಹಸ್ಸ ಯೋ**। **ಲೇಯ್ಯಂ** ಮಧ್ವಾದಿ। ಪಾತಬ್ಬನ್ತಿ **ಪೇಯ್ಯಂ, ಪಾ** ಪಾನೇ, ಣ್ಯೋ, ಆಸ್ಸೇ, ಪೇಯ್ಯಂ ಸೂಪಾದಿ।

ದ್ವಯಂ ಭತ್ತಮಣ್ಡೇ। **ಸು** ಸವನೇ, ವಿಸರುಜಪದಾದಿತೋ ಣ। **ಚಮು** ಅದನೇ, **ಆಪುಬ್ಬತ್ತಾ** ಪಾನೇ, ಕಮ್ಮೇ ಣೋ। ಮಾಸರೋಪ್ಯತ್ರ, **ಮಸಿ** ಪರಿಮಾಣೇ, ಅರೋ। ದ್ವಯಂ ಆಲೋಪೇ। **ಲುಪ** ಛೇದನೇ, **ಆಪುಬ್ಬೋ** ಸಮ್ಪಿಣ್ಡನೇ, **ಕು** ಸದ್ದೇ। **ಕಬಿ** ವಣ್ಣೇ ವಾ, ಅಲೋ, ಳತ್ತಂ, ಕೇನ ತೋಯೇನ ಬಲಮಸ್ಸಾತಿ ವಾ **ಕಬಳೋ,** ಪುಮೇ, ಗಾಸೋಪಿ।

೪೭೭. ರಸಾನಂ ಸಬ್ಬರಸಾನಂ ಅಗ್ಗಮ್ಹಿ ರಸೇ **ಮಣ್ಡ**ಸದ್ದೋ, **ಮಣ್ಡ** ಭೂಸಾಯಂ, "ಸಬ್ಬರಸಗ್ಗೇ ಮಣ್ಡಮನಿತ್ಥಿಯ"ನ್ತ್ಯ**ಮರಸೀಹೋ** [ಅಮರ ೧೯.೪೯]। ದ್ವಯಂ ಭುತ್ತತೋ ಸೇಸೇ। ವಿರೂಪೋ, ಕುಚ್ಛಿತೋ ವಾ ಘಾಸೋ **ವಿಘಾಸೋ**। ಭುತ್ತತೋ ಸೇಸೋ ಭುತ್ತಸೇಸೋ, ಸೋಏವ **ಭುತ್ತಸೇಸಕೋ,** ಸಕತ್ಥೇ ಕೋ।

ದ್ವಯಂ ವಿಘಾಸಾದೇ। ವಿಘಾಸಂ ಅದತೀತಿ, ಅ, **ದಮು** ದಮನೇ, ಣ್ವು। ದ್ವಯಂ ಪಿಪಾಸಾಯಂ। ಪಾತುಂ ಇಚ್ಛಾ **ಪಿಪಾಸಾ, ಪಾ** ಪಾನೇ, ಸೋ, ದ್ವಿತ್ತಾದಿ। **ತಸ** ಪಿಪಾಸಾಯಂ, ಯು।

೪೭೮. ದ್ವಯಂ ಭುತ್ತುಮಿಚ್ಛಾಯಂ। **ಖುದ** ಬುಭುಕ್ಖಾಯಂ, ದೋ। ಘಸಿತುಮಿಚ್ಛಾ **ಜಿಘಚ್ಛಾ, ಘಸ** ಅದನೇ, ಇಚ್ಛತ್ಥೇ ಛೋ, ದ್ವಿತ್ತಾದಿ। ಮಂಸಸ್ಸ ರಸೋ ಪಟಿಚ್ಛಾದನೀಯಮುಚ್ಚತೇ। **ಛನ್ದ** ಇಚ್ಛಾಯಂ। ಪಟಿಚ್ಛಾದೇತೀತಿ **ಪಟಿಚ್ಛಾದನೀಯಂ,** ಅನೀಯೋ, **ಛದ** ಸಂವರಣೇ ವಾ, ಮಂಸೇನ ಪಟಿಚ್ಛಾದೇತಬ್ಬತ್ತಾ **ಪಟಿಚ್ಛಾದನೀಯಂ**।

ದ್ವಯಂ ಉಗ್ಗಾರೇ, **ದೇಕಿ** ಸದ್ದೋಸ್ಸಾಹೇಸು, ಉದ್ಧಂ ದೇಕತಿ ಗನ್ತುಮುಸ್ಸಹತೀತಿ **ಉದ್ರೇಕೋ,** ಏಕಸ್ಸ ದಕಾರಸ್ಸ **ರೋ**। ಉದ್ದೇಕೋಪಿ। **ಗಿರ** ನಿಗ್ಗಿರಣೇ, ಇಸ್ಸಾ, **ಉಗ್ಗಾರೋ**। ಪಾದೋ ತಿತ್ತಿಯಂ। ಸುಹಿತೋ ತಿತ್ತೋ, ತಸ್ಸ ಭಾವೋ **ಸೋಹಿಚ್ಚಂ**। **ತಿಪಿ** ಪೀಣನೇ,ತಿ, ಭುಜಾದಿ। **ಯು**ಪಚ್ಚಯೇ, ಇಸ್ಸತ್ತೇ ಚ **ತಪ್ಪನಂ**।

೪೭೯. **ಯಥಿಚ್ಛಿತ**ನ್ತಂ ಯಥಿಚ್ಛಿತೇ। ಕ್ರಿಯಾವಿಸೇಸನತಾಯ ಚೇತೇ ನಪುಂಸಕೇ, ಕ್ರಿಯಾಬ್ಯಯಾನಞ್ಹಿ ಸತಿಪ್ಯೇಕತ್ತೇ ತಬ್ಬಿಸೇಸನಾನಿ ನಪುಂಸಕೇ ಭವನ್ತಿ ಏಕತ್ತೇಪಿ, ತಥಾ ಹಿ ಕ್ರಿಯಾನಮಬ್ಯಯಾನಞ್ಚ ಸತ್ತಾಭೂತತ್ತಾ ಲಿಙ್ಗಸಙ್ಖ್ಯಾವಿಸೇಸೋಪಾದಾನಂ ನತ್ಥೀತಿ ತಬ್ಬಿಸೇಸನಾನಮ್ಪಿ ಸಾಮಞ್ಞಲಿಙ್ಗಾ ನಪುಂಸಕತ್ತಂ, ಸಾಮಞ್ಞಸಙ್ಖ್ಯಾ ಚೇಕತ್ತಂ ಯುತ್ತನ್ತಿ, ತಂ ಯಥಾ - ಮುದುಂ ಪಚನ್ತಿ, ಸಾದುಂ ಪಚನ್ತಿ। ಬಹುವಚನನ್ತೇಪಿ ಕ್ರಿಯಾಸದ್ದೇ ತಬ್ಬಿಸೇಸನಸ್ಸೇಕತ್ತಮೇವ ಕ್ರಿಯಾವಿಸೇಸನಾನಂ ಕಮ್ಮನಿ ದುತಿಯಾ, ಸಬ್ಬೋ ಹಿ ಧಾತ್ವತ್ಥೋ ಕರೋತ್ಯತ್ಥೇನ ಬ್ಯಾಪಿತೋ, ಮುದುಂ ಪಚನ್ತಿ ಮುದುಂ ಪಚನಂ ಕುಬ್ಬನ್ತೀತ್ಯತ್ಥೋ, ತೇನ ಮುದಾದೀನಞ್ಚ ತಬ್ಬಿಸೇಸನಾನಂ ಕಮ್ಮತ್ತಂ। ಅಞ್ಞೋ ಪನಾಹ "ಸಬ್ಬೇ ಧಾತ್ವತ್ಥಾ ಭವತ್ಯತ್ಥಾನುಗತಾ, ಭವತಿಕ್ರಿಯಾ ಕತ್ವತ್ಥಮನುಭವನ್ತೀತ್ಯತ್ಥೋ। 'ಪಚತಿ ದೇವದತ್ತೋ'ತಿ ದೇವದತ್ತಪಯುತ್ತೋ ಪಾಕೋ ಭವತಿ, ಗಚ್ಛತಿ ಗಮನಂ ಭವತಿ, ಪಠತಿ ಪಾಠೋ ಭವತೀ"ತಿ, ತಮ್ಮತೇನ ಪಠಮಾ, ಮುದುಪಚನಂ ಯಥಾ ಭವತಿ, ತಥಾ ಪಚತೀತ್ಯತ್ಥೋ। ರಮಣೀಯಂ ಪಾತೋ, ವಿಮಲಂ ಪಾತೋ, ಇದಮುಪಕುಮ್ಭಂ। **ಕಮು** ಕನ್ತಿಯಂ, ಕಮ್ಮನಿ ಣೋ, **ಕಾಮಂ, ನಿಕಾಮಞ್ಚ**। **ಇಸು** ಇಚ್ಛಾಯಂ, ತೋ, "ಸಾದಿಸನ್ತಪುಚ್ಛೇ"ತ್ಯಾದಿನಾ ಅನ್ತೇನ ಸಹ **ತಸ್ಸ ಟ್ಠೋ, ಇಟ್ಠಂ**। **ಪರಿಪುಬ್ಬೋ ಆಪ** ಪಾಪುಣನೇ, ತೋ, ಭುಜಾದಿ, ರಸ್ಸೋ, **ಯಾ**ಗಮೋ ಚ। "ಸತ್ಯಂ ನಿವಾರಣೇ ತಿತ್ತಿಯಂ, ಪರಿಯತ್ತಂ ಯಥಿಚ್ಛಿತೇ"ತಿ [ಚಿನ್ತಾಮಣಿಟೀಕಾ ೧೯.೫೭] **ರಭಸೋ**। ಇಚ್ಛಿತಸ್ಸ ಅನತಿಕ್ಕಮೋ **ಯಥಿಚ್ಛಿತಂ,** ಯಥಾತ್ಥೇ ಅಬ್ಯಯೀಭಾವೋ। ಪಕಾಮಂಪ್ಯತ್ರ।

ದ್ವಿಪಾದಂ ವಣಿಜಕೇ। ಕಯವಿಕ್ಕಯೇಹಿ ಜೀವತೀತಿ, ಇಕೋ। ಸತ್ಥಂ ವಾಣಿಜ್ಜೋಪಜೀವೀನಂ ಸಙ್ಘಾತಂ ವಹತಿ ದೇಸನ್ತರಂ ಪಾಪಯತೀತಿ, ಕಮ್ಮಾದಿಮ್ಹಿ ಣೋ। ಸತ್ಥವಾಹೋ ವಣಿಜನಾಯಕೋ, ತಂಯೋಗಾ **ಸತ್ಥವಾಹೋ,** ಣೋ। ಆಪಣೋ ಕಯವಿಕ್ಕಯವೋಹಾರೋ, ತಂಯೋಗಾ **ಆಪಣಿಕೋ,** ಣಿಕೋ। **ವಣ** ಸದ್ದೇ, ಇಜೋ। ವೇದಹಕೋ, ನೇಗಮೋ, ಪಣ್ಯಾಜೀವೋ, ವಣಿಜೋಪ್ಯತ್ರ।

೪೮೦. ವಿಕ್ಕಯೋ ನಾಮ ಪುಬ್ಬಮೇವ ಅತ್ತನೋ ಧನಸ್ಸ ಪರಸ್ಸ ದಾನಂ। **ಕೀ** ದಬ್ಬವಿನಿಮಯೇ, ತತ್ರ ನಿಯುತ್ತೋ **ವಿಕ್ಕಯಿಕೋ**। ವಿಕ್ಕಿಣಾತೀತಿ **ವಿಕ್ಕೇತಾ,** ರಿತು। ಕಯೋ ನಾಮ ಪರಸ್ಸ ಧನಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ಧನಸ್ಸ ದಾನಂ। ಕಯೇನ ಜೀವತೀತಿ **ಕಯಿಕೋ**। ಕಿನಾತೀತಿ, ಣ್ವು।

ದ್ವಯಂ ಧನಪ್ಪಯೋತ್ತರಿ। ಇಣೇ ಉತ್ತಮೋ **ಉತ್ತಮಣ್ಣೋ,** ಅಭಿಧಾನಾ ಪುಬ್ಬನಿಪಾತೋ, ಇಸ್ಸತ್ತಂ, ದ್ವಿತ್ತಞ್ಚ। ಧನಂ ವುಡ್ಢತ್ಥಂ ಪಯೋಜೇತೀತಿ **ಧನಿಕೋ।** ದ್ವಯಂ ಧನಗಾಹಕೇ। ಇಣೇ ಅಧಮೋ **ಅಧಮಣ್ಣೋ।** ಇಣಂ ಗಣ್ಹಾತೀತಿ **ಇಣಾಯಿಕೋ,** ಆಯಿಕೋ। ಇಣಂ ಆಯತಿ ಪವತ್ತೇತೀತಿ ವಾ ಇಣಾಯಕೋ, ಣ್ವು।

೪೭೦-೪೭೧. ದ್ವಯಂ ಇಣೇ। ಉದ್ಧರೀಯತೇ ಗಯ್ಹತೇತಿ **ಉದ್ಧಾರೋ, ಉ**ಪುಬ್ಬೋ **ಧರ**ತಿ ಗಹಣೇ, ಣೋ। ಏತಿ ವುಡ್ಢಿಂ ಗಚ್ಛತೀತಿ **ಇಣಂ,** ಯು, ಣತ್ತಂ। ಪರಿಯುದಞ್ಚನಮ್ಪಿ, ಪರಿತೋ ಉದಞ್ಚತೇ ಗಯ್ಹತೇತಿ, ಯು। **ವುತ್ತ**ನ್ತಿ ಕ್ರಿಯಾಪದಂ। ಯತ್ತಕೇನ ಧನೇನ ಲಾಭೋ ಲಬ್ಭತೇ, ತತ್ರ ಮೂಲಧನೇ ಮೂಲಾದಿದ್ವಯಂ। **ಮೂಲ** ಪತಿಟ್ಠಾಯಂ। ಪಠಮಮೇವ ಆಭತಂ **ಪಾಭತಂ।**

ದ್ವಯಂ ಪಟಿಪಾದೇ। "ಅವಸ್ಸಮಸ್ಸಿದಂ ಕಯಿತಬ್ಬ"ಮಿತಿ ಸಚ್ಚಸ್ಸಾಖ್ಯಾಪನಂ, ಕರಣಂ ವಾ **ಸಚ್ಚಾಪನಂ,** ಸಚ್ಚಸ್ಸ ಕರಙ್ಕಿತ್ತಭರಣಮಿಚ್ಚತ್ಥೋ, **ಸಚ್ಚ**ಸದ್ದಾ ಧಾತುರೂಪಾ ಯು, ಮಜ್ಝೇ **ಅಪಾ**ಗಮೋ, ಸಚ್ಚಸ್ಸ ವಾ ಆಪುಣನಂ **ಸಚ್ಚಾಪನಂ, ಅಪ**ಧಾತುಮ್ಹಾ ಯು। "ಸಚ್ಚಾಪನಾ ಸಚ್ಚಾಕತಿ"ರಿತಿ **ತಿಕಣ್ಡಸೇಸೇ** [ಧೀಕಣ್ಡೇ (?)] ವೋಪಾಲಿತೋ। ಸಚ್ಚಂ ಕರೋತಿ, ಸಚ್ಚಸ್ಸ ವಾ ಕರಣಂ **ಸಚ್ಚಕಾರೋ।** ಸಚ್ಚಂಕಾರೋಪಿ। "ಕ್ಲಿವೇ ಸಚ್ಚಾಪನಂ ಸಚ್ಚ-ಙ್ಕಾರೋ ಸಚ್ಚಾಕತಿತ್ಥಿಯ"ನ್ತ್ಯ**ಮರಕೋಸೇ** [ಅಮರ ೧೯.೮೨]। ದ್ವಯಂ ವಿಕ್ಕನೀಯದಬ್ಬೇ। ವಿಕ್ಕಿನಿತಬ್ಬನ್ತಿ **ವಿಕ್ಕೇಯ್ಯಂ,** ಣ್ಯೋ। **ಪಣ** ಬ್ಯವಹಾರೇ, ಣ್ಯೋ, ದ್ವೇಪಿ ತೀಸು।

ದ್ವಯಂ ನ್ಯಾಸಸ್ಸಪ್ಪನೇ [ನ್ಯಾಸಮ್ಪನ್ನೇ (ಕ॰)]। ನ್ಯಾಸಸ್ಸ ಅಪ್ಪನಂ [ಸಮ್ಪನ್ನಂ (ಕ॰)] ಪಟಿದಾನಂ। **ಪತಿ**ಪುಬ್ಬೋ **ದದಾತಿ** ನ್ಯಾಸಸಮ್ಪನ್ನತ್ಥೋ, ತಥಾ **ಪರಿ**ಪುಬ್ಬೋ ವತ್ತತಿ। ಪರಿದಾನಂಪ್ಯತ್ರ।

ದ್ವಯಂ ನ್ಯಾಸೇ। **ಅಸು** ಖೇಪನೇ। ನ್ಯಸ್ಸತೇ ನಿಕ್ಖಿಪೀಯತೇತಿ, ಣೋ। ಉಪನಿಧಿಯ್ಯತೇತಿ **ಉಪನಿಧಿ,** ಇ, **ಉಪನಿಧಿ** ಪುಮೇ। "ಪುಮೇ ಉಪನಿಧಿನ್ಯಾಸೋ"ತಿ [ಅಮರ ೧೯.೮೧] **ಅಮರಕೋಸೇ।**

೪೭೨. **ಏಕಾ**ದಯೋ **ಅಟ್ಠಾರಸ**ಪರಿಯನ್ತಾ ಸಙ್ಖ್ಯಾಸದ್ದಾ **ಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯೇ** ದಬ್ಬೇ ವತ್ತನ್ತಿ ತೀಸು ಚ ಲಿಙ್ಗೇಸು। ಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯೇಕತ್ತೇ ಚ "ಏಕೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ, ಅಟ್ಠಾರಸ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ"ತಿ ಸಮಾನಾಧಿಕರಣಂ ಭವತಿ, ನ ತು ಭಿನ್ನಾಧಿಕರಣಂ "ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಂ ಏಕಾದಸ ಚೇ"ತಿ। ತೀಸೂತ್ಯನೇನ "ನ ಕೇವಲಂ **ಏಕ**ಸದ್ದೋವ ಸಲಿಙ್ಗೋ, ಅಥ ಖೋ **ಅಟ್ಠಾರಸ**ಪರಿಯನ್ತಾಪೀ"ತಿ ದಸ್ಸೇತಿ, ತೇನ ಕತ್ಥಚಿ ತೇಸಂ ಅಲಿಙ್ಗತಾವಚನಂ ಲಿಙ್ಗವಿಸೇಸಾಭಾವಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ, ನ ಪನ ಸಾಮಞ್ಞಲಿಙ್ಗಾಭಾವನ್ತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ಇಮಿನಾ ನಯೇನ "ಅತಿಲಿಙ್ಗಂ ದ್ವಿವಚನಂ, ತದಾಖ್ಯಾತನ್ತಿ ವುಚ್ಚತೀ"ತ್ಯಾದೀಸುಪಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ, ತೇನ "ಪುರಿಸೋ ಗಚ್ಛತಿ, ಇತ್ಥೀ ಗಚ್ಛತಿ, ಚಿತ್ತಂ ಗಚ್ಛತೀ"ತ್ಯಾದೀಸು **ಗಚ್ಛತಿ**ಸದ್ದಸ್ಸ ತಂತಂಲಿಙ್ಗವಿಸೇಸವಚನತಾ, "ಗಚ್ಛತೀ"ತ್ಯಾದೀಸು ಸಾಮಞ್ಞಲಿಙ್ಗವಚನತಾ ಚ ದಟ್ಠಬ್ಬಾ। **ವೀಸತ್ಯಾ**ದಯೋ ಸಙ್ಖ್ಯಾಸದ್ದಾ ಸಙ್ಖ್ಯಾನೇ, ಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯೇ ಚ ವತ್ತನ್ತಿ "ವೀಸತಿ ಗಾವೋ, ಗವಂ ವೀಸತೀ"ತಿ। ಏಕತ್ತೇತಿ ಯದಾ ಪನೇತಾ ಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯೇ ಏಕತ್ತವಿಸಿಟ್ಠಮೇವ ವಗ್ಗತ್ತಂ ಸಭಾವತೋ ಪಟಿಪಾದಯನ್ತಿ। ತದಾ ಭಿನ್ನಸಙ್ಖ್ಯೇನಾಪಿ ಸಮಾನಾಧಿಕರಣೇ ಏಕವಚನೇಯೇವ ಸಬ್ಬಕಾಲಂ ವತ್ತತೇ "ವೀಸತಿ ಗಾವೋ"ತಿ। ಯದ್ಯೇಕತ್ತೇ, ಕಥಂ? ದ್ವೇವೀಸತಿಯೋ, ತಿಸ್ಸೋ ವೀಸತಿಯೋ, ಪಞ್ಚಸತಾನಿಚ್ಚಾದಯೋ ಪಯೋಗಾ ಇಚ್ಚಾಹ "ವಗ್ಗಭೇದೇ ಬಹುತ್ತೇಪೀ"ತಿ । ವೀಸತ್ಯಾದೀನಂ ವಗ್ಗಾನಂ ಭೇದೇ ವತ್ತುಮಿಚ್ಛಿತೇ ಸತಿ ಬಹುತ್ತೇಪಿ ಬಹುವಚನೇಪಿ ಭವನ್ತಿ। **ಅಮರಕೋಸೇ** ಪನ "ಸಙ್ಖ್ಯನ್ತರಸ್ಸತ್ಥೇ ಅಭಿಧೇಯ್ಯೇವೀಸತ್ಯಾದಯೋ ತಂಸಮಾನಾಧಿಕರಣತೋ ಬಹುವಚನಾನಿಪಿ ಭವನ್ತೀ"ತಿ [ಅಮರ ೧೯.೮೩-೪] ವುತ್ತಂ, ಸಙ್ಖ್ಯನ್ತರಮಿಹ ವಗ್ಗಭೇದೋ, ತೇನ ದ್ವಿನ್ನಮ್ಪಿ ವೋಹಾರಮತ್ತನಾನತ್ತಂ, ನ ಅತ್ಥನಾನತ್ತನ್ತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। **ಆನವುತಿ ನವುತಿ**ಸದ್ದಮಭಿಬ್ಯಾಪೇತ್ವಾ **ತಾ** ವೀಸತ್ಯಾದಯೋ ಭಿನ್ನಲಿಙ್ಗೇನಾಪಿ ಸಮಾನಾಧಿಕರಣೇ **ನಾರಿಯಂ** ಇತ್ಥಿಯಂ, ಯಥಾ ವೀಸತಿ ಕುಣ್ಡಾನಿ। ವೀಸತ್ಯಾದಯೋ ವಿಕತಸಮಾಹಾರದ್ವನ್ದಾ। ಲಿಙ್ಗಸ್ಸ ಲೋಕಾಸಯತ್ತಾ ದ್ವನ್ದೇಕತ್ತನ್ತಿ ನಪುಂಸಕತ್ತನ್ತಿ ವೀಸತ್ಯಾದಯೋ ಅಬ್ಯುಪ್ಪನ್ನಾ ಪರಮತೇನ, **ಕಚ್ಚಾಯನ**ಮತೇನ ಪನ ಬ್ಯುಪ್ಪನ್ನಾ।

೪೭೪-೪೭೬. ಸತಾದೀನಿ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಪರಿಯನ್ತಾನಿ ಚತುವೀಸತಿ ಠಾನಾನಿ ಗಣನಭೇದಾನಿ। ತತ್ಥ **ದಸದಸಸದ್ದೇಹಿ** ನಿಪ್ಫಾದಿತೋ **ಸತಸದ್ದೋ**, ತಥಾ **ಸತದಸಸದ್ದೇಹಿ ಸಹಸ್ಸಸದ್ದೋ**। **ಯುಜ** ಯೋಗೇ, **ನಿಯುತಂ, ಅಯುತಮ್ಪಿ**। **ಯು** ಮಿಸ್ಸನೇ ವಾ, ತೋ। **ಲಕ್ಖ** ದಸ್ಸನಙ್ಕೇಸು, **ಲಕ್ಖಂ, ಸತಸಹಸ್ಸಮ್ಪಿ**। **ಕುಟ** ಛೇದನೇ, ದಸಗುಣಂ ಕುಟತೀತಿ **ಕೋಟಿ**। ಉಪಸಗ್ಗೇನ ವಿಸೇಸೇತ್ವಾ ಏಕೋ ಗಣನವಿಸೇಸೋ **ಪಕೋಟೀ**ತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ದ್ವೇಪಿ ಮಿಸ್ಸೇತ್ವಾ ಏಕೋ **ಕೋಟಿಪಕೋಟೀತಿ**। **ನಹ** ಬನ್ಧನೇ, ತೋ। ಆಗಮಸ್ಸು। **ವಿದ** ಲಾಭೇ, ಉ, ನಿಗ್ಗಹೀತಾಗಮೋ। **ಅಬ** ಹಿಂಸಾಯಂ, ಗತಿಮ್ಹಿ ಚ, ದೋ, ಆಗಮಸ್ಸು। **ಅಹಿ** ಗತಿಮ್ಹಿ, **ಹ**ಪಚ್ಚಯೋ। **ಅವ** ರಕ್ಖಣೇ, ವೋ । **ಅಟ** ಗಮನೇ, ಟೋ। **ಸೋಗನ್ಧಿಕ**ನ್ತಿ ಕಮಲವಿಸೇಸನಾಮೇನ ಏಕೋ ಗಣನವಿಸೇಸೋ ವುಚ್ಚತಿ, ತಥೋಪ್ಪಲಾದಿನಾಮೇಹಿ ಏಕೇಕೋ ಗಣನವಿಸೇಸೋ। **ಕಥ** ವಾಕ್ಯಪ್ಪಬನ್ಧೇ, ಯು, ಸಙ್ಖ್ಯಾತುಮಸಕ್ಕುಣೇಯ್ಯತಾಯ **ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಂ**।

ನನು ಸಙ್ಖ್ಯಾತುಮಸಕ್ಕುಣೇಯ್ಯತ್ತೇ ಸತಿ ಏಕೇನ ಭವಿತಬ್ಬಂ, ಅಥ ಕಥಮೇಕೋ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯೋ, ದ್ವೇ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಾನಿಚ್ಚಾದೀನಿ ಭೇದಾನಿ ವುತ್ತಾನೀತಿ? ನಾಯಂ ದೋಸೋ, ತೇಸಂ ಕಾಲದೇಸಾದಿವಸೇನ ಭಿನ್ನಾನಮ್ಪಿ ಸಮ್ಭವತೋ। ಏತಾಸು ಸಙ್ಖ್ಯಾಸು **ಕಮಾ** ಕಮೇನ ಸತಾದಿಲಕ್ಖಪರಿಯನ್ತಂ **ದಸಗುಣಂ** ದಸಹಿ ಗುಣಿತಂ ಭವತಿ। ಕೋಟ್ಯಾದಿಕಂ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಪರಿಯನ್ತಂ **ಸತಲಕ್ಖಗುಣಂ** ಸತಲಕ್ಖೇಹಿ ಗುಣಿತಂ ಭವತಿ, ತಸ್ಮಾ ಏಕಾ ಲೇಖಾ ದ್ವಿಸುಞ್ಞಸಹಿತಾ ಸತಂ ಭವತಿ, ತಥಾ ತಿಸುಞ್ಞಸಹಿತಾ ಸಹಸ್ಸಂ, ಚತುಸುಞ್ಞಸಹಿತಾ ನಿಯುತಂ, ಪಞ್ಚಸುಞ್ಞಸಹಿತಾ ಏಕಾ ಲೇಖಾ ಲಕ್ಖಂ ಭವತಿ, ಏಕಾ ಪನ ಲೇಖಾ ಸತ್ತಸುಞ್ಞಸಹಿತಾ ಕೋಟಿ, ತಥಾ ಚುದ್ದಸಸುಞ್ಞಸಹಿತಾ ಪಕೋಟಿ, ಇಮಿನಾ ನಯೇನ ಯಾವಾಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಂ ನೇತಬ್ಬಂ, ಅಯಮೇಕಚ್ಚಾನಮಾಚರಿಯಾನಂ ಮತಿ।

ಅಥ ವಾ ಸತಾದಯೋ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಪರಿಯನ್ತಾ ಸಬ್ಬೇಪಿ ದಸಗುಣಿತಾ ಕಾತಬ್ಬಾ, ಅಯಂ **ಕಚ್ಚಾಯನಸ್ಸ** ಮತಿ, ತೇನ ಹಿ "ಯಾವ ತದುತ್ತರಿ ದಸಗುಣಿತಞ್ಚೇ"ತಿ ಸುತ್ತಮಾಹ। ಅಥ ವಾ ಸತಾದಯೋ ಲಕ್ಖನ್ತಾ ದಸದಸಗುಣಿತಾ, ತೇನ ಏಕಾ ಲೇಖಾ ದ್ವಿಬಿನ್ದುಸಹಿತಾ ಸತಂ ಭವತಿ, ತಥಾ ಚತುಪಞ್ಚಾದಿಬಿನ್ದುಸಹಿತಾ ಸಹಸ್ಸಾದಿಕಂ ಭವತಿ, ಏಕಾ ಲೇಖಾ ಪನ ದ್ವಾದಸಬಿನ್ದುಸಹಿತಾ ಕೋಟಿ, ತಥಾ ಏಕೂನವೀಸತಿಬಿನ್ದುಸಹಿತಾ ಪಕೋಟೀತಿ ಯಾವ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಾ ಏಕೇಕಸ್ಮಿಂ ಸತ್ತ ಸತ್ತ ಬಿನ್ದೂನಿ ಕತ್ವಾ ಗಣನಾ ಕಾತಬ್ಬಾ, ತಸ್ಮಾ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಗಣನವಿಸೇಸೇ ಪಞ್ಚಚತ್ತಾಲೀಸಾಧಿಕಾನಿ ಸತಬಿನ್ದೂನಿ ಭವನ್ತಿ, ಅಯಮಮ್ಹಾಕಂ ಮತಿ।

ಅಮರಕೋಸೇ [ಅಮರ ೧೯.೮೪] ಪನ "ಪನ್ತ್ಯಾ ಸತಸಹಸ್ಸಾದಿ, ಕಮಾ ದಸಗುಣೋತ್ತರ"ಮಿತ್ಯುತ್ತಂ, ತಸ್ಸತ್ಥೋ - ದಸಸಙ್ಖ್ಯಾ ಪನ್ತೀತ್ಯುಚ್ಚತೇ , ತತೋ ಆರಬ್ಭ ದಸಗುಣೋತ್ತರಂ ಸತಸಹಸ್ಸಾದಿಕಂ ಕಮಾ ವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಂ, ತಂ ಯಥಾ - ದಸಸಙ್ಖ್ಯಾಯ ದಸಗುಣೋತ್ತರಂ ಸತಂ, ಸತಾ ದಸಗುಣೋತ್ತರಂ ಸಹಸ್ಸಂ, ಸಹಸ್ಸಾ ದಸಗುಣೋತ್ತರಂ ಅಯುತಂ, ಅಯುತಾ ದಸಗುಣೋತ್ತರಂ ಲಕ್ಖಂ, ಲಕ್ಖಾ ದಸಗುಣೋತ್ತರಂ ಪಯುತಂ, ಪಯುತಾ ದಸಗುಣೋತ್ತರಂ ಕೋಟಿ, ಏವಂ ಕೋಟಿಯಾ ಅಬ್ಬುದಂ, ಅಬ್ಬುದಾ ಪದುಮಂ, ಪದುಮಾ ಖಬ್ಬೋ, ಖಬ್ಬಾ ಮಹಾಕಥೋ, ತತೋಪಿ ಮಹಾಪದುಮಂ, ತತೋಪಿ ಸಙ್ಕು, ಸಙ್ಕುತೋ ಸಮುದ್ದೋ, ತತೋ ಅನ್ತ್ಯಂ, ಅನ್ತ್ಯಾ ಮಜ್ಝಂ, ಮಜ್ಝಾ ಪರದ್ಧಂ, ಪರದ್ಧಾ ಅಮತಂ, ಅಮತಾ ದಸಗುಣೋತ್ತರಂ ಸಙ್ಖ್ಯಂ, ಸಙ್ಖ್ಯಞ್ಚ ವೀಸತಿಮಂ ಠಾನಂ, ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಮಿತೋ ಪರನ್ತಿ। ಸಬ್ಬಪಾರಿಸದತ್ತಾ ಹಿ ಬ್ಯಾಕರಣಸ್ಸ ಸಬ್ಬೇಸಂಪ್ಯತ್ರ ವಾದಾ ದಸ್ಸಿತಾ।

೪೭೭-೪೭೮. ಸಾಧಿಕೇನ ದ್ವೇಪಾದೇನ "ಅಡ್ಢೇನ ಚತುತ್ಥೋ ಅಡ್ಢುಡ್ಢೋ, ಅಡ್ಢೇನ ತತಿಯೋ ಅಡ್ಢತಿಯೋ, ಅಡ್ಢತೇಯ್ಯೋ ಚಾ"ತಿ ಇಮಂ ವಚನತ್ಥಂ ದಸ್ಸೇತಿ। ಅಡ್ಢೂಪಪದೇನ ಸಹ **ಚತುತ್ಥಾ**ದಿಸದ್ದಾನಂ **ಅಡ್ಢುಡ್ಢಾ**ದ್ಯಾದೇಸೋ। ಸಾಧಿಕಪಾದೇನ "ಅಡ್ಢೇನ ದುತಿಯೋ ದಿಯಡ್ಢೋ, ದಿವಡ್ಢೋ ಚಾ"ತಿ ಇಮಂ ವಚನತ್ಥಂ ದಸ್ಸೇತಿ। ಅನ್ತರಿತಸ್ಸಾಪಿ **ಅಡ್ಢೇನ**ಸದ್ದಸ್ಸ ಇಧಾನುವತ್ತನತಾ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾ ಅಭಿಧಾನನ್ತರಾಭಾವಾ, ಸಬ್ಬತ್ರೇವಂ।

೪೭೯-೪೮೦. ಮೀಯತೇ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ದೀಯತೇ ಯೇನ, ತಂ **ಮಾನಂ**। ತಞ್ಚ ತುಲಾಪತ್ಥಙ್ಗುಲಿವಸಾ ತಿಧಾ ಮಾನಿಯದಬ್ಬಸ್ಸ ಭವತಿ। **ತುಲ** ಉಮ್ಮಾನೇ , ಚುರಾದಿ, **ತುಲಾ** ಇತ್ಥೀ। **ಪದ** ಗತಿಯಂ, ಥೋ। **ಅಙ್ಗ** ಗಮನೇ, ಉಲೋ, **ಅಙ್ಗುಲಂ,** "ಅಙ್ಗುಲೀ"ತಿಪಿ

ಪಾಠೋ, ಕರಸಾಖಾ।

ಚತ್ತಾರೋ ವೀಹಯೋ ಸಮ್ಪಿಣ್ಡಿತಾ ಏಕಾವ **ಗುಞ್ಜಾ** ಸಮಗರುಕಾ, ತಥಾ ದ್ವೇ ಗುಞ್ಜಾ ಏಕೋವ **ಮಾಸಕೋ** ಸಮಗರುಕೋತಿ ಸಬ್ಬತ್ರ ನಯೋ ನೇತಬ್ಬೋ। ದ್ವೇ ಮಾಸಕಾ **ಅಕ್ಖೋ** ನಾಮ, ವಿಭೀಟಕೋತಿ ವುತ್ತೋ, ಅಕ್ಖಫಲಸಮಾನಗರುಕತ್ತಾ ವಾ **ಅಕ್ಖೋ**। ಕರಿಸೋಪ್ಯತ್ರ, **ಕಸ** ವಿಲೇಖನೇ, ಅ, **ರಿಮಜ್ಝೋ**, ಅನಿತ್ಥೀ। ಅಕ್ಖಾನಂ ಪಞ್ಚ **ಧರಣಂ** ನಾಮ, **ಧರತಿಧಾತುಯಾ** ಯು। ಅಕ್ಖಾನಮಟ್ಠಕಂ **ಸುವಣ್ಣೋ** ನಾಮ। ಪಞ್ಚಧರಣಂ **ನಿಕ್ಖಂ** ನಾಮ। **ತೇ** ನಿಕ್ಖಾ ಪಞ್ಚ **ಪಾದೋ** ನಾಮ। ಸೋ **ಪಾದೋ** ಚತುತ್ಥೇ ಭಾಗೇ ವತ್ತತೀತ್ಯೇಕಚ್ಚಾನಂ ಮತಿ। ಯಥಾವುತ್ತಾಯೇವ ಚತ್ತಾರೋ ವೀಹಯೋ **ಗುಞ್ಜಾ** ನಾಮ। ದ್ವೇ ಗುಞ್ಜಾ **ಮಾಸಕೋ** ನಾಮ। ದ್ವೇ ಪಞ್ಚಮಾಸಕಾ ದಸಮಾಸಕಾ **ಅಕ್ಖೋ** ನಾಮ। ಅಕ್ಖಾನಂ ಅಟ್ಠಕಂ **ಧರಣಂ** ನಾಮ। ಪಞ್ಚಧರಣಂ **ಸುವಣ್ಣೋ** ನಾಮ। ತೇ ಪಞ್ಚಸುವಣ್ಣಾ **ನಿಕ್ಖಂ** ನಾಮಾತ್ಯಮ್ಬಾಕಂ ಮತಿ। **ಕನ** ದಿತ್ತಿಗತಿಕನ್ತೀಸು, **ನಿಪುಬ್ಬೋ**, ನಸ್ಸ **ಖೋ, ನಿಕ್ಖೋ,** ಸುವಣ್ಣವಿಕಾರೇಪಿ। ಯಸ್ಸ ಕಸ್ಸಚಿ ವತ್ಥುನೋ ಚತುತ್ಥೇ ಭಾಗೇ ಪಾದೋ। ದಸ ಧರಣಾನಿ **ಪಲಂ** ನಾಮ, **ಪಲ** ಪಥೇ ಚ ಗತಿಮ್ಹಿ।

೪೮೧. ಯಸ್ಸ ಕಸ್ಸಚಿ ವತ್ಥುನೋ ಪಲಸತಂ **ತುಲಾ**। **ತುಲ** ಉಮ್ಮಾನೇ, **ತುಲಾ** ನಾರೀ।

> ಗೇಹಾನಂ ದಾರುಬನ್ಧಾಯ, ಪಿಠಿಕಾಯಂ ತುಲಾ ಥಿಯಂ।
> ಮಾನಭಣ್ಡೇ ಚ ಸಾದಿಸೇ, ರಾಸಿಪಲಸತೇಸು ಚ॥

ತಾ ತುಲಾ ವೀಸತಿ **ಭಾರೋ** ನಾಮ। **ಭರ** ಧಾರಣಪೋಸನೇಸು, ಣೋ। "ಭಾರೋ ತು ದ್ವಿಸಹಸ್ಸೇಸು, ಪಲಾನಮಪಿ ವಿವಧೇ"**ತ್ಯಜಯೋ** [ಬ್ಯಾಖ್ಯಾಸುಧಾಟೀಕಾಯಮ್ಪಿ]। ವಿವಧೋ ಭಾರಭೇದೋ।

ರೂಪಿಯಸ್ಸ ಕರಿಸೇನ ಕತೋ ಸಂವೋಹಾರಪದತ್ಥೋ ಕಹಾಪಣೋ ನಾಮ। ಕರಿಸಪ್ಪಮಾಣೇನ ರೂಪಿಯೇನ ಕತೋ ಪಣೋ ಪಣಿಯೋ ದಬ್ಬಭೇದೋ **ಕಹಾಪಣೋ**। **ರಿ**ಸಸ್ಸ **ಹಾ**ದೇಸೋ। **ಅಹಾ**ದೇಸೇ **ಕರಿಸಾಪಣೋ,** ಏತೇ ದ್ವೇ ರೂಪವಿಕಾರೋ, ಅಞ್ಞತ್ರೂಪಚಾರಾ। ಇತಿ ತುಲಾಮಾನಂ ವುತ್ತಂ।

೪೮೨. ಪತ್ಥಮಾನಂ ದಸ್ಸೇತುಮಾಹ **"ಕುಡುವೋ"**ಚ್ಚಾದಿ। ಏಕೋ ಪಸತೋ **ಕುಡುವೋ** ನಾಮ। **ಸರ** ಗತಿಯಂ, ತೋ, **ರಲೋಪೋ**, **ಕಡಿ** ಭೇದೇ, ವೋ, **ಕಡಿ**ಸ್ಸ **ಕುಡು, ತೇ** ಕುಡುವಾ ಚತ್ತಾರೋ **ಪತ್ಥೋ**। ಚತುಪತ್ಥಾ **ಆಳ್ಹಕೋ, ಅಹ** ಪೂಜಾಯಂ, ಣ್ವು, ಛತ್ತಾದಿ ದಸಙ್ಗುಲಂ, ದ್ವಾದಸಙ್ಗುಲಂ ವಾಸಬ್ಬತೋ ಮಾನಮ್ಹಿ ಆಳ್ಹಕೋ। ಚತುರೋ ಆಳ್ಹಕಾ **ದೋಣಂ** ನಾಮ, "ಚತುರಾಳ್ಹಕ"ನ್ತಿಪಿ ಪಾಠೋ, **ದು** ಗಮನೇ, ಣೋ, **ದುಣ** ಗತಿಯಂ, ಹಿಂಸಾಯಞ್ಚ ವಾ, **ದೋಣಂ**। **ವಾ**ಕಾರೇನ **ದೋಣೋ**।

೪೮೩. ಚತುರೋ ದೋಣಾ **ಮಾನಿಕಾ, ಮಾನ** ಪೂಜಾಯಂ, ಸಕತ್ಥೇ ಕೋ, ಅಸ್ಸಿ। ಚತುಮಾನಿಕಂ ಚತಸ್ಸನ್ನಂ ಮಾನಿಕಾನಂ ಸಮೂಹೋ ಚತುಮಾನಿಕಂ **ಖಾರೀ** ನಾಮ, **ಖರ** ವಿನಾಸೇ, ಣೋ, ನದಾದಿ। **ದಸಮ್ಬಣಂ** ದಸಾಧಿಕಸತದೋಣಮತ್ತಂ **ಕುಮ್ಭೋ**ತಿ ಘಟನಾಮೇನ ಏಕೋ ಪತ್ಥಮಾನವಿಸೇಸೋ ದಸ್ಸಿತೋ, "ಅಮ್ಬಣ"ನ್ತಿಪಿ ಪಾಠೋ।

೪೮೪. ಪತ್ಥಮಾನವಿಸೇಸಾನಂ ಲಬ್ಭಮಾನಪರಿಯಾಯೇ ದಸ್ಸೇತುಮಾಹ **"ಆಳ್ಹಕೋ"**ಚ್ಚಾದಿ। **ತುಮ್ಬ** ಕಮ್ಪನೇ, ಅ। ದ್ವಯಂ ಪತ್ಥೇ। **ಪತ್ಥ**ಸದ್ದೋಯಂ ಸಾಮಞ್ಞಭೇದಮಾನೇಸು ಪವತ್ತತಿ, ಇಧ ಪನ ವಿಸೇಸಮಾನವಾಚಕೋ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ। **ನಲ** ಗನ್ಧೇ, ಇಣ।

ದ್ವಯಂ ವಾಹೇ। ವಹತೀತಿ **ವಾಹೋ, ವಹ** ಪಾಪುಣನೇ, ಣೋ।

ಅಮ್ಬಣಮಾನಂ, ಪರಿಯಾಯಂ ವಾ ದಸ್ಸೇತುಮಾಹ **"ಏಕಾದಸ ದೋಣೇ"**ಚ್ಚಾದಿ। **ಅಮ್ಬ** ಗಮನೇ, ಯು, **ಅಮ್ಬ** ಸದ್ದೇ ವಾ, ಇತಿ ಪತ್ಥಮಾನಂ ವುತ್ತಂ, ಅಙ್ಗುಲಮಾನಂ ಪನ ಅಣ್ವಾದ್ಯಾಭಿಧಾನಾವಸರೇ ಭೂಮಿವಗ್ಗೇ ಅಭಿಹಿತಂ।

೪೮೫. ಚತುಕ್ಕಂ ಭಾಗೇ। **ವಿಸ** ಪವೇಸನೇ, ದೀಘಾದಿ, ಕೋಟ್ಠಂ ವುಚ್ಚತಿ ಸರೀರಂ, ತತ್ಥ ಸೇತೀತಿ **ಕೋಟ್ಠಾಸೋ**। ಆತ್ತಂ। **ಅನ** ಪಾಣನೇ, **ಅಮ** ಗಮನೇ ವಾ, ಸೋ। ಭಜೀಯತೇ ಸೇವೀಯತೇತಿ **ಭಾಗೋ**। ಣೋ। ವಣ್ಣಕೋಪ್ಯತ್ರ। **ವಟಿ** ವಿಭಾಜನೇ, ಣ್ವು, ಣನ್ತಾ ವಾ ಸಕತ್ಥೇ ಕೋ।

ವಿಭವನ್ತಂ ಧನೇ। **ಧನ** ಧಞ್ಞೇ, ಅ। ಸಸ್ಸ ಅತ್ತನೋ ಅಯಂ **ಸೋ, ಸಮ್ಬಿ**। ದುಇವ **ದಬ್ಬಂ,** ಸಾರಮಿಚ್ಚತ್ಥೋ, ಇವತ್ಥೇ ವೋ, **ವಿದ** ಲಾಭೇ, ತೋ । ಸಸ್ಸ ಧನಸ್ಸ ಪತಿ ಸಪತಿ, ತಸ್ಮಿಂ ಸಾಧು **ಸಾಪತೇಯ್ಯಂ,** ಣೇಯ್ಯೋ। **ವಸ** ನಿವಾಸೇ, ಉ। **ಅರ** ಗಮನೇ, ಥೋ। **ರಸ್ಸ ತೋ**। ವಿಭವನ್ತಿ ಪಭವನ್ತ್ಯನೇನಾತಿ **ವಿಭವೋ,** ಅ। ಹಿರಞ್ಞಂ, ಕೋಸೋಪ್ಯತ್ರ।

೪೮೬. ಕತಾಕತಂ ಕಞ್ಚನಂ, ರೂಪಿಯಞ್ಚ ಮಿಸ್ಸಿತಂ [ಮಿಲಿತಂ (ಕ॰), ಮಿಲಿತಂ ಪಚ್ಚೇಕಞ್ಚ (ಅಮರ ಖೀರಸ್ವಾಧೀಟೀಕಾ)] ಕೋಸಾದಿದ್ವಯವಾಚ್ಚಂ, ತತ್ರ ಪಿಣ್ಡೀಕತಂ ಆಭರಣೀಕತಂ, ಕಮ್ಮೀಭಾವಮಾಪಾದಿತಂ ವಾ ಕತಂ। ಆಕರೋತ್ಥಂ ಅಜಾತಕಮ್ಮಂ ಚುಣ್ಣಾದಿರೂಪಂ ಅಕತಂ, **ತದಞ್ಞಂ** ತೇಹಿ ಕಞ್ಚನರೂಪಿಯೇಹಿ ಅಞ್ಞಂ ತೇಜಸಂ ದಬ್ಬಂ ತಮ್ಬಂ। **ಆದಿನಾ** ಕಂಸರೀತಿಸೀಸಕಾದಿ, ಯಞ್ಚಾತೇಜಸಂ ರಾಜಪಟ್ಟದಾರುವಿಸಾದಿಕ'ಮಸಾರಂ ದಬ್ಬಂ, ತಂ ಸಬ್ಬಂ ಕುಪ್ಪಂ, **ಗುಪ** ರಕ್ಖಣೇ, ಗುಪ್ಪತೇತಿ, ಪೋ, **ಕತ್ತಞ್ಚ** ಗಸ್ಸ।

ದ್ವಯಂ ಕಞ್ಚನಂ ರೂಪಿಯಞ್ಚಾಹತಮುಟ್ಠಾಪಿತಹಯವರಾಹಪುರಿಸಾದಿ ರೂಪಂ ನಿಗ್ಘಾತಿಕಾಯ ತಾಳಿತಂ ದೀನಾರಾದಿಕಂ ರೂಪಿಯಾಖ್ಯಂ। ಅಸ್ಸಾದಿರೂಪಮಸ್ಸಾಹತಮತ್ಥೀತಿ **ರೂಪಿಯಂ**। **ರೂಪ** ಆಹತಪಸಂಸಾಸು, ಇಯೋ।

೪೮೭-೪೮೮. **ಹಿರಞ್ಞನ್ತಂ** ಸುವಣ್ಣೇ। ಸೋಭನೋ ವಣ್ಣೋ ಯಸ್ಸ **ಸುವಣ್ಣಂ**। **ಕನ** ದಿತ್ತಿಯಂ, ಣ್ವು, ಜನನಂ ಜಾತಂ, ಪಕಟ್ಠಂ ಜಾತಂ **ಜಾತರೂಪಂ,** ಪಕಟ್ಠತ್ಥೇ **ರೂಪಪಚ್ಚಯೋ** [ಪಸಂಸಾಯಂ ರೂಪಪಚ್ಚಯೋ ಇತಿ ಸುಭೂ (ಚಿನ್ತಾಮಣಿಟೀಕಾ) ಪಸಂಸಾಯಂ ರೂಪಂ (ಪಾಣಿನಿ ೫.೩.೬೬)]। ಜಾತಂ ರೂಪಮಸ್ಸಾತಿ ವಾ **ಜಾತರೂಪಂ**। **ಇಣ** ಗತಿಯಂ, ದಿತ್ತಿಯಞ್ಚ ಅನೇಕತ್ಥತ್ತಾ। ಸುಟ್ಠು ದಿಪ್ಪತೇ ದಿತ್ತಿಯಾ ಯುಜ್ಜತೇತಿ **ಸೋಣ್ಣಂ,** ಉಸ್ಸೋ, "ವಾ ಪರೋ ಅಸರೂಪಾ"ತಿ **ಇಲೋಪೋ**, ದ್ವಿತ್ತಂ। **ಕಞ್ಚ** ದಿತ್ತಿಯಂ, ಯು। ಸತ್ಥು ವಣ್ಣೋ ವಿಯ ವಣ್ಣೋ ಯಸ್ಸ। ಚಿತ್ತಮತ್ತಾನಂ ಹರತೀತಿ **ಹರಿ**। ಇ, **ಕಮು** ಇಚ್ಛಾಯಂ, ಬು। ಚರತಿ ಏತ್ಥ ಚಿತ್ತಂ **ಚಾರು,** ಣು। **ಹಿ** ಗತಿಯಂ, ಮೋ। **ಹಟ** ದಿತ್ತಿಯಂ, ಣ್ವು। ತಪನಂ ದಾಹಮರಹತೀತಿ **ತಪನಿಯೋ,** ಇಯೋ। **ಹರ** ಹರಣೇ, ಅಞ್ಞೋ, ಅಸ್ಸಿ। **ಹಾ** ಚಾಗೇ, **ಹಾ** ಗತಿಯಂ ವಾ, ಅಞ್ಞೋ, **ಹಿರಾದೇಸೋ** ಚ।

ಚಾಮೀಕರಾದಯೋ ಚತ್ತಾರೋ **ತಬ್ಭೇದಾ** ತಸ್ಸ ಸುವಣ್ಣಸ್ಸ ವಿಸೇಸಾ। ಚಾಮೀ ನಾಮ ಏಕಾ ಪುಪ್ಫಜಾತಿ, ತಂಕರತ್ತಾ **ಚಾಮೀಕರೋ,** ಅಥ ವಾ ಚಾಮೀ ನಾಮ ಅಗ್ಗಿ। **ಚಮು** ಅದನೇ, ಣೀ, ತಕ್ಕರತ್ತಾ **ಚಾಮೀಕರೋ**। ಸತಕುಮ್ಭಂ ಪದ್ಧಕೇಸರವಣ್ಣಂ, ತಬ್ಬಣ್ಣಸದಿಸತ್ತಾ **ಸಾತಕುಮ್ಭಂ**। ದೇವರುಕ್ಖಭೂತಾಯ ಮಹಾಜಮ್ಬುಯಾ ಪತಿಟ್ಠಿತಟ್ಠಾನೇ ನದೀ ಜಮ್ಬುನದೀ, ತಸ್ಸಂ ಪತಿತೇಹಿ ಮಹಾಗಜಪ್ಪಮಾಣಾನಂ, ಕುಮ್ಭಪ್ಪಮಾಣಾನಂ ವಾ ಫಲಾನಂ ಬೀಜೇಹಿ ಜಾತಂ ಸುವಣ್ಣಂ **ಜಮ್ಬುನದಂ,** ಇದಂ ಪನ ಸುವಣ್ಣಂ ಅನಲಪ್ಪಭಂ ದೇವಾಲಙ್ಕಾರಮತುಲಂ ಜಾಯತೇ। ತಂ ಪನಾನಲಮಿತಿ ವಿಸೇಸತ್ಥೇಪಿ **ಅಮರಸೀಹೋ** ಸುವಣ್ಣಸಾಮಞ್ಞೇವ ಪಠತಿ। ಸಿಙ್ಗೀ ನಾಮ ಏಕಾ ಮಚ್ಛಜಾತಿ, ತಬ್ಬಣ್ಣತಾಯ। ಖಣಿಯಂ ವಾ ತಂಸಣ್ಠಾನಸಿಲಾಖಣ್ಡೇಹಿ ಜಾತತಾಯ ಸಿಙ್ಗೀ, **ಅಮರಕೋಸೇ** ಪನ ಚಾಮೀಕರಾದೀನಿಪಿ ಸುವಣ್ಣಸಾಮಞ್ಞೇ ಪಠತಿ, ಸಿಙ್ಗೀ ಪನ ವಿಸೇಸೇ। ವುತ್ತಞ್ಹಿ ತತ್ಥ "ಅಲಙ್ಕಾರಸುವಣ್ಣಂ ಯಂ, ಸಿಙ್ಗೀಕನಕಮಿಚ್ಚಯ"ನ್ತಿ [ಅಮರ ೧೯.೯೬]। ತಸ್ಸತ್ಥೋ - ಕಟಕಕುಣ್ಡಲಾದಿನೋ ಅಲಙ್ಕಾರಸುವಣ್ಣಸ್ಸ "ಸಿಙ್ಗೀ"ತಿ ನಾಮನ್ತಿ। "ಸಿಙ್ಗೀಮಣ್ಡನಸೋಣ್ಣ"ನ್ತಿ **ರತನಕೋಸೋ**। ಸುವಣ್ಣತಾಯ ಸಿಙ್ಗೀ "ಕನಕ"ಮಿತ್ಯುಚ್ಚತೇ।

೪೮೯. ಪಞ್ಚಕಂ ರಜತೇ। ರೂಪಯುತ್ತತಾಯ **ರೂಪಿಯಂ**। **ರಞ್ಜ** ರಾಗೇ, ಅತೋ। **ಸಞ್ಜ** ಸಙ್ಗೇ, ಝು, **ಇಲೋಪೋ**, **ಸಜ್ಝು**। ರೂಪಯುತ್ತತಾಯ **ರೂಪೀ, ಸಞ್ಜ** ಸಙ್ಗೇ, ಝೋ, **ಇಲೋಪೋ**, **ಸಜ್ಝಂ,** "ರೂಪಿಯಜ್ಝ"ನ್ತಿಪಿ ಪಾಠೋ। ತದಾ **ಇಯಜ್ಝಪಚ್ಚಯೇನ** ಸಿದ್ಧಂ। ದುಬ್ಬಣ್ಣಂ, ಖಜ್ಜೂರಂ, ಸೇತಮ್ಬಿ।

ಆಹತಸೋಣ್ಣರಜತೇ, ರಜತೇ ರೂಪಿಯಂ ಮತಂ।
ರಜತೇ ಚ ಖಲೇಕ್ಲಿವಂ, ಖಜ್ಜೂರೋ ಪಾದಪನ್ತರೇ।
ಸೇತಾ ಚ ಭತಿಕಾಯಂ ಥ, ಕ್ಲಿವಂ ಸಜ್ಝೇ ಸಿತೇ ತಿಸು॥

ಅಸ್ಮಜಾತಿಯಂ ಪುಪ್ಫರಾಗಾದಿಮ್ಹಿ, ಮುತ್ತಾವಜಿರಾದಿಮ್ಹಿ ಚ ವಸ್ವಾದಿತ್ತಯಂ। **ವಸ** ನಿವಾಸೇ, ಉ। ರತಿಂ ತನೋತೀತಿ **ರತನಂ,** ಕಮ್ಮಾದಿಮ್ಹಿ ಣೋ, **ತಿಲೋಪೋ**। "ರತ್ನಂ ಸಜಾತಿಸೇಟ್ಠೇಪೀ"ತ್ಯ**ಮರಕೋಸೇ** [ಅಮರ ೨೩.೧೨೪], ತೇನ ಗಜಸೇಟ್ಠೋ ಗಜರತನಂ, ಇತ್ಥಿಸೇಟ್ಠೋ ಇತ್ಥಿರತನನ್ತಿ। **ಮನಸದ್ದತೋ** ಇ, **ಈ**ಪಚ್ಚಯೇ **ಮಣೀ** ಚ। ಪುಪ್ಫರಾಗಾದಯೋ ವಕ್ಖಮಾನಾ **ತಬ್ಭಿದಾ** ತಸ್ಸ ಮಣಿನೋ ವಿಸೇಸಾ। ಭಾಸನ್ತೋ ರಞ್ಜೇತೀತಿ **ಪುಪ್ಫರಾಗೋ, ಭಾಸಸ್ಸ ಪುಪ್ಫೋ**।

೪೯೦. ಸುವಣ್ಣಾದಯೋ ಇಮೇ ಸತ್ತ ರತನಾನ್ಯಾಹು। **ಮಣಿ** ರತ್ತಮಣಿ।

೪೯೧. ಸತ್ತರತನಾನಂ ಲಬ್ಭಮಾನಪರಿಯಾಯೇ ದಸ್ಸೇತುಮಾಹ **"ಲೋಹಿತಙ್ಕೋ**"ಚ್ಚಾದಿ। **ಲೋಹಿತಙ್ಕಾ**ದಿತ್ತಯಂ ರತ್ತಮಣಿಯಂ । ಲೋಹಿತವಣ್ಣೇನ ಅಙ್ಕೀಯತೇತಿ **ಲೋಹಿತಙ್ಕೋ,** ಲೋಹಿತಂ ಅಙ್ಗಂ ಸರೀರಮೇತಸ್ಸ ವಾ **ಲೋಹಿತಙ್ಕೋ**। ಪದುಮಙ್ಕ್ಯಾತ್ರ ಕೋಕನದಂ, ತಬ್ಬಣ್ಣಸದಿಸೋ ಮಣಿ **ಪದುಮರಾಗೋ**। ಸೋಣರತನಂ, ಲೋಹಿತಕೋಪ್ಯತ್ರ।

ದ್ವಯಂ ವೇಳುರಿಯೇ। ವಂಸೋ ತಚಸಾರೋ, ತಬ್ಬಣ್ಣೋ ಮಣಿ **ವಂಸವಣ್ಣೋ**। ವೇಳು ವಿಯ ದಿಸ್ಸತೀತಿ **ವೇಳುರಿಯೋ,** ಇವತ್ಥೇ ಇಯೋ, **ರಾ**ಗಮೋ ಚ। ದ್ವಯಂ ಪವಾಳೇ। **ವಲ** ಸಂವರಣೇ, ಣೋ, ಳತ್ತಂ, **ವಾ**ಕಾರೇನ ಪವಾಳೋಪಿ। **ದು** ಗಮನೇ, **ದು** ಉಪತಾಪೇ ವಾ, ಮೋ, ದ್ವಿತ್ತಂ।

೪೯೨. ದ್ವಯಂ ಕಬರಮಣಿಮ್ಹಿ। ಮಸಾರಗಿರಿಮ್ಹಿ ಜಾತಂ **ಮಸಾರಗಲ್ಲಂ,** ಲೋ, ರಸ್ಸ **ಲೋ**। ಕಬರೋ ಸಬಲೋ ಮಣಿ। ದ್ವಯಂ ಮುತ್ತಾಯಂ। **ಮುಚ** ಮೋಚನೇ, ಥೋ, ಮುತ್ತಾ ಏವ **ಮುತ್ತಿಕಂ,** ಸಕತ್ಥೇ ಇಕೋ। ಸತ್ಥಿಕಾ ಪಕತಿತೋ ಲಿಙ್ಗವಚನಾನ್ಯತಿವತ್ತನ್ತೇತಿ ನಪುಂಸಕತ್ತಂ। ಏತ್ಥ ಚ ರತನಪರಿಯಾಯಾನಂ ಉಪ್ಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ಕಥನಂ ಸತ್ತನ್ನಂ ರತನಾನಂ ಉಪ್ಪತ್ತಿಕ್ಕಮಪಣೀತಕ್ಕಮಾದಿನೋ ಅಭಾವದೀಪನತ್ಥಂ।

ದ್ವಯಂ ಪಿತ್ತಲೇ। **ರೀ** ಗಮನೇ, ರಿ। ರೀತಿಪಿ। "ರೀತಿ ಪಚಾರೇ ಸನ್ದೇ ಚ, ಲೋಹಕಿಟ್ಟಾರಕೂಟೇಸೂ"ತಿ **ರುದ್ದೋ**। ಆರಸ್ಸೇವ ಕೂಟೋ, ಯಸ್ಸ। ದಬ್ಬಸದ್ದೋಪ್ಯತ್ರ। ದ್ವಯಂ ಅಬ್ಭಕೇ। **ಅಮ** ಗಮನೇ, ಅಲೋ। ಅಬ್ಭಂ ಆಕಾಸೋ, ಮೇಘೋ ಚ, ತಂಸಙ್ಖಕತ್ತಾ **ಅಬ್ಭಕಂ,** ಸಞ್ಞಾಯಂ ಕೋ। "ಮೇಘಮ್ಬರಾಭಿಧಾನಞ್ಚ, ಗೋರಿ ಬೀಜಞ್ಚ ಅಬ್ಭಕ"ನ್ತಿ ಹಿ ವುತ್ತಂ। ಗಿರಿಜತು, ಸಿಲಾಜತುಪ್ಯತ್ರ।

೪೯೩. ತಿಕಂ ಲೋಹೇ। **ಲೂ** ಛೇದನೇ, ಹೋ। **ಅಯ** ಗಮನೇ, ಮನೋಗಣಾದಿ। ಕಾಳಞ್ಚ ತಂ ಅಯಸಞ್ಚೇತಿ **ಕಾಳಾಯಸಂ**। ಸತ್ಥಕಂ, ತಿಕ್ಖಣಂ, ಪಿಣ್ಡಂ, ಅಯಸಂ, ಅಸ್ಮಸಾರೋಪ್ಯತ್ರ। "ಸತ್ಥಮಾಯುಧಲೋಹೇಸೂ"ತಿ ಅನೇಕತ್ಥೋ। "ಸಾಮುದ್ದಲವಣೇತಿಕ್ಖಂ, ವಿಸಲೋಹಾಜಿಮುಕ್ಕಕೇ"ತಿ **ರಭಸೋ। ಪಣ್ಡ** ಗಮನೇ, ಅ। ಅಸ್ಮಸ್ಸ ಸಾರೋ। "ಕಾಳಾಯಸ'ಮಯೋ ಲೋಹಂ, ಅಸ್ಮಸಾರಞ್ಚ ಸತ್ಥಕ"ನ್ತಿ ತ್ವ**ಮರಮಾಲಾಯಂ** ಕ್ಲೀವಕಣ್ಡಂ।

ದ್ವಯಂ ಚಪಲೇ। **ಪಾರ** ಸಾಮತ್ಥಿಯೇ, ದೋ, ಪಾರಯತಿ ಸಕ್ಕೋತಿ ಸಬ್ಬಲೋಹಂ ಕಞ್ಚನಂ ಕಾತುನ್ತಿ **ಪಾರದೋ**। **ರಸ** ಸದ್ದೇ, ಅಗ್ಗಿಮ್ಹಿ ಪಕ್ಖಿತ್ತೇ ರಸತೀತಿ **ರಸೋ,** ಮಧುರಾದೀಸು ಚ ರಸೋ। ಚಪಲೋ, ಸೂತೋಪ್ಯತ್ರ।

"ಚಞ್ಚಲಾದಿಮ್ಹಿ ಚಪಲೋ"।

"ಸಾರಥಿಮ್ಹಿ ರಸೇ ಸೂತೋ, ಪಸೂತೇ ಪೇರಿತೇ ತಿಸು"।

“ರಸೇನ್ದೋ ಪಾರದೋ ವುತ್ತೋ, ಪಾರತೋಪಿ ನಿಗದ್ಯತೇ”ತಿ॥ -

ತಾರಪಾಲೋ।

“ಪಾರದೋ ಸಿದ್ಧಧಾತು ಚ, ವರಬೀಜಞ್ಚ ಸೂತಕ”ನ್ತಿ॥ -

ತಿಕಣ್ಡಸೇಸೋ [ತಿಕಣ್ಡಸೇಸ ೨.೯.೩೪]।

ತಿಕಂ ನಾಗೇ। **ತಿಪು** ಪೀಳನೇ, ಉ। **ತಿಪು**ಸದ್ದಸ್ಸ ಸೇತೇಪಿ ಪವತ್ತನತೋ **ಕಾಳ**ಸದ್ದೇನ ವಿಸೇಸೇತ್ವಾ **ಕಾಳತಿಪೂ**ತಿ ವುತ್ತೋ, ತೇನ **ತಿಪು**ಸದ್ದಸ್ಸದ್ವಿನ್ನಮ್ಪಿ ವಾಚಕತಾದಟ್ಠಬ್ಬಾತ್ಯೇಕೇ, ತಂ “ನಾಗೋ ಸೀಸಕಯೋಗಿಟ್ಠ-ವಪ್ಪಾಣಿ ತಿಪು ಪಿಚ್ಚಟ”ನ್ತಿ [ಅಮರ ೧೯.೧೦೫] **ಅಮರಕೋಸೇ,** “ತಿಪು ಸೀಸಕರಙ್ಗೇಸೂ”ತಿ ಚ **ತಿಕಣ್ಡಸೇಸ ನಾನತ್ಥಸಙ್ಗಹಾ**ದೀಸು ವುತ್ತತ್ತಾ ನ ಗಹೇತಬ್ಬಂ, ತೇನ ಕಾಳೋ ಚ ತಿಪು ಚಾತಿ ದ್ವೇಯೇವತ್ಥಾಭಿಧಾನಾನಿ। ಕಾಳವಣ್ಣತಾಯ ಕಾಳೋ। **ತಿಪು** ಯಥಾವುತ್ತತ್ಥೋವ। **ತಪ** ಸನ್ತಾಪೇ ವಾ, ಉ, ಅಸ್ಸಿತ್ತಂ। **ಸೀ** ಸಯೇ, **ಸಿ** ಬನ್ಧನೇ ವಾ, ಸೋ। “ಸೇಟ್ಠಭಕದ್ದುಜೋ ನಾಗೋ, ಕ್ಲಿವಂ ಸೀಸಕರಙ್ಗೇಸೂ”ತಿ **ರಭಸೋ**। “ಯೋಗಿಟ್ಠ”ಮಿತ್ಯೇಕಂ ನಾಮಂ ಸೀಸಸ್ಸ। “ವಪ್ಪೋ ಸೋ ಸೀಸಮತ್ತಕ”ನ್ತಿ ತ್ವ**ಮರಮಾಲಾ**।

“ಆರಕೂಟೋಸೀ ರೀತಿ ಚ, ಸೀಸಕಂ ತಿಪು ವದ್ಧಕಂ।
ನಾಗಂ ಮಹಾಮಲಞ್ಚೇವ, ಯೋಗಿಟ್ಠಕ”ನ್ತಿ॥ -

ಬ್ಯಾಡಿ।

“ಸೀಸಮತ್ತಂ ಬಹುಮಲಂ, ಯೋಗಿಟ್ಠಂ ಪಿಟ್ಠಪಿಚ್ಚಟಾ।
ಸುವಣ್ಣಾದಿಸಮಾಲುಕ-ಮಪಿ ಸಿನ್ದೂರಸಮ್ಭವ”ನ್ತಿ॥ -

ತನ್ತಾತನ್ತರಂ।

ಸೇತೇ ತು ರಙ್ಗವಙ್ಗಾ, ತೇ ಗತ್ಯತ್ಥಾ।

“ರಙ್ಗಂಸುರೇಭಂ ಮುದಙ್ಗಂ, ಕುಸುಮ್ಭಂ ಗಾಮ್ಯಕುಙ್ಕುಮ”ನ್ತಿ॥ -

ತಿಕಣ್ಡಸೇಸೋ [ತಿಕಣ್ಡಸೇಸ ೨.೯.೩೪]।

ದ್ವಯಂ ಹರಿತಾಲೇ। ಹರಿತವಣ್ಣಂ ಅಲಂ **ಹರಿತಾಲಂ,** ಬ್ಯುಪ್ಪತ್ತಿಮತ್ತಮೇತಂ। ರೂಳ್ಹೀಸದ್ದೋ ತ್ವಯಂ। ಪೀತಿಂ ನೇತೀತಿ **ಪೀತನಂ**। “ಪಿಞ್ಜರಂ ಪೀತನಂ ತಾಲ-ಮಾಲಞ್ಚ ಹರಿತಾಲಕೇ”ತ್ಯ**ಮರಸೀಹೋ** [ಅಮರ ೧೯.೧೦೩] । **ಪಿಞ್ಜ** ವಣ್ಣೇ, ಅರೋ। **ಅಲ** ಭೂಸನೇ, ಅಲನ್ತ್ಯನೇನೇತಿ, ಣೋ, “ಹರಿತಾಲಮಲಂ ತಾಲ-ವಣ್ಣಕಂ ನಟಭೂಸನ”ನ್ತಿ ತು **ಮಾಧವೋ**। “ಹರಿತಾಲೇ ತು ಕಪ್ಪೂರಂ, ಗೋದನ್ತೋ ನಟಸಞ್ಞಕೋ”ತಿ **ತಿಕಣ್ಡಸೇಸೋ** [ತಿಕಣ್ಡಸೇಸ ೨.೯.೩೫]।

೪೯೪. ದ್ವಯಂ ಸಿನ್ದೂರೇ। ಪಿಟ್ಠೇನ ನಾಗೇನ ಜಾತಂ ಪಿಟ್ಠಂ। ಚೀನದೇಸಪ್ಪವತ್ತಂ ಪಿಟ್ಠಂ **ಚೀನಪಿಟ್ಠ**ನ್ತಿ ಪುಬ್ಬಪದೇ ಉತ್ತರಪದಲೋಪೋ। **ಸನ್ದ** ಸವನೇ, ಊರೋ, ಅಸ್ಸಿ। “ಸಿನ್ದೂರಂ ನಾಗಸಮ್ಭವ”ನ್ತ್ಯ**ಮರಸೀಹೋ** [ಅಮರ ೧೯.೧೦೫]। ವಸನ್ತಸ್ಸವೋ, ರತ್ತಚುಣ್ಣಂ, ರತ್ತವಾಲುಕಂಪ್ಯತ್ರ। ದ್ವಯಂ ತೂಲೇ। **ತುಲ** ನಿಕಸೇ, ಅ। **ಪಿಚು** ಮದ್ದನೇ, ಉ। ಪಿಚು ತುಲೋತಿ ಸಮುದಿತಞ್ಚಸ್ಸ ನಾಮಂ। “ತೂಲೋ ಪಿಚು ಪಿಚುತೂಲೋ, ಮಕ್ಕಟಿಸುತ್ತಂ ತಕ್ಕೋಟೀ”ತಿ ಹಿ **ರಭಸೋ**।

ಮಧುಸದ್ದೇನ ಖುದ್ದಜನ್ತು, ಖುದ್ದಞ್ಚ್ಯೇಚ್ಚತೇ। ಖುದ್ದಜನ್ತವೋ ಭಮರಾದಯೋ। ತತ್ರ ಭಮರಕತಂ ಖುದ್ದಂ ಭಾಮರಂ, ಮಕ್ಖಿಕಾಕತಂ ಮಕ್ಖಿಕಂ, ಸರಘಞ್ಚ್ಯೇಚ್ಚತೇ। ವರಟಾ ಕತಂ ವಾರಟಂ। ಪುತ್ತಿಕಾ ಕತಂ ಪುತ್ತಿಕನ್ತಿ ಸಬ್ಬತ್ರಞ್ಞತ್ಥೇ ಣೋ। **ಮಧು** ಉನ್ದೇ, ಉ। **ಖು** ಸದ್ದೇ, ದೋ, **ಖುದ** ಪಿಪಾಸಾಯಂ ವಾ, ದೋ।

ದ್ವಯಂ ಸಿತ್ಥೇ। ಮಧೂಹಿ ಖುದ್ದಜನ್ತೂಹಿ ಉಚ್ಛಿಟ್ಠಂ ಸಜ್ಜಿತನ್ತಿ **ಮಧುಚ್ಛಿಟ್ಠಂ। ಸಜ್ಜ** ವಿಸಜ್ಜನಾಲಿಙ್ಗನನಿಮ್ಮಾನೇಸು। ನಿಮ್ಮಾನಂ ಸಮ್ಪಿಣ್ಡೀಕರಣಂ, ತೋ, **ಜತಾನಂ ಠಾ**ದೇಸೋ, ಸಸ್ಸ **ಛೋ,** ದ್ವಿತ್ತಂ, **ಇ**ತ್ತಞ್ಚ। **ಸಿಚ** ಪಗ್ಘರಣೇ, ಥೋ। ಸಿತ್ಥಮೇವ **ಸಿತ್ಥಕಂ।** ಮದನೋಪ್ಯತ್ರ।

೪೯೫. ತಿಕಂ ಗೋಪಾಲೇ। ಗಾವೋ ಪಾಲೇತಿ, ಪಾತಿ ಚಾತಿ **ಗೋಪಾಲೋ, ಗೋಪೋ** ಚ, ಕಮ್ಮನಿ ಣೋ। ಗಾವೋ ಸಙ್ಖ್ಯಾಯತೀತಿ **ಗೋಸಙ್ಖ್ಯೋ, ಸಂ**ಪುಬ್ಬೋ **ಖ್ಯಾ** ಗಣನೇ। ಗೋದುಹೋ, ಆಭಿರೋ, ವಲ್ಲವೋಪ್ಯತ್ರ। ದ್ವಯಂ ಗೋಮಿಕೇ। ಗಾವೋ ಅಸ್ಸ ಸನ್ತೀತಿ **ಗೋಮಾ,** ಮನ್ತು। **ಇಕ**ಪಚ್ಚಯೇ, **ಮಾ**ಗಮೇ ಚ **ಗೋಮಿಕೋ।**

ದ್ವಿಪಾದಂ ಬಲೀಬದ್ದೇ। **ಉಸ** ದಾಹೇ, ಅಭೋ। ಬಲಂ ವದ್ಧಯತೀತಿ **ಬಲೀಬದ್ದೋ,** ನಿಪಾತನಾ। ಗಚ್ಛತೀತಿ **ಗೋಣೋ,** ಯು, **ಮ**ಲೋಪೋ, ಅಸ್ಸೋ, **ಣ**ತ್ತಂ। ಗಚ್ಛತೀತಿ **ಗೋ, ಗಮು** ಗಮನೇ, ರೋ।

> “ಸಗ್ಗೇ ಕರೇ ಚ ವಜಿರೇ, ಬಲೀಬದ್ದೇ ಚ ಗೋ ಪುಮಾ।
> ಥೀ ಸೋರಭೇಯ್ಯಿನೇತ್ತಮ್ಬು-ದಿಸಾವಚನಭೂಮಿಸೂ”ತಿ॥ -

ರುದ್ದೋ। ವಸ ನಿವಾಸೇ, ಅಭೋ। ವಸ್ಸತೀತಿ **ವುಸೋ, ವಸ್ಸ** ಸೇಚನೇ, ಣೋ, ಅಸ್ಸು, ಸಂಯೋಗಲೋಪೋ ಚ। ಉಕ್ಖೋ, ಭದ್ದೋ, ಅನವಾಹೋ, ಸೋರಭೇಯ್ಯೋಪ್ಯತ್ರ। **ಉಕ್ಖ** ಸೇಚನೇ। ಅನಂ ಸಕಟಂ ವಹತೀತಿ **ಅನವಾಹೋ,** ಣೋ। ಸುರಭಿ ಗೋ, ತಸ್ಸಾಪಚ್ಚಂ **ಸೋರಭೇಯ್ಯೋ,** ಣೇಯ್ಯೋ।

೪೯೬. **ಸೋ** ಗೋ ವುದ್ಧೋ ಜರಗ್ಗವೋ ನಾಮ। ಜರಂ ಪತ್ತೋ ಗೋ **ಜರಗ್ಗವೋ,** ಸಿಮ್ಹಿ ಓಸ್ಸ **ಅವೋ।** ದ್ವಯಂ ಮಿಸಬಾಲ್ಯಯುತ್ತೇ ಕಿಞ್ಚಿಫುಟ್ಠತಾರುಞ್ಞೇ ಅಸಮ್ಪತ್ತಬಲೀಬದ್ದಭಾವೇ ವಚ್ಛೇ। “ವಚ್ಛೋ ವುದ್ಧೋ ವಚ್ಛತರೋ”ತಿ **ನಾಮಮಾಲಾ।** ದಮನಾರಹೋ **ದಮ್ಮೋ,** ಮೋ। **ವಸ** ನಿವಾಸೇ, ಛೋ, ವಚ್ಛಸ್ಸಾಯೇವ ಗಾವಿಯಾ ತನುತ್ಥೇ ನಿಪಾತನಾ ತರೋ [ಪಾಣಿನಿ ೫.೩.೯೧ ಸುತ್ತಂ ಪಸ್ಸಿತಬ್ಬಂ]। **ಸಮಾ**ತಿ ಏತೇ ದ್ವೇ ತುಲ್ಯತ್ಥಾ।

ದ್ವಯಂ ಧುರವಾಹೇ। ಧುರಂ ವಹತಿ ಸೀಲೇನಾತಿ **ಧುರವಾಹೀ,** ಣೀ। ಧುರಂ ವಹಿತುಮರಹತೀತಿ **ಧೋರಯ್ಹೋ,** ಣೋ, ವಸ್ಸ **ಯೋ।**

ಗವಂ ಗುನ್ನಂ **ಅಧಿಕತೋ** ಜನೋ **ಗೋವಿನ್ದೋ,** ಗವಂ ಇನ್ದೋ **ಗೋವಿನ್ದೋ,** ಗವಂ ವಿನ್ದತೀತಿ ವಾ **ಗೋವಿನ್ದೋ।**

೪೯೭. ವಹತ್ಯನೇನ **ವಹೋ,** ಅ। **ಕುಕ** ಆದಾನೇ, ಉದೋ, ಉಸ್ಸತ್ತಂ, **ದ**ಸ್ಸ **ಧೋ** ವಾ, ಕಕುದೋ, ಕಕುಧೋ ಚ। ದ್ವಯಂ ಸಿಙ್ಗೇ। **ವಿಸ** ಪವೇಸನೇ, ಯು। **ಸೀ** ಸಯೇ, ಗೋ, ನಿಗ್ಗಹೀತಾಗಮೋ, ರಸ್ಸತ್ತಞ್ಚ। ಲೋಹಿತವಣ್ಣತಾಯ **ರೋಹಿಣೀ, ತ**ಸ್ಸ **ಣೋ,** ನದಾದಿ।

೪೯೮. ತಿಕಂ ಗಾವೀಸಾಮಞ್ಞೇ। ಪುಮೇಪಿ ಗಾವೀ, ತದಾ **ಯೋ**ಸ್ಸ **ಈ।** ಸಿಙ್ಗಯುತ್ತತಾಯ **ಸಿಙ್ಗಿನೀ,** ತದ್ಧಿತನ್ತಾ ಇನೀ। ದ್ವಯಂ ಅಪುತ್ತಿಕಾಯಂ। **ಹನ**ತಿಸ್ಮಾ ಇತ್ಥಿಯಂ ಅ, **ಹನ**ತಿಸ್ಸ **ವಧೋ,** ನಿಗ್ಗಹೀತಾಗಮೋ, **ಧ**ಸ್ಸ **ಝೋ** ಚ, **ಬನ್ಧ** ಬನ್ಧನೇ ವಾ, **ವಞ್ಝಾ। ವಸ** ಕನ್ತಿಯಂ, ಅ।

ನವಪ್ಪಸೂತಿಕಾ ಪಚ್ಚಗ್ಘಪಸೂತಾ ಗೋ ಧೇನು ನಾಮ, **ಧೇ** ಪಾನೇ, ನು। ದ್ವಯಂ ಪಿಯಪುತ್ತಾಯಂ। ವಚ್ಛಂ ಕಾಮಯತೀತಿ **ವಚ್ಛಕಾಮಾ**। ವಚ್ಛಂ ಲಾತೀತಿ **ವಚ್ಛಲಾ**। ಸವಚ್ಛಕಾಯಮಪಿ ದ್ವಯಮಿದಂ ವದನ್ತಿ।

೪೯೯. ದ್ವಯಂ ಮನ್ಥನಕುಮ್ಭಿಕಾಯಂ। "ಗಗ್ಗ"ನ್ತಿ ಸದ್ದಂರಾತೀತಿ **ಗಗ್ಗರೀ,** ನದಾದಿ। ಮನ್ಥತಿ ಯಸ್ಸ **ಮನ್ಥನೀ। ಮನ್ಥ** ವಿಲೋಳನೇ, ಯು, ನದಾದಿ, ದ್ವೇಪಿ ಇತ್ಥೀ। ಯತ್ರೇಕಸ್ಮಿಂ ಬಹುಪಗ್ಗಹಯುತ್ತೇ ಅನೇಕೇ ಬನ್ಧೀಯನ್ತೇ, ತತ್ರ **ಸನ್ದಾನಾದಿ**ದ್ವಯಂ। **ಸಂಪುಬ್ಬೋ** ದಾ ದಾನೇ ಸಂಯಮನತ್ಥೋ, ಕರಣೇ ಯು। **ದಾ** ದಾನೇ, ಮೋ, **ದಾಮಂ**।

ದ್ವಯಂ ಗೋವಚ್ಚೇ। **ಮಿಹ** ಸೇಚನೇ, ಲೋ। ಗವಂ ಮೀಳ್ಹೋ ವಚ್ಚೋ **ಗೋಮೀಳ್ಹೋ**। ಗೋತೋ ನಿಬ್ಬತ್ತೋ **ಗೋಮಯೋ,** ದ್ವೇಪ್ಯನಿತ್ಥೀ। ದ್ವಯಂ ಘತೇ। **ಸಪ್ಪ** ಗಮನೇ, ಇ, **ಸಪ್ಪಿ** ನಪುಂಸಕೇ। **ಘರ** ಸೇಚನೇ, ತೋ। ಹವಿಪ್ಯತ್ರ।

೫೦೦. ತಂದಿವಸಿಯಾ ದಧಿತೋ, ದುದ್ಧಾ ವಾ ಸಮುಬ್ಭತಂ ಘತಂ ತಪ್ಪಕತಿ ಚ **ನವನೀತಂ**। ನವದಧ್ಯಾದೀಹಿ ನೀತಂ ಪವತ್ತಂ **ನೋನೀತಂ,** ವಸ್ಸೋ। ನವನೀತಮ್ಪಿ। ದ್ವಯಂ ದಧಿಸಾರೇ। ದಧಿನೋ ಮಣ್ಡಂ ಸಾರೋ **ದಧಿಮಣ್ಡಂ। ಮಸ** ಪರಿಮಾಣೇ, ಥು, ಸಸ್ಸ **ತೋ, ಮತ್ಥು** ನಪುಂಸಕೇ।

ಚತುಕ್ಕಂ ಖೀರೇ, **ಖಿ** ಖಯೇ, ಈರೋ। ದುಹ್ಯತೇತಿ **ದುದ್ಧಂ, ದುಹ** ಪಪೂರಣೇ, ತೋ। **ಪಾ** ಪಾನೇ, ಪಾತಬ್ಬನ್ತಿ **ಪಯೋ,** ಣ್ಯೋ, ಆಸ್ಸತ್ತಂ। ಥನತೋ ಸಮ್ಭೂತಂ **ಥಞ್ಞಂ**।

ದ್ವಯಂ ತಕ್ಕೇ। ತೀಣಿ ಕಾನಿ ಜಲಭಾಗಾನಿ ಏತ್ಥ ಸನ್ತೀತಿ **ತಕ್ಕಂ,** ಇಸ್ಸತ್ತಂ, ದ್ವಿತ್ತಞ್ಚ। **ಮಥ** ವಿಲೋಳನೇ, ತೋ, "ಯಥಾಗಮಮಿಕಾರೋ"ತಿ ಇಕಾರಾಗಮೋ, ಅಞ್ಞತ್ರ ಪನ -

> "ಅದ್ಧೋದಕಸಮಾಯುತ್ತಂ, ಉದಸ್ಸಿತಮುದೀರಿತಂ।
> ತಕ್ಕಂ ತಿಭಾಗಸಂಯುತ್ತಂ, ಮಥಿತನ್ತಿ ಗತೋದಕ"ನ್ತಿ॥ -

ತಕ್ಕಮಥಿತಾ ಭೇದೇನುತ್ತಾ, ಗತೋದಕಮಿತಿ ನಿಜ್ಜಲಂ।

> "ನಿಜ್ಜಲಂ ಮಥಿತಂ ಸಿನಿದ್ಧಂ, ತಕ್ಕನ್ತು ಜಲಪಾದಿಕಂ।
> ಉದಸ್ಸಿತಂ ಜಲದ್ಧಞ್ಚ, ಸೋತಕ್ಖ್ಯನ್ತು ಸಮೋದಕ"ನ್ತಿ॥ -

ರತನಮಾಲಾ।

೫೦೧. ಖೀರಾದಯೋ ಪಞ್ಚ ಗೋತೋ ಸಞ್ಜಾತರಸಾ। ಖೀರಂ ನವಂ, ದಧಿ ಖೀರತೋ ಜಾತಂ। "ಖೀರಜಂ ದಧಿಮಙ್ಗಲ"ನ್ತಿ ಹಿ **ರತನಾಮಾಲಾ। ಧಾ** ಧಾರಣೇ। ಇ, ದ್ವಿತ್ತಂ, ನಿಪಾತನಾ। ದಧಿತೋ ವಾ ಘತಂ, ನೋನೀತಞ್ಚ। ಸಬ್ಬಸೇಸೋ ತಕ್ಕಂ, ಖೀರತೋಯೇವ ವಾ।

ಛಕ್ಕಂ ಏಳಕೇ। ಬಾಧಿಯಮಾನೋಪಿ ನ ರವತೀತಿ **ಉರಬ್ಭೋ**। **ರು** ಸದ್ದೇ, ಭೋ। **ಮೇಣ್ಡ** ಕುಟಿಲತ್ಥೇ, ಕೋ। ಮಿಸತಿ ಪದ್ಧತೇ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ **ಮೇಸೋ**। "ಸಂಹಸನೇ ಮೇಸೋ, ಪದ್ಧಾಯ'ಮಸಮುನ್ನತೀ"ತಿ **ನಾನತ್ಥಸಙ್ಗಹೇ**। ನ ರಣತೀತಿ **ಉರಣೋ, ರಣ** ಸದ್ದೇ। **ಅವ** ರಕ್ಖಣೇ, ಇ। **ಅವಿ,** "ಅವಯೋ ಸೇಲಮೇಸಕ್ಕಾ"ತ್ಯ**ಮರಸೀಹೋ** [ಅಮರ ೨೨.೧೦೭]। "ಅಜೀ"ತಿಪಿ ಪಾಠೋ। **ಇಲ** ಗತಿಯಂ, ಣ್ವು। ಉಣ್ಣಾಯುಪ್ಯತ್ರ, ಉಣ್ಣಾಯೋಗಾ **ಉಣ್ಣಾಯು,** ಯು, ಲುಹು ಉಭೇ ಉಲೋಮಸಸದ್ದಾ ಚ **ರಭಸೇನ** ವುತ್ತಾ।

೫೦೨. ತಿಕಂ ಅಜೇ। **ವಸ** ನಿವಾಸೇ। ತೋ, **ವಸ್ತೋ,** ವತ್ತೋಪಿ। ಅಞ್ಞೇ ತು "**ವಸ** ಗನ್ಧಅದನೇ"ತಿ ಚುರಾದಿಮಾಹು, **ಅಜ** ಗಮನೇ, ನ ಜಾಯತೀತಿ ವಾ **ಅಜೋ**। ಭಿನ್ದನ್ತೋ ಗಚ್ಛತೀತಿ **ಛಗಲಕೋ, ಛೋ** ಛೇದನೇ, **ಗಮು** ಗಮನೇ, ಡೋ, **ಮಸ್ಸ ಲೋ,** ಓಸ್ಸತ್ತಂ, ಸಕತ್ಥೇ ಕೋ, ಛಕಲಕೋಪಿ। ಛಾಗೋಪ್ಯತ್ರ। ದ್ವಯಂ ಕರಭೇ। **ವಸ** ಕನ್ತಿಮ್ಹಿ, ತೋ, ವಸ್ಸೋತ್ತಂ, **ಉಸ** ದಾಹೇ ವಾ, **ಓ**ತ್ತಾದಿ, **ಓಟ್ಠೋ,** ದನ್ತಚ್ಛದೇಪಿ। **ಕರ** ಕರಣೇ, ಅಭೋ। "ಖರಭೋ"ತ್ಯೇಕೇ ಪಠನ್ತಿ। ಕಮೇಲಕೋ, ಮಯೋ, ಮಹಾಜ್ಗೋಪ್ಯತ್ರ।

ದ್ವಯಂ ಗದ್ರಭೇ। **ಗದ**ತಿಸ್ಸಾ, ರಭೋ, **ಗದ್ರಭೋ**। ಖಂ ಕಣ್ಣವಿವರಂ ಮಹನ್ತಮಸ್ಸತ್ಥೀತಿ **ಖರೋ,** ರೋ। ಚಕ್ಕವಾ, ಬಾಲೇಯ್ಯೋ, ರಾಸಭೋಪ್ಯತ್ರ। ಚಕ್ಕಯೋಗಾ, ವನ್ತು। ಬಲಯುತ್ತತ್ತಾ **ಬಾಲೇಯ್ಯೋ**। **ರಸ** ಸದ್ದೇ, ಅಭೋ। ದ್ವಯಂ ಅವಿಯಂ। ಉರಣಸ್ಸ ಅಯಂ **ಉರಣೀ**। ಅವಿನೋ ಏಸಾ **ಅವೀ**। **ಅಜಾ**ಸದ್ದೋ ಏಕೋ ಛಾಗಿಯಂ। ಅಞ್ಞೇ ತು "ಉರಣೀ ತು ಅಜೀ ಅಜಾ"ತಿಪಿ ಪಾಠಂ ವತ್ವಾ ತಿಣ್ಣಮ್ಪಿ **ಉರಣೀ**ಪರಿಯಾಯತ್ತಂ ವದನ್ತಿ, ತೇಸಂ ಮತೇ **ಅಜೀಅಜಾ**ಸದ್ದಾಪಿ **ಉರಣೀ**ಪರಿಯಾಯಾ ಅತ್ಥೀತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಾ। ಅಥ ವಾ ತಿಕಂ ಅಜಿಯಂ। **ಉರಣ**ಸದ್ದಸ್ಸಾಪಿ **ಅಜ**ಪರಿಯಾಯಸ್ಸ ಸಮ್ಭವತೋ "ಉರಣೀ ತು ಅಜೀ ಅಜಾ"ತಿ ವುತ್ತಂ, ವಕ್ಖತಿ ಹಿ ಅನೇಕತ್ಥವಗ್ಗೇ "ಉಮ್ಮಾರೇ ಏಳಕೋ ಅಜೇ"ತಿ [ಅಭಿಧಾನ ೧೧೨೪ ಗಾಥಾ], **ಉರಣ**ಪರಿಯಾಯೋ ಹೇತ್ಥ ಏಳಕೋ।

ವೇಸ್ಸವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೫೦೩. ತಿಕಂ ಸುದ್ದೇ। **ಸದ** ಅಸ್ಸಾದನೇ, ದೋ, ಅಸ್ಸು। **ಅನ್ತವಣ್ಣೋ** ಲಾಮಕವಣ್ಣೋ। **ವಸ** ಸೇಚನೇ, ವಸೇತಬ್ಬೋ ಅಸುಚಿತತ್ತಾ **ವಸಲೋ,** ಅಲೋ। ಯತ್ರ ಯತ್ರ ವಾ ಮುತ್ತಂ ಕರೀಸಂ ಸಿಞ್ಚತೀತಿ **ವಸಲೋ,** ಅಲೋ, ಜಘಞ್ಞಜೋಪ್ಯತ್ರ। ಬ್ರಹ್ಮುನೋ ಜಘಞ್ಞಙ್ಗೇ ಪಾದೇ ಜಾತೋ **ಜಘಞ್ಞಜೋ**।

ಮಾಗಧಾದಯೋ ಸೂತಪರಿಯನ್ತಾ ವಿಜಾತಿಯಮಾತಾಪಿತಿಕತ್ತಾ ಉಭಯವಣ್ಣೋಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ಸಂಕಿಣ್ಣಜಾತಿಯೋ ಇಚ್ಚತ್ಥೋ, ಭಿನ್ನಜಾತಿಸಂಸಗ್ಗೋ ಏವ ಹಿ ಸಙ್ಕರೋ। ಸುದ್ದೇನ ಸಮ್ಬನ್ಧಾಯ ಖತ್ತಾಯ ಜಾತೋ ಪುತ್ತೋ **ಮಾಗಧೋ**। ಥುತಿಕ್ರಿಯಾವುತ್ತಿ। ಸುದ್ದಾಯ ಸಮ್ಬನ್ಧೇನ ಖತ್ತಿಯೇನ ಜಾತೋ **ಉಗ್ಗೋ, ಉಚ** ಸಮವಾಯೇ, ಣೋ।

೫೦೪. ಬ್ರಾಹ್ಮಣಿಯಾ ಸಮ್ಬನ್ಧೇನ ಖತ್ತಿಯೇನ ಜಾತೋ **ಸೂತೋ, ಸು** ಅಭಿಭವೇ, ತೋ, ದೀಘಾದಿ।

ಸುದ್ದಾವೇಸ್ಸಹಿ **ಕರಣೋ-ಮ್ಬಟ್ಠೋ** ವೇಸ್ಸಾದ್ವಿಜಾತಿಹಿ। **ಮಾಹಿಂಸೋ** ವೇಸ್ಸಾಖತ್ತಜೋ, **ಖತ್ತಾ** ಖತ್ತಾಯ ಸುದ್ದಜೋ।

ಬ್ರಾಹ್ಮಣೀಖತ್ತಜೋ **ಸೂತೋ,**
ತಸ್ಸಂ **ವೇದೇಹಕೋ** ವೇಸ್ಸೇ।
ರಥಕಾರೋ ತು ಮಾಹಿಂಸಾ,
ಕರಣ್ಯಂ ಯಸ್ಸ ಸಮ್ಭವೋ।
ಚಣ್ಡಾಲೋ ನಾಮ ಜನಿತೋ,
ಬ್ರಾಹ್ಮಣೀವಸಲೇಹಿ ಯೋ॥

ತತ್ರ **ಕರಣೋ** ಲಿಪಿಲೇಖನವುತ್ತಿ, **ಅಮ್ಬಟ್ಠೋ** ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾವುತ್ತಿ।

ದ್ವಯಂ ಸಿಪ್ಪಿನಿ। ಕರೋತಿ ನಿಮ್ಮಿನಾತಿ ಚಿತ್ರಲೇಪ್ಯಾದಿಕನ್ತಿ **ಕಾರು,** ಣು। ಸಿಪ್ಪಮಸ್ಸತ್ಥೀತಿ **ಸಿಪ್ಪಿಕೋ**। ಸಜಾತೀನಂ ತೇಸಂ ಸಿಪ್ಪೀನಂ ಸಙ್ಘಾತೋ "ಸೇಣೀ"ತ್ಯುಚ್ಚತೇ। **ಸಿ** ಸೇವಾಯಂ, ಣಿ।

೫೦೫. ತಚ್ಛಕಾದಯೋ ಇಮೇ ಪಞ್ಚ **ಕಾರವೋ** ಸಿಪ್ಪಿನೋ ನಾಮ ಸಿಯುಂ। ವುತ್ತಞ್ಚ -

“ತಚ್ಛಕೋ ತನ್ತವಾಯೋ ಚ, ರಜಕೋ ಚ ನಹಾಪಿತೋ।
ಪಞ್ಚಮೋ ಚಮ್ಮಕಾರೋ ಚ, ಕಾರವೋ ಸಿಪ್ಪಿನೋ ಮತಾ”ತಿ॥

೫೦೬. ಪಞ್ಚಕಂ ತಚ್ಛಕೇ। **ತಚ್ಛ** ತನುಕರಣೇ। ತಚ್ಛತಿ ತನುಂ ಕರೋತೀತಿ **ತಚ್ಛಕೋ,** ಣ್ವು, ವದ್ಧಯತಿ ಛಿನ್ದತೀತಿ **ವದ್ಧಕೀ, ವದ್ಧ** ಛೇದನೇ, ಚುರಾದಿ, “ಛೇದನೇ ಚಾಪಿ ವದ್ಧನ”ನ್ತಿ **ರತನಮಾಲಾ,** ಣ್ವು। ಸಕತ್ಥೇ ಈ, ವದ್ಧಕೀ, ವಡ್ಢಕೀಪಿ। ಫಲಾದ್ಯುಮ್ಮಾನಪ್ಪಕಾರೇನ ಗಣ್ಡತಿ ಛಿನ್ದತೀತಿ **ಪಲಗಣ್ಡೋ। ಗಣ್ಡ** ಛೇದನೋಪಲೇಪನಸನ್ನಿಚಯವದನೇಕದೇಸೇಸು। ಪಲಗಣ್ಡೋ ಸುಧಾಜೀವಿನ್ಯಪಿ। **ಠಾ** ಗತಿನಿವತ್ತಿಯಂ,ತಿ, **ಪಕಾರವಣ್ಣಾಗಮೋ। ಠಾತಿಸ್ಸ ಥೋಪಿ**। ರಥಂ ಕರೋತೀತಿ, ಕಮ್ಮನಿ ಣೋ, **ರಥಕಾರೋ,** ಚಮ್ಮಕಾರೇಪಿ। ದ್ವಯಂ ಸುವಣ್ಣಕಾರೇ। ನಾಳಿಂ ಧಮತಿ ಮುಖೇ ವಿನಾಸಯಿತ್ವಾ ಮುಖವಾಯುನಾ ಅಗ್ಗಿದೀಪನತ್ಥಂ ನಾಳಿಂ ಸದ್ದಾಪಯತೀತಿ **ನಾಳಿಧಮೋ।**

೫೦೭. ಅಥೋಪರಂ ಪುಕ್ಕುಸಂಯಾವಪಾದೇನ ನಾಮಂ। **ವೇ** ತನ್ತಸನ್ತಾನೇ, ತನ್ತಂ ವಾಯತೀತಿ, ಣೋ। **ಪೇಸ** ಪೇರಣಪಯತನಗತೀಸು। ಪೇಸನಂ ಪೇಸೋ, ತಂ ಕರೋತೀತಿ, ಣೋ। ಕುವಿನ್ದೋಪ್ಯತ್ರ , ಕುಚ್ಛಿತಂ ವಿನ್ದತೀತಿ **ಕುವಿನ್ದೋ।** ಮಾಲಾಸಿಪ್ಪಯೋಗಾ, ಮಾಲಾಪನಯೋಗಾ ವಾ **ಮಾಲಿಕೋ,** ಇಕೋ।

ಕುಂ ಲಲಯತಿ ಇಚ್ಛತೀತಿ **ಕುಲಾಲೋ, ಲಲ** ಇಚ್ಛಾಯಂ, ಣೋ। ದ್ವಯಂ ಸೂಚಿಕಮ್ಮೋಪಜೀವಿನಿ। ಸೂಚಿವಾನಕಮ್ಮಂ ದುವಿಧಂ ಸೂಚನಂ, ತುನ್ನಞ್ಚಾತಿ, ತತ್ರ ತುನ್ನವಾನಕಮ್ಮೇನ ಪವತ್ತಿನಿಮಿತ್ತೇನ **ತುನ್ನವಾಯೋ,** ಸೂಚಿವಾನಸಿಪ್ಪಯೋಗಾ **ಸೋಚಿಕೋ।**

೫೦೮. ಚಮ್ಮಂ ಕರೋತಿ ವಿಕಾರಮಾಪಾದಯತೀತಿ, ಕಮ್ಮನಿ ಣೋ। ಪಾದುಕರೋಪ್ಯತ್ರ। **ಕಪ್ಪ** ಛೇದನೇ, ಣ್ವು। **ನಹ** ಸೋಚೇಯ್ಯೇ, **ದಿವಾದಿ**ತೋ ನಿಪಾತನಾ **ಪಕಾರಾ**ಗಮಾದಿ, ನ ಹಾಪೇತೀತಿ ವಾ **ನಹಾಪಿತೋ, ಹಾ** ಪರಿಹಾನೇ, **ಣಾಪೇ** ಪಚ್ಚಯೋ, ತೋ, ಏಸ್ಸಿತ್ತಂ, ಸಞ್ಞಾಸದ್ದತ್ತಾ ನಸ್ಸಪಕತಿ। ಖುರೀ, ಮುಣ್ಡೀ, ದಿವಾಕಿತ್ತಿಪ್ಯತ್ರ। ಖುರವಾ **ಖುರೀ,** ಮುಣ್ಡವಾ **ಮುಣ್ಡೀ,** ಮುಣ್ಡೋ, ಮುಣ್ಡೀ, ಮುಣ್ಡಕೋತಿ ಪಸಿದ್ಧಿ। ದಿವಾ ದಿವಸೇ ಕಿತ್ತಿ ಬ್ಯಾಪಾರೋ ಅಸ್ಸ **ದಿವಾಕಿತ್ತಿ।** “ಚಣ್ಡಾಲೇ ತು ದಿವಾಕಿತ್ತಿ, ನಹಾಪಿತೋ”ತಿ **ರುದ್ದೋ।**

ರಞ್ಜತೇ ಸುತ್ತಂ ರತ್ತಮಾಪಜ್ಜತೇ ಯಸ್ಮಿಂ, ಸ **ರಙ್ಗೋ।** ಹರಿತಾಲಮನೋಸಿಲಾದಿ, ತಮಾಜೀವತೀತಿ, ಕಮ್ಮನಿ ಣೋ।

ಪುಞ್ಜಂ ಕಸತೀತಿ **ಪುಕ್ಕುಸೋ,** ನಿಪಾತನಾ, ಅಥ ವಾ “ಪು”ಇತಿ ಪುರಿಸಸ್ಸ ನಾಮಂ, ತಂ ಕುಸೇತಿ ಅಪನೇತೀತಿ **ಪುಕ್ಕುಸೋ।** ಪುಪ್ಫಂ ವುಚ್ಚತಿ ಕರೀಸಂ, ಕುಸುಮಂ ವಾ, ತಂ ಛಡ್ಡೇತೀತಿ, ಣ್ವು। **ಛಡ್ಡ** ಅಪನಯನೇ।

೫೦೯. ವೇನಾದಯೋ ತಯೋ **ಸಮಾ** ತುಲ್ಯತ್ಥಾ। ವೇಣುನಾ ಜೀವತೀತಿ **ವೇನೋ।** ಣಸ್ಸ ನತ್ತಂ। **ವೇಣೋಪಿ।** ವೇಣುವೇತ್ತಾದೀನಂ ವಿಕತಿ ವಿಲೀವಾ, ತೇಹಿ ವಿಲೀವಂ ಕರೋತೀತಿ **ವಿಲೀವಕಾರೋ।** ನಳೋಪಿ ವೇಣುವೇತ್ತಾದೀನಂಯೇವ ವಿಕತಿ, ತಂ ಕರೋತೀತಿ, ಕಮ್ಮನಿ ಣೋ। ನಳೇಹಿ ವಾ ವಿಲೀವಂ ಕರೋತೀತಿ **ನಳಕಾರೋ।**

ಇತೋ ಪರಂ ಸೋಣ್ಡಿಕಂ ಯಾವ ಪಾದೇನ ನಾಮಂ। **ಚುನ್ದ** ಛೇದನೇ, ಸಞ್ಚೋದನೇ ಚ। **ಚುನ್ದ** ನಿಸಾಮನೇ ವಾ। **ಭಮು** ಅನವಟ್ಠಾನೇ, ತಂ ಕರೋತೀತಿ **ಭಮಕಾರೋ। ಕರ** ಕರಣೇ, ಮಾರೋ, **ಕಮ್ಮಾರೋ,** ಕಮ್ಮನಿ ಣ್ವು। **ಲೋಹಕಾರಕೋ।** ಆಕರೋಟ್ಟಿತಂ [ಆಟವೋಟ್ಟಿತಂ (ಕ॰)] ಯೋ ಲೋಹಂ ಧಮಿತ್ವಾ ಸಙ್ಖರೋತಿ, ತತ್ರಾಪಿ **ಲೋಹಕಾರಕೋ।**

೫೧೦. ರಜಕಸ್ಸ ದ್ವೇ ಕಮ್ಮಾನಿ ಚೇಲಧೋವನಂ, ರಜನಞ್ಚ। ತತ್ರ ಚೇಲಧೋವನೋ **ನಿನ್ನೇಜಕೋ,** ಣ್ವು, **ನಿಜಿ** ಸುದ್ಧಿಯಂ, **ನಿಜಿ** ಸೋಚೇಯ್ಯಸೋಚನೇಸು ವಾ। ವತ್ಥರಞ್ಜನಾ **ರಜಕೋ। ರನ್ಜ** ರಙ್ಗೇ, ಣ್ವು। ನೇತೀತಿ **ನೇತ್ತಿಕೋ।** ಸಕತ್ಥೇ ಕೋ, ನೇತ್ತಿಯಂ

ಉದಕನಯೇನ ನಿಯುತ್ತೋತಿ ವಾ **ನೇತ್ತಿಕೋ,** ನೇತ್ತಿಯಾ ಮಾತಿಕಾಯ ನೇತೀತಿ ವಾ **ನೇತ್ತಿಕೋ,** ಇಕೋ। ಉದಕಂ ಹಾರೇತೀತಿ **ಉದಹಾರಕೋ।** ಕಲೋಪೋ, ಣ್ವು।

ವೀಣಾವಾದನಸೀಲತ್ತಾ **ವೀಣಾವಾದಿ।** ವೀಣಾವಾದನಸಿಪ್ಪಯೋಗಾ **ವೇಣಿಕೋ।** ಉಸುಮ್ಹಿ, ಉಸುಕಾರೋ ವಾ ವಡ್ಢಕೀ **ಉಸುವಡ್ಢಕೀ,** ಏತೇನ **ವಡ್ಢಕೀ**ಸದ್ದಸ್ಸ ಸಬ್ಬೇಸಮ್ಪಿ ಸಿಪ್ಪಿಕಾನಂ ವಾಚಕತಾ ದೀಪಿತಾ, ತೇನ ಸುವಣ್ಣವಡ್ಢಕೀ, ತನ್ತವಡ್ಢಕೀತ್ಯಾದಯೋಪಿ ಯೋಜ್ಜಾ।

೫೧೧. ವೇಣುಂ ವಂಸಂ ಧಮತೀತಿ **ವೇಣುಧಮೋ।** ವೇಣುವಾದನಸಿಪ್ಪಯೋಗಾ **ವೇಣವಿಕೋ,** ಣಿಕೋ। ಯೋ ಪಾಣಿನೇವ ಪಾಣನ್ತರೇ ಮುರಜಾದಿಸದ್ದಂ ಉಟ್ಠಾಪಯತಿ, ಸೋ **ಪಾಣಿವಾದೋ।** ಪಾಣಿಂ ಹನ್ತೀತಿ **ಪಾಣಿಘೋ।** ಪಾಣಿಯೋಪಿ। ಪಾಣಿವಾದನಸಿಪ್ಪಯೋಗಾ **ಪಾಣಿಯೋ,** ಯೋ।

ಪೂಪೇನ ಜೀವತೀತಿ **ಪೂಪಿಯೋ,** ಪೂಪೋ ಪಣಿಯೋ ವಿಕ್ಕೇಯ್ಯೋ ಯಸ್ಸ। ಪಾನಾಗಾರಂ ಸುಣ್ಡಾ, ತಟ್ಠತ್ತಾ ಸುರಾ ಸೋಣ್ಡಾ, ತಂ ವಿಕ್ಕಿಣಾತೀತಿ **ಸೋಣ್ಡಿಕೋ,** "ನೇನನಿದ್ದಿಟ್ಠಮನಿಚ್ಚ"ನ್ತಿ [ಕಾತನ್ತ ೧.೨.೧೮ ನಘಟೀತಂ ಅನಿಚ್ಚಂ (ಪರಿಭಾಸೇನ್ದುಸೇಖರ ೯೭)] ಪರಿಭಾಸತೋ ವುದ್ಧಿ। ಮಜ್ಜಂ ವಿಕ್ಕಿಣಾತಿ ಸೀಲೇನ। ಮಣ್ಡಹಾರೋಪ್ಯತ್ರ, ಮಣ್ಡಂ ಸುರಾಸಮ್ಬನ್ಧಮಗ್ಗಭಾಗಂ ಹರತಿ ಉದ್ಧರತೀತಿ **ಮಣ್ಡಹಾರೋ।**

೫೧೨. ದ್ವಯಂ ಇನ್ದಜಾಲಖ್ಯೇ ಕಪಟೇ। ಮಯೇನ ಅಸುರೇನ ಸುರೇ ವಞ್ಚಯಿತುಂ [ಚಲಯಿತುಂ (ಕ॰)] ಪಯುತ್ತತ್ತಾ ಮಯಸ್ಸ ಅಯಂ **ಮಾಯಾ,** ಮಯೋ ಏವ ಸಮ್ಬರೋ, ತಸ್ಸಾಯಂ **ಸಮ್ಬರೀ,** ಣೀ, ನದಾದಿ। ದ್ವಯಂ ಮಾಯಾಕಾರೇ। ಇನ್ದಜಾಲೇ ನಿಯುತ್ತೋ **ಇನ್ದಜಾಲಿಕೋ।** ಪಾಟಿಹಾರಕೋಪಿ। ಪಟಿಹರತಿ ನಯನಮನೇನಾತಿ ಪಾಟಿಹಾರಕೋ, ಣ್ವು।

೫೧೩. ಅರಿಯಾಸಾಮಞ್ಞಂ ಓರಬ್ಭಿಕಾದೀನಂ ಚತುನ್ನಮತ್ಥೇ। ಯೇ ಉರಬ್ಭಂ ಏಳಕಂ ಹನ್ತ್ವಾ ಜೀವನ್ತೀತಿ **ಓರಬ್ಭಿಕಾ।** ಸೂಕರೇ ಹನ್ತ್ವಾ ಜೀವನ್ತಿ **ಸೂಕರಿಕಾ,** ತಥಾ ಮಗಂ ಹನ್ತ್ವಾ ಜೀವನ್ತಿ **ಮಾಗವಿಕಾ।** ಸಕುಣೇ ಪಕ್ಖಿನೋ ಹನ್ತ್ವಾ ಜೀವನ್ತಿ **ಸಾಕುಣಿಕಾ,** ಇತಿ ಕಮತೋ ಭವನ್ತಿ।

೫೧೪. ದ್ವಯಂ ಜಾಲಿಕೇ। ವಾಗುರಾ ಮಿಗಬನ್ಧನಜಾಲಂ, ತಾಯ ಚರತೀತಿ **ವಾಗುರಿಕೋ,** ವಾಕರಿಕೋಪಿ। **ವಕ** ಆದಾನೇ, ಅರೋ, ಆ, ವಾಕರಾ, ತಾಯ ಚರತೀತಿ **ವಾಕರಿಕೋ,** ಪುಬ್ಬಪಕ್ಖೇ ಕಸ್ಸ **ಗೋ,** ಅಸ್ಸು ಚ, ವಾಗುರಿಕೋ। ದ್ವಯಂ ಭಾರವಾಹೇ। ಭಾರಂ ವಹತೀತಿ, ಕಮ್ಮನಿ ಣೋ। ಭಾರಂ ವಹತೀತಿ **ಭಾರಿಕೋ।**

ತಿಕಂ ವೇತನೋಪಜೀವಿನಿ ಕಿಙ್ಕರೇ। ವೇತನೇನ ಜೀವತೀತಿ **ವೇತನಿಕೋ।** ಭತೋ ವೇತನೇನ ಕೀತೋ, ಸೋ ಏವ **ಭತಕೋ,** ಸಞ್ಞಾಯಂ ವಾ ಕೋ। ಭತಿಂ ವೇತನಂ ಭುಞ್ಜತೀತಿ ವಾ **ಭತಕೋ,** ಕೋ, ಇಸ್ಸತ್ತಂ। ಕಮ್ಮಂ ಕರೋತೀತಿ **ಕಮ್ಮಕರೋ, ಕಮ್ಮಕಾರೋ**ಪಿ।

ಛಕ್ಕಂ ದಾಸೇ। ಕಿಞ್ಚಿ ಕರೋತೀತಿ **ಕಿಙ್ಕರೋ,** "ಅಹಮಜ್ಜ ಕಿಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಭತ್ತು ಕತ್ತಬ್ಬಕಿಚ್ಚಯಾಚನತ್ತಾ ವಾ **ಕಿಙ್ಕರೋ।** **ದಾಸ** ದಾಹೇ। ದಾಸನ್ತೇತಸ್ಸಾತಿ **ದಾಸೋ,** ಅ। **ಚಿಟ** ಪೇಸನೀಯೇ, ಪೇಸೀಯತೇ ಸಾಮಿನಾತಿ ಚೇಟೋ, ಣೋ, ಸಕತ್ಥೇ ಕೋ, **ಚೇಟಕೋ।** **ಪಿಸ** ಪೇಸನೀಯೇ, ಣೋ, ಸಸ್ಸ ದ್ವಿತ್ತಂ। **ಭರ** ಧಾರಣಪೋಸನೇಸು, ಭರೀಯತೀತಿ **ಭಚ್ಚೋ,** "ರಿಚ್ಚಾ"ತಿಯೋಗವಿಭಾಗೇನ **ಭರಾ**ದಿತೋಪಿ **ರಿಚ್ಚ**ಪಚ್ಚಯೋ, "ರಮ್ಹಿ ರನ್ತೋ ರಾದಿನೋ"ತಿ ರಲೋಪೋ ಚ, **ಭಚ್ಚೋ।** ಪರಿಚರತಿ ಸಾಮೀನನ್ತಿ **ಪರಿಚಾರಿಕೋ।** ದಾಸೇರೋ, ದಾಸೇಯ್ಯೋ, ಗೋಪ್ಪಕೋ, ನಿಯೋಜ್ಜೋ, ಅಭುಜಿಸ್ಸೋಪ್ಯತ್ರ।

೫೧೫. ತೇ ಚ ದಾಸಾ ಅನ್ತೋಜಾತಾದಿವಸೇನ ಚತುಧಾ ಸಿಯುಂ। ಅನ್ತೋಗೇಹೇ ದಾಸಿಯಾ ಕುಚ್ಛಿಮ್ಹಿ ಜಾತೋ **ಅನ್ತೋಜಾತೋ,** ಧನೇನ ಕೀತೋ ಧನಂ ದತ್ವಾ ದಾಸಭಾವಂ ಗತೋ **ಧನಕ್ಕೀತೋ,** ಸಯಮೇವ **ದಾಸಬ್ಯೋಪಗತೋ** ಭಯನಿವಾರಣಾದ್ಯತ್ಥಂ ದಾಸಭಾವಮುಪಗತೋ ಚ ಕರಮರಭಾವೇನ ಆನೀತೋ **ಕರಮರಾನೀತೋ** ಚ, ಇಚ್ಚೇವಂ ತೇ ದಾಸಾ ಚತುಧಾ ಸಿಯುನ್ತಿ ಪಕತಂ।

೫೧೬. ದ್ವಯಂ ಭುಜಿಸ್ಸೇ। **ಭುಜ** ಪಾಲನಜ್ಝೋಹಾರೇಸು, ಇಸೋ, ದ್ವಿತ್ತಂ। ತಿಕಂ ನೀಚೇ। ನಿಹೀನಂ ಚಿನೋತೀತಿ **ನೀಚೋ,** ಣೋ, ರಸ್ಸಸ್ಸ ದೀಘತಾ। **ಜಮ** ಅದನೇ, ಮೋ। ನಿಚ್ಛಯೇನ ಹಾನಿಂ ಗಚ್ಛತೀತಿ **ನಿಹೀನಕೋ, ಹಾ** ಪರಿಹಾನೇ, **ಇ** ಗತಿಯಂ, ಯು, ಸಕತ್ಥೇ ಕೋ।

“ವಿವಣ್ಣೋ ಪಾಪರೋ ನೀಚೋ, ಪಾಕಿತೋ ಚ ಪುಥುಜ್ಜನೋ।
ನಿಹೀನೋ’ಪಸದೋ ಜಮ್ಮೋ, ಖುಲ್ಲಕೋ ಇತರೋ ಚ ಸೋ”॥ -

ತ್ಯ**ಮರಕೋಸೇ** [ಅಮರ ೨೦.೧೬]। ವಿಗತೋ ವಣ್ಣೋ ಅಸ್ಸಮೋ ಯಸ್ಸ **ವಿವಣ್ಣೋ**। “ಅಸ್ಸಮೋ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯಾದಿ, ಚತುಕ್ಕೇಪಿ ಮಠೇಪಿ ಚೇ”ತಿ **ನಾನತ್ಥಸಙ್ಗಹೇ**। ಪಾಪಂ ರಾತೀತಿ **ಪಾಪರೋ**। ಪಕತಿಯಂ ಯಥಾಜಾತಭಾವೇ ಭವೋ ವಿಜ್ಜಮಾನೋ, ನ ತು ಬ್ಯಾಪಾರೋತಿ **ಪಾಕಿತೋ,** ಣೋ। ಸಜ್ಜನೇಹಿ ಪುಥುಭೂತೋ ಜನೋ **ಪುಥುಜ್ಜನೋ**। ಅಪಕಟ್ಠಂ ಸದತಿ ಗಚ್ಛತೀತಿ **ಅಪಸದೋ**। ಖುದಂ ಲಾತೀತಿ ಖುಲ್ಲೋ, **ದಸ್ಸ ಲೋ,** ಖುಲ್ಲೋ ಏವ **ಖುಲ್ಲಕೋ**। ಇತಂ ಕಮ್ಪಿತಂ ರಾತೀತಿ **ಇತರೋ**।

ದ್ವಯಂ ಅನಾಲಸೇ। ಕುಸೀತಸ್ಸ ಭಾವೋ ಕೋಸಜ್ಜಂ, ತಂ ಯಸ್ಸ ನತ್ಥೀತಿ **ನಿಕ್ಕೋಸಜ್ಜೋ**। **ಲಸ** ಕನ್ತಿಯಂ, ಅಪ್ಪಂ ಲಸತೀತಿ ಕಿಲಾಸು, ಣು, ನ ಕಿಲಾಸು **ಅಕಿಲಾಸು**। **ಮನ್ದ** ಸುಪನೇ, ಅ। ನ ಲಸತಿ ಕೀಳತೀತಿ **ಅಲಸೋ**।

೫೧೭. ಚತುಕ್ಕಂ ಚಣ್ಡಾಲೇ। ಸಂ ಸುನಖಂ ಪಚತೀತಿ **ಸಪಾಕೋ**। **ಚಣ್ಡ** ಚಣ್ಡಿಕ್ಕೇ, ಆಲೋ। ಮತಙ್ಗಸ್ಸ ಅಪಚ್ಚಂ **ಮಾತಙ್ಗೋ**। **ಚು** ಚವನೇ, ಣ್ವು, **ಚವಕೋ**। “ಪ್ಲವಕೋ”ತಿಪಿ ಪಾಠೋ, **ಪ್ಲವ** ಗತಿಯಂ, ಣ್ವು।

“ಚಣ್ಡಾಲಪ್ಲವಮಾತಙ್ಗಾ , ದಿವಾಕಿತ್ತಿಜನಙ್ಗಮಾ।
ನಿಸಾದಸಪಚಾಅನ್ತೇ-ವಾಸೀ ಚಣ್ಡಾಲಪುಕ್ಕುಸಾ”॥ -

ತ್ಯ**ಮರಕೋಸೇ** [ಅಮರ ೨೦.೧೯-೨೦]।

ಮಿಲಕ್ಖಜಾತ್ಯಾದಯೋ ಮಹಾರಞ್ಞನಿವಾಸಿನೋ **ತಬ್ಭೇದಾ** ತಸ್ಸ ಚಣ್ಡಾಲಸ್ಸ ವಿಸೇಸಾ।

ಗೋಮಂಸಭಕ್ಖಕೋ ಯೋ ತು,
ಲೋಕಬಾಹ್ಯಞ್ಚ ಭಾಸತೇ।
ಸಬ್ಬಾಚಾರವಿಹೀನೋ’ಯಂ,
ಮಿಲಕ್ಖಜಾತಿ ವುಚ್ಚತೇ [ಚಿನ್ತಾಮಣಿಟೀಕಾ ೨೦.೨೦]॥

ಮಿಲಕ್ಖ ಅಬ್ಯತ್ತಸದ್ದೇ। ಮಿಲಕ್ಖನ್ತೇ ಅಬ್ಯತ್ತಂ ಭಾಸನ್ತೇತಿ ಮಿಲಕ್ಖಾ, ತೇಸಂ ಜಾತಿ ಯೋನಿ **ಮಿಲಕ್ಖಜಾತಿ**। ಮಯೂರಪಿಞ್ಛಾದಿಪರಿಧಾನೋ **ಕಿರಾತೋ, ಕಿರ** ವಿಕಿರಣೇ, ಅತೋ, ಕಿರತೀತಿ **ಕಿರಾತೋ**। ಕಿರತೋಪಿ। ಪತ್ತಪರಿಧಾನೋ **ಸವರೋ**। **ಸವ** ಗತಿಯಂ, ಅರೋ। **ಆದಿನಾ ಪುಲಿನ್ದೋ, ಪುಲ** ಮಹತ್ತೇ, ದೋ, **ಪುಲಿನ್ದೋ,** ಸಭಾಸಾ ಬ್ಯವಹಾರೀ ದೇಸನ್ತರಭಾಸಾನಭಿಞ್ಞೋ, ಪುಲಿನ್ದೋ ಸವರಪರಿಯಾಯೋತಿ ಕೇಚಿ।

೫೧೮-೫೧೯. ತಿಕಂ ಲುದ್ದಮತ್ತೇ, ಅಯಮ್ಪಿ ಮಿಲಕ್ಖಪ್ಪಕಾರೋ। ಮಿಗಮಚ್ಛಾದೀನಂ ನಿಸಾದನತೋ ಮಾರಣತೋ **ನೇಸಾದೋ। ಲುಧ** ಉಪಘಾತೇ , ದೋ, ಧಸ್ಸ **ದೋ, ಲೂ** ಛೇದನೇ ವಾ, ದೋ, ಉಭಯತ್ರಾಪಿ ಸಕತ್ಥೇ ಕೋ। ವಿಜ್ಝತೀತಿ **ಬ್ಯಾಧೋ,** ರಸ್ಸಸ್ಸ ದೀಘತಾ। ದ್ವಯಂ ಮಿಗಲುದ್ದೇ। ಮಿಗೇ ಹನ್ತೀತಿ **ಮಿಗವೋ,** ವೋ। ಮಿಗೇ ವಿಜ್ಝತೀತಿ **ಮಿಗಬ್ಯಧೋ।**

ಸಿಲೋಕೋ ಸುನಖೇ। ಸರಮಾ ಸುನೀ, ತಸ್ಸಾಪಚ್ಚಂ **ಸಾರಮೇಯ್ಯೋ,** ಣೇಯ್ಯೋ। ಸುನ್ದರಂ ನಖಮೇತಸ್ಸ **ಸುನಖೋ, ಸುನಸ್ಸ** ವಾ ಪಾಟಿಪದಿಕಸ್ಸ **ಉನಖೋ, ಸುನ** ಗತಿಯಂ ವಾ, ಖೋ, ಏವಂ ಸಬ್ಬತ್ರ ಪಾಟಿಪದಿಕವಸೇನ ವಾ ಧಾತುವಸೇನ ವಾ ರೂಪಸಿದ್ಧಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। **ಸುನ** ಗತಿಯಂ, **ಸುನಸ್ಸ** ವಾ **ಉನೋ। ಸೋಣ** ವಣ್ಣಗತೀಸು, **ಸುನ** ಗತಿಯಂ ವಾ, ಣೋ, ಣತ್ತಂ, **ಸುನಸ್ಸ** ವಾ **ಓಣೋ। ಕುಕ** ಆದಾನೇ, ಉರೋ, **ಕುಕ್ಕುರೋ। ಸುನ** ಗತಿಯಂ, **ಉಸ್ಸ ವಾದೇಸೇ ಸ್ವಾನೋ, ಉವಾದೇಸೇ ಸುವಾನೋ।** ಮಿಗೇ ಸರತಿ ಹಿಂಸತೀತಿ **ಸಾಳೂರೋ,** ಊರೋ, **ರಸ್ಸ ಳೋ।** ದೀಘಾದಿಮ್ಹಿ **ಸೂನೋ।** ಉಸ್ಸಾತ್ತೇ **ಸಾನೋ। ನಲೋಪೇ** ಉಸ್ಸಾತ್ತೇ **ಸಾ,** ಅಯಂ ಪುಮೇ, ಕೋಲೇಯ್ಯೋ, ಮಿಗದಂಸಕೋ, ಭಸಕೋಪ್ಯತ್ರ, ಕುಲೇ ಗೇಹೇ ಭವೋ **ಕೋಲೇಯ್ಯೋ।** ಮಿಗಂ ದಂಸತೀತಿ **ಮಿಗದಂಸಕೋ।** ಭಸತಿ ಬುಕ್ಕತೀತಿ **ಭಸಕೋ, ಭಸ** ಭಣನೇ।

ಭೇಸಜ್ಜಾದಿಯೋಗೇನ, ನಿಸ್ಸಗ್ಗೇನ ವಾ ಉಮ್ಮತ್ತಾದಿಭಾವಮಾಪನ್ನೋ ಸುನಖೋ “ಅಳಕ್ಕೋ, ಅತಿಸುನೋ”ತಿ ಚ ವುಚ್ಚತೇ। **ಅಲ** ನಿವಾರಣೇ, ಕಮ್ಮನಿ ಣ್ವು, ದ್ವಿತ್ತಳತ್ತಾನಿ, **ಅಳಕ್ಕೋ।** ಅಲಕ್ಕೋಪಿ। ಪಕತಿಂ ಅತಿಕ್ಕನ್ತೋ ಸುನೋ **ಅತಿಸುನೋ।**

೫೨೦. **ಸಾದಿಬನ್ಧನಂ** ಸುನಖಾದಿಬನ್ಧನಂ ರಜ್ಜಾದಿ **ಗದ್ದೂಲೋ** ನಾಮ। **ಗದ್ದ** ಸದ್ದೇ, ಉಲೋ, ದೀಘೋ। ದ್ವಯಂ ದೀಪಕೇ। **ದೀಪ** ದಿತ್ತಿಯಂ, ಣ್ವು, **ಚಿಟ** ಪೇಸನೀಯೇ, ಲುದ್ದೇನ ಚಿಟ್ಯತೇತಿ **ಚೇಟಕೋ,** ಣೋ, ಸಕತ್ಥೇ ಕೋ, **ಣ್ವುಪಚ್ಚ**ಯೇನ ವಾ ಸಿದ್ಧಂ।

ತಿಕಂ ಪಾಸೇ। **ಬನ್ಧ** ಬನ್ಧನೇ, ಕತ್ತರಿ ಯು। **ಗನ್ಥ** ಗನ್ಥನೇ, **ಗನ್ಥ** ಕೋಟಿಲ್ಯೇ ವಾ, **ನ್ಥಸ್ಸ ಣ್ಠೋ। ಪಸ** ಬಾಧನಫುಸನೇಸು, ಕತ್ತರಿ ಣೋ। ದ್ವಯಂ ವಾಕರಾಯಂ, ಯಾ ಸಾಣತಚಾದೀಹಿ ಮಿಗಾದೀನಂ ಬನ್ಧನತ್ಥಂ ಕತಾ। **ವಕ** ಆದಾನೇ, ಅರೋ, ಇತ್ಥಿಯಮತೋ ಆ। ಮಿಗೇ ಗನ್ಥತಿ ಬನ್ಧತೀತಿ **ಮಿಗಗನ್ಥನೀ,** “ಮಿಗಬನ್ಧನೀ”ತಿಪಿ ಪಾಠೋ।

೫೨೧. ದ್ವಯಂ ಕುಮೀನೇ। ಯತ್ರ ಮಚ್ಛಾ ಪವಿಸನ್ತೇವ, ನ ನಿಸ್ಸರನ್ತಿ, ಕುಚ್ಛಿತಾ ವೇಣೀ ಅಸ್ಸಾ **ಕುವೇಣೀ,** ನದಾದಿ। ವಜ್ಝಪ್ಪತ್ತತಾಯ ಕುಚ್ಛಿತಾ ಮೀನಾ ಯಸ್ಮಿಂ **ಕುಮೀನಂ, ಕಮು** ಪದವಿಕ್ಖೇಪೇ ವಾ, ಇನೋ, ಮಚ್ಛಾಧಾನೀಪ್ಯತ್ರ, ಮಚ್ಛಾ ಆಧೀಯನ್ತೇ ಯಸ್ಸಂ **ಮಚ್ಛಾಧಾನೀ,** ಯು, ನದಾದಿ। ದ್ವಯಂ ಜಾಲೇ। ಆನೀಯನ್ತೇನೇನಾತಿ **ಆನಯೋ,** ಣೋ, ಈಸ್ಸೇ, ಏ ಅಯ। ಜಲೇ ಹಿತಂ **ಜಾಲಂ,** ಣ।

ದ್ವಯಂ ವಧಟ್ಠಾನೇ। ಆಗನ್ತ್ವಾ ಹನನ್ತಿ ಯಸ್ಮಿಂ **ಆಘಾತನಂ,** ಯು, **ಹನಸ್ಸ ಘಾತೋ।** ವಧಸ್ಸ ಮಾರಣಸ್ಸ ಠಾನಂ **ವಧಟ್ಠಾನಂ।** ದ್ವಯಂ ಅಧಿಕೋಟ್ಟನೇ। ಸದಾ ಆಕೋಟ್ಟನತ್ತಾ ಸಹ ಊನೇನಾತಿ **ಸೂನಾ, ಸುನ** ಗತಿಯಂ ವಾ, ಇತ್ಥಿಯಮತಿ ಅ, ದೀಘಾದಿ। **ಕುಟ** ಛೇದನೇ, ಅಧಿಕೋಟೇನ್ತಿ ಯಸ್ಮಿಂ **ಅಧಿಕೋಟ್ಟನಂ।**

೫೨೨. ದ್ವಿಪಾದಂ ಚೋರೇ। ತಂ ಕರೋತೀತಿ **ತಕ್ಕರೋ,** ಥೇಯ್ಯತ್ಥಂ ವಾ ತಕ್ಕಯತೀತಿ **ತಕ್ಕರೋ। ತಕ್ಕ** ವಿತಕ್ಕೇ, ಅರೋ। **ಮುಸ** ಥೇಯ್ಯೇ, ಕತ್ತರಿ ಣ್ವು। **ಚುರ** ಥೇಯ್ಯೇ, ಣೋ, ಚುರಾ ಥೇಯ್ಯಸೀಲಮಸ್ಸೇತಿ ವಾ **ಚೋರೋ,** ಣೋ। **ಥೇನ** ಚೋರಿಯೇ, ಚುರಾದಿ, ಅ। ಏಕಂ ಅಸಹಾಯಂ ಅಗಾರಂ ಗೇಹಂ ಏಕಾಗಾರಂ, **ತಂ** ಪಯೋಜನಂ ಯಸ್ಸ **ಏಕಾಗಾರಿಕೋ,** ಇಕೋ। ಮೋಸತ್ಥಿನೋ ಹ್ಯೇಕಾಗಾರಂ ಪಯೋಜನಂ। **ಸಮಾತಿ** ತುಲ್ಯತ್ಥಾ। ದಸ್ಸುಪ್ಯತ್ರ। **ದಂಸ** ದಂಸನೇ, ಸು, ನಿಗ್ಗಹೀತಲೋಪೋ।

ತಿಕಂ ಥೇಯ್ಯಕ್ರಿಯಾಯಂ। ಥೇನಸ್ಸ ಕಮ್ಮಂ **ಥೇಯ್ಯಂ,** ಚೋರಸ್ಸ ಕಮ್ಮಂ **ಚೋರಿಕಾ।** ಮುಸನಂ **ಮೋಸೋ,** ಭಾವೇ ಣೋ। **ವೇ** ತನ್ತಸನ್ತಾನೇ, **ವೇಮೋ,** ಅನಿತ್ಥೀ। ವಾಯನತ್ಥೋ ದಣ್ಡಕೋ **ವಾಯನದಣ್ಡಕೋ,** ವಾಸರದಣ್ಡಕೋಪಿ।

೫೧೩. ತಿಕಂ ಸುತ್ತೇ। **ಸುಚ** ಗತಿಯಂ, ತೋ। **ತನು** ವಿತ್ಥಾರೇ, ತು, ತನ್ತು ಪುಮೇ, ತನ್ತಪಯೋಜನತ್ತಾ **ತನ್ತಂ**। **ಲೇಪ್ಯಾದಿಕಮ್ಮನಿ** ಲೇಪನಾದಿಕ್ರಿಯಾಯಂ **ಪೋತ್ಥ**ಸದ್ದೋ ವತ್ತತಿ। **ಆದಿನಾ** ಪೋತ್ಥಲಿಕಾದಿಲಿಖನಕಮ್ಮಂ ಗಯ್ಹತೇ, **ಪುಸ** ಸ್ನೇಹಸೇಚನಪೂರಣೇಸು, ಭಾವೇ ಥೋ। ಅಥ ವಾ **ಲೇಪ್ಯಾದಿಕಮ್ಮನಿ** ಕಮ್ಮಕಾರಕಭೂತೇ ಲೇಪಿತಬ್ಬಾದಿಮ್ಹಿ **ಪೋತ್ಥ**ಸದ್ದೋ, ತದಾ ಕಮ್ಮನಿ ಥೋ, **ಪೋತ್ಥಂ**।

ವತ್ಥದನ್ತಕಟ್ಠಸಿಙ್ಗಾದಿಪೋತ್ಥಲಿಕಾಯಂ **ಪಞ್ಚಾಲಿಕಾ**ದಿದ್ವಯಂ। ಪಞ್ಚಙ್ಗಾನಿ ಯಸ್ಸಾ ಸನ್ತಿ ಸಜೀವಸ್ಸೇವಾತಿ **ಪಞ್ಚಾಲಿಕಾ,** ಇಕೋ। ಮಜ್ಝೇ ಲಕಾರಾಗಮೋ। ಪೋತ್ಥೇನ ವತ್ಥೇನ ಅಲಙ್ಕರಿಯತ್ತಾ **ಪೋತ್ಥಲಿಕಾ। ಅಲ** ಭೂಸನೇ, ಣ್ವು। "ಚತುರೋ ಜನಾ ಪೋತ್ಥಕಮಗ್ಗಹೇಸು"ನ್ತಿ ಏತ್ಥ **ಪೋತ್ಥಕ**ಸದ್ದೇನ ವತ್ಥಂ ವುತ್ತಂ, **ಪೋತ್ಥ**ಸದ್ದೋಯೇವ ಹಿ ಸಕತ್ಥೇ **ಕ**ಪಚ್ಚಯೇನ "ಪೋತ್ಥಕೋ"ತಿ ವುತ್ತೋ। "ಪುತ್ತಲಿಕಾ"ತಿಪಿ ಪಾಠೋ, ಪುತ್ತೋ ವಿಯ ಅಲಙ್ಕರೀಯತೇತಿ ಪುತ್ತಲಿಕಾ, ಪುತ್ತಿಕಾಪ್ಯತ್ರ।

೫೧೪. ಯಂ **ಕೂಪತೋ** ಆವಾಟತೋ **ಅಮ್ಬುನೋ** ಜಲಸ್ಸ **ಉಬ್ಬಾಹನಂ** ಉದ್ಧಾರಣಂ ಭವೇ, ತಂ "ಉಗ್ಘಾಟನಂ, ಘಟೀಯನ್ತ"ಮಿತಿ ಚೋಚ್ಚತೇ। ಉದ್ಧಂ ಘಟೀಯತಿ ಉದಕನ್ತಿ **ಉಗ್ಘಾಟನಂ,** ಯು। **ಘಟ** ಚೇತಾಯಂ, ಘಟೀಯೇವ ಉದ್ಧಾಧೋಗಮನವಸೇನ ಗಮನತೋ **ಘಟೀಯನ್ತಂ, ಯಾ** ಗತಿಪಾಪುಣನೇಸು, ಅನ್ತೋ, ತೋ ವಾ।

ದ್ವಯಂ ಮಞ್ಜುಸಾಯಂ, ಯಾ ಕಟ್ಠೇಹಿ ಕರೀಯತಿ। **ಮನ** ಞಾಣೇ, ಸೋ, ಜುಮಜ್ಝೋ [ಮನಿಸ್ಸ ಜೂಕ (ಣ್ವಾದಿ ೧೧೫) ಉಣಾದಿವುತ್ತಿಯಂ ೪.೭೭ ಸುತ್ತೇ ಚ ಪಸ್ಸಿತಬ್ಬಂ], **ಪೇಲ** ಗತಿಯಂ, **ಪೇ** ಪಾಲನೇ ವಾ, ಲೋ, ಳತ್ತಂ, **ಪೇಳಾ, ಪಲ** ರಕ್ಖಣೇ ವಾ, ಕತ್ತರಿ ಅ, ಅಸ್ಸೇ, **ಪೇಳಾ**। ತಿಕಂ ಪಚ್ಛಿಯಂ। **ಪಿಟ** ಸಙ್ಘಾತೇ, ಣ್ವು, **ಪಿಟಕೋ,** ವುದ್ಧಿಮ್ಹಿ **ಪೇಟಕೋ। ಪಸ** ಪಾಲನೇ, ಛಿ, **ಪಚ್ಛಿ,** ಇತ್ಥಿಯಂ।

೫೧೫. ದ್ವಯಂ ಕಾಜೇ। ವಿವಿಧಂ ಭಾರಮಾಭಞ್ಜನ್ತಿ ಓಲಮ್ಬನ್ತಿ ಯಸ್ಸಂ **ಬ್ಯಾಭಙ್ಗೀ। ಕಜ್ಜ** ಬ್ಯಧನೇ, ಕತ್ತರಿ ಣೋ, ಏಕಸ್ಸ **ಜ**ಸ್ಸ ಲೋಪೋ, **ಕಚ** ಬನ್ಧನೇ ವಾ, ಅಧಿಕರಣೇ ಣೋ, **ಚ**ಸ್ಸ **ಜೋ, ಕಾಜೋ,** ಕಾಚೋಪಿ। **ಅತ್ರ** ಕಾಜೇ **ಅವಲಮ್ಬನಂ** ವೇತ್ತಾದಿವಿಕತಿ ಸಿಕ್ಕಾ ನಾಮ। **ಸಕ** ಸತ್ತಿಯಂ, ಕತ್ತರಿ ಕೋ, ಉಪಾನ್ತಸ್ಸಿ, **ಸಿಕ್ಕಾ,** ಕಾಜೋಪಿ।

ದ್ವಯಂ ಉಪಾಹನೇ। ಉಪನಯ್ಹತೇ ಬನ್ಧೀಯತೇತಿ **ಉಪಾಹನೋ,** ವಣ್ಣವಿಪರಿಯಯೋ, ರಸ್ಸಸ್ಸ ದೀಘತಾ, **ವಾ**ಕಾರೇನ ಉಪಾಹನಂ। ಪಜ್ಜತೇ ಯಾಯ **ಪಾದು,** ಉ, **ಪಾದು** ಇತ್ಥೀ, "ಪನ್ನದ್ಧಿ ಪಾದುಕಾ ಪಾಣಿಹಿತಾ ಪದರಥೀ"ತಿಪಿ **ತಿಕಣ್ಡಸೇಸೋ** [ತಿಕಣ್ಡಸೇಸ ೨.೧೦.೧೩] । **ತಬ್ಭೇದಾ** ತಸ್ಸುಪಾಹನಸ್ಸ ಭೇದಾ ವಿಸೇಸಾ ಪಾದುಕಾ ನಾಮ, **ಪದ** ಗಮನೇ, ಣುಕೋ, **ಪಾದುಕಾ,** ಬಹುಪಟಲಾ ಚಮ್ಮಮಯಾ ಕಟ್ಠಮಯಾತ್ಯೇಕೇ।

೫೧೬. ತಿಕಂ ಚಮ್ಮರಜ್ಜುಯಂ। **ವರ** ಇಚ್ಛಾಯಂ, **ವರ** ಸಂವರಣೇ ವಾ, ಛದಾದೀಹಿ ತತ್ರಣ। **ವರತ್ತಾ,** ವರತ್ತಂ, ವರತ್ರಾ, ವರತ್ರಮ್ಪಿ। **ವದ್ಧ** ವದ್ಧಿಯಂ, ಸಕತ್ಥೇ ಕೋ, **ವದ್ಧಿಕಾ**। ನಯ್ಹತೇ ಬನ್ಧೀಯತೇ ಯಾಯ **ನದ್ಧೀ, ನಹ** ಬನ್ಧನೇ, ತೋ, ನದಾದಿ।

ದ್ವಯಂ ಅಗ್ಗಿದೀಪನೇ। **ಭಸ** ಭಾಸದಿತ್ತೀಸು, ದಿಬ್ಬತೇ ಅಗ್ಗಿ ಯಾಯ **ಭಸ್ತಾ,** ತೋ, ತ್ರಣಮ್ಹಿ ಭಸ್ತ್ರಾ, ನದಾದಿನೋ ಆಕತಿಗಣತ್ತಾ ಈಪಚ್ಚಯಾಭಾವೋ। ಚಮ್ಮಮಯಂ ಪಸಿಬ್ಬಕಂ **ಚಮ್ಮಪಸಿಬ್ಬಕಂ,** ಚಮ್ಮಪಸಿಬ್ಬಕಾಪಿ।

ತೇಜಸೇ ಸುವಣ್ಣಾದಿಕೇ ಆವತ್ತ್ಯತೇ ಯತ್ರ, ಸಾ ಸೋಣ್ಣಾದ್ಯಾವತ್ತನೀ ಮೂಸಾ ನಾಮ, **ಮುಸ** ಥೇಯ್ಯೇ, ಅ, **ಮೂಸಾ,** ದೀಘಾದಿ। ಕಲಾದಿಕಂ ಯಾವ ಪಾದೇನ ನಾಮಂ। **ಕುಟ** ಛೇದನೇ, ಕರಣಸಾಧನಂ, **ಕೂಟಂ,** ದೀಘಾದಿ, **ವಾ**ಕಾರೇನ ಕೂಟೋ। ಅಯಸೋ, ಅಯೋಮಯೋ ವಾ ಘನೋ **ಅಯೋಘನೋ**।

೫೨೭. ಕಮ್ಮಾರಾನಂ ಭಣ್ಡಂ **ಕಮ್ಮಾರಭಣ್ಡಂ**। ಸಙ್ಗಮ್ಮ ಡಂಸತೀತಿ **ಸಣ್ಡಾಸೋ,** ಣೋ, ನಿಗ್ಗಹೀತಲೋಪೋ, ಸಣ್ಡಾಸೋ, ಯೇನಾದಿತ್ತಲೋಹಾದಿ ಗಯ್ಹತೇ। ದ್ವಯಂ ಅಧೋಭಾಗಟ್ಠೇ ಅಯೋಘನೇ। **ಮುದ** ಸಂಸಗ್ಗೇ, ಥಿ, **ಮುಟ್ಠಿ,** ಇತ್ಥೀ। ಅಧಿಕರೋತಿ ಯಸ್ಸಂ **ಅಧಿಕರಣೀ,** ಯು, ನದಾದಿ।

ತಭಸ್ತಾ ತೇಸಂ ಕಮ್ಮಾರಾನಂ ಭಸ್ತಾ ಅಗ್ಗಿದೀಪನೀ ಗಗ್ಗರೀ ನಾಮ, ಯಾ "ಉಕ್ಕಾ"ತಿಪಿ ವುಚ್ಚತಿ, ಸಾ ಚ ನಾರೀ, "ಗಗ್ಗ"ಇತಿ ಸದ್ದಂ ರಾತೀತಿ **ಗಗ್ಗರೀ,** ಮನ್ಥನಿಯಮ್ಪಿ। ದ್ವಯಂ ಖುದ್ದಕಸತ್ಥೇ। **ಸಸ** ಹಿಂಸಾಯಂ, ಥೋ। ಪಿಯಮ್ಪಿ ಫಾಲೇತೀತಿ **ಪಿಪ್ಫಲಂ, ಫಲ** ವಿದಾರಣೇ।

೫೨೮. ದ್ವಯಂ ನಿಕಸೇ। **ಸಾ** ತನುಕರಣೇ, ಯು, **ಣತ್ತಂ**, ನಿಕಸತೇ ಪರಿಕ್ಖ್ಯತೇ ಸುವಣ್ಣನ್ತಿ **ನಿಕಸೋ**। ಕಸೋಪಿ। ಸೂಚಿಯಾ ನಾಸಾವಿಜ್ಝನಂ ಆರಾ, **ಅರ** ಗಮನೇ, ಆ, **ಆರಾ,** ಚಮ್ಮಕಾರಾನಂ ಚಮ್ಮವೇಧನೇಪಿ **ಆರಾ,** "ತಿಕಂ ಸೂಚಿಯ"ನ್ತಿ ಕೇಚಿ।

ದ್ವಯಂ ಖರಪತ್ತೇ। ಖರಸಮ್ಫಸ್ಸತಾಯ **ಖರೋ**। "ಕ"ಇತಿ ಕಚತಿ ಪಾಟಯತಿ **ಕಕಚೋ,** ಅನಿತ್ಥೀ, "ಕಕಚಂ ಖರಪತ್ತಞ್ಚೇ"ತ್ಯ**ಮರಮಾಲಾಯಂ** ನಪುಂಸಕಕಣ್ಡಂ। **ವಚ್ಛಾಯನಸತ್ಥೇ** ವುತ್ತಾ ಗೀತವಜ್ಜಾದಿಕಾ ವಿಜ್ಜಾ ಚತುಸಟ್ಠಿಕ್ರಿಯಾ, ತಥಾ ಆಲಿಙ್ಗನಚುಮ್ಬನಾದಿಕಾ ಚ ಅಬ್ಭನ್ತರಾ ಚತುಸಟ್ಠಿಕ್ರಿಯಾ **ಕಲಾ**ಸದ್ದೇನೋಚ್ಚತೇ। **ಆದಿ**ನಾ ಯಂ ತತ್ರ ವುತ್ತಂ ಕಾರುಕಮ್ಮಂ, ತಂ ಗಯ್ಹತೇ, ತಂ ಸಬ್ಬಮ್ಪಿ ಕಲಾದಿಕಂ **ಕಮ್ಮಂ** ಕ್ರಿಯಾ **ಸಿಪ್ಪಂ** ನಾಮ, **ಸೀ** ಸಯೇ, ಪೋ, **ಸಪ್ಪ** ಗಮನೇ ವಾ, ಉಪಾನ್ತಸ್ಸಿ, **ಸಿಪ್ಪಂ**।

೫೨೯-೫೩೦. ಪತಿಸದಿಸಂ ಯಂ ಸಿಲಾದಿನಾ ಪತಿರೂಪಕಂ ಕರೀಯತೇ, ತತ್ರ **ಪಟಿಮಾ**ದಿಚತುಕ್ಕಂ। **ಮಾ** ಮಾನೇ, ಮಾನಮತ್ರ ಸದಿಸೀಕರಣಂ, ಕತ್ತರಿ, ಕರಣೇ ವಾ ಅ, **ಪಟಿಮಾ,** ನಾರೀ। **ವಮು** ಉಗ್ಗಿರಣೇ, ಬೋ, ಇತ್ತಂ, **ಪಟಿಬಿಮ್ಬಂ**। **ಧಾ** ಧಾರಣೇ, ಇ, **ಪಟಿನಿಧಿ,** ದ್ವೀಸು। ಪಟಿಮಾನಂ, ಪಟಿಯಾತನಾ, ಪಟಿಚ್ಛಾಯಾ, ಪಟಿಕತಿಪ್ಯತ್ರ।

ಪಞ್ಚಂ ಸದಿಸೇ, ತತ್ರ **ಸಮಾ**ದಯೋ ಕೇವಲಾ ಅಪಿ ತೀಸು, ಸದಿಸತ್ಥೇ ಚ ವತ್ತನ್ತಿ, **ಸನ್ನಿಕಾಸೋ,** ಪನ ಅನ್ತೇ ತಯೋ ಚ ಉತ್ತರಪದೀಭೂತಾ, ತಂ ಯಥಾ - ತೇನ ಸಮೋ'ಯಂ [ತಂಸಮೋ'ಯಂ (?)], ತಂಸಮಮಿದಂ, ತಂಸನ್ನಿಕಾಸೋ ಇಚ್ಚಾದಿ [ಅಮೂ ನಿಭಾದಯೋ ಉತ್ತರಪದಟ್ಠಾ ಏವ ಸದಿಸವಚನಾ ವಾಚ್ಚಲಿಙ್ಗಾ ಸಿಯುಂ ಯಥಾ "ಪಿತುನಿಭೋ ಪುತ್ತೋ, ಮಾತುನಿಭಾ ಕಞ್ಞಾ, ದೇವನಿಭಮ- ಪಚ್ಚ"ಮಿತಿ, ಬ್ಯಾಖ್ಯಾಸುಧಾ ೨.೧೦.೩೭]। **ಸಮ** ವೇಲಮ್ಬೇ, ಅ। ಪತಿರೂಪಕಂ ಭಜತೀತಿ **ಪಟಿಭಾಗೋ,** ಣೋ, **ಕಾಸ** ದಿತ್ತಿಯಂ, ಅ, **ಸನ್ನಿಕಾಸೋ**। ಸಮಾನಮಿವ ನಂ ದಿಸ್ಸತೀತಿ **ಸರಿಕ್ಖಕೋ, ಸಮಾನ**ಸ್ಸ **ಸೋ, ದಿ**ಸ್ಸ **ರಿ,** ಸಸ್ಸ **ಕ್ಖೋ,** ಸಕತ್ಥೇ ಕೋ, **ಸರಿಕ್ಖಕೋ**। **ಸಮ** ವೇಲಮ್ಬೇ, ಯು, **ಸಮಾನೋ,** ಸಹ ಮಾನೇನಾತಿ ವಾ **ಸಮಾನೋ**। ಸಮಾನಂ ಕತ್ವಾ ನಂ ಪಸ್ಸತೀತಿ **ಸದಿಸೋ, ಸಮಾನ**ಸ್ಸ **ಸೋ**। ಪರಿಚ್ಛೇದಸಧಮ್ಮಾ ತುಲ್ಯಾಧಿಟ್ಠಿತಾಯ ಸಮ್ಮಿತೋ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ನೋ **ತುಲ್ಯೋ,** ಸಮ್ಮಿತತ್ಥೇ ಯೋ, **ಅ**ಪಚ್ಚಯೇ ತುಲೋಪಿ। **ಭಾ** ದಿತ್ತಿಯಂ , **ಸನ್ನಿಭೋ, ನಿಭೋ** ಚ। ಭೂತ ರೂಪಾದಯೋಪ್ಯತ್ರ, ಯಥಾ ಪಿತುಭೂತೋ, ಮಾತುರೂಪೋ।

ತಿಕಂ ಉಪಮಾನೇ। ಉಪಮೀಯತೇ ಯೇನ **ಓಪಮ್ಮಂ,** ಮನ, **ಉಪ**ಪುಬ್ಬೋ **ಮಾ** ಮಾನೇ, **ಯು**ಪಚ್ಚಯೇ **ಉಪಮಾನಂ,** ಇತ್ಥಿಯಮತಿ ಅ, **ಉಪಮಾ,** ಉಪಮಾನೋಪಮೇಯ್ಯಾನಂ ಸಧಮ್ಮತ್ತೇಪ್ಯಯಂ, ವುತ್ತಞ್ಚ "ಉಪಮಾನೋಪಮೇಯ್ಯಾನಂ, ಸಧಮ್ಮತ್ತಂ ಸಿಯೋಪಮಾ"ತಿ [ಸುಬೋಧಾಲಙ್ಕಾರ ೧೭೬ ಗಾಥಾ]। "ಯೇನೋಪಮೀಯತೇ, ಯಾ ಚೋಪಮೀಯತೇ, ತೇಸ್ವಪಿ **ಓಪಮ್ಮಾ**ದಿತ್ತಯ"ನ್ತ್ಯ**ಮರಸೀಹೋ** [ಬ್ಯಾಖ್ಯಾಸುಧಾ ೨.೧೦.೩೬]।

೫೩೧. ಚತುಕ್ಕಂ ವೇತನೇ। ಭರತಿ ಕಮ್ಮಕರೇ ಯಾಯ, ಸಾ **ಭತಿ,**ತಿ। **ವಿಸ** ಪೇರಣೇ, ಪೇರಣಂ ಗಮನಾದೀಸು ನಿಯೋಜನಂ, ಕರಣೇ ಣೋ, **ನಿಬ್ಬೇಸೋ,** ನಿವೇಸೋಪಿ। **ವೀ** ಗಮನೇ, ತನೋ। ಮೂಲೇನ ಸಮಿತಂ **ಮೂಲ್ಯಂ, ಮೂಲ** ಪತಿಟ್ಠಾಯಂ ವಾ, ಕರಣೇ ಯೋ।

“ಕಮ್ಮಂ ಇಚ್ಛಾ ತು ವಿಧಾ ಭಚ್ಚಾ, ಭತಯೋ ಭಮ್ಮವೇತನಂ।
ಭರಣ್ಯಂ ಭರಣಂ ಮೂಲ್ಯಂ, ನಿಬ್ಬೇಸೋ ಪಣಮಿಚ್ಚಪೀ”॥ -

ತ್ಯಮರಸೀಹೋ [ಅಮರ ೨೦.೩೮-೯]।

ದ್ವಯಂ ಜೂತೇ। **ಜು** ಗತಿಜವನೇಸು, ತೋ, ದೀಘಾದಿ, **ಜೂತಂ, ಜುತ** ದಿತ್ತಿಯಂ ವಾ, ಕರಣೇ ಅ। ಕಿತವಸ್ಸ ಜೂತಕಾರಸ್ಸ ಕಮ್ಮಂ **ಕೇತವಂ,** ಣೋ। ಅಕ್ಖವತೀ, ಪಣೋಪ್ಯತ್ರ। ಅಕ್ಖಾ ಪಾಸಕಾ ಉಪಾಯತ್ಥೇನ ಅಸ್ಸಂ ಸನ್ತೀತಿ, ವನ್ತು, ಸಭಾವತೋ ಇತ್ಥಿತ್ತಂ। ಪಣೋ ಅಟ್ಠೋ, ತಂಯೋಗಾ **ಪಣೋ।**

ಪಞ್ಚಕಂ ಜೂತಕಾರೇ। ಧಾವನ್ತೀ ಅತ್ತಿ ಧುತ್ತಿ, ನಿಪಾತನಾ, ತಂಯೋಗಾ **ಧುತ್ತೋ,** ಣೋ, **ಧೂ** ಕಮ್ಪನೇ ವಾ, ತೋ, ರಸ್ಸೋ, **ಧುತ್ತೋ,** ಸಬ್ಬಕೀಳಾದಿಪಸುತೇಪ್ಯಯಂ। ಅಕ್ಖೇಸು ಧುತ್ತೋ **ಅಕ್ಖಧುತ್ತೋ।** ಮರಿಯಾದಮತಿಕ್ಕಮ್ಮ ಕೀಳಾದಿಪಸುತೋ ಹಿ “ಧುತ್ತೋ”ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಕಿತವಂ ಅಸ್ಸತ್ಥೀತಿ **ಕಿತವೋ,** ನಿಪಾತನಾ, **ಕಿತ** ನಿವಾಸೇ ವಾ, ಅವೋ। ಅಕ್ಖೇಹಿ ಜೂತೇಹಿ ದಿಬ್ಬತೀತಿ **ಅಕ್ಖದೇವೀ,** ಣೀ।

೫೩೧. ದ್ವಯಂ ಪಾಟಿಭೋಗೇ, ಪಟಿಭುಞ್ಜತಿ ಪಾಲಯತೀತಿ **ಪಾಟಿಭೋಗೋ, ಭುಜ** ಪಾಲನೇ, ಣೋ। ಪಟಿಭವತೀತಿ **ಪಟಿಭೂ।** ದ್ವಯಂ ಚತುವೀಸತಿಪಾಸಕೇ, ಯೇನ ಜೂತಕಾರಾ ದಿಬ್ಬನ್ತಿ। **ಅಕ** ಕುಟಿಲಾಯಂ ಗತಿಯಂ, ಖೋ, **ಅಕ್ಖೋ। ಪಸ** ಬಾಧನಫುಸನೇಸು, ಣ್ವು। ದೇವನೋಪ್ಯತ್ರ। ದಿಬ್ಬನ್ತಿ ಯೇನ **ದೇವನೋ, ದಿವು** ಕೀಳಾಯಂ, ಯು।

ಸಾರಫಲಕೇ **ಅಟ್ಠಾಪದಂ,** ಪುಮೇ, ನಪುಂಸಕೇ ವಾ, ಅಟ್ಠಪದಾನ್ಯಸ್ಸ **ಅಟ್ಠಾಪದಂ।** ದೇಸನ್ತರೇ ಹಿ ಚತುರಙ್ಗಸ್ಸೇವ ಪಟ್ಟಿಕಾಯಂ ಪಾಸಕಜೂತಮ್ಪಿ ವತ್ತತೇ, ಸಞ್ಞಾಯಂ **ಅಟ್ಠ**ಸದ್ದಸ್ಸ ಉತ್ತರಪದೇ ರಸ್ಸಸ್ಸ ದೀಘತಾ [ಪಾಣಿನಿ ೬.೩.೧೨೫]। ಅಟ್ಠಪದಮ್ಪಿ। ಪಟ್ಟೇ ಇತೋ ಚಿತೋ ಚ ಸರನ್ತಿ ಪರಿವತ್ತನ್ತೀತಿ ಸಾರಿನೋ, ತೇಸಂ ಫಲಕಂ **ಸಾರಿಫಲಕಂ,** ಸಕತ್ಥೇ ಕೋ।

ದ್ವಯಂ ಅಬ್ಭುತೇ, ಯೇನ ಸತಾದಿಲಾಭಜಾನಿವಸೇನ ಜೂತಕಾರಾದೀನಂ ಜಯಪರಾಜಯಾ ಹೋನ್ತಿ। **ಪಣ** ಬ್ಯವಹಾರೇ, ಅ, **ಪಣೋ,** ಪನೋಪಿ। **ಅಬ್ಭ** ಗಮನೇ, ತೋ, **ಅಭಿ** ಸದ್ದೇ ವಾ, ತೋ, ಅಸರೂಪದ್ವಿತ್ತಂ, ಅಬ್ಭತೋಪಿ।

೫೩೨. ನಾನಾದಬ್ಬಕತೇ **ಮದಿರಾಬೀಜೇ** ಸುರಾಬೀಜೇ **ಕಿಣ್ಣ,** ಕಿರನ್ತಿ ನಾನಾದಬ್ಬಾನಿ ಮಿಸ್ಸೀಭವನ್ತ್ಯಸ್ಸಂ **ಕಿಣ್ಣ,** ತೋ। **ಮಧ್ವಾಸವೇ** ಮಧುಕಪುಪ್ಫಕತೇ ಮಜ್ಜೇ **ಮಧು** ಮತಂ, ಮಧುಕಪುಪ್ಫಂ **ಮಧು,** ತಪ್ಪಕತತ್ತಾ ಮಧು, ಮಧುಕತೇಪಿ ಮಜ್ಜೇ ಮಧು ಮಧ್ವಾಸವಾ ವುತ್ತಾ, ಮಾಧವಕೋ, ಮಾಧ್ವಿಕಮ್ಪಿ, ಅದ್ವೀಸ್ವಿದಂ।

ಸುರಾನ್ತಂ ಮಜ್ಜೇ। **ಮದ** ಉಮ್ಮಾದೇ, ಕರಣೇ ಇರೋ। ವರುಣೋ ನಾಮ ಏಕೋ ಜನೋ, ತೇನೇವ ಪಠಮಂ ದಿಟ್ಠತ್ತಾ ವರುಣತೋ ಜಾಯತೀತಿ **ವಾರುಣೀ,** ಣೀ, **ವರ** ಪತ್ಥನಾಯಂ ವಾ, ಕಮ್ಮೇ ಯು, ಅಸ್ಸು, ನದಾದಿ। ಮಜ್ಜನ್ತೇ ಯೇನ **ಮಜ್ಜಂ,** ವಜಾದಿನಾ ಯೋ, **ದ್ಯಸ್ಸ ಜ್ಜೋ** ಚ। **ಸು** ಅಭಿಸವೇ, ರೋ, **ಸು** ಸವನೇ ವಾ, **ಸುರಾ।** ಹಲಿಪ್ಪಿಯಾ, ಹಾಲಾ, ಗನ್ಧೋತ್ತಮಾ, ಪಸನ್ನಾ, ಇರಾ, ಕಾದಮ್ಬರೀಪ್ಯತ್ರ। ಹಲಿನೋ ಬಲಭದ್ದಸ್ಸ ಪಿಯಾ ರುಚ್ಚಾ **ಹಲಿಪ್ಪಿಯಾ। ಹಲ** ವಿಲೇಖನೇ, ಣೋ, **ಹಾಲಾ। ಇ** ಗಮನೇ, ರೋ, **ಇರಾ।** ಪಠಮ'ಮಯಂ ಗೋಮನ್ಥ ಪಬ್ಬತೇ ಕದಮ್ಬಕೋಟರೇ ಭವಾ **ಕಾದಮ್ಬರೀ,** ತಥಾ ಚಾಗಮೋ “ಕದಮ್ಬಕೋಟರೇ ಜಾತಾ, ತೇನ ಕಾದಮ್ಬರೀ ಮತಾ”ತಿ [ಚಿನ್ತಾಮಣಿಟೀಕಾ ೨೦.೩೯]।

ದ್ವಯಂ ತಾಲಾದಿರಸಜೇ। ಆಸವನ್ತಿ ಮಾನಪುರಿಸಮದಾದಯೋ ಯೇನಾತಿ **ಆಸವೋ।** ಮದಂ ಜನೇತೀತಿ **ಮೇರಯಂ,** ಣೇಯ್ಯೋ, ಅಸ್ಸೇ, **ದಸ್ಸ ರೋ** ಚ। ಸೀಧುಪ್ಯತ್ರ। ಮಜ್ಜವಿಸೇಸೇಪಿ ತಯಮಿದಂ ವದನ್ತಿ, ವುತ್ತಞ್ಚ -

“ಸೀಧುಉಚ್ಛುರಸೇ ಪಕ್ಕೇ, ಅಪಕ್ಕೇ ಆಸವೋ ಭವೇ।

ಮೇರಯಂ ಧಾತಕೀಪುಪ್ಫ-ಗುಳಧಞ್ಞಮ್ಬಿಲೋಟ್ಠಿತ”ನ್ತಿ [ಚಿನ್ತಾಮಣಿಟೀಕಾ ೨೦.೪೨ ಬ್ಯಾಖ್ಯಾಸುಧಾ ೨.೧೦.೪೧]॥

೫೩೪. ದ್ವಯಂ ಪಾನಪತ್ತೇ। **ಸರ** ಗತಿಯಂ, ಣ್ವು। **ಸರ** ಗತಿಹಿಂಸಾಚಿನ್ತಾಸು ವಾ। **ಚಸ** ಭಕ್ಖನೇ, ಣ್ವು, ದ್ವಯಂಪ್ಯನಿತ್ಥೀ। ಸೀಧುಮ್ಹಿ ಚ **ಸರಕೋ**।

ದ್ವಯಂ ಪಾನಮಣ್ಡಲೇ। ಆಪಿವನ್ತಿ ಸಂಭೂಯ ಪಿವನ್ತ್ಯಸ್ಮಿಂ **ಆಪಾನಂ,** ಯು। ಪಾನಸ್ಸ ಮಣ್ಡಲಂ ಕೋಟ್ಠಂ **ಪಾನಮಣ್ಡಲಂ**।

೫೩೫. ಸಮತ್ತಲಿಙ್ಗಾಸಙ್ಗಹತೋ ಅಸಮ್ಪುಣ್ಣತಂ ಪರಿಹರತಿ। **ಅತ್ರ** ಅಸ್ಮಿಂ ವಗ್ಗೇ **ಯೇ ಯೋಗಿಕಾ** ಸದ್ದಾವೇಣಿಕಮಾಯಾಕಾರಚೋರಅಕ್ಖದೇವಿಪ್ಪಭುತಯೋ ಪುಮೇ **ಭೂರಿಪ್ಪಯೋಗತ್ತಾ** ಪಚುರಪ್ಪಯೋಗದಸ್ಸನತೋ **ಏಕಸ್ಮಿಂ** ಲಿಙ್ಗೇ ಪುಮೇ **ಈರಿತಾ** ಕಥಿತಾ, ತೇ **ತದ್ಧಮ್ಮತ್ತಾ** ತಂಯೋಗವಸಾ ಏಕಕ್ರಿಯಾಕಾರಿತ್ತಾ **ಅಞ್ಞವುತ್ತಿಯಂ** ತತೋ ಅಞ್ಞತ್ರ ಇತ್ಥಾದೀಸು ವುತ್ತಿಯಂ ಸತ್ಯಂ **ಲಿಙ್ಗನ್ತರೇಪಿ** ಇತ್ಥಿಲಿಙ್ಗಾದೋಪಿ **ನೇಯ್ಯಾ** ಉಪನೀಯಾ, ತಂ ಯಥಾ - ಮಾಯಾಕಾರೀ ಇತ್ಥೀ, ಮಾಯಾಕಾರಮಿದಂ ಕುಲಮಿಚ್ಚಾದಿ। ಯೇ ತ್ವಯೋಗಿಕಾ **ಮಾಗಧಮಾಲಿಕಕುಮ್ಭಕಾರಾ**ದಯೋ, ತೇ ಜಾತಿವಚನತ್ತಾ **ಸುದ್ದಾ**ದಯೋ ವಿಯ ದ್ವೀಸೂತಿ।

ಸುದ್ದವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಚತುಬ್ಬಣ್ಣವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ ಸಮತ್ತಾ।

೫. ಅರಞ್ಞವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ

೫೩೬. ಸತ್ತಕಂ ವನೇ। **ಅರ** ಗಮನೇ, ಅಞ್ಞೋ, **ಅರಞ್ಞಂ**। ಕೇನ ಜಲೇನ ಅನನಂ ಪಾಣಮನಸ್ಸ **ಕಾನನಂ, ದಾ** ಅವಖಣ್ಡನೇ, **ದಾ** ಛೇದನೇ ವಾ। ಅಧಿಕರಣೇ ಣೋ, “ಆಕಾರನ್ತಾನಮಾಯೋ”ತಿ ಆಯೋ। **ದಯ** ದಾನಗತಿಹಿಂ ಸಾದಾನೇಸು ವಾ, ಣೋ, **ಗಹ** ಉಪಾದಾನೇ [ಗಾಹೂ ವಿಲೋಳನೇ (?)], ಅಧಿಕರಣೇ ಯು। **ವಪ** ಬೀಜನಿಕ್ಖೇಪೇ, ಇನೋ, ಅಸ್ಸಿತ್ತಂ। **ವನ** ಸಮ್ಭತ್ತಿಸದ್ದೇಸು, ಕತ್ತರಿ ಅ, **ವನಂ**। ಅಟಾ ಅವಯವೋ ಸೇಲಾ ಅತ್ರೇತಿ **ಅಟವಿ,** ಇ, **ಈ**ಮ್ಹಿ ಅಟವೀ।

ಮಹಾಪದುಮಲತಾವನಂ **ಮಹಾರಞ್ಞಂ,** ನದಾದಿ, ಅನನ್ತೋ ಚ, **ಅರಞ್ಞಾನೀ**।

೫೩೭. ನಗರತೋ ನಾತಿದೂರಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ಸನ್ತೇಹಿ ಅಭಿರೋಪಿತೋ **ತರುಸಣ್ಡೋ** ಪೂಗಪನಸಾದಿತರುಸಮೂಹೋ ಅತ್ಥಿ, ಸೋ “ಉಪವನ”ನ್ತಿ ಚೋಚ್ಚತೇ, ಕಿತ್ತಿಮವನಮೇತಂ। ಆರಮನ್ತ್ಯಸ್ಮಿನ್ತಿ **ಆರಾಮೋ,** ಣೋ। ಉಪಗತಂ, ಉಪರೋಪಿತಂ ವಾ ವನಂ **ಉಪವನಂ**।

೫೩೮. **ಸಬ್ಬಸಾಧಾರಣಂ** ಸಬ್ಬಲೋಕೇಹಿ ಸಾಧಾರಣೋಪಭೋಗಂ **ರಞ್ಞಂ** ರಾಜೂನಂ ಅರಞ್ಞಂ “ಉಪವನಂ, ಉಯ್ಯಾನ”ಮಿತ್ಯುಚ್ಚತೇ, ಉಲ್ಲೋಕೇನ್ತಾ ಯನ್ತಿ ಜನಾ ಏತಸ್ಮಿನ್ತಿ **ಉಯ್ಯಾನಂ,** ಯು। ಆಕೀಳೋಪ್ಯತ್ರ।

ತದೇವ ರಾಜೋಪವನಮೇವ ಉಪಕಾರಿಕಾಸನ್ನಿಹಿತಂ, ಪುರಸನ್ನಿಹಿತಂ ವಾ ಅನ್ತೇಪುರಾಚಿತಂ **ಪಮದವನಾ**ಖ್ಯಂ। ಯತ್ರ ಅನ್ತೇಪುರಸಹಿತೋ ಏವ ರಾಜಾ ವಿಹರತಿ, ನಾಞ್ಞಜನಪ್ಪವೇಸೋ। ಪಮದಾನಂ ಇತ್ಥೀನಂ ವನಂ **ಪಮದವನಂ,** ರಸ್ಸೋ।

೫೩೯-೫೪೦. ಸಾನ್ತರಾಳಾ ಪನ್ತಿ, ಯಥಾ - ತರುಪನ್ತಿ, ಪಾಸಾದಪನ್ತಿ, ನಿರನ್ತರಾಳಾ ತು ರಾಜೀತಿ। ತತ್ರ ಪಞ್ಚಕಂ ಪನ್ತಿಯಂ। **ಪನ** ಬ್ಯವಹಾರೇ, ಥುತಿಮ್ಹಿ ಚ, **ಪನ್ತಿ**। **ವೀ** ಗಮನೇ, ಥಿ, **ವೀಥಿ**। **ವಲ** ಸಂವರಣೇ, ಇ, **ಆವಲಿ**। ಆಲಿಪಿ, **ಅಲ**ಧಾತುಮ್ಹಾ ಇ। **ಸಿ**

ಸೇವಾಯಂ, ಣಿ, **ಸೇಣಿ। ಪಾ** ರಕ್ಖಣೇ, ಳಿ, **ಪಾಳಿ,** ಸೋಗತೇಪಿ। ದ್ವೇ ಸಮಾ। **ಲಿಖ** ಲೇಖನೇ, ಅ। **ರಾಜ** ದಿತ್ತಿಯಂ, ಇ।

ತಿಪಾದಂ ರುಕ್ಖಮತ್ತೇ। ಪಾದೇನ ಮೂಲೇನ ಪಿವತೀತಿ **ಪಾದಪೋ,** ಣೋ। ವಿಟಪಯೋಗಾ **ವಿಟಪೀ। ರುಕ್ಖ** ವರಣೇ, ಅ, **ರುಹ** ಜನನೇ ವಾ, ಖೋ, **ಹಸ್ಸ ಕೋ। ನ** ಗಚ್ಛತೀತಿ **ಅಗೋ। ಸಲ** ಗಮನೇ, ಣೋ, ಸಾರವನ್ತತಾಯ ವಾ ಸಾರೋ, ಸೋ ಏವ **ಸಾಲೋ,** ಅಞ್ಞತ್ರೋಪಚಾರಾ। ಮಹಿಯಂ ರುಹತೀತಿ, ಅ। **ದು** ಗತಿಯಂ, ಮೋ। **ತರ** ತರಣೇ, ಉ। ಕುತೋ ಭೂಮಿತೋ ಜಾಯತೀತಿ **ಕುಜೋ,** ಅಙ್ಗಾರೇಪಿ। ಸಾಖಾಯೋಗತೋ **ಸಾಖೀ।**

ಗಮು ಗಮನೇ, ಣೋ, "ಗಮಿಸ್ಸನ್ತೋ ಚ್ಛೋ ವಾ ಸಬ್ಬಾಸೂ"ತಿ ಚ್ಛೋ। ಖುದ್ದೋ ಅವುಡ್ಢಿಪ್ಪತ್ತೋ ಪಾದಪೋ **ಖುದ್ದಪಾದಪೋ।** ಯೇ ರುಕ್ಖಾ **ಪುಪ್ಫಂ ವಿನಾ** ಅಪುಪ್ಫಕಾ ಫಲನ್ತಿ, **ತೇ** ಅಸ್ಸತ್ಥೋದುಮ್ಬರಪನಸಾದಯೋ "ವನಪ್ಪತೀ"ತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ, ವನಾನಂ ಪತಿ **ವನಪ್ಪತಿ।** ಪುಪ್ಫತೋ ಜಾತಫಲಾ ಪನ ಅಮ್ಬಖಜ್ಜೂರಾದಯೋ ವಾನಪ್ಪತಯೋ। ವನಪ್ಪತಿಮ್ಹಿ ಭವಾ **ವಾನಪ್ಪತಯೋ।**

೫೪೧. ಯೋ ಫಲಪಾಕಾವಸಾನೇ ಮರತಿ, ಸೋ ಕದಲೀಧಞ್ಞಾದಿಕೋ ಓಸಧಿ ನಾಮ ಭವೇ, ಓಸೋ ಧೀಯತೇ ಯಸ್ಸಂ [ಓಸೋ ಗ್ಲೋಸೋ ದಿತ್ತಿಬ್ಬಾ ಧೀಯತೇ'ತ್ರ ಬ್ಯಾಖ್ಯಾಸುಧಾ ೨.೪.೬], ಸಾ **ಓಸಧಿ,** ಇ। **ಸಾಸದ್ದೋ ಓಸಧಿ**ಸದ್ದಸ್ಸ ಇತ್ಥಿಲಿಙ್ಗತ್ತದೀಪಕೋ।

ದ್ವಯಂ ಉತುಪ್ಪತ್ತೇಪಿ ಫಲಹೀನೇ। **ವನ** ಯಾಚನೇ, ಝೋ, **ವಞ್ಝಾ, ವ**ಧತಿ ಫಲನ್ತಿ ವಾ **ವಞ್ಝಾ, ವಜಾದಿನಾ** ಯೋ, **ಝಸ್ಸ ಝೋ,** ನಿಗ್ಗಹೀತಾಗಮೋ ಚ। ನ ವಿಜ್ಜತಿ ಫಲಮೇತಿಸ್ಸಾತಿ **ಅಫಲಾ,** ದ್ವೇ ತೀಸು। ತಿಕಂ ವತ್ತಮಾನಫಲೇ ರುಕ್ಖಾದೋ। ಫಲಯೋಗಾ, ಇನೋ, ವನ್ತು, ಈ ಚ।

೫೪೨. ಚತುಕ್ಕಂ ವಿಕಸಿತೇ। **ಫುಲ್ಲ** ವಿಕಸನೇ, ಕತ್ತರಿ ತೋ, ಸಞ್ಜಾತತ್ಥೇ ವಾ ಇತೋ, **ಫಲ** ವಿಸರಣೇ ವಾ, ವಿಸರಣಂ ವಿಕಾಸೋ, ಅಸ್ಸು। **ಕಚ** ಬನ್ಧನೇ, **ವಿಪುಬ್ಬೋ** ವಿಕಸನೇ, ಕತ್ತರಿ ಅ । ವಿಕಚತೇ ವಿದಲತಿ ವಿಸಿಲಿಟ್ಠದಲೋ ಭವತೀತಿ ವಾ **ವಿಕಚೋ,** ಅ, **ವಿಸದ್ದೋ** ವಿಸಿಲೇಸಜೋತಕೋ। **ಕಸ** ಗಮನೇ, ತೋ। ದಲಾನಂ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ವಿಸಿಲೇಸತೋ ಸಮುದಾಯೋ "ವಿಕಸಿತೋ"ತ್ಯುಚ್ಚತೇ। ಫುಟೋಪ್ಯತ್ರ। **ಫುಟ** ವಿಕಸನೇ।

ಪಾದೋ ರುಕ್ಖಗ್ಗೇ। "ನ ನಾ'ಗ್ಗಂ ಸಿಖರಂ ಸಿರೋ"ತಿ ವೋಪಾಲಿತವಚನತೋ "ಸಿರಸೋ ಅಗ್ಗ"ನ್ತಿ ನ ಛಟ್ಠೀಸಮಾಸೋ। ಸಿರೋ ವುತ್ತೋ। **ಅಜ** ಗಮನೇ, ಗೋ, **ಅಗ್ಗಂ,** ಸೇಟ್ಠೇ ತೀಸು। **ಸೀ** ಸಯೇ, ಖರೋ, ಸಿಖಾ ವಾ ಚೂಳಾ, ಸಾ ವಿಯ ಜಾಯತೀತಿ **ಸಿಖರೋ।** ದ್ವಯಂ ಸಾಖಾಯಂ। **ಸಾಖ** ಬ್ಯಾಪನೇ, ಅ। "ಲತಾ ವಲ್ಲೀ ಸಮಾಖ್ಯಾತಾ, ಲತಾ ಸಾಖಾ ಚ ಸಾಖಿನ"ನ್ತಿ **ಲತಾ** ನಾನತ್ಥಾ। **ಲಾ** ಆದಾನೇ, ತೋ, ರಸ್ಸೋ।

೫೪೩. ಛಕ್ಕಂ ಪತ್ತೇ। ದಲತಿ ವಿಕಸತೀತಿ **ದಲಂ,** ಅ। **ಲಸ** ಕನ್ತಿಯಂ, ಪಕಾರೇನ ಲಸತೀತಿ **ಪಲಾಸೋ,** ಣೋ। **ಛದ** ಸಂವರಣೇ, ಛಾದೀಯತೇ ಯೇನ **ಛದನಂ,** ಯು। ಪೂರಯತೀತಿ **ಪಣ್ಣಂ,** ನಿಪಾತನಾ, **ಪತ** ಅಧೋಗಮನೇ ವಾ, ಪತತ್ಯಚಿರೇನ **ಪಣ್ಣಂ, ಪತ್ತ**ಞ್ಚ, ತೋ, ಪುಮೇ। ಸಞ್ಞಾಯಂ **ಣಮ್ಹಿ ಛದೋ।**

ದ್ವಯಂ ಪತ್ತಾದಿಸಞ್ಜಾತವತಿ ಸಾಖಾಯ ಪಬ್ಬೇ। **ಪಲ್ಲ** ಗಮನೇ, ಅವೋ। **ಕಿಸ** ಗಮನೇ, ಯೋ, **ಲಾ**ಗಮೋ ಮಜ್ಝೇ। ದ್ವಯಂ ಅಙ್ಕುರೇ। ನವೋ ಏವ ಉಬ್ಭಿತೋ ಉಗ್ಗತೋ **ನವುಬ್ಭಿನ್ನೋ। ಅಙ್ಕ** ಲಕ್ಖಣೇ, ಉರೋ।

೫೪೪. ಪಕ್ಕಂ ಯಾವ ಪಾದೇನ ನಾಮಂ। ವಿಕಾಸೋ ಮುಖಪಬುದ್ಧಕಲಿಕಾಯಂ ಮಕುಳಾದಿದ್ವಯಂ। **ಮುಚ** ಮೋಚನೇ, ಉಲೋ, ಉಸ್ಸತ್ತಂ, **ಚಸ್ಸ ಕೋ, ಮಕುಳಂ,** ಮಕುಳೋ ವಾ। **ಕುಟ** ಛೇದನೇ, ಮಲೋ, ಅಸ್ಸು, **ಕುಟುಮಲೋ,** ಕುತುಮಲೋಪಿ।

ಪುಪ್ಫಸ್ಸ ಚ ಫಲಸ್ಸ ಚ ಪಕತಿಭೂತೇ ಜಾಲಪತ್ತೇ **ಖಾರಕಾದಿದ್ವಯಂ। ಖುರ** ವಿನಾಸೇ। ಣ್ವು। **ಜಲ** ಧಞ್ಞೇ, ಸಕತ್ಥೇ ಕೋ। **ಜಾಲಕಂ** ನಪುಂಸಕೇ। ದ್ವಯಂ ಜಾಲಕತೋ ಪವುದ್ಧೇ ಪುಪ್ಫೇ, ಫಲೇ ಚ। **ಕಲ** ಸಙ್ಖ್ಯಾನೇ, ಣ್ವು, **ಕುರ** ಸದ್ದೇ, ಣ್ವು।

ಪುಪ್ಫಾದಿಬನ್ಧನಂ ಪುಪ್ಫಫಲಾನಂ ಬನ್ಧನಂ **ವಣ್ಟಂ** ನಾಮ। ಬನ್ಧೀಯತೇ ಯೇನ **ವಣ್ಟಂ,** ವಜಾದಿ।

೫೪೫. ತಿಕಂ ಪುಪ್ಫೇ। **ಪಸು** ಪಾಣಿಗಬ್ಭವಿಮೋಚನೇ, ಣೋ। ಖಪಣಕಭಾಸಾಯ ರುಕ್ಖೋಪಿ ಪಾಣಿ, ವುದ್ಧಾದಿ, **ಪಸವೋ। ಕುಸ** ಅಕ್ಕೋಸೇ, ಉಮೋ, **ಕಸ** ಗಮನೇ ವಾ, **ಕಾಸ** ದಿತ್ತಿಯಂ ವಾ, ಉಮೋ, ರಸ್ಸೋ। **ಪುಪ್ಫ** ವಿಕಸನೇ, ಪುಪ್ಫತೀತಿ, ಅ। **ಪುಪ್ಫಜೋ** ರಜೋ ಪುಪ್ಫಧೂಲೀ **ಪರಾಗೋ** ನಾಮ, **ರಞ್ಜ** ರಙ್ಗೇ, ಣೋ।

ಮಧುರಪುಪ್ಫರಸೋ ಮಕರನ್ದೋ ನಾಮಾತಿ ಮತಂ। ಮಕ್ಖಿಕಾ ರಮನ್ತಿ ಯಸ್ಮಿಂ **ಮಕರನ್ದೋ,** ವಜಾದಿ। ದ್ವಯಂ ಕಲಿಕಾಭಿ ಆಕಿಣ್ಣೇ ಪರಿಣಾಯವತಿ। **ಥು** ಅಭಿತ್ಥವೇ, ಣ್ವು, **ಥವಕೋ। ಗುಧ** ಪರಿವೇಧನೇ, ಣ್ವು, **ಧಸ್ಸ ಛೋ, ಗೋಚ್ಛಕೋ।**

೫೪೬-೫೪೭. **ಆಮೇ** ಅಪಕ್ಕೇ ಫಲೇ ಸಲಾಟು ಉತ್ತೋ, **ಸಲಾಟ** ಬಾಲ್ಯಪರಿಭಾಸನೇಸು, ಉ, ವಿಜ್ಜಮಾನಬಾಲ್ಯತಾಯ **ಸಲಾಟು** । ಪಕ್ಕನ್ತು ಫಲಂ ನಿಪ್ಫರಿಯಾಯೇನ "ಫಲ"ಮಿತ್ಯುಚ್ಚತೇ, ತೇನ "ಆಮಸ್ಮಿಂ ಫಲವೋಹಾರೋ ರೂಳ್ಹಿಯಾ ಪವತ್ತತೀ"ತಿ ಞಾತಬ್ಬೋ, **ಫಲ** ನಿಪ್ಫತ್ತಿಯಂ, ನಿಪ್ಫತ್ತಿ ಚಾತ್ರ ಸುಪಕ್ಕತ್ತಂ, ಸುಕ್ಖೇ ತು ಫಲೇ ವಾನೋ। ತತ್ರ ಸಲಾಟು ವಾನಾ ತೀಸು, ಯಥಾ ಸಲಾಟು ಜಮ್ಬೂ, ಸಲಾಟವೋ ಮಾಸಾ, ಸಲಾಟೂನಿ ಕುಮ್ಭಣ್ಡಾನಿ, ವಾನಾ ಹರೀಟಕೀ, ವಾನೋ ಮುಗ್ಗೋ, ವಾನಮಮ್ಬಂ।

ಚಮ್ಪಕಾದಿ ಚಮ್ಪಕಂ ಕರವೀರಂ ಕದಮ್ಬಕಂ ಅಸೋಕಂ ಕಣ್ಣಿಕಾರಂ ಚಮ್ಪಕಾದೀನಂ ಪುಪ್ಫಂ ವಿಕಾರೋ, ಅವಯವೋ ಚೇತಿ ಅಞ್ಞತ್ಥೇ ಣೋ ನ ಭವತಿ, ತದನ್ತತೋ ಪುಪ್ಫಸ್ಸುಪ್ಪತಿತತೋ, ಏವಂ ಚಮ್ಪಕಾದೀನಿ ಕುಸುಮನಾಮಾನಿ ನಪುಂಸಕೇ ವತ್ತನ್ತಿ, **ಅಮ್ಬಾದಿ** ದಾಳಿಮಂ ನಾರಙ್ಗಂ ಆಮಲಕಂ ಕುವಲಂ ಬದರನ್ತಿ ಪಕತ್ಯನ್ತರಮೇವ ಫಲೇ ವತ್ತತೇ, ಆಮಲಕಿಯಾ ಕುವಲಿಯಾ ಬದರಿಯಾ ಫಲಂ ವಿಕಾರೋ, ಅವಯವೋ ಚೇತಿ ಅಞ್ಞತ್ಥೇ ತದ್ಧಿತೋಪಿ ನೋಪ್ಪಜ್ಜತೇ, ತದನ್ತತೋ ಫಲಸ್ಸುಪ್ಪತಿತತೋ, ಏವಂ ಅಮ್ಬಾದೀನಿ ಫಲನಾಮಾನಿ ನಪುಂಸಕೇ ವತ್ತನ್ತಿ। ಮಲ್ಲಿಕಾದಯೋ ಕುಸುಮೇಪಿ ವತ್ತಮಾನಾ **ಸಲಿಙ್ಗಾ** ಪಕತಿಲಿಙ್ಗಾಅಭೇದೋಪಚಾರೇನ ಪವತ್ತಿಯಾ, ಯಥಾ - ಮಲ್ಲಿಕಾ ಜಾತಿ, ವನಮಲ್ಲಿಕಾ ಇಚ್ಚಾದಿ। ವೀಹಯೋಪ್ಯಭೇದೋಪಚಾರೇನ ಫಲೇಪಿ ಸಲಿಙ್ಗಾ, ಯಥಾ ಮಾಸಸ್ಸ ಫಲಂ ಮಾಸೋ, ಮುಗ್ಗಸ್ಸ ಫಲಂ ಮುಗ್ಗೋ, ಏವಂ ಯವೋ, ತಿಲೋ, ಅತಸೀ, ಕಙ್ಗು, ಧಞ್ಞಂ।

ತಿಕಂ ಜಮ್ಬುಯಾ ಫಲೇ। ತತ್ರ ಯದಾ ಲೋಕತೋ ಫಲೇ ವುತ್ತಿ, ತದಾ **ಜಮ್ಬು**ಸದ್ದೋ ಪಕತ್ಯನ್ತರಮೇವ ಫಲೇ ವತ್ತತೇ, ಯದಾ ನ ಫಲವುತ್ತಿ, ತದಾ ವಿಕಾರೇ ಅವಯವೇ ವಾನೋ, **ಜಮ** ಅದನೇ, ಬೂ, **ಜಮ್ಬೂ,** ಪಕತ್ಯನ್ತರಾಫಲೇ ವುತ್ತಿ। ಜಮ್ಬುಯಾ ಫಲಂ **ಜಮ್ಬುವಂ।** ಜಮ್ಬು ಚ। ಲೋಕತೋ ಏವ ಫಲೇಪಿ ವತ್ತಮಾನಾ ಹರೀಟಕ್ಯಾದಯೋ ಸಭಾವತೋ ಇತ್ಥಿಯಂ ಭವನ್ತಿ [ಅಮರ ೧೪.೧೮-೨೦]। ಹರೀಟಕಿಯಾ ಫಲಂ ಹರೀಟಕೀ, ಏವಂ ಕೋಸಾತಕೀ, ಸಲ್ಲಕೀ, ದಕ್ಖಾ, ಕಣ್ಡಕಾರಿಕಾ, ಸೇಫಾಲಿಕಾ ಇಚ್ಚಾದಿ, ಪುಬ್ಬೇ ವಿಯ ವಿಕಾರಾವಯವತ್ಥೇಸು ಪಚ್ಚಯಾಭಾವೋ, ಅಸ್ಸತ್ಥಾದಿಕಂ ಛಕ್ಕಮೇವ ತದ್ಧಿತನ್ತಂ ಅಸ್ಸತ್ಥಾದೀನಂ ಫಲೇ ವತ್ತಮಾನಾನಂ ನಪುಂಸಕಂ ಸಿಯಾ ರೂಪಭೇದೋ, ಯಥಾ - ಅಸ್ಸತ್ಥಸ್ಸ ಫಲಂ **ಅಸ್ಸತ್ಥಂ,** ವೇಣುನೋ ಫಲಂ **ವೇಣವಂ,** ಪಿಲಕ್ಖಸ್ಸ ಫಲಂ **ಪಿಲಕ್ಖಂ,** ನಿಗ್ರೋಧಸ್ಸ ಫಲಂ **ನಿಗ್ರೋಧಂ,** ಇಙ್ಗುದಿಯಾ ಫಲಂ **ಇಙ್ಗುದಂ,** ಬ್ರಹತಿಯಾ ಫಲಂ **ಬ್ರಾಹತಂ,** ವಿದಾರೀ ಅಂಸುಮತೀ ಗಮ್ಭರಿಯಾದಯೋ ಮೂಲೇ, ಪುಪ್ಫೇಪಿ ಸಲಿಙ್ಗಾ [ಅಮರ ೧೪.೧೮-೨೦]। **ಪಾಟಲಾ**ಸದ್ದೋ ಪನ ಅಭೇದವತ್ತಿಚ್ಛಾಯಂ ಮೂಲೇ ಪುಪ್ಫೇಪಿ ವತ್ತಮಾನೋ ಸಭಾವತೋ ಇತ್ಥಿಲಿಙ್ಗೋ, ಭೇದವತ್ತಿಚ್ಛಾಯಂ ವಿಕಾರೇ ಅವಯವೇ ವಾ ಣಮ್ಹಿ ಪಾಟಲಂ [ಅಮರ ೧೪.೧೮-೨೦]। ದ್ವಯಂ ಸಾಖಾಪಲ್ಲವಾದಿಸಮುದಾಯಲಕ್ಖಣೇ ಆಭೋಗೇ, **ವಿಟ** ವೇಧನೇ, **ವಿಟ** ಅಕ್ಕೋಸೇ ವಾ, ಅಪೋ, ಪಸ್ಸ **ಭತ್ತೇ ವಿಟಭೀ,** ನದಾದಿ।

೫೪೮. ಮೂಲಮಾರಬ್ಭ ಮೂಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯ **ಸಾಖನ್ತೋ** ಸಾಖಾವಧಿ ತರುಸ್ಸ ಭಾಗೋ **ಖನ್ಧೋ** ನಾಮ, ಯೋ "ಪಕಣ್ಡೋ"ತಿಪಿ ವುಚ್ಚತಿ, **ಖನು** ಅವದಾರಣೇ, ಧೋ, **ಖನ್ಧೋ, ಖಾದ** ಭಕ್ಖನೇ ವಾ, ಕೋ, "ಖಾದಾಮಗಮಾನಂ ಖನ್ಧನ್ಧಗನ್ಧಾ"ತಿ **ಖನ್ಧಾ**ದೇಸೋ, ಕಲೋಪೋ।

ರುಕ್ಖಚ್ಛಿದ್ದೇ ರುಕ್ಖಾದೀನಂ ವಿವರೇ **ಕೋಟರೋ। ಕುಟ** ಛೇದನೇ, ಅರೋ, **ಕೋಟರೋ,** ನಿಕ್ಕುಹೋಪಿ। ದ್ವೇ ಸಮಾ। **ಕಾಸ** ದಿತ್ತಿಯಂ, ಕಾಸತೇ ಅಗ್ಗಿನಾ ದಿಪ್ಪತೇತಿ **ಕಟ್ಠಂ,** ತೋ, **ತಸ್ಸ ಟ್ಠೋ,** ರಸ್ಸೋ ಚ, **ಕಸ** ಗಮನೇ ವಾ, ತೋ, **ಕಟ್ಠಂ। ದರ** ವಿದಾರಣೇ, ಣು।

೫೪೯. ತಿಕಂ ಮೂಲೇ। **ವು** ಸಂವರಣೇ, ದೋ, ನಿಗ್ಗಹೀತಾಗಮೋ, **ಬುಧ** ಗಮನೇ ವಾ, ಅ, **ಧಸ್ಸ ದೋ। ಮೂಲ** ಪತಿಟ್ಠಾಯಂ, ಣೋ, **ಪಾದ**ಸದ್ದೇನ ತಪ್ಪರಿಯಾಯಾ ಚರಣತ್ಥಾ ಸಬ್ಬೇ ಸಙ್ಗಹಿತಾ, ಪಾದಸದಿಸತ್ತಾ **ಪಾದೋ,** ದ್ವಯಂ ಛಿನ್ನಸ್ಸ ತರುಕ್ಖನ್ಧಸ್ಸ ಭೂಮಿಟ್ಠಭಾಗೇ। **ಸಙ್ಕ** ಸಙ್ಕಾಯಂ, ಉ, **ಸಕ** ಸತ್ತಿಯಂ ವಾ, ನಿಗ್ಗಹೀತಾಗಮೋ। **ಖನು** ಅವದಾರಣೇ, ಣು, **ಖಾಣು।** ಧುವೋಪಿ, ಧುವತಿ ಥಿರಾಯತೇತಿ **ಧುವೋ, ಧು** ಗತಿಥೇರಿಯೇಸು, ಅ, **ಉವಾ**ದೇಸೋ।

ದ್ವಯಂ ವಿದಾರಿಯಾದೀನಂ ಕನ್ದೇ। ಕುಯಂ ಪಥವಿಯಂ ರುಹತೀತಿ **ಕುರುಹಾಟಂ,** ಅಟೋ, **ಕನ್ದ** ಅವ್ಹಾನೇ, ರೋದನೇ ಚ, "ಕರಹಾಟೋ'ಮ್ಬುಜಕನ್ದೇ, ಪುಪ್ಫರುಕ್ಖಭೀತೇಸು ಚೇ"ತಿ **ನಾನತ್ಥಸಙ್ಗಹೇ।** ದ್ವಯಂ ಹಲಾದೀನಂ ಕಲೀರೇ। **ಕಲ** ಸಙ್ಖ್ಯಾನೇ, ಈರೋ। **ಮಸ** ಆಮಸನೇ, ಥಕೋ, ಮತ್ಥಕೇ ಸೀಸೇ ವಾ ಜಾತೋ **ಮತ್ಥಕೋ।**

೫೫೦. ದ್ವೇ ಸಮಾ। ಅಭಿನವನಿಗ್ಗತಾ ಆಯತಾ ಸಕುಸುಮಾ, ಕುಸುಮಸುಞ್ಞಾ ಚ **ಮಞ್ಜರೀ,** ವಲ್ಲರೀ ತು ತದಞ್ಞಾಪಿ, ಯಥಾ ತಾಲವಲ್ಲರೀ, **ವಲ, ವಲ್ಲ** ಸಂವರಣೇ, ಅರೋ, ನದಾದಿ। ಮುಞ್ಜಯೋಗತೋ **ಮಞ್ಜರೀ,** ರೋ, ನದಾದಿ, ಉಸ್ಸತ್ತಞ್ಚ, ದ್ವೇಪಿ ನಾರೀ। ದ್ವಯಂ ಲತಾಯಂ। **ವಲ್ಲ** ಸಂವರಣೇ, ನದಾದಿ। ಲತಾ ವುತ್ತಾ, "ಲತಾ ಪತಾನಿನೀ ವಲ್ಲೀ ಮತಕೀಥಾ"ತಿ ಹಲಾಯುಧೋ।

ಅಕ್ಖನ್ಧೋ ಅಪ್ಪಕ್ಖಣ್ಡೋ, ಬಹುಪತ್ತತಚದಣ್ಡಿಕಾದಿ। ಯೋ ವಾ ತನುಪಕಣ್ಡೋ ವಂಸನಳಾದಿ, ಸೋ "ಥಮ್ಬೋ, ಗುಮ್ಬೋ"ತಿ ಚೋಚ್ಚತೇ, **ಥಕ** ಸಂವರಣೇ, ಬೋ, **ಕಸ್ಸ ಮೋ। ಗುಪ** ರಕ್ಖಣೇ, ಬೋ, **ಪಸ್ಸ ಮೋ।** ಪತಾನೋ ಸಾಖಾಪತ್ತಚಯೋ, ತೇನ ಯುತ್ತಾ ಗೋರಕ್ಖಾ ತಮ್ಬೂಲಿ ಧಿವುಸಜೀಮೂತ ಗಳೋಚ್ಛಾದಿಕಾ ಲತಾ, ಸಾ **ವೀರು** ನಾಮ, ವಿವಿಧೇಹಿ ರುಹತೀತಿ ಕತ್ವಾ, ಕ್ವಿ, **ವೀರು,** ದೀಘಾದಿ, ಗುಮ್ಬಿನೀಪಿ।

೫೫೧. ಪಚ್ಚೇ ಪಾದೇನ ನಾಮಂ। ಯತ್ರ ದ್ವಯಂ "ಬೋಧಿರುಕ್ಖೋ"ತಿ ಸಞ್ಞಿತೇ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಪ್ಪಟಿಲಾಭಟ್ಠಾನಭೂತೇ ದುಮರಾಜೇ, ಅಞ್ಞತ್ರ ತೂಪಚಾರಾ। ಅಸ್ಸಂ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಂ ತಿಟ್ಠತಿ ಏತ್ಥಾತಿ **ಅಸ್ಸತ್ಥೋ,** ಠಸ್ಸ **ಥೋ,** ದ್ವಿತ್ತಂ, ಮಾರವಿಜಯಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಪ್ಪಟಿಲಾಭಾದಿಕೇಹಿ ಭಗವನ್ತಂ ಅಸ್ಸಾಸೇತೀತಿ ವಾ **ಅಸ್ಸತ್ಥೋ, ಆಪುಬ್ಬೋ ಸಾಸ** ಅನುಸಿಟ್ಠಿಯಂ, ತೋಸನೇ ಚ ವತ್ತತಿ, ತೋ, ರಸ್ಸೋ। ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಂ ಬುಜ್ಝತಿ ಏತ್ಥಾತಿ **ಬೋಧಿ, ಬುಧ** ಅವಗಮನೇ, ಇ, **ಬೋಧಿ,** ದ್ವೀಸು। ಚಲದಲೋ, ಪಿಪ್ಪಲೋ, ಕುಞ್ಜರಾಸನೋಪಿ। ದ್ವಯಂ ಬಹುಪಾದೇ। ಅಧೋಭಾಗಂ ರುನ್ಧತೀತಿ **ನಿಗ್ರೋಧೋ,** ಉಸ್ಸೋ, **ಗಾ**ಗಮೋ ಚ। **ವಟ** ವೇಧನೇ, ವಟತೀತಿ, ಅ।

ದ್ವಯಂ ಕಬಿಟ್ಠೇ। ಕವಿಮ್ಹಿ ವಾನರೇ ತಿಟ್ಠತೀತಿ **ಕಬಿಟ್ಠೋ** [ಪಾಯೇನ ಕಪಯೋ ತಿಟ್ಠನ್ತಿ ಅತ್ರ ಕಪಿತ್ಥೋ (ಚಿನ್ತಾಮಣಿಟೀಕಾ ೧೪.೧೦)] "ವಾನರೇ ಪಣ್ಡಿತೇ ಕವೀ"ತಿ **ವೋಪಾಲಿತೋ,** ತಥಾ **ಕಪಿತ್ಥೋ,** ತೋ, **ಠಸ್ಸ ಥೋ** ಚ। ದಧಿತ್ಥೋ, ಅಮ್ಬಿಲಫಲೋಪಿ। ದ್ವಯಂ ಉದುಮ್ಬರೇ। ಯಞ್ಞಕಮ್ಮಾನಮಙ್ಗೋ ಏಕಙ್ಗತ್ತಾ **ಯಞ್ಞಙ್ಗೋ, ದುಬ್ಬ** ಹಿಂಸಾಯಂ, ಅರೋ, ನಿಗ್ಗಹೀತಾಗಮೋ, ಏಕಸ್ಸ ಬಸ್ಸ ಲೋಪೋ ಚ। ಜನ್ತುಫಲೋ ಹೇಮದುದ್ಧೋಪಿ।

೫೫೨. ದ್ವಯಂ ಕೋವಿಳಾರೇ।

"ಸುಕಪದಾಚ್ಛರೋ ಚಮ್ಪೋ,
ಕೋವಿಳಾರೋ ತು ಕಞ್ಚನೋ।
ಪುಬ್ಬೋ ಸಿತೋ ಪರೋ ರತ್ತೋ,
ಯುಗಪತ್ತಾ ಉಭೋಪಿತೇ"ತಿ [ಚಿನ್ತಾಮಣಿಟೀಕಾ ೧೪.೨೨]॥

ಹಿ **ರತನಕೋಸೋ,** ಕಞ್ಚನಾಲಕೋಪ್ಯತ್ರ। ಯುಗಂ ಯಮಕಂ ಪತ್ತಮಸ್ಸ।

ತಿಪಾದಂ ಉದ್ದಾಲೇ। **ವಾತಂ** ಉದ್ದಾಲತೀತಿ **ಉದ್ದಾಲೋ।** ಸಿಙ್ಗಾರಾದೀನಂ ಸಞ್ಞಾವಸೇನ ರುಕ್ಖಾನಂ ರಾಜಾ **ರಾಜರುಕ್ಖೋ,** ವಾತರೋಗಹನನೇ ರಾಜಭೂತೋ ರುಕ್ಖೋ ವಾ **ರಾಜರುಕ್ಖೋ।** ಕತಾ ಮಾಲಾ ಅಸ್ಸ ಪುಪ್ಫೇಹೀತಿ **ಕತಮಾಲೋ,** ಸಿಙ್ಗಾರಪ್ಪಕಾಸೋ। ಇನ್ದತಿ ಪರಮಿಸ್ಸರಿಯಂ ಕರೋತಿ ವಾತಹನನೇತಿ **ಇನ್ದೀವರೋ,** ಈವರೋ, ಇನ್ದಿಯಾ ಸಕ್ಕಸ್ಸ ಭರಿಯಾಯ ಇಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ ವಾ **ಇನ್ದೀವರೋ।** ಚತುರಙ್ಗುಲೋ, ಆರೇವತೋ, ಸುವಣ್ಣಕೋಪಿ।

೫೫೩. ದ್ವಯಂ ಜಮ್ಬೀರೇ, ಯಸ್ಸ ಫಲಮಮ್ಬಿಲಂ ಹೋತಿ। ಅಮ್ಬಿಲತ್ತಾ ದನ್ತಸ್ಸ ಸರೋ **ದನ್ತಸರೋ। ಸರ** ಕೇತವಹಿಂಸಾಸಂಕಿಲೇಸೇಸು, ಅ। **ಜಮು** ಅದನೇ, ಈರೋ, **ಭನ್ತೋ** ಚ, **ಜಮ್ಬ** ಗತ್ತವಿನಾಮೇ ವಾ, ಜಮ್ಬೋ, ಜಮ್ಬಲೋ, ಜಮ್ಬೀರೋಪಿ। ದ್ವಯಂ ವರಣೇ। **ವರ** ಇಚ್ಛಾಯಂ , ಯು। **ಕಲ** ಸಙ್ಖ್ಯಾನೇ, ಇರೋ, ನದಾದಿ, ರಸ್ಸನ್ತೋ। ವರುಣೋ, ತಿತ್ತಸಾಕೋಪಿ।

ದ್ವಯಂ ಫಲಹರೇ। "ಕೋ ಅಯಂ, ಸುಕೋ"ತಿ ವಿಮತುಪ್ಪತ್ತಿಕರಪತ್ತಕುಸುಮತಾಯ **ಕಿಂಸುಕೋ।** ಪಾರಿ ಸಮುದ್ದೋ, ತತ್ರ ಭದ್ದೋ ಪಾರಿಭದ್ದೋ, ಸೋ ಏವ **ಪಾಳಿಭದ್ದೋ,** ಕೋವಿಳಾರೋ, ತಂಸಣ್ಠಾನಪತ್ತಕುಸುಮತಾಯ **ಪಾಳಿಭದ್ದೋ।** ದ್ವಯಂ ವಿದುಲೇ, ಯೋ ಅಬ್ಭಸಮಯೇ ಪುಪ್ಫತಿ। **ವಜ** ಗಮನೇ, ಉಲೋ। **ವೀ** ಪಜನೇ, ಅಸೋ, **ತೋನ್ತೋ** ಚ, **ವಿಪುಬ್ಬೋ ಅತ** ಸಾತಚ್ಚಗಮನೇ ವಾ, ಅಸೋ। ವಾನೀರೋಪಿ।

೫೫೪. ದ್ವಯಂ ಪೀತನೇ, ಯಸ್ಸ ಪತ್ತಫಲಾನಿ ಅಮ್ಬಿಲಾನಿ, ಪೂಗಫಲಪ್ಪಮಾಣಞ್ಚ ಫಲಂ, ಸಲ್ಲಕೀರುಕ್ಖಸಣ್ಠಾನೋ ಚ, ಸೋ ರುಕ್ಖೋ। **ಅಮ್ಬ** ಸದ್ದೇ, ಅಟೋ, ಸಕತ್ಥೇ ಕೋ। **ಪೀ** ತಪ್ಪನಕನ್ತೀಸು, ತನೋ, ಪೀತಿಂ ವಾ ತನೋತೀತಿ **ಪೀತನೋ,** ಸಕತ್ಥೇ ಕೋ। ದ್ವಯಂ ಗುಳಪುಪ್ಫೇ। **ಮನ** ಞಾಣೇ, ಕೋ, **ಮಧ್ವಾದೇಸೋ** ಚ। ಮಧುನಾಮೋ ದುಮೋ **ಮಧುದ್ದುಮೋ।** ದ್ವಯಂ "ಲಮ್ಬೂ"ತಿ ಖ್ಯಾತೇ। ಗುಳೋ ವಿಯ ಸಾತೇನ ಫಲಮಸ್ಸ **ಗುಳಫಲೋ। ಪೀಲ** ಪತಿತ್ಥಮ್ಭೇ, ಉ। ದ್ವಯಂ ತಿಕ್ಖಗನ್ಧೇ। ಸೋಭಂ ಜನೇತೀತಿ **ಸೋಭಞ್ಜನೋ,** ಸೋಭಂ ವಿಸಞ್ಜನಮೇತೇನ ಹೇತುಭೂತೇನಾತಿ ವಾ **ಸೋಭಞ್ಜನೋ।** ವುತ್ತಞ್ಚ -

"ಸಿರೀಸಪುಪ್ಫಸ್ಸ ರಸೇನ ಭಾವಿತಂ,
ಸಹಸ್ಸವಾರಂ ಮರೀಚಂ ಸಿತಪ್ಪಯಂ।
ಏತೇನ ಸಮನ್ತಿ ವಿಸಾಹಿ ಸಮ್ಭವಾ,
ಕತಞ್ಜನಸ್ನೇಹನಪಾದನತ್ಥುತೋ"ತಿ॥

ಸಿ ಸೇವಾಯಂ, ವಿದ್ಧವಿನಾಸನತ್ಥಂ ಸೇವೀತೇತಿ **ಸಿಗ್ಗು,** ಗು, ಥೀ। ಚಿತ್ತಹಾರೀ, ಪಭಞ್ಜನೋ, ವಿದ್ಧವಿನಾಸನೋಪಿ।

೫೫೫. ದ್ವಯಂ ವಿಸಾಲತಚೇ, ಯೋ ಸರದೇ ಪುಪ್ಫತಿ ಪುಪ್ಫಂ। ಸತ್ತಪಣ್ಣಾನ್ಯಸ್ಸ **ಸತ್ತಪಣ್ಣೀ** ಪುಮೇ। ಛತ್ತಮಿವ ಪಣ್ಣಮಸ್ಸ **ಛತ್ತಪಣ್ಣೋ।** ವಿಸಮಚ್ಛದೋಪಿ, ಸತ್ತಪಣ್ಣತ್ತಾ ವಿಸಮಚ್ಛದೋ। ದ್ವಯಂ ರಥದ್ದುಮೇ। ರಥಂ ತನೋತಿ ಯೇನ **ತಿನಿಸೋ,** ಇಸೋ। ಅತಿಪಮುಚ್ಚತಿ ದಾಹಪಿತ್ತಮನೇನೇತಿ **ಅತಿಮುತ್ತಕೋ।** ಚಿತ್ತಕಿಪಿ।

ದ್ವಯಂ ವಾತಪೋಥೇ, ಪಂ ವಾತಂ ಲುನಾತೀತಿ **ಪಲಾಸೋ,** ಅಸೋ। “ಪತ್ತೇ ಪಲಾಸಂ ಸೋ ರುಕ್ಖೇ, ಪೀತಹರಿತಕಿಂಸುಕೇ”ತಿ ಹಿ **ರುದ್ದೋ**। ವಾತಪೋಥೋಪಿ, ವಾತಸ್ಸ ಪೋಥೋ **ವಾತಪೋಥೋ, ಪುಥ** ಹಿಂಸಾಯಂ।

ದ್ವಯಂ “ಪುತೀತಿ” ಖ್ಯಾತೇ। ಹತಜನ್ತುಪಮೋಹಸಙ್ಖ್ಯಾತಾರಿಫಲತಾಯ **ಅರಿಟ್ಠೋ,** ನಿಪಾತನಾ **ಹನ್ತಿಸ್ಸ ಟ್ಠೋ,** ತಂರೋಗಾರಿವನ್ತಜನೇಹಿ ಇಚ್ಛಿತಬ್ಬಫಲತ್ತಾ ವಾ **ಅರಿಟ್ಠೋ, ಇಸು** ಇಚ್ಛಾಯಂ। **ಫಣ** ಗತಿಯಂ, ಇಲೋ, ಅಸ್ಸೇ।

೫೫೬. ತಿಕಂ ಸಿರಿಫಲೇ। **ಮಲ** ಧಾರಣೇ, ಊರೋ। **ಬಿಲ** ಭೇದನೇ, ಣುವೋ, **ಬೇಲುವೋ**। ಲಪಚ್ಚಯೇ **ಬಿಲ್ಲೋ**। ಸಣ್ಡಿಲ್ಯೋ, ಸೇಲುಸೋಪಿ। “ಮುನಿಪ್ಪಭೇದೇ ಮಾಲೂರೇ, ಸಣ್ಡಿಲ್ಯೋ ಪಾದಪನ್ತರೇ, ನಟೇ ಬಿಲ್ಲೇ ಚ ಸೇಲುಸೋ”ತಿ [ಚಿನ್ತಾಮಣಿಟೀಕಾ ೧೪.೩೨] **ರಭಸೋ**।

ದ್ವಯಂ ತುಙ್ಗೇ। ಪುಮನಾಮೋ ನಾಗೋ ರುಕ್ಖೋ **ಪುನ್ನಾಗೋ**। “ಪುನ್ನಾಗೇ ಪುರಿಸೋ ತುಙ್ಗೋ, ಕೇಸರೋ ದೇವವಲ್ಲಭೋ”ತಿ [ಅಮರ ೧೪.೨೫] ಹ್ಯ**ಮರಸೀಹೋ,** ದೀಘೋ, “ಪುಮಸ್ಸ ಲಿಙ್ಗಾದೀಸು ಸಮಾಸೇಸೂ”ತಿ **ಅಕಾರಲೋಪೋ** ಚ। ಅತಿಸಯಪುಪ್ಫಕೇಸರವನ್ತತಾಯ **ಕೇಸರೋ, ಕಿಸ** ತನುಕರಣೇ ವಾ, ಅರೋ, ಪುಪ್ಫಕೇಸಯುತ್ತತಾಯ ವಾ **ಕೇಸರೋ,** ರೋ।

ದ್ವಯಂ ಲೋದ್ದಮತ್ತೇ। **ಸಲ** ಗಮನತ್ಥೋ, ಅವೋ। ರತ್ತಕಫಪಿತ್ತಸೋತೇ ಲುನಾತೀತಿ **ಲೋದ್ದೋ,** ದ್ದೋ। ತಿರಿಟೋ, ಸಾವರೋಪಿ। “ಸಾವರೋ ಅಪರಾಧೇ ಚ, ಲೋದ್ದೇ ಪಾಪೇ ಚ ಕಥ್ಯತೇ” [ಚಿನ್ತಾಮಣಿಟೀಕಾ ೧೪.೩೩] **ತ್ಯಜಯೋ**। ದ್ವಯಂ ಧನುಪಟ್ಟೇ ಫಲಿನಿ। **ಪೀ** ಪಾನೇ, ಅಲೋ, **ಈಸ್ಸ ಇಯಾದೇಸೋ**। ಸನ್ನಕಾ ತಾಪಸಾ, ತೇಸಂ ದು ದುಮೋ **ಸನ್ನಕದ್ದು,** “ಸನ್ನಕದ್ದು ಚಾಪಪಟಾ, ವರಣೋ ತಾಪಸಪ್ಪಿಯೋ”ತಿ [ಚಿನ್ತಾಮಣಿಟೀಕಾ ೧೪.೩೫] ಹಿ **ಕೋಸನ್ತರೇ**।

೫೫೭. ದ್ವಯಂ “ಮ್ಹನಕೂ”ಇತಿ ಖ್ಯಾತೇ। ಲಿಕುಚೋ ನಾಮ ಡಹುರುಕ್ಖೋ, ತಗ್ಗುಣತ್ತಾ **ಲಿಕೋಚಕೋ,** ಸಞ್ಞಾಯಂ ಕೋ। **ಅಙ್ಕ** ಲಕ್ಖಣೇ, ಓಲೋ, **ಅಙ್ಕೋಲೋ**। ದ್ವಯಂ ಕುಮ್ಭೇ। ರೋಗಹರಣೇ ಗರುನೋಪಿ ವೇಜ್ಜಸ್ಸ ಗರು **ಗುಗ್ಗುಲು,** ನಿಪಾತನಾ। **ಕುಸ** ಛೇದನೇ, ಣ್ವು। ಕುಮ್ಭೋ, ಪುರೋಪಿ।

> “ರಾಸಿಭೇದೇ ಗಜಮುದ್ಧಂಸೇ,
> ಕುಮ್ಭಕಣ್ಣಸುಕೇ ಘಟೇ।
> ಕಾಮುಕೇ ವಾರನಾರಿಯಞ್ಚ,
> ಕುಮ್ಭೋ ಕ್ಲೀವನ್ತು ವಗ್ಗುಲುಮ್ಹೀ”ತಿ [ಚಿನ್ತಾಮಣಿಟೀಕಾ ೧೪.೩೪]॥

ರಭಸೋ। **ಪುರ** ಅಗ್ಗಗಮನೇ, ಣೋ, ಪುರೋ।

ದ್ವಯಂ ಅಮ್ಬೇ। **ಅಮ** ಗತಿಯಂ, ಬೋ, **ಅಮ್ಬ** ಸದ್ದೇ ವಾ, ಅ। **ಚುತಿ** ಆಸೇಚನೇ, ರಕ್ಖಣೇ ಚ, ಅ, **ಚು** ಚವನೇ ವಾ, ತೋ, ದೀಘಾದಿ। ರಸಾಲೋಪಿ, ರಸಂ ಲಾತೀತಿ **ರಸಾಲೋ,** ದೀಘೋ। **ಏಸೋ** ಅಮ್ಬೋ **ಸುಗನ್ಧವಾ** ಅತಿಸಯಗನ್ಧಯುತ್ತೋ ಸಮಾನೋ “ಸಹೋ, ಸಹಕಾರೋ”ತಿ ಚೋಚ್ಚತೇ। **ಸಹ** ಸತ್ತಿಯಂ, ಸುಗನ್ಧಂ ಕತ್ತುಂ ಸಹತೀತಿ **ಸಹೋ,** ಅ। ಸಹನಂ ಸಹೋ, ತಂ ಕರೋತೀತಿ **ಸಹಕಾರೋ,** ಹಾ ವಾ ಪಮುದಾ, ತಾಯ ಸಹ ವತ್ತತೀತಿ ಸಹೋ, ಸಹಂ ಸಮುದಂ ಕರೋತೀತಿ **ಸಹಕಾರೋ**।

೫೫೮. ದ್ವಯಂ ಸೇತಮ್ಬೇ। **ಪುಣ್ಡ** ಪುಣ್ಡನೇ। **ಪುಣ್ಡ** ಖಣ್ಡನೇತ್ಯೇಕೇ, ಣ್ವು, ಅಸ್ಸೀ, **ಅರಾಗಮೋ** ಚ। ಸೇತವಣ್ಣೋ ಅಮ್ಬೋ **ಸೇತಮ್ಬೋ**। ದ್ವಯಂ ಬಹುವಾರಕೇ, ಯಸ್ಸ ಫಲಾನಿ ಅತಿಪಿಚ್ಛಿಲಾನಿ। **ಸಿ** ಬನ್ಧನೇ, ಲು, **ಸಲ** ಗಮನತ್ಥೋ ವಾ, ಉ, ಅಸ್ಸೇ। ಪಿಚ್ಛಿಲತ್ತಾ ಬಹೂನಿ ವಾರೀನಿ ಯಸ್ಮಿಂ **ಬಹುವಾರಕೋ,** ಸಞ್ಞಾಯಂ ಕೋ। ಸೀತೋ, ಉದ್ದಾಲೋ, ಕಫಲೋಪಿ।

ದ್ವಯಂ ಕಾಸ್ಮರಿಯಂ। ಸಿರಿಮನ್ತಾನಿ ಪಣ್ಣಾನಿ ಯಸ್ಸಾ **ಸೇಪಣ್ಣೀ,** ನದಾದಿ, **ಸಿರೀ**ಸದ್ದಸ್ಸ **ಸೇ**। ಕಸ್ಮೀರದೇಸಜತ್ತಾ **ಕಾಸ್ಮರೀ, ಕಾಸ** ದಿತ್ತಿಯಂ ವಾ, ಮರೋ, ನದಾದಿ। ಮಧುಪಣ್ಣೀ, ಭದ್ದಪಣ್ಣೀಪಿ। ದ್ವಯಂ ಸಕಣ್ಟಕಮ್ಬಿಲಫಲರುಕ್ಖೇ। ಸಕಣ್ಟಕತ್ತಾ ಕುಚ್ಛಿತಂ ಲಾತೀತಿ **ಕೋಲೀ,** ನದಾದಿ। **ವದ** ಥೇರಿಯೇ, ಅರೋ, ನದಾದಿ। ಕುವಲೀ, ಕಕ್ಕನ್ಧೂಪಿ।

೫೫೯. ದ್ವಯಂ ತಸ್ಸಾ ಕೋಲಿಯಾ ಫಲೇ। ಕೋಲಿಯಾ ಫಲಂ **ಕೋಲಂ**। ಬದರಿಯಾ ಅಯಂ ಅವಯವೋ **ಬದರೋ**। ಕುವಲಂ, ಫೇನಿಲಂ, ಸೋವೀರಮ್ಪಿ। "ಸೋತಞ್ಜನೇ ತು ಸೋವೀರಂ, ಕಞ್ಜಿಕೇ ಬದರೇಪಿ ಚೇ"ತಿ [ಚಿನ್ತಾಮಣಿಟೀಕಾ ೧೪.೩೬] **ರಭಸೋ**। ದ್ವಯಂ ಅಸ್ಸತ್ಥಕುಲಸಮ್ಭೂತೇ ರುಕ್ಖಪಾಸಾಣಾದೀಸು ಸಞ್ಜಾತರುಕ್ಖೇ। ಪಿಲಂ ಪರಂ ನಿಸ್ಸಯಭೂತಂ ಕಸತೀತಿ **ಪಿಲಕ್ಖೋ, ಕಸ** ವಿಲೇಖನೇ, ಸಸ್ಸ **ಖ**ತ್ತಾದಿ ನಿಪಾತನಾ। ಅಖಾದನೀಯಫಲತಾಯ ವಿರೂಪಂ ಫಲಮಸ್ಸತ್ಥೀತಿ **ಪಿಪ್ಫಲೀ,** ಈ, ನದಾದಿ, **ವಿ**ಸ್ಸಪಿ ಚ।

ದ್ವಯಂ ತೋಯಾದಿವಾಪಿನಿಯಂ, ಯಸ್ಸಾ ಮೂಲಂ ಮಹಾಪಞ್ಚಮೂಲೇ ಪವಿಟ್ಠಂ। **ಪಟ** ಗಮನೇ, ಅಲೋ, ನದಾದಿ, **ಪಾಟಲೀ,** ಪಾಟಲಾಪಿ। ಕಣ್ಹಂ ಪುಪ್ಫವಣ್ಣಂ ಯಸ್ಸಾ ಸಾ **ಕಣ್ಹವಣ್ಣಾ,** ಕಾಸ್ಮರಿಯಮ್ಪಿ। ಅಲಿಪ್ಪಿಯಂ, ತಮ್ಬಪುಪ್ಫಿಪ್ಯತ್ರ। ದ್ವಯಂ ಗನ್ಧಿಲೇ। ಸಾದುಫಲತಾಯ ಸಾದು ಚ ಸೋ ಕಣ್ಟಸಹಿತತಾಯ ಕಣ್ಟೋ ಚೇತಿ **ಸಾದುಕಣ್ಟೋ**। ಸಕಣ್ಟಕತಾಯ ಅತ್ತಾನಂ ವಿರೂಪಂ ಕರೋತೀತಿ **ವಿಕಙ್ಕತೋ,** ದ್ವಿತ್ತಂ, ನಿಗ್ಗಹೀತಾಗಮೋ ಚ।

೫೬೦. ಚತುಕ್ಕಂ ತಿನ್ದುಕೇ। **ತನು** ವಿತ್ಥಾರೇ, ಉಕೋ, **ದ**ನ್ತೋ ಚ। **ತಿದಿ** ಹಿಂಸಾಯಂ ವಾ, ಉ, ಸಞ್ಞಾಯಂ ಕೋ। ಕಾಳೋ ಖನ್ಧೋ ಪಕಣ್ಡೋ ಯಸ್ಸಾತಿ। **ತಿಮ** ಅದ್ದಭಾವೇ, ಊಸೋ, ಸಕತ್ಥೇ ಕೋ, **ವರ**ನ್ತೋ ಚ। **ಉಪಚ್ಚಯೇ ತಿಮ್ಬರು**।

ದ್ವಯಂ ತಮ್ಬಫಲೇ। ಇರಾವತೀ ನದೀ, ಪಠಮಕಾಲೇ ತಸ್ಸಾ ತೀರೇ ಜಾತೋ **ಏರಾವತೋ**। ನಾರಂ ವುಚ್ಚತಿ ನೀರಂ, ತಂ ಗಚ್ಛತೀತಿ **ನಾರಙ್ಗೋ**। ದ್ವಯಂ ಮಕ್ಕಟತಿನ್ದುಕೇ। **ಕುಲ** ಸಙ್ಖ್ಯಾನೇ, ಣ್ವು। ಕಾಕೇನ್ದು, ಕಾಕಲುಕೋಪಿ।

೫೬೧. ತಿಕಂ ಕದಮ್ಬೇ। ಕಂ ವಾತಂ ದಮೇತೀತಿ **ಕದಮ್ಬೋ,** ಬೋ। ಪಿನೇತೀತಿ **ಪಿಯಕೋ,** ಣ್ವು, **ಇಯಾ**ದೇಸೋ। ನಯತಿ ಮುದಂ **ನೀಪೋ,** ಪೋ। ದ್ವಯಂ, ವಿದರುಕ್ಖೇ, ಯಸ್ಸ ನಿಯ್ಯಾಸೇನ ಪೇಳಾದಯೋ ಲಿಮ್ಪನ್ತಿ। **ಭಲ, ಭಲ್ಲ** ಪರಿಭಾಸನಹಿಂಸಾದಾನೇಸು, ನದಾದಿ, ಅಞ್ಞತ್ರ ತೋ, ಕನ್ತೋ ಚ, **ಭಲ್ಲಾತಕೋ,** ತೀಸ್ವಯಂ। ಅರುಕರೋ, ಅಗ್ಗಿಮುಖೋಪಿ।

ದ್ವಯಂ "ಪಾವುಸಾ"ಇತಿ ಖ್ಯಾತೇ। **ಝುಪ** ದಾಹೇ, ಣ್ವು। ಪಸ್ಸ **ವೋ। ಪಚ** ಪಾಕೇ, ಉಲೋ। ದ್ವಯಂ ಸಿರಿಮತಿ, ಯಸ್ಸ ಫಲಾನಿ ಮರೀಚಪ್ಪಮಾಣಾನಿ, ಅಮ್ಬಿಲಾನಿ ಚ। **ತಿಲ** ಗಮನೇ, ಣ್ವು। **ಖುರ** ಭೇದನೇ, ಣ್ವು।

೫೬೨. ದ್ವಯಂ ಅಮ್ಬಿಲಿಕಾಯಂ। **ಚಿ** ಚಯನೇ, ಚೋ, **ಚಿಚ** ಆದಾನಸಂವರಣೇಸು ವಾ। **ತನು** ವಿತ್ಥಾರೇ, ಅಮ್ಬಿಲರಸಂ ತನೋತೀತಿ **ತಿನ್ತಿಣೀ,** ದ್ವಿತ್ತಮಿತ್ತಂ, **ಣ**ತ್ತಞ್ಚ, ನದಾದಿ। ದ್ವಯಂ ಅಮ್ಬಿಲಙ್ಕುರಫಲೇ ಸೇತರುಕ್ಖೇ। ಗದ್ರಭಣ್ಡಪ್ಪಮಾಣಫಲತ್ತಾ **ಗದ್ದಭಣ್ಡೋ, ರ**ಲೋಪೋ। **ಕಪಿ** ಚಲನೇ, ತನೋ, ದೀಘೋ ಆಗಮಸ್ಸ। ಕನ್ದರಾಲೋ, ಪಿಲಕ್ಖೋಪಿ।

ತಿಕಂ ಸಾಲರುಕ್ಖೇ। **ಸಲ** ಗಮನೇ, ಣೋ, ಸಾರವನ್ತತಾಯ ವಾ **ಸಾಲೋ**। ಅಸ್ಸಕಣ್ಣಸದಿಸಪಣ್ಣತಾಯ **ಅಸ್ಸಕಣ್ಣೋ। ಸಜ್ಜ** ಸಜ್ಜೇ, ಅ, **ಸಜ್ಜ** ಅದನೇ ವಾ, ಅ। ದ್ವಯಂ ನದೀಸಜ್ಜೇ। **ಅಜ್ಜ** ಅಜ್ಜನೇ, ಉನೋ। **ಕಕ** ಲೋಲ್ಯೇ, ಉಧೋ। ವೀರತರು, ಇನ್ದದುಮೋಪಿ।

೫೬೩. ತಿಕಂ ಮುಚಲಿನ್ದೇ। **ಚುಲ** ನಿಮುಜ್ಜನೇ। **ಮುಚಲ** ಸಞ್ಞಾತೇ, ಇನ್ದೋ। **ನೀಪೋ** ಕದಮ್ಬೇಪಿ। ತಿಕಂ ಪೀತಸಾಲೇ। **ಪಿಯಕೋ** ಕದಮ್ಬೇಪಿ। **ಅಸ** ಭಕ್ಖನೇ, ಯು, ಪೀತಪುಪ್ಫೋ ಸಾಲೋ ರುಕ್ಖೋ **ಪೀತಸಾಲೋ**। ಬನ್ಧೂಕಪುಪ್ಫೋ, ಜೀವಕೋಪಿ।

ದ್ವಯಂ ಝಾಟಲಿಯಂ। ಗಾವೋ ಲಿಹನ್ತೀತಿ **ಗೋಲೀಸೋ,** ಹಸ್ಸ **ಸೋ।** **ಝುಟ** ಸಙ್ಘಾತೇ, ಅಲೋ। ಝಾಟಲೋ, ಪಾಟಲಿಪುಪ್ಫಾಕಾರೋ ದೀಘಫಲೋ ರುಕ್ಖೋ। ಪಮೋಕ್ಖೋಪಿ।

೫೬೪. ದ್ವಯಂ ರಾಜಾಯತನೇ, ಖೀರವನ್ತತಾಯ **ಖೀರಿಕಾ।** ದೇವರಾಜಸ್ಸ ನಿವಾಸನಟ್ಠಾನಭೂತತ್ತಾ **ರಾಜಾಯತನಂ,** ಪಿಯಾಲೇಪಿ। ದ್ವಯಂ ಕಪ್ಪಲೇ। ಕುಚ್ಛಿತೇನ ಫಲೇನ ಉಮ್ಭತಿ ಪೂರತೀತಿ **ಕುಮ್ಭೋ।** ಕುಚ್ಛಿತೇನ ಮೋದತೀತಿ **ಕುಮುದಿಕಾ,** ಣ್ವು।

ದ್ವಯಂ ಗುವಾಕರುಕ್ಖೇ, ಯಸ್ಸ ಫಲೇನ ತಮ್ಬೂಲನಾಮಂ ಜಾಯತಿ। **ಪೂಜ** ಪೂಜಾಯಂ, ಣೋ, ಜಸ್ಸ **ಗೋ।** **ಕಮು** ಇಚ್ಛಾಯಂ, ಹೇತುಕತ್ತರಿ ಣ್ವು। ಖಪುರೋಪಿ। ದ್ವಯಂ ಲೋಹಿತಲೋದ್ದೇ। ಪಟ್ಟಿಇತ್ಯಾಖ್ಯಾ ಯಸ್ಸ **ಪಟ್ಟಿ** । "ಪದ್ದೀ"ತಿಪಿ ಪಾಠೋ। ಅಸ್ಮಿಂ ಪಕ್ಖಿತ್ತೇ ಲಾಖಾ ರತ್ತಾ ಭವತೀತಿ **ಲಾಖಾಪಸಾದನೋ।** ಕಮುಕೋಪಿ।

೫೬೫. ದ್ವಯಂ ಇಙ್ಗುದಿಯಂ, ಅಯಙ್ಹಿ ಕಣ್ಟಕೀ ಬಾಹುಲ್ಯೇನ ಮಜ್ಝಿಮದೇಸೇ ಜಾಯತೇ। **ಇಙ್ಗ** ಗಮನತ್ಥೋ, ಇದೋ, ಇಸ್ಸು, ನದಾದಿ। ತಾಪಸೋ ಪಯುಜ್ಜಮಾನಫಲಕತಾಯ **ತಾಪಸತರು।** ದ್ವಯಂ "ಭುಜಪತ್ತೋ"ಇತಿಖ್ಯಾತೇ ಸುನ್ದರತಚೇ ರುಕ್ಖೇ, ಯಸ್ಸ ತಚೇ ಮನ್ತಕ್ಖರಾನಿ ಲಿಖನ್ತಿ। ಭುಜೋ ಪಾಣಿ, ತಂಸದಿಸಪತ್ತತಾಯ **ಭುಜಪತ್ತೋ।** ಮನ್ತಲೇಖಕೇಹಿ ಆಭುಜಿತತಚವನ್ತತಾಯ **ಆಭುಜೀ।** ಭೂಜೋ, ಚಮ್ಮೀ, ಮುದುತ್ತಚೋಪಿ।

ದ್ವಯಂ ಸಿಮ್ಬಲಿಯಂ। ಪಿಚ್ಛಾಯೋಗಾ **ಪಿಚ್ಛಿಲಾ,** ಇಲೋ। **ಸಮ್ಬ** ಮಣ್ಡಲೇ, ಅಲಿ, ಅಸ್ಸಿ। "ಪಿಚ್ಛಿಲಾ ಪೂರಣೀ ಮೋಚಾ, ಥಿರಾಯು ಸಿಮ್ಬಲೀ ದ್ವಿಸೂ"ತಿ [ಅಮರ ೧೪.೪೬] **ಅಮರಕೋಸೋ।** ದ್ವಯಂ ಪಿಚ್ಛಿಲಾಕಾರೇ ಕಣ್ಟಕಸಹಿತೇ ರುಕ್ಖೇ। **ರುಚ** ದಿತ್ತಿಯಂ, ಹೇತುಕತ್ತರಿ ಯು, **ಕುಟ** ಕೋಟಿಲ್ಯೇ, ಕತ್ತರಿ ಣೋ, ಕೋಟೋ ಅಸಿಮ್ಬಲಿ ಸಮಾನೋಪಿ ಸಿಮ್ಬಲಿಸದಿಸಾಕಾರದಸ್ಸನತೋ **ಕೋಟಸಿಮ್ಬಲಿ,** ಪುಮೇ। ಕಸಮ್ಬಲೋಪಿ।

೫೬೬. ದ್ವಯಂ "ಕಣ್ಟಕರಞ್ಜ"ಇತಿ ಖ್ಯಾತೇ ಕಣ್ಟಕಿನಿ ಕರಞ್ಜಗುಮ್ಬೇ, ಯಂ ಲೋಕೇ "ಕಲಿನೋ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। **ಕರ** ಹಿಂಸಾಯಂ, **ಕರತೋ** ರಿರಿಯಾ। **ಪೂ** ಪವನೇ, ಇಕೋ, **ತೋನ್ತೋ** ಚ। ಪೂತಿಕರಜೋ, ಕಲಿಮಾರಕೋಪಿ, ಕಲಿನೋ। ದ್ವಯಂ ದಾಲಿಮಪುಪ್ಫಾಕಾರೇ ಪೀತನಾಸಕರುಕ್ಖೇ। **ರುಹ** ಜನನೇ, ಣೀ। ಲೋಹಿತಪುಪ್ಫತಾಯ **ರೋಹಿತಕೋ।**

ದ್ವಯಂ ಏರಣ್ಡೇ। **ಏರಡಿ** ಹಿಂಸಾಯಂ। ವಾತಂ ಏರಣ್ಡತೀತಿ **ಏರಣ್ಡೋ,** ಣೋ। **ಮಣ್ಡ** ಭೂಸನೇ, ಈಸಂಪಸನ್ನತೇಲತಾಯ ವಾ **ಆಮಣ್ಡೋ,** ಆಮಂ ವಾ ವಾತಂ, ತಂ ದಾಯತೀತಿ **ಆಮಣ್ಡೋ।** **ದಾ** ಅವಖಣ್ಡನೇ, **ದಾಸ್ಸ** **ಡೋ।** ಚಿತ್ತಕೋ, ಚಞ್ಚುಪಿ।

"ಅಗ್ಗಿಸಞ್ಞೇಪಿ ಚಿತ್ತಕೋ, ಪುಮೇ ಏರಣ್ಡಕೇ ಚಞ್ಚು।

ಪಕ್ಖಿತುಣ್ಡೇ ಥಿಯಂ ಮತೋ"॥

ದ್ವಯಂ ಸಿವಾರುಕ್ಖೇ। ಸತ್ತುಯುತ್ತಫಲತಾಯ **ಸತ್ತುಫಲಾ।** ಗಣ್ಡಂ ಸಮೇತೀತಿ **ಸಮೀ,** ಅ, ನದಾದಿ, ಪಾರಿಭದ್ದಕೇಪಿ। ಗರುದಾರು, ಪೂತಿಕಟ್ಠಮ್ಪಿ।

೫೬೭. ದ್ವಯಂ ಕರಞ್ಜೇ। ನತ್ತಂ ರತ್ತಾ ಮಾಲಾ ಯಸ್ಸ। ಕಂ ರಞ್ಜಯತೀತಿ **ಕರಞ್ಜೋ,** ಣೋ। ಚಿಲ್ಲವಿಲ್ಲೋ, ಕರಜೋಪಿ। ದ್ವಯಂ ಖದಿರೇ। **ಖದ** ಹಿಂಸಾಯಂ, ಥೇರಿಯೇ ಚ। ಖದನ್ತಿ ದನ್ತಾ ಯೇನಾತಿ **ಖದಿರೋ,** ಇರೋ। ದನ್ತಾ ಧಾವನ್ತಿ ಯೇನ ನಿರೋಗತ್ತಾತಿ **ದನ್ತಧಾವನೋ,** ಯು, **ಧಾವ** ಗತಿಸುದ್ಧಿಯಂ। ಗಾಯತ್ತೀ, ಬಾಲತನಯೋಪಿ। "ಗಾಯತ್ತೀ ಖದಿರೇ ಇತ್ಥೀ, ಛನ್ದಸಿಪಿ ಛಳಕ್ಖರೇ"ತಿ [ಚಿನ್ತಾಮಣಿಟೀಕಾ ೧೪.೪೯ ಬ್ಯಾಖ್ಯಾಸುಧಾ ೨.೪.೫೦] **ರಭಸೋ।** ಬಾಲೋ ಸುಖುಮೋ ಪತ್ತಸಙ್ಖಾತೋ ತನಯೋ ಯಸ್ಸ **ಬಾಲತನಯೋ।** ದ್ವಯಂ ಪೀತಸಾರೇ ಖದಿರೇ। ಖದಿರಾದಿಕನ್ತು ಪೀತಸಾರೇ। ಸೇತವಣ್ಣತಾಯ ಸೋಮೋ ಕಪ್ಪೂರಸದಿಸೋ

ವಕ್ಕೋ ವಕ್ಕಲಮೇತಸ್ಸ **ಸೋಮವಕ್ಕೋ**। “ಸೋಮೋ ಕುವೇರೇ ಪಿತುದೇವತಾಯಂ, ವಸುಪ್ಪಭೇದೇ ವಸುಧಾಕರೇ ಚ। ದಿಬ್ಬೋಸಧೀ ಸೋಮಲತಾ ಸಮೀರಣೇ, ಕಪ್ಪೂರನೀರೇಸು ಚ ವಾನರೇ ಚಾ”ತಿ **ನಾನತ್ಥಸಙ್ಗಹೋ**। ಈಸಂ ಖುದ್ದಕಂ ದಲಮೇತಸ್ಸ **ಕದರೋ,** ಲಸ್ಸ **ರೋ**। ದ್ವಯಂ ಪಿಣ್ಡೀತಕೇ। **ಸಲ** ಗಮನೇ, ಲೋ। **ಮದ** ಉಮ್ಮಾದೇ, ಯು। “ಪಿಣ್ಡೀತಕೋ ಮರವಕೋ, ಸಸನೋ ಕರಹಾಟಕೋ”ತ್ಯ**ಮರಕೋಸೇ** [ಅಮರ ೧೪.೫೨]।

೫೬೮. ತಿಕಂ ಇನ್ದಸಾಲೇ। ಸಾಲಾನಂ ರುಕ್ಖಾನಂ ಇನ್ದೋ ರಾಜಾ **ಇನ್ದಸಾಲೋ,** ದಾಸಾದೀಸು **ಸಿರಿವಡ್ಢಕಾ**ದಿಸದ್ದೋ ವಿಯ ಅಧಿವಚನಮತ್ತಮಿದಂ। ಇನ್ದಸ್ಸ ಸಕ್ಕಸ್ಸ ಸಾಲೋತಿಪಿ **ಇನ್ದಸಾಲೋ**। **ಸಲ್ಲ**ತೋ ಣ್ವು, ನದಾದಿ, **ಸಲ್ಲಕೀ**। **ಖರ** ಭೇದನವಿನಾಸನೇಸು, ಣ್ವು।

ದ್ವಯಂ ದೇವದಾರುಮ್ಹಿ। ದೇವಾನಂ ದಾರು। ಭದ್ದತ್ತಾ **ಭದ್ದದಾರು**। ಸಕ್ಕಪಾದಪೋ, ಪಾರಿಭದ್ದಕೋ, ಪೀತದಾರು, ದಾರು, ಪೂತಿಕಟ್ಠಮ್ಪಿ। ದ್ವಯಂ ಹೇಮಪುಪ್ಫಕೇ। ಪಠಮಕಾಲೇ ಚಮ್ಪಾನಗರೇ ಜಾತೋ **ಚಮ್ಪೇಯ್ಯೋ,** ಣೇಯ್ಯೋ। **ಕ**ಪಚ್ಚಯೇ **ಚಮ್ಪಕೋ**।

೫೬೯. ದ್ವಯಂ ಪನಸೇ। **ಪನ** ಬ್ಯವಹಾರೇ, ಥುತಿಮ್ಹಿ ಚ, ಅಸೋ। ಕಣ್ಟಕಯುತ್ತಂ ಫಲಮಸ್ಸ **ಕಣ್ಟಕಿಫಲೋ**। ದ್ವಯಂ ಸಿವಾಯಂ। ನ ವಿಜ್ಜತೇ ರೋಗಭಯಂ, ರೋಗಬ್ಯಥೋ ಚೋಪಯುಜ್ಜಮಾನಾಯಮಸ್ಸನ್ತಿ **ಅಭಯಾ**। ರೋಗಭಯಂ ಹರತಿ ಅಪನೇತೀತಿ **ಹರೀತಕೀ,** ತೋ, ಸಕತ್ಥೇ ಕೋ, ನದಾದಿ। ಹರಿತ್ತಕೀಪಿ। ಅಬ್ಯಥಾ, ಪುತನಾ, ಅಮತಾ, ಹೇಮವತೀ, ಚೇತಕೀ, ಸಿವಾಪಿ।

ದ್ವಯಂ ಕರಿಸಫಲೇ। ರೋಗಂ ಅಸತಿ ಭಕ್ಖತೀತಿ **ಅಕ್ಖೋ,** ಖೋ, ಸಸ್ಸ **ಕೋ**। ರೋಗಂ ವಿಭೂತಂ ಕರೋತೀತಿ **ವಿಭೀತಕೋ,** ವಿಭೀಟಕೋಪಿ। ಭೂತಾವಾಸೋ, ಕಲಿದ್ದುಮೋಪಿ, ಕಲಿಸ್ಸ ಆಸಯಭೂತೋ ದುಮೋ **ಕಲಿದ್ದುಮೋ**। ದ್ವಯಂ ಪುಸ್ಸಫಲೇ। ನತ್ಥಿ ಮತಮೇತಿಸ್ಸಂ ಹೇತುಭೂತಾಯಂ **ಅಮತಾ**। **ಮಲ** ಧಾರಣೇ, ಣ್ವು, ನದಾದಿ, **ಆಮಲಕೀ**। ವಯಟ್ಠಾಪಿ। ವಯೋ ತಿಟ್ಠತಿ ಥಿರೀಭವತ್ಯೇತಾಯಾತಿ **ವಯಟ್ಠಾ**।

೫೭೦. ದ್ವಯಂ ಡಹುರುಕ್ಖೇ। ಲಬುನಾಮಕೇ ಪಬ್ಬತೇ ಜಾಯತೀತಿ **ಲಬುಜೋ**। ಖುದ್ದಕತ್ತಾ ಲೀನಂ ಅಪಾಕಟಂ ಕುಚಸಙ್ಖಾತಂ ಫಲಮೇತಸ್ಸ **ಲಿಕುಚೋ,** ನಿಪಾತನಾ। ದ್ವಯಂ ಪೀತಪುಪ್ಫೇ। ಅಗನ್ಧಪುಪ್ಫತಾಯ ಅತ್ತಾನಂ ಕಣಿಟ್ಠಂ ಕರೋತೀತಿ **ಕಣಿಕಾರೋ,** **ಟ್ಠ**ಲೋಪೋ, ಪದುಮಪ್ಪಮಾಣಪುಪ್ಫದುಮತಾಯ **ದುಮುಪ್ಪಲೋ**।

ತಿಕಂ ಹಿಙ್ಗುನಿಯ್ಯಾಸೇ। **ನೀ** ನಯೇ, ಬೋ, **ಮೋನ್ತೋ** ಚ। ತಿತ್ತರಸತ್ತಾ ಅರಿಭಾವೇ ತಿಟ್ಠತೀತಿ **ಅರಿಟ್ಠೋ**। ಪುಚಿಂ ಕುಟ್ಠಂ ಮದ್ದತೀತಿ **ಪುಚಿಮನ್ದೋ,** ಇತ್ತಂ, ಬಿನ್ದಾಗಮೋ। ಧಮ್ಮಸೇನೋ, ಮಾಲಕೋಪಿ। ಮಲತೇ ರೋಗಂ **ಮಾಲಕೋ,** ಣ್ವು। ದ್ವಯಂ ರತ್ತಪುಪ್ಫೇ। **ಕರೋತಿಸ್ಮಾ** ಣ್ವು। **ದಲ** ವಿದಾರಣೇ, ಮೋ, ಇಕಾರಾಗಮೋ। ದಾಳಿಮೋಪಿ।

೫೭೧. ದ್ವಯಂ ಪೀತದ್ದುಮೇ। ಸರತಿ ಕಾಲನ್ತರಂ **ಸರಲೋ,** ಅಲೋ। ಪೂತಿಯೇವ ಕಟ್ಠಂ **ಪೂತಿಕಟ್ಠಂ,** **ಪೂತಿಮುತ್ತ**ನ್ತಿ ಯಥಾ। ದ್ವಯಂ ಪಿಚ್ಛಿಲಾಯಂ। **ಕಪಿ** ಚಲನೇ, ಇಲೋ। **ಸಾಸ** ಅನುಸಿಟ್ಠಿಯಂ, **ಸಿಸ** ಇಚ್ಛಾಯಂ ವಾ, ಅಪೋ, ನಿಗ್ಗಹೀತಾಗಮೋ, **ಸಿಂಸಪಾ**। ಅಗುರುಪಿ।

ತಿಕಂ ಫಲಿನಿಯಂ। **ಸಾ** ತನುಕರಣೇ, ಮೋ। ಪಿಯಭಾವಂ ಗಚ್ಛತೀತಿ **ಪಿಯಙ್ಗು,** ಉ। ಕಮನೀಯಭಾವಂ ಗಚ್ಛತೀತಿ **ಕಙ್ಗು,** ಉ, ನಿಪಾತನಾ। ಮಹಿಲಾವ್ಹಯಾ, ಲತಾ, ಗುನ್ದಾ, ಗನ್ಧಫಲೀ, ಕಾರಮ್ಭಾಪಿ। ದ್ವಯಂ ಸಿರೀಸೇ। ಸರತಿ ರೋಗಂ ಹಿಂಸತೀತಿ **ಸಿರೀಸೋ**। ಈಸೋ, ಅಸ್ಸಿ। **ಭಣ್ಡ** ಪರಿಭಾಸನೇ, ಇಲೋ। ಕಪೀತನೋಪಿ। ಅಮ್ಬಾಟಕೇ, ಗದ್ದಭಣ್ಡೇ ಚ ಕಪೀತನೋ।

೫೭೨. ದ್ವಯಂ ಮಣ್ಡೂಕಪಣ್ಣೇ। **ಸುಣ** ಗತಿಯಂ, ಣ್ವು, ದೀಘಂ ಫಲವಣ್ಟಂ ಯಸ್ಸ। ನಟೋ ಕುಟನ್ನಟಾಪಿ। ದ್ವಯಂ ಬಕುಲೇ। **ವಕ** ಆದಾನೇ, ಉಲೋ। ಕೇಸರಯುತ್ತಪುಪ್ಫತಾಯ **ಕೇಸರೋ**।

ದ್ವಯಂ ಮಲಪುಪ್ಫಸ್ಮಿಂ। ಕಾಕಾನಂ ಉದುಮ್ಬರೋ ಕಾಕೋದುಮ್ಬರೋ, ಸೋ ಏವ **ಕಾಕೋದುಮ್ಬರಿಕಾ,** ಸಕತ್ಥೇ ಇಕೋ। **ಫಲ** ನಿಪ್ಫತ್ತಿಯಂ, ಗು, ಲಸ್ಸ **ಗೋ**। ದ್ವಯಂ ನಾಗರುಕ್ಖೇ। ನ ಗಚ್ಛತೀತಿ **ನಾಗೋ,** ದೀಘಾದಿ। ನಾಗಾನಂ ಮಾಲಾ, ಸಾ ಸಞ್ಜಾತಾ ಯತ್ರ **ನಾಗಮಾಲಿಕಾ**।

೫೭೩. ದ್ವಯಂ ಅಸೋಕೇ। ನತ್ಥಿ ಸೋಕೋ ಯೇನ। **ವಜ** ಗಮನೇ, ಉಲೋ। ದ್ವಯಂ ಜಯಾಯಂ। ತಂತಂರೋಗಜಯಾದಿಕಂ ಕರೋತೀತಿ **ತಕ್ಕಾರೀ,** ಣೀ। ವಿಸೇಸೇನ ಜಯತೀತಿ **ವೇಜಯನ್ತಿಕಾ,** ಅನ್ತೋ, ನದಾದಿ, ಸಕತ್ಥೇ ಕೋ। "ಜಯಾ ಜಯನ್ತೀ ತಕ್ಕಾರೀ, ನಾದೇಯೀ ವೇಜಯನ್ತಿಕಾ"ತ್ಯ**ಮರಕೋಸೋ** [ಅಮರ ೧೪.೬೫]।

ದ್ವಯಂ ಸಮುದ್ದಸಮೀಪದೇಸಜೇ ಸಾಮದಲೇ ತಮಾಲನಾಮೇ ತರುಮ್ಹಿ। ತಾಪಿಯಂ ಜಾಯತೀತಿ **ತಾಪಿಞ್ಛೋ,** ಅಞ್ಞತ್ಥೇ ಛೋ, ಬಿನ್ದಾಗಮೋ, "ತಾಪೀ ತು ಸರಿತಾನ್ತರೇ"ತಿ ಹಿ **ನಾನತ್ಥಸಙ್ಗಹೋ**। **ತಮು** ಕಙ್ಖಾಯಂ, ಅಲೋ। ದ್ವಯಂ ಕುಟಜೇ। ರೋಗಂ ಛಿನ್ದತೀತಿ **ಕುಟಜೋ,** ಜೋ। ಗಿರಿಮ್ಹಿ ಜಾತಾ ಮಲ್ಲಿಕಾ **ಗಿರಿಮಲ್ಲಿಕಾ,** ಸಕ್ಕಪರಿಯಾಯೋಪ್ಯತ್ರ।

೫೭೪. **ತಸ್ಸ** ಕುಟಜಸ್ಸ ಫಲೇ **ಇನ್ದಯವೋ**। ಇನ್ದಸ್ಸ ಸಕ್ಕಸ್ಸ ಯವೋ ಧಞ್ಞವಿಸೇಸೋ **ಇನ್ದಯವೋ**। ಕಲಿಙ್ಗಂ, ಕದ್ದಯವಮ್ಪಿ।

> "ಪೂತಿಕರಞ್ಜ ಧೂಮ್ಯಾಟೇ, ದೇಸಭೇದೇ ಪುಮಾ ಭವೇ।
> ಕುಟಜಸ್ಸ ಫಲೇ ಕ್ಲೀವಂ, ಕಲಿಙ್ಗಂ ಥೀ ತು ನಾರಿಯ"ನ್ತಿ [ಚಿನ್ತಾಮಣಿಟೀಕಾ ೧೪.೬೭]॥ -

ರಭಸೋ। **ಅಮರಮಾಲಾಯ**ನ್ತು "ಕಲಿಙ್ಗೇ'ನ್ದಯವೋ ಪುಮಾ"ತಿ ಇತ್ಥಿಕಣ್ಡೇ ಪಾಠೋ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ **ಕಲಿಙ್ಗಾ** ಇತ್ಥೀ, **ಇನ್ದಯವೋ** ಪುಮಾ । ದ್ವಯಂ ಕಣಿಕಾರಿಕಾಯಂ। ಅಗ್ಗಿ ಅನೇನ ಮನ್ಥ್ಯತೇ **ಅಗ್ಗಿಮನ್ಥೋ,** ಣೋ। ತಂ ಕಟ್ಠೇಹಿ ಘಂಸಿಯಮಾನೇ ಅಗ್ಗಿ ಉಟ್ಠಹತಿ। **ಕಣ** ಗತಿಯಂ, ಣ್ವು। ಜಯಾಪ್ಯತ್ರ। "ವಿಜಯೇ ಸೋ ಜಯಾ ದುಗ್ಗಾ, ಜಯನ್ತೀ ಗಣಿಕಾರಿಕೇ"ತಿ ಜಯಾ ನಾನಾತ್ಥಾ।

ದ್ವಯಂ ನಿಗ್ಗುಣ್ಡಿಯಂ। ನತ್ಥಿ ಗುಣ್ಡಂ ಗಬ್ಭಬನ್ಧನಮೇತಾಯಾತಿ **ನಿಗ್ಗುಣ್ಡೀ**। **ಸಿ** ಬನ್ಧನೇ, ದು, ಸಿನ್ದುಂ ಗಬ್ಭಬನ್ಧನಂ ವಾರೇತೀತಿ **ಸಿನ್ದುವಾರೋ**। ಇನ್ದಾನೀಪ್ಯತ್ರ। ಇನ್ದಾನೀಕರಣೇ ಥೀನಂ, ಸಿನ್ದುವಾರೇನ್ದನಾರಿಸು। ದ್ವಯಂ ಮಲ್ಲಿಕಾಯಂ। ತಿಣಾನಿ ಸೂಲನ್ತಿ ಯಸ್ಮಿನ್ತಿ **ತಿಣಸೂಲಂ,** **ಸೂಲ** ರುಜಾಯಂ। ಯತ್ರ ತಂ ಜಾಯತಿ, ತತ್ರ ತಿಣಾನಿ ರೋಗೀನಿ ಭವನ್ತೀತ್ಯತ್ಥೋ। "ತಿಣಸೂಲಂ ಮಲ್ಲಿಕಾಯಂ, ಪಣ್ಡಕಂ ಕೇತಕೀಫಲೇ"। ಮಲ್ಲತೇ ಧಾರೀಯತೇ ಸಬ್ಬೇಹೀತಿ **ಮಲ್ಲಿಕಾ,** **ಮಲ್ಲ** ಧಾರಣೇ, ಇ, ಸಕತ್ಥೇ ಕೋ। ಭೂಪದೀ, ಸೀತಭೀರು ಚ।

೫೭೫. ದ್ವಯಂ ಕಣ್ಹಪುಪ್ಫಸೇಫಾಲಿಕಾಯಂ। ಸಿಫಾ ಜಟಾ ಯಸ್ಸತ್ಥಿ **ಸೇಫಾಲಿಕಾ,** ಇಕೋ, **ಲ**ಮಜ್ಝೋ। ನೀಲಪುಪ್ಫತಾಯ **ನೀಲಿಕಾ**। ಸುವಹಾ, ನಿಗ್ಗುಣ್ಡೀಪಿ। "ಸಿನ್ದುವಾರೇಪಿ ನಿಗ್ಗುಣ್ಡೀ, ನೀಲಸೇಫಾಲಿಕಾಯ ಚೇ"ತಿ ರುದ್ದೋ। ದ್ವಯಂ ವನಮಲ್ಲಿಕಾಯಂ। **ಫುಟ** ವಿಕಸನೇ, ಆ ಭುಸೋ ಫುಟತೀತಿ **ಅಪ್ಫೋಟಾ,** ರಸ್ಸಾದಿ।

ಚತುಕ್ಕಂ ರತ್ತಪುಪ್ಫೇ। **ಬನ್ಧ** ಬನ್ಧನೇ, ಉ, ಸಕತ್ಥೇ ಕೋ। ಜಯತ್ಥಂ ಸುಮನಂ **ಜಯಸುಮನಂ**। **ಭಣ್ಡ**ತಿಸ್ಮಾ, ಇಕೋ, **ಭಣ್ಡಿಕೋ**। ಜೀವತೀತಿ **ಜೀವಕೋ,** **ಜೀವ** ಪಾಣಧಾರಣೇ, ಣ್ವು। **ಜೀವಕ**ಸದ್ದಸ್ಸ ಪೀತಸಾಲಾದೀಸ್ವಪಿ ಪವತ್ತನತೋ ಬನ್ಧು ಏವ ಜೀವಕೋ **ಬನ್ಧುಜೀವಕೋ**ತಿ **ಬನ್ಧು**ಸದ್ದೇನ ವಿಸೇಸೇತ್ವಾ ವುತ್ತಂ, ಸಮುದಿತೇನ ವಾ ನಾಮಮಿದಮೇಕಸ್ಸ। "ಬನ್ಧು ಬನ್ಧುಕಪುಪ್ಫೇ ಚ, ಬನ್ಧುಭಾತರಿ ಬನ್ಧವೇ"ತಿ ವಚನತೋ,

> "ಜೀವಕೋ ಪೀತಸಾಲೇ ಚ, ಖೇಪನೇ ವುದ್ಧಿಜೀವಿನಿ।

ಸೇವಿನಿ ಪಾಣಕೇ ಘಾತಿ-ಕುಣ್ಡಿಕೇ ಪಾದಪನ್ತರೇ"ತಿ॥ -

ವಚನತೋ ಚ "ಬನ್ಧುಜೀವಕೋ"ತಿ ಏತ್ಥ ದ್ವೇ ನಾಮಾನಿಪಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಾನಿ।

೫೭೬. ಪಞ್ಚಕಂ ಸುಮನಾಯಂ। ಸುನ್ದರಂ ಮನೋ ಯಸ್ಸಂ। ಸುಗನ್ಧತ್ತಾ **ಜಾತಿಸುಮನಾ**ತಿ ಸಮುದಿತನಾಮಂ। **ಮಲ** ಧಾರಣೇ, ತೋ, ನದಾದಿ। **ಜನ** ಜನನೇ,ತಿ। ವಸ್ಸಕಾಲಸಞ್ಜಾತಪುಪ್ಫತಾಯ **ವಸ್ಸಿಕೀ**। ಇಕೋ, ನದಾದಿ।

ದ್ವಯಂ "ಚಮ್ಪೇಯ್ಯ"ಇತಿ ಖ್ಯಾತೇ। **ಯುಥ** ಹಿಂಸಾಯಂ, ಇ, ಸಕತ್ಥೇ ಕೋ, ದೀಘಾದಿ। ಮಗಧೇ ಭವಾ **ಮಾಗಧೀ**। ಗಣಿಕಾ, ಅಮ್ಬಟ್ಠಾಪಿ। ದ್ವಯಂ "ದೇವಾಲಿ"ಇತಿ ಖ್ಯಾತಾಯಂ। ಸುನ್ದರಂ ದಲಮೇತಿಸ್ಸಾ **ಸತ್ತಲಾ, ದ**ಸ್ಸ **ತೋ,** ಸತ್ತ ದಲಾನಿ ಯಸ್ಸಾ ವಾ **ಸತ್ತಲಾ**। ನವಾ ನೂತನಾ ಮಲ್ಲಿಕಾ **ನವಮಲ್ಲಿಕಾ**। ನವಮಾಲಿಕಾಪಿ।

೫೭೭. ದ್ವಯಂ ಪುಣ್ಡಕೇ "ಲಂಸ್ವಣ"ಇತಿ ಖ್ಯಾತೇ। ವಸನ್ತೇ ಪುಪ್ಫತಿ **ವಾಸನ್ತೀ**। ಅತಿಮುದಂ ತನೋತೀತಿ **ಅತಿಮುತ್ತೋ,** ನಿಪಾತನಾ। ಮಾಧವೀ, ಲತಾಪಿ। ಮಧುಮ್ಹಿ ಚಿತ್ತೇ, ವೇಸಾಖೇ ವಾ ಪುಪ್ಫತೀತಿ **ಮಾಧವೀ**।

"ಲತಾ ಜೋತಿಮತೀಪಕ್ಕ-ಸಾಖಾವಲ್ಲೀಪಿಯಙ್ಗುಸು।
ಲತಾ ಕತ್ಥೂರಿಕಾಯಞ್ಚ, ಸಾ ದುಬ್ಬಾಮಾಧವೀಸು ಚಾ"ತಿ॥

ಲತಾ ಅನೇಕತ್ಥಾ। ದ್ವಯಂ ಕರವೀರೇ। ಕುಚ್ಛಿತಂ ರವನ್ತಿ ಅಸ್ಸಾ ಯೇನ **ಕರವೀರೋ,** ಈರೋ। ಅಸ್ಸೇ ಮಾರೇತೀತಿ **ಅಸ್ಸಮಾರಕೋ**। ಪಟಿಹಾಸೋಪಿ।

ದ್ವಯಂ ಮಾತುಲುಙ್ಗೇ। ಮತ್ತೋ ಉಜ್ಜತಿ ಯೇನ **ಮಾತುಲುಙ್ಗೋ, ಉಜ** ವಿನಾಸೇ। ಪರಿಪುಣ್ಣಬೀಜತಾಯ **ಬೀಜಪೂರೋ**। ರುಚಕೋಪಿ, **ರುಚ** ದಿತ್ತಿಯಂ, ಣ್ವು। ದ್ವಯಂ ಧುತ್ತುರೇ। ಉಗ್ಗಂ ಮಜ್ಜತಿ ಯೇನ **ಉಮ್ಮತ್ತೋ, ಮದ** ಉಮ್ಮಾದೇ। ಮಾರೇತೀತಿ **ಮಾತುಲೋ,** ಉಲೋ, **ರ**ಸ್ಸ **ತೋ**। "ಉಮ್ಮತ್ತೋ ಕಿತವೋ ಧುತ್ತೋ, ಧತ್ತೂರೋ ಕನಕಾವ್ಹಯೋ, ಮಾತುಲೋ ಮದನೋ"ತ್ಯ**ಮರಕೋಸೋ** [ಅಮರ ೧೪.೭೭]।

೫೭೮. ದ್ವಯಂ ಕಣ್ಣಪಾಕಫಲೇ। ಕರಂ ಹತ್ಥಂ ಮದ್ದತಿ ಕಣ್ಟಕೇನ **ಕರಮನ್ದೋ**। ಕರಮದ್ದೋಪಿ। ಸುಟ್ಠು ಸಿನೋತೀತಿ **ಸುಸೇನೋ, ಸಿ** ಬನ್ಧನೇ, ಯು। ದ್ವಯಂ ಕುನ್ದೇ। **ಕುಣ** ಸಙ್ಕೋಚನೇ, ದೋ, ನತ್ತಂ, **ಕುಣ** ಸದ್ದೋಪಕರಣೇಸು ವಾ। ಮಾಘೇ ಭವಂ **ಮಾಘ್ಯಂ,** ಯೋ, ತಸ್ಮಿಂ ಕಾಲೇ ಹಿ ಪುಪ್ಫಾದಿಸಮಿದ್ಧಿ ಭವತೀತಿ ತಬ್ಭವತ್ತೇನ ಬ್ಯಪದೇಸೋ।

ದ್ವಯಂ ದೇವತಾಸೇ। ದೇವತಾ ಆಸನ್ತಿ ಯಂ **ದೇವತಾಸೋ**। ಜೀಮೂತಕಾಲೇ ಸಞ್ಜಾತತ್ತಾ **ಜೀಮೂತೋ,** ಮ್ಹನಲಾ। ದ್ವಯಂ ಸನಾಮಪಸಿದ್ಧೇ ಪುಪ್ಫವಿಟಪೇ। ಪುಪ್ಫಮಾಸುಂ ನ ಮಿಲಾತಮಸ್ಸ ಭವತೀತಿ **ಅಮಿಲಾತೋ**। ಮಹನ್ತಮ್ಪಿ ಕಾಲಂ ಸಹತೀತಿ **ಮಹಾಸಹಾ**।

೫೭೯. ಚತುಕ್ಕಂ ಝಿಣ್ಟಿಸಾಮಞ್ಞೇ। ಸಿರೀ ವತ್ತತಿ ಯೇನ **ಸೇರೇಯ್ಯಕೋ,** ಣೇಯ್ಯಕೋ। ದಾಸನಾಮಕತ್ತಾ **ದಾಸೀ**। **ಕಿರ** ವಿಕ್ಕಿರಣೇ, ಆತೋ, ದ್ವಿತ್ತಂ। **ಕುರ** ಸದ್ದೇ, ಡೋ, ಸಕತ್ಥೇ ಕೋ।

ದ್ವಯಂ ಕಣ್ಹೇನ, ಪತ್ರೇನ ಚ ಸಿತೇ ಪಣ್ಣಾಸೇ। **ಅಜ** ಗಮನೇ, ಉಕೋ। ಸಿತೋ ಸುಕ್ಕೋ ಪಣ್ಣಾಸೋ **ಸಿತಪಣ್ಣಾಸೋ**। ದ್ವಯಂ ಅಪ್ಪಪತ್ತೇ ಪಣ್ಣಾಸೇ। **ಈರ** ಕಮ್ಪನೇ, ಯು। ಫಣಿಂ ಜಯತಿ **ಫಣಿಜ್ಜಕೋ, ಯ**ಸ್ಸ **ಕೋ**।

೫೮೦. ದ್ವಯಂ ಜಪಾಕುಸುಮೇ। ಜಪತಿ ಯಾಯ **ಜಪಾ, ಜು** ಜವನೇ ವಾ, ಪೋ, ಉಸ್ಸತ್ತಂ। ಮರುದೇಸಜೇ ಕಣ್ಟಕಿನಿ ಕರಭಪ್ಪಿಯೇ ತರುವಿಸೇಸೇ **ಕರೀರಾ**ದಿದ್ವಯಂ। **ಕರೋತಿ**ಸ್ಸಾ, ಈರೋ। **ಕಚ** ಬನ್ಧನೇ, ದ್ವಿತ್ತಂ, ಕಕಚೋ, ಗನ್ಥಿಲೋಪಿ।

ದ್ವಯಂ ರುಕ್ಖೋಪರಿಜಾತೇ ವಿಜಾತಿಯೇ ಪಲ್ಲವೇ। ರುಕ್ಖೇ ಜಾಯಮಾನಾ ತಂ ಅದ್ದತಿ ಹಿಂಸತೀತಿ **ರುಕ್ಖಾದನೀ, ಅದ್ದ** ಹಿಂಸಾಯಂ, ಯು, ನದಾದಿ, **ದಲೋಪೋ**। **ವನ್ದ** ಅಭಿವಾದನಥುತೀಸು, ಅ, ಇತ್ಥಿಯಂ, ಸಕತ್ಥೇ **ಕೋ, ಅಸ್ಸ** ದೀಘೋ। ರುಕ್ಖರುಹಾ, ಜೀವನ್ತಿಕಾಪಿ। ದ್ವಯಂ ಚಿತ್ತಕೇ। **ಚಿತಿ** ಹಿಂಸಾಯಂ, ಗನ್ಧೇ ಚ, ಣ್ವು। **ಅಗ್ಗಿಸಞ್ಞಿತೋ**ತಿ ಅಗ್ಗಿಪರಿಯಾಯನಾಮಕೋ। ಪಾಠೀಪಿ, ಪುಮೇ'ಯಂ।

೫೮೧. ದ್ವಯಂ ಗಣರೂಪೇ। ಅಕ್ಕೋ ಸೂರಿಯೋ, ತಪ್ಪರಿಯಾಯನಾಮಕತ್ತಾ **ಅಕ್ಕೋ**। ವಿಕರೋತೀತಿ **ವಿಕಿರಣೋ,** ಯು। ಅಸ್ಸಿ। ಅಕ್ಕವ್ಹೋ, ವಸುಕೋ, ಅಪ್ಫೋಟೋ, ಮನ್ದಾರೋ, ಅಕ್ಕಪಣ್ಣೋಪಿ। "ಪುಮೇ ಅಕ್ಕವ್ಹೋ ಅಪ್ಫೋಟೋ, ವನಮಾಲ್ಯಪರಾಜಿತೇ"ತಿ [ಚಿನ್ತಾಮಣಿಟೀಕಾ ೧೪.೮೦] **ರುದ್ದೋ**। ಮನ್ದಾರೋ ದೇವದುಮಮ್ಹಿ ಪಾರಿಭದ್ದಕೇಪಿ। ತಸ್ಮಿಂ ಅಕ್ಕೇ ಯೋ ಸೇತಪುಪ್ಫಕೋ, ತಸ್ಮಿಂ **ಅಳಕ್ಕೋ**। ಸೇತಪುಪ್ಫತಾಯ ಅಲಂಭೂತೋ ಅಕ್ಕೋ **ಅಳಕ್ಕೋ, ಅಲ** ಭೂಸನೇ, ಳತ್ತಂ। ಪತಾಪಸೋಪಿ। ದ್ವಯಂ ಥಿನ್ನರುಹಾಯಂ। ತಿತ್ತರಸತ್ತಾ ಪೂತಿಭೂತಾ ಲತಾ **ಪೂತಿಲತಾ, ಪೂ** ಪವನೇ ವಾ,ತಿ। ರೋಗಮಲಂ ಪುನಾತೀತಿ ಪೂತಿ, ಸಾ ಏವ ಲತಾ **ಪೂತಿಲತಾ**। **ಗುಳ** ರಕ್ಖಣೇ, ಚೋ, ನದಾದಿ। **ಗರ** ಸೇಚನೇ ವಾ। ಅಮತಾ, ಮಧುಪಣ್ಣೀಪಿ। ಮಧು ಇವ ಪಣ್ಣಮಸ್ಸಾ **ಮಧುಪಣ್ಣೀ**। ದ್ವಯಂ ಧನುಸೇನಿಯಂ, ಯಾ ಪತ್ತೇಹಿ ವಚಾಸದಿಸೀ, ತತ್ತಚೋ ತನ್ತಧನುಗುಣೋಪಯುತ್ತೋ। ಮುಬ್ಬಾವಿಕಾರತಾಯೇವ ಧನುಜಿಯಾ "ಮುಬ್ಬೀ"ತ್ಯುಚ್ಚತೇ, **ಮುಬ್ಬ** ಬನ್ಧನೇ, ಅ, ಮುಬ್ಬಾ। ಮಧುರಸತ್ತಾ **ಮಧುರಸಾ**। ದೇವೀ, ಮೋರಟಾಪಿ। **ಮುರ** ಪವೇಧನೇ, ಅಟೋ, **ಮೋರಟಾ**।

೫೮೨. ದ್ವಯಂ ಮಕ್ಕಟಿಯಂ। ಕಪೀನಂ ವಾನರಾನಂ ಕಚ್ಛುಂ ಜನೇತೀತಿ **ಕಪಿಕಚ್ಛು**। ಕಪಿಕಚ್ಛುಪಿ। ದುಕ್ಖಸಮ್ಫಸ್ಸತಾಯ **ದುಫಸ್ಸೋ**। ಅತ್ತಗುತ್ತಾ, ಜಡಾ, ಅಬ್ಯಣ್ಡಾ, ಕಣ್ಡುರಾ, ಪಾವುಸಾಯಿನೀ, ಸೂಕಸಿಮ್ಬಿಪಿ। "ಅಯಂ ಫಸ್ಸೇನ ಕಣ್ಡುಂ ಜನಯತೀ"ತಿ ಯಾ ಲೋಕೇಹಿ ಪರಿಹರೀಯತೇ, ತತೋ ಅಯಂ ಅತ್ತನಾ ಗುತ್ತಾ ರಕ್ಖಿತಾ **ಅತ್ತಗುತ್ತಾ**। ಪಾವುಸಾಯಂ ಉತುಯಂ ಏತಿ ಜಾಯತೇ, ಣೋ, ಇನೀ। ಸೂಕಸಹಿತಾ ಸಿಮ್ಬಿ ಅಸ್ಸಾ **ಸೂಕಸಿಮ್ಬಿ,** ರಸ್ಸನ್ತೋ। ದ್ವಯಂ ಮಣ್ಡೂಕಪಣ್ಣಿಯಂ। **ಮಜ** ಸುದ್ಧಿಯಂ, ಠೋ। **ಕಾಸ** ದಿತ್ತಿಯಂ, ಕರಣೇ ಅ, ರಸ್ಸೋ। ಸಮಙ್ಗಾ, ಯೋಜನವಲ್ಲೀಪಿ। ಸಮಙ್ಗತೀತಿ **ಸಮಙ್ಗಾ,** ಅ। ಯೋಜನಂ ವಲ್ಲೀ ಯಸ್ಸಾ **ಯೋಜನವಲ್ಲೀ**।

ದ್ವಯಂ ವನತಿತ್ತಿಕಾಯಂ। **ಅಮ್ಬ** ಸದ್ದೇ, ಠೋ, **ಅವ** ರಕ್ಖಣೇ ವಾ, ನಿಗ್ಗಹೀತಾಗಮೋ। **ಪಾ** ರಕ್ಖಣೇ, ಠೋ। ಸೇತಾ, ಪಾಪಚೇಲೀಪಿ। ಸೇತರಸೇನ ಯುಜ್ಜತೇತಿ, ಅ। ದ್ವಯಂ ಕಟುಕರೋಹಿಣಿಯಂ। **ಕಟ** ವಸ್ಸಾವರಣಗತೀಸು। ಉ, **ಕಟು,** ನಾರೀ। ಕಟುಕರಸಾ ಹುತ್ವಾ ರುಹತೀತಿ **ಕಟುಕರೋಹಿಣೀ, ರುಹ** ಜನನೇ, ಯು, ನದಾದಿ। "ಕಟುಕರೋಹಿಣೀ"ತಿ ಸಮುದಿತೇನ ನಾಮಮಿದಂ। ಕಟುರೋಹಿಣೀಪಿ।

೫೮೩. ದ್ವಯಂ ಖರಮಞ್ಜರಿಯಂ "ಚಚಸಿಮ"ಇತಿ ಖ್ಯಾತಾಯಂ। ಅಪಮಜ್ಜನ್ತಿ ವತ್ಥಾದಿಕ'ಮನೇನೇತಿ **ಅಪಾಮಗ್ಗೋ,** ದೀಘೋ ಉಪಸಗ್ಗಸ್ಸ। ಸಿಖರಮಸ್ಸಾತಿ **ಸೇಖರಿಕೋ**। ಧಾಮಗ್ಗವೋ, ವಿಮುಖಪುಪ್ಫೀಪಿ। "ಘೋಸಕೇ ಖರಮಞ್ಜರಿಯಂ, ಧಾಮಗ್ಗವೋ ಪುಮೇ ಮತೋ"। ವಿಮುಖಂ ಪುಪ್ಫಮಸ್ಸಾ। ದ್ವಯಂ ಕಣಾಯಂ। ಪಿತ್ತಂ ಫಲತಿ ಕುಪ್ಪತಿ ಯಾಯ **ಪಿಪ್ಫಲೀ,** ನದಾದಿ। ಮಗಧೇ ಭವಾ **ಮಾಗಧೀ,** ಮಗಧಾನಂ ಅಯಂ ವಾ **ಮಾಗಧೀ,** ತತ್ರ ಪಠಮುಪ್ಪನ್ನತ್ತಾ, ಬಾಹುಲ್ಯೇನ ವಾ ತತ್ರ ಜಾಯಮಾನತ್ತಾ ತಂಸಮಞ್ಞಾಯ ಬ್ಯಪದಿಸ್ಸತೇ। ವೇದೇಹೀ, ಕಣಾ, ಕೋಲಾಪಿ। ವೇದೇಹಾನಮಯಂ **ವೇದೇಹೀ**। **ಕಣಾ** ನಾನತ್ಥಾ, ವುತ್ತಞ್ಚ "ಕಣಾ ಪಿಪ್ಫಲಿ'ಜಾಜೀ ಚೇ"ತಿ।

ದ್ವಯಂ ತಿಕಣ್ಟಕೇ। ಗವಂ ಕಣ್ಟಕೋ **ಗೋಕಣ್ಟಕೋ,** ಪಥವಿಯಂ ವಾ ಲಗ್ಗೋ ಕಣ್ಟಕೋ **ಗೋಕಣ್ಟಕೋ। ಸಿಙ್ಘ,** ಘಾಯನೇ, ಅಟೋ। ಪಲಙ್ಕಸಾ, ಸಾದುಕಣ್ಡೋಪಿ। ಯುತ್ತರಾಸ್ನಾಯಂ ಪಲಾಸೇ ಚ ಪಲಙ್ಕಸಾ ಥಿಯಂ। **ಸಾದುಕಣ್ಡೋ** ವಿಕಙ್ಕತೇಪಿ। ದ್ವಯಂ ಹತ್ಥಿಪಿಪ್ಫಲಿಯಂ। ಕೋಲಾಕಾರಾ, ತಂನಾಮಿಕಾ ವಾ ವಲ್ಲೀ **ಕೋಲವಲ್ಲಿ,** ರಸ್ಸೋ। ಇಭಾನಂ ಹತ್ಥೀನಂ ಪಿಪ್ಫಲೀ **ಇಭಪಿಪ್ಫಲೀ।** ಕಪಿವಲ್ಲೀ, ವಸಿರೋಪಿ। **ವಸಿರೋ** ನಾನತ್ಥೋ। ವಸಿರೋ ಅಪಾಮಗ್ಗೋ ಸಾಮುದ್ದಲವಣಂ ಹತ್ಥಿಪಿಪ್ಫಲಿ ಚೇತಿ। ಪುಮೇ'ಯಂ।

೫೮೪. ದ್ವಯಂ ಛಗನ್ಧಾಯಂ, ಯಾ "ಉಗ್ಗಗನ್ಧಾ"ತಿಪ್ಯುಚ್ಚತೇ। ಗುನ್ನಂ ಲೋಮಸಮ್ಠಾನಟ್ಠಾನೇ ಜಾತಾ **ಗೋಲೋಮೀ, ವಚ** ವಿಯತ್ತಿಯಂ ವಾಚಾಯಂ, ಕರಣೇ ಅ, ಸತಪಬ್ಬಿಕಾಪಿ। ವಚಾ ಸುಕ್ಕಲೋಹಿತಮೂಲಭೇದೇನ ದುವಿಧಾ, ತತ್ರಸುಕ್ಕಾ "ಹೇಮವತೀ"ತ್ಯುಚ್ಚತೇ **ಅಮರಕೋಸೇ** [ಅಮರ ೧೪.೧೦೨-೩]। ದ್ವಯಂ ಅಪ್ಫೋಟಾಯಂ। ಕಣ್ಣಸಣ್ಠಾನಪುಪ್ಫತಾಯ ಕಣ್ಣೀ। ಗಿರಿಮ್ಹಿ ಜಾತಾ ಕಣ್ಣೀ **ಗಿರಿಕಣ್ಣೀ।** ರೋಗಾದಿಜಿತತ್ತಾ **ಅಪರಾಜಿತಾ।**

ದ್ವಯಂ ಕಲಸಿಯಂ। ಸೀಹಪುಚ್ಛಾಕಾರಕುಸುಮಮಞ್ಜರಿತಾಯ **ಸೀಹಪುಚ್ಛೀ।** ಪಞ್ಞಿ ಅಪ್ಪತನು ವುಚ್ಚತೇ। ಪಞ್ಞಿ ಪಣ್ಣಂ ಯಸ್ಸಾ **ಪಞ್ಞಿಪಣ್ಣೀ।** ಪುಥುಪಣ್ಣೀ, ಗುಹಾಪಿ, ಪುಥು ಅಸಿಲಿಟ್ಠಂ ಪಣ್ಣಮಸ್ಸಾ **ಪುಥುಪಣ್ಣೀ।** ಗಹ್ವರೇ ಸೀಹಪುಚ್ಛಙ್ಘ, ಥಿಯಂ ಛಮಾತುಕೇ ಗುಹೋ [ಚಿನ್ತಾಮಣಿಟೀಕಾ ೧೪.೯೩]। ದ್ವಯಂ ಸಾಲಪಣ್ಣಿಯಂ। ಸಾಲಪಣ್ಣಸದಿಸವಿಟತಾಯ **ಸಾಲಪಣ್ಣೀ।** ಸಾಲಂ ಸೋಭನಯುತ್ತಂ ಪಣ್ಣಮಸ್ಸಾ ವಾ **ಸಾಲಪಣ್ಣೀ। ಥು** ಗತಿಥೇರಿಯೇಸು, ಇರೋ, **ಥಿರೋ।**

೫೮೫. ದ್ವಯಂ ಕಣ್ಟಕಾರಿಕಾಯಂ। ನಿದ್ದಹತಿ ಕಣ್ಟಕಮುಟ್ಠೇತಿ **ನಿದಿದ್ಧಿಕಾ,** ಣ್ವು। ಭಯಕರಣವಸೇನ ಬ್ಯಗ್ಘಸದಿಸತಾಯ **ಬ್ಯಗ್ಘೀ,** ಬ್ರಹತೀ, ಖುದ್ದಾಪಿ। ದ್ವಯಂ ನೀಲಿರುಕ್ಖೇ। **ನೀಲ** ವಣ್ಣೇ। ನೀಲವಣ್ಣತಾಯ **ನೀಲೀ,** ನದಾದಿ, ಇನೀ, **ನೀಲಿನೀ,** ಕಾಳಾ, ತುತ್ಥಾಪಿ।

> ಕಾಳಾ ಕಣ್ಣತಿವುತಾಯಂ, ನೀಲೀ ಯೋಜನವಲ್ಲಿಸು।
> ಪಣ್ಣೇ ರಸಞ್ಜನೇ ತುತ್ಥಾ, ಸುಖುಮೇಲಾಯ ನೀಲಿಯಂ [ಚಿನ್ತಾಮಣಿಟೀಕಾ ೧೪.೯೪-೫]॥

ದ್ವಯಂ ಗುಞ್ಜಾಯಂ। **ಜಞ್ಜ** ಯುದ್ಧೇ, ಉಕೋ, ಅಸ್ಸಿ, **ಗುಜ** ಸದ್ದೇ, ಅ, ಬಿನ್ದಾಗಮೋ। ನಾಮನ್ತರಾನಿ ಚಸ್ಸ -

> ದುಮೇ ಸಾ ರತ್ತಿಕಾ ರತ್ತ-ದಲಾ ಚೂಳಾಮಣೀ ಚ ಸಾ।
> ಕಾಕಚಿಞ್ಚೀ ತುಲಾಬೀಜಂ, ಕಣ್ಣಲಾ ಚ ಸಿಖಣ್ಡಿನೀ॥

ದ್ವಯ'ಮಹೇರುಯಂ। ಅಯಮಹೇರುಇಚ್ಚೇವ ಖ್ಯಾತಕಣ್ಟಕವತೀ ಭವತಿ। ಸತಂ ಮೂಲಾನಿ ಯಸ್ಸ **ಸತಮೂಲೀ।** ಸತಂ ರೋಗೇ ಆವರತೀತಿ **ಸತಾವರೀ, ವರ** ಆವರಣಿಚ್ಛಾಸು, ಅಥ ವಾ "ಸತಾ"ತಿ ಚ "ಆವರೀ"ತಿ ಚ ದ್ವೇ ನಾಮಾನಿ ತಸ್ಸಾ। "ಸತಮೂಲೀ ಬಹುಸುತಾ-ಭೀರು ಇನ್ದೀವರೀ ವರೀ"ತಿ [ಅಮರ ೧೪.೧೦೦] ಹಿ ವುತ್ತಂ।

೫೮೬. ದ್ವಯಂ ಅತಿವಿಸಾಯಂ। ಮಹಾವೀರಿಯಂ ಓಸಧಂ **ಮಹೋಸಧಂ।** "ಲಸುಣೇ ತಿವಿಸಾಯಞ್ಚ, ಸುಣ್ಠಿಯಮ್ಪಿ ಮಹೋಸಧ"ನ್ತಿ **ರುದ್ದೋ** । ಅತೀವ ವಿಸತಿ ಭೇಸಜ್ಜಪಯೋಗೇಸೂತಿ **ಅತಿವಿಸಾ,** ವಿಸಾ, ಅರುಣಾ, ಸಿಙ್ಗೀಪಿ।

> "ಅರುಣೋ ಕಿಞ್ಚಿರತ್ತಕ್ಕೇ, ಸಞ್ಝಾರಾಗೇ ಅನೂರುಕೇ।
> ನಿಸದ್ದೇ ಕಪಿಲೇ ಕುಟ್ಠೇ, ದಬ್ಬೇವ ವಾಚ್ಚಲಿಙ್ಗಿಕೋ"॥

> "ಅರುಣಾತಿವಿಸಾಸಾಮಾ, ಮಞ್ಜಟ್ಠಾತಿವುತಾಸು ಚ।
> ಉಸೀರೇತಿವಿಸಾಯಞ್ಚ, ಸಿಙ್ಗೀಮಗ್ಗುರವಲ್ಲಭಾ"ತಿ॥

ದ್ವಯಂ ಸೋಮರಾಜಿಯಂ। **ವಕ** ಆದಾನೇ, ಅಚೋ, ಸೋಮಸಮತಾಯ ಕಾರಿತಾ ವಲ್ಲಿಕಾ **ಸೋಮವಲ್ಲಿಕಾ,** ಸಕತ್ಥೇ ಕೋ, ಕಣ್ಹಫಲಾ, ಪೂತಿಫಲಾಪಿ।

ದ್ವಯಂ ದಾರುಹಲಿದ್ದಾರುಕ್ಖೇ। **ದರ** ವಿದಾರಣೇ, ಬೋ, ರಸ್ಸ **ಬೋ,** ದಾಬ್ಬೀ, ದೀಘಾದಿ, ನದಾದಿ। ಹಲಿದ್ದವಣ್ಣದಾರುತಾಯ **ದಾರುಹಲಿದ್ದಾ,** ಹಲಿದ್ದಾಪಿ। ದ್ವಯಂ ಬಿಳಙ್ಗೇ। **ಅಙ್ಗ, ರಙ್ಗ, ಲಙ್ಗ,** ಗತ್ಯತ್ಥಾ **ದಣ್ಡಕಾ** ಧಾತೂ, ಅ, ಳತ್ತಂ, **ಬಿಳಙ್ಗಂ**। ಚಿತ್ರಾನಿ ತಣ್ಡುಲಾನಿ ಯಸ್ಸಾ, ತಣ್ಡುಲೋ, ಕಿಮಿಸತ್ತುಪಿ।

೫೮೭. ದ್ವಯಂ ಸಮನ್ತದುದ್ಧಾಯಂ, **ನುಹ** ಉಗ್ಗಿರಣೇ, ನದಾದಿ, ಮಹನ್ತಂ ನಾಮಮಸ್ಸ। ಸೇಹುಣ್ಡೋ, ವಜಿರದುಮೋ, ಗುಳಾಪಿ। ದ್ವಯಂ ದಕ್ಖಾಯಂ। ಮುದುಗುಣಯೋಗಾ **ಮುದ್ದಿಕಾ,** ಮಧುರಸೋ ಸಾದು, ತೇನ ವುತ್ತಂ **ವೇಜ್ಜಗನ್ಥೇ** "ಸಾದು ಲವಣತಿತ್ತಮ್ಬಿಲಕಟುಕಸಾಯಕಾ"ಇತಿ, ತಂಯೋಗಾ **ಮಧುರಸಾ**। ಗೋತ್ಥನೀ, ದಕ್ಖಾಪಿ। ತಿಕಂ ಯಟ್ಠಿಮಧುಕಾಯಂ। ಮಧುರಸತಾಯ **ಮಧುಕಂ,** ಉಪಮಾನೇ ಕೋ। ದಣ್ಡಾಕಾರತ್ತಾ ಯಟ್ಠಿ ಚ ಸಾ ಮಧುರಸತ್ತಾ ಮಧುಕಾ ಚೇತಿ **ಯಟ್ಠಿಮಧುಕಾ**। ಮಧುರಸಭಾವೇ ತಿಟ್ಠತೀತಿ **ಮಧುಲಟ್ಠಿಕಾ,** ರಸ್ಸ **ಲೋ,** ಸಕತ್ಥೇ ಕೋ ಚ। "ಮಧುಯಟ್ಠಿಕಾ"ತಿಪಿ ಪಾಠೋ, ವುತ್ತಞ್ಚ "ಮಧುಕಂ ಕ್ಲೀತಕಂ ಯಟ್ಠಿ-ಮಧುಕಂ ಮಧುಯಟ್ಠಿಕಾ"ತಿ [ಅಮರ ೧೪.೧೦೯]।

೫೮೮. ದ್ವಯಂ ವಾತಿಙ್ಗಣೇ। ವಾತಹರತ್ತೇನ ಗಣೀಯತೇತಿ **ವಾತಿಙ್ಗಣೋ, ಭಣ್ಡ** ಪರಿಭಾಸನೇ, ಣ್ವು, ನದಾದಿ। **ಟಕಾರಕರಣೇ** ಭಣ್ಟಾಕೀಪಿ, ಬ್ರಹತಿಯಮ್ಪಿ ಅಯಂ।

> "ವಾತಿಙ್ಗಣೋ ತು ವಾತ್ತಾಕು,
> ವಾತ್ತಾಕೋ ಸಾಕವೇಳು ಚ।
> ಭಣ್ಡಾಕೀ ರಾಜಕುಮ್ಭಣ್ಡೋ,
> ವಾತ್ತಾಕೀ ದುಪ್ಪಹಾಸಿನೀ"ತಿ [ಚಿನ್ತಾಮಣಿಟೀಕಾ ೧೪.೧೧೪]॥

ರಭಸೋ। ದ್ವಯಂ ಬ್ರಹತಿಯಂ। ವಾತ್ತಂ ನಿರಾಮಯಂ ಕರೋತೀತಿ **ವಾತ್ತಾಕೀ,** ವಾತಿಙ್ಗಣೇಪಿ। **ಬ್ರಹ** ವುತ್ತಿಯಂ, ತೋ, ನದಾದಿ।

ದ್ವಯಂ ಗೋರಕ್ಖತಣ್ಡುಲೇ, ವುತ್ತಞ್ಚ **ತನ್ತನ್ತರೇ** "ಗಙ್ಗೇರುಕೀ ನಾಗಬಲಾ, ತಥಾ ಗೋರಕ್ಖತಣ್ಡುಲಾ"ತಿ। ನಾಗಸ್ಸ ಬಲಮಿವ ಬಲಮೇತಿಸ್ಸಾ ರೋಗಹರಣತ್ತಾ **ನಾಗಬಲಾ, ಝುಸ** ಹಿಂಸತ್ಥೋ, ಅ। ದ್ವಯಂ ಅಗ್ಗಿಸಿಖಾಯಂ। ನಙ್ಗಲಸದಿಸಮೂಲತಾಯ **ಲಾಙ್ಗಲೀ,** ನಸ್ಸ **ಲೋ,** ದೀಘೋ ಚ। "ನಙ್ಗಲೀ"ತಿಪಿ ಪಾಠೋ, ಸರದಕಾಲೇ ಸಞ್ಜಾತತ್ತಾ **ಸಾರದೀ**।

೫೮೯. ತಿಕಂ ಕದಲಿಯಂ। ರಮನ್ತಿ ಯಸ್ಸಂ **ರಮ್ಭಾ,** ಭೋ। **ಕದ** ಮಾರಣೇ, ಅಲೋ, ನದಾದಿ। **ಮುಚ** ಮೋಚನೇ, ಣೋ। ದ್ವಯಂ ಕಪ್ಪಾಸಿಯಂ , ಯಸ್ಸಾ ಫಲಂ ಕಪ್ಪಾಸಂ ಕರೋತಿ ಲೋಕಾನಮುಪಕಾರನ್ತಿ **ಕಪ್ಪಾಸೀ, ಕರೋ**ತಿಸ್ಮಾ ಪಾಸೋ, ನದಾದಿ। **ವದ** ಥೇರಿಯೇ, ಅರೋ, ಸಮುದ್ದನ್ತಾಪಿ।

> ಸಮುದ್ದನ್ತಾ ತು ಕಪ್ಪಾಸೀ, ಸಿಕ್ಕಾದುರಾಲಭಾಸು ಚ।
> ಕಪ್ಪಾಸೀ ವನಸಮ್ಭವಾ ಚೇ, ಭಾರದ್ವಾಜೀತಿ ವುಚ್ಚತಿ॥

ದ್ವಯಂ ಪಣ್ಣಲತಾಯಂ। ನಾಗಲೋಕೇ ಜಾತಾ ಲತಾ **ನಾಗಲತಾ**। ತಮ್ಬವಣ್ಣಂ ಲಾತೀತಿ **ತಮ್ಬೂಲೀ,** ಅಸ್ಸೂ, ನದಾದಿ। ತಮ್ಬೂಲಸ್ಸ ಅಯಂ ವಾ **ತಮ್ಬೂಲೀ**। ತಮ್ಬೂಲವಲ್ಲೀ, ನಾಗವಲ್ಲೀಪಿ, ತಮ್ಬೂಲಂ ನಾಮ ಫಲಪತ್ತಚುಣ್ಣಾದಿಯೋಗಸಮೂಹಾನಂ ನಾಮಂ, ತದತ್ಥಾ ವಲ್ಲೀ ತಮ್ಬೂಲವಲ್ಲೀ, ನಾಗಲೋಕಸ್ಸ ವಲ್ಲೀ। ದ್ವಯಂ ಧಾತಕಿಯಂ, ಅಯಂ ತಮ್ಬಪುಪ್ಫೀ, ಮಜ್ಜೋಪಯುತ್ತಾ।

ಪುಪ್ಫಾ ಸುಗನ್ಧಿಕಾ ಧಾತಕಿಚ್ಚೇವ ಖ್ಯಾತಾ। ಅಗ್ಗಿಜಾಲಸಮಾನಪುಪ್ಫತಾಯ **ಅಗ್ಗಿಜಾಲಾ**। ಅತಿಸಯಂ ರಿತಿಂ ಕರೋತೀತಿ **ಧಾತಕೀ,** ನದಾದಿ।

೫೯೦. ದ್ವಯಂ ಸುಕ್ಕತಿವುತಾಯಂ। ತಿಸ್ಸೋ ವುತಾ ತಚರಾಜಿಯೋ ಯಸ್ಸಾ **ತಿವುತಾ**। ತಿಸ್ಸೋ ಪುಟಾ ತಚರಾಜಿಯೋ ಯಸ್ಸಾ **ತಿಪುಟಾ**। ಸರಲಾ, ತಿಭಣ್ಡೀ, ರೋಚನೀಪಿ [ದೇವನೀಪಿ (ಕ॰)]। ದ್ವಯಂ ಕಣ್ಹತಿವುತಾಯಂ। **ಸಾ** ತನುಕರಣೇ, ವಿರೇಚನಕರಣೇನ ಕಾಯಂ, ರೋಗಞ್ಚ ಸಾಯತೀತಿ **ಸಾಮಾ**।

> "ಸಾಮಾ ತು ಮೇಚಕೇ ವುದ್ಧ-ದಾರಕೇ ಹರಿತೇ ನದಿ।
> ತಿಕಣ್ಹತಿವುತಾ ಗುನ್ದ್ರಾ, ಸಾರಿವಾಯಮಿನೀಸು ಚೇ"ತಿ॥ -

ರಭಸೋ, ಕಲ ಸಙ್ಖ್ಯಾನೇ, **ಕರ** ಕರಣೇ ವಾ, ಅ, **ಕಾಳಾ**। ಥೀ **ಕಾಳಾ** ಕಣ್ಹತಿವುತಾಯಂ, ನೀಲೀಯೋಜನವಲ್ಲಿಸು। ಮಸೂರವಿದಲಾ, ಅದ್ಧಚನ್ದಾ, ಕಾಳಮೇಸಿಕಾಪಿ।

ದ್ವಯಂ ಕುಕ್ಕುಟಸಿಙ್ಗಾಯಂ। ಸಿಙ್ಗಸದಿಸಪುಪ್ಫತಾಯ **ಸಿಙ್ಗೀ,** ಕುಳೀರಸಿಙ್ಗೀ, ವಕ್ಕಙ್ಗೀಪಿ। ದ್ವಯಂ ರೇಣುಕಾಖ್ಯೇ ಗನ್ಧದಬ್ಬೇ, ಅಯಂ ರೇಣುಕೇತ್ಯೇವ ವಾಣಿಜಾದೀನಂ ಖ್ಯಾತಾ। ಅಸ್ಸಾ ಚ ಮರೀಚಾಕತಿ ಫಲಂ। **ರೇಣು** ಗತಿಸದ್ದೇಸು, ಣು, ಕಪಿಲಾ ವುತ್ತಾ। ದ್ವಿಜಾ, ಹರೇಣೂ, ಕೋನ್ತೀ, ಭಸ್ಮಗನ್ಧನೀಪಿ। "ಹರೇಣು ಸೋ ಕಲಾಯೇಪಿ, ರೇಣುಕಾಯಂ ಥಿಯಂ ಭವೇ"ತಿ [ಚಿನ್ತಾಮಣಿಟೀಕಾ ೧೪.೧೨೦] **ರುದ್ದೋ**।

೫೯೧. ದ್ವಯಂ ಫಾಲಕೇ। ಹಿರೀನಾಮಿಕಾಯ ದೇವಧೀತಾಯ ಸರೀರತೋ ಸಞ್ಜಾತತ್ತಾ **ಹಿರಿವೇರಂ**। ವಾರೇತೀತಿ ವಾರಂ, ವಾರಿನಾಮಕತ್ತಾ ವಾ ವಾರಂ, ಲತ್ತೇ **ವಾಲಂ**। ಉದೀಚ್ಚಂ। ಕೇಸಮ್ಬುನಾಮಮ್ಪಿ, ಉದೀಚೀದೇಸೇ ಭವಂ **ಉದೀಚ್ಚಂ,** ಕೇಸಸ್ಸ ಅಮ್ಬುನೋ ಚ ಯಾನಿ ನಾಮಾನಿ, ತಾನಿ ಸಬ್ಬಾನ್ಯಸ್ಸಾತಿ **ಕೇಸಮ್ಬುನಾಮಂ**। ದ್ವಯಂ ಬಿಮ್ಬಿಕಾಯಂ। ರತ್ತಂ ಪಕ್ಕಫಲಮಸ್ಸಾ। ಓಟ್ಠವಣ್ಣಸಮಾನಫಲತಾಯ **ಬಿಮ್ಬಿಕಾ,** ಅಸ್ಸಾ ಏವ ಹಿ ಫಲೇನೋಟ್ಠೋ ಉಪಮೀಯತೇ। ತುಣ್ಡಿಕೇರೀ, ಪಿಲುಪಣ್ಣೀಪಿ।

ದ್ವಯಂ ಸೇಲೇಯ್ಯೇ, ತಞ್ಚ ಪಾಸಾಣಭವಂ ಸುಗನ್ಧರಸದಬ್ಬಂ ಸೇಲಜನ್ತಿ ಖ್ಯಾತಂ। ಸಿಲಾಯಂ ಪಾಸಾಣೇ ಭವಂ **ಸೇಲೇಯ್ಯಂ,** ಣೇಯ್ಯೋ। ಅಸ್ಮನೋ, ಅಸ್ಮಸ್ಸ ವಾ ಪುಪ್ಫಂ **ಅಸ್ಮಪುಪ್ಫಂ,** ಕಾಳಾನುಸಾರಿಯಮ್ಪಿ। ದ್ವಯಂ ಏಲಾಯಂ "ಫಾಲಾ"ತಿ ಖ್ಯಾತಾಯಂ। **ಇಲ** ಗಮನೇ, ಅ, ಇಸ್ಸೇ। ಬಹವೋ ಅತ್ಥೇ ಲಾತೀತಿ **ಬಹುಲಾ,** ಬಹುರೋಗೇ ವಾ ಲುನಾತೀತಿ **ಬಹುಲಾ,** ಚನ್ದವಾಲಾಪಿ।

೫೯೨. ದ್ವಯಂ "ಕುಟ್ಠ"ಇತಿ ಖ್ಯಾತೇ ಸುಗನ್ಧದಬ್ಬೇ। **ಕುಟ** ಛೇದನೇ, ಠೋ। ಕುಯಂ ಪಥವಿಯಂ ತಿಟ್ಠತೀತಿ ವಾ **ಕುಟ್ಠಂ**। ಬ್ಯಾಧಿನಾಮಕತ್ತಾ **ಬ್ಯಾಧಿ,** ತಥಾ ಚ "ಕೋವೇರಂ ಭಾಸುರಂ ಕುಟ್ಠಂ, ಪಾರಿಭಾಬ್ಯಂ ಗದಾಹ್ವಯ"ನ್ತಿ [ಚಿನ್ತಾಮಣಿಟೀಕಾ ೧೪.೧೨೮] **ರಭಸೋ**। ಪಾಕಲಂ, ಉಪ್ಪಲಮ್ಪಿ। ದ್ವಯಂ ಕೇವತ್ತೀಮುತ್ಥಕೇ। ವುತ್ತಞ್ಚ -

> "ಪರಿಪೇಲವಂ ಪ್ಲವಂ ವನ್ಯಂ, ತಂ ಕುಟನ್ನಟಸಞ್ಞಕಂ।
> ಜಾಯತೇ ಮಣ್ಡೂಕಾಕಾರಂ, ಸೇವಾಲದಲಸಞ್ಚಯೇ"ತಿ॥

ವನೇ ಪಾನೀಯೇ ಜಾತಂ **ವಾನೇಯ್ಯಂ,** ಣೇಯ್ಯೋ, ಕೇವತ್ತೀಮುತ್ಥಕೇ ಪಣ್ಡೋ, ಸೋಣಕೋಸೋ ಕುಟನ್ನಟೋ। **ಕುಟ** ಛೇದನೇ, **ನಟ** ಅವಬನ್ಧನೇ, **ನಟ** ನಟ್ಟನೇ ವಾ, ಕುಟನ್ನಟನ್ತಿ ಸಮುದಿತನಾಮಂ। ನಿಗ್ಗಹೀತಾಗಮೋ। ದಾಸಪುರಮ್ಪಿ।

ಫಲಪಾಕನ್ತಲತಾದಿ ಜಾತಿಮತ್ತಮೇವ ಓಸಧಿ ನಾಮ, ನ ತು ತಿಫಲಕಕ್ಕೋಲಾದಿ, ಇಪಚ್ಚಯೋ, ಬಹುವಚನನ್ತು ಅತ್ಥಬಹುಲತ್ತಾ ಏವ, ಏಕವಚನನ್ತೋಪಿ ದಿಸ್ಸತೇ, ಓಸಧಿ ಇತ್ಥಿಯಮೇವ। ಓಸಧಂ ಸಬ್ಬಮಜಾತಿಯಂ। ಫಲಪಾಕನ್ತತ್ತಾ ಜಾತಿತೋ ಅಞ್ಞಂ ಯಂ

ಕಿಞ್ಚಿ ರೋಗಾಪನಯನಕರಂ, ತದೋಸಧಮುಚ್ಚತೇ। ಓಸಧಿಜಾತಿಸಮ್ಬನ್ಧಿದಬ್ಬಮ್ಪಿ ಜಾತಿವತ್ತಿಚ್ಛಾಯಂ ರೋಗಪಹೀನಕ್ರಿಯಾಹೇತುತ್ತಾ **ಓಸಧ**ಸದ್ದವಾಚ್ಚನ್ತಿ ಪಟಿಪಾದನತ್ಥಂ **ಸಬ್ಬ**ಗ್ಗಹಣಂ। **ಓಸಧ**ಸದ್ದತೋ ಜಾತಿಯಂ ಣೋ। ಕೇಚಿ ಪನ "ಓಸಧಿಜಾತಿಮತ್ತಮೋಸಧಂ ಸಬ್ಬಮಜಾತಿಯ"ನ್ತಿ ಪಾಠಮವತ್ವಾ "ಓಸಧಿಜಾತಿಮತ್ತಂ ಭೇಸಜ್ಜಂ ಸಬ್ಬಮಜಾತಿಯ"ನ್ತಿ ಪಠನ್ತಿ। ತಮಿಧ **ಓಸಧಿಓಸಧ**ಸದ್ದಾನಮೇವ ಏಕದೇಸವಿಕತಿವಸೇನ ವುತ್ತಾನಂ ಸಂಸಯಾಪಗಮನತ್ಥಂ ವಿಸೇಸಸ್ಸ ವುತ್ತತ್ತಾ ನ ಗಹೇತಬ್ಬಂ, **ಅಮರಕೋಸೇಪಿ** ವುತ್ತಂ "ಓಸಧ್ಯೋ ಜಾತಿಮತ್ತೇಸು, ಅಜಾತ್ಯಂ ಸಬ್ಬಮೋಸಧ"ನ್ತಿ [ಅಮರ ೧೪.೧೩೫]। ತತ್ಥ ಸಕವಾದೀಪಕ್ಖೇ ಏಕೋ **ಮ**ಕಾರೋ ಆಗಮವಸೇನ ವುತ್ತೋ।

೫೯೩. ಮೂಲಾದಿಕಂ ದಸವಿಧಂ **ಸಾಕ**ನ್ತಿ ಮತಂ, ಸಕ್ಕೋತಿ ಯೇನಾತಿ ಕತ್ವಾ। ತತ್ರ **ಮೂಲಂ** ಮೂಲಕಾದೀನಂ, **ಪತ್ತಂ** ಬಾಕುಚಾದೀನಂ, **ಕಲೀರಂ** ವಂಸಾದೀನಂ, **ಅಗ್ಗಂ** ವೇತ್ತಾದೀನಂ, **ಕನ್ದಂ** ನೀಲುಪ್ಪಲಾದೀನಂ, **ಮಿಞ್ಜಂ** ತಾಲಾದೀನಂ, **ಫಲಂ** ಕುಮ್ಭಣ್ಡಾದೀನಂ, **ತಚೋ** ಮಾತುಲುಙ್ಗಾದೀನಂ, **ಪುಪ್ಫಂ** ವಙ್ಗಸುಸೇನಾದೀನಂ, **ಛತ್ತಂ** ಅಹಿಛತ್ತಾದೀನಂ।

೫೯೪. ದ್ವಯಂ ಏಳಗಲೇ। ಪಕಾರೇನ ದದ್ದುಂ ಪುನಾತೀತಿ **ಪಪುನ್ನಾಟೋ**। **ಪು** ಪವನೇ, ಕಿಯಾದಿ, ಅಟೋ, ನಿಗ್ಗಹೀತಾಗಮೋ। ಏಳಗಂ ದದ್ದುಂ ಲುನಾತೀತಿ **ಏಳಗಲೋ**। ದದ್ದುಘೋ, ಚಕ್ಕಮದ್ದಕೋ, ಉರಣಾಖ್ಯೋಪಿ, ದದ್ದುಂ ಹನ್ತೀತಿ **ದದ್ದುಘೋ, ಹನ**ಸ್ಸ **ಘೋ**। ಚಕ್ಕಾಕಾರತಾಯ ಚಕ್ಕಂ, ದದ್ದು, ತಂ ಮದ್ದಯತೀತಿ **ಚಕ್ಕಮದ್ದಕೋ**। ಉರಣಾಖ್ಯೋ ಮೇಸಾಖ್ಯೋ। ಮಾರಿಸಾಕತಿಅಪ್ಪಪತ್ತಕೋ ಭೂಮಿಲಗ್ಗಪತ್ತೋ ತಣ್ಡುಲೇಯ್ಯೋ ಅಪ್ಪಮಾರಿಸೋ ಚ ನಾಮ, ತಣ್ಡುಲತೋ ಜಾಯತೀತಿ **ತಣ್ಡುಲೇಯ್ಯೋ,** ಣೇಯ್ಯೋ। ಅಪ್ಪಪತ್ತತಾಯ ಅಪ್ಪೋ ಚ ಸೋ ಮಾರಿಸಾಕತಿತ್ತಾ ಮಾರಿಸೋ ಚೇತಿ **ಅಪ್ಪಮಾರಿಸೋ**।

ದ್ವಯಂ ಜೀವನ್ತಿಯಂ, ಅಯಂ ರತ್ತಙ್ಗಮಾರಿಸಾಕತಿ, **ಜೀವ**ತೋ ಅನ್ತೋ, ನದಾದಿ। ಇತರತೋ ಯು, ನದಾದಿ। ಜೀವಾ, ಜೀವನೀಯಾ, ಮಧುಪಿ। "ಹೇಂ ನು ನ್ವೇ ನೀ"। ದ್ವಯಂ ಜೀವಕೇ, ಅಯಂ ಅಟ್ಠವಗ್ಗಪವಿಟ್ಠೋ। ಅನೇನೇವ ನಾಮೇನ ವಾಣಿಜಾನಂ ಪಸಿದ್ಧೋ। ಮಧುರಸತಾಯ **ಮಧುರಕೋ,** ಜೀವಾಪೇತೀತಿ **ಜೀವಕೋ,** ಣ್ವು।

"ಜೀವಕೋ ಸಿಙ್ಗಕೋ ಸೇಕೋ,
ದೀಘಾಯು ಕುಚ್ಚಸೀಸಕೋ।
ರಸ್ಸಙ್ಗೋ ಮಧುರೋ ಸಾದು,
ಪಾಣಕೋ ಚಿರಜೀವಿನೀ"ತಿ॥

ತನ್ತನ್ತರಂ [ಅಮರಕೋಸುಗ್ಘಾಟನಟೀಕಾಯಮ್ಪಿ ಅಪರಾದ್ಧಂ ಚಿನ್ತಾಮಣಿಟೀಕಾಯಮ್ಪಿ]।

೫೯೫. ದ್ವಯಂ ಲಸುಣೇ। ಯಸ್ಸ ಮೂಲಂ ಸೇತವಣ್ಣಂ। ಪಲಣ್ಡುಕನ್ದತೋ ಮಹನ್ತಕನ್ದತಾಯ **ಮಹಾಕನ್ದೋ**। ಅಮ್ಬಿಲೇನೇಕೇನ ರಸೇನ ಊನತಾಯ **ಲಸುಣಂ,** ಲತ್ತಂ, ರಸ್ಸತ್ತಂ, ಣತ್ತಞ್ಚ, **ಲಸ** ಕನ್ತಿಯಂ ವಾ, ಯು, ಅಸ್ಸು, ಣತ್ತಂ। ಮಹೋಸಧಂ, ಅರಿಟ್ಠಂ, ರಸೋನೋಪಿ। ದ್ವಯಂ ರತ್ತಮೂಲೇ, ಹರಿತೇ ಚ। **ಪಲಡಿ** ಗನ್ಧನೇ, ಉ, ಸುನ್ದರೋ ಕನ್ದೋ ಯಸ್ಸ **ಸುಕನ್ದಕೋ**। ಕ್ರಣಸ್ವನನೀ।

ದ್ವಯಂ ಪಟೋಲೇ। **ಪಟ** ಗಮನೇ, ಓಲೋ, ಪಟುಂ ರಸಂ ಲಾತೀತಿ ವಾ **ಪಟೋಲೋ,** ಉಸ್ಸೋ, ತಿತ್ತರಸತಾಯ **ತಿತ್ತಕೋ**। ಸಕತ್ಥೇ ಕೋ। ಕುಲಕಂ, ಪಟುಪಿ। ದ್ವಯಂ "ಭಿಙ್ಗರಾಜ"ಇತಿ ಖ್ಯಾತೇ ಕೇಸರಞ್ಜನೇ। ಭಿಙ್ಗೋ ವುಚ್ಚತಿ ಭಮರೋ, ತಬ್ಬಣ್ಣಂ ಕತ್ವಾ ತೇಸಂ ರಞ್ಜೇತೀತಿ **ಭಿಙ್ಗರಾಜೋ**। **ಮುಚ** ಮೋಚನೇ, ಅವೋ, ಉಸ್ಸಾ, **ಮಾಕ್ಕವೋ**।

೫೯೬. ದ್ವಯಂ ಪುನನ್ನವಾಯಂ, ವುದ್ಧೋಪಿ ಪುನ ನವೋ ಭವತಿ ಯಾಯ ಯೋಗಿತಾಯಾತಿ **ಪುನನ್ನವಾ**। ಸೋಥಂ ಹನ್ತೀತಿ **ಸೋಥಘಾತಂ, ಹನ**ಸ್ಸ **ಘಾತೋ**। ದ್ವಯಂ ಅನೂಪಜೇ ಸಾಕೇ। **ತುದ** ಬ್ಯಥನೇ, ಭಾವೇ ತೋ। ವಿಗತಂ ತುನ್ನಮೇತಸ್ಸ ಖಾದನೇ

ವಿತುನ್ನಂ। ಸದ ವಿಸರಣಗತ್ಯಾವಸಾನೇಸು, ತೋ, **ಅನ್ನಾ**ದೇಸೋ, ಸಕತ್ಥೇ ಕೋ।

ದ್ವಯಂ ಕಾರವೇಲ್ಲಕೇ। ತಿತ್ತರಸತಾಯ ಕುಚ್ಛಿತಾಕಾರೇನ ಲಮ್ಬತೀತಿ **ಕಾರವೇಲ್ಲೋ**। ಉಸ್ಸಾತ್ತಂ, ರತ್ತಂ, ಇಲ್ಲೋ, **ಕುಪುಬ್ಬೋ ಲವಿ** ಅವಸಂಸನೇ। **ಸಸು** ಹಿಂಸಾಯಂ, ಅವೋ, ನದಾದಿ, ಅಸ್ಸು। "ಹೇ ಖಾ ಲೇ-ಖ್ಯಾ"। ತಿಕಂ ಲಾಬುಯಂ। **ತುಮ್ಬ** ಅದನೇ, ತುಮ್ಬತಿ ಹಿಂಸತಿ ಪಿತ್ತನ್ತಿ ತುಮ್ಬೀ, ನದಾದಿ। **ನಪುಬ್ಬೋ ಲಮ್ಬ** ಅವಸಂಸನೇ, ಉ, **ಮ**ಲೋಪೋ, **ನಸ್ಸ ಅತ್ತಂ, ಅಲಾಬು,** ಪಾಣಿನಿಯಾನಂ [ಉಣಾದಿ ೧.೮೭], **ಆಪುಬ್ಬೋ ಲಮ್ಬ** ಅವಸಂಸನೇ, **ಆಲಾಬು**। ಕಾತನ್ತಿಕಾನಂ, ಚನ್ದಾನಞ್ಚೇವಂ, ಅಸ್ಮಾಕನ್ತು ರಸ್ಸಂ ಕತ್ವಾ ಅಲಾಬು, **ಅಲೋಪೇ ಲಾಬು,** **ಅಭೇದೋಪಚಾರೇನ** ತೀಣಿಪಿ ಫಲೇಪಿ ಇತ್ಥಿಲಿಙ್ಗಾನಿ, **ಸಾಸದ್ದೋ** ಇತ್ಥಿ ಲಿಙ್ಗತ್ಥಜೋತಕೋ।

೫೯೭. ದ್ವಯಂ ಸಮ್ಬುಸೇ। ಇರಂ ವಾರಿಂ ಲಾತಿ ತಬ್ಬಾಹುಲ್ಯತೋತಿ **ಏಳಾಲುಕಂ**। "ಇರಾ ವಾರಿಸುರಾ ಭೂಮಿ-ಭಾರತೀಸು ಪಯುಜ್ಜತೇ"ತಿ ಹಿ **ನಾನತ್ಥಸಙ್ಗಹೋ**। ಥಿಯಂ, ಉ, ಸಕತ್ಥೇ ಕೋ। **ಕುಕ** ಆದಾನೇ, ಅರೋ, ನದಾದಿ, ಉಸ್ಸತ್ತಂ, ಕಂ ವಾತಂ, ಕಫಞ್ಚ ಕರೋತೀತಿ **ಕಕ್ಕರೀ,** ಅಪರತ್ರ ಫಲೋಪೋ। ಕಕಳಿಪಿ। ದ್ವಯಂ ಕುಮ್ಭಣ್ಡೇ। ಕುಮ್ಭಪ್ಪಮಾಣಫಲತಾಯ **ಕುಮ್ಭಣ್ಡೋ,** ಅಙ್ಗತ್ಥೇ ಣ್ಡೋ, ಕುಮ್ಭೋ ವಿಯ ಡೇತೀತಿ ವಾ **ಕುಮ್ಭಣ್ಡೋ,** ಬಿನ್ದಾಗಮೋ, **ಕುಸ** ಭೇದನೇ ವಾ, ಅಣ್ಡೋ, ಸಸ್ಸ **ಭೋ,** ಬಿನ್ದಾಗಮೋ, ಕಂ ವಾತಂ ಉಮ್ಭೇತೀತಿ ವಾ **ಕುಮ್ಭಣ್ಡೋ,** ಅಣ್ಡೋ। **ವಲ್ಲ** ಸಂವರಣೇ, ಇಭೋ, ಮಹಾಫಲತಾಯ ಸಬ್ಬಾಸಂ ವಲ್ಲಿಜಾತೀನಂ ಭಾತಿ ದಿಬ್ಬತೀತಿ ವಾ **ವಲ್ಲಿಭೋ,** ಕಕ್ಕಾರೂಪಿ।

ದ್ವಯಂ ಗೋರಕ್ಖಕಕ್ಕರಿಯಂ। ಇನ್ದಸ್ಸ ಸಕ್ಕಸ್ಸ ವಾರುಣೀ ಸುರಾ **ಇನ್ದವಾರುಣೀ**। ವಿಸೇಸೇನ ಸರತಿ ಹಿಂಸತಿ ಕಫಪಿತ್ತಾದಯೋತಿ **ವಿಸಾಲಾ**। "ಸರಮೇಹೋ ಕುಟ್ಠಹರಿ, ವಿಸಾಲಾ ಕಫಪಿತ್ತಘಾ"ತಿ ಹಿ **ದಬ್ಬಗುಣೇ**। ವಿಸರತಿ ವಿರೇಚತಿ ಏತಾಯಾತಿ ವಾ **ವಿಸಾಲಾ**। ದ್ವಯಂ ಅನುಪಸಾಕೇ। ವಸತಿ ಯಸ್ಮಿಂ ಖಾರಗುಣೋ **ವತ್ಥು**। **ವಸ** ನಿವಾಸೇ, ರತ್ಥು, **ವಸ** ಹಿಂಸಾಯಂ ವಾ, ವಸತಿ ಕಫವಾತಪಿತ್ತೇತಿ ವತ್ಥು। **ವತ್ಥುಲೇಯ್ಯಕೋ**ತಿ ಸಮುದಿತನಾಮಂ। **ಲಯ** ಸಾಯ್ಯೇ, ಲಯಾಪೇತಿ ಸಬ್ಬದೋಸೇತಿ **ಲೇಯ್ಯಕೋ,** ಣ್ವು, ಅಸ್ಸೇ, ವತ್ಥು ಚ ಸೋ ಲೇಯ್ಯಕೋ ಚಾತಿ **ವತ್ಥುಲೇಯ್ಯಕೋ**। "ಮೌಂ-ಹೇಂ"।

೫೯೮. ದ್ವಯಂ ಮೂಲಕೇ। **ಣ್ವಮ್ಹಿ ಮೂಲಕೋ। ಚಚ್ಚ** ಪರಿಭಾಸನತಜ್ಜನೇಸು, ಉ, ಅಸ್ಸು, ಮುಂಲಾಪಜ। ದ್ವಯಂ ಕಲಮ್ಬುಕೇ। **ತಮು** ಕಙ್ಖಾಯಂ, ಣ್ವು, **ಬನ್ತೋ** ಚ, ಕೇ ಜಲೇ ಲಮ್ಬತೀತಿ **ಕಲಮ್ಬುಕೋ,** ಣ್ವು, ಅಸ್ಸು। ಉಪೋದಿಕಾಪಿ, ಉದಕಂ ಅಪಗತಾ **ಉಪೋದಿಕಾ**।

ಕಾಸಮದ್ದಝುಜ್ಝರೀಮಗ್ಗವಾದಯೋ **ಸಾಕಭೇದಾ** ಸಾಕವಿಸೇಸಾ। ಕಾಸಂ ಮದ್ದತೀತಿ **ಕಾಸಮದ್ದೋ**। ಕಚೋ, **ಝುಜ್ಝ** ಪರಿಭಾಸನತಜ್ಜನೇಸು, ಅರೋ, ನದಾದಿ, **ಝುಜ್ಝರೀ**। ಕನಕಲಾ। ಫಂ ವಾತಂ ಗಣ್ಹಾತೀತಿ **ಫಗ್ಗವೋ, ಹಸ್ಸ ವೋ, ಫಗ್ಗವೋ,** "ಪೈ-ತೇಂ-ಖಾ"।

೫೯೯-೬೦೦. ದ್ವಯಂ ದುಬ್ಬಾಯಂ। ಸುನ್ದರಂ ದಲಂ ಪತ್ತಮೇತಸ್ಸ ಮಙ್ಗಲಪಾಠೇತಿ **ಸದ್ದಲೋ,** ಸದ್ದಂ ಮಙ್ಗಲಸದ್ದಂ ಲಾನ್ತಿ ಭಾಸನ್ತಿ ಪಠನ್ತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಯೇನಾತಿ ವಾ **ಸದ್ದಲೋ**। **ದುಬ್ಬೀ** ಹಿಂಸಾಯಂ, ಅ, ಅವಮಙ್ಗಲಂ ದುಬ್ಬತೀತಿ **ದುಬ್ಬಾ,** ದುನ್ನಿಮಿತ್ತಾದಯೋ ವಾರೇನ್ತಿ ಯಾಯಾತಿ ವಾ**ದುಬ್ಬಾ,** ನೇರುತ್ತೋ। ಸತಪಬ್ಬಿಕಾ, ಭಗ್ಗವೀ, ಅನನ್ತಾ, ರುಹಾಪಿ। **ಸಾ** ದುಬ್ಬಾ **ಸಿತಾ** ಸುಕ್ಕಾ ಚೇ, ಗೋಲೋಮೀ ನಾಮ, ಗೋಲೋಮಜತ್ತಾ **ಗೋಲೋಮೀ**। ಸತವೀರಿಯಾ, ಗಣ್ಡಾಲೀ, ಸಕುಲಾಕ್ಖಕೋಪಿ।

ದ್ವಯಂ ಭದ್ದಮುತ್ತೇ। **ಗು** ಸದ್ದೇ, ದೋ। **ಮುಚ** ಮೋಚನೇ, ತೋ, ರೋಗಹರಣತ್ತಾ ಭದ್ದಞ್ಚ ತಂ ಮುತ್ತಞ್ಚೇತಿ **ಭದ್ದಮುತ್ತಂ,** "ನ್ವಾ-ಮ್ಯೇ-ಯೇಂ-ಜೀ"। ದ್ವಯಂ ಉಚ್ಛುಮ್ಹಿ। ರಸಂ ಲಾತೀತಿ **ರಸಾಲೋ,** ದೀಘೋ। **ಇಸು** ಇಚ್ಛಾಯಂ, ಉ, **ಉಸ** ದಾಹೇ ವಾ, ಉ, **ಸಸ್ಸ ಛೋ,** ಪುಬ್ಬತ್ರ ಇಸ್ಸು, ಅಸರೂಪದ್ವಿತ್ತಂ, **ಉಚ್ಛು,** ಪುಮೇ।

ಚತುಕ್ಕಂ ವಂಸೇ। **ವೀ** ಗಮನೇ, ಳು, ತಚೋವ ಸಾರೋ ಯಸ್ಸ। **ವೀ** ಗಮನೇ, ಉ, **ನಾಗಮೋ**, **ಐತ್ತಂ**, ವನತಿ ಸಮ್ಭತೀತಿ **ವಂಸೋ**। **ವನ** ಸಮ್ಭತ್ತಿಯಂ, **ಸೋ**, **ವಸ** ನಿವಾಸೇ ವಾ, ಕರಣೇ ಅ, ನಿಗ್ಗಹೀತಾಗಮೋ। ಸತಪಬ್ಬೋ, ಯವಫಲೋ, ಮಕ್ಕರೋ, ತೇಜನೋಪಿ, ಮಕ್ಕರೋತಿ ಪಟಿಸೇವತಿ ಯೇನ **ಮಕ್ಕರೋ,** ಸಞ್ಞಾಯಂ ಅ। ತಿಕಂ ಪಬ್ಬೇ। **ಪಬ್ಬ** ಪೂರಣೇ, **ಪಬ್ಬಂ**। **ಫಲ** ವಿಸರಣೇ, ಉ, ಳತ್ತಂ। **ಗನ್ಥ** ಗನ್ಥನೇ, ಇ, ವಣ್ಣವಿಕಾರೇ **ಗಣ್ಠಿ, ಸೋ** ಪುಮಾ।

ಅನಿಲದ್ಧುತಾ ಅನಿಲೇನ ಕಮ್ಪಿತಾ **ಯೇ** ವೇಣೂ ಕೀಟಾದಿಭಿ ಕತರನ್ಧತಾಯ ನದನ್ತಿ, ತೇ ಕೀಚಕಾ ನಾಮ ಸಿಯುಂ, **ಚಕೀ** ಆಮಸನೇ, ಣ್ವು, ಪುಬ್ಬಾಪರಬ್ಯಞ್ಜನಾನಂ ವಿಪರಿಯಯೋ, **ಕೀಚಕಾ**।

೬೦೧. ದ್ವಯಂ ನಳೇ। **ನೀ** ನಯೇ, ಅಲೋ, ಳತ್ತಂ, **ಧಮ** ಸದ್ದಗ್ಗಿಸಂಯೋಗೇಸು, ಯು, **ಪೋಟಗಲೋ**ಪ್ಯತ್ರ। ದ್ವಯಂ ಕಾಸೇ। ಪುಟಂ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಸಂಸಗ್ಗಂ ಗಚ್ಛತೀತಿ **ಪೋಟಗಲೋ,** **ಮಸ್ಸ** **ಲೋ**। **ಕಾಸ** ದಿತ್ತಿಯಂ, ಅ, ಅಯಮನಿತ್ಥಿ।

ದ್ವಯಂ ಸರೇ। **ತಿಜ** ನಿಸಾನೇ, ಯು। ಸರನ್ಯನೇನೇತಿ **ಸರೋ**। ಪುಮೇ ಸಞ್ಞಾಯಂ ಅ, **ಸರ** ಹಿಂಸಾಯಂ ವಾ। ಗುನ್ದೋಪ್ಯತ್ರ। **ಬೀರಣಸ್ಸ** ಸೇತಕುಸುಮಸ್ಸ ತಿಣವಿಸೇಸಸ್ಸ ಮೂಲಂ **ಉಸೀರಂ** ನಾಮ, **ವಸ** ಕನ್ತಿಯಂ, **ಉಸ** ದಾಹೇ ವಾ, ಈರೋ, ಪುಬ್ಬಸ್ಮಿಂ ವಸ್ಸು, ಅಭಯಂ, ನಲದಂ, ಸೇಬ್ಯಂ, ಜಲಾಸಯಂ, ಅಮಣಾಲಂ, ಲಾಮಜ್ಜಕಮ್ಪಿ।

ಹರಿತಕ್ಯಾಭಯಾ ಪಣ್ಡೋ, ಉಸೀರೇ ನಿಬ್ಭಯೇ ತಿಸು।

ಜಲಾಸಯೋ ಜಲಾಧಾರೇ, ಉಸೀರೇ ತು ಜಲಾಸಯಂ।

ಸೇಬ್ಯಾ ಸೇವಾರಹೇ ಸಿಯಾ।

೬೦೨. ತಿಕಂ ಕುಸೇ, **ಕುಸ** ಛೇದನೇ, ಅ, **ವರಹ** ಪಾಧಾನ್ಯೇ, ಪರಿಭಾಸನಹಿಂ ಸಾದಾನೇಸು ಚ, ಇಸೋ, **ದು** ಪರಿತಾಪೇ, ಅಬ್ಭೋ, **ದಬ್ಭೋ,** ಕುಥೋ, ಪವಿತ್ರಮ್ಪಿ।

ದ್ವಯಂ "ಗನ್ಧಖೇಡ"ಇತಿ ಖ್ಯಾತೇ ತಿಣೇ, ವುತ್ತಞ್ಚ "ಭೂತಿನಂ ಗನ್ಧಖೇಡಞ್ಚ, ಸುಗನ್ಧಂ ಗೋಮಯಪ್ಪಿಯ"ನ್ತಿ। ಅಥ ರಾಮಕಪ್ಪೂರತೋ ಕೋ ಅಸ್ಸ ಭೇದೋ। **ರಾಮಕಪ್ಪೂರಂ** ಬಹುಪಕಣ್ಡಂ ಕಪ್ಪೂರಸುಗನ್ಧಂ। ಗನ್ಧಖೇಡನ್ತು ಇಕಡಸಮಾನಪತ್ತಂ ಸಾಖಾಸಭಾವಂ ಭೂಮಿಲಗ್ಗಂ, ಅತೋಯೇವ ಭೂತಿನಕಮುಚ್ಚತೇ, ಭೂಮಿಯಂ ಲಗ್ಗಂ ತಿಣಂ **ಭೂತಿನಕಂ,** ನತ್ತಂ, ಸಕತ್ಥೇ ಕೋ।

ದ್ವಯಂ ಗವಾದೀನಂ ಮದನೀಯೇ ತಿಣೇ, **ಘಸ** ಅದನೇ, **ಣೋ**, **ಯು** ಮಿಸ್ಸನೇ, ಅಸೋ। ದ್ವಯಂ ಪೂಗರುಕ್ಖೇ। **ಪೂಜ** ಪೂಜಾಯಂ, **ಣೋ**, **ಪೂಗೋ**। **ಕಮು** ಇಚ್ಛಾಯಂ, ಣ್ವು। ಘೋಣ್ಡಾಪಿ, "ಘೋಣ್ಡಾ ಬದರಪೂಗೇಸೂ"ತಿ **ರುದ್ದೋ**।

೬೦೩. ದ್ವಯಂ ತಾಲೇ। **ತಲ** ಪತಿಟ್ಠಾಯಂ, ಚುರಾದಿ, ಅ। ವಾತಾದಯೋ ವಿಭಿನ್ದತೀತಿ **ವಿಭೇದಿಕಾ**।

> "ವಾತಘೋ ಬ್ರೂಹನೋ ಚಾಪಿ, ಕಿಮಿಹಾ ಕುಟ್ಠನಾಸನೋ।
> ರತ್ತಪಿತ್ತಹರೋ ಸಾದು, ತಾಲೋ ಸತ್ತಗುಣೋ ಮತೋ"ತಿ॥

ಹಿ ದಬ್ಬಗುಣೋ। ತಿಣರಾಜಾಪಿ। ದ್ವಯಂ ಖಜ್ಜೂರಿಯಂ। **ಖಜ್ಜ** ಖಜ್ಜನೇ, ಬ್ಯಥನೇ ಚ, ಊರೋ, ನದಾದಿ। **ಸಿದ** ಮೋಚನೇ, ಸ್ನೇಹನೇ ಚ, ಇ, **ಸನ್ದ** ಸವನೇ ವಾ, ಇ, ಉಪಾನ್ತಸ್ಸಿ ಚ, **ಸಿನ್ದಿ**।

೬೦೪. ಹಿನ್ತಾಲಾದಯೋ ಸತ್ತ ನಿಸ್ಸಾರತಾಯ ತಿಣಾನಿ ಚ ತಾನಿ ಮೂಲೇನ ಜಲಪಾನಸಾಮಞ್ಞತೋ ಪಾದಪಾ ಚೇತಿ **ತಿಣಪಾದಪಾ** ವುಚ್ಚನ್ತಿ, **ತಿಣ** ಅದನೇ, ಪಮಾಣತೋ ತಾಲತೋ ಹೀನೋ **ಹಿನ್ತಾಲೋ,** ಪದವಿಪರಿಯಯೋ, ರಸ್ಸೋ ಚ। ನಾಳಿವಿಯ ಜಾಯತೀತಿ **ನಾಳಿಕೇರೋ**। ಅಞ್ಞತ್ಥೇ ಇರೋ, ಕೋನ್ತೋ ಚ, ನಾಳಿಕೇರೋ। ಲಾಙ್ಗಲೀಪಿ। "ಲಾಙ್ಗಲೀ ನಾಳಿಕೇರೇ ಚ, ಸಿರಪಾಣಿಮ್ಹಿ ಲಾಙ್ಗಲೀ"ತಿ [ಚಿನ್ತಾಮಣಿಟೀಕಾ ೧೪.೧೬೮] **ರಭಸೋ**। ಸಣ್ಠಾನತೋ ತಾಲಸದಿಸತಾಯ **ತಾಳೀ,** ಳತ್ತಂ, ಉಪಮಾನೇ ಈ, **ತಳ** ಆಘಾತೇ ವಾ, ಚುರಾದಿ, ನದಾದಿ, **ತಾಳೀ**। **ಕಿತ** ನಿವಾಸೇ, ರೋಗಾಪನಯನೇ ಚ, ಣ್ವು, ನದಾದಿತ್ತಾ ಈ, **ಕೇತಕೀ,** ಅಯಂ ನಾರೀ।

ಅರಞ್ಞವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೬. ಅರಞ್ಞಾದಿವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ

೬೦೫. ನವ ಪಬ್ಬತಸ್ಸ ನಾಮಾನಿ। **ಪಬ್ಬ** ಪೂರಣೇ, ತೋ। **ಗಿರ** ನಿಗ್ಗಿರಣೇ, ಓಸಧಾದಯೋ ನಿಗ್ಗಿರತೀತಿ **ಗಿರಿ,** ಇ। ಸಿಲಾನಂ ರಾಸಿ **ಸೇಲೋ,** ಸಿಲಾ ಪಚುರಾ ಸನ್ತ್ಯಸ್ಮಿಂ ವಾ **ಸೇಲೋ, ಸೇಲ** ಗತಿಯಂ ವಾ, ಅ। **ಅದ್ದ** ಗತಿಮ್ಹಿ ಯಾಚನೇ ಚ, ಭೂವಾದಿ, ಇ, **ಅದ್ದ** ಹಿಂಸಾಯಂ ವಾ, ಚುರಾದಿ। ನ ಗಚ್ಛತೀತಿ **ನಗೋ**। ನ ಚಲತೀತಿ **ಅಚಲೋ**। ಸಿಲಾನಮುಚ್ಚಯೋ ಉಬ್ಬೇಧೋ, ಥೂಪೋ ವಾ **ಸಿಲುಚ್ಚಯೋ**। ಸಿಖರಯೋಗಾ **ಸಿಖರೀ,** ಈ, ತಿಲಕೀಭೂತೋ। ಭುಂ ಭೂಮಿಂ ಧರತೀತಿ **ಭೂಧರೋ,** ಭುಯಾ ಧರೀಯತೀತಿ ವಾ **ಭೂಧರೋ,** ಬಾಹುಲ್ಯೇನ ಅ, **ಭೂಧರೋ**। ಅಹಾರಿಯೋ, ಗೋತ್ತೋಪಿ, ದೇಸನ್ತರಂ ನೇತುಮಸಕ್ಯತ್ತಾ **ಅಹಾರಿಯೋ,** ಗವಂ ಭೂಮಿಂ ಧಾರಣೇನ ತಾಯತೇ **ಗೋತ್ತೋ**।

ಪಞ್ಚಕಂ ಸಿಲಾಯಂ। **ಅಮ** ಗತಿಯಂ, ಭೋ। **ವನ, ಸನ** ಸಮ್ಭತ್ತಿಯಂ, ಪಸನತಿ ಬ್ಯಾಪೇತೀತಿ **ಪಾಸಾಣೋ,** ನಿಪಾತನಾ, **ಪಸ** ಬನ್ಧನೇ ವಾ, ಯು। **ಅಸು** ಖೇಪನೇ, ಮೋ, **ಅಸ್ಮಾ,** ರಾಜಾದಿ, **ಅಸು** ಬ್ಯಾಪನೇ ವಾ। **ಪಲ** ರಕ್ಖಣೇ, **ಉಪಲೋ, ಉಪ** ದೇಹೇ ವಾ, **ಅಲ**ಪಚ್ಚಯೋ ನಿಪಾತೋ। **ಸಿಲ** ಉಚ್ಚೇ, ಅ। **ಸಿಲಾ,** ನಾರೀ।

೬೦೬. ಗಿಜ್ಝಕೂಟಾದಯೋ ತಿಕೂಟನ್ತಾ "ವಜ್ಕಾದೀ"ತಿ ಏತ್ಥ **ಆದಿನಾ** ಮಲಯದದ್ದುರಾದಯೋ ಚ ನಗಾ ನಗವಿಸೇಸಾ। ಗಿಜ್ಝಾ ಸಕುಣವಿಸೇಸಾ ಅಸ್ಸ ಕೂಟೇ ವಸನ್ತಿ, ಗಿಜ್ಝಸದಿಸಕೂಟಯುತ್ತತಾಯ ವಾ **ಗಿಜ್ಝಕೂಟೋ**। ವಿಸೇಸೇನ ಭಾತೀತಿ **ವೇಭಾರೋ,** ಅರೋ। **ಪುಲ** ಮಹತ್ತೇ, ವಿಸೇಸೇನ ಪುಲತೀತಿ **ವೇಪುಲ್ಲೋ**। ಇಸಯೋ ಗಿಲತೀತಿ **ಇಸಿಗಿಲಿ,** ಇ। ಆದಿಚ್ಚಗಮನವಿರೋಧೇನ ವಿರುದ್ಧಂ ಝಾಯತೀತಿ **ವಿಞ್ಝೋ**। ಪಣ್ಡುವಣ್ಣತಾಯ **ಪಣ್ಡವೋ , ಪಣ್ಡ** ಗತಿಯಂ ವಾ, ಅವೋ। ಕುಟಿಲತಾಯ **ವಙ್ಕೋ**। ದ್ವಯಂ ಉದಯಗಿರಿಮ್ಹಿ। ಅಪರಸೇಲಾಪೇಕ್ಖಾಯ **ಪುಬ್ಬಸೇಲೋ**। ಉದಯನ್ತ್ಯಸ್ಮಾ ಸೂರಿಯಾದಯೋತಿ **ಉದಯೋ,** ಸೂರಿಯಾದೀನಮುದಯಯೋಗತೋ ವಾ **ಉದಯೋ**।

ತಿಕಂ ಅತ್ಥಗಿರಿಮ್ಹಿ। ಮನ್ದಯತಿ ಸೂರಿಯೋ ಯಸ್ಮಿಂ **ಮನ್ದರೋ**। ಮನ್ದಪ್ಪಭೋ ವಾ ಅರತಿ ಯಸ್ಮಿಂ ಸೂರಿಯೋತಿ **ಮನ್ದರೋ,** ಅತ್ಥಂ ಅನುಪಲದ್ಧಿಂ ಗಹನಕ್ಖತ್ತಾನಂ ಕರೋತೀತ್ಯತ್ಥೋ, ನಾಮಧಾತುಕಾರಿತನ್ತಾ ಅ। ದ್ವಯಂ ಹಿಮವತಿ ಪಬ್ಬತೇ। ಹಿಮಪ್ಪಚುರತಾಯ **ಹಿಮವಾ,** ಹಿಮಂ ವಾ ವಮತೀತಿ **ಹಿಮವಾ,** ಕ್ವಿ, ರಾಜಾದಿಪಕ್ಖೇಪತ್ತಾ ಸಿಸ್ಸಾ। ಹಿಮಯುತ್ತೋ ಅಚಲೋ **ಹಿಮಾಚಲೋ**।

೬೦೭. ಅತ್ತನಿ ಸಞ್ಜಾತಗನ್ಧದಬ್ಬಾನಂ ಗನ್ಧೇಹಿ ಲೋಕೇ ಮದಯತಿ, ಮೋದಯತೀತಿ ವಾ **ಗನ್ಧಮಾದನೋ,** ಯು। ಕೇಲಾಸೋ ವುತ್ತೋ। ವಿಚಿತ್ತಕೂಟಯುತ್ತತಾಯ **ಚಿತ್ತಕೂಟೋ**। ಸುಖಂ ದಸ್ಸನಂ ಯಸ್ಸ, ಯಸ್ಮಿಂ ವಾ **ಸುದಸ್ಸನೋ,** ಕಾಳವಣ್ಣಕೂಟತಾಯ **ಕಾಳಕೂಟೋ**। ತೀಣಿ ಕೂಟಾನ್ಯಸ್ಸ **ತಿಕೂಟೋ,** ಛಳೇತೇಪಿ ಪಬ್ಬತವಿಸೇಸಾ। **ಅಸ್ಸ** ಯಥಾವುತ್ತಸ್ಸ ಪಬ್ಬತಸ್ಸ **ಪತ್ಥೋ** ಸಮೋ

ಭೂಮಿಭಾಗೋ ಸಾನು ನಾಮ, **ಅಸ್ಸ** ವಾ ಪಬ್ಬತಸ್ಸ ಸಮಾಯ ಭೂಮಿಯಂ ಪತ್ಥೋ ಸಾನು ಚ ಭವನ್ತೀತಿ ಅಜ್ಝಾಹರಿತಬ್ಬಂ। ಪತಿಟ್ಠತೇ ಅಸ್ಮಿನ್ತಿ **ಪತ್ಥೋ, ಠಸ್ಸ ಥೋ। ಸನ** ಸಮ್ಭತ್ತಿಯಂ, ಣು, ಸಮ್ಭಜೀಯತೇ ಸೇವೀಯತೇತಿ **ಸಾನು,** ದ್ವೇಪ್ಯನಿತ್ಥಿಯಂ।

೬೦೮. ತಿಕಂ ಸಿಙ್ಗಸ್ಸ ನಾಮಂ। **ಕುಟ** ದಾಹೇ, ಕಮ್ಮನಿ ಣೋ, **ವಾಕಾರೇನ** ಕೂಟಮ್ಪಿ। ಸಿಖಂ ರುಹತೀತಿ **ಸಿಖರಂ**। ನೇರುತ್ತೋ। ಸಿಖಂ ಗಚ್ಛತೀತಿ **ಸಿಙ್ಗಂ, ಇಙ್ಗ** ಗಮನತ್ಥೋ, ಖಲೋಪೋ। ದ್ವಯಂ ಪಬ್ಬತಾದೀನಂ ಪಪತನಟ್ಠಾನಸ್ಸ ನಾಮಂ। ಪಪತನ್ತ್ಯಸ್ಮಾ, ಣೋ। **ಪತ** ಅಧೋಗಮನೇ, **ಪಪಾತೋ**। **ತಟ** ಸಮುಸ್ಸಯೇ, **ತಟೋ**।

ದ್ವಯಂ ಪಬ್ಬತನಿತಮ್ಬೇ। **ನಿತಮ್ಬೋ** ಜಘನೇಪಿ, **ಕಟ** ವಸ್ಸಾವರಣೇಸು, ಣ್ವು। ಪಬ್ಬತೇ ಪಾಸಾಣಾದೀಸು **ಅಮ್ಬುನೋ** ಜಲಸ್ಸ **ಪಸವೋ** ಪಸವನಂ ನಿಜ್ಝರೋ ನಾಮ, ನಿಸ್ಸರಣಂ **ನಿಜ್ಝರೋ, ಸಸ್ಸ ಝೋ,** ಅಸರೂಪದ್ವಿತ್ತಂ। ಝರೋಪಿ।

೬೦೯. ದ್ವಯಂ ಕಿತ್ತಿಮೇ ಅಕಿತ್ತಿಮೇ, ಸಜಲೇ ನಿಜ್ಜಲೇ ವಾ ಕನ್ದರೇ। **ದರ** ವಿದಾರಣೇ, ಅ, ಈ, **ದರೀ**। **ಕಂ** ಜಲವಾಚಕಮಬ್ಯಯಂ, ಕೇನ ದರೀಯತೇ **ಕನ್ದರೋ,** ಆ, ಕನ್ದರಾ। ತಿಕಂ ದೇವಖಾತಬಿಲೇ। ನಿಲೀಯನ್ತ್ಯಸ್ಮಿಂ **ಲೇಣಂ, ಲೀ** ಸಿಲೇಸನೇ, ಯು। ಗತಿಂ ಹ್ವಯತಿ ಕುಟಿಲಯತೀತಿ **ಗಬ್ಭರಂ,** ನಿಪಾತನಾ। **ಗಬ್ಭ** ಧಾರಣೇ ವಾ, ಅರೋ। **ಗುಹೂ** ಸಂವರಣೇ, ಅ, **ಗುಹಾ**।

ದ್ವಯಂ ಸಿಲಾಮಯಪೋಕ್ಖರಣಿಯಂ। **ಸೋಣ್ಡಿ** ಗಬ್ಭೇ, ಈ। **ಸೋಣ** ವಣ್ಣಗತಿಸಙ್ಘಾತೇಸು ವಾ, ಡೋ, ಈ। ದ್ವಯಂ ಪಬ್ಬತಾದೀನಂ ಗಬ್ಭರದೇಸೇ ಲತಾಪಲ್ಲವತಿಣಾದೀಹಿ ಪಿಹಿತೋದರೇ ಗಬ್ಭರೇ। **ಕುಞ್ಜ** ಅಬ್ಯತ್ತಸದ್ದೇ, ಕರಣೇ, ಣೋ, **ನಿಕುಞ್ಜಂ ನಿಪುಬ್ಬೋ**। ದ್ವಯಂಪ್ಯನಿತ್ಥಿಯಂ। **ನಿಕುಞ್ಜ**ವಚನಂ ಪಕುಞ್ಜಾದಿನಿವತ್ತನತ್ಥಂ।

೬೧೦. **ಸೇಲಸ್ಸ** ಪಬ್ಬತಸ್ಸ ಉದ್ಧಂಭೂಮಿ **ಅಧಿಚ್ಚಕಾ** ನಾಮ। ಸೇಲಸ್ಸಾಧೋಭಾಗಾಸನ್ನಭೂಮಿ **ಉಪಚ್ಚಕಾ** ನಾಮ। ಅತ್ರ ತೇಹಿ **ಉಪಾದಿ**ಸದ್ದೇಹಿ ಚ್ಚಕೋ **ಯದಾದಿನಾ** [ಪಾಣಿನಿ ೫.೨.೩೪]।

ಮೂಲಪಬ್ಬತಸ್ಸನ್ತೇ ಪರಿವಾರೇತ್ವಾ ಠಿತಾ ಖುದ್ದಪಬ್ಬತಾ **ಪಾದಾ** ನಾಮ। ತತ್ರ **ಪಾದಾ**ದಿದ್ವಯಂ। ಪಜ್ಜತೇ ಗಮ್ಯತೇತಿ, ಣೋ। ಸೇಲಸ್ಸ ಉಪನ್ತೋ ಸಮೀಪೇ ಪಬ್ಬತೋ **ಉಪನ್ತಸೇಲೋ**।

ಗೇರಿಕಮನೋಸಿಲಾಹರಿತಾಲಕಟ್ಠಿನ್ಯಾದಿಕೋಸಬ್ಬೋ ಏವ ಸಿಲಾವಿಕಾರೋ "ಧಾತೂ"ತ್ಯುತ್ತೋ, **ಧರ** ಧಾರಣೇ, ತು, **ಧಾತು**।

ಸೇಲವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೬೧೧. ತಿಕಂ ಸೀಹೇ। ಕೇಸರೋ ಜಟಾ, ತಂಯೋಗಾ, ಈ, **ಕೇಸರೀ**। ಮಿಗೇ ಹಿಂಸತೀತಿ **ಸೀಹೋ,** ನಿಪಾತನಾ ವಣ್ಣವಿಪರಿಯಯೋ, ಮಿಗೇ ಹನ್ತುಂ ಸಂವಿಜ್ಜಮಾನಾ ಈಹಾ ಅಸ್ಸಾತಿ ವಾ **ಸೀಹೋ,** ಸಹತೀತಿ ವಾ **ಸೀಹೋ**। ಪಞ್ಚಸ್ಸೋ, ಹರಿಪಿ। ಮುಖಮಿವ ಚರಣಾಪ್ಯಸ್ಸ ಕರಿಕುಮ್ಭದಾರಣಸಮತ್ಥಾತಿ ತೇಹಿ ಸಹ ಪಞ್ಚಸ್ಸಾನಿ ಯಸ್ಸ। ಹರತಿ ಮಿಗೇತಿ **ಹರಿ,** ಇ। ಮಹಾಕುಕ್ಕುರಪ್ಪಮಾಣೋ ಕುಕ್ಕುರಾಕತಿ ಕಣ್ಹಲೇಖಾಚಿತ್ತಸರೀರೋ ಗೋಮನುಸ್ಸಾದಿಹಿಂಸಕ್ಪಮೋ ರಸ್ಸಮುಖೋ **ತರಚ್ಛೋ** ನಾಮ, ಸೋ "ಸುನಖಬ್ಯಗ್ಘೋ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। **ತರ** ತರಣೇ, ಛೋ, ಮಿಗೇ ಅದತೀತಿ **ಮಿಗಾದನೋ,** ನನ್ದಾದೀಹಿ ಯು।

ದ್ವಯಂ ಬ್ಯಗ್ಘೇ। ವಿನಿಹನ್ತ್ವಾ ಆಘಾಯತೀತಿ **ಬ್ಯಗ್ಘೋ, ಘಾ** ಗನ್ಧೋಪಾದಾನೇ, ಬ್ಯಗ್ಘೋ ದೀಪಿನಿಪಿ। ಪುಂ ಪುಮಾನೋ ದಾಲೇತೀತಿ **ಪುಣ್ಡರೀಕೋ, ದಲ** ವಿದಾರಣೇ, ಣ್ವು। ದಸ್ಸ **ಡೋ,** ಲಸ್ಸ **ರೋ,** ಅಸ್ಸೀ, **ಪುಣ್ಡರೀಕೋ**।

"ಪುಣ್ಡರೀಕಂ ಸಿತಮ್ಬೋಜೇ,

> ಸಿತಚ್ಛತ್ತೇ ಚ ಭೇಸಜ್ಜೇ।
> ಕೋಸಕಾರನ್ತರೇ ಬ್ಯಗ್ಘೇ,
> ಸೋ ದಿಸಾವಾರಣಗ್ಗಿಸೂ"ತಿ॥ -

ನಾನತ್ಥಸಙ್ಗಹೇ। ವಗ್ಘೋಪಿ। ದೀಪಿನಿವಿಸಯೇ ಸದ್ದೂಲೋ ಈರಿತೋ, ಸರತೀತಿ **ಸದ್ದೂಲೋ,** ಊಲೋ, ದೋ ಚನ್ತೋ, ಸದ್ದೇನ ಉಲತಿ ಗಚ್ಛತೀತಿ ವಾ ಸದ್ದೂಲೋ। ದೀಪಂ ತಚ್ಚಮ್ಮಂ, ತಂಯೋಗಾ **ದೀಪೀ,** ತಸ್ಮಿಂ ದೀಪಿನಿ।

೬೧೨. ಪಞ್ಚಕಂ ಅಚ್ಛೇ। **ಅಸು** ಖೇಪನೇ, ಛೋ। **ಇಚ** ಥುತಿಯಂ, ಅ, **ಇಕ್ಕೋ**। ಭಲ್ಲುಕೋಪಿ, **ಭಲ, ಭಲ್ಲ** ಪರಿಭಾಸನಹಿಂಸಾದಾನೇಸು, ಣ್ವು, ಅಸ್ಸು, **ಈಸ** ಗತಿಹಿಂಸಾದಾನೇಸು, ಸೋ, ರಸ್ಸಾದಿ। **ಅಪಚ್ಚಯೇ ಇಸೋ**।

ದ್ವಯಂ ರೋಹಿತೇ। ಲೋಹಿತವಣ್ಣತಾಯ **ರೋಹಿಸೋ,** ಲೋಹಿತೋ ಚ, ಪುಬ್ಬತ್ರ **ತಸ್ಸ ಸೋ**। ತಿಕಂ ಗೋಕಣ್ಣೇ। ಗವಸ್ಸ ಕಣ್ಣೋ ವಿಯ ಯಸ್ಸ ಕಣ್ಣೋತಿ **ಗೋಕಣ್ಣೋ**। ಗಣಯುತ್ತತಾಯ ಗಣೀ ಚ ಸೋ ಕಣ್ಟಕಸದಿಸಸಿಙ್ಗತಾಯ ಕಣ್ಟಕೋ ಚೇತಿ **ಗಣಿಕಣ್ಟಕೋ,** ಸಮುದಿತನಾಮಮ್ಪಿ ವದನ್ತಿ। ಗಣಿ ಚ ಕಣ್ಟಕೋ ಚ ಗಣಿಕಣ್ಟಕಾತಿ ದ್ವೇ ನಾಮಾನಿಪಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಾನಿ, ತೇನೇವ ಹಿ "ಗಣಿಕಣ್ಟಕಾ"ತಿ ಬಹುವಚನನಿದ್ದೇಸೋ ಕತೋ।

೬೧೩-೬೧೪. ಚತುಕ್ಕಂ ಖಗ್ಗೇ। ಸಿಙ್ಗಞ್ಚ ಖಗ್ಗಾಖ್ಯಂ, ತಂಯೋಗಾ **ಖಗ್ಗೋ**। "ಖಗ್ಗೋ ಗಣ್ಡಕಸಿಙ್ಗಾಸಿ-ವುದ್ಧಭೇದೇಸು ಗಣ್ಡಕೇ"ತಿ [ಬ್ಯಾಖ್ಯಾಸುಧಾ ೨.೫.೪] ಹಿ **ನಾನತ್ಥಸಙ್ಗಹೇ**। ಖಗ್ಗಸದಿಸಂ ವಿಸಾಣಮಸ್ಸ ಸಣ್ಠಾನತೋತಿ **ಖಗ್ಗವಿಸಾಣೋ,** ಣೋ। ಏತ್ಥ **ಖಗ್ಗಸದ್ದೋ** ಅಸಿಪರಿಯಾಯೋ। ಪಲಾಸಮದತೀತಿ **ಪಲಾಸಾದೋ**। **ಗಣ್ಡ** ವದನೇಕದೇಸೇ, ಣ್ವು, **ಗಣ್ಡಕೋ**।

ಬ್ಯಗ್ಘಾದಿಕೋ ಸಬ್ಬೋಪಿ ಮಿಗಭೇದೋ "ವಾಳಮಿಗೋ, ಸಾಪದೋ"ತಿ ಚೋಚ್ಚತೇ। ಬ್ಯಗ್ಘಸ್ಸಾತಿಸಯೇನ ಮನುಸ್ಸಾದೀನಂ ಹಿಂಸನತೋ ದುಟ್ಠತಾ ಪಾಕಟಾತಿ ತಪ್ಪಮುಖತಾ ವುತ್ತಾ। **ವಲ** ಸಂವರಣೇ, ವಲನ್ಯತ್ತಾನಮಸ್ಮಾತಿ ವಾಳೋ, ಣೋ, ವಾಳೋ ಚ ಸೋ ಮಿಗೋ ಚೇತಿ **ವಾಳಮಿಗೋ,** ದುಟ್ಠಮಿಗೋತ್ಯತ್ಥೋ। "ಬ್ಯಗ್ಘೋ ತಂ ಖಾದತೂ"ತ್ಯಾದಿನಾ ಸಪನ್ತಿ ಯೇನಾತಿ **ಸಾಪದೋ, ಸಪ** ಅಕ್ಕೋಸೇ, ದೋ, ದೀಘಾದಿ।

ಪ್ಲವಙ್ಗನ್ತಂ ಮಕ್ಕಟೇ। ಪ್ಲವೋ ಗತಿಭೇದೋ, ತೇನ ಗಚ್ಛತೀತಿ **ಪ್ಲವಙ್ಗಮೋ,** ಪ್ಲವಙ್ಗೋ ಚ। **ಮರ** ಪಾಣಚಾಗೇ, ಅಟೋ, ಕೋ ಚನ್ತೋ, **ಮಕ್ಕಟೋ**। ನರೋ ಇವ **ವಾನರೋ, ವಾಸದ್ದೋ ಇವತ್ಥೇ,** ನಾಮಾನಂ ಯುತ್ತತ್ಥತ್ತಾ ಸಮಾಸೋ। ಸಾಖಾಯಂ ಪಸುತೋ ಮಿಗೋ **ಸಾಖಾಮಿಗೋ**। ಗತ್ಯತ್ಥತಾಯ ಕ್ರಿಯಾಯ ಪಯೋಗಾ। **ಕಪಿ** ಚಲನೇ, ಇ, **ಕಪಿ**। ವಲೀ ಸಿಥಿಲಂ ಚಮ್ಮಂ ಮುಖೇ ಅಸ್ಸ **ವಲೀಮುಖೋ**। ಕಿಸೋ, ವನೋಕೋಪಿ, ಕುಚ್ಛಿತೇನಾಕಾರೇನ ಸೇತೀತಿ **ಕಿಸೋ,** ಉಸ್ಸಿ। ವನಮೋಕಮಾಸಯೋ ಅಸ್ಸ **ವನೋಕೋ**। ಸೋ ಮಕ್ಕಟೋ ಚೇ **ಕಣ್ಹತುಣ್ಡೋ** ಕಾಳಮುಖೋ ಸಿಯಾ, ತದಾ "ಗೋನಙ್ಗಲೋ"ತಿ ಮತೋ, ಗುನ್ನಂ ನಙ್ಗಲಸದಿಸತಾಯ **ಗೋನಙ್ಗಲೋ**।

೬೧೫. ಪಜ್ಜದ್ಧಂ ಸಿಙ್ಗಾಲಸ್ಸ ನಾಮಂ। **ಸರ** ಗತಿಹಿಂಸಾಚಿನ್ತಾಸು, ಅಲೋ। **ಸರತಿಸ್ಸ ಸಿಙ್ಗೋ**। **ಜಮು** ಅದನೇ, ಣ್ವು, ಬೋ ಚನ್ತೋ, ಅಸ್ಸು। **ಕುಸ** ಅಕ್ಕೋಸೇ, ತು, ಥು ವಾ। ಭೇರವಯುತ್ತತಾಯ **ಭೇರವೋ,** "ಭೇ"ಇತಿ ರವತೀತಿ ವಾ **ಭೇರವೋ**। **ಸಮು** ಉಪಸಮೇ, ಇವೋ, **ಸಿವಾ,** ನಾರೀ, **ಸಿ** ಸೇವಾಯಂ ವಾ, ವೋ। ಮಿಗಧುತ್ತೋ, ವಞ್ಚಕೋಪಿ, ಮಿಗೇಸು ವನಪಸೂಸು ಧುತ್ತೋ। ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ವಞ್ಚೇತೀತಿ **ವಞ್ಚಕೋ**।

ತಿಕಂ ಬಿಳಾರೇ। **ಬಿಲ** ಭೇದನೇ, ಅರೋ, ಳತ್ತಂ। **ಬಬ್ಬ** ಗತಿಯಂ, ಉ। **ಮಜ** ಸುದ್ಧಿಯಂ, ಆರೋ, ನಿಗ್ಗಹೀತಾಗಮೋ। ಓತು, ಆಖುಭುಜೋಪಿ। ದ್ವಯಂ ಕೋಕೇ, ಅಯಂ ಕುಕ್ಕುರಪ್ಪಮಾಣೋ ಕಪಿಲೋ ಹರಿಣೋ। **ಕುಕ, ವಕ** ಆದಾನೇ। ಈಹಾಮಿಗೋಪಿ, ಮಿಗೇ

ಈಹತಿ ಕಪ್ಪತೀತಿ, ಕಮ್ಮನಿ ಣೋ।

೬೧೬. ದ್ವಯಂ ಮಹಿಂಸೇ। ಮಹಿಯಂ ಸೇತೀತಿ **ಮಹಿಂಸೋ,** ರಸ್ಸೋ, ನಿಗ್ಗಹೀತಾಗಮೋ ಚ। **ಲಲ** ಇಚ್ಛಾಯಂ, ಉದಕಂ ಲಲತೀತಿ **ಲುಲಾಯೋ,** ನಿಪಾತನಾ, ಅಯೋ, ಅಸ್ಸು ಚ। ಗೋ ವಿಯ ವಜತಿ ಜಾಯತೀತಿ **ಗವಜೋ।** ಗೋ ವಿಯ ಅಯತೀತಿ **ಗವಯೋ, ಸಮಾ** ದ್ವೇ ತುಲ್ಯತ್ಥಾ।

ದ್ವಯಂ ಸಲ್ಲೇ। **ಸಲ್ಲ** ಆಸುಗತಿಯಂ, ಅ, **ಸಲ್ಲೋ,** ಸಕತ್ಥೇ ಕೋ, **ಸಲ್ಲಕೋ** ಅತ್ತನೋ ಸರೀರಜಾತೇನ ಸಲ್ಲೇನ ಸುನಖಂ ಸಲತಿ ಹಿಂಸತೀತಿ ವಾ **ಸಲ್ಲೋ, ಸಲ್ಲಕೋ** ಚ, ಅಯಂ ಸೂಕರಸಣ್ಠಾನೋ, ಸಲಾಕಾಪಾಯೋ ಚ। **ಅಸ್ಸ** ಸಲ್ಲಸ್ಸ ಲೋಮಮ್ಹಿ **ಸಲಲಂ, ಸಲಞ್ಚ** ಭವೇ। **ಪಲ, ಸಲ, ಪಥ** ಗತಿಯಂ, ಅಲೋ, ನದಾದಿತ್ತೇ ಸಲಲೀ, ಥಿತ್ತಾಭಾವೇ ಸಲಲಂ, **ಅಮ್ಹಿ** ಸಲಂ।

೬೧೭. ಪಞ್ಚಕಂ ಮಿಗೇ, ಹರನ್ಯನೇನ **ಹರಿಣೋ, ಹರ** ಹರಣೇ ಯು। ಣತ್ತಮಿತ್ತಞ್ಚ। **ಮರ** ಪಾಣಚಾಗೇ, ಅ, **ರಸ್ಸ ಗೋ, ಇತ್ತಞ್ಚ।** ಸೇನ ಸುನಖೇನ ರಙ್ಗತಿ ಗಚ್ಛತಿ ಪಲಾಯತೀತಿ **ಸಾರಙ್ಗೋ।** ದೀಘಾದಿ, **ಮಗೋ, ಮಿಗೋ** ಚ ಏತೇ ದ್ವೇ ಮಿಗಮತ್ತೇಪಿ। ಅಜಿನಸ್ಸೋಪಯುಜ್ಜಮಾನಸ್ಸ ಯೋನಿ, ತೇನ ಭೂತಸ್ಸಾಜಿನಸ್ಸುಪ್ಪತ್ತಿಕಾರಣತ್ತಾ ವಾ **ಅಜಿನಯೋನಿ।** ಅಯಮ್ಪಿ ಮಿಗಮತ್ತೇಪಿ। ಕುರಙ್ಗೋ, ವಾತಾಯುಪಿ। ಕುಯಂ ಪಥವಿಯಂ ರಙ್ಗತೀತಿ **ಕುರಙ್ಗೋ।** ವಾತಮಯತೀತಿ **ವಾತಾಯು,** ಉ।

ದ್ವಯಂ ಸೂಕರೇ। ಸುನ್ದರಂ ಫಲಂ ಕರೋತೀತಿ **ಸೂಕರೋ।** ವುತ್ತಞ್ಚ **ದಬ್ಬಗುಣೇ** -

> “ಸ್ನೇಹನಂ ಬ್ರೂಹನಂ ವಸ್ಸಂ, ತಥಾ ವಾತಸಮಾಪಹಂ।
> ವಾರಾಹಂ ಪಿಸಿತಂ ಬಾಲ್ಯಂ, ರೋಚನಂ ಸೇದನಂ ಗರೂ”ತಿ [ದಬ್ಬಗುಣಸಙ್ಗಹ ೨.೧೧-೨]॥

ಸುಖಂ ಕರೋತೀತಿ ವಾ **ಸೂಕರೋ।** ಸುನ್ದರೋ ಕರೋ ಯಸ್ಸ ವಾ **ಸೂಕರೋ।** ವರೇ ಆಹನ್ತೀತಿ **ವರಾಹೋ,** ವರೇ ಸತಿ ಆಹನ್ತಬ್ಬೋತಿ ವಾ **ವರಾಹೋ,** ಕೋಲೋ, ಥದ್ಧಲೋಮೋ, ಭೂದಾರೋಪಿ। ದ್ವಯಂ ಸಸೇ। **ಪೇಲ** ಗತಿಯಂ, ಣ್ವು। **ಸಸ** ಪ್ಲುತಗತಿಯಂ, ಅ।

೬೧೮. ದ್ವಯಂ ಏಣೀಮಿಗೇ। ಏಣಿಯಾ ಮಿಗಿಯಾ, ಏಣಸ್ಸ ವಾ ಅಪಚ್ಚಂ **ಏಣೇಯ್ಯೋ,** ಅಯಂ ಚಮ್ಮಾದೀಸುಪಿ “ಏಣಸ್ಸ, ಏಣಿಯಾ ವಾ ಚಮ್ಮಾದಿಕೋ ಏಣೇಯ್ಯೋ”ತಿ ವಚನತ್ಥಂ ಕತ್ವಾ। ಏಣಿಯಾ ಇತ್ಥಿಯಾ ಪುತ್ತೋ ಮಿಗೋ **ಏಣೀಮಿಗೋ, ಇ** ಗತಿಯಂ, ಯು, ನದಾದಿ, ಅನದಾದಿತ್ತೇ ಏಣೋ, ಏವಮೇತೇಪ್ಯುಪ್ಪಾದಿತಾ। ದ್ವಯಂ ಪಮ್ಪಟಕೇ। **ಪಟ** ಗಮನೇ, ಣ್ವು, ಉಪಸಗ್ಗನ್ತೇ ಬಿನ್ದಾಗಮೋ ಚ। **ಪಬ್ಬ** ಗತಿಯಂ, ಣ್ವು, ಬಿನ್ದಾಗಮೋ, **ಬಲೋಪೋ** ಚ।

ದ್ವಯಂ ವಾತಮಿಗೇ। ಗಮನೇನ ವಾತಸಮೋ ಮಿಗೋ **ವಾತಮಿಗೋ। ಚಲತಿಸ್ಮಾ** ಯು, ನದಾದಿ। ತಿಕಂ ಮೂಸಿಕೇ। **ಮುಸ** ಥೇಯ್ಯೇ, ಣ್ವು, ಇತ್ತಞ್ಚ। **ಆಪುಬ್ಬೋ ಖನು** ಅವದಾರಣೇ, ಉ, **ನಲೋಪೋ। ಉನ್ದ** ಪಸವನಕ್ಲೇದನೇಸು, ಊರೋ।

೬೧೯. ಚಮರಾದಯೋ , ಸರಭಾದಯೋ ಚ **ಮಿಗನ್ತರಾ** ಮಿಗವಿಸೇಸಾ। ಚಮರೋ ಉತ್ತರಾಪಥೇ ಖ್ಯಾತೋ, ಯಸ್ಸ ಪುಚ್ಛಂ ಚಾಮರಂ, **ಚಮು** ಅದನೇ, ಅರೋ, **ಚಮರೋ,** ಥಿಯಂ ಚಮರೀ। **ಪಸದೋ** ಚಿತ್ತಲೋಮೀ, **ಪಸ** ಬನ್ಧನೇ, ಅದೋ। ಕುಯಂ ರಙ್ಗತೀತಿ **ಕುರುಙ್ಗೋ,** ಅಸ್ಸು, ಉತ್ತಾಭಾವೇ **ಕುರಙ್ಗೋ।** ಸಬ್ಬೇಸಮ್ಪಿ ಮಿಗಾನಂ ಮಾತುಟ್ಠಾನೇ ತಿಟ್ಠತೀತಿ **ಮಿಗಮಾತುಕಾ,** ಉಪಮಾನೇ **ಕೋ। ರು** ಸದ್ದೇ, ರು। ರುಣಂ ಕರೋತೀತಿ **ರಙ್ಕು,** ಉ, **ಣಸ್ಸ** ಲೋಪೋ **ರಕಾರಸ್ಸ,** ಉಸ್ಸ ಚ। ಅತ್ತಾನಂ ನೀಚಂ ಕರೋತೀತಿ **ನೀಕೋ। ಸರತಿಸ್ಮಾ** ಅಭೋ, **ಸರಭೋ।** ಅಟ್ಠಾಪದೋ ಉದ್ಧಂನಯನೋ ಸೀಹಸ್ಸಾಪಿ ಹನ್ತಾ, ತಸ್ಸ ಚ ಪಾದಚತುಕ್ಕಂ ಉದ್ಧಂ ಭವತೀತಿ।

೬೧೦. ಪಿಯಕಾದಯೋ ತಯೋ, **ಆದಿನಾ** ಕನ್ದಲೀಚೀನಸಮೂರುಆದಯೋ ಚ ಚಮ್ಮಯೋನಯೋ, ತೇನ ಭೂತಸ್ಸ ಚಮ್ಮಸ್ಸ ಉಪ್ಪತ್ತಿಕಾರಣತ್ತಾ, ಏತೇ ಚ ಚಿತ್ರತನುರುಹಾದಯೋ ಕಮ್ಬೋಜಾದಿಮ್ಹಿ, ಉತ್ತರಾಪಥೇ ಚ ಜಾಯನ್ತಿ, ತತ್ರೇವ ಸನಾಮಖ್ಯಾತಾ। ಯಥಾ **ಮಿಗ**ಸದ್ದೋ ವನ್ಯಪಸುಸಾಮಞ್ಞೇ, ವಿಸೇಸೇ ಚ ಕುರಙ್ಗಾಖ್ಯೇ ವತ್ತತಿ, ಯಥಾ ಚ **ಲೋಹ**ಸದ್ದೋ ಸುವಣ್ಣಾದಿಕೇ ತೇಜಸಸಾಮಞ್ಞೇ, ವಿಸೇಸೇ ಚ, ತಥಾ **ಚಮ್ಮಯೋನಿಅಜಿನಯೋನಿ**ಸದ್ದಾಪಿ ಮಿಗಸಾಮಞ್ಞೇ, ಮಿಗವಿಸೇಸೇ ಚೇತಿ ತಥಾ ವುತ್ತಾ।

ಪೀ ತಪ್ಪನಕನ್ತೀಸು, ಣ್ವು, **ಇಯಾ**ದೇಸೋ। ಊರುಮ್ಹಿ ಅತಿಸಯಚಮ್ಮಯುತ್ತತಾಯ **ಚಮೂರು,** ಏಕಸ್ಸ **ಮ**ಸ್ಸ ಲೋಪೋ। **ಕದಿ** ಅವ್ಹಾನೇ, ಅಲೋ, ಈ, ಕದಲೀ ಚ ಸೋ ಮಿಗೋ ಚೇತಿ **ಕದಲೀಮಿಗೋ**।

ಸೀಹಾದಯೋ ಯಥಾವುತ್ತಾ, ಅವುತ್ತಾ ಚ ಸಬ್ಬೇ ಚತುಪ್ಪದಾ ಸತ್ತಾ "ಮಿಗಾ, ಪಸವೋ"ತಿ ಚೋಚ್ಚನ್ತೇ। ಪಸವನ್ತೀತಿ **ಪಸವೋ, ಸು** ಅಭಿಸವೇ, **ಪಸ** ಬನ್ಧನೇ ವಾ, ಉ।

೬೧೧. ಚತುಕ್ಕಂ ಲೂತಾಯಂ। **ಲೂ** ಭೇದನೇ, ತೋ, **ಲೂತಾ,** ಸಕತ್ಥೇ ಇಕೋ, **ಲೂತಿಕಾ,** ದ್ವೇ ನಾರಿಯಂ। ಉಣ್ಣಾಪಾಯೋ ತನ್ತು ಉಣ್ಣಾ, ಸಾ ನಾಭಿಯಂ ಅಸ್ಸ **ಉಣ್ಣನಾಭಿ,** ರಸ್ಸೋ। ಮಕ್ಕಟೋ ವಿಯ ಸಾಖಾಯಂ ಅತ್ತನೋ ತನ್ತುಮ್ಹಿ ಗಚ್ಛತೀತಿ **ಮಕ್ಕಟಕೋ**।

ದ್ವಯಂ ಗೋಮಯಜವಿಚ್ಛಿಕೇ। **ವಿಚ್ಛ** ಗಮನೇ, ಣ್ವು, **ವಿಚ್ಛಿಕೋ,** ಸತಪದಿಯಮ್ಪಿ, ಆಳಂ ವಿಚ್ಛಿಕನಙ್ಗುಲಂ, ತಂಯೋಗಾ **ಆಳಿ**। ದ್ವಯಂ ಘರಗೋಧಾಯಂ। **ಸರತಿ**ಸ್ಮಾ ಊ, ಅವೋ ಚನ್ತೋ। ಘರಂ ನಿಸ್ಸಿತಾ ಗೋಧಾ **ಘರಗೋಳಿಕಾ, ಧ**ಸ್ಸ **ಳೋ,** ಸಕತ್ಥೇ ಕೋ।

೬೧೨. ದ್ವಯಂ ಗೋಧಾಯಂ। **ಗುಧ** ರೋಸೇ, ಅ, **ಗೋಧಾ,** ನಾರೀ। **ಕುಣ್ಡ** ದಾಹೇ, ಅ, **ಕುಣ್ಡೋ**। ದ್ವಯಂ ರತ್ತಪಾಯಂ। ಕಣ್ಣಸ್ಸ ಜಲೂಕಾ ರತ್ತಪಾ **ಕಣ್ಣಜಲೂಕಾ**। ಸತಂ ಪದಾ ಯಸ್ಸಾ **ಸತಪದೀ, ಪದ**ಸದ್ದೋ ಪಾದತ್ಥೋ।

ದ್ವಯಂ ಕಲನ್ದಕೇ। **ಕನ್ದ** ಅವ್ಹಾನೇ, ರೋದನೇ ಚ, ಕನ್ದತೀತಿ **ಕಲನ್ದಕೋ, ಲ**ಮಜ್ಝೋ, ಣ್ವು। ಕಾಳವಣ್ಣತಾಯ **ಕಾಳಕಾ,** ನಾರಿಯಂ। ದ್ವಯಂ ನಕುಲೇ, ನತ್ಥಿ ಕುಲಂ ಏತಸ್ಸ ಸಪ್ಪೇಸು **ನಕುಲೋ,** ಅರಿಸಪ್ಪೋಪಿ। **ನಕ್ಕ** ನಾಸನೇ ವಾ, ಉಲೋ, **ಕ**ಲೋಪೋ, ಸಪ್ಪೇ ನಾಸೇತೀತಿ **ನಕುಲೋ**। **ಮಙ್ಗ** ಗತ್ಯತ್ಥೋ **ದಣ್ಡಕೋ** ಧಾತು, ಉಸೋ।

೬೧೩. ದ್ವಯಂ ಕಕಣ್ಟಕೇ। ಕುಚ್ಛಿತೋ ಕಣ್ಟಕೋ ಅಸ್ಸ, ಉಸ್ಸತ್ತಂ। ಸರತಿ ಧಾವತೀತಿ **ಸರಟೋ,** ಅಟೋ।

ಚತುಕ್ಕಂ ಕೀಟೇ। **ಕೀಟ** ಬನ್ಧನೇ, ಅ, **ಕೀಟ** ಗಮನೇ ವಾ, ದೀಘಾದಿ। **ಪುಲ** ಮಹತ್ಥೇ, ಅವೋ, ಳತ್ತಂ। ಕುಚ್ಛಿತಂ ಅಮತಿ ಗಚ್ಛತೀತಿ **ಕಿಮಿ,** ಇ, ಅಸ್ಸಿತ್ತಂ। ಪಕಾರೇನ ಅನತೀತಿ **ಪಾಣಕೋ,** ಣ್ವು, ಣತ್ತಂ।

ದ್ವಯಂ ಕಣ್ಟಲೋಮಕೀಟೇ। ಉಚ್ಚಂ ಠಾನಂ ಆಲಿಙ್ಗತೀತಿ **ಉಚ್ಚಾಲಿಙ್ಗೋ**। ಬಹುಲೋಮಯುತ್ತೋ ಪಾಣಕೋ **ಲೋಮಸಪಾಣಕೋ**।

೬೧೪-೬೧೫. ಸಾದ್ಧಪಜ್ಜೇನ ಸಕುಣಸ್ಸ ನಾಮಾನಿ। ವಿಹೇ ಆಕಾಸೇ ಗಚ್ಛತೀತಿ **ವಿಹಙ್ಗೋ, ವಿಹಙ್ಗಮೋ** ಚ, ಆಕಾಸಪರಿಯಾಯೋ ಚೇತ್ಥ **ವಿಹ**ಸದ್ದೋ, **ವೇಹಾಸ**ಸ್ಸ ವಾ **ವಿಹಾ**ದೇಸೋ। ಪಕ್ಖಯುತ್ತತಾಯ **ಪಕ್ಖೀ**। ಖೇನ, ಖಸ್ಮಿಂ ವಾ ಗಚ್ಛತೀತಿ **ಖಗೋ**। ಅಣ್ಡತೋ ಜಾತೋ। ಸಕ್ಕೋತಿ ಉದ್ಧಂ ಗನ್ತುನ್ತಿ **ಸಕುಣೋ, ಸಕುನ್ತೋ, ಸಕುಣೀ** ಚ, **ಸಕ** ಸತ್ತಿಯಂ, ಉಣೋ, ಉನ್ತೋ, ಉಣೀ ಚ। ಪತನ್ತೋ ಡೇನ್ತೋ, ಪತ್ತೇನ ವಾ ಗಚ್ಛತೀತಿ **ಪತಙ್ಗೋ,** ಅಪರತ್ರ **ತ**ಲೋಪೋ। ಮಾತುಕುಚ್ಛಿತೋ, ಅಣ್ಡತೋ ಚಾತಿ ದ್ವಿಕ್ಖತ್ತುಂ ಜಾಯತೀತಿ **ದ್ವಿಜೋ**। ಉಡ್ಡನಾದೀಸು ವಕ್ಕಂ ಕುಟಿಲಂ ಅಙ್ಗಂ ಗೀವಾದಿಕಂ ಏತಸ್ಸ, ವಕ್ಕೇನ ಗಮನೇನ ಅಙ್ಗತೀತಿ ವಾ

ವಕ್ಕಙ್ಗೋ। ಪತ್ತೇನ ಯಾತಿ, ತಂ ವಾ ಯಾನಂ ಏತಸ್ಸ। ಪತತಿ ಪತನ್ತೋ ವಿಯ ಆಕಾಸತೋ ಹೋತೀತಿ **ಪತನ್ತೋ**। ನೀಳೇ ಕುಲಾವಕೇ ಜಾಯತೀತಿ **ನೀಳಜೋ**।

ವಟ್ಟಕಾದಯೋ, ಪೋಕ್ಖರಸಾತಕಾದಯೋ ಚ **ತಬ್ಭೇದಾ** ತೇಸಂ ಸಕುಣಾನಂ ವಿಸೇಸಾ। **ವಟ್ಟ** ವಟ್ಟನೇ, ಣ್ವು, **ವಟ್ಟಕಾ** ನಾರೀ। ಮಯೂರಪ್ಪಮಾಣೋ ತದಾಕತಿಚಿತ್ತಪಕ್ಖೋ ಜೀವಞ್ಜೀವೋ ದಕ್ಖಿಣಪಥಾದೀಸು ಜಾಯತೇ, "ಜೀವಜೀವಾ"ತಿ ಸದ್ದಂ ಕರೋತೀತಿ **ಜೀವಞ್ಜೀವೋ**। "ಜೀವಜೀವೋ"ತಿ ನಿರಾನುನಾಸಿಕಾಪಿ। ಚನ್ದಿಕಾಯುತ್ತರತ್ತಿಪ್ಪಿಯೋ ಪಕ್ಖೀ **ಚಕೋರೋ, ಚಕ** ಪರಿತಕ್ಕನೇ, ಉರೋ, ಉಸ್ಸೋ, ಚಙ್ಕೋರೋಪಿ। **ತರತಿಸ್ಮಾ** ಇರೋ, ದ್ವಿತ್ತಮಿತ್ತಞ್ಚ, **ತಿತ್ತಿರೋ**।

೬೨೬. **ಸಲ** ಗತಿಯಂ, ಣಿಕೋ, ಳತ್ತಂ, **ಸಾಳಿಕಾ,** ನಾರೀ। ಕಲಂ ರವತೀತಿ **ಕರವೀಕೋ,** ಈಕೋ, ಲಲೋಪೋ। **ಕರವೀಕೋ,** ಯಸ್ಸ ಸರೋ ಭಗವತೋ ಸರೇನ ಉಪಮೀಯತೇ, ಸೋ ವುಚ್ಚತಿ "ಕರವೀಕೋ"ತಿ। ಜವೇನ ರವಿನಾ ಸದಿಸೋ ಹಂಸೋ **ರವಿಹಂಸೋ**। **ಕುಸ** ಸದ್ದೇ, ಥಕೋ, ದ್ವಿತ್ತಂ, **ಕುಸಸ್ಸ** ಸಸ್ಸ **ತೋ, ಕುಕುತ್ಥಕೋ । ಕರಣ್ಡ** ಭಾಜನತ್ಥೇ, ಅವೋ, **ಕರಣ್ಡವೋ,** ಜಲಚರೋ ಪಕ್ಖೀ। **ಬಿಲು** ಪತಿತ್ಥಮ್ಭೇ, ಅ, **ಅವಾದೇಸೋ, ಬಿಲವೋ,** "ಗಣ್ಡಪ್ಲವೋ"ತಿ ಖ್ಯಾತೋ ರತ್ತಪಕ್ಖೋ ಮಹಾಪಕ್ಖೀ ಪೋಕ್ಖರಸಾತಕೋ, ಪೋಕ್ಖರಸ್ಸ ಸಞ್ಞಾ ಯಸ್ಸ **ಪೋಕ್ಖರಸಾತಕೋ, ಞ್ಞಸ್ಸ ತೋ,** ದೀಘೋ ಚ, ಸಮುದಿತನಾಮಮೇವ ವಾ ತಸ್ಸ, ತದಾ **ಸಾದ** ಅಸ್ಸಾದನೇ, ಣ್ವು, **ದಸ್ಸ ತೋ, ಪೋಕ್ಖರಸಾತಕೋ**।

೬೨೭. ಸತ್ತಕಂ ಪಕ್ಖೇ। ಪತನ್ತಿ ಅನೇನಾತಿ **ಪತತ್ತಂ, ಯದಾ**ದಿನಾ ತೋ, ದ್ವಿತ್ತಂ। **ಉಖ** ಗತಿಯಂ, ಯು, ಉಸ್ಸೇ, ಅಸ್ಸು, **ಪೇಖುಣಂ,** ಣತ್ತಂ। **ಪತ** ಗಮನೇ, ತೋ, ಪಾತತೋ ತಾಯತೀತಿ ವಾ **ಪತ್ತಂ। ಪತ** ಗಮನೇ, ಖೋ, **ತಸ್ಸ ಕೋ, ಪಕ್ಖೋ**। ಪತಿತುಂ ಇಚ್ಛತಿ ಯೇನ **ಪಿಞ್ಛಂ,** ನೇರುತ್ತೋ, **ಪತ** ಗಮನೇ ವಾ, ಛೋ, **ತ**ಲೋಪೋ, ಬಿನ್ದಾಗಮೋ, ಅಸ್ಸಿ। ಛಾದ್ಯತೇ ಅನೇನ **ಛದೋ**। **ಗಿರ** ನಿಗ್ಗಿರಣೇ, ಉ, ಇಸ್ಸತ್ತಂ, **ಗಮು** ಗಮನೇ ವಾ, ಉ, ಮಸ್ಸ **ರೋ**।

ಪಕ್ಖೀನಂ ಬೀಜೇ "ಅಉ"ಇತಿ ಖ್ಯಾತೇ **ಅಣ್ಡಂ,** ಕಚ್ಛಪಾದೀನಂ ಬೀಜೇಪಿ, "ಅಣ್ಡಂ ಖಗಾದಿಕೋಸೇ ಚಾ"ತಿ **ನಾನತ್ಥಸಙ್ಗಹೇ**। **ಅಡಿ** ಅಣ್ಡತ್ಥೇ, ಣೋ, ಪೇಸಿ, ಕೋಸೋಪಿ, **ಪಿಸ** ಅವಯವೇ, ಇ, ಪೇಸಿ, "ಪೇಸಿಯಂ ಪತ್ತಭೇದೇ ಚ, ಕೋಸೋ ಪುಮೇವ ಇಚ್ಛಿತೋ"ತಿ [ಚಿನ್ತಾಮಣಿಟೀಕಾ ೧೫.೩೭] **ರುದ್ದೋ**। ದ್ವಯಂ ಪಕ್ಖಿಗೇಹೇ। **ನೀಲ** ವಣ್ಣೇ, ಅ, ಳತ್ತಂ, **ನೀ** ನಯೇ ವಾ, ಇಲೋ। ಕುಚ್ಛಿತಂ ಅಣ್ಡವಿನಾಸನಾದಿಕಂ ಲುನಾತೀತಿ **ಕುಲಾವಕಂ,** ಣ್ವು।

೬೨೮. ದ್ವಯಂ ಗರುಳಾನಂ ಮಾತರಿ। ವಿನೋ ಪಕ್ಖಿನೋ ನಮನ್ತಿ ಯಂ **ವಿನತಾ**। **ಥೀಪುಮದ್ವಯಂ** ಇತ್ಥಿಪುರಿಸಾನಂ ದ್ವಯಂ ಮಿಥುನಂ ನಾಮ, ಸಙ್ಖ್ಯಾನಸ್ಸ ಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯನಿಸ್ಸಿತತಾಯ ಇತ್ಥಿಪುರಿಸಾಯೇವ **ಮಿಥುನಂ, ಮಿಥ** ಸಙ್ಗಮೇ, ಉನೋ।

ಛಕ್ಕಂ ಯುಗಳಮತ್ತೇ। **ಯುಜ** ಯೋಗೇ, ಅ, **ಯುಗಂ, ಅಲಪಚ್ಚಯೇ ಯುಗಳಂ, ಳತ್ತಂ,** ಯುಗಲಮ್ಪಿ। **ಉಭ** ಪೂರಣೇ, ಣೋ, **ದ್ವನ್ದಾ**ದೇಸೋ ಚ, **ದ್ವನ್ದಂ, ಯಮು** ಉಪರಮೇ, ಣ್ವು, ಅಲೋ ಚ, ಯಮಕಂ, ಯಮಲಞ್ಚ, **ಅಪಚ್ಚಯೇ ಯಮಂ**।

೬೨೯-೬೩೧. **ಮಣ್ಡಲನ್ತಂ** ಸಮೂಹೇ। ಸಮ್ಮಾ, ವಿಸೇಸೇನ ಚ ಊಹತೇ ಪುಞ್ಜೀಭೂತತ್ತಾತಿ **ಸಮೂಹೋ,** ಣೋ, ಸಮಂ ಸಹ ಅವಯವೇನ ಊಹತಿ ತಿಟ್ಠತೀತಿ ವಾ **ಸಮೂಹೋ**। **ಗಣ** ಸಙ್ಖ್ಯಾನೇ, ಗಣೀಯತಿ ಅವಯವೇನ ಸಹಾತಿ **ಗಣೋ**। ಸಹ ಅವಯವೇನ ಗಚ್ಛತೀತಿ **ಸಙ್ಘಾತೋ, ಹನ** ಗಮನೇ, ಣೋ, ಸಹ ಅವಯವೇನ ಉದಯತೀತಿ **ಸಮುದಾಯೋ, ದಾ**ಗಮೋ, ಮಜ್ಝೇ ದೀಘೋ। ಸಞ್ಚಿನೋತಿ ಅವಯವನ್ತಿ **ಸಞ್ಚಯೋ, ಚಿ** ಚಯೇ। ಸಹ ಅವಯವೇನ ದುಹಯತೀತಿ **ಸನ್ದೋಹೋ, ದುಹ** ಪಪೂರಣೇ। ನಿಸ್ಸೇಸತೋ ವಹತಿ ಅವಯವನ್ತಿ **ನಿವಹೋ**। ಅವಯವಂ ಕತ್ವಾ ಬ್ಯಪಿಯತಿ ಗಚ್ಛತೀತಿ **ಓಘೋ** [ಉಚ್ಯತೇ ಓಘೋ ಉಚ ಸಮವಾಯೇ ಘಉ ನಿಪಾತನಾ ಚಸ್ಸ ಘೋ (ಚಿನ್ತಾಮಣಿಟೀಕಾ ೧೫.೩೯)]। ವಿಸನ್ತಿ ಅವಯವಾ ಯಸ್ಮಿನ್ತಿ **ವಿಸರೋ,** ಅರೋ। ಅವಯವಂ ಸಮೀಪೇ ಕರೋತೀತಿ **ನಿಕರೋ**। ಏಕೇಕಾಪೇಕ್ಖಾಯ ಅಪ್ಪತ್ಥೇನ ಕಸಙ್ಖಾತಾ ಅವಯವಾ ಆಯನ್ತಿ ಯಸ್ಮಿಂ **ಕಾಯೋ,**

ಅಥ ವಾ ಕುಚ್ಛಿತಾನಂ ಕೇಸಾದೀನಂ ಆಯೋತಿ **ಕಾಯೋ,** ಸೋ ವಿಯ ಅವಯವಾನಂ ಉಪ್ಪತ್ತಿಟ್ಠಾನಂ ಕಾಯೋತಿ ಇಧ ಸಮೂಹೋ ವುತ್ತೋ। ಅನ್ತತ್ಥೇನ ಖಂಸಙ್ಖಾತಂ ಅವಯವಂ ಧಾರೇತೀತಿ **ಖನ್ಧೋ,** ಖಾದತಿ ಅವಯವೇತಿ ವಾ **ಖನ್ಧೋ,** ಅಮಜ್ಝದೀಘೋ **ಸಮುದಯೋ। ಘಟ** ಘಟನೇ। ಘಟನಂ ರಾಸಿಭವನಂ, ಘಟೇನ್ತಿ ಅಸ್ಸಂ ಅವಯವಾತಿ **ಘಟಾ।** ಸಹ ಅವಯವೇನ ಏತೀತಿ **ಸಮಿತಿ,**ತಿ। ಸಹ ಅವಯವೇನ ಗಚ್ಛತೀತಿ **ಸಂಹತಿ, ಹನ** ಗತಿಯಂ,ತಿ, ನಲೋಪೋ। **ರಸ** ಅಸ್ಸಾದನೇ, ಇಣ। **ಪುಞ್ಜ** ಕುಚ್ಛಾಯಂ। ಸಹ ಅವಯವೇನ ಬ್ಯಾಪೇತ್ವಾ ಅಯತೀತಿ **ಸಮವಾಯೋ। ಪೂಗೋ** ತಮ್ಬೂಲೇಪಿ। ಜನೇತಿ ಅವಯವೇತಿ **ಜಾತಂ,** ತೋ। ಕಂ ಅತ್ತಾನಂ ದೇತೀತಿ ಕದೋ, ಚಕ್ಖಾದಿಕೋ ಸರೀರಾವಯವೋ। ಕದೋ ವಿಯ ಕದೋ, ಅವಯವೋ, ತಂ ವಕತಿ ಆದದಾತೀತಿ **ಕದಮ್ಬಕಂ।** ವಿಸೇಸೇನ ಊಹನ್ಯಸ್ಮಿಂ ಅವಯವಾ **ಬ್ಯೂಹೋ।** ವಿತನೋತಿ ಅವಯವೇತಿ **ವಿತಾನಂ,** ಣೋ। **ಗುಪ** ರಕ್ಖಣೇ, ಬೋ, ಪಸ್ಸ **ಮೋ, ಗುಮ್ಬೋ,** ಗುಮ್ಬುಮ್ಪಿ। ಕಲಂ ಅವಯವಭಾವಂ ಪಾತಿ ರಕ್ಖತೀತಿ **ಕಲಾಪೋ,** “ಕಲಾ ಸೋಳಸಮೋ ಭಾಗೋ”ತಿ ಹಿ ವುತ್ತತ್ತಾ **ಕಲಾ**ಸದ್ದೋ ಭಾಗತ್ಥೋಪ್ಯತ್ಥೀತಿ ಞಾಯತಿ। **ಜಲ** ದಿತ್ತಿಯಂ। ಜಲತಿ ಅವಯವೇನಾತಿ **ಜಾಲಂ।** ಅವಯವೇನ ಮಣ್ಡತೀತಿ **ಮಣ್ಡಲಂ, ಮಣ್ಡ** ವಿಭೂಸಾಯಂ, ಅಲೋ।

೬೩೨. ಸಾದ್ಧಪಜ್ಜೇನ ಗಣಭೇದಾ ವುಚ್ಚನ್ತೇ। ತತ್ರ ಜಾತ್ಯಾದೀಹಿ ಸಮಾನಾನಂ ಪಾಣೀನಂ, ಅಪಾಣೀನಞ್ಚ ಗಣೋ ವಗ್ಗೋ ನಾಮ, ಯಥಾ “ಬನ್ಧುವಗ್ಗೋ, ಕವಗ್ಗೋ”ಚ್ಚಾದಯೋ, **ವಜ್ಜ** ವಜ್ಜನೇ, ವಜ್ಜೇತಿ ಅಸಮಾನಜಾತ್ಯಾದಯೋತಿ **ವಗ್ಗೋ,** ಣೋ, ಜ್ಜಸ್ಸ **ಗ್ಗೋ।** ಜನ್ತೂನಂ ಸಮಾನಜಾತಿಯಾನಂ, ವಿಜಾತಿಯಾನಞ್ಚ ಗಣೋ “ಸಙ್ಘೋ, ಸತ್ಥೋ”ತಿ ಚೋಚ್ಚತೇ, ಯಥಾ “ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘೋ, ವಾಣಿಜಸತ್ಥೋ”ಚ್ಚಾದಯೋ। ಸಂಹಞ್ಞನ್ತೇ ನಿಬ್ಬಿಸೇಸೇನ ಞಾಯನ್ತೇ ಅವಯವಾ ತಸ್ಮಿನ್ತಿ **ಸಙ್ಘೋ,** ರೋ। ಸರನ್ತಿ ವತ್ತನ್ತಿ ಅವಯವಾ ಯಸ್ಮಿನ್ತಿ **ಸತ್ಥೋ,** ಥೋ, **ರಸ್ಸ ತೋ।**

ಸಜಾತಿಕಾನಂ ಸಮಾನಜಾತಿಕಾನಂ ಜನ್ತೂನಮೇವ ಗಣೋ ಕುಲಂ ನಾಮ, ಯಥಾ “ಖತ್ತಿಯಕುಲಂ, ಗೋಕುಲ”ಮಿಚ್ಚಾದಯೋ। **ಕುಲ** ಸಙ್ಖ್ಯಾನೇ, ಬನ್ಧುಮ್ಹಿ ಚ, ಅ, **ಕುಲಂ। ಸಧಮ್ಮೀನಂ** ಸಮಾನಧಮ್ಮಾನಮೇವ ಜನ್ತೂನಂ ಗಣೋ ನಿಕಾಯೋ ನಾಮ, ಯಥಾ “ಭಿಕ್ಖುನಿಕಾಯೋ”ತಿ। ಚಿ ಚಯೇ, ಣೋ, ನಿಬ್ಬಿಸೇಸೇನ ಚಿನೋತಿ ಅವಯವೇತಿ **ನಿಕಾಯೋ।**

ಸಜಾತಿಯತಿರಚ್ಛಾನಾನಂಯೇವ ಗಣೋ “ಯೂಥೋ”ತ್ಯುಚ್ಚತೇ, ಸೋ ಚಾನಿತ್ಥೀ, ಯಥಾ “ಹತ್ಥಿಯೂಥೋ, ಮಿಗಯೂಥ”ಮಿಚ್ಚಾದಯೋ, **ಯು** ಮಿಸ್ಸನೇ, ಥೋ, ದೀಘಾದಿ, **ಯೂಥೋ,** “ಗಣೋ ಪಸೂನಂ ಸಮಜೋ, ಸಮಾಜೋಞ್ಞೇಸ'ಮುಚ್ಚತೇ”ತಿ [ಅಮರ ೧೫.೪೨ ಗಾಥಾಯಂ ಪಸ್ಸಿತಬ್ಬಂ] ಇಧಾನಾಗತವಚನಮ್ಪಿ ಞಾತಬ್ಬಂ।

೬೩೩. ಚತುಕ್ಕಂ ಗರುಳೇ। ಕನಕರುಚಿರತ್ತಾ ಸೋಭನೋ ಪಣ್ಣೋ ಪಕ್ಖೋ ಯಸ್ಸ **ಸುಪಣ್ಣೋ।** ವಿನಭಾಯ ನಾಮ ಮಾತುಯಾ ಅಪಚ್ಚಂ **ವೇನತೇಯ್ಯೋ,** ಣೇಯ್ಯೋ। ಗರಂ ವಿಸಧರಂ ಹನ್ತೀತಿ **ಗರುಳೋ,** ಣೋ, ರನ್ತಸ್ಸು, **ಹಸ್ಸ** ಚ ಳತ್ತಂ, ವಣ್ಣವಿಕಾರೋ, ಗರುಡೋ। ಪಕ್ಖಿಸೀಹೋ, ಉಳೂತೀಸೋ, ವಜಿರತುಣ್ಡೋ, ಸುಧಾಹರೋ, ಸುವಣ್ಣಪಕ್ಖೋ, ಭುಜಗಾಸನೋಪಿ [ತಿಕಣ್ಡಸೇಸ ೧.೧.೪೨]।

ಪಿಕನ್ತಂ ಕೋಕಿಲೇ। ಪರೇನ ವಿಜಾತಿಯೇನ ಕಾಕೇನ ಪೋಸಿತೋತಿ **ಪರಪುಟ್ಠೋ, ಪುಸ** ಪೋಸನೇ, ತೋ। ಪರೇನ ಭತೋ ಪುಟ್ಠೋ **ಪರಭತೋ, ಭರ** ಧಾರಣಪೋಸನೇಸು, ತೋ। **ಕುಣ** ಸದ್ದೋಪಕರಣೇಸು, ಅಲೋ। **ಕುಕ, ವಕ** ಆದಾನೇ, ಇಲೋ, **ಕೋಕಿಲೋ।** ಅಪಿಹಿತೋ ಕಾಯತೀತಿ **ಪಿಕೋ, ಅಪಿ** ಅನ್ತರಧಾನೇ, ವಣ್ಣನಾಸೋ, ಅಪಿಸ್ಸಾಕಾರಲೋಪೋ।

೬೩೪. ಅಟ್ಠಕಂ ಮೋರೇ। **ಮುರ** ಸಂವರಣೇ, ಣೋ। **ಮಯ** ಗತಿಯಂ, ಊರೋ, ಮಹಿಯಂ ರವತೀತಿ ವಾ **ಮಯೂರೋ,** ಧಾತುಸ್ಸ ಅತ್ಥಾತಿಸಯೇನ ಯೋಗೋತಿ ನೇರುತ್ತೋ। ವರಹಂ ಸಿಖಣ್ಡೋ, ತಂಯೋಗಾ **ವರಹೀ।** ನೀಲಾ ಗೀವಾ ಕಣ್ಠೋ ಯಸ್ಸ, ಭುಜಙ್ಗಭುಜೋಪಿ।

ದ್ವಯಂ ಮಯೂರಮತ್ಥಕಸಿಖಾಯಂ। ಸಿಖಾ ಅಗ್ಗಿಜಾಲಾಯಞ್ಚ, ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತಾ।

೬೩೫-೬೩೬. ಚತುಕ್ಕಂ ಮಯೂರಕಲಾಪೇ। ಸಿಖಣ್ಡಿನೋ ಅಯಂ **ಸಿಖಣ್ಡೋ, ವರಹ** ಪಾಧಾನ್ಯೇ, ಪರಿಭಾಸನಹಿಂಸಾದಾನೇಸು ಚ, ಕರಣೇ ಅ। ಕೋ ಮಯೂರೋ ಲಸತಿ ಯೇನ **ಕಲಾಪೋ,** ಣೋ, ಸಸ್ಸ **ಪೋ। ಪೀ** ತಪ್ಪನಕನ್ತೀಸು, ಛೋ, ನಿಗ್ಗಹೀತಾಗಮೋ, ರಸ್ಸೋ ಚ। ದ್ವಯಂ ಮೋರಸ್ಸ ಪಿಞ್ಛಟ್ಠೇ ಅಕ್ಖಿಸಣ್ಠಾನೇ। **ಚದಿ** ಹಿಲಾದನೇ, ದಿತ್ತಿಯಞ್ಚ, ಣ್ವು। ಮೇಚಕೋ ಕಣ್ಹವಣ್ಣೇಪಿ ವುತ್ತೋ।

ಅಳ್ಯನ್ತಂ ಭಮರೇ, ಛ ಪದಾನಿ ಅಸ್ಸ। ಮಧುಂ ವತಯತಿ ಭುಞ್ಜತೇ **ಮಧುಬ್ಬತೋ, ವತ** ಭೋಜನೇ। **ಭಮ** ಅನವಟ್ಠಾನೇ, ಪುಪ್ಫಮತ್ಥಕೇ ಭಮತೀತಿ **ಭಮರೋ,** ಅರೋ। **ಅರ** ಗಮನೇ, ಇ, ಳತ್ತಂ।

ಚತುಕ್ಕಂ ಗೇಹವನಕಪೋತೇಸು। ಪಾರೇನ ಸಬಲೇನ ಆಪತತೀತಿ **ಪಾರಾಪತೋ,** ಪಾರವತೋಪಿ। **ಕಪ** ಅಚ್ಛಾದನೇ, **ಕಮ್ಪ** ಚಲನೇ ವಾ। ಓತೋ, ಪರಪಕ್ಖೇ **ಮಲೋಪೋ। ಕುಕ** ಆದಾನೇ, ಅಟೋ, ಉಸ್ಸತ್ತಮಸ್ಸುತ್ತಞ್ಚ। ಪಕಾರೇನ ರವತೀತಿ **ಪಾರೇವಟೋ, ರು** ಸದ್ದೇ, ಅಟೋ, ಉಪಸಗ್ಗಸ್ಸ ದೀಘೋ, ಅಸ್ಸೇ, **ಪಾರೇವಟೋ,** ಪರೇವಟೋಪಿ।

> “ಪಾರಾವತೋ ಚ ಛೇಜ್ಜೋ ಚ,
> ಕಪೋತೋ ರತ್ತಲೋಚನೋ।
> ಪಾರಾಪತೋ ಕಲರವೋ,
> ಪತ್ತೀ ಸೇನೋ ಸಸಾದನೋ”ತಿ [ಚಿನ್ತಾಮಣಿಟೀಕಾ ೧೫.೧೪]॥ -

ರಭಸೋ।

೬೩೭. ದ್ವಯಂ ಗಿಜ್ಝೇ। **ಗಿಧ** ಅಭಿಕಙ್ಖಾಯಂ, ಯೋ, **ಝಸ್ಸ ಝೋ,** ಅಸರೂಪದ್ವಿತ್ತಂ, **ಝ**ಪಚ್ಚಯೇನ ವಾ ಸಿದ್ಧಂ, ತಥಾ ಧಸ್ಸ **ಜೋ। ಗಿಧ**ತಿಸ್ಮಾ ಅ, ನಿಗ್ಗಹೀತಾಗಮೋ, ಇಸ್ಸತ್ತಂ, **ಗನ್ಧೋ।** ತಿಕಂ ಸೇನಸಾಮಞ್ಞೇ। ಕುಕ್ಕುಟಾದೀನಂ ಕುಲಂ ಲುನಾತಿ ಛಿನ್ದತೀತಿ **ಕುಲಲೋ, ಕುಲ** ಸನ್ತಾನೇ ವಾ, ಅಲೋ। **ಸೇ** ಗಮನೇ, ನೋ। ಸತ್ತಾನಂ ಹಿಂಸನತೋ ಬ್ಯಗ್ಘೋ ವಿಯ ಬ್ಯಗ್ಘಿ, ಸತ್ತೇ ನಾಸೇತೀತಿ ನಾಸೋ। ಬ್ಯಗ್ಘಿ ಏವ ನಾಸೋತಿ ಸಮುದಿತನಾಮಂ।

ಸಕುಣಗ್ಘಾದಯೋ ತಯೋ **ತಬ್ಭೇದಾ** ತಸ್ಸ ಸೇನಸ್ಸ ವಿಸೇಸಾ। ಸಕುಣಂ ಹನ್ತೀತಿ **ಸಕುಣಗ್ಘಿ,** ಸಿನ?। **ಅಟ** ಗಮನೇ, ಣೋ। **ಆಟೋ।** ದಬ್ಬಿಸದಿಸಂ ತುಣ್ಡಂ ಯಸ್ಸ ದ್ವಿಜಸ್ಸ ಸೋ **ದಬ್ಬಿಮುಖದ್ವಿಜೋ।** “ದಬ್ಬಿಮುಖದ್ವಿಜೋ ಆಟೋ ನಾಮಾ”ತಿಪ್ಯೇಕೋ ಅತ್ಥೋ, ತದಾ ದ್ವೇಯೇವ ಸೇನಭೇದಾ।

೬೩೮. ಚತುಕ್ಕಂ ಉಲೂಕೇ। “ಉಹು”ನ್ತಿ ಸದ್ದಂ ಕರೋತೀತಿ **ಉಹುಙ್ಕಾರೋ।** “ಉದ್ಧಂ ಕಣ್ಣಾ ಯಸ್ಸ ಉದ್ಧಂಕಣ್ಣೋ”ತಿ ಸಮ್ಮತ್ತೇ ನಿರುತ್ತಿನಯೇನ **ಉಲೂಕೋ** [ಉಲಭಿನೇತ್ತೇಧಿ ದಹತ್ಯುಲೂಕೋ, ಉದ್ಧೋಲೋಕನಾ ಇತಿ ನಿರುತ್ತಮ (ಅಮರಕೋಸುಗ್ಘಾಟನಟೀಕಾ ೧೫.೧೫)], ಉಚತಿ ಸಮವೇತಿ ಕೋಟರನ್ತಿ ವಾ ನಿಪಾತನಾ। **ಕುಸ** ಅಕ್ಕೋಸೇ, ಯಸ್ಸ ಅಮನಾಪತಾಯ ಸದ್ದೇನ ಲೋಕಾ ಕೋಸನ್ತಿ, ಸೋ **ಕೋಸಿಯೋ,** ಕೋಸಿತಬ್ಬೋತಿ ಕತ್ವಾ, ಕೋಟರೇ ವಸತೀತಿ ವಾ **ಕೋಸಿಯೋ,** ನೇರುತ್ತೋ, ವಾಯಸಾನಂ ಕಾಕಾನಂ ಅರಿ ಸತ್ತು, ಸಕ್ಕಹ್ವಯೋ, ದಿವಾನ್ಧೋ ವಕ್ಕನಾಸಿಕೋ, ಹರಿನೇತ್ತೋ, ದಿವಾಭೀತೋ, ಕಾಕಭೀರೂ, ರತ್ತಿಚಾರೀಪಿ।

ವಾಯಸನ್ತಂ ಕಾಕೇ। “ಕಾ”ಇತಿ ಸದ್ದಂ ಕಾಯತೀತಿ **ಕಾಕೋ।** ರಿಟ್ಠಂ ಮರಣಲಕ್ಖಣಂ, ತದಸ್ಸ ನತ್ಥಿ **ಅರಿಟ್ಠೋ। ಧಙ್ಕ** ಘೋರವಾಸಿತೇ, ಅ। ಬಲಿನಾ ಪುಟ್ಠೋ ಭತೋ। **ವಯ** ಗಮನೇ, ವಯೋ ಏವ **ವಾಯಸೋ,** ಸಕತ್ಥೇ ಸೋ, ಸಕಿಂಪಜೋ,

ಅತ್ತಘೋಸೋ, ಪರಭರೋ, ಬಲಿಭುಜೋ, ಗುಳ್ಹಮೇಥುನೋಪಿ। ಸಕಿಂ ಏಕವಾರಂಪಜಾ ಪಸೂತಿ ಯಸ್ಸ। “ಕಾಕ”ಇಚ್ಚತ್ತಾನಂ ಘೋಸಯತಿ। ವಿಜಾತಿಯಂ ಕೋಕಿಲಂ ಭರತಿ।

೬೩೯. ಕಾಕೋ ವಿಯ ಉಲತಿ ಗಚ್ಛತೀತಿ **ಕಾಕೋಳೋ,** ಳತ್ತಂ। ದೋಣಕಾಕೋ, ದದ್ಧಕಾಕೋಪಿ। ದ್ವಯಂ “ಬೀ-ಲೌಂ”ಇತಿ ಖ್ಯಾತೇ ಸಕುಣೇ। **ಲೂ** ಛೇದನೇ, ಣೋ, **ವಸ್ಸ ಪೋ, ಲಾಪೋ,** ಲಾವೋಪಿ। ಲೇಡ್ಡು ವಿಯ ಅಕತೀತಿ **ಲಟುಕಿಕಾ** [ಲೇಡ್ಡುಕಿಕಾ (ಕ॰)], ಣ್ವು।

ತಿಕಂ ಹತ್ಥಿಲಿಙ್ಗಸಕುಣೇ। ವಾರಣಸದಿಸತ್ತಾ **ವಾರಣೋ**। ಹತ್ಥಿನೋ ಲಿಙ್ಗಂ ಞಾಪಕಂ ಸೋಣ್ಡಂ ಯಸ್ಮಿಂ ವಿಜ್ಜತೀತಿ **ಹತ್ಥಿಲಿಙ್ಗೋ**। ಹತ್ಥಿಸೋಣ್ಡಂ ಯಸ್ಮಿಂ ವಿಜ್ಜತಿ, ಸೋ ಹತ್ಥಿಸೋಣ್ಡೋ ಚ ವಿಹಙ್ಗಮೋ ಚೇತಿ **ಹತ್ಥಿಸೋಣ್ಡವಿಹಙ್ಗಮೋ**।

೬೪೦. ದ್ವಯಂ ಉಕ್ಕುಸೇ। ಉಚ್ಚಂ ಕೋಸತೀತಿ **ಉಕ್ಕುಸೋ, ಕುಸ** ಸದ್ದೇ, ಅ। **ಕುರ** ಸದ್ದೇ, ಅರೋ, ಥಿಯಂ ಕುರರೀ। ಕೋಲಟ್ಠಿಪಕ್ಖಿಮ್ಹಿ “ಉಭುತ”ಇತಿ ಖ್ಯಾತೇ ಪಕ್ಖಿಮ್ಹಿ ಕುಕ್ಕುಹೋ। ಕೋಲಟ್ಠಿಅಜ್ಝೋಹಾರಕೋ ಪಕ್ಖೀ **ಕೋಲಟ್ಠಿಪಕ್ಖೀ**। “ಕುಕ್ಕು”ಇತಿ ಸದ್ದಾಯತೀತಿ **ಕುಕ್ಕುಹೋ,** ಹೋ, **ಕುಕ** ಅವ್ಹಾನೇ ವಾ, ಉಹೋ।

ತಿಕಂ ಸುವೇ। **ಸು** ಸವನೇ। ಮನುಸ್ಸಸದ್ದಮ್ಪಿ ಸುಣಾತೀತಿ **ಸುವೋ,** ಅ, **ಉವಾ**ದೇಸೋ। “ಕೀ”ಇತಿ ಸದ್ದಂ ಕರೋತೀತಿ **ಕೀರೋ**। ಕರೋತಿ ಮನುಸ್ಸಸದ್ದನ್ತಿ ವಾ **ಕೀರೋ**। ಅ, ಅಸ್ಸೀ। **ಸುಕ** ಗತಿಯಂ, ಸುನ್ದರಂ , ಸುಟ್ಠು ವಾ ಮನುಸ್ಸಸದ್ದಂ ಕಾಯತೀತಿ **ಸುಕೋ**। ದ್ವಯಂ ಕುಕ್ಕುಟಮತ್ತೇ। ತಮ್ಬಾ ಚೂಳಾ ಯಸ್ಸ। ಕುಕ್ಕುಟತೀತಿ **ಕುಕ್ಕುಟೋ, ಕುಕ, ವಕ** ಆದಾನೇ ವಾ, ಅಟೋ।

೬೪೧. ದ್ವಯಂ ನಿಜ್ಜಿವ್ಹೇ। ನತ್ಥಿ ಜಿವ್ಹಾ ಯಸ್ಸ **ನಿಜ್ಜಿವ್ಹೋ**। ದ್ವಯಂ ಕೋಞ್ಚಾಸಕುಣೇ। ಇತ್ಥಿಲಿಙ್ಗೇನ ಮಿಥುನಾನಂ ನಾಮಾನಿ। **ಕೋಞ್ಚ** ಕೋಟಿಲ್ಯಪ್ಪೀಭಾವೇಸು, ಅ, **ಕೋಞ್ಚಾ**। **ಕನ್ತ** ಛೇದನೇ, ಯು, ನದಾದಿ, ಅಸ್ಸು। ಕುಣ್ಡನೀಪಿ, **ಕುಣ್ಡ** ದಾಹೇ।

ದ್ವಯಂ ಚಕ್ಕವಾಕೇ। ಚಕ್ಕೇನ ಚಕ್ಕಸದ್ದೇನ ಉಚ್ಚತೇ **ಚಕ್ಕವಾಕೋ,** ಣೋ। **ವಚ** ವಿಯತ್ತಿಯಂ ವಾಚಾಯಂ, ಚಕ್ಕಮಿಚ್ಚಾವ್ಹಾ ಯಸ್ಸ, ರಥಙ್ಗಾವ್ಹಯನಾಮಕೋಪಿ, ರಥಙ್ಗಂ ಚಕ್ಕಂ, ತಸ್ಸ ಅವ್ಹಯೋ ರಥಙ್ಗಾವ್ಹಯೋ, ಸೋ ನಾಮಂ ಅಸ್ಸ **ರಥಙ್ಗಾವ್ಹಯನಾಮಕೋ,** ತೇನ ರಥಙ್ಗನಾಮೋ ರಥಚರಣಸಮಾನೋ ಅವ್ಹಯೋ ಚೋಚ್ಚತೇ।

ಲಕ್ಖಿತಲಕ್ಖಣಾ ಚಾತ್ರ, ಲಕ್ಖಣೋಪಚರಿತವುತ್ತಿಯಾ, ಗೋಣಮುಖ್ಯಾಯ ವಾ ವುತ್ತಿಯಾ ಲಕ್ಖಿತೇನ ಅತ್ಥೇನ ಯತ್ರ ಅತ್ಥನ್ತರಂ ಲಕ್ಖ್ಯತೇ, ಸಾ **ಲಕ್ಖಿತಲಕ್ಖಣಾ**। ಯಥಾ “ರಥಾವಯವಾಯುಧೋ” ಇಚ್ಚತ್ರ ರಥಾವಯವಸದ್ದೇನ ಚಕ್ಕಂ ಲಕ್ಖ್ಯತೇ, ನ ತದಾಕತಿ ತನ್ನಾಮೋ ಚಾಯುಧವಿಸೇಸೋ। “ಪನ್ತಿರಥೋ”ಇಚ್ಚತ್ರ ಪನ್ತಿಸದ್ದೇನ ದಸಕ್ಖರಂ ಛನ್ದೋ ಲಕ್ಖ್ಯತೇ, ನ ದಸಸದ್ದೋ, ತೇಹಿ ತು ಆಯುಧರಥಸದ್ದಸನ್ನಿವೇಸೋ “ಚಕ್ಕಾವಯವಾಯುಧೋ, ದಸರಥೋ” ಇತಿ ದೇವವಿಸೇಸೋ, ರಾಜವಿಸೇಸೋ ಚ ಲಕ್ಖ್ಯತೇ, ತಥಾತ್ರಾಪಿ “ರಥಙ್ಗ”ನ್ಯನೇನ ರಥೇಕದೇಸೋ ಲಕ್ಖೀಯತೇ, “ಅವ್ಹಾಯತೇ”ಇಚ್ಚನೇನ ಚ ಪರಿಭಾಸನಂ, ನ ತೇನಾಪಿ ವಾಕಸದ್ದೋ। ತೇಹಿ ಚ ಅಙ್ಗಮಙ್ಗಸನ್ನಿವೇಸೋ ಚಕ್ಕವಾಕೋತಿ ಪಕ್ಖಿವಿಸೇಸೋ ಲಕ್ಖೀಯತೇತಿ ಗುಣತೋ ಸುಕ್ಕಾದೀಹಿ ಏವಂಗತಾ ಗೋಣೀ ವುತ್ತಿ।

ದ್ವಯಂ ಚಾತಕೇ। ಅಯಂ ಮೇಘಜಲಪಾಯೀ, **ಸರ** ಹಿಂಸಾಯಂ, ಸರಣಂ ಸಾರೋ, ತಂ ಗಚ್ಛತೀತಿ **ಸಾರಙ್ಗೋ**। “ಚಾತಕೇ ಹರಿಣೇ ಪುಮೇ, ಸಾರಙ್ಗೋ ಸಬಲೇ ತಿಸೂ”ತಿ [ಚಿನ್ತಾಮಣಿಟೀಕಾ ೨೩.೨೩] **ರಭಸೋ**। **ಚತ** ಯಾಚನೇ, ಣ್ವು, ಥೋಕಕೋಪಿ, ಥೋಕಂ ಕಂ ಜಲಂ ಈಹನೀಯಟ್ಠೇನ ಅಸ್ಸತ್ಥಿ **ಥೋಕಕೋ**।

೬೪೨. ದ್ವಯಂ ಪಕ್ಖಿಬಿಳಾಲೇ। **ತುಲ** ಉಮ್ಮಾನೇ, ಇಯೋ। ಪಕ್ಖಯುತ್ತೋ ಬಿಳಾಲೋ, “ಸೂ”।

ದ್ವಯಂ ರುಕ್ಖಕೀಟಖಾದಕೇ। ಸತಂ ಪತ್ತಾನಿ ಅಸ್ಸ। ಸರತಿ ಕೀಟೇತಿ **ಸಾರಸೋ,** ಸೋ, "ಖಾವ ಸಾ"।

ದ್ವಯಂ ಕಾಕೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ನೀಳಂ ಕತ್ವಾ ವಸನಕೇ ಸುಕ್ಕಸಕುಣೇ। **ವಕ** ಆದಾನೇ, ಅ। ಸೇತವಣ್ಣತಾಯ ಸುಕ್ಕೋ ಚ ಸೋ ಕಾಕೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ನಿವಾಸನತೋ, ಕಾಕಸಣ್ಠಾನತ್ತಾ ವಾ ಕಾಕೋ ಚೇತಿ **ಸುಕ್ಕಕಾಕೋ**।

ದ್ವಯಂ ವಿಸಕಣ್ಠಿಕಾಯಂ। **ಬಲ** ಪಾಣನೇ, ಣ್ವು, ದೀಘೋ, ಆಕೋ ವಾ। ವಿಸಸದಿಸೋ ಕಾಳವಣ್ಣೋ ಕಣ್ಠೋ ಯಸ್ಸಾ ಸಾ **ವಿಸಕಣ್ಠಿಕಾ,** ಏತಿಸ್ಸಾ ಪುಮೋ ನಾಮ ನ ವಿಜ್ಜತಿ। ವುತ್ತಞ್ಚ ಅಪದಾನೇ -

> "ಯಥಾ ಬಲಾಕಯೋನಿಮ್ಹಿ, ನ ವಿಜ್ಜತಿ ಪುಮೋ ಸದಾ।
> ಮೇಘೇಸು ಗಜ್ಜಮಾನೇಸು, ಗಬ್ಭಂ ಗಣ್ಹನ್ತಿ ತಾ ತದಾ"ತಿ [ಅಪ॰ ಥೇರ॰ ೧.೧.೫೧೧]॥

೬೪೩. ದ್ವಯಂ ಕಙ್ಕೇ। ಲೋಹಸದಿಸೋ ಪಿಟ್ಠಿ ಯಸ್ಸ **ಲೋಹಪಿಟ್ಠೋ**। **ಕಙ್ಕ** ಲೋಲ್ಯೇ, ಅ, **ಕಙ್ಕೋ**।

ದ್ವಯಂ ಪತ್ತಕಣ್ಠೇ। ಖಞ್ಜೋ ವಿಯ ಚರತೀತಿ **ಖಞ್ಜರೀಟೋ,** ಈಟೋ। ಪಸ್ಸನ್ತಾನಂ ಖಂ ಸುಖಂ ಜನೇತೀತಿ **ಖಞ್ಜನೋ**। **ಖಞ್ಜ** ಗತಿವೇಕಲ್ಯೇ ವಾ, ಯು।

ದ್ವಯಂ ಗಾಮಚಾಟಕೇ, ಚಾಟಕಮತ್ತೇ ವಾ। ಕಲಹಂ ರವತೀತಿ **ಕಲವಿಙ್ಕೋ,** ಯದಾದಿ। ಕಂ ಸುಖಂ ಲುನಾತೀತಿ ವಾ **ಕಲವಿಙ್ಕೋ,** ಇಕೋ, ನಿಗ್ಗಹೀತಾಗಮೋ ಚ। **ಚಟ** ಭೇದೇ, ಣ್ವು, **ಚಾಟಕೋ**।

ದ್ವಯಂ ವೇಳುರಿಯಚ್ಛವಿಲೋಮೇ ಚಿತ್ರಪಕ್ಖೇ "ಸುವಣ್ಣಚೂಳೇ"ತಿ ಖ್ಯಾತೇ। **ದಿಭ** ಸನ್ಧಮ್ಭೇ, ದ್ವಿತ್ತಂ, ಬಿನ್ದಾಗಮೋ ಚ। "ಕಿ"ಇತಿ ಸದ್ದಂ ಕರೋತೀತಿ **ಕಿಕೀ,** ಣೀ, ಚಾಸೋ, ದಿವಿಪಿ [ಚಾಸೋ ಕಿಕೀದಿವಿ (ಅಮರ ೧೫.೧೬)]।

೬೪೪. ದ್ವಯಂ ಮೇಘಸಾಮೇ "ಟೇ-ಟೌ"ಇತಿ ಖ್ಯಾತೇ। ಕದಮ್ಬಯೋಗಾ **ಕಾದಮ್ಬೋ**। ಕಾಳವಣ್ಣೋ ಹಂಸೋ **ಕಾಳಹಂಸೋ,** ಕಾಲಹಂಸೋಪಿ।

ದ್ವಯಂ "ಙಹೇ-ಡೋ"ಇತಿ ಖ್ಯಾತೇ ಸಕುಣೇ। ಸಕುನ್ತೋ ವುತ್ತೋ, "ಸಕುನ್ತೋ ಪಕ್ಖಿಭೇದಸ್ಮಿಂ, ಭಾಸಪಕ್ಖೀಖಗೇಸು ಚೇ"ತಿ **ನಾನತ್ಥಸಙ್ಗಹೇ**। ಸುನ್ದರಾಕಾರೇನ ಪಕ್ಖೇನ ಯುತ್ತೋ ಸಕುಣೋ ಭಾಸಪಕ್ಖೀ, "ಭಾಸನ್ತೋ ಸುನ್ದರಾಕಾರೇ, ಭಾಸನ್ತೋ ಭಾಸಪಕ್ಖಿನೀ"ತಿ ಹಿ **ನಾನತ್ಥಸಙ್ಗಹೇ**।

ದ್ವಯಂ "ನ್ವಾ-ಮೀ-ಸ್ವೇ"ಇತಿ ಖ್ಯಾತೇ ನೀಲಪಕ್ಖಿನಿ। ಧೂಮ್ಯಂ ಧೂಮಂ ಅಟತಿ ಸಹತೀತಿ **ಧೂಮ್ಯಾಟೋ,** ಣೋ। ಕಾಳವಣ್ಣತಾಯ ಕುಚ್ಛಿತಂ ಲಿಙ್ಗಂ ಯಸ್ಸ। ಭಿಙ್ಗೋಪಿ।

ದ್ವಯಂ ಜಲಕುಕ್ಕುಟೇ। **ದಾ** ಲವನೇ,ತಿ, ದಾತಿ ಊಹತಿ ಉಸ್ಸಹತೀತಿ **ದಾತ್ಯೂಹೋ,** ಖಣ್ಡಿತದ್ಧನಿಇಚ್ಛತ್ಥೋ। ಕಾಲೇ ಸಸ್ಸಮುತುಮ್ಹಿ ಕಣ್ಠೋ ಕಣ್ಡದ್ಧನಿ ಯಸ್ಸ **ಕಾಳಕಣ್ಠಕೋ,** ಸಮಾಸನ್ತೇ ಕೋ।

೬೪೫. ಖುದ್ದಾದಿ ಮಧುಚ್ಛಿಟ್ಠಕರಾದಿಕೋ ಕಮ್ಮಭೂತೋ "ಮಕ್ಖಿಕಾಭೇದೋ"ತ್ಯುಚ್ಚತೇ, **ಮಕ್ಖಿ** ಸಙ್ಘಾತೇ, ಣ್ವು, ಮಕ್ಖಿಕಾ, ತಾಸಂ ಭೇದೋ **ಮಕ್ಖಿಕಾಭೇದೋ**। ಪಿಙ್ಗಲಮಕ್ಖಿಕಾಯಂ "ಮ್ಹಣ"ಇತಿ ಖ್ಯಾತಾಯಂ ದ್ವಯಂ। **ಡಂಸ** ಡಂಸನೇ, ಡಂಸೋ। ದಂಸೋಪಿ, **ಡಂಸ** ಖಾದನೇ ವಾ, ಪಿಙ್ಗಲಮಕ್ಖಿಕಾತಿವಣ್ಣನಾಮಂ।

ಮಕ್ಖಿಕಾಯ ಅಣ್ಡಂ ಆಸಾಟಿಕಾ ನಾಮ, **ಸಟ** ಅವಯವೇ, ಣ್ವು। ದ್ವಯಂ “ನ್ಥಂ”ಇತಿ ಖ್ಯಾತೇ। ಪಟಂ ಗಚ್ಛತೀತಿ **ಪಟಙ್ಗೋ,** ಪತಙ್ಗೋಪಿ, ಸರತಿ ಹಿಂಸತೀತಿ **ಸಲಭೋ,** ಅಭೋ, ಲತ್ತಂ, **ಸಲ** ಗಮನೇ ವಾ।

೬೪೭. ದ್ವಯಂ “ಭೇಂ”ಇತಿ ಖ್ಯಾತೇ, **ಮಕ** ಪಾಣೇ, ಅಸೋ, **ಮಕಸೋ**। ದ್ವಯಂ ನಿದಾಘೇ ನುಹಾದೀಸು ವರಣಕಮಕ್ಖಿಕಾಯಂ। “ಚೀರೀ”ತಿ ಸದ್ದಾಯತೀತಿ **ಚೀರೀ, ಚಿರಿ** ಹಿಂಸಾಯಂ ವಾ, ನದಾದಿ, ದೀಘಾದಿ। **ಝಲ್ಲ** ಸದ್ದೇ, ಣ್ವು, **ಝಲ್ಲಿಕಾ**।

ದ್ವಯಂ ತಾಲಪತ್ತಾದ್ಯನ್ತರೇಸು ನಿಲೀನಾಯಂ ಚಮ್ಮಪತ್ತಾಯಂ। ಜತು ವಿಯ **ಜತುಕಾ,** ಉಪಮಾನೇ ಕೋ, “ರಾಮಠೇ ಜತುಕಂ ಚಮ್ಮ-ಪತ್ತಜತುಕರೇಸು ಥೀ”ತಿ [ಚಿನ್ತಾಮಣಿಟೀಕಾ ೧೯.೪೦] ಹಿ **ರಭಸೋ**। ಅಜಿನಂ ಚಮ್ಮಂ ಪತ್ತಂ ಯಸ್ಸಾ, **ಅಜಿನಪತ್ತಾ**। ದ್ವಯಂ ಹಂಸಸಾಮಞ್ಞೇ। ಹನ್ತಿ ಅದ್ಧಾನಂ **ಹಂಸೋ**। ಸೇತೋ ಛದೋ ಪತ್ತಂ ಯಸ್ಸ। ಯಥಾಕಥಞ್ಚಿ ಬ್ಯುಪ್ಪತ್ತೀತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ಅಸೇತಚ್ಛದೇಪಿ, ಚಕ್ಕಙ್ಗೋ, ಮಾನಸೋಕೋಪಿ, ಚಕ್ಕಸ್ಸ ಚಕ್ಕವಾಕಸ್ಸೇವ ಅಙ್ಗಾನಿ ಯಸ್ಸ। ಮಾನಸಂ ಸರೋ ಓಕೋ ಯಸ್ಸ।

೬೪೭. ಯೇ **ರತ್ತೇಹಿ** ಲೋಹಿತೇಹಿ **ಪಾದತುಣ್ಡೇಹಿ** ಚರಣಚಞ್ಚೂಹಿ ವಿಸಿಟ್ಠಾ ಸಿತಾ ಚ ಸರೀರೇ, ತೇ ರಾಜಹಂಸಾ ನಾಮ, ಹಂಸಾನಂ ರಾಜಾನೋ **ರಾಜಹಂಸಾ**।

ಮಲೀನೇಹಿ ಪಾದತುಣ್ಡೇಹಿ ವಿಸಿಟ್ಠಾ ಯೇ ತೇ ಮಲ್ಲಿಕಾಖ್ಯಾ, **ಮಲ, ಮಲ್ಲ** ಧಾರಣೇ, ಇ, ಸಞ್ಞಾಯಂ ಕೋ, “ಮಲ್ಲಿಕೋ ಹಂಸಭೇದೇ ಚ, ತಿಣಸೂಲೇ ಚ ಮಲ್ಲಿಕೇ”ತಿ [ಚಿನ್ತಾಮಣಿಟೀಕಾ ೧೫.೨೪] **ರುದ್ದೋ**। **ಆಖ್ಯಾ**ಸದ್ದೇನ ಬಹುಬ್ಬೀಹಿ। **ಅಸಿತೇಹಿ** ಕಣ್ಹೇಹಿ ಪಾದತುಣ್ಡೇಹಿ ವಿಸಿಟ್ಠಾ ಯೇ, ತೇ ಧತರಟ್ಠಾ, ಧತರಟ್ಠಾನಂ ಅಪಚ್ಚಾನಿ **ಧತರಟ್ಠಾ**ತಿ, ಣೋ।

೬೪೮. ತಿಕಂ ತಿರಚ್ಛಾನೇ। ತಿರಿಯಂ ಅಞ್ಚಯತೀತಿ **ತಿರಚ್ಛೋ,** ತಿರಿಯಸ್ಸ ತಿರೋ, **ಅಞ್ಚ**ತಿಸ್ಸ **ಚ್ಛೋ**। **ಯುಮ್ಹಿ ತಿರಚ್ಛಾನೋ,** ತಿರಚ್ಛಾನೋಯೇವ **ತಿರಚ್ಛಾನಗತಂ,** ತಬ್ಭಾವಂ ವಾ ಗತಂ ಪತ್ತಂ, ತೇಸು ವಾ ಗತಂ ಅನ್ತೋಗಧನ್ತಿ **ತಿರಚ್ಛಾನಗತಂ, ಸಿಯಾ**ತಿ ಪಕತ್ಯಾನಪೇಕ್ಖಕ್ರಿಯಾಪದಂ, ಭವತ್ಯತ್ಥೋ ವಾ ಹಿ ಕರೋತ್ಯತ್ಥೋ ವಾ ಕದಾಚಿ ಪಕತ್ಯಾನಪೇಕ್ಖೋ ಭವತಿ, ನ ಪನ ವಿಕತ್ಯಾನಪೇಕ್ಖೋ। ತಥಾ ಕದಾಚಿ ಉಭಯಾಪೇಕ್ಖೋಪಿ ಭವತಿ, ನ ಪನುಭಯಾನಪೇಕ್ಖೋತಿ ಸಬ್ಬತ್ರೇವಂ। ಸೀಹಾದಿವಗ್ಗೋ।

ಅರಞ್ಞಾದಿವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೭. ಪಾತಾಲವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ

೬೪೯-೬೫೦. ಚತುಕ್ಕಂ ಪಾತಾಲೇ। ಅಧರಂ ಭುವನಂ **ಅಧೋಭುವನಂ**। ಪತನ್ತಿ ಅಸ್ಮಿಂ **ಪಾತಾಲಂ,** ಅಲೋ, ಮಜ್ಝೇ ದೀಘೋ। ನಾಗಾನಂ ಲೋಕೋ। ರಸಾಯ ತಲಂ **ರಸಾತಲಂ**।

ಸೋಬ್ಭನ್ತಂ ಛಿದ್ದಮತ್ತೇ। **ರಣ** ಸದ್ದೇ, ಧೋ, ನತ್ತಂ, ಯದಾದಿ। **ವರ** ದಿತ್ತಿಯಂ। ವಿಗತೋ ವರೋ ವಾರಣಂ ಅಸ್ಸ **ವಿವರಂ, ಛಿದಿ** ದ್ವಿಧಾಕರಣೇ, ದೋ। **ಕುಹ** ವಿಮ್ಹಯನೇ, ಅರೋ। **ಸುಸ** ಸೋಸನೇ, ಇರೋ। **ಬಿಲ** ಭೇದನೇ, ಅ। **ಸುಸತೋ** ಇ, **ಸುಸಿ**। ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಗಚ್ಛತೀತಿ **ಛಿಗ್ಗಲಂ,** ಯದಾದಿ। ಸುಟ್ಠು ಅಬ್ಭಂ ಆಕಾಸಂ ಅಸ್ಮಿಂ **ಸೋಬ್ಭಂ**।

“ಸುಸಿರ”ನ್ತಿ ಛಿದ್ದಸಾಮಞ್ಞೇ ಯಂ ನಪುಂಸಕವಚನಂ, ತಂ **ಸಚ್ಛಿದ್ದೇ** ಛಿದ್ದವತಿ ದಬ್ಬೇ ತೀಸು, ಯಥಾ “ಸುಸಿರೋ ರುಕ್ಖೋ, ಸುಸಿರಾ ಚಿಞ್ಚಾ, ಸುಸಿರಂ ಕಟ್ಠ”ನ್ತಿ।

ದ್ವಯಂ ಭೂಮಿಛಿದ್ದೇ। **ಕಾಸ** ದಿತ್ತಿಯಂ, ಉ। **ಅವ** ರಕ್ಖಣೇ, ಅಟೋ, **ಆವಾಟೋ,** ಅವಾಟೋಪಿ। ದ್ವಯಂ ಸಪ್ಪಾನಂ ರಾಜಿನಿ। ವಸು ರತನಂ ಯಸ್ಸತ್ಥೀತಿ **ವಾಸುಕೀ**।

೬೫೧. ದ್ವಯಂ ನಾಗಾನಂ ರಾಜಿನಿ। ದೇವೇಹಿಪ್ಯಸ್ಸನ್ತೋ ನೋಪಲದ್ಧೋತಿ **ಅನನ್ತೋ,** ಸೇಸೋಪಿ, **ಸಿಸ** ಹಿಂಸಾಯಂ, ಸಿಸತಿ ಕಪ್ಪನ್ತೇತಿ **ಸೇಸೋ, ಅ**।

ದ್ವಯಂ ಅಜಗರೇ। **ವಹ**ತಿಸ್ಮಾ **ಅಸೋ, ವಾಹಸೋ**। ಅಜಂ ಛಾಗಂ ಗಿಲತೀತಿ **ಅಜಗರೋ,** ಅ, ಇಸ್ಸತ್ತಂ, ಲಸ್ಸ **ರ**ತ್ತಞ್ಚ। ಸಯೀಪಿ, ಸಯನಸೀಲೋ **ಸಯೀ**।

ದ್ವಯಂ ಗೋನಸಸಪ್ಪೇ "ಜಾ-ಚ್ಚೇ"ಇತಿ ಖ್ಯಾತೇ। ಗವಸ್ಸೇವ ನಾಸಾ ಅಸ್ಸಾತಿ **ಗೋನಸೋ,** ಸಞ್ಞಾಯಂ **ನಾಸ**ಸದ್ದಸ್ಸ **ನಸೋ** ಕತೋ [ಪಾಣಿನಿ ೫.೪.೧೧೮]। ತಿಲಂ ಇಚ್ಛತೀತಿ **ತಿಲಿಚ್ಛೋ,** ತಿರಿಯಂ ಅಞ್ಛತೀತಿ ವಾ **ತಿಲಿಚ್ಛೋ,** ಯದಾದಿ।

ದ್ವಯಂ ದೇಡ್ಡುಭೇ, ಯೋ "ಜಲಸಪ್ಪೋ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ದೇಡ್ಡುನಾ ರಾಜಿಯಾ ಉಭತೀತಿ **ದೇಡ್ಡುಭೋ**। ಪಿಟ್ಠೇ ರಾಜಿಯೋಗಾ **ರಾಜುಲೋ,** ಉಲೋ, ಬಧಿರಸಪ್ಪೇಪ್ಯೇತೇ।

೬೫೨. ಕಮ್ಬಲೋ ಚ ಅಸ್ಸತರೋ ಚಾತಿ ಇಮೇ ದ್ವೇ ನಾಗಕುಲಾ ಮೇರುಪಾದೇ ವಸನ್ತಿ।

ದ್ವಯಂ ವೇಸ್ಮನಿವುಟ್ಠಸಪ್ಪೇ। "ವಮ್ಮನೀ"ತಿಪಿ ಪಾಠೋ। "ಅಸುದ್ಧೋ ಘರಸಪ್ಪೋ"ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ನಿಬ್ಬಿಸತಾಯ ಅಮಾರಿತತ್ತಾ ಸೀಲಯುತ್ತಂ ಅತ್ತಾ ಮನೋ ಯಸ್ಮಿಂ **ಸಿಲುತ್ತೋ,** ಅಸ್ಸು, ರಸ್ಸಾದಿ।

ದ್ವಯಂ ರುಕ್ಖಗ್ಗಾದೀಸು ನಿವುಟ್ಠಸಪ್ಪೇ। ನೀಲೋ ಹರಿತೋ ಸಪ್ಪೋತಿ **ನೀಲಸಪ್ಪೋ**। "ನೀಲೋ ಕಣ್ಹಮ್ಹಿ ಹರಿತೇ"ತಿ ಹಿ **ತಾರಪಾಲೋ**। ಪಠಮಕಾಲೇ ಸಿಲಾಯಂ ಭವತೀತಿ **ಸಿಲಾಭು**।

೬೫೩-೬೫೪. **ವಿಸಧರ**ನ್ತಂ ಸಪ್ಪಮತ್ತೇ। ಆಸಿಯಂ ವಿಸಂ ಏತಸ್ಸ **ಆಸೀವಿಸೋ,** ಆಸೀ ಸಪ್ಪದಾಠಾ। **ಭುಜ** ಕೋಟಿಲ್ಯೇ, ಕುಟಿಲಾಯಮಾನೋ ಗಚ್ಛತೀತಿ **ಭುಜಙ್ಗೋ,** ಏವಂ **ಭುಜಗೋ, ಭುಜಙ್ಗಮೋ** ಚ। **ಅಹಿ** ಗಮನೇ, ಇ। ಸರನ್ತೋ ಸಪ್ಪತಿ ಗಚ್ಛತೀತಿ **ಸರೀಸಪೋ,** ಅಸ್ಸೀ, ಸಂಯೋಗಲೋಪೋ, ಅಲುತ್ತಸಮಾಸೋಯಂ, ಭುಜಙ್ಗಭುಜಙ್ಗಮಾಪಿ, ಸಬ್ಬಧರಕತೇ ಪನ "ಭುಸಂ, ಪುನಪ್ಪುನಂ ವಾ ಕುಟಿಲಂ ಸಪ್ಪತೀತಿ ಸರೀಸಪೋ"ತಿ ವುತ್ತಂ। ಫಣಯೋಗಾ, ಈ, **ಫಣೀ**। **ಸಪ್ಪ**ತಿಸ್ಮಾ ಅ, ಭೂಮಿಫುಟ್ಠೇನ ಗತ್ತೇನ ಗತಿ ಸಪ್ಪನಂ। ಅರಂ ಸೀಘಂ ಗಚ್ಛತೀತಿ **ಅಲಗದ್ದೋ, ಮಸ್ಸ ದೋ,** ರಸ್ಸ **ಲ**ತ್ತಞ್ಚ, ಅಲಗದ್ದೋ, ಜಲಸಪ್ಪೇಪ್ಯಯಂ, "ಅಲಗದ್ದೋ ಜಲವಾಳೋ"ತಿ [ಅಮರ ೮.೫] ಹಿ **ಅಮರಸೀಹೋ**। ಭೋಗೋ ಫಣಿಕಾಯೋ, ತಂಯೋಗಾ **ಭೋಗೀ**। ಪನ್ನಂ ಗಚ್ಛತೀತಿ **ಪನ್ನಗೋ,** ಪಾದೇಹಿ ವಾ ನ ಗಚ್ಛತೀತಿ **ಪನ್ನಗೋ**। ದ್ವೇ ಜಿವ್ಹಾ ಅಸ್ಸ। ಉರಸಾ ಗಚ್ಛತೀತಿ **ಉರಗೋ**। ವಿಸೇಸೇನ ಆಲಾತಿ ಗಣ್ಹಾತಿ ಆಯುನ್ತಿ **ವಾಳೋ, ಲಸ್ಸ** ಳತ್ತಂ, **ವಾ** ಗಮನೇ ವಾ, ಅಲೋ। ದೀಘಸರೀರತಾಯ **ದೀಘೋ**। ದೀಘಾ ಪಿಟ್ಠಿ ಯಸ್ಸ, ಸಮಾಸೇ ಕೋ। ಉದರಮೇವ ಪಾದೋ ಯಸ್ಸ। ವಿಸಂ ಧರತಿ। ಚಕ್ಕೀ, ಕುಣ್ಡಲೀ, ಗೂಳ್ಹಪಾದೋ, ಚಕ್ಖುಸ್ಸವೋ, ಕಾಕೋದರೋ, ದಬ್ಬೀಕರೋ, ಬಿಲೇಸಯೋ, ಜಿಮ್ಹಗೋ, ಪವನಾಸನೋಪಿ। ಸಿರಸಿ ಚಕ್ಕಯೋಗಾ **ಚಕ್ಕೀ**। ಕುಣ್ಡಲಮಿವ ವಪು ಅಸ್ಸತ್ಥೀತಿ ತಂಯೋಗಾ **ಕುಣ್ಡಲೀ**। ಚಕ್ಖುನಾ ಸುಣೋತೀತಿ **ಚಕ್ಖುಸ್ಸವೋ**। ಕಾಕೋದರಮಿವ ಉದರಂ ಅಸ್ಸ। ದಬ್ಬಿಗತಿಕತ್ತಾ ಫಣಾ ದಬ್ಬೀ, ತಂ ಕರೋತಿ ಬನ್ಧತೀತಿ **ದಬ್ಬೀಕರೋ**। ಸಾಮಞ್ಞನಿದ್ದೇಸೇಪಿ ಕಣ್ಹಸಪ್ಪಾದಿಯೇವ ದಬ್ಬೀಕರೋ। ಜಿಮ್ಹಂ ಕುಟಿಲಂ ಗಚ್ಛತೀತಿ। ಪವನಾಸನೋ ವಾತಭೋಜೀ।

ಫಣಿನೋ ಸಪ್ಪಸ್ಸ **ತನು** ಕಾಯೋ ಭೋಗೋ ನಾಮ। ಭುಜತೀತಿ **ಭೋಗೋ, ಭುಜ** ಕೋಟಿಲ್ಯೇ, ಣೋ।

೬೫೫-೬೫೬. ದ್ವಯಂ ಸಪ್ಪಸ್ಸ ದಾಠಾಯಂ। ಅಸತಿ ಯೇನ ಅಸಂ, ಮುಖಂ, ತಸ್ಮಿಂ ಭವಾ **ಆಸೀ,** ಸಪ್ಪಸ್ಸ ದಾಠಾ ದನ್ತುತ್ತಮಾ। ದ್ವಯಂ ಸಪ್ಪಸ್ಸ ಜಿಣ್ಣತಚೇ , ನಿಮುಚ್ಚತೇ ಯಸ್ಮಾ ಸಪ್ಪೋತಿ, ಣೋ। ಕಞ್ಚುಕಸದಿಸತ್ತಾ **ಕಞ್ಚುಕೋ**। **ಸಮಾ** ತುಲ್ಯತ್ಥಾ।

ದ್ವಯಂ ವಿಸಮತ್ತೇ। ಸೋಣಿಪಥಗತಂ ವಿಸತಿ ದೇಹನ್ತಿ **ವಿಸಂ, ವಿಸ** ಪವೇಸನೇ। ಗಿರತೀತಿ **ಗರಳಂ,** ಅಳೋ।

ಹಲಾಹಲೋ, ಕಾಳಕೂಟೋ, **ಆದಿನಾ** ಕಾಕೋಲಾದಯೋ ಚ ಸತ್ತಾತಿ ಇಮೇ ನವ **ತಬ್ಭೇದಾ** ತಸ್ಸ ವಿಸಸ್ಸ ಭೇದಾ। ವುತ್ತಞ್ಚ –

> “ಪುಮೇ ಪಣ್ಡೇ ಚ ಕಾಕೋಲ-ಕಾಳಕೂಟಹಲಾಹಲಾ।
> ಸೋರಟ್ಠಿಕೋ ಸುಕ್ಕಿಕೇಯ್ಯೋ, ಬ್ರಹ್ಮಪುತ್ತೋ ಪದೀಪನೋ।
> ದಾರದೋ ವಚ್ಛನಾಭೋ ಚ, ವಿಸಭೇದಾ ಇಮೇ ನವಾ”ತಿ [ಅಮರ ೮.೧೦-೧೧]॥

ತತ್ರ ಹಲಾಹಲೋ ಪುಮೇ, **ವಾಕಾರೇನ** ನಪುಂಸಕೇಪಿ, “ಹಾಲಾಹಲ”ನ್ತಿ ಹಿ **ತಿಕಣ್ಡಸೇಸೇ** [ತಿಕಣ್ಡಸೇಸ ೧.೮.೫] ದೀಘಾದಿಪಿ। ತಾಲಪತ್ರಸಣ್ಠಾನೋ ನೀಲಪತ್ರೋ ಗೋಥನಾಕತಿಫಲೋ ಗಚ್ಛೋ ಹಲಾಹಲೋ। ಅಸ್ಸ ಚ ಸಮೀಪೇ ರುಕ್ಖಾದಯೋ ಡಯ್ಹನ್ತೇ। ಹಿಮವತಿ, ಕಿಕ್ಕಿನ್ಧಾಯಂ, ಕೋಙ್ಕಣೇಸು, ದಕ್ಖಿಣಸಮುದ್ದೇ ಚ ಜಾಯತೇ, ಹನತೀತಿ ಹಲೋ, ಅ, ನಸ್ಸ **ಲೋ,** ಹಲಾನಮ್ಪಿ ಹಲೋ **ಹಲಾಹಲೋ,** ಮಜ್ಝದೀಘೋ। ತಿರಿಯಲೇಖಾಯ ಚಿತಂ ದ್ವಿಜಪದೇಹಿ ಯುತ್ತಂ, ತಥಾ ಗಣ್ಠಿಭಿ ಬ್ಯಾಪಿತಂ ಬಿನ್ದುಭಿದೇವ ಯಂ ಘನತರೇಹಿ, ತಂ ಕಾಳಕೂಟಂ। ಇದಞ್ಚ ಪುಥುಮಾಲಿನಾಮಸ್ಸಾಸುರಸ್ಸ ಸೋಣಿತಮ್ಹಾ ಏವ ಅಸುರಸಮಯೇ [ದೇವಾಸುರರಣೇ (?)] ಸಮುಪ್ಪನ್ನಸ್ಸ ಅಸ್ಸತ್ಥರುಕ್ಖಸದಿಸಸ್ಸ ರುಕ್ಖಸ್ಸ ನಿಯ್ಯಾಸೋ, ಅಹಿಚ್ಛತ್ತಮಲಯಕೋಙ್ಕಣಸಿಙ್ಗವೇರಪಬ್ಬತಾದೀಸು ಚೋಪ್ಪಜ್ಜತೇ। ವಣ್ಣೇನ ಕಾಳಞ್ಚ ತಂ ಸತ್ತಾನಂ ಜೀವಿತಹರಣತೋ ಲೋಹಮುಗ್ಗರಸದಿಸತಾಯ ಕೂಟಞ್ಚೇತಿ **ಕಾಳಕೂಟಂ**।

> ಬ್ರಹ್ಮಪುತ್ತೋ ತು ಕಪಿಲೋ, ಮಲಯದ್ದಿಭವೋ ಖರೋ।
> ಪದೀಪನೋ ತು ದಹನೋ, ರತ್ತವಣ್ಣೋಽಞ್ಜನದ್ದಿಜೋ [ಚಿನ್ತಾಮಣಿಟೀಕಾ ೮.೧೦-೧೧]॥

ದರದೇ ಭವೋ **ದಾರದೋ,** ಸುಪ್ಪಭನಾಮಕೋ ತಂದೇಸಪಸಿದ್ಧೋ ಚ। ವಚ್ಛನಾಭೋ ಸಿನ್ದುವಾರಪತ್ತಸದಿಸೋ ಚ ತಂಸಮೀಪೇ ರುಕ್ಖೋ ನ ವದ್ಧತೇ, ತಂಸಮ್ಫಸ್ಸವಾಯು ಚ ಜರಯತಿ, ವಿಞ್ಝಾಯಂ, ಕಿಕ್ಕಿನ್ಧಾಯಞ್ಚ ಜಾಯತೇ, ಏವಂ ವಿಸನ್ತರಾನಮ್ಪಿ ಸರೂಪಂ ಆಗಮತೋ ವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಂ।

ದ್ವಯಂ ಧನತ್ಥಂ ಸಪ್ಪಗ್ಗಾಹೇ। ವಾಳಂ ಸಪ್ಪಂ ಗಣ್ಹನಸೀಲತಾಯ **ವಾಳಗಾಹೀ**। ಅಹಿನೋ ತುಣ್ಡೇನ ಮುಖೇನ ದಿಬ್ಬತೀತಿ **ಅಹಿತುಣ್ಡಿಕೋ,** ಣಿಕೋ, “ವಾಳಗ್ಗಾಹೋಽಹಿತುಣ್ಡಿಕೋ”ತಿ [ಅಮರಕೋಸೇ ೮.೧೧-ಗಾಥಾಯಮ್ಪಿ] **ಅಮರಮಾಲಾ**।

೬೫೭. ತಿಕಂ ನಿರಯೇ। ಅಯೋ ಇಟ್ಠಫಲಂ, ಸೋ ನಿಗ್ಗತೋ ಅಸ್ಮಾತಿ **ನಿರಯೋ,** ನಿನ್ದಿತೋ ರಯೋ ಗಮನಂ ಏತ್ಥಾತಿ ವಾ **ನಿರಯೋ**। ದುಟ್ಠಾ ಗತಿ **ದುಗ್ಗತಿ**। ಅಪುಞ್ಞೇ ನೇತೀತಿ **ನರಕೋ,** ಣ್ವು, ರನ್ತೋ ಚ, **ನರಕೋ**।

ತೇಸು ನಿರಯೇಸು ಯೋ “ಮಹಾನಿರಯೋ”ತಿ ವುತ್ತೋ, ಸೋ ಅಟ್ಠಧಾ ಹೋತೀತಿ ತಂ ದಸ್ಸೇತಿ **“ಸಞ್ಜೀವೋ”**ಚ್ಚಾದಿನಾ ಸಿಲೋಕೇನ। ಮರನ್ತಾಪಿ ಕಮ್ಮಫಲಾನುಭವನತ್ಥಂ ಪುನಪ್ಪುನಂ ಜೀವನ್ತಿ ಅಸ್ಮಿಂ **ಸಞ್ಜೀವೋ**। ಯತ್ಥ ನಿರಯೇ ನೇರಯಿಕಾನಂ ಸರೀರಾನಿ ವಡ್ಢಕೀನಂ ಕಾಳಸುತ್ತೇನ ಸಞ್ಞಾಣಂ ಕತ್ವಾ ವಾಸಿಯಾ ತಚ್ಛನ್ತಿ, ಸೋ **ಕಾಳಸುತ್ತೋ**। ಭುಸಂ, ಪುನಪ್ಪುನಂ ವಾ ದುಕ್ಖಿತಸದ್ದೇನ ರವನ್ತಿ ಅಸ್ಮಿಂ **ರೋರುವೋ,** ಮಹನ್ತೋ ಚ ಸೋ ರೋರುವೋ ಚಾತಿ **ಮಹಾರೋರುವೋ**। ಪುನ “ರೋರುವೋ”ತಿ ಚೂಳರೋರುವೋ ವುತ್ತೋ। ಭುಸಂ ಪತನ್ತಿ ಅಸ್ಮಿಂ **ಪತಾಪನೋ,** “ವೀಚಿ ತರಙ್ಗೇ ಅಪ್ಪೇ ಚಾ”ತಿ **ರುದ್ದೋ,** ನತ್ಥಿ ಸುಖಸ್ಸ ವೀಚಿ ಲೇಸೋಪಿ ಅತ್ರಾತಿ **ಅವೀಚಿ,** “ವೀಚಿ ಸುಖತರಙ್ಗೇಸೂ”ತಿ **ತಿಕಣ್ಡಸೇಸೋ** [ತಿಕಣ್ಡಸೇಸ ೩.೩.೭೮], ತಸ್ಮಾ ನತ್ಥಿ ವೀಚಿ ಸುಖಂ ಏತ್ಥಾತಿ **ಅವೀಚಿ**। ಸಮನ್ತತೋ ಆಗತೇಹಿ ಪಬ್ಬತೇಹಿ ಹಞ್ಞನ್ತಿ ಅತ್ರಾತಿ **ಸಙ್ಘಾತೋ**। ತಪನ್ತಿ ಅತ್ರ **ತಾಪನೋ, ಇತಿಸದ್ದೋ** ಅಟ್ಠನ್ನಂ ಪರಿಸಮಾಪನತ್ಥೋ।

೭೫೮. **ತತ್ಥ** ನಿರಯೇಸು ವೇತರಣೀ ಚ ಲೋಹಕುಮ್ಭೀ ಚಾತಿ ಇಮೇ ದ್ವೇ ನಿರಯಾ **ಜಲಾಸಯಾ** ಜಲಾಧಾರಾ, ತೇ ಚ ಥಿಯಂ, ತರಣೀ ನಾವಾ, ಸಾ ನತ್ಥಿ ಯಸ್ಸಂ **ವೇತರಣೀ**। ಲೋಹಮಯಾ ಕುಮ್ಭೀ **ಲೋಹಕುಮ್ಭೀ**।

ದ್ವಯಂ ನಿರಯಪಾಲೇ। ಕಾರಣಾ ಯಾತನಾ, ಸಾ ಚ ತಿಬ್ಬವೇದನಾ, ತಂ ಕರೋತೀತಿ **ಕಾರಣಿಕೋ**। ನಿರಯಗತಸತ್ತೇ ಪಾತೀತಿ **ನಿರಯಪೋ**।

ದ್ವಯಂ ನಿರಯಗತಸತ್ತೇ। ನಿರಯಂ ಗಚ್ಛತೀತಿ **ನೇರಯಿಕೋ**। ನರಕಂ ಗಚ್ಛತೀತಿ **ನಾರಕೋ**।

೭೫೯. **ಉದಧಿ** ಪರಿಯನ್ತಂ ಸಮುದ್ದಸ್ಸ ನಾಮಂ। ಅಣ್ಣೋ ಜಲಂ, ಸೋ ವಾತಿ ಗಚ್ಛತಿ ಯಸ್ಮಿಂ **ಅಣ್ಣವೋ,** ಅಣ್ಣೋ ಯಸ್ಮಿಂ ವಿಜ್ಜತೀತಿ ವಾ **ಅಣ್ಣವೋ,** ಅಸ್ಸತ್ಥ್ಯತ್ಥೇ ವೋ। ಸಗರೇಹಿ ರಾಜಕುಮಾರೇಹಿ ಖತೋ **ಸಾಗರೋ,** ಸಾನಂ ಧನಾನಂ ಆಕರೋತಿ ವಾ **ಸಾಗರೋ, ಕ**ಸ್ಸ **ಗೋ, ಸಾಗ** ಸಂವರಣೇ ವಾ, ಅರೋ। ಸನ್ದತೇತಿ **ಸಿನ್ಧು, ಸನ್ದ** ಸವನೇ, ಯದಾದಿ। **ಉದಿ** ಕ್ಲೇದನೇ, ಸಮ್ಮಾ ಕ್ಲಿದನ್ತಿ ಚನ್ದೋದಯೇ ಅಸ್ಮಾ ಆಪಾನೀತಿ **ಸಮುದ್ದೋ**। ಜಲಾನಿ, ಉದಕಾನಿ ಚ ನಿಧೀಯನ್ತೇ, ಧೀಯನ್ತೇ ಚಾತ್ರಾತಿ **ಜಲನಿಧಿ, ಉದಧಿ** ಚ, **ಉದಕ**ಸ್ಸ **ಉದಾ**ದೇಸೋ।

ತಸ್ಸ ಸಮುದ್ದಸ್ಸ ಖೀರಣ್ಣವೋ, **ಆದಿನಾ** ಲವಣೋದೋ, ದಧ್ಯುದೋ, ಘತೋದೋ, ಉಚ್ಛುರಸೋದೋ, ಮದಿರೋದೋ, ಸಾದುದಕೋ ಚಾತಿ ಇಮೇ ಸತ್ತ ಮಹಣ್ಣವವಿಸೇಸಾ ಭವನ್ತಿ [ಬ್ಯಾಖ್ಯಾಸುಧಾ ೧.೧೦.೨]। ಖೀರವಣ್ಣೋ ಅಣ್ಣವೋ **ಖೀರಣ್ಣವೋ**।

೭೬೦. **ಅಸ್ಸ** ಸಮುದ್ದಸ್ಸ **ಕೂಲದೇಸೋ** ತೀರದೇಸೋ ವೇಲಾ ನಾಮ, ವಿಗಚ್ಛನ್ತಿ ಇರಾ ಯಸ್ಸಂ **ವೇಲಾ,** ಲತ್ತಂ। ಚಕ್ಕಮಿವ **ಸಲಿಲಾನಂ** ಜಲಾನಂ **ಭಮೋ** ಭಮನಂ ಆವಟ್ಟೋ ನಾಮ, ಆವಟ್ಟನ್ತಿ ಜಲಾನಿ ಅತ್ರಾತಿ **ಆವಟ್ಟೋ**।

ತಿಕಂ ಬಿನ್ದುಮ್ಹಿ। **ಥು** ಅಭಿತ್ಥವೇ, ವೋ, ಉಸ್ಸೇ। **ವಿದಿ** ಅವಯವೇ, ಉ, **ಬಿನ್ದು**। **ಫುಸ** ಫುಸನೇ, ತೋ, **ಫುಸಿತಂ**। ಪಾಕಾರೇ, ಗೇಹಾದಿತಿತ್ತಿಯಞ್ಚ ಜಲನಿಗ್ಗಮೋ **ಭಮೋ** ನಾಮ, **ಭಮು** ಅನವಟ್ಠಾನೇ।

೭೬೧. ಸಿಲೋಕೋ ಉದಕೇ। **ಆಪ** ಬ್ಯಾಪನೇ, ಅಪ್ಪೋತಿ ಸಬ್ಬತ್ರಾತಿ **ಆಪೋ**। ಪಾತಬ್ಬನ್ತಿ **ಪಯೋ, ಪಾ** ಪಾನೇ, ಣ್ಯೋ। ರಸ್ಸೋ , **ಪಯೋ**। **ಜಲ** ಧಞ್ಞೇ, ಅ। ವಾರಯತಿ ನಿನ್ನೋನತನ್ತಿ **ವಾರಿ, ವರ** ನಿಸೇಧೇ, ಣಿ, ವಾರಯತಿ ಪಿಪಾಸನ್ತಿ ವಾ **ವಾರಿ**। ಪೀಯತೇತಿ **ಪಾನೀಯಂ,** ಅನೀಯೋ। ಸಲತೀತಿ **ಸಲಿಲಂ, ಸಲ** ಗತಿಯಂ, ಇಲೋ। **ಉದಿ** ಕ್ಲೇದನೇ, ಣ್ವು, **ಉ**ಲೋಪೋ, ದಕಂ ಪಿಪಾಸಚ್ಛೇದಂ ಕರೋತೀತಿ ವಾ **ದಕಂ,** "ದಾ ದಾನಚ್ಛೇದಧಾತೂ"ತಿ [ಏಕಕ್ಖರಕೋಸ ೨೦ ಗಾಥಾ] ಹಿ **ಏಕಕ್ಖರಕೋಸೇ,** ರಸ್ಸೋ। **ಅನ** ಸದ್ದೇ, ಅ, ದ್ವಿತ್ತಂ, **ಅರ** ಗಮನೇ ವಾ, ತೋ, **ಅನ್ನಾ**ದೇಸೋ, ಣತ್ತಂ। **ನೀ** ನಯೇ, ಈರೋ। **ವನ** ಸಮ್ಭತ್ತಿಯಂ। ವನೀಯತೇ ಪಿಪಾಸೇಹೀತಿ **ವನಂ**। **ವಾ** ಗಮನೇ, ಅಲೋ। ತಾಯತೇ ಪಾಲಯತೇತಿ **ತೋಯಂ, ತಾ** ಪಾಲನೇ, ಚುರಾದಿ, ಯೋ, ಆಕಾರಸ್ಸೋತ್ತಂ। **ಅಮ್ಬ** ಸದ್ದೇ, ಉ, **ಅಮ್ಬು**। **ಉದಿ** ಪಸವನಕ್ಲೇದನೇಸು, ಣ್ವು, **ಉದಕಂ**। **ಕರ** ಕರಣೇ, ಕ್ವಿ, **ಕಂ**। ಕಮಲಂ, ಖೀರಮ್ಪಿ, **ಕಮು** ಇಚ್ಛಾಕನ್ತೀಸು, ಅಲೋ। **ಖನು** ಹಿಂಸಾಯಂ, ಈರೋ, **ನ**ಲೋಪೋ, **ಖೀ** ಖಯೇ ವಾ, ಖೀರಂ।

೭೬೨. ಚತುಕ್ಕಂ ತರಙ್ಗೇ। ತರನ್ತೋ ಗಚ್ಛತಿ, ತೀರಂ ವಾ ಗಚ್ಛತೀತಿ **ತರಙ್ಗೋ,** ಅಲುತ್ತಸಮಾಸೋ, ಪರತ್ರ ಈಸ್ಸತ್ತಂ। ಸಯಮೇವ ಭಿಜ್ಜತೇತಿ **ಭಙ್ಗೋ,** ಅ। **ಊಹ** ವಿತಕ್ಕೇ, ಮಿ, **ಹ**ಲೋಪೋ, **ಊಮಿ, ಅರ** ಗಮನೇ ವಾ, ಮಿ, ಅಸ್ಸೂ, **ರ**ಲೋಪೋ। ವಿಮ್ಹಯಂ ವಿಚಿತ್ತಂ ಚಿನೋತೀತಿ **ವೀಚಿ,** ಇ, ಉಪಸಗ್ಗಸ್ಸ ದೀಘೋ, ಏತೇ ದ್ವೇ ಪುಮಿತ್ಥಿಯಂ।

ಉಲ್ಲೋಲೋ, ಕಲ್ಲೋಲೋ ಚಾತಿ ಇದಂ ದ್ವಯಂ ಮಹಾವೀಚೀಸು ಕಥ್ಯತೇ, **ಲೋಲ** ಉಮ್ಮಾದನೇ, ಉಲ್ಲೋಲಯತೀತಿ **ಉಲ್ಲೋಲೋ,** ಣೋ, **ಉಲ** ಗಮನೇ ವಾ, ಓಲೋ, ದ್ವಿತ್ತಂ। **ಕಲ್ಲ** ಸದ್ದೇ, ಓಲೋ, **ಕಲ್ಲೋಲೋ**।

೬೬೩. ಸಿಲೋಕದ್ಧಂ ಕದ್ದಮೇ। ಜಲಂ ಬಲತೇ **ಜಮ್ಬಾಲೋ,** ಕಮ್ಮನಿ ಣೋ, **ಮಕಾರೋ** ವಣ್ಣವಿಕಾರೋ। **ಕಲ** ಸಙ್ಖ್ಯಾನೇ, ಅಲೋ। **ಪಚ** ವಿತ್ಥಾರವಚನೇ, ಕಮ್ಮನಿ ಣೋ। **ಚಿಕ್ಖ** ವಚನೇ, ಅಲೋ, ದ್ವಿತ್ತಂ। **ಕದ** ಮದ್ದೇ, ಅಮೋ, ದ್ವಿತ್ತಂ।

ಛಕ್ಕಂ ವಾಲುಕಾಯಂ। **ಪುಲ** ಮಹತ್ಥೇ, ಇನೋ, **ಳತ್ತಂ**। **ವಲ** ಸಂವರಣೇ, ಣ್ವು, ಅಸ್ಸು, **ವಾಲುಕಾ,** ಥೀ। **ವಣ್ಣ** ಸದ್ದೇ, **ವಣ್ಣೋ**। **ಮರ** ಪಾಣಚಾಗೇ, ಉ, **ಮರು,** ದೇವೇಪಿ। **ಅರ** ಗಮನೇ, ಉ, ಅಸ್ಸು, **ಉರು,** ಮಹನ್ತೇಪಿ, ವಣ್ಣೋ ಚ ಮರು ಚ ಉರು ಚ **ವಣ್ಣಮರೂರು**। **ಸಿಚ** ಪಗ್ಘರಣೇ, ತೋ, **ಸಿಕತಾ,** ಥೀ।

೬೬೪. ಜಲಮಜ್ಝಗತಂ ತಲಂ ಕಮ್ಮಭೂತಂ "ಅನ್ತರೀಪಂ, ದೀಪೋ"ತಿ **ಚೋಚ್ಚತೇ**। ದ್ವಿಧಾಗತಾನಂ ಆಪಾನಂ ಅನ್ತರಗತಂ **ಅನ್ತರೀಪಂ,** ಆಕಾರಸ್ಸೀ। "ಅನ್ತರೀಯ"ನ್ತಿ ವಾ ಪಾಠೋ, ತದಾ ದ್ವಿಧಾಗತಾನಂ ಆಪಾನಂ ಅನ್ತರೇ ಭವಂ **ಅನ್ತರೀಯ**ನ್ತಿ ವಿಗ್ಗಹೋ, ಅಕಾರಸ್ಸೀ। ದ್ವಿಧಾಗತಾನಿ ಆಪಾನಿ ಅಸ್ಮಿಂ ಹೇತುಭೂತೇತಿ **ದೀಪೋ**। **ವಕಾರಆಕಾರಾನಂ** ಲೋಪೋ, ಇಸ್ಸೀ ಚ, **ದೀಪೋ, ವಾಕಾರೇನ** ದೀಪಮ್ಪಿ।

ಪಞ್ಚಕಂ ತೀರಸ್ಸ ನಾಮಂ। **ಪಾರ ತೀರ** ಕಮ್ಮಸಮ್ಪತ್ತಿಯಂ, ಚುರಾದಿ, ಅ। **ಕೂಲ** ಆವರಣೇ, ಣೋ। **ರುಧ** ಆವರಣೇ, **ರೋಧಂ**। ಅಞ್ಞಪಾರಾದಿನಿವತ್ತನತ್ಥಂ **"ಪತೀರ"**ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। **ತಟ** ಉಸ್ಸಯೇ, ಅ, ಥಿಯಂ, ತಟೀ।

೬೬೫. ಪರಮ್ಹಿ ತೀರಸ್ಮಿಂ **ಪಾರ**ಸದ್ದೋ, ಸೋ ಚ ನಪುಂಸಕೇ, **ಪಾರ ತೀರ** ಕಮ್ಮಸಮ್ಪತ್ತಿಯಂ, **ಪಾರ** ಸಾಮತ್ಥಿಯೇ ವಾ, ಪಾರಯತಿ ತರಙ್ಗಾದಯೋ ವಾರೇತುನ್ತಿ **ಪಾರಂ**। ಓರನ್ತುತೀರಂ "ಅಪಾರ"ನ್ತ್ಯುಚ್ಚತೇ, ಅವರೇ ತೀರದೇಸೇ ಭವಂ **ಓರಂ,** ಣೋ। ಪಾರತೋ ಅಞ್ಞಂ ತೀರಂ **ಅಪಾರಂ**।

ಪಞ್ಚಕಂ ಉಳುಮ್ಪೇ। ಉಳುತೋ ದಕತೋ ಪಾತಿ ರಕ್ಖತಿ ಉಳುಪೋ, ಸೋಯೇವ ನಿಗ್ಗಹೀತಾಗಮವಸೇನ **ಉಳುಮ್ಪೋ**। ಪ್ಲವತಿ, ಪ್ಲವನ್ತಿ ಅನೇನಾತಿ ವಾ **ಪ್ಲವೋ, ಪ್ಲವ** ಗಮನೇ, ಗಮನಂ ಅತ್ರ ಜಲಗಮನಂ। **ಕುಲ** ಸನ್ತಾನೇ, ಅ, ಕೇ ಉಲತಿ ಗಚ್ಛತೀತಿ ವಾ **ಕುಲ್ಲೋ,** ಅ, ದ್ವಿತ್ತಂ। ತರನ್ತಿ ಅನೇನ **ತರೋ, ತರ** ಪ್ಲವತರಣೇಸು। ಗಮನಾಗಮನವಸೇನ ಪುನಪ್ಪುನಂ ಜಲೇ ಅರನ್ತಿ ಯಾಯ, ಸಾ **ಪಚ್ಚರೀ,** ಅ, ನದಾದಿ।

೬೬೬. ತಿಕಂ ನಾವಾಯಂ। ತರನ್ತಿ ಯಾಯ **ತರಣೀ,** ಯು, ನದಾದಿ, ಇಪಚ್ಚಯೇ ತರಿ, **ಈಮ್ಹಿ** ತು **ತರೀ**। **ನು** ಥುತಿಯಂ, ಅ, ವುದ್ಧಾವಾದೇಸಾ, **ನಾವಾ**। ದ್ವಯಂ ಲಙ್ಕಾರಥಮ್ಭೇ। **ಕೂಪ** ಗಮನೇ, ಣ್ವು, **ಕೂಪಕೋ, ಅ**ಪಚ್ಚಯೋ ವಾ, ತದಾ ಸಕತ್ಥೇ ಕೋ। **ಕಮು** ಇಚ್ಛಾಯಂ, ಭೋ, ಸಕತ್ಥೇ ಕೋ, ಅಸ್ಸು ಚ, **ಕುಮ್ಭಕಂ**।

ದ್ವಯಂ "ಪೇ ಸೇಂ"ಇತಿ ಖ್ಯಾತೇ। ತರಸ್ಸ ಪಚ್ಛಾಭಾಗೇ ಬನ್ಧಿತಬ್ಬೋತಿ **ಪಚ್ಛಾಬನ್ಧೋ**। ಗ'ಮಿಚ್ಛಿತದಿಸಂ ಅಟತಿ ಯೇನ **ಗೋಟವಿಸೋ,** ಇಸೋ, **ಅವನ್ತೋ** ಚ ಅಸ್ಸೋತ್ತಞ್ಚ, **ಗೋಟವಿಸೋ**। ದ್ವಯಂ "ಪೇ ತಮಾ"ಇತಿ ಖ್ಯಾತೇ। ನಾವಾಯ ಕಣ್ಣೋ ವಿಯ ಕಣ್ಣೋ, ಮಹನ್ತೋ ಕೇನಿಪಾತೋ, ತೇನ ಪವಹಣಪತಿಸವನತೋ, ತಂ ಧರತೀತಿ, ಕಮ್ಮನಿ ಣೋ। ನಾವಾಯ ಯುತ್ತೋ **ನಾವಿಕೋ**।

೬೬೭. ದ್ವಯಂ ನಾವಾಯ ಗಮನೋಪಾಯೇ। ಅರತಿ ಯೇನಾತಿ **ಅರಿತ್ತಂ,** ಛದಾದೀಹಿ ತತ್ರಣ, ಇಕಾರಾಗಮೋ, ದ್ವಿತ್ತಞ್ಚ। ಕೇ ಜಲೇ ನಿಪಾತಿಯತೇ **ಕೇನಿಪಾತೋ,** ಅಲುತ್ತಸಮಾಸೋಯಂ।

ದ್ವಯಂ ನಿಯಾಮಕೇ। ಪೋತೋ ಪವಹನಂ, ತಂ ವಾಹಯತೀತಿ **ಪೋತವಾಹೋ**। ನಿಯಚ್ಛತಿ ಪೋತನ್ತಿ **ನಿಯಾಮಕೋ, ಯಮು** ಉಪರಮೇ, ನಿಪುಬ್ಬೋ ಗಮನೇ, ಣ್ವು, **ನಿಯಾಮಕೋ,** ಚುರಾದಿ। ನಿಯಾಮಕೇಪಿ।

ಯೇ ವಾಣಿಜಾ ನಾವಾಯ ವಾಣಿಜಕಮ್ಮಂ ಆಚರನ್ತಿ, ತೇ ಸಂಯತ್ತಿಕಾ ನಾಮ, ಸಂಯಾನಂ ಸಂಯಾತ್ರಾ, ದೀಪನ್ತರಗಮನಂ, ತ್ರಣ, ಸಾ ಪಯೋಜನಮೇತೇಸಂ **ಸಂಯತ್ತಿಕಾ,** ಣಿಕೋ, **ರಲೋಪೋ,** ರಸ್ಸೋ ಚ। **ತಪಚ್ಚಯೇನ** ವಾ ಸಿದ್ಧಂ। **ಪೋತವಾಣಿಜಾಪಿ,** **ಪೋತೋ** ಪವಹನಂ, ತಸ್ಸ ವಾಣಿಜಾ।

೬೬೮. ಲಙ್ಕಾರಾದಯೋ, ಫಿಯಾದಯೋ ಚ ನಾವಾಯ **ಅಙ್ಗಾ** ಅವಯವಾ। ಲೋ ಇನ್ದೋ, ತಸ್ಸ ಕಾರಣಂ **ಲಙ್ಕಾರೋ।** ವಟೋ ವುಚ್ಚತಿ ಸಿವಟೋ, ತದಾಕಾರತಾಯ **ವಟಾಕಾರೋ।** "ವಟೋ ಕಮದ್ದೇ ನಿಗ್ರೋಧೇ"ತಿ ಹಿ **ನಾನತ್ಥಸಙ್ಗಹೋ। ಫಾ** ವುಡ್ಢಿಯಂ, ಇಯೋ, **ಫಿಯೋ।**

ದ್ವಯಂ "ತಲಕ"ಇತಿ ಖ್ಯಾತೇ। **ಪೂ** ಪವನೇ, ತೋ, ವುಡ್ಢಿ, ಪವಹತಿ ನಿಯಾಮಕೇತಿ **ಪವಹನಂ। ವುತ್ತನ್ತಿ** ಕ್ರಿಯಾಪದಂ। ದ್ವಯಂ ಕಟ್ಠಮ್ಬುವಾಹಿನಿಯಂ, **ದುಣ** ಗತಿಹಿಂಸಾಸು, ಅ, ನದಾದಿ, ವುಡ್ಢಿ, **ದೋಣೀ।** ಅಮ್ಬುಂ ನೇತಿ ಯೇನ **ಅಮ್ಬಣಂ,** ಉಸ್ಸತ್ತಂ, **ಣತ್ತಞ್ಚ,** **ಅಮ್ಬ** ಸದ್ದೇ ವಾ, ಯು।

೬೬೯. ತಿಕಂ ಗಮ್ಭೀರೇ। **ಗಮು** ಗಮನೇ, ಈರೋ, **ಭೋನ್ತೋ** ಚ **ಮಲೋಪೋ** ಚ, **ಗಭೀರೋ। ಮಾಲೋಪೇ** ತು **ಗಮ್ಭೀರೋ,** ಗಚ್ಛನ್ತಾ ಭಾಯನ್ತಿ ಅಸ್ಮಿನ್ತಿ ವಾ **ಗಭೀರೋ, ಗಮ್ಭೀರೋ** ಚ। **ನಿಪುಬ್ಬೋ ಮನ** ಅಬ್ಭಾಸೇ, ಣೋ, **ಮಸ್ಸ ನೋ।** **ತಬ್ಬಿಪಕ್ಖತೋ** ಗಮ್ಭೀರವಿಪರೀತತೋ ಉತ್ತಾನಂ ನಾಮ, ಉಗ್ಗತಂ ತಾನಂ ಪಮಾಣಂ ಅಸ್ಸ **ಉತ್ತಾನಂ,** ಅಗಮ್ಭೀರಂ।

ದ್ವಯಂ ಅಗಾಧೇ। **ಗಾಧ** ಪತಿಟ್ಠಾಕಙ್ಖಾಸು, ಗನ್ಥೇ ಚ, ನತ್ಥಿ ಗಾಧಂ ಯತ್ರ **ಅಗಾಧಂ।** ನ ಹೇಟ್ಠಿಮತಲಂ ಫುಸತಿ ಯತ್ರ **ಅತಲಮ್ಫಸ್ಸಂ।**

ತಿಕಂ ಅಪ್ಪಸನ್ನೇ। ನತ್ಥಿ ಅಚ್ಛಭಾವೋ ಅತ್ರ **ಅನಚ್ಛೋ।** ಕಲುಸಂ ಪಾಪೇಪಿ ವುತ್ತಂ। **ವಿಲ** ಭೇದನೇ, ಣೋ, **ಆವಿಲೋ। ಅವ** ರಕ್ಖಣೇ ವಾ, ಇಲೋ।

೬೭೦. ತಿಕಂ ನಿಮ್ಮಲೇ। **ಛೋ** ಛೇದನೇ, ನ ಛಿನ್ದತಿ ದಸ್ಸನನ್ತಿ **ಅಚ್ಛೋ,** ಣೋ, ಸಚ್ಛೋಪಿ, **ಸರ** ವಿಸರಣೇ, ತೋ, **ಅನ್ನಾ**ದೇಸೋ। ನತ್ಥಿ ಮಲಂ ಏತಸ್ಮಿಂ **ವಿಮಲೋ। ಗಭೀರಪ್ಪಭುತೀ ಗಭೀರಾ**ದಯೋ **ವಿಮಲನ್ತಾ** ತೀಸು ಲಿಙ್ಗೇಸು।

ಪಞ್ಚಕಂ ಕೇವಟ್ಟೇ। **ಧಾ** ಧಾರಣೇ, ಈವರೋ। ಮಚ್ಛೇ ಹನ್ತ್ವಾ ಜೀವತೀತಿ **ಮಚ್ಛಿಕೋ,** ಇಕೋ। ಮಚ್ಛೇ ಬನ್ಧತಿ ಜಾಲೇನಾತಿ **ಮಚ್ಛಬನ್ಧೋ,** ಮಚ್ಛೇ ವಧತೀತಿ ವಾ **ಮಚ್ಛಬನ್ಧೋ,** ನಿಗ್ಗಹೀತಾಗಮೋ, ಕಂ ಜಲಂ, ತಸ್ಸ ಈಲಕ್ಖೀ, ತಾಯ ವಟ್ಟೋ ವಟ್ಟನಂ ಅಸ್ಸತ್ಥೀತಿ **ಕೇವಟ್ಟೋ।** ಕೇವತ್ತೋಪಿ, ಣೋ। ಜಾಲೇ ನಿಯುತ್ತೋ, ಜಾಲೇನ ಹನ್ತೀತಿ ವಾ **ಜಾಲಿಕೋ,** ದಾಸೋಪ್ಯತ್ರ, **ದಾಸ** ದಾನೇ, ಅ, "ದಾಸೋ ಕೇವಟ್ಟಭಚ್ಚೇಸೂ"ತಿ [ಚಿನ್ತಾಮಣಿಟೀಕಾ ೧೦.೧೫] **ರುದ್ದೋ।**

೬೭೧-೬೭೨. **ಝುಸಾನ್ತಂ** ಮಚ್ಛೇ। **ಮಸ** ಆಮಸನೇ, ಛೋ, **ಮರಧಾತುವಸೇನ** ವಾ ಸಿದ್ಧೋ, **ಮರ** ಪಾಣಚಾಗೇ, ಇನೋ, **ರಲೋಪೋ।** ಮುಖಪ್ಪದೇಸೇ ಪುಥೂನಿ ಲೋಮಾನಿ ಅಸ್ಸ **ಪುಥುಲೋಮೋ।** ಪಾಠೀನಾದೀನಂ ಮಚ್ಛತ್ತಾ ವಿಸೇಸತೋ ಅಲೋಮಕೇಪ್ಯಸ್ಸ ವುತ್ತಿ। **ಝುಸ** ಹಿಂಸತ್ಥೋ **ದಣ್ಡಕೋ** ಧಾತು, ಅ, **ಝುಸೋ।** ಅಣ್ಡಜೋ, ವಿಸಾರೋ, ಸಕಲೀಪಿ, ವಿಚಿತ್ರಂ ಸರತಿ ಅನೇನ **ವಿಸಾರೋ,** ಣೋ। ರೋಹಿತಾದೀನಂ ವಕ್ಕಲಪ್ಪಾಯೋ [ಬತ್ತಲಪ್ಪಾಯೋ (ಕ॰)] ತಚೋ ಸಕಲಂ। ತಂಯೋಗಾ, ಈ, **ಸಕಲೀ।**

ರೋಹಿತಾದಯೋ, ಮಕರಾದಯೋ ಚ ಮಚ್ಛಪ್ಪಭೇದಾ। **ರುಹ** ಜನನೇ, ತೋ, **ರೋಹಿತೋ।** ವಿಪಾಕೇ ಮಧುರಸತ್ತಾ **ಮಗ್ಗುರೋ,** ವಣ್ಣವಿಕಾರೋ, ಮಜ್ಜತೀತಿ ವಾ **ಮಗ್ಗುರೋ,** ಉರೋ, **ಮಜ್ಜ** ಸುದ್ಧಿಯಂ, ಜ್ಜಸ್ಸ ಗ್ಗತ್ತಂ, ರಸ್ಸೋ ಚ, **ಮಗ್ಗುರೋ,** "ಙಾಖು"। ಸಿಙ್ಗಯುತ್ತತಾಯ **ಸಿಙ್ಗೀ,** ಣೋ, ನದಾದಿ, ಸಙ್ಕುಪಿ, ಸರತಿ ವಾತನ್ತಿ ವಾ **ಸಿಙ್ಗೀ, ಸರ** ಹಿಂಸಾಯಂ, ಅ, **ರಸ್ಸ ಗೋ,** ಅಸ್ಸಿ,

ನಿಗ್ಗಹೀತಾಗಮೋ, ನದಾದಿ, ಸಿಜ್ಝೇ, "ಙ ಚ್ವೇ"। **ಬಲ** ಸಂವರಣೇ, ಅಲೋ, **ಲಸ್ಸ** **ಜೋ, ಬಲಜೋ,**"ಙ ಪಾ"। **ಮುಳ್ಹ** ಸದ್ದತ್ಥೋ, **ಮುಳ್ಹೋ**। **ಪೂ** ಪವನೇ, ಉಸೋ, ವುದ್ಧ್ಯಾವಾದೇಸಾ, **ಪಾವುಸೋ,** ಮಹಾಮುಖಮಚ್ಛೋ, "ಙ ಟಾ"।

ಸತ್ತಕ್ಖತ್ತುಂ ವಙ್ಕತೀತಿ **ಸತ್ತವಙ್ಕೋ,** "ಙ ಸೇ"। ಸಹ ವಙ್ಕೇನ, ಸಂವಿಜ್ಜಮಾನೋ ವಾ ವಙ್ಕೋ ಯಸ್ಸ **ಸವಙ್ಕೋ,** "ಙ ಮ್ವೇ"। ನಳಸಣ್ಠಾನೋ ಮೀನೋ **ನಳಮೀನೋ,** "ಙ ಫೌ-ಯೋ"। **ಕಡಿ** ಸನ್ನಿಚಯವದನೇಕದೇಸೇಸು, ಣ್ವು, **ಗಣ್ಡಕೋ,** "ಙ ಮಾ"। **ಸಸು** ಹಿಂಸಾಯಂ, ಉ, ಅಸ್ಸು, **ಸುಸುಕಾ,** ಸಕತ್ಥೇಕೋ, "ಙ-ಪೌ-ಟಯೇ"। ಸಯನತೋ ಪಸ್ಸೇನ ಫರತೀತಿ **ಸಫರೀ,** ನದಾದಿ, **ಫರ** ಫರಣೇ, **ಸಫರೀ** ದ್ವೀಸು, "ಙ ಖೂ-ಮಾ"। ಪಾಣಿಗ್ಗಹಣೇ ಮುಖಂ ಕಿರತೀತಿ **ಮಕರೋ,** ಯದಾದಿ।

೬೭೩. ತಿಮಿಆದಯೋ ಸತ್ತ ಮಹಾಮಚ್ಛಾ ನಾಮ। **ತಿಮ** ಅದ್ದಭಾವೇ, ತಿಮತೀತಿ **ತಿಮಿ,** ಇ, **ತಿಮಿ** ಮಚ್ಛಮತ್ತೇಪಿ। **ಗಿರ** ನಿಗ್ಗಿರಣೇ, ಣೋ, **ಲ**ತ್ತಂ, ಇಸ್ಸತ್ತಂ। ತಿಮಿನೋ ಗಲೋ **ತಿಮಿಙ್ಗಲೋ,** ನಿಗ್ಗಹೀತಾಗಮೋ। ವಣ್ಣೇನ ಪಿಙ್ಗಲತಿಮಿರಸದಿಸತಾಯ **ತಿಮಿರಪಿಙ್ಗಲೋ**। ಆ ಭುಸೋ ನನ್ದತೀತಿ **ಆನನ್ದೋ, ನನ್ದ** ಸಮಿದ್ಧಿಯಂ। ತಿಮಿನೋ ಮಚ್ಛೇ ನನ್ದಯತೀತಿ **ತಿಮಿನನ್ದೋ**। "ತಿಮಿನ್ದೋ"ತಿಪಿ ಪಾಠೋ, ತಿಮೀನಂ ಮಚ್ಛಾನಂ ಇನ್ದೋ **ತಿಮಿನ್ದೋ**। ಅಧಿಕೋ ಆರೋಹೋ ಯಸ್ಸ **ಅಜ್ಝಾರೋಹೋ**। ಮಹನ್ತೋ ತಿಮಿ ಮಚ್ಛೋ **ಮಹಾತಿಮಿ**।

೬೭೪. ದ್ವಯಂ "ಙ ಫೇ"ಇತಿ ಖ್ಯಾತೇ। ಪಾಸಾಣಸದಿಸಸಣ್ಠಾನೋ ಮಚ್ಛೋ **ಪಾಸಾಣಮಚ್ಛೋ**। **ಪಠ** ವಿಯತ್ತಿಯಂ ವಾಚಾಯಂ, ಇನೋ , ಉಭಯತ್ರ ದೀಘೋ, **ಪಾಠೀನೋ,** "ಙ-ಪೌ"ತಿ ಚ ವದನ್ತಿ। ದ್ವಯಂ ಬಳಿಸೇ। ವಙ್ಕತೀತಿ **ವಙ್ಕೋ, ವಙ್ಕ** ಕೋಟಿಲ್ಯೇ। **ಬಲ** ಸಂವರಣೇ, ಇಸೋ, ಳತ್ತಂ। ಮಚ್ಛವೇಧನಮ್ಪಿ, **ವಿಧ** ವಿಧಾನೇ, ಭೇದನೇ ಚ, ಅನೇಕತ್ಥತ್ತಾ, ಯು।

ತಿಕಂ ಕುಮ್ಭೀಲೇ। "ಸುಂಸುಮಾರೋ"ತಿ ಸಮುದಿತನಾಮಂ, ಸಸತೀತಿ ಸುಸು। ಸುಸು ಏವ ಸುಂಸು, ಮಾರೇತೀತಿ ಮಾರೋ, ಸುಂಸು ಏವ ಮಾರೋ **ಸುಂಸುಮಾರೋ**। ಕೇನ ಉಭತಿ ಪೂರೇತೀತಿ ಕುಮ್ಭೋ, ಜಲಾಸಯೋ, ತತ್ರ ಉಲತಿ ಗಚ್ಛತೀತಿ **ಕುಮ್ಭೀಲೋ,** ಕುಮ್ಭೋ ವಾ ಘಟೋ, ತಂ ಲಾತೀತಿ **ಕುಮ್ಭೀಲೋ**। ನ ಕಮತೀತಿ **ನಕ್ಕೋ,** ಕ್ವಿ, ಸಞ್ಞಾಸದ್ದತ್ತಾ ನಸ್ಸ ಪಕತಿ, **ನಕ್ಕ** ನಾಸನೇ ವಾ, ಚುರಾದಿ।

ದ್ವಯಂ ಕಚ್ಛಪೇ। ಕುಚ್ಛಿತೋ ಊಮಿ ವೇಗೋ ಅಸ್ಸ **ಕುಮ್ಮೋ,** "ಪಕಾಸೇ ವೇಗಭಙ್ಗೇಸು, ತರಙ್ಗೇ ಊಮಿ ಪುಂಥಿಯ"ನ್ತಿ [ಚಿನ್ತಾಮಣಿಟೀಕಾ ೧೦.೨೧] **ರಭಸೋ,** "ವೇಗೇ ಭಙ್ಗಪ್ಪಕಾಸೇಸು, ಬಿಲಾಯಂ ಊಮಿ ವೀಚಿಯ"ನ್ತಿ **ನಾನತ್ಥಸಙ್ಗಹೋ**। ಕಚ್ಛೇನ ಪಿವತೀತಿ **ಕಚ್ಛಪೋ,** ಣೋ, ಕಮಠೋಪ್ಯತ್ರ, **ಕಮು** ಇಚ್ಛಾಯಂ, ಅಠೋ।

೬೭೫. ದ್ವಯಂ ಕಕ್ಕಟೇ। ಕಕತೀತಿ **ಕಕ್ಕಟಕೋ**। ಸಕತ್ಥೇ ಕೋ, **ಕುಕ** ಆದಾನೇ ವಾ, ಅಟೋ, ಉಸ್ಸತ್ತಂ। **ಕುಲ** ಸನ್ತಾನೇ, ಬನ್ಧುಮ್ಹಿ ಚ, ಈರೋ, ಕುಂ ವಾ ಪಥವಿಂ ಲುನಾತೀತಿ **ಕುಳೀರೋ,** ಈರೋ। ದ್ವಯಂ ರತ್ತಪೇ। ಜಲಸ್ಸ ಊಕಾ ಕಿಮಿವಿಸೇಸೋ **ಜಲೂಕಾ,** ಜಲಂ ಓಕಂ ಗೇಹಂ ಏತಿಸ್ಸಾತಿ ವಾ **ಜಲೂಕಾ,** ಓಸ್ಸೂ, **ಉಚ** ಸಮವಾಯೇ, ಣೋ, ಓಕಂ। ರತ್ತಂ ರುಧಿರಂ ಪಿವತೀತಿ **ರತ್ತಪಾ**।

ತಿಕಂ ಮಣ್ಡೂಕೇ। **ಮಣ್ಡ** ಭೂಸನೇ, ಉಕೋ, ದೀಘೋ। **ದದ** ದಾನೇ, ಉರೋ, ದ್ವಿತ್ತಂ। **ಭೀ** ಭಯೇ, ಸಪ್ಪತೋ ಭಾಯತೀತಿ **ಭೇಕೋ,** ಇಕೋ, ಈಸ್ಸೇ। ವಸ್ಸಾಭೂ, ಸಾಲುರೋ, ಪ್ಲವೋಪಿ। ದ್ವಯಂ "ತೀ"ಇತಿ ಖ್ಯಾತೇ। ಗಣ್ಡಂ ವಚ್ಚಸನ್ನಿಚಯಂ ಉಪ್ಪಾದೇತೀತಿ **ಗಣ್ಡುಪ್ಪಾದೋ**। ಮಹಿಯಾ ಲತಾ **ಮಹೀಲತಾ,** ಕಿಞ್ಚುಲುಕೋಪಿ। ಕಿಞ್ಚಿ ಚುಲತೀತಿ ಕಿಞ್ಚುಲುಕೋ, ಉಕೋ।

೬೭೬. ದ್ವಯಂ ಮುತ್ತಾಫೋಟೇ। **ಸಪ್ಪ** ಗಮನೇ, ಇ, ಅಸ್ಸಿ, **ಸಿಪ್ಪಿ,** ಥೀ। **ಸು** ಅಭಿಸವೇ, ತ್ತಿ, **ಸುತ್ತಿ**। ದ್ವಯಂ ಸಙ್ಖೇ। **ಖನು** ಅವದಾರಣೇ, ಕ್ವಿ, **ಸಙ್ಖೋ**। **ಸಮು** ಉಪಸಮೇ ವಾ, ಖೋ, **ಸಙ್ಖೋ**। ಕಂ ವಾತಿ ಗಚ್ಛತೀತಿ **ಕುಮ್ಬು,** ಉ, ದ್ವೇಪ್ಯನಿತ್ಥಿಯಂ।

ದ್ವಯಂ ಖುದ್ದಸಙ್ಖಜಾತಿಯಂ। ಸಙ್ಖಸ್ಸ ನಖೋ ಇವ **ಸಙ್ಖನಖೋ**। ದ್ವಯಂ "ಖುರು"ಇತಿ ಖ್ಯಾತೇ। ಜಲೇ ಸವತೀತಿ **ಜಲಸುತ್ತಿ, ಸು** ಪಸವೇ, ತ್ತಿ। ಸಮತೀತಿ **ಸಮ್ಬುಕೋ,** ಉಕೋ, **ಬೋ**ನ್ತೋ ಚ, "ಸಮ್ಬುಕೋ ಜಲಸುತ್ತಿ'ತ್ಥೀ"ತಿ [ಚಿನ್ತಾಮಣಿಟೀಕಾ ೧೦.೨೩] **ಪುಂಕಣ್ಡೇ ವೋಪಾಲಿತೋ**।

೬೭೭. ದ್ವಯಂ ಜಲಾಸಯೇ। ಜಲಾನಂ ಆಸಯೋ ಪತಿಟ್ಠಿತಟ್ಠಾನಂ **ಜಲಾಸಯೋ**। ತೇಸು ಜಲಾಸಯೇಸು ಮಜ್ಝೇ ಯೋ ಗಮ್ಭೀರೋ ಅಗಾಧೋ, ಸೋ **ರಹದಾಖ್ಯೋ**, **ಹರ** ಹರಣೇ, ಭೂವಾದಿ, ದೋ, ವಣ್ಣವಿಪರಿಯಯೋ, **ರಹದೋ**।

ದ್ವಯಂ ಉದಪಾನೇ। ಉದಕಂ ಪಿವನ್ತಿ ಅಸ್ಮಿಂ, ಯು, **ಕಲೋಪೋ**। ಪಿವನ್ತಿ ಅಸ್ಮಿಂ ಪಾನೋ, ಸೋ ಏವ ಕೂಪೋ **ಪಾನಕೂಪೋ, ಕು** ಸದ್ದೇ, ಪೋ, ದೀಘಾದಿ, ಕೂಪೋ, ಕೇನ ಉಭತೀತಿ ವಾ ಕೂಪೋ, **ಭಸ್ಸ ಪೋ**। ಅನ್ಧುಪಿ, **ಅನ್ಧ** ದಸ್ಸನುಪಸಙ್ಘಾತೇ, ಚುರಾದಿ, ಉ। ದ್ವಯಂ ಸಮಚತುರಸ್ಸಪೋಕ್ಖರಣಿಯಂ। **ಖನು** ಅವದಾರಣೇ, ಕಮ್ಮೇ ತೋ, **ನಲೋಪೋ**, ದೀಘಾದಿ। ಪೋಕ್ಖರಂ ಜಲಂ, ತಂಯೋಗಾ ಅನೋ, ನದಾದಿ, **ಪೋಕ್ಖರಣೀ**।

೬೭೮. ತಿಪಾದೇನ ಮಹತೋ ಸದಾ ಅಗಾಧಜಲಸ್ಸ ಪದ್ಮಟ್ಠಾನಸ್ಸ ಚ ಪದ್ಮಸುಞ್ಞಸ್ಸ ಚ ಯೋಗ್ಯತಾಯ ನಾಮಂ [ಅಮರ ೧೦.೨೮ ಗಾಥಾಯಂ ಪಸ್ಸಿತಬ್ಬಂ]। **ತಳ** ಆಘಾತೇ, **ತಲ** ಪತಿಟ್ಠಾಯಂ ವಾ, ಆಕೋ, ಅಪರಪಕ್ಖೇ ಳತ್ತಂ। **ಸರ** ಗಮನೇ, ಅ, **ಸರೋ**। **ವಪ** ಬೀಜನಿಕ್ಖೇಪೇ, ವಪನ್ತಿ ಯಾಯ **ವಾಪೀ,** ಆಯತಚತುರಸ್ಸಾಯಮ್ಪಿ। **ಸರತಿಸ್ಮಾ** ಅಸೋ, ನದಾದಿ, **ಸರಸೀ**। **ದಹ** ಭಸ್ಮೀಕರಣೇ, ಅ, **ದಧ** ಧಾರಣೇ ವಾ, **ಧಸ್ಸ ಹೋ**। **ಅಮ್ಬುಜಾನಂ** ಪದ್ಧಾನಂ **ಆಕರೋ** ಉಪ್ಪತ್ತಿಟ್ಠಾನಂ।

ಖುದ್ದಕೋ ಸರೋ "ಪಲ್ಲಲ"ನ್ತ್ಯುಚ್ಚತೇ। ಯತ್ರ ವಸ್ಸಾಸು ಅಧಿಕಂ ಜಲಂ, ಗಿಮ್ಹೇಸು ಜಾಣುಮತ್ತಂ, ಸುಕ್ಖತ್ಯೇವ ವಾ, **ಪಲ್ಲ** ರಕ್ಖಣೇ, ಚುರಾದಿ, ಅಲೋ, **ಪಲ್ಲಲಂ**।

೬೭೯-೬೮೦. ಅನೋತತತ್ತಾದಯೋ ಏತೇ ಸತ್ತ ಮಹಾಸರಾ ನಾಮ। ತತ್ರ ಸೂರಿಯರಂಸಿಸಮ್ಫುಟ್ಠಾಭಾವೇನ ನ ಅವತಪತಿ ಉದಕಮೇತ್ಥಾತಿ **ಅನೋತತ್ತೋ**। ಕಣ್ಣಮುಣ್ಡಪಬ್ಬತಸಮೀಪತ್ತಾ **ಕಣ್ಣಮುಣ್ಡೋ**। ರಥಂ ಕರೋತೀತಿ **ರಥಕಾರಕೋ,** ಯಥಾಕಥಞ್ಚಿ ಅಯಂ ಬ್ಯುಪ್ಪತ್ತಿ ನಾಮ, ಸಞ್ಞಾ ಪನ ಲೋಕತೋಯೇವಾವಗನ್ತಬ್ಬಾ। ಛಬ್ಬಣ್ಣದನ್ತವನ್ತತಾಯ ಛದ್ದನ್ತೋ, ನಾಗರಾಜಾ, ತಸ್ಸ ನಿವಾಸನಟ್ಠಾನಸಮೀಪತ್ತಾ **ಛದ್ದನ್ತೋ,** ಸರೋ। ಕುಣಾಲಸಕುಣಾ ಬಹವೋ ಯತ್ಥ ಸನ್ತಿ **ಕುಣಾಲೋ**। **ಮನ್ದಾಕಿನೀ** ಆಕಾಸಗಙ್ಗಾಯಮ್ಪಿ ವುತ್ತಾ। ಬಹವೋ ಸೀಹಾ ಪಪತನ್ತಿ ಅಸ್ಮಿಂ **ಸೀಹಪ್ಪಪಾತೋ**।

ದ್ವಯಂ ಜಲಪ್ಪಾಯೇ ದೇಸೇ ಕೂಪನಿಕಟೇ ಪಸುಪಾನತ್ಥಂ ಪತ್ಥರಾದಿರಚಿತೇ ಜಲಾಸಯೇ। ಆಹೂಯನ್ತೇ ಪಸವೋ ಅತ್ರ ಪಾನಾಯಾತಿ **ಆಹಾವೋ,** ಣೋ, ವುಡ್ಢಾವಾದೇಸೋ। ನಿಪಿವನ್ತಿ ಅಸ್ಮಿಂ **ನಿಪಾನಂ,** ಯು। ದ್ವಯಂ ಸುರಖಾತೇ, ಅಪೋರಿಸೇ ದೇವನಿಮ್ಮಿತೇತಿ ಭಾವೋ, ಸೋಣ್ಡೇಇಚ್ಚಞ್ಞೇ। "ಅಖಾತೋ ದೇವಖಾತಕೋ"ತಿ [ಅಮರ ೧೦.೨೭] ಹಿ **ಅಮರಮಾಲಾಯಂ ಪುಂಸಕಣ್ಡಂ**।

೬೮೧. **ನದ್ಯನ್ತಂ** ನದೀಯಂ। ಸವತೀತಿ, ಅನ್ತೋ, ನದಾದಿ, **ಸವನ್ತೀ**। ನಿನ್ನಟ್ಠಾನಂ ಗಚ್ಛತೀತಿ **ನಿನ್ನಗಾ,** ಕ್ವಿ। **ಸನ್ದ** ಪಸವನೇ, ಉ, ಅಸ್ಸಿತ್ತಂ, ವಣ್ಣವಿಕಾರೋ, **ಸಿನ್ಧು**। **ಸರ** ಗಮನೇ, ತೋ, ಇಕಾರಾಗಮೋ, **ಸರಿತಾ**। ಆಪಾನಂ ನಿವಾಸೋ ಆಪೋ, ಸಮುದ್ದೋ, ಣೋ, ತಂ ಗಚ್ಛತೀತಿ **ಆಪಗಾ**। **ನದ** ಅಬ್ಯತ್ತಸದ್ದೇ, ನದತೀತಿ **ನದೀ,** ನದಾದಿ, ತರಙ್ಗನೀಪ್ಯತ್ರ।

ದ್ವಯಂ ಗಙ್ಗಾಯಂ। ಭಗೀರಥೇನ ರಞ್ಞಾ ನಿಬ್ಬತ್ತಿತಾ ಭಾಗೀರಥೀತಿ ಲೋಕಿಯಾ, ಅಸ್ಮಾಕನ್ತು ಮತೇನ ನಾಮಮತ್ತಮೇವೇತಂ ತಸ್ಸಾತಿ ಸನ್ನಿಟ್ಠಾನಂ, ಏವಂ ಸಬ್ಬತ್ರ। ಗಚ್ಛತೀತಿ **ಗಙ್ಗಾ, ಗಮಿತೋ** ಗೋ, ತಿಪಥಗತಾಪಿ, ತಯೋ ಸಗ್ಗಮಚ್ಚಪಾತಾಲಪಥೇ ಗತಾ

ತಿಪಥಗತಾ। ಸಿನ್ಧೂನಂ ನದೀನಂ ಸಙ್ಗಮೋ ಮೇಲಕೋ ಸಮ್ಭೇದೋ। ಸಮ್ಮಾ ಭಿಜ್ಜನ್ತಿ ಅಸ್ಮಿಂ **ಸಮ್ಭೇದೋ, ಸಂಪುಬ್ಬೋ ಭಿದಿ** ಮೇಲನೇ, ಣೋ।

೬೮೨. ಗಙ್ಗಾದಿಕಾ ಇಮಾ ಪಞ್ಚ ನದಿಯೋ ಮಹಾನದೀ ನಾಮ। ಅಚಿರಂ ಸೀಘಗಮನಂ ಏತಿಸ್ಸಮತ್ಥೀತಿ **ಅಚಿರವತೀ**। **ಯಮು** ಉಪರಮೇ, ಉನೋ, ಯಮಸ್ಸ ಭಗಿನೀ ವಾ **ಯಮುನಾ,** ಭಗಿನ್ಯತ್ಥೇ ಉನೋ। ಸರಾನಿ ಭವನ್ತಿ ಯಾಯ ಅವಧಿಭೂತಾಯಾತಿ **ಸರಭೂ, ಸರ** ಗತಿಹಿಂಸಾಚಿನ್ತಾಸು ವಾ, ಊ, **ಅಭೋನ್ತೋ** ಚ, **ಸರಭೂ**। **ಮಹ** ಪೂಜಾಯಂ, ಅ, ನದಾದಿ।

ಚನ್ದಭಾಗಾದಿಕಾ ನಿನ್ನಗಾ ಪಞ್ಚ ಮಹಾನದಿತೋ ಅಞ್ಞಾಸಂ ನದೀನಂ ಭೇದಾ। ಚನ್ದಭಾಗೋ ನಾಮ ಪಬ್ಬತೋ, ತತೋ ಪಭವತೀತಿ **ಚನ್ದಭಾಗಾ**। ಸರಯೋಗಾ ವನ್ತು, ಮಜ್ಝೇ **ಸಕಾರಾಗಮೋ**, ನದಾದಿ, **ಸರಸ್ಸತೀ**। ವನ್ತುರತ್ರಾತಿಸಯೇ।

೬೮೩. ನಿದ್ದೋಸಂ ಜಲಂ ಅಸ್ಸಂ **ನೇರಞ್ಜರಾ,** ಯದಾದಿ, ಅಥ ವಾ ನೇರಞ್ಜರಾ ನಾಮ ತೂರಿಯವಿಸೇಸೋ, ತಂಸಮಾನಸದ್ದತಾಯ ಅಯಂ ನದೀ **ನೇರಞ್ಜರಾ** ನಾಮ। ನಾನಾಗಾಹಾಕುಲೀಭೂತತಾಯ ಕುಚ್ಛಿತಂ ವೇರಂ ಅಸ್ಸಾ **ಕಾವೇರೀ,** ನದಾದಿ। ನಮ್ಮಂ ಸುಖಂ ದದಾತೀತಿ **ನಮ್ಮದಾ,** ಣೋ। **ಆದಿ**ನಾ ಸರಾವತೀ ವೇತ್ತವತೀ ಕಣ್ಣಕೀ ಕೋಸಿಕೀಆದಿಕಾ ಅನೇಕಾ ನದೀಭೇದಾ ಸಙ್ಗಹಿತಾ।

ದ್ವಯಂ ಹಮ್ಮಿಯದೇವಾಲಯಾದೀಸು ಜಲಮಗ್ಗೇ। ವಾರಿನೋ ನಿಕ್ಖಮನಮಗ್ಗೋ **ವಾರಿಮಗ್ಗೋ**। **ನಲ** ಗನ್ಧೇ, ಅ, ನದಾದಿ, ಳತ್ತಂ, **ಪನಾಳಿ,** ಅಯಂ ಇತ್ಥಿಯಂ, ಪುಮೇ ಚ।

ತಿಕಂ ಗಾಮದ್ವಾರಮ್ಹಿ ಅಸುಚಿಪೂತಿಪಙ್ಕಸಮ್ಪುಣ್ಣಾಯಂ ಕಾಸುಯಂ। ಚಿತ್ತಂ ದುನೋತೀತಿ **ಚನ್ದನಿಕಾ,** ಯದಾದಿ।

೬೮೪-೬೮೫. **ಜಮು** ಅದನೇ, ಅಲೋ, ನದಾದಿ, **ಬೋನ್ತೋ** ಚ, ಳತ್ತಂ, **ಜಮ್ಬಾಳೀ**। ಅವಲಗ್ಗನ್ತಿ ಅಸ್ಮಿಂ **ಓಳಿಗಲ್ಲೋ, ಲಗ್ಗ** ಸಙ್ಗೇ, ಅಲೋ, ಳತ್ತಂ, ಅಸ್ಸಿ, **ಗಲೋಪೋ**, ದ್ವಿತ್ತಞ್ಚ। ಸಾದ್ಧಪಞ್ಚೇನ ಪದುಮಸ್ಸ ನಾಮಂ। ಸರಸಿ ರುಹತೀತಿ **ಸರೋರುಹಂ,** ರೋ। ಸತಂ ಪತ್ತಾನಿ ಅಸ್ಸ, ಪದ್ಮವಿಸೇಸತ್ಥೇಪ್ಯಸ್ಸ ಪದ್ಮತ್ತಾ ವಿಸೇಸತೋ ಅಭೇದೋ। ಅರಂ ವಿನ್ದತೀತಿ **ಅರವಿನ್ದಂ**। **ಪದ** ಗಮನೇ, ಉಮೋ। **ಪದುಮಂ,** ಅನಿತ್ಥೀ। ಪಙ್ಕೇ ಕದ್ದಮೇ ರುಹತೀತಿ **ಪಙ್ಕೇರುಹಂ,** ಅಲುತ್ತಸಮಾಸೋಯಂ। **ನಲ** ಗನ್ಧೇ, ಇನೋ, ಳತ್ತಂ। **ಪುಸ** ವುಡ್ಢಿಮ್ಹಿ, ಖರೋ, ವುದ್ಧಿ, **ಸಸ್ಸ ಕೋ,** ಪೋಕ್ಖರೇ ಜಲೇ ಜಾತನ್ತಿ ವಾ **ಪೋಕ್ಖರಂ**। ಮುಳಾಲತೋಪಿ ಉಗ್ಗನ್ತ್ವಾ ಪುಪ್ಫತಿ **ಮುಳಾಲಪುಪ್ಫಂ**। ಕಂ ಜಲಂ ಅಲಯತಿ ಭೂಸಯತೀತಿ **ಕಮಲಂ, ಅಲ** ಭೂಸನೇ। ಭಿಸತೋಪಿ ಉಗ್ಗನ್ತ್ವಾ ಪುಪ್ಫತೀತಿ **ಭಿಸಪುಪ್ಫಂ**। ಕುಸೇ ಜಲೇ ಸೇತಿ ತಿಟ್ಠತೀತಿ **ಕುಸೇಸಯಂ,** ರೋ, ಅಲುತ್ತಸಮಾಸೋ। ತಾಮರಸಮ್ಪಿ, ತಾಮರಂ ಜಲಂ, "ತಾಮರಂ ಘತಮಣ್ಣೋ ಚೇ"ತಿ **ತನ್ತತನ್ತರಂ,** ತತ್ರ ಸೇತಿ ತಿಟ್ಠತೀತಿ **ತಾಮರಸಂ,** ರೋ।

೬೮೬. **ಸಿತಂ** ಸೇತಂ ಕಮಲಂ "ಪುಣ್ಡರೀಕ"ನ್ತ್ಯುಚ್ಚತೇ, **ಪುಡಿ** ಖಣ್ಡನೇ, ಮುಡಿರಿತ್ಯೇಕೇ, ಇಕೋ, **ಅರಾಗಮೋ** ಚ, **ಮಸ್ಸ ಪೋ,** ಇಸ್ಸೀಕಾರೋ ಚ, **ಪುಣ್ಡರೀಕಂ**। ರತ್ತಂ ತು ಕಮಲಂ "ಕೋಕನದಂ, ಕೋಕಾಸಕೋ"ತಿ ಚೋಚ್ಚತೇ। ಕೋಕೇ ನಾದಯತೀತಿ **ಕೋಕನಾದಂ,** ಣೋ। ರತ್ತುಪ್ಪಲೇ ಚ, "ಕೋಕನದಂ, ಕೋಕನುದ"ನ್ತಿಪಿ ಪಾಠೋ, ಕೇ ಕನತಿ ದಿಬ್ಬತೀತಿ ವಾ **ಕೋಕನದಂ,** ಭೂವಾದಿ, ದೋ, ಅಸ್ಸೋ। **ಕನ** ದಿತ್ತಿಕನ್ತಿಗತೀಸು, ಕೇ ಕಾಸತೀತಿ **ಕೋಕಾಸಕೋ,** ಣ್ವು, **ಕಾಸ** ದಿತ್ತಿಯಂ।

ದ್ವಯಂ ಕೇಸರೇ, ಕೇ ಜಾಯತೀತಿ ಕಿ, ಕಮಲಾದಿ, ತಸ್ಮಿಂ ಜಾಯತಿ, ಜಲತೀತಿ ವಾ **ಕಿಞ್ಜಕ್ಖೋ,** ಖೋ, ನಸ್ಸ, ಲಸ್ಸ ವಾ **ಕೋ,** ನಿಗ್ಗಹೀತಾಗಮೋ, ಕೇ ಸರತೀತಿ, ಅ, ಸತ್ತಮಿಯಾ ಅಲೋಪೋ, ದ್ವಯಮನಿತ್ಥೀ। ದ್ವಯಂ ಪದ್ಮಾದಿದಣ್ಡೇ। ದಣ್ಡಸದಿಸತಾಯ **ದಣ್ಡೋ**। **ನಲ** ಗನ್ಧೇ, ಣೋ।

೬೮೭. ದ್ವಯಂ ಮುಳಾಲೇ। **ವಿಸ** ಪೇರಣೇ, **ವಸ್ಸ ಭೋ, ಭಿಸಂ, ಭಾಸ** ದಿತ್ತಿಯಂ ವಾ, ಆಕಾರಸ್ಸಿ। ಮೂಲೇ ಜಾಯತೀತಿ **ಮುಳಾಲೋ,** ಅಞ್ಞತ್ಥೇ ಅಲೋ, ರಸ್ಸಾದಿ, **ಳತ್ತಞ್ಚ, ಮೂಲ** ಪತಿಟ್ಠಾಯಂ ವಾ, ಅಲೋ, ಸೇಸಂ ಪುಬ್ಬಸದಿಸಂ, ದ್ವಯಂಪ್ಯನಿತ್ಥೀ।

ದ್ವಯಂ ಕಣ್ಣಿಕಾಯಂ। ಬೀಜಸ್ಸ ಕೋಸೋ ಆಕರೋ **ಬೀಜಕೋಸೋ।** ಕಣ್ಣೇ ಕರೀಯತೀತಿ **ಕಣ್ಣಿಕಾ,** ಕಣ್ಣಾಲಙ್ಕಾರೋ, ತಂಸದಿಸಸಣ್ಠಾನತಾಯ **ಕಣ್ಣಿಕಾ,** ಪದುಮಾದೀನಂ **ಸಮೂಹೇ** ಗಹನೇ ವನೇತ್ಯತ್ಥೋ। **ಸಣ** ದಾನೇ, ಡೋ, **ಸಣ್ಡಂ,** "ಸಣ್ಡಂ ಪದ್ಧಾದಿಸಙ್ಘಾತೇ, ಗೋಪತಿಮ್ಹಿ ಪುಮೇ ಭವೇ"ತಿ **ನಾನತ್ಥಸಙ್ಗಹೋ।**

೬೮೮. ದ್ವಯಂ ಪದ್ಮಕುಮುದಾದಿಸಾಮಞ್ಞೇ, ತಥಾ ಹಿ ಪದ್ಮಂ ಮಹೋಪ್ಪಲಂ ಸಿತೋಪ್ಪಲಮುಚ್ಚತೇ, "ಕುವಲಯಂ ಉಪ್ಪಲಞ್ಚ, ನೀಲಮಿನ್ದೀವರನ್ತಿ ಹಿ"ಇತಿ **ಬ್ಯಾಡಿ,** "ಉಪ್ಪಲಞ್ಚ ಕುವಲಯಂ, ನೀಲಮಿನ್ದೀವರಂ ಮತ"ನ್ತಿ **ಭಾಗುರಿ** ಚ, "ರೋಮೋ ಸಿತಿ ಚ ನೀಲೋ, ಕುವಲಯಮಿನ್ದೀವರಞ್ಚ ನೀಲಮ್ಬುಜ"ನ್ತಿ ತು **ವರರುಚಿ।** "ಕುವಲಯದಲಸಾಮೋಪ್ಯಙ್ಗದಧಿತಿ ಪರಿಧೂ ಸರ"ನ್ತಿ **ಮಾಲಧಿ, ಮಾಧವೋ** ಚ, ತತ್ರ ಪುಬ್ಬಕಮತಮಿಹ ನಿಸ್ಸೀಯತೇ। ಯದ್ಯೇವಂ ಕಥ**ಮುಪ್ಪಲ**ಸದ್ದೇನ ನೀಲುಪ್ಪಲಾದೀಸ್ವೇವ ಬುದ್ಧಿ, ನ ಪನ ಮಹೋಪ್ಪಲಾದಿಮ್ಹೀತಿ? ವುಚ್ಚತೇ - ಸಾಮಞ್ಞೇಪಿ ಧಞ್ಞತ್ತೇ ಯಥಾ **ಧಞ್ಞ**ಸದ್ದೇನ ಕಲಮಾದೀಸ್ವೇವ ಬುದ್ಧಿ, ನ ಪನ ಮುಗ್ಗಾದೀಸು, ಏವಮಿಹಾಪಿ। **ಉಪುಬ್ಬೋ ಪಾ** ಪಾನೇ, ಅಲೋ, ದ್ವಿತ್ತಂ, ಉದಕೇ ಪ್ಲವತೀತಿ ವಾ **ಉಪ್ಪಲಂ,** ಯದಾದಿ। ಕುಯಾ ಪಥವಿಯಾ ವಲಯಂ ಇವ ಸೋಭಾಕರತ್ತಾ **ಕುವಲಯಂ।**

ದ್ವಯಂ ನೀಲುಪ್ಪಲೇ। ನೀಲವಣ್ಣೇ, ಅ, **ನೀಲಂ,** ಇನ್ದತೀತಿ ಇನ್ದೀ, ನದಾದಿ, ಇನ್ದೀ ಲಕ್ಖೀ, ತಸ್ಸಾ ವರಂ **ಇನ್ದೀವರಂ, ಇನ್ದ** ಪರಮಿಸ್ಸರಿಯೇ ವಾ, ಈರೋ।

ಅಸ್ಮಿಂ ನೀಲುಪ್ಪಲೇ ಸೇತೇ ಕುಮುದಂ ನಾಮ। ಕುಯಂ ಮೋದತೇ **ಕುಮುದಂ,** ಣೋ। **ಅಸ್ಸ** ಪದುಮಾದಿನೋ ಕನ್ದೋ ಸಾಲೂಕಮುಚ್ಚತೇ। ಕಂ ಸುಖಂ ದದಾತೀತಿ **ಕನ್ದೋ, ಕನ್ದ** ಅವ್ಹಾನೇ ವಾ ರೋದನೇ ಚ। **ಸಲ** ಗಮನತ್ಥೋ **ದಣ್ಡಕೋ** ಧಾತು, ಉಕೋ, ದೀಘೋ, **ಸಾಲೂಕಂ।**

೬೮೯. ತಿಕಂ ರತ್ತಾರತ್ತಸಾಮಞ್ಞೇ। ಕಮಲತೋ ಅಞ್ಞತರಸ್ಮಿಂ ಜಲಕುಸುಮೇ, ನ ತು ರತ್ತೇಯೇವ, ಸುಗನ್ಧೇನ ಯುತ್ತಂ **ಸೋಗನ್ಧಿಕಂ।** ಕಸ್ಸ ಹಾರಂ ಇವ ಸೋಭಾಕರತ್ತಾ **ಕಲ್ಲಹಾರಂ, ಲಾ**ಗಮೋ, ದ್ವಿತ್ತಞ್ಚ। ದಕಂ ಸೀತಲಂ ಕರೋತೀತಿ **ದಕಸೀತಲಿಕಂ।**

ದ್ವಯಂ ಸೇವಾಲೇ। ಉದಕಂ ಸೇವತೀತಿ **ಸೇವಾಲೋ,** ಅಲೋ, **ವ**ಕಾರಾಗಮೋ, ಇಸ್ಸೇ ಚ। ನೀಲತೀತಿ **ನೀಲಿಕಾ, ನೀಲ** ವಣ್ಣೇ, ಇಕೋ, ನೀಲವಣ್ಣಯೋಗತೋ ವಾ **ನೀಲಿಕಾ,** ಸೇವಲೋಪಿ, ದ್ವಯಂ ಪದ್ಮಯುತ್ತೇ ದೇಸೇ, ಪದ್ಮಸಮೂಹೇ ಚ। ನಳಿನೀ ಚ ಪಙ್ಕಜಿನೀ ವಿಸಿನೀ ಚ ಸರೋಜಿನೀ ಪದ್ಮಿನೀತಿ ಪರಿಯಾಯಾ। "ಪದ್ಮಸಣ್ಡಂ ತದಾಕರೇ"ತಿ ಹಿ ಪರಿಯಾಯಂ **ರತನಮಾಲಾಯಂ ಮಾಧವೋ,** ವಿಸಂ ಸಮಂ, ತಬ್ಬನ್ತತಾಯ **ವಿಸಿನೀ,** ಇನೋ, ನದಾದಿ। ಅಮ್ಬುಜಯೋಗತೋ, ಅಮ್ಬುಜಾನಂ ಸಮೂಹತೋ ವಾ **ಅಮ್ಬುಜಿನೀ।**

೬೯೦. ತಿಲಬೀಜಾದಯೋ ಸೇವಾಲೋ ನಾಮ। ತತ್ರ ತಿಲಬೀಜಪ್ಪಮಾಣಂ ಜಲಸಣ್ಠಿತಂ ನೀಲಾದಿವಣ್ಣಯುತ್ತಂ **ತಿಲಬೀಜಂ** ನಾಮ। **ಸಙ್ಖೋ** ನಾಮ ಸಪತ್ತೋ ಅಪ್ಪಕಣ್ಡೋ ಉಖಾಪಿಧಾನಾದಿಪ್ಪಮಾಣೋ ಸಮೂಲೋ ಏಕೋ ಸೇವಾಲವಿಸೇಸೋ। **ಪಣಕೋ** ನಾಮ ಭಮರಸಣ್ಠಾನೋ ನೀಲವಣ್ಣೋ ಏಕೋ ಸೇವಾಲವಿಸೇಸೋ, **ಪಣ** ಸಙ್ಘಾತೇ, ಣ್ವು, **ಪಣಕೋ।**

ಪಾತಾಲವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಇತಿ ಸಕಲಬ್ಯಾಕರಣಮಹಾವನಾಸಙ್ಗಞಾಣಚಾರಿನಾ ಕವಿಕುಞ್ಜರಕೇಸರಿನಾ ಧೀಮತಾ ಸಿರಿಮಹಾಚತುರಙ್ಗಬಲೇನ ಮಹಾಮಚ್ಚೇನ ವಿರಚಿತಾಯಂ ಅಭಿಧಾನಪ್ಪದೀಪಿಕಾವಣ್ಣನಾಯಂ ಭೂಕಣ್ಡವಣ್ಣನಾ ಸಮತ್ತಾ।

೩. ಸಾಮಞ್ಞಕಣ್ಡ

೧. ವಿಸೇಸ್ಯಾಧೀನವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ

೬೯೧. **ಇಹ** ವಕ್ಖಮಾನೇ ಸಾಮಞ್ಞಕಣ್ಡೇ **ಸಾಙ್ಗೋಪಾಙ್ಗೇಹಿ** ಅಙ್ಗಉಪಾಙ್ಗದ್ವಯಸಹಿತೇಹಿ **ವಿಸೇಸ್ಯಾಧೀನೇಹಿ** ವಿಸೇಸ್ಯಾಯತ್ತೇಹಿ ವಿಸೇಸನಸದ್ದೇಹಿ ಸೋಭನಾದೀಹಿ **ಸಂಕಿಣ್ಣೇಹಿ** ಅಞ್ಞಮಞ್ಞವಿಜಾತಿಯತ್ಥೇಹಿ ದಬ್ಬಕ್ರಿಯಾಗುಣಾದೀಹಿ **ಅನೇಕತ್ಥೇಹಿ** ಸಮಯವಣ್ಣಾದೀಹಿ **ಅಬ್ಯಯೇಹಿ** ಚಿರಸ್ಸಮಾದೀಹಿ ಚ **ಕಮಾ** ಕಮತೋ ವಗ್ಗಾ ಕಥ್ಯನ್ತೇ, ತೇ ಚ ಪುಬ್ಬವಗ್ಗಸನ್ನಿಸ್ಸಯಾ, ತಥಾ ಹಿ **ಸೋಭನಾದಯೋ ದೇವಮನುಸ್ಸಾದೀಸು** ವಿಸೇಸನಭಾವೇನ ಸಮ್ಬನ್ಧಾ, **ಕ್ರಿಯಾದಯೋ** ತು ತದಾಧಾರತಾಯ, **ಸಮಯಾದಯೋ** ವಾಚಕತಾಯ, **ಚಿರಸ್ಸಮಾದಯೋ** ತಂಕ್ರಿಯಾವಿಸೇಸನಭಾವೇನ, ತತೋಯೇವ ಸಾಧಾರಣತ್ತಾ ಸಾಮಞ್ಞಕಣ್ಡಮಿದಂ।

೬೯೨. ಇಹ ಸತ್ಥೇ ಭಿಯ್ಯೋ ರೂಪನ್ತರಾ ಲಿಙ್ಗವಿನಿಚ್ಛಯೋ, ಸೋ ಅತ್ರಾಪಿ ವಗ್ಗೇ ಭಿಯ್ಯೋ ರೂಪನ್ತರಾಯೇವಾತಿ ವಿಪ್ಪಟಿಪತ್ತಿನಿರಾಸತ್ಥಂ ಬ್ಯಾಪಕನ್ಯಾಯಮಾಹ **"ಗುಣಿ"**ಚ್ಚಾದಿನಾ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ - ವಿಸೇಸನಭೂತಾ ಸಬ್ಬೇ ಗುಣಸದ್ದಾ, ದಬ್ಬಸದ್ದಾ, ಕ್ರಿಯಾಸದ್ದಾ ಚ ವಿಸೇಸ್ಯಾಧೀನಭಾವೇನ ಹೇತುನಾಯೇವ, ನ ಭಿಯ್ಯೋ ರೂಪನ್ತರಾಪಿ ವಿಸೇಸನಸದ್ದೇನ ಸಮಲಿಙ್ಗಿನೋ ಸಿಯುನ್ತಿ, ಯಥಾ - ಸೋಭನಾ ಇತ್ಥೀ, ಸೋಭನೋ ಪುರಿಸೋ, ಸೋಭನಂ ಚಿತ್ತಂ।

೬೯೩-೬೯೮. **ಸುಭನ್ತಂ** ಸೋಭನೇ। **ಸುಭ** ಸೋಭನೇ, ಯು। **ರುಚ** ದಿತ್ತಿಯಂ, ಇರೋ। **ಸಾಧ** ಸಂಸಿದ್ಧಿಯಂ, ಉ। ಮನಂ ತೋಸೇತೀತಿ **ಮನುಞ್ಞಂ।** ಞಾ ಪರಿಮಾಣತೋಸನನಿಸಾಮನೇಸು, ಅನ್ತಸ್ಸುಕಾರೋ, ಮನಂ ಆ ಭುಸೋ ತೋಸೇತೀತಿ ವಾ **ಮನುಞ್ಞಂ,** ತದಾ "ಮನೋ ಅಞ್ಞ"ನ್ತಿ ಛೇದೋ, **ಆಲೋಪೋ। ಚರ** ಗತಿಭಕ್ಖನೇಸು, ಣು, ಚರತಿ ಚಿತ್ತಮೇತ್ಥಾತಿ **ಚಾರು।** ಸುಟ್ಠು ದರೀಯತೇ **ಸುನ್ದರಂ, ದರ** ದಾರಣೇ । **ವಗ್ಗ** ಗಮನೇ, ಉ, **ವಗ್ಗು।** ಮನೋ ರಮತಿ ಅಸ್ಮಿಂ। **ಕಮು** ಇಚ್ಛಾಯಂ, ತೋ। ಹರತಿ ಚಿತ್ತಂ **ಹಾರೀ,** ಣೀ। **ಮನ** ಞಾಣೇ, ಜು, ಮನೋ ಜವತಿ ಯಸ್ಮಿಂ ವಾ **ಮಞ್ಜು,** ನಲೋಪೋ। ಪಿಯಸೀಲಯುತ್ತತಾಯ **ಪೇಸಲಂ, ಪಿಯಸ್ಸ ಪೇ,** ಈಸ್ಸತ್ತಂ। **ಭದಿ** ಕಲ್ಯಾಣೇ, ದೋ। **ವಾ** ಗತಿಯಂ, ಮೋ। **ಕಲ** ಸಙ್ಖ್ಯಾನೇ, ಯಾಣೋ। ಮನಂ ಅಪ್ಪೇತಿ ವಡ್ಢೇತೀತಿ **ಮನಾಪಂ,** ಮನೋ ಅಪ್ಪೋತಿ ಯಸ್ಮಿನ್ತಿ ವಾ **ಮನಾಪಂ, ಆಪ** ಪಾಪುಣನೇ, **ಅಪಾದಿಪುಬ್ಬೋ** ಚ। ಲಭಿತಬ್ಬನ್ತಿ **ಲದ್ಧಂ,** ತೋ, ಸಕತ್ಥೇ ಕೋ। ಸುಭತೀತಿ **ಸುಭಂ,** ಸುನ್ದರೇನ ಸಭಾವೇನ ಭವತೀತಿ ವಾ **ಸುಭಂ।**

ಪುಙ್ಗವನ್ತಂ ಉತ್ತಮೇ, ಉಬ್ಭುತೋ ಅತ್ಯತ್ಥಂ ಉತ್ತಮೋ, **ಉಭ**ಸದ್ದತೋ ಉಬ್ಭುತತ್ಥತೋ ವಿಸೇಸತ್ಥೇ ತಮೋ, ಉಗ್ಗತತಮತ್ತಾ ವಾ **ಉತ್ತಮೋ। ವರ** ಪತ್ಥನಾಯಂ, **ಪವರೋ। ಇಟ್ಠ**ಪಚ್ಚಯೇ **ವುಡ್ಢಸ್ಸ ಜಾ**ದೇಸೋ, **ಜೇಟ್ಠೋ।** ಪಕಟ್ಠಂ ಮುಖಂ ಆರಮ್ಭೋ ಅಸ್ಸ **ಪಮುಖೋ।** ನತ್ಥಿ ಉತ್ತರೋ ಉತ್ತಮೋ ಯಸ್ಮಾ **ಅನುತ್ತರೋ।** ಪಮುಖೋ ಚ ಅನುತ್ತರೋ ಚಾತಿ ದ್ವನ್ದೋ। **ಅಪಾದಿಪುಬ್ಬೇ ವರೋ।** ಮುಖಮಿವ **ಮುಖ್ಯೋ, ಇವತ್ಥೇ** ಯೋ। ಪದಧಾತೀತಿ **ಪಧಾನಂ,** ಯು। ಪಮುಖಭಾವೇ ತಿಟ್ಠತೀತಿ **ಪಾಮೋಕ್ಖೋ,** ಉಭಯತ್ರಾಪಿ ವುದ್ಧಿ। ಪಕಟ್ಠಂ ರಾತೀತಿ **ಪರಂ,** ಣೋ। "ಅಗ್ಗ"ನ್ತಿ ಜಾನಿತಬ್ಬನ್ತಿ **ಅಗ್ಗಞ್ಞಂ,** "ಅಗ್ಗ"ನ್ತಿ ಪಮಾನಿತಬ್ಬನ್ತಿ ವಾ **ಅಗ್ಗಞ್ಞಂ। ಉತ್ತರೋ ಉತ್ತ**ಮಸದಿಸೋ। ಪಧಾನಭಾವಂ ನೀತಂ **ಪಣೀತಂ, ನೀ** ನಯೇ, ಕಮ್ಮನಿ ಣೋ। ಪರಂ ಪಚ್ಚನೀಕಂ ಮಾರೇತೀತಿ **ಪರಮಂ,** ಪಕಟ್ಠಭಾವೇ ರಮತೀತಿವಾ **ಪರಮಂ,** ಣೋ। ಇಯಿಟ್ಠೇಸು **ಪಸತ್ಥಸ್ಸ, ವುಡ್ಢಸ್ಸ** ಚ **ಸೋ, ಸೇಯ್ಯೋ, ಸೇಟ್ಠೋ** ಚ, "ಕ್ವಚಾಸವಣ್ಣಂ ಲುತ್ತೇ"ತಿ ಇಸ್ಸೇ। ಗಾಮಂ ನೇತೀತಿ **ಗಾಮಣಿ,** "ತಸ್ಸೀಲಾದೀಸು ಣೀ ತ್ವಾವೀ ಚಾ"ತಿ ಣೀ, ರಸ್ಸೋ, **ಗಾಮಣಿ।** ಸನ್ತತಮತಾಯ **ಸತ್ತಮೋ, ಸನ್ತ**ತೋ ತಮೋ, **ಸನ್ತಸ್ಸ** ಚ **ಸೋ।** ವಿಸೇಸೀಯತೇತೀ **ವಿಸಿಟ್ಠೋ, ಸಿಸ** ವಿಸೇಸನೇ, ತೋ। **ಅರ** ಗಮನೇ, ಣ್ಯೋ, **ಇಕಾರಾಗಮೋ, ಅರಿಯೋ।** ನತ್ಥಿ ಅಗ್ಗೋ ಯಸ್ಮಾ **ನಾಗೋ,** ದೀಘಾದಿ, **ಗಲೋಪೋ** ಚ। ಇ ಗತಿಯಂ, ಣ್ವು, ಇಸ್ಸೇ, **ಅಲೋಪೋ** ಚ, **ಏಕೋ,** ಸದಿಸರಹಿತತಾಯ ವಾ ಏಕೀಭಾವೇ ತಿಟ್ಠತೀತಿ **ಏಕೋ,** ಕೋ। ಉಸ್ಸಾಪೇತಿ ಪಚ್ಚನೀಕೇತಿ **ಉಸಭೋ, ಉಸ** ದಾಹೇ, ಅಭೋ । **ಅಜ** ಗಮನೇ, ಅ, **ಜಸ್ಸ ಗೋ,** ದ್ವಿತ್ತಂ, **ಅಗ್ಗೋ।** ಮುಚ ಮೋಚನೇ, ಹೀನಮಜ್ಝಿಮಭಾವೇಹಿ ಮುಚ್ಚತೀತಿ **ಮೋಕ್ಖೋ,** ತೋ, ತಸ್ಸ **ಖೋ। ಮೋಕ್ಖ** ಮೋಚನೇ ವಾ, ಅ। ಪಧಾನಭಾವಂ ಗಚ್ಛತೀತಿ **ಪುಙ್ಗವೋ,** ಯದಾದಿ, ಪುಕ್ಖಲೋಪ್ಯತ್ರ, **ಪುಸ**

ವುದ್ಧಿಮ್ಹಿ, ಅಲೋ, ಸಸ್ಸ **ಖೋ,** ಅಸರೂಪದ್ವಿತ್ತಂ। ಏತೇ **ಚುತ್ತಮಾ**ದಯೋ ಸಮಾಸಗಾಪಿ ಅಸಮಾಸಗಾಪಿ ಉತ್ತಮತ್ಥವಾಚಕಾ। **ಅಮರಕೋಸೇ** ಪನ ನಾಗೋಸಭಪುಙ್ಗವಾನಂ ಸಮಾಸಗತ್ತೇಯೇವ ಉತ್ತಮತ್ಥವಾಚಕತಾ ವುತ್ತಾ, ವುತ್ತಞ್ಚ -

> "ಉತ್ತರಸ್ಮಿಂ ಪದೇ ಬ್ಯಗ್ಘ-ಪುಙ್ಗವೋಸಭಕುಞ್ಜರಾ।
> ಸೀಹಸದ್ದೂಲನಾಗಾದ್ಯಾ, ಪುಮೇ ಸೇಟ್ಠತ್ಥಗೋಚರಾ"ತಿ [ಅಮರ ೧೧.೫೯]॥

ತಸ್ಸತ್ಥೋ - **ಬ್ಯಗ್ಘಾ**ದಯೋ ಕಮ್ಮಧಾರಯಸಮಾಸೇ ಸತಿ ಉತ್ತರಪದೀಭೂತಾ ಸೇಟ್ಠತ್ಥವಿಸಯಾ ಪುಬ್ಬಪದಸ್ಸ ಸೇಟ್ಠತ್ಥವಾಚಕಾ ಪುಲ್ಲಿಙ್ಗಾ ಚ ಭವನ್ತಿ, ಯಥಾ "ಪುರಿಸಬ್ಯಗ್ಘೋ, ಮುನಿಪುಙ್ಗವೋ"ಇಚ್ಚಾದಿ। **ಸೀಹಾ**ದಯೋ, **ಆದಿ**ನಾ **ವರಾಹಪುಣ್ಡರೀಕಧೋರಯ್ಹುಸೋವೀರಾ**ದಯೋ ಚ ಸಮಾಸಗಾ ಕಮ್ಮಧಾರಯಸಮಾಸೇ ಉತ್ತರಪದಭೂತಾ ಸೇಟ್ಠತ್ಥವಾಚಕಾ ಪುಮೇವ ಭವನ್ತಿ, ಯಥಾ "ಸಕ್ಯಸೀಹೋ, ಕವಿಕುಞ್ಜರೋ, ಪುರಿಸಸದ್ದೂಲೋ, ಪುರಿಸವರಾಹೋ"ಇಚ್ಚಾದಿ।

೬೯೭. ಚಿತ್ತಸ್ಸ, ಅಕ್ಖಿನೋ ಚ ಪೀತಿಜನಕಂ ವತ್ಥು ಅಬ್ಯಾಸೇಕಂ, ಅಸೇಚನಞ್ಚ ನಾಮ, ನ ಬ್ಯಾಸಿಞ್ಚನ್ತಿ ನಕ್ಖರನ್ತಿ ನಯನಮನಾನಿ ಯಸ್ಮಾತಿ **ಅಬ್ಯಾಸೇಕಂ, ಅಸೇಚನ**ಞ್ಚ, ನ ಬ್ಯಾಸಿಞ್ಚನ್ತಿ ಚ ಯಸ್ಮಿಂ ಆಗನ್ತುಕಭೂತಾನಿ ಅಞ್ಞರಸಾನೀತಿ ವಾ **ಅಬ್ಯಾಸೇಕಂ, ಅಸೇಚನ**ಞ್ಚ। ಣೋ, ಯು ಚ।

ಛಕ್ಕಂ ಇಟ್ಠೇ ವತ್ಥುಮ್ಹಿ। ಇಚ್ಛಿತಬ್ಬಂ, ಏಸಿತಬ್ಬನ್ತಿ ವಾ **ಇಟ್ಠಂ, ಇಸು** ಇಚ್ಛಾಯಂ, **ಇಸ** ಗವೇಸನೇ ಚ, ತೋ। ಸುಭತ್ತಂ ಗಚ್ಛತೀತಿ **ಸುಭಗಂ,** ಕ್ವಿ। ಹದಯೇ ಸಾಧು, ಹದಯಸ್ಸ ವಾ ಪಿಯನ್ತಿ **ಹಜ್ಜಂ,** ಣೋ, ದನ್ತಸ್ಸ ಲೋಪೋ, **ದ್ಯಸ್ಸ ಜ್ಜೋ**। ದಯಿತಬ್ಬಂ ಆದಾತಬ್ಬನ್ತಿ **ದಯಿತಂ,** ತೋ। **ವಲ್ಲ** ಸಂವರಣೇ, ಕಮ್ಮನಿ ಅಭೋ। ಪಿಯಾಯಿತಬ್ಬನ್ತಿ **ಪಿಯಂ,ಪೀ** ತಪ್ಪನಕನ್ತೀಸು, ಣ್ಯೋ, ರಸ್ಸಾದಿ।

೬೯೮. ತಿಕಂ ತುಚ್ಛೇ। **ತುಚ** ವಿನಾಸೇ, ಛೋ। **ರಿಚ** ವಿಯೋಜನಸಮ್ಪುಚ್ಚನೇಸು, ಸಮ್ಪುಚ್ಚನಂ ಮಿಸ್ಸನಂ, ತೋ, ಸಕತ್ಥೇ ಕೋ। ಸುನಸ್ಸ ಹಿತಂ **ಸುಞ್ಞಂ,** ಯೋ, ನ್ಯಸ್ಸ **ಞ್ಞೋ, ಸುನ** ಗತಿಯಂ ವಾ, ಯೋ। ದ್ವಯಂ ಅಸಾರೇ। **ಫಲ** ನಿಪ್ಫತ್ತಿಯಂ, ಉ, ಗು ವಾ। ಪುಬ್ಬತ್ರ **ಗೋನ್ತೋ**, ಅಸ್ಸೇ, **ಫೇಗ್ಗು**।

ತಿಕಂ ಪವಿತ್ತೇ। **ಮೇಧ** ಹಿಂಸಾಸಙ್ಗಮೇಸು, ಮೇಧೀಯತೇ ಸಙ್ಗಮೀಯತೇ **ಮೇಜ್ಝಂ,** ಣ್ಯೋ, **ಝ್ಯಸ್ಸ ಝೋ,** ಅಸರೂಪದ್ವಿತ್ತಂ। **ಪು** ಪವನೇ, ತೋ, ದೀಘಾದಿ। ವುದ್ಧಾವಾದೇಸೋ, **ಇಕಾರಾಗಮೋ** ಚ। ದ್ವಯಂ ಅವಿರದ್ಧೇ। ನ ವಿರಜ್ಝತೀತಿ **ಅವಿರದ್ಧೋ, ರಧ** ಹಿಂಸಾಪರಾಧಾಪಗಮನೇಸು, ತೋ। "ಧಢಭಹೇಹಿ ಧಢಾ ಚೇ"ತಿ **ತಸ್ಸ ಧೋ। ಪಣ** ಬ್ಯವಹಾರಥುತೀಸು, ಣ್ವು, ವಿರದ್ಧವೋಹಾರೇನ ನ ಪಣಾಮೇತೀತಿ **ಅಪಣ್ಣಕೋ**।

೬೯೯-೭೦೧. ದ್ವಯಂ ಜಾತ್ಯಾಚಾರಾದಿನಾ ಅನಿನ್ದಿತೇ। **ಉ**ಪುಬ್ಬೋ, **ಪ**ಪುಬ್ಬೋ ಚ **ಕಸ** ವಿಲೇಖನೇ, ಹಿಂಸಾಯಞ್ಚ, ತೋ, "ಸಾದಿಸನ್ತಪುಚ್ಛಭಞ್ಜಹಂಸಾದೀಹಿ ಟ್ಠೋ"ತಿ ಸಹಾದಿಬ್ಯಞ್ಜನೇನ **ತಸ್ಸ ಟ್ಠೋ**।

ಗಾರಯ್ಹನ್ತಂ ಜಾತ್ಯಾಚಾರಾದಿನಾ ನಿನ್ದಿತೇ। ನಿಹೀಯತೇತಿ **ನಿಹೀನೋ, ಹಾ** ಚಾಗೇ, ಇನೋ, ದೀಘೋ। ಅಪಾದಿಪುಬ್ಬೇ **ಹೀನೋ। ಲಮ** ನಿನ್ದಾಯಂ, ಣ್ವು, **ಲಾಮಕೋ। ಕಿಟ** ಗತಿಯಂ, **ಪತಿ ನಿ**ಪುಬ್ಬೋ ತು ನಿನ್ದಾಯಂ, ರೋ, **ಪತಿಕಿಟ್ಠಂ, ನಿಕಿಟ್ಠ**ಞ್ಚ। **ಇತ್ತರ**ಸದ್ದೋ ಲಾಮಕತ್ಥವಾಚಕೋ ಪಾಟಿಪದಿಕೋ, "ಜಾತ್ಯಾಚಾರಾದೀಹಿ ನಿಹೀನೋಯ"ನ್ತಿ ಅವದಿತಬ್ಬೋತಿ **ಅವಜ್ಜೋ,** ತಬ್ಭಾವತ್ಥೋ ಚೇತ್ಥ **ಅಕಾರೋ। ವದ** ವಿಯತ್ತಿಯಂ ವಾಚಾಯಂ, ಣ್ಯೋ, **ದ್ಯಸ್ಸ ಜ್ಜೋ**। ಕುಚ್ಛಾ ಸಞ್ಜಾತಾ ಅಸ್ಸ **ಕುಚ್ಛಿತೋ**। ಅಧೋಭಾಗೇ ಜಾತೋ **ಅಧಮೋ,** ಓಸ್ಸತ್ತಂ। **ಉಮ** ನಿನ್ದಾಯಂ, ಕಮ್ಮೇ ಅ, ಸಕತ್ಥೇ ಕೋ, ಉಸ್ಸೋ, **ಓಮಕೋ**। ಗರಹಿತಬ್ಬೋತಿ **ಗಾರಯ್ಹೋ, ಗರಹ** ನಿನ್ದಾಯಂ, ಣ್ಯೋ, ವಣ್ಣವಿಪರಿಯಯೋ।

ದ್ವಯಂ ಮಲಯುತ್ತೇ। ಮಲಯುತ್ತತಾಯ **ಮಲೀನೋ,** ಇನೋ, ದೀಘೋ। ಅಸ್ಸತ್ಥ್ಯತ್ಥೇ ಈ, **ಮಸಪಚ್ಚಯೇ ಮಲೀಮಸೋ,** ಕಚ್ಚರಂ, ಮಲದೂಸಿತಮ್ಪಿ, ಕುಚ್ಛಿತಂ ಚರತೀತಿ **ಕಚ್ಚರಂ।**

ತಿಪಾದಂ ವಿಪುಲೇ। **ಬ್ರಹ** ವುದ್ಧಿಯಂ, ರಾಜಾದಿ, **ಬ್ರಹಾ। ಮಹ** ಪೂಜಾಯಂ, ಅನ್ತೋ। **ಪುಲ** ಮಹತ್ತೇ, **ವಿಪುಲಂ। ಸಲ** ಗಮನೇ, **ವಿಸಾಲಂ,** ಣೋ। **ಪಥ** ಸಙ್ಖ್ಯಾನೇ, ಉಲೋ, ಅಸ್ಸು, **ಪುಥುಲಂ, ಉಮ್ಹಿ ಪುಥು। ಗರ** ಸೇಚನೇ, ಉ, **ಗರು। ಅರ** ಗಮನೇ, ಉ, ಅಸ್ಸು, **ಉರು। ತನು** ವಿತ್ಥಾರೇ, ತೋ, **ಇಣ್ಣಾದೇಸೋ,** ತಸ್ಸ **ಥೋ,** ಅಸ್ಸಿ, ಅಸರೂಪದ್ವಿತ್ತಂ, **ವಿತ್ಥಿಣ್ಣಂ।**

ವಠರನ್ತಂ ಥೂಲೇ। **ಪೀ** ತಪ್ಪನಕನ್ತೀಸು, ಇನೋ। **ಥೂಲ** ಪರಿಬ್ರೂಹನೇ, ಅ। **ಪೀಧಾತುತೋ** ಈವರೋ, **ಪೀವರಂ।** ಲಪಚ್ಚಯೇ **ಥುಲ್ಲಂ,** ರಸ್ಸಾದಿ। **ವದ** ವಿಯತ್ತಿಯಂ ವಾಚಾಯಂ, ವದತೀತಿ **ವಠರಂ,** ಅರೋ, ದಸ್ಸ **ಠೋ।**
ಥೂಲಮುಪಚಿತಮಂಸವಿಪುಲಾಯತಮಂಸಾದಿ।

ದ್ವಯಂ ಸನ್ನಿಚಿತೇ। **ಆನಿಪುಬ್ಬೋ ಚಿ** ಚಯೇ, ಕಮ್ಮೇ ತೋ, **ಆಚಿತಂ, ನಿಚಿತಞ್ಚ।**

೭೦೧. ಸಿಲೋಕೋ ಸಬ್ಬಸ್ಮಿಂ। ಸರತೀತಿ **ಸಬ್ಬಂ,** ವೋ, ರಸ್ಸ ಚ **ವೋ। ಸಂಪುಬ್ಬೋ ಅಸು** ಖೇಪನೇ, ತೋ, **ಸಮತ್ತಂ,** ಅಥ ವಾ **ಸಮ ತಿಮ** ವೇಕಲ್ಲಬ್ಯೇ, ತೋ, **ಸಮತ್ತಂ।** ನ ಖಿಯತೀತಿ **ಅಖಿಲಂ,** ಲೋ, **ಅಖಿಲಂ, ನಿಖಿಲಞ್ಚ** ತಥಾ। **ಸಕ** ಸತ್ತಿಯಂ, ಅಲೋ, ಕಲಾಭಿ ಅವಯವೇಹಿ ಸಹ ವತ್ತತೇತಿ ವಾ **ಸಕಲಂ।** ಸೇಸತೋ ಅವಸಿಟ್ಠತೋ ನಿಗ್ಗತಂ **ನಿಸ್ಸೇಸಂ। ಕಸ** ಗಮನೇ, ಇನೋ, ಣತ್ತಂ, **ಕಸಿಣಂ।** ನ ಸೇಸಂ ಅವಸಿಟ್ಠಂ **ಅಸೇಸಂ।** ಅಗ್ಗೇನ ಸಿಖರೇನ ಸಙ್ಗತಂ **ಸಮಗ್ಗಂ।** ಕತೇ ಸಮಾಸೇ ಪುಬ್ಬನಿಪಾತೋ ಅಭಿಧಾನಾ। **ಊನ** ಪರಿಹಾನೇ, ನ ಊನಂ ಅಸ್ಮಿಂ **ಅನೂನಕಂ,** ಕೋ।

೭೦೨. **ಬಹುಲನ್ತಂ** ಬಹುತ್ತೇ, ಭಾವೇತಿ ವಡ್ಢೇತೀತಿ **ಭೂರಿ, ಭೂ** ಸತ್ತಾಯಂ, ರಿ, **ಭೂರಿ,** ದೀಘಾದಿ, ರಸ್ಸನ್ತೋ, **ಈಮ್ಹಿ ಭೂರೀ,** ಮೇಧಾ। **ಪಹು** ಸತ್ತಿಯಂ, ತೋ, **ಉಕಾರಾಗಮೋ,** ಪಪುಬ್ಬೋ **ಹೂ** ಸತ್ತಾಯಂ ವಾ, ರಸ್ಸೋ। **ಪಚಿ** ವಿತ್ಥಾರೇ, ಉರೋ, **ಪಚುರಂ। ಭೀ** ಭಯೇ, ಭಾಯತಿ ಯಸ್ಮಾತಿ **ಭಿಯ್ಯೋ,** ದ್ವಿತ್ತಂ। ಸಮ್ಪಹೋತೀತಿ **ಸಮ್ಪಹುಲಂ,** ಲೋ। **ಬಹ** ವುಡ್ಢಿಯಂ, ಉ, **ಬಹು। ಯೇಭುಯ್ಯ**ಸದ್ದೋ ಬಹುಲತ್ಥವಾಚಕೋ ಪಾಟಿಪದಿಕೋ। ಬಹೂ ಅತ್ಥೇ ಲಾಭೀತಿ **ಬಹುಲಂ।**

ದ್ವಯಂ ಬಹಿಗತೇ। ಬಹಿ ಜಾತಂ **ಬಾಹಿರಂ,** ಇರಣ।

೭೦೪-೭೦೬. **ಯೇಸಂ** ಪದತ್ಥಾನಂ **ಮತ್ತಂ** ಪಮಾಣಂ ಸತಾದಿತೋ **ಪರಂ** ಅಧಿಕಂ ಭವತಿ, ತೇ **ಪರೋಸತಾದೀ। ಆದಿನಾ** ಪರೋಸಹಸ್ಸಾದಿ। ಸತತೋ ಪರೋ **ಪರೋಸತಂ।** ಸಹಸ್ಸತೋ ಪರೋ **ಪರೋಸಹಸ್ಸಂ,** ಪರಸ್ಸ ಪುಬ್ಬನಿಪಾತೋ ಅಭಿಧಾನಾ **ಪರಸದ್ದಾ ಓಕಾರಾಗಮೋ।** ಪಞ್ಚಂ ಅಪ್ಪೇ। ಪರಿತೋ ಅತ್ತಂ ಖಣ್ಡಿತಂ **ಪರಿತ್ತಂ। ಸುಖ** ತಕ್ರಿಯಾಯಂ, ತಕ್ರಿಯಾ ಸುಖನಂ, ಉಮೋ। **ಸುಚ** ಸೋಚನೇ ವಾ। **ಖುದ** ಪಿಪಾಸಾಯಂ, ದೋ, **ಖುದ್ದಂ। ಥುಚ** ಪಸಾದೇ, ಣೋ। **ಅಲ** ಭೂಸನಪರಿಯತ್ತಿನಿವಾರಣೇಸು, ಪೋ, ಲಸ್ಸ **ಪೋ, ಅಪ್ಪಂ। ಕಿಸ** ತನುಕರಣೇ, ಣೋ। **ತನು** ವಿತ್ಥಾರೇ। **ಚಿ** ಚಯೇ, ಉಲೋ, ದ್ವಿತ್ತಂ, **ಚುಲ್ಲಂ,** ನೀಚೇ ಪನ **ಚುಲ್ಲೋ। ಮಾ** ಮಾನೇ, ಛದಾದೀಹಿ ತೋ। ರಸ್ಸಾದಿ, **ಮತ್ತಾ,** ಇತ್ಥಿಯಂ। **ಲಿಸ** ಅಪ್ಪೀಭಾವೇ, ಅ। **ಲೂ** ಛೇದನೇ, ಲುಯತೇತಿ **ಲವೋ,** ಅ। **ಅಣ** ಗತ್ಯತ್ಥೋ, ಉ। **ಕಣ** ಸದ್ದೇ, ಅ, **ಕಣೋ।** ಲವಾದೀಹಿ ಸಹ ಕಣೋ ಪುಮೇ, ವುತ್ತಞ್ಚ **ಅಮರಕೋಸೇ** "ಪುಮೇ ಲವಲೇಸಕಣಾಣವೋ"ತಿ [ಅಮರ ೨೧.೬೨]।

ಇತ್ತನ್ತಂ ಸಮೀಪೇ। ಸಙ್ಗತಾ ಆಪೋ ಯಸ್ಮಿಂ **ಸಮೀಪಂ,** ಆಸ್ಸೀ। **ಪಾದಿತೋ** ಯದಾದಿನಾ ಕಟೋ, **ನಿಕಟೋ,** ನತ್ಥಿ ಕಟೋ ಆವರಣಂ ಏತಸ್ಸಾತಿ ವಾ **ನಿಕಟೋ। ಸದಸ್ಮಾ** ತೋ, ಆಸನ್ನೋ। ಕಣ್ಠಂ ಸಮೀಪಂ ಉಪಗತಂ **ಉಪಕಟ್ಠೋ।** "ಕಣ್ಠೋ ಗಲೇ ಸನ್ನಿಟ್ಠಾನೇ, ಸದ್ದೇ ಮದನಪಾದಪೇ"ತಿ ಹಿ **ನಾನತ್ಥಸಙ್ಗಹೋ,** ಇಧ ಪನ **ಕಣ್ಠಸ್ಸ ಕಟ್ಠಾದೇಸೋ, ಣಲೋಪೋ** ವಾ। ಅಬ್ಯಾಸೀದತೀತಿ

ಅಬ್ಭಾಸೋ। "ಅಬ್ಭಾಸೋ ತು ಸಮೀಪಮ್ಹಿ, ಪುಮಾ ಅಬ್ಭಸನೇಪಿ ಚೇ"ತಿ [ಚಿನ್ತಾಮಣಿಟೀಕಾ ೨೧.೬೭] **ರಭಸೋ**। ಸಹ ಅನ್ತೇನ **ಸನ್ತಿಕಂ,** ಸಕತ್ಥೇ ಇಕೋ। ವಿದೂರಪಟಿಪಕ್ಖತ್ತಾ **ಅವಿದೂರಂ**। ಸಙ್ಗತಂ ಅನ್ತಂ **ಸಾಮನ್ತಂ,** ಸಸದ್ದಸ್ಸ ದೀಘೋ, ನಿಗ್ಗಹೀತಸ್ಸ ಮೋ, **ಸಂ ನಿಪುಬ್ಬೋ**ಪಿ **ಕಟ್ಠ**ಸದ್ದೋ ಸಮೀಪತ್ಥೋಯೇವಾತಿ ದಸ್ಸನತ್ಥಂ ಉದಾಹಟಂ, **ಕಸ** ವಿಲೇಖನೇ ವಾ, ತೋ, **ಸನ್ನಿಕಟ್ಠಂ**। ಅನ್ತಿಕಭಾವಂ ಉಪಗತಂ **ಉಪನ್ತಿಕಂ**। ಸಹ ಕಾಸೇನ ವತ್ತತೇ **ಸಕಾಸಂ, ಕಾಸ** ದಿತ್ತಿಯಂ। ಅನ್ತಯೋಗಾ ಅನ್ತಿಕಂ, ಇಕೋ। ಇಣಾಯತೇತಿ **ಇತ್ತಂ,** ತೋ, **ಸಕಾಸ**ಸದ್ದೇನ ಸನಿಡಸದೇಸಸವಿಧಸಮರಿಯಾದಸವೇಸಾಪಿ ಗಯ್ಹನ್ತಿ। ಸಹ ನಿಡೇನ, ಸಹ ದೇಸೇನ, ಸಹ ವಿಧಾಯ, ಸಹ ಮರಿಯಾದಾಯ, ಸಹ ವೇಸೇನ ವತ್ತತೇತಿ ವಿಗ್ಗಹೋ, ಬ್ಯುಪ್ಪತ್ತಿನಿಮಿತ್ತಂ, ರೂಳ್ಹೀಸದ್ದಾ ಪನ ಏತೇ।

ದ್ವಯಂ ದೂರಮತ್ತೇ। ದುಕ್ಖೇನ ಅರತಿ ಯಂ ದೂರಂ। **ವಿಪಪುಬ್ಬೋ ಕಟ್ಠ**ಸದ್ದೋ ದೂರೇ, ಸಕತ್ಥೇ ಕೋ, **ವಿಪ್ಪಕಟ್ಠಕಂ**।

೭೦೭. ತಿಕಂ ಘನೇ, ನತ್ಥಿ ಅನ್ತರಂ ಛಿದ್ದಂ ಯಸ್ಸ। **ಹನತಿಸ್ಮಾ** ಅ, **ಹಸ್ಸ ಘೋ** ಚ, **ಘನಂ**। **ಸಮು** ಉಪಸಮೇ, ದೋ, **ಸನ್ದಂ**। ಪಾದೋ ವಿರಳೇ। ವಿರಮತೀತಿ **ವಿರಳಂ,** ಅ, ವಣ್ಣವಿಕಾರೋ। ಪಿಯೋ ಲವೋ ಅಪ್ಪೋ ಯಸ್ಮಿಂ **ಪೇಲವಂ, ಪಿಯಸ್ಸ ಪೇ, ಪಿಲಿ** ಗಮನೇ ವಾ, ಅವೋ। **ತನು** ಅಪ್ಪಾದೀಸುಪಿ।

ದ್ವಯಂ ದೀಘೇ। **ಯತ** ಆಯತನೇ, **ಆಯತಂ**। **ಇ** ಗಮನೇ ವಾ, ತೋ, ಭೂವಾದಿ, ಇಸ್ಸೇ, ಏ ಅಯ, ದೀಘಾದಿ। **ದಿ** ಖಯೇ, ಘೋ, ದೀಘಾದಿ। ತಿಕಂ ವಟ್ಟುಲೇ। ನಿಗ್ಗತಂ ತಲಂ ಅಸ್ಮಾತಿ **ನಿತ್ತಲಂ**। **ವಟ್ಟ** ವಟ್ಟನೇ, **ವಟ್ಟಂ,** ಲತಾದಿ। **ಉಲ**ಪಚ್ಚಯೇ **ವಟ್ಟುಲಂ**।

೭೦೮. **ಉಚ್ಚಿತ**ನ್ತಂ ಉನ್ನತೇ। **ಚಿ** ಚಯೇ, ಉಚ್ಚಿನೋತೀತಿ **ಉಚ್ಚೋ,** ಅ। ಉನ್ನಮತೀತಿ **ಉನ್ನತೋ**। **ತುಜ** ಹಿಂಸಾಯಂ, ಫಲನೇ ಚ, ಅ, **ತುಙ್ಗೋ**। ಉಗ್ಗತಂ ಅಗ್ಗಂ ಅಸ್ಸ **ಉದಗ್ಗೋ**। ಉದ್ಧಂ ಸಿತೋ **ಉಚ್ಚಿತೋ, ಸಿ** ಸೇವಾಯಂ, ತೋ, ಸಸ್ಸ **ಛೋ,** ಅಸರೂಪದ್ವಿತ್ತಂ, **ಉಚ್ಚಿತೋ**। ಪಂಸುಪಿ, ಪಕಟ್ಠೋ ಅಂಸು ದಿತ್ತಿ ಯಸ್ಸ **ಪಂಸು**।

ತಿಕಂ ವಾಮನೇ। ಉದ್ಧಂ ನ ಅಞ್ಚತೀತಿ **ನೀಚೋ, ಅಞ್ಚ** ಗಮನೇ, ಣೋ, **ಅಕಾರಞಕಾರಾನಂ** ಲೋಪೋ, **ನಿ**ಸದ್ದೋ ಅತ್ರ ನಿಸೇಧೇ। **ರಸ** ಸದ್ದೇ, ಸೋ, **ರಸ್ಸೋ**। **ವಾ** ಗಮನೇ, ಮನೋ, **ವಾಮನೋ**।

ತಿಕಂ ಉಜುಮ್ಹಿ। ನ ಜಿಮ್ಹಂ ಕುಟಿಲಂ **ಅಜಿಮ್ಹಂ**। ತಸ್ಮಿಂ ಅವಙ್ಕತಾಯ ಪಕಟ್ಠೋ ಗುಣೋ ಯಸ್ಸ **ಪಗುಣೋ**। **ಅಜ** ಗಮನೇ, ಉ, ಅಸ್ಸು, **ಉಜು**।

೭೦೯. ಛಕ್ಕಂ ವಙ್ಕೇ। **ಅಲಧಾತುಮ್ಹಾ** ಅರೋ, **ಳತ್ತಂ**। **ವೇಲ** ಗಮನೇ, ತೋ, ದ್ವಿತ್ತಾದಿ, ವಿರೂಪೇನ ಇಲಯತೀತಿ ವಾ **ವೇಲ್ಲಿತಂ,** ತೋ, **ಇಲ** ಗಮನೇ। **ವಙ್ಕ** ಕೋಟಿಲ್ಯೇ, ಅ। **ಕುಟ** ಛೇದನೇ, ಇಲೋ, **ಕುಟ** ಕೋಟಿಲ್ಯೇ ವಾ। **ಹಾ** ಚಾಗೇ, ಕತ್ತರಿ ಮೋ, ದ್ವಿತ್ತಂ, ವಣ್ಣವಿಪರಿಯಯಾದಿ, **ಜಿಮ್ಹಂ**। **ಕುಞ್ಚ** ಕೋಟಿಲ್ಯೇ, ತೋ। ವಕ್ಕಮ್ಹಿ, **ವಕ್ಕ** ಗಮನೇ।

ಪಞ್ಚಕಂ ಧುವೇ। **ಧು** ಗತಿಥೇರಿಯೇಸು, ಅ, **ಉವಾದೇಸೋ**। ಸಸ್ಸತೇ ನಿಚ್ಚೇ ಭವೋ **ಸಸ್ಸತೋ**। **ನಿಚ್ಚೋ** ವುತ್ತೋ [ಅಭಿಧಾನಪ್ಪದೀಪಿಕಾಟೀಕಾ]। ಸದಾ ಕಾಲೇ ಭವೋ **ಸದಾತನೋ**। **ಸನ**ಸದ್ದೋ ನಿಚ್ಚತ್ಥೋ ಸತ್ತಮ್ಯನ್ತೋ ನಿಪಾತೋ, **ಸನಂ**ಸದ್ದೋ ವಾ [ಅಭಿಧಾನಪ್ಪದೀಪಿಕಾಟೀಕಾ], ತತ್ರ ಭವೋ **ಸನನ್ತನೋ,** ಉಭಯತ್ರಾಪಿ ಭವತ್ಥೇ ತನೋ, ಪುಬ್ಬೇ ನಿಗ್ಗಹೀತಾಗಮೋ।

೭೧೦. ಏಕೇನೇವ ಭಾವಾದಿರೂಪೇನ ಕಾಲಸ್ಸ ಬ್ಯಾಪಕೋ ನಿಬ್ಬಾನಾಕಾಸಾದಿಕೂಟಟ್ಠೋತಿ ಪಕಾಸಿತೋ। ಮಾಯಾನಿಚ್ಚಲಯನ್ತಾದೀಸು **ಕೂಟಂ** ವಕ್ಖತಿ [ಅಭಿಧಾನಪ್ಪದೀಪಿಕಾಟೀಕಾ]। ನಿಚ್ಚಲೋ ತಿಟ್ಠತೀತಿ **ಕೂಟಟ್ಠೋ,** ಪಬ್ಬತೋ, ಕೂಟಟ್ಠೋ ವಿಯ ಸದಾ ತಿಟ್ಠತೀತಿ **ಕೂಟಟ್ಠೋ**।

ದ್ವಯಂ ಲಹುಕೇ। **ಲಙ್ಘ** ಗತಿ ಸೋಸನೇಸು, ಉ, ಘಸ್ಸ **ಹತ್ತಂ**, ನಿಗ್ಗಹೀತಲೋಪೋ, **ಲಹು,** ಲಘುಪಿ। **ಸಂ**ಪುಬ್ಬೇ, ಸತ್ಥಿಕಕಪಚ್ಚಯೇ ಚ **ಸಲ್ಲಹುಕಂ**। ತಿಕಂ ಸಙ್ಖ್ಯಾತೇ। **ಖ್ಯಾ** ಕಥನೇ। **ಗಣ** ಸಙ್ಖ್ಯಾನೇ। **ಮಾ** ಪರಿಮಾಣೇ, ಸಬ್ಬತ್ರ ತೋ।

೭೧೧. ತಿಕಂ ತಿಖಿಣೇ। **ತಿಜ** ನಿಸಾನೇ, ಹೋ, ವಣ್ಣವಿಕಾರೋ, **ತಿಣ್ಹಂ**। **ತಿಜ** ನಿಸಾನೇ, ಇನೋ, ಜಸ್ಸ **ಖೋ, ಣತ್ತಂ**, **ತಿಖಿಣಂ**। **ತಿಜ**ತೋಯೇವ **ವೋ**, ಜಸ್ಸ **ವೋ, ಬತ್ತಂ**, **ತಿಬ್ಬಂ**। ತಿಕಂ ಚಣ್ಡೇ। **ಚಣ್ಡ** ಕೋಪೇ, **ಚಣ್ಡಂ**। **ಉಜ್ಜ** ಬಲಪಾಲನೇಸು, ಅ, ಜ್ಜಸ್ಸ **ಗ್ಗೋ, ಉಗ್ಗಂ**। **ಖರ** ವಿನಾಸೇ, ಅ, **ಖರಂ**।

ಚತುಕ್ಕಂ ಜಙ್ಗಮೇ। **ಗಮು** ಗಮನೇ, ದ್ವಿತ್ತಾದಿ, **ಜಙ್ಗಮಂ**। **ಚರ** ಗಮನೇ, ಅ, **ಚರಂ**। ತಸತಿ ಚಲತೀತಿ **ತಸಂ, ತಸ** ಉಬ್ಬೇಗೇ, ಉಬ್ಬೇಗೋ ಭಯಂ, ಚಲನಞ್ಚ। **ಚರ**ಭಿಸ್ಮಾ ಚರೋ, ಮಜ್ಝೇ ದೀಘೋ, **ಚರಾಚರಂ,** ಅಬ್ಭಾಸನ್ತೇ ವಾ ರಾಗಮೋ, **ಚರಾಚರಂ,** ಸಬ್ಬತ್ರ **ಅ**ಪಚ್ಚಯೋ। ಇಙ್ಗಮ್ಹಿ, ಇಙ್ಗತೀತಿ **ಇಙ್ಗೋ, ಇಙ್ಗ** ಗಮನೇ।

೭೧೨-೭೧೩. ದ್ವಯಂ ಚಲನಮತ್ತೇ। **ಕಮ್ಪ** ಚಲನೇ। **ಚಲ** ಕಮ್ಪನೇ, ಸಬ್ಬತ್ರ ಕತ್ತರಿ ಯು।

ದ್ವಯಂ ಅಧಿಕೇ। ಅತಿರಿಚ್ಚತೀತಿ **ಅತಿರಿತ್ತೋ, ರಿಚ** ವಿಯೋಜನಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛನಗತೀಸು, ತೋ, ಭುಜಾದಿ। ಅಧಿ ಏತಿ ಗಚ್ಛತೀತಿ **ಅಧಿಕೋ, ಇ** ಗಮನೇ, ಕೋ।

ಜಙ್ಗಮಾ ಪಾಣಿತೋ ಅಞ್ಞೋ ಥಾವರೋ ನಾಮ, ತಿಟ್ಠತೀತಿ **ಥಾವರೋ, ಠಾ** ಗತಿನಿವತ್ತಿಯಂ, ವರೋ, ವಣ್ಣವಿಕಾರೋ, **ಥಾವರೋ,** ಠಾವರೋಪೀತ್ಯೇಕೇ।

ಚತುಕ್ಕಂ ಲೋಲೇ। **ಲೋಲ** ಉಮ್ಮಾದನೇ। **ಚಲ** ಕಮ್ಪನೇ, ದ್ವಿತ್ತಾದಿ, **ಚಞ್ಚಲಂ**। **ತರ** ಪ್ಲವನತರಣೇಸು, ತರಂ ಲಾತೀತಿ **ತರಲಂ,** ಏತೇ ಚಲನಮತ್ತೇಪಿ।

ಚತುಕ್ಕಂ ಪುರಾಣೇ। ಪುರೇ ಭವೋ **ಪುರಾಣೋ,** ಯದಾದಿನಾ ನಪಚ್ಚಯೋ, ಣತ್ತಂ। ಪುರಾ ಭವೋ **ಪುರಾತನೋ, ತನ**ಪಚ್ಚಯೋ। **ಸನಂ**ಸದ್ದೋ ಇಹ ಸತ್ತಮ್ಯನ್ತೋ ಪುರಾಣತ್ಥೇ ನಿಪಾತೋ। ತತ್ರ ಭವೋ **ಸನನ್ತನೋ,** ಪುಬ್ಬೇ ವಿಯ **ಸನಂ**ಸದ್ದೋ ವಾ, ತತ್ರಾಪಿ ಪುಬ್ಬೇ ವಿಯ ನಿಗ್ಗಹೀತಾಗಮೋ। **ಚಿರಂ**ಸದ್ದೋ ನಿಪಾತೋ ಸತ್ತಮ್ಯನ್ತೋ ಪುರಾಣತ್ಥೋ ಇಹ ಗಯ್ಹತೇ, ತತ್ರ ಭವೋ **ಚಿರನ್ತನೋ**। ನಿಗ್ಗಹೀತಲೋಪೋ **ಚಿರಕಾಲಾ**ದೀಸು।

ಚತುಕ್ಕಂ ಅಭಿನವೇ। ಪತಿತೋ ಅಗ್ಗೋ ಯಸ್ಸ **ಪಚ್ಚಗ್ಘೋ, ಗಸ್ಸ ಘೋ,** ಬಹುಕೋ ವಾ ಅಗ್ಘೋ ಯಸ್ಸ **ಪಚ್ಚಗ್ಘೋ,** ಅನೇಕತ್ಥತ್ತಾ ಹಿ ಉಪಸಗ್ಗನಿಪಾತಾನಂ ಬಹುಕತ್ಥೋ ಏತ್ಥ **ಪತಿ**ಸದ್ದೋ। **ನವ**ಸದ್ದಾಸಕತ್ಥೇ ತನೋ, **ನವಸ್ಸ ನುಭಾವೋ** ಚ। ನವೋ ಏವ **ಅಭಿನವೋ, ನು** ಥುತಿಯಂ, ಅ, **ನವೋ**।

೭೧೪-೭೧೫. ಪಞ್ಚಕಂ ಕಕ್ಖಳೇ। ಕನ್ತತೀತಿ **ಕುರೂರಂ,** ಊರೋ, **ಕನ್ತಸ್ಸ** ಚ **ಕುರಾದೇಸೋ, ಕರ** ಹಿಂಸಾಯಂ ವಾ, ಊರೋ, ಅಸ್ಸು। **ಕಠ** ಕಿಚ್ಛಜೀವನೇ, ಮುದ್ಧಜದುತಿಯನ್ತೋ ಧಾತು, ಇನೋ, ವಣ್ಣವಿಪರಿಯಯೇ ಕಥಿನನ್ತಿಪಿ। **ದಲ** ವಿದಾರಣೇ, ಹೋ, **ಳತ್ತಂ, ಬಹ** ವುದ್ಧಿಮ್ಹಿ ವಾ, ಬಸ್ಸ **ದೋ,** ಳನ್ತೋ ಚ, **ದಳ್ಹಂ ದಹ** ಭಸ್ಮೀಕರಣೇ ವಾ, ಅ, ಳನ್ತೋ ಚ। ನಿಟ್ಠಾತೀತಿ **ನಿಟ್ಠುರಂ, ಠಾ** ಗತಿನಿವತ್ತಿಯಂ, ಉರೋ। **ಕಕ್ಖ** ಹಸನೇ, ಅಲೋ, ಳತ್ತಂ। ಕಠೋರಂ, ಜರಠಂ, ಮುತ್ತಿಮಂ, ಮುತ್ತಮ್ಹಿ, **ಕಠ** ಕಿಚ್ಛಜೀವನೇ, ಓರೋ। **ಜರ** ಜೀರಣೇ, ಭೂವಾದಿ, ಠೋ। ಮುತ್ತಿ ಕಥಿನ್ಯಂ, ತಂಯೋಗಾ **ಮುತ್ತಿಮಂ**। **ಅ**ಪಚ್ಚಯೇ **ಮುತ್ತಂ**।

ಸತ್ತಕಂ ಅನ್ತೇ। **ಅಮ** ಗಮನೇ, ತೋ, **ಅನ್ತೋ,** ಅನಿತ್ಥೀ। **ಪರಿ**ಪುಬ್ಬೋ **ಪರಿಯನ್ತೋ**। **ಪ**ಪುಬ್ಬೋ **ಪನ್ತೋ**। ಪಚ್ಛಾ ಭವೋ **ಪಚ್ಛಿಮೋ**। ಅನ್ತೇ ಭವೋ **ಅನ್ತಿಮೋ,** ಇಮೋ। ಜಘನೇ ಸಾಧು **ಜಿಘಞ್ಞಂ,** ಯೋ, ಅಸ್ಸಿ। **ಚರ**ತಿಸ್ಮಾ ಇಮೋ। **ಚರಿಮಂ, ಚರ**ಸದ್ದಾ ವಾ

ಇಮೋ।

ಚತುಕ್ಕಂ ಪಠಮೇ। **ಪುಬ್ಬ** ಪೂರಣೇ, ಅ। ಅಗ್ಗಂ ಸೇಟ್ಠೇಪಿ ವುತ್ತಂ। **ಪಠ** ವಿಯತ್ತಿಯಂ ವಾಚಾಯಂ, ಅಮೋ, **ಪಥ** ಸಙ್ಖ್ಯಾನೇ ವಾ, ಅಮೋ, ವಣ್ಣವಿಕಾರೋ, **ಪಠಮಂ,** ಪಥಮನ್ತಿಪಿ। ಆದೀಯತೇ ಪಠಮಂ ಗಣ್ಹೀಯತೇತಿ **ಆದಿ,** ಇ, ಪುಮೇ, **ಸೋಸದ್ದೋ ಆದಿಸ್ಸ** ಪುಲ್ಲಿಙ್ಗತ್ತಜೋತಕೋ, ಪುರಿಮಂ, ಪುರತ್ಥಾಪಿ, ಭವತ್ಥೇ ಇಮತ್ಥಾ।

ದ್ವಯಂ ಅನುಚ್ಛವಿಕೇ। ಪಟಿಗ್ಗಹಿತೋ ರೂಪೋ **ಪತಿರೂಪೋ।** ಛವಿಯಾ ಅನುರೂಪಂ **ಅನುಚ್ಛವಿಕಂ,** ಸಕತ್ಥೇ ಕೋ।

ದ್ವಯಂ ನಿರತ್ಥಕೇ। **ಮೂಹ** ವೇಚಿತ್ತೇ, ಅ, **ಹಸ್ಸ ಘೋ।** ನತ್ಥಿ ಅತ್ಥೋ ಯಸ್ಸ, ಸಕತ್ಥೇ ಕೋ।

೭೧೬. ದ್ವಯಂ ಪಾಕಟೇ। ವಿಸಿಟ್ಠೋ ಅತ್ತಾ ಯಸ್ಸ **ಬ್ಯತ್ತಂ। ಪುಟ** ಪಕಾಸನೇ, **ಫುಟ** ವಿಕಾಸನೇ ವಾ।

ತಿಕಂ ಮುದುಮ್ಹಿ। **ಮುದ** ಮೋದನೇ, ಉ, **ಮುದ** ಸಂಸಗ್ಗೇ ವಾ। ಸೋಭನಂ ಕುಮಾರಂ ಕನ್ತಿ ಯಸ್ಸ। **ಕು** ಸದ್ದೇ, ಅಲೋ, ಮನ್ತೋ ಚ।

ದ್ವಯಂ ಇನ್ದ್ರಿಯಗ್ಗಯ್ಹೇ। ಅಕ್ಖಂ ಇನ್ದ್ರಿಯಂ ಪತಿಗತಂ ನಿಸ್ಸಿತಂ, ಅಕ್ಖೇನ ವಾ ಪತಿಗತಂ **ಪಚ್ಚಕ್ಖಂ,** ಕತೇ ಸಮಾಸೇ **ಪತಿಸದ್ದಸ್ಸ** ಪುಬ್ಬನಿಪಾತೋ ಅಭಿಧಾನತೋ। ಇನ್ದ್ರಿಯಂ ಚಕ್ಖಾದಿಕಂ, ತೇನ ಗಯ್ಹಂ **ಇನ್ದ್ರಿಯಗ್ಗಯ್ಹಂ।**

ದ್ವಯಂ ಅಪಚ್ಚಕ್ಖೇ। ಪಚ್ಚಕ್ಖವಿಪರೀತಂ **ಅಪಚ್ಚಕ್ಖಂ,** ಪರಮಾಣ್ವಾದಿ। ಇನ್ದ್ರಿಯಂ ಅತಿಕ್ಕನ್ತಂ **ಅತಿನ್ದ್ರಿಯಂ।**

೭೧೭. ಚತುಕ್ಕಂ ಅಞ್ಞತ್ಥೇ। **ಇತರಸದ್ದೋ** ಪಾಟಿಪದಿಕೋ ಅಞ್ಞತ್ಥವಾಚಕೋ, **ಇದಂಸದ್ದಾ** ವಾ ತರೋ ಅಞ್ಞತ್ಥೇ, **ದಂಲೋಪೋ** ಚ । **ಅಞ್ಞಸದ್ದಾ** ಸಕತ್ಥೇ ತರೋ। ಏಕೋ ಸೇಟ್ಠೇಪಿ ವುತ್ತೋ। **ಅಞ್ಞಸದ್ದೋ** ಪಾಟಿಪದಿಕೋ ಭಿನ್ನತ್ಥೋ, ನ ಞಾಯತೇತಿ ವಾ **ಅಞ್ಞೋ।**

ತಿಕಂ ನಾನಪ್ಪಕಾರೇ। ಬಹವೋ ವಿಧಾ ಪಕಾರಾ ಅಸ್ಸ **ಬಹುವಿಧೋ।** ವಿಚಿತ್ತಾ ವಿಧಾ ಯಸ್ಸ **ವಿವಿಧೋ।**

ದ್ವಯಂ ಅನಿವಾರಿತೇ। ನತ್ಥಿ ಬಾಧೋ ನಿಸೇಧೋ ಯಸ್ಸ **ಅಬಾಧಂ।** ನತ್ಥಿ ಅಗ್ಗಳಂ ಅಸ್ಸ।

೭೧೮. ಚತುಕ್ಕಂ ಅಸಹಾಯೇ। ಅಸಹಾಯತ್ಥೇ **ಏಕತೋ** ಆಕೀ, ಚ್ಚೋ, ಕೋ ಚ, **ಏಕಾಕೀ, ಏಕಚ್ಚೋ।** ಅಞ್ಞತ್ಥೇಪಿ **ಏಕಕೋ** ವುತ್ತೋ। **ಸಮಾ** ತುಲ್ಯತ್ಥಾ।

ಅನೇಕಸಮ್ಬನ್ಧಿನಿ **ಸಾಧಾರಣಾ**ದಿದ್ವಯಂ। ಸಹ ಆಧಾರಣೇನ ವತ್ತತೀತಿ **ಸಾಧಾರಣಂ,** ಯದಾದಿ, ಥಿಯಂ ಸಾಧಾರಣೀ, ಸಾಧಾರಣಾ ಚ। ಸಮಾನಮೇವ **ಸಾಮಞ್ಞಂ,** ಯೋ, **ಸಾಮಞ್ಞಾ** ಇತ್ಥಿಯಂ।

ದ್ವಯಂ ಅಪ್ಪಾವಕಾಸೇ। ಸಮ್ಬಾಧತೇ ಅಸ್ಮಿಂ, ರೋ। **ಸಂಸದ್ದಾ** ಕಟೋ, ಯದಾದಿ, **ಸಙ್ಕಟಂ,** ಸಹ ಆವರಣೇನ ವತ್ತತೀತಿ ವಾ **ಸಙ್ಕಟಂ,** ಸಹತ್ಥೋ **ಸಂಸದ್ದೋ।**

೭೧೯. **ವಾಮಂ ಕಳೇವರಂ** ವಾಮಕಾಯೋ ಸಬ್ಯಂ ನಾಮ। "ಸಬ್ಯಂ ವಾಮೇ ಚ ದಕ್ಖಿಣೇ"ತಿ [ಚಿನ್ತಾಮಣಿಟೀಕಾ ೨೧.೮೪] ಹಿ **ಅಜಯೋ, ಸವ** ಗತಿಯಂ, ಯೋ। **ದಕ್ಖಿಣಂ** ಕಳೇವರಂ ಅಪಸಬ್ಯಂ, ಸಬ್ಯತೋ ಅಪಗತಂ **ಅಪಸಬ್ಯಂ।**

ದ್ವಯಂ ವಿಪರೀತೇ। ಪಟಿಕೂಲತಿ ಆವರತೀತಿ **ಪಟಿಕೂಲಂ, ಕೂಲ** ಆವರಣೇ। **ಅಪಸಬ್ಯಂ** ದಕ್ಖಿಣೇಪಿ ವುತ್ತಂ।

ದುರಧಿಗಮನ್ತೋ ಪಥಂ ಗಹನಂ, ಯಥಾ - ಗಹನಮೇತಂ ಸತ್ಥಂ, ದುಬ್ಬಿವೇಕಮಿಚ್ಚತ್ಥೋ। ಗಚ್ಛನ್ತಂ ಹನ್ತೀತಿ **ಗಹನಂ,** ಗಹಣಮ್ಹಿ, ಯದಾದಿ। **ಕಲ** ಗಮನೇ, ಇಲೋ, ಕಲಿಂ ಲಾತೀತಿ ವಾ **ಕಲಿಲಂ।**

೭೧೦-೭೧೧. ದ್ವಯಂ ಬಹುಪ್ಪಕಾರೇ। ಉಚ್ಚಞ್ಚ ತಂ ಅವಚಞ್ಚೇತಿ **ಉಚ್ಚಾವಚಂ,** ಕಮ್ಮಧಾರಯೋ। ಬಹವೋ ಭೇದಾ ಅಸ್ಸ।

ತಿಕಂ ಜನಾದಿನಿರನ್ತರಗತೇ। **ಸಙ್ಕ** ಸಙ್ಖ್ಯಾಯಂ, ತೋ। **ಕಿರ** ಪಕ್ಖೇಪವಿಕ್ಖಿಪನೇಸು, ತೋ, **ಇಣ್ಣಾದೇಸೋ।** **ಸಙ್ಕ** ಸಙ್ಖ್ಯಾಯಂ, ಉಲೋ, **ಸಙ್ಕುಲಂ,** **ಸಂ**ಪುಬ್ಬೋ **ಕುಲ** ಸನ್ತಾನೇ ವಾ, ರೋ।

ಸಿಲೋಕೋ ಛೇಕೇ। ಕತೋ ಅಬ್ಭಾಸಿತೋ ಹತ್ಥೋ ಪದತ್ಥೋ ಯೇನ **ಕತಹತ್ಥೋ।** **ಕುಸ** ಸಿಲೇಸನೇ, ಅಲೋ। ಪಕಟ್ಠಾ ವೀಣಾ ಅಸ್ಸ। ಅಭಿಜಾನಾತಿ **ಅಭಿಞ್ಞೋ।** **ಸಿಕ್ಖ** ವಿಜ್ಜೋಪಾದಾನೇ, ತೋ। **ಪುಣ** ಕಮ್ಮನಿ ಸುಭೇ, ರೋ। **ಪಟ** ಗಮನೇ, ಉ। **ಛಿದಿ** ದ್ವಿಧಾಕರಣೇ, ಕತ್ತರಿ ಅ, **ದಸ್ಸ** **ಕೋ।** **ಚತ** ಯಾಚನೇ, ಉರೋ। **ದಲ** ದಿತ್ತಿಯಂ, ಖೋ, ಲಸ್ಸ **ಕೋ, ದಕ್ಖ** ವುದ್ಧಿಯಂ ವಾ, ಅ, **ದಕ್ಖ** ವುದ್ಧಿಹಿಂಸಾಗತಿಸೀಘೇಸು ವಾ। **ಪಿಸ** ಹಿಂಸಾಬಲದಾನನಿಕೇತನೇಸು, ಅಲೋ, **ಪೇಸಲೋ।** ಕತಮುಖೋ, ಕತೀಪಿ, **ಕತ**ಸದ್ದೋ ಅಭ್ಯಾಸಿತತ್ಥೋ, ಕತಂ ಅಬ್ಯಾಸಿತಂ ಮುಖಂ ಉಪಾಯೋ ಅನೇನಾತಿ **ಕತಮುಖೋ।** ಕತಂ ಅಸ್ಸತ್ಥೀತಿ **ಕತೀ।**

ಸತ್ತಕಂ ಬಾಲೇ। **ಬಲ** ಪಾಣನೇ, ಬಲತೀತಿ **ಬಾಲೋ,** ಅಸ್ಸಾಸಿತಪಸ್ಸಾಸಿತಮತ್ತೇನ ಜೀವತಿ, ನ ಪಞ್ಞಾಜೀವಿತೇನಾತ್ಯತ್ಥೋ। **ದಾ** ಕುಚ್ಛಾಯಂ ಗತಿಯಂ ವಾ, ತು, ದ್ವಿತ್ತಂ, ರಸ್ಸಾದಿ। **ಜಲ** ಧಞ್ಞೇ, ಅ, ಳತ್ತಂ। **ಮೂಹ** ವೇಚಿತ್ತೇ, ಲೋ, ವಣ್ಣವಿಪರಿಯಯೋ, **ಮೂಳ್ಹೋ।** **ಮನ್ದ** ಜಳತ್ತೇ। ಬಾಲ್ಯಯೋಗಾ **ಬಾಲಿಸೋ,** ಇಸೋ। ಅಞ್ಞೋ, ಯಥಾಜಾತೋಪಿ, ನ ಜಾನಾತೀತಿ **ಅಞ್ಞೋ।** ಯಾದಿಸೋ ಜಾತೋ ವಿವೇಕೋ **ಯಥಾಜಾತೋ।**

೭೧೨. ತಿಕಂ ಭಾಗ್ಯಸಮ್ಪನ್ನೇ। ಪುಞ್ಞಂ, ಸುಕತಞ್ಚ ಯಸ್ಮಿಂ ಅತ್ಥಿ **ಪುಞ್ಞವಾ, ಸುಕತೀ,** ವನ್ತು, ಈ ಚ। ಧನಂ ಗಹಣಂ ಲದ್ಧೋತಿ **ಧಞ್ಞೋ,** ಯೋ। ದ್ವಯಂ ಮಹಾವೀರಿಯೇ। **ಮಹಾಧಿತಿ** ಮಹಾವೀರಿಯೋ। ದ್ವಯಂ ಮಹಿಚ್ಛೇ। ಮಹಾಸಯೋಪಿ।

ದ್ವಯಂ ಬಹುಲಹದಯೇ, ಪಸತ್ಥಹದಯೇ ಚ। ಹದಯಂ ಬಹುಲಂ, ಪಸತ್ಥಞ್ಚ ಯಸ್ಸ **ಹದಯೀ, ಹದಯಾಲು** ಚ, ತಬ್ಬಹುಲೇ ಈ, ಆಲು ಚ, ಸುಹದಯೋಪಿ।

೭೧೩. ದ್ವಯಂ ಹಟ್ಠಚಿತ್ತೇ। "ಹಾಸಮನೋ ವಿಕುಬ್ಬಾನೋ, ಪಮಾನೋ ಹಟ್ಠಮಾನಸೋ"ತಿ [ಅಮರ ೧೧.೭] **ಅಮರಸೀಹೋ।** ದ್ವಯಂ ದುಮ್ಮನೇ। ದುಟ್ಠಂ, ದುಕ್ಖಿತಂ ವಾ ಮನೋ ಯಸ್ಸ। ವಿರೂಪಂ ಮನೋ ಯಸ್ಸ। ಅನ್ತಮನೋಪಿ।

ಚತುಕ್ಕಂ ಬಹುಪ್ಪದೇ। ಯಾಚಕಾನಂ ವದಂ ವಚನಂ ಜಾನಾತೀತಿ **ವದಾನಿಯೋ, ವದಞ್ಞೂ** ಚ, ಇಯೋ, ರೂ ಚ, ಪುಬ್ಬತ್ರಞ್ಞಸ್ಸ **ನಾದೇ**ಸೋ, ಮಜ್ಝದೀಘೋ ಚ। ದಾನೇ ಸೋಣ್ಡೋ ಪಸುತೋ। **ಸೋಣ್ಡ**ಸದ್ದೋತ್ರ ಮಜ್ಜಮದೇತ್ಯೇಕೇ, ಥೂಲಲಕ್ಖೋಪ್ಯತ್ರ, ದಾನತ್ಥಂ ಥೂಲಂ ಲಕ್ಖಂ ಅಸ್ಸ।

೭೧೪. ಸಿಲೋಕೋ ಪಾಕಟಮತ್ತೇ। **ಖ್ಯಾ** ಪಕಾಸನೇ, ತೋ। **ಪತಿ**ಪುಬ್ಬೋ **ಇ** ಗಮನೇ, ತೋ। ಅಭಿಮುಖಂ ಏತೀತಿ **ಪತೀತೋ।** **ಞಾ** ಅವಬೋಧನೇ, ತೋ, **ಪಞ್ಞಾತೋ, ಅಭಿಞ್ಞಾತೋ** ಚ। **ಪಥ** ಖ್ಯಾನೇ। **ಸು** ಗತಿಬುದ್ಧೀಸು, ತೋ, **ಸುತೋ,** **ವಿಸ್ಸುತೋ** ಚ, **ಸು** ಸವನೇ ವಾ, ಕಮ್ಮೇ ತೋ। **ವಿದ** ಞಾಣೇ, **ವಿದಿತೋ।** **ಸಿಧು** ಸಂರಾಧೇ, ತೋ, **ಸಿಧ** ಸಂಸಿದ್ಧಿಯಂ ವಾ। **ಕಟ** ಗತಿಯಂ, ದಸ್ಸನಂ ಕಟತೀತಿ **ಪಾಕಟೋ,** ಉಪಸಗ್ಗಸ್ಸ ದೀಘೋ।

೭೧೫. ತಿಪಾದಂ ಇಸ್ಸರೇ। **ಈಸ** ಇಸ್ಸರಿಯೇ, ಈಸತೀತಿ **ಇಸ್ಸರೋ,** ಅರೋ, ರಸ್ಸಾದಿ, ದ್ವಿತ್ತಂ। **ನೀ** ನಯೇ, ಣ್ವು, **ನಾಯಕೋ।** ಸಂ ಧನಂ ಅಸ್ಸತ್ಥೀತಿ **ಸಾಮೀ,** ದೀಘಾದಿ, ರಸ್ಸನ್ತೇ ಸಾಮಿಪಿ। **ಪಾ** ರಕ್ಖಣೇ,ತಿ, ರಸ್ಸಾದಿ, **ಪತಿ।** **ಅಧಿ**ಪುಬ್ಬೇ **ಅಧಿಪತಿ।**

ಈಸ ಇಸ್ಸರಿಯೇ, ಅ, **ಈಸೋ।** ಪಭವತೀತಿ **ಪಭು,** ಉ, ಪಭೂಪಿ। **ಅಯ** ಗಮನೇ, ಯೋ, **ಅಯ್ಯೋ।** ಅಧಿಪಾತೀತಿ **ಅಧಿಪೋ,** ರೋ। ಅಧಿಭವತೀತಿ **ಅಧಿಭೂ,** ಕ್ವಿ। **ನೀ** ನಯೇ, ರಿತು, **ನೇತಾ।**

ತಿಕಂ ಬಹುಧನೇ। ಇಭಂ ಅರಹತೀತಿ **ಇಬ್ಭೋ,** ವೋ, ವಣ್ಣವಿಪರಿಯಯೋ। **ಝೇ** ಚಿನ್ತಾಯಂ, ಅ, ಅಜ್ಝಾಯತಿ ಧನಂ **ಅಡ್ಢೋ,** ಝಸ್ಸ **ಢೋ,** ಅಸರೂಪದ್ವಿತ್ತಂ, ರಸ್ಸಾದಿ ಚ। **ಧನಾ** ಅತಿಸಯೇ ಈ, **ಧನೀ।**

೭೨೬. ದ್ವಯಂ ದಕ್ಖಿಣೇಯ್ಯೇ। ದಾನಂ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹಿತುಂ ಅರಹತೀತಿ **ದಾನಾರಹೋ, ದಕ್ಖ** ವುದ್ಧಿಯಂ, ಸೀಘತ್ಥೇ ಚ, ದಕ್ಖನ್ತಿ ಭೋಗಸಮ್ಪದಾದೀಹಿ ಯಾಯ, ಸಾ ದಕ್ಖಿಣಾ, ಇಣೋ, ತಂ ಅರಹತೀತಿ **ದಕ್ಖಿಣೇಯ್ಯೋ।**

ದ್ವಯಂ ಸ್ನೇಹವತಿ। **ಸಿನಿಹ** ಪೀತಿಯಂ, ಧೋ, **ಹಸ್ಸ ದೋ, ಸಿನಿದ್ಧೋ,** ವಚ್ಛೋ ಸಿನೇಹೋ ಯಸ್ಸತ್ಥಿ **ವಚ್ಛಲೋ,** ಲೋ।

ಪಮಾಣಿಕೋ ಪರಿಕ್ಖಕೋ, ಪರಿಕ್ಖತೇ ಅವಧಾರಯತೇ ಪಮಾಣೇಹಿ ಅತ್ಥನ್ತಿ **ಪರಿಕ್ಖಕೋ, ಇಕ್ಖ** ದಸ್ಸನಙ್ಕೇಸು, ಣ್ವು। ಕಾರಣಂ ಜಾನಾತೀತಿ **ಕಾರಣಿಕೋ,** ಇಕೋ।

ದ್ವಯಂ ಆಸತ್ತೇ। **ಸಞ್ಜ** ಸಙ್ಗೇ, ತೋ। ತಂ ತಂ ವತ್ಥು ಪರಂ ಪಧಾನಂ ಅಸ್ಸ **ತಪ್ಪರೋ।**

೭೨೭. ತಿಕಂ ಕಾರುಣಿಕೇ। ಕರುಣಾ ಸೀಲಂ ಅಸ್ಸ **ಕಾರುಣಿಕೋ।** ದಯಾ ಕರುಣಾ ಯಸ್ಸತ್ಥಿ **ದಯಾಲು,** ಆಲು। ದುಕ್ಖಿತೇಸು ಸುಟ್ಠು ರಮತೀತಿ **ಸೂರತೋ,** ಉಪಸಗ್ಗಸ್ಸ ದೀಘತಾ।

ಇಟ್ಠತ್ಥೇ ಅಭಿಮತಪ್ಪಯೋಜನೇ ಉಯ್ಯುತೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಉಸ್ಸುಕೋ ನಾಮ, ಉಟ್ಠಾನಂ ಸುಟ್ಠು ಕಾಯತೀತಿ **ಉಸ್ಸುಕೋ,** ಹಸಾದ್ಯನುಟ್ಠೇಯಂ।

ಯೋ ಆಲಸ್ಯಾವಸಾದೀಹಿ ಅನುತಿಟ್ಠತಿ, ಸೋ ದೀಘಸುತ್ತೋ, ದೀಘಞ್ಚ ತಂ ಸುತ್ತಞ್ಚ, ತಮಿವ ಚರತೀತಿ **ದೀಘಸುತ್ತಂ,** ದೀಘಸುತ್ತಪರಿಯನ್ತಿಕಂ ಕಾರಿಯಂ ಕರೋತೀತಿ **ದೀಘಸುತ್ತೋ।** ಚಿರೇನ ಕ್ರಿಯಾನುಟ್ಠಾನಂ ಅಸ್ಸ।

೭೨೮. ದ್ವಯಂ ಪರಾಯತ್ತೇ, ಪರಸ್ಮಿಂ, ಪರೇನ ವಾ ಅಧೀನೋ **ಪರಾಧೀನೋ,** ಅಝುನ್ತಾ ಸಕತ್ಥೇ ಇನೋ ಯದಾದಿನಾ। ಪರತನ್ತೋ, ಪರವಾ, ಅತ್ತವಾಪಿ [ನಾಥವಾ (ಅಮರ ೨೧.೨೬)], ತನ್ತಯತೀತಿ ತನ್ತೋ, **ತನ್ತ** ಕುಟುಮ್ಬಧಾರಣೇ, ಅ, ಪರೋ ತನ್ತೋ ನಿಯಾಮಕೋ ಯಸ್ಸ। ಪರೋ ಸೇಟ್ಠೋ ನಾಯಕೋ, ಅತ್ತಾ ಚ ಅತ್ಥೀತಿ **ಪರವಾ, ಅತ್ತವಾ** ಚ, ವನ್ತು।

ಆಯತ್ತತಾಮತ್ತೇ ಚತುಕ್ಕಂ। **ಯತ** ಪಯತನೇ, **ಆಪುಬ್ಬೋ** ಅವಸೀಭಾವೇ, ತೋ। ಅನ್ತೇನ ಸಮೀಪೇನ ಸಹಾತಿ **ಸನ್ತಕೋ,** ಸಕತ್ಥೇ ಕೋ। ಪರಿಗ್ಗಯ್ಹತೇ "ಸಕ"ನ್ತಿ ಕರೀಯತೇತಿ **ಪರಿಗ್ಗಹೋ।** ಅಧಿಗತೋ ಇನೋ ಪಭೂ ಯೇನಾತಿ **ಅಧೀನೋ।**

ಸೇನ ಅತ್ತನಾ ಈರಿತಂ ಸೀಲಂ ಅಸ್ಸಾತಿ **ಸೇರೀ,** ತಸ್ಮಿಂ ಸೇರಿನಿ ಚ **ಸಚ್ಛನ್ದೋ** ವತ್ತತಿ, ಸಸ್ಸ ಅತ್ತನೋ ಛನ್ದೋ ಯಸ್ಸತ್ಥೀತಿ **ಸಚ್ಛನ್ದೋ,** ಅ। ಸವಸೋ, ಸಯಂವಸೀ, ನಿರವಗ್ಗಹೋಪಿ।

೭೨೯. ಗುಣದೋಸೇ **ಅನಿಸಮ್ಮ** ಅನುಪಪರಿಕ್ಖಿತ್ವಾ ಯೋ ಕರೋತಿ, ಸೋ **ಜಮ್ಮೋ, ಜಮ** ಅದನೇ, ಮೋ।

ದ್ವಯಂ ಅತಿತಣ್ಹೇ। **ಲುಭ** ಲೋಭೇ, ಅ, ದ್ವಿತ್ತಂ, **ಭಸ್ಸ ಪೋ, ಲೋಲುಪೋ,** ಲೋಲುಭೋಪಿ।

ತಿಕಂ ಲುದ್ಧೇ। **ಗಿಧ** ಅಭಿಕಙ್ಖಾಯಂ, ತೋ। **ಲುಭ** ಗಿದ್ಧಿಯಂ, ತೋ। **ಲೋಲ** ಉಮ್ಮಾದನೇ, ಅ, **ಲೋಲೋ**। ಅಥ ಮಹಾತಣ್ಹಾತಿತಣ್ಹಗಿದ್ಧಾನಂ ಕೋ ಭೇದೋ? ಮಹಾತಣ್ಹೋ ನಾನಾರಮ್ಮಣಂ ಇಚ್ಛತಿ, ಅತಿತಣ್ಹೋ ಏಕಸ್ಮಿಮ್ಪಿ ಆರಮ್ಮಣೇ ಅನೇಕವಾರಂ, ಅಧಿಕಞ್ಚ ತಸತಿ, ಗಿದ್ಧೋ ಪನ ಉಭಯಥಾಪೀತಿ ಅಯಮೇತೇಸಂ ವಿಸೇಸೋ।

ಯೋ ಕ್ರಿಯಾಸು ಮನ್ದೋ, ಸೋ **ಕುಣ್ಠೋ, ಕುಣ್ಠ** ಪಟಿಘಾತೇ, ಆಲಸ್ಯೇ ಚ, ಅ।

೭೩೦. ಪಞ್ಚಕಂ ಕಾಮುಕೇ। **ಕಮು** ಇಚ್ಛಾಯಂ, ಚುರಾದಿ, ರಿತು, **ಕಾಮಯಿತಾ,** ಕಾರಿತಲೋಪೇ **ಕಮಿತಾ**। **ಯುಮ್ಹಿ ಕಾಮನೋ,** ಕಮನೋಪಿ। **ಣೀ**ಪಚ್ಚಯೇ **ಕಾಮೀ, ಣುಕ**ಪಚ್ಚಯೇ **ಕಾಮುಕೋ,** ಅನುಕೋ, ಅಭಿಕೋಪ್ಯತ್ರ, ಅನುಕಾಮಯತೇ **ಅನುಕೋ,** ಕ್ವಿ। ಅಭಿಕಾಮಯತೇ **ಅಭಿಕೋ,** ಕ್ವಿ। ಅತಿಕೋಪಿ।

ದ್ವಯಂ ಮತ್ತೇ। ಸುಣ್ಡಾ ಸುರಾ, ತತ್ರ ಕುಸಲೋ **ಸೋಣ್ಡೋ,** ಪಾನಾಗಾರಂ ವಾ ಸುಣ್ಡಾ, ತತ್ರ ಭವೋ, ರಿತಂ ವಾ **ಸೋಣ್ಡೋ**। **ಮದ** ಉಮ್ಮಾದೇ , ತೋ। ಉಕ್ಕಟೋ, ಖಿವೋಪಿ, ಮದೇನ ಉದ್ಧತೋ **ಉಕ್ಕಟೋ,** ಯದಾದಿನಾ ಉತೋ ಕಟೋ ಮತ್ತತ್ಥೇ [ಪಾಣಿನಿ ೫.೨.೨೯]। **ಖಿವ** ಮದೇ, ಅ।

ತಿಕಂ ವಚನಕಾರಿನಿ। ಪವತ್ತಿನಿವತ್ತೀಸು ವಿಧಾತುಂ ಸಕ್ಯೋ **ವಿಧೇಯ್ಯೋ,** ಇಯ್ಯೋ। ಆದೇಸಿತಂ, ಆದರೇನ ವಾ ಸುಣೋತೀತಿ **ಅಸ್ಸವೋ,** ರಸ್ಸಾದಿ, ಅ। ಸುನ್ದರಂ ವಚೋ ಆಚರಿಯಾದೀನಂ ಏತಸ್ಮಿಂ ಹೇತುಭೂತೇತಿ **ಸುಬ್ಬಚೋ**। ವಿನಯಗ್ಗಾಹೀಪಿ, ವಿನಯಂ ವಿಧಿಪಟಿಸೇಧವಚನಂ ಗಹೇತುಂ ಸೀಲೋ **ವಿನಯಗ್ಗಾಹೀ**।

೭೩೧. ತಙ್ಖಣುಪ್ಪತ್ತಿಞಾಣಂ ಪಟಿಭಾ, ತಾಯ ಯುತ್ತೋ **ಪಗಬ್ಭೋ,** ಸೀಘಮೇವ ಗಬ್ಭತೀತಿ **ಪಗಬ್ಭೋ, ಗಬ್ಭ** ಧಾರಣೇ।

ತಿಕಂ ಭೀರುಕೇ। ಭೀ ಭಯಂ ಸೀಲೋ ಯಸ್ಸ **ಭೀಸೀಲೋ**। ಭಾಯತೀತಿ **ಭೀರು, ಭೀ** ಭಯೇ, ರು। **ರುಕ**ಪಚ್ಚಯೇ **ಭೀರುಕೋ,** ಸಕತ್ಥೇ ವಾ ಕೋ।

ದ್ವಯಂ ಅಸೂರೇ। ನ ವೀರೋ ಸೂರೋ **ಅವೀರೋ**। ಕುಚ್ಛಿತತರತ್ತಾ **ಕಾತರೋ, ಕುಸ್ಸ ಕಾ**ದೇಸೋ।

ದ್ವಯಂ ಹಿಂಸಾಸೀಲೇ, ಹನನಸೀಲೋ **ಹಿಂಸಾಸೀಲೋ, ಘಾತುಕೋ,** ಉಕೋ, **ಹನ**ಸ್ಸ **ಘಾತೋ**। ಸರಾರು, ಹಿಂಸೋಪಿ।

೭೩೨. ತಿಕಂ ಕೋಧಯುತ್ತೇ। **ಕುಧ** ಕೋಪೇ, ಕುಜ್ಝನಸೀಲೋ **ಕೋಧನೋ,** ಯು। **ದುಸ** ದೋಸೇ, **ದೋಸನೋ,** ಪಟಿಘೋ , ಯು। **ಕುಪ** ಕೋಪೇ, ಕುಪತೀತಿ **ಕೋಪೀ,** ಣೀ। ಅಮರಿಸನೋಪಿ, ನತ್ಥಿ ಮರಿಸನಂ ಖಮಾ ಅಸ್ಸ **ಅಮರಿಸನೋ, ಮರಿಸ** ಅಸಹನೇ।

ದ್ವಯಂ ಅಧಿಕಕೋಧಯುತ್ತೇ। ಚಣ್ಡತೇತಿ **ಚಣ್ಡೋ,** ಅ, **ಚಣ್ಡ** ಕೋಪೇ। ಅತಿರೇಕಂ ಕುಜ್ಝತೀತಿ **ಅಚ್ಚನ್ತಕೋಧನೋ**। ಅಚ್ಚನ್ತಕೋಪನೋಪಿ, ತದಾ **ಕುಪ**ತೋ ಯು।

ಪಞ್ಚಕಂ ಖನ್ತಿಯುತ್ತೇ। **ಸಹ** ಖಮನೇ, ಯು। **ಖಮು** ಸಹನೇ, ಯು। **ತುಮ್ಹಿ ಖನ್ತಾ,** ಸತ್ಥಾದಿ। ತಿತಿಕ್ಖಾ ಯಸ್ಸತ್ಥೀತಿ **ತಿತಿಕ್ಖವಾ**। **ಮನ್ತುಮ್ಹಿ ಖನ್ತಿಮಾ,** ಸವಿಭತ್ತಿಸ್ಸ **ನ್ತು**ಸ್ಸ **ಆ**।

೭೩೩. ದ್ವಯಂ ಸದ್ಧಾಯುತ್ತೇ। **ಹಿ** ಪದಪೂರಣೇ। ಸದ್ಧಾ ಯಸ್ಸತ್ಥೀತಿ **ಸದ್ಧಾಲು**। ಸದ್ಧಾ ರತನತ್ತಯಾದೀಸು ಪಸಾದೋ, ತಣ್ಹಾ, ಆದರೋ ಚ। ದ್ವಯಂ ಧಜಯುತ್ತೇ। ಚಿಹನೇ ಚ ಪಟಾಕಾಯಂ, ಧಜೋ ಸೋಘೇ ಚ ಸೋಣ್ಡಿಕೇ, **ಸೋಘೋ** ಪುಲ್ಲಿಙ್ಗಂ।

ದ್ವಯಂ ನಿದ್ದಾಸೀಲೇ। ನಿದ್ದಾ ಏವ ಸೀಲಂ ಯಸ್ಸ ಸೋ **ನಿದ್ದಾಸೀಲೋ।** ದ್ವಯಂ ಪಭಾಯುತ್ತೇ। **ಭಾ** ದಿತ್ತಿಮ್ಹಿ, **ಸರಪಚ್ಚಯೋ,** ರಸ್ಸಾದಿ, ದ್ವಿತ್ತಞ್ಚ, **ಭಸ್ಸರೋ,** ಭಾಸಾ ರತಿ ಯಸ್ಸಾತಿ ವಾ **ಭಸ್ಸರೋ,** ರಸ್ಸಾದಿ ಏವ। ಸಸ್ಸ ದ್ವಿತ್ತಾಭಾವೇ **ಭಾಸುರೋ,** ಅಸ್ಸು, **ಭಾಸ** ದಿತ್ತಿಯಂ ವಾ, ಉರೋ, ಅಥ ವಾ ದ್ವಯಂ ಬಹುಕಥಾಯುತ್ತೇ, ಭಾಸಾಸು ಸಬ್ಬಾಸು ಬಹೂಸು ಕಥಾಸು ರಮತೀತಿ **ಭಸ್ಸರೋ,** ಕ್ವಿ, ಭಾಸತೀತಿ ವಾ **ಭಸ್ಸರೋ,** ಅರೋ, ರಸ್ಸಾದಿ, ದ್ವಿತ್ತಞ್ಚ, ಭಾಸಾಸು ರಮತೀತಿ ವಾ **ಭಾಸರೋ,** ಕ್ವಿ, ಮಜ್ಝರಸ್ಸೋ, ಭಾಸತೀತಿ ವಾ **ಭಾಸರೋ,** ಅರೋ, ಇಮಸ್ಮಿಂ ಪಕ್ಖೇ ಅಸ್ಸುತ್ತಾಭಾವೋ।

೭೩೪. ತಿಕಂ ನಗ್ಗೇ। ನ ಗಚ್ಛತೀತಿ **ನಗ್ಗೋ,** ದ್ವಿತ್ತಂ, **ಲಗ್ಗ** ಸಙ್ಗೇ ವಾ, **ನತ್ತಂ, ನಜಿ ಲಜಿ** ಬಿಲೇ ವಾ, ಣೋ, **ಜಸ್ಸ ಗೋ,** ದ್ವಿತ್ತಂ। ದಿಸಾ ಏವ ಅಮ್ಬರಂ ವತ್ಥಂ ಏತಸ್ಸ, ನ ಪಕತಿವತ್ಥನ್ತಿ **ದಿಗಮ್ಬರೋ। ಸಸ್ಸ ಗೋ।** ನತ್ಥಿ ವತ್ಥಂ ಏತಸ್ಸ, ಅಥ ವಾ ದಿಗಮ್ಬರಾ ವತ್ಥಾ, ಅಞ್ಞತಿತ್ಥಿಕೋ ಅವತ್ಥೋ ಚಾತಿ ಏತೇ ದ್ವೇ ನಗ್ಗೋ ನಾಮ, ನಗ್ಗಾ ನಾಮಾತಿ ವಾ, "ತೇ ಇತ್ಥಿಖ್ಯಾ ಪೋ, ಸತ್ತ ಪಕರಣಾನಿ ಅಭಿಧಮ್ಮೋ ನಾಮಾ"ತ್ಯಾದೀಸು ವಿಯ ಸಞ್ಞಾಸಞ್ಞೀಸದ್ದಾನಂ ವಚನಭೇದಸ್ಸಾಪಿ ಸಮ್ಭವತೋ। ನಗ್ಗೋ ಚ ನಗ್ಗೋ ಚ ನಗ್ಗಾ, ಪುರಿಮಸ್ಮಿಂ ಪಕ್ಖೇ ಪನ ಸಾಮಞ್ಞತಾಯ ಏಕವಚನನಿದ್ದೇಸೋ।

ದ್ವಯಂ ಭಕ್ಖಕೇ। **ಘಸ** ಅದನೇ, ಮರೋ, **ಘಸ್ಮರೋ। ಭಕ್ಖ** ಅದನೇ, ಣ್ವು।

ವತ್ತುಂ ಸೋತುಞ್ಚ ಅಕುಸಲೋ, ವಚನೇ ಸವನೇ ಚ ಅಕುಸಲೋ **ಏಳಮೂಗೋ** ನಾಮ, ಏಳೋ ಬಧಿರೋ, ಮೂಗೋ ಅವಚನೋ, ಕಮ್ಮಧಾರಯೋ, ಸರೇಪಿ ಏಳಮೂಗೋ।

೭೩೫. ಮುಖರಾದಯೋ ತಯೋ ಅಪ್ಪಿಯವಾದಿನಿ। ವಾಚ್ಚಾವಾಚ್ಚೇಸು ಮುಖಂ ಅಸ್ಸತ್ಥಿ, ನಿನ್ದಾಯಂ ರೋ। ನಿನ್ದಿತಂ ಮುಖಂ ಯಸ್ಸ **ದುಮ್ಮುಖೋ।** ಅಬದ್ಧಂ ಅನಗ್ಗಳಂ ಮುಖಂ ಯಸ್ಸ **ಅಬದ್ಧಮುಖೋ।**

ಬಹು ಚ ಗಾರಯ್ಹಞ್ಚ ವಚೋ ಯಸ್ಸ ಸೋ **ವಾಚಾಲೋ** ನಾಮ। ಕುಚ್ಛಿತಾ ವಾಚಾ ಅಸ್ಸ ಸನ್ತೀತಿ **ವಾಚಾಲೋ,** ನಿನ್ದಾಯಂ ಲೋ।

ದ್ವಯಂ ಸುವಚನೇ। ವದತೀತಿ **ವತ್ತಾ,** ಪಸಂಸಾಯಂ ತು। ವದತೀತಿ **ವದೋ। ಸೋ** ಪದಪೂರಣೇ।

೭೩೬. ತಿಕಂ ಅತ್ತನಿಯೇ। ನೇತಬ್ಬೋತಿ ನಿಯೋ, ನಿಯೋ **ಏವ ನಿಜೋ, ನೀ** ನಯೇ, ಣ್ಯೋ, **ಯಸ್ಸ ಜೋ,** ಸಮೀಪೇ ಜಾಯತೀತಿ ವಾ **ನಿಜೋ।** ಸಸ್ಸ ಅತ್ತನೋ ಅಯಂ **ಸಕೋ,** ಇದಮತ್ಥೇ ಕೋ, ಸೋ ಏವ ವಾ **ಸಕೋ,** ಸಸ್ಸಾಯಂ ಸಕೋ, ಣೋ। ಅತ್ತನಿ ಜಾತೋ **ಅತ್ತನಿಯೋ,** ಅನಿಯೋ।

ತಿಕಂ ಅಚ್ಛರಿಯೇ। **ವಿಪುಬ್ಬೋ ಮಹ** ಪೂಜಾಯಂ, ಭೂವಾದಿ, ಣ್ಯೋ, ಮನ್ತಲೋಪೋ, **ವಿಮ್ಹಯೋ। ಆಪುಬ್ಬೋ ಚರ** ಗತಿಭಕ್ಖನೇಸು, ಅ, **ಚರಸ್ಸ ಚ್ಛರಿಯೋ,** ರಸ್ಸಾದಿ ಚ, **ಅಚ್ಛರಿಯೋ।** ನ ಭವಿತ್ಥಾತಿ **ಅಬ್ಭುತೋ,** ಅಸರೂಪದ್ವಿತ್ತಂ, ರಸ್ಸೋ ಚ, ಅಭೂತೋಪಿ [ಸದ್ದನೀತಿಪದಮಾಲಾಯಂ ೩೪೦.೧ ಪಿಟ್ಠೇಸು ಪಸ್ಸಿತಬ್ಬಂ]।

ಸೋಕಾದೀಹಿ ಇತಿಕತ್ತಬ್ಬತಾಪಟಿಪತ್ತಿಸುಞ್ಞೋ **ವಿಹತ್ಥೋ, ಬ್ಯಾಕುಲೋ** ಚ। ವಿಕ್ಖಿತ್ತೋ ಹತ್ಥೋ ಯಸ್ಸ **ವಿಹತ್ಥೋ। ಕುಲ** ಸಙ್ಖ್ಯಾನೇ **ವಿಆ**ಪುಬ್ಬೋ।

ಕತಸನ್ನಾಹೋ **ವಧುದ್ಯತೋ** ಹನ್ತುಮುದ್ಯತೋ ಉಯ್ಯುತೋ ಆತತಾಯೀ ನಾಮ। "ವಧುಯ್ಯುತೋ"ತಿಪಿ ಪಾಠೋ। **ಆಪುಬ್ಬೋ ತಾ** ಪಾಲನೇ, ಣೀ, ದ್ವಿತ್ತಂ, ಆಕಾರನ್ತಾನಮಾಯೋ, **ಆತತಾಯೀ।**

೭೩೭. **ಸೀಸಚ್ಛೇಜ್ಜಮ್ಹಿ** ಸೀಸಚ್ಛೇದಾರಹೇ **ವಜ್ಝೋ**। ಹನ್ತಬ್ಬೋತಿ **ವಜ್ಝೋ, ಹನ** ಹಿಂಸಾಯಂ, ಣ್ಯೋ, **ಹನಸ್ಸ ವಧೋ, ಝಸ್ಸ ಝೋ**। ಅಸರೂಪದ್ವಿತ್ತಂ, **ವಜ್ಝೋ**।

ತಿಕಂ ವಕ್ಕಾಸಯೇ। ನಿಕನ್ತತೀತಿ **ನಿಕತೋ, ಕನ್ತ** ಭೇದನೇ, ಅ, **ನಲೋಪೋ**। **ಸಠ** ಕೇತವೇ, ಅ। ನತ್ಥಿ ಉಜುತಾ ಯಸ್ಸ **ಅನುಜು**।

ತಿಕಂ ಭೇದಕಾರಕೇ। **ಸೂಚ** ಪೇಸುಞ್ಞೇ, ಣ್ವು। **ಪಿಸಿ** ಸಞ್ಚುಣ್ಣನೇ, **ಪಿಸಿ** ಅವಯವೇ ವಾ, ಪಿಸತೀತಿ **ಪಿಸುಣೋ,** ಯದಾದಿನಾ ಉನೋ, **ಣತ್ತಂ**। ಕಣ್ಣೇ ಜಪತೀತಿ, ಅಲುತ್ತಸಮಾಸೋ, ಅರುಚಿತಬ್ಬರೋಚಕೇಪಿ **ಕಣ್ಣೇಜಪೋ**।

ದ್ವಯಂ ಪಹರಣಸೀಲೇ। **ಧುಬ್ಬೀ** ಹಿಂಸಾಯಂ, ತೋ, ಭುಜಾದಿ। ವಞ್ಚಯತೇ ವಿಪ್ಪಲಪತೇತೀತಿ **ವಞ್ಚಕೋ, ವಞ್ಚ** ಗಮನೇ।

೭೩೮. ಅರಿಯಾಸಾಮಞ್ಞೇನ ಚ ಬಾಲಪುರಿಸಸ್ಸ ಲಕ್ಖಣಮಾಹ। **ಹಿ** ಪದಪೂರಣೇ। **ಯೋ ಪುರಿಸೋ** ಯೋ ಜನೋ, **ಜನ**ಪರಿಯಾಯೋ ಚೇತ್ಥ **ಪುರಿಸ**ಸದ್ದೋ "ದ್ವೇ ಮಹಾಪುರಿಸಾ ಅಭಿನಿಕ್ಖನ್ತಾ"ತ್ಯಾದೀಸು ವಿಯ, **ಅನಿಸಮ್ಮ** ಅನುಪಪರಿಕ್ಖಿತ್ವಾ ವಧಬನ್ಧನಾದಿಕಿಚ್ಚಂ ಕರೋತಿ, ಸೋ **ಖಲು** ಏಕನ್ತತೋ "ಚಪಲೋ"ತಿ ವಿಞ್ಞೇಯ್ಯೋ, ಕಸ್ಮಾ? **ಅವಿನಿಚ್ಛಿತಕಾರಿತ್ತಾ** ಸಮ್ಮಾ ಅವಿನಿಚ್ಛಿತಸ್ಸ ಕಾರಿಯಸ್ಸ ಕರಣಸೀಲತ್ತಾ। **ಚಪ** ಕಕ್ಕರಣೇ, **ಚಪ** ಸನ್ತಾನೇ ವಾ, ಅಲೋ, **ಚಪಲೋ**।

೭೩೯. ಚತುಕ್ಕಂ ಕದರಿಯೇ। ಕುಚ್ಛಿತಂ ದದಾತೀತಿ **ಖುದ್ದೋ,** ದೋ, **ಕಸ್ಸ ಖೋ,** ಅದಾನಸೀಲತಾಯ ಸಮ್ಪರಾಯೇಸು ಖುದ್ದಂ ಬುಭುಕ್ಖಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ವಾ **ಖುದ್ದೋ, ಖುದ** ಬುಭುಕ್ಖಾಯಂ, ದೋ ಅನಾಗತತ್ಥೇ। ಪರಾನುಪಭೋಗೇನ ಅತ್ಥಸಞ್ಚಯಸೀಲತ್ತಾ ಕುಚ್ಛಿತೋ ಅರಿಯೋ ಅತ್ಥಪತಿ **ಕದರಿಯೋ,** ಅದಾಯಕತ್ತಾ ಕುಚ್ಛಿತಂ ಠಾನಂ ಅರತೀತಿ ವಾ **ಕದರಿಯೋ,** ಇಯೋ। ದಾನಾದೀಸು ನಮನಾಭಾವೇನ ಥದ್ಧೇನ ಮಚ್ಛೇರಯುತ್ತಚಿತ್ತೇನ ಸಹಿತತಾಯ **ಥದ್ಧಮಚ್ಛರೀ,** ಈ। ಕುಚ್ಛಿತೋ ಪಣೋ ಯಸ್ಸ **ಕಪಣೋ,** ಕಿಪಚಾನೋ, ಮಿತಪ್ಪಚೋಪಿ। ಕುಚ್ಛಿತಂ ಪಚಾನೋತಿ ದುತಿಯಾಸಮಾಸೋ। ಮಿತಂ ಪಚತೀತಿ **ಮಿತಪ್ಪಚೋ,** ಣೋ।

ಅದ್ಧಂ ದಲಿದ್ದೇ। ನತ್ಥಿ ಕಿಞ್ಚನಂ ಅಪ್ಪಮತ್ತಕಮ್ಪಿ ಧನಂ ಯಸ್ಸ **ಅಕಿಞ್ಚನೋ**। **ದಲಿದ್ದ** ದುಗ್ಗತಿಯಂ, ಅ, **ದಲ** ವಿದಾರಣೇ ವಾ, ಇದೋ, ದ್ವಿತ್ತಂ। **ದೀನ** ದುಗ್ಗತಭಾವೇ, **ದೀನೋ, ದಿ** ಖಯೇ ವಾ, ಈನೋ। ನತ್ಥಿ ಧನಂ ಅಸ್ಸ। ನಿನ್ದಿತಂ ಗಮನಂ ಅಸ್ಸ **ದುಗ್ಗತೋ**।

೭೪೦. ಯಂ ಕಮ್ಮಂ "ಇದಮಹಂ ಉಪ್ಪಾದೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಅಸಮ್ಭಾವಿತಂ ಅಚಿನ್ತಿತಮೇವ ಹುತ್ವಾ ಸಮ್ಪತ್ತಂ, ತಂ "ಕಾಕತಾಲೀಯ"ನ್ತ್ಯುಚ್ಚತೇ। ತಾಲಸ್ಸ ಇದಂ ಫಲಂ ತಾಲಂ, ಕಾಕೋ ಚ ತಾಲಞ್ಚ ಕಾಕತಾಲಾನಿ, ತೇಹಿ ಸದಿಸಂ ಕಮ್ಮಂ **ಕಾಕತಾಲಿಯಂ,** ಕಾಕಸ್ಸ, ತಾಲಫಲಸ್ಸ ಉಡ್ಡನಪತನಸದಿಸಂ ಕಮ್ಮನ್ತ್ಯತ್ಥೋ।

ಚತುಕ್ಕಂ ಯಾಚಕೇ। ಯಾಚನಂ ಕರೋತೀತಿ **ಯಾಚನಕೋ,** ಯಾಚತೀತಿ ವಾ, **ಯಾಚ** ಯಾಚನೇ, ಯು। ಸಕತ್ಥೇ ಕೋ। **ಅತ್ಥ** ಯಾಚನಾಯಂ, ಅತ್ಥನಂ ಅತ್ಥೋ, ಸೋ ಅಸ್ಸತ್ಥೀತಿ **ಅತ್ಥೀ**। ಣ್ವು, ಯಾಚಕೋ । "ಮಾದಿಸಸ್ಸ ಧನಂ ದತ್ವಾ ರಾಜಾ ಸಗ್ಗಂ ಗಮಿಸ್ಸತೀ"ತ್ಯಾದಿನಾ ದಾನಫಲಂ ವಣ್ಣೇತ್ವಾ ವಕತಿ ಯಾಚತೀತಿ **ವನಿಬ್ಬಕೋ, ವಣ್ಣಸ್ಸ ವನಿ, ವಕ** ಆದಾನೇ, ಆದಾನಮೇತ್ಥ ಯಾಚನಮೇವ।

೭೪೧. **ಕಿಞ್ಚಿದೂನಕ**ನ್ತಂ ಪತಿಪಾದೇನ ನಾಮಂ। ಪಕ್ಖಿಸಪ್ಪಮಚ್ಛಾದಯೋ ಅಣ್ಡತೋ ಜಾತತ್ತಾ **ಅಣ್ಡಜಾ**। ನರಾದಯೋ ಪನ ಗಬ್ಭಾಸಯಸಞ್ಞಾತಜಲಾಬುತೋ, ತತ್ರ ವಾ ಜಾತತ್ತಾ **ಜಲಾಬುಜಾ**। ಕಿಮಿ ಚ ಡಂಸಾ ಚ **ಆದಿ**ನಾ ಮಕಸಮಙ್ಗುರಾದಯೋ ಚ ಸೇದಜಾ, ಸೇದಕಾರಣತ್ತಾ ಉಸ್ಮಾ ಸೇದೋ, ತತೋ ಜಾತಾ **ಸೇದಜಾ**। ದೇವೋ ಚ **ಆದಿ**ನಾ ಬ್ರಹ್ಮನೇರಯಿಕಾದಯೋ ಚ **ಓಪಪಾತಿಕಾ,** ಉಪಗನ್ತ್ವಾ ಪತತೀತಿ ಉಪಪಾತೀ, ಣೀ, ಸೋಳಸವಸ್ಸುದ್ದೇಸಿಕಾದಿಕೋ ಅತ್ತಭಾವೋ, ಸೋ ಯೇಸಮತ್ಥಿ, ತೇ **ಓಪಪಾತಿಕಾ**।

೭೪೨. **ಜಣ್ಣುಮತ್ತೇ** ಜಣ್ಣುಪ್ಪಮಾಣಯುತ್ತೇ ಉದಕಾದಿಮ್ಹಿ **ಜಣ್ಣುತಗ್ಘೋ,** ಜಣ್ಣುಪ್ಪಮಾಣೋ **ಜಣ್ಣುತಗ್ಘೋ,** ಪಮಾಣತ್ಥೇ ತಗ್ಘೋ, ಜಣ್ಣುಪ್ಪಮಾಣೋ **ಜಣ್ಣುಮತ್ತೋ,** ಪಮಾಣತ್ಥೇ ಮತ್ತೋ [ಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನೇ ೪.೪೭ ಸುತ್ತೇ ಪಸ್ಸಿತಬ್ಬಂ], ತಸ್ಮಿಂ।

ಕಿಞ್ಚಿದೂನಕೇ ಅಪ್ಪಮತ್ತಕಯುತ್ತೇ ಕಪ್ಪೋ [ಪಾಣಿನಿ ೫.೪.೬೭], ಊನಸ್ಸ ಅಪ್ಪಕತಾಯ ಕಪ್ಪೀಯತಿ ಏಕಾದಿವಸೇನ ಪರಿಚ್ಛಿಜ್ಜತೀತಿ **ಕಪ್ಪೋ, ಕಪ್ಪ** ಪರಿಚ್ಛೇದನೇ।

ಚತುಕ್ಕಂ ಪರಿಯಾಪನ್ನೇ। ಅನ್ತೋ ಗಚ್ಛತೀತಿ **ಅನ್ತಗ್ಗತಂ,** "ಲೋಪಞ್ಚ ತತ್ರಾಕಾರೋ"ತಿ **ಓಲೋಪೇ ಅಆಗಮೋ,** ದ್ವಿತ್ತಂ। ಅನ್ತೋಗತಮ್ಪಿ। ಪರಿಚ್ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಆಪನ್ನಂ ಗಹಿತಂ **ಪರಿಯಾಪನ್ನಂ। ಗಾಧ** ಪತಿಟ್ಠಾಯಂ, ಅನ್ತೋ ಓಗಾಧತೀತಿ **ಅನ್ತೋಗಧಂ,** ರಸ್ಸೋ, ಓಗಾಧತೀತಿ **ಓಗಧಂ।**

೭೪೩. ದ್ವಯಂ ಸಾಧಿತೇ। **ರಾಧ ಸಾಧ** ಸಿದ್ಧಿಯಂ, ಕಮ್ಮನಿ ತೋ।

ದ್ವಯಂ ಕುಥಿತೇ। **ಪಚ** ಪಾಕೇ, ಅತೀತೇ ಕತ್ತರಿ ತೋ, **ತಸ್ಸ ಕ್ಕೋ, ಚಲೋಪೋ। ಕುಥ** ನಿಪ್ಪಕ್ಕೇ, ತೋ।

ಆಪದಂ ಬ್ಯಸನಂ ಪತ್ತೋ ಆಪನ್ನೋ ನಾಮ, ಅತಿಪೀಳನಂ ಆಪಜ್ಜತೀತಿ **ಆಪನ್ನೋ,** "ಆ ತುಕೋಧಮುದಾಟ್ಟೇಸೂ"ತಿ ಹಿ **ಏಕಕ್ಖರಕೋಸೋ** [ಏಕಕ್ಖರಕೋಸ ೧೪ ಗಾಥಾ] । **ಪದ** ಗಮನೇ, "ಆಪನ್ನೋ ಚ ವಿಪತ್ತಿಮ್ಹಿ, ಪತ್ತೇ ಚ ವಾಚ್ಚಲಿಙ್ಗಿಕೋ"ತಿ **ನಾನತ್ಥಸಙ್ಗಹೋ।**

ದ್ವಯಂ ಪರೇಸಮವಸಗತೇ। ನತ್ಥಿ ವಸೋ ಆಯತ್ತೋ ಪರೇಸಂ ಏತಸ್ಮಿಂ ಸೇರೀಭೂತೇತಿ **ವಿವಸೋ, ಅವಸೋ** ಚ।

೭೪೪. ಛಕ್ಕಂ ಖಿತ್ತೇ। **ನುದ** ಪೇರಣೇ, **ನುದ** ಖೇಪೇ ವಾ, ತೋ, **ತಸ್ಸ ಇನ್ನೋ।** ಅನಿನ್ನಾದೇಸೇ ಭುಜಾದಿ, **ನುತ್ತೋ।** ನುತೋಪಿ। **ಅಸು** ಖೇಪನೇ, ತೋ, ಭುಜಾದಿ, **ಅತ್ತೋ। ಖಿಪ** ಪೇರಣೇ, ತೋ।

ಈರ ಗತಿಯಂ, ಕಮ್ಪನೇ ಚ, ಇತೋ, **ಈರಿತೋ। ಆಪುಬ್ಬೋ ವಿಧ** ಪೇರಣೇ, ತೋ, **ಆವಿದ್ಧೋ।**

ಚತುಕ್ಕಂ ಕಮ್ಪಿತೇ। **ಕಮ್ಪ** ಚಲನೇ, **ಧೂ** ವಿಧುನನೇ, ಕಮ್ಪನೇ ಚ। **ಧೂತೋ, ಆಧೂತೋ, ಚಲ** ಕಮ್ಪನೇ, **ಚಲಿತೋ।** ವೇಲ್ಲಿತೋ, ಪೇಖಿತೋಪಿ। **ವೇಲ್ಲ** ಚಲನತ್ಥೋ। **ಪೇಖ** ಗತ್ಯತ್ಥೋ, **ಪೇಖಿತೋ।**

ದ್ವಯಂ ನಿಸಿತೇ। **ನಿಸಿ** ನಿಸಾನೇ। **ತಿಜ** ನಿಸಾನೇ, ನಿಸಾನಂ ತಿಕ್ಖಕರಣಂ, ಉಭಯತ್ರಾಪಿ ಕಮ್ಮನಿ ತೋ।

೭೪೫-೭೪೬. ತಿಕಂ ಪತ್ತಬ್ಬೇ। **ಪತ** ಗಮನೇ, ತಬ್ಬೋ। **ಗಮು** ಗತಿಯಂ, ಣ್ಯೋ, **ಮ್ಯಸ್ಸ ಮ್ಮೋ** ವಾ, **ಗಮ್ಮಂ,** ಗಮ್ಯಂ, **ದ್ಯಸ್ಸ ಜ್ಜೋ, ಆಪಜ್ಜಂ।**

ದ್ವಯಂ ಪರಿಣತೇ। **ಪಚಿನೋ** ಅನೇಕತ್ಥತ್ತಾ ಇಹ ಪರಿಣತತ್ಥೋ। **ನಮು** ನಮನೇ, ಭೂವಾದಿ, ಕತ್ತರಿ ತೋ, **ಸಮಾ** ದ್ವೇ ತುಲ್ಯತ್ಥಾ।

ಪಞ್ಚಕಂ ವೇಠಿತೇ। **ವೇಠ** ವೇಠನೇ। ವಲಮಿವ ವಲಯಂ, ಕುಣ್ಡಲಾಕಾರಂ ವಲಯಂ ಕತಂ **ವಲಯಿತಂ,** ನಾಮಧಾತು, ಕಾರಿತನ್ತಾ ತೋ। **ರುಧ** ಆವರಣೇ, **ರುದ್ಧಂ। ಸಂಪುಬ್ಬೋ ವು** ಸಂವರಣೇ, **ಸಂವುತಂ।** ಸಮನ್ತತೋ ವುತಂ **ಆವುತಂ, ವು** ಸಂವರಣೇ, ಸಬ್ಬತ್ರ ಕಮ್ಮನಿ ತೋ।

ದ್ವಯಂ ಪರಿಖಾದಿನಾ ಪರಿಕ್ಖಿತ್ತೇ। ಪರಿ ಸಮನ್ತತೋ ಕರೀಯತೇತಿ **ಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಂ,** ಪರಿಕ್ಖತಮ್ಪಿ। **ವು** ಸಂವರಣೇ, **ನಿವುತಂ**।

ತಿಕಂ ವಿತ್ಥತೇ। **ಸರ** ಗತಿಯಂ, ತೋ, ತಸ್ಸ **ಟೋ,** ರಲೋಪೋ, **ವಿಸಟಂ**। **ತನು** ವಿತ್ಥಾರೇ, ತೋ, ತಸ್ಸ **ತೋ,** ನಲೋಪೋ, **ವಿತ್ಥತಂ, ತತಂ**।

ದ್ವಯಂ ಲೇಪನೀಯೇ। **ಲಿಪ** ಲೇಪನೇ, **ದಿಹ** ಉಪಲೇಪನೇ, ಉಭಯತ್ರಾಪಿ ಕಮ್ಮನಿ ತೋ।

ದ್ವಯಂ ಗುಳ್ಹೇ। **ಗುಹ** ಸಂವರಣೇ, ಹೋ, **ಗುಳ್ಹೋ**। **ಗುಪ** ಗೋಪನೇ, **ಗುತ್ತೋ**।

ದ್ವಯಂ ಪೋಸನೀಯೇ। **ಪುಸ** ಪೋಸನೇ, ತೋ, **ಸತಾನಂ ಟ್ಠೋ, ಟ್ಠಾಭಾವೇ ಪೋಸಿತೋ**।

೭೪೭. ದ್ವಯಂ ಸಲಜ್ಜೇ। **ಲಜ್ಜ** ಪೀಳೇ, ಪೀಳೋ ಲಜ್ಜಾವ। **ಹೀಳ** ನಿನ್ದಾಲಜ್ಜಾಸು, **ಹೀಳಿತೋ**।

ದ್ವಯಂ ಸದ್ದೇ। **ಸನ ಧನ** ಸದ್ದೇ, **ಸನಿತಂ, ಧನಿತಂ**।

ಪಞ್ಚಕಂ ಬನ್ಧನೀಯೇ। ಸನ್ದನಂ ಬನ್ಧನಂ, ತಂಯೋಗಾ ವನ್ತು। ಸನ್ದಾನವನ್ತಂ ಕತಂ **ಸನ್ದಾನಿತಂ,** ನಾಮಧಾತುಮ್ಹಾ ತೋ, **ವನ್ತುಲೋಪೋ**। ಸನ್ದಾನಂ ಸಞ್ಜಾ, ತಮಸ್ಸಾತಿ ವಾ, ಇತೋ। **ಸಿ** ಬನ್ಧನೇ, ತೋ। **ಬನ್ಧ** ಬನ್ಧನೇ, **ಬದ್ಧೋ**। **ಕೀಲ** ಬನ್ಧನೇ। **ಯಮು** ಉಪರಮೇ, **ಸಂ**ಪುಬ್ಬೋ ಬನ್ಧನೇ, ಸಬ್ಬತ್ರ ಕಮ್ಮನಿ ತೋ। ಮೂತಂ, ಉದ್ದಿತಂ, ಸದ್ದಿತಮ್ಪಿ। **ಮೂ** ಬನ್ಧನೇ। **ದಾ** ಅವಖಣ್ಡನೇ। **ಉ ಸಂ**ಪುಬ್ಬೋ ಬನ್ಧನೇ। ವುತ್ತಞ್ಚ "ಉದ್ದಾನನ್ತು ಚ ಬನ್ಧನ"ನ್ತಿ।

೭೪೮. ತಿಕಂ ಸಿದ್ಧೇ। **ಸಿಧ** ಸಂಸಿದ್ಧಿಮ್ಹಿ। **ಪದ** ಗಮನೇ, ನಿಪುಬ್ಬೋ ಸಿದ್ಧಿಯಂ। **ವತ್ತ** ವತ್ತನೇ, ವತ್ತನಂಪ್ಯತ್ರ ಸಿಜ್ಝನಂ **ನಿ**ಪುಬ್ಬತ್ತಾ।

ತಿಕಂ ವಿದಾರಿತೇ। **ದರ ಭಿದ** ವಿದಾರಣೇ, **ಇನ್ನಾ**ದೇಸೋ। **ಭಿನ್ನಂ**। ಅನಿನ್ನಾದೇಸೇ ತು **ಭೇದಿತಂ**।

ದ್ವಯಂ ತಿಣಾದೀಹಿ ಛಾದನೀಯೇ। **ಛದ** ಸಂವರಣೇ, ತೋ, **ತಸ್ಸ** ಸಧಾತ್ವನ್ತಸ್ಸ **ಅನ್ನಾ**ದೇಸೋ।

ತಿಕಂ ಛಿನ್ದಿತೇ। **ವಿಧ** ವೇಧನೇ। **ಛಿದ್ದ** ಕಣ್ಣಭೇದೇ, ಚುರಾದಿ। **ವಿಧ** ವೇಧನೇ, ಸಬ್ಬತ್ರ ಕಮ್ಮೇ ತೋ, ಅಪರದ್ವಯೇ ಚ ಸಞ್ಜಾತತ್ಥೇ ಇತೋ।

೭೪೯. ತಿಕಂ ಆನೀತೇ। **ಹರ** ಹರಣೇ, **ಭರ** ಧಾರಣಪೋಸನೇಸು, **ಆ**ಪುಬ್ಬೋ **ನೀ** ನಯೇ।

ದ್ವಯಂ ದಮಯುತ್ತೇ। **ದಮು** ದಮನೇ, ಕತ್ತರಿ ತೋ। ಪಕ್ಕಮಾದೀಹಿ ನ್ತೋ। **ಅನ್ತಾ**ದೇಸೇ **ದಮಿತೋ**। ಕಮ್ಮಸಾಧನೋಪ್ಯಯಂ।

ದ್ವಯಂ ಸನ್ತೇ। **ಸಮು** ಉಪಸಮೇ, ಕತ್ತರಿತೋ। **ಅನ್ತಾ**ದೇಸೇ **ಸಮಿತೋ,** ಕಮ್ಮಸಾಧನೋಪ್ಯಯಂ।

ದ್ವಯಂ ಪುಣ್ಣೇ। **ಪೂರ** ಪೂರಣೇ, ತರಾದೀಹಿ ಇಣ್ಣೋ, ದ್ವೀಸುಪಿ ಕತ್ತುಕಮ್ಮಸಾಧನಾನಿ ಲಬ್ಭನ್ತಿ।

೭೫೦. ತಿಪಾದಂ ಪೂಜಿತೇ। **ಚಾಯ** ಪೂಜಾನಿಸಾಮನೇಸು। **ಮಹ** ಪೂಜಾಯಂ, **ಪೂಜ** ಪೂಜನೇ, **ಅರಹ** ಪೂಜಾಯಂ, **ಅರಹಿತೋ**। **ಅಚ್ಚ** ಪೂಜಾಯಂ। **ಮಾನ** ಪೂಜಾಯಂ। **ಚಿ** ಚಯೇ, **ಅಪ**ಪುಬ್ಬೋ ಪೂಜನೇ। ನಮಸ್ಸಿತೋಪಿ, **ನಮಸ್ಸ**ಧಾತು

ಪೂಜಾಯಂ।

ದ್ವಯಂ ತಚ್ಛಿತೇ ದಾರುಆದಿಮ್ಹಿ। **ತಚ್ಛ** ತನುಕರಣೇ, ತನುಕರೀಯತೇತಿ **ತನೂಕತೋ,** ದೀಘೋ।

೭೫೧. ದ್ವಯಂ ಅಗ್ಗಿಆದೀಹಿ ತತ್ತೇ। **ತಪ ಧೂಪ** ಸನ್ತಾಪೇ।

ದ್ವಯಂ ರಾಜಾದೀನಂ ಸನ್ತಿಕೇ ಭಜನಾದಿವಸೇನ ಉಪಗತೇ। **ಚರ** ಗತ್ಯತ್ಥೋ, **ಉಪಚರಿತೋ। ಆಸ** ಉಪವೇಸನೇ, **ಉಪಾಸಿತೋ।**

ಅದ್ಧಂ ಚುತೇ। **ಭಸ** ಅಧೋಪತನೇ, ತೋ। **ಗಳ** ಸೇಚನೇ, **ಗಳಿತಂ। ಪದ** ಗಮನೇ, **ಪನ್ನಂ। ಚು** ಚವನೇ, **ಚು** ಗಮನೇ ವಾ। **ಧಂಸು** ಅವಸಂಸನೇ, ಗತಿಯಞ್ಚ। ಕನ್ನಮ್ಹಿ, **ಕನ್ನ** ಗತಿಸೋಸನೇಸು।

೭೫೨. **ತುಟ್ಠನ್ತಂ** ಪಮುದಿತೇ, **ಪೀ** ತಪ್ಪನಕನ್ತೀಸು। **ಮುದ** ಹಾಸೇ। **ಹಸ** ಹಂಸನೇ, **ಹಸ** ಅಲಿಕೇ ವಾ। **ಮದ** ಹಾಸೇ, **ಮತ್ತೋ। ತುಸ** ಪೀತಿಯಂ।

ಚತುಕ್ಕಂ ಭಿನ್ನೇ। **ಕನ್ತ** ಭೇದನೇ। **ಭಿದಿ** ದ್ವಿಧಾಕರಣೇ। **ಲೂ** ಭೇದನೇ, ಣೋ, ಯು ವಾ। **ದಾ** ಲವನೇ, ತು, **ದಾ** ಅವಖಣ್ಡನೇ ವಾ। ಭಾತಮ್ಹಿ। **ಭೋ** ಭೇದನೇ, ಓಸ್ಸಾಕಾರೋ।

ತಿಕಂ ಪಸತ್ಥೇ। **ಸರ** ಥುತಿಯಂ, ತೋ। **ವಣ್ಣ** ವಣ್ಣಕ್ರಿಯಾವಿತ್ಥಾರಗುಣವಚನೇಸು। **ಥು** ಅಭಿತ್ಥವೇ। ಈಡಿತೋ, ಪಣಿತೋಪಿ, **ಈಡ** ಥುತಿಮ್ಹಿ। **ಪಣ** ಬ್ಯವಹಾರೇ, ಥುತಿಮ್ಹಿ ಚ, **ಪಣಿತೋ।**

೭೫೩. ಪಞ್ಚಕಂ ಅಲ್ಲೇ, **ತಿಮ** ಅದ್ದಭಾವೇ ನಿಚ್ಚಲೇಪಿ, ಪಕ್ಕಮಾದೀಹಿ ನ್ತೋ। **ಅಲ್ಲ** ಕ್ಲೇದನೇ, ಲೋ, **ಅಲ್ಲಂ। ಅದ್ದ** ಗತಿಮ್ಹಿ, ಯಾಚನೇ ಚ, **ಆಪುಬ್ಬೋ ದಾ** ಅವಖಣ್ಡನೇ ವಾ, ದೋ, **ಅದ್ದಂ। ಕಿಲಿದ** ಅದ್ದಭಾವೇ, **ಇನ್ನಾ**ದೇಸೋ। **ಉನ್ದ** ಕ್ಲೇದನೇ, **ಇನ್ನೋ, ಉನ್ನೋ** ವಾ, ಸಾದ್ದಮ್ಹಿ। ಅದ್ದಗುಣಯುತ್ತಂ ಅದ್ದಂ, ತೇನ ಸಹ ವತ್ತತೇ **ಸಾದ್ದಂ।**

ಚತುಕ್ಕಂ ಗವೇಸಿತೇ। **ಮಗ್ಗ** ಅನ್ವೇಸನೇ, ಚುರಾದಿ। **ಏಸ** ಗತಿಯಂ, ಭೂವಾದಿ। **ಗವೇಸ** ಮಗ್ಗನೇ, ಚುರಾದಿ।

ದ್ವಯಂ ಲದ್ಧೇ। **ಲಭ** ಪತ್ತಿಯಂ। **ಪಪುಬ್ಬೋ ಆಪ** ಬ್ಯಾಪನೇ, ತೋ, ಭುಜಾದಿ, **ಆ**ಲೋಪೋ, **ಪತ್ತಂ।** ಭಾವಿತಂ, ಆಸಾದಿತಂ, ವಿಭೂತಞ್ಚ।

೭೫೪. **ಪಾಲಿತನ್ತಂ** ರಕ್ಖನೀಯೇ, **ರಕ್ಖ** ಪಾಲನೇ। **ಗುಪ** ಗೋಪನೇ, ಭುಜಾದಿ। **ತಾ** ಪಾಲನೇ, **ತಾತಂ। ಆಯಾ**ಗಮೇ **ಗೋಪಾಯಿತಂ। ಅವ** ರಕ್ಖಣೇ, **ಅವಿತಂ।**

ಚತುಕ್ಕಂ ಚತ್ತೇ। **ಸಜ** ವಿಸ್ಸಗ್ಗೇ। **ಚಜ** ಹಾನಿಯಂ। **ಹಾ** ಚಾಗೇ, ಇನೋ, ದೀಘಾದಿ, **ಹೀನೋ। ಉಝ** ಉಸ್ಸಗ್ಗೇ, **ಸಮುಜ್ಝಿತಂ।** ಧೂತಮ್ಹಿ, **ಧೂ** ಕಮ್ಪನೇ।

೭೫೫. ಪಜ್ಞಂ ಭಾಸಿತೇ। **ಭಾಸ** ಬ್ಯತ್ತಿಯಂ ವಾಚಾಯಂ। **ಲಪ** ಬ್ಯತ್ತಿಯಂ ವಾಚಾಯಂ, **ವಚ** ಭಾಸನೇ, **ವುತ್ತಂ। ಅಭಿಪುಬ್ಬೋ ಧಾ** ಧಾರಣೇ, ತೋ, **ಧಾತಿಸ್ಸ ಹಿ, ಹಿ** ಗಮನೇ ವಾ, **ಅಭಿಹಿತಂ। ಖ್ಯಾ** ಕಥನೇ। **ಜಪ್ಪ** ಬ್ಯತ್ತಿಯಂ ವಾಚಾಯಂ। **ಈರ** ಖೇಪಗತಿವಚನಕಮ್ಪನೇಸು, **ಉದೀರಿತಂ। ಕಥ** ವಾಕ್ಯಪಬನ್ಧೇ। **ಗದ** ವಿಯತ್ತಿಯಂ ವಾಚಾಯಂ। **ಭಣ** ಭಣನೇ। **ವದ** ವಿಯತ್ತಿಯಂ ವಾಚಾಯಂ, ತೋ, ವಸ್ಸು, **ಉದಿತಂ।**

೭೫೭. ಚತುಕ್ಕಂ ಅವಮಾನಿತೇ। **ಞಾ** ಅವಬೋಧನೇ। **ಗಣ** ಸಙ್ಖ್ಯಾನೇ। **ಭೂ** ಸತ್ತಾಯಂ। **ಮಾನ** ಪೂಜಾಯಂ, **ಮನ** ಞಾಣೇ ವಾ, **ಅವಪರಿಪುಬ್ಬಾ** ಏತೇ ಪರಿಭೂತೇ। ಹೇಟ್ಠಾ ಕತ್ವಾ ಞಾಯತಿ, ಗಣೇಯತಿ, ಮಞ್ಞತೀತಿ **ಅವಞ್ಞಾತೋ, ಅವಗಣಿತೋ, ಅವಮಾನಿತೋ** ಚ। ಪರಿಭವೀಯತಿ ಅವಮಾನಂ ಕರೀಯತೀತಿ **ಪರಿಭೂತೋ**।

ಚತುಕ್ಕಂ ಛಾತೇ। **ಘಸ** ಅದನೇ, ಛೋ, ದ್ವಿತ್ತಂ। ಜಿಘಚ್ಛಾ ಸಞ್ಜಾತಾ ಯಸ್ಸ **ಜಿಘಚ್ಛಿತೋ**। **ಖುದ** ಪಿಪಾಸಾಯಂ। **ಛಾದ** ಭಕ್ಖನೇ। **ಭುಜ** ಪಾಲನಜ್ಝೋಹಾರೇಸು, ಖೋ, ದ್ವಿತ್ತಾದಿ, ಬುಭುಕ್ಖಾ ಸಞ್ಜಾತಾ ಯಸ್ಸ **ಬುಭುಕ್ಖಿತೋ**।

೭೫೭. ಛಕ್ಕಂ ಞಾತೇ। **ಬುಧ ಞಾ** ಅವಗಮನೇ। **ಪದ** ಗಮನೇ, ತೋ, ತಸ್ಸ **ಅನ್ನೋ, ಪಟಿಪನ್ನಂ**। **ವಿದ** ಞಾಣೇ। **ಗತಿ** ಬುಝುತ್ಥೋ। **ಅವಗತಂ**। **ಮನ** ಞಾಣೇ, ತೋ, **ಮತಂ**।

ಅದ್ಧಂ ಗಿಲಿತೇ। **ಗಲ** ಅದನೇ, ಅಸ್ಸಿ, **ಗಿಲಿತೋ**। **ಖಾದ** ಭಕ್ಖನೇ। **ಭುಜ** ಪಾಲನಜ್ಝೋಹಾರೇಸು। **ಭಕ್ಖ** ಅದನೇ। **ಅಧಿಅವಪುಬ್ಬೋ ಹರ** ಹರಣೇ, ತೋ, ತಸ್ಸ **ಟೋ, ರಲೋಪೋ, ಅಜ್ಝೋಹಟೋ**। **ಅಸ** ಭಕ್ಖನೇ, **ಅಸಿತೋ**। ಜಪ್ಪಿತೋ, ಗಸಿತೋಪಿ, **ಜಪ್ಪ** ಅದನೇ। **ಗಸ** ಅದನೇ।

ವಿಸೇಸ್ಯಾಧೀನವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೪. ಸಂಕಿಣ್ಣವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ

೭೫೮. ಪುಬ್ಬಸ್ಮಿಂ ಕಣ್ಡದ್ವಯೇ ಬುದ್ಧಾದೀನಿ ನಾಮಾನಿ ಸಮಾನತ್ಥಾನಿ ಪಕರಣೇನ ನಿಬದ್ಧಾನಿ, ಅಸ್ಮಿಮ್ಪಿ ಕಣ್ಡೇ ಸೋಭನಾದೀನಿ ವಿಸೇಸನನಾಮಾನಿ, ಸಮಯಾದೀನ್ಯನೇಕತ್ಥಾನಿ, ಚಿರಸ್ಸಮಾದೀನಿ ಚ ಅಬ್ಯಯಾನಿ ಪಕರಣೇನೇವ ನಿಬದ್ಧಾನಿ, ಇದಾನಿ ಪನ ಪುಬ್ಬವಗ್ಗೇಸು ವಿತ್ಥಾರಭಯಾ ಯೇ ನ ನಿಬದ್ಧಾ, ತಂಸಙ್ಗಹತ್ಥಂ, ತಂಸಮಯಾನುಪಾಲನತ್ಥಞ್ಚ ಸಂಕಿಣ್ಣಮಾರಭತೇ "**ಞೇಯ್ಯ**"ಮಿಚ್ಚಾದಿನಾ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ - **ಇಹಾಪಿ** ಸಂಕಿಣ್ಣವಗ್ಗೇಪಿ **ಕ್ವಾಪಿ** ಕತ್ಥಚಿ ಕ್ರಿಯಾದೀಸು **ಪಚ್ಚಯತ್ಥವಸೇನ ಆ**ಪಚ್ಚಯಾದೀನಂ ಇತ್ಥಿಲಿಙ್ಗಾದಿಭಾವಜೋತಕಸ್ಸ ಸಭಾವಸ್ಸ ವಸೇನ **ಲಿಙ್ಗಂ** ಇತ್ಥಿಲಿಙ್ಗಾದಿಕಂ ಞೇಯ್ಯನ್ತಿ। **ಚ**ಕಾರೇನ ಭಿಯ್ಯೋ ರೂಪನ್ತರಾದಿಪರಿಗ್ಗಹೋಪಿ। **ಇಹಾ**ತಿ ಚ ಉಪಲಕ್ಖಣಂ, ವಗ್ಗನ್ತರೇಸುಪಿ ಪಚ್ಚಯತ್ಥವಸೇನ ಲಿಙ್ಗಾದಿನಿಚ್ಛಯಸಮ್ಭವತೋ।

ಕತ್ತಬ್ಬತೋ **ಕ್ರಿಯಾ, ಕರ** ಕರಣೇ, ಣ್ಯೋ, ಇಕಾರಾಗಮೋ, ಅಸ್ಸಿ, ವಣ್ಣವಿಪರಿಯಯೇ ಕ್ರಿಯಾ, ಕ್ರಿಯಮ್ಪಿ, **ರಿರಿಯ**ಪಚ್ಚಯೇ ಕಿರಿಯಂ, ಕಿರಿಯಾಪಿ। **ರಮ್ಮ**ಪಚ್ಚಯೇ **ಕಮ್ಮಂ**।

ತಿಕಂ ಚಿತ್ತೋಪಸಮೇ। **ಸಮು** ಉಪಸಮೇ,ತಿ, **ಸನ್ತಿ**। ಥಮ್ಹಿ **ಸಮಥೋ**। ಅಮ್ಹಿ **ಸಮೋ**।

ತಿಕಂ ಕಾಯೋಪಸಮೇ। **ದಮು** ಉಪಸಮೇ। ಥಮ್ಹಿ **ದಮಥೋ**। ತಿಮ್ಹಿ **ದನ್ತಿ**। ಚಿತ್ತೋಪಸಮೇಪ್ಯೇತೇ।

ಸುದ್ಧಕಮ್ಮನಿ ವತ್ತಂ ಭವತಿ। **ವತ್ತ** ವತ್ತನೇ, **ವತ್ತ** ಸಮಾದಾನೇ ವಾ **ವತ್ತಂ,** ಅಸೀತಿಮಹಾವತ್ತಾದಿ।

ಆಸಙ್ಗವಚನಂ ಆಸತ್ತವಚನಂ ಸದ್ದಸರೂಪಂ ಪರಾಯಣಂ ನಾಮ ವುತ್ತಂ, ತಞ್ಚ ತೀಸು। ಪರಂ ಆಯನಂ ಆಯತ್ತೋ ತಾಣಂ **ಪರಾಯಣಂ,** ಕಮ್ಮಾಸತ್ತೋ ಇಚ್ಚತ್ಥೋ, ಸಾಕಲ್ಯವಚನೇ ತು ಪಾರಾಯಣಂ, ಪಾರಂ ಪರಿಯನ್ತಂ ಅಯನ್ತಿ ಗಚ್ಛನ್ತಿ ಕಸ್ಸಚಿ ಅನೇನಾತಿ **ಪಾರಾಯಣಂ,** ಯು, ಣತ್ತಂ, ಯಥಾ - ನಾಮಪಾರಾಯಣಂ, ಧಾತುಪಾರಾಯಣಂ।

೭೫೯. ತಿಕಂ ದ್ವಿಧಾಭಾವೇ। **ಭಿದಿ** ದ್ವಿಧಾಕರಣೇ, ಣೋ। **ದರ** ವಿದಾರಣೇ। **ಫುಟ** ವಿಕಸನೇ, **ಫುಟ** ಭೇದನೇ ವಾ, ಯು।

ದ್ವಯಂ ತಪ್ಪನೇ। **ತಪ** ಪೀಣನೇ, ಯು। **ಪೀ** ತಪ್ಪನೇ, ಯು, ಕಿಯಾದಿ, ನಸ್ಸ ಣತ್ತಂ। ಅವನಮ್ಪಿ, **ಅವ** ಪಾಲನೇ, ದಿತ್ತಿಯಞ್ಚ ಅನೇಕತ್ಥತ್ತಾ।

ದ್ವಯಂ ಸಾಪೇ। **ಕುಸ** ಅವ್ಹಾನೇ, ಭೇದನೇ ಚ, ಯು। **ಸಞ್ಜ** ಸಙ್ಗೇ, **ಅಭಿಸಙ್ಗೋ**।

ತಿಕಂ ಯಾಚನಾಯಂ। **ಭಿಕ್ಖ** ಯಾಚನೇ, ಯು। **ಯಾಚ** ಯಾಚನೇ। **ಅತ್ಥ** ಯಾಚನೇ। ಅದ್ದನೋಪ್ಯತ್ರ, **ಅದ್ದ** ಗತಿಮ್ಹಿ, ಯಾಚನೇ ಚ।

೭೬೦. ನಿಮಿತ್ತರಹಿತಂ ಯದಿಚ್ಛಾ ನಾಮ, ಯಾ ಯಾ ಇಚ್ಛಾ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ **ಯದಿಚ್ಛಾ** ನಾಮ। ಸೇರಿತಾಪಿ।

ತಿಕಂ ಆಪುಚ್ಛನೇ, ಆಪುಚ್ಛನಞ್ಚ ಗಮನಾಗಮನಾದಿಸಮಯೇ ಸುಹಜ್ಜ ಬನ್ಧವಾದೀನಮಾಲಿಙ್ಗನ ಚುಮ್ಬನಸ್ವಾಗತಪಿಯವಚನಾರೋಗ್ಯಪುಚ್ಛನಗಮನಾನುಞ್ಞಾದಿನಾ ಆನನ್ದನಂ। **ಪುಚ್ಛ** ಪುಚ್ಛನೇ, **ಆಪುಚ್ಛನಂ**। **ನನ್ದ** ಸಮಿದ್ಧಿಯಂ, **ಆನನ್ದನಂ**। **ಸಭಾಜ** ಪೀತಿದಸ್ಸನೇಸು, **ಸಭಾಜ** ಪೀತಿವಚನೇಸು ವಾ, ಚುರಾದಿ, ಯು, **ಸಭಾಜನಂ**।

ದ್ವಯಂ ನಯೇ। ಞಾಯನ್ತಿ ಯೇನಾತಿ **ಞಾಯೋ,** ಆಕಾರನ್ತಾನಮಾಯೋ। ನ್ಯಾಯೋಪಿ, ನಿಸ್ಸೇಸತೋ ಅಯತಿ ಯೇನ **ನ್ಯಾಯೋ**। **ನೀ** ನಯೇ, **ಅಯಾದೇಸೋ**, **ನಯೋ**।

ದ್ವಯಂ ವುದ್ಧಿಮ್ಹಿ। **ಫಾ** ವುದ್ಧಿಮ್ಹಿ, **ಫಾಯ** ವುದ್ಧಿಯಂ ವಾ, **ಯಲೋಪೋ**,ತಿ, **ಫಾತಿ,** ನಾರಿಯಂ। **ವಡ್ಢ** ವಡ್ಢನೇ,ತಿ, **ದಲೋಪೋ**, ಧಢಭಹೇಹಿ ಧಢಾ ಚ, ಅಸ್ಸು, **ವುದ್ಧಿ,** ವುಡ್ಢಿಪಿ।

೭೬೧. **ಕಿಲಮ** ಹಾಸಕ್ಖಯೇ, ಥೋ, **ಕಿಲಮಥೋ**। **ಯುಮ್ಹಿ ಕಿಲಮನಂ**। **ಸೂ** ಪಾಣಿಪಸವೇ, ಪಸವನಂ **ಪಸವೋ, ತಿಮ್ಹಿ ಪಸೂತಿ**।

ಕಸ ಗತಿಯಂ ಹಿಂಸಾಯಞ್ಚ, ನಿಗ್ಗಹೀತಾಗಮೋ, **ಉಕ್ಕಂಸೋ, ಕಸ** ವಿಲೇಖನೇ ವಾ। **ಅತಿಸಯೋ** ವುತ್ತೋ। **ಭುಸಾದಯೋ** ಪಮಾಣಾತಿಸಯವಸೇನ ವುತ್ತಾ, **ಉಕ್ಕಂಸೋ** ಗುಣಾತಿಸಯವಸೇನ ವುತ್ತೋ, **ಅತಿಸಯೋ** ಪನ ಉಭಯವಸೇನಾತಿ ಉಭಯತ್ರ ನಿದ್ದಿಟ್ಠಾನಂ ಭೇದೋ। ತಿಕಂ ಜಯನೇ। ಜಯನಂ **ಜಯೋ,** ಯು, **ಜಯನಂ**। **ತಿಮ್ಹಿ ಜಿತಿ,** ನಾರೀ।

೭೬೨. **ಬನ್ಧನನ್ತಾನಿ** ದ್ವೇ ದ್ವೇ ನಾಮಾನಿ। **ವಸ** ಕನ್ತಿಯಂ। **ಕಮು** ಕನ್ತಿಯಂ,ತಿ। **ವಿಧ** ವೇಧನೇ, ಬ್ಯಧನೇ ಚ ಅನೇಕತ್ಥತ್ತಾ, ಅ, ಇಕಾರಸ್ಸ **ಯಾದೇಸೋ**, **ಬ್ಯಧೋ, ವೇಧೋ**। **ಗಹ** ಉಪಾದಾನೇ ನಿಬನ್ಧನೇ ಚ, **ಗಹೋ, ಗಾಹೋ** ಚ। **ವರ** ಆವರಣೇ, **ವರೋ**। **ವು** ಸಂವರಣೇ,ತಿ, **ವುತಿ**। **ಪಚ** ಪಾಕೇ, ಇತ್ಥಿಯಮತಿಯವೋ ವಾ, ಅ। ಪಚನಂ **ಪಾಕೋ,** ಣೋ।

ದ್ವಯಂ ಆಹ್ವಾನೇ। **ಹು** ದಾನಾದನಹಬ್ಯಪ್ಪದಾನೇಸು, ಣೋ, **ಹವೋ**। **ತಿಮ್ಹಿ ಹುತಿ**। ದ್ವಯಂ ಅನುಭವನೇ। **ವಿದ** ಞಾಣೇ, ಣೋ, **ವೇದೋ** । **ವಿದ** ವೇದನಾಖ್ಯಾನನಿವಾಸೇಸು, ಚುರಾದಿ, ಯು, **ವೇದನಂ, ವಾಕಾರೋ ವೇದನಾ**ಸದ್ದಸ್ಸ ನಪುಂಸಕತ್ತಾಪೇಕ್ಖೋ।

೭೬೩. ದ್ವಯಂ ಧನಾದಿಜಾನಿಯಂ। **ಜರ** ವಯೋಹಾನಿಮ್ಹಿ, ಯು, **ಜೀರಣಂ,** ಅಸ್ಸೀ। **ಹಾ** ಚಾಗೇ, ಯು, ನದಾದಿ, ರಸ್ಸೋ, **ಹಸ್ಸ ಜೋ, ಜಾನಿ**। **ತಾ** ಪಾಲನೇ, ಯು, ಣತ್ತಂ। ದ್ವಯಂ ಪಮಾಣೇ। **ಮಾ** ಮಾನೇ,ತಿ, **ಪಮಿತಿ**। **ಅಮ್ಹಿ ಪಮಾ**।

ದ್ವಯಂ ಸಂಯೋಗೇ। **ಸಿಲಿಸ** ಆಲಿಙ್ಗನೇ। **ಸಂಪುಬ್ಬೋ** **ಧಾ** ಧಾರಣೇ, ಇ, ಸನ್ಧನಂ **ಸನ್ಧಿ**। ದ್ವಯಂ ಖಯೇ। **ಖಿ** ಖಯೇ, ಣೋ, ಇಸ್ಸೇ, **ಏ** ಅಯ, **ಖಯೋ**। **ಚಿ** ಚಯೇ, **ಅಪಪುಬ್ಬೋ** ಖಯೇ। ದ್ವಯಂ ಸದ್ದೇ। **ರು** ಸದ್ದೇ, ಣೋ, ವುದ್ಧ್ಯಾದೇಸೋ। **ರಣ** ಸದ್ದೇ। ಅ, **ರಣೋ**।

೭೬೪. **ಗದ** ಬ್ಯತ್ತಿಯಂ ವಾಚಾಯಂ, ಣೋ, ಅ ಚ, **ನಿಗಾದೋ, ನಿಗದೋ** ಚ। ದ್ವಯಂ ಮದೇ। **ಮದ** ಉಮ್ಮಾದೇ, **ಮಾದೋ, ಮದೋ** ಚ। **ಸಿ** ಬನ್ಧನೇ,ತಿ, **ಸಿತಿ**।

ತಿಕಂ ಆಕಾರೇ। ಆಕರಣಂ **ಆಕಾರೋ,** ಅನೇಕತ್ಥತ್ತಾ ಮುಖವಙ್ಕಾದ್ಯಙ್ಗವಿಕಾರೋ ವಾ, ಇಙ್ಗತಿ ಜಾನಾತೀತಿ ವಾ ಯೇನ ಆಕಾರೋ। **ಇಙ್ಗ** ಗಮನತ್ಥೋ, ತೋ, ಅ ಚ, **ಇಙ್ಗಿತಂ, ಇಙ್ಗೋ** ಚ। **ಅತ್ಥಸ್ಸ** ಧನಸ್ಸ **ಅಪಗಮೋ** ವಿನಾಸೋ **ಬ್ಯಯೋ** ನಾಮ। **ಬ್ಯಯ** ಚಿತ್ತಸಮುಸ್ಸಗ್ಗೇ।

೭೬೫. ದ್ವಯಂ ಅನ್ತರಾಯೇ। ಚುತಿಪಟಿಸನ್ಧೀನಮನ್ತರೇ ಅಯತೀತಿ **ಅನ್ತರಾಯೋ**। ಪಟಿಪಕ್ಖವಸೇನ ಊಹತಿ ಪವತ್ತತೀತಿ **ಪಚ್ಚೂಹೋ,** ಅಥ ವಾ ಕಾರಿಯಸಿದ್ಧಿ ಅನ್ತರಂ ಬ್ಯವಧಾನಂ ಅಯತಿ ಗಮಯತೀತಿ **ಅನ್ತರಾಯೋ**। ಪಚ್ಚೂಹನ್ತಿ ವಿನಿಹನ್ತೀತಿ **ಪಚ್ಚೂಹೋ**।

ವಿಕರಣಂ ಅಞ್ಞಥಾ ಭವನನ್ತಿ **ವಿಕಾರೋ, ವಿಕತಿ ಚ, ಕರ** ಕರಣೇ, ಣೋ,ತಿ ಚ।

ದ್ವಯಂ ಸಭಾವವಿಗಮೇ। **ಸಿಲಿಸ** ಆಲಿಙ್ಗನೇ, **ಪವಿಪುಬ್ಬೋ** ತಂಸಭಾವವಿಗಮೇ, ವಿಗತೋ ಧುರೋ ಸದಿಸಭಾವೋ ಯಸ್ಮಾತಿ **ವಿಧುರೋ,** “ವಿಧುರಂ ಪವಿಸಿಲೇಸೇ, ಕ್ಲಿವಙ್ಗ ವಿಕಲೇ ತಿಸೂ”ತಿ [ಚಿನ್ತಾಮಣಿಟೀಕಾ ೧೧.೧೦] **ರಭಸೋ**। **ವಿಧ** ವಿಧಾನೇ ವಾ, ಉರೋ। ದ್ವಯಂ ಆಸನೇ। **ವಿಸ** ಪವೇಸನೇ, **ಉಪವೇಸನಂ**। **ಆಸ** ಉಪವೇಸನೇ, **ಆಸನಂ**।

೭೬೬. ತಿಪಾದಂ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೇ। ಚಿತ್ತಮಧ್ಯಾಗನ್ತ್ವಾ ಸಯತೀತಿ **ಅಜ್ಝಾಸಯೋ**। ಅನಮಿಪುಬ್ಬೇ **ಆಸಯೋ**। ಅಧಿಪಯತಿ ಚಿತ್ತೇತಿ **ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ,** ಣೋ, **ಪಯ** ಗಮನೇ। ಚಿತ್ತೇ ಅಭಿಸನ್ಧಾಯತೀತಿ **ಅಭಿಸನ್ಧಿ,** ದ್ವೀಸು। ಭವತಿ ಚಿತ್ತೇತಿ **ಭಾವೋ,** ಣೋ। ಅಧಿಮುಚ್ಚನಂ ಚಿತ್ತೇ ಅಧಿಟ್ಠಾನಂ **ಅಧಿಮುತ್ತಿ,** ನಾರೀ। **ಛನ್ದೋ** ತಣ್ಹಾಯಮ್ಪಿ ವುತ್ತೋ।

ದ್ವಯಂ ಆದೀನವೇ। **ದೋಸೋ** ಪಟಿಘೇ ವುತ್ತೋ। ಆ ಭುಸೋ ದೀನಂ ವಾಯತಿ ಗಮಯತೀತಿ **ಆದೀನವೋ, ದೀನ** ದುಗ್ಗತಭಾವೇ, ವೋ, **ವೀ** ಗಮನೇ ಚ।

೭೬೭. ದ್ವಯಂ ಆನಿಸಂಸೇ। **ಸಂಸ** ಹಿಂಸಾಥುತೀಸು, **ಆನಿಸಂಸೋ** ಅಮುಖ್ಯಫಲೇ, ಮುಖ್ಯಫಲೇ ಚ, ತಥಾ **ಗುಣೋ**। **ಗುಣ** ಪಕಾಸನೇ, ಪಕಾಸೇತಿ ಕಾರಣನ್ತಿ **ಗುಣೋ, ಗಣ** ಸಙ್ಖ್ಯಾನೇ ವಾ, ಅಸ್ಸು, **ಗುಣೋ**। ದ್ವಯಂ ಮಜ್ಝೇ। **ಮಜ** ಸುದ್ಧಿಯಂ, ಝೋ। ವಿಪುಬ್ಬೇ **ವೇಮಜ್ಝಂ**।

ದ್ವಯಂ ತರುಣಸೂರಿಯಟ್ಠಾನೇ। ಅಹಸ್ಸ ಮಜ್ಝೋ ಮಜ್ಝಹೋ, ಸೋ ಏವ **ಮಜ್ಝನ್ತಿಕೋ, ಹಸ್ಸ ನ್ತೋ** [ಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನ ೩.೧೧೧ ಸುತ್ತಂ ಪಸ್ಸಿತಬ್ಬಂ]। ಅಹಸ್ಸ ಮಜ್ಝೋ **ಮಜ್ಝನ್ಹೋ, ಮಜ್ಝನ್ಹೋಪಿ**। ದ್ವಯಂ ನಾನತ್ತಾಯಂ। ವಿಗತಾ ಮತ್ತಾ ಸದಿಸಪ್ಪಮಾಣಂ ಏತೇನ ಹೇತುಭೂತೇನ **ವೇಮತ್ತಂ**। ನಾನಮೇವ **ನಾನತಾ, ನಾನಸದ್ದೋ** ಪುನ್ನಪುಂಸಕೇ, ಅಬ್ಯಯೇ ತು ನಾನಾ।

೭೬೮. ದ್ವಯಂ ನಿದ್ದಾಪಟಿಕ್ಖೇಪೇ। **ಜಾಗರ** ನಿದ್ದಕ್ಖಯೇ, ಜಾಗರಮೇವ **ಜಾಗರಿಯೋ**। ದ್ವಯಂ ಜಲಾದೀನಮವಿಚ್ಛನ್ನಾಯಂ ಸನ್ತತಿಯಂ। **ವಹತಿಸ್ಮಾ** ಣೋ, **ಪವಾಹೋ**। **ವತು** ಆವತ್ತನೇ,ತಿ, **ಪವತ್ತಿ**।

ತಿಕಂ ವಿತ್ಥಾರೇ। **ಅಸು** ಖೇಪನೇ, ಣೋ, **ಬ್ಯಾಸೋ**। **ಪಪುಬ್ಬೋ ಪಞ್ಚ** ವಿತ್ಥಾರೇ। **ಥರ** ಸನ್ಥರಣೇ, **ಪಾದಿಪುಬ್ಬೋ** ಚ ವಿತ್ಥಾರೇ। ತಿಕಂ ಸಂಯಮೇ। **ಯಮು** ಉಪರಮೇ, ಣೋ, **ಯಾಮೋ**। ಇತರೇಸು ಅ।

೭೯. ದ್ವಯಂ ಗತ್ತಾನಂ ಮದ್ದನೇ। “ಸಮ್ಬಾಹನೋ’ಙ್ಗಮದ್ದಕೋ”ತಿ **ವೋಪಾಲಿತೋ, ಸಂಪುಬ್ಬೋ ವಾಹ** ಪಯತನೇ, ಮದ್ದನೇ ವಾ, ಯು। **ಮದ್ದ** ಮದ್ದನೇ। ದ್ವಯಂ ನಾನಾರಮ್ಮಣಾದೀಸು ವಿಸಪ್ಪನೇ। **ಸರ** ಗಮನೇ, ಣ। **ಸಪ್ಪ** ಗಮನೇ, ಯು, **ವಿಸಪ್ಪನಂ**।

ದ್ವಯಂ ಪರಿಚಯೇ। **ಥು** ಅಭಿತ್ಥವೇ। **ಚಿ** ಚಯೇ। ತಿಕಂ ಸಙ್ಗಮೇ। **ಮಿಲ** ಸಿಲೇಸನೇ, ಣೋ, ಸಕತ್ಥೇ ಕೋ, **ಮೇಲಕೋ**। **ಸಜ್ಜ** ಸಙ್ಗೇ, ಣೋ। **ಸಂಪುಬ್ಬಾ ಗಮಿತೋ** ಅ।

೭೭೦. **ಸನ್ನಿಕಟ್ಠಮ್ಹಿ** ಸಮೀಪೇ **ಸನ್ನಿಧಿ**ಸದ್ದೋ, ಸನ್ನಿಧಾನಂ **ಸನ್ನಿಧಿ,** ಪುಮೇ, ಠಪನೇಪ್ಯಯಂ। **ನಸ** ಅದಸ್ಸನೇ, ಣೋ। **ದಿಸ** ಪೇಕ್ಖನೇ, ಯು, ದಿಸ್ಸಾದೇಸೋ, ಇಸ್ಸತ್ತಂ।

ತಿಕಂ ಧಞ್ಞಾದೀನಂ ಲವನೇ। **ಲೂ** ಛೇದನೇ, ಅ। ಣಮ್ಹಿ **ಅಭಿಲಾವೋ। ಯುಮ್ಹಿ ಲವನಂ**। ದ್ವಯಂ ಖಣಪ್ಪತ್ತಿಯಂ। **ಪಪುಬ್ಬೋ ಥು** ಅಭಿತ್ಥವೇ। **ಸರ** ಗಮನೇ, **ಅವಸರೋ। ಸಮಾ**ತಿ ದ್ವೇ ತುಲ್ಯತ್ಥಾ।

೭೭೧. ಚತುಕ್ಕಂ ಪರಿಯೋಸಾನೇ। **ಸಾ** ತನುಕರಣೇ, ಯು, **ಓಸಾನಂ। ಪರಿಪುಬ್ಬೋ ಪರಿಯೋಸಾನಂ**। ಉಕ್ಕಂಸಾತಿಸಯಾ ಪಕಟ್ಠೇಪ್ಯುತ್ತಾ।

ದ್ವಯಂ ಸಣ್ಠಾನೇ। **ವಿಸ** ಪವೇಸನೇ, **ಸನ್ನಿವೇಸೋ। ಠಾ** ಗತಿನಿವತ್ತಿಯಂ, ಯು, **ಸಣ್ಠಾನಂ**। ದ್ವಯಂ ಅಬ್ಭನ್ತರವಾಚಕಂ ಪಾಟಿಪದಿಕಂ। ಅಥ ವಾ **ಅಭಿ** ಬನ್ಧನೇ, ಅರೋ, ಧಾತ್ವತ್ಥಾನುವತ್ತಕೋ **ಅಭಿ, ಅಬ್ಭನ್ತರಂ**। ಅಬ್ಭಾಭಾವೇ **ಅನ್ತರಂ**।

೭೭೨. ತಿಕಂ ಪಾಟಿಹಾರಿಯೇ। **ಹಿ** ಗತಿಮ್ಹಿ, ಪಟಿತೋ ಹಿಸ್ಸ ಹೇರಣ ಹೀರಣ, **ಪಾಟಿಹೇರಂ, ಪಾಟಿಹೀರಂ**। ಯದಾದಿನಾ ಹಾರಿಯಞ್ಚ, **ಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ,** ಅಥ ವಾ ಪಟಿಪಕ್ಖೇ ಹರತೀತಿ **ಪಾಟಿಹೀರಂ,** ಣೋ, ಅಸ್ಸೀ। ಏಕಾರಾದೇಸೇ **ಪಾಟಿಹೇರಂ। ಣ್ಯಮ್ಹಿ ಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ,** ವಿಹತುಪಕ್ಕಿಲೇಸೇನ ಪಚ್ಚಾಹರಿತಬ್ಬಂ ಪವತ್ತೇತಬ್ಬನ್ತಿ **ಪಾಟಿಹೀರ**ನ್ತಿಆದಿಪಿ ಕಾತಬ್ಬಂ।

ದ್ವಯಂ ಕತ್ತಬ್ಬಮತ್ತೇ। **ಕರಮ್ಹಾ** ರಿಚ್ಚ, **ಕಿಚ್ಚಂ,** ಅವಸ್ಸಂ ಕಾತಬ್ಬೇಪಿ। **ಅನೀಯ**ಪಚ್ಚಯೇ **ಕರಣೀಯಂ**।

ದ್ವಯಂ ಪುಪ್ಫಾದಿನಾ ಉದಕಾದೀನಂ ಪರಿಭಾವನೇ। ಸುನ್ದರಂ ಕರೀಯತೇ ಯೇನಾತಿ **ಸಙ್ಖಾರೋ,** ಣೋ, **ಖ**ರಾದೇಸೋ। **ವಸ** ನಿವಾಸೇ, ಯು, **ವಾಸನಾ,** ಕಿಲೇಸಾದೀನಂ ಸತ್ತಿವಿಸೇಸೇಪಿ। ಸಾ ಹಿ ಕುಸಲಾಪಿ ಅತ್ಥಿ ಅಕುಸಲಾಪಿ ಅಬ್ಯಾಕತಾಪಿ, ತಥಾ ಪಹಾತಬ್ಬಾಪಿ ಅತ್ಥಿ ಅಪ್ಪಹಾತಬ್ಬಾಪಿ। ತತ್ಥ ಯಾ ಕುಸಲಾಬ್ಯಾಕತಾ, ನ ಸಾ ಪಹಾತಬ್ಬಾ। ಯಾ ಪನ ಅಕುಸಲಾ, ಸಾ ಸುಖುಮತರತಾಯ ಭಗವತೋಯೇವ ಅರಿಯಮಗ್ಗೇನ ಪಹಾತಬ್ಬಾ, ನಾಞ್ಞೇಸಂ। ಏವಂ ಸನ್ತೇ ಅರಿಯಾನಮ್ಪಿ ಅಪಾಯೂಪಪತ್ತಿ ಸಿಯಾತಿ? ನ ಸಿಯಾ, ಸಬ್ಬೇಸಮೇವ ಅರಿಯಾನಂ ಅಪಾಯೂಪಪತ್ತಿಹೇತುಕಾಯ ವಾಸನಾಯ ಪಹೀನತ್ತಾ। ದುವಿಧಾ ಹಿ ಅಕುಸಲಾ ವಾಸನಾ ಕಾಯವಚೀಪಯೋಗಹೇತುಭೂತಾ ಚ ಅಪಾಯೂಪಪತ್ತಿಹೇತುಭೂತಾ ಚ। ತತ್ಥ ಪುರಿಮಾ ಭಗವತೋಯೇವ ಅರಿಯಮಗ್ಗೇನ ಪಹಾತಬ್ಬಾ, ಇತರಾ ಸಬ್ಬೇಸಮ್ಪಿ ಅರಿಯಮಗ್ಗೇನಾತಿ, ತಸ್ಮಾ ಯಂ ವುತ್ತಂ “ಬುದ್ಧಾವ ಸವಾಸನೇ ಕಿಲೇಸೇ ಪಜಹಿತುಂ ಸಕ್ಕೋನ್ತಿ, ನಾಞ್ಞೇ”ತಿ, ತಂ ಕಾಯವಚೀಪಯೋಗಹೇತುಭೂತಂ ವಾಸನಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ, ನೇತರನ್ತಿ ನಿಟ್ಠಮೇತ್ಥಾವಗನ್ತಬ್ಬಂ।

೭೭೩. ತಿಕಂ ಧಞ್ಞಾದೀನಂ ಪೂತಕರಣೇ। **ಪೂ** ಪವನೇ, ಯು। **ಅ**ಪಚ್ಚಯೇ **ಪವೋ**। ಣಮ್ಹಿ **ನಿಪ್ಪಾವೋ**। ದ್ವಯಂ ತಸರೇ। **ತಸ** ಉಬ್ಬೇಗೇ, ಅರೋ। ಸುತ್ತೇನ ವೇಠನಂ **ಸುತ್ತವೇಠನಂ**।

ದ್ವಯಂ ದುಗ್ಗಸಞ್ಚಾರೇ। ಸಙ್ಕಮ್ಯತೇ ಯೇನಾತಿ **ಸಙ್ಕಮೋ**। ಸಞ್ಚರನ್ತಿ ಅನೇನಾತಿ ಸಞ್ಚಾರೋ, ದುಗ್ಗಸ್ಸ ಸಞ್ಚಾರೋ **ದುಗ್ಗಸಞ್ಚಾರೋ**। ದ್ವಯಂ ಪಠಮಾರಮ್ಭೇ। ಪಠಮಂ ಕಮೋ **ಪಕ್ಕಮೋ, ಉಪಕ್ಕಮೋ** ಚ।

೭೭೪. ತಿಕಂ ಪಾಠೇ। **ಪಠ** ವಿಯತ್ತಿಯಂ ವಾಚಾಯಂ, ಣೋ, **ಪಾಠೋ**। ನಿಪುಬ್ಬೋ **ನಿಪಾಠೋ, ಅಮ್ಹಿ ನಿಪಠೋ**। ದ್ವಯಂ ಅಪಹರಿತಾದಿನೋ ವತ್ಥುನೋ ಅನ್ವೇಸನೇ। **ಚಿ** ಚಯೇ, ಚಯನಮತ್ರ ಅನ್ವೇಸನಂ। **ಮಗ್ಗ** ಅನ್ವೇಸನೇ, ಚುರಾದಿ, ಯು, ಏತೇ ದ್ವೇ ಅಪುಮೇ, ಸಂವಿಕ್ಖನಂಪ್ಯತ್ರ।

ಚತುಕ್ಕಂ ಆಲಿಙ್ಗನೇ। **ಲಿಙ್ಗ** ಗತ್ಯತ್ಥೋ। **ಸಜ್ಜ** ಸಙ್ಗೇ। **ಸಿಲಿಸ** ಆಲಿಙ್ಗನೇ। **ಗುಹ** ಸಂವರಣೇ, ಯು, ಪರಿರಮ್ಭೋಪ್ಯತ್ರ। **ರಮ್ಭ** ಸದ್ದೇ।

೭೭೫. ಚತುಕ್ಕಂ ಆಲೋಕನೇ। **ಲೋಕ** ದಸ್ಸನೇ। **ಝೇ** ಚಿನ್ತಾಯಂ। **ಇಕ್ಖ** ದಸ್ಸನಙ್ಕೇಸು। **ದಿಸ** ಪೇಕ್ಖನೇ, ಸಬ್ಬತ್ರ ಭಾವೇ ಯು।

ಚತುಕ್ಕಂ ನಿರಾಕರಣೇ। **ದಿಸ** ಪೇಕ್ಖನೇ। **ಅಸು** ಖೇಪನೇ, **ನಿರಸನಂ**। **ಪತಿ ಆಪುಬ್ಬೋ ಖ್ಯಾ** ಕಥನೇ। **ಕರ** ಕರಣೇ, ಇತ್ಥಿಯಮತಿಯವೋ ವಾ,ತಿ।

೭೭೬. ಪಞ್ಚಕಂ ವಿಪರಿಯಯೇ। **ವಿಪರಿಪುಬ್ಬೋ ಅಸು** ಖೇಪನೇ, ಣೋ, **ವಿಪಲ್ಲಾಸೋ**। ಅಞ್ಞೇನ ಪಕಾರೇನ ಭವನಂ **ಅಞ್ಞಥಾಭಾವೋ**। **ವಿಪರಿಪುಬ್ಬೋ ಅಯ** ಗಮನೇ, **ವಿಪರಿಯಯೋ**। **ಅಸು** ಖೇಪನೇ, **ವಿಪರಿಯಾಸೋ**।

ತಿಕಂ ಅತಿಕ್ಕಮೇ। ಅತಿಕ್ಕಮನಂ **ಅತಿಕ್ಕಮೋ**। ಅತಿಕ್ಕಮ್ಮ ಪತನಂ **ಅತಿಪಾತೋ**। **ಅಯ** ಗಮನೇ, **ಉಪಚ್ಚಯೋ**।

ಸಂಕಿಣ್ಣವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩. ಅನೇಕತ್ಥವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ

೭೭೭. ಇದಾನಿ ಸಂಕಿಣ್ಣವಗ್ಗತೋ ಅನನ್ತರಂ ಗಾಥಾತೋ, ಗಾಥಾಯ ಅದ್ಧತೋ, ಪಾದತೋ ಚಾತಿ ಇಮೇಹಿ ತೀಹಿ ಪಕಾರೇಹಿ **ಅನೇಕತ್ಥೇ** ನಾನತ್ಥೇ **ಸಮಯಾದಿ**ಕೇ ಸದ್ದೇ **ಕಮಾ** ಕಮತೋ ಪವಕ್ಖಾಮಿ। **ಏತ್ಥ** ಅನೇಕತ್ಥವಗ್ಗೇ **ಏಕಸ್ಸ ಭೂತ**ಸದ್ದಾದಿಕಸ್ಸ ಯಾ ಪುನರುತ್ತತಾ, ಸಾ ಥೀಪುನ್ನಪುಂಸಕಸಙ್ಖಾತಲಿಙ್ಗವಿಸೇಸತ್ಥಂ ಕತಾ।

೭೭೮. ಸಮವಾಯತ್ಥಾದಿವಾಚಕೇ ಬಹವೋ **ಸಮಯ**ಸದ್ದೇ ಜಾತಿಯಾ ಸಙ್ಗಯ್ಹ "ಸಮಯೋ"ತಿ ಏಕವಚನನಿದ್ದೇಸೋ ಕತೋ। ತತ್ರ "ಕಾಲಞ್ಚ ಸಮಯಞ್ಚ ಉಪಾದಾಯಾ"ತ್ಯಾದೀಸು [ದೀ॰ ನಿ॰ ೧.೪೪೭] ಸಮವಾಯೇ ಪಚ್ಚಯಸಾಮಗ್ಗಿಯಂ। "ಮಹಾಸಮಯೋ ಪವನಸ್ಮಿಂ, ದೇವಕಾಯಾ ಸಮಾಗತಾ"ತ್ಯಾದೀಸು ಸಮೂಹೇ। "ಸಮಯೋಪಿ ಖೋ ತೇ ಭದ್ದಾಲಿ ಅಪ್ಪಟಿವಿದ್ಧೋ"ತ್ಯಾದೀಸು [ಮ॰ ನಿ॰ ೨.೧೩೫] ಕಾರಣೇ। "ಏಕೋಯೇವ ಚ ಖೋ ಖಣೋ ಚ ಸಮಯೋ ಚಾ"ತ್ಯಾದೀಸು [ಅ॰ ನಿ॰ ೮.೨೯] ಖಣೇ ಓಕಾಸೇ। "ಅಭಿಸಮಯತ್ಥೋ"ತ್ಯಾದೀಸು ಪಟಿವೇಧೇ। "ಏಕಂ ಸಮಯಂ ಭಗವಾ"ತ್ಯಾದೀಸು [ದೀ॰ ನಿ॰ ೧.೧] ಕಾಲೇ। "ಸಮ್ಮಾ ಮಾನಾಭಿಸಮಯಾ"ತ್ಯಾದೀಸು [ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೨೮] ಪಹಾನೇ। "ಅತ್ಥಾಭಿಸಮಯಾ ಧೀರೋ"ತ್ಯಾದೀಸು ಲಾಭೇ [ಸಂ॰ ನಿ॰ ೧.೧೨೯]। "ಸಮಯಪ್ಪವಾದಕೇ ತಿನ್ದುಕಾಚಿರೇ"ತ್ಯಾದೀಸು [ಮ॰ ನಿ॰ ೨.೨೦೮] ದಿಟ್ಠಿಯಂ।

ತತ್ಥ ಸಹಕಾರೀಕಾರಣತಾಯ ಸನ್ನಿಟ್ಠಂ ಸಮೇತಿ ಸಮವೇತೀತಿ **ಸಮಯೋ,** ಸಮವಾಯೋ। ಸಮಂ, ಸಹ ವಾ ಅವಯವಾನಂ ಅಯನಂ ಪವತ್ತಿ ಅವಟ್ಠಾನನ್ತಿ **ಸಮಯೋ,** ಸಮೂಹೋ, ಯಥಾ - ಸಮುದಾಯೋತಿ ಅವಯವಸಹಾವತ್ಥಾನಮೇವ ಹಿ ಸಮೂಹೋತಿ। ಅವಸೇಸಪಚ್ಚಯಾನಂ ಸಮಾಗಮೇ ಏತಿ ಫಲಂ ಏತಸ್ಮಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ ಪವತ್ತತಿ ಚಾತಿ **ಸಮಯೋ,** ಕಾರಣಂ, ಯಥಾ "ಸಮುದಾಯೋ"ತಿ। ಸಮೇತಿಸಮಾಗಚ್ಛತಿ ಏತ್ಥ ಮಗ್ಗಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ತದಾಧಾರಪುಗ್ಗಲೇಹೀತಿ **ಸಮಯೋ,** ಖಣೋ। ಅಭಿಮುಖಂ

ಞಾಣೇನ ಸಮ್ಮಾ ಏತಬ್ಬೋ ಅವಗನ್ತಬ್ಬೋತಿ **ಅಭಿಸಮಯೋ,** ಧಮ್ಮಾನಂ ಅವಿಪರೀತೋ ಸಭಾವೋ। ಅಭಿಮುಖಭಾವೇನ ಸಮ್ಮಾ ಏತಿ ಗಚ್ಛತಿ ಬುಜ್ಝತೀತಿ **ಅಭಿಸಮಯೋ,** ಧಮ್ಮಾನಂ ಅವಿಪರೀತಸಭಾವಾವಬೋಧೋ। ಸಮೇತಿ ಏತ್ಥ, ಏತೇನ ವಾ ಸಙ್ಗಚ್ಛತಿ ಸತ್ತೋ, ಸಭಾವಧಮ್ಮೋ ವಾ ಸಹಜಾತಾದೀಹಿ, ಉಪ್ಪಾದಾದೀಹಿ ವಾತಿ **ಸಮಯೋ,** ಕಾಲೋ, ಧಮ್ಮಪ್ಪವತ್ತಿಮತ್ತತಾಯ ಅತ್ಥತೋ ಅಭೂತೋಪಿ ಹಿ ಕಾಲೋ ಧಮ್ಮಪ್ಪವತ್ತಿಯಾ ಅಧಿಕರಣಂ ವಿಯ, ಕರಣಂ ವಿಯ ಚ ಪರಿಕಪ್ಪನಾಮತ್ತಸಿದ್ಧೇನ ರೂಪೇನ ವೋಹರೀಯತೀತಿ। ಸಮಸ್ಸ ನಿರೋಧಸ್ಸ ಯಾನಂ, ಸಮ್ಮಾ ವಾ ಯಾನಂ ಅಪಗಮೋತಿ **ಸಮಯೋ,** ಪಹಾನಂ। ಸಮಿತಿ ಸಙ್ಗತಿ ಸಮೋಧಾನನ್ತಿ **ಸಮಯೋ,** ಪಟಿಲಾಭೋ, ಸಮೇತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ ಏತಿ ಅತ್ತನೋ ವಿಸಯೇ ಪವತ್ತತಿ, ದಳ್ಹಗ್ಗಹಣಭಾವತೋ ವಾ ಸಮ್ಪಯುತ್ತಾ ಅಯನ್ತಿ ಪವತ್ತನ್ತಿ ಸತ್ತಾ ಯಥಾಭಿನಿವೇಸಂ ಏತೇನಾತಿ **ಸಮಯೋ,** ದಿಟ್ಠಿ। ದಿಟ್ಠಿಸಂಯೋಜನೇನ ಹಿ ಸತ್ತಾ ಅತಿವಿಯ ಬಜ್ಝನ್ತೀತಿ, ಏವಂ ತಸ್ಮಿಂ ತಸ್ಮಿಂ ಅತ್ಥೇ **ಸಮಯ**ಸದ್ದಸ್ಸ ಪವತ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। **ಸಮಯ**ಸದ್ದಸ್ಸ ಅತ್ಥುದ್ಧಾರೇ **ಅಭಿಸಮಯ**ಸದ್ದಸ್ಸ ಉದಾಹರಣಂ ಸೋಪಸಗ್ಗೋ, ಅನುಪಸಗ್ಗೋ ಚ **ಸಮಯ**ಸದ್ದೋ ಸಮವಾಯಾದ್ಯತ್ಥವಾಚಕೋ ಹೋತೀತಿ ದಸ್ಸನತ್ಥಂ। ಏವಂ ಸಬ್ಬತ್ರ ಉದಾಹರಣಂ ತಂತದತ್ಥಾನುರೂಪನಿಬ್ಬಚನಾದಯೋ ದಟ್ಠಬ್ಬಾ।

೭೭೯. **ಸಣ್ಠಾನಂ** ದೀಘರಸ್ಸಾದಿ। **ರೂಪಂ** ರೂಪಾಯತನಂ, **ಜಾತಿ** ಖತ್ತಿಯಾದಿಕುಲಂ। **ಛವಿ** ಬಹಿಚಮ್ಮಂ, **ಪಮಾಣಂ** ಮರಿಯಾದೋ। **ಅಕ್ಖರಂ** ಅಕಾರಾದಿ , **ಯಸೋ** ಪರಿವಾರೋ, ಕಿತ್ತಿ ಚ। **ಗುಣೋ** ಸೀಲಾದಿ, ತಪನಿಯೇಪಿ **ವಣ್ಣೋ**।

೭೮೦. **ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಸ್ಸ** ಭಿಕ್ಖುಭಿಕ್ಖುನೀನಂ ವಸೇನ ದುವಿಧಸ್ಸ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಸ್ಸ ಉದ್ದೇಸೇ "ಸಙ್ಘೋ ಉಪೋಸಥಂ ಕರೇಯ್ಯಾ"ತಿ [ಮಹಾವ॰ ೧೩೪]। ಪಣ್ಣತ್ತಿಯಂ "ಉಪೋಸಥೋ ನಾಮ ನಾಗರಾಜಾ"ತಿ [ದೀ॰ ನಿ॰ ೨.೨೪೬]। **ಉಪವಾಸೋ** ವುತ್ತೋ। **ಅಟ್ಠಙ್ಗೋ** "ಪಾಣಾತಿಪಾತಾ ವೇರಮಣಿ"ಆದಿ। **ಉಪೋಸಥದಿನಂ** "ಅಜ್ಜುಪೋಸಥೋ ಪನ್ನರಸೋ"ತ್ಯಾದೀಸು [ಮಹಾವ॰ ೧೬೮]।

೭೮೧-೭೮೨. **ರಥಙ್ಗಂ** ಚಕ್ಕದ್ವಯಂ। **ಲಕ್ಖಣಂ** ಚಕ್ಕಲಕ್ಖಣಂ। "ಮಯಾ ಪವತ್ತಿತಂ ಚಕ್ಕ"ನ್ತ್ಯಾದೀಸು [ಸು॰ ನಿ॰ ೫೬೨] **ಧಮ್ಮಚಕ್ಕೇ**। **ಉರಚಕ್ಕಂ** ನಾಮ ಖುರಚಕ್ಕಂ "ಚಕ್ಕಂ ಭಮತಿ ಮತ್ಥಕೇ"ತಿ [ಜಾ॰ ೧.೧.೧೦೪; ೧.೫.೧೦೦]। "ಚತುಚಕ್ಕಂ ನವದ್ವಾರ"ನ್ತ್ಯಾದೀಸು [ಸಂ॰ ನಿ॰ ೧.೨೯] **ಇರಿಯಾಪಥಚಕ್ಕೇ**। "ಚತ್ತಾರಿಮಾನಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಚಕ್ಕಾನಿ, ಯೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತಾನಂ ದೇವಮನುಸ್ಸಾನಂ ಚತುಚಕ್ಕಂ ವತ್ತತೀ"ತ್ಯಾದೀಸು [ಅ॰ ನಿ॰ ೪.೧೩೧] **ಸಮ್ಪತ್ತಿಚಕ್ಕೇ**। "ಪಿತರಾ ಪವತ್ತಿತಂ ಚಕ್ಕಂ ಅನುವತ್ತೇತೀ"ತ್ಯಾದೀಸು [ಅ॰ ನಿ॰ ೫.೧೩೨] **ಚಕ್ಕರತನೇ**। **ಮಣ್ಡಲಂ** "ಅಲಾತಚಕ್ಕ"ನ್ತ್ಯಾದೀಸು "ಅಸನಿವಿಚಕ್ಕ"ನ್ತಿ [ದೀ॰ ನಿ॰ ೩.೬೧; ಸಂ॰ ನಿ॰ ೨.೧೬೨] ಚ। **ಬಲಂ** ಥಾಮೋ। **ಕುಲಾಲೋ** ಕುಮ್ಭಕಾರೋ, ತಸ್ಸ ಭಣ್ಡೇ ಕುಲಾಲಚಕ್ಕನ್ತಿ। **ಆಣಾಯಂ** "ಚಕ್ಕಂ ವತ್ತಯತಿ ಪಾಣೀನ"ನ್ತಿ [ಜಾ॰ ೧.೭.೧೪೯]। **ಆಯುಧೇ** ಚಕ್ಕಾಕಾರೇ ಆಯುಧೇ। **ದಾನಂ** ದೇಯ್ಯಧಮ್ಮೋ। **ರಾಸಿ** ಖನ್ಧೋ। ಸದ್ಧಗಾಥಾಪಿ ಗಾಥಾಯೇವ।

"ದಣ್ಡಕಾ ಚಣ್ಡವುಟ್ಠ್ಯಾದಿ, ಪಾದೇಹಿ ಛಹಿ ತೀಹಿ ತು।
ಗಾಥಾತಿ ಚ ಪರತ್ಥೇವಂ, ಛನ್ದೋಸಞ್ಞಾ ಪಕಾಸಿತಾ॥

ಅನನ್ತರೋದಿತಂ ಚಞ್ಞ-ಮೇತಂ ಸಾಮಞ್ಞನಾಮತೋ।
ಗಾಥಾಇಚ್ಚೇವ ನಿದ್ದಿಟ್ಠಂ, ಮುನಿನ್ದವಚನೇ ಪನಾ"ತಿ [ವುತ್ತೋದಯ ೧೪-೧೫ ಗಾಥಾ] ಹಿ ವುತ್ತಂ॥

೭೮೩."ಕಿಂ ತೇ ವತಂ ಕಿಂ ಪನ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ,
ಕಿಸ್ಸ ಸುಚಿಣ್ಣಸ್ಸ ಅಯಂ ವಿಪಾಕೋ।
ಇದ್ಧಿಜುತಿಬಲವಿರಿಯೂಪಪತ್ತಿ,
ಇದಞ್ಚ ತೇ ನಾಗ ಮಹಾವಿಮಾನಂ॥

අහඤ්ච භරියා ච මනුස්සලොකෙ,
සද්ධා උභො දානපතී අහුම්හ।
ඔපානභූතං මෙ ඝරං තදාසි,
සන්තප්පිතා සමණබ්‍රාහ්මණා ච॥

තං මෙ වතං තං පන බ්‍රහ්මචරියං,
තස්ස සුචිණ්ණස්ස අයං විපාකො।
ඉද්ධිජුතිබලවිරියූපපත්ති,
ඉදඤ්ච මෙ ධීර මහාවිමාන"න්ති [ජා॰ 2.22.1591, 1593, 1594]

ඉමස්මිං විධුරපණ්ඩිතජාතකෙ **දානස්මිං** ආගතො।

"තං ඛො පන පඤ්චසිඛ බ්‍රහ්මචරියං නෙව නිබ්බිදාය න විරාගාය යාවදෙව බ්‍රහ්මලොකූපපත්තියා"ති [දී॰ නි॰ 2.329] ඉමස්මිං මහාගොවින්දසුත්තෙ **අප්පමඤ්ඤාසු**। "තයිදං බ්‍රහ්මචරියං ඉද්ධඤ්චෙව ඵීතඤ්ච විත්ථාරිකං බාහුජඤ්ඤං පුථුභූතං යාවදෙව මනුස්සෙහි සුප්පකාසිත"න්ති [දී॰ නි॰ 3.174] පාසාදිකසුත්තෙ සික්ඛත්තයසඞ්ගහෙ සකලස්මිං **සාසනෙ**। "පරෙ අබ්‍රහ්මචාරී භවිස්සන්ති, මයමෙත්ථ බ්‍රහ්මචාරිනො භවිස්සාමා"ති [ම॰ නි॰ 1.83] ඉමස්මිං සල්ලෙඛසුත්තෙ **මෙථුනා විරතියං**।

"කෙන පාණි කාමදදො, කෙන පාණි මධුස්සවො।
කෙන තෙ බ්‍රහ්මචරියෙන, පුඤ්ඤං පාණිම්හි ඉජ්ඣති॥

තෙන පාණි කාමදදො, තෙන පාණි මධුස්සවො।
තෙන මෙ බ්‍රහ්මචරියෙන, පුඤ්ඤං පාණිම්හි ඉජ්ඣතී"ති [පෙ॰ ව॰ 284]॥ -

ඉමස්මිං අඞ්කුරපෙතවත්ථුම්හි **වෙය්‍යාවච්චෙ**।

"මයඤ්ච භරියා නාතික්කමාම,
අම්හෙ ච භරියා නාතික්කමන්ති।
අඤ්ඤත්‍ර තා බ්‍රහ්මචරියං චරාම,
තස්මා හි අම්හං දහරා න මිය්‍යරෙ"ති [ජා॰ 1.10.98]॥ -

මහාධම්මපාලජාතකෙ **සදාරසන්තුට්ඨියං**।

"එවං ඛො තං, භික්ඛවෙ, තිත්තිරියං නාම බ්‍රහ්මචරියං අහොසී"ති [චූළව॰ 311] ඉමස්මිං තිත්තිරජාතකෙ **පඤ්චසීලෙ**।

"ඉදං ඛො පන පඤ්චසිඛ බ්‍රහ්මචරියං එකන්තනිබ්බිදාය විරාගාය...පෙ॰... අයමෙව අරියො අට්ඨඞ්ගිකො මග්ගො"ති [දී॰ නි॰ 2.329] මහාගොවින්දසුත්තෙයෙව **අරියමග්ගෙ**।

“ಹೀನೇನ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯೇನ, ಖತ್ತಿಯೇ ಉಪಪಜ್ಜತಿ।
ಮಜ್ಝಿಮೇನ ಚ ದೇವತ್ತಂ, ಉತ್ತಮೇನ ವಿಸುಜ್ಝತೀ”ತಿ [ಜಾ॰ ೧.೮.೭೫]॥ -

ನಿಮಿಜಾತಕೇ ಅತ್ತದಮನವಸೇನ ಕತೇ **ಅಟ್ಠಙ್ಗುಪೋಸಥೇ**।

“ಅಭಿಜಾನಾಮಿ ಖೋ ಪನಾಹಂ, ಸಾರಿಪುತ್ತ, ಚತುರಙ್ಗಸಮನ್ನಾಗತಂ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ಚರಿತ್ವಾ ತಪಸ್ಸಿ ಸುದಂ ಹೋಮೀ”ತಿ [ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೧೫೫] ಲೋಮಹಂಸಸುತ್ತೇ ಧಿತಿಸಙ್ಖಾತೇ **ವೀರಿಯೇ**।

೭೮೪. **ಸಭಾವೋ** ಅವಿಪರೀತತ್ಥೋ। **ಪರಿಯತ್ತಿ** ಪರಿಯಾಪುಣಿತಬ್ಬಾ ವಿನಯಾಭಿಧಮ್ಮಸುತ್ತನ್ತಾ। **ಞಾಯೋ** ಯುತ್ತಿ, ಸಪ್ಪಟಿಪದಾ ವಾ ಮಗ್ಗಾದಯೋ। **ಞೇಯ್ಯೇ** ಸಙ್ಖಾರವಿಕಾರಲಕ್ಖಣನಿಬ್ಬಾನಪಞ್ಞತ್ತಿವಸೇನ ಪಞ್ಚವಿಧೇ ಞೇಯ್ಯೇ। **ನಿಸ್ಸತ್ತತಾ** ಸತ್ತಸಭಾವಸ್ಸ ಅಭಾವತಾ। **ಆಪತ್ತಿಯಂ** “ಪಾರಾಜಿಕಂ ಧಮ್ಮ”ನ್ತಿ। “ಸಹ ಧಮ್ಮೇನ ನಿಗ್ಗಯ್ಹಾ”ತ್ಯಾದೀಸು ಕಾರಣೇ। **ಆದಿನಾ** ಸಮಯಞ್ಞೂಪಮಾಹಿಂಸಾದೀಸುಪಿ **ಧಮ್ಮೋ**।

೭೮೫. **ಪಯೋಜನಂ** ಫಲಂ। **ಸದ್ದಾಭಿಧೇಯ್ಯೇ** ಸದ್ದತ್ಥೇ। **ವುಡ್ಢಿಯಂ** ವಡ್ಢನೇ। **ವತ್ಥುಮ್ಹಿ** ದಬ್ಬೇ। **ನಾಸೇ** ವಿನಾಸೇ। **ಪಚ್ಛಿಮಪಬ್ಬತೇ** ಅತ್ಥಗಿರಿಮ್ಹಿ। ನಿವತ್ತಿವಿಸಯುಪ್ಪತ್ತಿಸಭಾವಾದೀಸುಪಿ।

೭೮೬. **ಯೇಭುಯ್ಯತಾ** ಬಾಹುಲ್ಯತಾ। **ಅಬ್ಯಾಮಿಸ್ಸಂ** ಅಸಮ್ಮಿಸ್ಸಂ। **ವಿಸಂಯೋಗೇ** ವಿಪ್ಪಯೋಗೇ। **ದಳ್ಹತ್ಥೇ** ದಳ್ಹಸದ್ದಸ್ಸ ಅತ್ಥೇ। **ಅನತಿರೇಕೇ** ಅತಿರೇಕಾಭಾವೇ। **ಅನವಸೇಸಮ್ಹಿ** ಸಬ್ಬಸ್ಮಿಂ, **ತಂ ಕೇವಲ**ವಚನಂ ತೀಸು ಲಿಙ್ಗೇಸು।

೭೮೭. ಪಟಲಂ “ದಿಗುಣಂ ಸಙ್ಘಾಟಿಂ ಪಾರುಪಿತ್ವಾ”ತ್ಯಾದೀಸು [ಮಹಾವ॰ ೩೪೮]। “ವಯೋಗುಣಾ ಅನುಪುಬ್ಬಂ ಜಹನ್ತೀ”ತಿ [ಸಂ॰ ನಿ॰ ೧.೪] ರಾಸಿಮ್ಹಿ। “ಸತಗುಣಾ ದಕ್ಖಿಣಾ ಪಾಟಿಕಙ್ಖಿತಬ್ಬಾ”ತಿ [ಮ॰ ನಿ॰ ೩.೩೭೯] ಆನಿಸಂಸೇ। **ಬನ್ಧನಂ** ಕಾಮಗುಣಂ। **ಅಪ್ಪಧಾನೇ** ವಿಸೇಸನೇ। **ಜಿಯಾಯ** ಧನುನೋ।

೭೮೮-೭೮೯. **ರುಕ್ಖಾದೋ** ದುಮಾದಿಮ್ಹಿ। **ವಿಜ್ಜಮಾನೇ** ಭೂತಗುಣೇ। **ಅರಹನ್ತೇ** “ಯೋ ಚ ಕಾಲಘಸೋ ಭೂತೋ, ಸಭೂತಪಚಿನಿಂ ಪಚೀ”ತಿ [ಜಾ॰ ೧.೨.೧೯೦]। ಖನ್ಧಪಞ್ಚಕೇ “ಭೂತಮಿದಂ, ಸಾರಿಪುತ್ತ, ಸಮನುಪಸ್ಸಥಾ”ತಿ [ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೪೦೧]। **ಸತ್ತೇ** ಪಾಣಿಮ್ಹಿ। **ಮಹಾಭೂತೇ** ಪಥವಾದಿಕೇ। **ಅಮನುಸ್ಸೋ** ದೇವರಕ್ಖಸಾದಿ। ವಿಜ್ಜಮಾನತ್ಥವಜ್ಜಿತೇ ರುಕ್ಖಾದೋ ನಾರಿಯಂ ನ ಭವತಿ, ವಿಜ್ಜಮಾನತ್ಥೇ, ಪನ ಅತೀತಾದೀಸು ಚ ವಾಚ್ಚಲಿಙ್ಗೋ। **ಪತ್ತೇ** ಸಮ್ಪತ್ತೇ। **ಸಮೇ** ತುಲ್ಯತ್ಥೇ।

೭೯೦. **ಸಜ್ಜನೇ** ಸಪ್ಪುರಿಸೇ।

೭೯೧. ಪದಪೂರಣೇ “ಸುತ್ತನ್ತ ವನನ್ತಾ”ತ್ಯಾದೀಸು। **ದೇಹಾವಯವೇ** “ಅನ್ತಂ ಅನ್ತಗುಣ”ನ್ತ್ಯಾದೀಸು [ಖು॰ ಪಾ॰ ३.ದ್ವತ್ತಿಂಸಾಕಾರ]। ದೇಹೋ ಚ ಅವಯವೋ ಚಾತಿ ಏಕೇ। **ಕೋಟ್ಠಾಸೇ** “ಅಯಮೇಕೋ ಅನ್ತೋ”ತ್ಯಾದೀಸು [ಅ॰ ನಿ॰ ೬.೬೧]। **ಲಾಮಕಂ** ನಿಹೀನಕಂ।

೭೯೨. **ನಿಕಾಯೋ** ಸಧಮ್ಮೀನಂ ಗಣೋ। **ಸನ್ಧಿ** ಪಟಿಸನ್ಧಿ। **ಸಾಮಞ್ಞೇ** ವಿಸೇಸಾಧಾರೇ। **ಪಸೂತಿ** ಮಾತುಕುಚ್ಛಿತೋ ನಿಕ್ಖಮನಂ, **ಕುಲಂ** ಖತ್ತಿಯಾದಿಕುಲಂ। **ಭವೋ** ಭವನಕ್ರಿಯಾ। **ವಿಸೇಸ್ಯೋ** ಉಪಾಧಿ, ಯಸ್ಸ ವಸೇನ ಭಿನ್ನೇಸು ಸಬಲಾದೀಸು ಅಭಿನ್ನಾ ಧೀಸದ್ದಾ ವತ್ತನ್ತೇ। **ಸುಮನಾಯಂ** ಮಾಲತಿಯಂ। **ಸಙ್ಖತಲಕ್ಖಣೇ** ಸಙ್ಖತಧಮ್ಮಾನಂ ಲಕ್ಖಣೇ।

೭೯೩. **ಭವಭೇದೋ** ಕಾಮಭವಾದಿ। **ಪತಿಟ್ಠಾಯಂ** ನಿಸ್ಸಯೇ। **ನಿಟ್ಠಾ** ನಿಪ್ಫತ್ತಿ। **ಅಜ್ಝಾಸಯೋ** ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ಬುದ್ಧಿ** ಞಾಣಂ। **ವಾಸಟ್ಠಾನಂ** ವಸನಟ್ಠಾನಂ। **ವಿಸರತ್ತಂ** ವಿಸರಣಭಾವೋ। "ವಿಸದತ್ಥೇ"ತಿಪಿ ಪಾಠೋ, ತದಾ **ಸದ**ಧಾತುಸ್ಸ ವಿಸರಣತ್ಥತಾ ದಟ್ಠಬ್ಬಾ।

೭೯೪. **ಫಲೇ** ಸೋತಾಪತ್ತಾದಿಕೇ। ಅನಿಚ್ಚಾದಿಅನುಪಸ್ಸನಾ **ವಿಪಸ್ಸನಾ** ನಾಮ। **ಮಗ್ಗೇ** ಸೋತಾಪತ್ತಿಮಗ್ಗಾದಿಕೇ।

೭೯೫. **ಕಮ್ಮಾರುದ್ಧನಂ** ಕಮ್ಮಾರಾನಂ ಉದ್ಧನಂ, ಕಮ್ಮಾರಾನಂ ಯಥಾ ಉಕ್ಕಾತಿ। **ಅಙ್ಗಾರಕಪಲ್ಲಂ** ಅಙ್ಗಾರಾನಂ ಭಾಜನಂ। **ದೀಪಿಕಾ** ನಾಮ ಮಧುಚ್ಛಿಟ್ಠಾದಿಮಯಾ ಪದೀಪಕಿಚ್ಚಕಾರಿಕಾ। **ಸುವಣ್ಣಕಾರಮೂಸಾ** ಮತ್ತಿಕಮಯಾ ಏಕಾ ಭಾಜನವಿಕತಿ। ವಾಯುನೋ ವೇಗೇ ಚ **ಉಕ್ಕಾ**ಸದ್ದೋ, ಯೋ "ದೇವದುದ್ರಭೀ"ತಿ ವುತ್ತೋ।

೭೯೬. **ಕೇಸೋಹಾರಣಂ** ಕೇಸಾನಂ ಲವನಂ। **ಜೀವಿತವುತ್ತಿ** ಜೀವಿತಸ್ಸ ವತ್ತನಂ। **ವಪನಂ** ಬೀಜಸ್ಸ ವಪನಂ। **ವಾಪಸಮಕರಣಂ** ವಪಿತಸ್ಸ ಬೀಜಸ್ಸ ಸಮಕರಣಂ। **ಪವುತ್ತಭಾವೋ** ಬನ್ಧನಾ ಮುತ್ತಿ।

೭೯೭-೭೯೮. **ಸುತೋ ವಿಸ್ಸುತೇ** ಪಾಕಟೇ। **ಅವಧಾರಿತೇ** ಉಪಲಕ್ಖಿತೇ। **ಉಪಚಿತೇ** ರಾಸೀಕತೇ। **ಅನುಯೋಗೋ** ಪುಚ್ಛಾ। **ಕಿಲಿನ್ನೇ** ತಿನ್ತೇ। **ಸೋತವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಂ** ಸದ್ದಾಯತನಂ। **ಸತ್ಥಂ** ಸದ್ದಸತ್ಥಾದಿ, ಸುತನಾಮಕೋ ವಾ ಏಕೋ ಸತ್ಥವಿಸೇಸೋ। ಏತೇಸು ದ್ವೀಸು ಅತ್ಥೇಸು **ಸುತಂ** ನಪುಂಸಕಂ। ಪುತ್ತೇ **ಸುತೋ** ಪುಲ್ಲಿಙ್ಗೋ, ರಾಜಿನಿಪಿ **ಸುತೋ**।

೭೯೯. **ಯುಗೇ** ಕತಾದಿಚತುಕ್ಕೇ। **ಲೇಸೋ** ಅನುಮಾನಞಾಣವಿಸಯೋ। **ಪಞ್ಞತ್ತಿಯಂ** "ಕಪ್ಪತ್ಥೇರೋ"ತಿ। **ಪರಮಾಯುಮ್ಹಿ** "ಕಪ್ಪಂ ಸಗ್ಗಮ್ಹಿ ಮೋದತೀ"ತಿ। ಅಞ್ಞತ್ರ ಕಪ್ಪಾದೀಸು ಪುಲ್ಲಿಙ್ಗೇ। ಸದಿಸೇ ಪನ ತೀಸು ಲಿಙ್ಗೇಸು। **ಸಮಣವೋಹಾರೋ** ವಿನಯಾಗತೋ ಸಮಣಾನಂ ವೋಹಾರೋ। **ಕಪ್ಪಬಿನ್ದು** ಚೀವರೇ ಕತಬಿನ್ದು। **ಸಮನ್ತತ್ತೇ** ಸಮನ್ತಭಾವೇ। **ಅನ್ತರಕಪ್ಪೋ** ಮಹಾಕಪ್ಪಸ್ಸ ಅಸೀತಿಮೋ ಭಾಗೋ। **ಆದಿ**ಸದ್ದೇನ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಮಹಾಕಪ್ಪೇ ಸಙ್ಗಣ್ಹಾತಿ। **ತಕ್ಕೇ** ವಿತಕ್ಕೇ। **ವಿಧಿ** ವಿಧಾನಂ।

೮೦೦. **ವಿರತಿ** ವಿರತಿತ್ತಯಂ। **ಸಪಥೋ** ಅಕ್ಕೋಸೋ। **ತಚ್ಛೇ** ತಥಭಾವೇ। **ಅರಿಯಸಚ್ಚಮ್ಹಿ** ದುಕ್ಖಸಚ್ಚಾದಿಕೇ। **ದಿಟ್ಠಿ** ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿ।

೮೦೧. **ಸಞ್ಜಾತಿದೇಸೋ** "ಕಮ್ಬೋಜೋ ಅಸ್ಸಾಯತನ"ನ್ತಿ। **ವಾಸಟ್ಠಾನಂ** ನಿವಾಸಟ್ಠಾನಂ "ದೇವಾನಂ ದೇವಾಯತನ"ನ್ತಿ। **ಆಕರೋ**ತಿ ಯತ್ಥ ಸುವಣ್ಣರಜತಾದಯೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ। **ಸಮೋಸರಣಟ್ಠಾನಂ** ಬಹೂನಂ ಸನ್ನಿಪಾತಟ್ಠಾನಂ। **ಪದಪೂರಣೇ** "ಕಮ್ಮಾಯತನಂ, ಸಿಪ್ಪಾಯತನ"ನ್ತಿ।

೮೦೨. **ವತ್ಥಂ** ಅಮ್ಬರಂ। **ಅಞ್ಞೋ** ಯೋ ಸಕೋ ನ ಹೋತಿ। **ಓಧಿ** ಮರಿಯಾದೋ। **ಭೇದೋ** ವಿಸೇಸೋ। **ಮನಸಿಪಿ** ಚಿತ್ತೇಪಿ।

೮೦೩. **ವಿಪಾಕೇ** ಇಟ್ಠವಿಪಾಕೇ **ಕುಸಲೋ**। ಅನವಜ್ಜಾದೀಸು ವಾಚ್ಚಲಿಙ್ಗಿಕೋ।

೮೦೪. **ದ್ರವೋ** ಮಧ್ವಾದಿ। **ಮಧುರಾದೀಸು** ಛಸು ರಸೇಸು। **ಪಾರದೋ** ಸೂತೋ। **ಸಿಙ್ಗಾರಾದೋ** ನವ ನಾಟ್ಯರಸೇ। ರಸರತ್ತಮಂಸಮೇದಟ್ಠಿಸುಕ್ಕಟ್ಠಿಮಿಞ್ಜವಸೇನ ಸತ್ತ **ಧಾತವೋ,** ತಬ್ಭೇದೇ। **ಕಿಚ್ಚೇ** ಫಸ್ಸಾದಿಧಮ್ಮಾನಂ ಸಙ್ಘಟ್ಟನಾದಿಕಿಚ್ಚೇ। **ಸಮ್ಪತ್ತಿ** ತೇಸಂಯೇವ।

೮೦೫. **ಬೋಧಿ**ಸದ್ದೋ ಞಾಣದ್ವಯೇ ನಾರಿಯಂ, ಬೋಧಿರಾಜಕುಮಾರಾದಿಪಞ್ಞತ್ತಿಯಂ ಪುಮೇ। ಅಸ್ಸತ್ಥರುಕ್ಖೇ ಪುಮಿತ್ಥಿಯಂ।

೮೦೬. **ಯೇನ** ಕತ್ತುಭೂತೇನ **ಯೋ** ಕಮ್ಮಭೂತೋ ನಿಚ್ಚಸೇವಿತೋ, **ತತ್ಥಾಪಿ** ಕಮ್ಮಭೂತೇ। **ವಿಸಯೋ** ಅನಞ್ಞಥಾಭಾವೋ। **ಜನಪದೇ** ಕುರುಆದಿಕೇ। **ಗೋಚರೇ** ತಬ್ಬಹುಲಾಚಾರೇ।

೮೦೭. **ಸತ್ತಾಯಂ** ವಿಜ್ಜಮಾನತಾಯಂ।

೮೦೮. ಬನ್ಧವೇ **ಸೋ** ಪುಮೇ। ಅತ್ತನಿ **ಸಂ** ನಪುಂಸಕೇ। ಧನಸ್ಮಿಂ **ಸೋ ಸಂ** ಅನಿತ್ಥಿಯಂ। ಸುನಖೇ **ಸಾ** ಪುಮೇ ವುತ್ತೋ। ಅತ್ತನಿಯೇ **ಸೋ** ತಿಲಿಙ್ಗಿಕೋ।

೮೦೯. **ಭವಿಸಮ್ಪತ್ತಿಯಂ** ಭವಿಯಾ ಸಮ್ಪತ್ತಿಯಂ।

೮೧೦. **ಜಾಮಾತಾ** ಧೀತುಸಾಮಿಕೋ। **ಮನ್ದಪ್ಪಿಯೇ** ಅಪ್ಪಪಿಯೇ **ವರಂ** ಅಬ್ಯಯಂ।

೮೧೧. **ಮಕುಲೇ** ಅವಿಕಾಸಸಮ್ಪತ್ತೇ। **ನೇತ್ತಿಂಸಾದಿಪಿಧಾನೇ** ಖಗ್ಗಾದೀನಂ ಗೇಹೇ।

೮೧೨. **ಪಿತಾಮಹೋ** ಬ್ರಹ್ಮಾ। **ಪಿತೂಸು** ಮಾತಾಪಿತೂಸು। **ತಥಾ** ಪಕ್ಖನ್ತರೇ। **ತಪಸಿ** ಸೀಲೇ।

೮೧೩-೮೧೪. **ಮಜ್ಝಬನ್ಧೇ** ಉರೋಬನ್ಧನೇ। **ಪಕೋಟ್ಠೋ** ಕಪ್ಪರಸ್ಸಾಧೋಭಾಗೋ। **ಕಚ್ಛಬನ್ಧನಂ** ಅಧೋಮ್ಬರಸ್ಸ ದಳ್ಹಬನ್ಧನಂ। ಮೇಖಲಾಯಞ್ಚಾತಿ **ಕಚ್ಛಾ** ಚತೂಸ್ವತ್ಥೇಸು। **ಕಚ್ಛೋ** ಲತಾದೀಸು। **ಕಚ್ಛೋ ಬಾಹುಮೂಲಮ್ಹಿ** ಪರೂಳ್ಹಕಚ್ಛನಖಲೋಮೇ, "ಕಚ್ಛೇಹಿ ಸೇದಾ ಮುಚ್ಚನ್ತೀ"ತಿ। **ಅನೂಪೋ** ಬಹೂದಕದೇಸೋ।

೮೧೫. **ಮಾನಂ** ತುಲಾಪತ್ಥಙ್ಗುಲೀಹಿ। **ಪಮಾತರಿ** ಪಮಾಣಸ್ಸ ಕತ್ತರಿ।

೮೧೬. **ದಬ್ಬಂ** ಧನಂ। **ಅತ್ತಭಾವೋ** ಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧಸಮೂಹೋ। **ಪಾಣೋ** ಜೀವಿತಿನ್ದ್ರಿಯಂ। ದಬ್ಬಾದೀಸು ಚತೂಸು **ಸತ್ತಂ**। **ಸತ್ತಾಯಂ** ವಿಜ್ಜಮಾನತಾಯಂ **ಸತ್ತಾ**। ಜನೇ **ಸತ್ತೋ**। **ಸೋ** ಸತ್ತಸದ್ದೋ, **ಆಸತ್ತೇ** ಲಗ್ಗಿತೇ ತಿಲಿಙ್ಗಿಕೋ।

೮೧೭. **ಸೇಮ್ಹಾದೋ** ತಿದೋಸೇ। **ರಸರತ್ತಾದಿ** ಪುಬ್ಬೇವುತ್ತೋ। **ಪಭಾದಿಕೇ** ರೂಪಧಾತುಮ್ಹಿ। **ಚಕ್ಖಾದಿಕೇ** ವಿಸಯಧಾತುಮ್ಹಿ।

೮೧೮. ಅಮಚ್ಚಾದಿಕಾ ಸತ್ತ ಪಕತಿಯೋ ವುತ್ತಾ। **ಸತ್ತಾದಿಸಾಮ್ಯವತ್ಥಾ** ಸತ್ತರಜತಮಭೂತಾನಂ ತಿಣ್ಣಂ ಗುಣಾನಂ ಸಾಮ್ಯವತ್ಥಾ। **ಪಚ್ಚಯಾ** ಣಪಚ್ಚಯಾದಿತೋ **ಪಠಮೇ** ಪಠಮಸಣ್ಠಿತೇ **ಕರೋತ್ಯಾದಿಧಾತುಮ್ಹಿ**।

೮೧೯. **ಪರಿತ್ತಾಣಂ** ರಕ್ಖಣಂ। **ವತ್ಥುಮ್ಹಿ** ಓಕಾಸೇ। **ತಲ್ಲಙ್ಘನಂ** ಪಾದಸ್ಸ ಠಾನಂ।

೮೨೦. **ಲೋಹಮುಗ್ಗರೇ** ಲೋಹಮಯೇ ಮುಗ್ಗರೇ। **ತಾಳಾದಿಕೇ** ಸಮ್ಮತಾಳಕಂಸತಾಳಾದಿಕೇ। **ಕಠಿನೇ** ಕಕ್ಖಳೇ।

೮೨೧. **ಮಕ್ಖಿಕಾ** ನೀಲಮಕ್ಖಿಕಾದಿಕಾ। ತಾಸಂ ಭೇದಾ ಸವಿಸಾ ಮಧುಕತಾ ಪಿಙ್ಗಲಮಕ್ಖಿಕಾ। ಮಧುಮ್ಹಿ **ಖುದ್ದಂ** ಅಪ್ಪಕಾದೀಸು ಚತೂಸ್ವತ್ಥೇಸು ವತ್ತಮಾನಂ ತೀಸು ಲಿಙ್ಗೇಸು। **ಅಧಮೋ** ನಿಹೀನೋ। **ಕಪಣೋ** ಏಕಚಾರೀ।

೮೨೨. **ತಕ್ಕೋ** ಗೋರಸವಿಸೇಸೇ। **ಮರಣಲಿಙ್ಗೇ** ಮರಣಞಾಪಕಲಕ್ಖಣೇ। ಅಸುಭೇ, ಸುಭೇ ಚಾತಿ ಚತೂಸ್ವತ್ಥೇಸು **ಅರಿಟ್ಠಂ**। **ಆಸವೋ** ಮಜ್ಜವಿಸೇಸೋ। **ಫೇಣಿಲದ್ದುಮೋ** "ಬಡೀ-ಯೌ-ಖೋ"।

೮೨೩. ಗೇಹಾನಂ ದಾರುಬನ್ಧಪ್ಪಯೋಜನಂ **ಪೀಠಿಕಾ** ನಾಮ। ಪಕ್ಖನ್ತದ್ವಯಸ್ಸ, ಕಣ್ಣಿಕಾದೀನಞ್ಚ ನಿಸ್ಸಯಭೂತಾ ಪೀಠಿಕಾ।

೮೨೪. **ಮಿತ್ತಾಕಾರೇ** ಅಮಿತ್ತಸ್ಸಾಪಿ ಮಿತ್ತಸಣ್ಠಾನೇ। ಬಲೇ, ರಾಸಿಮ್ಹಿ, ವಿಪತ್ತಿಯಞ್ಚ, "ಬಲಸ್ಸ ರಾಸೀ"ತಿಪಿ ಏಕೇ।

೮೨೫. **ಖನ್ಧೇ** ರೂಪಕ್ಖನ್ಧೇ। **ಭವೇ** ರೂಪಭವೇ। **ನಿಮಿತ್ತಮ್ಹಿ** ಕಾರಣೇ। **ವಪು** ಸರೀರಂ।

೮೨೬. **ವತ್ಥುಕಿಲೇಸಕಾಮೇಸೂತಿ** ವತ್ಥುಕಾಮಕಿಲೇಸಕಾಮೇಸು। **ಮದನೇ** ಮಾರದೇವಪುತ್ತೇ। **ರತೇ** ಮೇಥುನೇ। **ನಿಕಾಮೇ** ಇಚ್ಛಾರಹಿತೇ **ಕಾಮಂ** ನಪುಂಸಕೇ। ಅನುಞ್ಞಾಯಂ **ಕಾಮಮಬ್ಯಯಂ** ಭವೇ।

೮೨೭. **ವಜ್ಜಭಣ್ಡಮುಖೇ** ವೀಣಾದೋಣಿಮುಖೇ। **ಮಾತಙ್ಗಸ್ಸ** ಹತ್ಥಿನೋ **ಕರಕೋಟಿ** ಹತ್ಥಗ್ಗಂ।

೮೨೮. **ರಮ್ಭೋ** ಸಚ್ಚಂ, ಕೇತವನ್ಯತ್ಥೋ। **ಅಸಚ್ಚಂ** ಮುಸಾ। **ಅಯೋಘನಂ** ಯೇನ ಪಹರತಿ। **ಗಿರಿಸಿಙ್ಗಮ್ಹಿ** ಗಿರಗ್ಗೇ। **ಸೀರಙ್ಗೇ** ಫಾಲಙ್ಗೇ। **ಯನ್ತೇ** ಕೂಟಯನ್ತೇ।

೮೩೦. **ಪಟಿವಾಕ್ಯೇ** ಪಟಿವಚನೇ। **ಉತ್ತರಾಸಙ್ಗೇ** ಉಪರಿವತ್ಥೇ। ಸೇಟ್ಠಾದೀಸು **ಉತ್ತರೋ** ತೀಸು, ಪರಸ್ಮಿಂ ಉಪರಿಸ್ಮಿಞ್ಚ ಈರಿತೋ।

೮೩೧. **ವಿಮುತ್ತಿ** ಅರಹತ್ತಫಲಂ ಮಗ್ಗನಿಬ್ಬಾನಾನಿಪಿ।

೮೩೨. **ಸಙ್ಖತೇ** ಪಚ್ಚಯಾಭಿಸಙ್ಖತೇ ಧಮ್ಮೇ। ಪುಞ್ಞಾಭಿಸಙ್ಖಾರೋ, ಅಪುಞ್ಞಾಭಿಸಙ್ಖಾರೋ, ಆನೇಞ್ಜಾಭಿಸಙ್ಖಾರೋತಿ **ಪುಞ್ಞಾಭಿಸಙ್ಖಾರಾದಿ। ಪಯೋಗೋ** ಉಸ್ಸಾಹೋ। ಕಾಯಸಙ್ಖಾರೋ, ವಚೀಸಙ್ಖಾರೋ, ಚಿತ್ತಸಙ್ಖಾರೋತಿ **ಕಾಯಸಙ್ಖಾರಾದಿ। ಅಭಿಸಙ್ಖರಣಂ** ಅಭಿಸಙ್ಖರಣಕ್ರಿಯಾ।

೮೩೩. **ತಬ್ಭಾವೇ** ದಿಟ್ಠಿಸಹಗತಂ।

೮೩೪. **ಪತಿರೂಪೇ** ಯುತ್ತೇ। **ಛಾದಿತೇ** ತಿಣಾದೀಹಿ। **ರಹೋ** ಸುಞ್ಞಟ್ಠಾನಂ। **ಪಞ್ಞತ್ತಿಯಂ** ಛನ್ನೋ ಭಿಕ್ಖು, ಪಞ್ಞತ್ತಿಯಂಯೇವ ಪುಮೇ।

೮೩೫. **ಬುದ್ಧಚಕ್ಖು** ಬುದ್ಧಾನಂ ಚಕ್ಖು। **ಸಮನ್ತಚಕ್ಖು** ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞಾಣಂ। **ಧಮ್ಮಚಕ್ಖು** ಹೇಟ್ಠಾಮಗ್ಗತ್ತಯೇ ಞಾಣಂ।

೮೩೬. **ಅಭಿಕ್ಕಮೋ** ಅಭಿಕ್ಕಮನೀಯೋ।

೮೩೭. **ವೇವಚನಂ** ಅಭಿನ್ನತ್ಥೋ ಸದ್ದೋ। **ಪಕಾರಸ್ಮಿಂ** ಭೇದೇ। **ಅವಸರೋ** ಅವಕಾಸೋ।

೮೩೮. **ಚಿತ್ತಕಮ್ಮಂ** ಚಿತ್ತಕಾರಾನಂ ಕಮ್ಮಂ। **ವಿಚಿತ್ತೇ** ನಾನಾವಿಧೇ। **ಪಞ್ಞತ್ತಿಯಂ** ಚಿತ್ತೋ ಧನುಧರೋಯೇವ। **ಚಿತ್ತಮಾಸೋ** ಪುಣ್ಣೇನ್ದುಯುತ್ತೇನ ಚಿತ್ತೇನ ನಕ್ಖತ್ತೇನ ಲಕ್ಖಿತೋ ಮಾಸೋ। **ತಾರನ್ತರೇ** ಚಿತ್ತನಕ್ಖತ್ತೇ। **ಥಿಯಂ** ನಾರಿಯಂ।

೮೩೯. **ಸಾಮಲೇ** ನೀಲೇ। **ಸಯಮತ್ಥೇ** **ಸಯಂ**ಸದ್ದಸ್ಸ ಅತ್ಥೇ। **ಸಾರಿವಾ** ಉಪಾಸಕಾ।

೮೪೦. "**ಪುಮೇ**"ತ್ಯಾದಿನಾ ಪುಬ್ಬದ್ಧೇನ **ಗರು**ಸದ್ದಸ್ಸ ಅತ್ಥಾ ವುತ್ತಾ, ಅಪರದ್ಧೇನ **ಗರು**ಸದ್ದಸ್ಸ, "ಏಕದೇಸೇಕತ್ತಮನಞ್ಞಂವೇ"ತಿ ನ್ಯಾಯೇನ ದ್ವಿನ್ನಮ್ಪಿ ಏಕತ್ತಮಞ್ಞಮಾನೇನ ಗಾಥಾನೇಕತ್ಥವಗ್ಗೇ ಕಥಿತಾ। **ಮಹನ್ತೇ** ಬಹುತ್ತೇ। **ದುಜ್ಜರೇ** ಜೀರಾಪೇತುಮಸಕ್ಕುಣೇಯ್ಯೇ, ದುಕ್ಕರೇ ವಾ।

೮೪೧. **ಅಚ್ಚಿತೇ** ಪೂಜಿತೇ। **ಖಿನ್ನೇ** ಕಿಲಮಥಪ್ಪತ್ತೇ। **ಸಮಿತೇ** ಉಪಸಮಿತೇ।

ಗಾಥಾನೇಕತ್ಥವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೮೪೨. ವಿಸುದ್ಧಿದೇವೋ, ಸಮ್ಮುತಿದೇವೋ, ಉಪಪತ್ತಿದೇವೋ ಚಾತಿ **ವಿಸುದ್ಧಿದೇವಾದಿ। ನಭಂ** ಆಕಾಸೋ।

ತರುಣಾದೀಸು ತೀಸ್ವತ್ಥೇಸು **ಮಾಣವೋ।**

೮೪೩. ಆದ್ಯತ್ಥಾದೀಸು **ಅಗ್ಗಂ। ವರೇ** ಸೇಟ್ಠೇ ತೀಸು।

ಪಚ್ಚನೀಕೋ ಸತ್ತು। **ಅಞ್ಞೇ** ಅಞ್ಞತ್ಥೇ। **ಪಚ್ಛಾಭಾಗೇ** "ಧಾತುಲಿಙ್ಗೇಹಿ ಪರಾ ಪಚ್ಚಯಾ"ತಿ।

೮೪೪. **ಯೋನಿ** ಇತ್ಥೀನಂ ಯೋನಿಮಗ್ಗೋ। **ಕಾಮೋ** ಇಚ್ಛಾ। **ಸಿರೀ** ಪಞ್ಞಾ, ಪುಞ್ಞೋ ಚ। **ಇಸ್ಸರಂ** ಪಭುತಾ। **ಧಮ್ಮೋ** ಸೀಲಾದಿ। **ಉಯ್ಯಾಮೋ** ವೀರಿಯಂ। **ಯಸೋ** ಪರಿವಾರೋ, ಕಿತ್ತಿ ಚ।

೮೪೫. **ಸಮಙ್ಗೀನಿ** ಸಮನ್ನಾಗತೇ।

೮೪೬. **ಠಿತಿ** ಠಾನಕ್ರಿಯಾ।

೮೪೮. **ಖನ್ಧಕೋಟ್ಠಾಸೋ** ಅಣ್ಡಜಾದಿಚತುಕ್ಕಂ। **ಪಸ್ಸಾವಮಗ್ಗೋ** ಇತ್ಥೀನಂ ಯೋನಿ। **ಸೋ** ಪುಲ್ಲಿಙ್ಗೋ। **ಕೂಲೇ** ತೀರೇ।

೮೪೯. **ನಾಗೋತುನಾಗಸದ್ದೋ** ತು। **ಉರಗೇ** ಸಪ್ಪೇ, ಹತ್ಥಿನಿ ಚ।

೮೫೦. **ಸಙ್ಖ್ಯಾ** ಗಣನಾ। "ಅಞ್ಞತ್ಥೇ"ತ್ಯೇಕೇ ವದನ್ತಿ।

೮೫೧. **ಭೇ** ನಕ್ಖತ್ತವಿಸೇಸೇ। **ಸನ್ತಿಕೇ** ಸಮೀಪೇ। **ಮೂಲಮೂಲೇ** ಲೋಭಾದಿಕೇ। **ಪಾಭತೇ** ಮೂಲಧನೇ। **ಅಂಸೋ** ಸರೀರಾವಯವೋ। **ಪಕಣ್ಡೇ** ರುಕ್ಖಾದೀನಂ ಸರೀರೇ।

೮೫೨. **ಕಮ್ಮೇ** ಕ್ರಿಯಾಯಂ। **ವಿಕೋಪನಂ** ವಿದ್ಧಂಸನಂ।

೮೫೩. **ಪಚ್ಛಾತಾಪೋ** ವಿಪ್ಪಟಿಸಾರೋ। **ಅನುಬನ್ಧೋ** ಪುನಪ್ಪುನಂ ಪವತ್ತನಂ। **ರಾಗಾದೋ** ಸತ್ತಕೇ। ಮಾತಙ್ಗಸ್ಸ ಮುದ್ಧನಿ ಪಿಣ್ಡದ್ವಯೇ **ಕುಮ್ಭೋ।**

೮೫೪. **ಖಗ್ಗಕೋಸೇ** ಖಗ್ಗಪಿಧಾನೇ। **ಪಟಿಚ್ಛದೇ** ಸಮನ್ತತೋ ಛಾದನೇ। **ಸಾರಮ್ಭೇ** ಕೋಲಾಹಲೇ।

೮೫೫. **ಕಾಲವಿಸೇಸೋ** ದಸಚ್ಛರಕಾಲೋ। **ನಿಬ್ಯಾಪಾರಟ್ಠಿತಿ** ಅಚಿರಟ್ಠಿತಿ, **ಅಚಿರಟ್ಠಿತೀತಿ** ದಸಚ್ಛರತೋಪಿ ಊನಟ್ಠಿತಿ।

ಉಪ್ಪತ್ತಿಭೂಮಿ ಜಾತಿಭೂಮಿ।

೮೫೬. **ಕಬಳೀಕಾರಾಹಾರಾದೀಸು** ಚತೂಸು।

೮೫೭. ಸದ್ಧಾಯ ಅಪರಪ್ಪಚ್ಚಯೇ। **ಚೀವರಾದೀಸು** ಚತೂಸು। **ಆಧಾರೋ** ನಿಸ್ಸಯೋ।

ದಿಬ್ಬವಿಹಾರೋ, ಅರಿಯವಿಹಾರೋ, ಬ್ರಹ್ಮವಿಹಾರೋ ಚಾತಿ **ದಿಬ್ಬವಿಹಾರಾದಿ। ಸುಗತಾಲಯೇ** ಭಿಕ್ಖೂನಮಾವಾಸೇ।

೮೫೮. ಸಮತ್ತನೇ ನಿಟ್ಠಾಯಂ। **ಚಕಾರೇನ** ನಿಯಮಾದಿಕೇ ಸಙ್ಗಣ್ಹಾತಿ।

ಸಙ್ಗೇ ಲಗ್ಗೇ। **ಕಾಮಾದೋ** ಚತುಕ್ಕೇ।

೮೫೯. ಸಪ್ಪಫಣಙ್ಗೇಸೂತಿ ಸಪ್ಪಸ್ಸ ಫಣೇ, ಅಙ್ಗೇ ಚ ಸರೀರೇ। **ಕೋಟಿಲ್ಲೇ** ಕುಟಿಲತಾಯ। **ಭುಞ್ಜನಂ** ಭೋಜನಕ್ರಿಯಾ।

ಭೂಮಿಭಾಗೇ ರಾಜಙ್ಗಣಾದಿಮ್ಹಿ। **ಕಿಲೇಸೇ** ಸಂಕಿಲೇಸೇ। **ಮಲೇ** ರಾಗಾದಿಕೇ।

೮೬೦. ಧನಾದಿದಪ್ಪೇತಿ ಧನಾದಿಕೇ ಪಟಿಚ್ಚ ಉಪ್ಪನ್ನೇ ದಪ್ಪೇ।

ನಿಮಿತ್ತೇ ಕಾರಣೇ। **ಛಲೇ** ಸಠ್ಯೇ।

೮೬೧. ಸೋ ಪುಲ್ಲಿಙ್ಗೋ। **ಪರಮತ್ತನಿ** ದಿಟ್ಠೀನಂ ಗಾಹಲದ್ಧೇ ಅತ್ತನಿ। **ಥಮ್ಭಸ್ಮಿಂ** ಗೇಹಾದೀನಂ ಥಮ್ಭೇ। **ಬಲಸಜ್ಜನಂ** ಯುದ್ಧಕಾಲೇ ಬಲಸ್ಸ ಸಜ್ಜನಂ।

೮೬೨. ಕುಸೂಲೋ ಧಞ್ಞಾದೀನಂ ಗೇಹಂ।

ಸೋಪಾನಙ್ಗಮ್ಹಿ ಸೋಪಾನಸೀಸೇ।

೮೬೩. ನಿಯ್ಯಾಸೇ ಸಿಲೇಸೇ। **ಸೇಖರೇ** ಸೀಸೇ। **ನಾಗದನ್ತಕೇ** ಭಿತ್ತಿಆದೀಸು ಪವೇಸಿತೇ ನಾಗದನ್ತಾಕಾರೇ ದಣ್ಡೇ।

ಸಿಖಣ್ಡೋ ಪಿಞ್ಛಂ। **ತೂಣೀರೇ** ಉಸುನಿಧಿಮ್ಹಿ। **ನಿಕರೇ** ಸಮೂಹೇ।

೮೬೪. ಸಂಯತಕೇಸೇಸು ಬನ್ಧಿತಕೇಸೇಸು।

ಕಮ್ಬು ಜಲಜನ್ತುವಿಸೇಸೋ। **ನಲಾಟಟ್ಠಿ** ನಲಾಟೇ ಜಾತಟ್ಠಿ। **ಗೋಪ್ಫಕೇ** ಪಾದಗಣ್ಠಿಮ್ಹಿ।

೮೬೫. ಕಾಲೇ ಪಞ್ಚದಸೀದಿವಸಪರಿಮಾಣೇ। **ಸಾಧ್ಯೇ** ಪತ್ತಸಾಧನೀಯೇ। **ಸಖೀ** ಸಹಾಯೋ। **ವಾಜೋ** ಪತ್ತಂ। **ಪಙ್ಗುಳೋ** ಪೀಠಸಪ್ಪೀ।

ದೇಸೇ ದೇಸವಿಸೇಸೇ। **ಅಣ್ಣವೇ** ಸಮುದ್ದೇ, ಏತೇ ಪುಮೇ। **ಸೋ ಸಿನ್ಧುಸದ್ದೋ** **ಸರಿತಾಯಂ** ನದಿಯಂ ಭವೇ।

೮೬೬. ಕರೇಣುಸದ್ದೋ **ಗಜೇ** ಹತ್ಥಿಮ್ಹಿ, **ಪುರಿಸೇ** ಪುಲ್ಲಿಙ್ಗೇ ವತ್ತತಿ। **ಹತ್ಥಿನಿಯಂ** ತು ಇತ್ಥಿಯಂ।

ರತನೇ ರತನವಿಸೇಸೇ। **ಮಣಿವೇಧೋ** ನಾಮ ಯಂ ಲೋಕೇ "ಚಿನ" ಇತಿ ವುಚ್ಚತಿ। **ಇನ್ದಹೇತಿ** ಇನ್ದಾವುಧೋ।

೮೬೭. ಕೋಟಿಯಂ ಅನ್ತೇ। **ವಾದಿತ್ತವಾದನೇ** ವೀಣಾದಿವಾದಿತ್ತವಾದನೋಪಾಯೇ।

> "ಕೋಣೋ ವಜ್ಜಪ್ಪಭೇದೇ ಚ,
> ಕೋಣೋ ಸೇಲಗುಳೇ ಇಜೇ।
> ವೀಣಾದಿವಾದನೋಪಾಯೇ,
> ಏಕದೇಸೇ ಗತಸ್ಸ ಚೇ"ತಿ॥ -

ತಿಕಣ್ಡಸೇಸೋ [ತಿಕಣ್ಡಸೇಸ ೩.೩.೧೨೫]।

೮೬೮. **ವಣಿಪ್ಪಥೇ** ವಾಣಿಜಾನಂ ವೋಹಾರಕಮ್ಮಪಥೇ। **ವೇದೇ** ವೇದವಿಸೇಸೇ, ವಾಣಿಜೇಪಿ **ನಿಗಮೋ**।

ವಿವಾದಾದೋ "ವಿವಾದಾಧಿಕರಣ" [ಪಾಚಿ॰ ೩೯೪] ನ್ತ್ಯಾದೀಸು। **ಆಧಾರೋ** ಕಾರಕವಿಸೇಸೋ, ನಿಸ್ಸಯೋ ಚ। **ಕಾರಣೇ** "ಯತ್ವಾಧಿಕರಣಮೇನ"ನ್ತಿ [ಧ॰ ಸ॰ ೧೩೫೪]।

೮೬೯. **ಪಸುಮ್ಹಿ** ಗೋಣೇ। **ವಸುಧಾ** ಪಥವೀ। **ವಾಚಾ** ವಚನಂ। **ಆದಿನಾ** ಸಗ್ಗರಂಸಿವಜಿರಚನ್ದಜಲಾದಯೋ ಗಹಿತಾ।

ಹರಿತೇ ಸುಕಪತ್ತಸದಿಸೇ ವಣ್ಣವಿಸೇಸೇ। **ವಾಸುದೇವೇ** ಕಣ್ಹೇ।

೮೭೦. **ಆಯತ್ತೇ** ನಿಸ್ಸಯೇ।

ಕಣ್ಣಪೂರೋ ಕಣ್ಣಾಲಙ್ಕಾರೋ। **ಸೇಖರೇ** ಅಗ್ಗೇ। ಏತೇ ದ್ವಿನ್ನಮ್ಪಿ ಅತ್ಥಾ।

೮೭೧. **ವಿಜ್ಜುಯಂ** ಚಞ್ಚಲಾಯಂ। **ಇತ್ಥಿಪುರಿಸೇ** ಪುರಿಸಿತ್ಥಿಯಂ।

ಕೋಣೇ ಅಸ್ಸೇ। **ಸಙ್ಖ್ಯಾವಿಸೇಸೋ** "ಕೋಟಿಪಕೋಟೀ"ತ್ಯಾದೀಸು। **ಉಕ್ಕಂಸೇ** ಪರಿಯೋಸಾನೇ।

೮೭೨. **ಜಾಲಾ** ಅಗ್ಗಿಜಾಲಾ। **ಅಗ್ಗಂ** ಕೋಟಿ।

ನಾರೀ **ಆಸೀಸದ್ದೋ** ಸಪ್ಪದಾಠಾಯಂ। **ಇಟ್ಠಸ್ಸ** ವತ್ಥುನೋ **ಆಸೀಸನಾಯಂ** ಪತ್ಥನಾಯಮ್ಪಿ ಇತ್ಥೀ ಏವ।

೮೭೩. **ವಿಲೀನತೇಲೇ** ವಿಸರಣತೇಲೇ। **ವಸಗಾ** ವಸಂ ಗಚ್ಛನ್ತೀ ನಾರೀ। **ವಞ್ಝಾಗಾವೀ** ಅನವಚ್ಛಾ ಸೋರಭೇಯೀ।

ಅಭಿಲಾಸೇ ಇಚ್ಛಾಯಂ। **ಕಿರಣೇ** ರಂಸಿಮ್ಹಿ। **ಅಭಿಸಙ್ಗೇ** ಲಗ್ಗನೇ।

೮೭೪. **ಅಂಸೇ** ಕೋಟ್ಠಾಸೇ। **ಸಿಪ್ಪೇ** ನಾಟಕಸತ್ಥಾಗತೇ। ಚನ್ದಸ್ಸ ಸೋಳಸಮೇ ಭಾಗೇ ಚ **ಕಲಾ**।

೮೭೫. **ಬೀಜಕೋಸೇ** ವರಾಟಕೇ। **ಕಣ್ಣಭೂಸಾಯಂ** ಕಣ್ಣಾಲಙ್ಕಾರೇ।

ಆಗಾಮಿಕಾಲೇ ಅನಾಗತಕಾಲೇ। **ಪಭಾವೋ** ದಣ್ಡತೇಜೋ। ಸಂಯಮೇಪಿ **ಆಯತಿ** ಭವೇ।

೮೭೬. **ಮೇಸಾದಿಲೋಮೇ** ಏಳಕಾದೀನಂ ಲೋಮೇ। **ಭೂಮಜ್ಝೇ** ದ್ವಿನ್ನಂ ಭೂನಂ ಮಜ್ಝೇ ಜಾತಾಯಂ **ರೋಮಧಾತುಯಂ** ಲೋಮೇ।

ನಟ್ಟಕೀ ನಾಟಕಿತ್ಥೀ। **ಮದಿರಾ** ಸುರಾ।

೮೭೭. **ಕ್ರಿಯಚಿತ್ತೇ** ವೀಸತಿವಿಧೇ ಕ್ರಿಯಚಿತ್ತೇ। **ಕರಣೇ** ಕರಣಕ್ರಿಯಾಯಂ, ಏತೇಸು ದ್ವೀಸು ಅತ್ಥೇಸು **ಕ್ರಿಯಂ**। ಕಮ್ಮನಿ ಕತ್ತಬ್ಬೇ **ಕ್ರಿಯಾ** ನಾರೀ।

ಸುಣಿಸಾಯಂ ಪುತ್ತಸ್ಸ ಭರಿಯಾಯಂ। **ಕಞ್ಞಾಯಂ** ಅನಿಬ್ಬಿದ್ಧಾಯಂ। **ಜಾಯಾಯಂ** ಭರಿಯಾಸಾಮಞ್ಞೇ।

೮೭೮. **ಇಸ್ಸರಿಯಂ** ಪಭುತಾ। **ಅಕ್ಖರಾವಯವೇ** ಗರುಅಕ್ಖರಾನಂ ಅವಯವೇ।

ಪಾವಚನೇ ಬುದ್ಧವಚನೇ। **ಸಿದ್ಧೇ** ಸಿದ್ಧನ್ತೇ। **ತನ್ತೇ** ಸುತ್ತಮಯೇ। **ಸುಪಿತೇ** ನಿದ್ದಾಸೀಲೇ।

೮೭೯. **ರಾಜಲಿಙ್ಗಂ** ಖಗ್ಗಾದಿ। **ಉಸಭಙ್ಗೋ** ಉಸಭಾವಯವೋ। **ರುಕ್ಖೇ** ರುಕ್ಖವಿಸೇಸೇ। **ನಿಮಿತ್ತಂ** ಗುಯ್ಹಙ್ಗಂ। **ಚಿಹನೇ** ಲಕ್ಖಣೇ। **ಪದೇ** ವಿಭತ್ಯನ್ತೇ।

೮೮೦. **ವೋಹಾರೇ** ವಾಣಿಜಕಮ್ಮೇ। **ಕೀಳಾದೋ** ಕೀಳಾದಿಮ್ಹಿ। **ಆದಿನಾ** ಜುತಿಥುತಿಗತ್ಯಾದಯೋ ಸಙ್ಗಹಿತಾ।

ಸರೀರೇ ಸರೀರಾಧಿದೇವೇ।

೮೮೧. **ಸುಸ್ಸೂಸಾಯಂ** ಸೋತುಮಿಚ್ಛಾಯಂ। **ಇಸ್ಸಾತ್ಯಾಸೇ** ಸರಾಭ್ಯಾಸೇ। ಹಿಂಸನೇಪಿ **ಉಪಾಸನಂ**।

ಹೇತಿಭೇದೇ ಆವುಧಭೇದೇ। **ಸಙ್ಕು** ಖಾಣುವಿಸೇಸೋ।

೮೮೨. **ವೀಣಾಗುಣೋ** ವೀಣಾಯಜಿಯಾ। **ತನ್ತಂ** **ತನ್ತ**ಸದ್ದೋ। **ಮುಖ್ಯಂ** ಪಧಾನಂ। **ಸಿದ್ಧನ್ತಂ** ಉದಾಹರಣಂ। **ತನ್ತು** ಸುತ್ತಂ।

ರಥನಙ್ಗಲಾದೀನಂ ಅಙ್ಗೇ **ರಥಾದ್ಯಙ್ಗೇ**। **ಕಪ್ಪಮ್ಹಿ** ಕತಾದಿಕೇ।

೮೮೩. **ಇತ್ಥಿಪುಪ್ಫಂ** ಇತ್ಥೀನಂ ಉತು। **ರೇಣು** ಧೂಲೀ। **ಪಕತಿಜೇ ಗುಣೇ** ತಿಣ್ಣಂ ಗುಣಾನಂ ದುತಿಯೇ ಗುಣೇ।

ನ್ಯಾಸಪ್ಪಣೇ ಠಪಿತಸ್ಸ ಧನಸ್ಸ ದಾನೇ। **ದಾನಮ್ಹಿ** ತದಞ್ಞಸ್ಸ ದಾನೇ।

೮೮೪. **ಗುರು** ಆಚರಿಯಾದಿ। **ಉಪಾಯೋ** ಹೇತು। **ಅವತಾರೋ** ಓತರಣಟ್ಠಾನಂ। **ಪೂತಮ್ಬು** ಪವಿತ್ತಜಲಂ। **ದಿಟ್ಠಿ** ಬುದ್ಧದಸ್ಸನಾ ಅಞ್ಞದಸ್ಸನಂ। ಆಗಮೇಪಿ **ತಿತ್ಥಂ**।

ಜೋತಿಸದ್ದೋ ನಕ್ಖತ್ತರಂಸೀಸು **ಪಣ್ಡಕೇ** ನಪುಂಸಕೇ। ಅಗ್ಗಿಮ್ಹಿ ತು **ಸೋ** ಪುಮಾ।

೮೮೫. "ಇತಿ ಸನ್ನಿಕಪ್ಪೇ ಪರಮೋ ಕಣ್ಡೋ"ತ್ಯಾದೀಸು ವಗ್ಗೇ। ಅವಸರೇಪಿ, **ಅವಸರೋ** ಅವಕಾಸೋ।

ಅಥ ಬಾಹುದ್ವಯಸ್ಸ ಉದ್ಧಂ ಮಾನೇ। **ಸೂರತ್ತೇ** ಸೂರಭಾವೇ।

೮೮೬. **ಪೋರಿಸಂ** ಪುರಿಸಕಾರೋ। **ಈಹಾ** ವೀರಿಯಂ। **ನಿಸಿನ್ನಾದ್ಯುಗ್ಗಮೋ** ನಿಸಿನ್ನಾದಿಕೋ ಉಗ್ಗಮೋ ಠಾನಂ।

ಅನಿಸ್ಸಯಮಹೀಭಾಗೇ ಲೋಕನಿಸ್ಸಯಭೂತಾನಂ ತರುಪಬ್ಬತನಗರಾದೀನಂ ಅಭಾವತೋ ಅನಿಸ್ಸಯಸಙ್ಖಾತೇ ಸುಞ್ಞಮಹೀಕೋಟ್ಠಾಸೇ। "ಇರೀಣಂ ಊಸರೇ ಸುಞ್ಞೇ"ತಿ [ಮೇದಿನೀಕೋಸ ೧೫.೩೬] ಹಿ **ತಿಕಣ್ಡಸೇಸೋ**। **ಊಸರೇ** ಊಸವತಿ ಠಾನೇ।

೮೮೭. ಸಾಧನತ್ಥಾದೀಸು **ಆರಾಧನಂ**। ರಾಧನಂಪ್ಯತ್ರ। "ಪತ್ತಿಯಂ ಸಾಧನೇ ವುತ್ತಂ, ರಾಧನಂ ತೋಸನೇಪಿ ಚೇ"ತಿ **ತಿಕಣ್ಡಸೇಸೋ**।

ಸಾನುಮ್ಹಿ ಪಬ್ಬತಸ್ಸ ಸಮೇ ಭೂಭಾಗೇ। **ವಿಸಾಣೇ** ಮಾತಙ್ಗದನ್ತೇ, ಪಸೂನಂ ಸಿಙ್ಗೇ ಚ।

೮೮೮. **ದಿಟ್ಠಂ** ರೂಪಾರಮ್ಮಣಂ। **ಆದಿಮಗ್ಗೋ** ಸೋತಾಪತ್ತಿಮಗ್ಗೋ। **ಞಾಣಂ** ಸಾಮಞ್ಞಂ। **ಅಕ್ಖಿ** ಚಕ್ಖು। **ಇಕ್ಖನಂ** ಓಲೋಕನಂ। **ಲದ್ಧಿ** ಗಾಹೋ।

ಸುವಣ್ಣೋ ಪಞ್ಚಧರಣಂ। **ಪಞ್ಚಸುವಣ್ಣೋ** ನಿಕ್ಖೋ। **ಪಸಾಧನಂ** ಅಲಙ್ಕಾರವಿಸೇಸೋ।

೮೮೯. **ತಿಥಿಭೇದೇ ಹೋರ**ಸತ್ಥಾಗತೇ ಅನಿಟ್ಠಸಮ್ಮತೇ ತಿಥಿಮ್ಹಿ। **ಸಾಖಾದಿಘಳುಮ್ಹಿ** ರುಕ್ಖಸಾಖಾದೀನಂ ಗಣ್ಠಿಮ್ಹಿ। ಪೂರಣೇಪಿ **ಪಬ್ಬಂ**।

ಬಲವಾಮುಖೋ ಯತ್ರ ಪ್ಲವಾದಯೋ ಸೀಘಸೋತೇನ ಆಕಡ್ಢಿತ್ವಾ ಪವೇಸಿಯನ್ತಿ।

೮೯೦. **ಕಾಮಜೇ** ತಣ್ಹಾಜೇ ಸುರಾಪಾನಾದಿಕೇ। **ದೋಸೇ** ಅಪರಾಧೇ। **ಕೋಪಜೇ** ದಣ್ಡಫರುಸಾದಿಕೇ ಚ। **ವಿಪತ್ತಿಯಂ** ವಿನಾಸೇ।

ಉಪಕರಣಂ ಕುಲಾಲಾದೀನಂ ದಣ್ಡಚಕ್ಕಾದಿ। **ಸಿದ್ಧಿ** ನಿಪ್ಫತ್ತಿ। **ಕಾರಕೋ** ಕತ್ತಾದಿಸತ್ತವಿಧೋ।

೮೯೧. **ದಾನಸೀಲೇ** ದಾನಪಕತಿಕೇ ಚ। **ವಗ್ಗುವಾದಿನಿ** ಮಧುರವಾದಿನಿ ಚ **ವದಞ್ಞೂ** ಭವೇ। ಇತೋ ಪಟ್ಠಾಯ **ಉಸ್ಸಿತ**ಪರಿಯನ್ತೋ ತೀಸು ವುತ್ತೋ। **ಅಭಿಸಿತ್ತೇ** ಮುದ್ಧಾಭಿಸಿತ್ತೇ ರಾಜಿನಿ।

೮೯೨. **ಭಾಗ್ಯವಿಹೀನೇ** ಅಪುಞ್ಞೇ। **ಅಪ್ಪಕೇ** ಅಬಹುಕೇ। **ಮೂಳ್ಹೇ** ಬಾಲೇ। **ಅಪಟು** ಅಛೇಕೋ। ಖಲೇ, ಜಗತಿಯಞ್ಚ **ಮನ್ದೋ**। **ವುದ್ಧಿಯುತ್ತೇ** ವಡ್ಢನಯುತ್ತೇ। **ಸಮುನ್ನದ್ಧೇ** ಅನೀಚೇ **ಉಸ್ಸಿತಂ** ತೀಸು ಭವೇ, "ಭಾಸಿತ"ನ್ತಿಪಿ ಪಾಠೋ।

೮೯೩. **ರಥಙ್ಗೇ** ರಥಾವಯವೇ। **ಸುವಣ್ಣಸ್ಮಿಂ** ಪಲಸ್ಸ ಚತುತ್ಥಭಾಗೇ। **ಪಾಸಕೇ** ಚತುವೀಸತಿಪ್ಪಮಾಣೇ, ತಿಂಸಪ್ಪಮಾಣೇ ವಾ । ಹತ್ಥಿದನ್ತಾದಿವಿಕತಿಯಂ ತೀಸು **ಅಕ್ಖೋ**। ಚಕ್ಖಾದಿನ್ದ್ರಿಯೇ **ಅಕ್ಖಂ**।

ಸಸ್ಸತೇ ನಿಚ್ಚೇ। **ತಕ್ಕೇ** ವಿತಕ್ಕೇ। **ನಿಚ್ಛಿತೇ** ವಿನಿಚ್ಛಿತೇ।

೮೯೪. **ಹರೇ** ಮಹಿಸ್ಸರೇ **ಸಿವೋ, ಭದ್ದೇ** ಕಲ್ಯಾಣೇ। **ಮೋಕ್ಖೇ** ನಿಬ್ಬಾನೇ ಚ **ಸಿವಂ**। **ಜಮ್ಬುಕೇ** ಸಿಙ್ಗಾಲೇ **ಸಿವಾ**।

ಸತ್ತಿಯಂ ಥಾಮೇ। **ಥೂಲತ್ತೇ** ಥೂಲಭಾವೇ।

೮೯೫. **ಸಙ್ಖ್ಯಾಭೇದೋ** ಉಪ್ಪಲಪುಣ್ಡರೀಕಾನಂ ಮಜ್ಝೇ ಗಣನಾ। **ನರಕಭೇದೇ** "ಪದುಮನಿರಯೇ ನಿಬ್ಬತ್ತೋ"ತ್ಯಾದೀಸು। **ವಾರಿಜೇ** ಕಕ್ಕಸನಾಳೇ ಕಮಲೇ।

ದೇವಭೇದೇತಿ

"ಆಪೋ ಧುವೋ ಚ ಸೋಮೋ ಚ,
ಧವೋ ಚೇವಾ'ನಿಲೋ'ನಲೋ।
ಪಚ್ಚೂಸೋ ಚ ಪಭಾಸೋ ಚ,
ಅಟ್ಠೇತೇ ವಸವೋ ಮತಾ"ತಿ [ಚಿನ್ತಾಮಣಿಟೀಕಾ ೧.೧೦]॥ -

ಕಥಿತೇ ದೇವವಿಸೇಸೇ। **ರತನೇ** ರತನಸಾಮಞ್ಞೇ, ಧನೇ ಚ, **ಪಣ್ಡಕಂ** ನಪುಂಸಕಂ।

೮೯೭. **ಅತ್ಥಗಮನೇ** ವಿನಾಸಗಮನೇ। **ಅಪವಗ್ಗೇ** ಸಬ್ಬಕಿಲೇಸಾನಂ ಖಯಹೇತುಭೂತೇ ವಿರಾಗಧಮ್ಮೇ।

ಸೇತಮ್ಬುಜೇ ಸೇತಕಮಲೇ। **ರುಕ್ಖನ್ತರೇ** "ಪುಣ್ಡರೀಕ"ಇತಿ ಖ್ಯಾತೇ ದುಮವಿಸೇಸೇ, ದ್ವೀಸ್ವತ್ಥೇಸು ಪುಮೇ।

"ಪುಣ್ಡರೀಕಂ ಸಿತಮ್ಬೋಜೇ, ಸೇತಚ್ಛತ್ತೇ ಚ ಭೇಸಜ್ಜೇ।
ಕೋಸಕಾರನ್ತರೇ ಬ್ಯಗ್ಘೇ, ಸೋ ದಿಸಾವಾರಣಗ್ಗಿಸೂ"ತಿ॥ -

ನಾನತ್ಥಸಙ್ಗಹೋ।

೮೯೭. **ಉಪಹಾರೇ** ಪೂಜಾದ್ಯತ್ಥಂ ಆಭತೇ ವತ್ಥುಮ್ಹಿ। **ಕರಸ್ಮಿಂ** ಖೇತ್ತಾದಿಸಮ್ಭವೇ ರಾಜಭಾಗೇ। **ಅಸುರನ್ತರೇ** ಬಲಿನಾಮಕೇ ಅಸುರೇ।

ಸಮ್ಭವೇ ಇತ್ಥಿಪುರಿಸಸಮ್ಭವೇ ಅಸುಚಿಮ್ಹಿ **ಸುಕ್ಕಂ**। **ಧವಲೇ** ಸೇತೇ **ಸುಕ್ಕೋ, ಕುಸಲೇ** ಪುಞ್ಞೇ ತೀಸು, "ಪುಞ್ಞಂ ಧಮ್ಮಮನಿತ್ಥಿಯ"ನ್ತಿ ಏತ್ಥ **ಧಮ್ಮ**ಸದ್ದಸ್ಸ ಅನಿತ್ಥಿಭಾವಸ್ಸ ವುತ್ತತ್ತಾ **ಸುಕ್ಕ**ಸದ್ದೋ ತೀಸು ವುತ್ತೋ।

೮೯೮. **ವಿಭತ್ತಬ್ಬಧನೇ** ವಿಭಜಿತಬ್ಬಧನೇ। **ಪಿತೂನಂ ಧನೇ** ಪೇತಾನಂ ಮಾತಾಪಿತೂನಂ ಪುತ್ತೇಹಿ ವಿಭಜಿತಬ್ಬಧನೇ ಚ।

ಪಭುನೋ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಭಾವೋ **ಪಭುತ್ತಂ,** ತಥಾ ಆಯತ್ತಸ್ಸ ಭಾವೋ **ಆಯತ್ತತಾ। ಆಯತ್ತೋ** ಪುಗ್ಗಲೋ। **ಅಭಿಲಾಸೋ** ಇಚ್ಛಾ।

೮೯೯. **ಧನಿಮ್ಹಿ** ಸದ್ದಮತ್ತೇ। **ಯೋಧಸೀಹನಾದಮ್ಹಿ** ಯೋಧಾನಂ ಅಭೀತನಾದೇ ಚ **ಸೇಳನಂ।**

೯೦೦. **ಆದ್ಯುಪಲದ್ಧಿಯಂ** ಪಠಮಸಞ್ಜಾತೇ ವತ್ಥುಮ್ಹಿ।

೯೦೧. **ಸಾಧಕತಮೇ** ಕತ್ತುತೋ ಅಞ್ಞೇಸಂ ಕ್ರಿಯಾಸಾಧಕತಮೇ ಕರಣಕಾರಕೇ, ಕ್ರಿಯಾಯಂ, **ಗತ್ತೇ** ಸರೀರೇ ಚ। **ಇನ್ದ್ರಿಯೇ** ಚಕ್ಖಾದಿಕೇ।

ಕುಞ್ಚಿಕಾಯಂ ಅಪಾಪುರಣೇ। **ತೂರಿಯಙ್ಗೇ** ಸಮ್ಮತಾಳಾದಿಕೇ।

೯೦೨. **ಉಪ್ಪಾದೇ** ಜನನೇ। **ಗಬ್ಭಮೋಚನೇ** ಪುತ್ತವಿಜಾಯನೇ।

ಅಸ್ಸೇ ಅಸ್ಸಮತ್ತೇ।

೯೦೩. ಪುಪ್ಫಂವಿನಾ **ಫಲಗ್ಗಾಹಿರುಕ್ಖೇ** ಅಸ್ಸತ್ಥಾದೋ, ರುಕ್ಖಮತ್ತೇ ಚ **ವನಪ್ಪತಿ**ಸದ್ದೋ। **ಆಹತೇ** ಉಪಟ್ಠಾಪಿತೇ ವರಾಹಪುರಿಸಾದಿರೂಪೇ ಚ, ರಜತಮತ್ತೇ ಚ **ರೂಪಿಯಂ।**

೯೦೪. **ಕೇಸ**ಸದ್ದೋ ಪುಬ್ಬೋ ಯಸ್ಸ **ಪಾಸ**ಸದ್ದಸ್ಸ ಸೋ **ಕೇಸಪುಬ್ಬೋ। ಚಯೇ** ಸಮೂಹೇ ವತ್ತತಿ, ಯಥಾ "ಕೇಸಪಾಸೋ"ತಿ, ಕೇಸಕಲಾಪೋತ್ಯತ್ಥೋ।

ಅಕ್ಖಿಮಜ್ಝೇ ಯಾ "ಸೂಲಾ"ತಿ ವುತ್ತಾ। **ನಕ್ಖತ್ತೇ** ಸತ್ತವೀಸತಿವಿಧೇ, ತದಞ್ಞೇಸು ಚ **ತಾರಾ** ಇತ್ಥೀ। **ಉಚ್ಚತರಸ್ಸರೇ** ಉಚ್ಚತರೇ ಸದ್ದೇ **ತಾರೋ।**

೬೦೫. **ಪತ್ತೇ** ಭಾಜನಸಾಮಞ್ಞೇ, ಭುಞ್ಜನಪತ್ತೇ ಚ। **ಲೋಹಭೇದಸ್ಮಿಂ** ಅಯೋತಮ್ಬಾದಿಮಯೇ ಭಾಜನವಿಸೇಸೇ। **ದೇಹಮಜ್ಝಂ** ಉದರಂ।

೬೦೬. **ವೇಸೇ** ಸಣ್ಠಾನೇ। **ಸಿಪ್ಪಸಾಲಾ** ಸಿಪ್ಪೀನಂ ಸಾಲಾ।

ಸಮ್ಪತ್ತಿ ಧನಾದಿಸಮ್ಪತ್ತಿ ತಿವಗ್ಗಸಮ್ಪತ್ತಿ ಚ। ಲಕ್ಖಿಯಾ ಕತಪುಞ್ಞೇಹಿ ಸೇವಿಯತಿ। **ಇದ್ಧಿ** ಇದ್ಧಿವಿಸೇಸೋ। **ದೇವತಾ** ಸಿರೀನಾಮಿಕಾ ಏಕಾ ದೇವಧೀತಾ।

೬೦೭. **ಯುವರಾಜಾ** ಪಿತರಿ ದೇವತ್ತಗತೇ ರಾಜಭಾವಾರಹೋ ರಾಜಪುತ್ತೋ। **ಖನ್ದೇ** ಹರಸ್ಸ ಪುತ್ತೇ। **ಸುಸು** ತರುಣೋ।

ಮಣಿಭೇದೇ ಯೋ ಲೋಕೇ "ಸನ್ತಾ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। **ಅಙ್ಕುರೇ** ರುಕ್ಖಾದೀನಂ ಅಙ್ಕುರೇ।

೬೦೮. **ವೇತನಂ** ಕಮ್ಮಕಾರೇಹಿ ಲಭಿತಬ್ಬಧನಂ। ಮೂಲಂ ಮೂಲಧನಂ। **ವೋಹಾರೇ** ವಾಣಿಜಕಮ್ಮೇ।

ಭಾಜನನ್ತರಂ ಯೇನ ಖೇಳಾದ್ಯಸುಚಿಂ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹಾತಿ।

೬೦೯. ಅಸುಭೇ ಚ ಕಮ್ಮೇ ಸುಭೇ ಚ ಕಮ್ಮೇ **ದ್ವಯೇಪಿ** ಕಮ್ಮೇ ಚಾತಿ ತೀಸ್ವತ್ಥೇಸು ಭಾಗ್ಯಂ ವುತ್ತಂ।

ತರುಭೇದೇ ಅಸ್ಸತ್ಥೇ।

೬೧೦. **ವಿಮುತ್ತಿಯಂ** ನಿಬ್ಬಾನೇ।

"ಅಯಂ ಪುಮಾ"ತಿ ಜಾನನಸ್ಸ ಕಾರಣಭಾವೋ **ಪುಮತ್ತಂ,** ತದಾದಿಮ್ಹಿ।

೬೧೧. **ಅಜ್ಝಾಯೇ** ಪರಿಚ್ಛೇದೇ। **ದಿವೇ** ದೇವಲೋಕೇ।

೬೧೨. **ಸಪತ್ತಸ್ಮಿಂ** ಅಮಿತ್ತೇ। **ರುಕ್ಖಙ್ಗೇ** ರುಕ್ಖಾವಯವೇ।

೬೧೩. **ಮುಖ್ಯೇ** ಪಧಾನೇ। **ಉಪಾಯೇ** ಹೇತುಮ್ಹಿ। **ವದನೇ** ಲಪನೇ। **ಆದಿಸ್ಮಿಂ** ಪಠಮೇ।

ಭಬ್ಬೇ ವಿಮುತ್ತಾರಹೇ, ಭವಿತಬ್ಬೇ ಚ। **ಗುಣಾಧಾರೇ** ಗುಣಸ್ಸ ನಿಸ್ಸಯೇ। **ವಿತ್ತೇ** ಧನೇ। **ಬುಧೇ** ಪಣ್ಡಿತೇ। **ದಾರು** ದಾರುಕ್ಖನ್ಧೋ।

೬೧೪. **ಪತ್ಥಾದೋ** ಪತ್ಥೋ, ತುಲಾ, ಅಙ್ಗುಲೀತಿ ಪತ್ಥಾದಿ। **ವಿಧಾಯ** ಉನ್ನತಿಯಂ। **ಪರಿಸ್ಸಮೇ** ಖೇದೇ।

೬೧೫. **ಸರೋರುಹೇ** ಕಮಲೇ। **ಖಗನ್ತರೇ** ರುಕ್ಖಕಿಮಿಖಾದಕಸಕುಣೇ। **ತೂರಿಯನ್ತರೇ** ವಂಸಸಙ್ಖಾದಿಕೇ।

೬೧೬. **ಸಂವೇಗೇ** ಉಬ್ಬೇಗೇ, ವಿಮ್ಹಯೇ ಚ।

೬೧೭. **ತದುಪೇತನಿಸಾಯ** ಚನ್ದಪ್ಪಭಾಯ ಯುತ್ತರತ್ತಿಯಂ।

೬೧೮. **ಮಾಸೇ** ತತಿಯಮಾಸೇ। ಅತಿವುದ್ಧೇ ಚ ಅತಿಪಸತ್ಥೇ ಚ।

೬೧೯. **ನಿಬನ್ಧೇ** ಬಲಕ್ಕಾರೇ "ಬಲಗ್ಗಹೋ"ತ್ಯಾದೀಸು।

ಮತ್ತಿಕಾಭೇದೋ ನೀಲಾದಿವಣ್ಣಯುತ್ತಕಿತ್ತಿಮಮತ್ತಿಕಾ। **ಸಿಕ್ಕಾಯಂ** ಉದಕಕುಮ್ಭಾದಿವಾಹಿಕೇ। **ನಯನಾಮಯೇ** ಚಕ್ಖುರೋಗವಿಸೇಸೇ।

೬೨೦. **ಮಣ್ಡಲೇ** ಪರಿಮಣ್ಡಲೇ। ಬಿಮ್ಬಿಕಾ ಲತಾಜಾತಿ, ತಸ್ಸಾ ಫಲೇ ಚ **ಬಿಮ್ಬಂ।**

೬೨೧. **ಪಥೇ** ಅಞ್ಜಸೇ।

೬೨೨. **ಸನ್ತಿ** ನಿಬ್ಬಾನಂ। **ನಿಭೇ** ಸದಿಸೇ।

ಚಾಪೇ ಧನುಮ್ಹಿ **ಇಸ್ಸಾಸಂ। ಉಸುನೋ** ಸರಸ್ಸ **ಖೇಪಕಮ್ಹಿ** ಪೇರಕೇ **ಇಸ್ಸಾಸೋ।**

೬೨೩. **ಬಾಲಸದ್ದೋ** ತೀಸು। ಕುತ್ರತ್ಥೇಸು? **ಆದಿವಯಸಾ** ಪಠಮವಯೇನ **ಸಮಙ್ಗಿನಿ** ಸಮನ್ನಾಗತೇ ಚ। **ಅಪಣ್ಡಿತೇ** ಮೂಳ್ಹೇ ಚ।

ಸೋಣಿತೇ ಲೋಹಿತೇ। **ತಮ್ಬಂ** ಉದುಮ್ಬರಂ। **ಅನುರತ್ತೋ** ಅನುರಾಗಯುತ್ತೋ ಪುಗ್ಗಲೋ। **ರಞ್ಜಿತಂ** ರಙ್ಗರಞ್ಜಿತಂ।

೬೨೪. **ವಿರಳೇ** ನಿರನ್ತರೇ। **ಕಿಸೇ** ಅಥೂಲೇ। **ಹಿಮೇ** ತುಹಿನೇ।

೬೨೫. **ಗುಳಭೇದೋ** ಯೋ ಲೋಕೇ "ಸಕ್ಖರಾ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। **ಕಠಲೇ** ಸಿಲಾಖಣ್ಡೇ।

೬೨೬. **ತಿಖಿಣೇ** ತಿಕ್ಖೇ। **ಬ್ಯತ್ತೇ** ಛೇಕೇ। **ರೋಗಮುತ್ತೇ** ನಿರೋಗೇ।

ಖತ್ತಿಯೇ ಮುದ್ಧಾಭಿಸಿತ್ತೇ। **ನರನಾಥೇ** ತದಞ್ಞಸ್ಮಿಂ। **ಪಭುಮ್ಹಿ** ಇಸ್ಸರೇ।

೬೨೭. **ಧಞ್ಞಕರಣಂ** ಧಞ್ಞಮದ್ದನಟ್ಠಾನಂ। **ಕಕ್ಕೇ** ನಹಾನಚುಣ್ಣೇ। **ನೀಚೇ** ಅಧಮೇ। ಸೇತೇಪಿ **ಖಲೋ।**

೬೨೮. ಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀ ಚ ಗಹಟ್ಠೋ ಚ ವಾನಪ್ಪತ್ಥೋ ಚ ಭಿಕ್ಖು ಚಾತಿ **ಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀಗಹಟ್ಠಾದಿ, ತಪೋಧನೇ** ಪಿಯಸೀಲೇ।

ಕಠಿನೇ ಕಕ್ಖಳೇ। **ನಿದ್ದಯೇ** ನಿಕ್ಕರುಣೇ।

೬೨೯. ಕನಿಟ್ಠೋ ಚ ಕನಿಯೋ ಚಾತಿ ಏತೇ ತೀಸು। ಕುತ್ರತ್ಥೇಸು? ಅತ್ಯಪ್ಪೇ, ಅತಿಯುವೇಪಿ।

ಇಟ್ಠೇ, ನಿಸ್ಸಾರೇ ಚ ಅಗರುಮ್ಹಿ ಚಾತಿ ಏತೇಸ್ವತ್ಥೇಸು ತೀಸು।

೬೩೦. ಅಧೋಭಾಗೇ ಚ ಹೀನೇ ಚ। **ದನ್ತಚ್ಛದೇ** ದನ್ತಾವರಣೇ।

ಪಾರಿಚರಿಯಾಯಂ ಉಪಟ್ಠಾಕೇ।

೬೩೧. **ರತನೇ** ದ್ವಿವಿದತ್ಥಿಕೇ। **ಗಣೇ** ಸಮೂಹೇ ಯಥಾ "ಕೇಸಹತ್ಥೋ"ತಿ। **ಸೋಣ್ಡಾಯ** ಕರಿಕರೇ। **ಭನ್ತರಂ** ತೇರಸಮನಕ್ಖತ್ತಂ।

ಆವಾಟೇ ಕಾಸುಯಂ। **ಉದಪಾನಂ** ಅನ್ಧು, ಯತ್ರ ಜಲಂ ಘಟಿಯನ್ತೇನ ಉದ್ಧರಿತ್ವಾ ಪಿವನ್ತಿ।

೬೩೨. ಪರಮಂ ಪಮುಖಞ್ಚಾತಿ ಇದಂ ಅಭಿಧಾನದ್ವಯಂ ಆದಿಮ್ಹಿ ಪಧಾನೇ ವತ್ತತಿ।

ವಜ್ಜಭೇದೋ ಉಭಯತಲಂ ತೂರಿಯಂ।

೯೩೩. **ಥಿರಂಸೋ** ಥಿರಕೋಟ್ಠಾಸೋ।

ಖನ್ಧಭಾರೋ ಖನ್ಧೇನ ವಹಿತಬ್ಬೋ ಭಾರೋ। **ಆದಿನಾ** ಕಟಿಭಾರಾದಯೋ ಗಹಿತಾ। ಯಸ್ಮಾ ಪಲಸತಂ ತುಲಾ, ವೀಸತಿತುಲಾ ಭಾರೋ, ತಸ್ಮಾ "**ದ್ವಿಸಹಸ್ಸಪಲೇ**"ತಿ ವುತ್ತಂ।

೯೩೪. **ಮನ್ದಿರೇ** ಗೇಹೇ। **ರೋಗಭೇದೇ** ಖಯರೋಗೇ। **ಅಪಚಯಮ್ಹಿ** ವಿದ್ಧಂಸನೇ, ವಿನಾಸೇ ಚ।

ಸಾಪದೇ ಬ್ಯಗ್ಘಾದಿಕೇ ದುಟ್ಠಮಿಗೇ। **ಸಪ್ಪೇ** ಉರಗೇ। **ಕುರೂರೇ** ಕಕ್ಖಳೇ।

೯೩೫. **ಸಜ್ಜದುಮೇ** ಅಸ್ಸಕಣ್ಣರುಕ್ಖೇ। **ರುಕ್ಖೇ** ರುಕ್ಖಮತ್ತೇ।

ಸೋತೇ ಕಣ್ಣೇ। **ಯಜನೇ** ಪೂಜನೇ। **ಸುತಿಯಂ** ಸವನಕ್ರಿಯಾಯಂ।

೯೩೬. ಪೇತೋ ಚ ಪರೇತೋಚಾತಿ ಇಮೇ **ಮತೇ** ಕಾಲಙ್ಕತೇ ಚ **ಪೇತಯೋನಿಜೇ** ಪೇತಯೋನಿಸಮ್ಭವೇ ಸಿಯುಂ।

ಖ್ಯಾತೇ ಪಾಕಟೇ। **ಹಟ್ಠೇ** ಪಹಟ್ಠೇ।

೯೩೭. **ಅಧಿಪ್ಪಾಯೇ** ಅಜ್ಝಾಸಯೇ।

ಪಕ್ಖೇ ಸಕುಣಾದೀನಂ ಪಕ್ಖೇ। **ದಲೇ** ರುಕ್ಖಾದೀನಂ ಛದೇ। **ಭಾಜನೇ** ಲೋಹಮಯಾದಿಕೇ। "ಸೋಗತೇ"ತಿ ಇದಂ "ಭಾಜನೇ"ತಿ ಇಮಸ್ಸ ವಿಸೇಸನಂ। **ಸೋಗತೇ** ಸುಗತಸ್ಸ ಸನ್ತಕೇ ಭಾಜನೇತ್ಯತ್ಥೋ।

೯೩೮. **ಸುಟ್ಠುಕತೇ** ಸಮ್ಮಾ ಕತೇ ಕಮ್ಮನಿ।

ಅನುಕಮ್ಪಾಯಾರಹೇ ದುಕ್ಖಿತಸತ್ತೇ।

೯೩೯. **ಧನಿಮ್ಹಿ** ಸದ್ದೇ।

೯೪೦. **ವಿಹಿತೇ** ವಿಧಾತಬ್ಬೇ।

ಅಞ್ಜಸೇ ಮಗ್ಗೇ। **ವಿಸಿಖಾ** ರಚ್ಛಾ। **ಪನ್ತಿಯಂ** ಪಾಳಿಯಂ।

೯೪೧. **ಗಗನೇ** ಆಕಾಸೇ। **ಬ್ಯಸನೇ** ವಿಪತ್ತಿಯಂ।

ನೇತ್ತರೋಗೇ ಚಕ್ಖುರೋಗವಿಸೇಸೇ। **ಛದಿಮ್ಹಿ** ಗೇಹಾದೀನಂ ಛದನೇ।

೯೪೨. **ಸಙ್ಘಟ್ಟನೇ** ದ್ವಿನ್ನಂ ಅನ್ತರಭೂತೇ। ಪುನ **ಸನ್ಧೀ**ತಿ ಪದಪೂರಣತ್ಥಂ ವುತ್ತಂ। **ಅತಿಸನ್ತೇ** ಅತಿಸಮಿತೇ।

೯೪೩. **ಯಾಪನಾ** ಯಾಪನಕಾರಕೋ ಕಬಳೀಕಾರಾಹಾರರಸೋ। **ದಿತ್ತಿ** ಜಲನಂ। **ಬಲಂ** ಥಾಮೋ।

೯೪೪. **ಕುಚ್ಛಿ** ಉದರಂ। **ಓವರಕೋ** ಗೇಹವಿಸೇಸೋ।

ಖಣ್ಡನೇ ಭೇದನೇ। **ಇತಿವುತ್ತೇ ಚ ಕಮ್ಮನೀ**ತಿ “ಇತಿ ಏವಂ ಮಯಾ ಪುಬ್ಬೇ ಚರಿತ”ನ್ತಿ ವತ್ತಬ್ಬೇ ಸುಭಾಸುಭಕಮ್ಮೇ। “ಅತಿವತ್ತೇ ಚ ಕಮ್ಮನೀ”ತಿಪಿ ಪಾಠೋ, ಅತೀತಕಾಲೇ ಪವತ್ತಕಮ್ಮನೀತ್ಯತ್ಥೋ।

೯೪೫. **ಚಿತ್ತಕೇ** ನಲಾಟೇ ಕತಕಾಳಾದಿಬಿನ್ದುಮ್ಹಿ **ರುಕ್ಖಭೇದೇ** ಮರೀಚಪ್ಪಮಾಣಮ್ಬಿಲರುಕ್ಖೇ, ಯಸ್ಸ ಫಲೇನ ಅಮ್ಬಿಲಸೂಪಂ ಪಚನ್ತಿ। **ತಿಲಕಾಳಕೇ** ತಂತಂಸರೀರಾವಯವೇ ಸಞ್ಜಾತತಿಲಸಣ್ಠಾನೇ ಕಾಳಕೇ।

ಬೋಧೇ ಬುಜ್ಝನೇ। **ಪತ್ತಿ** ಲಾಭೋ, ಪಾಪುಣಞ್ಚ।

೯೪೬. **ಆಯುಮ್ಹಿ** ಜೀವಿತೇ। **ಹದಯಙ್ಗಾನಿಲೇ** ಉರೋಗಮವಾತೇ।

ವಸೇ ಆಯತ್ತತಾಯಂ। **ವೇದೇ** ಚತುಬ್ಬಿಧವೇದೇ। **ಇಚ್ಛಾ** ಆರಮ್ಮಣಿಚ್ಛಾ।

೯೪೭. **ಸಿರಸಟ್ಠಿಮ್ಹಿ** ಸಿರಸೋ ಅಟ್ಠಿಮ್ಹಿ। **ಘಟಾದಿಸಕಲೇ** ಘಟಾದಿಖಣ್ಡೇ।

೯೪೮. **ವೇಣ್ವಾದಿಸಾಖಾಜಾಲಸ್ಮಿ**ನ್ತಿ ವೇಣುಆದೀನಞ್ಚ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಸಂಸಗ್ಗೇ ಸಾಖಾಸಮೂಹೇ। **ಲಗ್ಗಕೇಸೇ** ತಾಪಸಾದೀನಂ ಲಗ್ಗಕೇಸೇ। **ಆಲಯೇ** ತಣ್ಹಾಯಂ।

ವಧೇ ಮಾರಣೇ। **ರಕ್ಖಿತಸ್ಮಿಂ** ಕಮ್ಮನಿ, ಕತ್ತರಿ ಚ।

೯೪೯. **ಥಿಯಂ** ಇತ್ಥಿಯಂ। **ಪಿಯೇ** ಸಾಮಿಕೇ। **ಮನುಞ್ಞೇ** ಮನಸೋ ತೋಸನಜನಕೇ। **ಗವಕ್ಖೇ** ಸೀಹಪಞ್ಜರೇ।

೯೫೦. **ಕಿಂ** ಸದ್ದೋ ಪುಚ್ಛನತ್ಥಾದೀಸು ಸಲಿಙ್ಗೋ। ವಿಕಪ್ಪತ್ಥಾದೀಸು ತು ಅಬ್ಯಯಂ।

ಸಸದ್ಧೇ ಸದ್ಧಾಯ ಸಹಿತೇ। **ನಿವಾಪೇ** ಪೇತಾದೀನಂ ಕತ್ತಬ್ಬಪೂಜಾದಾನೇ। **ಪಚ್ಚಯೇ** ಸದ್ದಹನೇ **ಸದ್ಧಾ**।

೯೫೧. **ಅಟ್ಠಿಸ್ಮಿಂ** “ಪನಸಬೀಜಂ ತಾಲಬೀಜ”ನ್ತ್ಯಾದೀಸು। ಸುಕ್ಕೇ ಚ **ಬಿಜಂ**।

ಪೂಯೇ ಪಕ್ಕವಣಸಞ್ಜಾತೇ। **ಅಗ್ಗತೋ** ಪುರತೋ। **ದಿಸಾದೋ** ಸೂರಿಯುಗ್ಗಮನದಿಸಾಯಂ। ಸಾ ಹಿ ದಿಸಾನಂ ಆದಿಭೂತಾ, “ದಿಸಾ”ತಿ ವಾ ದಿಸಾವಿಸೇಸೋ। **ಆದಿನಾ** ಪುಬ್ಬಜಾದೀನಂ ಗಹಣಂ।

೯೫೨. **ಆಗಮನೇ** ಅಸನ್ತುಪ್ಪತ್ತಿಕ್ರಿಯಾಯಂ। **ದೀಘಾದಿನಿಕಾಯಸ್ಮಿಂ** ದೀಘನಿಕಾಯಮಜ್ಝಿಮನಿಕಾಯಾದಿಕೇ।

೯೫೩. **ದೇವರುಕ್ಖೋ** ಸಿರೀಸೋ। **ಸನ್ತತಿಯಂ** ವಂಸೇ।

ಉತ್ತರವಿಪರೀತೇ ಅಸೇಟ್ಠೇ, ಇಮಸ್ಮಿಂ ಅತ್ಥೇ **ನ**ಕಾರೋ ಪಟಿಸೇಧತ್ಥೋ। **ಸೇಟ್ಠೇ** ಉತ್ತಮೇ। ಇಮಸ್ಮಿಂ ಅತ್ಥೇ ಪಟಿಸೇಧತ್ಥೋವ **ನ**ಕಾರೋ। “ಅನು ಉತ್ತರ”ನ್ತಿ ಭೇದೋ ಚ ವಿಞ್ಞೇಯ್ಯೋ।

೯೫೪. **ಸತ್ತಿಸಮ್ಪತ್ತಿಯಂ** ಪಭಾವಾದೀಹಿ ಸತ್ತೀಹಿ ಸಮ್ಪತ್ತಿಯಂ। **ಕನ್ತಿಮತ್ತೇ** ಕಮನೀಯಮತ್ತೇ। ಸೂರವೀರಿಯೇಸುಪಿ **ವಿಕ್ಕಮೋ**।

ಪಟಿಬಿಮ್ಬೇ ಪತಿರೂಪಕೇ। **ಪಭಾಯಂ** ಆಲೋಕೇ।

೯೫೫. ಘಮ್ಮೋ ನಿದಾಘೋ ಚಾತಿ ದ್ವೇ ಅಭಿಧಾನಾನಿ। **ಸೇದಜಲೇ** ಕಾಯತೋ ಮುತ್ತೇ।

ಕನ್ತನೇ ಛೇದನೇ। **ವಿಕಪ್ಪೇ** ವಿತಕ್ಕೇ। **ಸಜ್ಜನೇ** ಹತ್ಥಾದೀನಂ ಸಜ್ಜನೇ।

೯೫೬. **ದೇಸೋ** ದೇಸವಿಸೇಸೋ। **ಅಙ್ಗ**ಸದ್ದೋ ಪುಂಬಹುತ್ತೇ। "ಬಹುಮ್ಹೀ"ತಿಪಿ ಪಾಠೋ। **ಅಙ್ಗ**ಸದ್ದೋ ಬಹುತ್ತೇ ದೇಸೇತ್ಯತ್ಥೋ। **ವಪುಮ್ಹಿ** ಸರೀರೇ **ಅಙ್ಗಂ**। ಅವಯವೇ ಹೇತುಮ್ಹಿ ಚ **ಅಙ್ಗಂ**।

"**ಅಙ್ಗಂ** ಗತ್ತನ್ತಿಕೋಪಾಯ-ಪತಿಕೇಸ್ವ'ಪ್ಪಧಾನಕೇ।
ಅಙ್ಗದೇಸವಿಸೇಸಮ್ಹಿ, ಅಙ್ಗಾ ಸಮ್ಬೋಧನೇ'ಬ್ಯಯ"ನ್ತಿ॥ -

ನಾನತ್ಥಸಙ್ಗಹೇ।

ಚೇತಿಯದುಮೇ ಪೂಜೇತಬ್ಬಭೂತೇ ರುಕ್ಖೇ ಅಸ್ಸತ್ಥಾದೋ।

೯೫೭. **ಸಾಧುಪುರಿಸೇ** ಸಪ್ಪುರಿಸೇ। **ಕಪ್ಪನೇ** ಹತ್ಥಾದೀನಂ ಕಪ್ಪನೇ। "ಸಜ್ಜನೇ ಸಜ್ಜನಾ ಕಪ್ಪನಾಯ"ನ್ತಿ **ನಾನತ್ಥಸಙ್ಗಹೋ**।

ಸುಪನೇ ನಿದ್ದಾಯಂ। **ಸುತ್ತೇ** ಅಜಾಗರಿತೇ। **ವಿಞ್ಞಾಣೇ** ಸುತ್ತಸ್ಸ ವಿಞ್ಞಾಣೇ ಚಿತ್ತೇ **ತಂ** ಸುಪಿನವಚನಂ। ದಸ್ಸನೇ ಚ **ಸುಪಿನಂ**।

೯೫೮. **ಪಚ್ಚಕ್ಖೇ** ಸಮ್ಮುಖೇ। **ಸನ್ನಿಧಾನೇ** ಪಯೋಗೇ, ವಿಧಾನೇ ಚ। **ಭಿಯ್ಯೋ**ಸದ್ದೋ ಪಹೂತರತ್ಥೇ **ಸೋ** ಪುಮಾ।

೯೫೯. **ವಿಸಲಿತ್ತಸರೇ** ವಿಸೇನ ಲೇಪಿತಸರೇ **ದಿದ್ಧೋ** ಪುಮಾ। **ಲಿತ್ತೇ** ಲೇಪಿತಬ್ಬಸಾಮಞ್ಞೇ।

ವಾಸೇ ವಸನೇ। **ಧೂಮಾದಿಸಙ್ಖಾರೇ** ಗನ್ಧಚುಣ್ಣಧೂಮಾದಿನಾ ಅಭಿಸಙ್ಖಾರೇ। **ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛನೇ** ಪಟಿಗ್ಗಹಣೇ।

೯೬೦. **ಸುಪ್ಪಗಬ್ಭೇ** ವಚನಸೂರೇ।

ಮಧುಚ್ಛಿಟ್ಠೇ ಮದನೇ, ಯೇನ ದೀಪಮ್ಪಿ ಜಾಲೇನ್ತಿ। **ಓದನಸಮ್ಭವೇ** ಭುತ್ತೋದನತೋ ಪತಿತೇ ಲಾಮಕಸಮ್ಮತೇ ಓದನಬಿನ್ದುಮ್ಹಿ।

೯೬೧. **ಸುರಭಿಮ್ಹಿ** ಸುಗನ್ಧೇ।

ಉಪ್ಪತ್ತಿಯಂ ಉದ್ಧಙ್ಗಮನೇ ಚ **ಉಗ್ಗಮನಂ**।

೯೬೨. **ಲೂಖೇ** ಸಮಲೇ, ಕಕ್ಖಳೇ ಚ। **ನಿಟ್ಠುರವಾಚಾಯಂ** ಅಕಣ್ಣಸುಖವಚನೇ।

ಅಮ್ಬುವೇಗೇ ಅಮ್ಬುನೋ ಉದಕಸ್ಸ ವೇಗೇ ಸೋತೇ।

೯೬೩. **ತಪ್ಪರೇ** ತಪ್ಪಧಾನೇ। **ಕವಚೇ** ಉರಚ್ಛದೇ। **ವಾರವಾಣೇ** ಚಮ್ಮಮಯೇ ಯುದ್ಧಾಲಙ್ಕಾರೇ ಚ। **ನಿಮ್ಮೋಕೇ** ಸಪ್ಪಾನಂ ಜಿಣ್ಣಚಮ್ಮನಿ।

೯೬೪. **ಪದಾನೇ** ದಾನೇ। **ಸೇಲೇ** ಪಬ್ಬತೇ।

೯೭೭. **ಲೋಹೇ** ಕಾಳಾಯಸೇ ಸತ್ಥಂ। **ಸಙ್ಘಯೇ** ಸಮೂಹೇ ಸತ್ಥೋ। ಯಥಾ “ಸಕಟಸತ್ಥೋ”ತ್ಯಾದಿ। **ವತ್ತನೇ** ಪವತ್ತನೇ।

೯೭೭. **ವಲಯೇ** ಕಟಕೇ।

೯೭೮. **ಕಣ್ಡೇ** ವಾಣೇ। **ವಾಪಿಮ್ಹಿ** ದೀಘಿಕಾದಿಕಾಯಂ। **ದುಪ್ಫಸ್ಸೇ** ದುಕ್ಖಸಮ್ಫಸ್ಸೇ। **ಕಕಚೇ** ಖರಪತ್ತೇ।

೯೭೯. **ಸುರಾಯ** ಕಾದಮ್ಬರಿಯಂ, ಯಾಯ ಪೀತಾಯ ಮತ್ತಾ ಸತ್ತಾ ಅನಾಗಮನೀಯವತ್ಥುಮ್ಪಿ ಗಚ್ಛನ್ತಿ। **ರಥಙ್ಗೇ** ಚಕ್ಕೇ। ಕಾಮುಪಧಿಆದೀಸು ಚತೂಸು ಉಪಧೀಸು ಚ **ಉಪಧಿ,** ಅನಿತ್ಥೀ।

೯೮೦. **ದಬ್ಬೇ** ಧನಾದಿಕೇ। **ಭೂಭೇದೋ** ವತ್ಥಾದಿ। **ಮಹಾರಾಜೇ** ಚತೂಸು ಮಹಾರಾಜೇಸು ಏಕಸ್ಮಿಂ ಮಹಾರಾಜೇ। **ನರೇ** ಸತ್ತೇ।

೯೮೧. **ಆಪಣೇ** ಕಯವಿಕ್ಕಯಟ್ಠಾನೇ। **ಸಮ್ಭಾರೇ** ಉಪಕರಣೇ। “ರಥೋ ಸೀಲಪರಿಕ್ಖಾರೋ, ಝಾನಕ್ಖೋ ಚಕ್ಕವೀರಿಯೋ”ತಿ [ಸಂ॰ ನಿ॰ ೫.೪] ಏತ್ಥ ಅಲಙ್ಕಾರೋ **“ಪರಿಕ್ಖಾರೋ”**ತಿ ವುತ್ತೋ।

೯೮೨. **ವೋಹಾರಸ್ಮಿಂ** ರಥಸಕಟಾದಿವೋಹಾರೇ। **ಉಪಟ್ಠಿತಗಿರಾ** ಸದ್ದತೋ ಅತ್ಥತೋ ಚ ಪಾಕಟಗಿರಾ।

೯೮೩. **ವಚನಾವಯವೇ**ತಿ ವಾಕ್ಯಾವಯವೇ। ಹೇತುದಾಹರಣಾದಿಯುತ್ತಸ್ಸ ಸಮ್ಬನ್ಧತ್ಥಸ್ಸ ವಚನಸಮೂಹಸ್ಸ ಅವಯವೇ। **ಮೂಲೇ** ಲೋಭಾದಿಕೇ। **ಕಾರಣೇ** ಲೋಭಾದಿತೋ ಅಞ್ಞಸ್ಮಿಂ ಕಾರಣೇ। **ಪಾಚಾನಲಸ್ಮಿಂ** ಉದರಟ್ಠೇ ಭುತ್ತಪಾಚನೇ ಕಮ್ಮಜತೇಜಸ್ಮಿಂ। ರೋಗಭೇದೇಪಿ **ಗಹಣೀ**।

೯೮೪. **ಸಂಯಮೇ** ಚಕ್ಖಾದಿನ್ದ್ರಿಯಸಂಯಮೇ।

೯೮೫. **ಮುದ್ದಿಕಸ್ಸ** ರುಕ್ಖಸ್ಸ ರಸೇ ಚ। **ಪುಪ್ಫಸ್ಸ** ಸಬ್ಬಸ್ಸ ಪುಪ್ಫಸ್ಸ ರಸೇ ಚ। **ಖುದ್ದೇ** ಮಕ್ಖಿಕಾಕತೇ ಚ **ಮಧು** ಪುನ್ನಪುಂಸಕಂ।

“ಮಧು ಖುದ್ದೇ ಜಲೇ ಖೀರೇ, ಮಜ್ಜೇ ಪುಪ್ಫರಸೇ ಮಧು।
ರಚ್ಛೇ ಚಿತ್ತೇ ವಸನ್ತೇ ಚ, ಜೀವಸಾಕೇ ಮಧುದ್ದುಮೇ”ತಿ॥ -

ನಾನತ್ಥಸಙ್ಗಹೇ।

ಉಲ್ಲೋಚೇತಿ ಸೇಯ್ಯಾದೀನಂ ಉಪರಿಭಾಗೇ ರಜೋಪಾತನಿವಾರಣತ್ಥಂ ಠಪಿತೇ ದುಸ್ಸಮಯಾದಿಕೇ।

೯೮೭. **ಅಪವಗ್ಗೇ** ನಿಬ್ಬಾನೇ। **ಸುಧಾಯಂ** ದೇವತಾನಂ ಭೋಜನೇ।

“ಅಮತಂ ಯಞ್ಞಸೇಸಸ್ಮಿಂ, ಪೀಯೂಸೇ ಸಲಿಲೇ ಘತೇ।
ಅಯಾಚಿತೇ ಚ ಮೋಕ್ಖೇ ಚ, ಧನ್ವನ್ತರಿಸುಧಾಸಿಸು।
ಅಮತೋ ಅಮತಾ ಸಿವಾ-ಗಳೋ ಝಾಮಲಕೀಸು ಚೇ”ತಿ [ಮೇದಿನೀಕೋಸ ೧೭.೭೭-೮ ಗಾಥಾಯಮ್ಪಿ]॥

ನಾನತ್ಥಸಙ್ಗಹೇ ವುತ್ತಂ। **ಮೋಹೇ** ಅವಿಜ್ಜಾಯಂ। **ತಿಮಿರೇ** ಅನ್ಧಕಾರೇ। **ಸಙ್ಖ್ಯಾ** ಗಣನವಿಸೇಸೋ। **ಗುಣೇ** ತತಿಯೇ ಗುಣೇ।

೯೭೭. **ಖರೇ** ಫರುಸೇ। **ಅಕಾರಿಯೇ** ಅಕತ್ತಬ್ಬೇ। **ಪುರಿಸೇ** ಪುಲ್ಲಿಙ್ಗೇ। **ಸುಕತೇ** ಕುಸಲೇ ಧಮ್ಮೇ **ಪುಙ್ಖಂ ಪಣ್ಡಕೇ** ನಪುಂಸಕೇ। **ಪವನೇ** ಪೂತೇ।

೯೭೮. **ಅಸಿನಿದ್ಧೋ** ಸುಕ್ಖೋ। **ಸಜ್ಜೇ** ಲಗ್ಗೇ।

೯೭೯. **ಲಞ್ಛನೇ** ಪಟಿಬಿಮ್ಬೇ। **ಸೀಮಾ** ಮರಿಯಾದೋ। **ಪಕಾರೋ** ತುಲ್ಯೋ।

೯೮೦. **ಮನ್ತನೇ** ಚತುಕ್ಕಣ್ಣಾದಿಕೇ। **ಬ್ಯಸನೇ** ಭೋಗಬ್ಯಸನಾದಿಕೇ। **ವಿಪತ್ತಿಯಂ** ಅನತ್ಥೇ।

೯೮೧. **ರಂಸಿಭೇದೋ** ಪುಬ್ಬೇ ಉದಯತೋ ಸೂರಿಯಸ್ಸ ರಂಸಿವಿಸೇಸೋ। **ಅಬ್ಯತ್ತರಾಗೇ** ಕಿಞ್ಚಿರತ್ತೇ। **ಲೋಹಿತೇ** ರತ್ತೇ।

ಪಕತಾನಿವತ್ತೇ ಪಕತಿತೋ ಅನಿವತ್ತನೇ। "ಪಕತಿಯಞ್ಚ ಅನಿವತ್ತನೇ ಚಾ"ತಿಪಿ ಅತ್ಥೋ। **ನಸ್ಸನಕ್ಖರೇತಿ** ವಿನಾಸನಕ್ಖರೇ। **ನಸ್ಸ** ಅದಸ್ಸನೇ ಅಕ್ಖರೇ।

> "ಅನುಬನ್ಧೋ ಪಕತ್ಯಾದೋ, ದೋಸುಪ್ಪಾದೇ ವಿನಸ್ಸರೇ।
> ಸುಸುಮುಖ್ಯಾನುಸಾರೇಸು, ಪಕತಸ್ಸಾ'ನುವತ್ತನೇ"ತಿ [ಅಮರ ೨೩.೯೮ ಗಾಥಾಯಮ್ಪಿ ಪಸ್ಸಿತಬ್ಬಂ]॥ -

ನಾನತ್ಥಸಙ್ಗಹೇ।

೯೮೨. **ಅವತರಣೇ** ಓತರಣೇ। **ತಿತ್ಥಸ್ಮಿಂ** ನದ್ಯಾದೀನಂ ತಿತ್ಥೇ। **ವಿವರೇ** ವಿವರಣೇ। **ಇಙ್ಗಿತೇ** ಸೀಸಚಲನಾದಿಕೇ।

೯೮೩. **ಖತ್ತಾ** ಖತ್ತಿಯತೋ ಸಞ್ಜಾತೇ **ಸುದ್ದಿತ್ಥಿತನಯೇ** ಸುದ್ದಿತ್ಥಿಯಾ ಪುತ್ತೇ ಚ। **ತಿಬ್ಬಮ್ಪಿ** ಅಧಿಮತ್ತೇ ಚ। **ಸೋ** ಉಗ್ಗೋ। **ಅಗ್ಗೋ** ಸೇಟ್ಠೋ। **ಧಿತಿ** ವೀರಿಯಂ।

೯೮೪. **ಪಭಾತೇ** ಪಚ್ಚೂಸೇ। **ನಿರೋಗೇ** ರೋಗಮುತ್ತೇ। **ಸಜ್ಜೇ** ಸಙ್ಗತೇ, ಆಧಾರೇಪಿ ಚ। "ಸಜ್ಜುತ್ತೋ ಸನ್ನದ್ಧೇ ಸಙ್ಗತೇಪಿ ಚೇ"ತಿ **ನಾನತ್ಥಸಙ್ಗಹೇ**। **ದಕ್ಖೋ** ಛೇಕೋ। ಯುತ್ತೇಪಿ ಕಲ್ಲಂ। **ಕೂಟಚರಿಯಾಯಂ** ಸಠಚರಿಯಾಯಂ।

೯೮೫. **ಪಕ್ಖಿಭೇದೋ** ಪಾರಾವತಪ್ಪಮಾಣೋ ಪಕ್ಖೀ। ಯಸ್ಮಿಂ ಗೇಹೇ ಪಲಿನಾ ಪತಿತೇ ಅಸುಭನಿಮಿತ್ತಂ ಕರೋನ್ತಿ। **ಪಾರಾವತೇ** ಕಲರವೇ।

ಸರದಬ್ಭೂತೇ ಸರದಕಾಲೇ ಸಮ್ಭೂತೇ। **ಅಪ್ಪಗಬ್ಭೇ** ಕಾತರವಚನೇ।

೯೮೬. **ಕಠಿನೇ** ಕಕ್ಖಳೇ। **ಸಾಹಸೋ** ಬಲಕ್ಕಾರೋ। **ಅಪ್ಪಿಯೇ** ಅಮನಾಪೇ। **ಚೀರೇ** ನನ್ತಕೇ, ವಾಕೇ ಚ **ಚೀರಂ**।

೯೮೭. **ಮಿಗಭೇದೇ** ಕುಕ್ಕುರಪ್ಪಮಾಣೇ ಮಿಗೇ। **ಪಟಾಕಾಯಂ** ಧಜೇ। **ಮೋಚಂ** ಪಸಿದ್ಧಂ, **ಕದಲೀ ಈಕಾರನ್ತೋ**। **ದಕ್ಖಿಣಾ** ಕಮ್ಮಫಲಂ ಸದ್ದಹಿತ್ವಾ ದಾತಬ್ಬಂ ದಾನಂ।

೯೮೮. **ಉಪ್ಪಾತೇ** ಭೂತವಿಕತಿಯಂ। **ವೇಸ್ಸಾನರೇ** ಅಗ್ಗಿಮ್ಹಿ।

೯೮೯. **ಪೋತವಾಹೇ** ತಲಕವಾಹೇ। **ನಿಯನ್ತರಿ** ಪಾಜಿತರಿ।

೯೯೦. **ರೋಧನೇ** ಆವರಣೇ।

೯೯೧. **ಭಾಜನೇ** ವಿಲೀವಮಯಾದಿಕೇ। **ಪರಿಯತ್ತಿ** ಪರಿಯಾಪುಣನಂ ಸಿಕ್ಖನಂ, ಪರಿಯಾಪುಣಿತಬ್ಬಾ ವಾ ಸಿಕ್ಖಿತಬ್ಬಾ। **ಜರಾಸಿಥಿಲಚಮ್ಮಸ್ಮಿಂ** ಜರಾಯ ಕಾರಣಭೂತಾಯ ಸಿಥಿಲಚಮ್ಮನಿ। **ಉದರಙ್ಗೇ** ಉದರಚಮ್ಮರಾಜಿಯಂ।

೯೯೨. ವಿದಾರಿತಾದೀಸು ತೀಸುಪಿ ವಾಚ್ಚಲಿಙ್ಗಿಕಂ। **ಉಪಜಾಪೇ** ಚತುತ್ಥೋಪಾಯೇ।

೯೯೩. **ಗಾಮಸನ್ದೋಹೇ** ಗಾಮಸಮೂಹೇ। **ಪರಿಧಿ** ಪರಿವೇಸೋ ಸೂರಿಯಾದಿಗೇಹಂ। **ಆಗಮೇ** ಬುದ್ಧವಚನೇ। **ಲೇಖೇ** ವಾಚಿತಲೇಖೇ।

೯೯೪. **ಅಯೋಮಯವಿಜ್ಝನಕಣ್ಡಕೋ** ಸೂಝಾದಿವಿಜ್ಝನಂ। **ಗುಣುಕ್ಕಂಸೇ** ಗುಣಾತಿಸಯೇ। **ವಿಭವೇ** ಭೋಗೇ। ಸಮ್ಪತ್ತಿ, ಸಮ್ಪದಾತಿ ಚ ಅಭಿಧಾನದ್ವಯಂ।

೯೯೫. **ಭೂ** ಪಥವೀ। ಯೋಗ್ಯಾದೀಸು ತೀಸ್ವತ್ಥೇಸು ತೀಸು। **ಯೋಗ್ಯೇ** ಅನುಚ್ಛವಿಕೇ। **ಯುತ್ತೇ** ಸಙ್ಗತೇ। **ಅದ್ಧೋ** ಅದ್ಧಸದ್ದೋ **ಭಾಗೇ** ಸಮಭಾಗೇ, ಅಸಮಭಾಗೇ ಚ। ತತ್ರ ಸಮೇ **ಅದ್ಧಂ**। ಇತರತ್ರ ಅದ್ಧೋ ಅದ್ಧಮ್ಪಿ, **ಪಥೇ** ಮಗ್ಗೇ **ಅದ್ಧಾ** ಪುಮೇ। ಕಾಲೇಪಿ **ಅದ್ಧಾ** ಪುಮೇ। **ಏಕಂಸೇ** ನಿಚ್ಛಯೇ। ಚತುರಮ್ಬಣೇ **ಕರೀಸಂ** ವುತ್ತಂ।

೯೯೬. **ಉಸಭೇ** ಗವಸತಜೇಟ್ಠಕೇ ಗವೇ। ಸೇಟ್ಠೇಸು ಚ **ಉಸಭೋ**। ವೀಸಯಟ್ಠಿಯಂ **ಉಸಭಂ**। **ತನ್ತಿ** ಬುದ್ಧವಚನಂ। **ಪನ್ತಿ** ಆಳಿ।

೯೯೭. **ಇತ್ಥಿನಿಮಿತ್ತೇ** ಇತ್ಥಿಯಾ ಅಙ್ಗಜಾತೇ। **ಕಿಲಞ್ಜೇ** ವಿಲೀವಮಯೇ। **ಸೋ ಕಟ**ಸದ್ದೋ ಕತೇ ತೀಸು।

"ಕಟೋ ಸೋಣಿಕ್ರಿಯಾಕಾರೇ,
ಕಿಲಞ್ಜೇ'ತಿಸಯೇ ಸಿವೇ।
ಸಮಯೇ ಗಜಗಣ್ಡೇ ಚ,
ಕಟಾ ವಿಪ್ಪಲಿಯಂ ಮತಾ"ತಿ [ಮೇದಿನೀಕೋಸ ೧೧.೩]॥ -

ವೋಪಾಲಿತೋ। "ಸಮಯೇ ಚ ಕ್ರಿಯಾಕಾರೇ, ಕಿಲಞ್ಜೇ ಚ ಸರೇ ಕಟೋ"ತಿ **ತಿಕಣ್ಡಸೇಸೋ** [ತಿಕಣ್ಡಸೇಸ ೩.೩.೯೩]। **ಮನ್ದಿರಾಲಿನ್ದವತ್ಥುನಿ** ಗೇಹಸ್ಸ ಆಲಿನ್ದಭಾಗೇ ವತ್ಥುಮ್ಹಿ।

೯೯೮. **ಮಥಿತೇ** ಗೋರಸವಿಸೇಸೇ। **ಸೂಚಿಫಲೇ** ಅಮ್ಬಿಲಪತ್ತಫಲೇ। **ದುದ್ದಸೇತರೇ** ಪಸ್ಸಿತುಂ ಅದುಕ್ಕರೇ।

೯೯೯. **ಅನ್ತರೀಪಂ** ಜಲಮಜ್ಝಥಲಂ। **ಪಜ್ಜೋತೋ** ಪದೀಪೋ। **ಬನ್ಧೋ** ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। **ಮಿಹಿತೇ** ಈಸಂಹಸಿತೇ।

೧೦೦೦. **ಥಿಯಂ** ಇತ್ಥಿಸಾಮಞ್ಞೇ। ಇತ್ಥಿಲಿಙ್ಗೇತಿ ವಾ ಅತ್ಥೋ। **ದಾರೇ** ಭರಿಯಾಯಂ। **ಸುರೇ** ದೇವತಾಯಂ, ದೇವತಾವಿಸೇಸೇ ವಾ। **ವಾಸುದೇವೇ** ನಾರಾಯನೇ। **ಅನ್ತಕೇ** ವಸವತ್ತಿನಿ। **ಅಸಿತೇ** ಕಾಳವಣ್ಣೇ।

೧೦೦೧. **ಉಪಟ್ಠಾನೇ** ಪಾರಿಚರಿಯಾಯಂ, ಸೇವನೇ ಚ। **ಅಞ್ಞಾರೋಪನೇ** ಅಭಂಸಭಾವಸ್ಸ ಅಞ್ಞಸ್ಸ ತಂಸಭಾವರೋಪನೇ। **ಸಕ್ಕೋ ಸಕ್ಕ**ಸದ್ದೋ। **ಇನ್ದೇ** ದೇವರಾಜೇ **ಸಕ್ಕೋ**। ಜನಪದೇ **ಸಕ್ಕಾ**। ಸಾಕಿಯೇ ಚ ಖಮೇ ತೀಸು।

೧೦೦೨. ವಜ್ಜನತ್ಥಾದೀಸು ತೀಸು **ಪರಿಹಾರೋ**। ಪಞ್ಚವಿಸ್ಸಜ್ಜನೇಪಿ **ಪರಿಹಾರೋ**। **ದ್ವಿಜೇ** ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇ। ವೇಸ್ಸೇಪಿ **ಅರಿಯೋ**।

೧೦೦೩. **ಸುಂಸುಮಾರೇ** ನಕ್ಕೇ। **ಉಲೂಪಿನಿ** ಚಣ್ಡಮಚ್ಛವಿಸೇಸೇ। **ಉದ್ದಾಲಪಾದಪೇ** ಸೇಲುರುಕ್ಖೇ, ಯಸ್ಸ ಫಲಾನಿ ಅತಿಪಿಚ್ಛಲಾನಿ।

೧೦೦೪. **ಪಿಯಕೇ** ಪೀತಸಾಲೇ। **ಕಣ್ಡೇ** ಸರೇ। ಖಿಪನೇ **ಅಸನಂ**। **ಅಸು** ಖೇಪನೇ। **ಯುಗೇ** ರಥಯುಗಾದೋ। **ವಿಕಾರೋ** ವಿಕತಿ। **ಅನ್ತಿಕೇ** ಸಮೀಪೇ।

೧೦೦೫. **ಲವಿತ್ತೇ** ದಾತ್ತೇ। **ಅಜ್ಝೇಸನಾ** ಸಕ್ಕಾರಪುಬ್ಬಿಕಾ ಆಯಾಚನಾ।

೧೦೦೬. **ಮಕಚಿವತ್ಥೇ** ಯಂ ಲೋಕೇ "ಚಕ್ಕೂ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ, "ಸಾಣವತ್ಥ"ನ್ತಿಪಿ ಏಕೇ। **ಗನ್ಥೇ** ಸದ್ದಸತ್ಥಾದಿಕೇ। **ಲೇಪ್ಯಾದಿಕಮ್ಮನಿ** ಚಿತ್ತಕಾರಾದೀಹಿ ಕತರೂಪೇ।

೧೦೦೭. **ಪುಣ್ಣವತಿ** ಪುಗ್ಗಲೇ। **ಭೂಸಣ್ಡಕರಣಿಯಂ** ಸುಧಾಲೇಪಕಾನಂ ದಾರುಮಯಹತ್ಥೇ।

೧೦೦೮. **ಪಾಯಿತೇ** ಪಾತಬ್ಬೇ, "ವಾಯಿತೇ"ತಿಪಿ ಪಾಠೋ। "ದಯಿತೇ"ತಿಪಿ ಕ್ವಚಿ ದಿಸ್ಸತಿ।

೧೦೦೯. **ಲೋಹಿತಾದಿಮ್ಹಿ** ವಣ್ಣವಿಸೇಸೇ। **ರಞ್ಜನೇ** "ಮುಖರಾಗೋ"ತ್ಯಾದೀಸು। **ಪವುದ್ಧದರಿಯಂ** ಮಹಾದರಿಯಂ।

೧೦೧೦. **ಕಸೇರುಸ್ಸ ಫಲೇ** ಸಕಣ್ಟಕಸ್ಸ ಫಲೇ। **ಮಗ್ಗಸಮಾಗಮೇ** ಚಚ್ಚರೇ। **ಬಹುಲಾಯಂ** "ಫಾಲಾತೀ"ಇತಿ ಖ್ಯಾತೇ। ದೋಸೇ ತು **ಏಳ**ಮೀರಿತಂ।

೧೦೧೧. **ಅಧಿಕರಣೇ** ಅಧಿಕರಣಕಾರಕೇ। **ಪತ್ತಾಧಾರೋ** ಭಾಜನಸ್ಸ ಆಧಾರೋ। **ಆಲವಾಲಕೇ** ತರುಸೇಕತ್ಥಂ ತರುಮೂಲವಿಚಿತೇ ಸೋಬ್ಭಜಲಾಧಾರೇ। **ಅಗಭೇದೋ** ರುಕ್ಖಭೇದೋ, ಸೋ ಚ ಮಹಾಸತ್ತೇನ ತೇಮಿಯರಾಜಕುಮಾರಕಾಲೇ ಭುತ್ತರುಕ್ಖೋ। ತತ್ರ **ಕಾರಾ** ಇತ್ಥೀ। **ಕಾರೋ**ಪಿ ಸಕ್ಕಾರೇ, ದ್ವೀಸು। ಬನ್ಧನಾಲಯೇ ಪನ **ಕಾರಾ**ಯೇವ।

೧೦೧೨. **ಮೇಘಪಾಸಾಣೇ** ಘನೋಪಲೇ। **ಕುಣ್ಡಿಕಾಯಂ** ಭಿಙ್ಗಾರೇ। **ಪದಾತಿಸ್ಮಿಂ** ಚತುತ್ಥಸೇನಙ್ಗೇ।

೧೦೧೩. **ಛಿದ್ದಾ**ದೀನಿ ತೀಣಿ ಅಭಿಧಾನಾನಿ ಸುಸಿರೇ ಚ **ದೂಸನೇ** ಅಪರಾಧೇ ಚ ತೀಸು ಸಿಯುಂ। **ಮುಚ್ಚಿತೇ** ಮುಚ್ಚಿತಬ್ಬೇ।

೧೦೧೪. **ಹತ್ಥಿಲಿಙ್ಗೇ** ಹತ್ಥಿಸಣ್ಠಾನಸಕುಣೇ। **ಮದೇ** ನಾಗಮದೇ।

೧೦೧೫. **ಅತ್ಥಙ್ಗಮೇ** ವಿನಾಸೇ। **ನಿಗಮುಬ್ಭೂತೇ** ನಿಗಮೇಸಞ್ಜಾತವತ್ಥುಮ್ಹಿ। **ಆಪಣೋಪಜೀವಿನಿ** ಆಪಣೇನ ಜೀವಿತವುತ್ತಿಯಂ ಕತ್ತರಿ।

೧೦೧೬. **ಹರಿತಸ್ಮಿಂ** ಸುಕಪತ್ತವಣ್ಣೇ। **ಪಣ್ಣೇ** ಛದಮತ್ತೇ।

೧೦೧೭. **ಫಲಮ್ಹಿ** ರುಕ್ಖಾದೀನಂ ಫಲಮತ್ತೇ। **ತಂ ಪಕ್ಕ**ವಚನಂ। **ನಾಸಮುಖೇ** ನಾಸಾಭಿಮುಖೇ ಚ ಪರಿಣತೇ ಚ ತೀಸು।

ಆಜೀವನೇ ಜೀವಿತವುತ್ತಿಯಂ। **ಪಿಣ್ಡನೇ** ರಾಸಿಕರಣೇ। **ಗೋಳಕೇ** ವಟ್ಟಲೇ।

೧೦೧೮. **ಪರಿಬ್ಬಯೇ** ವೇತನೇ। **ಕಮ್ಮಾದಿಕೇ** ಕಮ್ಮವಟ್ಟವಿಪಾಕವಟ್ಟಕಿಲೇಸವಟ್ಟೇ। **ವಟ್ಟಲೇ** ಬುಬ್ಬುಳಸಣ್ಠಾನೇ। **ಪಚ್ಚಾಹಾರೇ** ಪಟಿವಚನಾಹಾರೇ।

೧೦೧೯. **ವಿಕತೇ** ವಿಕತಿಯಂ, ವಿರೂಪೇ ವಾ।

೧೦೨೦. **ಸಬ್ಯಮ್ಹಿ** ಅದಕ್ಖಿಣೇ। **ಚಾರು** ಮನುಞ್ಞಂ। **ಸರಬ್ಯೇ** ಸರೇನ ವಿಜ್ಝಿತಬ್ಬೇ ಫಲಕಾದೋ। **ಚಿಹನೇ** ಲಕ್ಖಣೇ।

೧೦೨೧. **ಸಮಸಿಪ್ಪಿನಂ** ಸಮಾನಸಿಪ್ಪೀನಂ ಗಣೇ **ಸೇಣೀ** ಇತ್ಥೀ। **ಆವಳಿಯಂ** ಪನ್ತಿಯಂ। **ಸುಧಾಯಂ** ಲೇಪೇ। **ಧೂಲಿಯಂ** ರಜಸಿ। **ವಾಸಚುಣ್ಣಕೇ** ವಾಸಯೋಗ್ಗಚುಣ್ಣೇ।

೧೦೨೨. **ಅತಿಪಸತ್ಥೇ** ಪಸತ್ಥಸ್ಸ ಜೋ, **ಅತಿವುಡ್ಢೇ** ವುಡ್ಢಸ್ಸ। **ತಕ್ಕೇ** ಗೋರಸವಿಸೇಸೇ। **ಹೋತೀತಿ** ಕ್ರಿಯಾಪದಂ।

೧೦೨೩. **ಪಣೇ** ಜೂತಕಾರಾದೀನಂ ಕಮ್ಮನಿ। **ಕಣ್ಣೇ** ಕಾಳೇ।

೧೦೨೪. **ಸಮ್ಭವೇ** ಸುಕ್ಕೇ। **ಅಮೇಜ್ಝೇ** ಅಪವಿತ್ತೇ।

೧೦೨೫. **ಇಕ್ಕೇ** ಬಹುಲೋಮೇ ಕಾಳಮಿಗೇ। **ಬಳಿಸೇ** ಮಚ್ಛವೇಧನೇ। **ಸೇಲಭೇದೇ** ವಙ್ಕನಾಮಕೇ ಪಬ್ಬತೇ।

೧೦೨೬. **ಕುಣಪಮ್ಹಿ** ಮತಕಾಯೇ। **ಅದ್ಧಮ್ಹಿ** ಸಮದ್ಧಭಾಗೇ, ತೇನಾಹ **"ಪುರಿಸೇ"**ತಿ, "ಪುರಿಸೇ"ತಿ ಚ ಯೇಭುಯ್ಯಪ್ಪವತ್ತಿಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ, ತೇನಾಹ "ವಾ ಖಣ್ಡಂ ಸಕಲಂ ಪುಮೇ"ತಿ।

೧೦೨೭. **ಸಂವರೀಮುಖೇ** ರತ್ತಿಯಾ ಆದಿಮ್ಹಿ।

೧೦೨೮. **ದೇವಭೇದೋ** ಕುಮ್ಭಣ್ಡೋ ನಾಮ ಯಕ್ಖೋ। **ವಲ್ಲಿಜಾತಿಯಂ** ಯಸ್ಸಾ ಫಲಾನಿ ಉಕ್ಖಲಿಪ್ಪಮಾಣಾನಿ ಹೋನ್ತಿ। **ಚತುತ್ಥಂಸೇ** ಚತುತ್ಥಭೂತೇ ಕೋಟ್ಠಾಸೇ। **ಪದೇ** ಚರಣೇ। **ಪಚ್ಚನ್ತಸೇಲೇ** ಪಬ್ಬತಪಾದೇ।

೧೦೨೯. **ಲೋಹನ್ತರೇ** ಸೇತಲೋಹೇ। **ಬಹುಮ್ಹಿ** ಬಹುವಚನೇ। **ಕಮ್ಮಾರಭಣ್ಡಭೇದೇ** "ತೂ"ಇತಿ ಖ್ಯಾತೇ। **ಖಟಕೇ** ಕುಞ್ಚಿಕಪಾಣಿಮ್ಹಿ।

೧೦೩೦. **ದೋಣಿಯಂ** ಕಟ್ಠಮಯೇ ಧಞ್ಞಮಾನಿಕೇ। **ಅಧಿಟ್ಠಿತಿಯಂ** ಉಪರಿಟ್ಠಾನೇ। **ಠಾನೇ** ಠಾನಮತ್ತೇ।

೧೦೩೧. ಕೋಟ್ಠಾಸಭೇದಸ್ಮಿಂ "ವಕ್ಕಂ ಹದಯ"ನ್ತ್ಯಾದೀಸು [ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೧೧೦]। **ವಙ್ಕೇ** ಕುಟಿಲ್ಯೇ। ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖುಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಾನುಸ್ಸತಿಆಸವಕ್ಖಯಸಙ್ಖಾತಾ ತಿಸ್ಸೋ ವಿಜ್ಜಾ, **ಆದಿನಾ** ಅಟ್ಠ ವಿಜ್ಜಾ ಗಹಿತಾ। **ಬುದ್ಧಿಯಂ** ಞಾಣೇ।

೧೦೩೨. **ಅನಾಕುಲೇ** ಆಕುಲರಹಿತೇ। **ಸಿಲೋಕೇ** ಅನುಟ್ಠುಭಾದೋ। **ಅದ್ಧೇ** ಭಾಗೇ। ತೀಸು **ಪಜ್ಜೋ** ಪಜ್ಜಸದ್ದೋ।

೧೦೩೩. **ರುಕ್ಖಭೇದಸ್ಮಿಂ** ಉದಕಪ್ಪಸಾದನಫಲೇ। **ಕಿತ್ತಿಮೇ** ಕರಣೇನ ನಿಪ್ಫನ್ನೇ। **ವಿಧೇಯ್ಯೇ** ವಚನಗ್ಗಾಹಿನಿ। **ಪುಬ್ಬಮ್ಹಿ** ಪೂಯೇ।

೧೦೩೪. **ಲದ್ಧತ್ಥರಕ್ಖಣೇ** ಲದ್ಧಸ್ಸ ಧನಾದಿಕಸ್ಸ ಅತ್ಥಸ್ಸ ರಕ್ಖಣೇ। **ನಿಯೋಜನೇ** ಪೇಸನೇ। **ಕಾರಿಯೇ** ಫಲೇ।

೧೦೩೫. **ಅಸ್ಸಾಸಪ್ಪತ್ತೇ** ಲದ್ಧಸ್ಸಾಸೇ। **ಬೋಧಿದುಮೇ** ಅಮ್ಹಾಕಂ ಭಗವತೋ ಬೋಧಿರುಕ್ಖೇ। **ಕುರೂರೇ** ಕಕ್ಖಳಕಾರಕೇ। **ನೇಸಾದಮ್ಹಿ** ಮಿಗಮಚ್ಛಾದಿಲುದ್ದೇ।

೧೦೩೬. **ಲಗ್ಗಸ್ಮಿಂ** ಸಙ್ಗೇ। **ಮಜ್ಝಮ್ಹಿ** ಉದರೇ। **ಭಾಗೇ** ಅಸಮದ್ಧಭಾಗೇ। **ಧನಿಮ್ಹಿ** ಮಹದ್ಧನೇ।

೧೦೪೦. **ಗಹನೇ** ಸಙ್ಕರೇ। **ಸಸನ್ತಾನೇ** ಅತ್ತನೋ ನಿಯಕಜ್ಝತ್ತಸನ್ತಾನೇ। ವಿಸಯಗೋಚರಾನಂ ವಿಸೇಸೋ ವುತ್ತೋ।

ಗಾಥಾದ್ಧವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೦೪೧. **ಭುವನೇ** ಕಾಮಭವಾದಿಕೇ। **ಜನೇ** ಪಾಣಿಮ್ಹಿ। **ಯಸೇ** ಕಿತ್ತಿಯಂ। **ಪಜ್ಜೇ** ಅನುಟ್ಠುಭಾದೋ। **ರುಕ್ಖೇ** ರುಕ್ಖಭೇದೇ।

೧೦೪೨. **ವಟೋ** ವಟರುಕ್ಖೋ। **ವಾಯಸೇ** ಕಾಕೇ। **ಬಕೇ** ಸೇತಪತ್ತೇ। **ಅವಸರೋ** ಅವಕಾಸೋ। **ಅಹಂ** ದಿನಂ। **ಕುಚೇ** ನಾರಿಥನೇ। **ಅಬ್ಭೇ** ಮೇಘೇ।

೧೦೪೩. **ಉಚ್ಛಙ್ಗೇ** ಪಲ್ಲಙ್ಕೋಪರಿಭಾಗೇ। **ಲಕ್ಖಣೇ** ಞಾಪಕೇ।

ದಿಟ್ಠೋಭಾಸೇಸು ದಸ್ಸನೇ, ಓಭಾಸೇ ಚಾತಿ ಅತ್ಥೇಸು।

೧೦೪೪. **ಸೂರಂಸೂಸು** ಸೂರಿಯೇ, ಕಿರಣೇ ಚ। **ದಮೇ** ದಮನೇ। **ಮಾನಂ** ಮಾನವಿಸೇಸೋ। **ಸಾನು** ಪಬ್ಬತಸಾನು।

೧೦೪೫. **ತಾಪೋ** ಸೂರಿಯಸನ್ತಾಪೋ। **ಸಪಚೇ** ಚಣ್ಡಾಲೇ, ಸಂ ಸುನಖಂ ಪಚತೀತಿ **ಸಪಚೋ**। **ಪಸು** ಚತುಪ್ಪದೋ। **ಕುರುಙ್ಗೋ** ಅಜಿನಯೋನಿ। **ಉಲೂಕೋ** ಕೋಟರಸಕುಣೋ। **ಇನ್ದೋ** ಸಕ್ಕೋ। “ಮಹಿನ್ದೇ ಗುಗ್ಗುಲುಲೂಕ-ಪಲಗ್ಗಾಹೇಸು ಕೋಸಿಯೋ”ತಿ **ಅಮರಸೀಹೋ**।

೧೦೪೬. **ಮಾಣವೋ** ಮಚ್ಚೋ। **ಅತ್ತಾ** ಸರೀರಾಧಿಪತಿದೇವತಾ। **ಸಿರೇ** ಉತ್ತಮಙ್ಗೇ। **ತಿಪುಮ್ಹಿ** ಕಾಳಲೋಹೇ।

೧೦೪೭. **ಬಲಿ** ಭಾಗದೇಯ್ಯೋ। **ಹತ್ಥೋ** ಪಾಣಿ। **ಅಂಸು** ಭಾ। **ದನ್ತೇ** ರದೇ। **ವಿಪ್ಪೇ** ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇ। **ಅಣ್ಡಜೇ** ಅಣ್ಡಸಞ್ಞಾತೇ। **ಪಜ್ಜೇ** ಅನುಟ್ಠುಭಾದೋ। **ಆನನಂ** ಮುಖಂ। **ಆಚಾರೋ** ಅಸೀತಿಮಹಾವತ್ತಾದಿ। **ಧಞ್ಞಙ್ಗೇ** ಭಿನ್ನತಣ್ಡುಲೇ। **ಸುಖುಮೇ** ಅಣುಮ್ಹಿ। “ಲವಲೇಸಕಣಾಣವೋ”ತಿ ಹಿ **ಅಮರಸೀಹೇನ** ಸುಖುಮಪರಿಯಾಯೋ **ಕಣೋ** ವುತ್ತೋ।

೧೦೪೮. **ಥೂಣಾ** ಗೇಹಾದೀನಂ ಪಧಾನದಾರು। **ಜಳತ್ತಂ** ಮೂಳ್ಹತ್ತಂ। **ಕುಮ್ಮಾಸೋ** ಮಾಸವಿಕತಿ। **ಬ್ಯಞ್ಜನಂ** ತದಞ್ಞಬ್ಯಞ್ಜನಂ। **ಫೋಟೋ** ನಾಮ ಯಸ್ಮಿಂ ಪೂಯೇ ವಿಪರೀತೇ ದುಕ್ಖವೇದನಾ ನತ್ಥಿ। **ಕಪೋಲೋ** ನಾಮ ಮುಖಚೂಳಿಕಾನಂ ಅನ್ತರಟ್ಠಾನಂ। **ಮೂಲ್ಯೇ** ಮೂಲಧನೇ।

೧೦೪೯. ಭಾಸಪಕ್ಖೀ ಚ ಪಕ್ಖೀ ಚ **ಭಾಸಪಕ್ಖಿನೋ,** ತೇಸು, “ಸಕುನ್ತೋ ಪಕ್ಖಿಭೇದೇಪಿ, ಭಾಸಪಕ್ಖಿ ವಿಹಙ್ಗಮೇ”ತಿ ಹಿ “ಭಾಸನ್ತಂ ಸುನ್ದರಾಕಾರೇ, ಭಾಸನ್ತೋ ಭಾಸಪಕ್ಖಿನೀ”ತಿ ಚ **ವೋಪಾಲಿತೋ**। “ಸಕುನ್ತೋ ಭಾಸಪಕ್ಖಿನೀ”ತಿಪಿ ಪಾಠೋ। **ಭಾಗ್ಯೇ** ಸುಭಾಸುಭಾವಹೇ ಕಮ್ಮನಿ। **ವಿಧಾನೇ** ಕರಣೇ।

೧೦೫೦. ಯೋ ಆಕಾಸಂ ಅಬ್ಭುಗ್ಗನ್ತ್ವಾ ಪುನ ಓತರಿತ್ವಾ ಉದಕಬ್ಭನ್ತರೇ ಮಚ್ಛೇ ಗಣ್ಹಾತಿ, ಸೋ ನೀಲಸಕುಣೋ **ಚಾತಕೋ** ನಾಮ। **ಏಣೇ** ಏಣೀಮಿಗಖ್ಯಾತೇ। **ಸರೋ** ಕಣ್ಡೋ। **ಸೇದೇ** ಸೇದನೇ, **ಸಿದ** ಪಾಕೇ। **ಪಾಕೋ** ಪಚನಂ। ಭಿಕ್ಖುಭೇದೇ “ಗಣಪೂರಕೋ”ತ್ಯಾದೀಸು। **ಚಯೇ** ಸಮೂಹೇ।

೧೦೫೧. **ಪುಞ್ಜೇ** ಪಿಣ್ಡೇ। ಮೇಸೋ ಉಸಭೋ ಮೇಥುನಂ ಕಕ್ಕಟೋ ಸೀಹೋ ಕಞ್ಞಾ ತುಲಾ ವಿಚ್ಛಿಕೋ ಧನು ಮಕರೋ ಕುಮ್ಭೋ ಮೀನೋತಿ **ಮೇಸಾದಿ**। **ಲೋಣೇ** ಲವಣುತ್ತಮೇ। **ಸಂವಟ್ಟೇ** ವಿನಾಸಕಪ್ಪೇ। **ಕಮುಕೇ** ತಮ್ಬೂಲಫಲರುಕ್ಖೇ।

೧೦೫೨. **ಅಮತೇ** ದೇವತಾಭೋಜನೇ। **ಲೇಪೇ** ಸುದ್ಧಸಕ್ಖರಚುಣ್ಣಾದಿಮಯೇ। **ಸತ್ಥೇ** ದೀಘದಣ್ಡೇ ಸತ್ಥವಿಸೇಸೇ। **ನಜ್ಜನ್ತರೇತಿ** ಗಙ್ಗಾ ಯಮುನಾ ಅಚಿರವತೀ ಸರಭೂ ಮಹೀತಿ ಪಞ್ಚಸು ಮಹಾನದೀಸು ಪಞ್ಚಮಾಯ ಮಹಾನದಿಯಂ। **ಭುವಿ** ಪಥವಿಯಂ। **ಕ್ರಿಯಾ** ನಾರೀಸಿಙ್ಗಾರಭಾವಜಾ ಕ್ರಿಯಾ। **ವಿಲಾಸೋ** ಪನ ತದಙ್ಗಜೋ। **ಅತ್ರಜೇ** ಪುತ್ತೇ।

೧೦೫೩. **ಕುಥೋ** ಹತ್ಥಿಪಿಟ್ಠತ್ಥರಣಂ। **ವೇಣೀ** ನಾರೀನಂ ಕೇಸಕಲಾಪೋ। "ಪವೇಣೀ ವೇಣೀ ಕುಥಯೋ"ತಿ ಹಿ **ವೋಪಾಲಿತೋ।** "ಪವೇಣೀ ಕುಲವೇಣೀಸೂ"ತಿಪಿ ಕ್ವಚಿ ಪಾಠೋ। **ವುತ್ತಿ** ಭವನಂ । **ವುತ್ತಾ** ವುತ್ತನ್ತೋ। **ವೇತನೇ** ಕಮ್ಮೇನ ಲದ್ಧಬ್ಬೇ। **ಭರಣೇ** ಪೋಸನೇ, ಧಾರಣೇ ಚ।

೧೦೫೪. **ಮರಿಯಾದ**ಸದ್ದೋ ದ್ವೀಸು। **ಸತ್ತಾ** ವಿಜ್ಜಮಾನತಾ। **ಸಮಿದ್ಧಿ** ಸಮ್ಪತ್ತಿ। **ಸೋಪ್ಪೇ** ನಿದ್ದಾಯಂ। **ವುತ್ತಿ** ಜೀವಿತವುತ್ತಿ।

೧೦೫೫. **ಕುಚ್ಛಾ** ಗರಹಾ। **ಅಪವಾದೋ** ಅವಣ್ಣವಾದೋ, ಅಭೂತಾಕ್ಖಾನಮ್ಪಿ। **ಧಙ್ಕೇ** ಧಙ್ಕವಿಸೇಸೇ, ಯಸ್ಸ ಸೀಸಂ ಅಙ್ಗುಲಟ್ಠಪ್ಪಮಾಣಂ ದೀಘಞ್ಚ। **ಪಿಯಙ್ಗು** ಗನ್ಧದಬ್ಬಂ। **ಮೋಕ್ಖೇ** ನಿಬ್ಬಾನೇ। **ಸಿವೇ** ಕಲ್ಯಾಣೇ।

೧೦೫೬. **ರಞ್ಜನೇ** ಕಾಸಾಯಾದಿರಞ್ಜನೇ। **ಸೂರತೇ** ಮೇಥುನೇ। **ವಾಸೇ** ವಸನಕ್ರಿಯಾಯಂ।

೧೦೫೭. **ಪತ್ಥೇ** ಮಾನತುಮ್ಬೇ। **ನಾಳೇ** ಉಪ್ಪಲಾದೀನಂ ನಾಳೇ। **ಪಿಪಾಸಾಯಂ** ಪಾತುಮಿಚ್ಛಾಯಂ। **ವುತ್ತಿ** ಭವನಂ।

೧೦೫೮. **ಪಾಣ್ಯಙ್ಗೇ** ಸಜ್ಜನಾಭಿಯಂ। **ಚಕ್ಕನ್ತೇ** ಚಕ್ಕಸ್ಸ ಅನ್ತೇ।

"ನಾಭಿ ಪಾಣ್ಯಙ್ಗಙ್ಗೇ ಖೇತ್ತೇ, ಚಕ್ಕನ್ತಚಕ್ಕವತ್ತಿಸು।
ನಾಭಿ ಪಧಾನೇ ಕತ್ಥೂರಿ-ಮಂಸೇ ಚ ಕ್ವಚಿ ಕಿತ್ತಿತೋ"ತಿ॥ -

ವೋಪಾಲಿತೋ।

೧೦೫೯. **ಅನ್ತರೇತಿ** ದ್ವಿನ್ನಂ ಅನ್ತರೇ। "ವೀಚಿ ಸುಖತರಙ್ಗೇಸೂ"ತಿ **ವೋಪಾಲಿತೋ। ಥಿರತ್ತೇ** ಥಿರಭಾವೇ। "ಧೀರತ್ತೇ"ತಿಪಿ ಪಾಠೋ, ಸೋಯೇವತ್ಥೋ। **ಸವೇ** ಸವನೇ।

೧೦೬೦. **ನಿಸ್ಸಯೇ** ಆಧಾರೇ।

೧೦೬೧. **ವಿತ್ತೇ** ಧನೇ। **ಅಙ್ಕೋ** ಲಕ್ಖಣಂ। **ಬುದ್ಧಿ** ಞಾಣಂ। **ಖೇ** ಆಕಾಸೇ।

೧೦೬೨. **ವತೇ** ತಿತ್ಥಿಯಸಮಾಚಾರೇ। **ಆಗುಮ್ಹಿ** ಅಪರಾಧೇ। **ಮಣಿ** ಸಿಲಾವಿಕತಿ, ಮಣಿಸಙ್ಖಾತೋ ವಾ ರತನವಿಸೇಸೋ ಇಧ **ಮಣಿ** ನಾಮ। **ಹಾಯನೇ** ಸಂವಚ್ಛರೇ। **ವುಟ್ಠಿ** ವಸ್ಸನಂ।

೧೦೬೩. **ಲಿಪಿ** ಅಕಾರಾದೀನಂ ಸನ್ನಿವೇಸವಿಸೇಸೋ। **ಮೋಕ್ಖೋ** ನಿಬ್ಬಾನಂ। **ರತೇ** ಸೂರತೇ।

೧೦೬೪. ಪಾಪೇ ಚ ಅಸುಭೇ ಚ **ರಿಟ್ಠಂ।** ಅರಿಟ್ಠಂಪ್ಯತ್ರ, ತಬ್ಭಾವೇ ತತ್ರ ಅಕಾರೋ। **ಅಪರಾಧೋ** ಆದೀನವೋ। **ಕೇತುಮ್ಹಿ** ಪಟಾಕಾಯಂ। **ಚಿಹನೇ** ಲಕ್ಖಣೇ। "ಧಜೋ ಸೋಣ್ಡಿಕಲೇಸೇಸು, ಪಟಾಕಾಯಞ್ಚ ಚಿಹನೇ"ತಿ **ವೋಪಾಲಿತೋ।**

೧೦೬೫. **ದ್ವಾರಮತ್ತೇಪಿ** ಬಹಿದ್ವಾರೇಪಿ। ಇತೋ ಪರಂ ಯೇ ಅನೇಕತ್ಥಾ ವುಚ್ಚನ್ತೇ, ತೇ ವಾಚ್ಚಲಿಙ್ಗಾ। **ಫುಟೇ** ಪಾಕಟೇ।

೧೦೬೭. **ಅಜ್ಝಕ್ಖೇ** ಅಧಿಕತೇ। **ಜಳೇ** ಅಞ್ಞಾಣೇ। **ಲೋಲುಪೇ** ಅತಿತಣ್ಹೇ। **ಚಲೇ** ಕಮ್ಪಿತೇ।

೧೦೬೮. **ವಿಕತೇ** ವಿರೂಪೇ। **ಕೋಮಲಂ** ಅಕಠಿನಂ। **ಅತಿಖಿಣೋ** ಕುಣ್ಠೋ।

೧೦೬೮. **ಸಿತೇ** ಸೇತೇ। **ಸೂಚಕೋ** ಪೇಸುಞ್ಞಕಾರಕೋ। **ಅಹಿ** ಸಪ್ಪೋ। **ಸಕ್ಕೇ** ಖಮೇ। "ಸತ್ತೇ"ತಿ ಪಾಠೇ ಪನ ಸತ್ತಿಯುತ್ತೇತ್ಯತ್ಥೋ। **ಸಮ್ಬನ್ಧೇ** ಅವಿಪ್ಪಯೋಗೇ। **ಅಖಿಲೇ** ಸಕಲೇ।

೧೦೬೯. **ಕೇವಲಂ** ಅಸಮ್ಮಿಸ್ಸಂ। **ಅನ್ತೋ** ಅವಸಾನಂ। **ಅಧಮೋ** ನಿಹೀನೋ। **ಪಣತೋ** ಬುದ್ಧಾದೀಸು ನಿನ್ನೋ। **ನಿನ್ನೋ** ಥಲಪಟಿಪಕ್ಖೋ।

೧೦೭೦. **ಸುದ್ಧೇ** ಅಞ್ಞೇನ ಅಸಮ್ಮಿಸ್ಸಿತೇ। **ಪೂತೇ** ಮೇಜ್ಝೇ।

೧೦೭೧. **ಬ್ಯಾಪೇ** ಬ್ಯಾಪಿತೇ। **ಭಾವಿನಿ** ಅನಾಗತೇ ವತ್ಥುಮ್ಹಿ। **ಥೇರೇ** ಜಿಣ್ಣೇ।

೧೦೭೨. **ಬಹು**ಸದ್ದೋ "ಏಕಸ್ಮಿಂ, ದ್ವೀಸು ಚ ನ ಪವತ್ತತೀ"ತ್ಯಾದೀಸುಯೇವ ಪವತ್ತತೀತಿ ಮಞ್ಞಮಾನೋ **"ತ್ಯಾದೋ"**ತಿ ವದತಿ। "ಏಕವಚನಂ, ಬಹುವಚನ"ನ್ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ಪನ ದ್ವೀಸುಪಿ **ಬಹು**ಸದ್ದೋ ವತ್ತತೇವ। ಆಚರಿಯೇನ ವಾ ಪರಸಮಯವಚನಾನಿ ಮನಸಿ ಕತ್ವಾ "ತ್ಯಾದೋ"ತಿ ವುತ್ತಂ। ತಿವಿಧಞ್ಹಿ ತತ್ಥ ವಚನಂ ಏಕವಚನಂ ದ್ವಿವಚನಂ ಬಹುವಚನನ್ತಿ। ಸಬ್ಬಪಾರಿಸದತ್ತಾ ಹಿ ಬ್ಯಾಕರಣಸ್ಸ ಸಬ್ಬೇಸಂ ವಾದಾ ಕತ್ಥಚಿ ಕಥೀಯನ್ತೇ।

ಧೀ ವುಚ್ಚತಿ ಪಞ್ಞಾ, ಸಾ ಯಸ್ಸ ಅತ್ಥಿ, ಸ **ಧೀರೋ,** ಬುಧೋ। ಧಾನಂ ವಾ ಧೀ, ಸಾ ಯಸ್ಸತ್ಥೀತಿ ಸ **ಧೀರೋ,** ಧಿತಿಮನ್ತೋ। **ಧುತೇ** ಚಲೇ।

೧೦೭೩. **ಯಾನೇ** ಹತ್ಥಾದಿಯಾನೇ **ಯೋಗ್ಗಂ**। ಖಮೇ ಪನ **ಯೋಗ್ಗೋ**।

೧೦೭೪. **ವುಡ್ಢೇ** ಆಯುವುಡ್ಢೇ। **ಕುಲಜೇ** ಕುಲೀನೇ। **ವುದ್ಧೋ** ಆಯುವುಡ್ಢೋ। **ಉರು** ಪಮಾಣತೋ ಮಹನ್ತೋ।

೧೦೭೫. **ವುತ್ತೇ** ವತ್ತಬ್ಬೇ। **ಉಗ್ಗತೇ** ಉದ್ಧಂಗತೇ। **ಆದಿತ್ತೇ** ಅಗ್ಯಾದೀಹಿ, **ಗಬ್ಬಿತೇ** ಸಞ್ಜಾತಮಾನೇ।

೧೦೭೬. **ವಿಗತೇ** ವಿಗತರಾಗೇ। **ವಾಯನೇ** ವೀತೇ ಪಟೇ। **ಭಜ್ಜಿತೇ** ಧಞ್ಞಾದಿಕೇ। **ಭಜ್ಜ** ಪಾಕೇ।

೧೦೭೭. **ಚಯೇ** ಸಮೂಹೇ। **ಸಮೋ** ತುಲ್ಯೋ। **ಅರಿ** ಸತ್ತು। "ಸಮಾದಿಸೂ"ತಿಪಿ ಪಾಠೋ। **ವೀರೇ** ಅಕಾತರೇ ಸೂರೇ। **ರವಿಸೂರೋ**ತಿ ರವಿಸೂರಿಯೋ "ಸೂರೋ"ತಿ ವುತ್ತೋ। **ಕುದ್ಧೇ** ಕೋಧಸಹಿತೇ। **ದೂಸಿತೇ** ಅಪ್ಪಿಯೇ।

೧೦೭೮. **ಅರಿಮ್ಹಿ** ಸತ್ತುಮ್ಹಿ **ದಿಟ್ಠೋ**। ಇಕ್ಖಿತೇಪಿ **ದಿಟ್ಠೋ**। **ಪೋತೇ** ಬಾಲಕೇ। **ವತೇ** ಏಕನ್ತಸಾಧನೇ ವತಕಮ್ಮೇ।

೧೦೭೯. **ಸಲಾಕಾಯಂ** ಕುಸಾವಹಾರೇ। **ದಬ್ಬೇ** ವರಹಿಸತಿಣೇ। **ಖಯೇ** ಉದಯಬ್ಬಯಾನುಪಸ್ಸೀತಿ। ಸಕುಣೇಪಿ **ವಯೋ** "ವಿಸಯುತ್ತನ್ನಭುತ್ತಾನಂ, ವಯಾನಂ ಮರಣಂ ಭವೇ"ತ್ಯಾದೀಸು। **ಗಬ್ಬೋ** ಅಭಿಮಾನೋ।

೧೦೮೦. **ಬಿಳಾಲೇ** ಮಜ್ಜಾರೇ। **ನಕುಲೇ** ಅಹಿಸತ್ತುಮ್ಹಿ। **ಮನ್ಥನೋ** ಖೀರಮನ್ಥನದಣ್ಡೋ। **ಸತ್ತು** ತಣ್ಡುಲವಿಕತಿಖಜ್ಜವಿಸೇಸೋ। **ಅಸ್ಸಾದಿಲೋಮೇ** ಅಸ್ಸಾದೀನಂ ಲೋಮೇ। **ಘಾತೋ** ಮರಣಂ। **ರಾಸಿ** ಪುಞ್ಜೋ।

೧೦೮೧. **ಗೋಪಗಾಮೇ** ಗೋಪಾಲಾನಂ ಗಾಮೇ। **ರವೇ** ಸದ್ದೇ। **ಸಾರಥಿ** ಪಾಜಿತಾ। **ವನ್ದೀ** ಥುತಿಪಾಠಕೋ।

> “ಸಾರಥಿಮ್ಹಿ ತಿಚ್ಛಕೇ ಚ, ಪಸುತೇ ವೇದಿತೇಪಿ ಚ।
> ಖತ್ತಿಯಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಿಯಾ ಜೇಪಿ, ವಿಸೂತೋ ಪಾದವನ್ದಿಸೂ”ತಿ॥ -

ವೋಪಾಲಿತೋ। **ಪುಪ್ಫೇ** ಸುತ್ತಾದಿನಾ ಅಸಙ್ಘತೇ। **ತದ್ದಾಮೇ** ಪುಪ್ಫದಾಮೇ ಸುತ್ತಾದಿನಾ ಸಙ್ಘತೇ। **ಸಕಟೇ** ಅನೇ। **ಹಯೇ** ಅಸ್ಸೇ।

೧೦೮೨. **ಅಚ್ಚನೇ** ಪೂಜಾಯಂ। **ಭೇ** ನಕ್ಖತ್ತೇ। **ನೇತ್ತಮಜ್ಝೇ** “ಸೂಲಾ”ತಿ ಖ್ಯಾತೇ। **ಓಧಿ** ಮರಿಯಾದೋ।

೧೦೮೩. **ಪುಣ್ಣತಾ** ಪರಿಪುಣ್ಣತಾ। **ಅವಜ್ಜಂ** ದೋಸೋ। ಮನಕ್ಕಾರೇಪಿ **ಆಭೋಗೋ।** **ಆಳಿಸದ್ದೋ** ಇತ್ಥೀ। **ಸಖೀ** ವಯಸಾ। **ಸೇತು** ಜಲವಾರಣೋ, ನದ್ಯಾದಿಮಗ್ಗೋ ಚ। **ಸತ್ತೇ** ಸತ್ತಿಯುತ್ತೇ, ಥಿರೇತ್ಯತ್ಥೋ। “ದಳ್ಹೋ ಥೂಲೇ ಭುಸೇ ಸತ್ತೇ, ಪಗಾಳ್ಹೇಪಿ ದಳ್ಹೋ ಮತೋ”ತಿ **ವೋಪಾಲಿತೋ।**

೧೦೮೪. **ಮೋಕ್ಖೇ** ನಿಬ್ಬಾನೇ, ಅರಹತ್ತಫಲೇಪಿ। **ಸಾಮಿನಿ** ಪತಿಮ್ಹಿ। **ಧಾರಕೇತಿ** ಧಾರೇತೀತಿ **ಧಾರಕೋ,** ತತ್ಥ। ಪೋಸಕೇಪಿ **ಭತ್ತಾ।**

೧೦೮೫. **ಸಿಖಾ** ಚೂಳಾ। **ಪಿಞ್ಛಂ** ಪುಚ್ಛಂ। **ಅತ್ತನಿ** “ಸಙ್ಘಿಕಂ ಪುಗ್ಗಲಿಕ”ನ್ತ್ಯಾದೀಸು। **ಖೇಪೇ** ನಿನ್ದಾಯಂ।

೧೦೮೬. **ರೂಪೇ** ವಣ್ಣೇ। **ಕರೀಸೇ** ಗೂಥೇ।

೧೦೮೭. **ಖಣ್ಡೇ** ಸಕಲೇ। **ಪಣ್ಣೇ** ರುಕ್ಖಾದೀನಂ ಪಣ್ಣೇ। **ಕಣ್ಡೇ** ಸರೇ। **ಸಲಾಕಾ** ವಣೋಪಯುತ್ತಾ। ಸುಚಿನೋ ಭಾವೋ **ಸುಚಿತ್ತಂ,** ತಸ್ಮಿಂ। **ಗತೇ** ಗಮನಕ್ರಿಯಾಯಂ। “**ಧಾವ** ಗತಿಸುದ್ಧಿಯ”ನ್ತಿ ಹಿ ಧಾತುಪಾಠೋ। **ಹಾವೋ** ಇತ್ಥೀನಂ ಸಿಙ್ಗಾರಭಾವಜಕ್ರಿಯಾ। **ಅವಿಜ್ಜಾಯ** ಅಞ್ಞಾಣೇ। **ಮುಚ್ಛನೇ** ವಿಸಞ್ಞಿಭಾವೇ।

೧೦೮೮. **ಘಮ್ಮಜಲಂ** ಕಾಯೇ ಉಣ್ಹೇನ ಸಞ್ಜಾತಜಲಂ। **ಪಾಕೇ** ಪಚ್ಚನೇ। **ಗೋಳೇ** “ಮು-ಯೀ”ಇತಿ ಖ್ಯಾತೇ ಮತ್ತಿಕಾಗುಳಕೇ। **ಉಚ್ಛುಮಯೇ** ಉಚ್ಛುರಸಸಞ್ಜಾತೇ। **ಮಿತ್ತೇ** ಪಿಯಮಿತ್ತೇ, ಮಿತ್ತಮತ್ತೇ ವಾ। **ಸಹಾಯೇ** ಅತ್ಥಚರೇ। **ಪಭೂ** ಅಧಿಪತಿ। **ಸೋ** ಪುಲ್ಲಿಙ್ಗೋ।

೧೦೮೯. **ಕುರೂರೇ** ಕಕ್ಖಳಕಮ್ಮನ್ತೇ। **ಪರಸ್ಮಿಂ** ಪರಟ್ಠಾನೇ, ಪರಲೋಕೇ ವಾ। **ಅತ್ರ** ಠಾನೇ, ಲೋಕೇ ವಾ। **ಅಙ್ಕೋ** ಚಿಹನಂ। ಅಪರಾಧೇ ನಾಟಕಪರಿಚ್ಛೇದೇಪಿ **ಅಙ್ಕೋ।** **ಅಪವಾದೋ** ಲೋಕಗರಹಾ। **ದೇಸೇ** ದೇಸವಿಸೇಸೇ। “ಭವೇ ಜನಪದೋ ದೇಸೇ, ಜನೇ ಜನಪದೇಪಿ ಚೇ”ತಿ **ವೋಪಾಲಿತೋ।**

೧೦೯೦. **ಪಜ್ಜೇ** ಸಿಲೋಕೇ। **ವಚೀಭೇದೇ** ಬ್ಯತ್ತವಾಚಾಯಂ। **ಅನ್ವಯೇ** ಸನ್ತಾನೇ। **ಸರೂಪಸ್ಮಿಂ** ಸಮಾನಭಾವೇ। ಅಧೋಭಾಗೇ ಚ **ತಲಂ।**

೧೦೯೧. **ವಿಲಗ್ಗೇ** ಕಾಯಮಜ್ಝೇ। **ವೇಮಜ್ಝೇ** ಮಜ್ಝಸಾಮಞ್ಞೇ। **ಕುಸುಮಂ** ಪಸವಂ। **ಉತು** ಇತ್ಥಿಪುಪ್ಫಂ। **ಸುಬ್ಬತೇ** ಸುನ್ದರೇ ವತೇ।

೧೦೯೨. **ಕೋಸೇ** ಲಿಙ್ಗಪಸಿಬ್ಬಕೇ। **ಗಬ್ಭರೇ** ಗುಹಾಯಂ। **ಬಿಲೇ** ಕಿಪಿಲ್ಲಿಕಾದೀನಂ ಆವಾಸೇ। **ಗಣ್ಡಕೇ** ಖಗ್ಗವಿಸಾಣೇ। **ಕದಮ್ಬೇ** “ಥಿನ”ಇತಿ ಖ್ಯಾತೇ। **ದುಮೇ** ರುಕ್ಖೇ। **ಚಯೇ** ಸಮೂಹೇ।

೧೦೯೩. **ಭೇ** ನಕ್ಖತ್ತಭೇದೇ। **ಧೇನುಯಂ** ಸಿಙ್ಗಿನಿಯಂ। **ಯೋನಿಯಂ** ಇತ್ಥೀನಂ ಅಙ್ಗಜಾತೇ। **ಸಿರೇ** ಸೀಸೇ।

೧೦೯೪. **ಭೋಗೀ**ಸದ್ದೋ ಭೋಗವತಿ ಪುಗ್ಗಲೇ, ಉರಗೇ ಚ। **ಸಿವೋ** ಮಹಿಸ್ಸರೋ। **ಬಲೇ** ಥಾಮೇ। **ಪಭಾವೇ** ತೇಜಸಿ। “ವೀರಿಯಂ ಸುಕ್ಕೇ ಪಭಾವೇ, ತೇಜೋ ಸಾಮತ್ಥಿಯೇಸ್ವಪೀ”ತಿ **ವೋಪಾಲಿತೋ। ತೇಜ**ಸದ್ದೋ ಪನ **ತೇಸು ಚ** ಯಥಾವುತ್ತೇಸುಪಿ ದ್ವೀಸ್ವತ್ಥೇಸು, ದಿತ್ತಿಯಞ್ಚ ವತ್ತತಿ।

೧೦೯೫. **ಸನ್ತತಿ** ಆಧಾರೋ। **ಖಗ್ಗಙ್ಗೇ** ಖಗ್ಗಸ್ಸ ತಿಖಿಣಾವಯವೇ। **ಸೂತೇ** ಸಾರಥಿಮ್ಹಿ। **ಪಟಿಹಾರೇ** ವಚನಹಾರೇ। **“ವಿದ** ಲಾಭೇ”ತಿ ಧಾತ್ವತ್ಥತೋ **ವಿತ್ತಿ। ಪೀಳಾ** ವಿಬಾಧಾ।

೧೦೯೬. **ರವೇ** ಸದ್ದೇ। **ಪಲಾಸೇ** ನಿತ್ತಣ್ಡುಲವೀಹಿಮ್ಹಿ।

೧೦೯೭. **ರುಕ್ಖೇ** ಅಮ್ಬಟ್ಠರುಕ್ಖೇ। ಪರಸಮಯೇ ಪನ **ಬಾಧಾ। ಅಧಿಕಪ್ಪೇಮೇ** ಅತಿಸಯಪೇಮೇ।

೧೦೯೮. **ಕೇತುಮ್ಹಿ** ಧಜೇ। **ಲೇಖ್ಯೇ** ಲಿಖಿತಬ್ಬೇ ಲೇಖೇ। ರಾಜಿಯಂ ತು **ಲೇಖಾ।**

೧೦೯೯. **ಸತ್ಥೇ** ಆವುಧಭೇದೇ। **ಸತ್ತೇ** ಪಾಣಿಮ್ಹಿ। **ಚಯೇ** ಸಮೂಹೇ।

೧೧೦೦. **ಆಳಿಯಂ** ನದೀಮಗ್ಗೇ, ಜಲಧಾರಣೇ ಚ।

೧೧೦೧. **ಸಂಸದೇ** ಸಭಾಯೇ। **ಅಯನ**ಸದ್ದೋ ಗಮನೇ, ಪಥೇ ಚ ವತ್ತತಿ।

೧೧೦೨. **ರುಕ್ಖನ್ತರೇ** ಗಣದುಮೇ। **ಸೂರೇ** ಸೂರಿಯೇ। **ಕೋಣೇ** ವಿದಿಸಾಯಂ। **ಹಯೇ** ತುರಙ್ಗೇ ಚ **ಅಸ್ಸೋ। ಖನ್ಧೇ** ಭುಜಸಿರೇ। **ಅಚ್ಚಿ**ಸದ್ದೋ **ಜಾಲಾಯಂ** ಅಗ್ಗಿಜಾಲಾಯಂ। **ಅಂಸುಮ್ಹಿ** ತಸ್ಸ, ಅಙ್ಗೇಸಞ್ಚ ಅಂಸುಮ್ಹಿ ವತ್ತತಿ। ಸೋ ಚ **ನೋ ಪುಮೇ** ಪುಲ್ಲಿಙ್ಗೇ ನ ವತ್ತತಿ।

೧೧೦೩. **ಅಭಾವ**ಸದ್ದೋ **ನಾಸೇ** ವಿಜ್ಜಮಾನಸ್ಸ ನಾಸೇ। **ಅಸತ್ತ**ಸದ್ದೋ ಅವಿಜ್ಜಮಾನತ್ಥೇ ವತ್ತತಿ। **ಭುತ್ತಿ** ಭುಞ್ಜನಕ್ರಿಯಾ। **ಪಾಣೇ** ಆಯುಮ್ಹಿ **ಜೀವಂ। ಜನೇ** ಪಾಣವತಿ **ಜೀವೋ।**

೧೧೦೪. **ಛದನೇ** ಗಹಾದೀನಂ ಛದನೇ। **ರಾಸಿ** ಪುಞ್ಜೋ, ಸಹಧಮ್ಮೀನಂ ಗಣೋ ಚ।

> “ನಿಕಾಯೋ ನಿಲಯೇ ಲಕ್ಖ್ಯೇ, ಸಂಹತಾನಂ ಸಮುಚ್ಚಯೇ।
> ಏಕತ್ಥ ಭಾಜಿನಿ ವಸೇ, ಪರಮತ್ತನಿ ವುಚ್ಚತೇ”ತಿ॥ -

ವೋಪಾಲಿತೋ। ಯಜನೇ ದೇವಪೂಜಾಯಂ। **ಅಚ್ಚನೇ** ಪೂಜಾಮತ್ತೇ। **ದಿಕ್ಖ** ಮುಣ್ಡಿಯೋಪನಯನನಿಯಮಬ್ಬತಾದೇಸೇಸು।

೧೧೦೫. ಕರಣಂ ಕಾರೋ, ಸೋ ಏವ **ಕಾರಿಕಾ,** ಕ್ರಿಯಾ, ಸಕತ್ಥೇ ಣಿಕೋ। ಪಜ್ಜೇಪಿ ಸೋಯೇವತ್ಥೋ। **ಚಿಹನೇ** ಲಕ್ಖಣೇ। **ಥೀರಜೇ** ಇತ್ಥೀನಂ ಉತುಮ್ಹಿ। **ಪುಪ್ಫೇ** ಸುಮನೇ। **ವಾನರೇ** ಮಕ್ಕಟೇ।

೧೧೦೬. **ಅಧರೇ** ದನ್ತಾವರಣೇ। **ಖರಭೇ** “ಕ-ಲ-ಅಉ”ಇತಿ ಖ್ಯಾತೇ। ಲೋಭಪುಗ್ಗಲೇಪಿ **ಲುದ್ದೋ। ಆವಿಲೇ** ಅನಚ್ಛೇ।

೧೧೦೭. **ಚರಮ್ಹಿ** ಗುತ್ತಪುರಿಸೇ।

೧೧೦೮. ಹಾಸೋ ಚ ಗನ್ಧೋ ಚ **ಹಾಸಗನ್ಧಾ,** ತೇಸು। **ಗನ್ಧೋತ್ರ** ದೂರಗಾಮೀ। ಕಲ್ಯಾಣೇಪಿ **ಚಾರು। ಖಲ** ಚಲನೇ, ಸಞ್ಚಯೇ ಚ, ತೋ, **ಖಲಿತೋ।**

೧೧೦೯. **ವಕ್ಕಲೇ** ರುಕ್ಖತ್ತಚೇ। **ಅಧಿರೋಹೇ** ಆರೋಹನಕ್ರಿಯಾಯಂ। **ವತ್ಥನ್ತರಂ** ವಿಚಿತ್ತರೂಪಂ ವತ್ಥಂ, ಯಂ ಚೀನದೇಸೇ ಸಞ್ಜಾತಂ।

೧೧೧೦. **ಪಟಿಹಾರೇ** "ದ-ಗಾ"ಇತಿ ಖ್ಯಾತೇ। **ಮುಖೇ** ಭತ್ತಾದೀನಂ ಪವೇಸನಟ್ಠಾನೇ। **ಪೇತೇ** ಪರಲೋಕಂ ಗತೇ। **ಅಪರಣ್ಣಂ** ಮುಗ್ಗಾದಿ। **ಕಾಲೋ** ತಿಂಸರತ್ತಿದಿವಪರಿಚ್ಛಿನ್ನೋ।

೧೧೧೧. **ದೋಸೇ** ಕೋಧೇ। **ಘಾತೇ** ಮಾರಣೇ। **ಮಿಗಾದೋ** ಚತುಪ್ಪದೇ। **ಛಗಲೇ** ಅಜೇ। **ಅರೂಪೇ** ಫಸ್ಸಾದಿಕೇ। **ಅವ್ಹಯೇ** ಸಞ್ಞಾಯಂ। **ದರಥೇ** ಕಾಯಚಿತ್ತಸಮ್ಭೂತೇ ಸನ್ತಾಪೇ। **ಭೀತಿ** ಭಯಂ।

೧೧೧೨. **ಭಾರೇ** ಖನ್ಧಭಾರಾದಿಕೇ। **ಸುಜಾಸದ್ದೋ ದಬ್ಬಿಯಂ** ಕಟಚ್ಛುಯಂ, **ಇನ್ದಜಾಯಾಯಂ** ಸಕ್ಕಸ್ಸ ಭರಿಯಾಯಞ್ಚ। **ವಿಹಾಯಸೇ** ಆಕಾಸೇ।

೧೧೧೩. **ಮಣಿಕೇ** ಮಹತಿ ಉದಕಭಾಜನೇ। **ರತನೇ** ಅಸ್ಮವಿಕಾರೇ ರತನಸಾಮಞ್ಞೇ। **ಸೇಲೋ** ಚನ್ದನಪಬ್ಬತೋ। **ಆರಾಮೇ** ಪುಪ್ಫಾರಾಮಾದಿಆರಾಮೇ।

"ಮಲಯೋ ದೇಸೇ ಸೇಲಙ್ಗಪಬ್ಬತನ್ತರೇ, ಮಲಯಾತಿವುತಾಯಞ್ಚಾ"ತಿ **ವೋಪಾಲಿತೋ। ಅಙ್ಕೋ** ಚಿಹನಂ।

೧೧೧೪. **ಸಪ್ಪಿಮ್ಹಿ** ಘತೇ, ತದಞ್ಞೇ ಹೋತಬ್ಬೇ ಚ **ಹವಿ।**

"ರಹಸಿ ಚ ವಿಚಾರೇ ಚ, ವಿವೇಕೋ ಜಲದೋಣಿಯ"ನ್ತಿ **ವೋಪಾಲಿತೋ।**

೧೧೧೫. **ಪವಾಹೇ** ಜಲಪ್ಪವಾಹೇ।

"ವೇಗೋ ಜವೇ ಪವಾಹೇ ಚ, ಮಹಾಕಾಲಫಲೇಪಿ ಚೇ"ತಿ [ಮೇದಿನೀಕೋಸ ೨.೨೪] **ವೋಪಾಲಿತೋ। ಖಿಲೇ** ಅಣುಖಾಣುಮ್ಹಿ। **ಕಣೇ** ಅಪ್ಪೇ।

೧೧೧೬. **ನೇತ್ತನ್ತೇ** ಚಕ್ಖುಕೋಣೇ। **ಚಿತ್ತಕೇ** ತಿಲಕೇ।

"ಅಪಾಙ್ಗಂ ಅಙ್ಗಹೀನೇ ಚ, ನೇತ್ತನ್ತೇ ತಿಲಕೇಪಿ ಚೇ"ತಿ [ಮೇದಿನೀಕೋಸ ೨.೨೮] **ವೋಪಾಲಿತೋ। ಮುತ್ತಾಗುಣೇ** ಸುತ್ತಬನ್ಧಮುತ್ತಾಯಂ। ಗಹಣಂ **ಗಾಹೋ,** ತಸ್ಮಿಂ। **ಮಕುಳೇ** ಅಪುಪ್ಫಿತೇ। **ರಸೇ** ಲೋಣರಸೇ।

೧೧೧೭. ಅಗೋ, ನಗೋ ಚಾತಿ ದ್ವೇ ಅಭಿಧಾನಾನಿ ಸೇಲರುಕ್ಖೇಸು ವತ್ತನ್ತಿ। **ಸ್ವಪ್ಪೇ** ಸುಟ್ಠು ಅಪ್ಪೇ, ಅಪ್ಪತರೇತ್ಯತ್ಥೋ। **ಅವಧಾರಣೇ** "ನಮನಮತ್ತ"ನ್ತ್ಯಾದೀಸು। **ಅಚ್ಚನೇ** ಪೂಜಾಯಂ।

೧೧೧೮. **ಛಿದ್ದೇ** ದೋಸೇ। **ಓತರಣಂ** ಜಲತಿತ್ಥಾದೀಸು ಅವತರಣಂ। **ಅಯ್ಯಕೇ** ಪಿತುಪಿತರಿ।

೧೧೧೯. **ರುಕ್ಖೇ** ಖಗ್ಗಫಲೇ। **ಸುನೇ** ಸುನಖೇ। **ಗನ್ಧೇ** ಅಧಿವಾಸನಗನ್ಧೇ।

೧೧೨೦. **ಕೋಣೇ** ಅಸ್ಸೇ। **ಸವನೇ** ಸೋತೇ। **ಪನ್ತಿಯಂ** ವೀಥಿಯಂ। **ಭಾಗ್ಯಂ** ಪುಞ್ಞಂ। **ಏಕದೇಸೋ** ತತಿಯಭಾಗಾದಿ। **ಅಜಪಾಲಕೇ** ಪೋಕ್ಖರೇ। "ಕುಟ್ಠಂ ರೋಗೇ ಸುಗನ್ಧೇ ಚಾ"ತಿ **ವೋಪಾಲಿತೋ**।

೧೧೨೧. **ಸೇನಾಸನೇ** ವಿಹಾರಾದಿಕೇ। **ಸೇನೇ** ಪೀಠಾದಿಕೇ। **ಚುನ್ದಭಣ್ಡಮ್ಹಿ** ಚುನ್ದಾನಂ ಉಪಕರಣೇ। "ಭಮೋ'ಮ್ಬುನಿಗ್ಗಮೇ ಭಣ್ಡೇ, ಚುನ್ದಾಖ್ಯೇ ಸಿಪ್ಪಿಯನ್ತಕೇ"ತಿ **ನಾನತ್ಥಸಙ್ಗಹೇ** ವೋಪಾಲಿತೋ। **ಅಂಸು**ಸದ್ದೋ ವತ್ಥಾದೀನಂ ಲೋಮೇ, **ಕರೇ** ಕಿರಣಮತ್ತೇ ಚ। **ಅಬ್ಯಯೇ** ಪಕಾರಾದಿಕೇ।

೧೧೨೨. **ಖಜ್ಜನ್ತರೇ** ಸೂಕರವಚ್ಛಸಣ್ಠಾನೇ ಧಞ್ಞವಿಕಾರೇ। **ದಿಸೇ** ರಿಪುಮ್ಹಿ। **ಪತಿ** ಧವೋ। **ಅರಿಯೋ** ಅಧಿಪತಿ।

೧೧೨೩. **ರಾಗೇ** ಕಸಾಯಾದಿಕೇ ರಾಗೇ।

"ರಙ್ಗೋ ದಾನೇ ಖಲೇ ರಾಗೇ, ತಚ್ಛೇ ರಙ್ಗಂ ತಿಪುಮ್ಹಿ ಚೇ"ತಿ **ವೋಪಾಲಿತೋ**। **ಪೇಯ್ಯೇ** ಉದಕಾದಿಕೇ। **ಪೀತಿಯಂ** ಪಿವನಕ್ರಿಯಾಯಂ। "ರಕ್ಖಣೇ ಪೀತಿಯಂ ಪಾನ"ನ್ತಿ **ವೋಪಾಲಿತೋ**। **ಇಣೇ,** ಉಕ್ಖೇಪನೇ ಚ **ಉದ್ಧಾರೋ**। **ಉಮ್ಮಾರೇ** ದ್ವಾರುಮ್ಮಾರೇ। **ಏಳಕ**ಸದ್ದಸ್ಸ ಅಜಸ್ಸಾಪಿ ವಾಚಕತ್ತಾ "ಏಳಕೋ ಅಜೇ"ತಿ ವುತ್ತಂ।

೧೧೨೪. ಪಹರಣಂ **ಪಹಾರೋ,** ಪೋಥನಂ। ಪಹರತಿ ಏತ್ಥಾತಿ **ಪಹಾರೋ,** ಯಾಮೋ, **ಹಾಯನೋ** ಸಂವಚ್ಛರೋ। **ಕುಣ್ಡಿಕಾಯಂ** "ಕಯಾ"ಇತಿ ಖ್ಯಾತಾಯಂ। **ಆಳ್ಹಕೇ** ಚತುಪತ್ಥಪ್ಪಮಾಣೇ। **ಭುಸಮ್ಹಿ** ತಣ್ಡುಲತ್ತಚೇ।

೧೧೨೫. **ಆವಾಟೇ** ಕೂಪೇ। **ಚಯೇ** ಸಮೂಹೇ ಚ। **ಕಾಸು** ಸಾ, ಕಾರಣೇ, ರಹಸಿ ಚ **ಉಪನಿಸಾ**।

"ಭವೇ ಉಪನಿಸಾ ಧಮ್ಮೇ, ವೇದನ್ತೇಪಿ ರಹಸ್ಯಮ್ಪೀ"ತಿ **ವೋಪಾಲಿತೋ**। **ಪೋಟಗಲೇ** "ಪೋ-ಖಾ"ಇತಿ ಖ್ಯಾತೇ। **ಗುಣೇತರೇ** ಅವಜ್ಜೇ।

೧೧೨೬. **ಯುತ್ತೇ** "ಅಟ್ಟಂ ವಿನಿಚ್ಛಿನಾತೀ"ತ್ಯಾದೀಸು। **ಅಟ್ಟಾಲೇ** "ಗೋಪುರಟ್ಟೇಹಿ ಸಂಯುತ್ತ"ಮಿಚ್ಚಾದೀಸು। **ಅಟ್ಟಿತೇ** "ಅಟ್ಟಸ್ಸರಂಕರೋತೀ"ತ್ಯಾದೀಸು। **ಅಟ್ಟ** ಅಭಿಯೋಗೇ, **ಅಟ್ಟ** ಅತಿಕ್ಕಮಹಿಂಸಾಸೂತಿ ಧಾತ್ವತ್ಥೋ। **ಕಾನನೇ** ವನೇ। **ಉಪ್ಪತ್ತಿಯಂ** ಜನನೇ, ವಿಹಾಯಸಾಗಮನೇ ಚ।

೧೧೨೭. **ಲಾಮಕೇ** ನಿಹೀನೇ। **ಖನ್ಧೇ** ರೂಪಾದಿಕೇ। **ಮೂಲಂ** ಮೂಲಧನಂ। **ಉಪದಾ** ಪಹೇಣಕಂ। ಅವತ್ಥಾಯಂ, ಪಟಸ್ಸ ಅನ್ತೇ ಚ **ದಸಾ**। **ಘಾತೋ** ಮಾರಣಂ।

೧೧೨೮. **ಗಬ್ಬೇ** ಮಾನೇ। **ಘಟನಂ** ಸಿಲೇಸಕರಣಂ। **ರಾಸಿ** ಪುಞ್ಜೋ, ಏತೇಸು **ಘಟ**ಸದ್ದೋ। **ಅಭಿಹಾರೇ** ಪೂಜಾಯಂ। **ಬನ್ಧನೇ** "ಪಾಕಾರಚಯೋ"ತ್ಯಾದೀಸು।

೧೧೨೯. **ಥೋಕೇ** ಅಪ್ಪಕೇ। ದಾನೇ, ಹಾನಿಯಞ್ಚ **ಚಾಗೋ**। ಗೀವಾ, ಗಲೋ ಚಾತಿ ದ್ವೇ ಅಭಿಧಾನಾನಿ ಇಣೇ ಸಿಯುಂ। "ಇಣೇ ಗೀವಾ ಗಲೇಪಿ ಚಾ"ತಿಪಿ ಪಾಠೋ। **ಗಲೇ** ಕಣ್ಠೇ।

೧೧೩೦. ದಣ್ಡೇಪಿ **ಸಾಹಸಂ**। **ಪಟೇ** ವತ್ಥವಿಸೇಸೇ **ಭಙ್ಗಂ**। ಸಾಣಾದಿಕೇ ಮಿಸ್ಸಿತ್ವಾ ಕತಞ್ಹಿ ವತ್ಥಂ "ಭಙ್ಗ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಭವಕೇ** ಕಳೇವರೇ।

೧೧೩೧. **ಅನಙ್ಗೇ** ಮಾರೇ। **ದುಮೇ** ಕರಹಾಟಕೇ।

“ಮದನೋ ಮಾರಧುತ್ತುರ-ವಸನ್ತದುಮಸಿತ್ಥಕೇ”ತಿ **ವೋಪಾಲಿತೋ।** **ಪಮಾತರಿ** ಮಾತುಮಾತರಿ। **ವೇತೇ** ಉಣ್ಣೀಸೇ ಚ **ವೇಠನಂ।**

೧೧೩೨. **ತಣ್ಡುಲೇಯ್ಯೇ** ತಿಲಫಲಸಾಕೇ। **ಅಯ್ಯೇ** ಸಾಮಿನಿ। **ಮುತ್ತಿ** ಮುಚ್ಚನಂ।

೧೧೩೩. **ಅಙ್ಕೇ** ಲಕ್ಖಣೇ। **ಆಕಾರೇ** ಸೀಸಚಲನಾದಿಕೇ। **ವಪ್ಪೇ** ವಪ್ಪನೀಯಬೀಜೇ। **ತಟೇ** ತೀರೇ ಚ **ವಪ್ಪೋ,** ಪಾಕಾರಮೂಲೇ, ನೇತ್ತಜಲೇ, ಉಸುಮೇ ಚ **ವಪ್ಪೋ।** ಅನುಞ್ಞಾಯಂ, ವೋಹಾರೇ ಚ **ಸಮ್ಮುತಿ**ಸದ್ದೋ। **ಅಕ್ಖತ**ಸದ್ದೋ **ಲಾಜಾಸು** ಧಞ್ಞವಿಕತೀಸು ನಪುಂಸಕೇ।

೧೧೩೪. **ಯಾಗೇ** ದೇವಪೂಜಾಯಂ, ಸದಾದಾನೇ ಚ **ಸತ್ರಂ।** **ಸಸು** ಹಿಂಸಾಯಂ, ತ್ರಣ, **ಸತ್ರಂ।** ಓಸಧಿಮ್ಹಿ, ಚನ್ದೇ ಚ **ಸೋಮೋ।**

> “ಸೋಮೋ ಕುವೇರೇ ಪಿತುದೇವತಾಯಂ,
> ವಸುಪ್ಪಭೇದೇ ವಸುಧಾಕರೇ ಚ।
> ದಿಬ್ಬೋಸಧಿಸಾಮಲತಾಸಮೀರ-
> ಕಪ್ಪೂರನೀರೇಸು ಚ ವಾನರೇ ಚಾ”ತಿ॥ -

ವೋಪಾಲಿತೋ । **ಯುಗಗೇಹಙ್ಗೇ**ತಿ ಪುಬ್ಬಾಪರಾಯಾಮವಸೇನ ಥಮ್ಭಾನಂ ಉಪರಿ ಠಪಿತೇ ಯುಗಭೂತೇ ಗೇಹಾವಯವೇ। ದಕ್ಖಿಣುತ್ತರಾಯಾಮವಸೇನ ಠಪಿತೇ ಗೇಹಙ್ಗೇ **ಸಙ್ಘಾಟೋ।**

ಗಾಥಾಪಾದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಅನೇಕತ್ಥವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೪. ಅಬ್ಯಯವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ

೧೧೩೬-೧೧೩೭. **ಚಿರಸ್ಸಾ**ದಯೋ ಚತ್ತಾರೋ ಚಿರತ್ಥಕಾ। ಚಿರಾಯ, ಚಿರಾ ಚಾತ್ರ। **ಸಹಾ**ದಯೋಪಿ ಚತ್ತಾರೋ ಸಹತ್ಥಾ। **ಪುನಪ್ಪುನ**ಮಾದಯೋ ಪಞ್ಚ ಪುನಪ್ಪುನತ್ಥಾ। **ವಿನಾ**ದಯೋ ಪಞ್ಚ ವಜ್ಜನತ್ಥಾ।

೧೧೩೮. ಬಲವಂ ಸುಟ್ಠು ಅತೀವ ಕಿಮುತ ಸು ಅತಿ ಏತೇ ಛ ಅತಿಸಯತ್ಥೇ। ಪಸಂಸಾಯಞ್ಚ **ಸುಟ್ಠು।** ಪಞ್ಹೇಪಿ **ಕಿಮುತ।** ಆಹೋ ಕಿಂ ಕಿಮು ಉದಾಹು ಕಿಮುತ ಉದ ಏತೇ ಛ **ವಿಕಪ್ಪೇ** ವಿತಕ್ಕೇ। ತತ್ರ **ಆಹೋ**ಸದ್ದೋ ದೀಘಾದಿ। “ದಿಟ್ಠೋ ಆಹೋ ಉದಾಹು ಚ, ವಿಕಪ್ಪತ್ಥೇ ವಿಭಾವನೇ”ತಿ ಹಿ **ಭಾಗುರಿ।** ಖಾಣುರಯಮಾಹೋ ಪುರಿಸೋ। **ರುದ್ದೋ** ತು ರಸ್ಸಾದಿಮಾಹ “ಇಸ್ಸರೇಪ್ಯಧಿಕೇಪಿ ಚ, ವಿಕಪ್ಪೇವಿಮ್ಹಯೇಪ್ಯಹೋ”ತಿ। **ಕಿಮು**ಸದ್ದೋ ರಸ್ಸನ್ತೋ। ಕಿಮಾಯಂ ಖಾಣು, ಕಿಮು ಪುರಿಸೋ। **ಉದ**ಸದ್ದೋ ರಸ್ಸಾದಿ। ಧೂಮೋಯಮೋದ ಕಾಪೋತಂ, ಸಮೂಹತ್ಥೇ ಣೋ। **ಕಿಞ್ಚ**ಸದ್ದೋಪಿ ವಿಕಪ್ಪೇ। **ಕಿಮುತ**ಸದ್ದೋ ಅತಿಸಯೇತಿ ವುತ್ತೋ।

೧೧೩೯. ಭೋ ಅರೇ ಅಮ್ಭೋ ಹಮ್ಭೋ ರೇ ಜೇ ಅಙ್ಗ ಆವುಸೋ ಹೇ ಹರೇ ಏತೇ ದಸ ಅವ್ಹಾನೇ। **ಹಂ ಹೋ**ಸದ್ದಾಪ್ಯತ್ರ। ಕಥಂ ಕಿಂಸು ನನು ಕಚ್ಚಿ ನು ಕಿಂ ಏತೇ ಛ **ಸಮಾ** ಸಮಾನತ್ಥಾ।

೧೧೪೦. ಅಧುನಾ, ಏತರಹಿ, ಇದಾನಿ, ಸಮ್ಪತಿ ಚಾತಿ ಚತ್ತಾರೋ **ಇದಾನೀ**ತ್ಯತ್ಥೇ। ಅಞ್ಞದತ್ಥು ತಗ್ಘ ಸಸಕ್ಕಂ ಅದ್ಧಾ ಕಾಮಂ ಜಾತು ವೇ ಹವೇ ಏತೇ ಅಟ್ಠ **ಏಕಂಸೇ** ಏಕಂಸತ್ಥೇ।

೧೧೪೧. **ಯಾವತಾ**ದಯೋ ಸತ್ತ ಪರಿಚ್ಛೇದವಾಚಕಾ। ತತ್ರ ಯಾವತಾ, ಯಾವಾತಿ ದ್ವೇ ಅನಿಯಮಪರಿಚ್ಛೇದತ್ಥವಾಚಕಾ। ತಾವತಾ, ತಾವ, ಏತ್ತಾವತಾತಿ ನಿಯಮಪರಿಚ್ಛೇದತ್ಥವಾಚಕಾ। ಕಿತ್ತಾವತಾ, ಕೀವೇತಿ ಪರಿಚ್ಛೇದಪುಚ್ಛನತ್ಥವಾಚಕಾ।

೧೧೪೨-೧೧೪೩. ಯಥಾ ತಥಾ ಯಥೇವ ಏವಂ ಯಥಾನಾಮ ಯಥಾಹಿ ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ಏವಮೇವಂ ವಾ ತಥೇವ ಯಥಾಪಿ ಏವಮ್ಪಿ ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ನಾಮ ಯಥರಿವ ಯಥಾ ಚ ವಿಯ ತಥರಿವ ಇಚ್ಚೇತೇ ಸತ್ತರಸ **ಪಟಿಭಾಗತ್ಥೇ** ಸದಿಸತ್ಥೇ ಭವನ್ತಿ।

೧೧೪೪. ಸಂ, ಸಾಮಂ, ಸಯಞ್ಚೇತಿ ತಯೋ ಸಯಮಿಚ್ಚತ್ಥೇ। ಆಮ ಸಾಹು ಲಹು ಓಪಾಯಿಕಂ ಪತಿರೂಪಂ ಸಾಧು ಏವಂ ಏತೇ ಸತ್ತ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛನತ್ಥೇ। ಆಮನ್ತಾಪ್ಯತ್ರ।

೧೧೪೫. **ಯ**ಮಾದಯೋ ಛ ಕಾರಣತ್ಥೇಸಿಯುಂ। **ಚನ**ಸದ್ದೋ, ಚಿಸದ್ದೋ ಚಾತಿ ದ್ವೇ **ಅಸಾಕಲ್ಯೇ** ಅಸಕಲತ್ಥೇ। ಕದಾಚನಂ, ಕದಾಚೀತ್ಯಾದಿ ಪಯೋಗೋ। **ಮುಧಾ**ಸದ್ದೋ **ನಿಪ್ಫಲೇ** ಫಲರಹಿತೇ, ನಿಪ್ಪಯೋಜನೇತ್ಯತ್ಥೋ। ಅಮೂಲೇಪಿ ಚ **ಮುಧಾ**।

೧೧೪೬. **ಜಾತು**ಸದ್ದೋ ಏಕಂಸೇಪಿ। ಸಬ್ಬತೋ, ಸಮನ್ತತೋ, ಪರಿತೋ, ಸಮನ್ತಾ ಚಾತಿ ಚತ್ತಾರೋ ತುಲ್ಯತ್ಥಾ।

೧೧೪೭. ನ ಅ ನೋ ಮಾ ಅಲಂ ನಹಿ ಇಚ್ಚೇತೇ ಛ ನಿಸೇಧೇ। ಚೇ, ಸಚೇ, ಯದೀತಿ ತಯೋ ಯದ್ಯತ್ಥೇ। **ಸದ್ಧಂ**ಸದ್ದೋ ಅನುಕೂಲತ್ಥೇ। ನತ್ತಂ ದೋಸೋ ಚ ರಜನೀಯಮಿಚ್ಚತ್ಥೇ। **ದಿವಾ**ಸದ್ದೋ **ಅಹೇ** ಅಹನೀತ್ಯತ್ಥೇ।

೧೧೪೮. ಈಸಂ , ಕಿಞ್ಚಿ, ಮನಂ ಇಚ್ಚೇತೇ ಅಪ್ಪತ್ಥೇ। **ಅತಕ್ಕಿತೇ** ಅವಿತಕ್ಕಿತೇ। ಬಲಕ್ಕಾರೇ ತು **ಸಾಹಸಂ**। ಅಗ್ಗತೋ, ಪುರತೋ ಚ ಪುರೇಇಚ್ಚತ್ಥೇ। **ಪೇಚ್ಚ ಅಮುತ್ರ**ಸದ್ದಾ ಭವನ್ತರೇ।

೧೧೪೯. ಅಹೋ ಚ ಹಿ ಚಾತಿ ಏತೇ ವಿಮ್ಹಯೇ। ವಿಕಪ್ಪೇಪಿ **ಅಹೋ**। ಸಮ್ಮೋದೇಪಿ ಹಿ। **ತುಣ್ಹೀ**ಸದ್ದೋ **ಮೋನೇ** ಅಭಾಸನೇ। ಆವಿ, ಪಾತು ಚ ಪಾಕಟತ್ಥೇ। **ಸಜ್ಜು ಸಪದಿ**ಸದ್ದಾ ತಙ್ಖಣೇತ್ಯತ್ಥೇ।

೧೧೫೦. ಸುದಂ ಖೋ ಅಸ್ಸು ಯಗ್ಘೇ ವೇ **ಹಾದಯೋ** ಹಕಾರಾದಯೋ ಚ ಪದಪೂರಣೇ ಸಿಯುಂ। ಅನ್ತರೇನ, ಅನ್ತರಾ, ಅನ್ತೋ ಚಾತಿ ಏತೇ ಅಬ್ಭನ್ತರೇಇಚ್ಚತ್ಥೇ। ಅವಸ್ಸಂ, ನೂನ ಚ ನಿಚ್ಛಯತ್ಥೇ।

೧೧೫೧. **ಸಂ**ಸದ್ದೋ **ದಿಟ್ಠಾ**ಸದ್ದೋ ಆನನ್ದತ್ಥೇ। ಸಮುಪಜೋ, ಸಂಪ್ಯತ್ರ। **ಕಾಮಪ್ಪವೇದನೇ** ಇಚ್ಛಾಯ ಅಕ್ಖಾನೇ ಕಚ್ಚಿ ಜೀವತಿ ತೇ ಮಾತಾ , ಮಮೇದಮಭಿಮತಮಿಚ್ಚತ್ಥೇ। **ಉಸೂಯೋಪಗಮೇ** ಉಸೂಯಾಪುಬ್ಬಕೇ ಉಪಗಮೇ।

“ಕಾಮಾನುಮತಿಯಂ ಕಾಮೋ,

ಉಸೂಯೋಪಗಮೇಪಿ ಚಾ”ತಿ **ರುದ್ದೋ**।

ಉಸೂಯೋಪಗಮಾನುಞ್ಞಾಣೇಪಿಚಾಯಂ ಅತ್ಥೋ ದಿಸ್ಸತೇ।

೧೧೫೨-೧೧೫೩. **ಯಥಾತ್ತ**ನ್ತಿ ಸಚ್ಚಂ। ತಥಸ್ಸ ಅನತಿಕ್ಕಮೋ **ಯಥಾತಥಂ,** ಯಥಾತ್ಥೇ ಅಬ್ಯಯೀಭಾವೋ। **ತಥ**ಸದ್ದೋಯಂ **ಭೂತ**ಪರಿಯಾಯೋ। **ಸದಾ**ಸದ್ದೋ, **ಸನಂ**ಸದ್ದೋ ಚಾತಿ ನಿಚ್ಚೇ। **ಸನ**ಸದ್ದೋಪ್ಯತ್ರ। ಪಾಯೋ, ಬಾಹುಲ್ಯಞ್ಚ ಸಮಾ। ಪಚ್ಛಕಂ ಬಾಹ್ಯೇ। **ಸಣಿಕಂ**ಸದ್ದೋ ಅಸೀಘೇ।

೧೧೫೪. ಸಮ್ಮಾ, ಸುಟ್ಠೂತಿ ದ್ವೇ ಅಭಿಧಾನಾನಿ।

೧೧೫೫. **ಸಾಯಂ ಸಾಯೇ** ಸಾಯನ್ಹೇ। **ಅಜ್ಜಾಹೇತಿ** ಇಮಸ್ಮಿಂ ಅಹನಿ **ಅಜ್ಜ**ಸದ್ದೋ।

೧೧೫೬. **ಯತ್ಥಾದಯೋ** ತಯೋ ಅನಿಯಮಟ್ಠಾನಾದಿವಾಚಕಾ। **ತತ್ಥಾದಯೋ** ನಿಯಮಟ್ಠಾನಾದಿವಾಚಕಾ।

೧೧೫೭. ಸಮ್ಮುಖಾ, ಆವಿ, ಪಾತು ಚ ಸಮಾನತ್ಥಾ।

೧೧೫೮. **ಅಪ್ಪೇವಾದಯೋ** ತಯೋ ಸಂಸಯತ್ಥಮ್ಹಿ। **ಇತಿ ಇತ್ಥಂ ಏವಂ**ಸದ್ದಾ ನಿದಸ್ಸನೇ ವತ್ತನ್ತಿ। **ಕಥಞ್ಚಿ**ಸದ್ದೋ ಕಿಚ್ಛತ್ಥೇ।

೧೧೫೯. **ಖೇದೋ** ಖಿನ್ನತಾ। ಪಚ್ಚಕ್ಖೇ **ಸಚ್ಛಿ**ಸದ್ದೋ। ಥಿರೇ, ಅವಧಾರಣೇ ಚ **ಧುವಂ**। **ತಿರೋ ತಿರಿಯಂ**ಸದ್ದಾ ಸಮಾ। **ದುಟ್ಠು ಕು**ಸದ್ದಾ ಕುಚ್ಛಾಯಂ।

೧೧೬೦. ಆಸಿಟ್ಠತ್ಥಮ್ಹಿ **ಸುವತ್ಥಿ**। **ಧಿ**ಸದ್ದೋ ನಿನ್ದಾಯಂ। **ಕುಹಿಞ್ಚನಾದಯೋ** ಸತ್ತ ಠಾನಾದಿಪುಚ್ಛನತ್ಥಾ।

೧೧೬೧. ಇಹ ಇಧ ಅತ್ರ ಏತ್ಥ ಅತ್ಥ ಏತೇ ಓಕಾಸತ್ಥಾದಿವಾಚಕಾ। ಸಬ್ಬಸ್ಮಿಂ ಕಾಲಾದಿಕೇ **ಸಬ್ಬತ್ರಾ**ದಿದ್ವಯಂ। ಕಿಸ್ಮಿಂ ಕಾಲೇ **ಕದಾ**। ಕಸ್ಮಿಂ ಕಾಲೇ **ಕುದಾಚನಂ**।

೧೧೬೨-೧೧೬೩. ವಿಭತ್ಯನ್ತನಾಮಸರಾಖ್ಯಾತಪತಿರೂಪಕೇ ಅಬ್ಯಯೇ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ತದಞ್ಞಭಾವೇ ಅಬ್ಯಯೇ ದಸ್ಸೇತುಮಾಹ **"ಆದಿಕಮ್ಮೇ"**ಇಚ್ಚಾದಿ। ತತ್ರ ವಿಭತ್ಯನ್ತಪತಿರೂಪಕಂ ಯಥಾ - "ಚಿರಸ್ಸಂ, ಚಿರಂ , ಚಿರೇನಿ"ಚ್ಚಾದಿ। ನಾಮಪತಿರೂಪಕಂ ಯಥಾ - "ಆಮ, ಸಾಹು, ಲಹು, ಓಪಾಯಿಕ"ಮಿಚ್ಚಾದಿ। ಸರಪತಿರೂಪಕಂ ಯಥಾ - "ಅ"ಇಚ್ಚಾದಿ। ಆಖ್ಯಾತಪತಿರೂಪಕಂ ಯಥಾ - "ಅತ್ಥಿ"ಇಚ್ಚಾದಿ।

ಸಮ್ಭವೋ ಪಭವೋ। **ಉದಿಣ್ಣೇ** ಪವುದ್ಧೇ ವಡ್ಢನೇ। **ತಿಸ** ಪೀಣನೇ,ತಿ, **ತಿತ್ತಿ**। **ನಿಯೋಗೇ** ನಿಯೋಜನೇ। **ಅಗ್ಗೇ** ಉತ್ತಮೇ। **ತಪ್ಪರೇ** ತಪ್ಪಧಾನೇ। **ಸಙ್ಗೇ** ಲಗ್ಗನೇ। **ಪಕಾರೇ** ಸದಿಸೇ, ಭೇದೇ ವಾ। **ಅನ್ತೋಭಾವೇ** ಪಕ್ಖಿತ್ತೇ। **ವಿಯೋಗೇ** ಪವಾಸೇ। **ಅವಯವೇ** ಪದೇಸೇ। **ಧಿತಿಯಂ** ವೀರಿಯೇ ಪಧಾನೇ। ಏತೇ ಚತ್ತಾ ಧಾತುಸಂಯೋಗತ್ಥಾ ವಾ ನಾಮಸಂಯೋಗತ್ಥಾ ವಾ ಭವನ್ತಿ। ಅಸಂಯೋಗಸ್ಸ ಪನ ನಾಮಪದಸ್ಸ ಅತ್ಥೋ "ಪೋ ಸಿಯಾ ಪರಮತ್ಥಸ್ಮಿಂ, ಪಾತು ವಾತೇಸು ಪಾ ಭವೇ"ತಿ **ಏಕಕ್ಖರಕೋಸೇ** [ಏಕಕ್ಖರಕೋಸ ೭೩ ಗಾಥಾ] ವುತ್ತೋ।

೧೧೬೪. **ವಿಕ್ಕಮೋ** ಪಧಾನಂ।

೧೧೬೫-೧೧೬೭. **ಸನ್ಯಾಸೇ** ನಿಕ್ಖಿತ್ತೇ। **ಮೋಕ್ಖೋ** ನಿಬ್ಬಾನಂ। **ರಾಸಿ** ನಿಕರೋ। **ಗೇಹೇ** ನಿಲಯೇ। **ಆದೇಸೋ** ಆಚಿಕ್ಖನಂ। **ಉಪಮಾಯ** ಸನ್ನಿಭೇ। **ಅಚ್ಚಯೋ** ಅತಿಕ್ಕಮೋ। **ಸಾಮೀಪ್ಯೇ** ಸಮೀಪಭಾವೇ । **ಉಪರತಿ** ಉಪಸಮೋ। **ನೀಹರಣಂ** ಅಪನಯನಂ। **ಆವರಣಂ** ನೀವರಣಂ [ಆಹರಣಂ ಗಹಣಂ (ಕ॰)]।

೧೧೬೮. **ಉದ್ಧಕಮ್ಮೇ** ಉಯ್ಯಾನೇ। **ವಿಯೋಗೇ** ಉಪ್ಪಾಸಿತೇ। **ಅತ್ಥಲಾಭೋ** ಉಪ್ಪತ್ತಿ। **ಪಬಲತ್ತೇ** ಮಹಾಬಹಲತ್ತೇ। **ದಕ್ಖಗ್ಗತಾಸೂತಿ** ದಕ್ಖಭಾವೇ, ಅಗ್ಗಭಾವೇ ಚ। ಸತ್ತಿಯಂ, **ಮೋಕ್ಖೇ** ನಿಬ್ಬಾನೇ ಚ।

೧೧೬೯. ದು ಚ ಅಭಾವೇ ದುಸ್ಸೀಲೋ, ದುಪ್ಪಞ್ಞೋ। **ಅಸಮಿದ್ಧಿಯಂ** ದುಬ್ಭಿಕ್ಖಂ। **ಅನನ್ದನಂ** ಅಮೋದನಂ।

೧೧೭೦. **ಸಮನ್ತತ್ತಸಮಿದ್ಧೀಸೂತಿ** ಸಮನ್ತಭಾವೇ, ಸಮಿದ್ಧಿಯಞ್ಚ। **ಸಙ್ಗತೇ** ಸಹಿತೇ। **ವಿಧಾನೇ** ಕರಣೇ। **ಪಭವೋ** ಸಮ್ಭವೋ। **ಪುನಪ್ಪುನಕ್ರಿಯಾ** ಪುನಪ್ಪುನಕರಣಂ।

೧೧೭೧-೧೧೭೨. **ಅತಿಸಯೋ** ಅತ್ರ ಅಧಿಮತ್ತಂ। **ಭುಸತ್ಥೋ** ಸಮನ್ತತ್ಥೋ, ತೇನ **ಸಮನ್ತ** ಪರಿಯಾಯೋಪಿ **ಭುಸಸದ್ದೋ** ಅತ್ಥೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ಇಸ್ಸರಿಯೋ** ಪಭೂತಿ। **ಅಚ್ಚಯೇ** ಅತಿಕ್ಕಮೇ। **ಕಲಹೇ** ವಿಗ್ಗಹೇ। **ಭಾಸೇ** ಕಥನೇ, "ಭಾಸಾಯಾ"ತಿಪಿ ಪಾಠೋ। **ಕುಚ್ಛನೇ** ಕುಚ್ಛಾಯಂ। **ಅನಭಿಮುಖತ್ಥೇ** ವಿಮುಖೋ। **ಮೋಹೋ** ವಿಮತಿ। **ಪಧಾನೇ** ವಿಸಿಟ್ಠೇ। **ದಕ್ಖತಾ** ಛೇಕತಾ। **ಖೇದೇ** ಪರಿಸ್ಸಮೇ।

೧೧೭೩. **ಜಾನನೇ** ಅವಗತೇ। **ಅಧೋಭಾಗೇ** ಅವಂಸಿರೇ। **ಅನಿಚ್ಛಯೇ** ಅನಿಣ್ಣಯೇ। **ಪರಿಭವೇ** ಅವಞ್ಞಾತೇ। ದೇಸೋ ಚ ಬ್ಯಾಪನಞ್ಚ ಹಾನಿ ಚಾತಿ ದ್ವನ್ದೋ। **ವಚೋಕ್ರಿಯಾಯ** ವಚನಕ್ರಿಯಾಯಂ। **ಥೇಯ್ಯೇ** ಚೋರಿಯೇ। ಅಞ್ಞಾಣೇ ಚ ಪತ್ತಿಆದಿಕೇ ಚ।

೧೧೭೪. ಪಚ್ಛಾತ್ಥೇ ಅನುಚರೋ। ಭುಸತ್ಥೇ ಅನುಗ್ಗತೋ। ಸದಿಸೇ ಅನುರೂಪೋ। ಅನುವತ್ತಿಯಂ ಅನ್ವೇತಿ। ಹೀನೇ ಅನು ಸಾರಿಪುತ್ತಂ ಪಞ್ಞವನ್ತೋ। ತತಿಯತ್ಥೇ ನದಿಮನ್ವವಸಿತಾ ಬಾರಾಣಸೀ। ದೇಸೇ, ಲಕ್ಖಣೇ, ವಿಚ್ಛಾಯಂ, ಇತ್ಥಮ್ಭೂತೇ, ಭಾಗಾದಿಕೇ ಚ **ಅನು**। ಲಕ್ಖಣೇ ರುಕ್ಖ'ಮನು ವಿಜ್ಜೋತತೇ ಚನ್ದೋ। ವಿಚ್ಛಾಯಂ ರುಕ್ಖಂ ರುಕ್ಖಮನು ತಿಟ್ಠತಿ। ಇತ್ಥಮ್ಭೂತೇ ಸಾಧು ದೇವದತ್ತೋ ಮಾತರ'ಮನು। ಭಾಗೇ ಯದೇತ್ಥ ಮಂ ಅನು ಸಿಯಾ।

೧೧೭೫. ಆಲಿಙ್ಗನೇ ಪರಿಸ್ಸಜತಿ। ದೋಸಕ್ಖಾನೇ ಪರಿಭಾಸೇತ್ವಾ। ನಿವಾಸನೇ ವತ್ಥಂ ಪರಿದಹಿತ್ವಾ। **ಅವಞ್ಞೋ** ಪರಿಭವೋ। ಆಧಾರೇ ಭೋಜನೇ ಸೋಕೇ ಬ್ಯಾಪನೇ। **ತತ್ವೇ** ಸಭಾವೇ। **ಲಕ್ಖಣಾದೋ** ಲಕ್ಖಣವಿಚ್ಛಾಇತ್ಥಮ್ಭೂತಭಾಗೇ।

೧೧೭೬. ವಿಸಿಟ್ಠೇ ಅಭಿಧಮ್ಮೋ। ಉದ್ಧಕಮ್ಮೇ ಸಾರುಪ್ಪೇ ವುದ್ಧಿಯಂ ಪೂಜಾಯಂ ಅಧಿಕೇ। ಕುಲೇ ಅಭಿಜನೋ। ಅಸಚ್ಚೇ ಲಕ್ಖಣಾದಿಮ್ಹಿ ಚತುಬ್ಬಿಧೇ ['ಅಭಿರಭಾಗೇ (ಪಾ.೧.೪.೯೧)' ತಿ ಅಭಿಸ್ಸ ಭಾಗವಜ್ಜಿತೇಸು ಲಕ್ಖಣಾದೀಸು ಕಮ್ಮಪ್ಪವಚನೀಯಸಞ್ಞಾ ವುತ್ತಾ (ರೂಪಸಿದ್ಧಿ-ಕಾರಕತಣ್ಡೇ)]।

೧೧೭೭. ಅಧಿಕೇ ಇಸ್ಸರೇ **ಪಾಠೇ** ಉಚ್ಚಾರಣೇ, ಅಧಿಟ್ಠಾನೇ ಪಾಪುಣನೇ ನಿಚ್ಛಯೇ ಉಪರಿಭಾಗಾದಿಕೇ **ಭಟನೇ** ಭತ್ತಿಯಂ ವಿಸೇಸನೇ ಚ **ಅಧಿ**।

೧೧೭೮-೧೧೭೯. **ವಾಮಾದಾನೇ** ಇತಿ ಪಾಠೇ ವಾಮೇ ಪಟಿಲೋಮೇ, ಆದಾನೇ ಗಹಣೇ। ವಾಚಾದಾನೇ ಪಚ್ಚಸ್ಸೋಸಿ। **ಪಟಿನಿಧಿಮ್ಹಿ** ಮುಖ್ಯಸದಿಸೇ ಬುದ್ಧಸ್ಮಾ ಪತಿ। **ಪಟಿಬಾಧೇ** ನಿವತ್ತನೇ। **ಪಟಿಚ್ಚತ್ಥೇ** "ಪಟಿಚ್ಚಾ"ತಿ ಪದಸ್ಸ ಅತ್ಥೇ। **ಲಕ್ಖಣಾದಿಕೇ** ಚತುಬ್ಬಿಧೇ।

೧೧೮೦-೧೧೮೧. ಸಮೀಪೇ ಆದಿಕಮ್ಮನಿ ಮರಿಯಾದೇ ಉದ್ಧಕಮ್ಮನಿ ಇಚ್ಛಾಯಂ ಬನ್ಧನೇ ಅಭಿವಿಧಿಮ್ಹಿ ಚ **ಆ**। ಕಿಚ್ಛೇ ಈಸತ್ಥೇ ನಿವತ್ತಿಯಞ್ಚ ಅಪ್ಪಸಾದೇ ಆಸೀಸನೇ ಸರಣೇ ವಾಕ್ಯಸರಣೇ **ಆ** ಏವಂ ಅನುಸ್ಸರಂ। ಪತಿಟ್ಠಾಯಂ, ವಿಮ್ಹಯಾದೀಸು ಚ **ಆ**।

೧೧೮೨. **ಭೂತಭಾವೇ** ಅತೀತೋ।

೧೧೮೩. **ಸಮ್ಭಾವನೇ** ಅಪಿ ದಿಬ್ಬೇಸು ಕಾಮೇಸು, ರತಿಂ ಸೋ ನಾಧಿಗಚ್ಛತಿ [ಧ॰ ಪ॰ ೧೮೭]। **ಸಮ್ಭಾವನಮಧಿಕತ್ಥವಚನೇನ** ಅಞ್ಞತ್ರ ಸತ್ತಿಯಾ ಅವಿಘಾತೋ। **ಸಂವರಣೇ** ಅಪಿಧಾನಂ।

೧೧೮೪-೧೧೮೫. **ಅಪಗತೋ** ಅಪೇತೋ। **ಉಪಪತ್ತಿಯಂ** ಯುತ್ತಿಯಂ ಉಪೇಕ್ಖಾ। **ಆಧಿಕ್ಯೇ** ಉಪಖಾರಿಯಂ ದೋಣೋ। **ಪುಬ್ಬಕಮ್ಮನಿ** ಬುದ್ಧೋಪಕ್ಕಮಂ ಕಿಲೇಸಚ್ಛೇದೋ। **ಗಯ್ಹಾಕಾರೇ** ಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಾನಂ। **ಉಪರಿತ್ತೇ** ಉಪರಿಭಾವೇ ಉಪಪನ್ನೋ। **ಅನಸನೇ** ಉಪವಾಸೋ।

೧೧೮೬. **ಉಪದೇಸೇ** ಏವಂ ತೇ ಅಭಿಕ್ಕಮಿತಬ್ಬಂ, ಏವಂ ತೇ ಪಟಿಕ್ಕಮಿತಬ್ಬಂ। **ವಚನಪಟಿಗ್ಗಾಹೇ** ಏವಂ ಹೋತು। **ಇದಮತ್ಥೇ ಇದಂ**ಸದ್ದಸ್ಸ ಅತ್ಥೇ।

೧೧೮೭. **ಸಮುಚ್ಚಯೇ** ಕೇವಲಸಮುಚ್ಚಯೇ -

ಚೀವರಂ ಪಿಣ್ಡಪಾತಞ್ಚ, ಪಚ್ಚಯಂ ಸಯನಾಸನಂ।
ಅದಾಸಿ ಉಜುಭೂತೇಸು, ವಿಪ್ಪಸನ್ನೇನ ಚೇತಸಾ [ಜಾ॰ ೨.೨೨.೫೫೧]॥

ಸಮಾಹಾರೇ ಚಕ್ಖು ಚ ಸೋತಞ್ಚ ಚಕ್ಖುಸೋತಂ। **ಅನ್ವಾಚಯೋ** ಏಕಂ ಪಧಾನಭಾವೇನ ವತ್ವಾ ಇತರಸ್ಸ ಅಪ್ಪಧಾನಭಾವೇನ ವಚನಂ, ತಸ್ಮಿಂ। ಸೀಲಂ ರಕ್ಖಾಹಿ, ದಾನಞ್ಚ ದೇಹಿ। **ಇತರೀತರೇ** ಸಮಣೋ ಚ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಚ ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ। ತತ್ರ ಕೇವಲಸಮುಚ್ಚಯೋ ಚ ಅನ್ವಾಚಯೋ ಚ ಸಮಾಸೇ ನತ್ಥಿ, ಇತರದ್ವಯಂ ಸಮಾಸೇಯೇವ।

೧೧೮೮. **ಪಕಾರೋ** ತುಲ್ಯೋ, ಭೇದೋ ಚ। **ಪದತ್ಥಸ್ಸ ವಿಪಲ್ಲಾಸೇ** ಗೋತಿ ಅಯಮಾಹೇತಿ। **ಸಮಾಪನೇ** ಇಚ್ಛಿತಸ್ಸ ಪದಸ್ಸ ಪರಿನಿಟ್ಠಾಪನೇ।

೧೧೮೯. ಪಜ್ಜಂ **ವಾ**ಸದ್ದಸ್ಸತ್ಥೇ। ವವತ್ಥಿತವಿಭಾಸಾಯಂ ವಾ ಪರೋ ಅಸರೂಪಾ। **ವಿಲವಪುಬ್ಬೋ ಠಾ** ಗತಿನಿವತ್ತಿಯಂ, ತೋ, **ಠಾ**ತಿಸ್ಸ ಥೋ, ಅಸರೂಪದ್ವಿತ್ತಞ್ಚ। ವವತ್ಥಿತಾ ನಿಯಮಿತಾ ವಿಭಾಸಾ **ವವತ್ಥಿತವಿಭಾಸಾ**। ಅವಸ್ಸಗ್ಗೇತಿ **ಅವಪುಬ್ಬೋ ಸಜ** ವಿಸ್ಸಜ್ಜನಾಲಿಙ್ಗನನಿಮ್ಮಾನೇಸು।

೧೧೯೦. **ಭೂಸನೇ** ಅಲಙ್ಕಾರೇ। **ವಾರಣೇ** ನಿವಾರಣೇ। **ಪರಿಯತ್ತಿ** ಪರಿಯಾಪುಣನತಾ, ಯುತ್ತತ್ಥೇಪಿ **ಅಲಂ। ಅಥೋ ಅಥ**ಸದ್ದಾ ಅನನ್ತರಾದೀಸು ಚತೂಸು ಅತ್ಥೇಸು ಸಿಯುಂ।

೧೧೯೧. ಪಸಂಸಾದೀಸು ತೀಸು। **ಸ್ವೀಕಾರೇ** ಪಟಿಞ್ಞಾಣೇ। **ಆದಿನಾ** ಪಕಾಸತ್ಥಸಮ್ಭಾಬ್ಯಾಕೋಧಾದಿಕೇ ಚತ್ಥೇ ನಾಮಸದ್ದೋ। ಅವಧಾರಣಮೇವತ್ಥೋ।

೧೧೯೨. **ಅನುಞ್ಞಾ** ಅನುಮತಿ। **ಸನ್ತಾನಂ** ಅನುನಯೋ। **ಆಲಪನಂ** ಸಮ್ಬೋಧನಂ। **ವತ**ಸದ್ದೋ ಏಕಂಸೇ **ದಯಾಯಂ** ಕರುಣಾಯಂ **ಹಾಸೇ** ಪಹಾಸೇ **ಖೇದೇ** ಪರಿಸ್ಸಮೇ ಆಲಪನೇ **ವಿಮ್ಹಯೇ** ಅಚ್ಛರಿಯೇ ಚ ಸಿಯಾ।

೧೧೯೩. **ವಾಕ್ಯಾರಮ್ಭೇ** "ಹನ್ದ ವದಾಮಿ ತೇ"ತಿ। **ವಿಸಾದೇ** ಖೇದೇ। **ಯಾವ ತಾವ ತೂ**ತಿ **ಯಾವತಾವ**ಸದ್ದಾ **ಸಾಕಲ್ಯೇ** ನಿರವಸೇಸೇ। ಯಾವದತ್ಥಂ ತಾವ ಗಹಿತಂ। **ಮಾನೇ** ಪಮಾಣೇ। "ಯಾವ ಪಮಾಣಮರಿಯಾದಾ-ವಧಾರಣತ್ಥಕಂ ಮತ"ಮಿತಿ **ಭಾಗುರಿ। ಅವಧಿಮ್ಹಿ** ಪರಿಚ್ಛಿನ್ನೇ।

೧೧೯೪. **ಪುರತ್ಥಾ**ಸದ್ದೋ **ಪಾಚಿಯಂ** ದಿಸಾಯಂ ಇಚ್ಚತ್ಥೇ, **ಪುರತ್ಥೇ** ವಕ್ಖಮಾನೇ, **ಅಗ್ಗತೋ** ಸಮುದ್ಧೇ ಇಚ್ಚತ್ಥೇ ಚ **ಪಠಮೇಪಿ** ಆದಿಮ್ಹಿ ವತ್ತತಿ। **ಪಬನ್ಧೇ** ವಾಕ್ಯರಚನಾಯಂ ವಾಕ್ಯಪಬನ್ಧೇ ಪುರಾಣಾದಿಕೇ। ಚಿರನ್ತರೇ ಅತೀತಭೂತೇ। **ನಿಕಟೇ** ಸನ್ನಿಹಿತೇ। **ಆಗಾಮಿಕೇ** ಅನಾಗತೇ।

೧೧೯೫. **ಖಲು**ಸದ್ದೋ ನಿಸೇಧೇ **ವಾಕ್ಯಾಲಙ್ಕಾರೇ** ವಾಕ್ಯಭೂಸಾಯಂ **ಅವಧಾರಣೇ ಏವ**ತ್ಥೇ, ಪಸಿದ್ಧಿಯಞ್ಚ ವತ್ತತಿ। **ಅಭಿತೋ**ಸದ್ದೋ ಆಸನ್ನೇ ಅಭಿಮುಖೇ ಉಭಯತೋ ಇಚ್ಚತ್ಥೇ , **ಆದಿನಾ** ಸೀಘೇ, ಸಾಕಲ್ಯೇ ಚ ಅತ್ಥೇ ವತ್ತತಿ। **ಆಸನ್ನೇ**

ಅಭಿತೋಯಂ ನದೀ। **ಅಭಿಮುಖೇ** ಅಭಿತೋವ ತಾತಾ। **ಉಭಯತೋ**ಇಚ್ಚತ್ಥೇ ಅಭಿತೋ ಮಗ್ಗಸ್ಸ। **ಸೀಘೇ** ಅಭಿತೋ ಅಧೀಯಿತ್ವಾ। **ಸಾಕಲ್ಯೇ** ಅಭಿತೋ ವನಂ ದಡ್ಢಂ।

೧೧೯೭. **ಯದ್ಯಪಿಸದ್ದತ್ಥೇ** ಅನುಗ್ಗಹಣಗರಹತ್ಥೇ। **ಏಕಂಸತ್ಥೇ** ಅವಿತಥತ್ಥೇ। ಅಥೋ ಪನಸದ್ದೋ ವಿಸೇಸಸ್ಮಿಂ ಅತ್ಥೇ, ಪದಪೂರಣತ್ಥೇ ಚ ಸಿಯಾ।

೧೧೯೭. **ಹಿ**ಸದ್ದೋ ಕಾರಣಾದೀಸು ಚತೂಸು ಅತ್ಥೇಸು ವತ್ತತಿ। **ತು**ಸದ್ದೋ ಪನ ತತ್ಥ ಚತೂಸು ಅತ್ಥೇಸು ಮಜ್ಝೇ ಹೇತುವಜ್ಜೇ ತಿಕೇ ಅತ್ಥೇ ವತ್ತತಿ। **ಕು**ಸದ್ದೋ ಪಾಪೇ ಈಸತ್ಥೇ **ಕುಚ್ಛನೇ** ಜಿಗುಚ್ಛಾಯಞ್ಚ।

೧೧೯೮. ನುಕಾರೋ ಸಂಸಯೇ, ಪಞ್ಹೇ ಚ। **ನಾನಾ**ಸದ್ದೋ ಅನೇಕತ್ಥೇ, ವಜ್ಜನೇ ಚ। **ಕಿಂ**ಸದ್ದೋ ಪುಚ್ಛಾಯಂ, ಜಿಗುಚ್ಛಾಯಞ್ಚ, ಅಬ್ಯಯೋ। ತಿಲಿಙ್ಗೋ ಚ, ನಿಯಮೇ ತು ತಿಲಿಙ್ಗೋವ। **ವಾರಿಮ್ಹಿ** ಉದಕೇ। **ಮುದ್ಧನಿ** ಸೀಸೇ ಚ, **ಕಂ** ಸುಖೇಪಿ, ವುತ್ತಞ್ಚ **ನಾನತ್ಥಸಙ್ಗಹೇ** -

> “ಕೋ ಬ್ರಹ್ಮತ್ತಾನಿಲಕ್ಕೇಸು, ಸಮಾನೇ ಸಬ್ಬನಾಮಿಕೇ।
> ಪಾವಕೇ ಚ ಮಯೂರೇ ಚ, ಸುಖಸೀಸಜಲೇಸು ಕ”ನ್ತಿ॥

೧೧೯೯. **ಅಮಾ**ಸದ್ದೋ ಸಹತ್ಥೇ, ಸಮೀಪತ್ಥೇ ಚ, ಅಮಾವಾಸೀ, ಅಮಾಗತೋ ಚ। **ಪುನ**ಸದ್ದೋ **ಭೇದೇ** ವಿಸೇಸೇ। **ಅಪಠಮೇ** ಪುನ ದದಾತಿ। **ಕಿರ**ಸದ್ದೋ **ಅನುಸ್ಸವೇ** ಅನುಕ್ಕಮೇನ ಸವನೇ, ಅರುಚಿಯಞ್ಚ। **ಉದ**ಸದ್ದೋ **ಅಪ್ಯತ್ಥೇ** ಪಞ್ಹೇ। **ವಿಕಪ್ಪನೇ** ಅತ್ಥನ್ತರಸ್ಸ ವಿಕಪ್ಪನೇ ಚ।

೧೨೦೦. **ಪಚ್ಛಾ**ಸದ್ದೋ **ಪತೀಚಿಯಂ** ದಿಸಾಯಂ। **ಚರಿಮೇ** ಅನಾಗತೇ ಕಾಲೇ। **ಸಾಮಿ**ಸದ್ದೋ ತು **ಅದ್ಧೇ** ಭಾಗೇ, **ಜಿಗುಚ್ಛನೇ** ನಿನ್ದಾಯಞ್ಚ। ಅದ್ಧೇ ಭಾಗೇ ಸಾಮಿ ವುತ್ತಂ, ಜಿಗುಚ್ಛನೇಪಿ ತದೇವ। **ಪಾತು ಪಕಾಸೇ** ಪಕಾಸನೀಯೇ, **ಸಮ್ಭವೇ** ಉಪ್ಪತ್ತಿಯಞ್ಚ। **ಮಿಥೋ**ಸದ್ದೋ ಅಞ್ಞೋಞ್ಞ್ಞೇಇಚ್ಚತ್ಥೇ, ರಹೋಇಚ್ಚತ್ಥೇ ಚ।

೧೨೦೧. **ಹಾ**ಸದ್ದೋ ಖೇದೇ, ಸೋಕೇ, ದುಕ್ಖೇ ಚ। **ಅಹಹ**ಸದ್ದೋ ಖೇದೇ, **ವಿಮ್ಹಯೇ** ಅಬ್ಭುತೇ ಚ। **ಧಿ**ಸದ್ದೋ ಹಿಂಸಾಪನೇ, ನಿನ್ದಾಯಞ್ಚ। **ತಿರಿಯಂ ತಿರೋ**ಸದ್ದಾ ಪಿಧಾನೇ ವತ್ತನ್ತಿ। ತಿರಿಯಂ ಕತ್ವಾ ಕಣ್ಡಗ್ಗತೋ, ತಿರೋಕತ್ವಾ ವಾ।

೧೨೦೨-೧೨೦೩. ಸಙ್ಖ್ಯಾತಾಸಙ್ಖ್ಯಾತತ್ಥಾನಂ ಉಪಸಗ್ಗನಿಪಾತಸಙ್ಖ್ಯಾತಾನಂ ಅಬ್ಯಯಾನಂ ಪಸಿದ್ಧೇ ಪಚುರಪ್ಪಯೋಗೇ ಏಕಚ್ಚೇ ವಾ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ತದಞ್ಞೇಪಿ ಸಙ್ಖೇಪನಯೇನ ದಸ್ಸೇತುಮಾಹ **“ತುನಿ”**ಚ್ಚಾದಿ। ಏತ್ಥ ಚ **ತುನಾದಿಸದ್ದೇಹಿ ಞ್ಞುಪರಿಯನ್ತೇಹಿ** ತದನ್ತಾವ ಗಹಿತಾ, ನ ಹಿ ಕೇವಲಾನಂ ಏತೇಸಂ ಅಬ್ಯಯಭಾವೋ ಸಮ್ಭವತಿ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ - **ತುನಪಚ್ಚಯನ್ತೋ** ಚ ತಥಾ ತ್ವಾನ ತವೇ ತ್ವಾ ತುಂ ಧಾ ಸೋ ಥಾ ಕ್ಖತ್ತುಂ ತೋ ಥ ತ್ರ ಹಿಞ್ಚನಂ ಹಿಂ ಹಂ ಧಿ ಹ **ಯಕಾರತೋ** ಹಿಂಧ ಧುನಾ ರಹಿ ದಾನಿ, **ಕಿಂಸ್ಮಾ** ವೋ ದಾಚನಂ ದಾಜ್ಜಥಂ ಥತ್ತಂ ಜ್ಜಞ್ಞುಪಚ್ಚಯನ್ತೋ ಚ ಅಬ್ಯಯೀಭಾವಸಮಾಸೋ ಚ **ತುನಾದೀನಂ ಯಾದೇಸನ್ತೋ** ಚ ಅಬ್ಯಯಂ ನಾಮ ಭವೇತಿ। ಪಯೋಗೋ ಯಥಾ - “ಕಾತುನ, ಕತ್ವಾನ, ಕಾತವೇ, ಕತ್ವಾ, ಕಾತುಂ, ಸಬ್ಬಧಾ, ಸಬ್ಬಸೋ, ಸಬ್ಬಥಾ, ಚತುಕ್ಖತ್ತುಂ, ಸಬ್ಬತೋ, ಸಬ್ಬತ್ಥ, ಸಬ್ಬತ್ರ, ಕುಹಿಞ್ಚನಂ, ಕುಹಿಂ, ಕುಹಂ, ಸಬ್ಬಧಿ, ಇಹ, ಯಹಿಂ, ಇಧ, ಅಧುನಾ, ಏತರಹಿ, ಇದಾನಿ, ಕ್ವ, ಕುದಾಚನಂ, ಕದಾ, ಅಜ್ಜ, ಕಥಂ, ಅಞ್ಞಥತ್ತಂ, ಏಕಜ್ಝಂ, ಸಜ್ಜು, ಉಪನಗರಂ, ಅನ್ತೋಪಾಸಾದಂ, ಅಭಿವನ್ದಿಯ”ಇಚ್ಚಾದಿ। ಇದಂ ಪನ ಸಬ್ಬೇಸಮ್ಪಿ ಅಬ್ಯಯಾನಂ ಸಙ್ಖೇಪಲಕ್ಖಣಂ।

> “ಸದಿಸಂ ತೀಸು ಲಿಙ್ಗೇಸು, ಸಬ್ಬಾಸು ಚ ವಿಭತ್ತಿಸು।
> ವಚನೇಸು ಚ ಸಬ್ಬೇಸು, ಯಂ ನ ಬ್ಯೇತಿ ತದಬ್ಯಯ”ನ್ತಿ॥

ಅಬ್ಯಯವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಇತಿ ಸಕಲಬ್ಯಾಕರಣಮಹಾವನಾಸಙ್ಗಞಾಣಚಾರಿನಾ ಕವಿಕುಞ್ಜರಕೇಸರಿನಾ ಧೀಮತಾ ಸಿರಿಮಹಾಚತುರಙ್ಗಬಲೇನ ಮಹಾಮಚ್ಚೇನ ವಿರಚಿತಾಯಂ ಅಭಿಧಾನಪ್ಪದೀಪಿಕಾವಣ್ಣನಾಯಂ ಸಾಮಞ್ಞಕಣ್ಡವಣ್ಣನಾ ಸಮತ್ತಾ।

ನಿಗಮನವಣ್ಣನಾ

೧. “**ಸಗ್ಗಕಣ್ಡೋ ಚಾ**”ತ್ಯಾದಿನಾ ಅಭಿಧಾನಪ್ಪದೀಪಿಕಾಯಂ ಕಪಾಲತೇಲವಟ್ಟಿಸದಿಸೇನ ಕಣ್ಡತ್ತಯೇನ ಸಮಙ್ಗಿತಾ ದೀಪಿತಾ।

೨. “**ತಿದಿವೇ**”ತ್ಯಾದಿನಾ ತೋಟಕೇನ ತಸ್ಸಾ ಪಯೋಜನಂ ಕಥಿತಂ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ - ಯೋ ನರೋ ಕತ್ತುಭೂತೋ **ತಿದಿವೇ** ದೇವಲೋಕೇ, ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕೇ ಚ **ಮಹಿಯಂ** ಮನುಸ್ಸಲೋಕೇ, **ಭುಜಗಾವಸಥೇ** ನಾಗಲೋಕೇ ಚಾತಿ ಏತೇಸು ತೀಸು ಠಾನೇಸು ಸನ್ನಿಹಿತಾನಂ **ಸಕಲತ್ಥಾನಂ** ಸಬ್ಬೇಸಂ ಅಭಿಧೇಯ್ಯಾನಂ **ಸಮವ್ಹಯಸ್ಸ** ಅಭಿಧಾನಸ್ಸ **ದೀಪನಿಯಂ** ಪಕಾಸನಿಯಂ **ಇಹ** ಅಭಿಧಾನಪ್ಪದೀಪಿಕಾಯಂ ಸವನಧಾರಣಾದಿನಾ **ಕುಸಲೋ** ಛೇಕೋ ಹೋತಿ, **ಸ** ನರೋ **ಮಹಾಮುನಿನೋ** ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಸ್ಸ **ವಚನೇ** ಸುತ್ತಾಭಿಧಮ್ಮವಿನಯಸಙ್ಖಾತೇ ವಚನೇ **ಪಟು** ಛೇಕೋ ಹೋತಿ, ಪಟುತ್ತಾಯೇವ **ಮತಿಮಾ** ನಾಮ ಹೋತೀತಿ।

೩-೯. ಇದಾನಿ ಯಸ್ಸ ರಞ್ಞೋ ವಿಹಾರೇ ವಸಿತ್ವಾ ಅಯಂ ಗನ್ಥೋ ವಿರಚಿತೋ, ತಸ್ಸ ನಾಮಗುಣನಿವಾಸಕರಣಪ್ಪಕಾರವಿಹಾರಗುಣನಾಮಾದೀನಿ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ಚ ನಾಮಗುಣೇ ದಸ್ಸೇತುಂ ಸತ್ತ ಗಾಥಾ ವುತ್ತಾ।

ತತ್ರ ದುತಿಯಾ ಭುಜಙ್ಗಪ್ಪಯಾತಂ ನಾಮ। ತಾಸಂ ಅಯಂ ಸಮ್ಬನ್ಧಾಧಿಪ್ಪಾಯಾ ಅತ್ಥವಣ್ಣನಾ - ಯೋ **ಪರಕ್ಕಮಭುಜೋ** ನಾಮ **ಭೂಪಾಲೋ** ರಾಜಾ ಕಾರೇಸಿ, ರಕ್ಖೇಸೀತಿ ಚ ಇಮಿನಾ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ಕಿಂಗುಣೋ ಸೋ ರಾಜಾ? **ಗುಣಭೂಸನೋ** ಸದ್ಧಾದಿಗುಣಾಲಙ್ಕಾರಧರೋ। **ತೇಜಸ್ಸೀ** ತೇಜೋಯುತ್ತೋ। **ಜಯೀ** ಅರಿಜಯೇನ ಯುತ್ತೋ। **ಕೇಸರಿವಿಕ್ಕಮೋ** ಕೇಸರಸೀಹೋ ವಿಯ ಸೂರಗುಣಯುತ್ತೋ, ವೀರಿಯವಾ ಚ। ಸ ಕತ್ಥ ನಿವಾಸೀ? ಸೋ ರಾಜಾ **ಲಙ್ಕಾಯಮಾಸಿ** ಲಙ್ಕಾನಾಮಕೇ ದೀಪೇ ನಿವಾಸನಸೀಲೋ। **ಚಿರಂ** ಚಿರಕಾಲಂ **ವಿಭಿನ್ನಂ** ತಿಧಾ ವಿಭಿನ್ನಂ **ನಿಕಾಯತ್ತಯಸ್ಮಿಂ** ನಿಕಾಯತ್ತಯಂ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಂ **ಸಮ್ಮಾ** ನಯೇನ ಹೇತುನಾ **ಸಮಗ್ಗೇ** ಸಮಗ್ಗಂ ಕಾರೇಸಿ, ಕಾರಿತನ್ತೋಯಂ ಕರೋತೀತಿ ಕಮ್ಮಿಕೋ, ತಥಾ **ಸದೇಹಂವ** ಅತ್ತನೋ ಕಾಯಂ ಇವ **ನಿಚ್ಚಾದರೋ** ಹುತ್ವಾ ದೀಘಕಾಲಂ ಮಹಗ್ಘೇಹಿ **ಚ** ಪಚ್ಚಯೇಹಿ ತಂ ನಿಕಾಯತ್ತಯಂ ರಕ್ಖೇಸಿ।

ತಥಾ **ಯೇನ** ರಞ್ಞಾ ಯಥಾ **ಕಿತ್ತಿಯಾ** ಅತ್ತನೋ ಸದ್ಧಾದಿಕಿತ್ತಿಯಾ ಕರಣಭೂತಾಯ **ಲಙ್ಕಾ** ಅತ್ತನೋ ನಿವಾಸನಟ್ಠಾನಭೂತಾ ಕಮ್ಮಭೂತಾ **ಸಮ್ಬಾಧೀಕತಾ** ಸಙ್ಕಟೀಕತಾ ಅನೋಕಾಸೀಕತಾ, ತಥಾ ವಿಹಾರೇಹಿ ಗಾಮೇಹಿ ಆರಾಮೇಹಿ ಖೇತ್ತೇಹಿ ವಾಪೀಹಿ ಚ ಲಙ್ಕಾ ಸಮ್ಬಾಧೀಕತಾ।

ತಥಾ **ಯಸ್ಸ** ರಞ್ಞೋ ಸಬ್ಬಕಾಮದದಂ ಅಞ್ಞೇಹಿ ಅಸಾಧಾರಣಂ ಅನುಗ್ಗಹಂ **ಪತ್ವಾ** ಪಾಪುಣನಹೇತು ಅಹಂ **ವಿಬುಧಗೋಚರಂ** ಪಣ್ಡಿತವಿಸಯಂ ಗನ್ಥಕಾರತ್ತಂ ಪತ್ತೋ, **ತೇನ** ರಞ್ಞಾ ಕಾರಿತೇ ಪಾಸಾದಗೋಪುರಾದಿವಿಭೂಸಿತೇ, **ಸಗ್ಗಕಣ್ಡೇ** ದೇವಲೋಕಸ್ಸ ಕಣ್ಡಸದಿಸೇ, **ಸತೋಯಾಸಯಸ್ಮಿಂ** ಸಾದುಸಲಿಲಾಸಯಸಮನ್ನಾಗತೇ, **ಪಟಿಬಿಮ್ಬಿತೇ** ಭಗವತೋ ನಿವಾಸನಟ್ಠಾನಜೇತವನಮಹಾವಿಹಾರಸ್ಸ ಪಟಿಬಿಮ್ಬಭೂತೇ, **ಸಾಧುಸಮ್ಮತೇ** ಸಾಧುವಿಹಾರೋತಿ ಸಮ್ಮತೇ, ಸಾಧೂಹಿ ವಾ ಸಮ್ಮತೇ **ಸರೋಗಾಮಸಮೂಹಮ್ಹಿ** ಸಲಿಲಾಸಯಭಿಕ್ಖಾಚಾರಯುತ್ತಗಾಮಸಮೂಹಸಮನ್ನಾಗತೇ ಮಹಾಜೇತವನಾಖ್ಯಮ್ಹಿ ವಿಹಾರೇ **ವಸತಾ** ನಿವಾಸಂ ಕುಬ್ಬತಾ **ಸನ್ತವುತ್ತಿನಾ** ಸನ್ತಚಾರಿನಾ ಸದ್ಧಮ್ಮಟ್ಠಿತಿಕಾಮೇನ **ಧೀಮತಾ** ಅತಿಸಯಞಾಣಯುತ್ತೇನ **ಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನೇನ** ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಸ್ಸ ದುತಿಯಅಗ್ಗಸಾವಕಭೂತಸ್ಸ ಆಯಸ್ಮತೋ ಇದ್ಧಿಮತೋ ಮಹಾಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನಸ್ಸ ನಾಮಧೇಯ್ಯೇನ ಥೇರೇನ ಏಸಾ ಅಭಿಧಾನಪ್ಪದೀಪಿಕಾ ರಚಿತಾತಿ।

ನಿಗಮನಕಥಾ

ಯದ್ಯತ್ರ ದೋಸೋಣುಪಮಾಣಸಮ್ಭವೋ,
ಗುಣೇಸು ವೀಧಿಮ್ಪಿ ತಥಾ ವಿಗಾಹತೇ।
ಯಥಾ ಜಲಂ ಭೋಜನಮ್ಪಿ ಜನ್ತುವಾ,
ಚತುಪ್ಪದೋ ವಾಪ್ಯಚರೋ ಕಣಣ್ಯಪಿ॥

ಅಸಮ್ಪವೇದಿದಸ್ಸನಾಯ ಭಾಸಿತೇ,
ಗುಣೋ ಚ ದೋಸೋ ಚ ಸದಾ ವಿವಿಜ್ಜರೇ।
ತತೋ ಬುಧಾ ಮೇ ನವಧಾನತಾ ಭವಂ,
ಖಮನ್ತು ದೋಸಂ ಗುಣತಂ ನಯನ್ತು ವಾ॥

ಯೋ ಸೀಹಸೂರೋ ಸಿತಕುಞ್ಜರಿನ್ದೋ,
ರಾಜಾಧಿರಾಜಾ ಅಹು ತಮ್ಬದೀಪೇ।
ದುಬ್ಬಾರನಾಗಾದಿಜಿತೋ ನರಿನ್ದೋ,
ಸುಕನ್ತಭೀಮಾದಿಗುಣೋಪಪನ್ನೋ॥

ತನ್ನಾಮಧೇಯ್ಯೋ ತದನುಬ್ಬಾದಜಾತೋ,
ಸದ್ಧಾದಿಯುತ್ತೋ ಚತುಸೇತಿಭಿನ್ದೋ।
ನಾಗಾದಿಥಾಮೋ ಅತಿದುಪ್ಪಸಯ್ಹೋ,
ಉಳಾರಪಞ್ಞೋ ಧಿತಿಮಾ ಯಸಸ್ಸೀ॥

ತೇನಾಹಮಚ್ಚನ್ತಮನುಗ್ಗಹೀತೋ,
ಅನಞ್ಞಸಾಧಾರಣಸಙ್ಗಹೇನ।
ಸಙ್ಖೇಪತೋಕಾಸಿಮಿಮಂ ವಿಸುದ್ಧಿ-
ಸಂವಣ್ಣನಂ ಸೋತುಹಿತಂ ಸುಬೋಧಂ॥

ರಾಜಾ ಪಜಂ ರಕ್ಖತು ಸಪ್ಪಜಂವ,
ಧಮ್ಮಞ್ಚ ಲೋಕಾಪಿ ಸಮಾಚರನ್ತು।
ಪೂರೇನ್ತು ಅತ್ಥಾ ಸುಪಕಪ್ಪಿತಾ ಚ,
ಕಾಲೇನ ದೇವೋಪಿ ಪವಸ್ಸತೂತಿ॥

ಅಭಿಧಾನಪ್ಪದೀಪಿಕಾಟೀಕಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।